Vita Plinij ex catalogo uirorum illustrium Suetonij [illegible] Iacob.

PLINIVS secundus nouocomensis equestribus militiis industriq; functus: procurationes quoq; splendidissimas atq; continuas summa integritate administrauit. Et tamen liberalibus studiis tantam operam dedit: ut non temere qs plura inotio scripserit. Itaq; bella omnia quę undiq; cum romanis gesta sunt. xxxvii. uoluíbus comprehendit. Itē naturalis historię. xxxvii. libros absoluit. Periit gadis campanię. Nam cum misenēsi classi pręesset & flagrante Vesuuio: ad explorandas propius causas liburnicas prętendisset: neq; aduersantibus uentis remeare posset: ui pulueris ac fauillę oppressus est: uel ut quidam existimant a seruo suo occisus: quē deficiens ęstu ut necem sibi maturaret orauerat hic in his libris. xx. milia reꝝ dignaꝝ ex lectione uoluminū circiter duum milium cōplexus est. Primus aūt liber quasi index. xxxvi. librorꝝ sequentium consumationem totius operis & species continet titulorꝝ.

Epistola Plinij ad Vespasianum imperatorem q̄ pauca in ipsum scripsit

Plinius Secundus Vespasiano Augusto salutem

IBROS NATVRALIS HISTORIAE nouitiū camęnis qritiū tuoꝝ opus natū apud me proxima fętura licentiore epistola narrare cōstitui tibi iocūdissime imperator. Sit enim hęc tui prefatio uerissima: dum maxime consenescit ī patre. Namq; tu solebas putare esse aliqd meas nugas: ut obicere moliar Catullum conterraneū meum agnoscis & hoc castrēse uerbum: ille enim ut scis pmutatis prioribus syllabis duriusculum se fecit q̄ uolebat existimari a uernaculis tuis & famulis. Simul ut hac mea petulantia fiat ꝓxime non fieri questuses in alia procaci epistola nostra ut in quędam acta exeant. Sciantq; omnes q̄m exęquo tecum uiuat īperium triumphalis & censorius tu sexiesq; cōsul ac tribunitię potestatis particeps: et ꝓiis nobilius fecisti: dū illud patri pariter & equestri ordini prestas prefectus pretorii eius omniaq; hęc rei publicę: et nobis quidē qualis incastrēsi contubernio. Nec qcq̄ mutauit īte fortunę amplitudo in his: nisi ut prodesse tantundē posses ut uelles. Itaq; cū ceteris īueneratione tui pateant omnia illa: nobis adcolēdum te familiarius audatia sola supest. Hanc igit̄ tibi imputabis: et in nostra culpa tibi ignosces. Perfricui faciē: nec tamē profeci quoniam alia uia occurris: īgens & longius etiam summoues īgētibus fascibus fulgorat in nullo unq̄ uerius dicta uis ęloquētię tribunitię potestatis facundię: q̄to tu ore patris laudes tonas: q̄to fratris amas: q̄tus īpoetica es. O magna fęcunditas animi quēadmodum frēm quoq; īmitareris excogitasti: sed hęc quis posset ītrepidus extimare subiturus īgenii tui iuditiū prefertim lacessitum. Neq; eīm similis ē conditio publicantium & noīatim tibi dicantiū. Tum possem dicere qd ista legis īperator humili uulgo scripta sunt agricolaꝝ opificum turbę deniq; studiorꝝ ociosis quid te iudicē facis: quia hanc operam cum dicerē nō eras in hoc albo: maiorem te sciebam quam ut descensurum huc putarem. Prēterea est quędam publica etiam eruditorꝝ reiectio: utitur illa: et M. Tullius extra oēm ingēs italiam positus etq; miremur per aduocatum defendit̄ nec doctissimum ōnium Persium hoc legere uolo Lelium Congium uolo. Q̄ si hoc Lucilius qui primus condidit stili nasum legerit quasi abusionem & uituperationē reputabit: primus enim satyricum carmen conscripsit ī quo utiq; uituperatio uniuscuiusq; continet̄. Nasum autē dixit quasi uituperationis signū uel maxime naso declarandum dicendumq; ē: si aduocatum sibi putauit Cicero mutuandum prefertim cum de re publica scriberet quanto nos cautius ab aliquo iudice defendimur.

Sed hęc ego mihi nic pa rocia ademi nũcupatioẽ quoniam q̃plurimũ refert sortiat̃ aliqs
iudicem an eligat: multumq; apparatus interest apud inuitatum hospitẽ & oblatum: cum
apud Catonem illum ambitus hostem: et repulsis tanq̃ bonoribus ineptis gaudentẽ fla-
grantibus coĩciis pecunias deponerent canditati hoc se facere q̃ tũ per innocentiam rebus
humaĩs summum esset profitebant̃. Inde illa nobilis M. Ciceronis suspiratio. o. te felicẽ
M. Porci a quo rem improbam petere nemo audet. cum tribunos appellaret L. Scipio asi-
aticus. intra quos erat Graccus. hęc attestabatur se uel inimico iudici probari posse: adeo
summum qsq; causę suę iudicem facit quemcumq; cũ eligit: unde prouocacio appellat̃.
Te quidem in excelsissimo humani generis fastigio positum summa ęloquentia summa
eruditioẽ preditum: religiose etiam adiri a salutantibus scio. et ideo immensa prętер cętera
subit cura ut quę tibi dicant̃ tui digna sint. uerum & diis lacte. Rustici multęq; gẽtes sup-
plicant & mola tantum salsa litant: qui non habent thura. Nec ulli fuit uicio deos colere
quoquo modo posset: meę qdem temeritati accessit hoc quoq; q̃ leuioris operę hos tibi
dicaui libellos. Nam nec ingenii sunt capaces: q̃ alioquin nobis perquam mediocre erat:
neq; admittũt excessus aut oracioẽs sermones ue: aut casus miserabiles uel euentus uarios
nec iocunda dictu ac legẽtibus blanda sterili materia rerum natura hoc ẽ uicia narrantur:
et hęc sordidissima sui parte ut plurimarum rerum ac rusticis uocabulis aut exterius imo
barbaris cum bonoris prękactione ponẽdis: prętera interest non trita auctoribus uia nec
q̃ peregrinari aĩmus expectẽt. Nemo apud nos qdem attentauerit: nemo apud grękos qui
unus omĩa ea tractauerit inuenitur magna pars studiorũ: amenitates quęrimus: quę uero
tracta ab aliis dicũtur inmensę subtilitatis obscuris rerum tenebris premuntur an omnia
attingenda quę gręci uocant: et tamen ignota aut incerta
ingeniis facta: alia uero ita multis prodita ut in fastidium adducantur: res ardua uetustis
nouitatem dare. nouis auctoritatem. obsoletis nitorem. obscuris lucem. fastiditis graciam
dubiis fidem: omnibus uero naturam et naturę suę uim: omnia etiam non exequutis sol-
uisse: abunde pulchrũ atq; magnificum est. Eqdem ita sentio peculiarẽ in studiis causam
eorum esse: qui difficultatibus uicti utilitatem iuuandi prętulerunt gracię placendi: idq;
iam & in aliis operibus ipse feci: et profiteor me mirari Liuium auctorem celeberrimum
in historiarum suarum quas repetit ab origine urbis quodam uolumine sic orsum. Iam
sibi satis glorię quęsitum: et potius desiderare sese ut animus inquieto pasceretur opere:
profecto enim populi gentium uictoris: et romani nominis glorię non suę composuisse
illa decuit. Maius meritum esset operis amore nõ animi causa perseuerasse et hoc populo
romano prękstitisse non sibi: uiginti milia rerũ dignarum cura: quoniam ut ait Domicius
Piso thesauros oportet esse non libros ex lectioẽ uoluminũ circiter duum miliũ: quorum
pauca ad modum studiosi attingunt: propter secretum materię exquisitis auctoribus cẽtũ
inclusimus. xxxvi. uoluminibus adiectis rebus plurimis: quas aut ignorauerant priores
aut postea inuenerat uita: nec dubitamus multa esse quę & nos prętерierint: homines enĩ
sumus & occupati officiis succisiuisq; temporibus: illa curamus idest nocturuis ne quis
uestrum putet his cessatum horis. Dies nobis impẽdimus. cũ somno ualitudinem com-
putamus: uel hoc solo pręmio contenti: q̃ dũ illa ut ait M. Varro. Musitamur pluribus
horis uiuimus. profecto enĩ uita uigilia est: quibus de causis & difficultatibus nihil audeo
promittere: hoc ipsum tu prękstas quod ad te scribimus: nec fiducia operis hęc est indica-
tura: multa ualde preciosa. ideo uidentur quia sunt templis dicata. Nos quidem omnes
patrem te fratremq; diximus opere iusto tẽporum nostrorũ historiam orsi a fine ubi sit ea
res quę iam pridem pacta sancit̃: et alioquin statutũ erat heredi mandare neqd ambitioni
dedisse uita iudicaretur: proinde occupantibus locum faueo ego uere & posteris quos scio
nobiscum decertaturos: sicut ipsi fecimus cum prioribus. Argumentum huius stomachi
mei habebis q̃ in his uoluminibus auctorũ nomina prętexui: est enim benignũ ut arbitror
et plenũ ingenui pudoris fateri per quos profeceris non ut pleriq; ex hiis quos attigi fece-
runt. Scito enim conferente me auctores deprehendisse a iuratissimis & proximis ueteres
transcriptos ad uerbũ: neq; nomĩatos nõ illa uirgiliana uirtute ut certarẽt: nõ ciceroniana
simplicitate q de re pu. Platoĩs se comitẽ profitet̃ in cõsolacioẽ filię: Crantorẽ ĩquit sequor

Item Panetium de officiis quę uolumina eius discenda: nō modo in manibus quotidie habenda nosti: obnoxii profecto animi: et infelicis ingenii est deprehendi in furto malle: q̃ mutuum reddere: cum pręserti sors fiat ex usura. Inscriptionis apud gręcos mira felicitas inscripsere: ꝓ uolebat intelligere fanum: alii quod copię cornu uel lactis gallinacii spectare possis in uolumine haustū. Iam iam inscriptiones propter quas uadimonium deseri possit: aut cum itraueris dii deęq; quam nihil in medio inuenies. Nostri grossiores antiquitatū exemplorꝫ artiūq; facetissime lucubrationem puto: quia ut baculus erat & uocabatur paulominus. Asserit Varro in satyris suis substulit: et flexibilia apud gręcos desint nugari: Diodotus et Bibliothecis historiam suam inscripsit. Appion qdam grammaticus: hic quem Tiberius Cęsar cymbalū mūdi uocabat. quoniam prę fama tipanū potius uideri posset imortalitate dōari a se scripsit ad quos aliq̃ cōponebat: me uero pęnitet nullū festiuiorem excogitasse titulū Et ne in totū uidear gręcos insectari ex illis mox uelim itelligi: pingiq; creditoribus quos in libellis suis inuenies absoluta opera: et illa quoq; quę mirando non satiamur pendenti titulo inscripsisse: ut Apelles faciebat: aut Polycretus tamquam inchoata semper arte et imperfecta: ut contra iudiciorum uarietates super esset artifici regressus ad ueniam: uelut emendaturo. quicquid desideraretur: si non esset interceptus. quare plenum uerecundię ē illud quod omnia opera tamquam nouissima inscripsere: et tamq̃m aliquid singulis fato ademptū. Tria nō amplius ut opinor absolute quę traduntur inscripta ille fecit quę suis locis reddam: quo apparuit summam artis securitatem auctori placuisse: et ob id magna iuidia fuere omnia ea: ego plane meis addici posse multa cōfiteor. nec his solis sed et oībus quos edidi: ut obiter caueam istos .ita enī uerius dixerī: quoniam audio stoicos & dialeticos et epicureos quoq;. Nam de grammaticis semper expectaui parturire aduersus libellos quos de grammatica edidi: et sub īde abortus facere. Iam .x. annis. cum celerius etiam elephanti pariant Ceuberois etiam aduersus Theofrastū boiēm ī eloquētia tantum ut nomen diuinum īde inuenerit scripsisse etiam fęminam: et prouerbium inde natū suspēdio arborē eligendam: non quęo mihi tēperare quo minus ad hęc ptinētia ipsa Cēsorii Catois uerba ponam. ut īde appareat etiam Catoī de militari disciplīa cōmētanti qui sub Affricano: imo uero sub Hanybale didicisset militare: et ne Affricanū qdē ferre potuisset q imperator triumphum reportasset paratos fuisse istos q obtrectatione aliena sciētię famam sibi aucupabant. Quid enim Atheneo uolumine: scio ego quę scripta sunt si palam proferant: multos fore qui ita reprobent ut eligant: sed hi potissimum qui uere expertes sunt eorꝫ ego orōes sibi prętereo. Nec Plancus Illepide cū diceret Asinius Pollio orōes in eū parare: quę ab ipso aut liberis post mortē planci ederent nec respondere posse cū mortuis inqt nō nisi laruas luctari: quo dicto sic repcussit illas: ut apud eruditos nihil impudentius iudicet: ergo securi etiam cōtra uitilitigatores: quos Cato eleganter ex uitiis et litigatoribus cōposuit. Quid enim illi aliud q̃ ꝓ litigant: aut litē quęrunt? Exequamur reliqua propositi: quia occupationibus tuis publico bono percendum erat. Quid singulis contineretur libris huic epistolę subiunxi: summaq; cura: nec legendos eos abre operam dedi: tu per hoc & aliis prestabis. ne perlegant sed ut quisq; desiderabit aliquid id tantum quęrat: et sciat quo loco inueniat: hoc ante me fecit in litteris nostris Valerius Solanus in libris quos scripsit

De mūdo et ā celestibus et aereis ac terrestribus

An finitus sit mūdus. et an unus.
De forma eius.
De motu eius.
Cur mundus dicatur.
De quatuor ęlementis.
De septem planetis.
De deo.
De natura sydeꝫ errantium.
De lunę natura.
De defectibus solis & lunę. et de nocte.
De syderum magnitudine.
Quę quis inuenerit in obseruatioē ęlesti.
Item de defectibus. solis
De lunę motu.

Errantiu motus & luna canoica.
Quare eadem alias altiora alias inferiora uideantur.
Catholica syderum errantium.
Quę ratio colores eoꝝ mutet.
Solis motus et dierum ęqualitatis ratio.
Quare fulmina ioui assignentur.
Interualla syderum.
De syderum musica.
De mundi geometria.
De repentinis syderibus.
De cometis et de cęlestibus prodigiis: natura situs & genera eoꝝ.
Hipparchus de syderibus p exẽpla hystorica faces et lampades & bolides trabes cęlestes et casma cęli. & alia miracula cęli.
De cęli coloribus.
De flama cęli.
De coronis cęlestibus.
De circulis repentinis.
Plures soles:
Plures lunę.
Dierum lux nocte.
Clipei ardentes.
Ostentum cęli.
De discursu stellaꝝ.
De stellis castoribus.
De aere.
De ęstatis tempestatibus.
De caniculę exortu.
Vis temporꝝ anni statuta.
De incertis tempestatibus.
De imbribus.
Quare lapides pluunt.
De tonitruis & fulguribus.
Qua ratione echo reddatur.
De uentis.
Naturę & obseruationes uentoꝝ.
Ventorum genera.
De repentinis flatibus.
Alia prodigiosa genera tẽpestatum.
Quibus in terris fulmia nõ cadant et quare.
Fulguꝝ plura genera & miracula:
De obseruatione tuscoꝝ.
De fulminibus euocandis.
Catholica fulguꝝ.
Quę non feriantur fulmine.
De prodigiosis pluuiis. lacte. sanguine. carne. ferro lana. lateribus coctis.
De crepitu armoꝝ & tubaꝝ e cęlo audito.
De lapidibus e cęlo cadentibus nebula rore.
De arcu cęlesti.
De grandine niue & pruina.
De nubium imaginibus.
De proprietatibus cęli in locis.
De natura terrę.
De forma terrę.
De antipodibus an sint.
Quomodo aqua sit terrę innexa.
De nauigatione maris & fluminũ.
Quę portio terrę habitetur.
Mediam mundi esse terram.
De sydeꝝ inęqualitate & de ęclipsi et ubi & quare.
Quę ratio diurnę lucis in terris.
Gnomica de eadem re: et de horologio primo.
Vbi & quando nullę umbrę.
Vbi bis anno umbrę: et ubi in contrarium.
Vbi lõgissimus dies et ubi breuissimus.
Item de horologio.
Quomodo dies obseruent.
Differentię gentium & ratio.
De motu terrę.
De terrę hyatibus.
Signa motus futuri.
Auxilia contra motus futuros.
Portenta terrarum semel uisa.
Miracula terręmotus.
Quibus in locis maria recesserunt.
Ratio insularum enascentium.
Quę & qbus temporibus enatę sũt.
Quas terras interruperint maria.
Quę insulę continenti adiunctę.
Quę terrę in totũ mari permutate.
Quę terrę ipsę sorbuerunt.
Quę urbes haustę sunt a mari.
De piaculis.
De terris semper trementibus.
De insulis semper fluctuantibus.
Quibus in terris nõ pluat. et aceruata terraꝝ miracula: et cęteroꝝ ęlemẽtoꝝ.
Qua ratioẽ ęstus maris accedant & recedant.
Vbi ęstus extra rationem.
Miracula maris.
Quę potestas lunę et terrẽa & maria

Quę ſolis & quare ſalſum mare.
Item de natura lunę.
Vbi altiſsimum mare.
Miracula aq̃ fontiũ & fluminũ.
Igniũ et aquaꝝ iuncta miracula & de maltha.
De naptha.
De ſemper ardentibus locis.
Ignium per ſe miracula.
Terrę uniuerſę meſura et lõgitudo et latitudo.
Armonica mundi ratio.

SVmma res hiſtorię et obſeruationes.cccxvii.

EXauctoribus M.Varroẽ Sulpitio Gallo.T.Cęſare impatore.Q.Tuberone.Tullio.Tiroẽ.I.Piſoẽ.T.Liuio. Cornelio Seboſo.Cęlio.Antipatro Fabiano.Antiate.Mutiano.Cecina qui de Etruſca diſciplia ſcripſit.Tarquinio.L. Lulio.Aquilaq;.Item Sergio.

EXteris.Platoẽ.Hipparcho.Tiacho Soſigene Petoſyri Nechebſo.Pythagoricis.Poſſidomo.Caſimandro.Epigene.Eudoxo.Democrito.Critodemo Traſillo.Serapione.Conomonico:Euclide.Ceranopheo. Dicearcheo.Archimede.Oneſicrito.Eratoſtene.Typhea. Herodoto. Ariſtotele. Creſia. Artemidoro.Ephesio.Iſidoro Caraceno.Teopompo.

SItus:Gentes:Maria Oppida:Portus:Montes:flumia: Meſurę populi qui ſunt aut fuerunt.
De europa.
Vertice longitudo et latitudo.
Hiſpania citeriore.
Narbonenſis prouintia
Italia.tyberis.roma.campania.
De forma italię per ſimilitudinem.
Diuiſio italię in regiones.
Deſcriptio appennini.
De etruria.
De tyberi fluuio.
Deſcriptio latii. De Hoſtia et coloniis aliis
Deſcriptio campanię.
De aliis claris oppidis & antiqtate latii. De aliis oppidis i aq̃ Capuo & urbe Roma
Corſica & paruę alię inſulę.
Sardinia.
Sicilia inſula.
Lipare.
Locris italię frons.
Secũdus europę ſinus calabria apulia:brutia:hirpini.
Quarta regio italię.
Quinta regio.
Sexta regio.
Octaua.
De pado flumine.
De italia tranſpadana regioẽ nona.
De uenetia decima regione.
De hiſtria.
De alpibus & gentibus alpinis.
Illiricum.
Liburnia.
Macedonia.
Norica.
Pannonia.
Dalmatia.
Meſia.

INſularum Ionii & Adriaci ſũma oppida & gentes ſũma fluia clara. ſummi mõtes preclari ſũmę inſulę:ſũmaq; intercidere oppida et gentes ſũma res et hiſtorię & obſeruationes.cccxxvi.

EXauctoribus.Terammo Graculo Cornelionepote.T.Liuio.Catone Cẽſorio.M.Agrippa.M.Varroẽ.Diuoauguſto.Valerio.Atracino·Antiate Hygino.L.Vetere.Pomponio.Mella. Curioẽ patre.Cochio Aruntio.Seboſo. Licinio.Mutiano.Fabritio.Tuſco.L. Ategio.Capitone.Verio.Flacco.L.Piſone.Celiane.Valeriano.

EXternis.Artemidoro.Alexandro. Poliſtore.Tuchidide.Teofaſtro. Iſidoro.Teopõpo.Metrodoro.Cepſio. Galicrate.Xenofõte. Diodoro.Siracuſano.Reynſodoro.Caliſane Lampſifaẽ Timagene.

SItus.Gẽtes: Maria:Oppida:Portus:Montes:Flumina.Menſurę populi qui ſunt aut fuerunt.
Epiros. De tertio Europę ſinu
Etholia.
Locri.
Peloponeſus.

Achaia.
Arcadia.
Grętia et attica.
Theſſalia.
Magneſia.
Macedonia.
Thracia.
Inſulę inter eas terras ĩter quas creta euboia. cyclades ſporades. maeotis helleſpontus. ponti. maeotidis. datię. ſarmatię.
Quartus europę ſinus.
Sythia.
Inſulę ponti.
Germanię.
Inſulę in gallico oceano.
Britannia hibernia. xcvi
Gallia.
Lugdunenſis gallia.
Aquitania.
Citerior hiſpania.
Luſitania.
Inſulę in oceano atlantico.
Vniuerſę europę menſura ſumma oppidum & gentes.

SVmma flumina clara. ſumma inſulę ſumma quę itercidere oppda et gẽtes. ſumma res & hiſtorię. et obſeruationes.

EXauctoribus. M. Varrone. Catone. Cenſorio. M. Agrippa. Diuo auguſto. Varrone. Atracino. Cornelio nepote. Hygino. L. Vetere. Mellapomponio. Licinio. Mutiano. Fabricio. Tuſco. Athegio. Capitone. Atheto philogo.

EXternis. Polybio. Eratheo. Hellanico. Damaſceno. Eudoxo. Dicearcho. Timoſthene. Ephoro. Gratete grammatico. Serapione. Antiochenſe. Callimatho. Artemidoro. Apollodoro Agatho. Clerimacho. Siculo. Mulſico. Alexandropoli. Hiſtorico. Thucydide. Doſiade. Anaximandro. Philiſtide. Molete. Dionyſio. Ariſtide. Calidemo Menechmo. Aedoſthene. Antidide. Heraclide. Philomene. Aieneponte. Phytea. Iſidoro. Philonide. Xenachora Aſtynomio. Staphilo. Artigoraſto. Trito. Metrodoro. Eleogulo. Poſſidomo.

Libro Quinto continetur.

LItus Gẽtes Maria Oppida Portus Mõtes. Flumina. Meſuię. Populi qui ſunt aut fuerunt.
Mauritania.
Tingitana prouintia.
Numidia.
Aphrica.
Cyrenę.
Libya mareotis.
Inſulę contra aphricam & aduerſarum aphricę.
Ethiopes.
De aſia et Nilo. De Aris
Alexandria.
Arabia.
Syria paleſtina phoenicis.
Idumęa: ſyria: paleſtina.
Samaria aſcalon.
Azotus cęſarea:
Iudęa. galilea. hierico. hemaus. lidda. ioppe. hieroſolyma.
Iordanis:
Aſphaltides.
Gens eſſenorum.
Decapolis.
Tyrus et ſidon.
Mons libanus.
Syrię antiochia.
Caſſius mons.
Celes ſyriae.
Euphrates.
Palmira·
Hierapolis.
Cilicia adiuncte gentes: pamphilia. iſauria. onomadũ. piſidia. lycaonia taurus mons lycia.
Indus fluuius.
Laodicea apamia ionia
Epheſus: ęolus. troadus. pergamus
Inſulę ante aſiam. cc. xii pamphiliũ. mare.
Rhodos. ſamos chios.
Helleſpontus. miſia. phrygia. galla tia nycea. bithynia. boſporus.

SVmma oppida. & gentes. ſumma flumina clara. ſumma montes clari. Summa inſulę. c. xvii. ſumma quę intercidere oppida. ſumma res hiſtorię et obſeruationes.

EX auctoribus. Agrippa. Suetonio Paulio. M. Varrone. Anthracino Cornelio nepote. Higino. L. Vetere.. Mella. Domicio. Cornilone. Licinio. Mutiano. Claudio. Cęsare. Aruntio. Liuio. Filio. Seuoso. actis triũphoꝝ.

EX ternis. Iuba. Rege. Hecateo Hellanico. Demaste. Dicęarcho. Byõe. Timosthene. Philonide. Senagma. Astynomo. Staphilo. Dionysio. Aristotele. Aristocrito. Eropho. Eratosthene. Hypparcho Panętio. Seraphione. et Antiocene. Callimacho. Agathocle. Polybio. Timęo. Machania Herodoro. Mirsolo. Alexandro. Polibistore Metrodoro. Possidomo q periplinico aut p igesis. Sotade. Purundio. Arectar. Sicoamo. Eudoxo. Antigene. Calicrate. Xenophõte. Damascẽo. Diodoro. Syracusano. Hannone. Timosthene. Nymphodoro. Caliphone. Artemidoro. Megasthene. Isidoro. Cleubolo. Aristocome.

LIBER SECVNDVS

SItus gentes. maria. oppida. flumĩa mensurę. populi qui sunt aut fuerunt.

1 Pontus euxinus
2 Gens paphlagonũ & cappadocum.
3 Cappadocia.
4 Gentes themystidę regionis.
5 Regio ęolica athęi & cęteri eodem tractu.
6 Bosporus cimericus męotis.
7 Gentes circa męotim.
8 Armenię duę.
9 Armenia maior.
10 Albania biberia.
11 Portę caucasię.
12 Insulę in ponto.
13 Gentes in scythico oceano.
14 Media caspię portę & cautasię.
15 Gentes circa hircanium mare.
16 Item gentes.
17 Scythaꝝ gentes.
18 Fluuius ganges.
19 Gentes indię.
20 Indus fluuius.
21 Arrii et iunctę gentes.
22 Taprobane insula.
23 Nauigationes in eam insulam.
24 Capisene.
25 Daritis carmen.
26 Sinus persicus & arabicus.
27 Carcandus insula parthoꝝ regna.
28 Media mesopotania. babylõ selẽtia.
29 Flumen tygris.
30 Arabia. nomades. nabatę. omani. tidas insula et ogenes.
31 Sinus maris rubri et trogodytici ęthiopici.
32 Multiformes et mirę hominum effigies.
33 Insulę ęthiopici maris.
34 De fortunatis insulis.
35 Terrę pmẽsuras cõputatę digestio
36 Digestio terraꝝ in parallelos & umbras pares.

SVmma oppida. c. xcv. summa gentes. dlxvi. summa flumĩa clara. c. xv summa mõtes clari. xxxviii. sũma insulę. c. viii. summa itercidere oppida & gentes. xcv. summa res & historię & obseruationes. ii. cc. xiiii.

EX auctoribus. M. Agrippa. M. Varrõe. Actacio. Varrõe. Cornelio nepote. Higio. L. Vetere. Mella. Põponio. Domicio. Cormilione. Licinio. Mutiano. Claudio. Cęsare. Aruntio. Seuoso. Fabricio. Tusco. T. Liuio. Seneca. Nigidio.

EX ternis Iuba rege. Hecateo. Hellanico. Demaste. Eudoxo. Dicęarcho. Betono. Tiosthene. Patrocle.. Demodemante. Mitarcho. Eratosthene. Alexandro magno. Ephodoro. Hipparcho. Panętio. Callimacho. Artemidoro. Appolodoro. Agathocle. Polybie Vinaeo. Siculo. Alexandro Polibistoro Isidoro. Amoneto. Metrodoro. Possidomo. Onesicrito Nęarcho Megastene Diogeneto Aristaereone. Biõe. Daldõe Simõide: Minore: Basile. Xenophõte Lampsato:

LIBER TERTIVS

1 De homine. *coditois missa*
2 Gentium mirabiles figurę:
3 De scythis & aliaꝝ diuersitate gẽtiũ
4 De prodigiosis partubus.
5 De mutatiõe sexus et gemis ptubus
6 De homine generando & pariendi tempora per illustria exempla mensibus. vii. ad. xi.

Gẽtiũ mirabiles figurę

De conceptibus & signa sexus ĩ gra-
uidis ptinentia ante partum.
De conceptu hominũ & generatiõe
De agrippis.
Monstruosi partus exciso utero.
Qui sunt uopisci.
Exempla numerosę sobolis.
Exempla similitudinum.
Quę sit generandi ratio.
Item de eodem multiplicius.
De menstruis mulierum.
De ratione partuum.
Dentium humanorum natura.
Qui ut natus risit.
De hominis mensura.
Insignia corporum.
Exempla uariarum figurarum.
Diuersoꝝ morum exempla.
De fortitudine & uelocitate.
De uisu.
De auditu.
Exempla pacientię.
Memorię exempla.
Laus cani iulii cęsaris.
Laus magni pompeii.
Laus catonis.
Item de fortitudine.
Diuersę laudes plurimorum.
De platone.ennio.uirgilio.m.uar-
rone de.m.tulio.cicerone.
De morum honestate.
De auctoritate.
De diuinitate.
De nasica.
De pudicicia.
De pietate.
De artiũ plurimaꝝ excellentia astro-
logia.grammatica.medicina.geometria
architectura.
Item mira opera artificum.
De seruitiis.
De prestantia gentium.
De fęlicitate fęminę.
Varia exempla fortunę.
De his proscriptis q.metello.l.sylla
De altero metello.
De diuo augusto.
Quos beatissimos dii iudicauerunt
Quem uiuentẽ ut deũ coli iusserũt
De spatiis longissimis uitę.
De uarietate nascendi.
In morbis uaria exempla.
De signis mortis. & fragilitate ñe.
De his qui elati reuixerunt.
De mortibus repentinis.
De sepultura.
De anima uel de manibus uel de re-
surrectione uerba gentilium inania
Quę quis inuenerit.in uita.
In quo primus gentium consensus
De litteris antiquis
Quando primum tonsores romę.
Quando primum horologia.
Summa res & historię & obseruationes.dcc.xlvii.

EX auctoribus.Verio Flacco.Cneo Gellio Lucinio.Mutiano.Mutio Musurio.Gabiõ.Agrippino.Claudio Cęsare.M.Cicerone.Asinio.Pollione. Mesala.Ruffo.Nepote.Cornelio.Virgilio. Liuio. Cordo. Melisso. Seuoso. Cornelio Celso.Maxio.Valerio.Trogo.Nigidio. Figulo.Pompoio.Attico Pediano.Asebonio.Sabino.Catõe Cẽsorio.Fabio.Vestale.

EXternis.Herodoto.Aristeo.Setõe Sigono.Cratere Agathacide.Caliphaẽ Aristotele.Nymphodeo Apolloide.Pilarcho Damoẽ Megasthene Etesia Taurone Eudoxo Honosicrito.Elicaro Druide Arteidoro.Hippocrate medico Asclepiade medico.Heselido.Ancṭõte Theopompo. Hellanico. Demaste. Dephodoro.Harpygene.Beroso.Petosiri. Necepso.Alexandro. Polibistore. Xenophonte.Callimacho.Democrito. Duullo.Pollistero historico.Stratone. qui contra eporeumata scripsit.Heraclide põtico.Asclepiade.Quitragodumena.Philosopho stephaõ.Egesia.Archimacho.Thucydide.Mnesciticõ.Senagora.Metrodoro.Scepsio.Anclide.Cilterodemo.

Lialiũ ñe tresſuz
De elephantis & sensu eorum.
Quando primum iuncti.
De docilitate eorum.
De clęmentia eorum et q̃ sua picula intelligant.
De intellectu et memoria eorum
Quando primum in italia
Pugne eorum.

De clementia eorum.
Quomodo capiantur.
Quomodo domantur.
De partu eorꝫ & reliqua natura.
Vbi naſcantur & de diſcordia eorꝫ.
De ſolertia animalium.
De draconibus.
De ſerpentibus maxis & bois.
De ſcythicis animalibus & ſeptẽtrionalibus.
De leonibus.
De pantheris.
De tygridis natura & camelis & qnando primum uiſa romę.
De chao & cepho.
De rhinocerote.
De lyncibus.et ſphingibus crotocis cercopythecis.indicis.bubus.leucrote. theale.tauris ethiopię mantichora.monoceronte.cathoblepha.& de baſiliſco.
De lupis.
De ſerpentibus.
De hichneumone.
De crocodillis & de ſintone.
De hippotamo.
Quis primus romę hippotamum et crocodillos oſtenderit & medicinę ab animalibus repertę.
Quę animalia & quas herbas oſtenderit cerui.lacerti.irũdines.teſtudines. muſtela.ciconia.aper.anguis.draco.pãthera.elephas.urſi.corui.palũbes.colũba.grues.coruus.
Prognoſtica animalium.
Ciuitates et gẽtes a minutis aĩalibus delete et ſuffoſſę.
De hiena.et crocota & maticora et fibris.& lucris.
De ranis.et uitulis marinis.& ſtellionibus.
De ceruis.
De tragelapho.
De cameleone & reliquis colorem mutantibus
De tarando & lycaone & theothe.
De iſtrice.
De urſis & fętibus eorꝫ.
De muribus ponticis & alpinis.
De herinaceis.
De leontopboto.lynte.melibus & ſcyris.
De uipera.
De cocleis.
De alio genere cocleaꝫ.
De alio genere coclearum.
De lacertis.
De canibus.
De canis rabidi morſu.
De natura equorum.
De aſinis.
De mulis.
De bubus.
De api boue.
De natura pecudum & pecoꝫ.
De generibus lanaꝫ & ueſtium.
De muſimonio.
De capris & generatione eaꝫ.
De ſuibus & natura eaꝫ.
De uiuariis beſtiaꝫ.
De ſemiferis animalibus.
De ſimiis.
De leporibus:
De damis.
De muribus & gliribus.
Quę animalia quibus locis nõ ſint.
Quę aduenis nocent.

SVmma res et hiſtorię & obſeruationes.dcc.lxxxviii.

EXauctoribus.Mutiano.Procilio Verio Flacco.Lutio.Piſoẽ.Cornelio.Valeriaõ.Catõe Cẽſorio Feneſtella Trogoactis.Colũella.Virgilio.Varrõe Lucilio.Metello.Scipione. Cornelio. Celſo.Nigio Tregio.Nigro.Põponio. Mella.Manilio.Sura.

EXternis.Iuba.Rege Polybio.Iſidoro.Antipatro. Ariſtotele. Demetrio Phyſico.Democrito.Theophraſto.Euante.Apoca.Quiolympioice.Hieroẽ Rege.Attalo Rege.Philomentore Rege.Eteſia.Duride.Philiſto.Archita Phylarcho. Amphilocho. Atheneo Anaxipolytaxio.Apollodoro.Lemnia Ariſtophaẽ.Mileſia.Antigono.Cineo Agathode .Chio .Apolloio .Pergameno.Ariſtrandro.Atheneo.Bachio.Mileſio.Bione. Solẽſe. Gerecha. Atheneo Diodoro.Prieneo.Dione Colophono Epigener.Rhodio.Euagoẽ.Taſſo. Eupionio.Athenio.Marachõ.Minandri Egeſia.Purrito.Heracliote.Menacrate poeta.Auditõe q de agricultura ſcripſit

Aeſcrione qitem. Dionſio q Magonē tranſtulit. Diopane q ex dionſio Ephthonia fecit. Archelao Rege. Nicandro.

Liber nonus continet. Animalium aquatiliū hiſtorie et nā

De aquatilium natura.
Quare in mari maxima animalia.
De indici maris belluis.
Quę in quo q; oceano maxima.
De tritonū & nereidū & elephantorum marinorum figuris.
De balenis & orcis.
An ſpirent piſces an dormiant.
De delphinis.
De turſionibus aquatilibus.
De teſtudinibus quomodo capiant.
Quis primus teſtudines ſecare iſtituerit.
Digeſtio aquatilium.
De uitulo marino.
De piſcibus pilo carentibus & qūo pariant & quot genera eorum
De nōibus & naturis multorum piſciū
De auguriis & diuerſitate piſcium.
De mugili & aliis piſcibus & q; nō iidem ubique placeant.
De mullo ſalpa & ſalmone.
De exoceto.
Digeſtio piſciū in figuras corporum.
De anguillis.
De lacu benaco.
De murena.
De planis piſcibus.
De echino.
De uarietate naturę piſcium.
De miluo piſce & dracōe marinorum.
De piſcibus ſanguine carentibus.
De loligine & ſepiis & polipis & nauppliis.
De onigena locuſtis & cancris cocleis & conchis.
De cancris.
De cocleis.
De pectinibus.
De diuitiis marinis
Quomodo naſcūt & ubi inueniūt margaritę.
De natura piſcis purpurę et muricis
Quot ſunt genera piſcis & quomodo capiantur.
Quo tępore purpurę capiantur & de preparatione ſucci earum.
Rome; qn p̄mu purpurę
De pretio earum.
De tingendo amethyſto & tyrio & cocco et ſcinio.
De pinna & pinnotere & aquatiliū ſenſu.
De ſcolopēdris uulpibus & glanis.
De ariete piſce.
De his quę terciam naturam habēt. non aīaliū neq; fructicum & de urticis et ſpongiis.
De cuniculis marinis.
De aīalibus quę ſilicea teſta & quę ſine ſenſu ullo includuntur & reliquis ſordidis animalibus marinis.
De uenenatis marinis.
De morbis piſcium.
De generatione eorum mira.
Item de generatione & q piſces oua pariant.
De uuluis piſcium.
De longiſſima uita piſcium.
De uiuariis oſtrearum & qs ea primus inuenit.
Quis primus murenarum uiuaria fecerit.
De coclearum uiuariis & qs ea primus inſtituerit.
De piſcibus terrenis·
De muribus nili.
De antia piſce & qūo capiant.
De ſtellis marinis.
De dattylis eorumq; miraculis.
De inimicitiis & amicitiis intra ſe aquatilium.

SVmma res & hiſtorię & obſeruationes. dc. l.

EX auctoribus. Turiano. Gracile. Trogomegenate. Almo. Flauo. Cornelio nepote. Valerio. Minegropo Fabiāo. Faneſtella. Mutiāo. Elio. Stilione. Seuoſo. Mileſo. Seneca. Cicerone. Macro. Aemilio. Meſala. Coruino Trebono. Nigro. Nigidio.

EX ternis. Ariſtotele. Archelao Rege. Calimacho. Democrito. Teophraſto. Traſſilo. Egeſidemo. Cudino. Alexandro. Polihiſtore.

Liber X continetur Nē et hiſtorię aīaliū uolatiū

De natura auium.
De phęnice.

De aquilis genera ſex.
Quando legionũ ſigna eẽ ceperũt.
Mirum de aquila.
De uulturibus.
De ſanquali.
De accipitribus.
De cotice quę a ſuo genere iterimit̃.
De miluis.
Digeſtio auium per genera
De i auſpicatis auibus cornice.coruis et bubone.
De incendiaria aue.
De cliuia aue.
De auibus incognitis.
De auibus noturnis.
De noctuis
De pico martio.
De uncos ungues habentibus & digitos.
De pauonibus & quis primus eam comederit.
De gallis et quomodo caſtrentur & gallinaceo loquto.
De anſeribus & quis primus iecur anſerum comederit et adipe anſerum comageno.
De gruibus.
De ciconiis.
De comeatu anſerum.
De oloribus & pegrinis auibus.
De coturnicibus.
De glite aue.
De oti bubone.
De hyrundinibus.
De merulis turdis ſturnis turturibus & palumbis.
Quę auium phennes quę ſemeſtres quę trimeſtres.
De auibus mira.
De auibus ſelericidibus.
De ibi.
Quę aues in quibus locis non ſint et quę mutent colorem & uocem & de luſciniis.
De merulis.
Tempus auium geniturę.
De alcionibus & diebus earum nauigalibus et gauiis & reliquo aquaticaꝝ genere
De diuerſitate nidificantium auiũ agatilibus cinamolgis & pdicibus.
De columbis & differentia colũbaꝝ.
De palumbis & differẽtia palũbaꝝ.
De paſſeribus.
De timigulo.
De uolatu & inceſſu auium.
De apodibus.
De caprimulgis & plateis
De ingeniis auium.
De carduele.
De pſytaco & auibus quę loqũtur.
De turdo agippinę primo loquto.
De ſturno & luſciniis auibus.
De coruoꝝ intelligentia.
De diomedeis auibus.
Quę animalia nihil diſcant.
De potu auium.
De ematopodi et onocratali & de pegrinis auibus.
De multarum auium nominibus et naturis.
De nouis auibus & fabuloſis.
Quis gallinas ſaginare inſtituerit & de auiariis et quis ea primus inſtituerit.
De eſopi patina.
De generatiõe auium & prẹter aues quę quadrupedes oua portant.
De tempore & generatione incubatus auium & coitu.
De uitiis & remediis incubantium
De auguriis ouoꝝ.
Quę gallinę optimę.
De morbis eaꝝ & remediis.
De conceptu & numero fętus auiũ.
De partu pauonum.
De partu & fętu anſerum.
De ardeolis & qũo optie ſeruent̃.
Quę uolucrũ ſola animal pariat & lacte nutriat.
De conceptu uiperę & partu & quę terreſtrium oua pariant.
De generatione terreſtriũ aĩalium.
De uaria generatione animãtium.
De murium fętu.
De ſpina hominis anguem naſci.
De ſalamandra.
De his quę naſcunt̃ ex non genitis et quę nata nihil gignunt.
De ſenſibus animalium.
Audire et olere piſces.
Tactum comunem eſſe oĩbus.
Quę e uenenis uiuant & quę terra.
De cibo & potu quorũdam.
Quę iter ſe deſideãt et quę cõueniãt.

De ſomno animalium.

SVmma res & hiſtoriç & obſerua/tiones. dcc.xxiiii.

EXauctoribus. Manilio. Cornelio. Valeriano. Accis. Vmbrico. Me/liore. Muſurio. Sabino. Antiſtio. Labe/one. Trogo. Tiemuntio. M. Varrone. Macro. Emilio. Emiſto. Mutiano. Ne/pote. Fabio. Pictoro. T. Lucretio. Cor/nelio. Celſo Oratio. Deluſone. Heygẽo. Saſernis. Mammimila. Sura.

EX ternis. Homero. Phemoneo. Philomene. Bocco qui etiam in Theogoma Illi q de auguriis. Ariſtotele Theophraſto. Calimacho. Eſtilo. Hye/rone. Philometro Rege. Archita. Am/philico. Athimenſe. Anaſipolitaſio. Apolodoro. Lennio. Ariſtophane. Mi/leſio. Antigono. Cimeo. Agato. Glẽtio Apolonio. Pergameno. Ariſtiando. & Atheneo. Bacho. Mileſio. Biõe. Sulẽte. Cerea. Athenienſe. Diodoro. Purico. Diõe. Colophoio Democrito. Diophane. Incenſe. Epitene. Euagotaſio. Em/pheoio. Athaneo. Iuna. Andratõe q de agricultura. Aeſerio q item. Dioniſio. q Magonẽ tranſtulit. Diphane qui ex Dioniſio Epithoma fecit. Nicandro. Honeſicrito. Philarco. Heſiodo.

Liber primus. Hiſtorie q̃ naturę pertinent animalium.

De inſectorũ genere.
De ſubtilitate naturę in his.
Vtrũ ſpirẽt an habeant ſanguinem
De corpore eorũ.
De apibus.
Quis ordo naturę in eis.
De uocabulis opis.
Ex quibus floribus opera fiant.
De amatoribus earũ.
Ratio operis.
De fucis.
Quę natura mellis.
Quę optima mella.
Quę genera mellis in ſingulis.
Quomodo probentur mella.
De tertio genere mellis et quomodo apes generent.
Quę regiminis ratio.
De genere apũ & quę ĩimica apibus
De morbis apum.
De continendis apibus & quomo/do reparentur.
De ueſpis & crabronibus.
De bombicibus & bombili et mici dalo & q primo bõbicinã ueſtẽ iuenerit
De bombice.
De araneis & generatione earũ.
De ſcorpionibus.
De ſtellionibus.
De cicadis.
De pennis in ſectorũ & ſcarabeis & reliquis ſcarabeorũ generibus.
De locuſtis.
De formicis noſtratibus.
De indicis formicis.
De diuerſitate inſectorũ.
De animalibus in ligno & ex ligno naſcentibus.
De animali cui cibi non exitus eſt.
De tineis et culicibus et diuerſitate eorum.
De pyralli ſiue de pyraceto.
Hiſtoria naturę animalium per ſin/gula membra.
De cornibus & diuerſitate eorum et de pilis in capite & caluitie.
De auribus animalium
De facie homĩs & ſupcilis eorũ.
De oculis animalium.
Quę animalia genas nõ habeant et de palpebris & genis.
De naſo naribus mento & maxillis animalium.
De dentibus animalium.
De linguis animalium.
De gula artariis ceruice ſpina cruri/bus faucibus:
De corde.
De pulmone.
De iecore.
De felle.
De extis.
De uentre.
De liene.
De renibus.
De pectore.
De coſtis.
De ueſica & uulua.
De pinguedine cartilagiẽ & neruo.
De pulſu.
De ſanguĩe & quorũ celerime ſiccet

quorũ non coeat quorũ grauissimus quoꝫ tenuissimus quoꝫ nullus.

An in sanguine principatus & de tergore et pilis & uesica et mammis.

Notabilia aĩalia in mamis

De lacte & unde caseus non fiat.

De diuersitate caseorum.

Differentiç membroꝫ bois a cęteris animalibus.

De simiarum similitudine.

De unguibus.

De ungulis.

De pedibus auium & ungulis.

De pedibus insectorum a duobus ad centum.

De pomilionibus & genitalibus.

De caudis.

De uocibus.

De agnoscentibus mẽbris & dicta aristotelis de uita hominis.

De anima & de habitu et de gustu animaliũ et quę gusta interimant & de uictu hominis quibus de causis nõ coquatur.

De corpulẽtia augenda uel minuẽda et quę gustu fame ac siti sedent.

SVmmę res & historiç & obseruationes.

EX auctoribus. M. Varrõe. Higio. Stropha. Sacerna. Ereso. Cornelio Emilio Macro. Virgilio. Colunella. Iulio. Aquila. q de Etrusca disciplina scrip sit Taraitio qui item Vmbritio q item Catone. Censorio. Domica. Liuio. Trogo. Mellisso. Fabonio. Fabiano. Mutiano. Nigidio. Manilio. Opio.

EX ternis. Aristotele. Democrito. Neptolono qui mella fugit Aristomaco qui item Philosoco qui item Nicandro. Meneerte. Dyonisio qui magonem transtulit Empocotide. Calimaco. Attalo Rege. Appolodoro q. de bestiis uenenatis Hippocrate Eripilo. Erasistrato. Asclepiade. Minose Possidoio Stoyco. Menandro. Prienestera. Cliden Emphronio. Athaneo. Theophrasto. Hisiodoro. Philometore Rege.

LIBER PRIMUS. De arboribus peregrinis.

De arboribus.

De arboꝫ honore & quando platanus primũ in italia & unde natura eaꝫ.

De cameplatano & quis primus totõderit uiridaria.

De pegrinis arboribus & de malo assyrio.

De indiç arboribus & quando primum romę hebanus.

De spina & ficu indicis.

De arbore palo & arboribus indicis et sine nominibus & laniferis.

De pipis arboribus & gariophilo et aliis pluribus. De Gariophilo

De macir & arboribus arianę gẽtis.

De bdellio & arboribus psici maris

De arboribus insulę persicę & de laniferis arboribus.

De gosimpio & arboribus exqbus uestes fiunt & quibus modis constent arboꝫ fructus.

De costo et nardo et differẽtiis nardi De bicchari

De asoron amomo & amomi & de cardamomo. De cinamomo

De thure & arboribus thuris.

De natura thuris & generibus.

De mirrha & arboribus mirrhę.

De generibus mirrhę & natura & pretio eius.

De mastice.

De ladano ibeno & brata.

De olea arabię.

De brata arbore.

De istrobo.

De storace.

De felicitate arabię.

De cynamomo & xylmonomo. De Xilocynamo

De casia.

De missocanomo canacaron.

De seriaco gabano.

De myrabolano.

De palpa egiptia.

De fęnicho baiano & calamo odorato. &

De uinco.

De amoiaco.

De sphango.

De cypo & aphalto. &

De hmato.

De balsamo & opobalsamo & xylobalsamo & styrate.

De galbano.

De panate.

De spodilo & malabarato.

De oleo omphatio.
De brion.
De oenante.
De elace arbore.

SVmma res & historię et obseruationes.cccc.lxviii.

EX auctoribus. M. Varrone. Mutiano. Virgilio. Fabiaõ. Seuoso. Põpoio. Mella. Flauio. Proculo. Trogo Higino. Claudio. Cesarę. Cornelio. Nepote. Sexto. Nigro q grecę de medie. Cassio. Hermia. Lutio. Pisone. Tudiano. Cureate.

EX ternis. Theophrasto. Herodoto Calistene. Isigono. Clitarcho. Anaximene. Duride. Nearcone. Sicorto. Policrito. Olipiadoro. Diogreto. Nigibulo. Anticlide. Carete. Tideneo. Menechino. Donoto. Xanateolico. Atheo. Epipodo. Conchademode. Piole. Meolago. Marsura. Macedone. Zoilo. item Democrito. Amphiloco. Aristomaco. Alexandro. Polihistore. Iuba. Apolodoro. qui de odoribus Berocerso medico. Archedomo. itẽ. Dionisio. itẽ. Demolle. item. Cophrone. item. Osonide. item Diagora. item. Lola. item. Heraclide. Tarentino. Xenocrate. Ephesio.

Libro xiii continetur De unguentis & arboribus maritimis.

De arboribus peregrinis.
De unguentis & quãdo cognita sũt nostris & de generibus unguentorum et de compositione
Quod unguentum Regale uocetur et quę chapas. Qualiter seruetur.
Quãta in unguentis luxuria & quãdo primum romanis in usu
De palmis et natura earum etgeneribus.
De syrię arboribus.
De therebintho.
De ficu egiptia & cypria.
De ceraunia & siliqua.
De persico egipti & spina egiptia.
De pruno & arboribus cõtra mẽphi
De gummi generibus & de papyro
De generibus chartaꝝ & quomodo chartę fiant & de chartaꝝ probatione & uitiis & de glutino earum.
De libris numę
De arboribus ethiopię.
De atlantis arboribus & citreis et quę in his laudentur & uituperentur.
De arbore trogete
De arbore lotho.
De scapulisso & de radice lothos
De paliuro & de punico malo et de flore punici mali.
De asię & graetię fructibus.
De thimelea et tragion et tragacanthe & de tragiõ et de scorpione et myrice uel brio et galla.
De enominos.
De andrada.
De cocritia.
De ferula.
De tapsia.
De cappari et cynosbato et ophiostaphile & saripha.
De spia babyloís regia & de cythiso
De fructibus et arboribus nrí maris atq; rubri et indici.

SVmma res et historię & obseruationes.cccc.lxiiii.

EX auctoribus. M. Varroẽ. Mutiano. Virgilio. Fabiano. Seuoso. Põponio. Mella. Fabio. Higino. Trogo Proculo. Claudio. Cęsare. Cornelio nepote. Sexto nigro. qui grecę de medicina scripsit Cassio. Emna? Lutio. Pisone. Tuditano. Antiate.

EX ternis. Theophrasto. Herodoto Calistẽe. Hisidono. Clidario. Anasimane. Duride. Nearcho. Onosicrito. Olipiodoro. Diogneto Dicobulo. Anticlide. Menea. Domore. Thebano Dorotheo. Atheniense. Lico. Anthea. Epipodioẽ. Adimato. Tholomeo. Larsio. Marsua. Macedone. Zoilo. itẽ. Democrito. Amphiloto. Alexãdro. Polihistore. Aristoãco. Iuba. Apolodoro q de odoribus. Eraclide. medico. Archidemo. item. Dyonisio. item. Democlide. itẽ. Heuphone. item. Timiside. item Diagora. itẽ. Iolla. item. Eraclide. Tarẽtino. Xenocrate. Ephesio.

Libro xiiii continetur De uitibus et uuis

De arboribus fructiferis.

2 De uitium natura.
3 Item de uitium generibus.
4 De genere uuaꝝ.
5 De laudibus catonis. ĩ cultũ uineaꝝ
6 De inuentione mulsi.
7 De natura uini.
8 Vina generosa.
9 Vina transmarina.xxxv.
10 De uio quod uocat̃ bio genera.vii.
11 De dulcium generibus.xvii.
12 De deuteris et secũdariis uini genera tria.
13 Quę nuper generosa uina ĩ italia ceperunt esse.
14 De uini obseruatione a romulo rege posita.
15 Qui uini usus antiquis et de uinis antiquorum.
16 De apotecis & quamdiu uina transmarina fuerunt impretio.xvi.
17 De liberalitate cęsaris in uino.
18 De uinis fictitiis.lxvi.
19 De hydromelle & oximelle.
20 Prodigiosa genera uini.
21 Quibus uinis ad sacra uti non sit phas et qbus generibus musta cõdiat̃.
22 De picis generibus & resinis & mustis condiendis.
23 De cellis uinariis atq; uasis.
24 De uitanda ebrietate.
S Vmma res & historię et obseruationes.dc.

EXauctoribus.Cornelio.Valeriaõ Virgilio.Celso.Catone.Censorio. Saseruis.P.& F.Stropha.M.Varrone. D.Silano.Fabio.pictore Higio.Flacco Verio.Sicino.Iulio.Actico.Columella. Massurio. Sabino. Tergila. Macro. Flauio Planto.Dorsimio.Sęcuola.Elio Azello.Cotta.Messaõ.L.Pisone.Põpo Lẽnio.Fabiano.Sexto.Nigro.Bibio. Ruffo.

EXternis.Hesiodo. Theophrasto. Aristotele.Deõcrito.Hyeroẽ Rege Attalo Rege.Philometore Rege.Archyta.Xenofonte.Amphilocho.Athaneo. Anaxi. Politaxio. Apolodoro.Lẽnio. Aristophane. Milesio. Antigono. Timacho.Agato.Apoloio.Pergameno. Aristrando.Atheneo.Botric.item Batio.Milesio.Vione.Solemse cherea. Atheniẽse.Cheristo.item Diodoro.Prienico. Dione. Elophonte. Epigene. Rhodio. Euagone.Tasio. Emphrone. Atheneo.Andiosone q de agricultura. Accirione.qui item Limaco.q itẽ Dyonisio.qui magonem trãstulit.Diophãe qui ex Dyonisio epithoma fecit.Asclepiade medico.Oficrito.Iuba.Rege.

Liber xv continet De nã fruqiferarũ arborũ & cultura earum.
1 De natura fructiferaꝝ arboꝝ et olei.
2 De natura oliue & olei cõseruatione
3 De natura olei.
4 De cultura oliuaꝝ.
5 De seruandis oliuis & quomodo faciendum oleum.
6 De oleo fictio genera.xlviii.
7 De amurca.
8 Pomoꝝ omnium genera & naturę.
9 Nucum que pineaꝝ genera.iiii.
10 De malo cotonio genera.iii.
11 De persico genera.iiii.
12 De pruno genera eius.xi.
13 De diuersis generibus maloꝝ genera.xxix.
14 De piris & insitorum uarietate genera.xxxvii.
15 De pomis seruandis & uuis.
16 De cotoneis piris & sorbis.
17 De ficis genera.xxix.
18 De caprifico & caprificatione.
19 De mespilis & eoꝝ generibus.iii.
20 De sorbis genera.iiii.
21 De nuce in glande genera.xi.
22 De castaneis genera.viii.
23 De siliquis et carnosis pomis et moris & acinis & bacis.
24 De cerasiis genera viii.
25 De corno & lentisco.
26 De generibus succoꝝ & de odore.
27 De succis fructuum & coloribus & odoribus & natura pomoꝝ & de comẽdatione fructuum.
28 De myrto & genera eius xi.
29 De lauro genera xiii.
S Vmma res & historię & obseruationes.d.xx.

EXauctoribus Fenestella.Fabiano Virgilio Cornelio Valeriaõ Celso

Catone. Censorio. Seruio. P. et Cor. Scropha. M. Varrone. Disimaco. Fabiano pictore. Trogo Higio. Flacco Verio Gietino. Atico. Iulio. Sabino. Tergilla. Cotta. Messalino. L. Pisone. Pompo. Lennio. Marcio. Plauco. Flauio. Dorsene. Sceuola. Ellio. Athello. Capitone. Sexto. Nigrio. Vinio. Rufino.

LX ternis Hesiodo. Aristotele. Democrito. Hierone Rege Articho. Philometore Rege Atalo Rege Xenofonte. Amphiloco. Atheneo. Anasipolitasio. Apolodoro. Lēnio. Aristophaē. Millesio. Antigone. Cyneo. Agatocledio. Apollo. Pergameno. Aristando. Atheneo. Bachio. Milesio. Bione. Selense. Terea. Atteneo. Cheristo. item. Diodoro Pemodione. Collophōte Epigene. Rhodio. Euagone. Carsio. Emphronio. Atteneo. Andritione. qui de agricultura scripsit ac strione qui item Dyonisio epytoma fecit Asclipiade medico Arisistrate. item Torniade q de consutura uini Aristomacho. quibus Hyredo. qui item Themisione medico Honesicrito. Iuba Rege

Liber vi continens de Silueſtris arboribꝰ

1 Silueſtrum arboꝝ natura.
2 Gentes ſine arbore & miracula ī ſeptemtrionalis regionis arboribus.
3 De hircanę ſiluę magnitudine.
4 De glandiferis.
5 De ciuica corona & de coronarum origine & qui frondea corona donati.
6 De glande genera. xiii.
7 De fagina glande & reliquis glandibus & carbone & paſtu porcoꝝ.
8 De galla & quam multa prętęr glādem ferant ęedem arbores.
9 De cachrin & cocto grano.
10 De agarico.
11 De erops.
12 De ſubbere.
13 Quaꝝ ſunt in uſu cortices.
14 De ſcandulis.
15 De pinu pinaſtro.
16 De picea.
17 De abiete.
18 De larice
19 De theela.
20 De natura eaꝝ arborum.
21 Differentia in ſexu.
22 De abietis & picęe natura.
23 De taxo & eius natura.
24 Quibus modis fiāt genera picis et quō. fiat cedrum & de ſpiſſa pice quomodo fiat et quibus modis reſina coquatur.
25 De zoſippa & de ſapio et quarum arborum materia impręto.
26 De fraxino & generibus eius. iiii.
27 De tilia genera duo.
28 De acere genera. x.
29 De bruſto moluſco.
30 De ſcaphilo dendro.
31 De buſſo genera tria.
32 De ulmo genera. iiii.
33 De arboꝝ natura perſitus. xx.
34 Diuiſio generum.
35 Quibus folia non decidāt & de rhododrendo.
36 Item quibus nō decidunt et quibus non omnia folia cadunt & quibus locis nullę arborum.
37 De natura foliorum cadentium & quibus folioꝝ uarii colores.
38 De populo genera tria & quorum foliorum figura mutatur.
39 Quę folia uerſentur omnibus annis et palmis
40 De ordine nature in ſatis et de flore arboꝝ & de conceptu et de germinatioē et partu & quo ordine floreant.
41 De cornu & quęq; quo tempore ferant & quę fructum non ferant & qnę infęlices exiſtimantur & quę facilime pdunt fructum et quibus fructus anteq̄ flores naſcitur.
42 De biſeris & triſeris & quę celerrime ſeneſcāt & quę tardius et de ętatibus eaꝝ
43 De moro.
44 De ſilueſtribus.
45 De buxo & faba greca ſiue lotho.
46 De ramis & cortice & radicibus arborum.
47 De prodigioſis arboribus.
48 Quibus modis ſpōte naſcantur & q̄ omnia ubiq; naſcātur & quę nō alibi naſcantur arbores.
49 De cupreſſo & q̄ ex terra noua aliq̄ ſpe naſcantur & quę in ea non fuerunt.
50 De hedera.
51 De hedera quę uocatur ſymila.
52 De aquaticis calamis & fructibus

genera.xxvii·
De harundinibus & earꝫ differẽtiis.
De ſalice genera eius octo et quę prę ter ſalicem utilia ſunt ligatnris
De ſcirpis.
De rubis
De ſuccis arborum & natura materiarꝫ & de cedendis arboribus.
De magnitudine arborꝫ et quę carine et ruinam non ſentiant & de perpetuitate materiarum.
De teredinibus.
De materiis architete et quę maceries ad quid utilis & quę firmior maceria infra tectum.
De glutinãda materia et lignis ſectilibus.
De arborꝫ ętate et quę genera in hyemene durent.
Quarum ſit uita breuiſſima.
Quę in arboribus uiuant & in terra naſci non poſſunt & quę naſcẽdi ſuam ſedem non habeant.
De uiſci et ſimilium natura et uiſco faciendo.

SVmma res & hiſtorię et obſeruationes.c.xx.

EX auctoribus.M.Varroẽ.Feciale. Nigidio.Cornelio nepote.Hygino. Maſurio. Catone. Mutiano. L. Piſone.Trogo.Calpurnio.Boſo.Temũtio. Sextio. Nigro. Cornelio. Bocho. Vitruuio.Greçino.

EX ternis.Alexandropoli.Hiſtorica.Heyſiodo.Theophraſto. Deõcrito.Homero.Thimeo.Mathematico

LIBRO XVII CONTINETVR Satiuarũ & cultarum arborũ naturæ

Arborꝫ prętia mirabilia.
De natura çęli ad arbores & quam partem çęli ſpectare debeant.
De ſotietate çęli & terrę ad arbores.
De qualitate regionum.
Terrarum genera.
De terra quam britannia & gallia amant.
De greçorꝫ doctrina.
De terrarꝫ generibus·
De cineris uſu & de fimo et quę ſata uberiorẽ terram fatiant & quę urant.
De ſatione arborꝫ & ęꝗ a uulſione naſcantur arbores.
De tranſferendis ſeminariis ulmis ſerendis & ſerobibus.
De interuallis plantandarũ arborũ.
De umbris.
De ſtillicidiis et ubi plãtari debeãt.
Quę arbores tarde creſcant & quę celeriter & de ſabina.ꝗ Roſmarino
De ſatione arborꝫ inſitioneq; et quõ inuenta ſit tenera inſerẽdi emplaſtratio
De uite inſerenda.
De emplaſtratione.
Exemplum huius rei.
De cultura oleaꝫ & quibus temporibus inſitio fiat.
Quę arbores ſotiate gaudeãt de diſciplina allaqueandi & aculeandi.
De ſalicto & harundineto et cęteris cęduis ad particas & palos.
De culturis & diſciplia excolendarꝫ uinearum.
De ſulco & uineaꝫ putatioẽ et cultu & doctrina
Ratio arbuſtorum.
De ſeruandis uuis et morbis arborꝫ.
De prodigiis ex mutatione De. remediis ex arboribus et quę rigatioẽ profitiant & qualiter rigandę et mirabilia de riguis.
De caprificatione & ſtricoratione.
De diuerſis arborꝫ medicamẽtis cõtra uenenata & noxia animalia.

SVmma res & hiſtorię et obſeruationes.c.v.cccc.lxxxi.

EX auctoribus.Cornelio nepote. Catoẽ. Cenſorio. M.Varroẽ.Celſo.Virgilio. Higino.Seſeruis.P.& F. Stropha. Calpburnio. Baſſo. Trogo· Emilio. Macro. Greçino. Colunella. Atico. Iulio. Fabiano.Sura.Manilio. Cleſiomundo.C.Epidoto.L.Piſone.

EX ternis.Heſidoro.Theophraſto. Ariſtotele. Democrito.Teopõpo. Hieroẽ Rege Philometore Rege Atalo Rege Archita. Xenofonte. Amphiloco.Athenienſe.Anaſipolitaſio.Apolodoro.Lennio. Ariſtophaẽ. Mileſio. Antigono. Thimeo. Aghatocledio. Apolonio.Pergameno·Batio.Mileſio

Bione. Cherea. Athenienſe. Chirecto. item Diodoro. Prieneo. Dione. Colophonio. Epigene. Rhodio. Euagone. Tharſio. Euphronio. Atheneo Andritione. qui de agricultura Aſtrione qui item. Lyſimacho qui item. Dionyſio q magonem tranſtulit Diophane qui ex Dionyſio. epithoma fecit Ariſtrando q de portentis.

Liber primus. De agricultura.

1 Q; antiquis maximũ ſtudium agriculturę fuerit.
2 Quę corona primo romę.
3 De iugere et actu et legibus circa pecora & quotiens et quibus temporibus ſumma utilitas annonę & qui agriculturę illuſtres.
4 Ratio de agricultura.
5 Laus agricolar; & quę obſeruando in agro parando.
6 De uillarum poſitione & precepta antiqnorum.
7 De agro colendo.
8 De frugum generibus & natura.
9 Non omnia frumenti genera ubiq; naſci & de reliquis in oriente generibus.
10 De piſtura & molitura et farina.
11 De ſimilagine.
12 De ſiligine & aliis generibus.
13 De tiphe & piſa.
14 De tritico & eius fertilitate.
15 De ſiſima & ormino.
16 De piſtura & ratione pinſendei.
17 De fermentis.
18 De panis fatiendi ratioẽ & genera.
19 Quando primũ piſtores romę.
20 De cribror; generibus.
21 De alicę ratione.
22 De alica.
23 De leguminibus genera octo.
24 De rapis & napis amiternis.
25 De lupino.
26 De uitia.
27 De eruo.
28 De feno gręco et faragię et de ocymo
29 De medica & cithiſo.
30 De uitiis frugum.
31 De remediis.
32 Quid in quoq; genere debet ſeri.
33 De prodigiis frugum.
34 De arandi diſciplina.
35 De uomerum generibus pluribus et eorum uſibus.
36 De temporibus arandi & iunctioẽ bouum.
37 De occando & quodam arrationis genere.
38 De cultura per genera frugum.
39 Exempla diuerſar; terrar; & de ſumma fertilitate & bifera uitę et aquarum differentia.
40 De qualitate terrę.
41 De bonitate ſeminum & diſciplina ſeminandi et quantum ex quoq; frumẽti genere iugere inſerendum & temporibns ſerendi.
42 Digeſtio ſyderũ in dies & noctes.
43 Replicatio totius culturę & quid quoq; menſe in agro fieri oporteat.
44 Q; agricolę aſpitiant ſtellas ſed magis tempora ſerende frugis & ortus occaſusq; ſyderũ in qnibuſdam herbis et ſtellarum ortu & occaſu.
45 De pratis & reparatione prati.
46 De cotibus & falcibus.
47 Deſcriptio frugum & ſyderum.
48 De tempeſtatibus utriuſq; tẽporis et remediis ſterilitatum.
49 De meſſe & tritico et ſiligine.
50 De paleę uſu & ſeruatione.
51 De frumento ſeruando & leguminibus uarię rationes.
52 De uindemia & autumni tẽporibus
53 De lunari ratione.
54 De uentorum obſeruatione.
55 De limitatioẽ agrorum & flatu uẽtorum & nominibus.
56 Pronoſtica tempeſtatum.

Summa res et hiſtorię & obſeruationes. ii. lx.

EX auctoribus. Maſſurio. Sabino. Caſſino. Hernio. Verio. Flacco. L. Piſone. Cornelio. celſo. Tauranio. Gracile. D. Syllano. M. Varrone. Catone. cẽſorio. Stropha. Saſernis. P. et. F. Doitio. Calũmo. Higino. Virgilio. Trogo. Ouidio. Gracino. Colunella. Tuberino. L. Thauritio qui grece de aſtris. Cęſare. dictatore. qni item. Sergio. Paulo. Sabino. Fabiano. M. Cicerone. Galphurnio Baſſo. Aceio. Capitone. Manilio. Suro

qui Prasidicas.

EX ternis. Hesiodoro Theophrasto Aristotele. Democrito. Hierone Rege. Philometore Rege. Attalo Rege Xenafonte. Amphiloco. Atheneo. Anasipolitasio. Aristophane. Milesio Apolodoro. Lēnio. Antigone. Miceo. Agathocle. Chio. Apolonio. Pergameno. Aristandeo. Athenio. Bachio. Milesio Biōe. Solēse. Cherea. Athēiēse. Cheresio item. Diodoro. Prieneo. Dione. Colophoneo. Epigene. Rhodio. Euagone. Tasio. Emphroio. Atheneo. Andritiōe q de agricultura. Esebōe q itē Dionysio qui magonē transtulit. Diophane qui ex Dionysio Epithoma fecit. Palete. Eudoxo. Philippo. Calippo. Dositheo. Parmeniseo. Militone. Diritōe. Oenopide. Denone. Euthemōe Harpalo Haccateo Anaximandro. Sosigene. Hipparco. Aratho. Zoroastre. Archibio.

Liber XVIII continet De lini nā & mirabilia.

1 De lini satione de generibus eius. et qūo perficiat. & de mapis & nō ardente et qūo primū in theatris uela.

2 De sperti natura. & quando primū usus eius. & qūo pficiat. et quę sine radice nascantur & uiuant.

3 De misi & tuberibus.

4 De fungis pizis.

5 De laserpitio & maguderi et rubia et radicula.

6 De hortoꝝ cura.

7 Digestio terrę.

8 Nascentium natura preter. fruges et frutices.

9 De cumeribus.

10 De poponibus & melo poponibus.

11 De trium cucumeꝝ generibus.

12 De cucurbita & eius usu.

13 Qꝝ in utroq; genere nascentiū sunt in ortis & siluestria.

14 De napis.

15 De raphano.

16 De pastinaca.

17 De bibisco.

18 De sisere.

19 De bulbis & aruncis.

20 De ortensium herbaꝝ. radicibus foliis floribus coloribus.

21 De cepa.

22 De porro.

23 De aleo.

24 Quoto die quę herbę nascant. sate qūo formant. uel digerant. et quoꝝ singula genera sunt & quoꝝ plura.

25 De helioselio hipposelio & neoselio

26 De lactucis.

27 De beta.

28 De brassica.

29 De caule.

30 De asparagis & conruda.

31 De carduis.

32 De ocymo

33 De eruca & nasturtio.

34 Vnde nasturtium dictum sit.

35 De ruta.

36 De appio.

37 De menta & mentastro.

38 De cymino.

39 De peregrino cario.

40 De ligustrico siluestri siue panare.

41 De tymbra.

42 De lepido.

43 De hit aneto & sacopenio.

44 De papauere.

45 De satione coriādri aneti atriplicis et alio.

46 De synapi.

47 De sisimbrio & serpillo.

48 De feniculo & canabreo.

49 De ferulis.

50 De morbis ortoꝝ & remediū cōtra formicas erucas & culices.

51 Quę magis sint fortia uel minus & quibus false aque prosint.

52 Ratio rigādoꝝ hortoꝝ & quę translata melioresciāt & de succis et saporibus ortensium.

SVmma res & historię et obseruationes. m. c. xliiii.

EX auctoribus. Mauritio Plauto. M. Varrone. ac Catoē. Censorio. Higino. Virgilio. Mutiāo. Celso. Columella. Calfurnio. Basso. Mamilo. Sura. Sabino. Tyrone. Licinio. Macro. Q Burio. Bibio. Rufino. Casenio q cepurica scripsit. Castritio. item Firmo. item Peritio.

EX ternis. Herodoto. Theophrasto Democrito. Aristomaco. Menan

dro.qui Biotereſta.Anaxilao.

Libro Vigeſimo continentur
Medicine ex his quę ĩ hortis naſcũt
1 De cucumere ſilueſtri.
2 De elaterio medicine.
3 De angurio cucumere ſiue eratico et de ſatiuo & pepone et rapo.
4 De cucurbita ſilueſtri.
5 De rapo domeſtico.
6 De rapo ſilueſtri
7 De rapoꝝ differentiis & raphano ſilueſtri & raphano ſatiuo.
8 De paſtinaca & bibiſco.
9 De ſtaphilinõ ſiue paſtinaca.
10 De gigidion.
11 De ſiſere.
12 De ſile.
13 De inula.
14 De cepa ſilueſtri.
15 De porro ſectiuo.
16 De capitato
17 De alio.
18 De lactuca ſiluatica ſiue caprina & eſapon & de ſiluiſtato & de lactuca ſilueſtri.
19 De beta candida & nigra.
20 De beta ſilneſtri.
21 De intubis & ambula.
22 De cicorio.
23 De ſeri genera.ii.
24 De braſſica.
25 De lapſana·
26 De braſſica marina.
27 De ſcylla.
28 De bulbis.
29 De bulbine.
30 De bulbo uomitorio.
31 De aſparagis.
32 De corruda libyco & ſilũri aſparago.
33 De apio.
34 De apiaſtro.
35 De boliſatro.
36 De bortoſelino.
37 De helioſelino.
38 De petroſelino.
39 De opoſelino.
40 De ocymo.
41 De ſilueſtri ocymo
42 De eruca
43 De naſturtio.
44 De ſinapi.
45 De ruta.
46 De mentaſtro.
47 De menta.
48 De pulegio.
49 De pulegio ſilueſtri.
50 De nepeta.
51 De cumino ſilueſtri.
52 De cumino ęthiopico.
53 De ſilueſtri cumino.
54 De ama.
55 De caparo.
56 De liguſtico ſiue panate.
57 De cunila bubula.
58 Item de cunila gallíacia ſiue origão.
59 De cunilagine & cunila molli.
60 De libanotide & cunila ſatiua & cunila montana.
61 De piperiti.
62 De origano uel optumipraſio.
63 De dragorigano.
64 De heraclio.
65 De lepidio.
66 De gith ſiue melantho·
67 De aneſo.
68 De aneto.
69 De ſacopenio.
70 De papauere albo & nigro & qũo ſuccus herbaꝝ colligẽdus eſt & de opio.
71 De empratico.
72 De erratico & glation & peralion.
73 De heraclion & aphroton.
74 De diaconidio.
75 De thimalo & arthalio.
76 De portulaca uel pephili.
77 De coriandro.
78 De atriplice.
79 De malua malope·
80 De althea.
81 De lapatio et hippolapato et oxilapato & de bulapato.
82 De ſinapis tribus generibus·
83 De marubio.
84 De ſerpillo.
85 De ſiſimbrio ſiue cimbreo.
86 De lini ſemine.
87 De blito.
88 De mione.
89 De feniculo.
90 De hippomaratro uel miſeneo & canabo. 91 De Cannabi.
92 De ferula.
93 De carduis.

Confectio tyriace compositio medicaminis anthioci.

SVmma medicię & historię & obseruationes.m.c.vii.

EX auctoribus Catõe.Censore.M. Varrone.Pompo.Lennio.Gualchio. Higino.Sexto.Nigro qui grece scripsit Iulio.Basso.qui item Celso Antonio.Castori.

EX ternis.Democrito.Theophrasto. Orpheo. Menandro qui Biocresta.Pythagora.Nicãdeo.Hippocrate.Tisipho.Diocle.Ophione.Eraclide. Hiseti.Dionysio.Apolodoro.Tarentio Apolodoro.Citbiense.Praxagora.& Phistonico.Medio.Dinche.Cleopatre Iola.Philistione.Asclepiade.Thratetia Petronio.Diodoto.Crasistrato.Diagora. Andrea. Mueside. Copicarnieno. Damone.Daliõe.Susumene.Illipoleio Metrodoro.Salone.Lico.Olimpiade. Theobana.Thilio.Petuchio.Mictiõe. Claudio.Senocrate.

Liber xvi continens Florũ et coronamctorũ naturas.

1 De mira floꝝ uarietate.

2 De strophiolo serto qui primũ flores ceperint & quando primum corona inuenta & appellata & quare.

3 Quis primo coronam foliis aureis et argenteis dedit & de honore coronaꝝ apud antiquos et de scipionis honore & patilibus coronis & cleopatrę regimine facto.

4 De rosa nicboroís & generibus eius et ubi seratur.

5 De lilio genera tria & de ratiõe eum inserendi.

6 De uiolis & de acalta & de bacare et cõbreto et Asiro 7 De Croco &.De floribus antiquis & de ornamẽtoꝝ diuersitate

8 De salúica & polio

9 De uestium ęmulatione cum floribus & de amaranto & de tristone siue crisiti

10 De honore coronaꝝ & ciclamino et de melotro & trifolio tria eius genera

11 De origão & thimo & melle attico et coniza & iouis flore helenio & brotano adonio & leucatenio.

12 De amaraco uel sapsuco & nicegręco et meliloto & uiola alba acordiamio et de siluestribus bulbis & heliocriso & liebinis & herbis citra mare.

13 De cura apiũ & pabulo & morbis eaꝝ & remediis.

14 De uenẽato melle et remediis mellis

15 De melle quod muscę nõ attigunt et de aluearíis & cura eoꝝ si famem sentiunt apes.

16 Quomodo cera fiat & diuersa eius nomina.

a 17 De herbis sponte nascentibus & aculeatis

f 18 De cardiuo.

g 23 De colimo acterali siue phanos.

b 24 De scolimo.

i 25 De helsone.

k 26 De tenica.

De cdocasia siue ciamo.

b 18 De cicorio siue intybo erratico

c 19 De antalio & aratho.

d 20 De parthenio triguo corcoro.

e 21 De urtica.

l 27 De tribulo & ancula.

m 28 De differentia herbaꝝ p folia & quę herbę toto anno floreant & ascula regia et de gladiolo.

29 De iunco genera.vi.

30 De cypro & medicamentis eaꝝ.

31 De cipero.

32 De odorato iunco.

33 De rosa medicinę.

34 De lilio.

35 De narcisso.

36 De uiolis siluestribus.

37 De bacare.

38 De combreto.

39 De asaro.

40 De nardo..

41 De croco medicinę.

42 De croco mago.

43 De siri.

44 De salúica 45 De Olochryso

q De chrisocomo De meliloto.

47 De trifolio.

48 De thimo.

49 De hemo rogale.

50 De helemo & abrotamo.

51 De leuchatemo.

52 Ex sapsuco medicinę.

De anemone.
De denante.
De elichriso siue chrisanto.
De hiacyntho.
De uita pernica siue camedaphne.
De calocasia.
De antalo.
De parthenio.
De tyrchuo.
De cacabon.
De orcoro.
De per soluta.
De ponderibus & mensuris

EX auctoribus. Catõe. Censore. M. Varrone. Masurio. Antiate. Celiõe Cristino. Vlpio. Rufino. Higino. Põpeo. Lennio. Cornelio. Celso. Calpburnio. Basso. Publio. Vargio. Litinio. Macro. Scisio qui grece scripsit Iulio. Basso qui item Antonio. Castori.

X ternis. Theophrasto. Democrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Menãdro qui Diocresia. Nicãdro. Homero. Hesiodo. Musio. Sophocle. Anaxileo.

MEdicis. Innesteo qui de Coronis. Calimacho qui item. Phania. Phisico. Symo. Timarito. Hyppocrate. Chrisippo. Diocle. Opione. Eraclide. Hicesio. Dionysio. Apolodoro. Tarentino. Praxagora. Plistonico. Asclepiade. Cratetia. Petronio. Diodoro. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mueside. Epitaro. Damiõe. Daliõe. Sosisemene. Theopolemo. Metrodoro. Salone. Licho. Olipiade. Thebana. Philimo. Petriclio. Mictione. Claudia. Xenocrate.

LIbro xxiii continetur. De auctoritate herbarꝝ.

De gentibus. herbis formę gratia utentibus.
Q̃ herbis uestes inficiantur.
De corona graminea
De raritate eius.
Qui soli ea donati.
Qui solus centurio coronatur.
Medicinę ex reliquis coronamentis et de eringione.
De centum capita
De achanon.
De tribulo.
De stibe medicinę.
De hippose generibus & medicis.
De urticę medicus.
De lamio medicus.
De scorpii generibus & medicinis.
De leucanta siue phinuo siue stadà
De helixine perditio parthenio.
De cameleone siue lrino & galbo.
De canapo
De ancusa & pseudo ancusę.
De conchilione.
De anthemi.
De lotho.
De lotometa.
De heliotorpio & gallitricone..
De pigride.
De tesio.
De asphedelo.
De balmon.
De balimon.
De acanto.
De lupleuro.
De lupreslin.
De elaphobosion.
De sandice.
De taurision.
De lasana.
De caucalide.
De essiom.
De silbo.
De scolemonio siue limonio.
De hyoneo.
De condrion siue codrile.
De boletis medicinę.
De fungis.
De silphio.
De lasere medicus.
De natura mellis.
De aqua mulsa & quare genere ciborum mores inmutentur.
De mulso.
De cera medicinę.
De siligine & tritico.
De clire siue cauca.
De hordeo.
De zea.
De hermia.
Polente.
Pulte.
Alica.
Milio.

58 Panico.
59 Sesana.
60 Sesamo.
61 De eodem siue anticiro.
62 De ordeo.
63 De phenicea.
64 Ptisana.
65 De amilo.
66 De pane.
67 De faba.
68 De lente satiua.
69 De lente palustri.
70 De saluia·
71 De cicere.
72 De cicercula.
73 De columbinis.
74 De eruo
75 De lupinis.
76 De irione
77 De ormino.
78 De lolio.
79 De miliaria.
80 De bromo.
81 De oroblache siue tynomorion.
82 De bestiolis uenenatis ex legumine
83 De potibus ex frugibus factis.

SVmma medicinę et historię & obseruationes.dcccc.vi.

EX auctoribus iisdem qbus priore libro et preter eos Criserio.Crascone.Altheo.

LIbro vigesimo tertio continet

De arboribus cultis.
1 De uitibus & foliis uiaꝝ.
2 De omphatio & de oenante medic.
3 De medicinis uiaꝝ recentium & sarmentis.
4 De nucleis.
5 De uinaceis.
6 De uua theriathea.
7 De uua passa uel astaphida.
8 De staphisagria.
9 De lambrusca
10 De salicastro.
11 De uite alba.
12 De uite nigra.
13 De mustis.
14 De uini generibus sex & medicinę.
15 De surentino uino.
16 De phaltrino.
17 De ceculo.
18 De aceto.
19 De stillino.
20 De oxymelle.
21 De sapa.
22 De fece uini.
23 De fece aceti.
24 De oleis & foleis oleę.
25 De flore et cíere et oliua alba & nigra
26 De fructice.
27 De lachryma. 28 De oliuis albis & nigis
29 De amurca medicinę.
30 De foliis oleastri.
31 De oleo onphatio.
32 De cemanthino.
33 De oleo cicimo.
34 De amigdalino.
35 De laurino.
36 De myteo.
37 De oleo chimersino.
38 De cupressino & citreo & carino.
39 De oleo enidio.
40 De oleo lentisco.
41 De oleo balano.
42 De cypros.
43 De oleo balsamino.
44 De malo batro.
45 De oleo iosciamo.
46 De termino oleo.
47 De narcisino & raphanino oleo.
48 De sesamino oleo.
49 De lilino oleo.
50 De oleo silgitico.
51 De cleomeli.
52 De pissino oleo palmaꝝ.
53 De nucleis palmaꝝ.
54 De palma mirobolani.
55 De palma ęlata.
56 De malis.
57 De cotoneis.
58 De melimellis.
59 De silueſtribus malis & citreis.
60 De punici mali generibus.
61 De prunis.
62 De pruno silueſtri.
63 De piris & eorũ obseruationibus·
64 De ficis & eaꝝ obseruatione.
65 De piceis ficoꝝ.
66 De caprifico & berino
67 De prunis.
68 De persico.

69 De prunis ſilueſtribus.
70 De moris.
71 De ceraſis.
72 De meſpilis.
73 De pineis.
74 De amigdalis.
75 De nucibus.
76 De nucibus grecis.
77 De nuce in glande.
78 De nucibus auellanis.
79 De piſtatiis.
80 De caſtaneis·
81 De ſiliquis.
82 De cornu.
83 De arbuto.
84 De lauro.
85 De lauro delphica.
86 De lauro alexandrino.
87 De daphneide ſiue lauro ſilueſtri.
88 De myrto ſatiua.
89 De myrtidano.
90 De myrto ſilueſtri medicinę.

SVmma medicię hiſtorię & obſer/ uationes.m.cccc.xviiii.

EX auctoribus.C.Vaigio.pōpeo. Lenneo. Sexto. Nigro qui grece ſcripſit Tullio.Baſſo qui item Antonio. Caſtori.M. Varrone. Cornelio.Celſo. Fabiano.

EX ternis.Theophraſto.Deōcrito. Orpheo. Pythagora. Magone. Alexandro qui Biocreſta.Nicādro·Ho/ mero. Heſiodo. Muſeo. Sophocle. Anaxilao.

MEdicis.Inneſteo.Caliacho.Phana. Phiſico. Symo. Timariſto.Hip/ pocrate.Chriſippo.Diocle.Opiōe.He/ raclide.Hideſio.Dionyſio.Appollodo/ ro. Cithienſe.Apollodoro. Tarentino· Praxagora.Phiſtonico.Medio.Dieuthe Cleophāto.Philiſtiōe. Aſclepiade.Sa/ teria. Petronio. Diodoro.Iolla. Eraſiſ/ trato.Diagora.Andrea. Onorea.Mue/ ſide.Epitarino. Diomione. Datione. Soſimene. Neopolemo. Metrodoro. Sillōe.Lico.Olimpiade.Thebana.Phi/ lino.Petrio. Mictione. Claudida.Xe/ noerate.

LIbro xxxiii continentur Medici ne ex arboribus ſilueſtribus.

1 De ferulis.
2 Lotho italica.
3 Glandibus.
4 De cocco illicis.
5 De galla.
6 De uiſco.
7 De cerri radice.
8 De ſubere medicinę.
9 De fago.
10 De cupreſſo.
11 De cedro magna.
12 De cedride.
13 De galbano medicinę.
14 De armoniaco.
15 De ſtyrace
16 De ſpondilio.
17 De ſpano.
18 De terebynthо.
19 De picea & larice.
20 De dammephidice.
21 De pituiſa.
22 De reſina.
23 De amigdalis amaris.
24 De terebynthina.
25 De lentiſco medicinę.
26 De pice ſpiſſa.
27 De pice liquida.
28 De paſaphalto.
29 De copiſſa.
30 De teda.
31 De lentiſco.
32 De maſtice.
33 De platano.
34 De fraxino.
35 De acere.
36 De alba & populo.
37 De nigra populo.
38 De ulmo.
39 De tilia.
40 De ſambuco.
41 De iunipero medicinę.
42 De ſalice.
43 De amerina.
44 De uitilibus.
45 De erice & erito.
46 De geniſta.
47 De myrice uel omarico.
48 De tiriaſe medicinę.
49 De uirga ſanguinea·
50 De liguſtro.
51 De alno.

52 De hea ra.
53 De hederachri ſolaria.
54 De hedera condidiore.
55 De gumi
56 De ciſton.
57 De ciſſo erithraõ.
58 De cameciſſo.
59 De milace.
60 De clematida medicinę.
61 De harundine
62 De papyro.
63 De hebeno.
64 De rododrendo.
65 De thuſen.
De cachri.
70 De ſabina.
71 De ſelagine.
72 De ſamoſo.
73 De gummis medicinę.
74 De ſpina egyptia.
75 De ſpina alba.
76 De achantio·
77 De achatia.
De eritro.
De eritrodano.
De aliſo.
De radicula & ſterrutio.
De apochino.
De rore marino medicinę.
78 De uulgari ſpina & ſilueſtri & de inſeptio.
79 De appendice ſpina.
80 De tyrachante.
81 De paliuro.
82 De aquifolia.
83 De taxo.
84 De rubis medicinę.
85 De rubo roſaceo.
86 De cynoſbaco.
87 De ideo rubo.
88 De ramno.
89 De litio.
90 De ſarcocolla.
91 De de operice medicinę.
92 De camedri.
94 De camedaphne.
95 De cameleon.
96 De tameſichi.
97 De cameciſſo.
98 De camelirice.
99 De cameleuce.
100 De cameripharíſton.

66 De Eritro
67 De aliſſo
68 De Radicula
69 De apochino et Rore marino

Vicat

101 De ampeloprefon.
102 De ſtachi.
103 De clinopodion.
104 De centunculo.
105 De clematide.
106 De cleumacide egiptia medicinę.
107 De harõ & de dracũculo et dracũtia.
108 De hari egiptia.
109 De millefollio & mirofilo herba eiuſdem nominis.
110 De pſedo uuio & muris & ſmiriza.
111 De onebreche.
112 De coraceſia & calithia mimada.
113 De aproxi.
114 De alaoponti.
115 De achemenide & hipoſtada.
116 De theombrotyo.
117 De ſeminon.
118 De admantida.
119 De ariamda.
120 De therocarna.
121 Ethiopia.
122 De opiuſa.
123 De thelaſſegen.
124 De theangelada.
125 De gelotophilida.
126 De heſititaterida.
127 Prtomedia.
128 Maſſignete.
129 De hellantide.
130 De hemeſia.
131 De heſchenomene.
132 De crocidemone.
133 De onocoride.
134 De anacapſerote.
135 De heriphia.
136 De lanaria & ſtratotide.
137 De herba que naſcitur i capite ſtatuę
138 De herba e fluminibus.
139 De herba lingua.
140 De cribro.
141 De herba ſupra funeta.
142 De herba ſupra quã mígunt canes
143 De rodora.
144 De impia.
145 De ueneris pectine.
146 De nodia.
147 De philantropos.
148 De canaria lappa.
149 De tordilon.
150 De gramine & dactilo.
151 De feno greco medicinę.

SVmma historię medicinę. & obseruationes. m. c. lxxxvi.

EX auctoribus. Eualgeo. Pōpo. Lēneo. Sexto. Nigro q grece scripsit Iulio. Basso qui item Antonio. Castore. Cornelio. Celso.

EX ternis. Theophrasto. Apollodoro. Trito. Democrito. Horphea Pythagora. Magone. Menādrio q Biocrestas. Nicandro. Homero. Hesiodo. Museo. Sophocle. Anaxilao.

MEdicis. Muesteo. Caliacho. Phania. Physico. Cinaristo. Symo Hippocrate. Chrisippo. Diocle. Opiōe. Eraclide. Hioesio. Dionysio. Apollodoro. Cithiēse. Apollodoro. Tarētio. Praxagora Phistoico. Medio. Diouche. Cleophanto. Philistione. Asclepiade. Crate· Petroico. Dedito. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Marchonside. Epicharmo. Damione. Sosimene. Teopolemo. Solone. Metrodoro. Lico. Olimpiade. Tebana. Philino. Petrino. Myctione. Clautia. Xenocrate.

LIbio xxv continetur Naturæ herbarum sponte nascentium.

1 Auctoritas herbarū & de origine usus earum.

2 Qui latine usus herbarū scripserint et quando ad romanos noticia earum peruenerit.

3 Qui primi grecorū de hiis composuerint & de herbarū innentione & antiqua medicina.

4 Quare minus exerceant earū remedia

5 De cynoroda & trācūculo medicię.

6 De quodam pestifero fonte germanie & de britania & maximis morborū doloribus medicine.

7 De moli & dodecaton.

8 De peonia.

9 De panace uel asclepiō.

10 De heraclio sidereo & de tertio panate chiromo & panate cētaureo et pharantio & benecleo.

11 De hiosiamo uel apollinari siue altricangenon.

12 De litiozoste parthemo hermuporana siue potius mercuriali.

13 De achillea & panace eraclea uel siderite & millefolio.

14 De siderite & scopa regia.

15 De hermineo teucrio splenio.

16 De melamphodion siue helleboro quot ue eorū genera & de nigro eleboro.

17 De albo medicine & quando detur et quomodo sumendus & quibus non dandus & q̄ mures necat.

18 De mitridatia et scordio siue scorditi

19 De palimonia uel philetelia uel cyclodinauina.

20 De eupatoria.

21 De delepton centaurio libade & felle terre.

22 De triorchi medicinę.

23 De climeno.

24 De gentiana.

25 De lisimachia & partenide idest arthemisia & nymphea heraclio malo.

26 De euphorbia medicinę.

27 De plantagine.

28 De buglossa.

29 De cynoglossa.

30 De būtalimo.

31 De scytica.

32 De spertania.

33 De ipsace.

34 De seinone.

35 De uetonica.

36 De cantabrica & uerufica.

37 De consiligine.

38 De hiberida·

39 De celidonia.

40 De canaria·

41 De helaphoboscon

42 De aristologia phistologia·

43 De polirizo & medicinę contra serpentium ictus ex herbis quas superius nominauit.

44 De argemonia

45 De agarico echio & ioscia & ioscião

46 De hierebotene.

47 De blactaria.

48 De lemonia & quinq; folio.

49 De dauco.

50 De theuromarca & persolita.

51 De cyclamine.

52 De peucedano.

53 De ebulo.

54 De uerbasco.

55 De plonidibus.

56 De berigonone siue scorpione.

57 De theligone.
58 De ranis uenenatis.
& De phirione.
59 De olcinia.
60 De peristero.
61 De betonica.
62 De aristolocia.
63 De quinq;folio.
64 De antirrhino.
65 De euplia.
66 De arthemisia.
67 De pericarpo.
68 De politrita.
69 De ligulata panace.
70 De aristolochia. 71 De Halcalla.
72 De callitrice.
73 De hyssopo.
74 De lonchite.
75 De ziphio & prasgamo.
76 De peucedano.
77 De psillio.
78 De aristolotia.
79 De thissellio.
80 De hiosciamo.
81 De euphorbio.
& De euphorbia nata in ordeo.
82 De mandragora.
83 De cicuta.
84 De themosagria. 85 De molibdena
86 De capno qui pes gallinacei.
87 De charo.
88 De erro siue ambrosia.
89 De contilodo.
90 De chrigero.
91 De ephimero.
92 De celidonia & labro uenereo.
93 De ramuncula.

SVmma medicinę et historię et observationes.m.cc.xcii.

EX auctoribus.Sex.Gallo.Pōpeo. Lenneo. Sestio. Nigro qui grece scripsit Iulio.Basso qui item Antonio. Castore.Cornelio.Celso.

EX ternis. Theophrasto. Apollodoro Democrito.Iuba. Orpheo.et Pythagora.Magōe.Menādro qui Biocresta.Nicandro.Homero.Hesiodo. Sophocle.Xanto.Anaxilao.

MEdicis.Innesteo.Calimacho.Phania. Physico. Timaristo. Symo. Hippocrate.Chrisippo.Diocle.Eupbone.Eraclide.Hicesio.Dionysio.Apollodoro.Citbiense.Apollodoro.Tarentino.Praxagora.Philistenico.Medio. Dieuche.Cleophāto.Philistiōe.Asclepiade. Crateria. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mucside. Epicharino. Damione.Sosimene.Theopolēo.Metrodoro Solone.Lico.Olimpiade. Tebana.Philino.Petrino.Mictiōe.Glaucia.Xenocrate.

LIbro xxvi continentur Reliquę medicinę p genera.

1 De morbis nouis & de lichene qd sit & quando primum in italia ceperint et de carbūculo & elephātiasi & coluni.
2 Laus hippocratis.
3 De noua medicia & asclepiade medico & qua ratiōe ueterem medicinam mutauerit.
4 Irrisio magicę artis.
5 De licho & liche & tapsia medicię.
6 Ad strumas ad digitos ad pectus ad tussim & sanguinis sputum.
7 De uerbasco & cameleuce uel tusilagine.
8 De bechion & aquileia & de saluia.
9 Ad lateris dolores & pectoris ad orptoneas & iocinoris dolorem & cordis dolorem
10 De ephedra siue marbasis.
11 De gethin.
12 De consiligine.
13 De trifolio.
14 De simphonia malandro calcoto bissopo.
15 De camerope myrtei.
16 De astrogolo.
17 De ledo.
18 De hippocisti orobroto.
19 De lauere.
20 De mogito.
21 De potamogito.
22 De paratica.
23 De geracia.
24 De lentepodio.
25 De lagopo & aluo sistendo.
26 De ephicimo.
27 De polipodio.
28 De scamonio & coloplicāo.
29 De titymallo uel lactaria uel lactuca caprina.

30 De titymallo myrtite.
31 De titymallo pactalio.
32 De elioſcopio.
33 De caparitia.
34 De plantiphilon.
35 De dendroide.
36 De aproſcilla.
37 De laudano cyprio & aliis.
38 De cbretaemo.
39 De cantilio & cantili.
40 De hiperico uel camephiti.
41 De ſilance malo erratico.
42 De pulegio argemonio damaſonio mandragora & ſiderice.
43 De nymphea heraclia & exione.
44 De orcbis herba ſiue ſeraphi.
45 De ſatyrio.
46 De ebriteco.
47 Ad pobagricos remedia.
48 De lappagine.
49 Medicię generales de pedibus talis articulis neruis.
50 Remedia contra morbos qui totum corpus occupant et de miltido & de uigiliis & de paraliſi.
51 De geranio ſiue miri.
52 De bonotera.
53 Contra morbum comicialem.
54 De febribus frigidis & febre tumẽtoꝝ et freneticis hidropicis et igne ſacro
55 Ad clixata membra & conta morbũ regium.
56 Contra formiculos & fiſtulas & inflationes & ambuſtionẽ & contra alios morbos ad neruos ad ſanguinem·
57 De herbis equiſeto.
58 De peucedano & ſiderite.
59 De ſtebpanomeli.
60 De eriſitale & conta uermes.
61 De ulceribus et ad plagas & de poligemo.
62 De plurimis experimentis ad inficiendos capillos & partus eiciẽdos & cõtinendos & aliaꝝ remedia.

SVmma medicię & hiſtorię & obſeruationes·c.xxviii.

EX auctoribus. M. Varrone.C. Valgio.Pompeo.Lennio.Sexto. Nigro qui grece ſcripſit Iulio.Baſſo.q item Antonio.Caſtore.Cornelio.Celſo.

EX ternis.Teophraſto.Apollodoro Democrito.Iuba.Orpheo.Pythagora.Magone.Menãdro qui Biocreſta ſcripſit.Nicãdro.Homero.Muſeo.Sophocle.Xanto.Anaxilao.

MEdicis.Mneſitheo.Caliacho.Phania. Phyſico. Thimarco. Symo. Hippocrate.Chriſippo.Diocle.Opiõe. Heraclide.Hiceſio.Dionyſio.Apollodoro.Tarentino. Praxagora. Philiſtionico.Medio.Dieuche.Cleophãto.Philiſtione.Aſclepiade.Tratena.Iolla.Eraſiſtrato. Diagora. Andrea. Mneſide. Epitarmo.Damione.Theopolẽo.Metrodoro.Solone.Licho.Thebana.Olipiade Philio Petrino·Mictiõe.Glautia.Xenocrate.

Libro Vigesimo septimo continentur

Reliquaꝝ herbaꝝ genera.
1 De aconito & de panthere quę extiguitur aconito.
2 Q; omnium creaturaꝝ ſit deus.
3 De ęthiopide.
4 De aratio.
5 De aloe.
6 De altea.
7 De aliphо.
8 De alſina.
9 De androſache.
10 De androſemo.
11 De ambroſia.
12 De angonio.
13 De anagiros.
14 De anonimon.
15 De ariſtogito.
16 De aparme.
17 De aretio.
18 De aſpleon.
19 De aſclepia.
20 De aſtrielis bubonio.
21 De aſchero uel aſcheroide.
22 De afatante.
23 De altibio.
24 De alectoro lopo uel criſta.
25 De alumnos.
26 De alga.
27 De actea.
28 De ampelaſagrio.
29 De abſynthio.
30 De abſynthio marino.
31 De baliotem.

32 De boteri fructicosa.
33 De brauilla.
34 De brio marina.
35 De bupleri.
36 De catanate.
37 De calsa.
38 De cirica.
39 De circeo.
40 De crategono & teligono.
41 De crotodileon.
42 De cynosorchim.
43 De chrisolocano.
44 De chrisolocano.
45 De culiculo.
46 De conferna.
47 De cocognido. 48 De dipsaco
49 De drisoptere.
50 De de frono.
51 De elatina.
52 De empuro.uel calciphraga.
53 De picatis uel eledorine.
54 De epimedio.
55 De eneaphilo.
56 De filice uel pterigia.
57 De femuere bubulo.
58 De galipsi.
59 De glao.
60 De glautio.
61 De gliside.
62 De gnaphalio uel camezelon.
63 De gallidraca.
64 De olebo.
65 De biosori.
66 De bolosceo.
67 De hippopesto.
68 De hippoglossa.
69 De hippegon.
70 De idea.
71 De hisophiro
72 De latyri
73 De leontopetalon.
74 De licapso.
75 De lidospermo.
76 De uulcari.
77 De limeo.
78 De leuce.
79 De leucographis.
80 De ledion.
81 De misota.
82 De miagro.
83 De nigina.
84 De natrice.
85 De odonchati.
86 De othemia.
87 De onoma & onoprado.
88 De ospiris.
89 De oxio.
90 De bratrachion.
91 De poligono.
92 De pancratio.
93 De pepli.
94 De pereclimeno.
95 De pellecino.
96 De portigalla.
97 De potireto.
98 De phalangiti.
99 De phiteuma.
100 De phillon.
101 De pelandrio.
102 De paleri.
103 De polirizon.
104 De prospinaca.
105 De rhecoma.
106 De reseda.
107 De storca.
108 De salano.
109 De smirnio.
110 De telephion & tracomanes.
111 De toaritruo.
112 De tiscapsi.
113 De trachina.
114 De tragonis.
115 De tragos.
116 De tropogon.
117 De uiribus herbarum in generali & q̃ quędam in qbusdam nō sint gētibus

SVmma medicię & historię & obseruationes.d.c.ii.

EX auctoribus.Pompeio.Lenneo. Sestio. Nigro qui grece scripsit Iulio.Basso. q item Antonio Castore. Cornelio.Celso.

EX ternis.Teophrasto.Apollodoro qui item Democrito.Aristo.Tigone.Orpheo.Pythagora.Magone Menandro quiBiocresta scripsit Nicandro.

MEdicis.Mnesiteo.Calimaco.Thimarisco.Symo.Hippocrate et Chrisippo.Diocle.Opiōe.Heraclide. Hicesio.Dionysio.Apollodoro.Citbiense.Apollodoro.Tarentio.Praxagora. Phystoico.Medico.Dieuche.Cleopāto

Philistione. Asclepiade. Tratheria. Iolla. Erasistrato. Diagora. Andrea. Mneside. Epicharmo Damione. Sosimene. Theopolemo. Metrodoro. Sophone. Olimpiade. Thebana. Filino. Petrico. Mutione. Clautia. Xenocrate.

Liber xxviii continetur Medicine ex homine

1 Medicinę ex animalibus.
2 An sit in medendo aliqua uis uerborum & sanari & depelli.
3 Ex homine remedia contra magos.
4 De quibusdam sortelegiis & saliua hominis ieiuni.
5 De conseruatione sanitatis per non naturales.
6 Ad lippitudines oculoꝝ.
7 De stranutamento & uenere et ęteris remediis.
8 De urinę ratiōe & religiōe magna.
9 De remediis mulieribus.
10 Quanta sit uiolentia sanguinis mēstrualis.
11 De remediis ex eodem menstruo.
12 Medicinę ex peregrinis aĩalibus.
13 De de elephanto.
14 De leone.
15 De camelo.
16 De hiena.
17 De crocodillo.
18 De cameleonte.
19 De stincbo.
20 De hippotamo.
21 De lincibus.
22 Medicine comunes ex feris animalibus aut eiusdē generis placidis lactis usus & obseruationes et caseis & butiro et adipe.
23 De medicinis ex caseis.
24 De butyro & exigalla q̄o fiat.
25 De adipe.
26 De axungia lupino & medullis.
27 De medullis & felle.
28 De sanguine animalium.
29 Medicinę de apro capris & equis.
30 M. ex leporibus
31 Ad morsum rabidi canis.
32 Ad morsus bestiaꝝ & cōtra uenena remedia.
33 Ad capilloꝝ profluuium.
34 Ad capitis dolorem.
35 Ad oculoꝝ uitia.
36 Ad aurium dolores.
37 Ad dentes.
38 Ad faciem decorandam.
39 Ad laborum scissuras.
40 Ad tonsilas arterias.
41 Ad strumas. 42 Ad ceruicem
43 Ad tussim & sanguinis sputum.
44 Ad stomachi uitia.
45 Ad iecinoris dolores.
46 Ad suspiriosos.
47 Ad lumbos.
48 Ad lienis uitium.
49 Ad aluum sistendum mouendūq; ad colicos & dissintericos.
50 Ad tineas.
51 Ad uessicę uitia & calculos.
52 Ad tumorem testium.
53 Ad sedis uitia & inguinum
54 Ad podagram.
55 Ad morbum comitialem
56 Ad sideratos.
57 Ad morbum regium.
58 Ad ossa fracta.
59 Ad febres.
60 Ad quartanas.
61 Ad melancolicos.
62 Ad lętargicos.
63 Ad hidropicos.
64 Ad ignem sacrum.
65 Ad neruoꝝ dolores.
66 Ad sanguinem sistendum.
67 Ad ulcera & carcinomata
68 Ad scabiem.
69 Ad spinas extrahendis.
70 Ad cicatrices curandas.
71 Ad purgationes mulieꝝ.
72 Ad uuluas partum & conceptum.
73 Ad pueroꝝ egritudines.
74 Ad cohitum stimulandum.
75 Mira de animalibns.
76 Medicinę quędam ex animalibus.

Summa medicię & historię & obseruationes. ccccc. lxxvi.

Ex auctoribus. M. Varrōe et Pisone. Antiate. Fabio. Verrio. Verrico. Fabiano. Catone. Censorio. Sergio. Sulpitio. Licinio. Macro. Celso. Massurio. Sexto. Nigro qui grece scripsit. Bito. Duracene. Ophilo. Medico. Granio. Medicis.

EX ternis Democrito. Apollonio. q et Mirsim. Mileto et Arcemoē. Sestilio. Homero. Theophrasto. Lisimaco. Attalo. Xenocrate. Orpheo qui Diuphyos. Archelao qui item Democrito. Sotiarlavde. Elephantide. Salpe· Olimpiade. Thebana. Diocbimo. Thebano. Iolla. Martiōe· Smirneo. Aesthie· Medico. Hippocrate. Aristotele. Metrodoro. Hicatida. Medico. Apillea. Medico. Hesiodo. Dialcon. Celio. Bione q Peridenamion. Anaxilao. Iuba Rege

Libro xxviii continent Medicine ex animalibus.

1 De origine medicinę & quādo primū laptraliptice & de chrisippo & gasitraco & empirice & erophilo et de reliquis illustribus medicis & quotiēs ratio medicinę mutata sit.

2 Qui primus romę medicus & quādo & quid de medicis antiqui romani iudicauerunt & uitia medicinę.

3 De medicinis lanax.

4 De surdibus & sudore pecudum & esopo humida.

5 De ouox natura gallinarum.

6 De ouis anguium.

7 De ouis ansex & adipe.

8 Remedia de cane.

9 Remedia aduersus serpētum ictus et de cimicis natura.

10 Remedia ex dracōe et eius pprietates

11 Medicina ex uipera.

12 Remedia ex angue & esculapio.

13 De scorpione & stellione.

14 De salamandra & eius ueneno.

15 Remedia ex auibus cōtra serpentes.

16 Remedia aduersus ictus sphalangiorum & muris.

17 De stellione remedia aduersus parcussuras scorpionum.

18 Remedia contra morsum apū uesparum & scabronum & similium.

19 De cātaridax ueneō & medicis eius

20 De seuo camelino & melle.

21 Contra morsus rabidi canis. m.

22 Aduersus morsus lacertax & uenefitia & aconita & inflationes.

23 Remedia ad omnia mala medicamenta.

24 Ad allopitias & ad pilos reddēdos et ad lentes tollendas & ad palpebras & ad glaugomata & quedam alia.

25 & Ad oculos sanandos.

26 Ad aures sanandas.

27 ¶ Remedia contra parotidas.

SVmma medicię & historię & obseruationes. dc. xxi.

EX auctoribus. M. Varrone. L. Prsone. Flacco. Verrio. Antiade. Nigidio. Cassio. Hemma. Ciceroē. Plauto Celso. Sexto. Nigro qui grece scripsit Cecilio. Medico. Metello. Scipiōe. Ouidio. Poeta. Licinio. Macro.

EX ternis. Phalapato. Homero. Aristotele. Orpheo. Democrito. Anaxilao.

MEdicis. Democrito. Botrie. Apollodoro. Archemedio. Aristotene. Xenocrate. Democrate. Diodoro. Chrisippo. Phisico. Ori. Nicandro. Apolonio. Phitaneo

Libro xxx continent Medicinę ex animalibus reliq̄ poris libri.

1 De origine magicę artis quando & a quibus celebrata sit·

2 De spēbus magicę artis & uituperatio neronis cęsaris & magorum.

3 De talpis & reliquę medicinę per morbos digeste in animalibus quorum genera sunt placida aut fera.

4 De oris redolentium & ulcea & linguę & labiox.

5 Contra maculas in facie & ad eam decorandam.

6 Ad uuę & fautium dolorem & anguinę malum.

7 Ad strumax exulcerationū remedia.

8 Ad homerox dolores. m.

9 Ad dolores precordiox & stomachi

10 Ad uitia pulmonis & execrationes.

11 Ad distillationes & tussim & iocinox dolores & sanguinis reiectum.

12 Ad dissintericos et ad tenesirios. m.

13 Ad dolores coliacax.

14 Ad dyssintericos & tormib. & colli uitia.

15 De morbis intraneis & ad calculos.

16 Ad testium & inguinum tumores et ad panos.

17 Ad podagras et articulox dolores

18 Remedia uersus morbos totis cor-

poribus metuendos
19 Contra morbum comitialem.
20 Contra morbum regium.
21 Ad freneticos.
22 Ad quartanas.
23 Ad tertianas & hidropisim.
24 Ad ignem sacrum.
25 Ad carbũculum delendum.
26 Ad tubera & furunculos.
27 Ad ambustiones.
28 Ad neruoꝝ nodos et contractiones rediuiuas.
29 Ad sanguinem profluentem & carcinomata & tumorem.
30 Ad ulcera & uulnera & plagas sanandas
31 Ad labiorum ulcera & articulorum fracturas.
32 Ad muliebra mala medenda & cõceptus maturandos.
33 Promiscue medicinę.
34 De miraculis quarundam bestiaꝝ.

SVmma res medicinę & historię & obseruationes. dcccc. liii.

EXauctoribus. M. Varrone. Nitidio. Macro. Cicerone. Sestio. Nigro qui grece scripsit Licinio. Macro.

EXternis. Eudoso. Aristotele. Herimippo. Omero. Appiõe. Orpheo. Democrito. Anaxilao.

MEdicis. Botrie. Apollodoro. Menandro. Archimede et Aristogene. Xenocrate. Diodoro. Chrisippo. Ori. cNicandro. Apolonio. Pitanecco.

LIbro xxxi continentur Medicinę ex aquatilibꝫ

1 Differentia aquaꝝ medicinis & obseruationibus cc. lvi.
2 Diuersa exempla de potentia aquę quę sint utilissimi.
3 De qualitate aquaꝝ in salubritate & in comoditate.
4 Remedia aquę uitiosę & epicoconia fonte
5 Ratio querendaꝝ aquarum.
6 Aquaꝝ subito nascẽtiũ aut desinẽtiũ
7 Obseruatio historica de superfusiõe et absorbitione aquaꝝ.
8 Ratio aquę ducende & quomodo medicamentis utendum & quid prosit nauigatio & medicinę aquę marine
9 De salis generibus & confecturis & medicinis & obseruationibus.
10 De hãmoniaco sale & eius ꝓbatiõe.
11 De uariis generibus salis factitii.
12 De differẽtiis coloꝝ salis & usu eius
13 De salinis & flore salis.
14 De liquore garon et scombro pisce et muria & alece.
15 De natura salis & eius medicinis
16 De uitri generibus & confecturis
17 De arphonitro & qũo probetur.
18 De medicina & obseruationibus ex nitro.
19 De spongiaꝝ natura.

SVmma medicię & historię & obseruationes. dcccc. xxiii.

EXauctoribus. M. Varrõe. Cassio. Parense. Ciceroe. Mutiõe. Coelia. Celso. Trogo. Ouidio. Publio Sornatio

EXternis. Calimaco. Celio. Theonsea. Lido. Theophrasto. Teodoxio. Teopõpo. Palidito. Iuba. Lico. Appiõe. Epigene. Pelope. Apelle. Democrito. Trasillo. Nicandro. Menãdro. Comẽdo. Artallo. Salustio. Dionysio. Andrea Nicerato. Hippocrate. Anaxilao.

Reliqua medicinę ex aquatilibus
1 De ochino.
2 De torpedene.
3 De marino lepore & mirabilia rubri maris.
4 De ingeniis & mansuetudine quorundam piscium.
5 Vbi ex manu edant & ubi responsa dantur ex piscibus.
6 Quando pisces marini in usu esse ceperunt.
7 De corallio natura.
8 De pastinaca pisce & eius ueneno.
9 De his quibus in terris & in aquis uictus est & de castoreis medicinę & obseruationes.
10 De testudinibus terrestribus.
11 De testudinibus marinis.
12 De testudinibus paludosis.
13 De testudinibus fluuialibus.
14 Remedia cõtra uenenata ex aialibus
15 Remedia ex ranis marinis & rubetis contra uenena.

16 Remeia ex colubro cōtra crocodillos
17 Remedia contra uenena ex cancris.
18 Remedia cōtra uenenata ex piſcibus corauuis & uitulis marinis.
19 Remeia cōtra ictū ſuū & dorichim
20 De cancro marino & de pelagio & medicina eorum.
21 De piſce ciricena.
22 De alga maris ad allopitias & capillum denigrandum.
23 De cantarides & oculoꝝ uſum.
24 Ad oculoꝝ paſſiones.
25 De ictiocolla contra epintulas & lippitudinem
26 Ad oculos ſanandos.
27 Ad aurium dolores & uulnera.
28 Ad dentium dolores.
29 Ad faciem decorandam.
30 Promiſcuę medicinę.
31 Ad febres omnium geneꝝ & cōtra diuerſas infirmitates medicinę.
32 Animalium omnium in mari uiuentium. c. lxvi.

Summa medicię & hiſtorię & obſeruationes. dcccc. xxiii.

Ex auctoribus. Licinio. Macro. Tebonio. Nigro. Seſtio. Nigro q grece ſcripſit Ouidio. P. Caſſio. Hiemma. Nicenate. Lacto.

Ex ternis. Iuba. Andrea. Salpe. Appione. Pelope. Apelle. Tiſſio. Nicandro.

Libri xxxiiii continent Naturam metallorum.

1 De metallorum foſſione & eorū deteſtatione.
2 Que prima comendatio metallorū auri & de origie anuloꝝ aureoꝝ & modos auri antiquos & equeſtri ordine & de iure anulloꝝ aureoꝝ.
3 De curis iudicum & quotiens noia equeſtris ordinis inmutata & de donis militaribus & quando primum corona aurea.
4 De reliquo cultu aure i uiris & mulieribus & de nummo aureo & quādo primum ſignatum eſt es argentum & aurum & antequam ſignaret qui mos in ere & quam maxima pecunia primo cenſu & quotiens & quibus temporibus auctoritas auri.
5 Quanta in auro gratia & de bonitate eius.
6 Qui aurū induerunt & de eius taxu et ere in aurato.
7 Ratio naturalis inueniendi auri.
8 Qꝝ auro in eſt argentū & de electro eiusq; natura.
9 Prima aurea flatua.
10 Remedia & medicinę ex auro nouē.
11 De chryſocolla & medicinę ſex & mirabilia deglutinandis inter ſe perficiendisq; metallicis rebus
12 De argento
13 De argento uiuo.
14 De ſtibia uel alabaſtro.
15 De ſcoria argenti.
16 De ſpuma argenti.
17 De minio. quatę auctoritatis fuerit apud romanos & origine & inuētione eius cinaberis & minii generibus & rōe in picturis medicinę.
18 De hydrargiro & argento in aurādo et coticulis & argenti generibus & experimentis.
19 De ſpeculis et egiptio argēto ſparſim
20 De modica pecunia & quoꝝ maxie opes fuerint & qnando primum populus romanus ſtipem ſpargit.
21 De luxuria & frugalitate in uaſis & lectis argenteis & quando lances in modicę facte.
22 De ſtatuis argēteis et ceteris quibuſdam & celatura argenti.
23 De ſylle ceruleo & criſocolla & neſtorio & cilono et q̄ nō omni āno equaliter ſpecies uendantur.

Summa medicinę & hiſtorię et obſeruationes. m. cc xv.

Ex auctoribus a Piſone. Antiate. Verrrio. M. Varrone. Cornelio nepote. Maſala. Ruffo. Marſa. Poeta. Bucho. Iulio. Baſſo q de medicis ſcripſit Seſtio. Nigro q item Fabio. Veſtale

Ex ternis Democrito. Metrodoro. Cepſio. Menechino qui de Toreutice ſcripſit Xenocrate qui item Antigono qui item Elidoro qui de Athenienſe Anetamatis. Paſſitule qui mirabilia opa ſcripſit. Niphodore. Iolla. Apollodoro.

Andrea.Eraclide.Diagora.Botire.Ar/
chemedio. Dionysio. Aristogene. De/
mocrito.Mneside·Xenocrate.Zenone.
Temnesto.

Libro xxxiiij continet Eris metalla.

1 De ere.
2 Genus eris que corinthia que delia/
ca que eginetica.
3 De cadelabris & teplo⁊ ornametis.
4 Quando primum simulacrū rome
factum & de origine statua⁊ et generi/
bus & figuris.
5 De statuis togatis & quibusdā aliis
et quibus primum in colūna & quando
rostea & quibus primū publice et que
primo statue rome.
6 De statuis sine tūicis & quibusdam
aliis & que prima rōne statua equestris
et quādo omes statue priuati et publice
sublate & quibus rome mulieribus &
que prime ab extremis publice posite.
7 De antiquis statuariis et pretiis sig/
no⁊ in modicis & de colosis in orbe ce/
leberimis.
8 Nobilitates ex ere ope⁊ et artificum
ccc.lxvi.
9 De his qui ferūt opa generis eiusdē
10 De operis caliachi in signis artificis
11 De differentiis et mixturis.
12 Diffrentie eris & misture & de ser/
uando ere.
13 De cadima medicine
14 De scoria & flore et squama eris &
stomate.
15 De erugine & hieraton.
16 De scoleata.
17 De calerti.
18 De psorio egiptio.
19 De misi & eius utilitate.
20 De calcanto.
21 De pompholigea & spondio.
22 Antispodion.
23 De smegmati.
24 De biphrige & triente et seruilio.
25 De ferro & ferreis metallis et diffe/
rencie ferri.
26 De temperatura ferri.
27 Medicine ex ferro.
28 M.ex ferugine & rubigine.
29 De squama ferri & bigremplastro.
30 De plumbi metallis & albo plūbo
et nigro.
31 De stagno & plumbo argentario &
quibusdam aliis.
32 Medicine de plumbo.
33 De scoria plumbi.
34 De molebdina.
35 De psimithio.
36 De scandraca & arredico.

SVmma res & historie & obserua/
tiones·dccc.xv.

EX auctoribus.L.Pisone.Antiate.
Verrio.M.Varrōe.Mesala.Ruf/
fo.Marso.Poeta.Bocho.Iulio.Basso q
de medicina grece scripsit Sestio.Nigro
item Furio.Vestale.

EX ternis.Democrito. Metrodoro.
Sepsito. Menechiō q de Torentice
scripsit Xenocrate qui item duri de qui
item Heliodoro q de Athenensiū.Ana/
loemate scripsit Niphodoro.Iolla.Apo/
hdoro.Andrea.Eraclide.Diagora.Bo/
tire.Artbemedio.Dionysio.Aristoge/
ne.Diomedo.Mneside.Xenocrate.Ze/
nonis.

Libro xxxv continet Honos picture

1 De terre lapidnmq; generibus.
2 Honos.Picture.
3 Honos ymaginum.
4 Quando clipei ymaginum.publice
quando in domibus positi.
5 De picture initiis & monocromatō
primisq; pictoribus & ātiquitate pictu/
rarum in italia.
6 De pictoribus romanis & quando
primum dignitas picture & qui uictori/
as suas pictura ppofuerūt & quādo pri/
mum externis picturis.
7 Ratio pingendi de pigmentis.
8 De coloribus natiuis & ficticiis.
9 Qui colores udo non inducantur &
quibus coloribus antiqui pinxerint &
quando primum gladiatorum pugne &
picture sunt.
10 De ętate picture ope⁊ & artificum
indicatura nobilitates.ccc.v.
11 Primū picture certamen & qui pri/
mi periculo pinxerunt.
12 De auibus per picturam deceptis.
13 Quid difficilimum in pictura
14 Quando opera appellis illustris pic/
toris & quante fuerint auctoritatis.
15 De pictris aristii thebarii pictoris

16 De picturis pthogeis maxi pictoris
17 De aſclepiodoro pictore.
18 De nichomacho & operibus eius.
19 De diſcipulis nicomachi
20 De nicophane & aliis pictoribus.
21 De ludio pictore.
22 De arelio celebri pictore·
23 De fabio pictore & cornelio pino et attico priſco.
24 De leppidi pictoris celebris fabula eſſe autium cantu pingendum.
25 De encauſtro & penniculo et q primus lacunaria & cameras pinxerit.
26 De euphranore iſthmo.
27 De antidone.
28 De alexandro.
29 De eraclide.
30 De timoniaco.
31 De ariſtolao.
32 De quibuſdam pictoribus.
33 De aliis non ignobilibus.
34 De qbuſdá mulieribus pictricibus.
35 De priis pictorib. ēcauſtro cera ebore
36 De plaſticis primi inuentores
37 De ſimulacris et uaſis fictilibus & precio eorꝫ.
38 Terrę uarietates et depuluere putelio et aliis terrę generib. quę i lapidē uertūt.
39 De parietibus fornaceis & latericiis et eorum ratione.
40 De ſulphure & generibus eorꝫ
41 De bitumine.
42 De luie & generib. et medicinis eius
43 De terra ſamia & feretria & cbia et ſilimiſia & finiti & applí & medicinę.
44 Crete ad ueſtium uſus timolia ſarda umbrica ſoſimis.
45 Qui & quorꝫ liberti propoſiti.
46 Terra excalata ter. beleatrix t. luſitana

SVmma medicinę & hiſtorię et obſeruationes. dccce. lxvi.

EXauctoribus. Meſala. Oratore. Meſale. Sene. Feneſtella. Actico. Verrio. M. Varrone. Cornelio nepote. Detulōc. Mutiādo. Meliſſo. Victrunio Caſſio. Smorlungulano. Fabio. Veſtale

EXternis. q de pictura ſcripſit Parſitele. Apelle. Milantio. Aſclepiodoro. Eufranore. Paraſio. Eliodoro. Eufranore q Anathēa. Atheis. Metrodoro qui Architetonice ſcrpſit Democrito. Teophraſto. Apiōe. grammatico qui de metalica medicina ſcripſit Niphodoro. Colla Apolodoro. Andrea. Eraclde. Diagora. Botriſe. Archedaro. Dionyſio. Ariſtogene. Demode Mneſide Xenocrate. Zenonis. Theoneſco.

Libro xxxvi cōtinet Nāę lapidū & Luxurie marmorꝫ.

1 Quis primū i pub. opibus oſtēderit
2 Quis primū peregrio marmore columnas habuit romę.
3 Qui primū laudati in marmore ſculpendo & quibus temporibus.
4 Nobilitates opū et artificū i marmore
5 De antiquitate marmorianę artis.
6 De praxitelis marmorarii operibus.
7 De ſcopa.
8 De emulis ſcope.
9 De thimotheo & in pollīōe aſinio
10 De papulo.
11 De argeandro & polidoro.
12 De praxitele ſcripture.
13 De archeſilao
14 De canaco ſauro & baraceo.
15 Quando primū marmorꝫ ędificiis uſus & quis primus romę conſtruxerit parietes & quibus ętatibus quęq; marmora ſecuerit & ratio ſecandi de harena
16 De naxio et armeio et de ge. marmorꝫ
17 De alabaſtrite thigdio et alabādicho
18 De obeliceis & thebayto & alexandrino & de illo qui eſt in circho magno
19 De illo q ē i cāpo martio. pgnomēo.
20 De tertio obeliſco romę in uaticano
21 De piramidibus ęgiptiis & ſpinge.
22 De laberynthis ęgiptio lēnio italico
23 De penſili orto & opido & templū epheſie dyanę.
24 De lubro cizici & lapide fugitiuo et de echo ſepties reſonante & edificiū ſine clano & mirabilia edifitiorꝫ romę.
25 De magnetis generibus & m.
26 De lapidibus q cito aſſumūt corpora in eis cōdita. & de hiis qui diu ſeruant. et de taſio lapide & m.
27 De ebore foſſoli & lapidibus oſſeis et palmatis.
28 De coralio uel phirice & medicinis et de oſtrante.
29 De amanto.
30 De metilino.
31 De gangate 32 De ſponqiis

33 De phrigio.
34 De emathite lapide & scyto.
35 De q̃tuor generib.etbicis & calamo
36 De sammmio.
37 De arabo.
38 De pumicibus.
39 De lapidibus mortariorꝫ medicialiũ et molibus lapidibus.
40 De speculari lapide & sylicibus.
41 De phengite.
42 De lapide translucido.
43 De cotibus.
44 De reliquis ad structuras lapidibus igni & tempestati resistentibus.
45 De cisternis & calce & barene generibus & mixtura calcis & barene & uiciis structure & coactariis et colũnis.
46 De medicina calcis.
47 De malta.
48 De gipso.
49 De pauimentis & quando primum romę & de subdinalibus pauimentis & graganicis & quando primũ camere.
50 De origine uitri & ratione faciẽdi.
51 De obsiano uitro & generibus multiformibus uitri.
52 De igne miracula et medicię ,pdigia
S Vmma medicię & historię et obseruationes.d.xxiiii.

E X auctoribus.M.Varrõe.Cecilio Galba.Cictio.Mntiano.Nepote. Cornelio.L.pisone.Tubere.Seneca.Fabio. Vestale. Asitio. Fetiale Fabiano. Vitrurio.Catone.Censorio.
E X ternis.Theophrasto.Prasitele. Iuba Re.Soracho Nicãdro.Sudõe Alexãdro.Polistore.Apiõe.Listomeo. Duride.Erodoro.Eumero.Aristagora. Dionysio.Atemidoro.Bucorida.Antistene.Democrito.Demotele Licea.

L Iber Trigesimus septimus
In quo continetur origo gemmarꝫ.
1 Gemma policratis tiranni
2 De gemma pirri regis.
3 De gemma nichomaci & qui sculptores optimi & nobilitates artificum.
4 Quis prim.dactilothecã romę buit
5 De gẽmis translatis et triũpho põpei
6 De natura cristalli et medicię & luxuria circa eam.
7 De succino & electare & qui mentiti sunt auctores de succino.
8 De ortu &.m & generibus et luxuria succinorum.
9 De lucurio & medicinis eorꝫ.
10 De adamantis generibus & de medicis & margaritis.
11 De smaragdi generib.& gẽmisuiridibus & trãslucidis
12 De berillis et crisoberillis & crisopesso & iacynthis.
13 De opialigen.& uitiis & experimẽtis & gemmis uariis.
14 De generib.carbunculorꝫ & uitiis et experimetnis & gemmis ardentibus
15 De calcedoniis & natura eorꝫ.
16 De antratice la.
17 De sandrasexo uel gramantice.
18 De lapi.lichino
19 De lapide ionia & calcedonia.
20 De sarda lapide.
21 De topatio & alabastro.
22 De prasio lapi.
23 De molchide la.
24 De iaspide & eius spenbus.
25 De crisocolis & eorꝫ cognomine.
26 De leucriste & aliis
27 De mellicristi.
28 De lapi.phedriros natura et gen.
29 De asteria lapide
30 De lapide astrios
31 De cerauria.
32 De lapide iris et benos.
33 De incipientibus per A
34 De incipi. p B
35 De incipi. p C
36 De incipi. p D
37 De incipi. p E
38 De incipi. p G
39 De incipi. p H
40 De incipi. p I
41 De incipi. p L
42 De incipi. p M
43 De incipi. p N
44 De incipi. p O
45 De incipi. p P
46 De incipi. p S
47 De incipi. p T
48 De incipi. p V
49 De incipi. p Z
50 De gẽmis quę a mẽbris bois cognõmãt & quę ab aĩalib. & de biis quę a ceteris reb.
51 De gẽmis nascẽtib.& ficticiis et figuris gẽmarꝫ.
52 De ratione probandarꝫ gẽmarꝫ.
S Vmma res & historię et obseruationes.m.cc.

E X auctoribus Iuba Rege Xenocrate. Zenonis Endirie. Eicido & Philosene.Enripide.Nicandro.Satyro. Theophrasto. Carete.Philomene.Demosistrato.Xenotemi.Metrodaro.Sotato. Picea. Thimeo. Siculo. Nitia. Thecresco. Asaruba.M. Nastateome. Cresia. Mitridate.Sophide.Archilao. rege Caristoto.Democrito.Ismenũ.Olipiade et Alexandro et Polistore.Apiõe. Oro.Zotastre. et Tacitaria.

VNDVM ET HOC QVOD NOMINE alio Cęlum appellari libuit: cuius circũflexu tegunt cuncta: numen esse credi par est: ęternum: inmensum neq; genitũ: neq; interitur umq̃. Huius extera ĩdagare: nec interest hominũ: nec capit humanę coniectura mentis. Sacer est: ęternus: ĩmensus: totus ĩ toto: ĩmo uero ipse totum infinitus: ac finito similis. Omnium rerũ certus & similis incerto. Extra intra cuncta complexus in se idemq; rerũ naturę opus & rerũ ipsa natura: furor est: mensuram eius animo quosdam agitasse atq; pdere ausos. Alios rursus occasione hinc sumpta aut his data inumerabiles tradidisse mundos: ut totidem rerũ naturas credi oporteret. Aut si una omnes incubarent: totidẽ tamẽ soles: totidemq; lunas: et cętera etiam in uno: & inmensa & inumerabilia sydera: q̃si nõ eadem quęstiõe semp in termino cogitationis occursura desiderio finis alicuius. Aut si hęc infinitas naturę oĩm artifici possit assignari. Non illud idẽ in uno facilius sit ĩtelligi tanto prę̃sertim opere: furor est: pfecto furor egredi ex eo. Et tanq̃ interna eius cuncta plane iam sint nota ita scrutari extera quasi uero mensuram illius rei possit agere: qui sui nesciat aut hoĩes possint uidere quę mũdus ipse non capiat.

FOrmam eius in spetiẽ orbis absoluti globatam esse nomen inprimis & cõsensus in eo mortalium orbem appellantium. Sed & argumẽta rerũ docent nõ solũ quia talis figura oĩbus sui partibus uergit in se se: ac sibi ipsa tolleranda est: seque includit et continet nullarũ egens compagũ: nec finem aut initiũ ullis sui partibus sentiẽs: nec quia ad motum quo subinde uerti mox apparebit: talis aptissima est. Sed oculorum quoq; pbatione q̃ connexus mediusq; quacũq; cernatur: cum id accidere in alia non possit figura.

HAnc ergo formam eius ęterno & irrequieto ambitu inenarrabili celeritate. xxiiii. horarũ spatio circũagi solis exortus et occasus haud dubium reliquere an sit ĩmẽsus: & ideo sensum uariũ facile excedẽs tantę molis rotata uertigine assidua sonitus nõ equidẽ facile dixerim: non hercle magis q̃ circumactorũ simul tinnitus syderũ suosque uoluẽtium orbes. An dulcis quidam & incredibili suauitate concẽtus nobis qui intus agimur iuxta diebus noctibusq; tacitus labit mundus: esse innumeras ei effigies animalium rerũq; cunctarũ impressas. Nec ut in uolucrum notamus ouis leuitatem cõtinuam lubricũ corpus: quod clarissimi quidẽ auctores dixere: uerũ argumẽtis indicat quoniam inde deciduis rerũ omniũ seminibus in numerę in mari prę̃cipue: ac plerq; confusis monstrificę digenerantur effigies: Prę̃terea uisus probatione alibi ursi tauri alibi: alibi: littere figura & candidiore medio super uerticem circulo

EQuidem & consensu gentium moueor. Namque. Cosmos grę̃ci nomine ornamenti appellauerunt eum & nos a perfecta absolutaq; elegantia mundum: Cęlũ quidem haud dubie cęlati argumẽto diximus: ut interpretat. M. Varro. Adiuuat rerũ ordo descripto circulo qui signifer uocat in. xii. aĩalũ effigies: & per illas solis cursus congruens tot sęculis ratio.

NEc de elementis uideo dubitari q̃tuor esse ea. Ignitum summo: inde tot stellarũ collucẽtium illos oculos: pximũ spiritus: quẽ grę̃ci nostriq; eodẽ uocabulo aera appellant. Vitalẽ hunc: & per cuncta rerũ meabilẽ totoq; cõsertum: cuius ui suspẽsam cum quarto aquarũ elemẽto librari medio spatii tellurẽ ita mutuo cõplexu diuersitatis

effici nexum & leuia ponderibus inhiberi quominus euolent. Contraque grauia ne ruant suspendi leuibus in sublime tendētibus. Sic pari in diuersa nisu ui sua quęque consistere irrequieto mundi ipsius constricta circuitu: quo semp in se currente imam atque mediam in toto terram: eandemq; uniuerso cardine stare pendentem librantem per quę pēdeat: ita solam immobilē circa eam uolubili uniuersitate: eandēq; ex oĩbus necti: eidemque omnia inniti.

INter hanc cęlumque eodem spiritu pēdent certis discreta spatiis. vii. sydera quę ab incessu uocamus errantia: cum errent nulla minus illis: eorum medius sol fert amplissima magnitudĩe ac potestate: nec temporum modo: terraq; sed sydeq; etiam ipsoq; cęliq; rector: hunc esse mundi totius aĩmū: ac planius mente: hunc principale naturę regimē ac numē credere decet opera eius existimantes: hic lucem rebus mistrat aufertq; tenebras: hic reliqua sydera occultat illustrat: hic uices temporq; annūq; semp renascētē ex usu naturę tēperat: hic cęli tristitiam discutit: atq; etiam nubila humaĩ aĩmi serenat: hic suū lumen cęteris quoq; syderibus fęnerat: pręclarus eximius oĩa ĩtuens: oĩa etiam exaudiens: ut principi litteraq; homero placuisse in uno eo uideo.

QVapropter effigiem dei formamque quęrere ibecillitatis humanę reor: quisquis est deus si modo est alius: & quacūque in parte totus est sensus: totus est uisus: totus auditus: totus animę totus animi totus sui: innumeros quidē credere atq; etiam ex uitiis hominū ut pudicitiam concordiam mentem spem honorem clęmentiam fidem: aut ut democrito placuit duos omnino poenam & benefitiū maiorem ad socordiam accedit fragilis & laboriosa mortalitas in partes ista digessit ĩfirmitatis suę mēor ut portionibus coleret quisque quo maxime indiger & Itaque noĩna alia aliis gētibus & numina in iisdem inūerabilia reperimus. Inferis quoque in genera de scriptis morbisque: & multis etiam pestibus dum esse placatis trepido metu cupimus. Ideoque etiam publice febri fanum in palatio dicatum est. Bonę ad ędē larū ara & Malę fortūę esquiliis. Quamobrem maior cęlitum populus etiam q̄ hominum intelligi potest cū singuli quoq; ex semetipsis totidē deos faciant. Iunones geniosque adoptando sibi Gentęs uero quędam animalia & aliqua etiam obscena pro diis habēt ac multa dictu magis pudenda per foetidos cibos & alia similia iurantes. Matrimonia quidem inter deos credi tantoque ęuo ex his neminē nasci & alios esse grandęuos semperque canos alios iuuenes atque pueros atri coloris aligeros claudos e boue editos & alternis diebus uiuentes: morientesque puerilium prope delicamentoq; est Sed super omnem impudentiam adulteria inter ipsos fingi mox iurgia & odia: atque etiam furtorū esse & scelerq; numina. Dei est ĩmortalis iuuare mortalem & hęc ad ęternam gloriam uia hac proceres iere romani hac nunc cęlesti passu cum liberis suis uadit maximus ōnis cui rector. Vęspasianus augustus fessis rebus subueniens: hic est uetustissimus referendi benemerentibus gratiam mos ut tales numinibus ascribant. Quippe & omniū alioq; nomina deoq; & quę supra sydeq; retuli ex hominū nata sunt meritis Iouē quidem aut mercuriū: aliter ue alios inter se uocari: & esse cęleste nomē culturę quis non interpretatione naturę fateat irridendū: agere curam req; humanaq; illud quicquid est summū an ne tam tristi atque multiplici ministerio nō pollui credamus dubitemus ue: Vix prope est iudicare utrū magis conducat generi humano quando aliis nullus est deoq; respectus: aliis pudendus externis famulant sacris ac digitis deos gestant & monstra quoque quę colunt damnant: & excogitant cibos imperia dira in ipsos ne somno quidem quieto irrogant Non matrimoia non liberos: non deĩque quicq̄ aliud nisi iubentibus sacris diligunt. Alii in ipso capitolio fallunt ac fulminantem piurant iouem: & bos iuuant scelera illos sacra sua poenis agunt. Inuenit tamen inter has utrasque sententias medium sibi ipsa mortalitas numen: quominus etiam plana de deo coniectatio esset. Toto quippe mundo & locis omnibus: omnibusque horis omnium uocibus fortuna sola inuocatur: & una nominatur: una accusat: una agitur rea: una cogitatur sola. Sola laudatur: sola arguit: & cum conuiciis colitur uolubilisque: a plerisq;

uero & cęca etiam existimata uaga inconstans: incerta uaria indignorque fautrix: huic omnia expensa: huic cōnia ferūt accepta: & in tota ratioē mortaliū sola utrāq; paginam facit. Adeoq; obnoxię sumus sortis ut sors ipsa pro deo sit qua deus ꝓbatur incertus pars alia & hanc pellit astroq; suo euentus assignat: & nascēdi legibus semelq; in omēs futuros unq̄ dei decreto. In reliquum uero otiū dat. Sedere coepit sentētia hęc: parterq; & eruditum uulgus & rude in eam cursu uadit. Ecce fulgurum monitus oraculorum prescita aruspicum prędicta: atq; etiam parua dictu in auguriis sternutamēta: & offensiones pedum. Diuus Augustus lęuum prodidit sibi calceū prępostere indutum: quo die seditione militari prope afflictus est. Quę singula iprouidam mortalitatē inuoluūt solum ut inter ista uel certum sit nihil esse certi: nec miserius quicq̄ boine: aut supbius Ceteris quippe animantium sola uictus cura est. In quo sponte naturę benignitas sufficit imo quidē uel prędferenda cunctis bonis ꝗ de gloria de pecuia ambitione semperq; de morte nō cogitant. Verū in his deos agere curam rerū hūanarū credi ex usu uitę est poenasque maleficis aliquando feras occupato deo in tanta mole nunq̄ autem irritas esse. Nec ideo proximum illi genitum hominē ut uilitate iuxta beluas esset. Imperfectę uero in homīē naturę prędcipua solatia ne deum quidem posse omia. Namque nec sibi potest mortem conscisscere si uelit quod homi dedit optimū in tantis uitę poenis nec mortales ęternitate donare aut reuocare defunctos nec facere ut qui uixit nō uixerit qui honores gessit nō gesserit. Nullumq; habere in prędterita ius prędterq̄ obliuiōis Atque ut facetis quoque argumentis sotietas hęc cum deo copulet ut his dena uigiti non sint aut multa similiter efficere nō posse per quę declarat haud dubię naturę potentia. Idq; esse quod deū uocamus: in hęc diuertisse nō fuerit alienū propter uulgatā assidue quęstionem de deo.

Hinc redeamus ad reliqua naturę sydera quę affixa diximus mundo nō illa ut existimat uulgus singulis attributa nobis & clara diuitibus: minora pauperibus: obscura defectis: & pro sorte cuiusq; lucētia ac numerata mortalibus. Quia nec cum suo quęque orta oriunt homine nec aliquem extingui decidua significant. Non tanta cęlo sotietas nobiscum est: ut nostro fato mortalis sit ille quoq; sydereus fulgor. Illa nimio alimento tracti humoris igneam in abūdantiam redeunt cum decidere credunt ut apud nos quoq; id luminibus accensis liquore olei notamus accidere. Cętera ęterna est cęlestibus natura intexentibus mundum intextuq; concretis: potentia autem ad terrā magnopere eorū ptinēs quę ꝓpter effectus claritatēq; & magnitudinē i tāta subtilitate nosci potuerūt sicut suo demōstrabimus loco. Circulorū quoq; cęli ratio in terrę metione aptius dicitur quando ad eam pertinēt tota signiferi modulatio inuentionibus non dilatis obliquitatē eius intellexisse: hoc est rerū fores aperuisse Anaximander milesius tradit primus: olimpiade. lviii. signa deinde In eo cleostratus & primam arietis ac sagittarii feram ipsum ante multo atlas. Nunc relicto ipsius mūdi corpore reliqua inter cęlum terrasq; tractent. Summum esse quod uocāt Saturni sydus: ideoq; minimum uideri & maximo ambire circulo ac. xxx. anno ad breuissima sedis suę principia regredi certum est. Omnium autem errātiū sydereū meatus iterq; solis & lunę cōtrariū mūdo agere cursum idest lęuū semp illa in dextra prędcipiti & quamuis assidua cōuersione in mensę celeritatis attollantur ab eo: rapianturq; in occasum aduerso tamen ire motu per suos quoq; passus ita ferri ne conuolutus aer eandem in parte ęterna mūdi uertigine ignauo globo torpeat: sed fundat aduerso sydereū uerbere discretus & digestus. Saturni autem sydus gelidę ac rigentis esse naturę multoq; ex eo inferiorē. Iouis circulū & io motu celeriore duodeis circumagi annis. Tertium martis quod quidam herculis uocant ignea ardentis solis uicinitate binis fere annis conuerti. Ideoq; huius ardore nimio & rigore Saturni interiectū ambobus ex utroq; tēperari Ioue salutarēq; fieri deum. Inde solis meatum esse partium quidem. trecentarū. lx. Sed ut obseruatio ūbrarū eius redeat ad notas quīos ānis dies adiici: supque quartam partē diei. Quam ob causam quinto anno unus intercalaris dies addit ut tēporū ratio solis itineri cōgruat. Infra solem ambit igens sydus appellatum Veneris alterno meatu uagum ipsisq;

cognominibus çmulum ſolis ac lunę prçueniens quippe & ante matutinũ exoriens luciferi nomẽ accipit: ut ſol alter diẽq; maturans. Contra ab occaſu refulgens nũcupat̃ Veſper ut prorogãs lucẽ uicẽue lũę reddẽs quam naturam eius Pythagoras ſãius primus deprehẽdit olympiade circiter. xxxii. q fuit urbis Romę annis. c. xlii. largiori magnitudie extra cũcta alia ſydera eſt claritatis quidẽ tantę ut unius huius ſtellę radius ũbrę reddant̃. Itaq; & in magno numinũ ambitu. Alii. n. Iunoĩs. Alii iſidis alii matris deum appellauere: huius natura cuncta generant̃ in terris. Namq; in alterutro exortu genitali rore conſpargens non modo terrę conceptus implet. Verũ animantiũ quoq; omnium ſtimulat. Signiferi autem ambitum peragit tricenis & duo de quinquageis diebus a ſole nũq̃ abſiſtẽs partibus ſex. atq; xl. lõgius ut Timęo placet. Simili ratiõe ſed nequaq̃ magnitudine: aut ui proximũ illi Mercurii ſydus a quibuſdam appellatũ apollinis inferiori circulo fertur nouem diebus ocyore ambitu modo ante ſolis exortũ modo poſt occaſum ſplendens. Nunquã ab eo. xxii. partibus remotius ut eydenas & Soſigenes docet. Ideo & peculiaris hoꝝ ſydeꝝ ratio eſt neque communis cum ſupradictis. Namque ea & quarta parte cęli a ſole abeſſe & tercia & aduerſa ſoli ſepe cernũt̃ maioreſq; alios habent cuncta plenę cõuerſiõis ambitus in magni anni ratiõe dicendos.

De Lune natura Capitulum

SEd omnium admirationem uincit nouiſſimum ſydus terriſq; familiariſſimum & in tenebraꝝ remedium ab natura repertum lunę multiformis: hęc ambigua torſit ingenia contemplantium: & proximum ignorari ſydus maxime indignantium creſcens ſemper: aut ſeneſcẽs & modo curuata in cornua fauces: modo ęqua portione diuiſa: modo ſinuata in orbem maculoſa. Eademq; ſubito prenitens imenſa orbe pleo ac repente nulla alias pernox alias ſera & parte diei ſolis lucem adiuuans deficiens: & in defectu tamen conſpicua: quę menſis exitu latet cum laborare non credit̃. Iam uero humilis & excelſa: et ne id quidẽ uno modo: ſed alias admota cęlo: alias cõtigua montibus. Nunc in aquilonem elata: nunc in auſtrum deiecta: quę ſingula in ea deprehẽdit hominum primus Endymion: & ob id amore eius captus fama traditur: non ſumus profecto grati erga eos qui labore curaq; lucem nobis aperuere. In hac luce mira quoque humani ingenii peſtes ſanguinem & cędes ſcribere annalibus iuuat ut ſcelera hominum noſcantur mundi ipſius ignaris: proxima ergo cardini. ideoq; minio ambitu uicenis diebus ſeptenſq; & tercia diei parte peragit ſpatia eadem quę Saturni ſydus altiſſimum. xxx. ut dictum eſt annis. Deinde remorata in coitu ſolis biduo cum tardiſſime a. xxx. luce rurſum ad eaſdem uices exit. Haud ſcio an omnium quę in cęlo prenoſci potuerunt magiſtra in. xii. ſpatia menſium oportere diuidi annum quando ipſum toties ſolem redeuntem ad principia conſequitur: ſolis fulgore eam ut reliqua ſydeꝝ tegi ſiquidẽ in totũ mutuata ab eo luce fulgere: qualẽ in repcuſſa aqua uolitare conſpicimus: ideo mollione & imperfecta ui ſoluere tantũ humorẽ atq; etiam augere quem ſolis radii abſumãt. Ideo & in ęquali lumine aſpici. quia ex aduerſo demũ plẽa reliquis diebus tantum ex ſe terris oſtendit quantum ex ſole ipſa conſpiciat. In coitu quidem nõ cerni: quoniam hauſtũ omne lucis aduerſę illo tegirat ũde accepit. Sydera haud dubie humore terreno paſci: quia orbe dimidio non nunq̃ maculoſo cernant̃: non dum ſuppetente adhauriendũ ultra iuſta ui. Maculas eni non aliud eſſe q̃ terrę raptas cum humore ſordes.

DEfectus autem ſuos & ſolis rem in tota contemplatione naturę maxime miram et oſtento ſimilem eoꝝ magnitudinũ: umbręq; iudices extitere. Quippe manifeſtum eſt ſolem interuẽtu lunę occultari: lunamq; terrę obiectu ac uices reddi eoſdem ſolis radios luna interpoſitu ſuo auferẽte terrę: terraq; lunę. Hac uero ſubcũte repẽtias obduci tenebras: rurſuſq; illius umbra ſydus hebetari: neq; aliud eſſe noctem q̃ terrę umbram. Figuram autẽ huius umbrę ſimilem metę ac turbini inuerſo: quando mucrone tantũ ingruat: neq; excedat latitudinem lunę: quoniam nullum aliud ſydus eodem modo obſcuret̃: & talis figura ĩ mucrõe ſemp deficiat ſpatio qdẽcõſumi umbras ĩditio ſunt uolucrũ prealti uolatus. Ergo cõfinium eſt illis aeris terminus: initiumq;

ęteris ſupra lunã pura omnia:ac diuturnę lucis plena a nobis aũt per noctem cernũt ſydera ut reliqua lumina e tenebris & ꝓpter has cauſas nocturno tempore deficit lũa Statuti autẽ atq; non meſtrui ſunt utriq; defectus propter obliquitatẽ ſigniferi lunęq; multiuagos ut dictum eſt flexus nõ ſemp in ſcrupulis partiũ congruẽte ſydeꝝ motu.

HAec ratio mortales aĩmos ſubducit in cęlũ :ac uelut ĩde cõtemplantibus trium maximaꝝ rerũ naturę partium magnitudiem detegit. Non poſſet quippe totus ſol adimi terris intercedente luna:ſi terra maior eſſ& q̃ luna. Tertio ex utraq; uaſtitas ſolis aperit:ut non ſit neceſſe amplitudinẽ eius:oculoꝝ argumẽtis atq; cõiectura aĩmi ſcrutari ĩmẽſam eſſe:quia arboꝝ in limitibus porrectaꝝ in quęlibet paſſuũ milia ũbras paribus iaciat interuallis tanq̃ toto ſpatio medias .Et quia per ęquinoctiũ omnibus ĩ meridiana plaga habitantibus ſimul fiat a uertice. Item quia citra ſolſticialẽ circulum habitantiũ meridie ad ſeptentrionẽ ũbrę cadunt.Ortu uero ad occaſum.quę fieri nullo modo poſſent:niſi multo q̃ terra maior eſſ&.Nec q; mõtem idam exoriẽs latitudie exuperat dextra leuaq; large amplectẽs: pręſertim tanto diſcretus interuallo. Defectus lunę magnitudiem eius.haud dubia ratiõe declarat:ſicut terrę paruitatẽ ipſa definiẽs Namq; cũ ſint tres umbraꝝ figurę:cõſtetq; ſi par lumini ſit materia quę iactat ũbram collumnę effigie iaci: nec habere finẽ. Si uero maior materia q̃ lumen turbinis recti ut ſit imũ eius anguſtiſſimũ :& ſimili modo infinita lõgitudo.Si mior materia q̃ lux metę exiſtere effigiem in cacuminis fine definentẽ talemq; cerni umbram deficiente luna palam ſit ut nulla amplius relinquat dubitatio:ſuperari magnitudie terram. Id quidẽ & tacitis naturę ipſius indiciis.Cur enĩ partitis uicibus anni brumalis abſcedit aut noctiũ opacitate terras reficit exuſturus.haud dubię & ſic quoq; exurens quadam in parte tanta magnitudo eſt.

ETrationem quidem defectus utriuſq; primus Romani generis in uulgus extulit.Sulpitius gallus:qui Conſul cum.M.marcello fuit.Sed cum tribunus militũ ſolicitudie exercitu liberato pridie q̃ perſes rex ſuperatus a paulo eſt in concionem ab imperatore productus:ad prędicẽdam ęclipſim: mox & cõpoſito uoluie.Apud autem grękos inueſtigauit primus omniũ Thales mileſius olympiadis. xlviii .anno quarto prędicto ſolis defectu:qui ſub Aliate rege factus eſt. Vrbis conditę anno. c. lxx .poſt eos utriuſq; ſyderis curſum in dc.annos prącinuit hipparchus menſes gentiũ: dieſq; et horas ac ſitus locoꝝ & uicos populoꝝ cõplexus ęuo teſte:haud alio modo q̃ cõſilioꝝ naturę particeps:uiri ĩgẽtes ſupraq; mortaliũ naturam tantoꝝ numinũ lege deprębẽſa et miſera hominũ mente abſoluta: ſtellaꝝ defectibus ſcelera: ut mortem aliq̃m ſydeꝝ pauentes quo ĩ metu fuiſſe ſtefichori & pindari uatũ ſublimia ora palã eſt.Deliquio ſolis & in luna ueneficia arguente mortalitate:& ob id crepitu diſſono auxiliante:quo pauore ignarus cauſę.Nicias atheniẽſiũ imperator ueritus claſſem portu educere opes eoꝝ afflixit.Macti ĩgenio eſte ęcli ĩterprętes:reꝝq; naturę capaces:argumẽti repertores quo deos hominesq; uiciſtis.Quis enĩ hęc cernẽs & ſtatos ſydeꝝ:quoniam ita placuit appellari labores non ſuę neceſſitati mortalis genitus ignoſcat?nũc confeſſa de iſdem breuiter ac capitulati attingam ratiõẽ ad modũ neceſſariis locis ſtrictiq; reddita.Nam neq; iſtituti operis talis argumẽtatio eſt.neq; õniũ reꝝ afferri poſſe cauſas minus mirũ eſt:q̃ conſtare in aliquis.

DEfectus.cc xxiii·mẽſibus redire in ſuos orbes certum eſt:ſolis defectum non niſi nouiſſima primaue fieri luna:quod uocant coitum·lunę aũt nõ niſi plẽa.ſempq; citra q̃ proxime fuerit.Omnibus aũt annis fieri utriuſq; ſyderis defectus ſtatutis diebus horiſq; ſub terra. Nec tamẽ cũ fiant ſupne ubiq; cerni:aliquando propter nubila ſępius globo terrę obſtante connexitatibus mũdi.Intra.cc.annos hipparchi ſagacitate compertũ eſt:& lunę defectum aliquando quito mẽſe a priore fieri.Solis uero ſeptio eandẽ bis in.xxx.diebus ſupra terras occultari:ſed ab aliis hoc cerni:quęq; ſunt in hoc miraculo maxie mira. Cum conueniat umbra terrę lunam hebetari:nunc ab occaſus parte hoc ei accidere:nunc ab exortus qua nã ratõne cũ ſolis exortu ũbra illa hebetatrix

ſub terra eſſe debeat ſemel iam accidere: ut in occaſu luna deficer& utroq; ſuper terram conſpicuo ſydere. Nam ut in.xv.diebus utrumq; ſydus quęreret:& noſtro ęuo accidit imperatoribus Veſpaſianis patre.iii.& filio.ii.Conſulibus.

LVnam ſemper auerſis a ſole cornibus ſi creſcat ortus ſpectare: ſi minuat occaſus haud dubium eſt lucem dodrantis ſemuncias horaꝝ a ſecũda aduciẽtem uſq; ad plenum orbem detrahentęq; indiminutionẽ. Intra.xiii.aũt partes ſolis ſemp occultam eſſe: quo argumẽto amplior errantiũ ſtellaꝝ q̃ lunę magnitudo colligit. quãdo illę et ſeptenis interdũ partibus emergant. ſed altitudo cogit minores uideri ſicut affixas cęlo ſolis fulgore interdiu nõ cerni cum: ęque die ac noctu luceant. Idq; manifeſtum fiat defectibus ſolis & prealtis puteis.

ERrantium autem tres quas ſupra ſolem diximus ſitas occultantur meantes cum eo. exoriunt uero matutio deſcendentes partibus nunq̃ amplius undenis poſtea radioꝝ eius contactu regunt & in triquetro a partibus.c.xx.ſtationes matutias faciũt quę & primę uocantur. Mox in aduerſo a partibus.c.lxxx.exortus ueſpertios. Itezq; in.c.xx.ab alio latere appropinquãte ſtationes ueſpertias quas & ſecundas uocant donec affecutus in partibus duodeis occult& illas q ueſpertini occaſus appellãt. Martis ſtella propior etiam ex quadrato ſentit radios: & ab.lxxx.partibus: unde & nomen accepit. Is primus motus & ſecundus nonagenarius dictus ab utroq; exortu. Eadẽ ſtationalis ſenis mẽſibus commorat i ſignis: alioqui bimeſtris: cũ cęterę utraq; ſtatione quaternos mẽſes non impleant. Inferiores aũt due occultant in coitu ueſptino ſimili modo relictęq; a ſole totidẽ in partibus faciant exortus matutios: ad quos lõgiſſimũ diſtantię ſuę metis ſolem inſecunt: adeptęq; occaſu matutino condunt ac prętereunt mox eodem interuallo ueſpere exoriũt uſq; ad quos diximus terminos. Ab his retrogradiuntur ad ſolem & occaſu ueſpertio delitescunt. Veneris ſtella etiam ſtatões duas matutiam ueſptiamq; ab utroq; exortu facit lõgiſſimis diſtantię ſuę finibus. Mercurii ſtationes breuiori mõmẽto q̃ ut deprehendi poſſint: hęc eſt luinũ occultationũq; ratõ perplexiori motu: multiſq; inuoluta miraculis. Siquidẽ magnitudines ſuas & colores mutant & eędem ad ſeptentrionẽ accedũt: abeuntq; ad auſtrũ terriſq; propiores: haud cęlo repẽte cernunt. In quibus aliter multa q̃ priores tradituri fatemur. Ea quoq; illoꝝ eſſe muneris qui primi querẽdi uias demõſtrauerunt. Modo ne quis deſper& ſęcula proficere: ſemp pluribus de cauſis hęc omnia accidunt prima circuloꝝ quos gręci abſidas in ſtellis uocant: etenim gręcis utendum erit uocabulis. Sunt aũt hi ſui cuiq; eaꝝ Aliq; q̃ mũdo q̃ terrę a uerticibus duobus quos appellauerũt polos centrum Cęli et ſigniferi & obliqui inter eos ſiti. Omnia auten hęc conſtant ratione circini indubitata: ergo ab alio cuiq; centro abſides ſuę exurgunt: ideoq; diuerſos habent orbes motuſq; diſſimiles: quoniam interiores abſidas neceſſe eſt breuiores eſſe.

IGitur a terrę centro abſides altiſſimę ſunt Saturno in ſcorpione Ioui in Virgine Marti in leone Soli in gemis Veneri in ſagittario Mercurio i capricorno: medius omniũ partibus: & e contrario ad terrę centrum humillie atq; proxime: ſic fit ut tardius moueri uideant: cum altiſſimo ambitu feruntur: non quia accelerẽt tardẽt ue naturales motus qui certi ac ſinguli ſunt illis: ſed qa deductas a ſumma abſide lineas coartari a centro neceſſe eſt ſicut in rotę radius idem motus alias maior: alias mior cẽtri propiquitate ſentitur. Altera ſublimitatũ cauſa: quoniã a ſuo cẽtro abſidas altiſſimas habent in aliis ſignis. Saturnus in libre parte.xxi. Iupiter cancri.xv. Mars capricorni. xxviii. Sol arietis.xviii. Venus piſcium.xxvii. Mercurius uirginis.xv. Luna tauri.iii. Tercia altitudinũ ratio cęli mẽſura non circuli intelligitur ſubire eas aut deſcẽdere per profundum aeris oculis extimãtibus: huic connexa latitudinum ſigniferi obliqtatiſq; cauſa eſt per hunc ſtellę quas errantes diximus ferunt: nec aliud habitatur in terris: q̃ quod illi ſubiacet. Reliqua polis ſqualent. Veneris tantũ ſtella excedit eum binis partibus: quę cauſa intelligitur efficere ut quędam animalia & in deſertis mũdi naſcantur

ſexcuplum a ſole ad Martem tantundem quantum ad lunam a terra. Ab ea ad Iouem dimidiũ ab eo ad Saturnum: & ab eo ad Signifer ſexcuplum. Ita ſeptem tonos effici quam diapaſon harmoniam uocant: hoc eſt uniuerſitatem concentus. In ea Saturnũ dorio moueri: Mercurium thongo: Iouem phrygio: & in reliquis ſimilia iocũda magis q̃ neceſſaria ſubtilitate.

STadium. c.xxv. noſtros efficit paſſus: hoc eſt pedes. de xxv. poſſidonius non minus. xl. ſtadiorũ a terra altitudinẽ eſſe: in quam nubila ac uẽti nubeſq; pueniũt Inde purum liquidũq; & imperturbatę lucis aerem. Sed a turbido ad lunam uicies centum milia ſtadiorũ. Inde ad ſolem quinquies milies eo ſpatio fieri: ut tam imenſa eius magnitudo non exurat terras: plures autem nongentis ſtadiis ĩ altitudinẽ nubes ſubire prodiderunt. Incomperta hęc & inextricabilia ſunt tam prodenda q̃ ſunt prodita q̃uis tamen una ratio geometricę collectionis nunq̃ fallacis poſſit non repudiari ſi cui libeat altius iſta proſequi: nec ut menſura. Id enim uelle pene dementis otii eſt ſed ut tantũ extimatio coniectanti conſtet anio. Nam cum. ccc lx. & fere ſex partibus orbis ſolis ex circuitu eius patere appareat circulũ per quẽ meat ſempq; dimetiẽs tertiã partem ambitus & tertię paulominus ſeptiam colligat. Appar& dempta eius dimidia quoniam terra centralis interueĩat vi. fere partem huius imenſi ſpatii: quod circa terrã circuli ſolaris anio cõprehendit̃ ineſſe latitudis Spatii uero lunę. xii. quoiam tãto breuiore q̃ ſol ambitu currit: ita fieri eam in medio ſolis ac terrę. Miror quo ꝓcedat ꝓbitas cordis humani paruulo aliquo inuitata ſucceſſu: ſicut in ſupradictis occaſione impudentię ratio largit̃: auſiq; diuinare ſolis ad terrã ſpatia eadem ad cęlũ agũt: quoiã ſit medius ſol ut protinus mũdi quoq; ipius menſura ueniat in digitos. quãtas enim dimetiones habeat ſeptimas tantas habere circulũ duo & uiceſimas: tãq̃ plane a pẽdiculo menſura cęli cõſtet. Aegiptia ratio quã Petoſyris & Nethebſos oſtendere ſingulas partes in lunari circulo: ut dictũ eſt: in minio. xxxiii. ſtadiis paulo amplius patere colligit in Saturni ampliſſimo: duplum in ſolis: quẽ mediũ eſſe diximus utriuſq; mẽſurę dimidiũ: quę computatio plurimũ habet pudoris: quoiam ad Saturni circulũ addito Signiferi ipſius iteruallo: nec inũerabilis multiplicatio efficitur.

REſtant pauca de mundo: nanq; & in ipſo cęlo ſtellę repente naſcuntur plura eaꝝ genera.

COmetas gręci nocant nrĩ crinitas horrentis crine ſanguineo & comaꝝ modo in uertice hiſpidas. Idem pogonias quibus inferiore ex parte in ſpetie barbę longę promittit̃ Iuba: aconcię iaculi modo uibrãtur ocyſſimo ſignificatu. Hęc fuit de qua quinto conſulato ſuo Titus imperator cęſar pręclaro carmie perſcripſit. Ad hũc diem nouiſſimum eaſdẽ breuiores & in mucrõe fatigatas xiphias uocauere: quę ſunt oium pallidiſſimę & quodam gladii nitore: ac ſine ullis radiis: quos diceres nomine ſimili colore aũt electro raros margines emittit: pitheus doliorũ cernitur figura in concauo humidę lucis. Ceraticas cornus ſpetiẽ hab&: qualis fuit cũ gręcia apud Salaminã depugnauit ubi lampades ardentes imitant̃ faces. Hippeus equias iubas celerrimi motus atq; in orbem circa ſe euntis fit & candidus cometes argenteo crine ita refulgẽs: ut uix contueri liceat: ſpetieq; hũana dei effigiem in ſe oſtendens. Fiũt & hirci uilloꝝ ſpetie et iuba aliqua circũdati ſemel adhuc iubę effigies mutata in haſtã eſt olimpiade. cviii urbis anno. ccclxxxxviii. breuiſſimũ quo cerneret̃ ſpatiũ ſeptẽ dieꝝ annotatum eſt. lõgiſſimũ octoginta. Mouent̃ aũt alię errantiũ: modo alię immobiles hęrent: omnes ferme ſub ipſo ſeptẽtrione: aliqua eius parte non certa: ſed maixe incandida: quę lactei circuli nomen accepit. Ariſtoteles tradit & ſimul plures cerni nemini compertũ alteri quod equidem ſciam. Ventos aũt ab his graues: eſtuſq; ſignificari: fiunt & hybernis menſibus & in auſtrio polo: ſed ibi citra ullũ iubar diraq; cõperta ethiopum & egipti populis: cui nomen Aeneus rex dedit typo ignea ſpetie: ac ſpirę modo intorta uiſu quoq; toruo: nec ſtella uerius q̃ quidam igneus nodus. Spargũt̃ aliquãdo & errãtibus ſtellis cęteriſq; crines. Sed cometes nũq̃ in occaſura parte cęli eſt terrificum magna ex

parte sydus atq; non leuiter piatũ: ut Ciuili motu octauio consule: iterũq; Pompeii & cęsaris bello. In nostro uero ęuo circa beneficiũ quo Claudius cęsar imperium reliquit Domicio neroni: ac deinde principatu eius assiduũ prope ac seuũ: referre arbitramur in quas partes sese iaculetur: aut cuius stellę uirus accipiat quasq; similitudines reddit et quibus locis emicet tibiaꝝ spetie arti musicę portendere. Obscenis autem moribus inferendis partibus signoꝝ ingenii & eruditionis triquetramq; figuram quadratam ue paribus angulis ad aliquos perennium stellaꝝ situs edant. Venena fundere in capite septentrionalis austrinę ue serpentis. Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo Romę ad modũ faustus Diuo Augusto iudicatus ab ipso qui incipiente eo apparuit ludis quos faciebat ueneri genitrici nõ multo post obitum patris cęsaris in collegio ab eo instituto. Nanq; his uerbis in gaudiũ prodit his ipsis ludorum meoꝝ diebus sydus crinitum per. vii. dies in regione cęli quę sub septẽtrionibus est cõspectũ id oriebat circa horã. xi. diei: clarumq; in oibus terris cõspicuũ fuit: eo sydere significari uulgus credidit Cęsaris aimã inter deoꝝ immortaliũ numina receptam: quo nomie id in signi simulacro capitis eius quod mox in foro consecrauimus adiectum est: Hęc illi in publicũ interiore gaudio sibi illũ natũ: seq; in eo nasci interpretatus est: & si ueꝝ fatemur salutare id terris fuit. Sunt qui hęc sydera perpetua esse credãt suo quoq; ambitu ire: sed non nisi relicta a sole cerni. Alii uero qui nasci humore fortuitu & ignea ui: ideoq; solui.

IDem hipparchus nũq̃ satis laudatus: ut quo nemo magis approbauerit cognationem cum homie sydeꝝ: animasq; nostras partem esse cęli. Nouam stellam & aliam in ęuo suo genitam deprehendit: eiusq; motũ qua die fulsit ad dubitationẽ adductus an ne hoc sępius fierẽt: mouerentq; & hę quas putamus affixas. Ideoq; ausus rem etiã deo improbam annumerare posteris: stellas & sydera ac nomen expungere orgais excogitatis: per quę singulaꝝ loca atq; magnitudines signarẽt ut facile discerni posset ex eo non modo an obirẽt: ac nascerentẽ: sed an omnino aliqua transirent: mouerentur ue cęlo in hereditatẽ cunctis relicto: si quisq̃ qui rationem eam caperẽt inuentus esset. Emicant & faces & non nisi cum decidunt uisę qualis germanico cęsare gladiatorium spectaculum edente pręter ora populi meridiano transcurrit. Duo genera eoꝝ: lãpadas uocant plane faces. Alterum bolidas quale mutinẽsibus malis uisum est. Distantq; faces uestigia longa faciunt priore ardente parte. Bolis uero ardens longiorẽ trahit limitem. Emicant & trabes simili modo quas docus uocant: quales cum lacędemonii classe uicti imperium gręcię amisere: fit & cęli ipsius hyatus quod uocant chasma.

FIt et sanguinea spetie quo nihil terribilius mortalium timori est incendium ad terras cadens inde sicut Olimpiadis cẽtesimę. vii. anno. iii. cũ rex Philippus Gręciam quaterẽ: atq; egrotantis temporibus naturę ut cętera arbitror existere nõ ut pleriq; uariis de causis quas igẽioꝝ acumẽ excogitat quippe igẽtiũ maloꝝ fuere prenuncii. Sed ea accidisse: non quia hęc facta sunt arbitror. Veꝝ hęc ideo facta quia incasura erãt illa raritate aũt occultã eoꝝ esse rationẽ. Ideoq; nõ sic ut exortus supradictos defectusq; et multa alia nasci.

CErnuntur & stellę cum sole totis diebus pleꝝq; & circa solis orbem ceu spicęę coronę & uersi colores circuli qualiter Augusto Cęsare in prima iuuenta urbem intrante post obitum patris ad nomen ingens capessendum.

EXistunt eędem coronę circa lunam & circa nobilia astra: cęlo quoq; inhęrentia circa solẽ arcus apparuit. L. opinio & Q. Fabio cõsulibus: orbi. L. Portio. M. Arcilio.

CIrculus rubri coloris. L. Iunio & P. Rutilio consulibus: fiunt prodigiosi & longiores solis defectus qualis occiso dictatore Cęsare & Antoniano bello totius pene anni pallore continuo.

luna quoq; per totam latitudinem eius uagatur: sed omnino non excedens eam. Ab his Mercurii stella laxissime: ut tamen e duodenis partibus: tot eím sunt latitudines non amplius octonas pererr&. Neq; has ęqualiter: sed duas medio eius & supra. iiii. i/ fra duas. Sol deinde medio fert: inter duas partes flexuoso draconũ meatu inęqualis Martis stella. iiii. mediis Iouis mediam: & super eam duas. Saturni duabus ut sol: hęc erit latitudinũ ratio ad austrum descendẽtiũ: aut aquilonẽ subeuntium: ac constare: & tertiam illam a terra subeũtiũ in ęlũ: & pariter scandi eam quoq; existimauere pleriq; falso: qui ut arguantur aperienda est subtilitas imensa & omnis eas complexa causas. Conuenit stellas in occasu uespertino proximas esse terrę & altitudine & latitudie ex/ ortusq; matutinos in initio cuiusq; fieri stationes in mediis latitudinum articulis quę uocant ęcliptica: perinde confessum est motum augeri q̃ diu in uicino sunt terrę cum abscedant in altitudinẽ minui: quę ratio lunę maxie sublimitatibus approbat. Aeque non est dubium in exortibus matutis etiam numer augeri: atq; a stacionibus primis tres superiores diminui usq; ad stationes secundas: quę cum ita sint manifestum erit ab exortu matutino latitudines scandi quoniam in eo primũ habitu ícipiant partius adiici motus. In stationibus uero primis & altitudiem subire: quoniã tum primum incipiat detrahi numerus: stellę retro ire: cuius rei ratio priuatim reddẽda est: percussę in qua diximus parte & triangulo solis radio ibibent: rectum agere cursum: & ignea ui leuantur in sublime: hoc non protinus itelligi potest uisu nostro. Ideoq; existimat stare. Vnde & nomen accepit statio: progreditur deinde eiusdẽ radii uiolẽtia & retro ire cogit: uapore repercussa multo id magis in uespertío ea exortu toto sole aduerso cum in summas absidas expellunt: minimeq; cernũtur: quoniam altissime absunt: & minimo ferũtur motu: tanto minores cum hęc in altissimis absidum euenit signis ab exortu uespertino latitudo descenditur partius iam se minuente motu: non tamen ante stationes secundas augente: cum & altitudo distendit superueniẽte ab alio latere radio: eademq; ui rursus ad terras deprimẽte quę sustulerit í ęlum e priore triquetro tantum interest subeant radii an superueniant: multoq; eadem magis in uespertino occasu accidunt. Hęc est superior stella ratio difficilior reliqua & a nullo ante nos reddita.

PRimum igitur dicatur cũ uniuersę stellę cur Veneris stella nunq̃ longius. xlvii. partibus Mercurii. xx. a sole abscedant sępe citra eas a sole reciprocent. Conuersas habent utręq; absidas ut infra solem sitę tantumq; circulis ea sub terra est: quantum superne prędicta: & ideo non possunt abesse amplius: quoniam curuatura absidum ibi non habet longitudinem maiorem: ergo utriq; simili ratione ad modum statuũt absidum sua margines ac spatia lõgitudinis latitudinũ euagatione pẽsant. Atenim cur non semper ad: xlvi. & ad partes. xx. perueniunt. Imo uero: sed ratio canoíca fallit Nanq; apparet absidas quoq; ea moueri quod nunq̃ transeant solem. Itaq; cum in partem ipsam eius incidere margines alterutro latere. tum & stellę ad longissima sua interualla peruenire intelligunt: cum citra fuere margines totidem partibus & ipsę otius redire cogunt: cum sit illa semper utriq; extremitas summa: huic & ratio motuũ conuersa intelligitur. Superiores enim celerrime feruntur in occasu uespertio hę tardissimę: illę a terra altissimę absunt: cũ tardissime mouẽt hę cũ otiose: quia sicut í illis propinquitas centri accelerat: ita in his extreitas circuli. Illę ab exortu matutío minu/ ere celeritatem incipiunt: hę uero augere. Illę retro cursum agunt a statione matutina usq; ad uespertinam Veneris a uespertina usq; ad matutiam. Incipit autem ab exortu matutino latitudíem scandere: altitudiem uero ac solem insequi a statione matutina ocissima. In occasu matutino altissima. Degredi autem latitudinẽ: motumq; minuere Ab exortu uespertino retro quidẽ ire: similiq; altitudine digredi a statione uespertina Mercurii: rursusq; stella utroq; modo scandere. Ab exortu matutino: digredi uero latitudine a uespertino: consecutoq; sole ad. xv. partium interuallũ cõsistit quadriduo pene immobilis. Mox ab altitudine descendit: retroq; graditur ab occasu uesptío usq; ad exortum matutinũ. Tantumq; hęc & luna totidẽ diebus quot subiere nõ descẽdũt

Veneris quindecies & pluribus ſubit. Rurſus Saturni & Iouis duplicato digrediũt Martis etiam quadruplicato. Tanta eſt naturę uarietas: ſed ratio eundẽs: nanq; in uaporem ſolis nituntur: etiam proxima deſcendũt ęgre. Multa promi amplius circa hęc poſſunt ſecreta naturę legeſq; quibus ipſa ſeruiat: exẽpli gratia in Martis ſydere cuius eſt maxime inobſeruabilis curſus nunq̃ ad ſtationẽ facere. Iouis ſydere triquetro raro ad modum .xl. partibus diſcreto: qui numerus ſexangulas mundi efficit formas: nec exortus niſi ĩ duobus ſignis tãtũ Cancri & Leonis ſimul edere. Mercurii uero ſydus in exortus ueſpertinos in Piſcibus raro facere creberrimos in Virgine. In Libra matutinos. Item in Aquario: rariſſimos in Leone retrogradum. In Tauro & in Geminis non fieri. In Cancro uero non citra .xxv. partem. luna bis coitum cum Sole. In nullo alio ſigno facere q̃ Geminis. non coire aliquando in Sagittario tantũ. Nouiſſimam uero primãq; eadem die: uel nocte nullo alio in ſigno q̃ Ariete conſpicit. Id quoque paucis mortaliũ contigit: & inde fama cernendi linteo non comparere ĩ cęlo Saturni ſydus & Martis: cũ plurimũ diebus .clxx. Iouis .xxxvi. aut cũ minimũ denis detractis diebus Veneris .lxviiii. aut cum minimum .lii. Mercurii .xiii. aut cũ plurimum .xvii.

Quę ratio colores eorum mutet. Capitulum .xcv.

COlores ratio altitudinum temperat ſiquidem earum ſimilitudinem trahunt: in quarum aera uenere ſubeundo. Tingitq; appropinquantes utralibet alieni meatus circulis: frigidior in pallorem: ardentior in ruborem: uentoſus in horrorem ſol atq; commiſſure abſidum extremeq; orbitę in obſcuritatem. Suus cuiq; color eſt: Saturno candidus: Ioui clarus Marti igneus Lucifero candens Veſperi refulgẽs Mercurio radians Lunę blandus: Soli cum orit̃ ardens poſtea radians. His cauſis connexo uiſu et earum quę cęlo continent̃. Nanq; modo multitudo conferta ineſt circa dimidios orbes lunę placida nocte leniter illuſtrante eas: modo raritas ut fugiſſe miremur plenilunio abſcondente. Aut cum ſolis ſupraue dictaꝝ radii uiſus perſtrinxere noſtros et ipſa autem lunę ingruentiũ ſoli radioꝝ: haud dubia differẽtia ſentit̃ bebetante cęteros inflexus mundi conuexitate eos prętereq̃ ubi recti angulos competant ictus. Itaq; in quadrato ſolis diuidua eſt. In triquetro ſemi nam ambitur orbe. Impletur autẽ in aduerſo: rurſuſq; minuens eaſdem effigies paribus edit interuallis ſimili ratione qua ſuper ſolem tria ſydera.

Sol quot modis in anno ad terram ſe inclinet. Capitulum .xcvi.

SOl autem ipſe quatuor differentias habet bis ęquata nocte diei uere & autumno in centrum incidens terrę octauis ĩ partibus Arietis ac Librę bis pmutatis ſpatiis in auctum diei bruma octaua in parte Capricorni. Noctis uero ſolſticio totidem in partibus Cancri inęqualitatis cauſa obliquitate ſigniferi: cum pars ęqua mũdi ſubterq; terras omnibus fiat momentis. Sed quę recta in exortu ſuo cõſurgũt ſigna: longiore tractu tenent lucem: quę uero obliqua ociore tranſeunte ſpatio.

Quare fulmina Iouis abiecit. Capitulum .xcvii.

LAtet pleroſq; magna cęli affectatione compertum a principibus doctrinę uiris ſuperiorum trium ſyderum ignes eſſe: qui decidui ad terras fulminum nomen habeant. Sed maxie ex his medio loco ſiti fortaſſis: quoniã contagiũ nimii hũoris ex ſuperiore circulo atq; ardoris e ſubiecto per hunc modũ egerant. Ideoq; dictũ Iouem fulmina iaculari. Ergo ut eflagrante ligno carbo cum crepitu ſic a ſydere cęleſtis ignis expuitur pręſcita ſecũ afferens ne radicata quidẽ ſui parte in diuinis ceſſante operibus Idq; maxie turbato fit aere: quia collectus humor abundãtiã ſtimulat: aut quia turbat̃ quodam ceu grauidi ſyderis partu.

INterualla quoq; ſyderum a terra multi indagare tentarunt: & ſolem abeſſe a luna Vnde .xx. partes quantũ Lunam ipſam a terra prodiderũt. Pithagoras uero uir ſagacis animi a terra ad lunam .c.xxv. ſtadioꝝ eſſe colligit. Ab ea uſq; ad ſolẽ duplum Inde ad .xii. ſigna triplicatum In qua ſententia & gallus Sulpitius fuit noſter.

De tonorum quantitate. Capitulum .xcviii.

SEd Pithagoras interdum & muſica ratione appellat tonum quantum abſit a terra luna ab ea ad Mercurium dimidiũ ſpatii: & ab eo ad Venerem a qua ad ſolem

in nubis: posse solis impulsu agi quoiam uentus haud aliud intelligatur q̃ fluctus pluribusq; etiam modis. Nanq; e flumibus & nimbus & e mari uidemus equidem tranquillo & altos quos uocat altanos e terra cõsurgere: qui cum e mari redeũt tropei uocantur: si pergunt appogei.

MOntium uero flexus crebriq; uertices ex cõflexu subito: aut cõfracta in numero sa iuga cõcaui uallũ sinus scindentes in equalitate ideo in aera resultantem: quę causa etiam uoces multis in locis reciprocas facit: sine fine uentos generant.

IAm quidam etiam specus qualis in Dalmatia ore uasto pręceps hiatu in quem deiecto leui pondere: q̃uis tranquillo die turbini similis emicat procella: nomen loco est sentaquin. Et in Cirenaica prouincia rupes quedã austro traditur sacra. q̃ ꝓfanum sit attrectari bois manu: confestim austro uoluẽte barenas. In domibus etiam multis manu facta inclusa opacitate cõceptacula auras suas habent: adeo causa non deest: sed plurimũ interest: flatus sit: an uẽtus. Illos statos atq; spirantes quos non tractus aliqs uel terię sentiũt: qui non aura non procella maris: sed appellatione: quoq; ipsa uenti sunt: quę siue assiduo mũdi incitata & cõtrario sydere occursu nascũt: siue hic est ille generalis rei naturę spiritus huc illucq; tanq̃ in utero aliquo uagus: siue dispsus errãtium sydere ictu: radioreq; multiformi: iactu flagellatus aer: siue a suis sideribus exeũt his propioribus siue ab illis cęlo affixis cadãt: palam est illos quoq; legẽ habere naturę nõ ignotã: etiã si nõdũ pcognitã.

VIginti et amplius auctores gręci ueteres prodidere de his obseruatiões: quo magis miror orbe discordi & in regna hęc est in mẽbra diuiso: tot iuris curę fuisse tã ardua inuentu pquirere: inter bella pręserti & infida hospitia piratis etiã oim mortalium hostibus transitus famę tenẽtibus: ut hodie quedã in suo quisq; tractu: ex eorum commentariis: qui nunq̃ eo accessere: uerius noscat: q̃ indigenarum scientia nũc uero pace tam festa tam gaudente prouentu rei artiũq; pricipe oio nihil adisci noua iqnisitõe immo: ne uetere quidem inuenta pdisci. Non erant maiora pręmia in multos dispersa fortunę magnitudie & ista plures sine pręmio alio q̃ posteros inuãdi eruerũt. Namq; mores hoim senuere non fructus: & imensa multitudo apertũ quocũq; est mare: hospitaliq; litore oim appulsu nauigat. Sed lucri non scientię gratia: nec reputat ceca mẽs et tantũ auaritię intenta: id ipsum scientia posse tutius fieri. quapropter scropulo suis q̃ instituto fortassis cõueiat operi tractabo uẽtos tot milia nauigãtiũ cernens.

VEteres quatuor omnino seruare uentos per totidem mũdi partes. Ideo nec Homerus plures nomiat. Hebetius mox iudicatũ est: ratiõe secuta ętas octo addidit nis subtili atq; cõscissa: proximis inter utrãq; media placuit ad breuem ex numerosa additis. iiii. Sunt ergo bini in quatuor cęli partibus. Ab oriente equinoctiali subsolanus Ab oriente brumali nulturnus. Illũ aphelioten: hunc gręci eurũ appellant. A meridie auster: & ab occasu brumali africus: notum & liba hunc noiat. Ab occasu equinoctiali fauonius. Ab occasu solsticiali chorus: zephirum & argestem uocant. A septẽtrioibus Septentrio interq; eum & exortũ solsticialẽ aquilo. Appartias & borreas dicti. Numerosior ratio: quatuor his interiecerat. Traciam media regione inter septẽtrionalem & occasum solsticialem. Itemq; caltiam mediam inter aquilonem & exortũ equinoctialẽ Ab ortu solsticiali penica media regione inter ortũ brumalem & meridiem. Item iter liba & notũ compositũ ex utroq; mediũ. Inter meridiem & hibernũ occidentẽ & liba et notum: nec finis. Alii quippe mesen nomie & ianum addidere inter boream & ceciã et inter eurum & notum. Sunt enim quidã peculiares quibusq; gentibus uenti: non ultra certũ procedens tractum: ut athenięsibus schirõ paulo ab Argeste deflexus reliquę Gręcię ignotus aliubi elatior idẽ Olimpias uocat. Cõsuetudo his oibus noibus Argesten intelligit: & Cęcian aliqui uocant bellespontia & eosdem alibi aliter. Item in narbonensi prouitia clarissimus uentor est Circius: nec ullo in uiolentia iferior hostiamq; pleraq; retoligustico mari perferens. Idem non modo in reliquis partibus cęli

ignotus est: sed ne uiennam quidem eiusdem prouincie urbem attingens: paucis ãte limitibus iugi modici occursu: tantus ille uentoꝝ circius & austros in ęgiptũ penetrare negat Fabianus: qno fit manifesta lex naturę de uentis etiã & tempore & fine dicto Ver ergo aperit nauigãtibus maria: cuius in pricipio Fauonii hibernũ mollĩũt ęlum sole aquarii.xxv.obtinẽte partẽ. Is dies sexto ante februarias idus cõpetit ferme & hoc oibus quos deide ponã p singulas itercalationes uno die ãticipãtibus. Rursusq; lustra sequenti ordie seruãtibus fauoniũ quidã ad.viii.kalendas martii: chelidoniã uocant: ab hirundis usu. Nõ nulli uero oritbiã uno & septuagesimo die post brumã ab aduẽtu auiũ flãtẽ per dies.viii. Fauoio cõtrarius est quẽ subsolanũ appellauimus: Datus est aũt huic exortus uergiliaꝝ ĩ totidẽ partibus tauri: sex diebus ãte maias idus: quod tẽpus austrinũ est. Huic uento septẽtrioi: cõtrario ardẽtissio aũt ęstatis tẽpore exorit̃ caniculę sydus sole primã partem leonis ingrediẽte: qui dies.xv.ante augustas kalẽdas ẽ Huius exortũ diebus.viii.ferme aquilões antecedũt quos prodomos appellãt. Post biduum autẽ exortus iisdẽ aquilonibus cõstitius pflant diebus.xl.quos ęthesias uocãt. Mollire eos credit̃ solis uapor gemiatus ardore syderis. Nec ulli uẽtoꝝ magis stati sunt: post eos rursus austri frequẽtes usq; ad sydus arcturi: quod exorit̃.xi. diebus ãte eqnoctiũ autũni. Cum hoc chorus incipit: chorus autũnat: huic est cõtrarius uulturnus: post ad equinoctium diebus fere quatuor &.xl.uergiliaꝝ occasus hiemẽ inchoat: quod tẽpus in tertio idus nouẽbris incidere consueuit: hoc est aquilois hiberni: multũq; ęstuo illi dissimilis cuius ex aduerso est africus: & ante brumã.vii.diebus totidem postea sternit̃ mare alcionũ seture: unde nomẽ hidies traxere. Reliquũ tempus hiemat: nec tamen seuitia tẽpestatũ concludit mare: pirate primũ coegere mortis periculo ĩ mortem ruere: & hiberna experiri maria. Nunc idem anarritia cogit. Ventoꝝ etiã frigidissimi sunt quos a septẽtrione diximus spirare. Vicinus his corus: hii & reliquos cõpescunt: & nubes abigunt. humidi africus & pręcipue auster italię. Narrant & in ponto Ęcian ĩ se trahere nubes. Sicci chorus & uulturnus prętẽrq; desinẽtes. Niuales. Aqlo et septentrio: grandies septentrio ĩportat & chorus: ęstuosus auster: tepidi uulturnus et fauonius: idẽ subsolano sicciores: & ĩ totum omnes a septẽtriõe & occidẽte sicciores q̃ meridie & oriente. saluberrimus autem oim Aquilo: noxius auster & magis siccus fortassis quia huidus frigidior est minus esurie eo spirãte credũt̃ aiantes. Ethesię noctu desinunt fere: & a tertia die hora oriũt̃ in hispania & asia: ab oriẽte flatus est eoꝝ: in ponto ab aquilone: reliquis in partibus a meridie. Spirãt aũt & a bruma cum uocant̃ orinthię sed leniores & paucis diebus pmutant & duo naturã cũ sit auster africę serenus. Aquilo nubilus. Omnes uenti uicibus suis spirant maiori ex parte: aut ut contrarius desinenti incipiat: cum proxie cadentibus surgũt a leuo latere in dextrũ ut sol ambiunt. De ratione eoꝝ mẽstrua quarta maxie luna decernit. Hisdem autẽ uentis in contrariũ nauigãt̃ platis pedibus ut noctu plurimũq; aduersa uela cõcurrũt. Austro maiores fluctus edũt̃: q̃ aquilone: quoiam ille infernus ex imo maris spirat: hic summo. Ideoq; post austros noxii pręcipue terięmotus noctu auster interdiu aqlo uehementior. Et ab ortu flãtes diuturniores sunt ab occasu flantibus: septẽtriones impari fere desinũt nnmero. quę obseruatio in aliis multis reꝝ naturę partibus ualet. Maris itaq; existimant̃ impares nuẽro Sol & auget & comprimit flatus. Auget exoriens: occidensq; cõprimit. Meridianis & ęstiuis tẽporibus. Itaq; diei medio aut noctis pleꝝq; sopiunt̃: quia nimio frigore aut ęstu soluũt̃ & imbribus: expectantur aũt maxie unde nubes discussę adaperuere ęlũ. Omniũ quidẽ si libeat obseruare minimos ambitus redire easdẽ uices quadriennio exacto. Eudoxus putat: non uentoꝝ modo: ueꝝ & reliquaꝝ tempestatũ magna ex parte: & est principiũ lustri eius semp intercalari anno caiculę ortu: de generalibus uẽtis hęc.

NVnc de repentis flatibus qui exalante terra: ut dictũ est exortu rursusq; derecti in terram obducta nubium cute multiformes existunt. Vagi quippe ruentes torrẽtium modo: ut aliquibus placere ostendimus tonitrua & fulgura edũt: maiores uero illati pondere incursuq; si late siccam ruperint nubem procellam gignunt que uocat̃

ETrursus soles plures simul cernũt nec supra ipsum: nec ifra se: sed obliquo nũquam iuxta: nec contra terram: nec noctu: sed aut oriente: aut occidente. Semel et meridie cõspecti in bopboro prodũtur: qui a matutio tẽpore duraverũt in occasum Trios soles & ãtiqui sepius uidere sicut Spurio Postumeo. Q. Minutio & Q. Martio. M. Portio. & M. Antonio & P. Dolobella. M. Lepido. L. Planco Consulibus et nostra ętas uidit Diuo Claudio principe cõsulatu eius Cornelio orsito collega plures simul quam tres uisi ad hoc ęui nunquam produntur.

LVnę quoq; trinę ut. C N. Domicio Caii filio consule apparuerũt quod pleriq; appellauerunt soles nocturnos.

LVmen de ęlo noctu uisum est. C. Ęlio. C N. Papirio consulibus: & sępe alias ut diei species noctu lucer&.

CLippeus ardens ab occasu ad ortum scintillans transcurrit solis occasu. L. Valerio. C. Mario Consulibus.

SCintillam e stella cadere & augeri terrę appropinquantem: ac postq̃ in lunę magnitudinem facta sit illuxisse ceu nubilo die. Deinde cum in ęlum se reciper& lampadem factam semel nunq̃ proditur. C. Octauio. C. Scribonio consulibus. Vidit id Licinius ꝓcõsul cũ Comitatu suo.

FIeri uidẽt & discursus stellaꝝ nũq̃ temere ut nõ ex ea parte truces uẽti cooriat ex his túc ꝓcellę: & ĩ mari terrisq;.

VIdi in nocturnis militum uigiliis inhęrere pilos pro uallo fulgurum: effigie ea et antennis nauigantium: alisq; nauium partibus ceu uocali quodã sono insistũt ut uolucres sedẽ e sede mutãtes graues cũ solitarię uenerũt mergẽtesq; nauigia: & si in carinę ima decidũt exurẽtes. Geminę aũt salutares & prosperi cursus nuntię: quaꝝ aduentu fugari diram illam ac minacem. appellatãq; Helenam ferũt & ob id Polluci et Castori id numen assignãt: eosq; in mari deos inuocãt. Hominũ quoq; capita uesptis magno pręsagio fulgent oia incerta ratione: & in naturę maiestate abdita.

HActenus de mundo ipso syderibusq; nũc reliqua ęli memorabilia: nãq; & hoc ęlum appellauere maiores: quod alio nomie aera omne quod inani simile uitalem bũc spiritum fundit. Intra lunam hęc sedes multoq; inferior: ut anima duerto ꝓpe modũ constare infinitũ ex superiori natura aeris infinitum terreni halitus miscẽs utraq; sorte confunditur. Hinc nubila tonitrua: & alia fulmia: hinc grandines & pruinę. Imbres procellę: turbines: hinc plurima mortalium mala & reꝝ naturę secum pũgna terrena in ęlum tẽdentia deprimit sydeꝝ uis. eademq; quę sponte non subeant ad se trahunt decidunt Imbres: nebulę subeunt: siccant amnes: ruũt grandines: torrent radii: & terram in mediũ undiq; impellũt: idem infracti resilũt & quę potuerũt auferũt secum Vapor ex alto cadit: rursumq; in altum redit. Venti ingruũt in amnes: idemq; cum rapina remeant totus aĩalium haustus e sublimi spiritũ trahit. At ille contra nitit tellusq; ut inani ęlo spiritum infundit: sic ultro citroq; cõmeante natura ut tormẽto aliquo mũdi celeritate discordia accendat. Nec stare pugnę licet sed assidue rapta cõuoluitur: & circa terram imenso reꝝ causas globo tendit: subinde per nubes ęlum aliud obtexens: uentoꝝ hoc regnũ. Itaq; pręcipua eoꝝ natura ibi & ferme reliquas cõplexas a se causas: quoniã & tonitruũ & fulminũ iactus hoꝝ uiolentię pleriq; assignãt: quia et ideo lapidibus pluerũt in terrã quia uẽto sint rapti: & multa similiter: q̃obrẽ simul plura dicenda sunt.

TEmpestatum reꝝq; quasdam statutas esse causas: quasdam uero fortuitas: aut adhuc rationis incõpertę maiestũ est. Quis eni estates & hyemes quęq; in temporibus annua uice intelligũt sydeꝝ motu fieri dubit&. ergo ut solis natura temperãdo intelligit anno: sic reliquoꝝ quoq; sydeꝝ propria est: quibusq; uis & ad suam cuiq; naturam fertilis. Alia sunt in liquorem soluti humoris fecunda: alia concreti: in pruinas aut coacti in niues: aut glaciati in grandines: alia flatu teporis: alia uaporis: alia roris

alia frigoris: nec uero hęc tanta debent extimari: quanta cernũt: cum esse eoꝝ nullum minus luna tam immensę altitudinis ratio declar&. Igitur in suo quęq; motu naturã suam exercent: quod manifestũ Saturni maxie transitus imbribus faciunt. Nec mea/tiũ modo sydeꝝ hęc uis est: sed multoꝝ etiã adhęrẽtiũ cęlo quotiẽs errãtiũ accessu ipulsa aut coniectu radioꝝ extimulata sunt qualiter in succulis sentimus accidere: quas Gręci ob id pluuio nomie appellant. Quin & sua spõte quędam statisq; tẽporibus ut hędoꝝ exortus: arcturi uero sydus non sine ferme procellosa grandine emergit.

De caniculę exortu. Capitulum. xx.

NAm caniculę exortu accendi solis uaporem quis ignorat? Cuius syderis effectus amplissimi in terra sentiuntur. Feruẽt maria exoriẽte eo: fluctuãt in cellis uina mouẽt stagna. Origem appellat Aegiptus feram quã i exortu eius cõtrastare: & cõtueri tradit ac uelut adorare cum sternuerit. Canes quidẽ toto eo spatio maxie in rabiem agi.

De temporum mutatione. Capitulum. xxi.

NVlli dubium est: quin in partibus quoq; signoꝝ quorũdam suauis inest: ut au/tumnalis ęquinoctii brumęq; cum tempestatibus sydus confici intelligimus.

De incertis temporibus. Capitulum. xxii.

NEc imbribus tantum tempestatibusq; sed multis & corpoꝝ & ruris expimentis Afflant alii sydere: alii cõmouent statis temporibus: aluo neruis capite: mente: olea et populus alba & salices solsticio folia circumagũt. Flores ipso brumali die suspensi in tectis arentis herbę pulegii rũpũt nitente spiritu membranę. Miret hoc qui non ob/seruat quottidiano experimẽto herbam unã: quę uocat eliotropiũ abeuntẽ solẽ itueri semper: oĩbusq; horis cũ eo uerti uel nubilo obũbrari: nã quidã lunã potestate ostreaꝝ conchilioꝝq; & cõchaꝝ oĩm corpora augeri: & rursus minui: quin & soricũ fibras re/spondere in numero lunę exquisiuerũt diligẽtissimi: minimũq; aial formicam sentire uires syderis interlunio semp cessantẽ: quo turpior hoi insitia est fatenti pręcipue iu/mentoꝝ quorumdã in oculis morbos cũ luna increscere ac minui patrocinat uastitas rei immensa discreta altitudie. In duo atq; lxx signa: hęc sunt reꝝ atq; aĩmãtiũ effigies in quas digessere cęlum periti. In his quidã mille sexcentas ãnotauere stellas insignes uidelicet effectu uisu ue Exempli gratia in cauda tauri. vii quas appellauere uergilias. In fronte succulas booten quę sequitur septentriones.

De uentis. Capitulum. xxiii.

EXtra has causas non negaueri existere imbres uentosq; quoniã huidã a terra alias uero ꝓpter uaporẽ fumidã: exhalari caliginẽ certũ est: nubesq; liquore egresso in sublie aut ex aere coacto in liquorem gigni: densitas eaꝝ: corpusq; haud dubio cõiecturę ar/gumẽto cum solem obumbrent perspicuum: alias etiã urinãtibus in quãlibet ꝓfundã aquarum altitudinem.

Quis ventus inficias posse. Capitulum. xxiiii.

IGitur non eam inficias posse & in has & in ignes superne stellaꝝ decidere qua/les sereno sępe cernimus: quoꝝ ictu cõcuti aera. Verum est quãdo & tela uibrata stridunt. Cum uero in nubem peruenũt: uaporem dissonũ gigni: ut candẽte ferro in aquam demerso & fumidam ceruicem uolui: hinc nasci procellas.

De tonitrua. Capitulum. xxiiii.

ET si in nube luctetur flatus aut uapor tonitrua edi: si dirumpat ardeus fulmia: si lõgiore tractu nitit fulgetra: his findi nubẽ: illis perrumpi & esse tonitrua impactoꝝ igniũ plagas. Ideoq; protinus choruscare igneas nubium rimas posse: & repulsu sy/deꝝ depręssum: quia terra meauerit spiritum nube cohibitum tonare natura strangu/lante sonitũ dũ rixet edito fragore cum erũpat: ut in membrana spiritu intenta posse et attrita dum pręceps feratur. Illum quisqs est spiritũ accendi posse: & cõflictu nubiũ elidi: ut duoꝝ lapidũ scitillãtibus fulgetris. Sed hęc oĩa esse fortuita: hic bruta fulmina et uana: ut quę nulla ueniãt ratione naturę: his percuti mõtes: his maria: omnesq; alios irritos iactus. Illa uero fatidica. Illa ex alto statisq; de causis: & e suis uenire syderibus Simili modo uentos uel flatus potius posse in arido: siccoq; anhelitu terrę: gigni nõn negauerim posse: & aquis aera expirãtibns qui neq; in nebulã densetur: ne crassescat

a grecis egnephias. Sin uero depresso sinu arctius rotati effregerit sine igne: hoc est sine fulmine uerticem faciunt: qui typhon uocat: id é uibratus & Egnephias defert hic secum aliquid arreptũ e nube gelida cõuoluens uersansq; & ruinam suam illo pondere aggrauans ac locum ex loco mutãs rapida uertigine precipua nauigantium pestis: nõ antennas modo: uerum ipsa nauigia contorta frangens tenui remedio aceti in aduenientem effusi: cui frigidissima est natura. Idem illiso ipso repercussus: arrepta secum in celum refert: sorbetq; in excelsum: quod si maioris depressę nubis eruperit specu: sed minus lato q̃ procella nõ sine fragore turbinem uocant: proxima quęq; prosternẽtem Idem ardentior accensusq; dum fuerit Prester uocatur: amburens contacta pariter et proterens.

NOn fit autem aquilonius tiiphon: nec niualis: ac niuem iaciẽs egnephias. Quod si simul rumpit nubem exardescitq; & ignem habet non postea concipit: fulmen eni distat a prestere quo flamma ab igne: hic late fundit flatu: illud conglobat impetu Vortex aũt hic remeãdo distat a turbie & quo stridor a fragore: procella: latitudine ab utroq; disiecta nube uerius q̃ rupta fit & caligo beluę similis: nube dira nauigãtibus uocat: & collũna cõspissatus bũor rigẽsq; ipse se sustiet ex eo dẽ genere: & ĩ lõgũ ueluti fistula nubes aquã trahit.

HIeme & estate rara fulmina contrariis de causis: quoiam hieme dẽsatus aer nubiũ crassiore corio spissat. Oisq; terraq; exalatio rigẽs ac gelida quicquid accipit ignei uaporis extinguit: quę ratio imunem scythiam & circa rigentia a fulminũ casu prestat & e diuerso nimius ardor egiptum. Siquidem calidi sicciq; halitus terrę raras ad modum tenuisq; & infirmas densetur in nubes. Vere autẽ & autumno crebriora fulmina corruptis in utroq; tempore estatis hiemisq; causis. Qua ratiõe crebra in italia fulmina quia mobilior aer mitiore hieme & estate nimbosa: semper quodammodo uernat uel autũnat. Italię quoq; partibus his quę a septẽtrione descendunt ad teporem qualis est urbis & cãpanię tractus iuxta hieme & estate fulgurat: quod non in alio situ.

FVlminum ipsoq; plura genera traduntur. Quę sicca ueniũt nõ adurũt sed dissipant: Quę humida non adurunt sed infuscant. Tertium est quod clarum uocant: mirificę maxime naturę: quo dolia exhauriuntur intactis operimẽtis: nullo q; alio uestigio relicto: aurum & es & argentũ liquat intus: sacculis ipsis nullo modo ãbustis: ac ne confuso quidem signo cerę. Martia princeps Romanoq; icta grauida partu exaiato: ipsa citra illũ aliud icomodũ nõ sentiẽs uixit. In catiliais ,pdigus põpeião ex muicipio M. heremnius decurio sereno die fulmine ictus est.

TVscorum litterę nouem deos emittere fulmina existimant: eaq; esse ũdecĩ generę Iouem enim trina iaculari. Romani duo tãtũ ex his seruauere: diurna attribuentes Iouĩ: nocturna sumano. Rariora sane eadem de causa frigidioris cęli betruria erumpere a terra quoq; arbitrantur: quę infera appellant: brumali tempore facta sęua maxime & execrabilia: cum sint oia quę terrena existimant: nõ illa generalia nec a syderibus uenientia: sed ex proxima atq; turbidiore natura. Argumentũ euidens quod oia e superiore cęlo decidentia obliquos habent ictus: hęc aũt quę uocant terrena rectos. Sed quia ex propiore materia cadunt. ideo credunt e terra exire: quoiam ex repercusso nulla uestigia edunt: cum sit illa ratio non inferi ictus: sed aduersi. Saturni ea a sydere proficisci subtilius ista consectati putant: sicut cremantia a martis: qualiter cum uulsinis oppidum thuscoq; opulentissimũ totum concrematum est fulmine. Vocant & familiaria in totam uitam fatidica: quę prima fiunt familiam suam cuiq; indẽpto. Cętęq; existimant non ultra decem annos protendere priuata: pręterq̃ patrimonio primo facta Aut natali die publica non ultra tricesimum annum pręterq̃ in deductione oppidi.

EXtat annalium memoria: sacris quibusdam & precationibus: uel cogi fulmina uel ipetrari. Vetus fama est betrurię est ipetratũ uulsinis & urbe & agris depopulatis

ſubeunte monſtro quod uocauere oltam euocatum a porſena ſuo rege: & ante eum a Numa ſepius factitatum: hoc in primo ãnaliũ ſuoꝝ tradit. l. piſo grauis auctor: quod imitatũ patet. Tul. hoſtiliũ ictos fulmĩe lucos & aras & ſacra habemus: ituſq; ſtatores ac tonantes & feretrios Elitiũ quoq; accepimus iouẽ. Varia etiã hęc uitę ſententia pro cuiuſq; aĩo ipetrari naturę ſacra audacis eſt credere: nec minus habitis beneficiis abrogare uires quãdo in fulgurũ quoq; interpretatione eo proficit ſcientia: ut uentura alia finito die pręcinat: & an peremptura ſint factũ: aut prius apertura alia facta quę lateãt innumeralibus in utroq; publicis priuatiſq; experimẽtis. Quãobrem ſint iſta ut rerum naturę libuit: alias certa: alias dubia: alias probata: alias damnanda. Nos cętera quę ſunt in his meõrabilia nõ omittemus.

FVlgetrum prius cerni q̃ tonitruum audiri ſimul cum fiant certum eſt: nec mirũ quando lux ſonitu uelotior. Ictũ aũt & ſonitum congruere ita modulãte natura Sed ſonitũ profecti eſſe fulmis non illati: & iamnũ ſpiritũ otiorẽ fulmine. Ideo quati prius omne & affari q̃ percuti. Nec quenq̃ percuti nec quenq̃ tangi qui prior uiderit fulmen aut tonitrua audierit lęua proſpera exiſtimãt: quoĩam lęua parte mũdi ortus eſt nec tam aduentus ſpectat q̃ reditus. ſiue ab ictu reſiliat ignis: ſiue opere confecto aut igne conſumpto ſpiritus remeet. In. xvi. partes cęlum in eo aſpectu diuiſerũt tuſci. Prima eſt a ſeptentrioibus ad ęquinoctialem exortum. Secunda ad meridiẽ. Tertia ad ęquinoctialem occaſum. Quarta cõtin& quod reliquũ eſt ab occaſu ad ſeptẽtrioẽs Has in quaternas iterum diuiſere partes: ex quibus. viii. ab exortu ſiniſtras: totidem e contrario appellauere dextras: ex his maxĩe dirę; ſeptẽtrioĩs ab occaſu attingunt. Itaq; p plurimũ refert ũde uenerũt fulmĩa: & quo conceſſerit. Optimũ eſt ĩ exortiuas redire partes. Ideo cum a prima cęli parte uenerit & ĩ eãdẽ cõceſſerit: ſumma felicitas ,ptẽdetur qualem ſyllę dictatoris oſtentu datam accepimus. Cętera ipſius mundi portione minus proſpera. At dira quędam fulgura enunciare non putant fas nec audire prętereq̃ ſi hoſpiti indicerent aut parenti. Magna huius obſeruatioĩs uanitas tacta uinonis ęde Romę deprehenſa eſt Scauro conſule qui mox princeps fuit: noctu magis q̃ interdiu ſine tonitribus fulgurat: unũ animal hominem nõ ſemper extiguit. Cętera ilico: huic uidelicet natura tribuente honorem. cum tot beluę uiribus pręſtent. Omnia cõtrarias incubant partes: homo niſi conuertat in percuſſas reſpirat: ſuperne icti cõcidũt. Vigilans ictus contuentibus oculis: dormiẽs patentibus reperit hominẽ ita exanimatum cremari fas non eſt: condi terrę religio tradit. Nullum animal niſi examinatũ fulmine accenditur. Vulnera fulminatorum frigidiora corpore reliquo ſunt

EX his quę terra gignuntur lauri frutices non icit: nec unq̃ altius quinq; pedibus deſcendit in terrã. Ideo pauidi altiores ſpecus tutiſſimos putãt: aut tabernacula pellibus beluaꝝ quas uitulos marinos appellãt: quoniã hoc ſolũ aĩal e marinis non peutiat ſicut nec e uolucribus aquilam: quę ob hoc armiger huius teli fingitur. In italia inter terracinam & ędem feronię: turres bellicis temporibus deſiere fieri. quia nõnullę eaꝝ fulmine dirutę.

PRęter hęc ĩferiore cęlo relatũ in mõimẽta ẽ lacte & ſanguĩe pluiſſe ferrũ lana lateribus. M. Accilio & C. Portio cõſulibus. Et ſepe alias carne: ſicut L. uolumnio. ſeruio. Sulpitio cõſulibus eã nõ putruiſſe quã nõ diripuiſſent aues. Itẽ ferro ĩ lucaĩs ãno ãteq̃. M. craſſus ĩ Parthis iteremptus eſt: omneſq; cum eo lucani milites quoꝝ magnus numerus in exercitu erat. Effigies quę pluerat ſpõgiaꝝ fere ſimilis fuit. Auruſpices prędmonuerunt ſuperna uulnera. L. aũt paulo. C. marcello cõſulibus: lana pluit circa caſtellũ cariſanũ iuxta quod poſt ãnũ Titus amnius milo occiſus ẽ. Eodẽ cauſam dicente: lateribus coctis pluiſſe in eius anni acta relatum eſt.

ARmoꝝ crepitus & tube ſonitus auditos e cęlo: cimbricis bellis accepĩus crebroq; et prius & poſtea. Tertio uero conſulatu Marii: a mamertinis & tudertibus ſpectata arma cęleſtia ab ortu occaſuq; inter ſe concurrentia: pulſiſq; quę ab occaſu erant. Ipſum

erdere ęqium minime mirum est & sępius uisum maiore igne nubibus correptis.

CAelebrant gręci anaxagoram clazomenium Olimpiadis lxx viii. secundo anno prędixisse ęlestium litterarꝫ scientia quibus diebus saxum casurũ esset e sole. Idq; factũ interdiu in thracię partibus ad egos flumen: qui etiã lapis nũc ostendit magnitudine uehiculi: colore adusto: comete quoq; illis noctibus flagrãte: quod si quis prędictum credat simul fateat: necesse est maioris miraculi diuũtate fuisse. Anaxagorę solui q̃ rerꝫ naturę itellectũ interfundi oia. Si aũt ipe sol lapis esse: aut nũq̃ lapide i eo fuisse credat decidere tamẽ crebro non erit dubium. In abadi gimnasio ex ea causa colitur hodieq; modicus quidem. Sed quoũam in media terrarꝫ casurũ idẽ anaxagoras prędixisse narrat colit & Cassandrię quę postidia uocitata est: ob id deductũ. Egoipse uidi in uocationorum agro paulo ante delatum.

ARcus uocamus extra miraculum: frequentes & extra ostentum. Nam ne pluuios quidem aut serenos dies cũ fide portendũt. Manifestũ est radiũ solis immissum cauę nubi repulsã acie in solem refringi: coloꝫq; uarietatem mixtura nubiũ igniũ aerisq; fieri: certe nisi sole aduerso non fiũt: nec ũq̃ nisi dimidia circuli forma nec noctu q̃uis Aristoteles prodat aliquãdo uisum: quod tamẽ fatet idẽ non nisi xxx. luna posse. Fiunt aũt hieme maxie ab ęquinoctio autũnali die decrescente: quo rursus crescẽte ab ęquinoctio uerno non existunt: nec circa solsticiũ lõgissimis diebus. Bruma uero hoc est breuissimis diebus frequenter. Iidem sole sublimes humili: humilesq; sublimi: & minores occidẽte uel oriente. Sed inlatitudinem demissi meridie exiles. Verum ambitus maioris ęstate aũt per meridiem non cernũtur. Post autũni ęquinoctiũ quacũq; hora: nec usq̃ plures simul q̃ duo ęterea eius naturę non multis dubia esse uideo.

GRandinem cum glaciato imbre gigni & niuem eodem humore mollius coacto pruinam aũt ex rore gelido: per hiemem niues cadere: non grãdines ipsasq; grãdines interdiu sępius q̃ noctu & multo celerius resolui q̃ niues: nebulas nec ęstate nec maximo frigore existere. Rores neq; gelu: neq; ardoribus: neq; uẽtis: nec nisi serena nocte gelando liquorem inueniri: solutaq; glacie non eundem inueniri modum.

VArietates colorum figurarumq; in nubibus cerni prout admixtus ignis superat aut uincitur.

PRęterea proprietates quasdã ęli quibusdas locis esse: roscidas ęstate africę noctes in italia ocrisię: in lacu uelio nullo non die apparuere arcus. Rhodi & Syracusis nũq̃ tanta nubila obduci: ut non aliqua hora sol cernatur: qualia aptius suis referẽt in locis. Hęc sint dicta de aere.

SEquit terra cui uni rerꝫ naturę partiũ eximia propter merita cognomẽ ididimus materne ueneratiois: sic hoim illa: ut ęlũ dei: quę nos nascẽtes excipit: natos alit. Semelq; editos sustin& & semp nouissime cõplexa gremio iam a reliqua natura abdicatos. Tum maxie ut mater operiẽs: nullo magis sacramento q̃ quo nos quoq; sacros facit etiam monimẽta ac titulos gerens: nomeq; prorogãs nostrꝫ & memoriã extẽdẽs contra breuitatẽ ęui: cuius numen ultimũ iam nullis impręcamur irati graue tanq̃ nesciamus hanc esse solam: quę nũq̃ irascit homini. Aquę subeũt in imbres: rigescũt in grandies: tumescũt in fluctus: pręcipitãt in torrẽtes. Aer densat in nubibus: furit procellis. At hęc benigna mitis indulgẽs ususq; mortaliũ semp ancilla quę coacta generat quę sponte fundit? quos odores saporesq; quos succos: quos tactus? quos colores q̃ bona fide creditũ reddit foenus? quę nostra causa alit. Pestifera eni animãtia uitali spiritu habente culpam illorum necesse est illi semiata excipere & genita sustinere. Sed in malis generatiũ noxa est. Illa serpentẽ hoie percusso amplius nõ recipit: penasq; etiam inertium nomie exigit: illa medicas fundit herbas & semp hoini parturit: qui & uenena nostri miserta instituisse credi potest: ne in tedio uitę dirę fumis mors tertę metitis alienissima lenta nos consumer& tabe: ne lacerum corpus abrupta dispergerẽt: ne

laqueī torqueret pena prepostera incluso spiritu cui quereretur exitus: ne i profundo
quesita morte sepultura pabulo fier&: nec ferri cruciatus scideret corpus. Ista est mi
serta: genuit id cuius faciliore haustu illibato corpore & cum toto sanguīe extīguerē
nullo labore sitiētibus similes qualiter defunctos non uolucres non ferę attingerent
Terteq; seruaret' qui sibi ipse periisset. Et ut uer̄ fateamur terra nobis malorū reme
diū genuit: nos illud uitę facimus uenenū. Nos enī & ferro quo carere nō possumus
simili modo utimur: nec tamē quereremur merito etiā si malefitii causa tulisset. Ad
uersus quippe unā naturę partem ingrati sumus: quasi non ad delicias quasq; non ad
contumelias seruiat homī. In maria iacit': aut ut freta admittamus: eluit': aquis: ferro:
ligno: igne: lapide: fruge oibus cruciat' boris multoq; plus ut delitis q̄ ut alimentis
nostris famulet': & tamen quę summa patiat': atq; extrema cute tollerabilia uidentur
penetramus in uiscera auri: argentiq; uenas & ęris atq; plumbi metalla fodiētes: gem
mas etiam & quosdam paruulos quęrimus lapides: serobibus in pfundū actis. Vis
cera eius abstrahimus ut digito gestet' gemma quē petimus quot manus atterunt' ut
unus niteat articulis? Si ulli essent inferi profecto iam illos auaritię atq; luxurię cuni
culi refodissent: & miramur si eadem ad noxā genuit aliqua. Ferę enim credo custodiūt
illam: arcentq; sacrilegas manus. Nam inter serpētes fodimus & uenas auri tractamus
cum uenenī radicibus placatiore: tamē dea ob hoc quod omnes hi opulentię exitus
ad scelera cędesq; & bella tendūt: quęq; sanguine nostro rigamus insepultisq; ossibus
tegimus: quibus tamē uelut exprbrato furore tādē ipsa se obducit & scelera quoq; mor
taliū occultat: Inter crimina ingrati animi: & hoc dixerim q̄ naturam eius ignoramus

De forma terre. Capitulum .xl.

EST autem figura prima de qua consensus iudicat orbem certe terrę dicimus terrę
globum quod uerticibus includi fatemur. Neq; enī absoluti orbis est forma in tanta
montiū excelsitate: tanta campor̄ planicie: sed eius amplexus si cūcta lineaī cōprehē
dantur ambitu: figuram absoluti orbis efficiat. Idq; ipsa natura rerum cogit nō eisdē
causis quas attulimus in cęlo. Nanq; in illo caua in se conuexitas uergit: & cardini suo
hoc est undiq; terrę incumbit: hęc ut solida atq; conferta assurgit intumescenti similis
ex utraq; parte extēdit': undiq; in centr̄ uergit terra. Exit a centro inmensum eius glo
bum in formam orbis assidua circa eam mundi uolubilitate cogente.

De magnitudine terre.

INgens hęc pugna litterarum contraq; uulgi opinionem circumfundi terrę hoī
nes undiq; conuersisq; inter se pedibus stare: & cūctis similem esse cęli uerticē simili
modo ex quacunq; parte media calcari illo quęrente cur non decidant contra siti: tanq̄
non ratio prēsto sit: ut nos non decidere mirentur illi. Interuenit sententia q̄uis indo
cili probabilis turbę inęquali globo: ut sit figura pineę nucis: nihilominus terram ū
diq; incolī. Sed quid hoc refert alio miraculo exoriente pendere ipsos: ac nō cadere no
biscum ceu spiritus uis mundo prēsertim incluso dubium sit an possit cadere natura
repugnante. & quo cadat negante. Nam sicut igniū sedes nō est nisi in ignibus: aq̄r̄
nisi in aquis. spiritus nisi in spiritu: ita terrę arcentibus cunctis: nisi in se locus nō est
Globum tamen effici mirum est in tanta planicie maris: campor̄q; cui sentētię adest
Dicęarchus uir in primis eruditus regum cura permensus mōtes ex quibus altissimū
prodit pelion. ii. in. l. passuum ratione perpēdiculi nullā esse eam portiōem uniuersę
rotunditatis colligens: mihi incerta hęc coniectatio uidet': an ignoro quosdā alpium
uertices lōgo tractu: nec breuiore. l. m. passuū assurgere. Sed uulgo hęc maxia pugna
est: si coactam in uerticem aquaī quoq; figuram credere cogatur: atqui non aliud in
reī naturę aspectu manifestius: nanq; & depēdētes ubiq; guttę paruis globāt' orbibus
et puluerī illatę frondiūq; lanugini impositę absoluta rotūditate cernunt' & in poculis
repletis media maxime tament: quę propter subtilitatē humoris mollicięq; in se resi
dentem ratione facilius q̄ usu deprehendūtur. Idq; etiam magis mirū in poculis re
pletis addito humore minio circumfluere quod superfit. Contra euenire ponderibus
additos ad uicenos sępe denarios. S. quia intus receptū liquorem in uerticem ac tollāt

ac ut cumulo eminente infra delabuntur: eadem est causa: propter quam e nauibus terra non cernat̃: E nauiũ malis conspicua: ac procul procedẽte nauigio: si quid quod fulgeat religetur in mali cacumĩe paulatim descendẽte uideat̃ & postremo occultetur Deniq; oceanus quẽ fatemur ultimũ qua nam alia figura cohęret & atq; non decideret nulla intra margine includente. Ipsum id ad miraculum redit quoniam modo etiam si globetur: extremũ non decidat mare: contra quod ut sint plana maria: & qua uidẽt̃ figura non posse id accidere magno suo gaudio: magnaq; gloria inuẽtores gręci subtilitate geometrica docerent. Nanq; cum e sublimi in inferiora aquę quęq; ferant̃ & sit hęc natura eaỹ confessa: nec quisq̃ dubitet in littore ullo accessisse eas q̃ quo lõgissime deuexitas passa sit proculdubio apparere: quo quid humilius sit ꝓpius cẽtro esse terrę omnesq; lineas quę emittãt̃ ex eo ad proximas aquas breuiores fieri: q̃ quę ad extremũ mare a primis aquis: ergo totas omniq; ex parte aquas uergere in centrum: ideoq; non decidere: quoiam interiora uitant̃: quod ita formasse artifex naturę credi debet. Vt cũ terra arida & sicca constare per se: ac sine humore non posset: nec rursus stare aqua nisi sustinente terra: mutuo complexu fungerent̃ hac simul pandente. Illa uero permeãte totam intra extra supra uenis ut uinculis discurrentibus atq; etiam in summis iugis erumpente quo spiritu acta & terrę pondere expressa. Siphonium modo emicat tantumq; a periculo decidendi abest: ut in summa quęq; & altissima exiliat: qua ratione manifestum est. quare tot fluminum quotidiano accessu maria non crescant.

ESt igitur toto suo globo tellus medio ambitu prącincta circumfluo mari: nec argumentis hoc inuestigandum: sed iam experimentis cognitum.

AGadibus columnisq; herculis hispanię & galliarum circuitus totus hodie nauigatur occidens. Septẽtrionalis uero oceanus maiore ex parte nauigatus est auspitiis diui Augusti germaica classe circũuecta ad cibroy promõtoriũ: & inde imenso mari prospecto haud fama cognito ad scythicam plagam: & humore nimio rigentia: ꝓpter quod minime uerisimile est illic maria deficere: ubi uis humoris superest. Iuxta uero ab ortu ex indico mari sub eodem sydere pars tota uergens in caspium mare pernauigata est macedonum armis Seleuco atq; Antiocho regnantibus: quę Seleucida atque Antiochida ab ipsis appellari uoluerũt. Circa Caspiũ quoq; multa Oceani littora explorata paruo breuius: q̃ totus hinc: aut illinc septentrio eremigatus: ut tamen conjecturę locum sic quoq; non relinquam: ingens argumentũ paludis Męotidę: siue ea illius Oceani sinus est ut multos aduerto credidisse siue augusto discreti sinus sit agnitio. Altero latere gadium ab eodem occidente magna pars meridiani sinus ambitus mauritanię nauigat̃ hodie maiorem quidem eius partem & orientis uictorię magni Alexandri lustrauere: usq; in Arabicum sinũ in quo res gerente Cęsare Augusti filio signa nauium ex hispaniensibus naufragiis ferũt̃ agnita. Et Hamo Carthaginis potentia florente circumuectus a gadibus ad finem Arabie nauigationẽ eã ꝓdidit scripto. Sicut ad dexteram Europę noscendã missus eodẽ tẽpore Hymileo: prętera nepos Cornelius auctor est eudoxium quendam sua etate: cum Lachirũ regem fuger & arabico sinu egressum gades usq; peruectum: multoq; ante eum Cęlius Antipater uidisse se: qui nauigasset ex hispania in Aethiopiam cõmertii gratia. Idem nepos de septẽtrionali circuitu tradit Quinto Metello celeri affrani in consulatu college. Sed tũ gallię procõsuli indos a rege sueuoy dono datos: qui ex india cõmretii causa nauigantes tempestatibus acti essent in germaiam arrepti sic maria circumfusa ũdiq; diuiduo globo partem orbis auferunt nobis: nec inde huc: nec hinc illo peruio tractu: quę contẽplatio apta detegendę mortalium uanitati postere uidet̃: ut totum hoc quicquid est in quo singulis nihil satis est ceu subiectum oculis quantum sit ostendam.

IAm primum quidem mihi disputare uidetur: cũ nulla portio ipsi decedat oceano: qui toto circumdatus medio & omnes ęteras fundens recipiensq; aquas quicq;

exit in nubes aut ſydera ipſa tot & tantę magnitudinis paſcens: quo tandem amplitudinis ſpatio terra creditur habitari improba & infinita deb& eſſe tam uaſtę molis poſſeſſio. Adde quod ex relicto ſpatio plus abſtulit cęlum. Nam tum ſint eius quiq; partes quas uocant Zonas infeſto rigore & ęterno pręmitur gelu omne quicquid eſt ſub iectum duabus extremis utrinq; circa uertices hunc: qui trionum ſeptem uocat̃: eũq; qui aduerſus illi auſtrinus appellatur: perpetua caligo utrobiq; & alieno mollioꝝ ſyderũ aſpectu maligno ac pruia tãtũ albicãs: lux uero media terraꝝq; ſolis orbita eſt exuſta flamis: & cremata cõminus uapore torretur. Circa quam duę tantum inter exuſtã et rigẽtes temperãtur: bęq; ipſę interſe nõ peruię propter incendium ſyderum: ita tres terrę partes abſtulit cęlum: oceani rapina incerto eſt. Sed & relicta nobus una portio: haud ſcio. an etiam in maiore damno ſit. Idem ſiquidem oceanus infuſus: in multos ut dicemus ſinus: adeo uicio acceſſu interna: maria allatrat: ut centũ quideci millibus paſſuũ Arabicus ſinus diſt& ab Aegiptio mari. Caſpius uero. ccclxxv. milibus a põtico. Idem interfuſus intrat per tot maria: quibus Affricam Europam Aſiam diſpartit quantum terrarum occup&. Computetur etiam nunc menſura tot fluminum & tantarum paludum. Addantur & lacus ſtagna iam elata in cęlum & ardua aſpectu quoq; iuga iam ſiluę uallesq; pręruptę & ſolitudines: ac mille cauſis deſerta detrahãtur. Hę tot portiones terrę: immo uero ut plures tradidere mundi punctus: neq; enĩ eſt aliud terra in uniuerſo: hęc eſt materia glorię noſtrę: hęc ſedes: hic honores gerimus: hic extremis imperia: hic opes cupimus: hic tumultuatur humanũ genus: hic iſtauramus bella etiam ciuilia: mutuiſq; cędibus laxiorem facimus terram: & ut publicos furores gentium tranſeam: hęc in qua conterminos pellimus furtoq; uicini ceſpitem noſtro ſolo affodimus: ut qui latiſſime rura mercatus fuerit: ultraq; famam exegerit accolas quota terraꝝ parte gaudeat: uel cum ad menſuram auaritię ſuę propagauerit: quam tãdẽ portionẽ eius defunctus obtineat.

MEdiam eſſe mundi totius haud dubiis conſtat terram argumentis: ſed clariſſime ęquinoctii paribus horis. Nam niſi in medio eſſet: ęquales dies nocteſq; habere non poſſe deprębenderet̃: & dioptrę: quę uel maxime ut confirmant eum ęqnoctiali tempore ex eadem linea ortus: occaſuſq; cernat̃ & ſolſtitialis exortus per ſuam lineam brumalis occaſuſq; quę accidere nullo modo poſſent: niſi in centro ſita eſſet.

IRes autem circuli ſupradictis Zonis implexi inęqualitates tempoꝝ diſtinguũt Solſtitialis a parte ſigniferi excęlſiſſima nobis ad ſeptẽtrionalem plagã uerſus: cõtraq; ad alium polum brumalis. Item medio ambitu Signifer orbis incedens ęquinoctialis Reliquoꝝ quę miramur cauſa in ipſius terrę figura eſt: quam globo ſimilem: & cũ ea aquam iiſdem intelligitur argumentis. Sic enim fit haud dubie: ut nobus ſeptẽtrionalis plagę ſydera nunq̃ occidant: contra meridianę nunq̃ oriuntur. Rurſuſq; hęc ab illis non cernantur attollente ſe contra medios uiſus terrarum globo ſeptentriões nõ cernunt trogoditę & confinis Aegiptus: nec canopum italia: & quam uocãt beronices crinem. Item quę ſub Diuo Auguſto cognominauere Cęſaris thronon: inſignis ibi ſtella adeoq; manifeſto aſſurgens faſtidio incuruatur: ut canopus quartam fere partẽ ſigni unius ſupra terram eminere. Alexandrię intuentibus uideatur eadem a Rhodo terram quodammodo ipſam ſtringere in ponto omnino nõ cernatur ubi maxie ſublimis ſeptentrio. Idem a rhodo abſcunditur magiſq; Alexandrię in Arabia Nouẽbri menſe prima: uigilia occultus. Secunda ſe oſtendit in meroe ſolſtitio ueſperi pauliſp appar&: pauciſq; ante exortum arcturi diebus pariter cum die cernitur. Nauigantium hęc maxime curſus deprębendunt in alia aduerſo: in alia parno mari: ſubitoq; cõſpicuis atq; ut e freto emergentibus quę in amfractu pilę latuere ſyderibus. Neq; enĩ ut dixere aliqui mũdus hic polo ex cęlſiore ſe attollit. ut ũdiq; nõ cernãt̃ hęc ſydera. Verũ hęc eadem quibuſq; proximis ſublimiora credunt̃: Eademq; dimerſa lõgiquius utiq; nunc ſublimis in deiectu poſitis uidetur: hic uertex ſi in illa terrę diuexitate tranſgreſſis illa ſe attollunt reſidentibus quę hic excelſa fuerant: quod niſi in figura pilę

accidere nõ possẽt. Ideo defectus solis ac lunę uespertinos oriẽtis incolę nõ sentiunt nec matutinos ad occasum habitantes: meridianos uero sępius: nobili apud arabiam magni alexandri victoria luna defecisse noctis secunda hora est prodita eademq; in sicilia exoriens & solis defectum Vlpiano & Fonteio consulibus qui fuerunt ante paucos annos factum pridie kalendas maias Campania hora diei inter septiam & octauam sensit: Corbulo dux in Armenia inter horam diei. x. & .xi. prodidit uisum circuitu globi alia aliis detegente & occultante: quod si plana esset & terra simul omnia apparerent cunctis: noctesq; non fierent inęquales: neq; aliis q̃ in medio sitis paria. xii. horarum interualla cernuntur: quę nunc non in parte simili modo congruunt.

IDeo nec nox diesq; q̃uis eadem toto orbe similis est: opposito globi noctẽ aut ambitu diem afferente: multis hoc cognitum experimentis. In Africa Hispaniaque turriũ hannibalis. In Asia uero propter piraticos terrores simili specularũ pręsidio excitato iquis prenuncio ignes sexta diei hora accensos sępe compertũ est tertia noctis a tergo ultimis uisos. Eiusdem Alexãdri cursor Philonides ex sicione ad helim mille & ducenta stadia nouem diei confecit horis. Indeq; q̃uis decliui itinere tertia noctis hora remensus est sępius: causa quod eunti cum sole intererat: eundemq; remeans obuium contrario pręuertebat occursu: qua de causa ad occasum nauigantes: q̃uis breuissimo die iungunt spacia nocturnę nauigationis ut solẽ ipsum comitãtes

VAsiaq; horospica non ubiq; eadem sunt usui: in. ccc. stadiis: aut longissime etiã in quingentis mutantibus semet umbris solis. Itaq; umbilici quem gnomonem appellant umbra in ęgipto meridiano tempore ęquinoctii die paulo plus q̃ dimidiam gnomonis mensuram efficit. In urbe Roma nona pars gnomonis deest umbrę. In oppido Ancona superest quinta. xxx. in parte italię quę Venetia appellatur eisdem horis umbra gnomoni par fit.

SImili modo tradunt in Sienę oppido: quod est supra alexandriam quinq; milibus stadiorum solsticii die medio nullam umbram iaci: puteumq; eius experimenti gratia factum totum illuminari: ex quo apparere solem illi loco supra uerticẽ esse: quod etiam in India supra flumen hipasim fieri tempore eodem Honesicritus scripsit. Constatq; in Beronicę urbe trogoditarum: & inde stadiis quattuor milibus octingentis. xx. in eadem gente in Ptolemaidę oppido: quod in margine rubri maris ad primos ęlephantorum uenatus conditum est hoc idem ante solsticiũ quatrageis quinis diebus totidemq; postea fieri: & post eos nonaginta dies in meridiẽ umbras iaci. Rursus in meroe insula: quę est caput gentis ęthiopũ: & quinq; milibus stadiorũ a Sienę in amne Nilo habitatur. Bis ãno absumi umbras sole duodeuigesimã tauri partem & quartamdecimam Leonis obtinente. In indię gente oredam mons est maleus nomine: iuxta quem umbrę estate in austrum: hyeme in septentrionẽ iaciunt. xv. tantum noctibus ibi appar & septentrio: in india eadẽ patalis celeberrimo portu sol dexter oritur: umbrę in meridiem cadunt. Septẽtrionem ibi Alexandro morãte annotatum tantũ prima parte noctis aspici: Honesicritus dux eius scripsit: quibus in locis in die umbrę non sint: septentrionem non conspici: & ea loca appellari Asia nec horas dinnumerare ibi.

ET in tota trogodite umbras bis. xlv. diebus in anno Eratosthenes in cõtrarium cadere prodidit.

SIc fit ut uario lucis incremento. In meroe longissimus dies. xii. horas ęquinoctiales & .viii partes horę unius colligat. Alexandrię uero. xiiii. horas. In italia. xv. In britannia. xvii. ubi estate lucidę noctes: haud dubie repromittũt id quod cogit ratio credi solsticialibus diebus accedẽte sole propius uerticem mũdi lucis angusto ambitu subiecto terrę continuos dies haberi senis mensibus. Noctesq; e diuerso ad brumam remoto: quod fieri in insula thylę phyteas massiliensis scripsit sex dierum nauigatione in septentrionem a Britannia distãte: quidã uero & in mona quę distat

a Calamadino britanniq; oppido circiter.cc.milibus affirmant.

Ite de horologio Capim. 78

VVmbrarum hanc rationem & quam uocãt gnomonicem inueit Anaximenes milesius Anaximandri: de quo diximus & Thaletis discipulus: qui primus horologium: quod appellant Scotericon lacedęmoniq; ostendit.

Quorũ dies obseruentur Capim. 79.

IPsum diem alii aliter obseruauere Babylonii iter duos solis exortus. Athenieses iter duos occasus. Vmbri a meridie ad meridiẽ. Vulgus omẽ a luce ad tenebras Sacerdotes Romai & qui diem diffiniere ciuilẽ. Item ęgiptii & hipparchus a media nocte in mediam. Minora autem interualla constat esse lucis inter ortus solis iuxta solstitia q̃ ęqnoctia appar&: quia posito signiferi circa media sui obliquior est: iuxta solsticium autem rectior. Differentie gentium & ratio Capim. 80

COntexẽda sũt his cęlestibus nexa causis. Nãq; & ęthiopas uicini syderis uapore torreri adustisq; similes gigni barba & capillo uibrato. Non est dubium & aduersa plaga mundi atq; glaciali candida cute esse gentes flauis promissas crinibus: truces uero ex cęli rigore has: & illas mobilitates habentes: ipsosq; criniũ argumẽto illis in supera succum reuocari: & natura uaporis his in inferas partes depelli: hũore deciduo hic graues feras: illic uarias effigies animalium prouenire: & maxime alitũ et in multas figuras gigni uolucres: Corporum autem proceritatem utrobique illic ignium nixu: hic hũoris alimẽto. Medio uero terrę salubris utrinq; mixtura fertilis ad omnes tractus: modicus corporum habitus: magna & in colore temperies: ritus molles: sensus liquidus. Ingenia fęcũda totiusq; naturę capacia: iisdem imperia: quę nunq̃ extimescentibus fuerint: sicut ne illę quidem his paruerint auulsę: ac ꝓnitatę naturę urgentis illas solitarię Babyloniorum esse placita.

De motu terre Capim. 81

MOtus terrę hiatusq; & cętera omnia ui syderum extimant fieri: sed illorum triũ quibus fulmina assignant. Fieri autem hęc meantium cum sole aut congruentium et maxime circa quadrata mundi: pręclara quędam & immortalis in eo: si credimus perhibet diuinitas Anaximãdro milesio physico: quẽ ferũt lacedęmoniis prędixisse ut urbem ac tecta custodirent. Instare enim motum terrę: & tũ urbs tota eorꝫ corruit: et taygeti mõtis magna pars ad formã puppis emiens abrupta clade eã isup & ruina pressit: phibet & pherecidi pyctathagorę docto is alia cõiectatio: sed illa diuia haustu aquę e puteo pręsensisse ac prędixisse ibi terręmotum: quę si uera sunt quãtũ tãdem ab deo tales distare possunt: dum uiuunt: & hęc quidem arbitrio cuiusq; existimãda relinquantur. Ventos in causa esse non dubium reor. Neq; enim unq̃ intermiscunt terrę: nisi sopito mari cęloq; adeo tranquillo: ut uolatus auiũ nõ pendeant subtracto omnium spiritu qui uebit: nec unq̃ nisi post uentos cõditos. f. in uenas & caua eius occultato afflatu. Neq; aliud est in terra tremor: q̃ in nube toitruũ. Nec byatus aliud q̃ cum fulmen erumpit incluso spiritu luctante & ad libertatem exire nitente.

De tremore humoris Capim. 82

VArie itaq; quatitur & mira eduntur opera alibi prostratis moeibus: alibi byatu profundo haustis: alibi e gestis molibus: alibi emissis amnibus: nõ nũq̃ etiã ignibus calidis ue fontibus: alibi aduerso fluminum cursu prędcedit uero: comitat q; terribilis sonus alias murmur mugitibus similis: aut clamori humano: armorꝫ ue pulsantiũ fragori pro qualitate materię excipientis: formaq; uel cauernarum: uel cuniculi per quem fit exitus grassante in angusto eodem rauco in recuruis resultante: in duris feruente: in humidis fluctuante: in stagnantibus feruente contra solida. Itaque & sine motu sępe edit sonus: nec simplici modo quatit unq̃: sed tremit uibratq; byatus uero alias reman& ostendens quę sorbuit: alias occultat ore compresso rursusq; ita obducto solo: ut nulla uestigia extent. Vrbibus plerunq; deuoratis: agrorꝫq; tractu

hausto. Maritima autem maxime quatiunt: nec mõtuosa tali malo carẽt. Exploratũ est mihi alpes appenninumq; tremuisse sepius: & autumno ac uere crebrius terre mouentur: sicut fulmina. Ideo gallie & egyptus minime quatiuntur: quoniam hic estatis causa obstat: illic hyemis. Item noctu sepius q̃ interdiu. Maximi autem futuri signa motus existunt matutini: uespertiniq; sed propinqua luce crebri. Interdiu aũt circa meridiem fiũt & solis & lune defectu: quoniã tempestates tũc sopiũt: precipue uero cum sequitur imbrem estus: imbres ue estum.

Signa motus futuri Capᵗ 83

NAuigantes uero sentiunt non dubia coniectura sine flatu intumescente fluctu subito aut quatiẽte ictu. Intremũt uero & ĩ nauibus posita eque quoiam in edificiis crepituq; pronunciant: quin & uolucres non ipauide sedent: sed in celo signũ precedit motu futuro: aut interdiu: aut paulopost occasum: sereno ceu tenuis linea nubis in longum porrecte spacium. Est & in puteis turbidior aqua: nec sine odoris tedio.

Auxilia contra motus futuros Capᵗ 84

SEd in iisdem est remedium quale & crebri specus prebent. Conceptum enim spiritum exhalant. quod in tutis notatur oppidis que minus quatiuntur crebris ad eluuiẽ cuniculis cauata: multoq; sunt tutiora in iisdẽ illis que pendẽt: sicut Neapoli in Italia intelligitur parte eius que solida est ad tales casus obnoxia. Tutissimi sunt edificiorum fornices: ãguli quoq; parietum: postesq; alterno pulsu retinẽtes: & latere terreno facti parietes minore noxa quatiuntur. Magna differentia est in ipso genere motus: pluribus siquidem modis quatiuntur. Tutissimum est cum uibrat crispãte edificiorum crepitu: & cum intumescit assurgens: alternoq; motu residet innoxium: et cum concurrentia tecta contrario ictu arietant: quoniam alter motus alteri renitit̃ undantis inclinatio & fluctus more quedam uolutatio infesta est: aut cum in unam partem totus se motus impellit. Desinũt autem tremores cum uentus emergit: sin uero durauerint non ante. xl. dies sistuntur plerunq; & tardius utpote cum quidam annuo & biennii spacio durauerint.

Portenta occasu semel uisa Capᵗ 85

SActum est & hoc semel quod equidẽ in hetruscę disciplię uoluminibus iueni ingens terrarum portentum. L. Martio sexto Iulio cõsulibus in agro mutinẽsi Nanq; montes duo inter se concurrerunt crepitu maximo assultantes: recedentesq; inter eos flama fumoq; in celum exeunte interdiu spectante e uia emylia magna equũ romanorum familiaq; & uiatorum multitudine. Eo concursu uille oẽs elisę: aialia permulta que interfuerant exanimata sunt. Anno ante sociale bellũ quod haud scio an funestius terre italiq fuerit: q̃ ciuilia bella non minus mirum ostentum: & nostra cognouit etas anno Neroĩs pricipis supremo sicut in rebus eius exposuimus pratis oleisq; intercedẽte publica uia: in cõtrarias sedes trãsgressis in agro maurucio prediis Vectii Marcelli equitis romani res Neronis procurantis.

Motus terre nouus Capᵗ 86

FIunt simul cum terremotu & undationes maris eodem uidelicet spiritu infusi aut residentis sinu recepti. Maximus terre memoria mortaliũ extitit motus Tiberii Cesaris principatu. xii. urbibus asię una nocte prostratis. Celeberrimus pũico bellõ intra eundem annũ septies & quinquagies nunciatus romam: quo quidem anno ad Transimenum lacum dimicantes maximum motũ neq; poeni sensere nec romaĩ. Nec uero simplex malum: aut in ipso tantum motu periculũ est: sed par aut maius ostentum nunq̃ urbs romana tremit: ut nõ futuri euẽtus alicuius id prenũciũ esſ&.

Quare in uicinitate maris recedunt Capᵗ 87

EAdem nascentium causa terrarum est cum idem ille spiritus attollẽdo se solo non ual& erumpere. Nascũtur enĩ nec fluminum tantũ iuectu sicut echinades ĩsule ab acheloo amne coniecte: maiorq; pars egypti a nilo: in quam a pharo insula noctis et diei cursum fuisse Homero credimus: nec recessu maris: sicut idem circeis: quod

accidisse & in ambrachię portu.x.milium passuũ interuallo & athenięsiũ.v.m.p.ad pirçum memorantur:& ephesi:ubi quondam çdem dianę alluebat:Herodoto qdẽ si credimus mare fuit supra memphim ad ęthiopum montes:itemq; a planis arabię mare circa illum & tota tentranię quaq; campos intulerit mçander.

NAscuntur & alio modo terrę:ac repente in aliquo mari emergunt uelut paria secum faciente natura:quçq; hauserit hiatus alio loco reddente.

CLarę iampridem hę insulę delos & rhodos memoria produntur:& natę postea minores ultro melon anasę inter lemnum & helespontum:nea inter lesbum & thẽo balona inter cycladas Olympiadis.c.xxxv.anno.iiii.thera & therasia inter easdẽ post annos.cxxx.hiera eademq; quę automata.& ab ea duobus stadiis post annos.cx.In nostro çuo.M.Iunio Syllano.M.Çelio Balbo consulibus ad.viii.idus Iulii Thia.

ANte nos iuxta italiam inter çolias insulas.Item iuxta cretam emersit mare.m. quingentis.p.unacũ calidis fontibus alterius Olympiadis.i.cxliii.anno.iii.in tusco sinu flagrans uiolento conflatu:proditur quoq; memorię magnam circa illud multitudinem piscium fluctuantem:cõfestim expirasse quibus ex his cibus fuisse.Sic et pythecusas in Campano sinu ferunt ortas.Mox in his montẽ epopon:cũ repente flama ex eo emicuisse campestri çquatum planicie.In eadem & oppidum hausum profundo alioq; motu terrę stagnum emersisse:& alio prouolutis montibus insulã instituisse prochytam.Namq; & hoc modo insulas rerum natura fecit.Auellit sicilię italię:cyprum syrię:euboeam boetię:euboeę atlãtem & macriam belbicum:bithinię leucosiam syrenum promontorio.

RVrsus abstulit insulas mari iũxitq; terris:Antissam:Lesbo:Zephyriũ alicarnaso:ethusam minidio:domiscon & paruen mileto:arthemisiam parthẽo ,pimõtorio hybida quõdã insula Ionię.cc.nũc a mari abest stadiis syrię nephesus in mediterraẽo hab& clerasidas & saphoniã uicinã ei magnesia epidaurus & oricõ insulę eẽ desiet

IN totum abstulit terras primum omnium ubi atlanticum mare est:si Platoni credimus immenso spacio.mox in termino quo uidemus hodie mersam acarnaniã Ambrachio sinu achayam:Corinthio Europamq; asiam propõtide & ponto:ad hoc prerupit mare leuchadam amphirum helespõtum bosphoros duos.

ATque ut sinus & stagna pręteream:ipsa quę secum est terra deuorauit cibotũ altissimum montem cum oppido caritbe.Sipbylum in magnesia:& prius eodẽ loco clarissimam urbem quę Tantalis uocabatur:galenis & gamales urbium in phoenice agros:& cum ipsis phoegium ęthiopię iugum excelsissimũ:tanq̃ nõ ifida gesarent littora.

PYrram & antistã circa mçoti põtus abstulit:Elycem & buram sinus corinthius quarum in alto uestigia apparent.Ex insula cea ãplius.ccc.m.p.abrupta subito cum pluribus mortalibus rapuit:& in sicilia dimidiam tyndaridem urbem:ac qcqd ab italia deest:similiter in boecia & eleusina.

MOtus enim terrę sileantur & quicquid est ubi saltem busta urbium extãt simul ut terrę miracula potius dicãus:q̃ scelera naturę:& hercule nõ çelestia enarratu difficiliora fuerunt.Metallorum opulentia tam uaria tam diues tam fęcunda:tot sęculis suboriens:cum tantum quottidie orbem totum populentur ignes:ruinę naufragia:bella.fraudes:tantum uero luxuria tot mortales conterunt:gemmaq; pictura tam multiplex:lapidum tam discolores maculę interq; eos cãdor alicuius prẽter lucẽ

omnia excludens medicatorum:tontium uis:ignium tot locis emicantium ppetua tot ſęculis incendia ſpiritus lętales alibi aut ſcrobibus emiſſi:aut ipſo loci ſitu mortiferi:alibi uolucribus tantum ut ſoracte uicino urbi tractu.alibi per boinem cęteris animantibus.Non nunq̃ & boini ut in ſinueſano agro & puteolano ſunt ſpiracula quę uocant alii charoneas ſcrobes mortiferum ſpiritum exhalantes.Item in birpinis anſancti ad mefitim eundem locum quem qui intrauere moriuntur.Simili modo hierapoli inarſia matris dianę tantum magnę ſacerdoti inoxiũ:alibi fatidici ſpecus: quorũ exhaltatione temulenti futura prędcinũt ut delphis nobiliſſimo oraculo:qbus in rebus quid poſſit aliud cauſę afferre mortalium quiſpiam q̃ diffuſę per omnes naturę perinde aliter atq; aliter numen erumpens.

QVędam uero terrę ad ingreſſus tremunt ſicut in gabienſi agro non procul ab urbe Roma iugera ferme ducenta equitantium curſu.

SImiliter in reatino quędam inſulę ſemp fluctuãt:ſicut in agro cecubo:& eodẽ reatino mutinenſi ſtationẽſi in uadimonis lacu:& ad cutilias aquas opaca ſilua:quę nunq̃ die ac noctu eodem loco uiſitur.In lydia quę uocantur calamine non uentis ſolum:ſed etiam conis quolibeat impulſę multorum ciuium bello mitridatico ſalus Sunt & in nymphęo paruę ſaltares dictę:quoniam in ſymphonię cantu ad ictus modulantiũ pedũ mouent.In tarquiniẽſi lacu italię magno duo nemora circũferũt nunc in triquetrã figuram edentes:nunc rotundam complexu uentis ipellentibus quadratam nunq̃.

CAelebre fanum habet Veneris paphos:in cuius quandam aream non impluit Item in nea oppido troadis circa ſimulacrum mineruę.In eodẽ & relicta ſacrificia non putreſcunt.Iuxta arpaſa oppidum aſię cautes ſtat bortẽda uno digito mobilis.Eadem ſi toto corpore impellatur reſiſtens.In tauricorum peniſula in ciuitate paraſino terra eſt:qua ſanantur omnia uulnera:At circa aſon troadis lapis naſcit quo conſumuntur omnia corpora.Sarcophagos uocatur.Duo ſunt montes iuxta flumẽ Indum:alteri natura eſt ut ferrum omne teneat:alteri ut reſpuat.Itaq; ſi ſint claui in calciamẽto ueſtigia euelli.In altero nõ poſſe:in altero ſiſti:locris & crotonę peſtilẽtia nunq̃ fuiſſe:nec ullum terręmotum annotatum eſt.In lycia uero ſemp a terręmotu xl.dies ſerenos eſſe.In agro arpano frumentum ſatum nõ naſcitur.Ad aras mutias inueiente & apud Tuſculanũ & in ſilua Ciminia loca ſunt:in quibus ĩ terrã depacta non extrahuntur.In cruſtuminio natum foenum ibi noxium extra ſalubre eſt:& de aquarũ natura cõplura dicta ſunt.

SEd eſtus maris accedere ac reciprocare mirum eſt:pluribus quidẽ modis accidit Verum cauſa in ſole lunaq; bis inter duos exortus lunę affluunt:biſq; remeãt uicenis quaterniſq; ſemp horis:& primum attollẽte ſe cum ea mundo intumeſcẽtes mox a meridiano cęli faſtigio uergẽte in occaſum reſidẽtes:rurſuſq; ab occaſu ſubter ad cęli ima & meridiano contraria accedente inundantes:hinc donec iterum exoriãt reſorbentes:nec unq̃ eodem tempore:quo pridie refluit:ut ancillãte ſydere:trahẽteq; ſecum hauſtu maria & aſſidue aliunde q̃ pridie exoriente paribus tamen interuallis reciprocis ſeniſq; ſemp horis nõ cuiuſq; diei:aut noctis:aut loci:ſed ab ęqnoctialibus Ideoq; inęquales uulgarium horarũ ſpacio:ut cunq; plures in eas aut diei aut noctis illarum menſurę cadãt:& ęquinoctio tantũ pares ubiq;.Ingẽs argumẽtũ plurimũq; lucis ac uicis etiam diurnę bebetes eſſe qui negẽt ſubter meare ſydera:ac rurſus eadẽ reſurgere ſimilem terris:immo uero uniuerſę naturę exinde faciem in iiſdem ortus occaſuſq; operibus non aliter ſub terra manifeſto ſyderis curſu alio ue effectu q̃ cum prętер oculos noſtros feratur.Multiplex etiam amnium lunaris differentia primũ ſeptenis diebus quippe modicis noua ad dimidiam ęſtus pleniores ab ea exundant

plenaq; maxime feruent. Inde mitescunt: pares ad septimam primis itezq; alio latere diurdua augetur in cobitu solis pares plene eçdem in aquilonia: & a terris longius recedentes mitiores q̃ cum in austros degressa propiore nixu uim suam exerc& per octenos quoq; annos ad principia motus & paria incrementa centesimo lunę reuocantur ambitu augente ea cuncta solis annuis causis bis duobus çquinoctiis maxie tumentes: & autumnali ãplius q̃ uerno: inanes uero bruma & magis solstitio. Nec tamen in ipsis quos dixi tempoꝝ articulis: sed paucis post diebus sicuti neq; in plẽa aut nouissima: sed postea: nec statim ut lunã mũdus ostendat occult& ue: aut media plaga declinet. Verum fere duabus horis çquinoctialibus serius tardiore semper ad terras omnium quę geruntur in çelo effectu cadente q̃ uisu sicut fulguris: & tonitrus fulminum. Omnes autem çstus in oceano maiora integunt spacia nudantq; q̃ in reliquo mari: siue quia totũ in uniuersitate aiosius q̃ in parte est: siue quia magnitudo aperta syderis uim laxe grassantis efficacius sentit eandem angustiis arcentibus: qua de causa nec lacus nec amnes similiter mouentur. Octogenis cubitis supra Britãniã intumescere çstus Pitheas massiliensis auctor est. Interiora aũt maria terris claudũt ut portu: quibusdam tamen in locis spaciosior laxitas dicioni par& : utpote cũ plura exempla sint in tranquillo mari: nulloq; uelorum pulsu tertio die ex italia puectorũ Vticam çstu feruente. Circa littora autem magis q̃ in alto deprehendunt bi motus: quoniam & in corpore extremo pulsus uenarum. i. spiritus magis sentitur.

IN plurimis tantum çstũariis propter dispares syderũ in quoq; tractu exortus diũersi exeunt çstus: tempore non ratione discordes: sicut in syrtibus & quorũdam tamen natura priuata est uelut tauromitani euripi sçpius: & in euboica septies die ac nocte reciprocantes idẽ çstus triduo in mẽse cõsistit. vii. viii. viiiq; luna. Gadibus qui est delubro herculis proximus fons inclusus ad putei modum alias simul cum oceano augetur minuiturq; alias utrunq; contrariis temporibus eodem in loco alter oceani motibus consentit. In ripa boetis oppidum est: cuius putei crescente çstu minuuntur: augescũt decedente: medius tempoꝝ imobiles. Eadẽ natura hispali oppido uni puteo çteris uulgaris: & pontus semper extra meat in propontidem introrsus in pontum nunq̃ refluo mari.

OMnia plenilunio maria purgantur quędam statuto tempore circa Mesanam et milas fimo similia expuuntur in littus purgamẽta. Vnde fabula solis boues ibi stabulari: his addi nihil quod equidem nouerim. Prętera Aristoteles nullũ aial nisi çstu recedente expirare affirmat obseruatum id multum in gallico oceano: & dũtaxat in homine compertum.

QVo uera coniectura cõsistit haud frustra spiritum sydus lunę existimari & hoc esse quod terras satur& : accedensq; corpora impleat: & abscedens inaniat. Ideo cum incremento eius augeri conchylia & maxime spiritum sentire: quibus sanguis non sit: sed & sanguinem hominum etiam cum lumine eius augeri aut minui: frõdes quoq; & pabula ut suo loco dicetur sentire in omnia eadem penetrante ui.

LTaque solis ardore siccatur liquor: & hoc esse masculũ sydus accipimus torrens cuncta: sorbensq; : sic mari late patenti saporem incoqui salis: aut quia exhausto inde dulci tenuiq; quod facillime trahit uis ignea omne asperius crassiusq; liquatur. Ideo summum çquor aquam dulciorẽ profundit. Hãc esse ueriorẽ causam asperi saporis q̃ quod mare terrę sudor sit çternus: aut quod plurimus ex arrido misceat illi uapor: aut quia terrę natura sicut medicatas aquas ficiat. Est in exemplis Dionysio siculo tyrãno cũ pulsus est ea potẽtia accidisse ꝓdigiũ: ut uno die in portu dulcescer& mare

EContrario ferunt lunę foemineũ ac molle sydus: atq; nocturnũ soluere hũorẽ

et trahere non auferre. Id manifestum est quod ferarum occisa corpora in tabem uisu suo resoluat: somnoq; sopitis torporem cōtractum in caput reuocet: glaciem refūdat cunctaq; humifico spiritu laxet. Ita pēsari naturę uices semperq; sufficere aliis sydera eleméta cogētibus: aliis uero fundētibus. Sed in dulcibus aquis lunę alimētum esse sicut in marinis solis.

ALtissimum mare. xv. stadiorū Fabianus tradit. Alii in pōto ex aduerso coraxorū gentes uocant Barbea ponti trecentis fere a cōtinēti stadiis īmēsam altitudinē maris trādunt uadis nunq̄ repertis.

MIrabilius id faciunt aquę dulces iuxta mare ut fistulis emanantes nam nec aq̄ natura a miraculis cessat: Dulces mari inuehuntur leuiores haud dubie. Ideo et marinę quarum natura grauior magis inuecta sustinent. Quędam uero & dulces inter se supermeāt alias: ut in fucino lacu iuectus amnis: in lario Addua. In uerbāo ticinus: in benaco mincius: in semno ollius: in lemāno rhodanus hic trans alpes superiores: in italia multorum amnium transitu hospitales suas tantum nec largiores q̄ ītulere aquas euehentes: proditum hoc & in oriente amne syrię multisq; aliis. Quidā uero odio maris ipsa subeūt uada: sicut arethusa fons syracusanus: in quo reddūt iacta in alpheum: qui per olympiam fluens peloponesiaco littori īfunditur: subeunt terras rursusq; redduntur. Licis in asia: erasmus. In argolica: tygris in mesopotamia: et quę in ęsculapii fonte athenis mersa sunt in phalerico reddunt. Et in attiate cāpo fluuius mersus post. xx. m. p. exit: & in aquilegiēsi Timauus: nihil i asphalto Iudeę lacu: qui bitumē gignit mergi potest: nec in armeię maioris aritisso. Is qdē ītrorsus pisces alit: in salentino iuxta oppidum manduriam lacus ad margines plenus: neq; exhaustis minuitur: neq; infusis augetur. In ciconum flumie & in piceno lacu uelio lignum deiectum lapideo cortice obducitur. Et in surio colchidis flumine adeo ut lapidē plerūq; durās adhuc ītegat cortex. Similiter in flumie silaro ultra surrentū nō uirgulta modo mersa. Verum & folia lapidescunt. Alias salubris potus eius aquę i exitu paludis reatinę saxum crescit: in mari rubro oleę: uirentesq; frutices enascuntur Sed & fontium plurimorum natura mira est feruore: Idq; etiā in iugis alpiū ipsoq; mari: & inter italiā & Barinam: ut in Baiano sinu & in liri fluuio: multisq; aliis. Nā dulcis haustus in mari plurimis locis: ut ad Chelidoias īsulas & arabū: & in gaditāo oceano: patauinorum aquis calidis herbę uirentes innascuntur: pisānorum ranę ad uelutonios in hetruria non procul a mari pisces. In casmate fluuius appellat scatebra frigidus abundantior ęstate in eo: ut in arcadia stimphaliq nascūt aquatiles musculi In dodona iouis fons: cum sit gelidus & immersas faces extinguat: si extīctę admoueantur accendit. Idem meridie semper deficit: qua de causa uocant Mox increscēs ad medium noctis exuberat: ab eo rursus sensim deficit. In illyricis supra fontem frigidum expansę uestes accenduntur. Iouis tammonis fons interdiu frigidus noctibus feru&. In trogodytis fons solis appellatur dulcis & circa meridiē maxime frigidus: mox paulatim tepescens ad noctis mediū feruore ac amaritudine infestatur. Padi fons mediis diebus ęstiuis uelut iterquiescēs: semper aret. In tenedo insula fons semp a tertia noctis hora in. vi. ab ęstiuo solsticio exūdat: & in delo īsula molus fons eodem quo nilus modo ac pariter cum eodem crescit augetur ue. Cōtra timauum amnem insula parua in mari est cum fontibus calidis: qui pariter cū ęstu maris crescunt: minuuntq;. In agro pitimate trans apēnium fluuius nouanus oibus solsticiis torrens bruma siccatur. In falisco amnis cuius aqua potata candidos boues facit. In boecia amnis melas oues nigras. Cefisus ex eodē lacu profluens albas rursus nigras poenitus: ruffas iuxta Ilium Xanthus unde & nomen amni. In pōto fluuius astaces irrigat campos: in quibus pastę oues nigro lacte eęq; gentem alunt. In reatio fons neminie appellatus: alio atq; alio loco exoritur annonę mutationem significās Brūdusii in portu fons incorrupta spera pręstat aquas nauigātibus. Lincestis aqua

que uocatur accidula uini modo temulentos facit. Item in paphlagonia ac in agro caleno andro in insula templo liberi patris fontem nonis ianuariis semp uini saporē fluere mutianus ter consul credit. Dies theodosia uocatur iuxta nonacrium arcadię styx nec odore differens nec colore epota ilico necat. Item in beroso taurorum colle tres fontes sine remedio sine dolore mortiferi. In carinensi hispaię agro duo fontes iuxta fluunt. Alter omnia respuens: alter absorbens. In eadem gente alius aurei coloris omnes ostendit pisces nihil extra illā aquā differentes. In comensi iuxta lariū lacū fons largus horis singulis semper intumescit ac residet. In cidonia insula ante lesbū fons calidus uere tantum fluit. Lacus amaus in asia circumnascente abscinthio ificit. Colophone in apollinis clarii specu lacuna est: cuius potu mira redduntur oracula bibentium breuiore uita. Amnes retro fluere & nostra uidit ętas Neronis principis supręmis annis: sicut in rebus eius rettulimus. Iam omnes fontes estate q̄ hyeme gelidiores esse quem fallit. Sicut illa permira naturę opera es ac plumbum in massa mergi: dilatata fluitare: eiusdemq; ponderis alia sidere alia inebi onera: in aqua moueri facilius trieum lapidem q̄uis grandem innatare: eum deniq; cōminutū mergi. Recentia cadauera ad uadum labi: intumescentia attolli: inania uasa baud facilius q̄ plena extrahi: pluuias salinas aquas dulciores esse q̄ reliquas: nec fieri salem nisi admixtis dulcibus. Marinas tardius gelare: celerius accendi: hyeme mare calidius esse: autumno salsius: omne oleo tranquillari: & ob id nātes ore spargere. quoniā mitig& naturam asperam: lucemq; deportet. Niues in alto mari non cadere: cū omnis aqua deorsum feratur. Exilire fontes atq; etiam in ętnae radicibus flagrantis tantum: ut quinquagena & centena milia passuum harenas flamarum globo eructent.

Amq; & ignium quod est naturę quartū elementū reddemus aliqua miracula sed primum ex aquis: in comargine urbe samosata stagnum est emittēs limū maltā uocant flagrantem cum quid attingit solidi: adhęr&: pręterea & tactum sequitur fugiētis sic defendere muros oppugnāte lucullo: flagrabatq; miles armis suis: aquis accenditur: terra tantum restingui docuerunt experimenta.

Similis est naturę napthę: ita appellatur circa babylonem & in austatenis parthię profluens bituminis liquidi modo: huic magna cognatio ignium transiliuntq; in eam protinus undecunq; uisam. Ita ferunt a medea pellicem crematam postquam sacrificatum ad aras accesserat corona igne rapta.

Verum in montium miraculis ardet ętna noctibus semper: tantoq; ęuo materia ignium sufficit: niualis hybernis temporibus: egestumq; cinerem pruinis opperiēs. Nec in illo tantum natura deseuit exustionem terris denunciās: flagrat in phaselitis mons chimęra: & quidem immortalis diebus ac noctibus flama ignem eius accēdi aqua: extingui uero terra aut foeno Nidius ethesias tradit. Eadē in lycia ephesii mōtes tęda flamante tacti flagrant: & adeo ut lapides quoq; riuorum & harenę in ipsis aquis ardeant: alituq; ignis ille pluuius. Baculosi quis ex his accenso traxerit sulcos riuos igniū sequi narrat. Flagrat in baetris cophanici noctibus uertex: flagrat in medis: & cestia gente cōtingente confinio persidis. Susis quidē ad turri albā. xv. caminis maximo eorum & interdiu campus babylōn flagrat quadam uelut piscina ingenti iugeri magnitudie. Aethiopum item iuxta hesporum mōtem stellarum modo cāpi noctu. Similiter in megalopolitanorum agro & si iternus sit ille iucundus: frōdēq; densi supra se nemoris non adurens est iuxta gelidum fontē semper ardēs: nymphei crater dira apollonatis suis protendit ut Theopompus tradit. Augetur imbribus: egeritq; bitumen temperandum fonte illo ingustabili alias omni bitumine dulcius dilutus. Sed quis hoc miretur: in medio mari hiera insula ard&: ęolię insulę iuxta

italiam cũ ipso mari arsere p aliquot dies sociali bello: donec legatio senatus piauit maximo tantum ardet incendio theonochema dictum ethiopum iugum: torrẽtesq; solis ardoribus flamas egerit. Tot locis: tot incendiis rerum natura terras cremat.

PRaeterea cum sit huius unius elementi ratio fecunda: seq; ipsa pariat & mimis crescat scintillis: quid fore putandum est in tot rogis terrę? quę est illa natura: quę uoracitatem auidissimam in toto mundo sine damno sui faciat. Addantur his sydera innumera ingensq; sol. Addant humani ignes & lapidũ quoq; initi naturę: attritaq; inter se ligna. Iam nubium & originis fulminum excedit profecto omnia miracula unum diem fuisse quo non cuncta conflagraret. Cum specula quoq; cõcaua aduersa solis radiis facilius etiam accendantur: q̃ ullus alius ignis. Quid quod innũerabiles parui: sed naturales scatent? In nympheo exit e petra flama quę pluuiis accendit: exit et ad aquas scantias: hęc quidẽ ita inualida: cum transit: nec lõge in alia duras materia Vir& ex eterno hunc fontẽ igneũ contegens fraxinus. Exit in mutinensi agro statis uulcão diebus. Reperit apud auctores subiectis aritię aruis: si carbo deciderit ardere terram. In agro sabino & sidicino ũctum flagrare lapidẽ. In salentio oppido matia imposito ligno in saxum quoddam ibi sacrum protinus flamam existere. In lacinię iunonis ara sub diuo sita cinerem immobilem esse pflantibus undiq; procellis. qui et repentinos ignes existere & in aquis etiã in corporibus humanis emicuisse. Transimenum arsisse totũ: Seruio Tullio dormienti in pueritia ex capite flamã emicuisse L. Martio in hispania interemptis. Scipionibus concionãti & milites ad ultionem exhortanti arsisse. Simili modo Valerius antias narrat plura mox & distictius. Nũc enim quadam mixtura omnium rerum exhibentur miracula. Verum egressa mens inter iterpretationes naturę festinat legentiũ aios per totũ orbẽ: ueluti manu ducere.

PArs nostra terrarũ de qua memoro: ut dictũ est ãbienti oceano: uelut inatans lõgissime ab ortu ad occasum patet: hoc est ab India ad herculis columnas gadibus sacratas. lxxxv. m. p. ut Arthemidoro placet auctori. Vt uero Isidoro. lxxxxv. m. m. xviii. milia Arthemidorus addidit amplius a gadibus circuitu sacri promontorii ad promontorium arthabrũ: quo longissime frons ,pcurrit hispanię. lxxx. m. nonagita mensurę duplici currit uia: a gange amne hostioq; eius: quo se in eoum effundit per indiam perthemisemq; ad miriandrum urbem syrię in isico sinu positam. l. m. p. xv. Inde proxima nauigatione Cyprum insulam pataram lycię rhodum astupaleam in carpathio mari. In isula Laconicę tęnarum lybeum sicilię calarim sardinię. xxxv. m Deinde grias. l. quę mensura uniuersa ab Eoo mari efficit. lxxxv. m. p. sexagitanoꝝ ẽ Alia uia quę certior mirię terrę non maxime patẽ a gange ad eufratem amnẽ. li. m. p. xxi. Inde capadocię marata. cc. m. p. & xliii. Inde per phrygia Cariã ephesũ q̃dringẽta milia. p. lxxxxviiii. Ab epheso per egeum pelagus delũ. cc. m. Isthmũ. ccii. deide terra & laconico mari & corinthiaco sinu patras peloponensi. ccii. quingenti leucadẽ dccccvi. m. quingẽti. Corcyrã totidem: a Croceraunia centum. xxxii. m. brũdusiũ octigenta sex milia quingenti. Romã. ccc. m. lx. alpes usq; calcieomacum uicum qngẽta xviii. m. per galliam ad pireneos montes in ulibrum quigenta. lvi. milia. Ad oceanũ ad hispaię oram. ccc. xxxii. m. Traiectu gadis septẽ. m. quigenta: quę mẽsura Arthemedori ratione octoginta. xi. m. nonaginta efficit. Latitudo autem terrę meridiano situ ad septẽtriones dimidio fere colligit miore. liii milia. lxii. quo palã fit quantũ & hic uapor abstulit: & illic rigor. Neq; enim deesse arbitror terris aut nõ esse globi formã sed ĩhabitabilia utrinq; comperta esse: hęc mẽsura currit a littore ethiopici oceani qua modo habitat ad meroẽ. lxxxv. m. Inde alexãdriam. xii. m. l. rohdũ. d. dccc. m. iiii. m. Gnidũ. lxxxvi. m. d. Samũ. c. m. choꝫ. xxv. m. chiũ. dccc. iiii. m. Mitilenẽ. lxv. m. Tenedũ. lxxxxviiii. m. Sygẽũ promontorium. xii. m. ccccc. os ponti. ccc. xii. m Carabim

promontoriũ.ccc.l.os mæotis.ccc.xii.m.d.hostiũ tanais.cc.lxv.m.qui cursus compendius maris breuior fieri potest:lxxxi.m.ab hostio tanais nihil modicum diligẽtissimi auctores fecere.Arthemidorus ulteriora incomperta existimauit:cum circa tanaim sarmatharum gentes degere fateretur.Ad septentriones uersus Isidorus adiecit.xii.m.l.usq; ad mitilenem:quę coniectura diuinationis est.Ego non minore q̃ proxime dicto spacio sarmatharum fines nosci intelligo:& alioquin quantum esse debet ꝓ innumerabiles gentes subinde sedem mutantes capiat. Vnde ulteriorem mensuram inhabitabilis plagę multo esse maiorẽ arbitror.Nam & a germania ĩsulas immensas non pridem compertas cognitum habeo. De longitudine ac latitudine hęc sunt quę digna memoratu putem.uniuersum autẽ hunc circuitũ Eratosthenes in omnium quidem litterarum subtilitate.& in hac utiq; pręter cęteros solers quem a cunctis probari uideo ducentorum.cclii.milium stadiorum prodidit:quę mẽsura romana computatione efficit trecẽties quindecies centena milia passuum.Improbũ ausum:uerum ita subtili argumẽtatione comprehẽsum:ut pudeat nõ credere Hipparchus in coarguẽdo eo & in reliqua oĩ diligẽtia mirus adiicit stadiorꝫ paulomius.

.xxv.m.

ALia Dionysiodoro fides:neq; enim subtraham exemplum uanitatis graeciae maximum Hiccidius fuit geometrica scientia nobilis.Senecta diem obiit in patria funus duxere ei propinquę:ad quas ptinebat hęreditas:hę cũ secutis diebus iuxta pagrarent inuenisse dicuntur in sepulchro epistolam Dionysiodori nomine ad superos scriptam peruenisse eum a sepulchro ad infimam terram:esse eo stadiorum xlii.milia:alii nec defuere geometrę:qui interpretantur significare epistolã a medio terrarum orbe missam quo a summo deorsum longissimum esse spacium:& idem pilę medium:ex quo consecuta computatio est:ut circuitum esse.cclv.m.stadiorum pronunciaret:harmonica ratio quę cogit rerum naturam sibi ipsam cõgruere addit. huic mensurę stadiorum.vii.m.terramq; xcvi.milia partes totius mũdi facit.

HACTENVS DE SITV ET MIRACVLIS terrę aquarumq; & syderum:ac ratione uniuersitatis: atque mensura.Nunc de partibus quanq̃ infinitum id quoq; existimat:nec temere sine aliqua reprehẽsione tractãdũ haud ullo in genere uenia iustiore.Si modo mime miror est hominem genitũ nõ oĩa hũana nouisse.Quapropter auctorem neminem unũ sequar:sed ut quęq; uerissimũ in quaq; parte arbitrabor:quoniam commune ferme omnibus fuit:ut eos quisq; diligentissime situs disceret: ex quibus ipse prodibat.Ideoq; nec culpabo:nec coarguã quenq̃:locorum nuda nomina & quanta dabitur breui ponentur claritate causisq; dilatis in suas partes.Nũc enim sermo de toto est:quare sic accipi uelim:ut si diuidua fama sua nomina qualia fuere primordio ãte ullas res gestas nuncupentur.& sit quoddam in his nomen datura quidem:sed mũdi rerũq; naturę. Terrarum orbis uniuersus in tres diuidit partes.Europam Asiam & Africã Origo ab occasu solis & gaditano freto qua irrumpens oceanus atlanticus in maria interiora diffundit:huic itranti dextera africa est:leua europa:inter has Asia.Termĩ amnes tanais & nilus.xv.m.p.in longitudinem quas diximus fauces oceani patent v.milia in latitudinem a uico menlaria hispanię ad promõtorium africę album auctore turanio gracili iuxta genito:& Titusliuius ac nepos Cornelius latitudinis tradiderunt minus.vii.m.p ubi uero plurimum.x.m.Tam modico ore tam immensa

ęquorum uastitas panditur. Nec profunda altitudo miraculum minuit: frequentes quippe tenie cãdicantis uadi carinas territãt. Qua de causa limen iterni maris multi eum locum appellauere: proximi autem faucibus utrinq; impositi montes coercent claustra. Abila Africę: Europę calpe laborum herculis metę: quã ob causam indigenę columnas eius dei uocant: creduntq; perfossas exclusa antea admisisse maria & rerum naturę mutasse faciem.

PRimum ergo de europa altrice uictoris omnium gentium populi longeque terrarum pulcherrima: quam pleriq; merito nõ tertiam portionẽ fecere. Verũ ęquam in duas partes ab amne tanai ad gaditanũ fretum: uniuerso orbe diuiso oceanus hoc quod dictum est spacio atlanticum mare ifundens & auido meatu terras quacunq; ueniente ex parte demergens: resistentes quoq; flexuoso littorum ãfractu lambit europam uel maxime recessibus crebris excauans: sed in quattuor prĕcipuos sinus: quorum primus a calpe hispanię extimo: ut dictum est monte locros brucũ usq; promontorium immenso ambitu flectitur. In eo prima hispania terrarum est ulterior appellata eadem bętica mox a fine urgitano citerior: eademq; tarraconensis ad pirenei iuga. Vlterior in duas pro longitudine prouincias diuiditur. Si quidem bętica a latere septentrionali protenditur a lusitania amne ana discreta. Ortus hic in laminitano agro citerioris hispanię: & modo in stagna se fundens: & modo in ãgustias resorbens: aut in totum cuniculis se condens: & sępius nasci gaudens in atlanticum oceanum effunditur. Tarraconensis autem affixa pyreneo: totoq; eius a latere discurrens: & simul in gallicum oceanum ibero mari transuersa se pandens solorio monte ex oretanis iugis carpentanisq; & asturum a bętica atq; lusitania distinguitur. Bętica a flumine eam mediam secante cognominata cunctas prouinciaꝝ diuiti cultu et quodam fertili ac peculiari nitore prĕcedit: iuridici conuentus ei. iiii. Gaditanus cordubensis: Astygitanus Ispalensis: oppida omnia numero. clxxv. In his colonię. ix muicipia cẽtum simul latio ãtiquitus dõata. xxix. libertate: sex foedere tria stipẽdiaria cxx. ex his digna memoratu aut latiore sermone dictu facilia a flumine Ana littore oceani oppidum ossonaba ascuria cognominatum interfluens luxiam & meturium arenei montis. Bętis fluuius littus curienense inflexu sinu: cuius ex aduerso gadis inter insulas dicendas promontorium iunonis portus. Vesippo oppidũ bellomellaria fretum ex atlantico mari carceia carcesos a grĕcis dicta mõs calpe. Deide littore iterno oppida barbesula cũ fluuio. Itẽ saldubia oppidũ siue malacha cũ fluuio foederato. Deinde menuba cũ fluuio sechi firmũ cognomie Iulio serabdera murci bętię finis. Oram eam uniuersam originis poenorum existiauit. m. agrippa. Albana autẽ atlantico oceano obuersa bastulorum turdulorumq; est. In uniuersam hispaiam. m. Varro peruenisse Iberas & persas & phoenicas celtasq; & poenos tradit. Lusum eni liberi patris: aut lisam cum eo bachantem nomen dedisse lusitanię & pana prĕfectũ eius. Immẽsa autem quę de hercule ac pirene uel saturno tradũt fabulosa in primis arbitror. Bętis in tarraconensi ,puicia nõ ut aliqui dixere metesa oppido: sed cugnẽsi exoriens saltu iuxta quem tader qui carthaginensem agrum rigat: ocior refugit scipionis rogum uersusq; in ocasum oceanum atlanticum prouinciam adoptans petit modicus primo: sed multorum fluminum capax: quibus ipse famam aquasq; aufert. Bętię primum ab ossigitania infusus amoeno blandus aluco crebris dextra leuaq; accolitur oppidis. Creberrima iter hũc & oceani oram in mediterraneo segida: quę angurina cognominatur. Iulia quę fidentia. Vrgao quę albe bora quę certali. Silibe rio qui liburnus: lipida quę clausa. Stici quod Iuliensis. Vesti quę fauentia. Sigilia: tegua arialdimũ aglamino bebro castra uinaria. Cisibrium yphonona Illurco oscua succalo unditanum Tuatiuetus. Omnia uastetatuę uergentis ad mare. Conuentus uero Cordubensis circa flumen ipsum ossigi: quod cognomiatur laconium. Iliturgi quod forumIulium. Iprasturgi quod triũphale: sutia & laconium. xi. m. p. remotũ.

In mediterraneo ebulco quod bontificense appellatur: mox ripepora foederatorum facili mortalium onuba & dextra. Corduba colonia patricia cognominata. Inde primũ nauigabili bęte oppido carbula decuma fluuius singulis. Eodem bętis latere incedẽs oppida Ispalẽsis cõuẽtus celtiara exatũ Vacapaia Acira Ilipa cognoie Ilpa Italica: & a leua Ispalis colonia cognoie Romulienses ex aduerso oppidũ est &: quod cognomiat' Iulia: constantia birgentium quod Iulii genitor: Bippo Carasitarũ fluuius Menuba et ipse a dextro latere infusus in terra estuaria habens oppidum Irabrisca cognomine Veneria & colobonia coloniç Asta quę Regia dicitur & in mediterraneo assido quę cęsariana singulis fluuiis in bętim quo dictum est ordine irrũpens: astygitanã coloiam alluit augustam cognomine firmam ab ea nauigabilis: huius conuentus sunt reliquę coloiç innumineis Tucti quę cognoiat' augusta gemella ituti quę uirtus iulia: ut ubique claritas iulia ursoque genua urbanorum inter quę fuit munda cum Pompeii filio capta libera oppida astigni uetus a stipo stipendiaria Callet Gallucula Castra: gemmina: Illipula minor: marruca: siccana: obultula: onnigisabora uenti prope nubem amnem & ipsum nauigabilem baud procul habitant cilongiticęli logisti. Quę autem regio a bete ad fluuiũ anam tendit extra prędicta Beturia appellat' in duas diuisa partes: totidemq; gentes cęlticos qui lusitaniam attingunt. Ispalensis conuentus turdulos qui lusitaniam & tarraconensem accolunt iura Cordubã petũt Cęlticos a celtiberis ex lusitania aduenisse manifestum est: sacris lingua oppidorum uocabulis: quę cognominibus in bętica distinguuntur. Serrea dicit' fama Iulia Nercobrice concordia Iulia rigide restituta iulia cõstribute iulia: ucultumatũ quę icuriga nunc est: lacu murge constantia rilia sterefibi fortunales & calẽsibus emanici: prętter bęc in celtica: acimbro: arunda: Arunci: turobriga: lastigi: alpesa: sepone: serippo. Altera: ueteria: quam diximus turdulorum & conuentus. Cordubensis habet oppida non ignobilia Arsam Melariam mirobricam. Regiones osurtiam disci seponem. Gaditani conuentus ciuium Romanorum regina latinorũ regia caruisia cognomie aurelia: urigia cognominata castrũ iuliũ. Item Cęsaris saltariensis stipẽdiaria baesaro bellipo barbella uiula ciprobasis progale capacumio leastro Iocio brana lasculasa gũtiasa audonse: porro lõgitutudinem eius uniuersam prodidit. m. agrippa q̃drigentorum. lxx. m. p. lat tudinem. cclvii. Sed cum termini Carthaginem usq; procederẽt: quę causa magnos errores computatione mensurę sępius parit. Alibi mutato puniarum modo: alibi itinerum auctis: aut diminutis passibus incubuere maria tam longo ęuo. Alibi processere littora torsere & fluminum correxere flexus: prętterea aliunde alius exordium mensura est: & alia meatus ita fit: ut nulli ita duo concinant.

BAeticę longitudo nũc a castulonis oppidi fine gadis. ccl. & a murgi maritima ora. xxv. m. p. amplius latitudo: a Carceiana ora. ccxxxvii. Agrippa quidem in tanta uiri diligentia prętter quod in hoc opere ac cura. Cum orbem terrarum: orbi spectãdũ proponeret errasse terras quis credat: & cum eo Diuum Augustũ. Is nanq; cõpletã eam porticum & destiatione & cõmẽtarius. M. Agrippa a sorore sua icboatã pegit.

CIterioris hispaniç sicut complurium prouinciarum aliquantum uetus forma mutata est: ut pote cum Pompeius magnus trophęis suis quę statuebat in pireneo dccc. lxxvii. oppida ab alpibus ad fines hispaniç ulterioris a se redacta in ditionem testatus sit. Nunc uniuersa prouincia diuiditur in conuẽtus septem Carthaginẽsem Tarraconensem: Cęsaraugustanum: dumiensem: astuię: lucrẽsem barceuię. Accedunt insulę quarum mensione per se positas Ciuitates prouincia ipsa prętter contributas aliis. cclxxxiii. continet oppida. In his coloniç. xii. oppida ciuium Romanorum. xiii latinorum uetęię. xviii. foederatorum unum. Stipendiaria. cxxxv. primi in ora bastuli posteos quo dicitur ordine intus recedentes mente sami oretani & ad tagum carpetãi

iuxta eos uaccei uettones & celtiberi afrebaci:oppida orę ꝓxima urci adſcriptum eſt betięq:Barea regio mauitania mox deintania:deinde conteſtania.Carthago noua colonia:cuius a promõtorio quod ſaturni uocatur cęſaream mauritanię urbem.clxxxxii.m.p.traiectus eſt.Reliqua in ora flumen thader coloniam immunis ilici.Vnde illicitanus ſinus in eam contribuitur Icoſitania.Mox latinorum lucentum dianium ſtipendiarium.Suero fluuius & quondam oppidum Conteſtanię finis.Regio editania amoeno prętendente ſtagno ad celtiberos recedens Valentia colonia.iii.m.p. a mari remota flumen tortum & tantundem a mari Saguntum ciuium Romãorũ fide oppidum nobile:flumen Aduba.Regio autem lergaonum iberus amnis nauigabili commercio diues ortus in cantabris haud procul oppido biliobrica p.cccl. p.fluens nauium per.cclx.Auarici oppido capax:propter quẽ uniuerſam biſpaiam greci appellauere Iberiam.Regio ceſſetania flumen ſubi colonia taraco Scipionum opus:ſicuti carthago poenorum.Regiobilergetum oppidum ſubur flumen rubricatum a quo lacetani & indigetes poſt eos:quo dicitur ordine intus recedẽtes radice pyrenei auxetani fixani itani lecetani:perq; prieneum cerretani.Deinde uaſtones in ora autem colonia barcine cognomine fauentia oppida ciuium Romanorũ betulo Irulo flumen tarnum blanibęq flumealbae emporia egeminum.hoc uetere incolarũ ac grecorum qui focenſium fuere ſoboles:flumen tycber. Ab eo pyrenea uenus in latere promontorii altero.xl.nunc per ſingulos conuentus reddentur iſignia:prętet ſupradictam Teraconem diſceptant populi.xliii.quorũ cęleberrimi ciuiũ romãorũ Dentoſani biſgargitani:latinorum auſitani cerretani qui iulitani cognominantur:& q auguſtai ac detai:gerũ dẽſes geſſoriẽſes theari:q Iuliẽſes.ſtipendiarioꝝ aqcaldẽſes onenſes betulonẽſes cęſaruguſtana colonia ĩmunis amne hybero affuſa:ubi oppidũ antea uocabatur:Saldinia regionis reditanię recipit populos.lv.ex his ciuiũ romãorũ bellicanos cęſenſes. Ex colonia calaguritanos qui naſcici cognominantur ilerdenſes ſurduonum gentis:iuxta quas ſycoris fluuius hoſtenſis regionis ſueſſetaię.Thurias ſenoriſoles latinorum ueterum caſtartenſes ergauicenſes graturitanos leonicenſes oſſigardenſes foederatos tarragenſes ſtipendiarios arcubrienſes andolorgenſes arocellitanos buranenſes calaguritanos qui ſibularenſes cognominantur compultenſes carenſes tricenſes Cortoenſes damanitanos ſpalenſes larnenſes lurſenſes & Illuberitanos lacetanos nibienſes pompulenſes reſſegienſes.carthaginem cõueniũt populi lxv.exceptis inſularum incolis.Ex colonia acitania gemelenſes & libiſona cognoie foroauguſtana:quibus duabus ius italię datum. Ex colonia faraliẽſe oppidani latii ueteris cuſtulonenſes:qui cęſariuenales appellantur.Setabitani qui auguſtani Valerienſes Stipendiariorum autem cęleberrimi labanenſes baſtitani conſaburenſes dianenſes geliſtani oetani laumitani mentefani:qui & oretani mentefani qui & baſtuli:oretani qui & germani cognominantur Caputq; celtiberię ſegobrigẽſes capetai toletani tago flumini impoſiti.Deinde ualtienſes & uirgilienſes ingrunienſes:cõuentus ſeptem ardiuli ducunt populos.xiiii.ex quibus iabanenſes tãtum nomiare libet turrimogildi.viii.in quibus ſegis amonenſes & ſeſiana iulienſes & uenneſi in eundem conuentum carietes & uenenſes.v.ciuitatibus uadunt:quaꝝ ſunt ueliẽſes et iidem pelleodenſes:Celtiberum quattuor populis:quorũ Numantini fuere clari ſicut uiuaceorum.xviii.ciuitatibus iter cĩtunẽſes palẽtini lacobrigẽſes caucẽſes. Nãet in cantabrigis.vii.populis iuliobrica ſola memoratur.In autirgonũ.x.ciuitatibus triciũ & uironeſca:arenaſtis nomẽ dedit fluuius Arena horum oppida.vi.Saguntia et Ibiſaia:quę noĩa crebro aliis in locis uſurpãtur:prętet ea Segonia & noua auguſta. Tremes ipſaq; clunia celtiberię finis.Ad oceanum reliqua uergũt. Varduliq; ex prędictis & cantabri iunguntur uſq; ad aſturũ.xxii.populi diuiſi in anguſtano ſautrica urbe magnifica.In his ſunt cigiuri peſici lautienſes Zoele.Numerus omnis multitudinis ad.ccxl.liberorum capitum:lucenſis conuentus populorum eſt.xvi.prętet

celticos & leuanos ignominiosq; ac barbarq; appellationis. Sed liberorum capitum ex qbus prqter ipsos ferme. clxv. simili modo braccaꝫ. xxiiii. & ciuitates. clxxv. capitũ: ex quibus prqter ipsos braccaros uiuali cobelerni galeci atq; isilici querqueni citra fastidium nominentur: longitudo citerioris hispaniq; est ad finem castulonis a pyreneo de. vii. m. p. & ora paulo amplius: latitudo a taracone ad littus olarsonis. cccvii. E radicibus pyrenei ubi cuneatur angustius inter duo maria paulatim: deinde se pãdẽs quia contingit ulteriorem hispaniam tantundem & amplius latitudini adiicit. metallis plũbi ęris ferri argẽti auri tota ferme hispaia scatet citerior: & specularis lapidis bętica & nimio: sed & marmorum lapicidinq; uniuersq; hispaniq;. Vespasianus impator augustus iactatq; procellis rei. p. latii ius tribuit. pyrenei mõtes hispaias galliasq; disterminant promontorius in duo diuersa maria proiectis.

N Arbonensis prouincia appellatur pars galliarum quq; interno mari alluitur bracata antea dicta amne Varro ab italia discreta alpiumq; uel saluberrimis Ro. ipio iugis a reliqua uero gallia latere septentrionali montibus gebẽna & iugeribus agrorum cultu uirorum morum dignatione & amplitudine opum nulla ei prouiciaꝫ prqferenda: breuiterq; italia uerius q̃ prouincia. In ora regio sardonum intusq; cõsuaranorum flumina tetii uernodubrum: oppida illi Sebrq; magnq; quondã urbis tenue uestigium rucino latinorum flumen a taxe pyreneo rubrensem permeans lacum. Narbon martius decumanorum colonia. xii. m. p. a mari distãs: flumia Araris libria oppida de cętero rara prętacentibus stagnis. Agatha quondam massiliensiũ & regio uulcarum tectosagum: atq; ubi rhoda rhodiorum fuit: Vnde dictus multo galliarũ fertilissimus rhodanus amnis ex alpibus se rapiens per lemannum lacum segnemq; deferens ararim: nec minus se ipso torrentes: sed Isaram & druentiam libica appellãt duo ora eius modica: Ex his alterum hispaniense: alterum metapinum: tertiũ idemq; amplissimum assaliaticum. Sunt auctores beacleam oppidũ in hostio rhodai fuisse Vltra fossq; ex rhodano. c. passibus marii opere & nomie insigne stagnũ. Astromela oppidum maritima anaticorum: superq; campi lapides herculis pręliorum meõria. Regio anatiliorum uicus dexuuiaticum cauarũq; rursus a mari tricoriuum: & uicus tricollorum uocõtiorumq; & segouellaurõum mox allobrogum. At in ora massilia grecorum focensium foederata promontorium zoachitarista portus. Regio camatuliorum deinde suelteri supraq; uerucini. In ora autem athenopolis massiliensium forum iulii octauianorum colonia quq; pascensis appellatur: & classica amnis in ea argenteus. Regio oxibiorum linguanorũq; super quos sueberi quariates adimicãtes At in ora oppidum latinum antipolis regio deciatium amnis uarus ex alpium mõte cẽa pfusus: in mediterraẽo colõia arelate sexcamoꝫ: beterre septiaõꝫ arausio: secũdãoꝫ In agro caluarum ualentia uienna. allobrogum oppida latina aquq; sextiq; saluiorum auennio: cauarum apta iulia: uulgientium alebece: leutorũ appolinaꝫ alba: elduoꝫ augusta. Tricastinorum anatilia area bornianico macino bellio cartassium: uulgarũ tettosagum cesaro carbani torate: meminorum cenicenses camboletri: qui atlantici cognominantur forum uocouiglanum libii luceuani: qui & foroneronienses nemausium areconicorum piscinq; Rutenl samnages tholosani thetosagum aquitanq; conterminatas godunitarum conomenses umbranici uocontiorum ciuitatis foederatq; duo capita uasio & lugus augusti: oppida uero ignobilia. xviii. sicut. xxiii. nemãsiẽbus attributa. Adiecit formulq galba ipator ex ialpinis agãticos atq; bodiõticos quoꝫ oppidũ duua lõgitudiem prouincię Narbonensis. cccclxx. m. p. agrippa tradidit: latitudinem. ccxlviii. m.

I Taliq de hinc primiq; eius ligures mox hetruria umbria latium ibi & tyberina hostia: & Roma terrarũ caput: xvi. m. p. interuallo a mari uulscũ littus postea literni & campanię picentinum Inde ad lucanum: bruciũq; quo longissime in me-

ridiem ab alpium pene limatis iugis in maria excurrit. Italia. Ab eo grecię ora mox salentini: peduculi. appuli: peligini: frentani: marrucini: uestini: sabini: picētes: galli: bitrusci. Veneti: carni: hiapides: Istri liburni. Nec ignoro ingrati ac segnis animi existimari posse merito si breuiter atq; in transcursu ad hūc modum dicat terra oīm terrarum alumna: eadem & parens numine deum electa quę cęlū ipsum clarius faceret sparsa congregar& imperia: ritusq; molliret & tot populorum discordes ferasq; linguas sermonis commertio contraheret ad colloquia & humanitatem homī daret breuiterq; una cunctarum gentium in toto orbe patria fier&. Sed quid agam tanta nobilitas omnium locorum quis attigerit tanta rerum singularum populorumque claritas ten& urbs Roma: uel sola in & ea digna etā festa ceruice facies: quo tandem narrari debet opere: qualiter Campanię ora per se fęlixq; illa ac beata amoeitas ut palam sit uno in loco gaudentis opus eē naturę. Iā uero tota ea uilitas ac perēnis salubritatis cęli temperies tam fertiles campi tam aprici colles tam innoxii saltus tam opaca nemora tam munifica siluarum genera tot montium afflatus tanta frugum uitiumq; & olearum fertilitas tanta nobilium pecorū uellera tam opima tauris colla tot lacus tot amnium fontiumq; ubertas totam eam perfundens tot maria portus remigiumq; terrarum commertio patens undiq;. & tanq̄ ad mortales adiuuādos ipā auide in maria procurrens. Neq; ingenia ritusq; ac uiros lingua manuq; superatas commemoro gentes. Ipsi de ea iudicauerunt grecī genus in gloriam sui effusissimū quotam partem ex ea appellando grecīā magnam. Ni mirū id quod in cęli mētione fecimus hac quoq; in parte faciendum: ut notas quasdam & pauca sydera attigamus legētes tantum quo se meminerint ad singula toto orbe edisserenda festinari.

EStergo folio maxime querno assimilata multo proceritate amplior q̄ latitudīe In leuo se flectens cacumine: & amazonicę figura desinens parmę ubi a medio excursu cinctos uocatur per sinus lunatos duo cornua emittens leucopetram dextra lacinium sinistra: patet longitudine ab alpio fine pretorię augustę per urbem capuā quę cursu meante rhegium oppidum in humero eius situm: a quo ueluti ceruicis īcipit flexus decies centena. xx. m. p. multoq; amplior mensura fier& lacinium usqi ni talis obliquitas in latus digredi uideretur: latitudo eius uaria est quatringentorū x. milium inter duo maria inferum & superum amnesq; uarum atq; arsiam. Mediū autem ferme circa urbem Romam ab hostio aterni amnis in adriaticū mare ifluētis ad tyberina hostia. cxxxvi. & paulomius a castronouo adriatici maris alpiū ad tuscū ęquor haud ullo in loco ducentis latitudinem excedens. Vniuersi autem ambitus a uaro ad arsiam. xxx. m. lviii. pficit: abest a circūductis terris Istria liburnia: quibus locis centena milia ab epiro illyrico. l. ab africa minus. cc. ut auctor est. M. Varro a Sardinia. cxx. m. l. a sicilia mille quingenta. a corcira minus. lxxx. m. a iusta. l. incedit per maria cęli regiōe: a meridie qdē. Sed si qs id diligēti subtilitate exigat inter sextā horam prmāq; brumalem.

NVnc ambitum eiusq; urbes: ennumerabimus. Qua in re prefari necessarium est auctorem nos diuum augustum secuturos descriptionemq; ab eo factam italię totius in regiones. xi. sed ordine eo qui in littorum tractu fier& urbium quidē uicinitates eorum ordinatione utiq; perpropera seruari non posse. Itaq; interiori exide parte digestionem in litteras eiusdem nos secuturos coloniarum mētiōe signata quas ille in eo prodidit numero: nec situs originesq; persequi facile est ingaunis liguribus: ut cęteri omittantur agro tricies dato. Igitur ab amne Varo nicea oppidum a massiliensibus cōditum fluuius padus alpes populiq; in alpinis multis nomibus. Sed maxime capillati oppido Vediātiorum ciuitatis gemellio portus herculis menoeci lygustina ora lygur celeberrimi ultra alpes salui deciates oxubii. Citra ueneris est turris octibagiensis tatielli binibelli magelli euburiares casmonates uelietes: &

quorum oppida in ora proxima dicemus flumen rutuba:oppidum album Intimi-
lium flumen merula oppidum in gautinum portus uadorum sabautium flumen
portifera oppidũ genua fluuius feritor & portus delfini. Tigultias segesta tigullio;
flumẽ macra lyguriç finis.

A Tergo autem supradictorum omnium appenninus mons italiç amplissimus
perpetuis iugis ab alpibus tendens ad siculum fretum ab altero eius latere ad
padum amnem italiç ditissimum omnia nobilibus oppidis nitent libarna dertona
colonia. Triabarna detartace Industria carrea:quod potentia cognominat' forofuluii
quod ualẽtium augusta bacienorum alba pompeia asta Aquiestatieliorum:hęc re-
gio ex descriptione augusti nona est:pat& ora lyguriç inter amnes Varum & macrã
cexi.m.p.annectitur.vii.in qua betruria est ab amne macra ipã mutatis sepe noibus
umbros inde exegere antiquitus pelasgios lidi:a quorum rege tyrrheni mox a sacri-
fico ritu lingua grecorum thusci sunt cognominati.

P Rimum betruriç oppidum luna portu nobile.colonia luca a mari recedens:
propiorq; pise inter amnes auserem & arnũ ortę a pelope pisisq; siue a territais greca
gente. Vada uolaterana:fluuius cecina:populonium betruscorum quondã:hoc tãtũ
in littore:hinc amnis pile mox & umbro nauigiorũ capax:& ab eo tractus umbriç
portusq; Thelamo:cosa uolsientium a populo:Ro.deducta:grauisçe:castrũnouum
pyrgi ceretanus amnis & ipsum cere intus mille.p.iiii.agilla a pelasgis conditoribus
dictum alsinum pregne. Tyberis amnis a macra.cclxxxiiii.m.Intus coloniç falisca
argis orta:ut auctor est cato.quç cognominant' betruscorum lucus:coloiç russellana
sentensis utricina.De cetero arentini ueteres arentini fidentiores aretini. Iulienses
amitinenses aquenses cognomie. Taurini brerani cortoniẽses capenates clusini noui
clusini ueteres:fluentini profluenti arno appositi:fesule:ferentinum:fescennia:bor-
tanum:berbanum nepete nouẽ pagi prefecturę.claudii a foro clodi pistoriũ perusia
banenses Saturnini qui ante aurini uocabantur Subertani scatones uetentani esentai
Volaterani cognomine betrusci Volsienses in eadem parte oppidorum uete; noia
retinent:agri crustuminus caletranus.

T Yberis antea thybris appellatus & prius albula media fere longitudĩe a pẽnini
finibus aretinorum ,ptluit tenuis primo nec nisi piscinis corriuatus emissusq;
nauigabilis:sicuti trima & glauis influentes in eum nouenorum ita conceptu diei;
si non adiuuent imbres:sed tyberis propter aspera & cõfragosa.nec sic quidem pre-
terq̃ trabibus uerius q̃ ratibus longe meabilis fertur per.cl.m.p.nõ procul tiferno
perusiaq; & otriculo betruriã ab ũbris ac sabinis mox citra.xvi.m.urbis uetentanũ
agrum a crustumino.Deinde fidenate latinumq; a uaticano dirimens.Sed ĩtra are-
tinum glanum duobus &.xl.fluuiis auctus pręcipuis autem nare & aurene qui &
ipse nauigabilis latium includit a tergo:nec minus tamen aquis ac tot fontibus in
urbẽ perductis & ideo quãlibet magna; nauium ex italo mari capax rerum in toto
orbe nascentium mercator placidissimus pluribus prope solus q̃ ceteri in omnibus
terris accolitur amnis:aspicitur; uillis.Nullisq; fluuiorũ minus licet iclusis utrinq;
lateribus:nec tamen ipse depugnat q̃q̃ creber ac subitus incremẽtis & nusq̃ magis
aquis q̃ in ipsa urbe stagnantibus:quinimo uates itelligit' potius ac moitor auctus
semper religiosus uerius q̃ seuus.

L Atium antiquum a tyberi circeos seruatum est millep:lõgitudinẽ tam tenues
primordio iperii fuere radices colois sepe mutatis. Tenuere alii aliis tẽporibus
aborigines pelasgi arcades siculi aruici rutuli & ultra circeos uolsti osci ausones:
Vnde nomen & modo latii processit ad lirim amnem.

I In principio est hostia colonia a romano rege deducta. oppidum laurentum

locus ſolis indigetis.amnis numicius:ardea a dane perſei matre condita. Deinde quōdā afrodiſiū:ātiū coloia.aſtura flumē & inſula fluuius nympheus:clauſtra Roā/ na Circei quondam inſula immenſo quidem mari circūdata ſi creditur Homero:& nunc planicie mirum eſt quod de hac re tradere hominum noticię poſſimus. Theo/ phraſtus qui primus externorum aliqua de Romais diligētius ſcripſit. Nam The/ opompus ante quem nemo mentionem habuit:urbem dumtaxat a gallis captam dixit.dycarchus ab eo proximus legationem tantum ad Alexandrum miſſam:hic iam & plus q̄ fama circeorum inſulę & menſuram poſuit:ſtadia.lxxx.In eo uolumie quod ſcripſit Nicodoro Atheniēſium magiſtratui:qui fuit urbis noſtrę.cccc.xl.āno Quicquid ergo terrarum eſt prēter.x.paſſus ambitus annexum inſulę poſt eū annū acceſſit italię:aliud miraculum a circeis palus pontina eſt:quem locum.xxiiii.urbiū fuiſſe mutianus ter conſul prodidit.Deinde flumen aufentum ſupra quod terracina oppidum uolſcorum lingua anſur dictum:& ibi fuere amyclę ſiue amicindę a ſer/ pentibus deletę.Deinde lacus fundanus.Caieta portus oppidum formie dictum ut exiſtimauere antiqui leſtrygonum ſedes.Vltra fuit oppidum pilo colonia mitur/ nę lyri amne diuiſa glanico appellata oppidum ſinueſſa.Extremū in adiectu latio: quam quidam ſinopem dixere uocitatam.

HInc fęlix illa Campania eſt ab hoc ſinu incipiunt uitiferi colles & temulentia nobilis ſucco per omnes terras inclyto:atq; ut ueteres dixere ſummum liberi patris cum Cerre certamen:hinc ſetini & cecubi obtenduntur agri:his iunguntur falerni caleni.deinde funduntur maſſici gaurani ſurrentiniq; montes. Ibi leburini campi ſternuntur & in delicias alice politur meſſis:hęc littora fontibus calidis rigant prę/ ter quę cętera in toto mari conchylio & piſce nobili annotantur.Nuſquā generoſior oleę liquor:& hoc quoq; certamen humanę uoluptatis tenuere oſci gręci Vmbri tu/ ſci campani.In ora ſauo fluuius:uulturnum oppidum cum amne:liternum:cumę chalcidēſium:miſenum:portus baianus bauli lacus lucrinus & auernus cimmeriū iuxta quē oppidum quondam:deinde puteoli coloia dicęarchea dicti:poſtq; phle/ gei campi. Acheruſia palus Cumis uicina:littore autem hoc neapolis chalcidēſium et ipſa arthenope a tumulo ſirenis appellata:herculaneum:pompeii:haud procul eſ/ pectante monte Veſuuio alluente ſarno amne.Ager micerinus eſt nouem.m.p.a mari ipſa nuceria eſt.Surentum cum promontorio mineruę ſyrenum quondā:ſed enauigatione a circeis duo de octoginta.m.p.patet.

REgio ea a tyberi prima italię ſeruatur ex deſcriptione auguſti. Intus colonię capua ab.xi.campo dicta:aquinum:fueſſa: Venafrum: Sora:theanum: ſidicinum cognomine.Nola oppidum abellinum Aritia alba longa.acerani alifani atinates aletrinates arcagnini attbelani Vaſulani arpinates auximates auellani Vaſulani ale/ ſetarni & qui ex agro latino.Item hernico.Item labicano cognomiati beuole calatie Caſſinum calenum capitulum hornetum cernetani qui mariani cognominantur corani a dardano troiano orti Cuburterini Caſtrimonienſes cingulani gabienſes.In monte albano foro populienſes ex falerno fruſinates ferentinates fregiates frabater/ ni ueteres frabaterni noui figolenſes fregellani foroapi forentani gabai Iteramnetes ſuccaſini:qui & lyrenates uocantur Illirionenſes lauini norbani nomentani prę/ neſtini orbe quondam ſtipane dicta priuernates ſetini ſegmini.Sueſſulai theatini tre/ bulani cognomine ballimenſes trebani tuſtulani uerulani ueliterni ulibrenſes uri/ uanates.Superq; Roma ipſa:cuius nomen alterum dicere arcanis cerimoiaꝭ nephas habetur.obtinaq; & ſalutari fide abolitum enunciauit.Valerius ſoranus:luitq; mox poenas.Non alienum uidetur inſerere hoc loco exemplum religionis antiquę:ob hoc maxime ſilentium inſtitutę.Nanque diua angerona:cui ſacrificabatur ad dem

xii.kalendis Ianuarii ore obligato:obſignatoque ſimulacrum habet.

VRbem tris portas habentem Romulus reliquit:aut ut plurimas tradentibus credamus.iiii.moenia eius colligere ambitu imperatoribus cenſoribuſq; Veſpaſiais anno conditę urbis.viiii.c.xxvi.m.p.xiii.cc.complexa montes.vii.Ipſa diuiditur in regiones.xiiii:compilatarum.cc.lxv.eiuſdem ſpacium menſurę currētem a miliario in capite Romai fori ſtatuto ad ſingulas portas:quę ſunt hodie nuēro.xxxvii.ita ut xii.portę ſemel numerentur:prętereanturq; ex ueteribus.vii.quę eſſe deſierūt efficit paſſuum per directum.xx.m.dcclxv.ad extrema uero tectorum cum caſtris prętorris ab eodem miliario per uicos omnium uiarum menſura colligit paulo ãplius.xx.m.p.quo ſi quis altitudinem tectorum addat:dignam profecto extimationē concipiat: fateaturq; nullius urbis magnitudinem in toto orbe ei potuiſſe comparari.Claudit ab oriēte aggere tarquini ſuperbi Inter prima opere mirabili:nãq; cum muris q̃q̃uit qua maxime patebat aditu plano cętero multa erat pręcęlſis muris aut abruptis mōtibus:niſi quod expaciantia tecta multas addidere urbes in prima regione.
Prętera fuere in latio clara oppida atriocum pometia captia politorium tellana tifata tibita cecina ficana cruſtumineria medulum corniculum.Saturnia ubi nūc roma Antipolis quod nunc ianiculum parte romę antenula cumerium colatia anitinum norbe fulino cunius carne in monte albano ſoliti accipere populi albanenſes.Albai eſolani aſtienſes ebolani Nubolani boluni cuſuetani coriolani fidenates foreti ortenſes latinienſes longani manates macuales munienſes numimenſes oliculani oculai pedani poletaurini querqueculani Sicaniſi colenſes tolorenſes tutiēſes.Vimitellani Iulienſes uenetulani Vicelenſes.Ita ex antiquo latio interperiere.liii.populi ſine ueſtigiis.In campano autem agro ſtabiq; oppidum fuere uſq; ad.CN. Pompeium et Catonem conſules a populo romano.kl.mai quo die.l.Sylla legatus bello ſociali id deleuit quod nunc in uillas abiit.Intercidit ibi & taurania.Sunt in oriente ſcalini reliquię.prętera auctor eſt.Antias oppidum latinorum apeolas.ccl.m.p.captum a l.tarquino rege:ex cuius pręda Capitolium in fine incboauerit:a furento ad ſilerum amnem.xxx.m.p.Ager picentinus fuit Tuſcorum templo Iunonis aricinę a Iaſone condito inſignis.Intus oppidum ſalerni picentia a ſilero tertia regio & ager.lucaius bruciuſq; incipit:nec ibi rara incolarum mutatio:tenuerunt eū pelaſgi oenotrii itali morgentes ſiculi gręcię maxie populi:nouiſſime lucani ſamnitibus orti duce lutio Oppida pręſtum a gręcis poſſidonia appellatum. Sinus pręſtanus oppidum Elea quę nunc uelia promontorium palinurum:a quo ſinu recedente traiectus ad Coloniam regiam.c.m.p.proximum autem flumen melpes oppidum Buxentiū gręcię piſilaus amnis fuit & oppidum blanda eodem nomīe ab eo brucium littus oppidū blanda flumen baletum portus partbenius & focenſium ſinus uibonenſis locus clampetie oppidum tampſa a gręcis cimenſe dictum & crotoniensium terina:ſinuſq; ingens terinus oppidum coſentia Intus in pennſula fluuius acherona quo oppidani cheruntini.ippo:quod nunc uionem ualentiam appellamus:portus herculis methaurus amnis.tauretum oppidum:portus boreſtis & meldua oppidum ſcylleum granteius fluuius mater ut dixere ſcyllę:deinde colonia regia ſiculum fretum ac duo aduerſa promontoria ex italia cenus ex ſicilia pelorum.xii.ſtadiorum interuallo Vnde regium.xliii.Inde apenniſula ſcylla promontorium leucopetra.xv.m.p.ab ea lilutri cognominati:a promōtorio Zepbyrio:abſunt a ſilero.cccii.m.p.Et includit Europę ſinus primus.In eo maria nuncupantur.Vnde irrupit atlanticum.Ab aliis magnum qua intrat porthmos a gręcis a nobis gaditanum fretum cum intrauit hiſpanum quatenus hiſpanias alluit:ab aliis ibericum & balearicum mox gallicū ante narbonenſem prouinciam:hinc ligufticum.Ab eo ad ſiciliam inſulam tuſcū quod ex gręcis:alii nocium:alii tyrrhenum e noſtris plurimi inferum uocant:ultra ſicilia

quod est ad salentinos ausonium polibiũs appellat. Eratostenes autẽ inter hostium oceani & sardiniam quicquid est sardonum. Inde ad siciliam tyrrhenum. Ab hac cretam usq; siculum ab ea creticum. Insulę per hęc maria primę omnium pituisse a grecis dictę abrutice pinco: nũc ebusus uocatur utraq; ciuitate foederata ãgusto freto interfluente patent. xlvi. m. p. Absunt a dianio. lxx. stadia totidem dianium per cõtinentem a carthagine noua tantundem a pituisse in altum baleares duę & sucronẽ uersus colubraria baleares funda bellicosas: greci gymnasias dixere. Maior. c. m. p. ẽ longitudine: circuitu uero. cccclxxv. m. Oppida habet ciuium. Ro. palmã & polentiam: latinorum clinium & tunici. hoc foederatum fuit oscorum. Ab ea. xxx. m. p. distat minor longitudine. xl. m. circuitu. cl. inde ciuitates habet: labonem sansenam magonem a maiore. xii. m. in altum abest capraria insidiosa naufragiis & e regione palmę urbis merarię attiquadra parbabanibalis: Ebussi terra serpẽtes fugat: colubrarię parit. Ideo infesta omnibus: nisi ebussitanam terram inferentibus: greci ophiosã dixere: cuniculos ebussos gignit populantis balearium messes. Sunt aliq. xx. ferme paruo mari uadosę. galliq autem ora in rhodani hostio metenia: mox quę blasconus uocatur: & tres stechades a uicinis massilienfibus dictę propter ordiem quo sitę sũt erunt nomina uocabulis singulis protemese quę & pomponiana uocatur tertia hypera. Ab his sturium phęnice phylaratro & lerina aduersum ãtipoli: in qua oppido bertoni oppidi memoria.

IN ligustico mari est Corsica: quam greci cirnon appellauere: sed tusco propior a septentrione in meridiem proiecta longa. p. cl. m. lata maiore ex parte. l. circuitu. ccc. m. xxv. Abest a uadis uolaterais. lxii. m. p. Ciuitates habet. xxxii. & coloias marianam a mario deductam. Aleriam a dictatore sylla: citra est oglosa. Intra uero. ilx. m: p. a corsica planaria a spetie dicta equalis freto. Ideoq; nauigiis fallax amplior urgo ac capraria quã greci aegilion dixere. Item igilium & Diãnium: quã artemisiã ambę contra cosanum littus & barpana menaria columbaria neuaria ilua cum ferri metallis circuitus. c. m. p. a populoio. x. a grecis etalia dicta ab ea planasia. xxviii. Ab his ultra tyberina hostia in antiano scura mox palmaria sniuenia aduersum formias pontia. In puteolano autem sinu pandetoria: prochyta non ab eneę nutrice: sed quia profusa ab enaria erat enarie a statione nauium eneę homero inarime dicta grece: pythicusa non asiniarum multitudine: ut aliqui existimauere: sed a figulinis doliorũ Inter pausilypum & neapolim megaris mox a surento. viii. m. distans: Tyberii principis arte nobiles capreę circuitu. xl. m. p. leucothea extra quem cõspectum pelagus africam attingens. Sardinia minus. viii. m. p. a corsicę extremis etiam eas artantibus insulis paruis quę cunicularię appellantur. Itemq; pintonis & fosse: a quibus fretum ipsum taphros nominatur.

SArdinia ab oriẽte patẽs. clxxxviii. m. p. ab occidẽte. clxxv. a meridie. lxxvii. a septẽtriõe. cxxii. Circuitu. dlxv. abẽ ab africa caralitão ꝓmõtorio. cc. a gadibus. xiiii Inde habet a gorditano ꝓmõtorio duas ĩsulas quę uocãt berculis: a sulcẽsi canosmiã a caralitano ficariam: quidam haud procul ab ea & belliridas pontum & calode & quam uocant baralitra. Celeberrimi in ea populorum Ilienses salari corsi oppidorũ xviii. Suliritani Valentini Neapolitani nirenses caleritani ciuium Ro. & norenses Colonia autem una quę uocatur ad turrim libisonis: sardiniam ipsam Timęus sandaliotim appellauit ab effigie soleę: mirsi luriem ichnusam a similitudine uestigii contra prestanum sinum leucbasia est a sirene ibi sepulta appellata: cõtra uchã põtia et isatia utręq; uno nomine oenotrides in argumentum possessę ab oenotriis italiq; contra uibonem paruę quę uocantur ithaesiq ulyxis specula.

VErum ante omnis claritate. Sicilia sicaia a thucydide dicta trinacria: a pluribus autem triquetra a triangula spetie. Circuitu patens ut auctor est. m. Agrippa. dc. m.

xviii.m.p.brucio agro coherens mox interfuso mari auulsa.xv.p.in longitudinem a freto.In latitudine autem.m.cl.Iuxta coloniam regiam.Ab hoc descendit argumēto quod regium greci nomen oppido dedere in margine italie sito. In eo freto est scopulus scylla.Item charybdis mare uorticosum ambo clara seuitia:ipsius triquetre:ut diximus promontorium pelorum uocatur aduersus scyllam uergens. In italiam pachynnum.In greciam.ccccxl.m.p.ab eo distante pelloponesso lilybeum in africā clxxx.m.p.interuallo a promōtorio mercurii & Caralitano sardinie.clxxxx.m.Inter se autem promontoria ac latera distant his spaciis terreno itinere a peloro pachynnū clxxxvi.Inde lilybeum.cc.inde pelorum.cxlii.Colonie ibi urbes ac ciuitates.lxiii.a peloro mare Ionium ora spectante oppido messana ciuium Romanorum qui mamertini uocantur:promontorium drepanum colonia tauromenium que ante ansos:flumen anises mons etna nocturnis mirus incendiis. Crater eius patet ambitu stadiorum.xx.fauilla tauromenium & catinam usque peruenit feruens:fragor uero ad maroneum & gemellos colles. Scopuli tres cyclopum: portus ulyxis: colonia catina:flumina simetum Terias:intus lestrygoni capi:oppida leontini megaris anis pantagies:colonia syracuse cum fonte aretusa:qq ethminilis & archidemia & margea et cyane & milinę fontes in syracusano potantur agro.portus naustathinus:flumen elorus:promontorium pachynnum:a qua fronte sicilię flumen hirminum:oppidū camarina:fluuius gelas:oppidum agragas quod & agrigētinū nostri dixere:therme colonia:amnes agathenia theresa selinius oppidum lilybeum:ab eo promontorium drepana mons exyx:oppida panormum.Solinius:himera cum fluuio cephalidi Salitinium Salinium agathyrsum Tyndaris colonia oppidum mile & unde cepimus pelorias:Intus autem latine conditionis centuripini nepini Regestani stipendiarii arsorniti etnenses agerini acestegii acrenses bidini Citatiarini drepanitani ergestini achestienses erycini enchenitini edini eguini gielani galacteni bilesini ennenses hyblenses ebritenses Herbenses herbulenses bilicenses hadranitani megarēses hippanenses lethenses mutrustani magelini murgantini muticēses Menaini maxionii petini pluropini triraphitienses Semelitani sachetermi seliminiti simethii larenses thismenses triocolini triracinenses zandeni esoni:horum In siculo freto sunt insule Africam uerse caulos melita acamerina.lxxxiii.m.a lilybeo.cxiii.cosira Rumiosos cene galata lapadusa aetusa.quam alii egusam scripserunt.bucinoua:etasolunte lxxv osteodes contraq; parropinus uscita.Citra uero siciliam ex aduerso methauri amnis xxv.m.ferme.p.ab italia.vii.eolie appellate eedem lipareorum & ephestiades a grecis a nostris uulcania uel eolia:eo q; eolus Iliacis temporibus ibi regnauit.

Lipara conciuium Romanorum oppido a liparo rege dicta qui successit eolo ante longiuius uel melinguinus uocitata.Abē.xxv.m.p.ab italia ipsa circuitu paulo minor.v.Inter hanc & siciliam altera antea tharesia appellata.nunc hiera:quia sacra uulcano est colle in ea nocturnas euomente flammas.Tertia strongile a lipara.m.p ad exortum solis uergens:in qua regnauit Aeolus que a lipara liquidiore tantum flamma differt:a cuius fumō quinam flaturi sint uenti in triduo predicere incole traduntur.Vnde uentos Aelo paruisse existimatum:quarta didyme minor q̄ lipara Quinta eriphusa Sexta phenicusa a pabulo proximarum relicta.Nouissima autem eademque minima uonimos.Hactenus de primo Europe sinu.

A Locris Italie frons incipit magna grecia appellata in tres sinus recedēs ausonii maris quoniam Ausones tenuerunt primi patet.lxxxvi.m.ut auctor est Varro:plerique lxv.fecere.In ea ora flumina innumera:sed memoratu digna a locris agra etne et stygia oppida caulonis mustie consulinum castrum conchintum:quod esse italie longissimum promontorium aliqui existimant.Dein sinus & scolagium scyllaceū

et ſcylenchium athenienſibus cum conderent dictum quem locum occurrẽs termes ſinus penniſulam efficit:& in ea portus qui uocatur caſtra hãnibalis nuſq; ãguſtiore italia.xl.m.p.latitudo eſt.Itaq; Dionyſius maior intercisam eo loco aduicere ſicilię uoluit amnes ibi nauigabiles carcines crotalus ſemirus arocaſtargines. Oppidum intus petilia:mons clibanus:promontorium lacinium:cuius ante oram inſula.x.m a terra dioſcoron altera calipſus:quam Ogigiam appellaſſe Homerus exiſtimatur. Prętera Tiriſeranus amelosa ipſum a caulone abeſſe.lxx.m.p.prodit Agrippa.

A Lacinio promontorio ſecundus europę ſinus incipit magno ambitu flexus et acroceraunio epiri finitus ,pmõtorio:a quo abẽ.lxxv.m.p.oppidũ croto amnis nectus:oppidũ tauri iter duos ãnes crati & ſibari ubi fuit urbs eodẽ noie.Similiter eſt iter ſyri et acrim heraclea aliquando ſyris uocitata:flumina talandrũ caſuętũ:oppidũ metapontum:quo tertia regio italię finitur mediterranei Brutioꝝ apruſtani tatum lucanoꝝ aũt urbes atinates bantani bimiri.Grumętini potętini ſontini firini tergilãi urſetini uolcentani:quibus numeſtrani iunguntur.Prętera iteriſſe Thebas lucanas Cato auctor eſt:& mardoniam lucanorum urbem fuiſſe Theopompus eſt auctor. In qua Alexander epirotes occubuerit.Connectitur ſecunda regio aplexa hyrpinos calabriam apuliam ſalentinos.ccl.m.ſinus:qui tarẽtinus appellat ab oppido lucãoꝝ in receſſu hoc intimo ſitum:contributa eo maritima colonia quę ibi fuerat. Abeſt. cxxxvi.m.p.a lacinio promontorio aduerſam ei Calabriam in peninſulam emittens gręci meſapiam a duce appellauere:& ante peucetiam a peucetico cenotri fratre. In ſalentino agro inter promontoria prorume & turiam.c.m.interſunt.latitudo peninſulę a Tarento Brunduſium terreno itinere.xxxv.m.pat& multo breuius a portu ſaſinę oppida per continentẽ a tarento uaria:cui cognomẽ apulae meſapia ſarmadiũ Ora uero ſenum gallipolis & quę nunc eſt Anſa.lxxv.m.a tarento inde.xxxiii.m. promontorium quod graii iapygiam uocant:quo longiſſime in maria excurrit italia a b ea baſta oppidum & idruntum.xviii.m.p.ad diſcrimen Ionii & adriatici maris qua in gręciam breuiſſimus tranſitus.Ex aduerſo apolloniatũ oppidum latitudine intercurrentis freti paſſus.l.m.p.non amplius hoc interuallum pedeſtri continuare tranſitu pontibus iactis primum pyrrhus epiri rex excogitauit:poſt eum.M.Varro cum claſſibus Pompeii piratico bello prętęſſet. Vtrunque alię impediere curę. Ab hidrunte ſoletum deſertũ:dein fratuentium portus taretinus ſtatio milito peſupia balaxum celium brunduſium.l.m.p.ab hidrunte.In primis italię portu nobile:ac uelut certiore tranſitu:ſicut longiore ſuſcipiente Illyria urbe durachio.ccxxv.m.p. traiectu brunduſio conterminus pediculorum ager nouem aduleſcentes:totidemq; uirgines ab Illyriis.xii.populos genuere pediculorum oppida rudię egnatia bario annexia praiſſa clędali fregea quo iapigia amitana patius:aufidus ex hirpinis montibus camiſium prętfluens.Hinc apulea clauniorum cognominata a duce Diomedis ſotio.In qua oppidum ſalapia hannibalis meretricio amore indytũ ſipontũ Murie amnis cerbalus clauniorum finis portus agaſus promontorium montis gargani a ſalentino ſine lapigio.ccxxiii.m.ambitus gargani portus garue lacus pantanus flumen portuoſum ſercoceanum appulorum.Itemq; larinum cliternia.Tifernus amnis Inde regio frentana.Item appulorum genera tria theani duce graiis lucani ſubacti a calcante quę nunc loca tenent etinates clauniorum prętęr ſupradicta colonię luceria uenuſia oppida canuſium Arpi aliquando argos hippidium.Diomedes ibi deleuit gentes nomadorum dardanorumq; & urbes duas:quę in prouerbii ludicrũ uertere arpinam metbaioram.Cętęrum intus in ſecunda regione hirpinorum colonia una beneuentum auſpicatius mutato nomine:quę quondã appellata maluentũ:eſtulãi aquiloni abelinates cognomine protropi conſani caudini ligures:qui cognominant Corneliani Equibeiani uecelani ueculãi alatrini abaellinates cognomiati marſi:atrai

etani alfelani attinates arpini boreani calatini corienſes & nobiles clade Romana cā
nenſes:dirini ſorentiani genuſini berdorienſes bireini larinates cognomine frētani
Etinates ex gargano mateolaí ueretini matini robuſini Siluini ſtrapellini Turnatini
Vibinates Venuſini Vlurtirni calabrorum mediterranei egerini apatneſtini argētí
butuntinenſes deciani brubenſtini norbonenſes baltonēſes ſturuini tutini ſalētio⁊
alentini baſterni aierentini Valentini Veretini.

SEquitur regio quarta gentium uel fortiſſimarum italiç. In ora frentanorum a
tiferno flumen trimum portuoſum oppida biſtoniū bicaortana aternus amnis itus
anſani cognomine frentani caretini ſupernates & infernates lannenſes maruntiorū
teatini pelignorum confinienſes. Superequani ſulmonenſes marſo⁊ anſatini atiates
fucenſes lucenſes marimini albenſium alba. Ad fucinum lacum aequiculanorum
diternini carſeolani ueſtinorum anbulani penienſes peluinates: quibus iunguntur
aufinates ciſmontani ſanitii quos ſabellos & grēci ſamnitas dixere. Coloia uobianū
uetus & alterum cognomine. Vnde cumanorum. aufidenates: aſernini: fagifugali
ficolenſes: ſepinates: tenētiates: ſabinorum amiterini. Turenſes forūdecii fo⁊nouū
fidenates interaminates nurſini nomentani reatini trebulani: qui cognominantur
mutureſti: & qui ſufenates tuburtes parinates. In hoc ſitu ex equiculis interiere comi
tadiates cedici alfaterni Belliáus auctor ē lacu fucio bauſtū marſo⁊ oppidū Archip
pe cōditum a marſia duce lydorum. Item uiticinorum in piceno deletū a Romanis
Valerianus Sabini ut quidam exiſtiauere a religione & deum cultu ſeuini appellati
Velinos accolunt lacus roſcidis collibus Nar amnis exhaurit illos ſulphureis aquis
tyberim ex his petens replet e monte fiſcello aues iuxta facinorum nemora & reate
in eoſdē cōditus. At ex alia parte anio in monte trebano⁊ ortus lacus tris amoenitate
nobilis qui nomen dedere ſub laqueo defert in tyberim. In agro reatino cutiniç lacū
in quo fluctuetur inſula italiç umbillicum eſſe. M. Varro tradit. Infra ſabinos latiū
eſt a latere picenum: a tergo umbria appennini iugis ſabinos utrinq; uallantibus.

QVinta regio piceni & quondam uberrimę multitudinis. ccclx. m. picētum in
fidem populi Romani uenere: orti ſunt a ſabinis. Voto uero ſacro tenuere ab aterno
amne: ubi ager nunc adrianus & Adria colonia a mari. vii. m. p. flumen uomanum
ager prętucianus palamenſiſq;. Idem caſtrum nouum flumen truentum cum amne
quod ſolum liburno⁊ in italia reliquum eſt: flumen albula teſterunium: quo finit
pręcutiana regio: & picentum incipit: cupra oppidum caſtellum firmano⁊: & ſuper
id colonia aſculum piceni nobiliſſima. Intus nouana In ora duana potētia Numana
a ſiculis condita. Ab iſdem colonia Ancon appoſita promontorio cinero in ipſo
flectentis ſe orę cubito a gargano. clxxxiiii. m. p. Intus auſinates Veregrani Cingulaí
Cuprenſes cognomine montani falarienſes pauſulani planienſes recinenſes ſeptē
pedates Tolentini aſtracenſes urbeſaluia polentini iunguntur.

HIc ſexta regio iungetur umbriam complexa: agrumq; gallicum circa ariminum
Ab ancone gallica ora incipit togatę galliç cognomie. Siculi & lyburni plurimi eius
tractus tenuere. In primis palmenſem pertuenanum adrianūq; agrum. Vmbri eos
expulere: betruria: hinc galli umbrorum gens antiquiſſima italiç exiſtimat: ut quos
umbrinos a grēcis putem dictos quod inundatione terrarum imbribus ſupfuiſſent
ccc. eorum oppida tuſci debellaſſe reperiūtur. Nunc in ora flumen aeſis ſenogallia
metaurus fluuius Coloniç fanum fortunę piſaurum cum amne & ītus Iſpolium
turder: de cętero amerini: ātidiates: aſirmates: arnates: aeſinates: camertes: cauſentilaí
curſulaí: doiates cognomie ſalētini: fulginiates: foroflaminiēſes: forotuliēſes cogno
mine cōcupiēſes: forobrenūtiaí: foroſempronīēſes: iguini: interamnates cognomine

uartes:meuanates:meuaionēses:matilicates:narniēses:quod oppidum nequinum antea uocitatum est.Nucerini cognomine fauomenses:& camellani:otriculai:ostrai pitulani:cognomie pisuertes:etali:mergētini:palestini:sentiates:Sarsinates:spoleti suarani:sestinates:suillates.adinates:trebiates tusicai.Tibernates cognomie tyberini et alimetaurenses:Vesionicates:urbinates cognomine metaurenses:& aliortenses: metionenses Vindenates inuentani.In hoc situ interiore feliginates & qui clusiolū tenuere supra interamnia & sarranates cum oppidis a terris quę uafrie cognoiabātur turocęlo quod uectuolum inest solinates curiates fallienates appienates interiere & arrienates cum crinouolo & usidicani & plāgēses pesinates cęlestini ameriai:supra scriptam ante persei bellum conditam nongentis.lxiiii annis Cato prodidit.

Octaua regio determinatur arimino pado appennio.In ora fluuius crustuminū Ariminum colonia cum amnibus arimino & prusa fluuius is rubicon quondam finis italię.Ab eo sapis & uitis & anemo rauenna sabinorum oppidum cum amne bedese ab Ancona.cv.m.nec procul a mari umbrorum brucium.Intus colonię Bononia felsina uocitata:cum princeps hetrurię est&.Brixellum mutina parma placētia oppida cesena:claterna foroclodii liuii pompilii trientinorum cornelii fauentini fidentini otesini padinates regienses alepido solonates saltus usq; galliani:qui cognominantur testamnitani uehates cognomine uecti regiates urbenates.In hoc tractu interierunt boii:quorum tribus.cxii.fuisse auctor est Cato.Item Senones:qui cęperant Romam.

Padus e gremio uesuli montis celsissimū in cacumen alpiū elati finibus liguū gabrienorū uisendo fonte profluens condensq; se cuniculo & in foro nibiensiū agro iterum exoriens nullo amnium claritate inferior a gręcis dictus eridanus:ac poena phętbōtis illustratus a canis ortu auget liquatis niuibus agris q̄ nauigiis torrentior:nil tamen ex rapto sibi uendicans:atq; ubi linquit agros ubertate largior.cęcp.a fonte addens meatu duode.lxxxx.nec amnes tantum appenninos alpinosque nauigabiles capiens:sed lacus quoq; immensos in eum sese exonerantes oi numero xxx.flumina in mare adriaticum refert celeberrima:ex appēnini latere iactū tanarum trebiam:placentinum:tarum:nitiam:gabellum scultennam.Rhenum.Alpiū uero sturam:gundurias:duasses.Item ticinum lambrum adduam olium:mincium.nec alius amnium tam breui spacio maioris incrementi est.Vrgetur quippe aquarum mole & in profundum agitur grauis terrę:q̄q̄ deductus in flumina & fossas inter rauennam altinumq; per.cxx.m.tamen qua largius uomit septem maria dictus facere.Angusta fossa rauennam trabitur:ubi padusa uocatur quondam messanicus appellatus.Proximum inde hostium magnitudinē portus habet qui uatereni dicit qua Claudius Cęsar e Britannia triumphans prągrandi illa domo ueriusq̄ naue intrauit adriam.Hoc ante eridanum hostium dictum est:ab alis spineticū ab urbe spina quę fuit iuxta pręualēs & delphicis ut creditum est thesauris cōdita a diomede Auget ibi padum uatrenus amnis ex foro cornelienſi agro proximum inde hostiū caprasie deinde sagis deinde uolane quod ante olane uocabatur.Omnia ea flumina fossa quā primi assagi fecere tusci.Egesto amnis ipetu per transuersum in atrianorū paludes:quę.vii.maria uocāt nobili portu oppidi tuscoū atrię a quo atriaticū mare appellabat:quod nūc adriaticū.Inde hostia pleā carbōaria fossiōes ac phylistēa:quod alii tartaū uocāt:oia ex phylistēę fossę abūdatiōe nascētia accedētibus a tesi ex tridentinis alpibus et togisono ex patauiou agris:ps eou & proximū portū facit brudulū sicut edronem meduaci duo ac fossa clodia:his se padus miscet:ac per hęc effundit plerisq; ut in ęgypto nilus:quod uocant delta a triquatra figura iter alpes atq; oram maris facere proditur stadiorum quiq; circuitu.Pud& a Gręcis italię rationē mutuari.Metrodorus tamen sceptius dicit:quoniam circa fontem arbor sit multa pitea

quales gallicę uocantur padi ob hoc nomen accoepisse lyguq; quidem lingua amnē ipsum bodingū uocari quod significet fundo carentē. Cui argumento adest oppidū iuxta industriam uetusto nomine bodingomagum. Vbi prēcipua altitudo incipit.

TRāspadana appellatur ab eo regio nona tota in mediterraneo: cui maria cūcta fluctuoso alueo importat oppida biuiforum segusio colonię ab alpium radicibus augusta taurinorum. Inde nauigabili pado antiqua ligurum stirpe Dein Salinorū augusta prętoria iuxta geminas alpiū fores graias atq; penninas: bispęnos & herculē graii transisse memorant. Oppidum bipporedia sibyllinis libris a populo romano conditum iussisse bipporedias galli bonos domitores equorum uocant. Vercelle libicorum ex Salinis ortę nouaria ex uertamacoris uocontiorum: bodieq; paga non ut Cato existimat ligurum ex quibus leui & marici condidere ticinum ibi nō ,peul a pado: sicut boi transalpibus leui & marici profecti laudem pompeiani & isubres mediolanum cenomanorum stirps est comum atq; bergomum & liginiforū aliquot circa populos auctor est Cato. sed originem gentis ignorare se fatetur: quam docet Cornelius Alexander. Ortam in grēcia interprętatione etiam nominis uitam in montibus degentibus. In hoc situ interiit oppidum orumbeuiorum para. Vnde Bergomates Cato dixit ortos: & Ianaum prudentes altius q̄ fortūatius situ. Interiere et eaturi gens isubrum exules & spina supradicta. Item melpum opulētia prēcipuū quod ab insubribus & bois & senonibus deletum est eo die quo Camillus ueios cēpit: Vt nepos Cornelius tradidit.

SEquitur decima regio italię adriatico mari apposita: cuius uenetia fluuius filis ex montibus taruisanis oppidum altinum flumen liquentia ex montibus opiterginis & portus eodem nomine colonia concordia flumina & portus romātinū Tilauemptam tiliauemptum maius minusq; anaxum: quo Varianus defluit Alsa Natiso cum tarro prętfluentes aquileiam coloniam. xv. m. p. a mari sitam. Carnorum hęc regio iunctaq; iapidiūq; amnis timauus. Castellū nobile uiopunicū. Tergestius sinus: colonia Tergeste. xxxiii. m. ab aquileia ultra quam. vi. m. p. formio amnis a rauenna. clxxxx. m. p. antiquus auctę italię terminus: nunc uero Istrię: quā cognoia tam a flumine Istro in adriam effluente e danubio amne: eodemq; Istro. Ex aduerso padi fauces contrario eorum percussu mari interiecto dulcescente pleriq; dixere falso et nepos etiam padi accola. Nullus enim ex Danubio amnis in mare adriaticum effunditur: deceptos credo: quoniam argo nauis flumine in mare adriaticum descēdit non procul tergeste. Et iam constat quo flumine humeris traiectam alpinos diligētiores tradunt. Subisse autem Istro: deinde Sabo: deinde nauporto: cui nomē ex ea causa est. Inter ęmonam alpisq; exorienti.

IStria ut peninsula excurrit latitudinem eius. xl. m. circuitu. cxxv. m. prodidere quidam. Item adhęrētis liburnię. clxxx. Nonnulli in fanaticum sinū Iapidiam promouere: a tergo histrię. cxxx. deinde liburniam. cl. fecere. Tuditānus qui domuit Istros in statua sua ibi inscripsit ab aquilegia ad titium flumen stadia. m. Oppida Istrię Ciuium Romanorum Agida parentium colonia pola quę nunc pietas iulia quondam a colchis condita. Abest a tergeste. c. m. p. Mox oppidum nesanctium & nunc finis Istrię: atq; italię fluuius mursia ad polam ab Ancona traiectus. cxxx. m. p est in mediterraneo regionis colonię decimę Cremona Brixia cenomanorum agro Venetorum autem a teste & oppida Acelum patauium opitergium Belunū Vicētia mantua tusco; transpadum sola reliqua Venetos troiana stirpe ortos esse auctor est Cato. Cenomanos iuxta massiliam habitasse in uolcis fertini: tridentini: bernenses retica oppida rhetorum & euganeorum. Verona: iulienses carnorum: deinde quos scropulos dicere nō attineat: alutrenses: aserniates: flamonienses: Vauienses tali cognoie culici: foroiuliēses cognomie trāspadai foretai: mediates: quarqueni: Taruisai

cogienſes uartiani. In hoc ſitu interiere per oram iramine: pellaon: palſitium. Ex uenetis altia & celina carnes ſegeſta tocra tauriſcis: norcia & ab aquilegia ad. xii. lapide deletum oppidum etiam inuito ſenatu a. m. Claudio. l. piſo auctor eſt. In hac regiõe xi. lacus inclyti ſunt: amneſq; eorũ partuſ aut alumni ſimili modo accoeptos reddũt ut adduam larius ticinum uerbanus mincium Benacus olium ſebinus lambrum eupilis: omnes incolas padi alpes in longitudinem. x. m. p. Prẽterea a ſupero mari ad inferum Celius tradit timagenes. xxv. m. p. deducti ſunt. In latitudie aũt Cornelius nepos. cl. Titus liuius. iii. m. ſtadiorum uterq; diuerſis in locis. Namq; &. c. m. excedunt aliquando ubi germaniam ab italia ſummouent: nec. lxx. explent. Reliqua ſui parte graciles: ueluti naturę prouidentia. Latitudo italię ſubter radices eorum a Varo per uada ſabbatia taurinos: comum: brixiam: ueronam: Vicentiam: opitergiũ Aquileiam: Tergeſte. Polam Arſiam. dccxlv. colligit.

INcolę alpium multi populi: ſed illuſtres a pola ad tergeſtis regionem fecuſes ſubocrini: Atali: menocaleni iuxtaq; carnos quondam tauriſci appellati: nunc norici his contermini rheti & Vindelici omnes in multas ciuitates diuiſi. Rhetos tuſcorũ prolem arbitrantur a gallis pulſos duce rheto. Verſos deinde italiam pectore alpiũ latini iuris euganęę gentes. quarum oppida. xxxiiii. enumerat Cato. Ex his triũpilei uenalis cum agris ſuis populus: deinde caminum: compluresq; ſimiles finitimis attributi municipiis leponticos & ſalaſſos tauriſcę gentis idem Cato arbitrat. Cęteri fere lepontios relictos ex comitatu herculis interprętatione gręci nominis credunt pręuſtis intra ſinus alpium niue membris eiuſdem exercitus ac graios fuiſſe graiaũ alpium incolas pręſtanteſq; genere Eugãeus inde tracto nomine: caput eorũ biſteonos rhetorum uennonenſes ſeruateſq; ortus rheni amnis accolunt lepontiorũ: qui ueberi uocantur: fontem rhodani eodem alpium tractu. Sunt prẽterea latio donati incolę ut octodurenſes & finitimi ceutrones. Cotiani ciuitates etruri liguribus orti uagienii ligures & qui montani uocantur: capillatorumq; plura genera ad cõfinium liguſtici maris. Non alienum uidetur hoc loco adiicere inſcriptionem eutrophęo alpiũ quę talis ẽ. IMP. CAES. DIVI. IMP. F. AVG. PONT. MAX. IMP. XIIII TRIB. POT. XVII. S. P. Q. R. QVOD. EIVS. DVCTV. AVSPIC. Q. GENTES. ALPINAE. OMNES. QVAE. A. MARI. SVPERO. AD. INFERVM. PERTINEBANT. SVB. IMP. R. P. SVNT. REDACTAE. gẽtes alpię deuictę triũphi. liii. cãmimi: uennõſtes uenõetes & iſarchi: breuice: naunes focunates. Videli quorum gentes quattuor conſuanetes runcinates licates catenates ambiſontes ruguſci ſuauenetes calucones briſenetes lepõti uberi nantuates ſeduini narragri ſalaſſi: acitauones medulli. Vlcenni. Carturiges brigiani ſogianti brodiõtii nemaloni edenates eſubiani. Vaemini gallice triulati cedini uergunni eguturi nemeturi oratelli neruſi uelauri ſuetri. Non ſunt adiectę ſecoctianę ciuitates. xii. quę non fuerant boſtiles: ſed item attributę municipiis lege pompeia. Hęc eſt italia diis ſacra: hę gentes eius: hęc oppida populorũ ſuper hęc italia L. AEmylio paulo Catone attilio regulo Cõſulibus nunciato gallico tumultu ſola ſine exteris ullis auxiliis: atq; etiam tunc ſine ullis tranſpadanis equitum. xxx. m. peditum. dcc. m. armauit. Metallorum autem omnium fertilitate nullis cedit terris. Sed interdictum id uetere cõſulto patrum Italię parci iubentium.

ARſię gens liburnorum iungitur uſq; ad flumen titiũ: pars eius fuere mẽtores hymani enchelee didini uel ebudini: & quos Callimachus peucetios appellat Nunc totum uno nomine illyricum uocatur. Genera populorũ pauca effatu digna aut facilia nomina. Conuentum ſardontarum petunt Iapides & liburnorũ ciuitates xiiii. e quibus lacinenſes: ſculpinos: Barniſtas: obonienſes nominare non pigeat: Ius italicum habent. Eo conuentu Alute: flanates: a quibus ſinus noiatur lopſmarii

Abrini immineſq; aſeriates:& ex inſulis ſertinates.Currite cętera per oram oppida amnes Aeſio Aluona flauoia Tarpſatica ſenia:lopſica:ortoplinia:regiũ:argirũtum cortiuum:enoua ciuitas paſim flumen thelaulum:quo finitur iapidia.Inſulę eius ſinus cum oppidis prętеr ſupra ſignificatas. Arbſortium Arba cregriſſa portunata rurſus in continente colonia.Iadra quę a pola.clx.m.p.abeſt.inde.xxx.m.colentum inſula.xviii.boſtium titii fluminis.

LIburnię finis & initium Dalmacię ſcardona in amne eo.lxx.m.p.a mari Autariatarum antiqua regio & caſtellum tarona promontorium Diomedis:uel ut alii peninſula illis circuitum.c.Tragurium Ciuium Romanorum marmore notũ Sicum.In quem locum diuus Claudius ueteranos miſit.Salona colonia ab Iadra.c xii.m.petunt:in ea iura iuribus deſcriptis. Inde curias.cccxlii.dalmate.xxii.ſeduni cccxxviii.ditiones.ccixix.mezei.lii.Sardeates in hoc tractu ſunt burnũ mandetriũ triburium nobilitata prę aliis caſtella petunt.Et ex inſulis ſtaer colentini:ſepari:epitini:ab his caſtella petunt in eam rateonum.Narona colonia tertii conuentus a ſalõa lxxx.p.appoſita cognominis ſui fluuio a mari.xx.m.p.M.Varro.lxxxix.Ciuitates Eo uentitaſſe auctor eſt:nunc ſoli prope noſcuntur ceraui decuriis.xxiii.diuerſi xiii.deficiates .c.iii.m.decleate. xxxiii .deratini.xiii.deremeſte.xxx.dindari .xxxiii. gunditioĩs.xliii.melcomani.xxvii.nareſi cum ſcrutari.lxxii.ſiculotę.xxiii.populatores:quę quondam italię nardei non amplius q̃.xxii:decuriis prętеr hos tenuere tractum oenei:partheni:aui:emaſii:maſtice:armiſte:a Varone amne.c.m.p.abeſt. Epidaurum Colonia ab epidauro ſunt oppida Ciuium Romanorum Rizinum degurtum butuanum Vlcinium:quod antea colchinum dictũ eſt a colchis cõditũ Amnis dirino ſuperq; eum oppidum Ciuium Romanorum.Scodra a mari.xviii.m p.prętеrea multorum gręcie oppidorum deficiens memoria necnon & ciuitatum ualidarum.Eo nanq; tractu fuere labeatę ſenę dirindii ſaſaei. Gabrei propieq; dicti Illyrii & aulanti & pirei.Retinent nomen in ora nympheum promõtorium liſum oppidum ciuium Romanorum ab Epidauro.c.p.

A Liſſo Macedonia prouincia gentes parthenię a tergo eorum daſſaretę montes candanię a dyrachio.lxxviii.m.p In ora uero denda Ciuium Romanorũ Epidamium colonia propter inauſpicatum nomen a Romanis dyrachium appellata flumen aduſa:a quibuſdam:ças nominatum Apollonia quondam Corinthiorum colonia.iii.m.p.a mari recedens:cuius in fine celebre nympheum accolũt. Barthamantes & bullones.At in ora oppidum oricum a colchis conditum. Inde initium epyri montes aeroceraui a quibus nunc Europę determinauimus ſinum.Oricum a ſalentina Italię promontorio.lxxx.m.p.diſtat a tergo carnorum & Iapidum qua ſe fert magnus Iſter.

RHetis iunguntur norici:oppida eorum Virunum celeia Teurnia Aguntum Iulium carnicum Claudonium Flexum ſoluеſe.Noricis iũguntur lacus perſo diſerta boiorum.Lentudum colonia diui Claudii:ſabaria & oppida ſacarbantia iulia habitantur.

INde glandifera pannonia:qua miteſcentia alpium iuga per medium iyllricũ a ſeptentrione ad meridiem uerſa molli in dextra.ac lęua deuexitate cõſidunt.

QVę pars ad mare adriaticum ſpectat:Dalmacia appellat̃ & illyricũ ſupradictũ ad ſeptentriones pannonia uergit finitur inde Danubio.In ea colonię emonia ſciſitia amnes clari & nauigabiles in Danubium defluunt drauſus noricis uiolentior Saus ex alpibus carnieis placidior.cxx.m.p.interuallo:Drauſus p ſernetis ſerapillos lazos andizetes Saus per calapianos breucoſq; populorum hęc capita: Prętеrea arabiates azaliani antibelgites catari carnicates Eraniſci bertinates laconici offeriates uartiani mons claudius cuius in fronte Scordiſci:In tergo tauriſci:Inſula in ſauo me

tubaris amicarum maxima: Preterea amnes memorandi colopis in sauum influens iuxta scisitiam gemino alueo efficit ibi insulam: quę segestica appellat: Alter amnis acuntius in sauum syrimo oppido influit: ubi ciuitas Syrimiensium & emantinorũ Inde.xl taurinum ubi danubio miscetur saus. Supinfluũt ualdassus urpanus & ipi non ignobiles.

PAnnonię prouincia iungitur quę Mysia appellatur ad pontum usq; cũ danubio decurrens. Incipit a confluente supradicto. In ea dardani cellegerę triballi. Timaci Mesii Thraces pontoq; contermini Scythae flumina clara dardanis margis pingus timacus exrhodopescus exhęmo utusasa munsieturis. Illyrici latitudo quą maxima est. cccxxv. m. p. colligit longitudo a flumine Arsia ad flumen dirimium. cl xxx. m. a dirimio ad promontorium acroceraunũ. clxxv. m. Agrippa prodidit. Vniuersum autem sinum italię & illyrici ambitum. xvii. In eo duo maria: quo diximus fine Ionium in parte prima Interius adriaticum: quod superum uocatur. Insulę in ausonio mari prętер iã dicta memoratu dignę nullę. In ionio paucę. Calabro littore ante Brundusium: quarum obiectu portus efficitur contra apulum littus: diomedia conspicua monimento Diomedis: & altera eodem nomine a quibusdam tentria appellata. In illyrici ora nullis amplius insulis frequẽtatur. Nar uadaso mari: estuariisq; tenui alueo intercursantibus: clare ante hostia Timaui calidorum fontium cum estu maris crescentium iuxta Istrorum agrum cissa pullaria: & absyrtides a graiis dictę a fratre medęę ibi interfecto absyrto: nunc absortium iuxta eas electridas uocauere: in quibus prouenir & sucrinum: quod illi electrũ appellant. Vanitatis grecę certissimũ documentum: adeo ut quas earum designent haud unq̃ constiterit. Contra Iadera lissaę appellatę: contra liburnos graece aliquot: nec pauciores trucones liburniçę celadusę: contra furium bubua & capris laudata bratiassa ciuium Romanorũ & cum oppido faria: ab his leucopetra salle corcyra melena cognominata cum gnidiorum oppido distat. xxii. m. Inter quam & illyricũ melite. Vnde catulos mellitos appellari Callimachus auctor est. xv. m. p. ab ea. vii. Elaphites. In ionio autem mari ab orico. iii. m. p. prope sasonis piratica ratione nota.

TERTIVS.EVROPAE.SINVS.AB.acroceraunis incipit montibus: finitur bellesponto: amplectitur prę ter minores sinus. xix. xii. p. in eo etholia phocis: epiros: acarnaia: locris: achaia: messeia: lacoia: Argolis: megaris: attice boetia. Itęq; ab alio mari eadẽ phocis & locris: doris pthiotis: thessalia: magnesia: macedonia: thracia: omnis grecię fabulositas: sicut & litterarum claritas ex hoc primũ sinu effulsit: quapropter in ea paulũ cõmorabimur

EPiros in uniuersum appellata ab acroceraunis incipit montibus. In ea primi chalones: a quibus chalonia: deinde thespotri: thesproti: antigoniense: locris haorna & pestifera auibus exhalatio: cestrini: perhebi: quorum mons pindus cassopei: driopes: sellę pelopes molossi: apud quos dodonei iouis templũ oraculo illustre Talarus mons centum fontibus circa radices Theopompo cęlebratus. Epiros ipsa ad magnesiam macedoniamq; tendens a tergo suo classaretas supradictos liberam gentem mox feram dardanos hab&: dardanis leuo triballi protenduntur latere & mossicę gentes a fronte iunguntur medi ac dissaretę: quibus treces ad portum usq; pertinentes. Ita succincta rhodopes: mox & hemi uallatur excelsitas. In epiri ora castellum in acroceraunis chimęra. Sub eo aquę regię fons: oppida merandria ceastria

flumen thesportiq tinas:colonia bitrotum:maximeq; nobilitatus ambracius sinus quingentorum passuum faucibus spaciosum equor accipiens longitudinis.xxxix. latitudinis.xv.In eum defertur amnis acheron e lacu thesprotiq a cherusa profluens xxii.p inde & mille pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus. In sinu oppidũ ambracia molossorum flumina:aphasa:saratus:ciuitas anacorica:lacus pãdosia a carnaniq: quę antea curetis uocabatur:oppida heraclea echinus & in ore ipso colonia angusti atium cum templo apollinis nobili ac ciuitate libera nicopolitana:egressos sinu ambracio in ionium excipit leucbadium littus promontoriũ leucbates:deide sinus leucbadia ipsa peninsula quondam neritis appellata opere accolarum abscissa a continenti ac reddita uentorum flatu in congeriem barenę accumulantium:qui locus uocatur dioretis stadiorum longitudine trium.Oppidum in ea leucbas quõdam neritum dictum.Deinde acarnanum urbes alyzastratos argos amphiloticum cognominatum amnis achelous e pyndo fluens atque Acarnaniam ab ętholia dirimens:& artheimitam insulam assiduo terrę inuectu continenti annectens.

O Etholorum populi athamanes: thymphei:epiri :eemenses perhebi dolopes marages:atraces:a quibus atrax amnis ionio in mari effunditur ętholiq oppidum calidone septem quingentorum.m.p.a mari iuxta euentum amnem:deinde maciniam oliciam:cuius a tergo chalcis mons est phrasus.At in ora promontoriũ ãtiriũ ubi bostium corynthiaci sinus minus mille passuum latitudine influens ętholosq; dirimens a peloponesso promontorium:quod contra procedit appellatũ rhion.Sed in corynthio sinu oppida ętholiq naupactus ętholiq:seu palimia:& in mediterrãeo pleuron halis carna montes clari.In dodone comarus:in ãbracia chania:in acarnaia aracinthus:in ętheolia achaton panetholium machinum.

P Roximi Aetholis locrique cognominantur Aozolei in munes oppidum oeanthe portus apollinis phestis mõ sinus criseus.Intus oppida argie poleaphestum calamissus ultra cyrei phocidis campi oppidum circa portus calcotia:quo.iiii.m.p. Introrsus in liberum oppidum delphis sub mõte parnasi clarissimi in terris oraculo apollinis fons castalius amnis cephesus profluẽs delphos ortus in lilea urbe quõdã prętera oppidum crisa:& cubulensibus anticira naulotum pyrrha amphisa immunis tricone tricor ymbris mirena:quę regio daulis appellatur. Deinde intimo sinu angulus boetiq alluitur cum oppidis gypitis thebisq; quę corsicę cognominatę sunt iuxta heliconẽ tertiũ ab hoc mari boeciq oppidũ page ũde peloponessi ,psilit ceruix.

P Eloponesus apie antea appellata pelargia peninsula haud ulli terrę nobilitate postferenda.Inter duo maria ionium & ęgęum platani folio similis propter ãgulosos recessus circuitu.dlxiii.m.p.colligit auctore Isidoro.Eadem per sinus pene tantundem adiicit:angustiq:Vnde procedit isthmos appellantur.In eo loco irrũpẽtia e diuerso quę dicta sunt maria a septentrione exortu eius omnem ibi latitudinem uorãdo:donec contrario incursu tantorum ęquorum in quinq;.m.p.interuallum exesis utrinq; lateribus angusta ceruice peloponesum contineat hellas corynthiacus hinc illinc saronicus appellatur sinus legee hic centree illinc angustarum termini longo & ancipiti nauium ambitu:quas magnitudo plaustris transuehi prohibẽt: quam ob causam perfodere nauigabili alueo angustias eas tentauere Demetrius rex d ctator Cęsar:Caius princeps.Domicius nero infausto.ut omnium exitu patuit incoepto in medio hoc iteruallo:quod Isthmõ appellauimus applicata colli habitat colonia Corinthus antea epyre dicta sexagenis ab utroq; littore stadis e summa sua arce:quę uocatur acrocorinthos:in qua fons pyrene diuersa duo maria prospectans. lxxxix.m.p.ad corinthiaticum sinum traiectus est patras a leucbade patrę colonia

in longissimo promontorio peloponesi condita ex aduerso etbolie & flumini euci minus mille.p.ut dictum est interuallo.In ipsis faucibus sinum corithiaticũ.lxxxv. milia in longitudinem usque in isthmum transmittunt.

AChaie nomen prouincie ab isthmo incipit:antea egealos uocabatur propter urbes in littore per ordinem dispositas primę ibi quas diximus licee Corynthiorum portus:mox olirus pallena eoꝫ castellũ oppida hylecebura:in quã refugere hausistis prioribus sycionie egira. Egium erineos. Intus cleone hisie palio borinus portus Demonstratumq; lazrhium:a quo promontorio.v.m.p.absunt patre: quas supra memorauimus.locus fere in achaiam.viii.mõtiũ scioesa notissimus fons cimothoe ultra patras oppidum olonum colonia a dime loca bubrasia hirmine ꝓmontorium Araxus cilensinus ꝓmontorium chelonites.Vnde cilenem.v.m.p.castellũ phylicin que regio ab homero arethuse dicta est:postea a sophis Inde elyorum ager qui ante epie uocabatur:ipsa elis in mediterraneo:& amplius.xii.m.p.Intus delubꝫ olympii Iouis ludorum claritate fastos grecie complexum pisa eorum quondam oppidum prefluente alpheo amne.At in ora promontoriũ Ichtys:amnis alpheus nauigat.vi. prope oppida aulon brepium promontorium platanodes:oia hec ad occasum uersa Ad meridiem autem ciparissnis sinus:cum urbe ciparissa.lxxv.m.p.circuitu oppida pylos Mothone locus helos promontorium acritas sinus asineus ab oppido asine. Coroneus a corone:finiuntur promontorio tenario. Ibi regio mesenia duo de.xx. montium amnis panisus.Intus aũt ipsa mesene thomeo ethalia Arenepte leuctriõ iodorion zande uariis:que clara temporibus:huius sinus circuitus.lxxx.m.p.traiectus uero.xxx.m.Dehinc a tenario ager laconicus libere gentis & sinus circuitu.cvi. m.traiectu.xxxix.m.oppida tenari.Amicle fere leutra:& intus spartha therapne:atq; ibi fuere eardani lepitane anxiane locostrie egirama mons taygetus:amnis eurotas sinus egilodes:oppidum samathus:sinus cytheates ab oppido:ex quo in cretam insulam certissimus cursus:omnia autem maleo promontorio includuntur:qui seqt̃ sinus ad scylcũ argolicus appellatur traiectu.li.m.deide ambitu.lii.m.oppida poea epidaurus limera cognomine zarex cyparis ciphius portus:amnis macbus:erasinus Inter quos argos hippium cognominatum supra locum lerne a mari.cc.m.nouecq; additis milibus nucene:& ubi fuisse thirintia tradunt:& locus manthinea. Mõtes arthemius apesante asterion parpatus aliq;.xii.numero fontes mobram mirmion et salmace:a scylleo ad isthmũ.clxxvii.m.oppida hermion & troezen cori passium appellatumq; alias manathium alias dipsium argos portus chenitas sinus saronicus olim querno nemore redimitus.Vnde nomen ita grecia antiqua appellante quercũ In eo epidaurum oppidum esculapii delubro celebre spireum promontoriũ portus anthedo & bucephalus & quas supra dixeramus cenchre isthmi pars altera cum delubro neptunni quinquennalibus inclyto ludis.Tot sinus peloponesi oram lanciniant:tot maria alatrant.Siquidem a septentrione ionium irrumpit. Ab occidente siculo pulsatur a meridie cretico urgetur:ab oriente brumali egeo:ab oriente solsticiali myrtheo:quod a megarico incipiens sinu totam atticam alluit.

MEditerranea eius arcadia maxime ten& undiq; a mari remota initio drymodes mox pelagis appellata:oppida eius prophis mantinea stimphalum tegea antigoia orcomenum peneum phalantium. Vnde palatium rome:megalepolis:carciabalũ carnon patrasie telpus amelanea heropbile palenagre pircina etelepre archalie parthemium alae etridura enisphena cistum lampadia clitorium cleone. Interque duo oppida regio nemea est tembinadia uocitata. Montes in arcadia pholoe cũ oppido Item cylene liceus:in quo lycei iouis delubrum menalus artemisius partenius lampheus nonacris:preterq; ignobiles.ix.Amnes ladõ e paludibus penei:& erimãthus

e monte eiusdem nominis in alpheum defluens. Reliquę ciuitates in achaię dicēdę
alitrea beatę purgenses pareatę paragenite tortuiti phanneniſi atricenſes. Vniuerſę
achaię libertatem Domitius Nero dedit Peloponeſo in longitudine promontorio
malee ad oppidū regiū Corynthiatici ſinus. clxxx. m. p. at in trāſuerſū ab belide epi-
daurū. cxxv. ab olympia argos per arcadiā. lxix. m. Ab eodē loco ad phylōta dicta mē-
ſura eſt. Vniuerſę aūt uelut pēſate equo⁹ icurſus naturę in mōtes. vi. atqi. lxx. attollit

AB Iſthmi anguſtiis belas incipit a noſtris appellata greçia. In ea prima attice
antiquitus acte uocata tangit iſthmum parte ſui: quę appellatur megaris a Colonia
megare e regione pagorum duo hęc oppida excurrente peloponeſo ſita ſunt ex pte
utraqi uelut in belladis pagei humeris & amplius egonitenenſes cōtributi megare-
ſibus. In ora autem hac portus cenos: oppida duo ocrimion & ſyronia ſaxa. vi. m. lō-
gitudine laranea megara eleuſin fuere & onee & pbabilinthos: nūc ſunt ab iſthmo
lii. m. pyreus & phalera portus. v m. muro recedentibus athenis iuncti libera hęc
Ciuitas nec indiga ullius preconii amplius tanta claritas ſuperfluit in attica fontes:
cephiſia larine caliroe crunos. Montes briſeſus: egialeus: Icarius: hymetus: licabetus
locus Scylleus a pyreo. xlv. m. funium. pmontoriū doriſcos promōtoriū polipoſter
abrauronion quondam oppida rhamnius pagus locus marathon campus thriaſius
oppidum milete: & oropus in confinio boecię cum ante demonceſtos theſpie libe⁹
oppidum lebedum. Nec cedunt athenis claritate. quę cognominantur boecię thebę
duum numinum liberi atqi herculis: ut uolunt patria & muſis natale in nemore he-
licōe his aſſignāt. Dat ex his thebis ſaltus cytherō amnis hiſmenus. Prēterea fontes
in boecia ędippode: pſalmace: dirce: epigrāea: aretuſa: hippotrene: agaippe: gargaphye
Montes extra prędictos michaleſus: addiliſius: acontius. Reliqua oppida inter me-
garem & thebas elencere: aliacrus platęę pereas peldon hyle & hyrbe erytheglis ago-
pe iuxta cephiſum amnem lanie et haniehie mediam phylgone grephis coronea
cheronea. In ora autem infra thebas ochalethcon & yleos peteon ſcenos hyrie mi-
chaleſos hyrithſeum theleon olarum tanagia liber populus et in ipſis faucibus eu-
ripi: quem facit obiectu inſula euboea aulis caphareus nobilis portus hoetus hya-
mas antiquitus dixere locri. Deinde pigmenidi cognoiantur olim leleges appellati
per quos amnis cephiſus defertur in mare. Oppida opos Vnde & ſinus opuntius
cinnus ephocidis in littore unum daphnis. Introrſus autem lariſe latea: & in ripa ce-
phiſi: ut diximus lilea delphoſqi uerſę enenus & hyampolis rurſus locrorum ora in
qua larum matiromium: iuxta quod hoagrius amnis defertur in mare. Oppida ma-
rechum malopes ſcarpia poſcea maliacus ſinus ab icolis dictus: in quo oppida alciōe
econia phalatua doris: & deinde in quas parthefimeon bolon pidus cimium oridis
a tergo mons oeta eſt. Sequitur ſępe mutatis nominibus hemonia eadem pelaſgis
tonargus belladis eadem theſſalia driopis ſemper a regibus cognominata. Ibi geitus
rex nomine greçus a quo greçia. Ibi helenus a quo heleis hos coſdē homerus tribus
nomiauit nominibus mirmidonas & helenas & achęos: ex his thiote nominantur
dorida accolentes eorum oppida ecinnus in faucibus ſparthi fluminis thennopylaę
anguſtię: quo argumento. iii. m. p. Inde heraclea threacim dicta eſt: mons ibi cali-
dronius oppida celebria bellas halos lamia ptbia aane.

IN theſſalia autem orchomenus menulus ante dictus & oppidum althmon: ab
aliis ſalmonatrax palamna fons hypperia: oppida terrę quarum a tergo pieria ad ma-
cedoniam protenditur lariſſa gomphi theba theſſalię nemus ptheleō ſinus pegaſeus
oppidum pegaſa. Idem poſtea demetrias dictum. Tricca pharſalici cāpi cū ciuitate
libera cranoniletia. Montes ptbiotidis nympheus quondam topiario naturę opere
ſpectabilis bucigeus donaceſa bronua euus daphiſa hethimarone athamas ſtephane

In theſſelia.iiii.atq; xxx quorum nobiliſſimi cercii olympus pieris oſſa:cuius ex aduerſo pindus & othris lapbitarum ſedes ad occaſum uergentes.Adortus pelles ces theatrali modo inflexi carneatis ante eos.lxxv.urbibus.Flumia theſſaliq alphidanus penix:enipheus:onochonus:lamiſſus.Fōs meſſeis lacus loebris & ate cūctos claritate peneus ortus iuxta gomphos interq; oſſam & olympum nemoroſa conuale defluens quingentis ſtadiis dimidio eius ſpacio nauigabilis.In eo curſu tempe uocāt.v.m.p.longitudine ultra uiſum hominis attollentibus ſe dextera leuaque leniter conuexis iugis intus ſua luce uiridante allabitur peneus uiridis calculo amoenus circa ripas gramine canorus auium concentu.Accipit amnem orcon:nec recipit ſed olei modo ſupernatantem:ut dictum eſt ab homero breui ſpacio portatum abdicat poenales aqnas diriſq; genitas argenteis ſuis miſceri recuſat.

THeſſaliq annexa magneſia eſt:cuius fons libetra oppida olcus Ormoenium pira etone oluzon promontorium ſepias:oppida caſſiana ſpalatra promontorium cantium oppida meliboea:aribus elimne:boſtium penei opidon oleomon ortbei theſine phelim thytumaci cireon eranon acarne dorion militephila ceponiq epyri achayq atticq theſſaliq in porrectum longitudo quadringentorum.lxxx.m.traditur: latitudo uero.cclxxxxvii.

MAcedonia poſtea.cl.populorum:duobus inclyta regibus quondamq; terrarū imperio emathia antedicta:hęc ad epiroticas gentes in ſolis occaſum recedens poſt terga magneſiq atq; theſſaliq infeſtatur a derdanis:partem eius ſeptentrionalē lapoeonia atq; paphlagonia protegunt a triballis. Oppida egla in quo ſepeliri mos reges beroea & in regione:quę pyrea appellatur a nemore egidium in ora heraclea flumē apylas:oppida fina olores:amnis alecmō.Intus alorite ualei phylacei cineſte ethireſi pela colonia oppidum ſtobi Ciuium Romanorum.Mox ātigonea europus ad axieum amnem:eodemq; nomine:per quod rhodias fluit ſind a forda emiora gorgidme:mox in ora iechne fluuius auxius:ad hunc finem dardani teres pieres macedoniam accolunt:Ab hoc amne peoniq gentes parocei beordenſes almopi pelagones migones montes rhodope ſcobius orobellus. Deide pręta-ēte gremio terrau arethuſi anthiochidenſes deberies trienſes alanthenſes adariithen es morili garethi uinceſte othirionei:& liberi mantini atq; boreſtę coloniq buliden/es & dienſes xilopolite ſcutuſei liberi heraclea ſcyntiga:thym pheri:toronei. In ora ſinus macedoniq oppidum calaſtia:& intus phyloros lethe medioq; littoris flexu theſſaloniqę liberę conditionis ad hanc a dyrachio.cxiii.therme in thermaico ſinu oppida dicea padinandera ſcyone ꝓmōtoriū caneſtreū oppida phalene phlegra:qua in regione montes ipſi zorus epicus alceon cleonine oppida niſos phylenon mende & impſalenſes Iſthmo quondam potidea:nunc caſſandrea colonia anthenius olopixus ſinus mēberini oppida iſella:ampelos torone ſegoſthellos fretum quo montem Xerſes pſaurex continenti abſcidit in longitudinem.p.m.quingentorum.Mons ipſe a plaicie excurrit in maria.lxxv.m.p.ambitus radices.cl.colligit oppidum in cacumine fuit acroton.Nunc ſunt uranopolis palbeotrium thyrſus cleone apollonia:cuius incolę macroni appellantur : oppidum caſera fauceſq; alterę iſthmia cantus miſtaguras phytone heraclea & regio migdoniq ſubiacens:in qua recedens a mari appolloia & arethuſa.In ora rurſus poſſidium & ſinus cū oppido cermoro Amphipolis oppidū liberum:gens biſaltę.Deinde macedoniq terminus amnis ſtrymon ortus in hemo memorandus in.vii.lacus eum fundi prius q̄ dirigat curſum. Hęc eſt macedonia terrarum imperio potita quondam hęc aſiam armeniam byberiā albaniā capadociā Syriam ęgyptum taurum caucaſum tranſgreſſa.hęc in bactris medis perſis domiata toto oriente poſſeſſo:hęc etiam indię victrix per ueſtigia liberi patris:atq; herculis uagata.Hęc eadem eſt macedonia:cuius uno die Paulus Aemylius iperator noſter.

lxxii.urbes direptas uēdidit:tantam differentiam sortis prestitere duo homines.

THracia sequitur inter ualidissimas europe gētes & in strategias.l.diuisa:popu/ lorum eius:quos nominare non pigeat:amnem strigonem accolunt dextro latere densaletę & medi ad bisaltas usq; supradictos:leuo digeni:bessorumq; multa nomia ad mestum amnem ima pangei montis ambientē.Inter belotos diobessos carbilesos Inde brisas saphcos adomantos:odrisarum gens infundit hebrum accolentibus car/ biletis pyrogeris drugeris cenicis hypsaltis bemis corpilis botieis sitonis.Eodem sūt in tractu sialetę priantę dolongrę thinicelalete matores hemio minores. Rhodope subditis:iter quos hebrus amnis.Oppidū sub presope poneropolis antea:mox a cō/ ditore philippopolis nunc a situ trimontium dicta:hemi excelsitas.vi p.subit. Ad/ uersa eius & in istrum deuexa mesigetę aodiscandę darieq; & sub his sarei sarmatę: quos areates uocant.Scythaeq; & circa ponti littora moriseniti scytoniq; orphei uates ibi geniti decus obtinent.Ita finit Ister a septentrione ab ortu pontus ac propontis: a meridie egeum mare:cuius in ora a strymone apollonia cesimna neapolis patos. Intus philippi colonia.Absunt quidem a dyrachio.cccxxv.m.scotusa depyros ciuitas mesci amnis hostiū:mons pangeus:heraclea olynthus abdera libera ciuitas.Stagnū histonium:& ingens oppidum fuit.Tirida diomedis equorum stabulis inclytum hinc sunt dicearis marolochiis parthenio phalesma maronea prius ortaguraea dicta mons searion zonetum locus doriscum decies centum.m.hominū capax.Ita xerxes ibi dinumerauit exercitum:os ebri portus tentoris oppidum aenos liberum cum polydori tumulo.Cyconum quondam regio a doriseo incuruatur ora ad matrōticos cxx.m.p.circa quem locum fluuius melas:a quo sinus appellatur.oppida cipse labis ante macrontios dictum:qui a propontide ad melam sinū iter duo maria porrectis muris procurrentem excludit cheronensum. Nanq; thracia altero latere a pontico littore incipiens:ubi Ister amnis immergit:uel pulcherrias in ea parte urbes hab& Istropolim messorium thomos scalatum:quę antea cerbatis uocabatur:heracleam habuit & buzonem terrę hyatu raptam:nunc hab& dionysiopolim crunon ante dictum alluit.Ziras amnis:totum eum tractum scythę arontes cognomiati tenuere: eoz oppida aprodisias libistus & igerer.Rochobe heumęnia parthenopolis gerania ubi pigmęorum gens fuisse proditur:quos gatizos barbari uocabant:creduntque a gruibiis fugatos.In ora adionis apili est odesus melesiorum fluuius:paisus oppidū tretanam locus:mons hemus uasto iugo procumbens in pontum oppidum habuit in uertice maristeum.Nunc in ora messebria anchialum:ubi messa fuerat. Astige regio habuit oppidum antium.Nunc est appollonia flumina pannisus risaste arus orisines.oppida Thinias almedesos deuelconium.Stagnum quod nunc deultum uocant.Veteranoz phinnpolis iuxta quā bosporos ab istri hostio ad os pōti passuū d.ln.fecere.Agrippa adiecit.lx.deinde ad murum supradictum.cl.ab eo cerone.cxxv m.Sed a bosporo sinus castenes portu seuum & alterum qui mulierum cognoiatur promontorium crisoceras:in quo oppidum bizantium libere conditiois atea ligos dictum.Abest a dyrachio.decxi.m.p.tantum patet longitudo terrarū iter adriaticū mare & propontidē.Amnes bachinas pyradas siue atidas:oppida sylimbria pintus latitudinem.cc.pedum continenti annexa. Intus bytiara arx regum thracię a terei facto inuisa hyrundinibus.Regio cenica colonia flauiopolis ubi antea cela oppidū uocabatur & a bizātio.l.m.p.apros coloia:quę a philippis abest.clxxxix.m.p.At in ora amnis eginus oppidū fuit ganos deseritur a lysimachia iam in cheronēso.Alius nanq; ibi Isthmos angustias similes eodem nomine & pari latitudine illustrāt duę urbes utrinq; littora haud dissimili modo tenuere pacti ea a ppōtide cardia a melāe sinu hęc ex facie loci nomine accoepto utręq; comprehensę:postea lysimachia.v.m.p a longis muris cherseneso a propontide habuit tyristas incritotensiam & flumini

egos appositam. Nunc hab& a colonia apro.xxii.m.p.resiston & ex aduerso coloniꝰ phariane:& bellespontus.vii.ut diximus stadiis europam ab asia diuidens. Illic.iiii. inter se contrarias urbes habet in europa calipolim & sestō. In asia lapsacon & abidō Dein promontorium cheronensum. Nastusia aduersum sygeo: cuius in frōte oblīq̄ cynosema ita appellatur hecube tumulus: statio achęorum & turris delubꝫ ptbesilai et in extrema cheronensi fronte: quę uocatur eolium oppidum. Aleus deinde petēti melasinum portus & panhorinus & supradicta cardia. Tertius europę sinus ad hūc modum clauditur. Montes extra predictos thracię aedonos gigemoros meritus melampilus: flumina in hebrū cadentia hargus sirinus macedonię thracię belespōti longitudo est supradicta quidam. d.m.ccxx.p. faciunt latitudo.cclxxxiii.est. Aegeo mari nomen dedit scopulus inter chenum & chium uerius q̄ insula eo ex nomine a specie caprę: quę ita a grecis appellatur: repente e medio mari exiliens. Cernunt eum a dextra parte andrum nauigantes ab achaia dirum ac pestifer. Aegei pars myrtheo datur: appellatur ab insula parua quę cernitur macedoniā a geresto petentibus haud procul euboie caristo. Romani omnia hęc maria duobus nominibus appellant macedonicum quacunq; parte macedoniam aut thraciam attingit: greciense: qua greciā alluit. Nam greci & ionium diuidunt in siculum ac creticum. Ab insulis item icarium: quod est inter samum & miconum. Cętera nomina sinus dedere quos diximus & maria quidē gentesq; in tertio Europę sinu ad hunc modum se habent.

INsulę autem ex aduerso thesprotie corcira a bitroto.xii.m.p. Eadem ab acroceraunis.l.m.cum urbe eiusdem nominis corcirę liberę ciuitatis & oppido cassiope temploq; cassii Iouis per.lxxxxvii.in longitudine patens Homero dicta scheria & phaecia calimacho etiam drapene. Circa eam aliquot. Sed ad italiā uergēs coronos ad leucadiā passodue.v.m.discretę a corcyra: nec procul a lissante corcyra ericusa marathe elapusa maltalce thraciꝰ pithionia pythicia thracia a phalario corcyrę promontorio scopulus. in quem mutatam ulyxis nauem a simili specie fabula est: ante leucadiam sybota. Inter leucadiam autem & achaiam permultę: quarum theleboides eademq; et haphie ab incolis ante leucadiam appellat̄. Zaphiosis arnoxia prinexa āte etholiā echinades egialia chotonis thyatira gaeuris dionysia cyrmis chalcis pyrana nanistus ante eas. In alto Cephalania zacynthus utręq; liberę. Ithaca dulichium same: crocilea pax Accephalania quondam melena dicta.xi.m.p.abest: circuitu patet.lxxxiii. Same dirupta a romanis. Adhuc tamen oppida tria habet inter hanc & achaiam cū oppido magnifica & fertilitate prącipua. Zazinthus aliquando appellata hytrie cephalania e meridiana parte.xxv.m.p.abest mons elatus ibi nobilis: ipsa circuitu colligit.xxxv. m.ab ea ithaca.xv.m.p.distat: in qua mons nerithus. Tota uero circuitu patet.xxv.ab eo araxum peloponesi promontorium.xv. Ante hanc in alto asteris prope ante zacinthum.xxxv.m.in eurum uentum. Strophades duę ab aliis dictę plotę āte cephalaniam lecia ante pilum.iii.spageta totidem: mille latere & septentrionali dextera āte messeneo sinu cherturdes in laconico teganissa cothnon. Cythera cum oppido ātea porphiris appellata: hęc sita est a malee promontorio.xv.m.p.ācipiti propter angustias ibi nauium ambitu. In argolico pythiusa arine epyre contra armonium agrum triparenus eporopia colonis aristera contra troezenium calauira distans a plateis bellinallasia baudacidias. Contra epidaurum cretiphelus scythionesus.vi.m.a continēte Ab hac aegina liberę conditionis.xvi.m cuius.xix.m.nauigatio est. Eadem autem a pyreo athenienssium portu.xxx.m.abest ante enone uocitata pyreo: promontorio adiacent eleusa elende graucie duę cecie duę selatosa dacentris arspis.vii: & in megarico sinu meturides:iiii: Aegila autem.xv.m.a cythera eademq; achete phalasarna oppido.xxv.m.ipsa creta altero latere ad austrum altero ad septentrionem uersa iter

ortum occasumq; porrigitur.c.urbium clara fama. Dosiades eam a crete nympha hesperidis filia Anaximander a rege curetum philistides molophecates primum aeriam dictam. Deinde postea curetum & macaron:nonulli a teperie eeli appellata extimauere:latitudine eius nusq.l.excedens:& circa mediam sui parte maxie patens longitudinem implet.cclxx.circuitu.dlxxxix.m.flectensq; se in creticum pelagus ab ea dictum qua longissima est.Ad orientem promontorium samonium aduersum rhodo ad occidentem chium & opon cyrenas uersus expellit:oppida eius insignia phalasarne Velea cisamon pergamum cidonia minoum atero panto macrium amphomala rithima panorinum citbetium apollonia macium heraclea miletos apella hyerapina lebeira hierapolis:& in mediterraneo gorthina phestu enosum polirenu mirina licastos.Rhamnus hetus diumasium phyloros richion clatos spereo lopisos lasos eleuterne therapne marathusa agithios & aliorum circiter.lx.oppido; meoria extat.Montes cadiscus ideus dictinneus trochus ipsa abest promontorio suo:quod uocatur chium & opon:ut prodit Agrippa:ac cyrenarum promontorio phicimte. cxxv.Item cadisco amaleo peloponesi.lxxv.A carpato insula promontorio samoneo lx.m.in fauonium uentum:hec inter eam & rhodum interiacet. Reliqua circa eem ante peloponesum due corice totidem mille & a latere & septentrionali dextra creta habenti contra cydoniam leuce & due budroe contra machium dia contra ithauum promontorium onisia leuce contra hierapinam criseugandos.Eodem tractu offius sabuto aramnus circumuentusq; erium ropotes accusagorus appellate ate.Samonu promontorium phoce placie phiriudes naulochos armedo Zephyre. At in belade et iaminum in egeo licades scarpia choresa phocasia:complureseq; alie. Ex aduerso attice sine oppidis:& ideo ignobiles.Sed contra eleusina clara salamis ante eam psitalia a summo uero belene.v.m.distans deuiceos ab ea totidem:quam nostri quida dixere ceam.Greci & hydrusam aduulsam euboee quigentis longa stadiis fuit quoda mox.iii.fere partibus que ad boeciam uergebat eode mari deuoratis:oppida hab& reliqua lulida carebea.Intercidere coresus poresa.ex hac profectam delectatiois foeis uestem auctor est Varro:Euboea & ipsa auulsa boecie tam modico interfluente euripo:ut ponte iungatur ad meridiem promotoriis duobus:geresto ad attica uergete et ad belespontum caphareo.Insignis a septentrione teneo nusq; latitudinem ultra. xl.extendit:nusq; infra minus mille contrahit.Sed longitudinem uniuerse boecie ab attica ac thessaliam usq; pretenta.m.d.p.circuitu uero.ccclxv.Abest ab belespoto parte caphareo.ccxxv.urbibus quondam clara pyrra portamo thiessece oryntho oreodio aldesso quondam uecalia nunc chalcide:cuius ex aduerso in continente aulis est:gerastocretia caristo oriturio arthemisio fonte aretusa flumine laelanto aquisq; calidis:que elopie uocantur nobilis:notior tamen marmore caristio antea uocitata est calchodotis:aut macris ut Dionysius & ephorus tradut:aut Aristoteles:ut chaldemus chalcis:ere ibi primum reperto:ut menechinus acantias:ut poete a uulgo sophis.Extra eam in myrtboo multe:sed maxime illustres glauconessos & aegila ea promontorio geresto circa delum in orbem site· Vnde & nomen traxere cyclades. prima earum andrus cum oppido abest a geresto.x.m.a ceo.xxxix.ipsam mirsilus clauron deinde antandron calimachus cognominatam tradit lassiam:alii uagrauia hydrusam epagium patet circuitu.lxxxxiii.Ab eade andro.m.p.& a delo.xv.Tenos cum oppido in.xv.m.porrecta:quam propter aquarum abundantiam Aristoteles hydrusam appellatam ait:aliqui ophiusam. Ceterę miconus cum monte dimasco a delo.xv.prope sinus antea meropia & acis appellata circuitus.xxviii. Seryphus.xv. propesintus citanos ipsaq; longe clarissima & cycladum media ac templo apollinis et mercatu celebrata delos que diu fluctuata:ut proditur:sola motum terre no sensit A.m.Varronis ętate mutianus prodit bis concussam:hanc Aristoteles ita appellata tradit:quoniam repente apparuit enata.Aegloſthenes cynthiam alii orthygia asteria

lagiam ciram midiam cietũ pyrpilem igne ibi primũ reperto: cingitur.v.p. Assurgit cynthio monte: proxima cyrene: quã anthidites aceladusam uocant: quã ne minuuẽt ibi restantibus mauritanię aquis domos sale in montibus suis exciso: ceu lapide cõstruunt. Ab his trogoditas byberni occasus plaga diez.vii. Item cũ quibus cõmertũ gemmę tantum: quam carbunculum uocamus: q̃ ex ęthiopia inuectę aceladusam uocant. Item arthemitem cela diesseros: quam circuitu patere.xx. prodiderũt ueteres mutiãus.clx. olearus paros cum oppido a delo.xxxvii. marmore nobilis: quã primo plateam: postea mynoidam uocarunt. Ab ea.vii.d. naxus a delo.xviii. cum oppido quam strongilem: deinde adiam: mox dionysiada a uinearum fertilitate: alii siciliam minorem: aut calipolim appellarũt. patet circuitu.lxxv. dimidioq; maior est q̃ parus. et hactenus quidem cycladas seruant. ceteras quę sequuntur sporadas. Sunt autem phocusa bellene terasia synusa pholegrados & anaxo.xxxviii.p. icarusq; nomen mari dedit: tantundem ipsa in lõgitudiem patens cum oppidis duobus tertio amisso ãtea nocitata doliche & mairis & ictisusa sita est ab exortu solsticiali deli.lii.m.p. eadẽq; a samo.xxxv.m. inter euboicam & andrum.x.m.p. freto ab ea gerestum.cxii.d.p. nec deinde seruari potest ordo. Aceruatim ergo ponentur reliquę. Scyrosiora a naxa: uel sauxo.xviii. homeri sepulcro ueneranda longitudinis.xii. antea phoenice appellata odia olentrados gyara cum oppido. circuitu.xv. prope abẽ ab andro.lxii. ab ea sirnos lxxx. Cinetos telos unguento nobilis a callimacho a gathus appellata donysa pachynus circuitu.xxx. Charus elebinchus. Girus cinara sicinus quę antea cenocherachia quę oinis casos quę astrabe cymolos quę chimusa melos cum oppido quę atastroes numblida appellat Aristoteles zephyriam Callimachus mimalida heraclides siphi acitiam hęc insularum rotundissima est post machia hyppeperen quondam patage et ut alius plac& platage. Nunc amorgos pollegasa philetera cum primum emersit Caliste dicta ex ea auulsa postea therassia atq; inter duas enata: mox anthoniate eadẽ hyera & in nostro ęuo tya. Iuxta easdem hyera nata distat bios a terra.xxv.m.p. Prosequuntur leua ascania canephe hippircus hippureas astiphalea liberę ciuitates circuitus.lxxxix.m.p. abest a sisto cretę.cxxv.m. abest platea.lx.m. Vnde canimia.xxxviii. aleontolare a traia permacusa. Rechedia calchia calumna ina oppidum ocos oli nea aqua carpathum quę nomen carpachio mari dedit.xxv. inter rhodum africo uento l.a carphato cassum a casso Samonium cretę promontorium.xxx. in euripo autem euboico primo fere introitu petalię.iiii. insulę & in exitu atlante cyclades & sporades ab oriente littoribus icarus asię. Ab occidente myrtois atticę. A septẽtrione mari ęgeo mari a meridia cretico & carpbatia insulę passuum.d.m.cc.m. in longitudinem: & per.cc.m. in latitudinem iacent. pegasicus sinus ante se hab& euchiam & thinetum seyrum supradictum. Sed cycladum & sporadum extimam gerontiam scandiram thermeusiam soliminiam eudemiam neam quę mineruę sacra est. Athosante quatuor patraretum cum oppido quondam euonon dicto.ix.m. scyatum.xv.m. Imbrę cum oppido.lxxxvii. Eadem abest a mascusia a cheronensi.lxxii.m.p. ipsa circuitus. lxii. profunditur amne illiso. Ab ea lemnos.xxii. quẽ ab atho.lxxxvii. circuitu pat& cxii.d. oppida habet ephesitbiam & mirenam. In cuius forũ solsticio athos eiaculat' umbram. Ab ea thasos libera.x.m.p. olim aeraria uel aetria dicta. Inde abdera continentis.xxii. athos mille.xii.d. tantundem insula samothrace libera ante hebrũ: Ab Imbro.xxxii. & a lemno.xxii.d.p. attollitur monte saoce.x.m.p. altitudinis uel in portuosissima omnium: Callimachus eam antiquo nomine dardaniam uocat. Inter cheronesum & samothracem utrũq; fere.xv.m. alonesos ultra getone lampoia alope connexus ac procul a cheelo cheronensi portu & quędam ignobiles desertis quoq; reddantur. In hoc sinu quaz modo inueniri nomina potuerunt desticbos sarnos cissiros carbrusa callatusa scilia dialeon dicta camalentia decauros acronessos dictusa scapos scapertis messata eateron pacheron nesos patheria calathene ripos palendos.

QVartus & e magnis europę ſinus ab belleſponto incipiēs męotis boſtio finit. Sed totius ponti forma breuiter complectenda eſt: ut facilius partes noſcant. Vaſtū mare prçiacens aſię ab europa porrectum cheronenſi littore expulſum āguſto meatu irrumpit in terras. vii. ſtadiorum: ut dictum eſt interuallo europam auferens. Aſię primas anguſtias belleſpontum uocant: hac Xerxes perſarū rex contracto in nauibus ponte diuxit exercitum: porrigitur deinde tenuis europę ſinus. lxxxvi. p. ſpacio ad priapi urbem aſię: quam magnus Alexander tranſcendit. Inde expatiatum çquor rurſuſq; in arctum coit laxitas propontis appellatur: anguſtię tracius boſporus latitudinis. d. p. qua Darius pater Xerxis copias ponte tranſuexit. Tota ab belleſponto longitudo. ccxxxix. deinde uaſtum mare pontus euxinus: qui quondā axenus lōge refugientes occupat terras: magnoq; littorum flexu retro curuatus in cornua ab his utrinq; porrigitur: ut ſit plane arcus ſcythici forma medio flexu: iungitur boſtio męotici lacus chimmericus boſporus ſcydos uocatur. ii. m. d. p. latitudine. At inter duos boſporos tracium & cimericū directo curſu: ut auctor eſt Polibius. d. interſunt p. circuitus uero totius ponti ſemel uicies. m. ut auctor eſt Varro & fere ueteres ſentiunt. Nepos Cornelius. ccc. l. m. adiicit. Artbemidorus uicies ſemel nouē & nouē. x. milia facit. Agrippa. xxiii. m. lx. Mutianus. xxiiii. lxv. Simili modo de Europę latere menſuram: alii. xxiiii. lxx. alii nouem determinare. xi. M. Varro modum metit. ab boſtio ponti ad Apolloniam. clxxxvii. d. p. calatini tantundem ad boſtium Iſtri. cxxv. ad boriſthenem. ccl. m. cheronenſium heracleatarum oppidum. ccclxxv. m. p. ad panticapeum: quod aliqui boſporum uocant extremum in europę ora. ccxii. m. d quę ſumma efficit. xxiii. xxxvii. d. Agrippa a bizantio ad flumen Iſtrum. d. lx. Inde panthicapeum. dcxxxv. m. Inde lacus ipſe mutiſtena in amnem e riphęis montibus defluentem accipiens nouiſſimum inter europam aſiamq; finem. xiiii. vii. circuitu patere traditur. Ab aliis. xxx. v. m. ab boſtio eius ad tanais boſtium directo curſu. ccc lxxxv. eſſe conſtat. Accolę ſinus eius in mentione thracię dicti ſunt Iſtropolini: Inde uſq; boſtia iſtri ortus hic in germanię iugis mōtis abnoue: ex aduerſo ſaurici gallię oppidi multis ultra alpes milibus ac per innumeras lapſus gentes dannubii nomīe immenſo aquarum auctu: & unde primum illyricum alluit iſter appellatur. lx. amnibus recoeptis medio ferme eorum numero nauigabili in pontū uaſtis. ſex fluibus euoluitur primū boſtium peuces: mox ipſa peuce inſula in qua proximus alueus appellatur. xi p. magna palus oritur: ex eodem aluco & ſuper Iſtropoli lacus gignit. lxiii. p. ambitu: uocant balmirum. Secundum boſtium naracuſton appellat: tertiū caloſthoma iuxta inſulam ſarmaticam: quartum pſeudoſthomon: & inde inſula conopon diabaſis poſtea boriſtoma & ſpireoſtoma. Singula autem ora ſunt tanta: ut prodatur. lx. p. longitudinis uinci mare: dulcemq; intelligi hauſtum: ab eo in plano quidem omnes ſcytharum ſunt gētes uarię tamen littori oppoſitę tenuere alias getę daci a romanis dicti alias ſarmathę a grçcis. Sauromathę eorum amaſobii autharoſci alias ſcythę degeneres: aut a ſeruis orti: aut trogodytę: mox alani & troſolani. Sed ſuperiora autem inter dannubium & hyrcinium ſaltum uſq; ad pannonicam hyberna carnunti germanorumq; ibi confinium campos iaziges plane ſarmathę: mōtes uero et ſaltus pulſi ab his daci ad paniſſum amnē a moro ſiue duria eſt a Sueuis regnoq; uaniano dirimens eos uberſe baſterne tenent: aliq; inde germani. Agrippa totū eum tractum ab Iſtro ad oceanum bis ac decies. c. m. p. in longitudinē. iiii. milibus minus quadringentis in latitudinem ad flumen uſtulā a deſertis armatię prodidit ſcythaū nomen uſq; quaq; tranſit in ſarmatas atq; germanos. nec aliis priſca illa duraui appellatio. q̄ qui extremi gentium harum ignoti prope cęteris mortalibus degūt. Veū ab Iſtro oppida tremes cepolium montes macrocremnii claros: amnis tyra oppido nomen imponens: ut antea opbiuſa dicebatur. In eodem inſulā parthiſamā incolūt

tyragete: quę abest a pseudosthomo Istri hostio. cxxx. m. mox a stace cognoie flumi
ultra ques crobogigi flumē rhode sinus sagaricus portus ardesus & a tyra. cxx. m. p
flumen boristhenes lacusque & gens eodem nomine & oppidum a mari recedens
xv. p. olbiopolis & miletopolis antiquis nominibus rursus littore portusa cheorum
insula Achillis tumulo eius uiri clara & ab ea. cxxv. m. p. penninsula ad formī gladii
in transuersum porrecta exercitatione eiusdem cognoiata dromos achilleos: cuius
longitudinem. lxxx. m. p. tradit agrippa. Totum eum tractum tanusci scythae &
sarmathę tenent. Inde siluestris regio illeum mare quod alluitur cognoiatur euces
adoloe uocant incolę ultra panthicapes amnis qui nomades ac georgos disterminat
mox acces sinus quidam panthicapem confluere infra albiam cum boristente tradūt
diligentiores hipanim tanto errore illoꝝ qui illū in asię parte prodidere mare subit
magno cursu: donec. v. m. p. interuallo absit a męotide uasta ābiens spacia multasq;
gentes sinus garzinitas appellatur flumen pacitis oppida nauarum cartine a tergo
lacus biges fossa missus in mare ipse buces a coreto męotis lacus sinus petroso dis-
cluditur dorso: recipit amnes bugem geirbum hispaniū ex diuerso uenientes tractu
Nam geirbus basiliades & nomades seperat hypanis per nomades & bileos fluit
manu facto aluco in bugeam naturali ui correctum.

Regio scythię scudica nominatur. Sed a carcinite taurica incipit quondam mari
circumfusa: & ipsa quaq; nunc iacent campi. deinde uastis attollitur iugis. xxx. sunt
eorum populi: ex his mediterranei. xxvii. sex oppida orgocini caresini asirai stractari
acisalitę calidiodordi. Iugum ipsum scythotauri tenent: clauduntur ab occidēte che-
roneso. Ab ortu scythis sathauricis. In ora carcine oppidum tagrę in ipsis angustiis
peninsulę: mox heraclea cheronesus libertate a romanis donatū megarice: uocabat
antea prępcipui uictoris in toto eo tractu custoditis a gręcię moribus. v. m. p. ābiente
muro. Inde parthenium promontorium taurorum: ciuitas placia symbolū portus
promontorium criumetapon aduersum carabicon asię promontorio per medium
euxium percurrens. clxx. m. p. interuallo: quę maxime ratio scythici arcus formā ef-
ficit. Ab eo taurorum portus multi ac lacus oppidum theudosia: a criumetapo. cxxv
m. p. A cheronesо uero. cxlv. Vltra fuere oppida cite zephyrium acre nymphęum
diare. Restat longe ualidissimi in ipso bospori introitu panticapeum milesiorum a
theodosia. lxxxvii. d. p. A cimerio uero oppido trāsfretum sito. cc. d. ut diximus hęc
ibi latitudo asiam ab Europa seperat. Eaq; ipsa pedibus plurimumq; peruia glaciato
freto bospori cimerini latitudo. xii. d. p. oppida habet erimisium mirinetium & itus
insula malopecen: permotothem autem ab extremo isthmo qui locus taphrę uocat
ad os bospori. cclx. m. longitudo colligitur a taphris per continentē introrsus tenēt
anchete: apud quos hypanis oritur: neurobe: apud quod boristhenes: geloni tisagetę
budini bassilidę & ceruleo capillo agathyrsi: super eos nomades: deide ātropophagi
a buce uero sup męotim sauromatę & essendones: at per ora ad tanaim usq; męotię
a quibus lacus nomen accipit ultimiq; a tergo eorum arimaspi mox ripbei montes
ex assiduo niuis casu pinarum similitudine pteropbonos appellata regio pars mūdi
damnata a natura rerum & densa mersa caligine: neq; in aliquo q̄ rigoris opere ge-
lidisq; aquilonibus conceptaculis. pone eos montes ultraq; aquilonem gens felix: si
credimus. quos hyperboreos appellauere annoso degit euo fabulosis celebrata mira-
culis: ibi creduntur esse cardines mundi extremiq; syderum ambitus & semestri luce
et una die solis aduersi. Nox ut imperiti dixere ab equinoctio uerno in autumnum
semel in anno solsticio oritur bis soles brumaq; semel occidunt. Regio aprica felici
temperie omni afflatu noxio carens domus bis nemora luciq; & deorum cultus ui-
ritim gregatimq; discordia ignota & egritudo omnis mors non nisi sacietate uitę
epulatis delibutoq; & senio luxu a quadā rupe in mare saliētiū. Hoc genus sepulturę

beatissimum quidam eos in prima parte asię littorum posuere. non in europa qui sunt ibi similitudine & situ satacorum nomine. Alii medios fecere eos inter utrũq; solem antipodum occasum exorientemq; nostrum: quod nullo modo fieri potest ui uasto mari interueniente: qui alibi q̃ semestri luce constituere eos ferere matutinis meridie metere: occidente foetus arboꝝ decerpere noctibus in specu condi tradiderit nec lib& dubitari de gente ea tot: cum auctores produnt frugum primitias solitos delon mittere apollini: quē pręcipue colunt. Virgines ferebant eas hospitiis gētium per annos aliquot uenerabiles: donec uiolata fide in proximis accolarum finibus deponere sacra ea instituere. Idemq; ad contermios deferre: atq; italiam usq;. Mox & hoc ipsum exoleuit: sarmathię scythię tauricę omnisq; ab oristhene amne tractus longitudo. dccclxxx. latitudo. dccxxvii. ambitu a. m. agrippa tradita est. Ego icertā mensuram in hac terrarum parte arbitror.

VErum instituto ordine reliqua huius sinus dicantur & mare quidē eius quod nuncupauimus helespontum insulas non habet in Europa dicendas. In pōto duę mille. d. passibus: ab europa. xiiii. ab hostio ciane ab aliis symplegades appellatę traditę q; fabulis inter se concurrisse: quoniam paruo discretę interuallo ex aduerso intrantibus geminę cernebantur paulumq; deflexa acie cocūtium speciem prębebāt citra Istrum apolloniataꝝ una. lxxx. m. a bosporo thracio: ex quo. m. luculus capitolinū apollinē aduexit. Inter hostia istri quę essēt diximus. Ante boristhenē achillea ē supradicta eadem leuce & macharon appellata. hanc temporum horū demōstratio ab boristhēe. cxl. m. poit a thyra. cxx. m. a peuce insula. l. m. Cigit circiter. x. p. Reliquę in carcinniti sinu capellones rhospodus macra. Non est omittenda multorū opinio priusq̃ digrediamur a ponto qui maria omnia interiora illo capite nasci nō gaditano freto existimauere haud improbabili argumento: quoniam ęstus semper e ponto profluens nuuq̃ reciprocet ad exeundum. Deinde est ut ex terra europę dicantur transgressisq; ripheos montes littus oceani septentrionalis in leua donec peruenīat gadis legendum: insulę complures sine nominibus eo situ traduntur. ex quibus āte scythiam quę appellatur bannonia unam abesse diei cursu: in quam ueris temperie fluctibus electrum iaciat Thimeus prodidit. Reliqua littora in certa signata forma septentrionalis oceanus almachium cum ecatheus appellat a parapanisto amne qua scythiam alluit: quod nomen eius gentis significat lingua congelatum. philemon morimarusam a cymbris uocari. hoc est mortuū mare tradit. Inde usq; ad promōtorium rusbeas ultra: deinde crenium Xenophon lampsacenus a littore scythaꝝ triduī nauigatione insulam esse immensę magnitudinis baltram tradit. Eandem phiteas basiliam nominat. Feruntur & cenę: in quibus ouis auium & auenis incolę uiuant Alię in quibus equinis pedibus homines nascantur hippopodes appellati fanesioꝝ alię in quibus nuda: alię in quibus pręgrandes ipsorum aures corpora tota tegant Incipit inde clarior aperiri fama a gente igneonum: quę est prima. Inde germania sęuo mons ibi immensus nec ripheis iugis minor immanem ad cymbrorum usq; promontorium efficit sinum qui codanus uocatur refertus insulis. quaꝝ clarissima scandinauia est incomparatę magnitudinis portionem tamen eius: quod notum sit ingneonum gente quingentis incolente pagis alterum orbem terrarum appellant. nec est minor opinione epigia: quidam hęc habitari ad insulā usq; fluuiū a sarmatis uenedis eiis biris tradunt sinum cilipenum uocari. & in hostio eius īsulam latrim Mox alterum sinum lagnum contermīnum cymbris: promontorium cymbrorum excurrens in maria longe peninsulam efficit: quę carceis appellatur. xxiiii. m. Inde insulę romanis armis cognitę. Earum nobilissimę burcania fabaria a nostris dicta a frugis similitudine sponte prouenientis. Item glesaria a succino milite appellata: a barbaris austerania pręter quassatania. Toto autem mari ad scaladim usq; ad fluuium germanię accolunt gentes haud explicabili mēsura: tam īmodica prudentū discordia

eſt greci & quidam noſtri.xxv.p.oram germanie tradiderunt. Agrippa cum grecis e norico longitudinem.d.clxxxvi.m.p.latitudinem.cxlviii.

RHetie prope unius maiore latitudine ſane circa excelſum eius ſubacte. Nam germania multis poſtea annis nec tota percognita eſt. Id coniectare permittit haud multū ore deerit greco opinioni & lōgitudini agrippa tradite. Genera germanorū quinq; Vindeli: quorum pars burgundiones uarinne caritni guttones alterū genus nityacones: quorum pars cymbri theotonia cauchorum gentes: proximi autem rheno ſtreones: quorum pars cymbri mediterranei hermiones: quorum Sueui hermunduri carci cheruſci. Quinta pars peucini baſtarne ſupradictis contermini dacis Amnes clari in oceanum defluūt gutalus: uiſcillus ſiue uiſcillia albis ui ſurgis amiſſis rhenus moſa. Introrſus uero nulla: inferius nobilitate hercinīū iugū pretedit.

IN rheno autem ipſo prope.cii.m.p.in longitudinem nobiliſſima batauorum inſula & canefatium & alie friſiorum cauchorum friſionum tuſiorum marſaciorū que ſternuntur inter belliuium & fleuum. Ita appellat hoſtia: in que effuſus rhenus a ſeptentrione in lacum ab occidente in amanem moſam ſe ſpargit. Medio inter hec ore modicum nomini ſuo cuſtodiens alueum.

EXaduerſo huius ſitus britannia inſula clara grecis noſtriſq; monumentis iter ſeptentrionē & occidētem iacet germanie gallie biſpanie multo maxis europe partibus magno interuallo aduerſa. Albion ipſi nomen fuit cum britanie uocarent omnes de quibus mox paulo dicemus: hec abeſt a geſoriaco morinoz gentis littore proximo traiecto.l.m.circuitu uero patere.xxxviii.p.xxv. Phiteas & Iſidorus tradūt xxx.prope iam annis noticiam eius Romanis armis non ultra uicinitatem ſilue calidonie propagantibus agrippa longitudinem.dccc.p.credidit eſſe latitudinem.ccc credidit. Eandem hybernie: ſed longitudinem.cc.p.minorē ſuper eam hec ſita abeſt breuiſſimo tranſitu a ſilurum gente.xxx.p.reliquarum milia.cxxv.amplior circuitu proditur. Sunt autem hinc.xl.orchades modicis inter ſe diſcrete ſpaciis & ſeptem amode &.xxx.ebudes & inter hyberniam & britanniam monemana apta ricnea uectis ſilimnus andros: infra uero amnis etaxanthos & ab aduerſo in germanicū mare ſpſe: gleſſarie: quas electridas greci recentiores appellauere: quod ibi electrū naſceret. Vltima omnium que memorant tyle: in qua ſolſticio nullas eſſe noctes iudicauimus cancri ſignum ſole tranſeunte: nulloſq; contra per brumam dies hoc quidem ſenis menſibus continuis fieri arbitrantur. Timeus hiſtoricus a britannia introrſus ſex dierum nauigationem abeſſe dicit. Inſulam mictbim: in qua candidum plumbum proueniat. Ad eam britanni uilibus nauigiis corio circumſutis nauigarunt. Sunt & qui alias produnt ſcandiam dauniam bergos maximamq; omnium uergion: ex qua in tyle nauigat a tyle unius diei nauigatioe mare cōcretū a nōnullis ſeronīū appellat.

GAllia omnis uno nomine comata appellata in tria populorum genera diuidit amnibus maxime diſtincta a ſcalde ad ſequanam belgica ab eo ad garimnam celtica eademq; lugdunenſis. Inde ad pirenei montis excurſum equitania remonica antea dicta. Agrippa uniuerſarum galliarum inter rhenum & pireneum atq; oceanū atq; montes gebenne & uiris quibus narbonenſem galliam excludit longitudinem.ccc xx.p.latitudinem.cccxiii.computauit. Aſcaldi incolūt exberni theſſandri pluribus nominibus. deinde merapii morini boraui mars iuncti pago qui cerſiacus uocatur britanni ambiani bellouagi baſſi. Introrſus catus tanii lugdi atrebates: nerini liberi normandi ſucconi ſueſiones liberi ulmantes liberi trungii ſimungi friſi auones becaſi leuci liberi treueri liberi ātea & ligones foederati rheni foederati mediomatrici Seqnii nauricii eleucii colonia equeſtris & rauriaca. Rhenum autem accolentes

germani gentium in eadem prouincia nemetestri boci nangiones. Mimii colonia agrippinensis gaberini britanni & quos insulis diximus rheni.

LVgdunēsis gallia habet lexrios uellocasses galeros uenetos abrigatos ossisoēs flumen clarum ligerim: sed peninsulam spectatiorem excurrentem in oceanū a fine osimorum circuitu.dcxxv.m.ceruice longitudine. In latitudine.cxxv.m.ultra camnanetes. Intus aūt edui foederati carmateni foederati boi senones aulerci qui cognominant eburones & qui zenomani Imeldi liberi parisci trecasses andegani iducasses bodicasses uenelli carios uelites diablindi scerones tburones atbesui secusialbi liberi In quorum agro colonia lugdunum.

AQuitaię sunt ambilatri anagūtes pictones santoi liberi bituriges liberi cognominati ubisci Aquitani: Vnde nomen prouicię: sed iboniates mox in oppidū cōtributi cōuene bogarbi tarbelli.iiii.signai cocosates sesignai uenāii onobrisates belēdi saltus pyreus ifraq; meneosi scidates mōtai sibilates cāponii ibercorate specatespi pedura lussimini uellates tornates cōsorani ausci elusates soitiates oscidates cāpestres succasse latusates bassaboiates uasci sconates camboletri assginates: pictonibus autē iuncti bicturiges liberi: qui cubi appellantur. Deide lemouices aluerni liberi gabales Rursus narbonensi prouincię cōtermini. Ruteni cadurci antobroges carneq; amne discreti a tbosolanis petrogori maria circa oram.ac rhenum septentrionalis oceanus Inter rhenum & sequanam britanicus inter rhenum & pyreneum gallicus. Insulę q̄plures uenetoꝝ & quę uenetię appellantur inter ęquitanicum sinum.

APirenei promontorio hispania incipit angustior non gallia modo. Vetetiam semetipsa ut diximus immensum quantum hinc oceano: illinc hiberico mari comprimentibus: ipsa pirenei iuga ab exortu ęquinoctiali in occasum brumalē breuiores septentrionali latere: q̄ meridiano hispanias faciunt: proxima ora citerioris est: eiusdemq; terraconensis situs a pireneo per oceanum uasconum saltus adlarso nādulorū oppida morogi monosca uesperies amanum portus: ibi nunc obrica flaui colonia ciuitatum nouem. Regio cantabrorum flumen sauga portus uictorię Iuliobriensiū aceo loco fontes byberi.xl.m.p.portus blendium origeno nescie cantabris portus eorū uesci ueca Regio austurum Vorga oppidum In peninsula pisici & deinde cōuentus lucensis a fluuio nauia albiones cibarei egoiarri cognoie. Namarrini ādoni arroni & arrotrebe promontorium celticum amnes florius uelo celtici cognomine uerie super tamarci quorum in peninsula tressares sestiane augusto dicate corpori oppidum oela celtici cognomine praesta marcilei: ex insulis nominandae torricata: et auino facilensis. Conuentus bracebarum belēgroni castellum tyde gręcoꝝ sobolis omnia. Insulę siccę insigne oppidum abobrica minus amnis.iiii.m.ore spaciosus lennisę urbi bracbarum oppidum augusta quod super galitia flumen lima. Durius amnis & maximus hispanię ortus in pelondenibus: & iuxta numantiā lapsus: deide parenacos uaccosq; disterminantis ab austuria uectoibus: a lusitaia galletis: ibi quoq; turdulos abracbaris arcens omnisq; dicta regio a pireneo metallis referta auri argenti ferri plumbi nigri albiq;.

ADurio lusitania incipit turduli ueteres pęsuri flumē uagia oppidum talabrica oppidum & flumen eumenium: oppida cinumbriga colippo eburo brituum excurrit. Deinde in altum uasto cornu promontorū. quod aliqui atrabū appellauere Alii magnum multi olisiponense. Ab oppido terras maria cęlum disterminans illo finitur hispanię latus: & a circuitu eius incipit frons septentrionalis.

HInc oceanus qui & gallicus occasus illic oceanus atlāticus promontorii excursū xl.m.prodidere: alii.lxxxx.p. Ad pireneū: inde non pauci.xii.l.& ibi gentem artabꝝ

que nunq̃ fuit manifesto errore. Arrotrebas enim quos ante celticũ diximus. pmõtoriũ
hoc in loco posuere litteris permutatis erratum & in omnibus inclytis a minio quẽ
supradiximus. cc.m.p. ut auctor Varro est. Abest Eminius quem alibem quidam
intelligunt & linerim uocant obliuionis antiquis dictus: multũq; fabulosus: a dutio
tagus est. cc.m.p. interueniente munda. Tagus auriferis arenis celebratur ab eo. clx.
m.p. pmõtoriũ sacꝫ e media ppe hispaiꝰ frõte prosilit. xiiii.m.p. Inde ad pyreneũ
mediũ colligit: ut Varro tradit. abana uero quo lusitaniã a betica discreuimus. cxxvi
m.p. a gadibus. cii.m.p. additis gentes celticꝰ turduli & circa tagum uectones. Aba-
gana ad sacrum lusitani oppida memorabilia. A tago in ora olisippo: equaꝫ a fauonio
uento conceptu nobilis: salatia cognominata urbs imperatoria merobrica. pmõtoriũ
sacrum & alterum ceneus: oppida orsonaba barsa mictili uniuersa prouincia diuidit
in conuentus tres Emeritensem pacensem scalabitanum tota populoꝫ. xlvi. In qbus
coloniꝰ sunt. v. municipium ciuium romanorum latii antiqui. iiii. stipendiaria. xxxv
Coloniꝰ augusta emerita ane fluuio apposita metallicis pecesis norbensis cesariana
nomine: contributa sunt. In ea castra iulia castra cecilia quita est scalabis quꝰ presidiũ
iulium uocatur muicipium ciuium romanorum olisippo felicitates Iulia cognoiatũ
oppida ueteris laci ebora quod idẽ liberalitas iulia & myrtbile ac salatia quꝰ diximus
stipendiariorum quos nominare non pigeat: preter iam dictos in beticꝰ cognoibus
augustobrigenses emienses eraditani taxabricenses blaxenses cesarobrices capereses
caurenses colarini cibilitani cõcordieses & bocori uiterasenses mirobrigeses & celtici
cognominantur medubrigenses qui plumbarii ocelenses latieses turduli qui barduli
et tapori lusitaniam cum austuria & gallitia patere longtudine. dxl.m.p. latitudine.
dxxxvi.m. agrippa prodit. Omnes autem hispaniꝰ a duobus pirenei promontoriis
per maria totius orꝰ circuitu. xxxix.m.xii. colligere existimantur ab aliis. xxvi. Ex ad-
uerso celtiberiꝰ complures sunt insulꝰ cassiterides dictꝰ a grecis a fertilitate plumbi
et e regione atrebarum promontorium deorum. vi. quas aliqui fortũatas appellauere
In ipõ uero capite mox beticꝰ ab hostio freti. p. xxv. gadis lõga & ut polibius scripsit
xii. lata. iiii. p. abest a continente proxima parte minus pedes. dcc. Reliqua plus. vii.
ipsius. xv. est: habet oppidum ciuium romanorum quod appellatur augustana urbs
Iulia: gaditani ab eo latere: quo hispaniam spectant. p. fere. c.m. Altera insula est lõga
passus mille lata in qua prius oppidũ gadium fuit. Vocatur ab ephoro & a phylide
erithea a timeo & Sileo aphorodisias: ab indigeis iunois: maiore Timeus potinusam
apud eos a puteis uocitatam ait: nostri tarteron appellant: peoni ea diritam punica
lingua sepem significante Erithra dicta est: quoniam tyrii ab origine earum orti ab
erithreo mari ferebantur. In hac geriones habitasse a quibusdam existimatur. quorũ
armenta hercules abduxerit. Sunt qui aliam esse eam: & contra lusitaniam arbitrãtur
eodemque nomine quondam ibi appellant.

PEracto ambitu Europꝰ reddenda consumatio est: ne quid inexpedito non sit
noscere uolentibus longitudinem eius. Artbemidorus atq; Isidorus a tanai usque
gades. lxxxii.m.xiiii.p. prodiderunt Polibius latitudinẽ Europꝰ ab Italia ad oceanũ
scribit. xi.l. esse etiam tum incomperta magnitudie. Est aũt ipsius italiꝰ: ut diximus
xii xx. ad alpes. Vnde lugdinensis ad portum morinorum britannicum qua uidet
mensuram agere Polibius. xiii. xviii. Sed certior mensura. ccc. longior ad occasum
solis estiui hostiumq; rheni per castra legionum germaniꝰ. Ab iisdẽ dirigit alpibus
xii. xliii. p. hinc deinde iam africa. atque Alia dicentur.

FFRICAM GRAECI LYBIAM APPELLANT et mare ante eam libycum ęgyptio finitur: nec alia pars terrarum pauciores recipit sinus longe ab occidente littorum obliquo spacio populorum eius oppidorumq; nomina: uel maxime sunt ineffabilia: prętercq; ipsorum linguis & alias castella ferme inhabitant.

PRincipia terrarum mauritanię appellantur usque ad.C. Cęsarem germanici filiũ: seuicia eius in duas diuisa est prouincias promontorium oceani extimum ãpelusia nomiat a gręcis: oppida fuere lissa & cotte ultra colũnas herculis. Nunc est tingi quondam ab Anteo conditum: postea a Claudio Cęsare cũ coloniam facer& appellatum traducta Iulia. Abest a belone oppido betice proximo traiectu.xxx.m.p.ab eo.xxv. In ora oceani colonia augusta iulia constantia. Zilil regũ ditioni exempta & iura in bęticam petere iussa ab eo.xxxii.p.coloia a Claudio cęsare facta lixos fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi regia antei certamenq; cum hercule et hesperidum orti. Affunditur aũt ęstuariũ e mari flexuoso meatu: in quo draconis custodię instar fuisse nunc interpretant. Amplectit intra se Insulam: quã solã e uicio tractu aliquãdo excęlsiores: nõ tamẽ ęstus maris inundãt. Extat in ea & ara herculis nec prętER oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore minus profecto mirentur portentosa grecię mendacia de his & amne lixo prodita qui cogitent nostros nuper paulominus mõstrifica quędam de eis tradidisse: prędualidam hanc urbem maiorẽq; magna Carthagine. Prętera ex aduerso eius sitam & prope immenso tractu attingi quoq; aliã Cornelius nepos auidissime credidit ab lixo.xl.m.in mediterraneo. Altera augusti coloia ẽ baba iulia cãpestris appellata: & tertia banasa.lxx. Valentia cognoiata ab ea.xxxv.uolubile oppidum: tantundem a mari utroq; distans & in ora a lixo.l.m. amnis sububus prętER banasam coloniam defluens & magnificus & nauigabilis: ab eo totidem milibus oppidũ sola eiusdem nominis fluuio impositũ iam solitudibus uicinum elephantorumq; gregibus infestum: multo tamẽ magis autolodum gẽtem per quam iter est ad montem africę: uel fabulosissimũ atlantem e medus hũc bareis in ęlum attolli, pdidere aspectu squallentẽ qua uergat ad littora oceani: cui cognomẽ imposuit: eũdem opacum nemorosumq; & scatebris fontiũ riguum q; spectat africã fructibus omnium generum sponte subnascentibus: ut nunq; satietas uoluptatibus desit. Incolarũ neminem interdiu cerni: silere omnia haud alio q; solitudinũ horrore subire tacitam religionem animos propius accedentium prętercq; horrorem elati sup nubila: atq; in uicia lunaris circuli eundẽ noctibus micare crebris ignibus. Aegipanũ satyrorumq; lasciuia impleri tibiarum ac fistulę cantu tympanorumq; & cimbalorũ sonitu strepere: hęc ęlebrati auctores prodidere: prętER herculis & persei laborata. Ibi spacium ad eum immensum incertumq; fuerat. & hãnonis carthaginensium ducis commentarii paucis rebus florentissimis explorare ambitum affricę iussi: quẽ secuti pleriq; e grecis nostrisq; & alia quędam fabulosa & urbes multas ab eo conditas ibi proaidere: quarum nec memoria ulla nec uestigium extat. Scypione ęmyliano res in affrica gerente Polybius annaliũ conditor ab eo accepta classe scrutandi illius orbis gratia circumuectus prodidit a mõte eo ad occasum uersus saltus plenos feris: quas generat africa ad flumẽ anatium.cccclxxxv.p.ab eo lixum.ccv.m.p.a gaditano freto cxii.abesse. Inde sinum qui uocetur sagici oppidum in promõtorio mulelacba fluia assabubam & salath portum rutubis a lixo.cccxiii.p. Inde promontoriũ solis portũ risardir getulos autotelos flumẽ cosenũ: gentẽ selatbitos & masathos: flumẽ masath flumẽ daratb: in quo crocodilos gigni: deide sinũ.dcxvi.m.icludi mõtes brace, pmõtorio excurrente in occasum: quod appellat surentũ: postea flumẽ faixum: ultra quod

ethiopas perorsos: quorum a tergo parusios: his iungi mediterraneo getulos daras. At in ora ethiopas darardidas flumen bambotum crocodillis & hippotamis refertũ. Ab eo montes perpetuos usq; ad eum quem theonocema dicemus. Inde ad promõtorium hesperum nauigatione dierum ac noctium. x. In medio eo spacio atlantem locauit a ceteris omnibus in extremis mauritanię proditũ Romana arma primum Claudio principe in mauritaia debellauere Ptolemęum regem a. C. Cesare principe interemptum ulciscente Liberto eudemone refugientibusq; barbaris uentum cõstat ad montem atlantem: nec solum consulatu perfunctis atq; e senatu ducibusq; qui tũ res gessere. sed equitibus quoq; Romanis qui ex eo prefuere ibi atlantem penetrasse gloria fuit. Quinq; sunt ut diximus Romanę colonię in ea prouincia peruiũq; fame uideri potest Sed id plerq; fallacissimum experimẽtum deprehendit si quẽ idagare dignitate uera pigeat: ignorantię pudore mentiri non pig& baud alio fidei ,priore lapsu: q̃ ore ubi falsę rei grauis auctor existit. Equidem minus miror icompta quedã esse equestris ordinis uiris. Iam uero & senatum inde intrantibus: quoniam luxurię cuius efficacissima uis sentitur atq; maxima cum ebori citro siluę exquirãtur omnes scopuli getulis murias purpuris. Indigenę tamen tradũt in ora absala. cl. m. p. flumẽ asinam marino haustu sed portu spectabile: mox amnem quem uocãt phuth ab eo abdirim: hoc enim atlantis nomen esse eorum lingua conuenit. cc. m. interueniente flumine: cui nomen est Vior: ibi extare circa uestigia habitati quondam sol uineas palmetorumq; reliquias. Suetonius paulinus quẽ consulẽ uidimus primus roãorũ ducum enenses transgressus quoq; atlantem aliquot milium spacio prodidit de excelsitate quidem eius quo ceteri imas radices densis altisq; repletas siluis incognito genere arborum proceritate spectabili e nodi nitore frondes cupressi similes preterq̃ grauitate odoris tenui eas obduci lanugine: quibus addita arte posse quales bombice uestes cõfici uerticẽ altis etiã opiri estate niuibus decumis se eo pueisse castris: & ultra ad fluuium qui niger uocatur per solitudines nigri pulueris eminentibus interdum uelut exustis cautibus loca inhabitabilia feruore q̃q̃ hyberno tempore expertos qui proximos inhabitant saltus refertos elephantoꝝ ferarumq; & serpẽtiũ omni genere canarios appellari quippe uictum eius animalis promiscuũ esse his & diuidua feraꝝ uiscera iuncta ethiopum gente quos perorsos uocant satis constat. Iuba ptolemęi pater primus utriq; mauritanię imperauit studiorum claritate memorabilior etiam q̃ regno similia prodidit de atlante preterq̃ gigni ibi herbam euforbiam nomine ab inuentore medico suo appellatam: cuius lacteum succum miris laudibus celebrat in claritate usus: contraq; serpentes & uenena omnia priuatim dicato uolumine: & satis superq; de atlante.

Tingitanę prouincię longitudo. clxx. est: gentes quondã in ea precipua mauroꝝ Vnde prouincię nomen: quos pleriq; mauru sios dixerunt: attenuata bellis ad paucas recidit familias proxima illi massilloꝝ fuerat & simili mõ extincta est. getulę nunc tenent gentes bamurę: multoq; ualidissimi autololes: & horum pars quondã uesini: qui auulsi his propriam fecere gentẽ uersi ad ethiopas ipsa prouicia ab oriẽte montuosa fert elephantos: inhabilia quoq; monte ex quos septem fratres a simili altitudine appellati freto imminenti iuncti abile ab his ora interni maris: flumen tamuda nauigabile quondam & oppidum flumen lauth: & ipsum nauigiorũ capax rus ad dir oppidum & portus maluana fluuius Siga oppidum ex aduerso malace in hispanię situm Siphacis regia alterius iam mauritanię. Nanq; diu regum nomia obtinuerunt: ut bogutiana appellaretur extima. Itemq; bochi quę nunc cesariẽsis: ab ea portus magnus a spacio appellatus ciuium romanorum oppidum: amnis mulucaca bochi massilorumq; finis qui zacetania peregriorum oppidum arsenaria latioꝝ iiii. m. p. a mari carterna: colonia augusti legio secunda. Item colonia eiusdẽ deducta coborte pretoria gumugii promontorium apollinis: oppidumq; ibi celeberrimum

cęsarea ante uocatum. Iol Iubę regia a diuo Claudio colonię iure donata eiusdē iussu deductis ueteranis: oppidum nouum & latio donatum tipasa. Itemq; a Vespasiano imperatore eodem munere donatum Icosia colonia augusti rusconię rusicorū ciuitate honoratum a Claudio: rusasus colonia augusti: salde colonia eiusdem. Item Igilgili oppidum tucca impositum mari & flumini ampsage. Intus colonię augusta quę itē succubar. Item tubusumptu ciuitates tirinici tigaue flumia sardania lauesina bargēs marcureui flumen uesariens: nabales: flumen ampsaga. Abest a cęsarea. ccxxiii. m. p. utriusq; mauritanię longitudo. x. m. p. xxxviii. m. latitudo. cccclxvii. m. p.

AB ampsaga Numidia ē masinissę clara noīe metagoitis terra a gręcis appellata Numidię uero nomades a pmutādis pabulis mappalia sua: hoc est domus palustris circumferentes: oppida culuri sicchade & ab eo ad. xlviii. m. p. in mediterraneo coloia sitianorum cognomine cirta & alia intus ficca liberq; oppidum bulla regia. At in ora taccatua hippos regius flumen arimia oppidum athaca bracha ciuium Romanorū tusca fluuius Nūidię finis: nec prēter marmoris nūidici feraq; puētū aliud isigne.

A Tusca Zeutigana regio & quę proprie uocatur africa est tria pmōtoria cādidū mox apollinis aduersum sardinię mercurii aduersum sicilię in altum procurrentia duos efficiunt sinus hipponensem & proximum ab oppido: quod hipponē dyaritū uocatur: charitū a gręcis dictū propter aquaq; irrigua: cui finitimū theudalis mime oppidum longius a littore. Deinde promontorium apollinis & in altero sinu Vtyca ciuiū Romanorū Catonis morte nobilis: fluuius bagrada locus castra cornelia coloia carthago magnę in uestigiis carthaginis coloia massula: oppida carpunissu & liberq; clypea in promontorio mercurii. Item libera Curabis neapolis mox africę ipsius alia distinctio: libyi foenices uocantur: qui bizantium incolunt ita appellatur regio. ccl. m. p. per circuitum fertilitatis eximię cum centesima fruge agricolis foenus reddente terra hic oppida libera leptis adrumentum ruspina thapsus. Inde thęnę auesina comadesta cape Sabathra contingens syrtim minorem: ad quam Numidię & africę ab ampsaga longitudo. dlxxx. m. p. latitudo qua cognitum est. cc. Ea pars quā africā appellauimus diuiditur in duas prouincias ueterem ac nouam discretas fossa inter africanum sequentem & reges thenas usq; producta: quod oppidum a carthagīe abē ccxvi. m. p. Tertius sinus diuiditur in geminos diarum syrtium uadoso ac reciproco mari diphros ad proximam quę minor est a carthagine. ccc. m. p. Polybius tradit ipsam. c. p. aditu. ccc. m. ambitu. Hęc terra autem syderum obseruatione nobilis ad eam per deserta barcis perq; serpētes iter est. Excipiūt saltus repleti feraq; multitudie et introrsus elephantoq; solitūdies mox deserta uasta ultraq; garamātbas ab augulis dierum. xii. itinere distantes: super illos fuere gens psili super quos lacus lycomedis desertis circūdatus. Augile ipsi medio fere spacio locant ab ęthiopia quę ad occidētē uergit & a regione quę inter duas partes interiacet pari utrinq; iteruallo: sed a littore iter duas syrtes. ccl. m. p. Ibi ciuitas occensis: cinips fluuius ac regio: oppida neapolis thefra abrotanū leptis: altera quę cognoiat magna syrtis maior circuitu. ccxxv. m. p. aditu aūt. cccxiii. m. Inde accolit gens tisiipadū in intimo sinu fuit ora lothophagū: quos quidam alocradas dixerunt. Ad philenorum aras ex harena sunt hęc. Ab his nō procul a continente palus uasta amnem tritonem nomenq; ab eo accipit palantheas appellata a Calimacho: & citra minorē syrtim esse dicta: multis uero iter duas syrtes promontorium quod maiorem claudit burion appellatur. ultra cyrenaica pmōtoriū prouincia. Ad hunc finē africa a fluuio ampsaga populos. dxvi. habet: qui Romano parent imperio. In his colonias. vi. prēter iam dictas uthimiam thuburbio oppida ciuium Romanorum. xv. ex quibus in mediterraneo dicenda asuritanum abuticēse ab oriente canophicum chimanense: simitimense thimosidiense ethuburnicense

libadrumēse & tybigense. Veterana duo maius & minus. Vagense oppidum latinū unum usalitanum: oppidum stipendiarum Vnū castris cornelius oppida libera. xxx ex quibus dicenda intus accolitanū acharitbanū auinense & aciritanū canopitanum melizitanū materēse salaphitanū tudritanū thusicēse thimisense stheodēse thagesēse sigense Vlusuburitanū uagense & aliud sigense ziamēse & amēse: ex reliquo nūero non ciuitates tantū: sed plerique & nationes dici iure possunt: ut natabindes capsitani musilani sarbraberes masilini ciues uamacures ethini musini marcubi & tota getulia ad flumen nigrum qui africam ab ethiopia dirimit.

CYrenaica eadem penthapolitana regio illustratur Hammonis oraculo quod a cyrenis abest. cccc. m. p. fronte solis urbibus maxime. v. beroice arsinoe ptolemayde apollonia ipsaq; cyrene beronice in syrtis extimo cornu est quondam uocata hespidū supradictarum uagantibus græcie fabulis: nec procul ante oppidum fluuius lethon locus sacer: ubi hesperidum orti memorant: abest a lepti. ccclxxv. m. p. ab ea arsinoe teucira uocata. xlii. m. p. & deinde ptolemays antiquo nomine barce. xxii. m. p. mox ccl. m. promontorium phycus per creticum mare excurrit distans. ccc. m. p. a tęnaro lacoice promontorio a creta uero ipsa. cxxv. m. p. post id cyrene a mari. xi. p. a phicūte apolloniam. xxiiii. p. ad cheronensum. lxxxviii. m. p. unde catabathynum. ccvi. m. p. accolūt marmaridę apharetoni ferme regione ad syrtim maiorem usq; porrecti: post eos acraure lesatiam in ora syrtis. Nasamones quos ātea hāmones græci appellauere ab argumēto loci medios inter barenas sitos cyrenaicus ager. xv. p. latitudie a littore arboribus fertilis habetur. Intus eodē spacio frugibus tantū mox. xxx. m. p. latitudie et. ccl. m. p. longitudine. lasari modo post nasamonas sarpitae & maceni ultra eos amatnantes. xi. dierum itinere a syrtibus maioribus ad occidentem: & ipsi uersus barenis circundati: puteos tamen haud difficiles binum fere cubitorum altitudine inueniunt ibi restagnantibus mauritanię aquis domos sale mōtibus suis exciso ceu lapide cōstruunt: ab his ad trogodytas hyberni occasus plaga dieū. vii. iter cū quibus commercium gemmę tantum: quam carbunculum uocamus ex ethiopia inuectę. Interuenit ad solitudines africę super minores syrtas dictas uersa fazania: ubi gentē fazaniorum urbesq; alelen & cilabam subegimus. Item cidamum e regione sabratae. Ab his longo spacio mons in occasum ab ortu tendit ater nostris dictus a natura adusto similis: aut solis repercusso accensu. Vltra eum deserta mox thelge oppidum garamanthā. Itemq; dedris affuso fonte a medio die ad mediā noctē aquis feruentibus totidemq; horis ad medium diem rigentibus clarissimumq; oppidum garama caput garamanthum: omnia armis Romais superata & a Cornelio balbo triūphata unius omniū curru externo & quiritū iure donato quippe gadibus nato ciuitatis Romanę cū maiore balbo patruo data est: & hoc miū supradicta oppida ab eo capta auctores nostros prodidisse ipsum in triumpho prętER eydamum & garamam omnium aliaū gentium urbiumq; numina: ac simulacra duxisse: quę iere hoc ordie tabudiū oppidū nitiebres natio miglis gemella oppidum bubrisi natio uel oppidū empnatio tuben oppidum mons nomine niger: tiutibrum rapsa oppidū uiscera natio detri oppidū flumen natabur tapsagum oppidum tamiagi natio boni oppidum pede oppidum flumen dasibari. Mox oppida cōtinua baracū bulla bellasit galsa balla mazala zizaia mons gyrim. quo gemmas nasci Titulus prodit: ad garamanthas iter inexplicabile adhuc fuit latroibus gentis eius: puteos qui sunt non alte fodiendi si locoū si notitia adsit barenis opperientibus proximo bello: quod cum occensibus Romani gessere initis auspicis Vespasiani imperatoris compendio uię quaterdiu deprehensum est. hoc iter uocatur prętER caput sasi finis cyrenaicus acathabathynos oppidum appellat̄ et uallis repente connexa ad eum terminum cyrenaica africa a syrti minore decies. lx m. p. in longitudinē pat&. In latitudine qua cognitum est. dccc. m. p

E A quę ſequit̃ regio mareotis libya appellat̃ ęgypto cõtermía tenẽt mormarides arimachde: deinde mareotę menſura a catabathyno adparethoninũ.lxxxii.m.p.In eo tractu intus apis intereſt nobilis religione ęgypti locus ab eo Parethonium.lxii.p. Inde alexandriam.cc.m.p.latitudo .clxviiii. longitudo eſt. Eratoſthenes a cyrenis alexandriam terreſtri itinere.dxxv.prodit.Agrippa totius africę a mari atlantico cũ ſiſeriore ęgypto.lxxx.m.p.lõgitudinẽ poſuit Polybius & Eratoſthenes diligẽtiſſime extimati ab oceano ad carthaginem magnam.xi.p.Ab ea canopum nili proximum hoſtium.xv.p.xxviiii.m.fecerunt Iſidorus attingi canopum.xxxviii.xxxviiii.m.pa. Arthemidorus.xl.m.minus q̃ Iſidorus.

INſulas non ita multas complectunt̃ hęc maria: clariſſima eſt menis lõgitudíe xxv.p.latitudine.xxii.ab Eratoſthene lothophagites appellata: hab& duo oppida menigen ab africę latere: ab altero trobar: ipſa a dextro ſyrtis minoris promontorio. p.mille quingentis ſita: ab ea.c.m.p.contra leuam cercina cum urbe eiuſdem noís libera longa.xxv.m.p.lata dimidium eius: ubi plurimum.At in extremo non plus. v.p.huic per paruam carthaginem uerſus cercinitis ponte iungitur.Ab his.l.fere.p lipaduſa longa.vi.p.mox gaulce galatha: cuius terra ſcorpiones dirum animal africę necat dicuntur & in clupea emori: cuius ex aduerſo coſora cum oppido. At contra carthaginis ſinum duę ęgenuſę careę autem ſcopuli uerius q̃ inſulę iter ſiciliã maxíe et ſardiniam auctores ſunt: & has quondam habitatas ſubſediſſe. Interiori autem ambitu africę ad meridiem uerſus.ſuperq; getulos interuenientibus deſertis primi omniũ libyes ęgyptii: deíde leucę ęthiopes.

HAbitant ſuper eos ęthiopũ gentes nigrite: a quibus dictũ eſt flumen gimnetes pharuſi etiam oceanum attingentes: quos in mauritanię fine diximus peroſi Ab his omnibus uaſtę ſolitudines orientem uerſus uſq; ad garamantes augilaſq; & trogodytas ueriſſima opinione eorum: qui deſertis africę duas ęthiopias ſupponũt et ante omnes Homeri qui bipartitas tradit ęthiopias ad orientem occidentemque uerſas.Nigri fluuio eadem natura: quę nilo calamum ac papyrum & eaſdem gignit animãtes.Iiſdemq; temporibus augeſcit: oritur inter thareleos ęthiopas & eocalicas: horum oppidum magnum quidam ſolitudinibus interpoſuerunt atlantas iuxta eos aegypanas ſemiferos & blemias & gramphaſanctas & ſatyros & himmanthopodas atlantes degeneres ſunt humani ritus ſi credimus.Nam neq; nominũ ullorum inter eos appellatio eſt: & ſolem orientem occidentemq; dira impręcatione contuẽtur: ut exiciale ipſis agriſq;.Neq; in ſomno uiſunt qualia reliqui mortales: trogodytę ſpecus excauant hęc illis domus: uictus ſerpentum carnes: ſtridorq; non uox: adeo ſermoís commercio carent: garamantes matrimoniorũ exortes paſſim cum foeminis degunt Augilę tantum inferos colunt: gamphaſantes nudi pręlioq;q; expertes nulli externo congregantur: blemmis tradunt capita abeſſe: ore & oculis in pectore affixis.Satyris pręter figurã nihil moris hũãi.Aegypanũ qualis uulgo pigit̃ forma: hymãthopodes loripedes quidam: quibus ſerpendo igredi natura eſt: pharuſi quõdã per ſe comites fuiſſe dicũt̃ herculis ad heſpidas tendẽtis.Nec de africa plura quę meõrent̃ occurrũt.

ASia adher& quam patere a canopico hoſtio ad ponti oſtiũ Timoſthenes.xxvi. m.xxxviii.tradit.p.ab ore autem ponti ad os męotis.Eratoſthenes.xv.xlv.m.paſſus Vniuerſam uero cum ęgypto ad tanaim Arthemidorus & Iſidorus.lxiii.decl.m.p. Maria eius complura ab accolis traxere nomina: qua re ſimul indicabuntur.Proxia africę incolitur ęgyptus introrſus ad meridiem recedens: donec a tergo protendant̃ ęthiopes.Inferiorem eius partem nilus dextra leuaq; diuiſus ãplexu ſuo determinat Canopico hoſtio ab africa: ab aſia peluſiaco.clxx.m.p.interuallo: quam ob cauſam

intus insulas quidem egyptum retulere ita se findente nilo: ut triquatrã terrę figurã efficiat. Ideoq; multi grece litterę uocabulo deltam appellauere egyptum mensura ab unitate aluei. unde se primũ findit in latera ad canopicũ hostiũ. cxlvi. p. ad pelusiacũ cclvi. est summa pars contermina ethiopię & thebais uocatur: diuidit in prefecturas oppido⁊ quas nomas uocãt ombitem apollopolitẽ ermotietem tinitem phãturiten copititen tempirtem detoporitem antheopolitem amphrodicopolitem lycopolitem quę iuxta pelusium est. Regio nomos hab& paruothitem bubastitem setrobitem tanitem. Reliqua autem arabicum hammoniacũ tendẽtes ad hãmois iouis oraculũ oxirichitem leonthopolitem atribitem sinopolitem hemopolitem xoitem mẽdesiũ sebenititem cabastitem letopolitem heliopolitem psobitem brusophitẽ omphitem sarthem penethum pthephim. Naueratitem metelitem cynocopolitem menelaytem alexandrię regione. Item libyę marcotis heracleopolites insula est nili longa passus. l. m. in qua & oppidum herculis appellatũ arsinoite duę finithi & memphytes usq; ad summũ delta proueniunt: cui sunt cõtermini ex africa duo occasitę: quidam ex his aliqua noia pmutant & substituũt alios nomos: ut herdopolitem & crocodipolitem intus arsinochitem autem ac memphitẽ lacus fuit circuitu. ccl. m. p. aut ut mutianus tradit. cccl. m. & altitudis. l. m. p. mãufactus a rege qui fecerat moeridis appellatus. Inde. lxxii. m. p. prope abest memphis: quondam arx egypti regum. Inde ad hãmois oraculum. xii. dierum iter: ad scissuram autem Nili: quod appellauimus delta. xv. m. p. nilus incertis ortus fontibus: ut per deserta & ardentia immensę lõgitudis spacia ambulans: famaq; tantum inermi quęsitus sine bellis: quę cęteras oẽs terras iuenerit Originem ut Iuba rex potuit exquirere in monte inferioris mauritanię non procul oceano hab& lacum protinus stagnantem: quem uocant iulidẽ. Ibidẽ pisces repiunt alabete coracini siluri crocodillus quoq;. Inde ob argumentũ hoc cęsareę ortus credit in his quę nili alueo spectantur hoc lacu educantur in hoseo dicatus ab eo spectatur hodie: preterea obseruatum est prout in mauritaia niues imbresue satiauerit: ita nilũ interescere: ex hoc lacu perfusus indignatur fluere per barenosa ac squallentia: cõditq; se aliquot dierum itinere: mox alio lacu maiori in cęsariensis mauritaię gẽte massilũ erumpit: & hominum cętus: ueluti circumspicit. Iisdem animalium argumẽtis. Iterum barenis receptus conditur rursus. xx. dierum desertis ad proximos ethiopas atq; ubi iterum senserit hominem prosilit fonte: ut uerisimile est illo: quem nigrũ uocauere Inde africam ab ethiopia dispartiens etiam si non protinus populis feris tamen & beluis frequens siluarumq; opifex medios ethiopas secat cognoiatus astapus: quod illarum gentium lingua significat aquam e tenebris profluentẽ: isulas ita inumeras spargit aqua atq; tam uastę magnitudinis q̃q̃ rapida celeritate ut tamen diez quinq; cursu non breuiore transud&. Circa clarissimam earũ meroem astobores leuo alueo dictus hoc est ramus aquę uenientis e tenebris: dextra uero astusapes quod lateris signationem adiicit. Nec ante nilus q̃ se totum aquis concordibus rursus iunxerit Sic quoq; etiam nigeris ante nomiatus per aliquot milia in totum humero egyptiis aliisq; triton subinde insulis impactus totidemq; incitatus irritamentis postremo inclusus montibus. nec aliunde torrentior uectus aquis properantibus ad locum ethiopum qui catadupia uocatur: nouissimo cataracte inter occursantes scopulos nõ fluere immenso fragore creditur: sed ruere. Postea lenis & cõfractis aquis. domitaq; uiolentia aliquid & spacio fessus: multisq; q̃uis faucibus in egiptiũ mare se euomit Certis tamẽ diebus auctu magno per totam spaciatus egyptũ fecundus inatat terrę. Causas huius incrementi uarias prodidere. sed maxime probabiles etesiaz eo tẽpore ex aduerso flantium repercussu ultra in ora acto mari. aut imbres ethiopię estiuos iisdem etesis nubila illo ferentibus ex reliquo orbe. Thimęus matematicus occultã prodidit rationẽ phialam appellari fontẽ eius. mergiq; in cuniculos ipsum amnem uaporem anhelantem fumidis cautibus. ubi conditur uez sole per eos dies quomius

facto extrabi ardoris ui. & suspensum abundare ac ne deuoretur abscondi id cueire ad canis ortum per introitum solis in leonem contra perpendiculum fontis sydere stãte: cum in eo tractu assumantur umbrę plerisq; e diuerso opinatis largiorẽ fluere ad septentriones sole discedente: quod in cancro & leone euenit. Ideoq; tunc minus siccari. Rursum in Capricornum & austrinũ polum reuerso sorberi: & ob id parcius usq; fluere. Sed timeo si quis extrabi posse credat umbrarum defectus his diebus & locis sine fine adest. Incipit crescere luna noua quęcunq; post solstitium est sensim modiceq; cancrum sole transeunte: abundantissime autem leone & resid& in Virgĩe Iisdem: quibus accreuit modis. In totum autẽ reuocat intra ripas in Libra ut tradit Herodotus cẽtesimo die cum crescit: reges aut prefectos nauigare eo nefas iudicatũ est. Auctus per puteos mensurę notis deprehenduntur: iustum incrementum est cubitorum. xvi minores aquę non omnia rigãt. Ampliores detinẽt tardius recedẽdo hęc ferendi tempora assummunt solo madente ille non dant sitiente utrũq; reputat prouincia in. xii. cubitis famem sentit. In. xiii. etiam nõ exurit. xiiii. cubiti hilaritatẽ afferunt. xv. fecunditatem. xvi. delicias. Maximũ incrementũ ad hoc cui fuit cubitorũ xviii. Claudio pricipe: minimumq; v. pharsalico bello: ueluti in necẽ magni pdigio quodam flumine aduersante. Constitere aquę apertis molibus admittuntur: & ut quęq; liberata est terra feritur. Idem amnis unus omniũ nullas expirat auras ditiois aegyptię esse. Incipit a fine ethiopiae siene ita uocatur peninsula mille. p. ambitu: in qua cerastę sunt latere arabię: & ex aduerso insulę. iiii. pyle. de. m. p. nili fissura. unde appellari diximus deltam: hoc spacium edidit Artbemidorus & in eo. ccl. m. oppida fuisse Iuba. cccc. pedes.

Aristocreon ab elephantide ad mare. decl. m. p. elephantis insula infra nouissimum cabaractem. iiii. m. p. & supra sienem. xvi. m. habitatur: nauigationis egyptię finis ab alexandria. dlxxxv. p. in tantum errauere supraseripti. Ibi ethiopicę conueniũt naues Nanq; eas plicatiles humeris trãsferunt quoties ad catbaractas uentum est. Aegyptus super cęteram antiquitatis gloriam. xx. urbium ibi amase regnante habitata prefert: nunc quoq; multis etiam si ignobilibus frequens celebratur. tamen apollinis mox leucotę diospolis magna eadem thebe portarum. c. nobilis fama copiosa indicarum arabicarumq; mercium & nilo proximum emporium mox ueneris oppidũ: & item Iouis ac tentiris. Infra quod abidus memnonis regia & osyris templo inclytum. vii. dierum in libyam itinere remotum a flumine. Deinde ptolemais & panopolis ac ueneris iterum & in libyco licon: ubi montes finiunt thebayden. Ab his oppida mercurii alabastrocanum: & supradictum herculis. Deinde arsineos atra dicta nemphis: inter quam & arsinoitem nomon. In libyco turres quę pyramides uocant labyrinthus est: & in miridis lacum nullo addito ligno exedificatus: & oppidum cyralon. Vnum preterea intus & arabię cõterminũ claritatis magnę solis oppidum.

SEd iure laudetur in littore egyptii maris Alexãdria a magno Alexandro cõdita in africę parte ab hostio canopico. xii. m. p. iuxta mareothim lacum: qui lacus ante arapotes noiabat metatus est eã Dinocrates architectus pluribus modis memorabili ingento. xv. m. p. laxitate iserta ad effigiẽ macedonię chlamydis orbe gyrato laciniosa dextra leuaq; angulosa pcursu iam tum tamẽ quita sui parte regię dicata mareothis lacus a meridiana urbis parte euripo a canopico hostio mittitur ex mediterraneo commercio. Insulas quoq; plures amplexus. xxx. p. traiectus. cccc. ambitu: ut tradit Claudius cęsar a luscenio in longitudinem patere. xl. m. faciũt senum quoq; stadiorũ xxx. ita fieri longitudinis. cl. m. p. tantundem & latitudinis sunt in honore & intra decursus nili multa oppida prcipue quę nomina dedere ostiis: non omnibus. xii. ei reperiuntur: super quę. iiii. quę ipsi falsa ora appellant. Sed cęleberrimi sunt. xii. pxio alexandrię canopico: deinde uolbitico sebenitico phametico mendesico tamitisico:

ultimoq; pelusiaco. Preterea butos farbetos leõtopolis a tribus Isidis oppidũ busiris cynopolis aphroditos says naucratis. Vnde hostium quidam naucraticũ nominant quod alii heracleoticum canopico cui proximum est praeferentis.

VLtra pelusiacum est arabia ad rubrum mare pertinens & odoriferam illam ac diuitem & beatę cognomine inclytam. hęc atabanum & esbonitarum & senitarum arabũ uocat̃ sterilis: preterq̃ ubi syrię cõfinia attingit: nec nisi cassio mõte nobilis his arabes iunguntur ab oriẽte cãdeis a meridie cedreis quidẽ ãbo nabateis heropoloticũ uocatur. Alterq; belaniticus sinus rubri maris in egyptũ uergentis. cl. m. p. iteruallo iter duo oppida laena & in nrõ mari gaza. Agrippa a pelusiaco arsinone rubri maris oppidũ p deserta. cxxv. m. p. tradit tã paruo distat: ibi tãta rez̃ naturę diuersitas est.

IVxta Syriam littus occupat quondam terrarum maxima & pluribus distincta nominibus: nanq; palestina uocabatur: quę contigit arabas & Iudea & coele: deinde phoenice: & quę recedit intus damascena: ac magis etiam nunc meridiana babylonia et eadẽ messopotamia inter euphratem & tygrim: quaq; transit taurũ sophene. Citra uero eam cumagene: & ultra armeniã adiabenas. Syria ante dicta & ubi cilitiã attigit antiochia: longitudo eius inter cilciam & arabiam. ccccl xx. p. est latitudo a seleucia epyeria ad oppidum in euphrate zeuginam. lxxv. m. p. qui subtilius diuidunt circa euphratem syriam phęnicẽ uolũt & esse oram maritimã syrię: cuius pars sit Idumęa atq; iudea: deinde phoenicem deinde syriam id quod prętac& mare totũ phoenicum appellatur. Ipsa gens phęnicum in gloria magna litterarum inuentionis & sydetum naualiũq; ac bellicaz̃ artiũ: a pelusio cabrie castra cassius mons delubrum iouis cassii tumulus magni Pompeii: hostracene arabia finitur a pelusio. lxv. m. p.

NOx Idumęa incipit a palęstina ab emersu lacus sirbonis: quem quidam. ccl. m. passus circuitu tradidere. Herodotus cassio monti applicuit: nunc est palus modica oppida rinocolura & intus raphęę gaza. & intus anthedon mons.

ARgaris regio per oram samaria: oppidum ascalo liberum azotus: amnes duo Altera intus iope foenicum antiquior terrarum inundatione: ut ferunt insidẽs colli prętacente saxo: in quo uinculorũ andromadę uestigia ostendũt. Colit̃ illic fabulosa ceto. Inde apollonia stratonis turris eadem cęsarea ab herode rege cõdita: nunc coloia prima flauia a Vespasiano imperatore deducta: finis palęstinę. clxxxix. m. p. a cõfinio arabię ãbit: dein phęices. Intus aũt samaria oppida neapolis: quod ãtea amamorthia dicebat̃. Sebasten in monte & altiore gamale supra Idumęam: & samariam.

IVdęa longe lateq; profunditur pars enim Syrię iuncta Galilęa uocat̃. Arabię uero & egypto proxima per ea asperis dispersa montibus: & a ceteris iudęis Iordane amne discreta. Reliqua Iudęa diuidit̃ in toparchias. xii. quo dicemus ordie hyericõtẽ palmetis cõsitam fontibus irriguã: emaũ esirdam iopeam acrabathenam Zophaiticã thanaticã bethlẽ & thephone norie. In qua fuere hyerosolyma lõge clarissima urbiũ orientis. Nomen Iudęę modo herodium cum oppido illustri eiusdem nominis.

IOrdais amnis orit̃ e fonte paniade qui cognomẽ dedit cęsareę de qua dicemus Amnis amoenus & quatenus locorum situs patitur ambitiosus: accolisq; se prębens uelut inuitus asphaltbitem lacũ dirum natura petat: a quo postremo ebibit̃ aquasq; laudatas perdit pestilentibus mixtas. Ergo ubi prima conuallium fit occasio: in lacũ se effundit: quem plures genesareth uocant. xvi. m. p. longitudinis. vi. m. latitudinis amoenis circumseptum oppidis ab oriẽte iuliade & hyppo: a meridie thariace: a quo

nomine aliqui & lacum appellant:ab occidente tiberiade aquis calidis ſalubri.

ASphaltites nihil prçter bitumen gignit:unde & nomẽ.Nullum corpus aialiũ recipit:tauri cameliq; fluitant.Inde fama nihil in eo mergi longitudinem excedit.c' p.latitudine maxima.lxxv.m.implet minima .vi. proſpicit eum ab oriente arabia: nomadum a meridie macheri ſecunda quondam arx iudeç:& ab hyeroſolymis eodẽ latere eſt calidus fons medicç ſalubritatis calroe aquaꝝ gloriã ipõ noie prçferens.

AB occidentali littore Eſſeni quos fugitãt uſquequaq; noc& gens ſola & in toto orbẽ prçter çteras mira ſine ulla foemia oi uenere abdicata ſine pecuia ſocia palmariũ In diem ex çquo conuenarum turba renaſcitur large frequentatibus quos uita feſſos ad mores eorum fortunç fluctibus agitat.Ita per ſçculorum milia icredibile dictu. gens çterna eſt.In qua nemo naſcitur tam fçcunda.Illis aliorum uitç poenitentia eſt Infra hos engada oppidum fuit ſecundum a hieroſolymis fertilitate palmetorumq; nemoribus nunc alterum buſtum.inde maſſada caſtellum in rupe:& ipſum haud procul ab aſphalite:hactenus Iudça eſt.

IVngitur ei e latre ſyriç decapolitana regio a numero oppidorum:in qua non omnes eadem obſeruant:plurimi tamen damaſcum & opothon riguas amne criſoro a fertilitate phyladelphiam raphanam:omnia in arabiã recedẽtia. Scythopoli antea nyſam a libero patre ſepulta nutrice. Ibi ſcythis deductis gadara hieronice prçfluente etiam dictum hipodion pellam aquis diuitẽ galaſam cathanatã itercurrũt cinguntq; has urbes tetrarchiç regnorum inſta ſinguls & regna cõtribuunt' tracoitis phaneas:in qua çſarea cum ſupradicto fonte abila arta ampeloes ſagabe.

HInc redeundum eſt ad oram atq; phoenicem fuit oppidum crocodillo eſt flumẽ nemoria urbiumdorum ſiganimum promontorium carmelum & in mõte oppidũ eodem nomine quondam actana dictum iuxta iecta gebariuus pagida ſiue belus uitri fertilis harena paruo littori miſcẽs.Ipſe e palude cendeloria a radicibus carmeli profluit iuxta coloniam Claudii Çeſaris ptolemais:quç quondam acteon oppidum Edippa ,pmõtoriũ albũ. Tyrus quondam inſula prçlato mari.dcc.m.p.diuiſa.Nũc uero Alexandri oppugnantis operibus continens olim partu clara urbibus genitis lepti Vtica & illa emula.terrarumq; orbis auida carthagie etiam gadibus extra orbẽ conditis.Nunc omnis eius nobilitas conchilio atq; purpura:conſtat.circuitus.xviiii m.p.eſt. Intra paletiro incluſa oppidum ipſum.xxii. ſtadia obtinent. Inde ide ac ſarçutas & orinthon oppida & ſydon artifex uitri:thebarumq; boetiarum parens.

ATergo eius mons libanus orſus mille.d.ſtadiis gymiram uſq; porrigitur quç coele ſyria cognominatç huic par interiacente uallemõs aduerſus atiibanus obtẽdit' quondam muro coniunctus:poſt eum introrſus Decapolitana regio:prçdictçq; cũ ea tetrarchiç & paleſtinç tota laxitas At in ora autẽ ſubiecta libano fluuius nagoras berytus colonia quç fçlix iulia appellatur.Icontes oppidum flumẽ lycos paleblblos flumen Adonis oppida Biblos botris cycarda trieris adomos tripolis quõdam tyrii et ſydonii & aradi obtinẽt ortoxia eleutheros flumẽ oppida zimira marathos cõtraq; arrados.vii.ſtadiorum oppidum & inſula ducentis paſſibus a cõtinẽte diſtãs.Regio in qua ſupradicti deſinũt mõtes & iteriacentibus campisbargilus mons incipit:hic rurſus ſyria deſinẽte phoenice oppido carnebala Neapolis aſpaltos calaba ,pmõtoriũ in quo laodicea libera dipolis heraclea caradrus poſſidium.

DEinde Syria antiochiç intus ipſa Antiochia libera epidafnes cognomiata orõte amne diuiditur.in promontorio autem ſeleucia libera pieria appellata.

SVper ea mons eodem quo alius nomine caſſius. cuius excelſa altitudo quarta uigilia orientem per tenebras ſolem aſpicit breui circumactu corporis diem noctemq; pariter oſtendēs. Ambitus ad cacumē. xviii. m. p. eſt altitudo per directū iiii. At in ora amnis orontes natus inter libanum & antilibanum iuxta helyopolim oppida roſq; a tergo portę quę ſyrię appellantur interuallo roſiorum mōtiū: & tauri. In ora oppidū myriadros mōs amanus: i quo oppidū bomitę: ipē a ſyris cilitiā ſepat.

NVnc interiora dicantur cele apud apamiam marſya amne diuiſam anazariorū tetrarchia bombicem: quę alio nomine hierapolis uocatur. Syris uero magog. Ibi prodigioſa tergatis: grēcis autem hoc decreto colit dicta chalcida cognoiata ambellū ūde regio chalcidena fertiliſſima ſyrię: & ide chirreſticea ea zates zindarenes gabēos tetrarchias duas: quę graniconiatę uocantur hermiſenos hylatas Iturcorum gentem: et qui ex his beteni appellant marmitanos tetrarchiā quę mamiſea appellat paradiſū pagras penelentas ſileuciam: prēter iam dictas duas quę ad euphratē. & qui anibellū uocantur cardicentes. Reliqua autem ſyria hab&: exceptis quę cum euphrate dicent arbethiſios beroenſes epifanēſes. Ad orontem laodicenos: qui ad libanū cognoiant leuchadios lariſeos: prēter tetrarchias in regna deſcriptas barbaris noibus. xvii.

ET de euphrate dixiſſe in hoc loco aptiſſimum fuerit. Orit in prēfectura armeię maioris caranitide: ut prodidere ex his qui proxime uiderunt Domicius corbulo in monte agalicinius mucianus ſub radicibus montis: quem copotem appellāt ſupra zimaram. xii. m. p. In initio pixirateus nominatus fluit deizenam primum mox ānetcam armeię regiones a Cappadocia excludens claſcuſa abeſt a zimara. lxxv. m. p. inde nauigatur ſacronam. l. m. p. melitenem capadocię. xxiiii. p. elegicam armeniae x. p. acceptis flumimibus. lyco arſania arſano apud elegeam. Occurrit ei taurus mons nec reſiſtit ꝗꝗ. xii. m. p. latitudine prēualens omnam uocant irrumpentem: mox ibi perfringit euphratē. Vltra quoq; ſaxuoſus & uiolentus arabiā inde lęua imoeroeoꝫ dictam regionem faſcena a menſura dextraq; comagenem diſterminat: pontis tamē et iam ubi taurum expugnat patiēs: apud claudipolim cappadocię curſum ad occaſū ſolis agit: primo hunc illi impugna taurus aufert uictuſq; & abſciſſus ſibim& alio modo uincit ac fractum expellit in meridiem: ita naturę dimicatio illa ęquatur hoc eunte: quo uult: illo ꝓibbēte ire qua uelit: a catbaractis iterum nauigat. xl. m. p. inde comagenes apud ſamaſata arabia ſupradicta hab& oppida bedeſam quę quondam Antiochia dicabatur. Calidem a fonte nominata: carras clade craſſi nobiles: iungitur prēfecturę meſſopotamię ab aſſirius origiem trahens: in qua ante myſiam ac uiciſoꝫ oppida: mox arabes qui prētani uocantur: horum caput ſingara: a ſamoſatis autem latere ſyrię marſyas amnis influit Cingila comagenem finit Imoreoꝫ ciuitas incipit oppida alluuntur epiphania & antiochia: quę ad euphratem uocantur. Item zeugia. lxxii. p. a ſamoſatis trāſitu euphratis nobilis. Ex aduerſo apaia ſeleucus idē utriuſq; conditor ponte iunxerat qui cohęrent meſſopotamię robobali uocantur. At in ſyria oppida europum tapſacum quondam: nunc amphipolis arabes ſcenite ita feruntur uſq; uram locum: in quo conuerſus ad oriētem reliquēs ſyrię palmirenas ſolitudies quę uſq; ad petram urbem & regionem arabię fęlicis appellatae pertinent.

PAlmira urbs nobilis ſitu diuiciis ſoli & aquis amoenis uaſto undiq; ambitu barenis includit agros: ac uelut terris exempta a rerum natura priuata ſorte iter duo imperia ſumma Romanorum Partborumq; & prima in diſcordia ſemper utrinque cura. Abeſt a ſeleucia partborum quę uocatur attigrim. cccxxxvii. m. p. a proximo uero ſyrię littore. cciii. & a damaſco. xxvii. p.

PRopius infra palmirę ſolitudines ſcelendena regio eſt dictaq; iam hierapolis

ac borea & chalcis ultra palmiram quoq; ex ſolitudinibus bis aliquid obtin& emeſa
themelatium dimidio propior petre q̃ damaſco. Saſura aũt huic proxia eſt phyloſco
oppido partborum ad euphratem ab eo ſeleuciam dierum. x. nauigatio totidemq;
fere babylonem. Scidit euphrates a zeumate. dlxxxxiiii. m. p. circa uicum maſſicem:
et parte leua in meſſopotamiam uadit per ipſam ſeleuciam. circaq; eam profluenti
infuſus tygridi: dexteriore aũt alueo babylonẽ quondã Caldeę caput petit: mediãq;
pmeãs item quã mochi uocant: diſtrahit in paludes. Increſcit aũt & ipſe Nili modo
eſtatis diebus paulũ differẽs: ac meſſopotamiã iundat ſole obtinẽte. xx. partem cancri
minui icipit in uirgie & leone trãſgreſſo. In totũ uero remeat in. xxxix pte uirginis.

Sed redeamus ad oram Syrię: cui proxima eſt Cilicia flumen daphnes mons
Crocodillus parte amani mõtis fluia androchus pinarus lycus ſinus Iſſicus: oppidũ
iſſos idem Alexandria: flumen dorus oppidum egee liberum amnis pyramus portę
Cilicię: oppida mallos magirſos & intus taſos campi alei: oppida caſiponis mopſos
liberum pyramo impoſitum tyros zephirium ſancile: amnis ſaros cidnus tarſum
liberã urbẽ procul a mari ſecans. Regio ſelerendiritis cum oppido locus nympheum
ſoloe Ciliciae: nunc pompeiopolis adana cybira pinare padalie alis elinus Arſinoe
betabedorion: iuxtaq; mare coricos eodem nomine oppidũ & portus & ſpecus mox
flumen calicadnus promontorium ſcopedon oppidi olinemile promontorium &
oppidum ueneris a quo proxima cyprus inſula: ſed in continente oppida miandaia
nemirium coraceſium finiſq; antiquus Ciliciae melas amnis. Intus autem dicendi
anazarbeum: quę nunc caeſarea auguſta caſtabala epiphania: quae antea hemãdoos
eleuſa Iconium: ſeleucia ſupra amnem calicadnum traceodis cognomie a mari relata
ubi uocabatur horima. prętera intus flumina lipparis bõbos paradiſus mõs ibarous
cilicię pamphiliam omnes iunxere neglecta gente iſaurica: oppida eius itus iſaurica
clibanus: fluuius lalaſis: decurrit autem ad mare anemurii regioẽ ſupradictis ſimili
modo omnibus qui eadem compoſuere. Ignorata eſt contermia illi gens omanadũ
quorum intus oppidum omana: cętera caſtella. xliii. iter aſperas cõualles latẽt inſidẽt
uerticem piſide quõdam ſolymi appellati: quorum coloia cęſarea. Eadem antiochia
oppida oranda galeſos: hos includit lycaonia in aſiaticam iuriſditionem uerſa: cum
qua phylomelienſes cõueniũt trimbriã lencoliti pelteni turiẽſes. Datur & tetrarchia
ex lycaonia qua parte galacię contermia eſt Ciuitatum. xiiii. urbe cęleberrima iconio.
ipſius lycaonię cęlebrantur thebaſa in thauro. Ida in confinio galacię atq; cappadocię
a latere autem eius ſuper pamphiliam ueniũt thracum ſoboles milie: quoꝝ caricada
oppidum pamphilia antea meſſopia appellata eſt. mare pamphilium cilitio iungitur
oppida ſade & in monte aſpendum plantaniſtum perga promontoriũ leucola mõs
ſardemiſſus amnis eurimedon iuxta aſpendum fluens caractes iuxta quem lyrſenus
et olbia: ultimaq; eius ora phaſellis iũctum mare licium eſt. genſq; licia. unde uaſtus
ſinus. Taurus mons abeois ueniens littoribus celidonio promontorio diſterminat
immenſus ipſe & innumerarum gentium arbiter. dextro latere ſeptentrionalis. ubi
primum ab indico mari exurgit leuo meridianus. & ad occaſum tendẽs. mediamq;
diſtrahens aſiam niſi opprimenti terras occurrerẽt maria. Reſilit ergo ad ſeptẽtriones
flexuſq; immẽſum iter quęrit uelut de iduſtria reꝝ natura ſubide ęquora opponẽte
hinc phoenicum hinc ponticum. illinc caſpium & hyrcanum contraq; meoticũ lacũ
torquetur. Itaq; colliſus inter hęc clauſtra. & tamen uictor flexuoſus euadit uſque ad
cognata riphęorum montium iuga numeroſis & nouis nominibus quacunq; icedit
Intignis imaus prima parte dictus mox edigis paropaniſus circius cõbiſes paradis
coatras oreges oroandes nympetes taurus. atq; ubi ſe quoque exuperat caucaſus. ubi
brachia emittit ſubinde tentanti maria ſimilis ſarpedon coraceſius gragus iterumq;
taurus. etiam ubi debiſcit. ſeq; populis aperit. portarum tamen nomine unitatẽ ſibi

uendicans, quę alibi armenicę alibi caspię alibi Cilicię uocantur quinetiã. cõfractus effugiens quęq; maria plurimis se gentium nominibus hinc & illic implet a dextro hyrcaius caspius. a leua pariedrus morcius amazoicus coroxitus scythicus appellatus In uniuersum uero gręcia ceraunius. In licia igitur a promontorio eius oppidum simena mons chimęra noctibus flagrans: hesestim Ciuitas & ipsa sępe flagrantibus iugis: oppidum olympus ibi fuit: nunc sunt montana gage coridala rhodiopolis iuxta mare limida cum amne aricãdus influit & mons massiticus. Andria Ciuitas mira: oppida aperie: & antiphelos: quę quondã ebesus. atque in recessu pellus super illos. Deinde pyra itemq; zanius a mari. xv. m. p. flumenque eodem nomine. Dein patara quę prius pateros & in monte sidima promontorium gragus ultra par sinus priori ibi pyrania: cui: & quę liciam finit thelmesus. licia quondã. lxx. oppida habuit nunc. vi. & xxx. hab& ex his cęlberrima prętter supradicta canas cãduna ubi claudit cenum nemus padalia coma prętfluente edesa cyanea Scãdiandalis amelsas noscopiũ troade lendus comprębendit in mediterraneis & cabaliam: cuius tres urbes cemanda balbura bubona thelmeso asiaticum mare: siue carpatium & quę proprie uocat Asia in duas eam partes Agrippa diuidit. Vnam inclusit ab oriente phrygia & lycaonia. ab occidẽte ęgęo mari a meridie egyptio: a septẽtrione paphlagoia: huius lõgitudiem cccl xx. m. p. latitudinẽ. cccxx. m. fecit. Alterã determiauit ab oriẽte armeia minore ab occidẽte phrygia lycaonia pamphilia a septentrione prouicia pontica a meridie mari pãphilio longa. dlxxv. m. p. lata. cccxxv. In proxia ora caria ẽ mox Ioia Vltra eã ęolis medie dorso circũfundit ad mare utroq; latere ãbiẽs. In ea ꝓmõtoriũ pedaliũ amnis. glaucus deferẽs temidiũ oppida defala icria fugitiuoꝝ flumẽ ason: oppidũ calinda.

AMnis Indus in cybaritarum iugis ortus recipit. lx. perennes fluuios: torrentes uero amplius centum oppidum caunos liberum dein pyrnos portus cressa: a quo rhodus insula. p. xx. lacus lorisma: oppida thisanusa paryndon larimna sinus timas promontorium afrodisias oppidum Idas sinus scenus. Regio bubassus: oppidũ fuit acãtus: alio noie dulopolis. Est in ꝓmõtorio gidos libera tiropia deide pegusa cãdia appellata ab ea doris incipit: sed prius terras & mediterraneas iurisdiciones iudicasse cõueiat: una appellat cibariatica ipsũ oppidũ phrygię ẽ cõueiunt eo. xxv. ciuitates.

CAeleberrima urbs laodicea imposita est lyco flumini latera alluentibus asopo et capro appellata primo diospolis. dein Rhobas. Reliqui in eo conuentus: quos nominare non pigeat hydrelitę timosones hyerapolitę Alter conuentus assymiade accipit nomẽ. Conueniũt lycaones appiani corpei dorilei mudei iuliẽses. Sed reliqui populi ignobiles. xv. Tertius apamiam uadit ante appellatam celenas. Deide cibotõ sita est in radice montis sigmae circumfusa marsya obrima obra fluibus in męandꝝ cadentibus marsyas ibi redditur ortus ac paulo mox conditus ubi certauit tibiarum cantu cum apolline. Ad locrenses ita uocatur conuallis. x. m. p. ab apamea phrygiam petentibus. Ex hoc cõuentu deceat noiare metropolitas dionysiopolitas euphorbeõs acmonesos peltbenos siluianos. Reliqui ignobiles. viii. doridis in sinu leucopolis amaxitos eleusthene. Dein carię oppida macium eutane balacarnasus. Sed oppida contributa ei sunt a magno Alexandro tagele aside mednasa uranium pedassum thelmisum habitatur inter duos sinus ceraunicum & iasicum. Dein myndos & ubi fuit polemyndas Veriãdos neapolis arianda therimera libera bargilie: & aquo sinus iasius oppidum iasus caria: interioꝝ nominũ fama prętnit& quippe ibi sunt oppida milasa libera. Antiochia ubi fuere simietos & cranios oppida nũc eam circumfluunt męander & orsinus. fuit in eo tractu & męandropolis: est eumenia dudro flumini apposita: glaucus amnis: lysias oppidum & othrusa bercyntbus: tractus insatralis eadẽ euancia & seleucia & antiochia dicta. Alluit eudone amne prędfundit thebayde

quidam ibi pigmęos habitasse tradunt. Peterea sunt Tidones pyrea eurome heraclea
mizona labanda libera quę conuentum eum cognoiauit: stratonicea libera librandos
ceranius troazone frontis longinquioris eodem disceptāt foro ortronēses alidrēses
seu hippini xystiani bydienses appoloniatę trapezopolite aphrodienses liberi: prēter
hęc sunt costhinus arpasa apposita fluuio arpaso: quo & transiicon fuit. Alluebatur
lydia aūt perfusa flexuosi męandri amnis recursibus super ioniam procedit phrygię
ab ortu solis uicina a septentrione misię meridiana parte regia amplectens moenia
ante appellata. Celebrantur maxime sardibus in latere molli mōtis: qui āte timolus
appellabatur consitus uitibus ex eo profluente pactolo eodemq; chrisoroa ac fonte
tarni amnis ciuitas ipsa Idae uocitata est: clara stagna gigeo sardiana: nunc appellatur
ea iurisdicio. Cōueniūtq; in ea extra prędictos macedones cadieni loreni philadelfini
Et ipsi in radice moli Cogano flumi appositi moenii tripolitai. Iidem & ātoiopolitę
męandro alluuntur appollinionite misotimolite & alii ignobiles. Ionia ab iaso sinu
incipiēs numerosiore ambitu littoz flectitur. In ea primus sinus basilicus possideū
promontorium & oppidum raculum brancidaz appellatum: nūc didimei apollinis
ab littore stadius .xx.m. & inde .clxxx.m. miletus ionię caput lelegeis ātea epithiusa
et anacharia nominata super .lxxxx. urbium per cuncta maria genitrix nec fraudāda
Ciue cadmo qui primus prosa orationem condere instituit. Amnis męander ortus
e lacu in mōte aulotrene plurimisq; affusus oppidis & repletus crebris fluibus: & ita
sinuosus flexibus: ut sępe credatur reuerti. Apamenam primum peruagat regionē
mox eueneticam ac deinde byrgaleticos campos postremo cariam placidus oēsque
agros fertilissimo rigās limo ad decimum a mileto stadium lenis illabit mari: mōs
latbinus oppida heraclea carice montis eius cognominis carię eminus quod primo
condidisse Iones narrantur athenis profecti naulo cum priene in ora quę croglea
appellatur: gessus amnis: regio omnibus ionibus sacra & ideo panionia appellata.
iuxta fugitiuos conditum ut nomē indicio est phygela fuit & marathesum oppidū
supra hęc magnesia męandri cognomine insignis. Thessalica magnesia orta abest
ab epheso .xv.m.p. a trallibus eo amplius .iii.m. Antea thessaloche & ādrolicia noiata
et littori apposita clerassidas insulas secum abstulit mare. Intus & thiona alluit lyco
pellopeia aliquando & euthypia cognoiata. In ora autem matium ephesus amazonū
opus antea multis expetita nominibus. Alopes eum pugnatum apud Troiam est
mox ortigie amorgones uocata & zimirna est cognomine thracia & hemonium &
ptele. Attollitur monte pinio alluitur caistro in cilbianis iugis orto multosq; amnes
deferente & stagnum pegaseum: quod pirites amnis expellit: ab his multitudo lini
est: qua terras propagat: medisque iam campis syriem insulam adiecit: fons in urbe
calyppia templum dianę complexa e diuersis regionibus duos eliminntes: ab epheso
matium aliud colophoniorum & intus ipsa colophon aleso affluente. Inde apollinis
clarii fanum lebedos fuit & notum oppidum promontorium cyreneum mons
mimas .cl.m.p. excurrens: atq; in cōtinētibus campis residens: quo in loco magnus
Alexander intercidi planiciem eam iusserat .vii.m.d.m.p. lōgitudine: ut duos sinus
iunger & heritrasq; cum nuinante circumfunder & iuxta eas fuerunt oppida pteleon
belos dorio: nunc est aleon fluuius cyrineum numantis promontorium clazomene
parthenia hypichitophoria appellatę: cum insulę essent. Alexander idem per duo
stadia continenti annexuit. Interiere intus daplimis & hermelia & sipilum: quod āte
tantalis uocabatur. caput meonię ubi nunc est stagnum salocobite & ethariopolis
sustituta sipilo & inde illi colpo & hinc libade regredientibus. Inde abest .xii.m. ab
amazone condita restituta ab alexandro. In ora zimirna amne melete gaudens non
procul orto. Montes Asię nobilissimi in hoc tractu fuere. Explicant se marthusia a
tergo thermetis & zimirne olympi radicibus iunctis. In dracone desinit. Draco in
thinolo. Thiolus in cadmo: ille in tauro zimirnę hermus amnis cāpos facit: & nomī

ſuo adoptat. Oritur iuxta dorilaum phrygię ciuitatem: multoſq; colligit fluuios: iter quos phrygem: qui nomine genti dato acaricam diſterminat bylum & criempos phrygię meſię lydię amnibus repletos: fuit in ora eius oppidũ tẽnos: nũc i extremo ſinu myrmeces ſcopuli oppidum leuce: dein promontorium quod inſula fuit finiſq; ionię phocea zinirneum couentum magna pars çolię: quę mox dicetur frequentat pręterq; macedones hyrtani cognominati & magnetes a ſipido. Vex ephesum alteꝫ limen aſiae remotiores conueniunt caeſarienſes metropolitae embiani inferiores & ſuperiores myſi macedones metbaurenſes briulitę hyppepeni dolbyeritę.

Eolis proxia eſt quondam meſia appellata: quę beleſponto adiac& troas abbia phocea aſcanius portus. Dein fuit lariſſa: fuit & cymerimena: quę ſebaſtropolim ſe uocat: & intus çgeę italię poſſidea meonthicos temnos. In ora aũt titanus amnis & ciuitas ab eo cognominata fuit & gyra: nunc tantum portus: ſolis inſula appręhenſa oppidũ clea & ex meſia uenię caycus ãnis oppidũ pitane canatis amnis. Intercidere caneliſſima cea tarnea carene ciſtene cille cocille bebeaſtre criſa pale Scepſis gergeca neandros: nunc eſt perperene ciuitas beracleotes tractus coriphas oppidum amnis griliofolius. Regio aphrodiſias quę antea politice: orgas regio: ſcepſis flumen euenũ cuius in ripis intercidere lyrneſos & miletos. In hoc tractu Idae mons & in ora quę ſinum cognominauit: & conuentum adramiteos olim pedaſus dicta flumina aſtron cormalos crianos alabaſtros hyeros excida. Intus mons gargara eodẽq; noie oppidũ rurſus in littore antandro ſedonis prius uocata: dein cimeriſſos eadẽ appollonia fuit palamedium oppidum promontorium lectum diſterminata colida & troada fuit & polimedia ciuitas ebriſſa & lariſſa & ad lamentium templum durat. Intus colonia & intercidit deportat adrammiticum negocia apollonia thearindico amne therefime tepolite pamanei macedois aſcylace polienei pionite cilices mandi gaudeni miniſia abreteni & belleſponti appellati: & alii ignobiles. Troadis primus lacus amaſſicus. Deinde crebenia ipſaq; troas antigonia dicta: ipſa nunc alexandria: colonia romana oppidum neaſea: męander amnis nauigabilis: & in promontorio quondam ſygeum oppidum: dein portus achaeorum in quem influit xanctus ſimoenti iũctus: ſtagnũq; prius faciẽs paleſca męãder cęteri hõero cęlebrati pheſus eptaporus careſus rhodius ueſtigia non habent. Granicus diuerſo tractu in propontida fluit: eſt tamẽ & prius ſcamandria ciuitas parua: ac mille quingentis paſſibus remotũ a portu iliũ immune Vnde omnis rerum claritas. Extra ſinum ſunt rethea a littore retheo & dardanio & arſoe oppidis habitata fuit: & achilleon oppidum iuxta tumulum achillis conditum a mitilenęis: & mox athenienſibus: ubi claſſis eius ſteterat. In ſygeo fuit & antion a rhodiis conditum. In altero cornu aiace ibi ſepulto .xxx. ſtadiorum iteruallo a ſygeo et ipſo in ſtatione claſſis ſuę ſupra aeolida & parte troadis. In mediterraneo eſt quę uocatur teutrania quam myſi antiquitus tenuere. Ibi caycus amnis iam dictus oritur gẽs ampla per ſe etiam cum totũ myſia appellaret. In ea epionie artoira italię ſtabulũ coniſium tenimalce thyare theutraie ſaruaca aliſerne liciae parteniũ cambre oxiopũ ligdanium apollonia longeq; clariſſimum aſię pergamum quod intermeat ſilenus pręluit cetius profuſus pridaſo mõte. Abeſt haud procul clea: quã in littore diximus pergamena uocatur eius tractus iuriſdicio ad eam conueniunt tiatireni monſini migdones bregmeni hieroconitę perpireni thereni hierofolienſes hormocapeſitae athalenſes pathaenſes apollodonienſes: alięq; minores ciuitates artotheta dardanum oppidum paruum abeſt ſtadiorum .lxx. Inde .xviii. promontorium trapezę. Vnde primum concitat ſe belleſpontus: ex Aſia interiſſe gẽtes tradit Eratoſthenes poliox elegum ebricum colucantinorum trepſedorum. Iſidorus arieneos & capriatas ubi ſita apamia condita a Seleuco rege inter Ciliciam Cappadociam cataoniam armeiam et quoniam ferociſſimas gentes domuiſſ& initio dameam Vocatam.

INsulaꝫ ãte asiã prima est in canopico ostio nilia icanopo menela gubernatore ut ferunt dicta: altera innexa ponte alexandriẹ colonia Cesaris dictatoris pharus quõdã diei nauigatione distans ab ęgypto: nunc e turri nocturnis ignibus cursum nauium regens: nanq; fallacibus uadis alexandria tribus omnino aditur alueis maris: teganio post ideo tauro ĩphenicio: deide mari est ante iope paria tota oppidũ: in qua obiectã beluẹ andromedam ferunt & iam dicta arados: inter quam & continentem. l. cubitis altitudo maris ut auctor est Mutianus e fonte dulcis aquẹ cubo coriis facto usq; ad uadum trahitur. pamphilium mare ignobiles insulas habet Tilitiron: ex quinque maximis Cyprum ad ortum occasumq; Cilitiẹ ac Syriẹ obiectam quondam nomine regnorum sedem huius circuitum. Timosthenes. cccexxix. d. ꝓdidt. Isidorus. ccc. lxxv. longitudinem inter duo promontoria dinareta acamanta: quod est ad occasum Arthemidorus. clxii. d. Timosthenes. cc. uocata antea acamãtida phylonides cerasti Xenagoras & arpellia & amatusã & machara masthimonius triptõ & coloia oppida in ea. xvi. nea papbos palepapbos curia scitbion corieum salamia amathus lãphetos soboe thamasos epidaurum citri arsinoe carphasium colce fuere: & in cinia mareum Idalium abest a nemurio cilitiẹ. l. p. mare quod pretenditur uocant aulona cilicum. In eodem situ eleusa insula est: & iii. ante ꝓmõtoria ex aduerso syriẹ dides: rursusq; ab altero capite styria contra neapapaphum. Iere & cephia contra salaminam. In licio autem mari Illiris telendos athelebosa cypria tres steriles etiã dionysia prius careta dicta. Dein contra tauri promontorium pestifera nauigantibus chelidonia & totidẽ ab his cum oppido leucolum pacti elesya nymphalis meris megista: cuius ciuitas interiit: multẹ deinde ignobiles: sed cõtra chimeram dolichiste chiro dylion grãbis araxe geagora. viii. m. p. dedaleõ duẹ cyprõ. iii. strogile & cõtra sidima ãtiochi claucũq; uersus amnem lacusa magnis didime helbos cope aspis: & in qua oppidum interiit celandria proximaq; cauno rodusa: sed pulcherrima & libera rhodos circuitu. cxxxv. m. p. aut si potius Isidoro credimus. ciii. habitata urbibus lindo camiro hyaliso: nũc rhodo distat ab alexandria ęgypti. dlxxxiii. ut Isidorus tradit: ut Eratosthenes. ccccl x ix. ut Mutianus. d. a cypro. clxv. uocitata est ãtea Ophiusa asteria etria tinaerie cõbira peteessa abtabiria abrege deinde macria & etbolesa. Rhodiorum insulẹ carpathus. quẹ nomen mari dedit: casous ac neelymnia syrus distans ab gindo. xii. d. porphyris antea dicta & eodem tractu media inter rhodum gindumq; sime iungitur. xxxvii. d portus benigne prẹb&. ix. m. prẹter has circa rhodũ ciclops teganon cordilusa diabethe. iii. hinos calche cum oppido seudusa marcecusa dysmastos progne & agindo ciserusatherio nargia galigne cũ tribus oppidis monouistrome deteros: & i aconeso oppidum ceranius. In cariẹ ora quẹ uocatur argie numero: xx. & becusa lepsia leros. Nobilissima autem in eo sinu coos ab alicarnaso. xv. p. distãs. circuitu. c. m. ut plures existimant merope uocata cheustaphilis meropis. ut dionysius. Dein nymphea mõs ibi prion & nisirona brũptani illi putant quẹ porphiris antea dicta est. Cariando cũ oppido nec procul ab alicarnaso oppido susim. Ceraunico autem sinu priaponesos hipponesos plerima lampsa emyndus puretbusa sepiusa melano paulũq; a cõtinente distans: quẹ uocata est cynedopolis probro ibi relictis a rege Alexandro. Ioniae ora ęgeas & corseas habet & icaron: de qua dictum est ladem quẹ prius lacte uocabatur atq; inter ignobiles aliquot duas camelidas mileto uicias migalẽ trogilias tresphiliõ arcenon sandaliõ samon liberã. In circuitu. lxxxvii. d. aut ut Isidorus. c. m. parthemiã primũ appellatã Aristoteles tradit: postea dorissam: dein antemusam aristognidius adicit melaphylum. dein cyparissus malipartbemo aruphã ut strophanes. Ammes in ea cymbrasus chesius. ibi etbespontes gicartholeum thea mons gergetius. adiacet insula erbipera nymphea achillea par claritate ab ea distat. lxxxxiiii. p. cum oppido chios libera: quam etalliam Ephorus prisco noẽ appellat: metrodorus & cleobolus

chiam a chione nympha:aliqui ainue & macrum & pytiusam montē habet polineū marmor chiū circuitu.cxv.m.ccl.p.colligit ut ueteres tradidere.Isidorus.viii.adicit posita est inter samum & lesbum:ex aduerso maxime erithraꝫ finitime sunt telusa quam alii daphnasam scribunt emisa elafudes eurianas sargimusa cum oppido.Iam hęc contra ephesum & quę pisistrasti uocantur antimenon neso dureusa. In utraq; oppida intercidere polos elene cum oppido crecie halene commone illetia lepria & rhesperia proculse bolbule pheute priapos sigenie lancena rhesidusa peledre musa ābydros scopelos licusa marathusa psilepe rgirbeusa:multęq; ignobiles. Clara uero in alto theos cum oppido achio.lxxi.m.d.tantundem ab erithris iuxta smirnā sunt perristerides canteria alopere eleusa bachina pistira comminesos magaleante troada ascanię plateę tres:dein lamire plitante duę plateę scopelos getbone archedon celesa guse didie:clarissima aūt lesbos achio.lxv.m.p.emerte & lasia pelasgia egyra ęthiopię macharia appellata fuit.viii.oppidis inclyta:ex his pyrra hausta ē mari arisbe terraꝫ motu subuersa.Antyssa metimnam traxit in se ipsam.viii.Vrbibus asię.M.xxxvii p.uicina & agamede obiit & hyera restante reson pyrrhę libera mitilem nunc amnis m.d.potens tota insula circuitu:ut Isidorus.clxviii.ut ueteres.clxxxxvō.mtes hab& lepetim mimordim mimacisum creonem olympum a proxima continēte abest.vii. d.p.Insulę appositę scandalium leuce.v.ex eis gignea cū poto calero argemise abege iiii.p.distāt:dein phelosa pedna extra hellespontū aduersa sygeo littori.lac& tenedus leucopris dicta & phoenice & hirnesos abest a lesbo.lvi.p.a sygeo.xii.d.

IMpetum deinde sumit hellespontus & mare incumbit uorticibus limitem fodiens:donec asiam abrumpat Europę promontorium id appellauimus trocziam Ab eo.x.p.abidum oppidum.Vbi angustię.vii.stadioꝫ.Dein percote oppidum & lampsacum antea pitiusa dictum paruum colonia quā Homerus adrastiā appellauit oppidū priapos:amnis assepus zelia propōtis ita appellat:ubi se dilatat mare flumen granicum artarge portus ubi oppidum fuit ultra insulam:quam continenti iunxit Alexander:in qua oppidum milesiorum cizichum ante uocitatum archonensus & doliois & didimus cuius a uertice mōs didimus oppida placia Ariaces cylace:quoꝫ a tergo mons olympus:qui & mysius dictus est ciuitas olympena amnes horosius herandacus ante lycus uocatus:oritur in stagno Artima iuxta miletopolim recipit magestion:& plerosq; alios asiam bithymiamq; disterminans:ea appellata est cromia dein thessalis:dein maliāda & strimois hos homerus halisonas dixit:quādo pręcīgit urgens mare urbs fuit immensa athusa nomine:nunc sunt.xii.ciuitates.Inter quas cordiocorie quę niliopolis uocatur & in ora dasellos dein flumen gelbes & intus belgas oppidum quod germanopolis alio nomine boscete sicut Apamia quę nunc myrtea colophoniorum flumen & antiquus troadis finis & mysię initium postea finis in quo flumen ascanium oppidum briaion amnis hylas & chios cum oppido eiusdem nominis:quod fuit emporium non procul accolentis phrygiae a milesiis quidem conditum in loco tamen qui ascanies phrygię uocabatur.Quapropter non alibi de ea aptius dicatur.Phrygia troadi subiecta populisq; a promontorio lecto ad flumen cęlum prędictis septentrionali suę parte galacię contermia meridiana lycaoię Pisidię migdonię.Ab oriente cappadociam attingit:oppida ibi cęleberrima prętera iam dicta Agyra andria cęlene colosse carina cotion cara iconium midium.Sunt auctores transisse ab Europa mesos & brigos & thymnos:a quibus appellantur mysi phrygii bythimi simul dicendum uidetur & de galacia quę supposita agros maiori ex parte phrygię ten&:caputq; quondam eius corodium qui partem eam insidere gallorum tholoscobagi & noturi & ambiati uocantur qui moenię & Paphlagoniae regionem trogum prętendit cappadocię a septētrione & solis ortu:cuius uberrimā parte occupauere tectosage & theutobodiaci gētes qdē hęc populi uero ac thetrachiae

omnes numero.lxxxxv.oppida tectosa gaumacyra traginou taurū themostobitiou pissimius:preter hos celebres Athalenses alasenses comenses didienses bycronenses listrene neapolitani cādenses seleucēses sebasteni thimonachenses thebaseni.Attigit galacia & pamphilie carbaliā & milyas qui cōtra barim sunt & Cyllanicū & oronticū pisidie tractum.Item lycaonie partem obizenem flumia sunt in ea preter iam dicta sangiarium & gallus a quo nomen traxere matris deou sacerdotes.Nunc reliqua in ora a chio intus in bithynia prusa ab hannibale sub olympo condita:dein nicea.xxv. p.interueniente ascanio lacu.Dein nices in ultimo ascanio sinu:que prius oliuia & prusias:Item altera sub hippio monte fuere pithopolis parthenopolis cariphanta. Sunt in ora amnes exius briazon platanesus areus Isiros gendos qui & chrisoroas promontorium in quo megarice oppidum fuit. Inde craspedices sinus uocabatur. quoiam id oppidum:uelut in lascinia erat fuit & astacum.Vnde & ex eo astacenus idem sinus fuit:& libyssa oppidum:ubi nunc & hannibalis tantum tumulus etiam in intimo sinu.Nicomedia bythinie preclara leucatas promontorium:quo includit astacenus sinus.a Nicomedia.xlii.d.p.Rursusq; coniunctis terris āgustie pertinētes usq; ad bosforum thracium.In his galeadon libera a Nicomedia.lxii.d.p.,pceraftis antedicta:deide colopofa:postea greçorum oppidum:quod locum eligere nesciissent septenis stadiis distante bizantio tanto feliciore omnibus modis sede.Cēterum itus in bythinia colonia apamena agripenses Iuliopolite bythinon flumē assyriū laphias pharnucas alces serinis libens scophias byeros qui bithiniam & gallaciā disterminat ultra calcedona.dein crisopolis fuit:dein nicopolis a quo nomen etiam nunc sinus retiet:in quo portus azimi:dein nauloctum promōtorium estie templū neptunni bosforus.d.passuum interuallo.Asia in Europa:& iterum aufferens abest a calcedōe xii.d.p.Indē fauces primē.viii.m.decl.m.p.ubi spiropolis oppidū fuit.Tenent orā omnem tini interiora bythini sic Asie finis est:populorūq;.cclxxxii.qui ad eui locū a fine lycie numerantur.Spacium bellesponti & propontidis abest ab horum tractu clxxxviii.m.p.diximus a calcedone syngidium Isidorus.cccxii.m.d.passus insulę ī propontide ante cizicum elaphonenensus.Vnde Cizicenum marmor:eadē neuris et proconēsus dicta.Sequūt ophius acantus phebe copelos porphirione balone cū oppido delphacie polydora artearcon cū oppido est & cōtra nicomediā demonesos Item ultra heracleam aduersa bythinie & thimas:quam barbari bythiniam uocant. est & Anthiochia & contra fauces rindaci herbicos.xviii.m.p.circuitus est & elea & duę rhodiase herebinthos megale calchitis pitiodes.

PONTVS EVXINVS ANTEA AB INhospitali feritate axenus:appellatus est peculiari inuidia naturae sine ulla fine indulgentis auiditati maris:& ipse inter Europam Asiamq; diffunditur.Nō fuerat satis oceano ambisse terras & partem eau aucta immaitate abstulisse non irrupisse fractisq; montibus:calpeq; africae euulsa, multo maiora absorbuisse q̄ reliquerit spacia:non per bellespontum propontida ifudisse.Item terris deuoratis a bosporo quoq; in aliam uastitatē pandit nulla sacietate donec spaciāti lacus a meoti rapinam suā iungat inuitis hoc accidisse terris. Iudicio sunt tot angustie atque tam parua natūre repugnantis interualla ad bellespōtum.decexxv.p.ad bosphoros duos uel bubus meabili transitu.Vnde nomen ambobus:etiam tanquā in dissociatione germanitas concors.Alitum quippe cantus canumque latratus inuicem audiuntur.

uocis etiam humane commertia inter duos orbes manente colloquio: nisi cũ id ipsũ auferunt uenti. Mẽsuram ponti a bosphoro ad mẹotium lacum: quidam fecere. xiiii xxxviii. m. d. p. Eratosthenes. c. minorem. Agrippa a calcidone ad phasim. x. Inde bosphorum cimmericum. cccl x. Nos interualla generatim ponimus cõperta in nrõ ẹuo: quando etiam in ipso ore cimmerio pugnatum est. Ergo in faucibus bosphori est amnis rhebas: quem aliqui rhesum dixerunt: dein siris portus calpas: sangaris fluuius ex inditis oritur. In phrygia accipit uastos amnes. inter quos tembrogium et gallum & idem sagiarius a plerisq; dictus coralius: a quo incipiunt mariandini sinus oppidumq; heraclea lyco flumini appositum. Abest a ponti ore mille passus ducentis portus acone ueneno aconito dirus: specus acherusia flumina peclopides gallicorum sonantes oppidum chium & heraclea. xxxviii. m. p. fluuius bilis.

VLtra flumen bilim gens est paphlagonia: quam pylẹmoniam aliqui dixerunt inclusam a tergo galacia oppidum mastia milesiorum. Dein cormia quo loco enetos adiicit Nepos Cornelius: a quibus in italia ortos cognomie eorum uenetos credere putat. Sesamon oppidum quod nunc amastris: mons cytorus a chio. lxiii. m. passus oppida chimolis sthebam amnis parthenius promõtoriũ cherambis uasto excursu. abest a ponti hostio. cccxxv. p. & ut aliis placuit. ccc l. m. tantundem a cimmerio: aut ut aliqui maluere. cccxii. m. d. fuit & oppidum eodem nomine: & aliud inde Armie nunc est colonia sinope Cyteorus aquitoro. clxiiii. flumen uarecum gens cappadocũ oppidum catizira lazelum amnis. Aliis a radicibus tauri per catabonia cappadociaq; decurrens oppida gange charusa amysum liberũ synope. cxxx. m. p. eiusdemq; nois sinus tanti recessus: ut asiam pene insulam faciat ducentorum. m. p. aut amplius per continentem ad Isicum cilicię sinum: quo in omni tractu proditur tres tantũ gẹres grẹcas iure dici doricam. Ioicam. ẹolicam: cẹteras barbaroꝝ esse. Amyso iũctum fuit oppidũ beufatoria a mitridate cõditũ uicto eo pỏpeiopolis utq; appellatũ est.

CAppadocia intus habet coloiam Claudii Cẹsaris archelaydem: quam perfluit halys: oppida comana: quod salius neocessariam: quod lycosamasiam: quod iris in regione hoc azacenat. In colopene uero sebastiam & sebastopoli hẹc parua: sed paria supradictis. Reliqua sui parte melicaias a semiramide cõdita haud procul euphrate diocesaream tiana castallia magnopolim zelam & sub monte artago mazacum: quẹ nunc Cẹsarea nominat cappadocię pars prẹtenta armeię maiori quẹ melitene uocat comageis cathaoia phrygię gassauritis argauna sanaca maneni galacię morimei. Vbi distermiatexas cappadox amnis: a quo nomẽ traxere ãtea leucosiri dicti: a neocẹsarea supradicta minore armenia lycus amnis distermiat: est & ceranus itus clarus. In ora aũt ab antyso oppidũ & flumẽ scaldisi a lycastum: a quo timiscerena regio Iris flumẽ deferens lycum. Ciuitas zeila intus nobilis clade triarii & uictoria Caesaris. In ora amnis termodon ortus a. ccc. stadiis: quod uocant pharmachiam prẹterquã radices amazoni montis lapsus fuit oppidum eodem nomine & alia quinque amazonius themyschira sotyra amasia Comara.

SVnt macium gentes cenarum chalybum: oppidum cotilorum: gentes tiuareni massini notis signantes corpora: gens macrocephali oppidum cẹsarus portus cordulẹ gentes bethires buxeri: flumen melas: gens macrones sydoni flumenque sydonum: quo alluitur oppidum palemonium ab amyso. cxx. m. p. Inde flumina lassonium melantium & ab amyso. lxxx. m. p. pharnacea oppidum tripolis castellũ et fluuius. Item phylocalia sine fluuio. Item liuiopolis & apharnacea. c. p. trapetus liberum uasto monte clausum: ultra quod gens armenos chalybes a maiore Armeia xxx. m. p. distans. In ora autem trapezunta flumen est pixites: ultra uero gens anioꝝ emocborum flumen absarum cum castello cognomine eodẽ in faucibus atrapezũtẹ

cxl.m.p.eius loci a tergo montium hyberia est. In ora uero emochiam prçuta eleaxi flumina acapseon Isnogrus.barbus gentes colchorum oppidum macium:flumen heracleum & promontorium eodem nomine:clarissimusque ponti phasis oritur in mõstbis nauigatur quamlibet magnis nauigiis.xxxviii.p.d.p.Inde mioribus lõgo spacio pontibus.ccxx.peruius.In ripis oppida habuit q̃ plura çeleberrima triãdrida tyndarida:ceum cygnũ & in faucibus phasim.maxime autẽ inclaruit ea.xv.p.a mari ubi hippos & ciaos uasti amnes e diuerso in eum confluunt.Nunc habet suriã tãtũ & ipsum ab amne influente ibi cognoiatum usq; quo magnaꝫ nauium capacem esse diximus & alios accipit fluuios magnitudine numeroq; mirabiles.inter quos glaucũ in ora eius insula sine nomine.Abest a saro.lxx.p.inde aliud flumen cariẽ gens salcie in ãtiqs ptiropbagi dicti & alias amni flumẽ chobũ e caucaso per suanos fluẽs dein rhoam regio gegriticoe amnes sigama thersos astelphus chrisoroas gens absile castellum sebastopolis a phalide.c.p.gens sangarum oppidũ Cygnus flumẽ oppidũ penius:dein multis nominibus heniocorum gentes.

SVbiicitur ponti regio çolica:in qua iuga caucasi ad riphços montes torquent ut dictum est altero latere in euxinum & mçotiũ deuexa altero ĩ caspium & hyrcanũ mare.Reliqua littora fere nationes tenẽt menãdeni coraxi urbe colchoꝝ dioscariade iuxta fluuium antemunta nunc deserta.quondam adeo clara:ut Timosthenes in eã ccc.nationes quç dissimilibus linguis uterent descẽdere prodiderit:& postea a nrís cxxx.interpretibus negocia ibi gesta:qui cõditam eam ab amphito & telchio castoris atq; pollucis aurigis putant:a quibus ortam eniochorũ gentẽ fere cõstat a dioscoride oppido heracleas distat a sebastopoli.lxx.passus anchemardi cerceta post eos sceri cephalotomi in intimo eo tractu phytis oppidum opulentissimum ab hemocis direptum est.a tergo eius epageritç sarmatharum populus in Caucasi iugis postque sauromathç ad hos confugerat mitridates Claudio principe:narrauitq; thalasis esse confines qui ab oriente Caspii maris fauces attingere siccariç estu recedente. In ora autem iuxta certetas flumẽ carusa cesum oppidũ biero & flumĩe ab heracleo.cxxxvi. Inde pmõtoriũ crunea quod supeiliũ arduũ tenẽt ortç ciuitas sindica ab biero.lxvii. p.d.flumen secberies.

INde ad bosphori cimmerici introitum.lxxxviii.d.sed ipsius peninsulç inter pontium & mçotium lacum excurrentis non amplior.lxvii.p.d.longitudo est latitudo nusq̃ infra duo iugera eonem uocant ora ipsius bosphori utrinq; ex asia atq; Europa curuantur in mçotim oppida in aditum bosphori primo hermonosa:dein çepe milesiorum monstra coelia & phanagoria ac pene desertum ac primos ultioq; in hostio cimmerium:quod antea cimmerion Vocabatur.

INde mçotis lacus in Europa dictus a cimmerio accolunt maeotici alisernis seneis & cisignis psida in tanaim amnem gemino ore influentem incolunt sarmatç medorum ut ferunt soboles.& ipsi in multa genera diuisi primo sauromatae cinea gratumeiç.Vnde amazonũ connubia:dein nena zeicoite cizicrini esenai cothobaci ceterezige tindarici sagete thirce usq; ad solitudines saxosis conuallibus asperas ultra quas arempbei qui ad riphços pertinent montes:tanaim ipsum scythç sinum uocãt mçotim temerundam:quo significant matrem maris.oppidum in tanais quoque hostio fuit:tenuere finitia primo cares.dein elazomeni & meoni postea põticapẽses sunt:qui circa mçotim ad ceraunios montes has tradũt gentes a littore napras supra quç esse donas colchis iunctos montium cacumibus.dein camacas oranos auctacas mazachas cantiochatas agamathas pycos rimolos acacomarcos & ad iuga Caucasi catalas imaducos ramos antlachias tnidios carastaseos antiandas lauguonem amnẽ ex montibus catheis:in quem defluit opharus:ibi gentes caucadas opharetas amnes

menotatum imitiē ex mōtibus cissis inter bogdeos carnasos cardeos accisos gabros gregarios circaq; fontē imici simitios & a prçarte osahi influxisse eos scytbas aucetas aterneos asampatos: ab bis tanaitas & napeos uiritim deletos. Aliqui flumē occariū labi per canticos & sapheos tradūt tanai uero transisse satarcaos bertideos spōdelicos simaetas anasos sisos catbecassitagoras caronos neripos agādeos meādareos satbarceos spaleos.

PEracta est iterior ora qui amnes accolęq; nūc reddatur ingēs in mediterraneos sinus: in quo multa aliter ac ueteres proditurum me non eo inficias. Anxia perquisita cura rebus nuper in eo situ gestis a Domitio Corbulone regibusq; inde missis suppliciibus: aut regum liberis obsidibus. Ordiemur autem a cappadocū gēte longissima hęc ponticarum omnium introrsus recedens miorem armeniā maioreq; et comagenem lęuo suo latere transit. Dextro uero omnes in Asia dictas gētes fluis superfusas populis: magnoq; impetu scandens ad ortum solis & tauri iuga transit lycaoniam pissidiam Cilitiam uadit super ātiochiq; tractum & usq; ad cyrestrica eius regionem parte sua: quę uocatur catabonia contendit. Itaq; ibi longitudo asiq. xii. l. p. efficit: latitudo. dcxl. m.

ARmenia autem maior incipit a pariedris montibus euphrate amne ut dictum est aufertur cappadociq: & qua discedit euphrates messopotamiq haud minus clara amne tygri utrunq; fundit ipsa & initium messopotamiq facit iter duos amnes situm terrę quę interest. Ibi tenēt arabes soroei sic finem usq; ad madiabenem pfert Ab ea transuersis iugis inclusa latitudinem in lęua pandit ad cyrum amnē trāsuersa araxem: longitudinem uero ad minorem usq; armeniam ab sato amne in pontum defluente: & pariedris montibus qui fundunt ad sarum discreta ab illa: quibus orit in eniochis mtibōus: quos alii corassicos uocauere: araxes eodē mōte: quo euphrates vii. m. p. interuallo auctusq; amne usi & ipse ut plures extimauere de cyro defert in caspiū mare oppida celebrantur in minore cęsarea zanicopolis. In maiore arsamote euphrati proximum tygri. n gratio certa. In excęlso autem tygrāocerta. At in campis iuxta araxem artaxata: uniuersię magnitudinem aufidius quinquagies centena milia prodidit Claudius cęsar logitudinem ab abscusa ad confinium caspii maris. xiii. m. p. latitudinem dimidium eius a tigranocerta ad hyberiam diuidit: quod certum est in pręfecturis quas strategias uocāt quasdā ex bis: uel singula regna quondā barbaris nominibus. cxx. claudunt eam ab oriente montes: sed nō stati ceraunī nec adyabene regio: quod itereſt spacii cepheni tenēt. Ab bis iuge ultra adiabeni tenēt: per cōualles autem proximi armeniq sunt menouardi moschenī ad dyabenem tygris & montes imunii cingunt: a lęua eius regio medorum est: & prospectus caspii maris ex oceano hoc ut in loco dicemus infunditur: totumq; caucasis montibus cingitur. Incolę per confinium armeniq nunc dicentur.

PLaniciem omnem a Cyro usq; albanorum gens tenet: mox hyberum discreta ab bis amne acazane in cyrum caucasis montibus defluente prçualent oppida albaniq cabalaca hybernię pharnasus iuxta flumen neoris regio thasię & triarę usque ad parthedoros montes: ultra sunt colchicę solitudines: quarū a latere ad ceraunios uerso armeno calybes habitant & moschorum tractus ad hyberum amnem in cyrū defluentem & infra eos sucasani & deinde macerones ad flumē asparcum: sic plana et deuexa obtinentur. Rursus ab albaniq confinio tota montiū fronte gentes siluaq; fere infra lupeinoq; mox diduri & sodi.

AB bis sunt portę caucasię magno errore a multis caspię dictę. Ingens naturae opus montibus interruptis repente ubi fores abditae ferratis trabibus subter medias amne diriedoris fluēte citraq; in rupe castello: quod uocat cumania cōmiuto ad arcendas transitu gentes innumeras: ubi loci terrarum orbe discluso ex aduerso maxime hermasti oppidi hyberū a portis caucasis per mōtes gurdinios uallī suaui

indomitę gentes: auri tamen metalla fodiunt. Ab his ad portum usq; enicoz pluria genera mox accorum. Ita se habet terrarum sinus e clarissimis aliqui inter pōtum & caspium mare. ccclxxv. m. p. non amplius interesse tradiderūt Cornelius nepos. ccl. m. tantis iterum angustiis infestatur asia. Claudius cęsar a cimmerico bosphoro ad caspium mare. cl. tradidit ea quę perfodere excogitasse nicanorem seleucum: quo in tempore a ptolemęo cerauno sit interfectus a portis caucasi ad pōtum. cc. m. p. esse constat fere.

INsulę in pōto planitęq; siue cyaneę siue symphlegades: deide apolloia timinias dicta: ut distigueretur ab ea: quę est in Europa. Distat a contiente. p. m. cingit tribus: & contra pharnaceam caceritbis: quam greci ariam dixerunt: sacramq; marti et in ea uolucres cum aduenis pugnasse pennarum ictu.

NVnc omnibus quę sunt asię interiora dictis ripheos montes transcendat aius. dextroque littore oceani incedat tribus hic partibus caeli alluens asiam scyticus a septentrione. ab oriente Eous a meridie indicus uocatur uarieq; per sinus & accolas in complura nomina diuiditur. Verum asię quoq; magna portio apposita septētrioi iniuria syderis rigens uastas solitudines habet ab extremo aquilone ad initiū ortūs estiui scythę sunt extra eos ultraq; aquilois initia hyperboreos aliq posuere pluribus i Europa dictos primum. Inde noscit promotoriū celticosllycarnus fluuius carābicis ubi laxata cum syderum ui ripheorum montium deficiunt iuga. Ibiq; arempheos quosdam accepimus: haud dissimilem hyperboreis gentem. Sedes sunt illis nemora alimenta bacę capillus iuxta foeminis uirisque improbo existimatur ritu clementes Itaq; sacros haberi narrant: inuiolatosq; esse etiam feris accolarum populis: nec ipsos modo: sed illos quoq; qui ad eos profugiūt: ultra eos plane iam scythę cimerii cisiāti georgi & amazonum gens: hęc usq; ad caspium & hyrcanum mare. Nanq; id erūpit e scythico oceano in diuersa asię plurimis nomibus accolarū appellatū celeberrimus duobus caspio & hyrcano non minus hoc esse q̄ pontum euxinum clytarchus putat Eratosthenes ponit & mensuram ab ortu & meridie per cadusię & albanię oram. v. mille. cccc. stadia: inde paratiacos babarbos hyrsanos ad hostium zoni fluminis. iiii m. d. cccc. p. ab eo ad hostium laxatisum mille. cccc. quę summa efficit. xv. m. lxxv. p Artbemidorus hinc detrahit. xxv. p. agrippa caspium mare gentesq; quę circa sunt et cum his armeniam determinatas ab oriente oceano seuco: & ab occidente caucasi iugis: a meridie tauri a septentrione oceano scythico latere qua cognitum est. ccccxc. m. in longitudinem: in latitudinem. ccxc. m. prodidit. Non desunt uero qui eius maris uniuersum circuitum a freto. xxv. p. tradunt. Irrumpit autem arctis faucibus et in longitudie spaciosis: atq; ubi cepit in latitudie pandi lunatis obliquat cornibus uelut ad męotium lacum ab ore discedēs silicis. Vt auctor est. M. Varro similitudie primus sinus appellatur scythicus. Vtrinq; enim accolunt scythę & per āgustias iter se cōmeāt. hic nomades & sauromathę multis noibus: illinc abezenon paucioribus ab introitu dextro mucronem ipsum faucium tenentium: dein scytharum populis dein per oram albani: ut ferūt a Iasone creati. ante quos mare quod est albanū noiat hęc gens superfusa montibus caucasis ad cyrum amnem armenię confinium atque hyberię descēdēs: ut dictū ē sup maritia eius udiorūq; gentē sarmatę utidorsi aroteres prętenduntur: quorum a tergo indicatę iam amazones & sauromatides flumia per albaniam decurrūt in mare casos & albanos. dein cābises in caucasis ortus mōtibus mox cyrus in coraticis: oram omnem a caso praelatis rupibus accessum gargie per. cccexxv. p. auctor est. Agrippa a cyro caspium mare uocari incipit: accolunt caspii. Corrigendus est error in hoc loco multorum etiam: qui in armenia res proxie cum Corbulone gessere. Nanq; hi caspasias appellauere portas hyberiae: quas caucasias diximus uocari situsq; depicti & inde missi hoc nomen inscriptū habent: & neronis

principis comminatio ad caspias portas tendere dicebatur: cum peter & illas que per byberiam in sarmatas tendunt. Vix ullo propter oppositos montes aditu ad caspiũ mare. Sunt autem alię caspiis gentibus iunctae: quod dignosci non potest. nisi in in comitatu rerum Alexandri magni. Nanq; persarum regna. quę nunc partborum intelligimus inter duo maria perficum & hyrcanicũ caucasis iugis attollunt. Vtriq; per deuexa latera armenię maiori a frontis pte: quę uergit in comagenem cepheniae ut diximus copulatur et a diabeni ad syriorum initium: cuius pars est arbilitis: ubi Darium Alexander debellauit proxima syrię. Totam eam macedones migdoniam appellauerunt a similitudine: oppida alexandria. Item antiochia quã nisibin uocant. Abest ab artaxata. decl. m. p. fuit & nimis imposita tygri ad solis occasum spectans quondam clarissima. Reliqua uero fronte: qua tendit ad caspium mare atrapatene ab artemia otene regione discreta araxe oppidum eius gazea: ab artaxata. cccl. m. passus totidem ab ecbatanis medorum quorum pars sunt atrapeni.

Ecbatha caput medie est Seleucus rex condidit a seleucia magna. dccl. m. p. a portis uero caspiis. xx. m. Reliqua medorum oppida fiscazaga apaia regione cognoiatę Causa portarum nominis eademq; supra interruptis angusto trãsitu iugis ita ut uix singula meent palustra a longitudine. viii. m. p. toto opere manufacto dextra lęuaq; ambustis similes impendent scopuli sitiente tractu per. xxxviii. m. passus angustias impendit deriuatus salis e cautibus liquor atque eadem emissus. Pręterea serpętium multitudo nisi hyeme transitum non sinit.

Diabenis connectuntur carduci quondam dicti: nũc cordueni profluẽte tygri hyspratice paredonti appellati: qui tenent caspias portas his a latere altero occurrunt Altero deserta parthię & citeni iuga mox eiusdem parthię amoenissimus situs qui uocatur coara: duę urbes ibi parthorum oppositę quondam medis cauliope & alia in rumpeis satis quondam ipsius parthię caput becatompilos: abest a portis. cxxxiii. m. p. ita parthorum quoq; regna foribus discluduntur. Egressos excipit protinus ges caspia ad littora usq; qua nomen portis & mari dedit lęua mõtuosa ab ea gente retro ad cyrum amnem producuntur. cxx. m. p. Ab eo amne si subeatur ad portas. dcc. m. hunc enim cardinem Alexandri magni itinera fecere. Ab his ad indiae principium stadia. xv. m. dclxxx. m. pręstendunt ab ęthera oppido: quod appellant zariasta. iii. m. dcc. passus. Inde ad Iraxassem amnem quinque milia.

A Caspus ad orientẽ uersus regio est a pauortene dicta: & in ea fertilitatis inclytę locus claxerum mons: gentes papyri cinaarie cistaurici hyrcani a quorum littoribus idem mare hyrcanium uocari incipit a flumine syderi citra id amnes maziris straor omnia ex caucaso. Sequitur regio marciana apricitatis iclytę sola in eo tractu uitifera undiq; inclusa montibus amoenis ambitu stadiorum mille quingẽtorum difficilis aditu propter barenosas solitudines per. cxx. m. p & ipsa contra parthię tractũ sita in qua Alexander alexandriam condiderat: qua diruta a barbaris Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit seleuciam. Nam interfluente Amargo qui corriuatur in zotalocis maluerat illam antiochiam appellari. Vrbis amplitudo circuit. lxx. stadiis In hac orodes Rõanos classiãa clade captos deduxit. Ab huius excęlsis p iuga caucasi protenditur ad bactros usq; gens mardorum fera sui iuris. Ab eo tractu gentes oceaí comori berorige barma tortopice marcomani marsi areni. Radruani. fluia mandrũ chridinum: ultraq; corasini gandari arassini nasecreani arsilogi: quos greci cadusios appellauere. matiani: oppidũ heraclea ab Alexandro conditũ: quod deide subuersũ ac restitutum Antiochus achada appellauit. In lacu cayro franate. cxii. dribices: quorum medios fines secat oxus amnis ortus in dicto lacu: tagomoci batheni sarapare bactri

quorum oppidum zariaſtres: quod poſtea bactrum a flumine appellatum eſt gens hęc obtinet aduerſa montis parapanaſi & aduerſos fontes indi. Includitur flumine ocho: ultra ſogdiam oppidum panda: & in ultis eoꝝ finibus alexãdria ab Alexandro magno conditum oppidum. Arae ibi ſunt ab Hercule & a libero patre ibi cõſtitutę. Item cyro & Semiramide atq; alexandro finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarũ includente flumíe laxate: quod ſcythę ſcythim appellãt. Alexander militeſq; eius tanaim putauerunt eſſe. Tranſgreditur eum amnẽ demonas. Seleuci & antiochi regum dux: quem maxime ſequimur in his araſq; apollinis didimeo ſtatuit.

VLtra ſunt ſcytharum populi perſę illos ſagas uniuerſos appellauere a proxima gente antiqua aramios: ſcythę ipſi perſas icorſaros & caucaſum montem graucaſum hoc eſt niue candidum multitudo populorũ innumera & quę cum parthis ex ęquo degit. Celeberrimi eorũ ſacemas ſategede beſedones aſteterini niciperſti tomodeti biſtiedones came camace beucate chotieriantes tampſace arini aſpianta catidiaſi otaci Ibi napei interiſſe dicũtur a pellęis: nobilia apud eos fluia mandrageũ & caſpaſum nec in alia parte maiorem auctorum inconſtantiã credo propter innumeras uagaſq; gentes: hauſtũ ipſius maris dulcẽ eſſe: & Alexander magnus prodidit &. M. Varro talem perlatã Pompeio res iuxta gerenti mitridatico bello magnitudine haud dubia influentium fluminũ uicto ſale: adiicit. Idem Pompeii edicto exploratũ in bactros vii. diebus ex India peruenirí ad Iachrum flumen: quod moxum influat: & ex eo p caſpium in cyrum ſubuectos & unum pluris dierum terreno itinere ad phaſim in pontum indicaſſe poſſe deuehi merces. Inſulae in toto eo mari multae uulgata una maxime tazata a caſpio mari ſcythicoq; oceano in eum curſus inflectitur ad orientẽ conuerſa littorum fronte. Inhabitabilis eius prima pars a ſcythico promontorio ob niues proxima inculta ſęuitia gentium. Anchropophagi ſcythae inſident humanis corporibus ueſcentes. Ideoq; iuxta uaſtę ſolitudies feraꝝq; multitudo haud diſſimilẽ hominum immanitatem obſidens: iterum deinde ſcythę iterumq; deſerta cũ beluis uſq; ad iugũ incubans mari quod uocant tabim. Nec ante dimidiã ferme lõgitudinẽ orę eius quę ſpectant ad ſtidon orientem inhabitatur illa regio: primi ſunt hominũ qui uocantur oſſeres: latine ſiluarum nobiles perfuſam aquam depectentes frondiũ caniciem. Vnde geminus foeminis noſtris labos redordiendi fila: rurſuſq; texendi tam multiplici opere tam longinquo orbe petitur: ut in publico matrona trãſluceat Seres mites quidem ſed & ipſis perſimiles. Cętum reliquorum mortalium fugiunt eum commercia expetant: primum eorum noſcitur flumen pſitaras proximũ cũbra Tertium lanos: a quo promontorium criſe ſinus cyrnaba flumẽ atianos ſinus & gẽs hominum atacorũ apricis ab omni noxio afflatu ſecluſa collibus: eadẽ qua hyperborei degũt tẽpie: de his priuati cõdidit uolumẽ hamometus: ſicut hecataeus de hyperboreis Abathocaris gentes tuni & focari etiã indoꝝ caſiri itrorſus ad ſcythas uerſi humanis corporibus ueſcuntur. Nomades quoq; indię uagantur hic qui ab aquilone cõiungi ipſis ciconas dixere & briſaros: ſed ũde plane conſtẽt gentes hemodi mõtes aſſurgũt Indoꝝq; gens incipit non eo tantum mari adiacẽs: uerũ & a meridiano: quod ídicũ appellauimus: quę pars orientis aduerſa recto protẽditur ſpacio ad flexum & initio indici maris. xviii. m. lxxv. m. p. colligit. Deinde qua flectitur in meridiem. xxiiii. m lxxv. m. p. ut Eratoſthenes tradit uſq; ad Indũ amnen: qui eſt ab occidente finis ídię Complures autem totam ipſius longitudinem. xl. dierũ noctium q; uehfico nauiũ curſu determinauere: & a ſeptentrione ad meridiem. xxviii. l. p. Agrippa lõgitudinis xxxiii. latitudinis. xiii. prodidit. Poſſidonius ab eſtiuo ſolis ortu & ad hybernium exortum metatus eſt eã aduerſam gallię ſtatuẽs quã ab occidẽte eſtiuo ad occidẽtem hybernum metabatur totam a fauonio. Itaq; aduerſo eius uenti afflatu iuuari Indiã ſalubremq; fieri haud dubia ratione docuit: alia illius cęli facies: alii ſyderum ortus

binę estates in anno binę messes: media inter illas hyeme etesiarum flatu. Nrã uero bruma leues ibi aure mare nauigabile gentes & urbes innumerabiles: si quis omnes persequi uelit. Etenim patefacta est non modo Alexandri magni armis regumque qui successere: & circumuectis in hyrcanum mare & caspium Seleuco & Antiocho prefectoq; classis eorum patrocle. Verum & aliis auctoribus grecis qui cum regibus idicis morati sunt: sicut megasthenes & dionysius a philadelpho missus ex ea causa uires quoq; gētiũ prodidere. Non tamē est diligētię locus adeo diuersa & ieredibilia traduntur. Alexandri magni comites in eo tractu indię: quē bi subegerant scripserũt v. oppidorum fuisse nullum colligi minus gentium. viii. m. Indiamq; tertiã partem esse terraꝝ omniũ multitudinem populoꝝ innumerã probabili sane ratione. Indi eni gentiũ prope soli nũq̃ migrauere finibus suis: colligunt a libero prē ad Alexãdꝝ magnum reges eorum. clii. annis. vi. ccccii. adiiciunt & menses tres. amnium mira uastitas proditur Alexandrum magnum nullo die minus stadia sexcenta nauigasse Indo nec potuisse ante menses. v. enauigare adiectis paucis diebus: & tamē miorem gange esse constat. Seneca etiam apud nos tentata Indię commentatione. lxx. amnes eius prodidit gentes duo de. xx. centumq; par labor sit montes ennumerare. Iũgunt inter se himaus hemodus paropanissus caucasus .p. .ã. .R. .a qbus tota decurrit in planiciem immensam: & egypto similem. Verũ ut terrena demostratio itelligat Alexandri magni uestigiis insistamus diognetus & betomus itinerũ eius mēsores scripsere a portis caspiis hecatonphilon parthorum quot milia diximus esse. p. Inde alexandriam quam urbem idem rex condidit. d. lxxv. a prophicasi andragaꝝ. cxcviii m. caracostiorum oppidum. dlxv. hortospanum. clxxv. Inde alexandri oppidum. l. in quibusdam exemplaribus diuersi numeri reperiuntur: hanc urbem sub ipso caucaso esse positam: ab ea ad flumen copheta & oppidum indoꝝ peucodaum. ccxxvii. Inde ad flumen indum & oppidum taxilli. lx. ad hydaspem fluuiũ clarũ. cxx. ad hypasim non ignobiliorem. xxviii. ccclxxx. qui fuit Alexandri itinerum terminus exupato tamen amne arisq; in aduersa ripa dicatis: epistolę quoq; ipsius regis consentiũt his. Reliqua inde seleuco nicanori peragrata sunt ad syderum. clxviii. Iomanem amnẽ tãtundẽ exēplaria aliq̃ adiciũt. v. m. p. Inde ad gangẽ. cxii. ad rodasam. clxviii. m. alii cccxxv. In hoc spacio produnt ad calimpaza oppidum. clxvii. d. alii. cclxv. Inde ad confluentem ioannis amnis & gangis. dcxxv. pleriq; adiiciunt. xiii. d. oppidumque palymbotra. cccxxv. ad hostium gangis. dccxxxvii. d. gentes quas memorare non a montibus hemodis: quorum promontorium himaus uocatur incolarum lingua muscosum significante: isauricos iruci & per iuga critotophagi. multarumq; gentiũ cognomen bragmane: quorum macocaligne flumina primas & casmas quod in gāge influit ambo nauigabilia: gentes caligmae mari proximae & supra mandei mulli quorum mons mallus finis qui tractus est ganges.

Ganges hunc alii incertis fontibus ut nilum rigantemq; uicina eodem modo alii in scythicis montibus nasci dixerũt. Influere in eũ. xxx. amnes ex his nauigabiles prēter iam dictos ebrenacam ramnum bouam casuagã sonũ: alii cũ magno fragore ipsius statim fontis erumpere: deiectumq; per scopulos & abrupta ubi primũ moles planicies contingat in quodam lacu hospitari. Inde lenem fluere ubi minimum. viii m. passus: latitudine ubi modicum stadiorum centum altitudie nusq̃ miore. p. xx.

INdię nouissime gentes gandaligum calingarum regio parthalis uocat. Regi. lx. m. peditum equites mille elephanti. dcc. in procinctu bellorum excubant. Nanq; uita mitioribus populis indorum multipartita degitur tellurem exercent militiam alii capessunt: merces alii suas euehunt: externas inuehunt resp. optimi ditissimique temperant. Iudicia reddunt: regibus assident. Quintum genus celebratę illic & ,ppe

in religionem uersę sapientię deditum: uoluntaria semper morte uitã accenso prius rogo finit. Vnum super hęc est semiferum ac plenũ laboris imensi a quo supradicta continentur. Venandi elephantos domãdiq; his arant inuehũtq; hęc maxie nouere pecuaria: his militant: dimicantq; pro finibus. Delectum in belua uires & ętas atque magnitudo faciunt. Insula in gange est magnę amplitudinis: gentem cõtinẽs unam modrogalingam nomine. Vltra siti sunt modubae melinde uberae cum oppido eiusdẽ nois magifico: modresi peticalces assuri fassule tholebrore micole abalicalute Rex horum peditum. l. m. equitum. iii. m. elephãtos. cccc. in armis hab&. Validior deinde gens andare plurimis uicis. xxx. oppidisq; muris turribusq; muniunt. Regi prębet peditum. c. m. equitum. ii. m. elephantos mille fertilissimi sunt auri daredes et eboris & argenti: sed omnium in India prope non modo in hoc tractu potentiam claritatemq; antecedunt farsi amplissima urbe ditissimaq; palibothra. Vnde quidam ipsam gentem palibothros uocant: imo uero tractum uniuersum a gange. Regi eorũ peditum. dc. m. equitum. xxx. m. elephantorum. viii. m. per omnes dies stipẽdiant. unde conectatio ingens opum est. Ab his interiore situ nomades & suari: quorum mons maleus: in quo umbrę ad septentrionem cadunt byeme: estate in austrum per senos menses septẽtriones eo tractu semel anno apparere nec nisi. xv. diebus Bethõ auctor est: hoc idem pluribus locis indię fieri megasthenes: austrinumpolum. Indi dramasa uocãt. Amnes Iomanes per gangem per palibothros decurrit. Inter oppida mecora & carisobora: a gange uersa ad meridiem plaga tinguntur sole: populi iam quidem infecti: nondum ęthiopum modo exusti: quantũ ad Indum accedũt tantũ colore praeferunt. Indus statim apresiorum gente: quorum in montanis pigmaei traduntur. Arthemidorus inter duos amnes. xxi. interesse tradit.

INdus sinus ab icolis appellatus ĩ iugo caucasi mõtis: quod uocat paropaissus aduersus solis ortũ effusus & ipse. Vnde. xx. recipit amnes: sed clarissimos hydaspẽ quattuor alios afferentẽ cãtabam tres per se uero nauigabiles acesynum & hinsepm: quadam tantum aquarũ modestia nusq̃ latior. l. stadus aut altior. xv. p. amplissiam insulam efficiens: quę presiane nominatur: & aliam minorẽ quę patale ipse per. xii. m. el. m. p. paucissimis auctoribus nauigatur: & quodam solis comitatu in occasum uersus oceano infunditur mensuram ore ad eum ponam. ut inuenio generatim: q̃q̃ nullę inter se congruant ab hostio gangis ad promontorium galingon & oppidum dandagula. dc. xxv. p. ad tropina. xii. m. xxv. m. Ad perimule promontorium ubi est celeberrimum indię emporium. dccl. m. p. Ad oppidum in isulã quã supradiximus patalam. dc. m. xx. m. p. gentes montanę inter eam & iomanem cesice triboni silurẽs Deinde megale: quorum regi. d. m. elephanti peditum & equitũ numerus incertus chrisei parasange tringriferas statentes armant peditum. xxx. m. elephantorum. ccc. equites. dcccc. m. bos indos includit montium corona circundatos & solitudinibus dc. m. xxv. m. infra solitudines clari sure. Itezq; solitudines per. clxxxv. m. p. plerunq; barenis ãbientibus haud alio modo q̃ insulas mari. Infra deserta hęc malte coresinge maroercoz gemoz. Iam hi montũ qui perpetuo tractu ad oram oceani pertinent incolę liberi & regũ expertes multis urbibus montanos obtinent colles nareę: deide quos claudit mõs ãplissimus idicoz capitalia huius icolę alio latere late auri & argẽti metalla fodiunt. Ab his oratę quoz regi elephanti quidẽ. x. sed amplae uires peditũ uaratarate: & hi sub rege elephantos nõ alũt fiducia equitũ peditũq; d. m. odõberores salabastrę & oratę urbe pulchra fossis palustribus muita per quas crocodili humani corporis auidissimi aditum: nisi ponte non dant. Et aliud apud illos laudat oppidũ automula impositũ littori. v. amniũ in unũ cõfluẽte concursu emporio nobili. Regi eorum elephanti mille. dc. m. peditũ. el. m. equitum. v. m. pauperior carmarum rex elephantos. lx. paruasq; reliquas uires hab&. Ab his panclea sola indorum regnata

foeminis unam herculi sexus eius genitam ferant: ob id gratiorem regnoq; donatam
prçcipue ab ea deducentes originē iperitant. ccc. m. oppidis peditū. cl. m. elephātis.
d. m. post hanc trecentarum urbiū seriem derage posinge butegogarei umbrç nereç
brangosi nobunde concende nesei palatrite salobri aseolonsete patala īsulā attigētes
Acirius extremo littore ad caspias portas. xviii. xxv. produntur. hinc deinde accolūt
Indum aduersus eos uidente demōstratione athebolinge galitalute dimurii megari
ordale mese abisuri silem mox deserta. M. ccl. m. quibus exuperatis organige aborte
brasirte & ab his solitudines prioribus pares dein phoropboges arbe marogo matre
britçq; quarum. xii. nationes singulisq; hinc urbes. Aseni trium urbiū incolç caput
eorum Bucephala. Alexandri regis equo cui fuerat hoc nomen ibi sepulto cōditum
montani super hos caucaso subiecti soseade sondre transgressisq; indum & cū eodē
currentibus sambrie sambracem bisambrite orasandi senitaxie cū urbe celebri. Iam
in plana dimisso tractu cui uniuerso nomen amande populi quattuor peucolitae
arsagalitae gerete assoi: etenim pleriq; ab occidente non indo amne determinant. sed
adiiciunt quattuor satrapias gedrosos arochotas arrios paropanisdas.

VLtimo fine cophete fluuio: quç omnia arriorū esse aliis placē: necnō & nysam
urbem pleriq; indiç ascribunt montemq; merum libero patri sacrum. Vnde origo
fabulç iouis foemine editum. Item aspaganos gentē uitis & lauri & buxi pomoq;
omnium in grçcia nascentium fertilē quç memorāda ac prope fabulosa de fertilitate
terrç & genere frugum aruorumq; ut ferarum uolucrum & aliorum aialiū tradūtur
quçq; suis locis in reliqua parte operis commendabuntur quattuor uero satrapiae:
mox paulo ad taprobanem insulam festinātē animo: sed ante sunt aliç patale: quam
significauimus in ipsis faucibus indi triquatra figura. ccxx. m. p. latitudine. Extra
hostium indi crynse & argyre fertiles metallis ut credo. Nam quod aliqui tradidere
aurum argentumq; his solum esse haud facile crediderim. Ab his. xx. m. p. latitudīe
crotabe atabea. xii. bibaga ostreis ac conchyliis referta: deinde coralyba. viii. m. passus
a supradicta: multçq; ignobiles.

TAprobanem alterum orbem terrarum diu esse existimatum est. Anthicthonū
appellatione: ut liquer & insulam esse Alexandri magni aetas resq; praestitere
Onesicritus classis eius prefectus elephantos ibi maiores bellicosioresq; q̄ in India
scripsit gigni. Megasthenes flumine diuidi incolasque palaeogonos appellari: auri
margaritarumq; grandium fertiliores q̄ indos. Eratosthenes & mensuram prodidit
longitudis. vii. m. stadiorū: latitudis. v. m. nec urbes esse: sed uicos septingentos.

INcipit ab eo mari iter ortum occasumq; solis indiç prętenta & quondā credita.
xx. m. dierum nauigatione a presiana gente distare: mox quia papyraceis nauibus
armamentisq; nili peteretur ad nostrarum nauium cursus. vii. dierū interuallo taxata
mare interest uadosum senis non amplius altitudinis passibus: sed certis canalibus
ita profundum: ut nullç ancorae sidant. Ob nauibus utriq; prorç per angustias aluei
circumagi sit necesse magnitudo alterna milia ad forum Sydeū in nauigando nulla
obseruatio: septentrio non cernitur. Sed uolucres secum uehunt emittentes sępius
meatumq; earum terras petentium comittantur: nec plus q̄ ternis mensibus anno
nauigant. Cauent a solsticio maxie. c. dies: tunc illo mari byberno hactenus a priscis
memorata nobis diligenter in noticiam Claudii principatu contigit etiam legatis
ex illa īsula aduectis. Id accidit hoc modo annii plocamii: qui maris rubri uectigalia
fisco redemerat libertus circa arabiam nauigans aquilonibus raptus prēter carmaniā
xv. die hypparos portum eius inuectus hospitali regis clementia sex mensiū tēpore
imbutus alloquio percunctanti postea narrauit. Romanos & cęsarem miū immodū
inauditos iusticia ille suspexit quod paris pondere denarii essent in captiua pecunia:

cum diuersae imagines indicarent a pluribus factos & hoc maxime sollicitatus ad amiciciã legatos: quattuor misit pricipe eoꝝ rachia. Ex his cognitũ. d. m. esse oppida: portum contra meridiem appositum oppido pallesimundo omnium ibi clarissimo ac regia. cc. plebis stagnum intus megisba. cccl xxv. m. p. ambitu. Insulas pabuli tãtũ fertiles complexum Ex eo duos amnes erumpere pallesimundum iuxta oppidum eiusdem nominis influentem in portum tribus alueis quinq; stadiorum arctissimo xv. amplissimo. Alterum ad septentriones indiamq; uersum cyndara noĩe proximũ esse indię promontorium: quod uocatur coliacum quatridui nauigatione medio in cursu solis insula incurrente mare in colore puiridi. Pręterea fructuosum arboribus iubas eorum gubernaculis deterrentibus septentriones uergiliasq; apud nos ueluti in nouo cęlo mirabantur. Ne lũam quidẽ apud ipsos: nisi ab. viii. in. xvi. supra terrã aspici fatentes canopum lucere noctibus. Sydus ingens & clarum: sed maxime mirabis erat contra umbras suas in nostrum caelum cadere: non in suum: solemq; a lęua oriri in dextrã occidere potius q̃ e diuerso. Idẽ narrauere latus ĩsulę quod prętẽderet indię. x. stadiorum esse ab oriente byberno ultra montes hemodos. Seras quoq; ab ipsis aspici noctes etiam commercio patrem rachię commeasse eo: aduenis ibi feras occursare: ipsos uero excedere hominum magnitudinẽ rutilis comis cęruleis oculis oris sono truci nulli commercio linguę. Cętera eadem quę nostri negociatores fluis ulteriore ripa merces positas iuxta uenalia tolli ab his si placeat pmutatio ab his nõ aliter odio iustiore luxuriae: q̃ si perducta mens illuc usq; cogitet quid & quo petat et quare. Sed ne taprobane quidem q̃uis extra orbem a natura relegata nostris uitiis caret: aurum argentumq; & ibi in precio marmor testudis simile margaritę gẽmęq; in honore multo prestantiores & totius luxurię nrẽ cumulus ipsoꝝ opes maiores eẽ dicebant: sed apud nos opulentię maiorem usum. Seruum nemini: non indie autẽ interdiu somnum: ędificia modice ab humo extantia: annonã nunq̃ augeri: non fora litesue esse eo coli herculem: eligi regem a populo senecta clementiaque liberos non habẽtem: & si postea gignat: abdicari ne fiat hereditariũ regnũ Rectores ei a populo xxx. dari: nec nisi plurium sententia: q̃q̃ capite damnari. Sic quoq; appellationem esse ad populũ. lxx. iudices dari: si liber & bi reum amplius. xxx. his nullã esse dignationẽ graiissimo probro regi cultum liberi patris. Cęteris arabum regem si quid deliquat morte mulctari: nullo interueniente: sed aduersantibus cunctis & commercia etiam sermonis negantibus festa ueneratione absumi gratissima cum ignibus elephãtisq; constare: agros diligenter coli. Vitis usum non esse: pomis abundare: esse in piscatu uoluptatem testudinum maxime: quarum superficie familias habitantium contegi tanta reperiri magnitudine. Vitam hominum. c. annis modicam. Hęc comperta de taprobane. iiii. satrapię: quas in hunc locum distulimus. Ita se habent.

APproximis Indo gentibus mõtana capi sene ãbit capisam urbẽ quã diruit Cyrus Aracosia cum oppido & flumine eiusdem nominis: quod quidam cyram dixere a semiramide conditum. Amnis berimadus prefluens paralestem: racosioꝝ proxius his a meridie ad partem arachotaꝝ faciunt dexendrosos: a septẽtrione paropanisidas Carcana oppidũ sub caucaso: quod postea teorogonis dictũ: hęc regio est ex aduerso bactrianorum. Deinde eius oppidum Alexandria a conditore dictũ: sindraci dãgale parapiane cantazes mazi Ad caucasum cadrusi oppidum ab Alexandro conditum Infra hęc omnia ora ab indo arriana regio ambusta feruoribus desertisq; circundat multa tamen interfusa opacitate cultores congregat circa duo maxime fluia Tholerõ et arosapen oppidum artaco. Anarius amnis qui prefluit Alexandriã ab Alexandro conditam. Pat & oppidum stadia. xxx. multoq; pulchrius sicut antiquius arcacabene Iterum ab Antiocho munitum stadia. l. m. Dein dorsigingus amnis pharracotis opradus protasa oppidum zerasparũ drange eriete zarange gerusi oppida peuculis

lymphorca mecoricũ deserta amnis manecina agu:rigens flumen bozim gens urbi flumen nauigabile pomannis pandorum finibus. Item cambirus suarorum hostio portuosus: oppidũ cõdigrama flumẽ cophesim fluunt in eum uauigabilia sed clarus parospus & sodinus.

VRianę partem esse claritim aliqui uolunt mensurãq; prodũt utriusq; lõgitudie xiiii.m.p. latitudine dimidio minore q̃ indię: alii gedrusos & seres posuere. p. cxxxiiii.m. mox icbthiophagos oritas ꝓpia nõ indoꝝ ligua loquẽtes per. cc. p. inde posuere arbioꝝ gentẽ p. cc. m. p. icbthiophagos oẽs Alexãder uetuit piscibus uiuere Dei posuere arbuoꝝ gẽtẽ. p. cc. ultra deserta: deide carmania ad persas atq; arabes: sed prius q̃ hęc generati ꝓseq̃mur indicare cõueit quę prodit Onesicritus classe alexãdri circumuectus. In mediterranea persidis: ex indię situ narrata proxime a iuba: deinde eam nauigationem quae his amnis comperta seruatur hodie Onesicriti & nearchi nauigatione: nec nomina hab& mansionum nec spacia. Primum que silenepdis ab Alexandro condita. Vnde coeperunt exordium: iuxta quod flumen aut ubi fuerit. non satis explanatur: hęc tamen digna memoratu produnt ab his oppidũ a nearcho conditũ in nauigatione ea flumen nabrum nauium capax contra insulam distãs. lxx. stadius. Alexandria condita a Leonato iussu Alexandri in finibus gentis. Argenius portu salubri flumen tombierum nauigabile circa quod parire deinde icthiophagi tam longo tractu: ut. xxx. dierum spacio prętnauigauerit insulam: quę solis appellat̃ et eadem cubile nymparum rubens: in qua nullum non animal absumitur incertis causis origens flumen carmanię hyrcanis portuosum & auro sterile. Ab eo primum septentriones apparuisse annotauere arcturum neque omnibus cerni noctibus: nec totis ũq̃ archemeidas usq; illo tenuisse: ęris & ferri metalla & arte uici minii exerceri Inde promontorium carmanię est: ex quo in aduerso ora ad gentem arabiae iectus in castra distat. l. m. p. Insulę tres: quarum orada tantum habitatur acosa continenti. xxv. m. p. insulę quattuor iam in sinu ante pericula contra has hydri marini uicenũ cubitorum adnatantes terruere classem. Insula acotra drintem gaurate. In qbus chiaĩ gens: flumen hypperis: in medio sinu persico onerariarum nauium capax flumen sitbiogadus: quo hyspasardas. vii. die nauigauigatur: flumen nauigabile phristimus insula sine nomine: flumen grandis modicarum nauium per suasianẽ fluit. Dexterã eius accolunt deximontani: qui bitumen perficiunt: flumen zarotis hostio difficili. nisi peritis. Insulę duę paruę. Inde uadosa nauigatio palustri similis: p euripos tamẽ quosdam peragitur hostium euphratis lacus: quem faciunt heuleus & tygris iuxta cariacem. Inde tygri susa festos dies ibi agentem Alexandrum inuenerunt. vii. mẽse postq̃ digressus ab his fuerat patalis. iii. nauigatiois die. Sic alexãdri classis nauigauit postea a siagro arabię promontorio patalem siuonio: quem hyppalum ibi: uocant petere certissimum uidebatur. xiii. m. xxxii. m. p. existiatione secuta ueritas ꝓpiorẽ cursum tutioremq; indicauit: si ab eodem promontorio tingrerum amnem portum indię peter&: diuq; ita nauigatum est. donec compendia inuenit mercator. lucroque India admota est. quippe omnibus annis nauigatur sagittarioꝝ cohortibus ĩpositis etenim pyrrbatę maxime infestant. nec pigebit totum cursum ab ęgypto exponere. nunc primum certa noticia patescente digna res nullo anno mius hic quigẽtessius imperii nostri exhauriente India: & merces remittente quę apud nos centuplicato ueneant. ii. m. p. ab alexandria abest oppidum iuliopolis inde nauigant niloceptũ cccii. m. p. qui cursus etbesius flantibus peragitur. xv. diebus: a copto Camelis itur. aquationũ ratione mãsioibus dispositis prima appellatur hydreum. xxxii. m. Secũda in monte diei itinere. Tertia in altero hydreumate: a copto. lxxxxv. deinde in monte mox ad hydreum apollinis. A copto apollinis. clxxxv. p. Rursus in monte mox ad hydreum nouum hidreum a copto. ccxxxiii. m. passus. Est & aliud hidreuma uetus trogoditicum nomiatum ubi prędidium excubat diuerticulo duum milium. Distat

a nouo hidreumate.iiii.m.p. Inde beronice oppidũ: ubi portus rubri maris a copto
cclvii.m.p. Sed quia maior pars itineris cõficit noctibus: ꝓpter ęstus & statiui dies
absummũtur totum a copto beronicem iter.xii. peragitur die. Nauigare incipiunt
ęstate media ante canis ortum: aut ab exortu protinus: ueniũtq; circiter.xxx. die occeli
arabię aut canem turifere regionis. Est & tertius portus qui uocatur muza: quẽ ĩdica
nauigatio nõ petit: nec nisi thuris odorumq; arabęo⁊ mercatorũ. Intus oppida regia
eius unum appellatur sipbar: aliudq; sabe. Indos autem petentibus utilissimum est
ab oceli egredi. Inde uento byppalo nauigãti diebus.xl. Ad primum emporiũ indię
muzirum non expetendum propter uicinos pirrhatas: qui obtinent locum nomie
hydrias. Neq; est abũdans mercibus: prętera a terra lõge abest nauiũ statio: litribusq;
afferuntur oneratęq; egeruntur. Regnabat ibi cum proderem hęc caelebetonas: alius
utilior portus gentis neacridum: qui uocatur becare. Ibi regnat pandion longe
ab emporio in mediterraneo distante oppido: quod uocatur modusa. Regio autem
qua piper monosilis lintribus becarem conuehunt uocatur contionara: quę omnia
gentium portum ue: aut oppidorum nomina apud neminem priorũ reperiuntur.
quo appar& mutari loco⁊ status. Ex india renauigãt mense ęgyptio timbi incipiente
nostro decembri aut utiq; inechiris ęgypti. Intra diem sextum: quod fit inter idus
Ianuarias nostras. Ita eueit ut eodẽ ãno remeẽt. Nauigãt aũt ex India uẽto uulturno
et cum intrauere rubrum mare africo uel austro: nunc reuertemur ad propositum
carmanię oram patere duodecies.l.m.p. Nearchus scripsit ab initio eius ad flumen
sabi.c.m.p. inde uineas coli: & arua ad flumen tananim.xxv. spacio. Regio uocatur
armixia oppida carmaię ęthis & alexandria irrumpit deinde in hac parte geminum
mare in terras quod rubrum dixere nostri: gręcia erythrum a rege erythra: aut ut alii
solis repcussu talẽ reddi colorẽ existiantes: alii ab harẽa terraq; alii tali aquę ipius natã

SEd in duos diuiditur sinus is qui ab oriente est persicus appellatur.xxv.m.p.
circuitu ut Eratosthenes tradit. Ex aduerso est arabicus. Cuius.xii.m.p. longitudo
rursus altero ambitur sinu arabico nominato: oceanum qui influit azaniũ appellant
persicum introitu.v.m. latitudinis alii quattuor fecerunt. Ab eo ad intimum sinum
recto cursu.xi.xxv. prope modum constat esse: & situm eius humani capitis effigie
Onesicritus & Nearchus ab indo amne in sinum persicum: atq; illinc babylonem
ab euphratis paludibus scripse⁊t.xvii.m.p. esse. In carmaię ãgulo sũt chelonophagi
testudinum superficie casas tegentes: carne uescentes. A flumine arabię ꝓmontoriũ
ipsum inhabitãt prẽter capita toto corpore hirti corusq; piscium uestiti.

AB horum tractu Indiam uersus caracãdus deserta ĩsula in oceano.d.m. passus
traditur iuxta eam freto interfluente stordis quaestuosa margaritis a promontorio
carmanis iunguntur armozeri quidam interponunt arbios.cccc.xii.p. toto littore
ibi portus macedonum & Alexandri arae: in promontorio amnes sichanas: dein
dratinus & salsus ab eo promontorium themisteas: insula aphrodisia habitatur in
persidis initio. Ad flumen orati quo diuiditur a climaide contra persidẽ ĩsulę philos
casandra aracha cum monte prę⁊alto Neptunno sacra ipsa persis aduersus occasum
sita obtinet littora.dl.m.p. etiam in luxum diues in parthorum iampridem trãslata
nomen: horum de imperio nunc paucis. Regna parthorum duo de.xx. sunt omnia
ita enim diuidunt prouicias circa duo: ut diximus maria rubꝫ a meridie: hyrcanum
a septentrione. Ex his.xi quae superiora dicuntur incipiunt a confinio armeniae
caspiisq; littoribus pertinent ad scythas: cum quibus ex ęquo degunt. Reliqua septẽ
regna inferiora appellãtur quod ad parthos attin& semper fuit parthia in radicibus
montium sępius dictorum: qui omnes eas gentes prętexunt: habent ab ortu arrios
a meridie carmaniam & arianos. Ab occasu pratitas medos: a septentrione hyrcanos

undiq; desertis cincta. ulteriores parthi nomades appellant. Citra deserta ab occasu urbes eorum: quas diximus ISSATIS & calliope: ab oriente estiuo pyropum: ab hyberno maria in medio hecatonpylus arsate Regio nysia pthiq nobilis: ubi alexandripolis a conditore est.

Necessarium est hoc in loco signare & medorum situm: terrarumq; faciem circũagere ad persicum mare quo facilius dein reliqua narrentur. Nanq; media ab occasu transuersa obliq; parthiq occurrens utraq; regna includit. hab& ergo ab ipso ortu caspios & parthos: a meridie setacenem & susianem & persida: ab occasu adiabenem a septentrione armeniam: persq rubrum mare semper accoluere. propter quod sinus persicus uocatur. Regio ibi maritia ceribobus qua uero ipsa subiit ad medos climax megale appellatur. locus arduo montis ascensu per gradus itroitu ãgusto ad p'opoli caput regni: dirutam ab Alexandro: prçterea habet in extremis finibus laodiciam ab Antiocho conditam. Inde ad orientẽ magi obtinẽt ad phrasargida castellum in quo Cyri sepulchrum est: & horum hecbatana oppidum translatũ a Dario rege ad mõtes inter parthos & arianos excurrunt paratacem: his a gentibus & euphrate inferiora ineluduntur. Reliqua dicemus a messopotamia excepto mucrone eius arabumque populis in priore dictis uolumine. Messopotamia tota assyriorum fuit uicati dispsa preter babyloniam & ninum macedones eam in urbes congregauere ,ppter ubertatẽ soli oppida prçter iam dicta habet seleuciam laodiciam arthemiam. Item in arabum gente qui arcei uocant &Vuandani. Antiochia quę a prçfecto messopotaiç nicanore condita arabis uocat. Iũgunt his arabes itrorsus beldamari supra quos ad palacõtan flumen bura oppida salmani & masei ab arabibus condita: eis uero iuncti arzoni p quos zerius fluuius in tygrim cadit azanis silcides montani & oruntes: quorum ad occidentem oppidum gaue camella. Item sua in rupibus supra silcidas sita. iii. m. per quos lycus ex armenia fertur absytris ad hybernum exortum. Acolchis oppidũ mox in cãpestribus oppida tadiospegia politeia stratoicea. Antheuius ĩ uicinia euphratis nicephorion: quod ut diximus Alexander iussit condi propter opportunitate dicta est: & in zeugmate apamia ex qua orientem petẽtes excipit oppidũ cafrena muitum quondam stadiorum. lx. amplitudine: & satraparum regia appellatum: quo tributa conferebant: nunc in arcem redactũ: durat ut fuere aebata: & ductu Pompeii magni terminus Romani imperii oricos a zeugmate. ccl. m. sunt: qui tradunt euphratem gobaris praefecti opere deductum: ubi esse diximus & findi: ne praecipiti cursu babyloniã infestaret ab assyriis uniuersis appellatum armachal: quod significat regiũ flumen qua deriuatur oppidum fuit agaram & maximum: quod diruerunt persae Babylon chaldaicarum gentium caput diu summam claritatem inter urbes obtinuit in toto orbe: propter quam reliqua pars messopotamiç assyriçq; babylonia appellata est. lx. m. p. amplexa muris ducenos pedes alti: quinquagenos latis. In singulos pedes ternis digitis mensura ampliore q̃ nostra interfluo euphrate mirabili opere utroque durat adhuc ibi iouis belli templum: Inuentor hic fuit syderalis scientiç. De çtero a circuitu ad solitudinem redit exhausta uicinitate Seleuciç ob id conditę a Nicanore intra nonagessimum lapidem in confluentem euphratis fossa perducta atq; tygris quę tamen Babylonia cognominatur libera & hodie: ac sui iuris macedonũq; moris feruntur ei plebes urbanę. d. m. Situm uero moenium aquilę pandentis alas. Agrũ totius orientis fertilissimum inuicem ad hanc exhauriendam ethesiphontem iuxta tertium ab ea lapidem in Caloniciide condidere parthi: quod est nunc caput regni. Et postq̃ nihil proficiebatur nuper Vologesus rex aliud oppidum Vologesocertam in uicinia condidit. Sunt etiam nunc & in messopotamia oppida hypaneũ caldeorũ doctrina claro: & hoc sicut babylon iuxta fluuium narragam qui cadit in narragam. Vnde ciuitati nomẽ muros scytharenorum psę diruer&. Orcheni quoq; tertia caldeorũ doctrina in eodem situ locantur ad meridiem uersi. Ab his notice & orothophanite

et gneciocante euphrate nauigari babylonem perſico mari.ccccxii.m.paſſus tradunt Nearchus & Oneſicritus:qui uero poſtea ſcripſere a Seleucia.cccc.lxxxx.m.Iuba a babylone caracem.clxxv.m d.m.fluere. Aliqui ultra babylonem continuo alueo prius q̃ diſtrahatur irrigua.lxxxvii.uniuerſo autem curſu.xi. Inconſtantiã menſurę diuerſitas auctoꝝ facit cum perſę quoq; ſcenos & paraſangas alia mẽſura determient ubi deſit alueo munire ad confinium caracis accedente tractu ſtatim infeſtant artali latrones arabum gens ultra quos ſcenitę. Ambitu uero euphratis nomades Arabiae uſq; ad deſerta ſyrię. Vnde in meridiem flecti eum diximus ſolitudines palmirenas relinquentem. Seleucia abeſt a capite meſſopotamię euphratem nauigãtibus.xi.xxv p.a mari rubro ſi tygri nauigetur.cccxx.m.a zeugmate.dxxvii.m.zeugma a ſeleucia ſyrię ad noſtrum littus.cxxii.m.p.hęc eſt ibi latitudo terraꝝ iter duo maria partbici uero regni.dcccc.m.xliii.m.p.Eſt etiam unum oppidum meſſopotamiae in ripa tygris circa confluentes quod uocant digbam.

SEd & de tygri ipſo dixiſſe conueniat:oritur in regione maioris armeniae fonte coſpicuo in planicie:loco nomẽ elogoſme:eſt ipſius qua tardior fluit diglito. Vnde concitatur:a celeritate tygris incipit uocari. Ita appellant medi ſagittã:influit in lacũ aretiſſam:omnia illata pondera ſuſtinentem & nitrum nebulis exhalantem:imum genus ei piſcium eſt:idq; tranſcurrentis non miſcetur alueo:ſicut neq; a tygri piſces in lacum tranſnatant. Fertur aũt & curſu & colore diſſimilis:tranſuectuſq; occurrẽte tauro monte in ſpecu mergitur:ſubterq; lapſus a latere altero eius erũpit lacus uocat̃ zoroanda. Eundem eſſe manifeſtum eſt quod diuerſa perfert. Alterum deinde trãſit lacum:quem teſpitem appellant rurſuſq; in cuniculos mergitur:& poſt.xxii.m.p. circa nympheum redditur tam uicinum arſãniae fluere eum in regionem archenae Claudius cęſar auctor eſt:ut cum intumuere inuicem confluant:nec tamẽ miſceant̃ leuiorq; arſanias innat&.iii.m.ferme ſpacio mox diuiſus in euphratem mergatur. Tygris enim ex armenia acceptis fluminibus claris partbenia gizephorione arabas oreos adiabenoſq; diſterminans & quam diximus meſſopotamiam faciens luſtratis montibus coridiorum circa apamiam meſſenes oppidũ. Citra ſeleuciã & babyloniã xxv.m.p.diuiſus in alueos duos altero meridiem ac ſeleuciã petit meſſenẽ pfundẽs altero ad ſeptentrionem flexus eiuſdẽ gentis tergo cãpos caucaſi ſecat:ubi remeauere aquę paſi tygris appellat̃ poſtea recipit ex media coaſpẽ:atq; ut diximus inter ſeleuciã et ctheſiphontem uectus in lacus caldaicos ſe fundit coſq;.lxv.m.p.ãplitudine iplet mox uaſto alueo profuſus dextra caracis oppidũ infertur mari perſico.x.m.ore iter duorum amnium boſtia.p.xxvi.m.fuere:aut ut alii tradũt.vii.utroq; nauigabili:ſed longo tẽpore euphratẽ pręcluſere orcheni & accolę agros rigantes:nec niſi per tygrim deferit̃ in mare proxima tygri regio parapotamia appellat̃. In ea dictũ eſt de meſſene oppidũ eius dabitach iungitur calonitis cum ctheſifonte non palmetis modo:ueꝝ et olea pomiſq; & arbuſtis alis nobilis. Ad eã peruenit iagarus mons ex armeia iter medos adiabenoſq; uenienſ ſupra erathecinem & perſidem:calonites abeſt a perſide cccclxxx.m.p.tantum a caſpio mari & a ſyria abeſſe compendio taueris aliqui tradũt Inter has gentes atq; meſenẽ tracene eſt eadem arbeletis & palęſtina dicta:oppidum eius ſitace grecoꝝ ab ortu eſt & ſabdata:ab occaſu autem antiochio inter duo flumina tygrim & tornedotum. Item apamia cui nomen antiochus matri ſuę impoſuit tygri circumfunditur:hęc diuiditur archeoo infra eſt Suſiane in qua uetus regia perſarum ſuſa a Dario Hyſtapis filio condita. Abeſt a ſeleucia babylonię.cccl.m.p.tantundẽ ab ecbatanis medoꝝ per mõtem carcandꝝ. In ſeptentrionali tygris alueo oppidũ eſt barbitace. Abeſt a ſuſis.cxxxv.m.p. Ibi mortalium ſoli auꝝ in odio contrahunt:idq; defodiunt:quo ne cui ſit in uſu:ſuſianis ad orientem uerſus iungunt̃ oxii latrones et mizconum.xl.m.populi libęq; feritatis. Supra eos parent partbis mardii & ſaitę ii

qui pretenduntur supra climaca quam persidi in ora iunximus. Susa a persico mari absunt. ccl. m. p. qua subiit ad eam classis alexandri pasitygri uicus ad lacũ chalducũ uocatur apbleunde susa nauigatione. lxv. m. d. p. absunt susianis ab oriente proximi sunt cossiei: & supra cossicos ad septentrionem messabene sub monte cãbalido qui est caucasi ramus. Inde molissimo trãsitu in bactros susiane ab belemaide distermiat amnis euleus ortus in medis: modicoq; spacio cuniculo conditus: ac rursus exortus per messobatenem lapsus circuit arcem susarum ac dianę templum augustissimũ illis gentibus & ipse in magna cerimonia fit. Siquidem reges non ex alio bibũt: & ob id in longinqua portant. Recipit amnes edipnum: preterea silum a montibus persarũ uenientem adunam ex susianis oppidum iuxta eum magoa tarace. xv. m. p. Quidã hoc in extremis susianę ponunt solitudinibus proximũ. Infra euleum culmes est. et in ora iuncta persidi a flumine orati ad caracem. ccxl. m. p. oppida eius seleucia & sosirate apposita monti cassio oramq; quę preiacet minorum syrtium uice diximus inaccessam cenoplurimum limi differentibus brixa & ortatia amnibus madente & ipã climeide in tantũ ut nullus sit: nisi circuitu eius a pside aditus. Infestat a serpẽtibus quos flumina deportant pars eius maxime inuia caracene uocatur ab oppido arabię claudente regna: de quo dicemus exposita prius. M. agrippę sententia. Nanque is mediam & parthiam & persidem ab oriente indo: ab occidente tygri: a septentrione tauro caucaso. a meridie rubro mari terminatas patere in lõgitudinẽ terdecies. xx. m p. in latitudine. dccc. m. xl. m. pdidit: preterea per messopotamiã ab oriente tygri ab occasu euphrate a septẽtrione tauro caucaso a meridie mari persico indusam lõgitudie dccc. m. p. latitudinẽ. ccclx. Carax oppidũ persici sinus in itimũ: a quo arabia eudęmõ cognominata excurrit. habitatur in colle manufacto inter confluentes dextra tygrim lęua euleum. ii. m. p. laxitate. Conditum est primum ab Alexandro magno colonis ex urbe regia durine: quę tamẽ interiit deductis militũ iutilibus ibi relictis alexãdriã appellari iusserat pagumq; pellęum a patria sua quę proprię macedonũ fuerat: fluia id oppidum expugnauere: postea antiochus restituit quintus regum. & suo nomine appellauit. Iterum quoq; infestatũ passicinibus sagdonaci filius rex finitimoq; arabũ quem iuba satrapem antiochi fuisse falso tradit oppositus molibus restitui: nomẽq; suum dedit emunito situ iuxta in longitudinem. vi. m. p. latitudinem paulominus primo fuit a littore stadiis. x. m. & maritimũ etiam uisenda porticus habet. Iuba uero prodente. l. m. p. nunc abest a littore. ccxx. m. legati arabũ nostriq; negociatores. qui inde uenere affirmant: nec ulla in parte plus aut celerius proficere terrę fluminibus inuectę magis id mirum est ęstu longe ultra id accedente non repercussa hoc in loco genitum esse Dionysium terraq; orbis situs recentissimũ auctorem quẽ ad cõmẽtãda omnia in orientẽ premiserat diuus augustus iturio in armeniã ad parthicas arabicasq; res maiore filio non me preterit: nec tum oblitus sui quenq; situs diligentissimum auctorem usum nobis in introitu operis. In hac tamen parte arma Romana sequi placet nobis iubamq; regem ad eundem Claudiũ Cęsarem scriptis uoluminibus de eadem arabica expeditione.

ARabia gentium nulli postferenda amplitudine longissima a monte magno a regione Cilitię comagenesq; descendit: ut diximus. Multis enim gẽtibus corũ deductis illo a tigrane magno: sponte uero ad mare nostrũ littusque aegyptium: ut docuimus: necnon & in medio syrię ad libanum montem penetrantibus nubeis. quibus iunguntur ramisi tereauci: dein patani. ipsa uero peninsula arabia inter duo maria rubrum persicumq; percurrens quodam naturę artificio ad similitudiem atq; magnitudinem Italici maris est circumfusa in eãdem etiamęli partẽ nulla differẽtia spectat hęc quoque in illo situ fęlix eius populus a nostro mari usque ad palmirene solitudines diximus. Reliquum nunc inde peragemus. Nomades infestatoresque chaldeorum scenitę ut diximus claudunt: & ipsi uagi: sed tabernaculis cognominati

cilicisq; metantur ubi libuit. Deinde nabatęi oppidum incolunt petram nomine in conualle paulominus .ii. m. p. amplitudinis circundatam montibus inaccessis amne interfluēte. Abest a gaza oppido littoris nostri. de. m. p. a sinu persico. cxxii. m. hoc conuenit utrunq; biuium eorum: qui syriam palmiram petiere: & eorum qui a gaza uenerant a petra incoluerant omani ad caracem usq; oppidis quondā claris a semiramide conditis besamide & soratia nūc sunt solitudines. Deide est oppidū quod caracenorum regi par & in pasitygris ripa forach nomine: in quod a petra conueniūt caraceni. Inde xii. m. p. secūdo estu nauigant: e parthico enim regno nauigantibus uicus theredon infra confluentem euphratis & tygris lęua fluis chaldei obtinent. Dextra nomades scenitae quidam & alia duo oppida longis interuallis tygrim praenauigari tradunt Barbatiam mox dumetam quod abesse a petra. x. dierum nauigatione nri negociatores dicunt. caracenorumq; regi parere. Apamiam sitam ubi restagnatio euphratis cum tygri confluat. Itaq; molientes incursionem parthos operibus obiectis inundatione arceri nunc a carace dicemus oram epiphoni primū exquisitam locus ubi euphratis hostium fuit flumen salsum promontorium caldone uoragini similius q̄ mari per l. m. p. orę flumen achanum deserta est. c. p. usq; ad insulam bathum sinus capenus: quem accolunt gaulopes & cateri sinus gerraicus: oppidum gerra. v. p. amplitudine turres habet ex salis quadratis molibus a littore. l. regio acene ex aduerso tyros ĩsula totidem milibus a littore plurimis margaritis & celeberrima cum oppido eiusdem nois iuxta altera minora promontoria eius. xxii. m. d. p. Vltra magnas aspici ĩsulas tradūt: ad quas non sit peruentum: huius ambitum. cxii. m. p. a pside longius abeē et adiri uno alueo āgusto. Insula asgilia: gētes nocheti zurari borgodi caterei nomades flumen einos ultra nauigationem incompertam ab eo latere propter scopulos tradit iuba prętermissa mentione oppidi omanorū batrasa aueseto & omanē quod priores ęlebre contra portum carmanię fecere. Item omenie & ecbatane quae nunc oppida maxie celebrari a persico mari nostri negocatores dicunt a fluie canis ut Iuba tradit mons adusto similis: gentes epymaramitę: mox hyctiophagi: insula deserta: gentes batami eblitei montes: insula omenius. portus mocborbe: ĩsula exaxalos incobriche gens chaderi: insulę sine nominibus multę: celebres uero ĩsura rymnea & proxima in qua sunt scriptę stellę lapideę litteris ĩcognitis cobeba portus bragae: ĩsulę desertę gens taludei dabanegoris regio mons orsa cum portu sinus duatas ĩsulę multę: mōs tricoriphos. Regio cardaleo Insulę solana deschachina hictiophagorum: deide clari littus amanieum: ubi auri metalla. Regio cana una gēs apitami casani ĩsula denuade fons coralis carphati insula alaea Iānametus: gens clare ĩsula chelonitis hictiophagō multę odanda deserta baissa multę sabeorum flumina tharciararium. Insulę doricae fontes daulothos dora insula eptheros labatais coboris sambrachatę & oppidū eodē nomine in continente. A meridie insulę multę maxima camari flumen musecros portus laupas scenitę sabaei Insulę multę: emporium eorum acila: ex quo in Indiā nauigat. Regio amitho scuta dammamiz maiores & miores drimati. Naumacheoz promontorium contra carmaiam distat. l. p. mira res ibi tradit numeniū ab ātiocho rege messenę prępositum ibi uicisse eo die classe estuq; reuerso. Iterum equitatū cōtra persas dimicante & gemina trophea eodem in loco Ioui ac neptūno statuisse. In alto adiacet ogenis claritate rege ibi sepulto. Distat a continenti. cxxv. m. circuitus. cxii. m d. nec minus clara altera in azaio maridios cyridri distās a siagro extimo ꝓmōtorio cclxxx. m. p. Reliqui in cōtinēte a noto Etamnium aut aride in mōtes. viii. dierum trāsitus: gētes larēdai agatophai cebraite pluribus oppidis: sed maxis uagia & homna templorum. lxv. hęc est amplitudis significatio hoc promōtorio: a quo continētem trogoditaz. l. m. p. thoai atbei cathamotitę thonabei ātidalei lexdrane agrei cerbani sabei arabum propter tura clarissimi ad utraq; maria porrectis gentibus oppida eoz in rubro littore merine marina coloria sabatra. Intus oppida narcus cardaba carus &

quo merces odorum deferunt thomala: pars eorum aſeramite: quoꝝ caput ſabatra. lx templa muris includens. Regia tamen eſt omniū mare libata ſinū obtinēt. lxxxiiii. m.p. refertum inſulis odoriferis: atramitis in mediterraneo iunguntur minei: mare accolunt & elamite oppidum eiuſdem nominis: his iunguntur cagulate. oppidum ſibi quod grēci apoatē uocāt: & arſicordai barei oppido magno barafei bachiei ſigares inſula quam canes non itrant: expoſitiq; circa littora errādo moriūtur. Sinus itimus in quo leanitę qui nomen ei dedere. Regia eoꝝ agra & in ſinu leanar: uel ut alii elana Nam & ipſum ſinum noſtri elaniticum ſcripſere: alii alaniticum. Arthemidorus alanathicum. Iuba lemniticum. Circuitus arabię acharaceleana colligere prodit. xlvii lxv. p. Iuba paulomius. xl. m. latiſſima ē a ſeptentrione. Inter oppida heroeū & caracē Nam & reliqua eius mediterranea dicātur: nabathęis turaneos iunxerꝝt ueteres. nunc ſunt ralei ſuellei araceī arrei oppidum. in quo oīs negociatio cōueit hemate banalite oppida dogmatha agratha oppidum bazianza: mudei oppidū caratbaccalin oppidū phoda: ac minei a rege crete manice: ut extimant originem trahentes. quorū carmei oppidum. xiiii. m. p. Maribba baramalacum & ipſum nō ſpernēdum. Item carnon narmei: & hoꝝ origo rhadamanthus putat frater minois: hamanite meſſala oppida hamirei ſanei cantace bacthias harma oppidū gedraite āphioiam liſanite bachilite ſamnei amathei cum oppidis neſſa & cone frizamarei cum oppidis ſagiatta cautare baccis camuri ſearia: quo uocabulo ordeum appellāt: āthei & rhauiginei & mathatei cū oppido code. Aiathauri in mōtibus cū oppido. xxv. m. p. in quo fons emiſcabales quod ſignificat camelos oppidū: āpelomię colonia mileſioꝝ. Acrida oppidū caluigii quoꝝ in arabia oppidum ſignificat dominos oīm oppida pallon. Vramnimal iuxta flumē: p quod euphratē emergere putāt. Gētes agrei amomi oppidū athene cauranaī quod ſignificat ditiſſimos armento choranite ceſani choani fuerunt & grēca oppida aretuſa lariſſa chalcis deleta uariis bellis. Romana arma ſolus in eā terrā adhuc itulit Elius gallus ex equeſtri ordine. Nam. c. cęſar auguſti filius proſpexit tantum arabiā Gallus oppida diruit nō noiata auctoribus qui ante ſcripſerꝝt negranā neſcum neſtā maguſam camimacum labetinū & ſupradictā maribā circuitu. vi. m. p. Item caupetā quo lōgiſſime proceſſit. Cętera explorata retulit. Nomades lacte & feria carne ueſci. reliquos uinum ut Indos & palmis exprimere oleum ſeſame numeroſiſſimos eſſe homerietas minoeis fertiles agros palmetis arbuſtoq; in pecore diuicias ceubanos et athraeos armis prēſtare maxime cathamotitas carreis latiſſimos & fertiliſſimos agros: ſabęos ditiſſimos ſiluaꝝ fertilitate odorifera. auri metallis agroꝝ riguis: mellis cerēq; prouentu. De odoribus ſuo dicemus uoluīe. Arabes mitrati degunt: aut itōſo crine barba abraditur prēterēq; in ſuperiori libro aliis & hęc intonſa miꝝque dictu ex innumeris populis pars ęqua in cōmerciis in latrociniis degit. In uniuerſum gentes ditiſſimę utputa quas maxie opes romanoꝝ parthoꝝq; ſubſiſtant: uēdentibus quae e mari aut ſiluis capiunt: nihilq; inuicem redimētibus. Nunc reliquam orā Arabiae contrariā proſeq̄mur. Thimoſthenes totū ſinū quatridui nauigationē in lōgitudinē taxauit bidui latitudinē āguſtias. vii. d. p. Eratoſthenes ab oſtio. xiii. in quāq; partem Arthemidorus arabię latere. xvii. l. p.

TRogoditici uero. xi. lxxxiiii. m. d. p Ptolemaidā uſq; Agrippa. xvii. m. p. xxxii. m. ſine differentia lateꝝ pleriq; latitudinem. cccclxii prodiderunt fauceſq; hybernio orięti aduerſas alii. iii. alii. vii. alii. xii p. patere. Situs aūt ita ſe habet a ſinu leanitico alter ſinus quē arabes aeā uocāt: in quo eroon oppidū eſt. fuit & cābiſum iter nelos & marchades deductis eo ęgris exercitus Gens tyra dineon portus: ex quo nauigabilē alueum producere in nilum qua parte a delta dictum decurrit. lxii. d. p. interuallo quod inter flumen & rubꝝ mare intereſt primus oīm ſeſoſtris ęgypti rex cogitauit mox Darius Perſarum. Deinde Ptolemaeus ſequens qui eduxit foſſam latitudine

pedum centum altitudine.xxx.longitudíe.xxxvii.d.p.usq; ad fontes amaros. Vltra
deterruit inundationis metus excęlsiore tribus cubitis rubro mari comperto q̃ terra
ęgypti. Aliqui non eam afferunt causam: sed ne immisso mari corrumperentur aquę
nili quę solę potus prębet. Nihilominus iter totũ terreno frequentat̃ a mari ęgyptio
quod est triplex unũ a pellusio per barẽas: in quo nisi calami defixi regãt uia nõ repit̃
subinde aura uestigia opperiente. Vltra uero cassium: mõtem quod a.lx.m.p.redit
in pelusiacam uiam accolunt arabes antei. Tertium agero quod ęgypsum uocant per
eosdem arabes.lx.propius.d.asperum montibus & iops aquari m: hęc omnes uię
arsinoem ducũt conditam sororis noie in sinu carandra a ptolemęo phyladelpho: q
prius trogodyticem excussit amnem: qui arsinoem pręfluit ptolemęum q; appellauit
mox oppidũ patuũ est aenũ. Alii pro hoc phyleterias scribunt. Deinde sunt abasii
ex trogoditaꝝ cõnubiis arabes feri insulę satrapię scythala mox deserta adymos hormõ
ubi fons thamos: mons ęas: insula lambe: multi portus beronice oppidum matris
phyladelphi noie. Ad iter a copto diximus arabes antei & gebatei trogoditicem: quã
prisci modoẽ alii micoe dixere. Mõs pẽtedactylos: insulę stenectire aliquot balonesis
nõ pauciores cardai tapazos quę gẽmę nomẽ dedit sinus insulis refertus: ex his quę
mateu uocantur aquosa: quę eratanos sitientes Regum his pręfecti fuere. Introrsus
fuere candei quos ophiophagas uocant serpentibus assuetos uesci. Neque alia regio
fertilior est auro eaꝝ. Iuba qui uidetur diligentissime prosecutus hęc omisit: in hoc
tractu: nisi si exemplarium uiciũ est. Beronice altera quę panchrysas cognomiata est
Tertia quę epideres insignis loco. Est enim sita in ceruice longe ꝓcurrẽte: ubi fauces
rubri maris.vii.d.p.ab arabia distant. Insula ibi cithis obicitur topaciũ ferens: & ipsa
fulta siluis a ptolemęo phyladelpho cõdita ad uenatus elephantoꝝ ob id epitherias
cognoiata iuxta lacum monoleũ: hęc est regio secundo uoluie a nobis significata: in
qua.xlv.m.diebus ante solsticiũ totidẽ postea hora.vi.cõsumũtur ũbrę: & in meridiẽ
reliquis horis cadunt cęteris diebus in septẽtrionẽ: cum in beronice quam primum
posuimus ipso die solsticii.vi.hora umbrę in totum absumãtur. Nihilq; annotatur
aliud noui.dc.m.ii.interuallo a ptolemaide res ingentis exempli locusq; subtilitatis
immensę: mũdo ibi deprębenso cum indubitata ratione umbrarum. Eratosthenes
mensuram terrę ꝓdere inde conceperit: hinc ad zanium mare promõtorium: quod
aliq hyspalũ scripsere. lacus mãdaliũ: insula colecasitis: & i alto multę in qbus testudo
pluria oppidũ face: insula daphnidis oppidum aduliton: ęgyptioru hoc serui a domis
profugi cõdidere. Maximum hic emporium trogodytarũ etiam aethiopum abest a
ptolemaide.v.dierum nauigatione. Deferunt plurimũ ebur: rinocerontum cornua
hippopotamoꝝ coria: celsiũ testudinũ spyngia mãcipia supra ęthiopas areteras insulę
quę alien uocantur. Item bachias & antibachias & stratioton hinc in ora ęthiopiae
sinus incognitus: quod admiremur: cum ulteriora mercatores scrutentur: ꝓmõtoriũ
in quo fons cutios expetitus nauigantibus ultra isidis portus.x.dierum remigio ab
oppido adulitaꝝ distans. In eum trogodytis myrrha confertur. Insulę ante portum
duę pseudopileę uocant̃ interiores totidẽ pilę: in altera stellę lapideę litteris ignotis
ultra sinus a ualitu. Insula diostori & alię desertę per cõtinentẽ quoq; oppida deserta
zaza ꝓmontorium & portus mons silites quo cinnamomũ deuehitur usque huc
Sesostris exercitum duxit: aliqui unum ęthiopię oppidum unum ultra ponunt in
littore barigaza a mosilico promontorio atlanticum mare incipere uult. Iuba pręter
mauritãias suas gadis usq; nauigãdũ coro: cuius tota sentẽcia hoc in loco subtrahẽda
non est a promontorio indoꝝ: quod uocatur lepteatra: ab aliis drepanum propoit
recto cursu: pręter exusta & malicho insulam.xv.m.p.esse. Inde ad locum quẽ uocãt
scenos.ccxxv.m.p. Inde ad insulam sandanum.cl.m.p.sic fieri ad apertũ mare.xviii
m.lxxv.m. Reliqui omnes propter solis ardorem nauigari posse nõ putauerũt: qui
et commercia ipsa ifestant ex insulis arabes ascythę appellati. quoniã bubulos utres

binos ſternentes ponte pyrrhaticam exercent ſagittis uenenatis. Centes trogodytarũ Itẽ iuba tradit terotoas a uenatu dictas mirę uelocitatis: ſicut hyctiophagos natãtes ceu maris animalia hargenos zangeras talibas ſaſinas ſyrechas daremas domazenes. quin & accolas nili aſiene non ethiopum populos: ſed arabum eſſe dicit uſq; meroẽ. ſolis quoq; oppidum quod non procul a memphi in egypto ſitum diximus. Arabes conditores habere. Sunt qui & ulteriorem ripam ethiopię auferant annectãtq; africę Ripa sautẽ incolere propter aquam: nos relicto cuiq; arbitrio ĩtelligendi oppida quo traduntur ordine utrinq; ponemus. Aſię prius arabiae latere gens catadupi: deinde ſienite oppida tacõpſona quę quidam appellauerunt thathicẽ baramẽſes amoſadur anaxardum anai domacum cumarabeta & boggiana leaphitorgatam thareme ecbĩdi tanoa golploa giſtate megidale arempus direa paaga bagada dumana radaca. In quo foenix aurea pro deo celebratur boroin. In mediterraneo malo proximũ meroe. Sic ꝓdit bion. Iuba aliter oppidũ linũ megaticos in mõte agatios iter egyptũ & ethiopiã quod arabes myrſon uocauerũt. Dein thacõpſon aramũ ſeſamũ pidema muda cerabĩ iuxta bituminis fontem amodiata proſda parenta mani adtexata gales zoton gnauco menemeũ pidobotas endonta cometas nometas in tabernaculis uiuẽtes ciſte penia gadagalem paroaprum munups decelim patim gambreues magas neophagas mala cranda demia cadeum mathemia batta alaman macuas ſcamos goram. In inſula ab his ab alexandro calmiſerem malos agocem. Ex africę latere tradita ſunt eodem noie tancompſos: altera ſiue pars prioris mogorẽſea edoſa pelenaria epindis magas ſubũ alintium aſpintum ſyndopt genſce pindititora gungo orſunſuara mauma tumur beunulon: quod oppidum greci hypaton uocarũt padoarcas zamnes unde elephãti incipiant mabliberos ſacetum fuit quondam & epis oppidum contra meroem ãteq; Bion ſcriber & deletum: hęc ſunt prodita uſq; meroem. Ex quibus hoc tẽpore nullũ prope latere utroq; extat. Certe ſolitudines nuper renũciauere principi Neroni miſſi ab eo milites pretoriani cum tribuno ad explorandum inter reliqua bella ethiopicũ cogitanti. Intrauere autem & eo arma Romana Diui Auguſti temporibus duce p. petroio: & ipſo equeſtris ordinis prefecto egyptus oppida eoꝝ expugnauit quę ſola inuenerat quo dicemus ordine. Spelgin primi boccin forum cabuſis attenta ſtadiſũ ubi nilus precipitans ſe fragore auditum accolis aufert: diripuit & nephata lõgiſſime autem aſiene progreſſus eſt. dccclxx. m. p. nec tamen arma Romana ſolitudinem ibi fecerũt egyptiorum bellis attrita eſt ethiopia uiciſſim imperitando ſeruiendoque clara & potens etiã uſq; ad troiana bella Memnone regnante: & ſyriae imperitaſſe ea noſtroq; littore etate regis cephei patet andromede fabulis: ſimili modo & de mẽſura eius uaria prodidere: primus darion ultra meroem longe ſubuectus mox ariſtreon et bion & baſilis & ſimoides mior etiã quĩquẽnio in meroe moratus cũ de ethiopia ſcriber &. Nam & Thimoſthenes claſſium phyladelphi prefectus ſine mẽſura dierũ lx. aſiene meroẽ iter prodidit Eratoſthenes. dcxxv. m. p. Arthemidorus. dc. Seboſus ab egypti extremis. xvi. p. lxxv. m. Vnde proximi dicti. xii. l. Verũ omnis hęc finita nuper diſputatio eſt: quoniam aſiene. dcccclxxii. Neronis exploratores renũciauere his modis. Aſiene hierãſicãmon. liii. m. p. Inde tama. lxxv. m. p. regiõe e nomenitãa ethiopum prima. cxx. acinam. lxxiiii. pitaram. xxv. tergedum. cvi. Inſulam gangadem eſſe in medio eo tractu. Inde primum miſſas aues pſitacos: & ab altera quę uocatur artigula animal ſpõgion: a tergo cynocephalos inde nabatha. lxxx. oppidũ id paruũ inter predictas ſolum ab eo ad iſulam meroem. ccclx. herbas circa meroem. demum uiridiores ſiluarumq; aliquid apparuiſſe rinocerontum elephantoꝝq; ueſtigia ipſũ oppidum meroem ab introitu inſulę abeſſe. lxx. p. iuxtaq; aliam iſulã tractu dextro ſubeuntibus alueo quę portum facer &. Aedificia oppidi pauca regnare foeminam candacem: quod nomen eius iam multis annis ad reginas tranſit deluby hammois eſt ibi religioſum & toto tractu ſaccella. Cęterum cum potirentur rerum aethiopes

insula ea magnę claritatis fuit. Tradunt armatorum .ccl. clare solitam: artificum .iii. in alere reges ęthiopum xlv. & hodie traduntur.

VNiuersa uero gens ętheria appellata est: deinde atlantia mox a Vulcani filio ęthiope ęthiopia: hominum animaliumq; effigies mōstriferas circa extremitates eius gigni minime mirum artifici ad formāda corpora effigiesq; celādas mobilitate ignea feruntur certe ab orientis parte intia gentes esse sine naribus ęquali totius oris plaicie Alias superiore labro orbas: alias sine linguis: pars etiā ore concreto & naribus carens uno tantum foramine spirat: potumq; calamis auenę trahit: & grana eiusdem auenę prouenientis sponte ad uescendum hab&: quibus pro sermone hinnitus motusq; membrorum esse: quibusdam ante ptolemęum latirum regem ęgypti ignotus fuit usus ignium. Quidam & pigmęorum gentem prodiderūt inter paludes: ex quibus nilus oriretur. In ora autem ibidem sinus continui montes ardētibus similes rubēt Trogodytis & rubro mari a meroe tractus omnis supponitur anapata tridui itinere ad rubrum littus aqua pluuia ad usum compluribus seruata fertilissima regiōe quę interest auri: Vlteriora a tabuli ęgypti ęthiopum gens tenent. Dein contra meroem megabari: quos aliqui adiabaras nominauere: oppidum habent apollinis: pars eorū nomades quę elephātis uescit. Ex aduerso in africę parte marobi rursus amegabarris menomes & dabelli diez q; .xx. interuallo critensi. Vltra eos dochi: deide garamātes. semp nudi: mox ādere matthice messaces & Sidores atri coloris tota corpora lubrica illiniunt. At ex africę parte medinni: deinde nomades zinocephaloz lacte uiuentū aladi syrbote: qui octonum cubitorum esse dicuntur Aristocreon lybię latere a meroe oppidum tholem dierum quinq; itinere tradit. Inde dierum .xii. desar ęgyptiorum oppidum: qui sameticum fugeret: in eo prodūt se. ccc. ānis habitasse cōtra in arabico latere dyanori oppidum esse eorum. Bion autem sapem uocatq; ille asserit ipso noie aduenas significari. Caput eorum in insula sembobitum & tertium in arabia syria. Inter montes enim & nilū barri sunt phaliges. In ipsis uero mōtibus assaebe multis nationibus abesse: & a mari dicuntur dierum .v. itinere. Viuunt elephantorū uenatu Insula in illo sembritarum regione pat& ab ea nubei ęthiopes dierum .viii. itinere oppidum eorum nilo impositū themipsis sambri: apud quos quadrupedes omnes sine auribus etiam & elephāti. At ex africę parte pthonebari: qui canē pro rege habēt motu eius īperia augurātes a rusbi oppido lōge a nilo sito postea achisarini phaliges maricbari cassamari. Bion & alia oppida insulis tradit. Asemboboti meroem uersus dierum toto itinere .xx. proximę insulę oppidum sebornitarum sub regina: & aliud assara alterius oppidum dardem: tertiam medoem uocant: in qua oppidū asel quartā eodem quo oppidum nomine garedē. Inde per ripas oppida nauos modōde madati secadum collegat secandę nauectabe cum agro pisengipta caddagori arabam simiaz regio supra siruidum: ubi desinunt montes. Traditur a quibusdā habere maritimos ęthiopas insichatas rusitas: quod significat ternum & quaternum oculorū uiros: nō quia sic sint. sed quia sagyttis pręcipua contemplatione utunt. Ab ea uero parte nili quę supra syrtes maiores oceanumq; meridianum protenditur: dalium uocatos esse dicit pluuię tantum aqua utentes cisoros longoporros. Ab eo calicibus diez: .v. itiere usi balchosis uelos perusios uallios cispios. Reliq; deserta: dei fabulosius ad occidētē uersus nigroe: quorum rex unum oculum habebat in fronte agriophagi pantberaz et leonum maxime carnibus uescentes. pamphagi omnia mandentes: antropophagi hūana carne uescentes: cinomolgi caninis capitibus. Anthabatitę quadrupedes feraz modo uagi: dein bespiri caperosi: & quos in mauritanię cōfinio diximus: pars quędā ęthiopum locustis tātum uiuit fumo & sale duratis in ānua alimēta: hi quadragenū uitę annum non excedunt. Aethiopum terram uniuersam cum mari rubro patere in longitudinem .xxxi. m. lxx. p. In latitudinem cum superiore ęgypto .xii. lxxxxvi.

Agrippa extimauit. Quidam longitudinem diuiserunt ita a meroe sirbitũ. xii dierũ nauigatione: ab ea. xii. ad debelos: ab his ad oceanum ethiopum. vi. dierũ iter. In totũ enim ab oceano ad meroem. dccxxv. m. p. esse inter auctores fere conuenit. Inde sienẽ quantum diximus. sita est ethiopia: ab oriente hyberno: ad occidentem hybernum meridiano cardine. Siluę hebeno maxime uirent a meridiana eius parte imminens mari mõs excelsus eternis ardet ignibus conocauma dictus a grecis: a quo nauigatio quatriduí ad promõtorium quod hesperuceras uocatur in fine africę iuxta ethiopas hesperios: quidam in eo tractu modicos colles amoena opacitate uestitos egypanum satyrorumq; produnt.

INsulas toto eo mari & ephorus q̃plures eẽ tradit & Eudoxus & Timosthenes Clytarchus uero Alexandro regi renunciatam adeo diuitem: ut equos incolae talentis auri permutarent: alteram ubi sacer mons opacus siluarum repertus esset distillãtibus arboribus odorẽ mirę suauitatis contra sinũ persicũ cernen nominatur. Insula aduersa ethiopię: cuius neq; magnitudo: neq; interuallum a continente cõstat ethiopas tantũ populos habere proditur. Ephorus auctor est a rubro mari nauigãtes in eam non posse propter solis ardores ultra quasdam columnas: ita appellatur paruę insulę prouehi. Polybius in extrema mauritania contra mõtem atlantẽ a terra stadiis viii. abesse prodidit cernẽ. Nepos Cornelius ex aduerso maxie carthaginis a cõtinẽte p. m. non ampliorem circuitu. ii. m. traditur & alia insula contra montem atlãtem & ipsa atlãtis appellata. Ab ea. v. dierũ nauigatione solitudinis ad ethiopas hesperios & promontorium quod uocauimus hesperuceras. Inde primum circũagente se terraꝝ fronte in occasum: ac mare atlanticum contra hoc quoq; promontoriũ gorgades insulę narrantur gorgonum quondam domus bidui nauigatione distantes a continente ut tradit Xenophon lampsacenus. Penetrauit in eas Hanno poenorũ imperator. pdiditq; hyrta foeminarum corpora uiros permicitate euasisse. Gorgadũ duarũ cutes argumẽti et miraculi gratia in iunonis templo posuit. Spectatas usq; ad carthaginem captam. Vltra has etiam duę nũc hesperidum insulę narrantur adeoq; oia circa hęc incerta sunt ut statius sebosus a gorgonum insulis prę nauigatione atlãtis dierum. xl. ad hespidas insulas cursum prodiderit. Ab his ad hesperuceras unius. Nec mauritanię insularũ certior fama est: paucas modo constat esse aduersum antholoiam a Iuba repertas. In quibus getulicam purpuram tingere instituerant

SVnt qui ultra eas fortunatas esse quasdamque alias: quarum numeros idem sebosus etiam spacia cõplexus Iunoniã abesse gadibus. dccl. m. tradit. Ab ea tãtundẽ ad occasum uersus pluuialiam caprariam q; in pluuialia non esse aquã nisi ex ibribus Ab his. ccl. m. fortunatas contra lęuam mauritanię: in. viii. oram solis uocari cõuallẽ a conuexitate & planicie a specie cõuallis circuitu. ccc. p. Arborum ibi proceritatem ad. cxl. pedes adolescere. Iuba de fortunatis ita iquisiuit ut sub meridiem positas esse prope occasum a purpurariis. dccc. xxii. p. sic ut. ccl. m. supra occasum nauigetur: deinde per. ccc. lxxv. ortus petatur: primam uocari ondriõ nullis edificioꝝ uestigiis: habere in mõtibus stagnũ arbores similes ferulę: e quibus aqua exprimat̃: ex nigris amara ex candidioribus potui iucunda. Alteram insulam iunoniam appellari. In ea ediculã esse tantum lapide extructam. Ab ea in uicino eodem noie miorem deinde capraria lacertis grandibus refertam in conspectu earum esse ninguariam: quę hoc nomen accepit a perpetua niue nebulosa: proximam ei canariam uocari a multitudine canũ ingentis magnitudis: ex quibus pducti sunt Iubę duo: apparẽt ibi uestigia edificioꝝ Cum autem copię omnes pomorũ & auiũ omnis generis abundẽt: hãc & palmetis caricas ferentibus: ac nuce pinea abundare: esse copiam mellis: papyꝝ quoq; & siluros in amnibus gigni infestari eas beluis quę expellant̃ assidue putrescẽtibus. Et abũde orbe terrę extra & intra indicato collecta in arctum mensura equior uidetur.

POlybius a gaditano freto longitudĕ directo cursu ad os mæotis.xxxiiii.xxxvii. d.p.prodidit.Ab.eodem initio ad orientem recto cursu siciliam.xii.lx.d.p.Cretam. ccclxxv.p.Rhodum.clxxxvii.d.chelodonias tantundem cyprum.ccxxii.m.p.inde. syriæ seleuciam pyeriam.cxv.p.quę computatio efficit.xxiiii.xl.p.Agrippa hoc idē interuallum a freto gaditano ad sinum persicum per longitudinem directam.xxxiii xl.p.taxat:in quo haud scio an sit error numeri:quoniā idem a siculo freto alexādriā cursu.xii.l.p.tradit.Vniuersus aūt circuitus per sinus dictos ab eodē exordio colligit intra meotim lacū.clviii p.Artbemidorus adiicit.dcclii.Idem cū mæotide.clxxiii. xc.p.esse tradidit:hęc est mensura inermium & pacata audacia fortuna prouocātium hominum:nunc ipsaꝫ partium magnitudo cōparabitur.utcūq; difficultatem afferat auctorum diuersitas:aptissime tamē spectabitur ad longitudinem latitudinē:addita est ergo ad hoc per scriptum europę magnitudo.lxxxii.xlviii.m.p.africę:ut media ex omni uarietate prudentium sumatur computatio efficit longitudo.xxxvii.lxxxxviii p.latitudo qua colitur nusq̄.ccl.p.excedit:sed quoniam in cyrenaica eius parte.dcccc x p.eam fecit Agrippa.Deserta eius ad garamantas usq; qua noscebatur complectens uniuersam mēsuram quę ueni& in cōputationem.xlvi.&.viii.efficit.Asię lōgitudo in confesso est.lxiii.dccl.p.latitudo sane computetur ab ęthiopico mari alexādriam iuxta nilum sitam ut per meroem & sienem mensura currat.xviii.m.lxxv.p.appar& ergo europam paulomius dimidia asię parte maiorem esse:q̄ asiam eandē altero tāto et.vi.parte africę amplioremq̄ africam.Quod si misceantur omnes summę liquido patebit europam totius terrę tertiam esse partem:& octauam paulo amplius:asiam uero quartam &.xiiii.Vfricam uero quintam & insuper.lx.bis addemus etiam nūc unam grecę inuētiois sentētiā uel exquisitissimę subtilitatis:ut nihil desit inspectato terrarum situ indicatisq; regionibus noscat:& quę cuiq; eaꝫ societas sit siue cognatio dierum ac noctium:quibusq; inter se pares umbrę & equa mundi conuexitas:ergo reddetur hoc etiam terręq; uniuersa in membra cęli digerentur:plura sunt autem hęc segmenta mundi quę nostri circulos appellauere:greci parallelos.

PRincipium hab& indię pars uersa ad austrum patet usq; arabiā:& rubri maris accolas cōtinent cedrosi carmani persę elymei parthi thiene arria susiane messopotaia seleucia cognoiata babylonia arabia ad petras usq; syrię cele pelusiū egypti inferiorq; ora quę uocatur Alexandria africę maritima cyrenaica oppida oia tapsus badrumētū dyplea carthago utica utraq; byppo numidia ac mauritania ultraq; atlanticum mare colūnę hercules.In hoc cęli circūflexu equinoctii die medio umbilicus quē gnomonē uocant.vii.pedes longus umbram non amplius.iiii.pedes longam reddit. Noctis uero dieiq; longissima spacia horas.xiiii.equinoctiales habēt breuissimas e contrario x.Sequens circulus incipit ab india uergente ad occasum uadit per medos parthos persopolim citinia perfidis arabiam citeriore iudęam libani montis accolas āplectit babylonem idumęam samariam hierosolimā ascalonem Iopem cęsaream phęnicem ptolemaidem sydonem tyrum beritum botri tripoli biblū ātiochiā laodiciā seleuciā Cilicię maritima Cypri austria cretā lilybęum in sicilia septētrionalia africę & nuidię umbilicus equinoctio.xxxv.pedum umbram.xxiii.p.longam facit dies autē noxq; maxima.xiiii.horarum aequinoctialium est accedente his quinta parte unius horae. Tertius circulus ab indis sima uero proxius oritur:tendit per caspias portas medięq; proxima cataoniam cappadociam tauꝫ amanum issum cilicias portas solos tarxum cyprum pysydiam pamphyliam syden lycaoniam liciam pataram Xanctum caunum Rhodum coū halicarnassum cnidum dorida chiū delum cyclades medias cythium maleam argos laconiam belim olympiam messanā peloponesum syracusas catinam siciliam mediam sardinię austrina carceziam gades Gnomonis cunice umbrā.lxxii.

unciaꝫ faciunt:longissimus dies est ęquinoctialium horaꝫ.xiiii.atq; dimidię cũ.xxxi. unius horę parte.Quarto subiacẽt circulo quę sunt ab altero latere imaui cappadociae austrina gallacia mysia sardis zimyrna sipilus tbinolus mons lydia caria Ionia trallis colophon ephesus miletos samos chios ycarium mare cycladum septentrio athenae megara corynthus scythion achaya patrae Isthmus epyrus septentrionalia Siciliae Narbonensis gallię exortiua hispanię maritia a carthagine noua & inde ad occasum Gnomoni.xxi.pedũ respondent umbrę.xiii.pedũ lõgissimus dies habet ęqnoctiales horas.xiiii.& tertias duas unius horę.Quinto continẽtur segmẽto ab introitu caspii maris bactri hyberia armenia mysia phrygia bellespõtus troas tenedos abidos scepsis ilium ida mons cizicum lampsacum sinope hamysum heraclea.In põto paphlagonia lemnus imbrus thasus cassandria thessalia macedonia larissa amphipolis thessalonice pella edesus beroea pharsalia caristy Euboea boetum chalcis delphi acarmania Iolia etholia apollonia brundusium Tarentũ turi locri regiũ lucaĩ neapolis puteoli tuscũ mare corsica baleares hispania media gnomonis.vii.pedes umbris.vi.magnitudo diei summa horaꝫ ęquinoctialiũ.xv.Sexta cõprehensio qua cõtinẽtur urbs Roma ãplectit̃ caspias gentes caucasum septẽtrionalia armenię apolloniã supra rhindacũ Nicoẽdiã Niceã calcedonẽ bizãciũ lysimacheã cheronessum malancũ sinũ abderã samothraciã maroniã enũ bessiã thraciã mediã peoniã illyrios durachiũ camisiũ apulię extia cãpaiã et hetruriã pisas lucã lunã genuã ligurią ãtipoli marsiliã narbonẽ theraconẽ hispaniã theraconensem mediam & inde per lusitaniam.Gnomoni pedes.viiii.umbrae.viii. longissima spacia horaꝫ ęquinoctialiũ.xv.addita.viii.parte unius horę:aut ut rigidio placuit quinta.Septima diuisio ab altera parte caspii maris ora incipit. Vadit super calatim bosphoꝫ boristhenẽ sthomos thracię aduersa triballos illyrici reliq̃ adriaticũ mare aquilegiam altinũ uenetiam rucetiam patauiũ ueronam cremonam rauennam anconã picenũ marsos pelignos sabinos ũbriã ariminũ bononiã placẽtiã mediolanũ omnia quę appennino transq; alpes galliam aquitaniã Viennam pyreneũ celtiberiã umbilico.xxxv.p.umbrę.xxxvi.ut tamen in parte uenecię exequitur umbrã gnomoi amplissima dies horaꝫ ęquinoctialiũ.xv.& quintaꝫ partiũ horaꝫ trium. Hactenus et antiquoꝫ exacta celebrauimus sequẽtiũ diligẽtissime quod superest terraꝫ tribus assignauere segmẽtis.A tanai per męotim lacũ & sarmathas usq; boristenẽ:atq; ità p dacos pardalos partẽq; germanię gallias oceani littora amplexi:quod ess& horaꝫ.xvi. Alteꝫ per hyperboreos & britãniam horaꝫ.xvii.postremũ scythicũ a ripbęis iugis in thylem in quo dies continui oriũtur ut diximus noctesque per uices. Idem & ante principia quę fecimus posuere circulos duos:primũ p se ĩsulã meroẽ & ptolemaidẽ in rubro mari ad elephantoꝫ uenatus conditam:ubi longissimus dies.xii.horaꝫ cẽt dimidia hora amplior secundum per sienem egypti euntẽ:qui esset horaꝫ.xiii.Idẽq; singuli singulis dimidia horarũ spacia usq; ad ultimũ adiucere circulis.Et hactenus de terris.

VNDVS ET IN EO TERRAE GENTES maria insignia ĩsulę urbes ad hunc modũ se habẽt. Aiantium in codẽ natura nullius prope partis contẽplatione mior est:& siquidem cum omnia exequi humanus nequeat animus principium iure tribuetur homini:cuius causa uidet̃ cũcta alia genuisse natura magna & sęua mercede contra tanta munera sua:ut non sit satis extimare parẽs melior homini:an tristior nouerca fuerit.Ante omnia unum animantiũ cunctoꝫ alienis uelat opibus.Cęteris uaria tegumenta tribuit testas cortices coria spinas uillos

ſetas pilos plumam pennam ſquamas uellera truncos etiã arbores quę cortice iterdũ gemino a frigoribus & a calore tutata eſt. hominem tantum nudum & in nuda hũo natali die abicit ad uagitus ſtatim & ploratum. nullũq; tot aialiũ aliud ad lachrymas et has protinus uitę principio. At hercule riſus pręcox illi & celerrimus ante. xl. diẽ nulli datur ab hoc lucis rudimento: quę ne feras quidem inter nos genitas uincula excipiunt & oĩm mẽbroꝝ nexus: idq; feliciter natũ iacet maibus pedibuſq; deuictus flens aial cęteris imperatuꝝ: & a ſupplicius uitam auſpicat̃ unã tantũ ob culpã: quia natum eſt. Heu dementiã ab his initiis exiſtimantiũ ad ſuperbiam ſe genitos: prima roboris ſpes primũq; temporis munus quadrupedi ſimilem facit. quando hominis inceſſus: quãdo uox: quãdo firmũ cibis os q̃diu uertex palpitans ſumme inter cũcta aĩalia imbecillitatis indiciũ. Iam morbi tot atq; medicinę tot contra mala excogitatę et hę quoq; ſubinde nouitatibus uitę: & cętera ſentire naturã ſuam: alia pernicitatem uſurpare: alia prepetes uolatus: alia nare. hominẽ nihil ſcire ſine doctrina: non ĩgredi non ueſci: non fari breuiterq; non aliud naturę ſponte q̃ flere. Itaq; multi extitere qui non naſci optimum cenſerent: aut q̃ociſſime aboleri. Vni aĩantium luctus eſt datus uni luxuria: & quidem innumerabilibus modis ac per ſingula mẽbra: uni ambitio. uni auaritia: uni immenſa cupido uiuendi: uni ſuperſtitio: uni ſepulturae cura: atq; etiã poſt ſe de futuro: nulli uita fragilior: nulli reꝝ omniũ libido maior: nulli pauor confuſior: nulli rabies acrior. Deniq; cętera animantia in ſuo genere probe degunt. Congregari uidemus & ſtare contra diſſimilia. leonum feritas inter ſe non dimicat. ſerpentiũ morſus non petit ſerpẽtes: nec maris quidẽ beluę ac piſces: niſi in aduerſa genera ſęuiunt. At hercule homini plura ex homine ſunt mala.

ET de uniuerſitate quidem generis humani magna ex parte in relatione gentiũ diximus. Neq; enim ritus moreſq; nunc tractamus. Innumeri ſunt: totidemq; pene quot ſunt cętus hominum. Quedam tamen haud omittenda duco maximeq; lõgius a mari degentium. In quibus prodigioſa aliqua & incredibilia multis uiſum iri haud dubito. Quis enim ęthiopas anteq̃ cerner & credidit? aut cui non miraculo eſt cum primũ in noticiã uenit: q̃ multa fieri non poſſe prius q̃ ſint facta iudicant̃. Naturę uero reꝝ uis aut maieſtas in omnibus mẽmẽtis fide car & ſi quis modo partes eius. ac non totam complectatur animo ne pauones ac tygrium pantheraꝝq; maculas & tot animalium picturas cõmemorem paruum dictu: ſed immẽſum extiatione. Tot gentium ſermones: tot linguę: tanta loquendi uarietas: ut externus alieno pene nõ ſit homis uice. Iam in facie uultuq; noſtro cum ſint. x. aut paulo plura mẽbra nullas duas in tot milibus hoĩm indiſcretas effigies exiſtere: q; ars nulla in paucis numero pręſt & affectando. Nec tamen ego in pleriſq; coꝝ obſtringam fidem meam modo. potiuſq; ad auctores relegabo: qui dubiis reddentur omnibus: modo ne ſit faſtidio grecos ſequi tanto maiore eorum diligentia uel cura uetuſtiore.

ESſe Scytharum genera & quidem plura quę corporibus humanis ueſcerentur indicauimus. Id ipſum incredibile fortaſſe ne cogitemus. In medio orbe terrarum ac ſicilia & italia fuiſſe gentes huius mõſtri cyclopas & leſtrygonas & tranſalpes nupie hominem ĩmolari gẽtium eaꝝ more ſolitum: quod paulo a mãdendo abeſt. Sed & iuxta eos qui ſunt ad ſeptentrionẽ uerſi haud procul ab ipſo aquilonis exortu ſpecuq; eius dicto: quem locum geſdyton appellant produntur: arimaſpi quos diximus uno oculo in fronte media iſignes: quibus aſſidue bellum eſſe cum griffis: circa metalla feraꝝ uolucri genere: quale uulgo traditur eruente ex cuniculis auꝝ mira cupiditate et feris cuſtodientibus & arimaſpis rapientibus multi: ſed maxie illuſtres Erodotus et Ariſteas Proconeſſius ſcribunt. Super alios auẽt antropophagos ſcythas in quadã conualle magna imai montis regio eſt quę uocat̃ abarimon. in qua ſilueſtres uiuunt

homines auersis post crura plantis eximię uelocitatis passim cum feris uagãtes: hos in alio non spirare cęlo: ideoq; ad finitios reges nõ pertrahi: neq; ad Alexãdꝝ magnũ pertractos. Beton itineꝝ eiusdem Alexandri mẽsor, prodidit priores anthropophagos quod ad septentrionẽ esse diximus. x. dierũ itinere supra boristhenem amnẽ ossibus humanorũ capitum bibere: dentibusq; cum capillo pro monilibus ante pectora uti. Isigonus niceensis. Idem in albaia gigni quosdam glauca oculoꝝ acie a puericia statim canos qui noctu plusq̃ iterdiu cernãt. Idẽ itiere dieꝝ. x. supra boristhenẽ. Sauroãthas tertia die cibum capere semper. Erates pergamenus in bellesponto circa parũ genus hominũ fuisse tradit: quos ophyogenes uocat serpentiũ ictus cõtactu leuare solitos et manu imposita uenena extrahere corpori. Varro etiam nũc esse paucos ibi: quoꝝ saliuę contra serpentium ictus medentur. Similis & in africa psilorum gens fuit: ut Agatharchides scribit a Psilo rege dicta: cuius sepulchrum in parte syrtium maiorũ est: hoꝝ corpori ingeritũ fuit uirus ex italię serpentibus: cuius odore sopirẽt eas. Mos uero liberos genitos protinus obuiciendi sęuissimis eaꝝ eoq; genere pudicitiã cõiugũ experiendi non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus: hęc gens ipã quidem prope internicione sublata est a nasamoibus qui nũc eas tenẽt sedes. Genus tamen hominum ex his qui profugerant: aut cum pugnatum est abfuerant. hodieq; remanẽ & in paucis. Simile & in italia marsoꝝ gẽs durat quos a circes filio ortos fert: et ideo inesse his uim naturalẽ eam: & tamen omnibus hominibus contra serpẽtes iest uenenum: feruntq; ictos saliuę: ut contactũ aquę feruẽtis cõfugere: quod si in fauces penetrauerit etiam mori. idq; maxime hũani ieiuni oris. Supra nasamonas cõfinesq; illis inachias ãdrogynas esse utriusq; naturę iter se uicibus cocũtes. Callipbanes tradit Aristoteles adicit dextram mammam his uirilẽ: lęuam muliebrẽ esse. In eadẽ africa familias quasdam efascinantium Isigonus & Nymphodorus tradũt: quaꝝ laudatiõe intereant probata: arescant arbores: emoriant infantes. Esse eiusdẽ generis in triballis illyriis adicit Isigonus qui usu quoq; efascinant interimantq; quos diutius iucant iratis pręcipue oculis: quod eorum malũ facilius sentire puberes. Notabilius esse q̃ pupillas binas in oculis singulis habeant: huius generis foeminas in scythia esse quę niuę uocant prodit Apolloides phylarchus & in ponto tibioꝝ genus multosq; alios eiusdẽ naturę quoꝝ notas tradit i oculo altero geminã pupillã: i altero eq effigie. cosdẽ prętera nõ posse mergi. nec uestę qdẽ degrauatos. haud dissimile his gẽus pharmacũ in ęthiopia prodidit Damon: quoꝝ sudor tabem contactis corporibus afferat: foeias quidem omnes usu ubiq; nocere quę duplices pupillas habeant. Cicero quoq; apud nos auctor est adeo naturę cum feraꝝ more uescendi humanis uisceribus in homine genuisse: gignere etiam in toto corpore: & in quoꝝdam oculis quoq; uenena placuit ne quid usq̃ mali esset quod in hoie non esset: haud procul urbe Roma in phalisciorum agro familię sunt paucę quę uocant hyrpię. quę sacrificio ãnuo. quod fit ad mõtem soracte apollini super ambustam ligni struem ambulantes non adurantur & ob id perpetuo senatusconsulto militię omnium q; aliorum oneꝝ uacationẽ habẽt. quoꝝdam corpore partes nascuntur ad aliqua mirabiles. sicut Pyrrho regi pollex in dextro pede cuius tactu lienosis medebat. Hũc cremari cum reliquo corpore nõ potuisse tradũt cõditumq; loculo in templo. pręcipue india ęthiopumque tractus miraculis scatent Maxima in India sunt aimalia indicio sunt canes. grãdiores cęteris. Arbores quidem tantę proceritatis tradũtur. ut sagittis superari nequeãt. hoc facit ubertas soli. tẽpies cęli aquarũ abũdãtia. si libeat credere. ut sub una ficu turmę cõdãtur equitũ. barũdies uero tãtę proceritatis. ut singula iterno dia alueo nauigabili ternos iterdũ boies ferãt multos ibi quia cubita lõgitudie cõstat excedere. Nõ expuere nõ capitis nõ dẽtiũ aut oculorum ullo dolore affici. raro aliaꝝ corporis partium tam moderato solis uapore durari. Philosophos eorũ quos gymnosophistas uocãt. ab exortu ad occasum pstare contuentes solem immobilibus oculis feruentibus barenis toto die alternis pedibus

insistere. In monte enim: cui nomen est milo homines esse aduersis plantis octenos digitos in singulis pedibus habētes auctor est Megasthenes. In multis aūt mōtibus genus hominum capitibus caninis ferarum pellibus uelari pro uoce latratum edere unguibus armatū uenatu & aucupio uesci: hoꝝ supra. cxx. fuisse traditur. Ethesias scribit in quadam gente indię foeias semel in uita parere: genitosq; confesti canescere. Item genus hoim qui monosebeli uocarentur singulis cruribus mire pernicitatis ad saltum: eosdēq; sciopedas uocari: quod in maiori estu humi iacentes resupini umbra se pedum protegant. Non longe eos a trogodytis abesse: rursusq; ab his occidentem uersus quosdam sine ceruice oculos in humeris habentes. Sunt & satyri subsolais in montibus indoꝝ: catarcludoꝝ dicit regio perniciissimū aial: tanq̄ quadrupedes tam recte currentes humana effigie propter uelocitatem: nisi senes aut ęgri non capiūtur. Coramandaꝝ gentem uocant taurum siluestrem sine uoce stridoris horrendi hirtis corporibus oculis glaucis dentibus caninis. Eudoxus in meridiais indię uiris plātas esse cubitales foeminis adeo paruas esse: ut strutopodes appellentur. Megasthenes gentem inter nomades & indos narium loco tantum foramia habētem: anguiū mō loripedem uocatam. Scythas ad extremos fines indię ab oriente circa fonte gangis astamoꝝ gētem sine ore corpore toto hirtā uestiri frōdiū lanugie: alitu tātum uiuētē et odore quem naribus trahant: nullum illis cibū: nullumq; potum: tātum radicum floꝝq; uarios odores: & siluestrium maloꝝ: quę secum portāt lōgiore itiere: ne desit olfactus grauiore paulo odore haud difficulter examinari. Super hos extrema in pte montiū sphitami pigmęiq; narrāt trinas spitamas lōgitudie: hoc est ternos dodrātes non excedētes salubri cęlo: sēperq; uernāte mōtibus ab aquilone oppositis: quos a gruibus infestari Homerus quoq; prodidit: fama est ifidētes arietum capraꝝq; dorsis armatos sagyttis ueris tempore uniuerso agmie ad mare descēdere & oua pullosque eaꝝ alitum cōsumere ternis expeditiōem eam cōficiēmēsibus aliter futuris gregibus non resisti. Calas coꝝ luto pēnisq; & ouoꝝ putaibus cōstrui. Aristoteles in cauernis uiuere pigmęos tradit. Cętera debis ut reliqui: cyrnos indoꝝ genus Isogonus tradit annis centeis quadrageis uiuere. Item ęthiopas macrobios etiam feras existimant: & qui athon mōtem incolūt: hos quidem quia uiperis carnibus alant. Itaq; nec capiti nec uestibus coꝝ noxia corpori inesse aialia. Onesicritus quibus in locis indię ūbrae non sint corpora hominum cubitorum quinū: & biarum palmaꝝ existere: & uiuere annos. cxxx. nec senescere: sed ut medio ęuo mori. Crates pgamenus idos qui cētos annos excedāt gymnestas appellat non pauci macrobios. Ethesias ex his gētem quę appellatur pandere in cōuallibus sitam annos ducenos uiuere: in iuuenta candido capillo qui in senectute nigrescat: e contra alios quadragenos non excedere annos iunctos macrobiis: quoꝝ foeminae semel pariant: idq; Agatharchides tradit: pręterea lo uistis eos ali & esse pernices mandoꝝ nomē his dādit Clytarchus et Megasthenes trecentosque eorum uicos annumerāt foeminas septimo ętatis anno parere: senectā quadragesimo anno accedere. Arthemidorus in Taprobane insula longissimam uitam sine ullo corporis langore traduci. Viros indorum quosdam cum feris coire: mixtosq; & semiferos esse partus. In colignis eiusdem indię gentes quiquēnes cōcipe foeminas octauū uitę annū non excedere: & alibi cauda uillosa boies nasci pnicitatis eximię: alios auribus totos contegi. Scythas ab indis arabis fluuius disterminat: hi nullum alium cibum nouere: q̄ piscium quos unguibus dissectos sole torreant atq; ita panem ex his faciunt: ut refert Clytarchus. Trogodytas super ęthiopiā uelociores esse equis Pergamenus Crates. Item aethiopas octona cubita longitudine excedere. Syrbotas uocari gentem eam nomadum ęthiopum secundum flumen astragum ad septentrionem uergentium gens menisminorum appellata. Abest ab oceano dierū itinere. xx. aialium quę cinocephalos uocamus lacte uiuit. Equarum armēta pascit maribus interemptis pręterq̄ sobolis causa. In africę solitudinibus hominum species

obuiq; ſubinde fiunt: momenteq; euaneſcunt. hęc atq; talia ex hoim genere ludibria ſibi: nobis miracula ingeiosa fecit natura. & ſingula quidem quę facit in dies & ꝓpe horas quis ennumerare ualeat? Ad detegendam eius poteſtatē ſatis ſit inter prodigia poſuiſſe gentes hinc ad confeſſa in homine pauca.

TErgeminos naſci certum eſt in oratiorum curiatiorumq; exemplo ſupra inter oſtenta adducitur prętérq̃ in ęgypto: ubi foetifer potu nilus amnis proxie ſupręmis annis Diui Auguſti fauſta quędam e plebe hoſtiq; duos mares & totidem foeminas enixa famem quę ſecuta eſt protēdit baud dubie reperit̃: & in peloponeſo bīos q̃ter enixa: maiorēq; partem ex omni eius uixiſſe partu: & in ęgypto ſeptenos utero ſimul gigni auctor eſt Trogus: gignūtur in utriuſq; ſexus: quos hermaphroditos uocāus olim androgynos uocatos & in prodigiis habitos: nunc uero in delicis Pompeius magnus in ornamentis theatri mirabiles fama poſuit effigies: ob id diligentius magnorum artificum ingeniis elaboratas. iter quas legit̃ eutbyche a. xx. liberis rogo illata. Traſillis enixa. xxx. partus. Alcipe elephātium q̃q̃ ad iter oſtenta eſt. Nanq; & ſerpentem peperit inter initia maſici belli ancilla. multiformes pluribus modis iter monſtra partus eduntur. Claudius cęſar ſcribit hippocentaurum in Theſſalia natum eodem die interiiſſe: & nos principatu eius allatum illi ex ęgypto in melle uidimus. Eſt iter exēpla in utez̄ ꝓtinus reuerſus ifans ſagūcti āno deleta ab hānibale eſt.

EX foeminis mutari in mares nō eſt fabuloſum. Inueius in ānalibus. C. licinio Craſſo. C. Caſſio Longino cōſulibus caſini pucz̄ factum ex uirgine ſub parentibus iuſſuq; aruſpicum deportatum in inſulam deſertam. Licinius Mutianus prodidit uiſum a ſe argis ariſtontem: cui nomē arecuſe fuiſſe nupſiſſe etiam mox barbam & uirilitatem proueniſſe. uxoremq; duxiſſe. Eiuſdem ſortis & zimirnē pucz̄ a ſe uiſum ipſe in Africa uidi mutatum in marem nuptiarum die. L. conſicium ciuē triſditanū Editis geminis rarum eſſe aut puerperę aut puerperio prętérq̃ alteri uitam. Si uero utriuſq; ſexus editi ſint gemini rariorē utriq; ſalutem. Foeias celerius gigni q̃ mares ſicuti celerius ſeneſcere. Sępius uero in utero moueri mares & in dextra fere geri pte in lęua foeminas. Cęteris animantibus ſtatutum & pariendi & partus gerendi tēpus eſt homo toto anno & incerto gignitur ſpacio.

ALius ſeptimo mēſe alius octauo & uſq; ad initia. xi. ante ſeptimū mēſem haud unq uitalis eſt. Septimo nō niſi pridie poſtero ue plenilunii die: aut iterluio cōcepti naſcūtur. Tranſlaticium in ęgypto eſt & octauo gigni iam quidem & in italia tales partus eſſe uitales. Contra priſcorum opiniones: uariāt hęc pluribus modis. Veſcilia C. Lucii: poſtea Pomponii atq; orſici clariſſimorum ciuium coniunx: ex his quattuor partus enixa ſeptimo ſemper menſe. Genuit Suillium ruffum. xi. corbulonem. vii. utrunq; conſulem: & poſtea Ceſoniam. C. principis cōiugem octauo in quo menſiū numero genitis intra. xl. diem maximus labor: grauidis aūt. iiii. &. viii. mēſe letales in his abortus. Maſurius auctor eſt. L. papyrium prętorem ſecundo cohęrede lege agente bonorum poſſeſſionem contra eum dediſſe cum mater partū. xvi. menſibus dicer& tuliſſe. quoniam nullum certum tempus pariendi ſtatutum uideretur.

ACōceptu decimo die dolores capitis oculorum uertigines tenebręq; & faſtidiū in cibis redundatio ſtomachi indices ſunt hominis icboati: melior color marē ferēti et facilior partus. Motus in utero. xl. die. Contra oia in altero ſexu. Ingeſtabile onus crurum & inguinis lenis tumor. Primus aūt. lxxxx. die motus: ſed plurimū lāgoris in utroq; ſexu capillum germinante partu: & in pleiliunio quod tempus editos quoq; infantes prręcipue infeſtat. Adeoq; inceſſus atq; omne quicquid dici poteſt in grauida

refert: ut falsioribus cibis usae carentē unguis edit partū: & si respirauere difficilius euitat. Ofcitatio quidē in enixu letalis est sicut sternutasse a coitu abstinuum

MIseret atq; etiam pudet extimantem q̄ sit friuola animalium superbissimi origo cum pleuq; abortus causa fiat odor ab lucernaꝫ extinctu his principiis nascūt tyranni Carnifex his aius: tu qui uiribus corporis fidis: tu qui fortunę mūera amplexaris & te ne alumnum quidem eius extimas sed partū. Tu cuius in victoria semp est mens tu qui te deum credis: aliquo successu tumes tanti tamen perire potuisti: atque etiam hodie minoris potes quantulo serpentis ictus dente: aut etiā ut Anacreon poeta acio uuepasse: aut fabius senator in lactis haustu uno pilo strangulatus. Is demū pfecto uitam equa lance pensitabit: qui semper fragilitatis humanę memor fuerit.

IN pedes procedere nascētem contra naturā est: equo argumēto eos appellauere agrippas ut egre partos qualiter. Magrippā fecit genitū unico ppe felicitatis exēplo in omnibus ad hunc modum genitis: q̄q̄ is quoq; aduersa pedum ualitudine misera inuenta exercitato quo inter arma & ad morte obnoxio accessu ifeliciore stirpe omni Sed per utrasq; agrippias maxie quę. C. & Domicium Neronem principes genuere totidem faces generis humani. Pręterea breuitate cui quinquagesimo uno raptus ano i tormētis adulteroꝫ cōiugis socerique pręgraui seruitio luisse pręposteri ortas augurū extimat. Neronem quoq; paulo ante principē & toto principatu suo hostē generis humai pedibus genitum scribit parēs eius agrippina ritu naturę hoiem capite gigni mos est: pedibus efferri.

SVlpicatius enecata parēte gignūt: sicut Scipio africanus prior natus primusq; Cęsar ē: ob cęsum matris uteꝫ dictus: qua de causa & cęsones appellati. Simili modo natus & Manilius: qui Carthaginem cum exercitu intrauit.

VOpiscos appellabant e geminis qui recenti utero nascerentur altero interempto abortu. Nanque maxima & si rara uno circa hoc miracula existunt.

PRęter mulierem pauca animalia coitum nouere grauida. Vnum quidem oino aut alterum superfoetat. Extat in monumētis medicoꝫ: & quibus talia cōsectari curę fuit uno abortu. xii. puerperia egesta. Sed ubi paululum tēporis inter duos cōceptus intercessit uterq; est perfectus ut in Hercule & Iphide fratre eius apparuit: & in ea quę gemio partu alterum marito similem: alteꝫ adultero genuit. Item in proconesia ancilla quę eiusdem diei coitu alterum domio similem: alteꝫ procuratori eius. Et in italia quę unum iusto partu. v. mensium alterum edidit. Rursus in alia quę septem mensium edito puerperio insecutis mensibus gemios enixa est. Iam illa uulgata est uarie ex integris truncos gignit: ex truncis integros eadēq; parte truncos signa quędā neruosq; & cicatrices etiā regenerari. iiii. partu dacoꝫ origis nota in brachio redditur

IN lepidorum gente tres intermisso ordine obductu membrana oculo genitos accepimus. Similes quidem alios auo: & ex geminis quoq; alterum patri alteꝫ mri Annoque post genitum maioris similem fuisse ut geminum: quasdam sibi similes semper parere: quasdam uiro: quasdam nulli: quasdam foeminam patri marem sibi. Indubitatū exemplū est Nicei nobilis pictoris brzātii geniti: qui adulterio ęthiopis nata matre: nihil a caeteris colore differente: ipse in auum degenerauit aethiopem. Similitudinum quidem in mente reputatio est: & in qua credantur multa fortuita pollere: usus auditus & memoria: haustęq; imagines sub ipso conceptu. Cogitatio etiam utriusllibet animum subito sibi transuolans effingere similitudinē aut misere existimatur. Ideoq; plures in homine q̄ in caeteris omnibus animalibus differentiae

quoniam uelocitas cogitationum animiq; celeritas & ingenii uarietas multiformes notas imprimat cum cęteris animātibus immobiles sint animi: & similes omnibus singuli cuiq; in suo genere. Antbiocho regi syrię e plebe nomine Artemius in tantū similis fuit: ut laodice conūx regia necato iam antbiocho nimium imperium per eū commendatiois regniq; successiois pegerit. Magno Pompeio Iubius quidā e plebe et publitius: etiam e seruitute liberatus indiscreta prope specie fuere similes illud os probum reddentes ipsumq; honorem eximię frontis: qualis causa patri quoque eius menogenis coci sui cognomen imposuit strabonis a specie oculoꝝ nomen habentis uiciū imitata. Et in seruo Scipioīs Serapione inerat suari negociatoris uile mācipiū Eiusdem fāilię Scipioīs post eum nomē saluito mimus dedit: sicut sphiter secūdanū tertianūq; Pamphilius collegio Lentuli & Metelli consulum. In quo perq̄ iportune fortuitum hoc quoq; fuit duoꝝ simul cōsulum in scena imagines cerni: e diuerso. L. Plancus orator Histrioni rubrio cognomē iposuit. Rursus Curioi patri burbaleius Itemq; messalę censorio menogenes perinde histriones. Surę equidē pro cōsulibus: etiam rictum in loquēdo contractionēq; linguę & sermoīs tumultū. Non imaginē piscator quidam in sicilia reddidit. Cassio seruo celebri oratori armētarii mirmilonis obiecta similitudo est. Orianius mango. M. Antoio iam triumuiro eximios forma pueros alterum in Asia genitum: alteꝝ transalpes ut geminos uendidit tanta unitas erat. Postq̄ deinde sermone pueroꝝ detecta fraude a furente īcrepitus Antonio est. Inter alia magnitudinem precii conquerente. Nam ducentis erat mercatus sestertiis. Respondit uersutus ingenii mango id ipsum se tanti uēdidisse: quoniā non est mira similitudo in ullis eodē utero editis diuersaꝝ quidē gentiū natales tā concordi figura reperiri super omnē esse taxationem adeoq; tēpestiuam admirationem intulit: ut ille proscriptor animatus modo & cōtumelia furēs nō aliud in cēsu magis & in fortūa sua ducer&.

ESt quędam priuatim dissotiatio corpoꝝ & inter se sterilis: ubi cum aliis iunxere gignūt: sicut Diuus Augustus & liuia. Item alii alięq; tantū foemias generant aut mares: pleꝝq; & alternāt: sicut gracchoꝝ mater duodecies. Agrippina germanici nouies: aliis sterilis est iuuēta: aliis semel in uita datur gignere. Quędam non pariūt partus quales si quādo medicīa & cura uicere foemīā fere gignūt. Diuus augustus in reliqua exēploꝝ raritate neptis suę nepotē uidit natū quo excessit anno. M. syllanū qui cum asiam obtiner& post consulatū Neronis principis successione eius ueneno interemptus est. Q. Metellus macedoīcus cum. vii. liberos relinquer&. xi. nepotes reliquit: nurus uero generosq; & omnes qui se patris appellatione salutarēt. xxvii. In actis tempoꝝ Diui Augusti inuenitur. xii. consulatu eius quē. L. Sylla collega ad. iii idus aprilis gessit. C. Crispinum bilarum ex ingenua plebe tesulana cum liberis. viii In quo numero filię duę fuerunt nepotibus. xxvii. pronepotibus. xxix. neptibus. viii praelata pompa cum omnibus in capitolio Imolasse.

MVlier post quinquagesimum annum non gignit maiorq; pars. xl. profluuium genitale sistit: Nam e uiris Masinissam regem posit. lxxxvi. annos generasse filiū quē Methimathnum appellauerit. Claꝝ est Catone censoriū. lxxx. exacto ex filia Salois clientis sui: qua de causa alioꝝ eius liberoꝝ propago luciniani sunt cognominati: bi salonai. ex quibus uticēsis fuit. Nuper etiā. L. Volusio Saturnio in urbis pręfectura extincto notum est Corneliam scipionum gentis Volusium Saturninum qui fuit cōsul post. lxii. ānos genuisse & usq; ad. lxxv. apud ignobiles uulgares repit generatio

SOlum autem animal menstruale mulier est inde unius utero quas appellauere molas. Ea est caro informis inanimata ferri ictum & aciem respuens: mouet sistitq; menses. & ut partus alias lętalis: alias una senescens aliquando aluo citatior excedēs

ſimile quiddam & uiris in uentre gignitur: quod uocant ſyron: ſicut appio capitoni prętorio uiro. Sed nihil facile reperit̃ mulieꝫ profluuio magis mõſtrificũ. Aceſcũt ſuperuentu muſta: orti ſterileſcunt: iactae fruges moriuntur. Inſita exuruntur ortoꝫ germina & fructus arboꝫ: quibus inſidere decidunt. Speculoꝫ fulgor aſpectu ipſo hebetatur: acies ferri perſtringitur eboriſq; nitor. Aluei apium moriunt̃ ęs etiam ac ferrum rubigo protinus corrumpit odorq; dirus aera & in rabiem aguntur guſtato eo canes: atq; inſanabili ueneno morſus infigitur: quietiã bituminũ ſequax: alioquĩ et lenta natura in lacu Iudeę: qui aſphaltites uocatur certo tempore anni ſupernatãs nequit ſibi auelli ad omnẽ cõtactũ adhęrẽs pręterq̃ filo quod tale uirus infecerit: etiã formicis aĩali minimo ineſſe ſenſum eius ferunt abicique geſtatas fruges nec poſtea repeti: & hoc tale tantũque oibus triceis diebus malũ in muliere exiſtit: & trimeſtri ſpacio largius: quibuſdam uero ſępius mẽſe ſicut aliquibusnũq̃ ſed tales nõ gignũt quando hęc eſt generãdo homĩ materia germine e matricibus: coaguli modo hoc in ſe ſe reglomerante: quod deinde tempore ipſo aĩatur corporaturq;. Ergo cũ grauidis fluxerit iualidi aut nõ uitales partus edũtur: aut ſamioſi auctor eſt Nigidius.

IDem lac foeminę non corrumpi alẽti partum: ſi ex eodem uiro rurſus cõcepit arbitratur. Incipiẽte aũt hoc ſtatu: ac deſinẽte cõceptus facillimi tradunt̃ foecũditatis in foemĩs pręrogatiuã accipimus inunctis medicamine oculis ſaluiam infici.

CAeterum editis primores ſeptimo menſe gigni prius q̃ in ſupera fere parte haud dubium eſt coſdẽ. vii. decidere anno alioſq; ſuffici quoſdã etiã cũ dẽtibus naſci ſicut. M. Curium: qui ob id dẽtatus cognoiatus eſt: & .CN. Papyrium Carbonem pręclaros uiros: in foeminis ea res inauſpicati fuit exempli regũ tẽporibus: cũ ita nata eſſet Valeria exitio ciuitati in quã delata eſſet futura reſponſo auruſpicum uaticinãte Seſſapã etiã illa tẽpeſtate florẽtiſſimã deportata eſt ueridico exitio cõſecuto. Quaſdã concreto genitali gigni infauſto omine Cornelia gracchoꝫ mater indicio eſt. Alii qui uice dẽtium cõtinuo oſſe gignuntur: ſicuti pruſię regis bityniioꝫ filius ſuperna parte oris. Dentes aũt tãtum iũcti ſunt ignibus nec cremãtur cum reliquo corpore. Idẽq; flamis indomiti cauantur tabe pituitae: candorẽ trahũt quodã medicaie: uſu atterũt̃ multoq; primũ in aliquibus deficiũt. Nec cibo tãtum & alimẽtis neceſſarii: quippe uocis ſermoniſq; regimẽ primoris tenẽt cõcentu quodam excipientes ictum linguae ſerieq; ſtructurę atq; magnitudine mutilantes mollienteſue: aut hebetãtes uerba & cum defluxere explanationem omnem adimentes: quin & augurium in hac credit̃ eſſe parte: triceni bini uiris attribuũtur: excepta Turduloꝫ gente: quibus plures fuere longiora promitti uitę putãt ſpacia: foemĩs minor numerus: quibus in dextra parte gemini ſuperne a canibus cognoiati fortunę blandimẽta pollicent̃: ſicut in agrippia Domicii Neronis matre. Contra in lęua homĩem priuſq̃ genito dente cremari mos gentium non eſt. Sed mox plura de hoc commemorans hiſtoria decurret.

RIſiſſe eo die quo genitus eſt & unum hominem accepimus zoroaſtem. Eidem cereboꝫ ita palpitaſſe ut ipoſitã repeller & manũ futurę pręſagio ſcientię.

IN trimatu ſuo cuiq; dimidiam eſſe menſuram ſaturę certum eſt. In plenum autem cuncto mortalium generi minorem in dies fieri propemodum obſeruatur Raroſq; patribus proceriores conſumente ubertatem ſeminum exuſtione. In cuius uices nunc uergat ęuum. In creta terręmotu rupto monte inuentum eſt corpus ſtãs xlvi. cubitorum: quod alii Orionis alii Octionis fuiſſe arbitrantur. Horeſtis corpus oraculi iuſſu refoſſum. vii. cubitorum fuiſſe monumentis credit̃. Iam uero ãte ãnos prope mille uates ille Homerus non ceſſauit minora corpora mortalium: q̃ priſca

conqueri. Neuii pollionis amplitudinē annales non tradūt: sed quia populi cōcursu pene ēremptus esset prodigii uice fuit: procerissimum hominum ętas nostra Diuo Claudio principe Gabbaram noīe ex Arabia aduectum. viiii. pedum & totidē ūciarū uidit: fuere sub Diuo Augusto semipede addito: quorum corpora eius miraculi grā in conditorio salustianorum asseruabantur ortorum pisoni: & secundille erant noīa Eodem pręside minimus homo duos pedes & palmum conopas nomīe in deliciis Iulię neptis eius fuit & mulier Andromeda liberta liuię augustę: mannium maxīm et. M. Tullium equites Romanos binum cubitoꝝ fuisse auctor est. M. Varro: & ipi uidimus in loculis asseruatos. Sesquipedales signi quosdam longiores in trimatu et implentes uitę cursum haud ignotum est. Inuenimus in monumentis salaminae Euthimeis filiū in tria cubita triēnio accreuisse icessu tardū: sensu hebetē & iā puberē factum uoce robusta absumptum cōtractione mēbroꝝ subita triennio circūacto. Ipi uero pridem uidimus eadē ferme oīa prēter pubertatem in filio Cornelii taciti equitis Romani belgicę gallię rationes procurantis. Eutrapelos grēci uocāt eos. In latio non habent nomen.

QVod sit homini spacium a uestigio ad uerticem id esse sparsis manibus inter longissimos digitos obseruatum est: sicuti uires quibusdā dextra parte maiores quibusdam ęquas utraq; aliquibus lęua manu prēcipuas: nec id unq̄ in foemis: mares prēstare pōdere: & defuncta uiuētibus corpora oīm aīaliū: & dormiētia uigilantibus uiroꝝ cadauera supia fluitare: foeiaꝝ prona uelut pudori defunctaꝝ parcēte natura.

COncretis quosdam ossibus ac sine medullis uiuere accepimus signum eorum esse: nec sitim sentire: nec sudorem emittere: q̄q̄ & uoluntate sciamus sitim uictam equitēq; Romanū Iuliū uiatorē e uocātioꝝ gēte foederata in pupillaribus annis a quā subter cutē fuisse morbo ꝓhibitū humore a medicis: naturam fecisse consuetudine atq; in senecta caruisse potu: necnon & alii sibi multa imperauere.

FErunt Crassum auū Crassi in parthis interempti nunq̄ risisse: ob id agelastum uocatum: sicut nec flesse multos. Socratē claꝝ sapiētia eodē semper uisum uultu nec hylari magis aut turbato. Exit hic animi tenor aliquādo in rigorē quēdam torpitatēq; naturę durā & inflexibilē affectusq; hūanos adimit quales apathis grēci uocāt: multos eius generis expti quod muꝝ sit auctores maxīe sapiētię Diogenē Cynicū Pyrrhonē Heraclytū Timonē hūc quidē etiā in totius odiū generis hūani euectū: sed hęc pua naturę insignia in multis uaria cognoscuntur: ut in Antonia drusi nunq̄ expuisse in Pomponio consulari poeta nunq̄ ructasse: quibus natura concreta sunt ossa qui sunt rari admodum cornei uocantur.

COrpore neruosos esse uesco sed eximiis uiribus tribitanum in gladiatorio ludo Samnutium armatura celebrem. filiumq; eius militem. CN. Pompeii & rectos et transuersos cancellatum toto corpore habuisse neruos in brachiis etiam maibusq; auctor est Varro prodigiosa uirium elatione. Atq; etiam hostē ab eo ex prouocatiōe dimicantē inermi dextra uno digito supatū: & postremo correptū in castra trālatum At Iulius ualens meruit in prētorio Diui Augusti centurio uehicula cum cuiceis onusta donec examinarentur sustinere solitus. carpenta apprehēsa una manu retiere obnixus contra nitētibus iumētis & alia mirifica facere quę isculpta monimēto eius spectantur. Ideo. M. Varro Rusticellus inquit hercudes appellatus mulum suum tollebat. Fusius Saluius duo cētenaria pondera pedibus totidē maibus & duocenaria duo humeris contra scalas ferebat. Nos quoq; uidimus atlantum nomīe prodigiosę ostentationis quinquagenario thorace plumbeo indutum cothurnisq; quingētorum pondo calciatum per scęnam ingredi. C. Milonem athletam cum constitisset. nemo uestigio educebat: malū tenēti: nemo digito corripiebat. Cucurrisse mille. cxl. stadia

ab Athenis Lacedęmonem biduo phylippidem magnum erat:donec canisti cursor Lacedęmonius & Philonius Alexandri magni asityone belym uno die mille.cccv. cucurrerunt.Nunc quidem incirco quosdam.clx.passuum tolerare non ignoramus nuperq; Fonteio & Visciano consulibus annos.viii.genitum puerum a meridie ad uesperum.lxxv.m.p.cucurrisse.cuius rei admiratio ita demum solida perueniret si quis cogit& nocte ac die longissimũ iter uehiculis tribus Tiberiũ Neronẽ emẽsum festiantẽ ad drusum frẽm ęgrotũ in germania.In ea fuerunt.cc.m.p.

OCulorum acies uel maxime fidem excedentia inuenit exempla.In nuce inclusã iliada Homeri carnẽ in mẽbrana scriptum tradit Cicero.Idem fuisse qui prouider& cxxx.m.p.huic & nomẽ.M.Varro reddidit strabonẽ uocatũ:solitũ aũt punico bello a lilybęo Sicilię promõtorio exeũte classe a carthagis portu etiã numerꝫ nauiũ dicere Calicrates ex ebore formicas & alia tam parua fecit aialia:ut partes eorꝫ a cęteris cerni non possent.Mermecides quidem in eodẽ genere iclaruit quadrigã ex eadẽ materia quam musca iteger& alis fabricatã & nauẽ quã apicula pennis absconder&.

AVditus unum exemplum habet mirabile pręliũ quo Sybaris deleta est eo die quo gestũ erat auditũ Olympię.Nam cymbricę uictorię cursores quoq; Romaĩ qui persicã uictoriã ipõ die quo cõtigit nũciauere uisus & auditus nuinũ fuere pręsagia.

PAcientia corporis:ut est crebra:sors calamitatum:innumera documenta pepit clarissimũ in foeis leue meretricas exẽplum quę torta non indicarit Harmodium & Aristogitonẽ tyrãnicidas. In uiris Anaxarchides:qui simili de causa cum torqueret preresam dentibus linguam unamq; spem indicii in tyrannos expuit.

MEmoria necessarium maxime uitę bonum cui pręcipue fuerit haud facile dictu est tam multis gloriã eius adeptis.Cyrus rex oibus in exercitu suo militibus nomina reddidit L.Scipio populo Romaõ Cyneas Pyrrhi regis legatus senatui & equestri ordini Romę postero die q̃ aduenerat.Mitridates duaꝫ &.xx.gẽtiũ rex totidẽ liguis iura dixit:pro concione singulis intus sine interprete affatus. Carneades quidem in gręcia quę quis exegerit uoluĩa in bibliothecis legẽtis mõ repręsentauit.Ars postrẽõ eius rei facta & iuẽta est a Simoide medico:cõsumata a metrodoro Scepsio ut nihil non iisdẽ uerbis redderet auditũ:nec aliud est ęque fragile in hoĩe morboꝫ & casus iniurias atq; etiã metus sẽtit:alias pticulati alias uniuersa ictus lapide oblitus ẽ lrãs tãtũ e pręalto tecto lapsus:mris & affiniũ propiquoꝫq; cepit obliuionem. Alius ęgrotus seruoꝫ etiã sui uero nois Messala coruius orator. Itaq; sępe deficere tẽtat & meditat uel qeto corpe & ualido:somno quoq; serpẽte ãputat:ut ianis mẽs quęrat ubi sit loci

ANimi uigore praestantissimum arbitror. C.Iulium Caesarem dictatorem:nec uirtutem cõstantiãq; nũc cõmemoro:nec sublimitatẽ omniũ capacẽ:quę ęlo cõtinet sed proprium uigorẽ celeritatẽq; quodã igne uolucrẽ.Scribere & legere simul dictare et audire solitum accepimus. Epistolas uero tantarũ rerũ quaternas pariter librariis dictare:aut si nihil aliud ager& septeãs dictare.Idẽ signis collatis qnq̃gies dimicauit solus.M.Marcellum transgressus:qui undeq̃dragies dimicauit. Nam pręter ciuiles uictorias undecies cẽtum & nonagita duo milia hoim occisoꝫ pręliis ab eo nõ eqdẽ in gloria posueri tãtam etiã coactã hũani generis iniuriã:quod ita esse confessus est ipse belloꝫ ciuilium stragem non prodendo:ut iustius Pompeio magno tribuatur octingentas.xlvi.naues piratis ademisse. Caesari proprium & peculiare fuit:praeter supradicta clemẽtię ĩsigne:qua usq; ad poenitẽtiã oẽs superauit.Idem magnanitatis prębuit exemplum:cui comparari non possit aliud. Spectacula enim edita effusasq;

opes: aut operum magnificentiam in hac parte ennumerare luxurie fauentis est. Illa fuit uera & incomparabilis inuicti animi sublimitas captis apud pharsaliā Pompeii magni scrineis epistolaꝫ itezq; apud tapsum Scipionis ea oia optia cōcremasse fidē atq; non legisse.

VErum ad decus imperii Romani non solum ad uiri unius uictoriam pertinet Pompeii magni titulos omnes triūphosq; in hoc loco nūcupari ęquato nō mō Alexandri magni reꝫ fulgore: sed etiā Herculis prope ac liberi patris. Igitur Sicilia recuperata unde primum Syllanus in reipublicę causa exoriēs auspicatus est. Africa uero tota subacta & in ditionē redacta magniq; noīe spoliū inde capto eques Rōānus id quod antea nemo curru triūphali uectus est & stati ad solis occasum transgressus excitatis in pyreneo trophęis oppida octoginta. lxxvi. ab alpibus ad fines hispaniae ulterioris in ditionē redacta uictorię suę ascripsit. & maiore animo Sertorium tacuit belloq; ciuili quod oia cōcutiebat extrema exticto itezꝫ triūphales currus eques rōānus induxit. Totiēs iperator ātēq̄ miles: postea ad tota maria & deide solis ortus missus hos retulit patrię titulos more sacris certaibus uicentiū. Neq; enim ipsi coronantur sed patrias suas coronant. Hos ergo honores urbi tribuit in delubro Mineruę: quod ex manubiis dicabat. CN. Pompeius magnus Imperator bello. xxx. annoꝫ confecto fusis: fugatis: occisis: ī deditionē acceptis hoīm cēties uigeties: semel. lxxxiii. milibus depressis: aut captis nauibus. dccxlvi. oppidis castellis mille quīgētis. xxxviii. in fidē receptis terris a męotis lacu ad rubꝫ mare subactis uotum merito Mineruę. Hoc est breuiariū eius. Ab oriente uero triūphi quē duxit ad. iii. kl. Octobris. M. Pisone. M. Messala consulibus prefatio hęc fuit. Cum oram maritimam prędoibus liberasset: & imperium maris populo Romano restituisset. Ex Asia ponto Armenia Paphlagonia Cappadocia Cilitia Syria Scythis Iudeis Albanis hybernia insula Creta basternis: & super hęc de regibus Mitridate atq; Tigrane triumphauit. Summa summaꝫ in illo gloria fuit: ut ipse in concione dixit: cum de rebus suis disserer&. Asiam ultimam prouinciaꝫ accepisse candēq; mediā patrię reddidisse. Si quis e contrario simili modo uelit percensere Cęsaris res quis maior illo apparuit. Totum profecto terrarū orbem enumer&: quod infinitum esse conueni&.

CAeteris uirtutū generibus uarie & multi fuere prestātes. Cato primus portiae gentis tres summas in homine res praestitisse existimatus est: optimus orator: optimus imperator: optimus senator: que mihi omnia etiā si non prius acta: tamen clarius fuisse in Scipione ęmiliano uidentur. Dempto prętera plurimoꝫ odio quo Cato laborauit. Itaq; sit ꝓpriū Catois q̄ter & quadragesies causam dixisse nec quēquā sępius postulatum & semper absolutum.

FOrtitudo in quo maxime extiterit immensę quęstionis est utique si recipiatur poetaꝫ fabulositasq; qua Ennius Titus cecilium teucꝫ fratremq; eius pręcipue miratus propter eos sextūdecimū adiecit annalē L. Sitinius dētatus: qui Tribunus plebis fuit Spurio Tarpeio. a. Ternio consulibus haud multo post exactos reges: uel numerosissima suffragia habet. Centies uities pręliatus: octies ex ꝓuocatione uictor xlv. cicatricibus aduerso corpore insignis nulla in tergo. Idem spolia caepit. xxxiii. donatus hastis puris duo de. xx. phaleris. xxv. torquibus tribus & lxxx. armillis. clx. coroīs. xxxvi. ciuicis. xiiii. aureis. viii. muralibus tribus: obsidionali una fisco ęris. xxx captiuis. xx. milibus. Imperatores. viii. ipsius maxime opera triumphantes secutus Prętera quod optim in operibus eius reor uno ex ducibus Tito Thyberio Romulio ex cōsulatu ad populum cōiuncto male acti Imperii eius militaris. haud miora forēt mallii capitolini decora ui pdidisse& illa exitu uitę ante. xvii. annos bina ceperat spolia Primus omnium eques coronam muralem acceperat. vi. ciuicas. xxxvii. dona. xxiii. cicatrices aduerso corpore. Publium Seruilium magistrum equitum seruauerat. Ipse uulneratus humerum femur super omnia capitolium summamq; rem in eo solus a

gallis seruauerat si non regno suo seruass&. Verum in his quidē sunt uirtutis opera magna: sed maiora fortunę. M. Sergio ut equidem arbitror nemo quenq̃ hominum iure prętulerit: licet pronepos Catilina gratiam nomini deroget: secundo stipendio dexteram manum pdidit: stipēdiis duobus ter & uicies uulneratus est: ob id neutra manu neutro pede satis utilis: uno tantum seruo plurimis postea stipendiis debilis miles bis ab hannibale captus. Neq; enim cum quolibet hoste res fuit bis uinculoꝝ eius, pfugus i. xx. mēsibus nullo nō die in catheis aut cōpedibus custoditus. Sinistra manu sola quater pugnauit duobus equis īsidēte eo suffossis dexterā sibi fecit ferreā eaq; religata pręliatus Cremonā obsidione exemit: placentiam tutatus est: duodena castra hostiū in gallia cępit: quę omnia ex oratione eius apparēt habita: cū in prętuno e sacris arceret a collegis ut debilis: quos hic coronarum aceruos cōstructurus hoste mutato? Etenī plurim refert in quę cuiusq; tēpora uirtus īciderit: quas trebia ticiusue aut trāsimenus ciuicas coronas dedere? quę canis corona merita ūde fugisse uirtutis summū opus fuit? Ceteri profecto victores hoim fuere. Sergius uicit etiam fortunā Ingeioꝝ glorię quis posset agere delectū per tot disciplinaꝝ genera & tātā reꝝ opeꝝq; uarietatem: nisi forte Homero uate graeco nullum felicius extitisse conuenit sine operis fortuna: sine materia existimetur.

Itaq; Alexander magnus etenim insignibus iudiciis optime citraq; inuidiam tam superba censura peragitur inter spolia Darii persarum regis unguentoꝝ seruio capto: quod erat de auro margaritis gemmisque preciosum uarios eius usus amicis demōstrantibus quādo tedebat unguēti bellatorē & militia sordidum. Imo hercule inquit librorꝝ homeri custodię detur ut preciosissimū hūani animi opus q̃ maxime diuiti opere seruaret. Idem pindari uatis familię penatibusq; iussit parci cū Thebas raper&. Aristotelis philosophi patriā suā cōdidit: tantęq; reꝝ claritati tam benignum testimoniū miscuit. Archilochi poetę iterfectores apollo arguit delphis. Sophoclem tragici cothurni principem defunctum sepelire liber pater iussit obsidētibus moenia lacedemoniis: Lysandro eoꝝ rege in quiete sępius admoito: ut pateret hūani delicias suas requisiuit. Rex qui supremū diē Athenis obiisset: nec difficulter ex his quē deus significass& intellexit pacemque funeri dedit.

Platoni sapientię antistiti Dionysius tyrannus alias sęuiciae superbięque natus uectam naue misit obuiā. Ipse quadrigis albis egredientē in littore excępit. xx. talētis unā orationē Isocrates uēdidit. Eschines atheniensis summus orator: cū accusationem qua fuerat usus rhodiis legiss&: legit & defensionē demosthenis: qua i illud depulsus fuerat exiliū: mirātibusq; tum magis fuisse muraturos dixit: si ipsum orātē audiuisset calamitati testis ingēs factus inimici. Tucididem imperatorē athenienses in exilium egere: reꝝ cōditorē reuocauere: eloquētiam mirati: cuius uirtutes dānauerāt. Magnū et menandro in comico socco: testimoniū regū egypti & macedoniae cōtigit classe: & per legatos petito maius ex ipso regię fortunę pręlata litteraꝝ cōsciētia: perbibuere & Romani proceres etiā exteris testimonia. CN. Pompeius cōfecto mitridatico bello intraturus Possidonii sapiētię professione clari domū fores percuti de more a lictore uetuit fasces lrāꝝ ianuę summisit is cui se oriēs occidēsq; summiserat. Cato cēsorinus in illa nobili triū sapiētię procerū ab athenis legatione audito Carneade q̃ primum legatos eos cēsuit dimittēdos: quoniā illo uiro argumētāte quid ueri esset haud facile discerni posset quanta moꝝ cōmutatio. Ille semper alioqui uniuersos exitiali nomine expellendos censuit grecos.

At pronepos eius Vticensis Cato unū ex Tribunatu militū phylosophū alterum in Cypria legatione reportauit. Eandemq; linguā ex duobus Catoibus in illo abiecisse in hoc importasse mirabile est. Sed & nostrorum gloriā pēseamus. Prior africanus

Quinti Ennii ſtatuam ſepulchro ſuo imponi iuſſit. claꝫq; illud nomen: immo uero ſpolium ex tertia orbis raptum parte in cinere ſuppręmo in poetę titulo legi. Diuus auguſtus carmina Virgilii cremari contra teſtamēti eius uerecundiā uetuit: maiuſq; ita uati teſtimoniū contigit q̄ ſi ipſe ſua probauiſſ& .M. Varronis bibliotheca quae prima in urbe ab aſinio pollione manubiis publicata Romę eſt unius uiuētis poſita imago eſt haud mīore ut equidem reor gloria principe oratore & ciue ex illa ĩgeiozꝫ quę tunc fuit multitudine uni hanc coronā dante q̄ cum eidem magnus Pompeius piratico ex bello naualem dedit. Innumerabilia deinde ſunt exempla romana ſi pſeq libeat cum plures una gens in quocūq; genere eximios tulerit q̄ cęterę terrę. Sed quo et te. M· Tulli piaculo taceam? quo ue maxime excellentem inſigni prędicem? quo potius q̄ uniuerſi populi & illius gētis āplissio teſtionio & tota uita tua ad cōſulatū tantum operibus electus. Te dicente legem agrariam: hoc eſt alimenta ſua abdicarūt tribus. Te ſuadente roſcio theatralis ſeditionis auctori leges ignouerunt: notatoſq; ſe ignominię diſcrimine ęquo animo tulerūt. Te orāte proſcriptozꝫ liberos honores petere puduit. Tuum Catilina fugit ingenium. Tu. M. Antoniū proſcripſiſti. Saluę primus omnium patēs patrię appellate. primus in toga triumphum. linguęq; laureā merite: & facūdię latiazꝫq; litterazꝫ parēs ęquę ut dictator Cęſar hoſtiſq; quondā tuus de te ſcripſerit: omnium triumphozꝫ lauream adepte: maiorem quāto plus eſt ĩgenii Romani terminos in tantum promouiſſe: q̄ imperii.

REliquis animi bonis pręſtitere & cęteros mortales ſapientia ob id Cati coniculi apud romanos cognoiati: apud gręcos ſocrates oraculo apollis pythii pręlatus cūctis

RVrſus mortales oraculorum ſocietatem dedere chiloi lacedęmoio tria pręcepta eius delphis cōſecrādo aureis litteris quę ſunt hęc noſſe ſe quēq̄: & nihil nimiū cupe comitemq; aeris alieni: atque litis eſſe miſeriam: quin & funus eius cum uictore filio Olympiae expiraſſ& gaudio tota graecia proſecuta eſt.

DIuinitas & quaedam caelitum ſocietas nobiliſſima ex foeminis in Sibylla fuit Ex uiris in Melampode apud gręcos: apud Romanos in Martio.

VIr optimus ſemel a condito ęuo iudicatus eſt Scipio Naſſica adiurato ſenatu Idem in toga candida bis repulſa notatus a populo. In ſumma ei in patria mori non licuit: nō hercle magis q̄ extra uicula illi ſapiētissio ab apollie iudicato Socrati.

DVdiciſſima foemina ſemel matronarū ſententia iudicata eſt Sulpitia Paterculi filia uxor Fuluii Flacci electa ex cētum pręcipuis quę ſimulacꝫ Veneris ex ſibyllinis libris dedicar&. Itezꝫ religioſis expimēto a Claudia inducta romā deum matre.

PIetatis exempla ĩfinita quidē toto orbe extitere: ſed Romę unū cui cōpari cūcta non poſſint: humilis in plebe: & ideo ignobilis puerpa ſupplicii cauſa carcere ĩcluſa matre cum impetraſſ& aditū a Iaitore ſemper excuſſa: ne quid iferr& cibi deprehēſa eſt uberibus ſuis alēs eā. Quo miraculo matris ſalus donata filię pietati eſt. Ambęq; perpetuis alimētis & locus ille eidem conſecratus eſt deę. C. quintio & .M. Attilio conſulibus templo pietatis extructo in illius carceris ſede: ubi nūc Marcelli Theatrozꝫ eſt. Gracchozꝫ pater anguibus prehēſis in domo cum reſponderetur ipſum uicturū alterius ſexu interempto: immo uero inquit meū necate. Cornelia enim iuueis eſt & parere adhuc poteſt: hoc erat uxori parcere & rei. p. conſulere. Idq; mox conſecutum eſt. M. Lepidus apuleię uxoris charitate poſt repudiū obiit. p. Rutilius morbo leni impeditus nunciata fratris repulſa in cōſulatus petitione ilico expirauit. p. catienus

phylotimus patronũ adeo dilexit:ut hęres oĩbus boĩs ĩstitutus ĩ rogũ eius se iacer&.

VAriarum artium scientia innumerabiles emicuere.quos tamen attingi par sit florem boĩm libãtibus.Astrologia berosus:cui ob diuinas prędictiones athenienses publice in gymnasio statuã inaurata lingua statuere. Grammatica Appolodorus cui ampliatioĩs gręcię honorẽ habuere. Hyppocrates medicĩa:qui uenientem ab illyrius pestilẽtiã prędixit discipulis:quos ad auxiliandũ circa urbes dimisit:quod ob meritũ honores illi quos herculi decreuit gręcia. Eandẽ sciẽtiam inde obrotocco Ptolemęus rex megalẽsibus sacris donauit cẽtũ talẽtis seruato ãtiocho rege:magna & Critobolo fama est extracta philippi regis oculo sagytta & citra deformitatẽ oris:curata orbitate luminis. Summa autem Asclepiadę prusiensis condita noua secta spretis legatis & pollicitationibus mitridatis regis reperta ratione:qua uinum ęgris medetur relato e funere hoĩe & cõseruato:sed maxie spõsione facta cum fortũa:ne medicus crederet si unq̃ inualidus ullo modo fuisset ipse & uictor supprema in senecta lapsu scalarũ exanimatus. Grãde in Archimede geometrię:ac machinalis sciẽtię testimoĩum.M Marcelli cõtigit iterdicto cum syracusę caperẽtur:nec uiolaretur unus nisi fefellisset imperiũ militaris imprudẽtia laudatus est:& Cresiphon gnosius ęde ephesi Dianae admirabiliter fabricata: Philon Athenis armamentario mille nauium:cathesibus puerimatica ratione:& hydraulicis organis repertis.Dinocrates metatus Alexandro condẽte in aegypto Alexandriam. Idem hic Imperator edixit:ne quis ipsum alius q̃ appelles pinger&:quam pirgoteles sculper&:quã lysippus ex ęre ducer&:quae artes pluribus inclinauere exemplis.

ARistidis Thebani pictoris unam tabulam centũ talentis rex Attalus licitatus est.lxxx.emit duas Cęsar dictator in ęde:& adiacenti monomachię in templo Veneris gẽitricis dicaturus.Candulus rex bolarchi picturã magno cum exitio haud mediocri pari repẽdit auro.Rhodũ nõ icẽdit rex Demetrius expugnator cognoĩatus ne tabulam protogenis cremar& a parte:ea muri locatam. Praxiteles marmore nobilitatus est.Gnidiaq; uenere pręcipue uesano amore cuiusdam Iuuenis insignis et Nicomedis extimatione regis gnidiorum grandi ęre alieno permutare eam conati Phidię Iupiter Olympius quottidie testimonium perhibet:mentori Capitolinus & Diana ephesia:quibus fuere consecrata artis eius Vasa.

PRecium hominis in seruitio geniti maximum ad hanc diem:quod equidem cõpererim fuit grãmaticę artis daphnatio pisaurẽse uendẽte:& M.Scauro principe Ciuitatis.iii.dec.licente.Excessere hoc in nostro ęuo:nec modice histriones libertatẽ suã mercati quippe cum iam apud maiores Roscius histrio.iii.m.d.annua mercasse prodatur:nisi si quis in hoc loco desyderat armeiaci belli paulo ante ,ppe Tyridatem gentis dispensatorem:quẽ uero.iii.m.cxxx.manumisit:sed hoc preciũ belli nõ boĩs fuit.Tam hercule q̃ libidis nõ forme pezontemes spadonis seiano.iii.m.d.mercate a sutorio prisco:quã quidẽ inuidiam lucri fecit ille mercatus in luctu ciuitatis:quem arguere nulli uacabat.

GEntium in toto orbe pręstãtissima una omnium uirtute haud dubie Romana extitit fęlicitas.cui pręcipua fuerit homĩ non est humaĩ iudicii:cum ,psperitatẽ ipsam alius alio modo:& suopte ingenio quisq; termin&.Si uerum facere iudicium uolumus:ac repudiata omni fortũę ambitione decernere nemo mortalium est fęlix Abunde igitur atq; indulgẽter fortuna decidit cum eo qui uere dici nõ ĩfelix potest quippe ut alia non sint certe ne lassescat fortuna metus est quo semel recepto solida fęlicitas non est.Quid quod nemo mortalium omnibus boĩs sapit?utinãq; falsum hoc & non ut a uate dictum q̃ plurimi iudicent.Vana mortalitas & ad circũscribẽdũ se ipsam ingeniosa computat more thracię gentis:quę calculos colore distictos pro

experimento cuiusq; diei in urnam condit.ac supremo die separatos dinumerat:atq; ita de uno quoq; pronunciat. Quid q̃ iste calculi candore illo laudato die originem mali habuit? q̃ multos accepta afflixere imperia? q̃ multos bona perdidere? & ultimis mersere suppliciis? Ista nimiꝫ bona si cui inter illa hora gaudio fuit:ita est profecto alius de alio iudicat dies:& tamen supremus de oibus:ideoq; nullis credendũ.Quid q̃ bona malis paria nõ sunt? etiã pari nuẽro nec lętitia ullo minio moerore pensanda Heu uana & iprudẽs diligẽtia:nuẽrus dieꝫ cõputat̃ ubi querit̃ pondus.

VNa foeminarum in omni ęuo Lampido Lacedęmonia reperitur quę regis filia regis uxor:regis mater fuit. Vna Beronice quę filia soror mater olympionicaꝫ. Vna familia curionũ:in qua tres cõtinua serie oratores extiterunt:una fabioꝫ:in qua tres continui principes senatus.M.Fabius ãbustus.Fabius Rutilianus filius.Q.Fabius gurges nepos.

CAetera exempla fortunę uariantis inumera sunt:eteni quę facit magna gaudia nisi ex malis? aut quę mala immensa nisi ex ingentibus gaudiis?

SEruauit proscriptum a Sylla M Fidustrum senatorem annis.xxxvi.sed iterum proscriptus superstes Syllę uixit usq; ad Antoniũ.Constatq; nulla alia de causa ab eo proscriptũ q̃ quia proscriptus fuisset&. Triũphare Publiũ Vetidiũ de parthis uoluit quidẽ solũ:sed eũdẽ in triũpho asculano.C.N.Pompeius dixit puerꝫ q̃q̃ Massurius auctor est bis in triũpho ductum.Cicero Mulionem castrensem sufferanium fuisse plurimi iuentã inopẽ caliga militari tolerasse. Fuit & Balbus Cornelius maior cõsul sed accusatus atq; de iure uirgaꝫ in eum iudicẽ in exilũ missus primus externoꝫ atq; etiam in oceano genitorũ usus illo honore quẽ maiores latio quoq; negauerunt. Est et Lucius Fulnius inter insignia exẽpla tusculanoꝫ rebellantiũ.Consul eodem quoq; honore trãsfuga & exornatus cõfestim a populo.ro.qui solus eodem ãno quo fuerat hostis romę triũphauit ex his quoꝫ consul fuerat.Vnus hominũ ad hoc acui fęlicis sibi cognomẽ asseruit L.Sylla ciuili nẽpe sanguie ac patrię oppugnatiõe adoptatus et quibusdam fęlicitatis inductus argumentis quod proscribere tot milia ciuium ac trucidare potuisset&.O praua interpretatio & futuro tẽpore infęlix nũ melioris sortis tunc fuere pereuntes quorũ miseremur odio cum Syllã nemo oderit? Age nũ exitus uitę eius omniũ proscriptoꝫ ab illo calamitate crudelior fuit:erodente se ipõ corpore et suppliciũ sibi gignẽte.quod & dissimulauerit:& suppreo somno eius cũ mortuus quodãmodo est. Credamus ab uno illo iuidiã gloria uictã hoc tãtum nẽpe fęlicitati suę defuisse cõfessus est:q̃ capitoliũ nõ dedicauisset&.Q.Metellus in ea oratione quã habuit suppremis laudibus patris sui.L.Metelli pontificis bis consulis dictatoris magistri equitũ qndeci uiri agris dandis qui primus elephãtes ex primo puico bello duxit in triumpho:scriptũ reliquit:decem maxias res optiasq; in quibusq; reddendis sapiẽtis ętatẽ exigerẽt cõsumasse:eum ualuisse:primariũ bellatorẽ esse:optim oratorẽ fortissimũ Impatorẽ:auspicio suo maxias res geri:maxio honore uti:summa sapiẽtia esse:summũ Senatorẽ haberi.pecuniam magnã bono modo inueire:multos liberos relinquere:& clarissimum in ciuitate esse:hęc contigisse ei nec ulli alii post Romam conditam. Longũ est refellere & superuacuũ abunde uno casu refutãte. Si quidẽ is Metellus orbam lumibus exigit senectã:amissi incẽdio cum palladiũ raper& ex ęde Veste memorabili causa:sed euentu misero.quo fit.ut infęlix quidẽ dici non debeat fęlix tamen esse nõ possit.Tribuit ei populus.ro.quod nũq̃ ulli alii a condito ęuo ut quotiẽs in senatũ iret.curru ueheret̃ ad curiã.magnũ & sublie.sed pro oculis datum.

HVius quoque.Q.Metelli: qui illa de patre dixit:filius inter rara foelicitatis humanę exempla numeratur.Nam prẽter honores ãplissimos cognomẽq; macedoię

a.iiii.filius illatus est rogo:uno prętore tribus consularibus:duobus triumphalibus: uno censorio.Quę singula quoq; paucis cōtingere.In ipso tamē flore dignitatis suae a Catino Labeone cui cognomen fuit Macerioris tribuno.pl.quē ex senatu censor eiecerat:reuertēs e cāpo meridiano tēpore:uacuo foro & capitolio ad Tarpeiū raptus ut precipitaretur.Conuolāte quidē tam nuērosa illa coborte:quę patrē eū appellabat sed ut necesse erat in subito tarde & tanq̄ in exequias cum resistendi sacroq; sanctum collegiū repellēdi ius non esset uirtutis suę opera & cēsura:periturus egre tribūo qui intercedere& referēte:alimie ipso mortis reuocatus alieno beneficio.Postea uixit bois et inde etiā cōsecratis a dānatu suo tanq̄ pax esset faucium certe intortax expressi per aures sanguis penā exactā esse.Equidē & Africā Emiliā inimicū fuisse iter calaitates duxerim:ipso teste macedoico:si quidē dixit.Ite filii celebrate exequias. Nūquā ciuis maioris funus uidebitis:& hoc dicebat iam balearici diadematis iā macedoicus ipse. Vex ut illa sola iuria extimetur.Quis hūc iure fęlicē dixerit periclitatū ad libidinem inimici.Nec Africanū saltē perire nec hostes uicisse tāti fuit:aut quos non honores cursusq; illa sua uiolētia fortuna retro egit per mediā urbē Cēsore tracto:etenim sola hęc mirādi ratio fuerat.tracto in capitoliū cum ille inquit ille triūphās ipse deorum exuuiis nec captiuos quidē sic traxerat.Maius hoc scelus fęlicitate cōsecuta factū est periclitato macedoico:uel funus tātum taleq; perdere. In quo a triūphalibus liberis portaretur in rogū:uelut exequiis quoq; triūphās. Nulla est profecto solida fęlicitas quā cōtumelia ulla uitę rumpit:ne dum tāta.Quod sup:st nescio morum gloriae an īdignatiois dolori accedat. Inter tot Metellos tā scelerata catinii audaciā semp fuisse inultam.

IN Diuo quoq; Augusto quem uniuersa mortalitas in hac censura nuncup& si diligēter extimētur cuncta:nūq̄ tam magna sortis humanę rapiēt uolumina Repulsa in magisterio equitum apud auūculum & contra petitionem eius prętatus Lepidus proscriptiois inuidia collegiū in triūuiratu pessimox ciuiū.necequa saltem portione:sed prągrauī Antonio philippensi pręlio.morbo fuga & triduo in palude ęgrotātis & ut fatentur Agrippa & Mecenas aquas subter cutē fusas turgidi latebra naufragia sicula & alia. Ibi quoq; in spelunca occultatio. Iam in nauali fuga urgente hostium manu:preces Proculeio morti admotę. Cura perusinę cōtētiois:solicitudo matris actiani Pannoiciq; belli ruinę turris:tot seditiones militū tot ācipites morbi corpore suspecta Marcelli nota pudenda Agrippę obligatio totiēs petita isidiis uita incusante liberorum mortes luctusq; non tamen orbitatem:triste adulterium filię & consilia patricidę palam facta cōtumeliosus priuignī Neronis secessus:aliud neptis adulterium:iuncta deide tot mala inopia stipēdii rebellio Illyrici seruitiox delectus iuuētutis penuria.pestilētia urbis fames Italię:destinatio expirādi & q̄tridui in edia maiore pars mortis in corpus recepta.Iuxta hęc uariana clades:& maiestas eius feda suggillatio abdicatio postumii agrippę post adoptionem desiderium:post ęlationē Inde suspitio Fabium arcanorumq; proditiōem. Hinc uxoris & Tyberii cogitatioēs supprema eius cura:i summa deus illum ęlumq; nescio adęptus magis an meritus hęrede non suo filio excessit.

SVbeunt in hac reputatione delphica oracula uelut ad castigandam hominum uanitatem ab deo emissa. Duo sunt hęc phedium fęlicissimum qui pro patria proxime occubuissē. Alterum a Gige rege tunc amplissimo terrarū cōsulatu aglaiū prophodium esse fęliciorem.Senior hic in angustissimo arcadię ągulo paruum:sed annuis uictibus large sufficiens prędium colebat nunq̄ ex eo eggressus:utque uitae genere manifestum est minima cupidine minimum in uita mali expertus est.

COnsecratus est uiuus sentiensq; eiusdem oraculi iussu & Iouis deorum summi astipulatu Eutimius picta semp Olympię uictor & semel uictus patria ei locris in

Italia ibi imaginem eius & Olympię: alteram eodē die tactam fulmīe. Callimachum ut nihil aliud miratum uideo deumq; iussisse sacrificare: quod & uiuo factitatum & mortuo nihilq; de eo mirum aliud q̄ hoc placuisse diis.

DE spacio atq; longinquitate uitę hominum non locorum modo situs. Verum exempla ac sua cuiq; sors nascendi incertum facere. Hesiodus qui primus de hoc aliq̄ prodidit fabulose ut reor multa de hominum ęuo referēs cornici nouē nrās attribuit ętates quadruplū eius Ceruis id triplicatum Coruis & reliquę fabulose in foenice ac nymphis. Anacreon poeta Argantomo tarresiorum regi. CL. tribuit annos. Cynirę cypriorū decem annis āplius. Eginio ducentos. Theopompus. Epimenido gnosio. Cliii. Hellanicus quosdam in ętolia ephyoꝝ gētis ducētos explere cui adstipulatur. Damiates memoras pectoreū ex his prǫcipuū corpore uiribusq; etiā trecentis uixisse Ephorus archadum reges trecētis ānis. Alexāder Cornelius Dandonem quēdam in illyrico quīgentis uixisse. Xenophon in petriplytinioꝝ insulę regem sexcentis atque ut parce mētitus est filiū eius octīgentis. Quę omnia inscitia tēpoꝝ acciderunt annū enim alii ęstate unū determiabāt & alteꝝ hyeme. Alii quadripartitis tēporibus sicut Arcades quoꝝ anni trimestres fuere: quidā lunę senio ut ęgyptii. Itaq; apud eos aliq et singula milia annoꝝ uixisse prodūtur. Sed ut ad cōfessa transeamus. Argantonium gaditanū octogīta ānis regnasse prope certū est: putāt q̄ dragesimo cepisse. Masimissā sexagīta ānis regnasse indubitatū est. Gorgiam siculū cētum octo uixisse. Q. Fabius Maximus sexagīta tribus annis augur fuit. M. Perpenna & nuper Lucius Volusius Saturninus oibus quos in cōsulatu sentētiam rogauerāt superstites fuere. Perpenna septē reliquit ex his quos censor legerat. Vixit ānos nonagītasepte. Qua in re etiam illud annotare succurrit unū oio quīquēniū fuisse quo Senator nullus moreretur. cū Flaccus & Albinus cēsores Lustrum cōdidere usq; ad proxios cēsores ab anno urbis quīgētesimo septuagesimooctauo. M. Valerius Coruinus cētum annos impleuit cuius inter primū & sextum cōsulatū. xlvi. āni fuere. Idem sella curuli semel ac uicies sedit quotiēs nemo alius. Aequauit eius uitę spatium Metellus pōtifex. Et ex focis Liuia Rutilia nonagītasepte ānos excessit. Satilia Claudio principe ex nobili domo lxxxxviii. Terētia Ciceronis cētū tres Clodia offili centum quīdeci: hęc quidem enixa quīdecies Luceia caminia cētū in scena pnūciauit. Galeria copiola emboliaria reducta est i scenam. G. Pompeio & Q. Fuluio cōsulibus. Ludis pro salute Diuini Augusti uotiuis annos cētum quattuor agens: quę producta fuerat tyrocinio a M. Pompeio ędili plebis. C. Mario: & CN. Carbone consulibus ante ānos nonagintaunum. Et a magno Pompeio magni theatri dedicatione anus pro miraculo producta. Samulā quoq; cētū x. annis uixisse auctor est Pedianus Asconius. Minus miror Stephaionē qui primus togatus saltare instituit & utrisque secularibus ludis saltasse. Sed Diui Augusti. CL. quos Cesar consulatu suo quarto fecit quando sexagintatres nō āplius interfuere quanq̄ & postea diu uixerit. In Tinoli montis cacumie quod uocāt tēpsim CL. annis uiuere Mutianus auctor est totidem annos censum Claudii. L. Caesaris censura. T. Falonium bononiesem idq; collatis censibus: quos ante detulerat uitęque argumentis: etenim id curę principi erat. Verum apparuit.

POscere uidetur locus ipse syderalis scientię sententiam Epigenes. cxii. negauit impleri posse. Berosus excedit. Cxvii. Durat & ea ratio quam Petosiris ac Necepsos tradiderunt & Artemarium appellauit a trium signorum portione quam posse in Italię tractu. cxxv. annos uitę contingere appar&. Negauere illi quenq̄ nonagīta ptiū exortiuam mensuram: quod anaphoras uocant transgredi & has ipsas incidi occursu maleficorum syderum: aut etiam radix eorum. Solisq; Esculapii sentētiam secuti qui statuit uitę spatia a stellis accipi dicit. Sed quantum plurimum tribuit incertum est:

rara autem dicunt esse longiora tempora: quoniã quidẽ momẽtis horaꝝ insignibus lunę dieꝝ utue.vii.atq;.xv.quę nocte ac die obseruant ingens turba nascatur: stãs illi annoꝝ lege occidua quã dimactaras appellãt nõ fere ita genitis.liii.ãnis excedẽtibus Primum ergo artis ipsius incõstantiã declarat quã incerta res sit. Accedũt expimenta et exempla recẽtissimi census: quẽ intra quadriẽniũ impatores cęsares Vespasiaí pater filiusue censores egerũt: nec sunt omnia uasaria excutienda medię tãtum partis inter agẽninũ: padũq; ponemus exẽpla.cxx.ãnis Parmę tres edidere. Brisilli Vnus.cxxv. Parmę duo.cxxx. Placẽtię unus: fauẽtię unamulier.cxxv.Bonoię.l.Terẽtius.M.F. Arimini uero Mapponius.cl.Terculla.cxxxvii.Citra placẽtiã in collibus oppidũ est ualleatiũ in quo.cxx.ãn.sex detulere quattuor uero.cxx. Vnus.cl.M.mutius &.M. F.Galeria fęlix ac ne pluribus moremur in re cõfessa in regione italię octaua cẽtenũ annoꝝ censi sunt boies.liii.Cẽtenũ denũ.xviii.boies.Cẽtenũ uicenũ quinũ bomies quattuor.Cẽtenũ tricenũ boies quattuor.Cẽtenũ tricenũ quinũ aut septenũ totidem Cẽtenum quadragenum bomies tres.Alia mortalitatis incõstãtia Homerus eadem nocte natos Hectorẽ & Polydamãta tradit tam diuersę sortis uiros.Caio Mario.Gn Carbõe cõsulibus ad.xv.kl.Iũii.M.Cęcilius Ruffus & Cornelius Licinius Caluus eadẽ die geniti sunt Oratores quidẽ ambo: sed tamẽ dispari euẽtu: hoc etiã isdẽ boris nascẽtibus in toto mũdo quotidie euẽit piter domini ac serui gignũt reges & iopes.

PVblius Cornelius Ruffus qui cõsul cum.M.Curio dormiens oculoꝝ uisum amisit: cũ id sibi accidere somniar&: e diuerso phalerius iam cũ desperatus a medicis uomicę morbo cum mortem in acie quęrer& uulnerato pectore medicíam inuĩt ex hoste.Q.F.Max.Cõsul apud flumẽ Isaram pręlio commisso aduersus Alobrogum regem: aruernoꝝq; gẽtes ad.vi.idus Augusti.cxxx: per duellũ Cęsis febri quartana liberatus est in acie: incertum ac fragile ni miꝫ est hoc munus naturę quicquid datur nobis: malignum uero & breue etiam in his quibus largissime contigit. Vniuersum utiq; cui tempus intuẽtibus: quid ꝙ estimationem nocturnę quietis dimidia quisq; spacti uitę suę uiuit. Pars ęque morti similis exigit: aut pene ubi contigit quies nec reputãtur ĩfantię anni qui sensu carẽt nec senectę in pęnam uiuacis tot periculorum genera tot morbi tot metus tot curę totiẽs iuocata morte ut nullum frequentius sit uotom. Natura uero nil boibus breuitate uitę prestitit melius hebescũt sesus. mẽbra torpent: premoritur uisus: auditus: incessus: dẽtes etiam ad ciboꝝ istrumẽta & tamẽ uitę hoc tẽpus ãnumeratur. Ergo pro miraculo ad id solitarium repitur exemplum Xenophilum musicũ ducẽtis & quiq; uixisse sine ullo corporis ĩcomodo. At hercule reliquis oibus p singulas mẽbroꝝ partes qualiter nullis alis aĩalibus: certis pestifer calor remeat boris aut rigor neq; boris mõ sed & diebus noctibusq; trinis q̃drinisue etiam toto anno atq; etiã morbus est aliquis per sapientiam mori. Morbus enĩ quoq; quasdam leges natura imposuit quadrini circuitus febrem nunq̃ bruma: nunquam hibernis mẽsibus incipere. Quosdam post sexagesimum uitę spacium non accedere alios pubertate deponi a foemis pręcipue senes mime sentire pestilentiam. Nanque uniuersis gẽtibus ingruũt morbi & generatim modo seruicis modo proceꝝ ordini aliosq; per gradus: qua in re obseruatũ in meridiais ptibus ad occasum solis pestilẽtiã semper ire nec unq̃ fere aliter nisi hyeme nec ut ternos excedat menses.

IAm signa lętalia in furoris morbo risum. Sapientię uero ęgritudine fimbriaꝝ curas & stragulę uestis plicaturas somno mouẽtium neglectum profundi hũoris e corpore effluuium. In oculorum quidem & narium aspectu indubitata maxime atq; etiam supino assidue cubitu uenarum inęquali aut formicante percussu & alia quoq; Hyppocrati principi medicinę obseruata. Et cum innumerabilia sint mortis signa salutis securitatisq; nulla sunt. Quippe cum Censorius Cato ad filiũ de ualidis quoq;

obſeruationem ut ex oraculo aliquo ꝓdiderit ſenilē iuuētam prēmaturē mortis eſſe ſignum. Morborum uero tam infinita eſt multitudo ut Pherecides ſyrus ſerpentiū multitudie ex corpore eius erūpēte expirauerit. Quibuſdā perpetua febris eſt ſicut. G Mēcenati eidē triennio ſupremo in illo horē momento contigit ſomnus. Antipater Sidonius poeta oibus annis uno die natali tantū correpiebat febre & eo cōſumptus eſt ſatis longa ſenecta.

A Viola Conſularis in rogo reuixit: & quoniam ſubueiri nō potuerat prēualente flama uiuus crematus eſt. Similis cauſa in. L. Lamia prētorio uiro tradit. Nam Ælium Tuberonem prētura functum a rogo relatū Meſſala ruffus & plerique tradūt hēc eſt cōditio mortalium ad has & huiuſmodi occaſiōes fortūē gignūtur uti de hoīe ne morti quidē debeat credi. De aīa reperimus iter exempla Hermonii Clazomenii aīam relicto corpore: errare ſolitam uaga uagāque longiquo multa ānūciare. quē niſi a prēſēte noſci nō poſſent corpe iteri ſemiaimi donec cremato eo inimici qui cātaridē uocabātur remeāti aīē uelut uaginā ademerit. Ariſtei etiam uiſam uolātem ex ore in proconeſſo corui effigie magnaque quēritur fabuloſitate quam equidem & in gnoſio Epymeide ſimili mō accipio pueē eſtu & itiere feſſum in ſpecu. vii. & l. dormiuiſſe annis reē facie: mutationēque miratem uelut poſtero die expertrectū. Huic pari numero dieē ſenio ingruēte ut tamē in ſeptimū & quinquageſimū atque centeſimū uitē durar & annū ſēiaē ſexus huic malo uidet maxie oportunus cōuerſiōe uuluē quē ſi corrigat ſpiritus reſtituitur. Ad hoc pertinet nobile illud apud grēcos uolumen. Heraclitus ſeptem diebus fēmiē exaimis ad uitam reuocare. Varro quoque auctor. xx. uiris agros diuidētibus capuē quēdam qui efferret foro domū remeaſſe pedibus: hoc quidē aqui acciduſſe. Romē quoque Corfidium materterē ſuē maritum funere locato reuixiſſe & locatorē funeris ab eo ēlatū. Adiecit miracula quē tota idicaſſe cōueiat: duobus fribus equeſtris ordis Confidio maiori acciduſſe ut uideretur expiraſſe. Apertoque teſtamēto recitatū hēredem minorē funeri inſtituiſſe. Interi eū qui uidebat extinctus plaudēdo cociniſſe miſteria: & narraſſe a fratre ſe uenuſſe cōmēdata ſibi filia ab eo: demonſtratū prēterea quo in loco defodiſſ & aurum nullo conſcio & rogaſſe ut his funeribus quē compaſſ & efferretur: hoc eo narrāte fratres domeſtici propere ānūciauerūt exaiatum illū & auē ubi dixerat reptū eſt. Plena prēterea uita eſt his uaticiniis: ſed nō cōferēda cum ſēpius falſa ſint ſicut igēti exēplo docebimus. Bello Siculo Gabienus Cæſaris claſſium fortiſſimus captus a ſexto Pompeio iuſſu eius inciſa ceruice & uix coherete iacuit in littore tota die: deinde cum aduēſperauiſſ & gemitu precibuſque congregata multitudine petiit uti Pompeius ad ſe uenir & aut aliquē ex caris mitter & ſe autem ab inferis remiſſum habere quē renūciar & miſit plures Pompeius ex amicis quibus Gabienus dixit: Inferis diis placere Pompeii cauſas proide euētū futuē quē optar & hoc ſe nūciare iuſſum. Argumētū fore ueritatis q̄ pactis mādatis ꝓtius expiraturus eſſet: idque ita eueit poſt ſepulturā quoque uiſorum exēpla ſunt niſi q̄ naturē opera non prodigia conſectamur.

IN primis autem miraculo ſunt atque frequenter mortes repentinē hoc ſumma uitē fēlicitas: quas eſſe naturales docebimus: plurias prodidit Verrius nos tum delectū modū ſeruamus. Gaudio obiere prēter Chilonē de quo dixius Sophocles et Dionyſius Siciliē tyrānus uterque accepto tragicē uictoriē nūcio. Mater pugna illa cannēſi filio incolumi uiſo cōtra falſum nūciū. Pudore Diodorus ſapiētiē Dialeticē profeſſor luſoria quēſtione nō protinus ad iterrogationes Stilbonis diſſoluta nullis euidētibus cauſis obiere. Dum calciarentur matutio duo Cēſares prētor & prētura pfunctus dictatoris Cēſaris pater hic Piſis exaiatus ē ille Romē. Q. Fabius maxius in conſulatu ſuo pridie. kl. Ianuarii in cuius locum more illius pauciſſimaē borarū cōſulatum filius petit. Item Gaius Volcatius Gurges ſenator omnes adeo ſani atque tempeſtiui ut de progrediendo cogitarent. Q. Aemilius Lepidus ianuam egrediens

incusso pollice limini cubiculi. G. autem fustius cum egressus in senatū iret offenso pede in Comitio. Legatus quoq; qui Rhodiorū cām in senatu magna cū admiratione concionauerat in limie curię protinus expirauit, pgredi uolēs. Gn. Bebius pāphilus prefectura & ipse functus cū a puero quesisset& horas. Aulus Pompeius in capitolio cum deos salutasset&. M. Viuentius Talua Cos: cū sacrificar&. C. Seruilius Pansa cū star& in foro ad taberna hora diei secūda. M. P. Pansam fratrē inixus. Bebius iudex dum Babyloniū uadimoium differri iubet. M. Terētius Corax dum tabellas scribit in foro necnō & proxio āno dum cōsulari uiro in aurē dicit. Eques. ro. ante apollinē eboreū qui est in foro Augusti. Super omnes. C. Iulius medicus dū inūgit Spicillū per oculum trabēs. Aulus Manlius Torquatus Cōsularis cum in Cenam placentam appeter& Lucius Tutius medicus Valla dū multi potionē haurit. Appius Sarpeius e balneo reuersus cū multum bibisset& ouū sorber&. P. Quintius scapula cum apud Aquilium Gallū cenar&. Detius Saufeius scriba cum domi sue prader&. Cornelius Gallus Pretorius & Verrius Eques Roānus in uenere obiere. Et quos nra ānotauit etas duo equestris ordis in eodē pātominio istico tum forma precellētes operosissima tamen securitas mortis in. M. Ofilio hilaro ab antiquis traditur. Comediarū histrio cum populo admodum placuisset natali die suo conuiuiūq; haber& edita cena calidā potionē in pulpito poposcit simulq; personā eius diei ipsius acceptā ituēs coronam e capite suo in eam trāstulit tali habitu rigēs nullo sentiēte: donec accubātiū proxius tepescere potiones admoner&. Hec felicia exēpla. At contra miseriarum innumera: Lucius Domicius clarissimę gētis apud massiliam uictus Corsini captus ab eodem Cesare ueneno poto post tedium uitę postq̄ biberat omni tēpore ut uiuer& annixus est. Inueitur in actis felicis Rufei auū celatū in rogū eius unū e fauētibus iecisse sese friuolum dictu: ne hoc glorię artificis daretur aduersis studis copia odorū correptū criminātibus eū. Ante nō multo. M. Lepidus nobilissię stirpis quē euētus āxietate diximus mortuū cū flāmę ui rogo eiectus recōdi propter ardorē non potuisset iuxta sarmentis alis nudus crematus est.

IPsum cremare apud Romanos non fuit ueteris instituti: terra condebātur. At postq̄ lōgiquis bellis obrutos erui cognouere tūc istitutū: & tamen multifarie priscos seruauere ritus sicut in Cornelia. Nemo ante Syllam dictatorē traditur esse crematus. Idq; uoluisse ueritum Talionē ab eruto. C. Marii cadauere. Sepultus uero intelligitur quoquo modo conditus: humatus uero humo contectus.

POst sepulturam uarię manium ambages omnibus a suprema die eademq; āte primā: nec magis a morte sensus ullus aut corporis aut aię: q̄ āte natalē. Eadem enim uaitas in futurū etiā se propagat: & in mortis quoq; tēpore ipsa sibi uita mētitur alias immortalitatem aię. uel trāsfigurationē: alias sensum inferis dādo & manes colendo deumq; faciēdo qui iam etiā homo esse desierit. Ceu uero ullo modo spirādi ratione ceteris anialibus distet: aut non diuturniora in uita multa reperiantur: quibus nemo similem diuiat immortalitatē. Quod autem corpus animę prosequitur materiā ubi cogitatio illi? quomodo uisus? auditus? aut qui tangit? qui uisus eius: aut quod sine his bonum: quę deinde sedes? quantaue multitudo tot sęculis aiarū uelut umbrarum puerilium ista deliramētorū: auideq; nūq̄ desinere mortalitatis cōmēta sunt. Similis et de asseruādis corporibus hominum ac reuiuiscēdi promissa Democrito uaitas qui non reuixit ipse maliq; ista dementia est iterari uitam mortemq;. Quę genitis quies unq̄ si isublime sensus anię manet inter inferos umbrę. perdit profecto ista dulcedo credulitatis precipuū naturę bonū mortē ac duplicat obitum: si dolorem etiam post futuri extimationem inuenit. Etenim si dulce uiuere cui potest esse uixisse? at quāto facilius tutiusq; sibi quēq; credere specimē securitatis ante geitali summere expimēto

Conſentaneum uidetur priuſq̃ digrediamur a natura hominum indicare: quae cuiuſq; ſcientia inuenta a quocũq; ſunt. Emere ac uendere inſtituit Liber pater. Idem diadema regiũ inſigne & triũphum inuenit. Ceres frumẽta: cũ ãtea glãde ueſcerẽt. eadẽ molere & cõficere in attica Italia i Sicilia: ob id dea iudicata. Eadẽ prima leges dedit ut alii putauere. Rhadamãtus hrãs ſemp arbitror aſſyrias fuiſſe. Sed alii apud ęgyptios a mercurio ut Gelius: alii apud ſyros reptas uolũt. Vtriq; in gręciã attuliſſe e phoenice Cadmum. xvi. numero: quibus Troião bello Palamedẽ adieciſſe quattuor hęc figura H. V. O. X. totidẽ poſt eũ Simonidem medicũ. T. Z. O. E. quaꝝ omim uis in noſtris cognoſcit. Ariſtoteles. xviii. priſcas fuiſſe & duas ab Epicharmo additas q̃ a Palamede mauult. Anticlides i ęgypto iueniſſe quẽdã noie menõ tradidit. xv. ãnis ãte phoroneũ antiquiſſimũ gręcię regem. Idq; in monumẽtis approbare conat: e diuerſo epigenes apud babyloios ſeptigẽtoꝝ. xx. ãnoꝝ obſeruationes ſydeꝝ coctilibus laterculis inſcriptas docet grauis auctor in primis quim imũ Berofus & Cirtodemus. cccclxxxx. ex quo apparet ęternus litteraꝝ uſus. In latium eas attulerunt pelaſgi laterarias: ac domum conſtituerũt primi Curyalus & hyperbius fratres. Athenis atea ſpecus erãt. p doibus Gelio toxius ęcli filius lutei ędificii iuẽtor: plac& exẽplo ſumpto ab hyrũdinũ nidis oppidũ cecrops prior a ſe appellauit cecropiũ: quę nũc ẽ ars atheis: aliq argos a phoroneo rege ãte cõditũ uolũt: quidã & Sityonẽ. Aegyptii uero multo ãte apud ipſos diſpolim tegulas inuenit Cinara agriopę filius: metalla ęris uterq; in inſula cypro. Item forcipem malleũ uectem incudẽ. Puteos danaus ex ęgypto aduectus in gręciam quę uocabatur argos dypſion. lapicidinas Cadmus thebis: aut ut Theophraſtus in phoenice: traſon muros turres ut Ariſtoteles Cyclopes tripini ut Theophraſtus ęgyptii: qui ex Italia infecere lanas ſardi textilia. fuſum in lanificio Cleſtor filius aranes: linũ & retia aragne fullonią artẽ Nitias megarẽſis. ſutrinã batius. Mediciam ęgyptii apud ipſos uolunt repertam: alii per arabum babylonis & apollinis filium. herbariam & medicam etariã a Chirone Saturni & Philirę filio. Aes conflare & tẽperare Ariſtoteles lidium ſcythã demõſtraſſe. Theophraſtus Dellam phrygem putat ęream fabricam: alii chalybos: alii cyclopas ferꝝ Heſiodus in creta eos qui uocati ſunt dactyli idęi. Argentum inuenit Erichthoius atheniẽſis: ut alii Cephicus. Auri metalla uel et a flatura cadmus ſęnix ad pangeũ mõtem: ut alii Thoas aut ęadis in pancaia: aut ſol oceai filius: cui Gellius medicinę quoq; inuẽtionem & mellis aſſignat. plumbũ ex caſſiteride iſula primus apportauit Midacritus: fabricam ferream inuenerũt Cyclopes. Figulinas Chorebus atheniẽſis. In his orbem anacharſis ſcythes: ut alii hyperbius chorithius: fabricam materiariam Dedalus & in ea ſerram aſciam perpẽdiculum. Tereby glutinũ lithocolã fornicẽ aũt libellã & tornũ Clauẽ theodorus ſamius: mẽſuras & põdera Fidos Aſius aut Palamedes ut maluit Gellius. Ignẽ e ſilice pirodes cilicis filius: ut cũdẽ aſſeruare ferula Prometheus: uehiculum cũ quattuor rotis fryges: mercaturas poeni. Culturã uitium & arboꝝ eumolpus atheniẽſis. Vinum aquę miſceri ſtaphius ſcythem filius oleum & trapetas Ariſteus atheniẽſis. Idem mella bouẽ & aratꝝ bithiges atheniẽſis ut alii triptolemus. Regiam ciuitatẽ ęgyptii: popularẽ attici: poſt theſeum tyrannus primus fuit Faleris agrigẽti. Seruitiũ iuenere Lacedęõnii. Iudiciũ capitis in ariopago primum inuẽtum eſt: pręlium Afri cõtra ęgyptios primi fecere fuſtibus: quos uocat phalangas. Clypeos inuenerunt proetus & acritus inter ſe bellantes ſiue calcus filius athamãtis: loricam midias Meſſenius: galeam gladium haſtam lacedęmonii: ocreas et chriſtas Chares: arcũ & ſagyttam Scythen Iouis filium: alii ſagyttas perſem Perſei filium inueniſſe dicunt: lanceas ętholus: iaculum cum amento ferũt inueniſſe Aetholũ martis filium: haſtas uel tares tyremum: pilum pentheſileam amazonẽ: ſecuri piſeũ Venabula & in tormẽtis ſcorpionem Cretas catapultam. Syrophenicas baliſtam & fundam. Aeneam tubam piſeum tyrrhenum: teſtudines Arthemonem Clazomeneũ Equum qui nunc aries appellatur in muralibus machinis epium ad Troiam: equo

uebi bellephontem frenos & ſtrata equorũ peletronium:pugnare ex equo theſſalos qui cẽtauri appellati ſunt habitãtes ſecũdum pellõ mõtem:bigas primũ iũxit frygũ natio. Quadrigas Erichtonius:ordinem exercitus.ſigni dationem. Teſſeras uigilias palamedes inuenit troiano bello.ſpeculaꝫ ſignificationẽ.ſinõ eodem bello:inducias Lycaon.foedera Theſeus:auguria ex auibus Carra.a quo carria appellata. Adiecit ex ceteris aĩalibus orpheus aruſpicam.delphus igniſpicã.amphiaraus auſpicia auium Thyreſias thebanus interpretationẽ oſtentoꝫ ſomnioꝫ amphitryo.aſtrologiã Atlas libye filius.ut alii egyptii:ut alii aſſyrii:ſpera in ea:mileſius Anaximãder. Ventorum rationẽ Aeolus thellenis filius:muſicã amphion:fiſtulam pan:monaulũ mercurius obliquã tibiã midas inphrygia. Gemias tibias marſyas in eadẽ gẽte:lydios modulos amphiõ.Dorios thamiras thrax.phrygios ormaſias pryx.cytharã Amphion ut alii orpheus:ut alii linus.vii.cordis additis. Therpandea octauã.Simoides addidit nonã Thimotheos cytharа ſine uoce cecinit. Thamiris prius cum cãtu.amphion ut alii linus cytharа edita carmia cõpoſuit Terpãder cũ tibiis canere:uoce trozeius:dardãus inſtituit ſaltationẽ:armatura curetes docuere pyrrhicẽ pyrrhus utrãq; in Creta.uerſũ heroicũ phythio oraculo debemus:de poematũ origie magna queſtio ante Troianũ bellũ probãtur fuiſſe:proſam orationem cõdere pherecides ſyrus inſtituit Cyri regis ętate.hiſtoriã cadmus mileſius.ludos gymnicos in arcadia lycaõ. Funebres achaſtus dioleo.poſt eum Theſeus in iſthmo:Hercules olympię athelicã:philus pilã luſoriã Gyges lydius picturã in egypto.In greccia uehiculis ire dedali cognatus:ut Ariſtoteli placet:ut theophraſto polignotus athenienſis. Naue primus in greciam ex aegypto Danaus aduexit.antea ratibus nauigabatur inuẽtis in mari rubro inter inſulas a rege Erithra.Reperiũtur qui miſos & troianos priores excogitaſſe in belleſpõto putẽt cũ tranſirẽt aduerſus thracas.etiam nũc in britãnico oceano utres corio circũſuti fiunt In nilo ex papyro ac ſcyrpo & harundine.longa naue Iaſonem primum nauigaſſe Phyloſtephanes auctor eſt. Egeſias phylaꝫ Ethesius ſtiphi ſamiram Archimachus egeonẽ biremẽ.Damaſthenes erithreos feciſſe triremẽ. Tuchitides amoclẽ corynthiũ quatriremem Ariſtoteles feciſſe Carthaginenſes quinqueremem inſtituit Neſiton ſalaminius.ſex ordinum zenazoras ſyracuſius:ab eo ad decemremem. Neſigiton. Alexandrum magnum ferunt inſtituiſſe ad duodecim ordines. Phyloſthephanus Ptolemęũ ſiotere ad.xv.Demetriõ antigoi ad.xxx. Ptolemęum phyladelphũ ad.xl. Ptolemęũ phylopatorẽ qui triphõ cognoiatus eſt ad.l.onerariã hippus tyrius iuxit lembũ Cyrenẽſes.cymbam phęices.celetẽ rhodii certyꝫ cyprii. Sydeꝫ obſeruationẽ in nauigando phęices:remũ cũ latitudie plateus:uela Icarus:malũ & antẽnã dędalus hyppegam Samii.aut ut pericles athenienſes. Tectas longas taſii antea ex prora tantũ et pupi pugnabat.Roſtra addidit piſaris:tyrrhei ancoram. Eupalanus eandẽ bidẽtẽ Anacarſis harapagoẽs & manus picles athenienſis adminicula gubernandi.Thyphis claſſe prĩcipes depugnauit.mios aĩal occidit prius hyphius martis filius.pmetheus hominem.

Gentium conſenſus tacitus primus omniũ conſpirauit ut Ionum lris uterẽtur.

Veteres greccas fuiſſe eaſdẽ pene quę nunc ſint latinę indicio erit delphica tabula antiqui ęris quę eſt hodie in palatio dono principũ mineruę dicata in bibliotheca & inſcriptione tali Xaxilipeui canece comai coe kpturae trata una ciezica.

Sequens gentium conſenſus in tonſoribus fuit.ſed Romanus tardior in Italia et Sicilia uenere poſt Romam conditam anno Quadrigenteſimo quiq̃geſimoq̃rto adducẽte pthione.ut auctor eſt Varro.ante itõſi fuere.primus omniũ radi quottidie inſtituit.Africanus ſequens Diuus Auguſtus cultris ſemper uſus eſt.

TErtius consensus fuit horarum obseruatione iam hac ratione accedens quando et a quo in greçia diximus reperte in secundo uoluie. Serius etiam hoc Romae contigit.xii.tabulis ortus tãtum & occasus nominantur. Post aliquot ãnos adiectus est & meridies assensu Consulum id pronũciante Curio iter rostra & greços thasim prospexisse & talem solem a collumna moenia ad carcerem iclinato sydere supremam pronũciauit. Sed hec serenis tantum diebus usq; ad primũ punicum bellũ princeps solarium horologiũ statuisse ante.xii.annos: q̃ cum Pyrrho bellatum est. Aedẽ grini L. Papyrius cursor cũ candẽ dedicat & a patre suo uotã a fanio uestali ꝓditur: sed neq; facti horologii rationem uel artificem significat: nec unde translatum est: aut apud quem scriptum inuenerit. M. Varro primũ statutũ in publico secundum rostra in collumna tradit bello punico primo a. M. Valerio messala consule Catina captam in Sicilia: deportatum inde post.xxx.annos q̃ de papyriano horologio tradit̃ anno urbis.ccclxxvii. nec cõgruebãt ad horas eius lineç: parueruꝫ tamen & annis ũdecẽtũ donec Q. martius philippus qui cum lucio paulo fuit censor diligentius ordiatum iuxta posuit. Idq; munus iter censoria opera gratissime acceptum est etiam. nõ tamẽ nubilo incertę fuerunt horę usq; ad proximum lustrum. Tunc Scipio nassica collega lenati primus aqua diuisit horas çque noctium ac dieꝫ. Idque horologium sub tecto dicauit anno urbis. cccc. lxxxxv. Tam diu populo Romano lux indiscreta fuit: nunc reuertamur ad reliqua animalia. Primumque terrestria.

AD RELIQVA ANIMALIA ET PRIMVM terrestria. Maximum proximumq; humais est Elephas sesibus qppe itellectus sermois illis pri & ipioꝫ obedictia officioꝫ quę didicere memoria amoris & gloriç uoluptas Immo uero quę etiã in homine rara probitas prudentia çquitas religio quoq;: syderum: solisq; ac lunç ueneratio Auctores sunt in mauritaniç saltibus ad quẽdam amnẽ cui nomen est amilo. Nitescente luna noua greges corũ descẽdere. Ibiq; se purificãtes solleniter aqua circũspargi atq; ita salutato sydere in siluas reuerti uituloꝫ fatigatos prę se ferentes alienę quoq; religionis intellectu credunt̃ maria transituri: nõ ante naues ascendere q̃ iuitati rectoris iureiurãdo de reditu: nisi qui uisi sunt fessi çgritudine. Quando & illas moles infestant morbi herbas supini iacentes in Çelum ueluti tellure precibus alligata. Nam quod ad docilitatem attinet regem adorant: genua summittunt: coronas porrigunt. Indicis arabici mĩores quos appellat nothos.

ROmę uicti primum subiere currum Pompeii magni africano triumpho quod prius India uicta triumphãte Libero prẽ memorat Proculeius negat potuisse Pompeii triumpho iunctos egredi porta: germanici munere gladiatorio: quo etiam inconditos motus edidere salutantium modo. Vulgare erat per auras arma iacere nõ auferẽtibus uentis: atq; inter se gladiatores congressus edere: aut lese uicenti pyrrhice colludere: postea & per funes incessere lecticis etiã ferẽtes quaterni singulas puerpas imitãtes plerisq; boinẽ trichinis accubitum ire p lectos ita libratis. uestigiis: ne quis portantium attingeretur.

CErtum est unum tardioris ingenii in accipiẽdis quę tradebant̃ sępius castigatũ uerberibus eadem illa meditantem noctu repertum. Mirum quidem maxime est aduersis quidem funibus subire: sed regredi utique pronis Mutianus ter Consul auctor est aliquem ex his litterarum ductus greçarum didicisse solitumq; perscribere

eius linguę uerbis. Ipse ego hęc scripsi & spolia celtica dictaui. Itēq; se uidisse puteolis cum aducti e naui egredi cogerētur territos spacio pontis procul a cōtinēte porrecti ut sese longinquitatis extimatione fallerent auersos retrorsus isse. prędam ipsi in se expetendā sciunt solam esse in armis suis quę iuba cornua appellat. Herodotus tanto antiquior & cōsuetudo melius dētes: quamobrem deciduos casu aliquo uel senecta defodiunt. hoc solū ebur est. Cęterum & in his quoq; quę corpus intexit uilitas ossea quanq̄ nuper ossa etiam in laias secari cępere penuria. Eteim rara amplitudo iā dētiū prętérq̄ ex India reperitur. Cętera in nostro orbe cessere luxurię: dētiū cādore itelligit' iuuēta: circa hos belli summa curę alterius. mucroi parcūt: ne sit pręliis hebes alterius operario usu. fodiūt radices: ipellūt moles: circūuētiq; a uenātibus primos cōstituūt qbus sit mimiue tāti pręliū putet'. Postea fessi ipactos arbori dētes frāgūt: prędaq; se redimunt.

MIrum ni plerisq; animalium scire quare petantur. Sed & per cuncta quid caueāt Elephas hoie obuio forte in solitudie & simpliciter oberrāte clemēs placidusq; etiā demōstrare uiam traditur. Idem uestigio hois aiaduerso prius q̄ hoie intreiscere insidiaz metu: subsistere ab olfactu circūspectare iras proflare: nec calcare hoiem: sed erutum proxio tradere: illū sequēti nūcio usq; ad extremū. Tunc agmē circumagi & reuerti aciemq; dirigi adeo omniū odori durare uirus illud maiori ex pte ne nudorū quidē pedū. Sic & tygris etiā feris cęteris truculēta: atq; ipsa elephātem quoq; spernēs uestigio hois uiso trasferre dicitur protinus catulos quonamodo agnito sibi āte non conspecto illo quē timet. Etenim tales siluas mime frequētari certū est. Sane mirant' ipsam uestigii raritatē. Sed unde sciūt timēdū esse: imo uero cur uel ipsius cōspectū paueāt hois tanto uiribus magnitudie uelocitate prestantiores. Et nimirum hęc est natura rerum: haec potentia eius. Saeuissimas ferarum maximasque: quae nunquam uidissent quod debeant timere: & statim intelligere cur sit timendum.

ELephanti gregatim semper ingrediuntur: ducit agmen maximus natu cogit ętate proximus. amnem trāsituri minimos permittunt. ne maioz igressu atterrente alueum crescat gurgitis altitudo. Antipater auctor est duos Antiocho regi in bellicis usibus celebres etiā cognoibus fuisse. Etenim nouere ea: certe Cato cum Imperatorū nomina annalibus ascriber& eum qui fortissime pręliatus esset in punica acie suum tradidit uocatum altero dente mutilato. Antiocho uadum fluminis experiēti renuit aiax alioquin dux agmis semper receptus prouinciā eius fore principatū qui trāsiss& ausumq; Patroclū ob id faleris argēteis: quo maxie gaudet: & reliquo omni primato donauit. Ille qui notabatur inedia mortem ignominię prętulit: mirus nanq; pudor est uictusq; uocem fugit uictori terram ac uerbenas porrigit: pudore nūquā nisi in abdito coeunt. mas quiquēnis: femia decēnis. Initur aūt biēnio quinis ut fezt cuiusq; anni diebus. nec āplius sexto perfunduntur amne non ante reduces ad agmen: nec adulteria nouere. nullaue propter foemias inter se pręlia: cęteris animalibus pniciosa nec quia desit illis amoris uis. Nanq; traditur unus amasse q̄dam in egypto coraulas uendentem. ac ne quis uulgariter electam putet mire gratā Aristophanio celebrīo in arte grammatica alius Menandz syracusanū incipiētis iuuētę in exercitu ptolemęi desyderiū eius quotiēs non uider& inedia testatus. Et unguētariā quādā dilectā Iuba tradit. Omnium amoris fuere argumēta gaudiū a cōspectu blandiciaeque incognitę stirpes quas populus dedisset seruatae & in sinum effusae. Nec mirum esse amorem quibus sit memoria. Idem nanq; tradit agnitum in senecta multos post annos qui rector in iuuenta fuiss&. Idem diuinationem quādam iusticię cum Bocbus rex. xxx. Elephātis totidē in quos sęuire istituerat stipitibus alligatos obiecisse& perassātibus inter eos qui lacesseret non potuisse effici ut crudelitatis alienę misterio fungerent'.

LEphantos Italia primum uidit Pyrrhi regis bello: & boues lucas appellauit in lucanis uisos anno urbis. cccclxxii. Roma actos in triumpho. vii. annis ad superiorem numerum additis. Eadem plurimos anno. d. lxxii. victoria. L. Metelli pōtificis in Sicilia de pœnis captos. cxxxii. fuere: aut ut qdã. cxl. trãsuectos ratibus: q̃s dolioꝝ consertis ordinibus imposuerat. Verius eos pugnasse in circo interfectosque iaculis tradit penuria consilii: quoniã neq; ali placuisset neq; donari Regibus. L. piso inductos duntaxat in circum. atque ut cōtemptus eoꝝ increscer& ab operariis hastas præpilatas habētibus p circũ totũ actos: nec quid demũ factũ sit his auctores explicãt qui non putãt iterfectos.

CLara est unius e Romais dimicatio aduersus elephantũ cum hãnibal captiuos nostros dimicare inter se coegisse&. Nanq; unum qui superat obiecit Elephãto et illum dimitti pactus si iteremisse&. Solus ergo in harena cōgressus magno pocōrũ dolore cōfecit. Hãnibal eũ fama eius dimicatiois cōtemptũ allatura belluis itelliger& equites misit: qui abeũtem interficerẽt: proboscidem eorũ facillime amputari Pyrrhi præliorꝝ experimẽtis patuit. Romæ pugnasse Fenestella tradit primũ omniũ in circo claudii pulchri ædilitate curruli. M. Antonio Aulo Posthumio cōsulibus ãno urbis de. lii. Item post annos. xx. luculloꝝ ædilitate curruli aduersus tauros. Pompeii quoq; altero cōsulatu dedicatione templi Veneris victricis pugnauere in circo. xx. aut qdã tradũt. xvii. getulis ex aduerso loculãtibus mirabili unius dimicatione: qui pedibus cōfossis repsit genibus in cateruas abrepta scuta iaciens in sublime: quae decidentia uoluptati spectantibus erãt in orbem circumacta uelut arte non furore beluæ iacerẽt magnũ & in altero miraculum fuit uno occiso pilum aũt sub oculo adactũ in uitalia capitis uenerat: uniuersi eruptionẽ tentauere non sine uexatione populi circundatis claustris ferreis. Qua de causa Cesar dictator postea simile spectaculũ edit'us curipus harenam circũdedit: quos Nero princeps sustulit: equiti loca addẽs. Sed Pompeiani amissa fuge spe misericordiã uulgi ienarrabili habitu quærẽtes supplicauere quadam sese lamẽtatione cōplorãtes tanto populi dolore: ut oblitus Imperatoris ac muificẽtiæ honori suo exquisitæ flẽs uniuersus cōsurger&: diraſq; Pompeio: quas ille mox luit poenas impræcaretur. Pugnauere & Cesare dictatore tertio Consulatu eius. xx. cōtra pedites quigẽtos. Itez q; totidem turriti cum sexageis propugnatoribus eodem quo priore numero peditum & pari equitum ex aduerso dimicante. Postea singulis principibus Claudio Neroni in consumatione gladiatorum.

IPsius animalis tanta narratur clemẽtia cōtra mius ualidos: ut in grege pecudũ occurentia manu dimoueat. ne quid obterat imprudẽs: nec nisi lacessiti nocent biq; congregatim semper ambulẽt mime ex oibus soluagi equitatu circumuẽti infirmos aut fessos uulneratosue in medium agmen recipiunt: ac uelut imperio ac ratione per uices subeuntes capti celerrime mitificantur ordei succo.

CApiuntur autem in India unum ex domitis agente rectore qui deprehensum solitarium abactum ue a grege uerber& ferum: quo fatigato transcendit in eum: nec secus ac priorem regit. Africa foueis capit: in quas decrrante aliquo protinus caeteri congerunt ramos moles deuoluunt aggeres construũt: omniq; ui conant extrahere Ante domitandi gratia regis equitatus cogebant in conuallem manufactam & lõgo tractu fallacem: cuius inclusos ripis fossisq; fame domabant: argumentũ erat ramus homine porrigente clementer acceptus. Nunc dentium causa pedes eorũ iaculantur alioquin mollissimos. Trogodytæ contermini æthiopiæ: qui hoc solo uenatu aluntur arbores propinquas itineri eorum conscendunt. Inde totius agminis nouissimum speculati extremas in clunes desiliunt: lęua deprehenditur cauda pedes stipantur in sinistro foeminæ. Ita pendens alterum poplitem dextra cędit: ac præacuta bipẽni: hoc

crure tardato profugiēs alterius poplitis neruos ferit cūcta pręceleri pnicitate pagens
Alii tutiorem genere. ſed magis fallaci ingentes arcus intentos defigūt humi lōgius
hos pręcipui uiribus iuuenes cōtinēt. Alii cōnexi pari conatu tēdūt: ac pręterēūtibus
ſagyttarum uenabula infigunt: mox ſanguinis ueſtigiis ſequuntur.

ELephantorum generis foemine multo pauidiores. Domantur aūt rabida fame
et uerberibus elephantis alis admotis qui tumultuantē cathenis coerceāt alias circa
coitus maxie efferātur & ſtabula indorum dentibus ſternūt. Quapropter arcent eos
coitu foemiaꝝq; pecuaria ſeparant: quę haud alio modo q̄ armētorum habēt. Domiti
militāt & turres armatorum in dorſis in hoſtes ferūt: magnaq; ex parte orientis bella
conficiūt: proſternūt acies: proterūt armatos. Iidem in mimo ſuis ſtridore terrentur
uulneratiq; & territi retro ſemper cedūt haud mīore partium ſuarum pnitie. Indicū
Afri pauent: nec contueri audeant. Nam & maior indicis magnitudo eſt.

DEcem annis geſtare in utero uulgus exiſtimat. Ariſtoteles biennio: nec ā̄plius
q̄ ſemel ſingulos gignere: plureſq; uiuere ducentis annis & quoſdā. ccc. Iuuenta eo-
a. xl. incipit: gaudet amnibus maxie: & circa fluuios uagātur: cū alioquin nare ꝓpter
magnitudiem corporis nō poſſunt. Iidem frigoris impacientes maximū hoc malum
inflatioēſq; & profluuium alui: nec alia morborum genera ſentiūt. Olei potu tela quę
corpori eo- ibęſerāt decidere inuito: a ſudore aūt facilius adhęreſcere. & terram odiſſe
his tabificum eſt niſi ſępius mādunt. deuorāt aūt & lapides: trūcos quidē gratiſſios
in cibatu habēt: palmas excelſiores fronte proſternūt. atq; ita iacētiū aſſumunt fructū
mandūt ore ſpirāt & bibūt odorāturq; haud improprie appellata manu aialiū maxie
odore murē. & ſi pabulū in pręſepio poſitum attigi ab eo uidere faſtidiunt. Cruciatū
in potu maxim ſentiunt hauſta hirudine quā ſanguiſugam uulgo coepiſſe appellari
aduerte: hęc ut in ipſo amne canali ſe fixit intolerādo afficit dolore. Duriſſimū dorſo
tergus. Ventres molles: ſetarum nullum tegumētum ne in cauda quidem pręſidiū
abigendo tedio muſcaꝝ. Nanq; id tanta uaſtitas ſentit: ſed cācellata cutis & iuitās id
genus aialium odore: ergo cum extēta cute recepere examina arcatis in rugas repente
cancellis comprehenſas enecāt: hoc his pro cauda iuuamen. Dentibus ingēs pręcium
deo- ſimulacris lautiſſima ex his materia mueit luxuria cōmēdationē: & alia expetit
in callo manus uim ſaporis haud alia de cauſa credo q̄ quia ipſum ebur ſibi mandere
uidetur. Magnitudo dētium uidetur quidē in templis pręcipua: ſed tamē in extreis
africę qua confinis ęthiopię eſt poſtium uicem in domicilis prębere ſępeſque in his &
peco- ſtabulis ꝓ pallioliis elephantū dētibus fieri Polibius tradidit auctore Gauluſa
regulo.

ELephantos fert Africa ultra ſyrticas ſolitudines & in mauritania fe-t ęthiopes
& trogodytę ut dictum eſt: ſed maximos India bellanteſque. Cum his perpetua
diſcordia dracones tātę magnitudis: ut ipſos circūflexu facili ambiant: nexuque nodi
perſtringāt cōmorit' ea dimicatio uictuſq; corruēs complexum elidit pondere.

MIra animalium pro ſe curiq; ſolertia eſt: ut his una ſcandendi in tantā altitudinē
difficultas draconi. Itaque cum iter ad papula ſpeculatus ab excelſa arbore iniicit ſcit
ſiparem ſibi luctatum cōtra nexus. Itaq; arbo- aut rupiū aut criptaꝝ quęrit. Cauēt hoc
dracones: ob idq; greſſus primum alligāt cauda: reſoluunt illi nodos manu. At hi in
ipſas nares caput condunt pariterq; ſpiritum pręcludūt & moliſſimas lancināt ptes
Iidē obuii deprehenſi in aduerſos erigunt ſe oculoſq; maxime petūt. Ita fit ut plerq;
ęci ac fame & moeroris tabe confecti reperiātur: quam quis alia tantę diſcordię cauſā
attulerit niſi naturam ſpectaculum ſibi ac paria componentē? Eſt & alia dimicatiois
huius cauſa Elephanti frigidiſſimum eſſe ſanguinē. Ob id ęſtu torrēte & dracoibus

experti. quamobrem in amnes mersos insidiari uenientibus. Moxq; illigata manu in aurem morsum defigere: quoniam his tantum locis defendi non possit manus dracones esse tantos: ut totum sanguinē capiāt. Itaq; elephātos ab his ebibi: siccatosq; considere & dracones inebriatos opprimi commoriq̃ue.

GEnerat Dracones ęthiopia in dicis pares uicenum cubitorum. Id modo mirum unde cristatos Iuba crediderit asachei uocantur Aethiopes apud quos maxie nascūt narraturq; in maritimis eoꝝ quaternos quiosq; quosq; inter se errātiū modo īplexos erectis capitibus uelificantes ad melior pabula Arabię Vehi fluctibus.

MEgasthenes scribit in India serpentes in tantam magnitudinem adolescere ut solidos hauriāt ceruos tauroſq;. Metrodorus circa syndacū amnē in pōto supuolātes q̃uis alte perniciterq; alites haustu raptas absorbeant. Notatum est in punicis bellis ad flumē bagradam a regulo Imperatore balistis tormentisque ut oppidum aliquod expugnata serpēs. cxx. pedū lōgitudis: pellis eius maxilleq; usq; ad bellū. Numātinū durauere Romę in templo: faciūt his fidē in italia appellate boes in tantā āplitudinē exeuntes: ut Diuo Claudio principe occisae in uaticano solidus in aluo spectatus sit infans: alūtur trimo bubali lactis succo. Vnde nomen traxere. Ceteroꝝ aialium quę modo conuecta ūdiq; Italię contigere sępius formas nihil attin& scropulose referre.

PAucissima Scythia gignit īopia fruticum pauca cōtermia illi germaia. Insignia tamē boum feraꝝ genera iubatos bissontes excellentiq; ui & uelocitate uisos: quibus imperitum uulgus bubaloꝝ nomē īpoit: cum id gignat Africa uituli potius ceruice quadā similitudine septētrio fert: & equoꝝ greges feroꝝ uros dictos: sicut asinorum Asia & Africa. Pręterea alcem iumēto similē ni proceritas auriū & ceruicis distinguat Itē natā in sardimauia scadiauia īsula: nec ūq̃ uisam in hac urbe: multis tamē narratā maclim haud dissimilē illis & nullo suffragiū flexu. Ideoq; non eubantem & acclinē arbori in somno: eaq; incisa ab insidiis capi: alias uelocitatis memoratę labrum eius superius pręgrāde. Ob id retro graditur in pascendo. ne in priora tēdens inuoluatur Tradūt in poenia ferā: quę bonasus uocatur equina iuba: cętera tauro similē cornibus ita in se inflexis: ut non sint utilia pugnę. Quapropter fugam sibi auxiliari redente in ea fimum interdū & trium iugeꝝ lōgitudīe: cuius cōtactus sequētes ut ignis aliqs comburat. Miꝝ pardos pantheras Leones & similia condito in corpis uagīas ūguiū mucrone: ne refringantur bebetenturque ingredi aduersisq; falculis currere: nec nisi in appetendo prętendere.

LEoni pręcipua generositas tunc cum & colla armosque uestiunt iubae. Id enim ętate contingit e leone conceptis: quos uero Pardi generauere semp īsigni hoc caret. Simili modo foeię: magna his libido coitus: & ob hoc maribus ira. Africa hęc maxie spectat īopia aquaꝝ ad paucos amnes cōgregātibus se feris. Ideo multiformes ibi aialiū partus: uarie foeis cuiusq; generis maribus aut ui aut uoluptate miscētibus Vnde etiam uulgare gręcię dictum semper aliquid noui africā afferre. Odore pardi coitum sentit in adultera Leo: totaq; ui consurgit in poenā. Iccirco aut ea culpa flumie abluitur: aut longius comitatur. Semel autem edi partū lacerato unguium acie utero in enixu uulgus credidisse uideo. Aristoteles diuersa tradit uir qnem in his magna secutus in parte prefandum reor Alexandro magno rege inflamato cupidie aialium naturas noscēdi: delegataq; hac commentatione Aristoteli summo in omni doctria uiro aliquot milia hominum in totius Asię Gręcięq; tractu parere iussa omniū. quos uenatus aucupia piscatusque alebāt: quibusq; uiuaria armenta alucaria piscię auiaria in cura erant: ne quid usq̃ genitum ignoraretur ab eo quos percunctando. L. ferme Volumia illa pręclara de animalibus condidit: quę a me collecta in arctum cum his

que ignorauerat: queso ut legentes boni consulāt in uniuersis rerum naturę opibus me hoq; clarissimi regū omniū desyderio cura nostra breuiter peregrinantes. Is ergo tradit Lęenā prio foetu parere. v. catulos ac p ānos singulos mius ab uno sterilescere informes mimasque carnes magnitudie mustellaꝝ esse initio semestres uix ingredi posse: nec nisi bimestres moueri. In Europa aūt iter Achelōū tātū mestūq; ānes leōes esse: sed lōge uiribus prestātiores his: quos Africa aut syria gignit. Leonū duo genera cōpactile & breue crispioribus iubis hos pauidiores esse q̄ lōgo simpliciq; uillo eos contēptores uulneꝝ. Vrinā mares crure sublato reddere ut canes graue odorem: nec mius balitū raros in potu uesci alternis diebus. a saturitate interi triduo cibis carere quo possint in mādendo solida deuorare: nec capiēte auiditatē aluo cōiectis in fauce unguibus extrahere. aut si fugiēdū in sacietatē habēt uitā his lōgā doc& argumētoq; pluris dētibus defecti reperiātur. Polibius Aemiliani comes in senecta hoiem ab his appeti refert: quoniā ad persequēdas feras uires nō suppetāt. Tunc obsidere africae urbes eaq; de causa crucifixos uidisse cum Scipione: quia cęteri metu poenę similis absterrētur. Eadem noxa Leoni tātumq; ex feris clemētia in supplices prostratis peit & ubi seuit i uiros potius q̄ i foeias freit. In ifantes nō nisi magna fame. Credit libya intellectū perueire ad eos precū: captiuā certe getulię reducē: multoꝝ audiui in siluis impetū a se mitigatū alloquio ausę se dicere foeiam profugā infirmā supplicē aīalis omniū generosissimi. cęterisq; imperātis: indignā eius gloria prędam. Varia circa hęc opinio ex ingeio cuiusq; uel casu mulceri alloquiis feras: quippe ubi etiam serpentes extrahi cantu: cogiq; in poenā. Veꝝ falsum ne sit uita decreuerit. Leonū animi index cauda: sicut & equoꝝ aures. Nanque & has notas generosissimo cuiq; natura tribuit Immota ergo placido clemēsq; blandiētiq; similis: quod raꝝ est: crebrior enī iracūdia cuius in pricipio terra uerberatur. In cremēto terga ceu quodā icitamēto flagellantur Vis summa in pectore: ex omni uulnere sine ungue īpresso sine dente ater profluit sanguis. Idem satiati inoxii sunt. Generositas in periculis maxie deprehēditur non in illo tantūmodo quod spernēs tela diu se terrore solo tuetur: ac uelut cogi testatur Coarctaturq; non tanq̄ periculo coactus: sed tāq̄ amentia iratus. Illa nobilior animi significatio quālib& magna canū & uenātum urgēte ui cōtēptum restitāsq; cedit in campos & ubi spectari potest. Idem ubi uirgulta siluasq; penetrauerit acerrio cursu fertur uelut abscondēs turpitudinē: loco: dum sequitur: isilit saltu: quo in fuga non utitur. Vulneratus obseruatione mira percussorē nouit: & in quātalib& multitudie appetit. Eum uero qui tela quidē miserit: sed nō uulnerauerit correptū rotatumque sternit: nec uulnerat. Cum pro catulis foeta dimicat: oculoꝝ aciem traditur defigere in terrā ne uenabula expauescat. Cęteꝝ dolis carēt & suspitione: nec limis intuentur oculis: aspiciq; simili modo nolūt. Creditū est a moriēte humū morderi lachrymāq; leto dari. Atq; hoc tale tāq̄ sęuū aīal rotaꝝ orbes circūacti cursusq; ianes & galliaceoꝝ cristę cātusq; etiā magis terrēt: sed maxie ignes egritudiem fastidii tātum sentit in q̄ medetur ei cōtumelia in rabiē agēte annexaꝝ lasciuia simiaꝝ giustatus. Deide sanguis in remedio est. Leonū simul pugnā magnā plurimū Romę priceps dedit scenola. P F. in curruli ędilitate, C. autem iubatoꝝ primus omnium. L. Sylla qui postea dictator fuit in prętura post eū Pompeius magnus i circo i his iubatoꝝ. cccxv. Cęsar dictator quadringētos: capere eos ardui erat operis quōdā maxieq; principatu Claudii. Casus rationē docuit pudendam pene talis ferę nomie pastoris getuli sacro cōtra ingruētis impetum obiecto: quod spectaculum in barenā protinus translatum est uix credibili modo torpescente tāta illa feritate q̄uis leui intectu operto capite ita ut deuiciatur nō repugnās uidelic& omnis uis constat in oculis. Quo minus mirum sit a Lysimacho Alexandri iussu simul incluso strangulatum Leonem. Iugo subdidit eos primusq; Romę ad currum iunxit. M. Antonius: etquidem Ciuili bello cum dimicatū ess& in pharsalicis campis non sine ostēto quodam tempore illo generosos spiritus iugū

ſubire ꝓdigio ſignificãte. Nam quod ita uectus eſt cũ mima citharida ſupra mõſtra etiã illaꝫ calaitatũ fuit. Primus aũt hominũ manu Leonẽ tractare auſus & oſtendere manſuefactum Hanno clariſſimus poenoꝫ tradit dãnatuſq; illo argumẽto: quoiam nihil nõ perſuaſurus. Vir tam artificis ingenii uidebatur & male credi libertas ei cui in tãtum ceſſiſſ& etiam feritas. Sunt uero & fortuita eorum quoq; clemẽtiq; exempla Mentor ſyracuſanus in Syria Leone obuio ſupplicitẽr uolutãte attoitus pauore cum refugiẽti ũdiq; ſeſe fera opponer& & ueſtigia lamber& adulãti ſimilis animaduertit in pede eius tumorem uulnuſq;: & extracto ſurculo liberauit cruciatu. pictura caſum hũc teſtatur ſyracuſis. Simili modo helpis ſamius natiõe in africam delatus naue: & iuxta littus cõſpecto Leone hiatu miaci arborẽ fuga petit. Libero patre iuocato: quoiã tum prẽcipuus uotorum locus eſt cũ ſpei nullus eſt. Sed neq; ꝓfugiẽti cũ potuiſſ& fera iſtiterat: procũbẽs ad arborẽ hiatu quo terruerat miſeratiõem petebat. Os morſu auidiore ihẽſerat dẽtibus cruciabatq; inedia. Tum poenã in ipſis eius telis ſuſpectãtẽ ac uelut mutis precibus orãtem. dũ fortuitu fidẽs nõ eſt cõtra feram multoq; diutius miraculo q̃ metu ceſſatum eſt. digreſſus tãdem euellit prẽbẽti: & q̃ maxime opus eẽt accõmodãti. Tradũtq; q̃ diu nauis ea i littore ſtetit rettuliſſe grãm uenatus aggregãdo Qua de cauſa Libero patri tẽplum in ſamo Helphis ſacrauit: quod ab eo facto grẽci euchen Dionyſii appellauere. Miremur poſtea ueſtigia hominum itelligi a feris: cum etiam auxilia ab uno aialiũ ſperẽt. Cur enim non ad alia iere aut ũde medicas manus hominis ſciunt: niſi forte uis malorum etiam feras omnia experiri cogit.

AEque memorãdum de Panthera tradit Demetrius phyſicus. Iacentẽ in media uia bois deſyderio repẽte apparuiſſe patri cuiuſdam phylim aſſectatoris ſapiẽtiq; illũ pauore cẽpiſſe regredi: tamẽ feram circũuolutari nõ dubie blãdiẽtem ſeſeq; cõflictantẽ moerore. qui etiam in Panthera intelligi poſſ&. Foeta erat catulis procul in foueam delapſis. Primum ergo mirationi fuit non expaueſcere proximũ & curam intendere Secutuſq; qua trahebat ueſtem ũguiũ leni iniectu ut cauſam doloris itellexit ſimulq; ſalutis ſuę mercedem exemit catulos: eaq; uſq; proſequẽte extra ſolitudies deductus lęta atq; geſtiẽte: ut facile apparer& gratiam referre. & nihil inuicem imputare: quod etiam in homine rarum eſt. Hęc fidem & Democrito affeꝫt qui Thoãtem in arcadia ſeruatum a Dracone narrat: eum nutrierat puer dilectum admodum parẽſq; ſerpẽtis naturam & magnitudiem metuẽs in ſolitudies tulerat: in quibus circũuẽto latronũ inſidiis agnitoq; uoce ſubueit. Nam de iſantibus ferarum lacte nutritis cum eſſent expoſiti produntur. ſicut & de conditoribus noſtris a lupa magnitudie fatoꝫ accepta fieri ęquius q̃ ferarum natura arbitror. Panthera & Tygris macularum uarietate ꝓpe ſolę beſtiarum ſpectantur. Cęteris unus ac ſuus unicuq; generis color eſt. Leonum tantum in Syria niger: pantheris in candido breues maculaꝫ oculi ferunt colore eaꝫ mire ſollicitari quadrupedes cunctas: ſed capitis toruitate terreri: quãobrem ocultato eo reliqua dulcedine inuitatas corripiunt. Sunt qui tradãt in harmo bis ſimilẽ lunę eſſe maculam creſcẽtem in orbes & cauantẽ pari modo cornua nũc uariare: & pardos qui mares ſunt appellant in eo omni genere creberrimo. In Africa Syriaq; quidã ab his Pantheras ſolo cãdore diſcernũt. Nec adhuc aliã differẽtiã inueni. Senatuſcõſultũ fuit uetus ne licer& africanas in Italiam aduehere. Contra hoc tulit ad populũ. CN. Aufidius tribunuſ plebis permiſitq; circenſium gratia importari primus hic ſcaurus ędilitate ſua uarias. cl. uniuerſas milit: deĩ Pompeius magnus quadrigẽtas. x. Diuus Auguſtus quadringentas. xx. Idem. Q. Tuberone Paulo Fabio maximo cõſulibus. iii. nõn mart. Theatri marcelli dedicatiõe tygrim primus omnium Romę oſtendit.

TYgrim Hyrcani & Indi ferunt aimal uelocitatis tremendę & maxime cognitae dum capitur. Totus enim foetus qui ſemper numeroſus eſt ab inſidiãte rapit: equoq;

maxime pernici atque in recentes ſubinde tranſfertur. At ubi uacuum cubile reperit
foeta: maribus enim ſobolis cura non eſt. fertur praeceps odore ueſtigans: raptor
appropinquãte fremitu abicit unũ ex catulis illa tollit morſu & pondere etiam otior
acta remeat: iterumque cõſequitur: ac ſubinde donec in nauim regreſſu irrita feritas
ſeuit in littore. Camelos inter armẽta paſcit oriẽs: quoꝝ duo genera bactriꝰ & arabiꝰ
differunt: q̃ illi bina habẽt tubera in dorſo. & hi ſingula & in pectore alteꝝ: cui incubãt
Dentium ſuperiore ordĩe ut boues carẽt in utroq; genere. Omnes autem iumentoꝝ
in his terris dorſo fungũtur atq; etiam equitatus in prĕliis uelocitas inter equos: ſed
ſua cuiq; mẽſura ſicuti uires: nec ultra aſſuetum procedũt ſpacium. Nec plus iſtituto
honere recipiũt. Odium aduerſus equos gerũt naturale. Sitim & quatriduo tolerant
implẽturq; cum bibẽdi occaſio eſt: & in prĕteritum & in futuꝝ obturbata ꝓcultatiõe
prius aqua: aliter potu nõ gaudẽt. Viuũt quiquageis ãnis quidam & centeis: utcunq;
rabiem & ipſi ſentiũt. Caſtrandi genus etiam foemias quĕ bello parantur inuentum
eſt: fortiores ita fiũt coitu negato. Horum aliqua ſimilitudo in duo trãſfertur aĩalia
Nabuna ĕthiopes uocãt collo ſimilem equo pedibus & cruribus boui Camelo capite
albis maculis rutilum colorem diſtinguentibus. Vnde appellata Camelopardalis
Dictatoris Cĕſaris circẽſibus ludis primũ uiſa Romĕ. Ex eo ſubĩde cernitur aſpectu
magis q̃ feritate conſpicua: quare etiam onifere nomen inuenit.

Pompeii magni primum ludi oſtenderũt chaum quem galli rufrum uocabãt
effigie lupi pardorum maculis. Idem ex ĕthiopia quas uocãt Cephas quarum pedes
poſteriores pedibus bũanis & cruribus priores maibus fuere ſimiles: hoc aĩal poſtea
Roma non uidit.

Iſdem & Rinoceros unius in nare cornu qualis ſaepe uiſus. Alter hic genitus
boſtis Elephanto cornu ad ſaxa limato prĕparat ſe pugnĕ in dimicatione: aliũ
maxĩe petẽs: quẽ ſcit eẽ molliorẽ: lõgitudo ei par crura multo breuiora: color buxeus

Yncas uulgo frequenter & ſpingas fuſco pilo mammis in pectore geminis
ĕthiopia generat: multaque alia mõſtro ſimilia pennatos equos & cornibus armatos
quos pegaſos uocãt. Crocotas uelut ex cane & lupo cõceptos omnia dẽtibus frãgẽtes
protinuſq; deuorata cõficientes uentre. Cercophitecos nigris capitibus pilo aſinino
diſſimiles cĕteris uoce: indicos boues: indi unicornes tricorneſq; uocãt. Leucocrotem
perniciõſiſſimam feram: aſini fere magnitudĩe cluibus ceruinis collo cauda pectore
leois capite melium biſulca ũgula ore ad aures uſq; reſciſſo dẽtium locis oſſe ppetuo
hanc ferã bũanas uoces tradũt imitari. Apud eoſdẽ eſt & quĕ uocat̃ eale magnitudĩe
eq fluuiatilis: cauda elephãti: colore nigra: uel fulua maxillas apri maiora cubitalibus
cornua habẽs mobilia: quĕ alterna in pugna ſiſtũtur uaria atq; inflexa aut obliqua: ut
cũq; ratio mõſtrauit. Sed atrociſſimos habet tauros maiores agreſtibus uelocitate ãte
omnes colore fuluo: oculis cĕruleis: pilo in cõtrarium uerſo rictu ad aures debiſcẽte
iuxta cornua mobilia tergoris duritia ſilicis omne reſpuẽs uulnus: feras oẽs uenãtur
Ipſi non aliter q̃ foueis capti feritate ſemper intereũt. Apud eoſdem naſci Ethesias
ſcribit quam mãthicoram appellat triplici dẽtium ordĩe pectiatim coeũtium facie &
auriculis hominum: oculis glaucis: colore ſanguineo: corpore leonis: cauda ſcorpiois
modo ſpicula infigentem. Vocis ut miſceatur fiſtulĕ & tubĕ concentus uelocitatis
magnĕ: bũani corporis uel prĕcipue appetẽtem. Habet india & boues ſolidis ũgulis
unicornes: & feram noĩe axim humili pelle pluribus cãdidioribus maculis ſacrorũ
liberi patris. Orſei indi ſimias candentes toto corpore uenãtur. Aſperrimam autem
feram habẽt monocerotem reliquo corpe equo ſimilẽ capite ceruo pedibus elephãto
cauda apro mugitu graui. Vno cornu nigro media fronte cubitorum duũ eminente
hanc feram uiuam negant capi. Apud heſperios ĕthiopas fons eſt tygris ut plerique

extimauere nisi caput: argumenta quę dixius persuadēt. Iuxta hūc fera quę appellat̃ Catoblephas modica: alioquin cęteris membris iners: caput tātum praegraue aegre ferēs. Id deiectum semper in terrā: alias ĩternicio humaī generis omnibus qui oculos eius uidere cōfestim expirātibus. Eadem & basilisci serpētis est uis. Cyrenaica hunc generat prouicia. xii. nō amplius digitorum lōgitudine: candida in capite macula ut quodam diademate insigne: sibilo oēs fugat serpētes: nec flexu multiplici ut reliquę corpus impellit: sed celsus & erectus in medio incedēs necat frutices nō cōtactas mō Verum & afflatas exurit: herbas: rumpit saxa: talis uis malo est creditum quondam ex equo occisum hasta: & per eam subeūte ui: nō equitem modo: sed equum quoque assumptum: huic tali monstro sępe eni erectum cōcupiuere reges uidere. Mustellarū uirus exitio est: adeo naturę nihil placuit esse sine pari. Interficiūt eos cauernis facile cognitis sola tabe necāt. Illę simul odore moriūtur quę & naturę pugnā cōficiunt.

SEd in Italia quoq; credit̃ Luporum uisus esse noxius: uocemq; homini: quem priores cōtemplētur adimere ad prę sens. Incertos hos paruosq; Africa & Aegyptus gignūt: asperos trucesq; frigidior plaga: homies in lupos uerti: rursusq; restitui sibi falsum esse cōfidēter existimare debemus: aut credere omnia quę fabulosa tot sęculis conceperius. Vnde tamen ista uulgo ĩfixa sit fama in tātam ut maledicti uersipelles habeant: indicabitur. Euanthes ĩter auctores grecię nō spretus tradit arcadas scribere ex gēte Antei cuiusdam sorte familię lectum ad stagnum quoddā regionis eius duci uestituq; in quercu suspenso tranare atq; abire in deserta: transfigurariq; in lupum: & cum cęteris eiusdem generis cōgregari per annos. viii. Quo in tempore si homini se abstinuerit reuerti ad id stagnum: & cum tranauerit effigiem recipere ad pristinum habitum addito. viii. ānorum senio. Id quoq; Fabius eandem recuperare uestē. mirū est quod procedat Graeca credulitas. Nullum tam impudens mendacium est ut teste careat. Item copas qui olympionicas scripsit narrat demenetum parrhasium in sacrificio quod arcades Ioui lyceo humana etiā tum hostiam faciebant imolati pueri exta degustasse & in lupum se conuertisse. Eundem. x. āno restitutum. cum athletice restitisset pugilatu: victoremq; victoria olympia reuersum. Quin & caudę eius aiālis creditur uulgo messe amatorium uirus exigui in uillo eumq; qui capiat̃ abiicere: nec idem pollere nisi uiuenti direptum. Dies quibus coeat: toto anno non amplius. xii. Eundem in fame uesci terra. Inter auguria ad dexteram cōmeātium pręciso itinere si pleno id ore fecerit nullum omniū prestātius. Sūt in eo genere qui ceruarii uocāt̃ qualem e gallia in Pompeii magni barena spectatum diximus: huic quāuis in fame mandēti si respexerit obliuionem cibi surripere aiunt: digressumq; quęrere aliud.

QVod ad serpentes attin& uulgatum est colorem eorum plerasque terras habere in quā ocultentur. innumera esse genera. Cerastes corpore eminere. Cornicula sępe quadrigemina. quorum motu reliquo corpore occulto sollicitēt ad se aues. Geminū caput amphesibenę: hoc est ad caput & ad caudam tāquā parum esset& uno ore fundi uenenum. alis squamas esse. alis picturas omnibus exiciale uirus. Iaculū ex arborū ramis uibrari. nec pedibus pauēdas tantum serpentes. sed & missili uolare tormento Colla aspidum intumescere nullo ictus remedio. pręterq̃ si confestim partes cōtactę amputētur. Vnus huic tam pestifero animalis sensus. uel potius affectus est cōiugia ferme uagantur. nec nisi cum compari uita est. Itaq; alterutra interempta incredibilis ulcionis cura alterius prosequitur interfectorem unumq; eum in quantolib& populi agmine notitia quadam infestat. perrumpit omnes difficultates: permeat spacia: nec nisi amnibus arcetur. aut perceleri fuga. Non est fateri rerum natura largius mala an remedia genuerit. iam primum bebetes oculos huic malo dedit. Eosq; non in fronte ne aduerso cernere. sed in temporibus· Itaq; excitat̃. sed sępius auditu q̃ usu.

HAbet deinde internicuum bellum cum hichneumone:notum est animal hac gloria maxie in eadem natum egypto mergit se limo sepius siccataq; sole. Mox ubi pluribus eodem modo se cortis loricauit in dimicationē pgit in ea cauda se attollens ictus irritos aduersus excipit donec obliquo capite speculatus inuadit in fauces:nec hoc cōtētus aliud haud mius debellat aīal.

CRocodilum habet nilus quadrupes malum in terra pariter ac flumine infestū Vnū hoc aīal terrestre linguę usu caret unum superiore mobili maxilla iprimit morsum alias terribili pectinatim stipante se dentiū serie magnitudie excedit pleraq; duo de xx cubita. Parit oua quanta anseres transferensq; ea extra eum locum semper incubat prediuinatione quadam ad quem summo auctu eo āno egressurus est nilus Nec aliud animal ex minori origine in maiorem crescit magnitudinem. Vnguibus autem armatus est contra omnes ictus cute inuicta dies in terra agit noctes in aqua temporis utrinq; ratione hunc saturum cibo piscīū & semp esculento ore in littore somno datū parua auis quę trochilos ibi uocatur. Rex auiū in Italia inuitat ad hiatū pabuli sui gracia os eius primum ad sultim repurgans. Mox dentes & intus fauces quoq; ad hanc scabendi dulcedinem quā maxime hiantes in qua uoluptate somno pressum conspicatus hichneumon per easdem fauces ut telum aliquod immissum erodit aluum. Similis crocodilo:sed mior est hichneumone est in nilo natus stincos contra uenena precipuum antidotum. Idem ad iflamādam uiroz uenerem. Verum in crocodilo maior erat pestis q̄ ut uno eēt eius hoste cōtēta natura. Itaq; & delphini immeātes nilo:quorum dorso tanq̄ ad hunc usum cultellata inest pēna abigētes eos preda:ac uelut in suo tātum amne regnātes:alioqui ipares uiribus ipso astu iterimūt Callēt eīm in hoc cūcta animalia:sciuntq; nō modo sua cōmoda:uerum & hostium aduersa norunt:suę occasioīs tela noz:t:partesq; diffidētium in bellis. In uētre mollis est tenuisq; cutis crocodilo. Ideo se ut territi mergūt:delphiniq; subcūtes aluū illa secāt spina. Quin & gens hominū est hunc beluę aduersa in ipō nilo in iteriori tyri Insula quam habitat appellata mēsura eorum parua:sed presentia aīmi in hoc tātum usu ira terribilis. Hęc cōtra fugaces belua est fugax cōtra serpentes. Sed aduersum ire soli ii audēt:qui & flumini inatāt dorsoq; equitātium modo ipositi hiātibus resupīo capite ad morsum addita mox claua a dextera lęuaq; tenētes extrema eius utrinque ut frena in terram agunt captiuos ac uoce etiam sola territos cogunt euomere recētia corpora ad sepulturam. Itaq; ei uni īsulę crocodili nō ānatāt:olfactuq; eius generis hominum ut psillorum serpētes fugātur. hebetes oculos hoc animal dicit̄ habere in aqua:extra acerrimi usus:quattuorq; mēses hyemis semper inedia trāsmittere in specu. Quidā hoc unum q̄ diu uiuat crescere arbitrantur. Viuit autem longo tempore.

MAior altitudine in eodem nilo belua hippotamus editur ungulis binis quales bubus dorso equi & iuba & hinnitu rostro resimo cauda torta & dentibus aprorum aduncis:sed minus noxiis. Tergoris ad scuta galeasq; ipenetrabilis pręterq̄ si humore madeat:depascitur segetes destinatione ante ut ferūt determiatas in diem:& ex agro ferentibus uestigiis ne quae reuertenti insidiae comparentur.

PRimus eum &.v.Crocodilos Romę edilitatis suę ludis.M.Scaurus tēporario Eurippo ostendit. Hippotamus in quadā medēdi parte etiā magister existit. Assidua nanq; sacietate obesus exit in littus recenti harundinum cęsura speculatur:atque ubi acutissimam uidit stipitem imprimens corpus uenam quandam in crure uulnerat: atq; ita ,pfluuio sanguinis morbidum alias corpus exonerat:& plagam rursus limo obducit.

SImile quiddam & uolucris in eadem egypto monstrauit: quę uocat̃ ibis rostri aduncitate per eam partem semper ruens qua reddi ciborum bonera maxime salubre est. Nec hęc sola multis ab aĩalibus repta sunt usui futura boĩm: dictamum herbam extrahendis sagyttis Cerui monstrauere percussi eo telo pastuq; herbę eius electo: idē percussi a phalagio quod est aranei genus: aut aliquo simili cancros edēdo sibi medentur. Est & ad serpentium ictus prĕcipua qua se lacerti quotiens cum his conseruere pugnam uulnerati refouent. Chelidoniam usui saluberrimam birūdies monstrauere uexatis pullorum oculis illam edentes. Testudo cuniculę quā bubulā uocant pastu uires contra serpentes refouet. Mustella ruta in murium uenatu cum his dimicatione conserta. Ciconia origano. Edera Apri in morbis sibi medentur: & caneros uescendo maxime mari eiectos. Anguis hiberno situ membrana corporis obducta foeniculi succo impedimentum illud exuit: nitidusq; uernat. Exuit autem a capite primum: nec celerius q̃ uno die ac nocte repplicans ut extra fiat membranae quod deerat intus. Idem hyberna latebra usu obscurato marathro herbę se affricans oculos inūgit: ac refouet. Si uero squamę obtorpuere: spinis se iuniperi scabit. Draco uernam nauseā: siluestris lactucę succo restrigit. Pantheras per carnes fricatas acoĩto uenenū idem barbari uenantur. Occupat illico fauces eoꝝ angor: quare pardaliāches id uenenum appellauere quidam. At fera contra hoc excrementis boĩs sibi medetur & alias tam auida eorum: ut a pastoribus ex industria in aliquo uase suspensa altius q̃ ut saltu queat contingere iaculādo ea petēdoq; defigi: & postremo expir&. Alioqn uiuacitatis adeo lente: ut eiectis iterraneis diu pugn&. Elephas cameleone cōcolori frōde deuorato occurrit oleastro huic ueneno suo. Visi cū mādragorę mala gustauere formicas lambunt. Ceruus herba cinara uenenatis pabulis resistit. palumbes graculę merulę perdices lauri folio annuū fastidium purgāt. Columbę Turtures & galliacei herba quę uocatur helsine. Anates anseres cęteręq; aquaticę herba siderite. Grues & similes iunco palustri. Coruus occiso Camelcone qui etiam uictori noc& lauro ĩfestū uirus extinguit.

MIlia prĕterea utpote cum plerisq; animalibus eadem natura rerum cęli quoque obseruatione & uentorum & imbrium & tempestatū prĕsagia alia aliis dederit quod prosequi immensum est eque S. q̃ reliqua. Cum singulis hominum societate Siquidem & picula permonēt non fibris modo extisq; circa quod magna mortaliū portio hęr&. Sed alia quadam significatione ruinis iminētibus musculi prĕmigrāt aranęę cum telis primę cadunt. Auguria quidem periculis artem fecere apud roānos & sacerdotum collegium uel maxime sollenne est. in terra locis rigētibus & uulpes animal: alioquin solertia dirum: amnes gelatos lacusq; non nisi ad eius itum reditūq; transeat. Obseruatum est eam aurem ad glaciem apposita cōiectare crassitudinē gelu:

NEc minus clara exitii documenta sunt etiam contēnendis aĩalibus. M. Varro auctor est a cuniculis suffossum in hispania oppidum: a Talpis in Thessalia a ranis ciuitatē ĩ gallia pulsā: ab locustis ĩ Africa. Ex gyaro cycladū ĩsula: amicleos a muribus fugatos. In Italia amyclas a serpētibus deletas. Citra ginamulcos ethiopas late deserta regio est a scorpioĩbus solifugis gente sublata: & a scolopendris abactas otrisienses auctor est Theophrastus. Sed ad reliqua ferarum genera redeamus.

HIenis utranq; esse naturam & alternis annis esse mares: alternis foeminas fieri parere sine mare uulgus credit. Aristoteles negat collum & iubam & unitatem spinę porrigi: reflectiq; circūactu nisi totius corporis nequit. Multa prĕterea mira tradūt̃ sed maxime sermonem humanum inter pastoꝝ stabula assimulare: nomēq; alicuius addiscere quem euocatum foris lacer&. Item uomitionē boĩs imitari ad sollicitādos canes quos inuadat: ab uno animali sepulchra erui inquisitione corpoꝝ. Foeminam

raro capi oculis mille esse uarietates: colorumque mutationes. Preterea umbre eius contactu canes obmutescere: & quibusdam magicis artibus omne animal quod ter lustrauerit in uestigio herere: huius generis coitu lęena in ethiopia parit corocotram similiter uoces imitantem hominum pecorūq; acies: ei perpetua in utraq; parte oris nullis gingiuis dente continuo: quę ne contrario cursu hebetetur: capsarum modo includitur. Hominum sermones imitari & mãticarum in ethiopia auctor est Iuba hienę plurimę gignuntur in Africa: quae & Asinorum siluestrium multitudinem fundit. Mares in eo genere singuli foeminarum gregibus imperitant. Timẽt libidis emulos: & ideo grauidas custodiunt: morsuq; natos mares castrant. Contra grauidae latebras petunt: & parere furtim cupiunt: gaudentq; copia libidinis. Easdem partes sibi ipsis pontici ãputãt fibri periculo urgente. Ob hoc se peti gnari. Castorem uocãt medici: alias animal horrendi morsus. Arbores iuxta flumia: ut ferro cedit hominis parte comprehensa non anteq̃ fracta cõcrepuerit ossa morsus resoluit. Cauda pisciũ bis. Cetera species lutre: utrunq; aquaticum: utriq; mollior pluma pilus.

RAnae quoque rubetae: quarum & in terra & in humore uita plurimis refertae medicaminibus. Deponere ea assidue ac resumere pastu dicũtur uenena tantũ semp sibi reseruantes. Simul & uitulo marino uictus in mari ac terra. Simile hybris est ingenium: euomit fel suum ad multa medicamia utile. Item coagulum ad coitiales morbos. Ob ea se peti prudens Theophrastus auctor est. Angues eo mõ & stelliões senectutem exuere. Itaque protinus deuorant pereripientes comitiali morbo remedia eosdem pestiferos in Graecia: innoxii morsus esse in Sicilia.

CEruo quoq; est sua malignitas q̃q̃ placidissimo animalium urgente ui canum ultro confugiunt ad hominẽ: & in pariendo semitas minus cauẽt humais uestigiis tritas: q̃ quę secrete ac feris opportunę. Conceptus earum post arcturi sydus octonis mensibus ferunt. Parturiunt enim & gemios: a conceptu. Separãt se: at mares relicti rabie libidinis seuiunt: fodiunt scrobes. Tunc rostra eorum nigrescunt: donec aliqui abluant imbres. Foeminę autem ante partum purgantur herba quadã quę sisel dicit̃ faciliore ita utentes utero: a partu duabus herbis quę rhamo & siserlis appellantur pastę redeunt ad foetum. Illis imbui lactis primos uolunt succos quacunq; de causa editos partus exercent cursu: & fugam meditari docent: ad prerupta ducunt: saltumq; demõstrãt. Iam mares soluti desyderio libidis auide petũt pabula: ubi se prepingues sensere latebras querunt: fatentes incõmodũ pondus. & alias semp in fuga acquescũt stantesq; respiciunt. Cum prope uentum est rursus fuge presidia repetentes: hoc fit intestino dolore tam infirmi: ut ictu leui rumpatur intus: fugiunt autem latratu canum audito. aura semper secunda. ut uestigia cum ipsis abeant. Mulcentur fistula pastorali & cantu cum erexere aures acerrimi auditu. cum remisere surdi. Cetera animal simplex & omnium rerũ miracula stupens in tantum. ut equo aut buccula accedẽte propius hominem iuxta uenantem non cernãt. aut si cernãt. arcum ipsum sagyttasq; mirentur. Maria transnatãt gregati nantes recto ordie & capita iponẽtes precedẽtũ clunibus uicibusq; ad terga redeũtes. Hoc maxie notatur a Cilicia Cypro transeũtibus nec uident terras. sed in odore earum natant. Cornua mares habent: soliq; aimalium omnibus annis statuto ueris tempore amittũt. Ideo sub ipã die q̃ maxie in uia petũt latent amissis uelut inermes. Sed & hi bono suo inuidentes. dextrum cornu negant inueniri ceu medicamento aliquo preditum. Idq; mirabilius fatendum est. cum & in uitularis mutent omnibus annis defodi ab his putant. Accẽsis autem utrisq; odore & comiciales morbi deprehenduntur. Indicia quoq; etatis in illis gerunt singulos ãnis adicientibus ramos usq; ad sexennes. Ab eo tempore similia reuiuiscunt. nec potest etas discerni. sed dentibus senecta declaratur. aut enim paucos. aut nullos habẽt. Nec

in cornibus imis ramos alioquin ante frōtem promiere solito iunioribus nō decidūt
castratis cornua. nec nascuntur. Erumpunt autē renascētibus tuberibus primo aride
cutis similia. eadem teneris increscunt ferulis harundineas in pāniculas molli plūata
lanugine q̄ diu carent. His noctibus procedūt ad pabula increscētia solis uapore durāt
Ad arborē subinde experientes: ubi placuerit robur in aperta prodeūt. captiq; iā sunt
edera in cornibus uiridante: & ex attritu arboꝝ ut in aliquo ligno teneri dū expiūt
innata. Fuit aliquando & candido colore: qualem fuisse traditur. Q. Sertorii ceruam
quam esse fatidicam hispaię gētibus persuaserat. Et his cū serpēte pugna. Inuestigāt
cauernas nariumq; spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpētibus
odor adusto ceruino cornu. Contra morsus uero pręcipuū remediū coagulo hinnuli
in matris utero occisi. Vita Ceruis in confesso longa post centū annos qbusdā captis
cum torquibus aureis: quos Alexander magnus abdiderat adoptis iā cute in magna
obesitate. Febrium morbos non sentit hoc aial: quin & medetur: huius timori q̄sdā
modo principes foemias scimus omnibus diebus matutinis carnem eam degustare
solitas: & lōgo ęuo caruisse febribus: quod demū existiant ratū si uulnere uno itereāt

ESt eadem specie barba tantum & armorum uillo distās quē tragelaphon uocāt
nō alibi q̄ iuxta pbasim amnē nascēs. Ceruos africa ꝓpemodū sola nō gignit.

AT Chameleontem & ipsa quanq̄ frequentiorē india: figura & magnitudo erat
lacerti: nisi crura essent recta: & excelsiora latera uentri iunguntur: ut piscibus & spi
simili modo emi & rostꝝ ut in paruo haud absimilis uillo cauda ꝓlōga in tenuitatē
desinens: & implicās se uiperinis orbibus. Vngues adunci motus tardior ut testudi
corpus asperum ceu crocodilo: oculi in recessu cauo tenui discrimine praegrandes &
corpori concolores: nunq̄ eos operit: nec pupillae motu: sed totius oculi uersatione
circumaspicit. Idem celsus hianti semp ore: solus animalium: nec cibo: nec potu alit
nec alio q̄ aeris alimento. Contra caprificos fere innoxius alioquin & coloris natura
mirabilior: mutat nanque eum subinde & oculis & cauda & toto corpore: redditque
quencunq; proxime attingit pręter rubrum candidumq;. Defuncto pallor est: caro
in capite & maxillis & ad cōmissuram caudę admodū exigua: nec alibi toto corpore
sanguis in corde: & circa oculos tantū: uiscera sine splene: hybernis mēsibus lat& ut
lacerta.

MVtat colores Scytharum Tarandrus nec aliud ex his quę pilo uestiuntur. nisi
in Indis lycaon. cui iubata tradit ceruix. Nam Thoas lupoꝝ id genus ꝓcerius
longitudine breuitate crurum dissimile. Velox saltu. uenatu uiuens innocuum boi
habitum non colorem mutant. per hyemes hirti ęstate nudi. Tarandro magnitudo
quę boui est. caput maius ceruio. nec absimile. cornua ramosa. Vngula bifida: uillus
magnitudīe ursorum. sed cū libuit sui coloris esse asini similis. Tergori tanta duricia
ut thoraces ex eo faciant. Colores omnium arborum fruticum florum liquorumq;
reddit metuens in quibus lat&. Ideoq; raro capitur. Mirum esset habitum corpori
tam multiplicem dari. mirabilius etiam uillo.

HYstrices generat India & Africa spina contectas heriaceoꝝ genere. Sed hystrici
longiores aculei. Et cum intendet cutem missiles in ora urgentium figit canū
et paulo longius eiaculatur. hybernis autem se mēsibus condit. quę natura multis &
ante omnia ursis.

VRsorum coitus hyemis initio. nec uulgari quadrupedum more. sed ambobus
cubantibus complexisq;. Dein secessus in specus separatim in quibus pariunt
xxx. die ad plurimum quinos. hi sunt candida iformisq; caro paulo muribus maior
sine oculis sine pilo. Vngues tantum prominent. hanc lambendo paulatim figurāt
nec quieq̄ rarius homines q̄ parientem uidere ursam. Ideo mares quadrageis diebus

latent: foeminę quaternis menſibus. Specus ſi non habuere ramorum fruticumque congerie ędificat impenetrabiles imbribus molliq; fronde cõſtratos. Primis diebus bis ſeptenis tam graui ſomno premũtur: ut nec uulneribus quidem excitari queant. Tunc mirum immodum ueterno pigueſcunt. Illi ſunt adipes medicaminibus apti contraq; defluuium capilli tenaces ab his diebus reſidunt: ac priorum pedum ſucco uiuunt: foetus rigentes apprimẽdo pectori foueẽt nõ alio incubitu q̃ ad oua uolucres miꝝ dictu credit. Theophraſtus per id tempus coctas quoq; urſoꝝ carnes ſi aſſeruẽt̃ inereſcere. Cibi tunc nulla augumẽta: nec niſi humoris minimũ in aluo inueneris. Sanguinis exiguas circa cor tantum guttas: reliquo corpori nihil ieſſe procedũt uere. Sed mares prępingues: cui rei cauſa nõ prompta eſt: quippe nec ſomno quidẽ ſagiatis pręter. xiiii. dies ut diximus. Exeuntes herbam quandam tamarim nomine laxandis inteſtinis: alioquin concretis deuorant: circaq; ſurculos dentium praedomantes ora. Oculi eorum hebetantur crebro: qua maxime de cauſa fauos expetũt ut cõuulneratũ ab apibus os leu& ſanguinis grauediem illam. Inualidiſſimũ urſo caput quod leoni fortiſſimum. Ideo urgente ui prącipitaturi ſe ex aliqua rupe manibus cooperto capite iaciuntur: ac ſępe in harenis collo infracto examinantur. Cerebro ueneficium ineſſe hiſpani credunt. Occiſorumq; in ſpectaculis capita concremãt teſtato. Quoniã potũ in urſinam rabiem agat. Ingrediuntur & bipedes arborẽ auerſi repunt: tauros ex ore cornibuſq; eorum pedibus omnibus ſuſpenſi in pondere fatigãt. Nec alteri animaliũ in male ficio aſtutia ſolertior. Aialibus notatũ eſt. M. Piſone. M. Meſſala cõſulibus ad. xiiii. kl. octobris Domicium Aenobarbium ędilem currulem Vrſos Numidicos fuiſſe. c. & totidem uenatores ęthiopas in circo dediſſe. Miorꝝ adiectum numidicos fuiſſe: cum in Africa Vrſum non gigni conſt&.

COnduntur hyeme & pontici mures dumtaxat ibi: quorum palatum in guſtu ſagaciſſimum. Auctores quonãmodo intellexerũt miror. Condũtur & alpini: qbus magnitudo media eſt: ſed hi pabulo ante in ſpecus cõuecto cũ quidã narrẽt alternos marem ac foeminam ſupra ſe cõplexo faſce herbę ſupios cauda mordicus apprębẽſa inuicem detrahere ad ſpecum. Ideoq; illo tempore detrito eſſe dorſo. Sunt his pares & in ęgypto ſimiliter reſident in clunes: & in binis pedibus gradiũtur: prioribuſq; ut manibus utuntur.

PRęparãt hyemi herinacei cibos ac uolutati ſupra iacẽtia poma afixa ſpinis. unũ non ãplius tenentes ore portant in cauas arbores. Idem imitationes aquilois in auſtrum condentes ſe in cubile pręſagiunt. Vbi uero ſenſere uenantem contracto ore pedibuſq; ac parte omni inferiore qua raram & inocuã habẽt lanuginẽ: cõuoluũt̃ in formam pilę ne quid comprębendi poſſit pręter aculeos. In deſperatione uero ex ſe urinam reddunt tabificam tergori ſuo ſpiniſque noxiam propter hoc ſe capignari. Quamobrem exinanita prius urina uenari ars eſt & tum prącipua dos tergoris: alias corrupto fragilis putribus ſpinis atq; deciduis etiam ſi uiuat ſubtractus fuga. Ob id nõ niſi in nouiſſima ſpe maleficio illo pfundit̃. Quippe & ipſe odore ſuũ ueneficiũ differt. Ita parente ſibi terminumq; ſupprąmum operiente: ut ferme ante captiuitas occup&: calidę poſtea aquę aſpſu reſoluit̃ pila: apprębẽſuſq; pes alter e poſterioribus ſuſpendioſa fame necat. Aliter non eſt occidere & tergori parcere. Ipſum animal nõ ut rentur plerique uitę hominum ſuperuacuũ eſt: ſi nõ ſint: illi aculei fruſtra uellez mollicies in pecude mortalibus data. hac cute expoliũtur ueſtes. Magnum fraus & ibi lucrum. Monopollium inuenit de nulla re crebrioribus ſenatuſcõſultis. nulloq; non principe addito querimoniis prouincialibus.

VRinę & duobus aliis animalibus ratio mira Leontophonon accepimus uocari paruum: nec alicubi naſcens q̃ ubi leo gignit̃. Quo guſtato tanta illa uis eſt: ut cęteris

quadrupedum imperitans ilico expiret. Ergo corpus eius aduſtum aſpergunt aliis carnibus polentę modo: inſidianteſq; ferę necant: quę etiam in cinere tam contraria ē feris. Haud immerito igitur odit Leo uiſumq; frangit & citra morſum exiimat. Ille contra urinam ſpargit prudens: hanc quoq; leoni exitialem.

Lyncum humor ita redditus ubi gigniuntur glaciatur areſcit ue in gēmas: carbūculis ſimiles & igneo fulgētes colore ligurīū uocatas: atq; ob id ſuccio a pleriſq; ita geērari prodito. Nouerūt hoc ſciuntq; lynces: & inuidentes urinā terra operiunt: eoq; celerius ſolidatur. Illa alia ſolertia in metu melibus ſafflatę cutis diſtētu ictus hominum & morſus canum arcent: prouident tempeſtatem & ſciri obturatiſq; qua ſpiraturus eſt uētus cauernis ex alia pte aperiūt fores. De cętero ipſis uilloſior cauda pro tegumēto eſt: ergo in hyeme aliis prouiſum pabulum aliis pro cibo ſomnus.

SErpentium uipera ſola dicit terra cōdi. Cętęrę arborū aut ſaxorū canis & alias uel ānua fame durāt: algore mō dēpto oia ſeceſſus tempore ueneno orba dormiunt.

SImili modo & Cocleę illę quidem iterum & ęſtatibus adhęrētes maxime ſaxis aut etiam iniuria aquae reſupinatae: auulſaeque non tamen exeuntes.

IN Balearibus uero inſulis Canaticae appellatae non prorepunt e canis terrae: neque herba uiuunt: ſed uuae modo inter ſe cohaerent.

ESt & aliud genus minus uulgare adhęrente operculo eiuſdem teſte ſe operiens obruta terra ſemper hęc & circa maritimas tatum alpes quondam effoſſę coepere iam erui: & inueliterno: omnium tamen laudatiſſimae in baſtiphalea inſula.

LAcertae minutiſſimum genus Cocleis negant ſemeſtrem uitā excedere Lacertę Arabiae cubitales. India uero in Nyſa monte. xxiiii. in longitudine pedum colore fuluei aut puniceі aut Ceruleі.

EX his quoq; aialibus quę nobiſcū degūt multa ſūt cognitu digna fideliſſimūq; ante omnia homini Canis atq; Equus. Sed pugnaſſe aduerſus latrones canem pro domino accepimus: cōfectumq; plagis a corpore non receſſiſſe uolucres & feras abigentem. Ab alio Epiro agnitum in conuentu percuſſorem domini laniatumque ex latratu coactum ut cogeretur fateri ſcelus. Garamantha regē canes ducēti ab exilio redeuntem pręliantes contra reſiſtentes comitati fuerunt propter bella. Colophanti Item q; caſtabalenſes cohortes canum habuere. Hę primę dimicabant aciem nūquā detractantes: hęc erant fidiſſima auxilia: nec ſtipendiorum indiga. Canes defendere cymbris cęſis domos eorum plauſtris impoſitas. Canis Iaſone lycio interfecto cibum capere noluit: inediaq; conſumptus eſt. Is uero cui nomen hyrcani reddidit durides accēſo regis Lyſimachi rogo iniecit ſe flāmę. Similiterq; Hyeronis regis memorat & Pyrrhum Gelonis tyranni canem phyliſtus memoratur & nycomedis bitynię regis uxore eius cōſigula lacerata propter laſciuiorē cum marito iocū. Apud nos Volcatiū nobilē qui Caſſelliū ius ciuile docuit a ſturcone ſuburbano redeūtē cū aduеſpauiſſet canis a graſſatore defendit. Item Celium Senatorem aegrum Placentiae ab armatis oppręſſum nec prius ille uulneratus eſt q̄ cane interempto. Sed ſuper omnia in nrō aeuo actis populi Romani teſtatum Appio Iunio: & .P. Siluio Conſulibus: cum animaduerteretur ex cauſa Neronis germanici filii in Titum ſabinum & ſeruicia eius unius ex his canem: nec in carcerem abigi potuiſſe: nec a corpore receſſiſſe abiecto in gradibus gemitoriis moeſtos edentem ululatus magna populi Romani corona. Ex qua cum quidam ei cibum obieciſſet & ad os defuncti tuliſſe. Innatauit idem in tybeті cadauere abiecto: ſuſtentare conatus effuſa multitudine ad ſpectandam aialis fidem

Soli dominum nouere:& ignotum quoq; ſi repente ueniat intelligunt ſoli nomina ſua:ſoli uocem domeſticam agnoſcunt. Itinera q̃uis longa meminere nec ulli prēter hominem memoria maior. Impetus eorum & ſeuitia mitigatur ab homine cōſidēte humi. Plurima alia in his quottidie uita inuenit. Sed in uenatu ſolertia & ſagacitas prēcipua eſt. Scrutatur ueſtigia atq; perſequitur comitantem:ad feram inquiſitorem loro trahens:qua uiſa q̃ ſilens occultaſſe ſe q̃ ſignificās demōſtratio eſt cauda primū deinde roſtro. Ergo etiam ſenecta feſſos cēcoſq; ac debiles ſinu ferunt:uētos & odorē captantes protendenteſq; roſtra ad cubilia. Ex tygribus eos indi uolunt concipi:& ob id in ſiluis coitus tempore alligant foeminas:primo & ſecundo foetu nimis feroces putant gigni. Tertio demum educant:hoc idem e lupis galli:quorum greges ſuum quiſq; ductorem e canibus & ducem habent:& illum in uenatu comitātur:illi parēt. Nanq; inter ſe exercent etiam magiſteria. Certum eſt iuxta nilum amnem currentes lambere:ne crocodilorum auiditati occaſionem prēbeant. Indiam petenti Alexandro magno rex albanię dono dederat iuſitatę magnitudis unum:cuius ſpecie delectatus iuſſit urſos mox apros & deinde damas emitti:contemptu immobili iacenti eo:qua ſegnicie tāti corporis offenſus imperator generoſi ſpiritus eū iterimi iuſſit. Nūciauit hoc fama regi. Itaq; alterum mittens addidit mandata ne in paruis experiri uell& ſed in leone. Elephanteue:duos ſibi fuiſſe:hoc interēpto prēterea nullū fore. Nec diſtulit Alexander leonemq; fractum protinus uidit:poſtea Elephantum iuſſit iduci baud alio magis ſpectaculo delectatus:horrētibus quippe per totum corpus uillis ignti primum latratu intonuit. Mox in ceruicem aſſultans contraq; beluam exurgēs hinc & illinc artifici dimicatione:qua maxime opus eſt& iſeſtās atq; euitās donec aſſidua rotatum uertigine afflixit ad caſum eius tellure cōcuſſa. Canum generibus ānotatus partus iuſta ad pariendum annua ętas. Gerunt utero ſexagenis diebus gignunt cęcos & quo largiore aluntur lacte eo tardiorem uiſum accipiunt. Non tamen ultra unquā xx. diem unum:nec āte ſeptimū. Quidam tradūt ſi unus gignatur nono die cernere Si gemini.x. Idemq; in ſingulos adiici:totidemq; tarditatis ad lucē dies:& ab ea quę fit foemia exprimi par a geita clunes cerni. Optimus in foetu quidē qui nouiſſimus cernere incipit:aut quem primum fert in cubile foeta.

RAbies canum ſyrio ardente homini peſtifera ut diximus ita morſis letalia quę metū. Quapropter obuiam itur per.xxx.eos dies gallinaceo maxime fimo immixto canum cibis:aut ſi prēuenerit morbus piretro. Ad morſum uero unicum remediū oraculo quodā nuper reptū. Radix ſilueſtris roſę:quę cynoroda appellat̃ Columella auctor eſt. Si.xl.die q̃ ſit natus caſtret morſu cauda ſummiſq; eius articulis auferat̃ ſequēti neruo exempto.nec caudam creſcere:nec canes rabidos fieri. Canem locutū in prodigiis quod eqdē ānotaueri accepimus & ſerpentē latraſſe:cū pulſus eſt regno Tarquinius.

EIdem Alexandro equi magna raritas contigit Bucephalum eum uocarunt:ſiue ab aſpectu toruo:ſiue ab ſigni taurini capitis armo impreſſi. Sexdecim talētis fezt ex phyloico pharſali grege emptum tum etiā puero capto eius decore:nemiem hic alium q̃ Alexandrum regio inſtratus ornatu recepit in ſedē:alios paſſim reiciēs Idem prēliis memoratę cuiuſdā perhibetur operę. Thebaꝫ expugnatione uulneratus in alium tranſilire Alexandꝫ non eſt paſſus. Multa prēterea eiuſmodi propter quae Rex defuncto eo duxit exequias:urbemque tumulo circundedit nomine eius. Hęc Cęſaris dictatoris quenq̃ alium dorſo recepiſſe equus traditur. Idemq; ſimiles boīs pedes priores habuiſſe:hac effigie locatus ante ueneris geitricis ędem Fecit & diuus Auguſtus equo tumulum:de quo germanici Cęſaris carmē eſt. Agrigēti compluriū equorum tumuli pyramides habent. Equum adamatum a Semiramide uſq; in coitū Iuba auctor eſt. Scythici equitatus equoꝫ gloria ſtrepūt occiſo regulo ex ,puocatione

dimicante hostem: cũ ad spoliandũ uenisse & ab equo eius ictibus mortuq; cõfectum
Aliũ detracto oculoꝝ opimento: & cognito cũ mrẽ coitu petisse prerupta atq; exaiatũ
Equam eadem ex causa in reatino agro laceratamq; quadrigam iuenimus. Nanq; &
cognitionum intellectus his est: atq; in grege prioris anni sororem libentius etiam q̃
matrem equã comitantur. Docilitas tanta est ut uniuersus sibaritai exercitus eqtatus
ad symphoniẽ cantum saltatione quadam moueri solitus inueniatur. Idẽ praesagiũt
pugnam: amissos lugẽt dominos lachrymasq; interdũ desyderio fundunt. Interfecto
Nicomede rege equus eius iedia uitam finiuit. Phylarchus refert cẽtauretũ a galatbis
in prelio occiso antiocho potitum equo eius consedisse ouantem. At illũ indignatione
offensum domitis frenis ne regi posset & precipitem in abrupta isse exaimatumq; una.
Philistus a Dionysio relictum in ceno herente ut se uulsisset & secutũ uestigia domini
examine apum iube inherente: eoq; ostento tyrannidem a Dionysio occupatã. Ingenia
eorum inenarrabilia: iaculantes obsequia: experiuntur difficiles conatus corpore ipõ
usuq; inuitantium. Iam tela humi collecta porrigunt equiti. Nam in circo ad currũ
uincti nõ dubie intellectũ adhortationis & glorie fatentur. Claudii cesaris sectariũ
ludoꝝ circensibus excusso in carceribus auriga palmã equi curacẽ occupauere: primatũ
obtinuere opposita effundẽtes omnia que cõtra emulos debuissent pitissimo auriga
insistente facientes: cum puder & hominum artes ab equis uinci peracto legitimo
cursu ad metam stetere. Maius augurium apud priscos plebeis circensibus excusso
auriga ita: ut star & in capitolium cucurrisse equos: sedemq; ter lustrasse. Maximum
uero eodem peruenisse ab his cum palma & corona effuso ratũmena qui ibi uicerat
Vnde postea nomen porte est. Sarmathe longinquo acturi inedia pridie preparant
eos: potum tantum exiguum impartientes atq; ita per centena milia & quinquaginta
continuo cursu euntibus insident. Viuunt annis quidam quinquageis: foeie maiore
spacio. Eedem quinquennio crescendi finem capiunt: mares addito anno. Formae
equorum qualis maxime legi debeat: pulcherrime quidem Virgilio uate absoluta ẽ
Sed & nos diximus in libro de iaculatione equestri condito: & fere inter oẽs constare
uideo. Diuersa autem circa hec ratio queritur. Itaq; cum bimi in alio subiugant ipio
non ante quinquennes ibi certamen accipiũt. Partum in eo genere undeis mẽsibus
ferunt. xii. gignunt. Coitus uerno equinoctio. Bimo utrinq; uulgaris: sed a trimatu
firmior partus. Generat mas ad ãnos. xxxiii. utpote cum a circo post. xx. ãnũ mutãt
ad sobolem reparandam: q̃uis & ad. xl. durasse tradunt: adiutum modo in attollenda
priore parte corporis. Sed ad generandum paucis animalium mior fertilitas: qua de
causa interualla admissure dantur. Nec tamen. xv. initus eiusdem anni ual & tolerare
Equarum libido extinguitur iuba tonsa: gignunt annis omnibus ad. xl. Vixisse equũ
lxxv. annis proditur. In hoc genere grauida stans parit: preterq; eteras foetum diligit
Et sane equis amoris innasci uenefficium hippomanes appellatum in fronte caricae
magnitudie colore nigro: quod statim edito partu deuorat foeta: aut partũ ad ubera
non admittit. si quis preceptum habeat. Olfactum in rabiem id genus agitur amissa
parente in grege armenti reliquę foete educant orbũ. terrã attingere ore triduo ꝓxio
q̃ sit genitus negant posse. Carior quis quo acrius in bibendo nares mergit. Scythae
per bella foeminis uti malunt q̃ utinam cursu non ipedito reddãt. Cõstat in lusitaia
circa olisiponem oppidum & tagum amnem equas fauonio flante obuersas aialem
concipere spiritum. Idq; partum fieri & gigni pernicissimum ita sed triennium uite
non excedere. In eadem hispania gallica gens & asturia equini generis. hi sunt quos
thibeldones uocamus. miori forma appellatos. asturcões gignũt. quibus nõ uulgaris
in cursu gradus: sed mollis alterno cruꝝ explicatu glomeratio. Vnde equis tollutim
carpere in cursu traditũ. arte fere equo qui homi morbi preterq; uesice cõuersio sicut
omnibus in genere ueterno.

A Sinum quadringentis nummis emptũ. Q. Asio senatori auctor est. M. Varro

haud ſcio an omnium precio animaliũ uicto opera ſine dubio generi mirifica arãdo quoq; Sed mularum maxie pro generatione patria etiã ſpectat in his arcadia achaya Italia reatinis: ipſum animal frigoris maxime impatiens ideo non generat in ponto nec in equinoctio uerno: ut cętera pecora admittitur: ſed ſolſticio mares in remiſſiõe operis deteriores: partus a.xxx. menſe ociſſimus. ſed a trimatu legitimus. Totidem quot equę & eiſdem menſibus & ſimili modo. Sed incontinẽs uterus urinã geitalẽ reddit: ni cogatur in curſum uerberibus a coitu. Raro geminos parit: paritura lucem fugit & tenebras petit: & ne conſpiciatur ab boíe. Gignit tota uita quae eſt ei ad.xxx annum partus caritas ſumma: ſed aquarum tedium maius. per ignes ad foetus tẽdũt Cadunt item ſi riuus minimus interſit: horrent autẽ pedes omnino tingere: nec niſi aſſuetos potant fontes qui ſunt in pecuariis. Atq; ita ut ſicco tramite ad potũ eãt: nec pontes tranſeant per raritatem eorum tranſlucentibus fluuiis: mirumq; dictu ſitiũt et ſi imutentur aquę ut bibant cogendi exonerãdi ue ſunt: nec niſi ſpacioſa in cubitu laxitas tota uaria. Nanq; ſomno uiſa concupiunt ictu pedum crebro: qui niſi per inaẽ emicuerit repulſu durioris materię clauditatẽ ilico affert: quęſtus ex his opima prędia exuperat. Notum eſt in celtiberia ſingulas quatringentena milia nummoꝝ enixas. Mularum maxime partum aurium referre in his & palpebrarum pilos aiunt: q̃uis enim unicolor toto reliquo corpore totidẽ tamen colores quot ibi fuere reddit pullos eaꝝ epulari mecenas inſtituit. Multum eo tempore prelatos onagris poſt eũ interiit auctoritas ſaporis. Sed aſino moriente uiſo celerrime id genus deficit

EX aſino & equa mulus gignitur menſe.xiii. Animal uiribus in labore eximiũ ad tales partus equas neq; quadrimis minores: neq; decẽnibus maiores legũt arceriq; utrunque genus ab altero narrant niſi infantia eius generis quod meat lacte hauſto Quapropter ſurreptis pullis in tenebris equarum uberi aſinaꝝue aculeos admouẽt Gignitur autem mula ex equo & aſina: ſed effrenis & tarditatis indomitae. lenta oia eſſe uetulis. Conceptum ex equo ſecutus aſini coitus abortu pimit. Non itẽ ex aſino equi fęmias a partu optime. vii. die impleri obſeruatũ mares fatigatos melius iplere quę non prius q̃ dentes quos pullinos appellant iaciat conceperit ſterilis intelligit & quę non primo initu generare coeperit. Equo & aſina genitos mares binulos atiq uocabant: contraq; mulos quos aſini & equę generarẽt: obſeruatũ ex duobus diuerſi generibus nata tertii generis fieri: & neutri parentum eſſe ſimilia: eaque ipſa: quę ita nata ſunt non gignere in omni animalium genere. Iccirco mulas non parere. Eſt in animalibus noſtris pepiſſe ſępe: uerum prodigii loco habitũ. Theophraſtus uulgo parere in Cappadocia tradit: ſed eſſe id aial ibi ſui generis. Mulę calcitratus inhibet uimi crebriore potu: in plurium grecorum eſt monumentis cũ equa muli coitu natũ quod uocauerũt binum. i. paruum mulũ. Generãtur ex equa & onagris máſuefactis mulę ueloces in curſu: duricia eximia pedum: uerum rugoſo corpore indomito aío ſed generoſo onagro & aſina genitus omnes ãtecellit. Onagri in phrygia & lycaonia prięcipui: pullis eoꝝ ceu preſtãtibus ſapore africa gloriatur quos laliſiones appellant Mulum. lxxx. annis uixiſſe athenienſium monumentis appar & eo gauiſi cũ tẽplum in arce facerent quod derelictus ſenecta cadentia iumẽta a comitatu niſuq; exhortaret decretum fecere: quod nec frumentarii negociatores ab incerniculis eum arcerent.

BVbus indicis camelorum altitudo tradit. Cornua in latitudinem quaternoꝝ pedum: in noſtro orbe epiroticis laus magna a pyrrhi ut ferunt iam inde regis cura. Id conſecutus eſt non ante quadrimatum ad partus uocandos. Praegrandes itaque fuere: hodieq; reliquię ſtirpium durant. At nũc aniculę ad fęcunditatem poſcuntur: tolerantius tamẽ bimę. Tauri generationem quadrimi iplent: & ſingulis denae eodẽ anno traduntur. Si autem poſt coitum in dextram partẽ abeãt tauri generatos mares

esse.si in leuam foeminas.Conceptio uno initu peragit.quod si forte pererrauit.xx. post die marem foemina repetit.Pariunt mense.x.quicquid ante genitum iutile est Sūt auctores ipsa complēte.x.mēsem die patere:nūc raro gemios.Coitus a delphini exortu ad pridie.nōn. Ianuarii diebus.xxx.aliqbus & autūno gētibus qdā:quę lacte uiuūt ita dispēsantibus:ut oī tēpe ānī supsit id alimētū:tauri nō sępius q̄ bis die ieūt Boues aialiū soli & retro ābulātes pascūt.Apud garamātas qdē baud aliter uita fis xv.ānis lōgissia:maribus.xx.Robur in.v.natu lauatiōe calidę aquę tradūt pigueſcere & si qs icisa cute spiritū in uiscera barūdie adigat nō degeneres extiandi etiā minus laudato aspectu:plurimū lactis alpis:qbus mimū corpis plurimū laboris capite non ceruice iūctis.Syriacis nō sunt pallearia.sed gibbus ī dorso.Carici quoq; in pte.Asię fedi usu tubere sup armos a ceruicibus eminēte:laxatis cornibus excellētes in opere nartāt.Cęteri nigri coloris cādidiue ad laborē dānāt.Tauris minora q̄ bubus cornua tenuioraq;.Doitura boū in trimatu postea fera āte prematura:optie cū doito iuuēcus imbuit.Sotiū enī laboris agriq; culturę habemus.Hoc aial tātę apud priores curę:ut sit iter exēpla dānatus a populo rōano die dicta q cōcubio procati rure omasū dedisse se neganti occiderit boue actus in exiliū tāq̄ colono suo iterempto. Tauris in aspectu generositas torua frōte:auribus setosis:cornibus in procictu dimicationē poscētibus sed tota cōmiatio prioribus in pedibus stat:ira gliscēte alternos replicās spargēsq; in altū barenā & solus aialiū eo stimulo ardescēs. Vidimus ex iperio dimicātes:& ideo demōstratos rotari cornibus cadētes excipi:iteręq; resurgere modo iacentes ex humo tolli bigaręq; etiā curru citato uelut aurigas isistere. Thessaloręgētis iuētum est equo iuxta quadrupedāte cornu itorta ceruice tauros necare. Primus id spectaculum dedit romę cęsar dictator:hic uictię optię & lautissia deoręplacatio:huic tantū aiali omniū quibus ꝓcerior cauda nō statim nato cōsumatę ut cęteris mēsurę crescit uni donec ad uestigia ima perueniat.Quāobrē uictimaręꝓbatio in uitulo ut articulū suffragines cōtigat breuiore nō litāt.Hoc quoq; notatū uitulos ad aras buēris bois allatos nō fere litare:sicut nec claudicante:nec aliena hostia deos placari:nec trahente se ab aris. Est frequēs in ꝓdigiis priscorębonē locutū:quo nunciato senatū sub diuo haberi solitū.

BOs in ęgypto etiā numinis uice colitur. Apim uocant:isigne ei in dextro latere candicās macula cornibus lunę crescere incipiētis nodus sub lingua quem cātarum appellant.Non est fas eum certos uitę excedere ānos.mersumq; in sacerdotum fonte enecāt quęsituri luctu aliū quē sustituāt donec iueniāt moerēt.Derasis etiā capitibus nec tamē usq̄ diu quęrit.Inuētus deducit a sacerdotibus memphim.sunt delubra ei gemina quę uocāt talamos:auguria populoręalteręintrasse laetum est. In altero dira portendit.Responsa priuatis dat e manu cōsulētiū cibū capiēdo. Germanici Cęsaris manū aduersatus est baud multo post extincti.Cętero secretius cū se ꝓrupit in cętus incedit summoto strepitu lictoręgrexq; pueroręcomitat carmē bonori eius canentiū intelligere uidet & adorari uelle:bi greges repēte lymphati futura pręcinūt. Foemia bos semel ei anno ostēdit suis & ipsa insignibus q̄q̄ aliis:semperq; eodē die & iueniri eam extinguiq; tradūt.Memphi est locus in Nilo:quē a figura uocant phialā oibus annis ibi auream pateram argēteamq; mergētes:diebus quos habēt natales apis septē bi sunt miręq; neminem per eos a crocodilis attingi octauo.post horam diei.vi.redire beluę feritatem.

MAgna & pecori gratia uel in placamētis deorum.uel in usu uellerum ut boues sumptum hominum excolūt:ita corporętutela pecori debetur generatio bimis utrunque ad nouenos annos:qbusdam & ad.x.primi pares minores foetus coitus omnibus ad arcturi occasum.Idest a tertio idus maias ad aqlę occasum.i.xiii.kalen. Augusti.gerunt partum diebus.cl.postea cōcepti inualidi.cordos uocabant antiqui post id tēpus natos.multi hybernos agnos pręferūt uernis.quoniam magis interfit

ante solsticium: q̃ ante brumam firmos esse. Solumq; hoc aímal utiliter bruma nasci Arieti naturale agnas fastidire senectã ouiũ cõsectari & ipẽ senecta melior illis quoq; utilior: ferocia eius cohibet cornu iuxta aure terebrato dextro: teste prẽligato fẽminas generat: leuo mares: tonitrus solitariis ouibus abortus ifert. Remediũ est cõgregare eas: ut cẽtu iuuet. Aquilonis flatu mares cõcipi dicũt. austri fẽmias. Atq; in eo genere arietũ maxie spectant ora: quia cuius coloris sub lingua habuere uenas eius & lanitũ est in foetu. Variũq; si plures fuere: & mutatio aquaꝝ potusq; uariat. Ouium summa genera duo tectũ & coloicũ. Illud mollius hoc in pascuo delicatius: quippe cũ tectũ rubis uescat. Operimẽta eis & arabicis prẽcipua: lana aũt laudatissima apula & quae in italia grẽci pecoris appellat alibi italia. Tertiũ locum milesiẽ oues obtinent: apuliẽ breues uillo: nec nisi penulis celebres. Circa Tarẽtum canusiũq; summã nobilitatem habet. In asia uero eodẽ geẽre laodiciẽ alba circũpadais nulla prẽfert. Nec libra cẽtenos nummos ad hoc cui excessit ulla. Oues nõ ubiq; tondent: durat qbusdã in locis mos uellẽdi. Coloꝝ plura genera qppe cum desint etiã noiatis q̃s natiuas appellãt aliquot modis.

Ispania nigri uelleris prẽcipuas hab&: pollẽtia iuxta alpes canusias: rutili quas eritbreas uocant. Item betica canusiũ fuluas. Tarẽtum pugilinis suẽ & sucidis omnibus medicata uis hystriẽ liburniẽq; pilo propior q̃ lanẽ pexis aliena uestibus & q̃ sala ascutulato textu cõmẽdat. In lusitania similis circa piscinas prouiciẽ narbonẽsis. Similis & in ẽgypto: ex qua uestis detrita usu tingit rursusq; ẽuo durat. Est & hyrta filo crasso in tapetis ãtiqtissima grã. Iam certe his usus homerus auctor est: aliter haec galli tingunt: aliter parthoꝝ getes lanẽ & per se coactã uestẽ faciũt. Et si addat acetũ etiã ferro resistunt imo uero etiã ignibus. Nouissimo sui purgamento: qppe atenis coquẽtium extractẽ idumẽti usum uenũt galliaꝝ ut arbitror inuẽtum. certe gallicis hodie nominibus discernit: nec facile dixeri qua id ẽtate cẽperit. Antiqs enim thorus e stramẽto erat: q̃liter nunc iam in castris causa patris mei meõria cẽpere ãphimalia nrã sicut uillosa & etiã neutralia. Nam tuica lati claui in modum gausape texi nunc primũ icẽpit: lanaꝝ nigrẽ nullũ colorẽ bibũt. De reliq̃ꝝ ifectu suis locis dicemus: in cõchyliis maris aut herbaꝝ natura: lanam colo & fuso tanaquil: quẽ eadẽ Caia Cecilia uocata ẽ in tẽplo. m. anci durasse, pdẽte se auctor ẽ. m. Varro. factãq; ab eo togã regiã ũgulatã in ẽde fortũẽ: q̃ Seruilius Tullius fuerat usus. Inde factũ ut nubẽtes uirgies coitaret colus cõpta & fusus cũ stamie ea prima texuit rectã tunicam q̃les cum toga pura tyrones iduuntur: nouẽq; nuptẽ. Vngulata uestis prima lautissimis fuit: inde surriculata defluxit. Togas ralas phrygianasq; diui Augusti nouissis tẽpibus cẽpisse scribit Fenestella: crebriẽ papauerate antiqorẽ habẽt originẽ. Iam sub Lucilio poeta in Torquato notatẽ. prẽtextẽ apud hetruscos originẽ iuenere. trabeis usos accipio reges Pictas uestes iam apud homeꝝ fuisse. Vnde triũphales natẽ. acu facere id phryges inueneꝝ. Idcoq; phrygianẽ appellatẽ sunt. Auꝝ iexere in eadẽ asia iuẽit Attalus rex Vnde nomẽ attalicis. Colores diuersos picturẽ intexere babylon maxie celebrauit & nomẽ ipositit. Plurimis uero litiis texere: quẽ polymita appellãt Alexandria istituit scutulis diuidere Gallia. metellus Scipio triclinaria babylonica sestertiis octingentis milibus uenisse. Iam tunc posuit in capitalibus criminibus quae Neroni principi q̃dringẽtis sestertiis nup cõstitere Seruii Tullii prẽtextẽ: qbus signum fortunẽ ab eo dicatẽ cooptũ erat durauere ad seiaã exitũ: miraq; fuit: nec defluxisse eas. nec teredinũ iniurias sensisse annis. dlx. uidimus iam & bidẽtiũ uellera purpura cocco conchylio sesquipedalibus libris infecta: uelut illa sic nasci cogente luxuria. In ipsã oue satis generositatis ostẽdit breuitate crurũ uẽtris uestitus. qbus nudus esse& apicas uocabãt damnabãtq;. Syriẽ cubitales ouiũ caudẽ plurimũq; in ea parte lanicii. Castrari agnos nisi quinquemenstres praematurum existimant.

ESt & in hiſpania & maxime Corſica nō maxīe abſimile pecori geūs. muſiōniū caprino uillo q̄ pecoris uelleri propius :quorū e genere & ouibus natos priſci imbros uocauerūt. Infirmiſſimū pecori caput:q̄obrē auerſum a ſole paſci cogendum quoniā ſtultiſsia aīaliū lanata q̄ timuere īgredi uno cornu rapto ſequūt. uita lōgiſsia annis.x. In aethiopia.xiii.Capris eodem loco.xi. In reliquo orbe plurimum octauo utrunque genus intra quartum coitum completur.

CAprę pariunt & quaternos:ſex raro admodū ferūt.v.menſibus:ut ones. Caprę pinguedīe ſterileſcūt. Trimę mius utilitER generāt:& in ſenecta nec ultra q̄drienniū āte trimos.Incipiūt.vii.mēſe & adhuc lactātes.Mutilū in utroq; ſexu utilius. Prius in die coitus nō ipl&:ſequēs efficatior:ac deīde cōcipiūt Nouembri mēſe.ut martio pariāt turgeſcētibus uirgultis.Aliquādo aniculę ſemp binę in trimatu iutiles pariūt octōis ānis.Abortus frigori obnoxius. Oculos capra ſuffuſos iūci pūcto ſanguine exonerat:caper rubi.Solertiā eius aīalis Mutianus uiſam ſibi ꝓdidit in pōte pręteūi duabus obuiis e diuerſo cū circūactū āguſtię nō capent:nec reciprocationē lōgitudo in exilitate cęca torrēte rapido miaciter ſubterfluēte alterā decubuiſſe:atq; ita alteram proculcatę ſupgreſſam.Mares q̄ maxime ſimos longis auriculis infractiſq; armis q̄ uiloſiſſimos probāt. Foeiaū generoſitatis inſigne lacinię corporibus & ceruice binę depēdētes. Nō oibus cornua ſed qbus ſunt in bis & īdicia ānoū per īcremēta nodoū inutilis lactis maior ubertas. Auribus eas ſpirare:non naribus:nec unq̄ febri carere Archelaus auctor eſt.Ideoq; fortaſſis aīa bis q̄ ouibus ardētior:calidioreſq; cōcubitus tradūt.& noctu nō mius cernere q̄ iterdiu:& ideo caprinū recur ueſcētibus reſtituit ueſpinā acie bis quos nyctilopas uocāt.in Cilicia circaq; ſyrias uillo tōſili ueſtiunt. Capras in occaſum decliui ſole in paſcuis negant contueri iter ſeſe:ſed auerſas iacere Reliqs aūt boris inter ſe aduerſas cognitiores. Depēd& omniū mento uillus quem arūcum uocāt:hoc ſi quis appręhēſam ex grege unā trabat:cęterę ſtupētes ſpectāt. Id cuciire cū quandā herbā aliq̄ ex bis momorderit:morſus eaū arbori exitialis.Oliuam lambendo quoq; ſterilem faciunt.eaq; ex cauſa mineruę imolatur.

SVilli pecoris admiſſura a fauonio ad ęquinoctium uernum ętatis.viii.menſe quibuſdam in locis.etiā a.iiii.uſq; ad.viii.annū.partus bis in anno tempus utero.iiii. mēſiū.Numerus fęcūditatis ad uicenos.ſed educare tam multos nequeunt diebus.x circa brumā ſtatim dētatos naſci Nigidius tradit.Implēt uno coitu qui & gemiatus propter facilitatē abortiēdi remedium ne prima ſubactione.neq; ante flacidas aures coitus fiat.Mares nō ultra trimatū generant.Foemię ſenectute feſſae cubantes cocūt Comeſſe fętus bis nō eſt ꝓdigium.Suis fōetus ſacrificio die.v.purus eſt.pecoris die vii.bubus.xxx.Coruncanius ruminalis hoſtias donec bidētes fierent puras negauit. Suem oculo amiſſo putant cito extingui.alioquin uita ad.xv.annos qbuſdā uicenos Veū efferant.& alias obnoxium genus morbi ſanguie maxīe & ſtrumę. Index ſuis inualidę cruor in radice ſętę dorſo euulſę.Caput obliquū in inceſſu.penuriam lactis ꝓpingues ſentiunt.& primo fōetu minus ſunt numeroſę. In luto uolutatio geēri grata.intorta cauda.Id etiā notatū facilius iacere in dextero.q̄ lęuo detorta pīguеſcūt lx.diebus.ſed magis tridui inedia ante ſaginationē orſam.aīaliū hoc maxime brutū animamq; ei pro ſale datam non illepide exiſtimabat. Comptum agnita uoce ſuarii furto abactos merſoq; nauigio inclinatione lateris unius remeaſſe.quin & duces in urbe foū nundinaū domoſq; petere diſcunt.& feri ſapiūt ueſtigia palude cōfundere urinā fuga leuare.Caſtrāt fęminę ſic quoq; uti Cameli poſt biduī inediam ſuſpenſę pernis prioribus uulua reciſa celerius ita pinguеſcunt.& adhibet ars recori fęminaū ſicut anſeū inuētum in apifico arida ſaginatis ac ſacietate necatis repēte mulſi potu dato.neque alio ex animali numeroſior materia ganeae.l.prope ſapores cum caeteris

ſinguli:hic cēſoriaꝫ legum paginę interdictaq; coenis abdoīa glandia teſticuli uulvę ſincipita uerria ut tamē publii miorum poetę coena poſtq̄ ſeruitutem exuerat nullo memoret ſiue abdomie etiā uocabulo ſuminis ab eo impoſito:placuere hinc & feri ſues ueſiani.Catois cēſoris orationes aprinū exprobrāt callū.In tres tamē ptes diuiſo media ponebant lūbos aprinos appellata.Solidū aprum Romanoꝫ primus ī epulis appoſuit.p.Seruilius Rulluspater eius tulli qui Ciceronis in conſulatu legē agrariā promulgauit.tam propinqua origo nunc quotidianę rei eſt.& hoc annales notarūt hoꝫ.s.ad emendationē moꝫ.quibus notata quidē cęna.ſed in principio bini terniq; pariter mādebantur apri.

VIuaria eoꝫ cęteroroꝫq; ſilueſtriū primus togati generis īuēit fuluius hirpius q in tarqnenſi feras paſcere iſtituit. Nec q imitatores defuere.L.lucullus &.Q. hortēſius. Sues fere ſemel āno gignunt maribus in coitu pluriā aſperitas tūc inter ſe dimicāt īdurātes attritu arborū coſtas lutoq; ſe tergorātes. Fęmię in partu aſperiores et fere ſimiliter ī omni genere beſtiarū apris maribus nō niſi anniculis generatio in india cubitales dētium flexus gemini ex roſtro totidē a frōte ceu uituli cornua exeūt pilus ęreo ſimilis agreſtibus.Cęteris niger:at ī arabia Suillum genus nō uiuit ī ullo genere.

AQuę facilis mixtura cum fero qualiter natos ātiqui hibridas ſues uocabant ceu ſemiferos ad boīes quoq; ut in Caiū Antonium Ciceroīs in cōſulatu collegam appellatiōe trāſlata:nō in ſuibus tātū:ſed in oibus quoq; aīaliū cuiuſcūq; generis ullū & placidum eiuſdē īuenit & ferū ut pote cum hominū etiam ſilueſtriū tot genera prędicta ſint. Caprę tamē in plurimas ſimilitudines tranſfigurātur:ſunt caprę ſunt rupicaprę.ſunt ibices pnicitatis mirādę q̄q̄ honerato capite uaſtis cornibus gladiorūq; uaginis ī hęc ſe librant ut tormēto aliquo rotati ī petras potiſſimū & mōte aliquo in aliū tranſilire cupientes atq; recurſu pernici quo libuerit exultant.Sunt & origes ſoli a quibuſdam dicti cōtrario pilo ueſtiti:& ad caput uerſo.Sunt & damę & pigargi & ſtreps cerotes:multaq; alia haud diſſimilia.Sed illa alpes:hęc tranſmarini ſitus mittūt

SImiarum quoq; genera hominis figurę proxima caudis inter ſe diſtinguuntur mira ſolertia uiſco iungunt laqueos calcariq; imitatione uenātiū tradūt. Mutianus & latrūculis luſiſſe fictis cera Cornelius diſtiguit:luna cana triſtes eſſe:quibus in eo genere cauda ſit:noua exultatiōē adoriri. Nanq; defectū ſyderum & cętere pauent quadrupedes.Simiarum generi pręcipua erga foetū affectatio.Geſtant catulos quos māſuefacte intra domos parere oibus demōſtrāt:tractariq; gaudent gratulationem intelligētibus ſimis.Itaq; magna ex parte complectēdo necāt:efferatio cynocephalis natura:ſicut mitiſſima ſatyris. Calitrices toto pene aſpectu differt:barba eſt in facie cauda late diffuſa priori pte hoc aīal negat uiuere in alio niſi ī ęthiopię quo gignitur cęlo.

LEpoꝫ plura ſunt genera in alpibus cādidi qbus hybernis menſibus pro cibatu niuem credūt eſſe.Certe liqueſcēte ea rutileſcūt annis oibus.Et eſt aliquod aīal intolerādi frigoris alumnū:lepoꝫ generis ſunt:& quos hiſpania cuniculos appellat fęcunditatis inumerę:fāmēq; baleaꝫ inſulis popūlatis meſſibus afferēs:foetus uētre exſectos uel uberibus ablatos nō repurgatis interraneis gratiſſimo in cibatu habent laurices uocāt: Certum eſt balearicos aduerſus prouentum eorum auxilium militare a diuo auguſto petiſſe magna propter uenatum eoꝫ ī terris gratia eſt :Iniciunt eas in ſpecus qui ſunt multifores in terris.Vnde & nomen aīali:atq; ita erectos ſuperne capiunt Archelaus auctor eſt quot ſint corporis cauernę ad excremēta lepori totidē annos eſſe ętatis.Varius certe numerus reperit.Idem utranq; uim ſingulis meſſe:ac ſine mare eque gignere. Benigna circa hoc natura īnocua & eſculēta animalia fęcūda generauit:lepus omnium prędē naſcēs ſolus:prętер daſipodē ſuperfoetat aliud educās

aliud in utero pilis uestiens:aliud in plume aliud incboatam gerens partē necnō & uestes leporio pilo facere tētatū ē tactu:nō pīde molli ut in cute ,ppter breuitatē pili dilabi.

DAmę mansuescunt raro cum ferę iure dici non possint. Complura nanq; sunt: nec placida nec fera:sed medię iter utq; naturę:ut ī uolucribus hyrūdies:apes in cāpo:in marinis delphini:quo in genere multi & bos īcolas domus imposuere.

MVres haud spernēdū in ostētis etiā publicis aīal:arrosis lauini clypeis argenteis marsicū portendere bellū:Carboni imperatori apud clusiū fasceis:quibus in calciatu utebat exitiū.Plura eoꝝ genera ī cyrenaica regiōe:alii lata frōte:alii acuta:alii beriaceoꝝ genere pūgētibus pilis. Theophrastus auctor est in gyaro insula cū īcolas fugassēt ferꝝ quoq; rosisse eos id quod natura quidā ad chalibas facere in ferrariis officinis:aut aurariis quidā in metallis:ob hoc aliuos eoꝝ excidi sempq; id furtū de prębēdi tanta cē dulcedinē furādi. Veisse murē.cc.nūmis casilinū obsidēte hānibale.eūq; q ūcdiderat fame iterisse:ēptorē uixisse annales tradūt:cū cādidi ,puenere lętū faciūt ostentū.Nā soricū occētu dirimi auspicia ānales refertos habemus. Sorices & ipsos hyeme condi auctor est Nigidius:sicut glires quos cēsorię legis priceps.Q .Scaurus in Consulatu nō alio mō cęnis adhibere q̄ cōchylia aut ex alio orbe cōuectas aues. Semifeꝝ & ipsū aīal:cui uiuaria in doliis.Idem qui apris īstituit:qua in re notatum nō cōgregari nisi populares eiusdē siluę & si misceāt alienigenę:nisi amne uel monte discreti interire dimicādo. Genitores suos fessos senecta alūt pietate senīū finit hyberna qete.Cōditi enim & hi cubāt rursus ęstate iuuenescunt simile mustellis quod eis.

SIc mirum rerum naturam non solum alia aliis dedisse terris animalia:sed ī eodē quoq; situ quędā aliquibus locis negasse.In mesia silua.Italię nō nisi ī parte reperiūt hi glires.In lycia dorcades nō transeunt montes:& his uicinum onagrum.Item qui Cappadociam a lycia diuidit:in bellesponto in alienos fines nō commeant. Cerui:& circa argmusam elatum montem nō excedunt.Tauris etiam in monte uisis in portu selene insulā uicinā mustelę non trāseunt. In boecia lebadeę illatę solū ipsū fugiunt quae iuxta in orchomeno tota subruunt arua. Talpae quibus e pellibus cubicularia uidimus Stragula. Adeo ne Religio quidem a portentis summou& delicias. In ithaca lepores illati moriuntur .extremis quidem in littoribus.in ebuso littoribus cuniculi scatent. Iuxta hispaniam balearibus cyreneisque mutę fuere ranae. Illatis e cōtinente uocalibus durat genus eaꝝ.Mutę sunt etiam nunc in seriso insula ęcdē alio allatę canunt.quod accidere & in lacu.Thessalię sicendo tradunt .In italia muribus araneis uenenatus est morsus. Eosdem ulterior appennina regio non bab&.idem ubicunq; sint orbitam si transiere moriuntur.In olympo macedonię monte non sūt lupi.nec in.Creta insula .Ibi quidem nō uulpes ursi ue.aut omnino ullum maleficū animal prętер phalangium.Araneis dicemus id genus suo loco mirabilius in eadem īsula ceruos prętерq̄ in cidoneatarū regione nō esse.Itē apros & artagenas berinaceos In africa autem nec apros nec ceruos.nec Capreas.nec Vrsos

IAm quędam animalia innoxia indigenis aduenas interimunt sicut serpentes parcunt in myrinthe quos terra nasci prodit .Item in syria angues circa .Euphratis maxime ripas dormientes syros non attingunt aut etiam si calcati momordere non sentiunt maleficia .Alius cuiusq; gentis infesti auide & cum cruciatu examinantes Quamobrem & syri non necant eos·Contra in aletermo .Carię monte .Aristoteles tradit a scorpionibus hospites non lędi.indigenas interimi .Sed reliquorum quoq; animalium & prętera terrestrium dicemus genera

NIMALIVM QVAE TERRESTRIA APPEL/ lauimus hominum quadam consortione degẽtia indicata natura est. Ex reliqs mimas esse uolucres cõueit. Quãobrẽ prius aequorum amnium stagnorumque dicentur.

SVnt autem complura in his maiora etiã terrestribus Causa euidẽs bũoris luxuria: alia sors alitum: quibus uita pendẽtibus. In mari autẽ tam late supino molliq; ac fertili nutrimẽto accipientes causas genitales sublimi semperq; pariẽte natura pleraq; etiã mõstrifica reperiũt̃ perplexis & in semet aliter atq; aliter nũc flatu: nũc fluctu conuolutis seminibus atq; principiis. Vera ut fiat uulgi opinio quicqd nascat̃ in pte naturę illa & in mari etiã prętérq̃ multa: quę nisq̃ alibi rer̃ quidẽ nõ solũ aĩaliũ simulacra inesse hic & itelligere intuẽtibus uuã gladiũ seras: cucumũ uero & in colore & ĩ odore similẽ quo minus miremur equorum capita tam paruis eminere cocleis.

PLurima aũt & maxĩa in Indico mari aĩalia. E quibus balenę q̃ternum iugerum pistrices ducenũ cubitor̃: qppe ubi locustę q̃terna cubita impleãt. Anguillę quoq; in gãge amne tricenos pedes. Sed in mari beluę circa solsticia maxie uisunt̃. Tunc illic ruũt turbies: tũc imbres: tũc deiectę montium iugis procellę ab imo uertunt maria pulsatasq; ex profundo beluas cũ fluctibus uoluũt: & alias tãta thynnor̃ multitudie ut magni Alexãdri classis haud alio mõ q̃ bostiũ acie obuia cõtrarium agmẽ aduersa fróte direxerit. Aliter ipsis nõ erat euadere nõ uoce: nõ soitu: nõ ictu: sed fragore terrẽt̃ nec nisi ruina turbãt̃. Cadara appellatur rubri maris penisula ingens huius obiectu uastus efficit̃ sinus. xii. dier̃ & noctium remigio enauigatus Ptolemęo regi: quando nullius aurę recipit afflatũ: huius loci qete pręcipue ad imobilẽ magnitudiem beluę adolescũt. Cedrosos qui arabim ãnẽ accolũt Alexãdri magni classiũ prefecti ,pdidere in domibus fores maxillis beluarum facere ossibus tecta cõtignare: ex quibus multa quadragenũ cubitor̃ lõgitudis repta. Exeũt & pecori similes beluę ibi in terrã pastęq; radices fruticũ remeãt: & quędã equor̃ asinor̃ tauror̃ capitibus: quę depascũtur sata Maximum animal in Indico mari Pistrix & Balena est.

IN Gallico oceano physitem ingẽtis colũnę modo se attollens altior q̃ nauium uelis diluuiẽ quãdã eructãs. In gaditano oceano arbor in tantũ uastis dispansa ramis ut ex ea causa frętũ nũq̃ itrasse credat̃. Apparẽt & rotę appellatę a similitudie q̃ternis distinctae radiis modiolos earum oculis duobus utrinque claudentibus.

THyberio principi nũciauit olisiponẽsiũ legatio ob id missa uisum auditumq; in quodã specu cõcha canẽtem tritonẽ: qua noscit̃ forma: & Nereydũ falsa opinio nõ est squalis mõ hispido corpe: etiã aliq̃ bũanã effigiẽ habẽt. Nanq; hęc in eodẽ spectata littore est: cuius moriẽtis etiã gãnitum tristẽ accolę audiuere lõge & Diuo Augusto legatus gallię cõplures in littore apparere exãimes nereydas scripsit. Auctores habeo in equestri ordie splẽdẽtes uisum ab his gaditano oceano marinũ boiem toto corpore absoluta similitudie ascẽdere nauigia nocturnis tẽpibus statiq; degrauati q̃s isederit partes: & si diutius pmaneat etiã mergi. Thyberio principe cõtra lugdunẽsis ,puicię littus ĩsular̃ trecẽtas amplius beluas reciprocans destituit oceanus mirę uarietatis & magnitudis: nec pauciores in sanctonum littore. Interq; reliquas elephãtos & arietes candore tantum cornibus assimulatis: nereydas uero multas. Turanus uero prodidit

expulsam beluã in gaditano littora:cuius inter pennas duas ultimę caudę cubita.xvi. fuissent:dẽtes eiusdẽ.cxx.Maximi dodrãtiũ mẽsura:mimi seipedũ beluę:cui dicebat̃ exposita fuisse andromeda:ossa romę apportata ex oppido Iudęae iope ostẽdit inter reliqua miracula in ędilitate sua.M. Scaurus lõgitudie pedũ.xl.altitudine costarum indicos elephantos excedente spinę crassitudine sesquipedali.

BAlenę & in nostra maria penetrãt in gaditano oceano nõ ãte brumã cõspici eas tradũt.Cõdi aũt ęstatis tẽporibus ĩ quodã sinu placido & capaciore gaudẽtes ibi pere hoc scire orcas ifestã bis beluã & cuius imago nulla repręsentatioẽ exprimi ꝑ possit alia q̃ carnis.Immẽsa dẽtibus truculẽtis.Irrũpunt ergo in secreta ac uitulos eax & foetas uel etiã iannũ grauidas lãcinãt morsu icussęq; ceu liburnicarum rostris fodiũt.Illę ad flexũ imobiles:ad repugnãdum inertes & põdere suo oneratę. Tunc quidẽ & utero graues pariẽdiue poenis iualidę solum auxiliũ nouere in altum profugere & se toto defendere oceano cõtra orcę occurrere laborãt seseque opponere & incautas angustiis trucidare in uada urgere saxis illidere.Spectãt̃ ea pręlia ceu mari ipso sibi irato nullis in sinu uẽtis:fluctibus uero ad anbelitus ictusq; quãtos nulli turbies uoluãt.Orca & in portu hostiẽsi uisa est oppugnata a Claudio principe. Venerat tũc exędificantę eo portũ iuitata naufragiis tergoax euectoax e gallia:saciãsq; se per cõplures dies aluẽũ in uado sulcauerat.Ac tumulata fluctibus in tãtum ut circũagi nullo mõ possit:& dũ sagenã pseqtur in littus fluctibus ꝓpulsa emier& dorso multũ super aq̃s carine uice inuersę portẽdi iussit Cęsar plagas multiplices inter ora portus profectusq; ipse cum prętoriais cohortibus populo Romano spectaculũ prębuit:lanceas cõgerẽte milite e naugiis assultantibus:quoax unũ mergi uidimus retlatu beluę oppletum unda:ora Balenę habẽt in frõtibus.Ideoq; summa aqua ãnatãtes in sublie nymbos efflant.

SPirant aũt cõfessione omniũ & paucissima aialia in mari quę iterioax uiscerum pulmonẽ habẽt:quoniã sine eo nullũ aial putat̃ spirare:nec pisciũ branchias habẽtes anbelitũ reddere ac per uices recipere extimant:quorũ hęc opinio est:nec multa alia genera etiam branchiis carẽtia in summa q̃ sentẽtia fuisse Aristotelẽ uideo:& multis persuasisse doctriam idagibus:nec me protinus huic opinioni eorum accedere haud dissimulo:quoniã & pulmonũ uice aliis possunt alia spirabilia ieẽ uiscera ita uoluẽte natura:sicut & ꝓ sãguie multus alius hũor.In aq̃s qdẽ penetrare hũc uitalẽ qs miret̃ Qui etiam reddi ab his eum cernat:& in terras tanto quoq; spissiorem nature artem penetrare argumẽto aialiũ:quę semper defossa uiuũt ceu talpę.Accedit apud me certe efficacię ut credam oia in aqs spirare naturę suę sorte primũ semper ãnotata piscium ęstiuo calore quędam anbelatio:& alia tranqllo uelut oscitatio.Ipsoax quoq; qui sunt in aduersa opinioẽ de somno pisciũ cõfessio. Quis enĩ sine respiratioẽ somno locus Prętera buliẽtiũ aq̃ax sufflatio:lunęq; effectu:cõchaax quoq; corpora ãgescẽtia sup oia est quod eẽ auditum & odoratũ pisciũ nõ erit dubium ex aeris utaxq; materia. Odorẽ quidẽ nõ aliud q̃ ifectum aera itelligi posse:q̃obrẽ de his opinet̃ ut cuiq; libitum erit Branchię nõ sunt baleis nec delphis:hęc duo genera fistula spirant.quę ad pulmonẽ pertin&.Baleis a frõte delphinis a dorso & uituli marini quos uocant phocas spirãt & dormiunt in terra.Item testudines de quibus mox plura.

VElocissimum omnium aialium nõ solum mariõax Delphius:sed ocior uolucre acrior telo.ac nisi multum infra rostax os illi for& medio pene uẽtre nullus piscium celeritãtẽ eius euader&.Sed affert moram prouidentia naturę.qa nisi resupini atque cõuersi nõ corripiunt.que causa pręcipue uelocitatẽ eoax offendit.Nanq; fame cõcitati fugientẽq; in uada ima persecuti piscẽ diutius spiritum continuere.ut aerẽ emissum ad respirandum emittant.tantaq; ui exiliunt.ut plexęq; uela nauium transuolẽt uẽto

Agunt uere cõiugia pariunt catulos. x. mense estiuo tẽpore interdum & binos nutriũt uberibus sicut balena atq; etiã gestant fętus in infantia infirmos quinetiã adultos diu comitãtur magna erga partũ caritate adolescunt celeriter. x annis putãtur ad sũmam magnitudinẽ peruenire. Viuũt etiã triennis quod cognitũ prescissa cauda ĩexpimentũ addũtur triennis diebus circa canis ortũ occultãturq; ĩcognito modo quod eo magis mirũ est si spirare in aqua nequeunt. Solent in terrã erũpere incerta de causa nec stãtã tellure tacta moriũtur. Multoq; ocius fistula clausa lingua ẽ bis contra naturã aãtilũ mobilis breuis atq; lata haud differens suille pro uoce gemitus buãno similis dorsũ repandũ simũ qua de causa nomen simonis oẽs miro modo agnoscunt malũtq; ita appellari. Delphinus nõ tãtum hominis amicũ animal uerũ & musica arte mulcetur symphonię cãtu & precipue hydrauli sono hominẽ nõ expauescit ut alienũ obuium naungis uenit alludit exultãs certat etiã & quamuis plena pręterit uela. Diuo autem augusto pricipe lucrinum lacũ inuectus pauperis cuiusdã puerũ ex baiano puteolis ĩ ludum litterarũ stantẽ cum meridiano meõrans appellatũ eum simonis noĩe sepiis fragmentis pais quẽ ob id ferebat allexisse & miro amore dilexit. Pigeret referre ni res moecenatis & flauiã & flauii alfii multorũq; esset litteris mãdata quocũque diei tẽpe inclamatus a puero quãuis occultus atq; abditus eximo aduolabat pastusq; e manu prębebat ascensuro dorsũ pennae aculeos uelut uagina cõdens receptumq; puteolos p magnũ ęquor in ludũ ferebat. Simili modo reuebẽs pluribus ãnis donec morbo extincto puero subinde ad consuetum locũ uẽtitans tristis & męrenti similis. Ipse quoq; quod neõ dubitar & desiderio expirauit. Alius inter bos annos in africo littere hipponis diaritis simili modo ex hominum manibus uescẽs ferensq; se tractãdum & alludẽs nautibus impositosq; portãs unguẽto perũctas a flauiano ꝓconsule africae et sopitus ut apparuit odoris nouitate fluctuatusq; similis exanimi caruit hominum conuersatione ut iuria fugatus p aliquot mẽses mox reuersus ĩ codẽ miraculo fuit Iniurię potestatum in hospitales ad uisendum uenientiũ hipponenses in necem eius cõpulerunt. Ante hęc similia de puero in iaso urbe meõrantur cuius amore spectatus lõgo tẽpe dum abeuntẽ in littus auide sequitur in barenã inuectus expirauit puerum Alexãder magnus babiloẽ neptũni sacerdotio prefecit amorẽ illũ numinis propitii fuisse iterpretatus. In eadẽ urbe iaso egesidemus scribit & alium puerũ bermiã nomĩe similiter maria perequitantẽ eũ repẽtinę procellę fluctibus exanimatus esset relatum delphinum causã lęti fatentẽ nõ reuersum in maria atq; ĩ sicco expirasse. Hoc idem & naupacti accidisse theophrastus tradit nec modus exẽplorũ eadẽ ãphilochi & tarẽtini de pueris delphinisq; narrãt quę faciunt ut credatur. Arionẽ quoq; cytharedicę artis iterficere nautis miari parãtibus ad itercipiẽdos eius quęstus ebliditũ caner & cytbara congregatis cantu delphinis cũ se iecisset in mare exceptum ab uno tenarũ in littus peruectum. Est ꝓuincię narbonẽsis & in neumasiense agro stagnũ laterna appellatũ ubi cum boies delphini societate piscantur innumera uis mugilũ statuto tempore ãgustis fauciibus stagnum mare erũpit obseruata aestus reciprocatione: qua de causa prętendi nõ queunt retia quę molẽ ponderis nullo modo tollerent etiã si nõ solertia insidiet tempori. Simili ratioẽ in altum ꝓtinus tẽdunt quod uicino gurgite efficere locumq; solum pandẽtibus retibus habilẽ effugere festinant quod ubi animaduertere piscantes cõcurrit autẽ multitudo tẽpis gnara & magis etiam uoluptatis huius auida totusq; populus e littore quanto potest clamore cõciet simonẽ ad spectaculi euẽtum Celeriter delphini exaudiũt desideria aqlonum flatu uoce prosequente austro uero tardius ex aduerso referẽte & tum quoq; iprouiso ĩ auxiliũ aduolãt ꝓperat & apparet acies quę ꝓtius dispoit in loco: ubi cõiecta ẽ pugna. Opponũt sese ab alto trepidosq; in uada urgẽt. Tunc piscatores circũdãt retia furcisq; subleuant. At mugilũ nihilosius uelocitas transilit. At illos excipiunt delphini & occidisse ad pręsens contenti cibos in victoriam deferunt. Opere pręlium feru & includiq; retibus se fortissime urgẽtes

gudent. Ac ne id ipsum fugam hostium stimul& inter nauigia & retia natantesue homies ita sensim elabũt: ut exitum nõ appetãt saltu: quod est alias blãdissimum bis nullus conat euadere ni submittãt sibi retia egressi protius ante malum prelãtur. Ita peracta captura quos interemere diripiũt: sed enixiori ope q̃ in unius diei premium ut consci sibi opperiũtur in posterũ nec piscũ tãtũ: sed iteriectũ pais acuino satiãtur que de eodem genere piscãdi in latio sinu. Mutianus tradit. Hoc differũt quod ultro neq; inclamãti presto sint partesq; e maibus accipiãt & suũ quẽq; cubantes cũ delphis sortũ habeãt q̃uis noctu et ad faces ipsis quoq; iter se est publica societas. Capto a rege carie alligatoq; in portu delphino ingens reliquoꝝ cõuenit multitudo mesticia q̃dã qua possent itelligi miserationẽ petens donec dimitti rex eum iussit: quin & paruos semper aliquis grandior comitatur: ut custos cõspectiq; sunt iã defunctũ portãtes ne laceretur a beluis

DElphinoꝝ similitudinẽ habent qui uocantur tursiones distãt & tristicia quidẽ aspectus. Abest enim illa lasciuia maxime tamen rostris canicularũ maleficẽtia assimulanti

TEstudines tãte magnitudinis ĩdicũ mare eittit ut sigulaꝝ superficie habitabiles casas integãt atq; iter isulas rubri precipue maris bis nauigẽt cymbis. Capiũtur multis quidem modis: sed maxime euectae ĩ summa pelagi: aut meridiano tempore blãdito eminente toto dorso per tranquilla fluitantes. quę uoluptas libere spirandi ĩ tantum fallit oblitas sui ut solis uapore siccato cortice nõ quęant mergi iuiteq; fluitẽt Opportunę uenãtium prede ferunt & pastum egressas noctu auideq; saturatas laxari atq; ut remeauerint matutino summa ĩ aqua obdormiscere id ꝓditur stertẽtiũ soitu Tum anatare leuiterq; a singulis capi ternas a duobus in dorsũ uerti a tertio laqueũ inici supinę atq; ita ad terrã a pluribus trahi in phoenitio mari haud ulla difficultate capiunt ultroq; ueniũt tempore statuto anni in amnem cleutherũ effusa multitudie Dentes nõ sunt testudini: sed rostri margiẽs acuti superna parte iferiorem claudẽte pixidum modo. In mari uiunnt cõchylus tanta oris duricia ut lapides comminuant In terram egresse in herbis pariũt oua auiũ ouis similia ad cẽtena numero eaq; defossa extra aquas & cooperta terra ac pauita pectore complanata icubant noctibus educant fetus annuo spacio quędam oculis spectãdo quęq; oua foueri ab his putant. Femina coitũ fugere donec mas festucã aliquã imponat aduerse. Trogodite cornigeras habẽt ut in lyra annexis coribus latis: sed mobilibus quoꝝ in natando remigio se adiuuãt Celotiũ id uocat eximię testudis: sed rare Nãq; q̃si scopuli prędacuti chelonophagos terrent trogodite autem ad quos annatant ut sacras adorant. Sunt & terrestres que ob id in operibus chersinae uocãt in africę: desertis qua parte maxime sitiẽtibus bareis squallent rosciido ut credit huõre uiuẽtes: neq; aliud ibi aial ꝓuenit.

TEstudinũ putamia secare in lamias lectosq; & repositoriũ bis uestire Carbilius pollio istituit ꝓdigi & sagacis ad luxurię instrumenta ingenii.

AQuatilium tegmẽta plura sunt alia corio & bilis tegũt ut uituli hippotami alia corio tãtum ut delphini cortice ut testudiẽs. Silicũ duricia ut ostreę & conchę crustis ut locuste crustis & spinis ut echini. Squamis ut piscis aspera cute ut squatiã q̃ lignũ & ebora polliũtur molli ut murenę alia nulla ut polypes

QVę pilo uestiũtur aniãl pariũt ut pistrix balena uitulus hic parit ĩ terra pecudũ more secundos partus reddit initu canũ modo cober& & parit nũq̃ geminis plures educat mãmis sętũ nõ ãte. xii. diem deducit ĩ mare ex eo subide assuefatiẽs. Interficiũt difficulter nisi capite eliso ipsis in sono mugitus unde nomẽ uituli accipiunt. Tamẽ disciplina uoceq; pariter & usu populum salutãt. Condito freitu noie uocati respõdẽt

Nullum animal grauiore ſomno premitur pennis quibus in mari utūt̃ humi quoq; uice pedū ſerpūt pelles eoꝝ etiā detractas corpori ſenſum equoꝝ retiere tradūt ſepq; eſtu maris recedēte inhorreſcere. Preterea dextre pēnę uim ſoporiferā ineſſe ſomnoſq; allicere ſubditā capiti.

PIlo carentium duo omnio ut aīal pariūt: delphius ac uipera piſciū ſpecies ſunt. lxxiiii. Preter cruſtis itecta que ſunt. xxx. De ſingulis alias dicemus. Nunc eīm naturę tractātur inſignium.

PRecipua magnitudīe inuenimus thynnum talenta xv. pepēdiſſe. Eiuſdę caudę latitudiem duo cubita & palmū. ſunt & i qbuſdā amnibus haud mior ē ſylurus in nilo: eſex in rheno: attilus in pado iertia pīgueſcēs ad mille aliq̃do libras cathēato captus hamo nec niſi boū iugis extractus. Atqui hūc mīmus appellatus clupea uenā quādam eius in faucibus mira cupidīē appetens morſu exanimat. Sylurus graſſatur ubicūq; ē omne aniāl appetēs equos innatantes ſepe demergens precipue in rheno germanię amne pro telis boum & in danubio mari extrahit̃ porculo mariō ſimilius & in boriſtene meōratur precipua magnitudo in illis oſſibus ſpiniſue iterſitis carne prędulci in gange indię plataniſtas uocant roſtro delphini & cauda magnitudīē autē xv. cubitoꝝ. In eodē eē ſtatius ſebosus haud modico miraculo affert uermes brāchiis binis. lx. cubitoꝝ ceruleos qui nomē a facie traxeꝝt: his tātas eſſe uires ut elephantos ad potū uenientes mordicus cōprehēſa manu eoꝝ abſtrahāt. Thymni mares ſub uētre nō habēt pinam. Intrāt magno mari pōtū uerno tēpe gregatim: nec alibi fętificant. cordilla appellat̃ ptus qui fętas redeūtes in mare autumno comitat̃: limoſę uero: aut e luto pelamides incipiūt uocari: & cum ānuū exceſſere tēpus thynni hi membratī cęſi ceruice & abdoie cōmēdant̃ atq; clydio receti dūtaxat: & tū quoq; graui ructu cętera parte plenis pulmentis ſale aſſeruāt̃. Melandria uocāt̃ cęſis quercus aſſulis ſimillia uiliſſima ex his quę caude proxīā quia pingui carent, pbatiſſima ea quę faucibus. At in alio piſce circa caudā exercitatiſſima pelamides in alpelectos particulatim q; cōſecte in genera ciboꝝ diſpartiuntur piſciū genus omne precipua celeritate adoleſcit maxīē in ponto. Cauſa multitudo ānīū dulces inferentīū aquas amīā uocant cuius ieremētū ſingulis diebus intelligitur cum thymnis haec & pelamides in pontum ad dulciora pabula intrant gregatim cum ſuis quęq; ducibus & primi omnium ſcombri quibus et in aquis ſulfureus color extra qui cęteris hiſpanię coetarias hi replent thymnis nō commeantibus. Sed in pontum nulla intrat beſtia piſcibus malefica preter uitulos et paruos delphinos. Thymni dextera ripa intrāt exeunt leua. Id accidere extimatur quia dextro oculo plus cernūt utroq; hebete natura. Eſt in euripo thracii boſſori quo propontis euxino iunguntur in ipſis. Europam aſiamq; ſeparātis freti anguſtiis ſaxū miri candoris a uado ad ſumma perlucens iuxta calcedonem in littore aſię huius aſpectu repente territi. Semper aduerſus bizātii, pmōtoriū ex ea cauſa appellatū aureī cornu precipiti petunt agmine. Itaq; omnis captura bizantii eſt magna calcedonis penuria. M.P. medii interfluentis euripi opperiuntur autem aquilonis flatum ut ſecundo fluctu exeant ex ponto nec niſi intrantes pontū bizātium capiuntur bruma non uagantur ubicūq; deprehenſi uſq; ad equioctiū ibi hybernāt idem ſepe nauigia uelis euntia comitantes mira quidam dulcedine per aliquot horarum ſpacia & paſſuum milia a gubernaculis ſpectātur ne tridente quidem in eo ſepius iacto territi quidam eos quo hoc ut thynni faciunt pomphilos uocāt. Multi in propōtide eſtuāt pontū nō intrāt. Item ſoleę cū rumbi itrāt: nec ſepia eſt cū loligo repiatur Saxacilium turdus & merula deſunt ſicut conchylia cum ottreę abundāt. Omnia autē hybernant in egeo itrātū portū ſoli nō remeāt trichię: greęis enī in pleriſq; noibus uti par erat quādo aliis atq; aliis eoſdē diuerſi appellauere tractus. Sed hi ſoli iſtꝝ amnē ſubeunt ex eo ſubterraneis eius uenis in adriaticū mare defluūt. Itaq; & illic deſcendētes nec unq̃ ſubeūtes e mari uiſuntur. Thymnoꝝ captura eſt a uergiliarum exortu ad arcturi

occasum reliquo tẽpore byberno latẽt in gurgitibus imis: nisi tẽpore aliquo euocati aut pleiluntis pigueſcũt: & in tãtum ut debiſcãt. Vita lõgiſſima bis biẽnio. Animal eſt paruũ ſcorpioꝭ effigie aranei magnitudĩe hoc ſe & thynno & ei q̃ gladius uocat̃ crebro delphini magnitudinẽ excedẽti ſub pĩna affigit aculeo tãtoq; ĩfeſtat dolore ut naues ſæpenumero exiliãt: quod & alias faciũt alioꝭ uim timentes mugiles maxie tã præcipue uelocitatis: ut tranſuerſa nauigia interim ſuperiactent.

SVnt & piſcibus praeſcita in hac parte auguria. Siculo bello ãbulante in littore auguſto piſcis e mari ad pedes eius exiliit: quo argumẽto uates reſpõdere neptunnũ patrẽ adoptãtẽ eum ſibi Sexto Pompeio repudiato. Tanta erat naualis rei gloria ſub pedibus Cæſaris futuros qui maria tẽpore illo tenerẽt. Piſciũ focinę maiores q̃ mares. In quoꝭdã genere omnio nõ ſunt mares: ſicut Araſthynis: omnes enĩ ouis grauidę capiũt̃. Vagantur gregatim fere cuiuſq; generis ſquamoſi capiũt̃ ante ſolis ortũ. Tum maxie piſciũ fallit̃ uiſus noctibus qdẽ illuſtribus ęque q̃ die cernũt: aiunt & ſi iteret̃ gurges ĩterẽ capturę itaq; plures ſecũdo tractu trahi q̃ primo guſtu olei maxiẽ fallũt̃. Dein modicis imbribus gaudent alunturq; quippe & barũdines quamuis in palude prognatę non tamen ſine imbre adoleſcunt & alias ubicunq; piſces ĩ eadẽ aq̃ aſſidui ſi non affluant exanimãtur progelidam byemem omnes ſentiũt ſed maxiẽ qui lapidẽ habere ĩ capite exiſtimãtur ut lupi corami ſciena pagri cũ aſpere byemes fuere multi ceci capiuntur. Itaq; his mẽſibus iacent in ſpeluncis conditi ſicut in terreſtriũ genere retulius maxie hippurus & coracini byeme nõ capi præterq̃ ſtatis diebus paucis & iſdẽ ſemper. Itẽ murena & orphus conger perge & ſaxatiles omnes terra quidẽ hoc ẽ uado maris excauato cõdi per byemes torpedinẽ pieſtã ſoleamq; tradunt. Quidam rurſus aeſtus in pacĩẽtia medis feruoribus ſexagenis diebus latent ut glaucus aſelli auratae fluuiatiliũ ſylurus caniculae exortu ſyderatur & alias fulgore ſopit̃. Hoc & in mari accidere cyprio putãt & alioquĩ totum mare ſentit exortũ eius ſyderis quod maxime in boſforo appar&. Alge enĩ & piſces ſupferũtur ab imo uerſa omnia.

MVgilum natura ridet̃ in metu capite abſcondito totos ſe occultari credẽtiũ. Iſdẽ tamen tanta facilitas ut in phęnice & narbonẽſi prouincia coitus tempore e uiuariis marem linea lõginqua per hos ad brachias religata emiſſum in mare eadem q; linea retractũ foemię ſequãt̃ ad littus rurſuſq; fęmina mares partus tempe apud ãtiquos piſciũ nobiliſſimus habitus accipenſer unus omniũ ſquamis ad os uerſis contra aq̃ nando meat nullo nunc in honore eſt quod quidem miror cũ ſit rarus inuẽtu quidã cũ elopem uocãt poſtea præcipuã auctoritatẽ fuiſſe lupo & aſellis cornelius nepos & laberius poeta mimoꝭ tradidere lupoꝭ laudatiſſimi qui appellantur lanati a candore mollitiaq; carnis. Aſellorũ duo genera coliri minores & brachi qui non niſi in alto capiunt̃. Ideo prælati prioribus at in lupis in amne capti præferunt̃: nunc ſcaro datur principatus qui ſolus piſcium dicit̃ ruminare herbiſq; ueſci atq; non aliis piſcibus mari carpathio maxime frequens promontoriũ troadis lectũ ſponte nũquã trãſit inde aduectos tyberio claudio pricipe optatus ditius præfectus claſſis inter boſtienſem & campanię orã ſparſos diſtẽiauit. Quinquẽnio fere cura ẽ adhibita ut capti redderẽt̃ mari poſtea frequẽtes inuenĩũtur italię littore non ante ibi capti admouitq; ſibi gula ſapores piſcibuſq; ſatis & nouum incolã mari dedit ne quis peregrias aues rõę parere miretur. Proxia eſt menſa pecori dumtaxat muſtellaꝭ quas mirum dictu inter alpes lacuſq; retię bigrãtinus æmulas mureis generat ex reliqua nobilitate & gratia maxima ẽ & copia mullis ſicut magnitudo modica biaſq; libras põderis raro admodũ exupãt nec in uiuariis piſciniſq; creſcunt. Septentrionalis tãtum hos & proxima occidentis parte gignit oceanus. Caetera eorum genera plura. Nam & alga ueſcũt̃ & oſtreis & limo & aliorũ piſcium carne & barba gemia inſigni utũtur inferiori labro lutarariũ

ex his uilissimi generis appellat: hunc semper comitatur. Sargus nomine alius piscis & cenũ fodiẽte eo excitatũ deuorat pabulũ. Nec littoralis his grã laudatissimi cõchyliũ sapiũt. Nomẽ his fenestella a colore mollior calciamẽtor datũ putãt. Pariũt ter ãno his certe totiẽs foetura appar&. Mullũ expirantẽ uersi coloris q̃dã numerosa uarietate spectari proceres gulę narrãt rubẽtiũ squamar multiplici mutatione pallescentẽ: ac si uitro spectat inclusus. M. Apicius ad omne luxus ingeniũ maius in sotior garonã Ea quoq; res cognomen inuenit necari eos precellens putauit atq; e iecore eorũ alecẽ excogitare prouocauit id enĩ ẽ facilius dixisse q̃ qs uixerit. Asinius celer e cõsularibus hoc pisce ꝓdigus nomen claudio principe unum mercatus R. octo milibus nullusq; reputatione aufert transuersum animũ ad cõtemplationem eorum: qui in cõquestiõe luxus coquos emi singulos pluris q̃ equos quęritabant & nunc coci triumphorum pręciis parantur & equorũ pisces nullusq; prope iam mortalis existimatur pluris q̃ qui peritissime censum domini mergit

MVllum. lxxx: librarum in mari rubro captum licinius mutianus ꝓdidit quãti mercatura cum luxuria suburbanis littoribus inuentũ est & hęc natura ut alibi pisces principatũ obtineant. Coracinus ĩ egypto zeus idem faber appellatur gradibus circa ebusum. Salpa obscenus alibi & qui nusquam percoqui possit nisi ferula uerberatus In aqtaĩa sarmo fluuiatilis maris oibus prefert piscũ alii brãchias multiplices habẽt alii simplices alii duplices his aquã acceptã ore emittunt. Senectutis ĩditũ squamar duricia quę nõ sunt omnibus similes. Duo lacus italię in radicibus alpium larius & uerbanus appellat in quibus pisces omibus annis uergiliar ortu existunt squamis conspicui crebris atq; pręacutis clauorum caligarium effigie nec amplius quã circa eum mensem uisuntur.

MIratur arcadia suum exocetum appellatũ ab eo q ĩ siccum soni causa exeat circa clitoriũ uocalis hic tradit & sine brãchiis idem aliquibus adonis dictus exeunt in terrã & qui marini mures uocantur & polipi murenę quin et indię flumibus certũ genus piscium ac deinde resilit. Nam stagna & amnes transeunt plerisq; & euidens ratio est ut tuto fętus edant qui non sint ibi qui deuorẽt foetus fluctusq; minus seuiat bas intelligi ab his causas seruariq; tempor uis magis miretur si quis reputet quoto cuiq; hominũ nosci uberrimam esse capturam sole transeunte piscũ signũ:

MArinor alii sunt plaĩ ut rũbi soleę ac passeres q a rũbis situ tãtũ corpor differt dexter resupiatus est illis passeri leuus alii lõgi ut murẽa conger. Dein pennar quoq; fiunt discrimina quę pedum uice datę sunt piscibus. Nullis supra quinas quibusdã binae quibusdam trinę aliquibus millę in fucino tantum lacu piscis est qui octonis pẽnis natant binę omino longis ut lombricis & ãguillis & cõgris nullę ut murenis quibus nec brãchię hec omnia flexuoso corpor impulsu ita mari utuntur ut serpẽtes tertę in sicco quoq; repunt ideo etiã uiuatiora talia & e planis aliqua non habẽt pẽnas ut pastinacę ipsa enĩ latitudine & quę mollia appellat natãt ut polipi. Quoĩam pedes uicem pennar illis prestant.

ANguillę octonis uiuũt annis durant & sine aqua senis diebus aquilone spirãte austro paucioribus. At byeme eędẽ ĩ exigua aq̃ non tolerat nec ĩ turbida ideoq; circa uergilias maxiẽ capiũtur fluminibus tamẽ pręcipue turbidis pascũt noctibus exanimes piscium solę non fluitant.

LAcus est italię benacus in ueronensi agro mintiũ amnem trãsmittẽs ad cuius emersus annuo tempore octobri fere mense autumnali sydere ut palã ẽ byeãto lacu fluctibus glomerate uoluunt in tantum mirabili multitudine ut in excipulis eius fluminis ob hoc ipsũ fabricatis singulor milium globi reperiantur.

MVrena quocunq; tēpore parit cum cęteri piſces ſtato pariant oua eius citiſſime creſcunt in ſicco littore elapſas uulgus coitu ſerpētiū impleri putat:Ariſtoteles zinix uocat marem qui generat.Diſcrimine eſſe quod murena uaria & infirma ſit zinitrus unicolor & robuſtus denteſq; extra os habeat in gallia ſeptentrionali mureis omnibus dextera in maxilla ſeptenę maculę ad formā ſeptētrioīs aureo colore fulget dūtaxat uiuētibus pariterq; cū anima extinguunt inuenit in hoc animali documēta ſęuicię uediis pollio eques.Ro.ex amicis diui auguſti uiuariis earum immergens damnata mācipia nō tāq; ad hoc feris terrarū nō ſufficiētibus.Sed quia in alio genere totum pariter hominē diſtrahi ſpectare non poterat ferūt aceti guſtu pręcipue eas in rabiem agi tenuiſſimū his tergus contra āguillis craſſius eoq; uerberari ſolitos tradit uerrius pręterxatus & ob id multā his dici non inſtitutam.

PLanox piſcium alterum eſt genus quod pro ſpina.Carthilaginē habet ut rapę paſtinacę ſquatinę torpedo & quos bouis lamię aqlę ranę nominibus grēcia appellat quo in numero ſquali quoque quamuis non plani hęc grēcia in uniuerſum ſela:he appellauit.Ariſtoteles primo hoc nomē eis impoſuit.Nos diſtīguere nō poſſumus ni cartilaginata appellare libeat.Omnia autem carnoſiora ſunt talia & ſupina ueſcūt ut in delphinis diximus.Et cum cęteri piſces oua pariant.hoc genus ſolum ut ea quę Cete appellant.animal parit:excepta quam Ranam uocant.

ESt paruus admodū piſcis aſſuetus petris echīnus appellatus:hoc caris adhęrēte naues tardius ire creduntur.Inde nomine impoſito:quā ob cauſam amatoriis quoq; ueneficiis ifamis eſt & iudicioix:ac litium mora quę crimīa una laude pēſat.Fluxus grauidarum utero ſiſtens:partuſq; continēs ad puerperiū tamē in cibos nō admittit pedes eum habere arbitratur Ariſtoteles ita poſita pennarum ſimilitudīe.Mutianus muricem eſſe latiorem purpura neq; aſpero:nec rotundo ore::neq; in āgulos pdeūte roſtro:ſed ſimplice concha in utroq; latere ſeſe colligēte:quibus inhęrentibus plena uentis ſtetiſſe nauem portantem nuncios a periandro ut caſtrarentur nobiles pueri conchaſq; id pręſtiterunt apud gnidiox uenerē coli.Trebius niger pedalem eſſe & craſſitudine quinq; digitorum naues morari.Pręterea hanc eſſe uim eius aſſeruati in ſale ut aurum quod deciderit in altiſſimos puteos admotus extrahat

MVtant piſces colorem candidum byeme & fiunt aeſtate nigriores mutat phycis reliquo tempore candida uere uaria eadem piſcium ſola nidificat ex alga atq; in nido parit uolat hyrundo ſane per quam ſimilis uolucri hyrundini.

ITem miluus ſubit in ſumma maria piſcis ex argumento appellatus lucerna linguaq; ignea per os exerta trāquillis noctibus reluce& attollit e mari ſeſquipedalia fere cornua queq; ab his nomen traxit.Rurſus draco marinus captus atq; immiſſus in harenam cauerna ſibi roſtro mira celeritate excauat.

PIſcium quidam ſanguine carent de quibus dicemus.Sunt autem tria genera primum quę mollia appellant deinde cōtecta cruſtis tenuibus poſtreō teſtis cōcluſa duris mollia ſunt loligo ſaepia polypus & caetera eius generis.His caput inter pedes & in uētre pediculi octoni omnibus ſępię & loligini pedes duo ex his longiſſimi & aſperi quibuſ ad ora admouēt cibos & in fluctibus ſe uelut anchoris ſtabiliūt caetera cbiri cū qbus uenantur.

LOligo etiam uolutat extra aquam ſe efferens quod & petūculi faciunt ſagittae modo ſępiax generi mares uariis & nigriores cōſtātięq; maioris peuſſe tridente ſęminę auxiliant.At foemia icto mare fugit ambo autem ubi ſenſere ſe appręhendi

effuſo atramento quod pro ſanguine his eſt infuſcata aqua abſcondunt polyporum multa genera terreni maiores q̃ pelagi & omibus branchiis ut pedibus ac manibus utuntur:cauda uero que eſt biſulca & acuta in coitu eſt polypis fiſtula in dorſo qua tranſmittunt mare eam que modo in dexteram partem modo in ſiniſtram trãſferũt Natant obliqui in caput quod prędux ẽ ſufflatione iuuantibus. Caeterũ per brachia uelut acceptabulis diſperſis hauſto quodam adhęreſcunt tenent ſupini ut auelli non queant uada non apprehendunt & grãdibus minor tenacitas.Soli molliũ in ſiccum exeunt dumtaxat aſperant leuitatẽ odore ueſcuntur cõchyliorũ carne quorũ conchas complexu cruriũ frangunt itaq; preiacentibus teſtis cubile eorum deprehendit & cũ alioquin brutum habeatur animal ut quod ad manum homis ãnatat in re quodãmõ familiari call& omnia in domũ comportat dein putamina roſa carne egerit annatãtes q; piſciculos ad eam uenatur colorem mutat ad ſimilitudinẽ loci & maxime in metu ipſum brachia ſua rodere falſa opinio eſt id enim a congris euenit ei ſed renaſci ſicut cholchotis & lacertis caudas haud falſum iter precipua autẽ miracula eſt qui uocatur nautilos ab aliis pomphilos ſuppinis iſumma ęquox puenit ita ſe paulatim ſubrigẽs ut emiſſa omni per fiſtulam aq̃ uelut exoneratus ſentina facile nauig& poſtea duo prima brachia retorquens membranam iter illa mirae tenuitatis extẽdit q̃ uelificãte ĩ aura caeteris ſubremigans brachiis media ſecãdo ut gubernaculo ſe erigit ita uadit alto liburnicarum gaudens imagine ſi quid pauoris interueniat hauſta ſe mergens aqua.

POlyporum generis onzena dicta graui capitis odore.Ob hoc maxime murenis ea confectantibus polypi binis menſibus condunt ultra bimatũ nõ uiuunt pereunt autem tabe ſemper foemine celerius & fere a partu nõ ſunt pretereũda &.L.lucullo proconſule beticę comperta de polypis que trebius niger e comitibus eius prodidit auidiſſimos eſſe conchariũ.Illas ad tactum comprimi precidentes brachia eorũ ultro q; eſcam ex preda accipere . Carent conchae uiſu omniq; ſenſu alio q̃ cibi & periculi inſidiantur ergo polypi apertis impoſitoq; lapillo extra corpus ne palpitatu eliciãtur ita ſecuri graſſant extrahuntq; carnes illę ſe contrahunt ſed fruſtra diſcuneatae tanta ſolertia animalium hebetiſſimis quoq; eſt.Preterea negat ullum eſſe atrotius animal ad conficiendumhominem in aqua luctatur enim complexu & ſorb& acceptabulis ac numeroſo ſicco detrahit eũ in naufragos urinantis ue impetũ capit ſed ſi iuertat elangueſcit uis exporrigunt enim ſe reſupinati mirum omnibus maris odorẽ quoq; eorum qua de cauſa & uaſis illiniũtur cętera que idẽ retulit mõſtro ,ppriora poſſunt uideri.Caetere in caeteris aſſuetus exire e mari in lacus eorum apertos atque ibi ad ſalſamenta populari mire omnibus marinis expetentibus odorem quoq; eox .Qua de cauſa & muria naſis illiniunt conuertit in ſe cuſtodum indignationẽ aſſiduitate furti immodici.Sępes erãt his obiectę ſed has trãſcendebat per arborẽ nec deprehẽdi potuit niſi canum ſagacitate hi redeuntem circumuaſere noctu concitique cuſtodes expauere nouitatẽ primũ oiũ magnitudo inaudita erat.Deinde color muria oblitus odore dirus qui ſibi polypũ exſpectaſſet aut ita cognoſcer& cũ mõſtro dimicare ſibi uidebãtur. Nanque & afflatu terribili canes agebat nũc extremis crinibus flagelatos nunc robuſtioribus branchiis clauax modo incuſſos egreq; multis tridẽtibus cõfici potuit oſtendere lucullo caput eius dolii magnitudine amphorarum.xv.capax atq; ut ipſius trebii uerbis utar barbas quas uix utroq; brachio cõplecti eſſet clauarũ mõ toroſas longas pedum.xxx.acceptabulis ſiue caliculis urnalibus peluiũ modo dẽtes magnitudini reſpondentes reliquię aſſeruatę miraculo pepẽdere pondo ſeptigẽtox Saepias quoq; & loligines eiuſdem magnitudinis expulſas in littus illud idẽ auctor eſt in noſtro mari loligines quinum cubitox capiũtur.Sępię binum neq; his bimatu longior uita.Nauegeram ſimilitudinem & aliam im propontide uiſam ſibi ,p didit

Mutianus concham esse achati modo carinatā inflexa puppe prora rostrata. In hanc condi nauplium aniāl sepie simile ludendi societate sola duobus hoc fieri generibus Tranquillo enim uectorem demissis palmulis ferire ut remis si uero flatus inuitent easdem in usu gubernaculi porrigi pandiq; buccarū sinus aure huius uoluptatem ēe ut ferat illius ut regat simulq; eandem descēdere ī duo sensu carentia nisi forte tristi. Id enim constat cū nauigantium humana calamitas in causa est locustę crusta fragili muniuntur in eo genere quod caret sanguine latet mēsibus quinis. Similiter canceri qui eodem tempe occultātur & ambo ueris principio senectutē anguiū more exuūt renouatione tergorum. Caeterum in aqs natant locustę reptantiū modo fluitant si nullus ingruat metus recto meatu cornibus quę sunt rotunditate prępilata ad latera porrectis. Idē erectis in pauore obliq; in latere ꝓcedunt cornibus iter se dimicāt. Vnū hoc animaliū nisi uirium feruēti aqua incoquat fluida carne non habent callū.

Viuunt petrosis locis canceri molibus hyeme aprica littora sectantur estate iopaca gurgium recedunt. Omia eius generis hyeme leduntur autumno & uere pigescūt et plenilunio magis qa nocte sydus tepido fulgore mitificat. Cancroꝝ genera carabi astaci tacineae paguri heracleotici leones & alia ignobiliora. Carabi a cęteris canceris cauda distant in phenice hippoe uocat tantae uelocitatis ut consequi nō possit cāceris uita longa pedes octoni omēs in obliquum flexi. Foeminę primus pes duplex mari simplex prēterea bina brachia dēticulatis forcipibus superior pars in primoribus his mouetur inferiore immobili dextrū brachium omibus maius. Vniuersi aliquando congregātur os ponti euincere non ualent quāobrem egressi circumeunt apparetque tritum iter pinocheras uocatur minimus ex omniū genere. Ideo opportunus iuuiae huic solertia est inaniū ostrearū testis se cōdere & cū accreuerit migrare in capatiores Canceri in pauore etiam retrorsum pari uelocitate redeunt dimicāt inter se ut arietes aduersis cornibus incursantes contra serpentiū ictus medentur. Sole canceri signū transeunte & ipsorum cum exanimatū sit corpus transfigurari in scorpiones narrat in sicco. Ex eodem genere sunt echini quibus spinae pro pedibus ingredi mos ē his in orbem uolui. Itaq; detritis sepe aculeis inueniunt ex his echinometię appellant quoꝝ spinę longissimae calices minimi nec omnibus idē uitreus color. Circa turonē candidi nascuntur spina parua. oua omniū amara quina numero: ora in medio corpe in terram uersa: tradunt saeuitiam maris prēsagire eos correptisque opperiri lapillis mobilitatemq; pondere stabilientes nolunt uolutatione spinas atterere: quod ubi uidere nautici statim pluribus anchoris nauigia infrenant.

In eodem genere cocleae aquatiles terrestresq; exerentes se domicilio: binaque ceu cornua protendentes cōtrabētesq; oculis carēt. Ideoq; Corniculis prętēdant iter.

Pectines in mari ex eodem genere habentur reconditi & ipi magnis frigoribus ac magnis estibus: unguesq; uelut igne lucentes in tenebris: habentes etiā mādētiū more. Firmioris iam testę murices: & concharum genera: in quibus magna ludētis naturę uarietas tot colorum differentię. Tot figurę planis conchauis longis lunatis in orbem circūactis dimidio orbe cęsis in dorsum elatis lenibus iugulatis dēticulatis stellatis uertice muricatim in toto margine in mucronem emisso foris effuso intus replicato. Iam distinctione uirgulata crinita crispata cuniculatim pectinatim diuisa: umbricatim undata cancellatim recticulata: in obliquum: in rectum spansa prędēsata porrecta simulata breui nodo ligatis toto latere: connexis ad plausū aptis ad buccinā recuruis: nauigant ex his uenerię: prębentesq; concauant sibi partē & aurę opponētes per summa ęquorum uelificant saliunt pectines: & extra uolitant: seq; & ipi carināt.

SEd quid haec tam parua commemoro cum populatio morum atque luxuriæ non aliunde maior quam e conchularum genere proueniat? Iam quidem ex tota rerum natura damnosissimum uentri mare est: tot modis tot mensis tot piscium saporibus: quibus prętia capiēdi periculo fiūt. Sed quota hęc portio est reputātibus purpuras conchylia margaritas pauꝫ fuerat. s. in gulas cōdi maria nisi maibus auribus capite toto corpore a foeminis iuxta uirisq; gestarentur. Quid mari cum uestibus? qd undis fluctibusq; cum uellere? Non recte recipit hęc nos reꝫ natura nisi nudos? esto sit rāta uētri cū eo societas? qd tergori? pauꝫ sit nisi qui uescimur piculis etiā uestiamur Adeo per totū corpus animę hominis quęsita maxie placēt principiū nāq; columēq; omnium rerum prętio margaritę tenent. Indicus maxime has mittit oceanus inter illas beluas tales tantasq; quas diximus per tot maria uenientes tam longo terrarum tractu e tantis solis ardoribus atq; indis quoq; insulis petūtur: & admodum paucas fertilissima est taprobane & troadis ut diximus in circuitu mundi. Item perimula promontorium Indię: pręcipue autem laudantur circa arabiam in persico sinu maris rubri. Origo atq; genitura conchę est haud multum ostrearum conchis differēs: has ubi genitalis anni stillauerit ora pandentes sese quadam oscitatione impleri roscido conceptu tradunt grauidas postea emti: partumque conchularum esse margaritas pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit cādorem inspici. Si uero turbidus: & fętū sordere. Eundem pallere cęlo micante conceptum ex eo quippe constare: caeliq; eis maiorem sortietate esse q̄ maris. Inde nubilum trahi colorē: aut pro claritate matutīu serenum. Si tempestiue sātientur grandescere & partus si fulgur & comprimi cōchas ac pro ieiunii modo minui. Si uero etiam tonuerit pauidas ac repente cōpressas: quę uocant physemata efficere spetiem uerum modo inani inflatam sine corpore: hos eē conchularum abortus. Sani quidem partus multiplici cōstare cute non iproprie callū ut existimari corporis possit. Itaq; expurgantur a peritis. Miror ipso tantum eas cęlo gaudere sole rubescere: candoremque perdere ut corpus humanum. Quare pręcipuū custodiunt pelago altius merse q̄ ut penetrent radii. Flauescunt tamen & ille senecta rugisq; torpescunt: nec nisi in iuuenta constat ille qui quęritur uigor. Crassescūt etiā in senecta conchisq; adhęrescunt: nec his auelli queunt nisi lima: quibus una tantū est facies & ab ea rotunditas aduersis planicies ob id tympana nominatur: cohęrētes Videmus in conchis unguenta hac dote circumferentibus. Cęterum in aqua mollis unio exemptus protinus durescit. Concha ipsa cum manum uid& comprimit sese: operitq; opes suas gnara propter illas se peti: manumq; si pręueniat acie sua abscidit nulla rustiore poena & aliis multa supplicis quippe inter scopulos maior pars iuceit sed in alto quoq; comitantur marinis canibus: nec tamen aures foeminarum arcētur Quidam tamen tradunt sicut apibus ita conchauꝫ examinibus singulas magnitudie & uetustate pręcipuas esse ueluti duces mare ad cauendum solertię has urinantium cura peti. Illis captis facile cęteras palantes retibus includi: multo deide obrutas sale in uasis fictilibus erosa carne omni nucleos quosdā corpoꝫ: hoc est uniones decidere in uia: usu atteri non dubium est: coloremq; indiligētia mutari. Dos omnis in cādore magnitudie orbe leuiore pondere haud prōptis rebus in tantum ut nulli duo rpiāt indiscreti: unde nomen Vnionum Romanae. s. imposuere deliciae. Nam id apud Grecos non est: nec apud barbaros quidem inuentores eius aliud q̄ margaritae: & in candore ipso magna differentia: clarior in rubro mari repertus. Indicus specularium lapidum squamas assimulat: alias magnitudine pręcellens. Summa laus coloris est exaluminatus uocari: & procerioribus sua grā est tlēchos appellāt fastigiata lōgitudie alabastrorum figura in plenore orbe desinentes. Hos digitis suspendere & binos ac ternos: auribus foeminarum gloria est. Subeunt luxurię eius noia & tedia exqsita perditione potatus. Si quidem etiam id facere crotalia appellant ceu sono quoque gaudeant & collisu ipso margaritarum. Cupiuntq; iam & pauperes lictorem fociae

in publico unionem esse dictitantes quin & pedibus nec crepidarũ tantũ a stragulis sed totis socculis addunt. Neq; enim gestare iam margaritas nisi calcēt ac per uniones etiam ambulent satis est. In nrõ mari reperiri solebāt crebrius circa bosforũ Thraciũ ruffi ac parui in conchis quas imas appellant. Ac acarnania quę uocatur pina gignit Quo appar& non uno conchę genere nasci. Nanq; & iuba tradit arabicis conchā esse similem pectini insecto hirsutam modo echinorum. Ipsum unionē in carne grādini similem. Conchę non tales ad nos afferuntur: nec in acarmania ante laudati reperiunt enormes & fere concolores marmori. Meliores esse circa actium. Sed & hi parui & in mauritanię maritimis Alexander polistor & sudines senescere eas putant coloreq; expirare. Eorum corpus esse manifestum est q̄ nullo lapsu franguntur. Non autem semper in media carne reperiuntur: sed aliis atq; aliis locis. Vidimusq; iam extremis etiam marginibus: uelut e concha exeuntes & in quibusdam quaternos quinosque. Pondus ad hoc qui semiuncię pauci singulis scrupulis excessere. In britania paruos atq; decolores nasci certum est: quoniam diuus Iulius thoracem quem ueneri gēitrici in templo eius dicauit ex britanicis margaritis factum uoluerit itelligi: lolia paulina quae fuit. C. principis matrona ne serio quidem aut solenni cerimoniarum aliquo apparatu: sed mediocrium etiam sponsalium coena uidi margaritis smaragdisq; optā Alterno textu fulgētibus toto capite crinibus spira auribus collo monilibus digitisq; quę summa quadringēties sestertiũ colligebat. Ipsam contestim paratam aucupatiōe tribulis probare: nec dona prodigi principis fuerant: sed auitę opes prouinciarum. s. spolis partae: hic est rapinarum exitus: hoc fuit quare. M. Lolius infamatus regum muneribus in toto oriente interdicta amicitia a. C. Caesare Augusti filio Venenum biber& ut neptis eius quadringēties sestertiis operta spectaret ad lucernas. Cōput& nunc aliquis ex alia parte quantum Curius aut Fabricius in triumphis tulerunt & imaginetur illoꝝ fercula: & ex altera parte loliam unā Imperii mulierculā accubātem nō illos curui detractos q̄ in hoc uicisse malit: nec hęc summa luxurię exempla sunt. Duo fuere maximi uniones per omne aeuum. Vtrunq; possedit Cleopatra aegypti reginarum nouissima per manus orientis Regum sibi traditos: haec cum exquisitis quotidie Antonius sagiaretur epulis supbo simul ac procaci fastu ut regia meretrix lautitiam eius omnem apparatumq; ostentans quęrente eo quid affrui magnificētię possit. Respondit una se coena centies sestertium absumpturam. Cupiebat discere Antonius: sed fieri posse non arbitrabatur. Ergo sponsionibus factis postero die quo iudicium agebatur magnificam alis coenam ne dies perir&: sed quotidianā antonio apposuit irridenti computationēq; expostulāti. At illa corolariũ id esse & cōsuptura se ea coena taxationem confirmans solamq; se centies sestertium coenaturam inferri mēsam secundā iussit. Ex prēcoepto ministri unum tantũ uas ante eam poluere aceti cuius asperitas uisq; in tabe margaritas resoluit. Gerebat auribus tum maxie singule illud & uere unicum naturę opus. Itaque expectante Antonio quidnam esset& actura detractum alteꝝ mersit ac liquefactum absorbuit. Iniecit alteri manum. L. Plancus iudex spōsionis eius eūq; paranti simili modo absumere uictūq; Antoniũ pnūciauit homine irato. Comitatur unionis fama eius parem capta illa tantę quęstionis uictrice regina dissectum ut esset& in utrisq; ueneris auribus. Romę in pantheo dimidia eorũ coena non ferente banc palmam: spoliabaturq; etiam luxurię gloria. Prior hoc fecerat Romę in unionibus magnę taxationis. Clodius Tragoedi Esopi filius relictus ab eo in amplis opibus hęres: ne triumphatu suo nimis superbiat. Antonius pene bystrionī comparatus: & quidem nulla sponsione ad hoc producto: quo magis refugium fiat sed ut experiretur in gloria palati quidnam saperent margaritę. Atq; ut mire placere ne solus hoc scir& singulos uniones cōuiuis absorbendos dedit: Romę i pmiscuũ & frequentem usum uenisse Alexandria inditionem redacta primum autem cępisse circa syllana tempora minutas & uiles Fenestella tradit manifesto errore cum Aelius

ſtilo iugurtino bello & unionum nomen impoſitum maxime grandius margaritis prodit. Ex hoc tamen ęternae prope poſſeſſionis eſt ſequitur hęredem mancipatum uenit ut prędium aliquod conchylia & purpuras omnis ora atterit: a quibus eadem mater luxuria paria etiam margaritis prętia fecit.

PVrpurę uiuunt annis plurimum ſeptenis: latent ſicut murices circa caſis ortum tricenis diebus: congregantur uerno tempore: mutuoque attritu lentorem cuiuſdam cęrę ſaluant. Simili modo & murices: ſed purpurę florem illum tingendis expetitū ueſtibus in medius habent faucibus: liquoris hic minimi eſt in candida uena: unde prętioſus ille bibitur nigrantis roſę colore ſublucens: reliquum corpus ſterile uiuas capere contendunt: quia cum uita ſuccū eum euomūt. E maioribus quidē purpuris detracta concha auferunt: minores contritis conchis talem demum rorem expuentes tyrii pręcipuus hic aſię menige africę & getulo littore oceani. In laconica europae ut faſces ſecureſq; Romanę uiam faciunt. Idemq; pro maieſtate pueritię eſt. Diſtinguit ab equite curiam, diis aduocatur placandis: omnemq; ueſtem illuminat. In triūphali miſcetur auro: quapropter excuſata: & purpurę ſit inſania. Sed unde conchylius prętia Quis uirus graue in ſucco color auſterus in glauco iraſcenti ſimilis mari: lingua purpurę longitudine digitali: qua paſcitur perforando reliqua conchylia tāta duritia eſt aculeo: aquę dulcedine necantur. Et ſicubi flumen immergitur: alioquin captę & diebus quinquagenis uiuunt ſaliua ſua. Conchę omnes celerrime creſcunt: pręcipue purpurę anno magnitudiem iplent: quod ſi hactenus trāſcurrat expoſitio: fraudatā profecto ſe luxurię credat noſq; indiligentię damn&: quamobrem etiā proſequemur officinas: ut tanq̄ in uictu frugum noſcatur ratio ſic omnes qui iſtis gaudēt premio uitę ſuę caleant. Concharum ad purpuras & conchylia eadē quę eſt materia. ſed diſtat temperamento. Duo ſunt genera buccinum minor concha ad ſimilitudinem eius qua buccinę ſonus editur. Vnde & cauſa nomini rotunditate oris in margine inciſa. Alterum purpura uocatur caniculata procuriente roſtro & caniculi lateri introrſus tabulata qua proferatur lingua. Prętera cauatū eſt ad turbinem uſq; aculeis in orbem ſeptenis fere qui non ſunt buccino: ſed utriſq; orbes totidem: quot habeant annos: buccinum non niſi petris adhęr&: circaq; ſcopulos legitur.

PVrpurę nomine alio pelagię uocātur. Eaq; genera plura pabulo & ſolo diſcreta lutenſe e putri limo & algenſe enutritum alga uiliſſimum utrunq; melius taenienſe in tenarei maris ora collectum: hoc quoq; tum etiā nō leuius atq; dulcidius cauculoſę appellantur a cauculo mare mire aptū conchylius & longe optimū purpuris diluceſe idest uario ſoli genere paſtum. Capiuntur autem purpurę paruulis rariſque conchis textu ueluti naſſis in alto iactis. Ineſt his eſca cluſiles mordaceſq; conchę ceu multas uidemus has ſemineces. ſed redditas mari auido hyatu reuiuiſcētes appetūt purpurę porrectiſq; linguis infeſtant. At ille aculeo extimulatę claudunt ſeſe comprimuntque mordentia pendentes auiditate ſua purpurae tolluntur.

CApi eas poſt canis ortum aut ante uernum tempus utiliſſimum: quoniā tunc ex aeris temperie habent ſuccos: ſed id tingentium officinae ignorant: cum ſumma uertatur in eo. Exuuntur poſtea a uena quam diximus: cui addi ſalem neceſſarium ſeſtarios ferme inlibras centenas macerari triduo iuſtum quippe maior uis tanto: quanto recentior feruere in plumbo. ſingulaſque aquae amphoras centenas atque quingentenas medicaminis libras equari ac modico uapore torreri: & ideo lōgiquę fornacis cuniculo ita diſpumatis ſubinde carnibus: quas adhęſiſſe uenis neceſſe eſt Decimo ferme die liquata cortina uellus eliciatum mergitur in experimentum: & donec ſpei ſatiſfiat uritur liquor. Rubeus color nigrante deterior quinis lana potat

boris rurſuſque mergitur carminata donec omnem ebibat ſaniem:buccinum per ſe damnatur:quoniam ſuccum remittit:pelagio admodum alligatur nimiaeque eius nigriciae dat auſteritatem illam nitoremque qui quęritur cocci ita permixtis utribus alterum altero excitatur aut adſtringitur.Summa medicaminum in libras uellerum buccini ducenae pelagio centum ūdeci. Ita fit Ametiſti colos eximius ille.At tyrius pelagio prius ſatiatur immatura uiridique cortina.Mox permutatur in buccino laus ei ſumma in colore ſanguinis concreti nigricans.Ideoque ſuſpectu refulgēs. Vnde & Homero purpureus dicitur ſanguis.

PVrpurae uſum Romae ſemper fuiſſe uideo:ſed Romulo in trabea. Nam toga praetexta & latiore clauo Tullum hoſtilium e regibus primū uſum etruſcis deuictis ſatis conſtat.Nepos Cornelius qui Diui Auguſti principatu obiit.Me inquit iuuene uiolacea purpura uigebat.cuius libra denariis centū ueniebat:nec multo poſt rubea tarentina:huic ſucceſſit dybapha tyria quae in libras denariis mille non poterat emi: ac Publius Lentulus ſpinter aedilis curulis primus in prętexta uſus improbatur qua purpura uigebat.Quis non iam inquit triclinaria facit ſpinter aedilis fuit anno.dc. Cicerone conſule dybapha tūc dicebatur:quę bis tincta eſt& ueluti magnifico ipēdio qualiter nunc omnes pene commodiores Purpurae tinguntur inconchyliata ueſte. Caetera eadem ſiue buccino praeterque ius temperatura.& quę pro in diuiſo būani potus excremento dimidii medicamenta adduntur.Sic gignitur laudatur ille pallor ſaturitate fraudata:quae tanto dilucidior:quanto magis uellera exuriunt.

PRetia medicamento ſunt quidem pro fertilitate littorum uiliora. Non tamen uſquam pelagias centenas libras quingenos nummos excedere & buccini centenos. Sciant qui iſta mercantur immenſo:ſed alia ſunt in finem uitia:iuuatq; ludere ipēdio & luſus geminare miſcendo.Itezq; & ipſa adulterare adulteria naturę ſicut teſtudines tingere argentum auro confundere ut electra fiant:addere bis ęra Corynthia.

NOn eſt ſatis abſtuliſſe gemmae nomen. Amettyſtum rurſum inebriatur tyrio ut ſit ex utroque nomē improbum:ſimulq; luxuria duplex. Et cum cōfecere cōchylia tranſire melius in tyrium putant:poenitentia hoc primum diebus inueniſſe artifice mutante quod damnabat:inde ratio nata uotum quoq; factū e uicio pro portētuoſis ingenuis & gemina demonſtrata uia luxuriae:ut color alius operiretur alio ſuauior ita fieri leniorque dictus.Quin & terrena miſcere coccoque tinctum tyrio tingere ut fier& biſſēbirium coccum galacte rubens gramē ut dicemus in terreſtribus:aut circa emeritam luſitaniae in maxia laude eſt. Verum ut ſimul peragant nobilia pigmēta aniculo gramini languidus ſuccus.Idem a quadrimo euanidus. Ita nec recenti uires neque ſeneſcenti:abunde tractata eſt ratio quia ſe uirorum foeminarūq; iuſta forma credit ampliſſimam fieri.

COnchārum generis & prima eſt.Naſcitur in limoſis ſubiecta ſemper nec unq̄ ſine comite:quem pinnoterrem uocant.alii pilophilarem ideſt ſcylla parua aliubi carcereclapſis:aſſectator pandit ſe pinna lumibus orbū corpus intus mūtis piſcibus praebens.Aſſultant illi protinus & ubi licentia audacia creuit impl& eam:hoc tēpus ſpeculatus iudex morſu leui ſignificat:illa ore compreſſo quicquid incluſerit exaīat: partemque ſotio tribuit:quo magis miror quoſdam exiſtimaſſe aquatilibus nullū ineſſe ſenſum.Nouit torpedo uim ſuam ipſa non torpēs.merſaq; in limo ſe occultat piſces qui ſecuti ſupernatantes obtorpuere corripiens.huius iecori teneritas nulla praefertur:nec minor ſolertia ranae quae in mari piſcatrix uocatur. Eminentia ſub oculis cornicula turbato limo exerit aſſultantes piſciculos pertrahens donec tā prope

accedant:ut assiliat.Simili modo squatina & rumbus addici primas exertis mouent specie uermiculorum.Item quae uocitur ratiae.Nam pastinaca latrocinat' ex occulto transeuntes radio quod telum est ei figens:argumenta solertiae huius:quod tardissi piscium hi:mugilem uelocissimum omnium habentes in uentre reperiuntur.

SColopendriae terrestribus similes:quas centipedes uocant hamo deuorato oia interanea euomunt donec hamum egerant deinde resorbent. At uulpes marinae simili in periculo glutiunt amplius usque ad infirma lineae:quam facile praerodant Clantius qui & glanis uocatur aduersos mord& hamos nec deuorat:sed esca spoliata grassatur.

CRassatur Aries ut latro & nunc grandiorum nauium in salo stantiũ occultatus umbra:si quem nandi uoluptas inuit& expectat:nũc elato extra aquam capite piscantium cymbas speculatur occultusque annatans mergit.

SIquidem & his inesse sensum arbitror quae neque animalium neq; fruticum: sed tertiam quandam ex utroque naturam habent urticis dico & spongiis. Vrticae noctu uagantur:noctuque natant. Carnosae frondes his natura ut carne uescantur. Vis pruritu mordax eademque quae terrestris urticae. Contrahit ergo se q̃ maxime rigens:ac praenatãte pisciculo frondem suam spargit complectensque deuorat:alias marcenti similis ac iactari se passa fluctu algae uice contractos pisces attrituq; petrae scalpentes pruritum inuadit. Eadem noctu pectines & echinos perquirit. Cum admoueri sibi manum sentit:colorem mutat & contrahitur:tacta uredinem mittit. parumque si fuerit interualli absconditur. Ora & radices esse traduntur excrementa per summa tenui fistula reddi.Spongiaꝝ tria genera accepimus.Spissum:ac preduꝝ & asperum.Tragos id uocatur.Spissum & mollius imanos tenue:densumq; ex quo penicelli achillium. Nascũtur omnes in petris:aluntur cõchis pisce limo.Intellectũ inesse his appar&:quia ubi auulsõt sensere:cõtractae multo difficilius abstrahũtur hoc idem fluctu pulsante faciunt. Viuere esca manifesto conchae minutae in his repertae ostendunt.Circa Turonẽ uesci illis auulsas etiã aiunt:& ex relictis radicibus recrescere in petris.Cruoris quoque inhaer& colos..Africis praecipue quae generãt' in syrtibus maxime fiunt mancae:sed molissimae circa lytiam. In profundo autem nec uentoso molliores.In bellesponto asperae & densae circa maleam.Putrescunt in apricis locis:Ideo optime in gurgitibus uiuentibus:idemque madentibus nigricãs color adhaerens nec parte nec toto.Intersunt enim fistulae quaedam ianes quaternę fere aut quinae per quas pasci existimantur. Sunt & aliae sed supernae concretae & subesse membrana quaedam radicibus earum intelligitur. Viuere constat longo tempore:pessimum omnium genus est earum quae appliciae uocantur:quia erui non possunt:in quibus maxime sunt fistulae & reliqua densitas spissa.

CVniculorum maxime multitudo circa eos urinantes graui periculo infestat. Ipsi ferunt & nubem quandam crassescere super capita animalium planorum pisciũ similem perimentem eos arcentemque a reciprocando & ob id stillos praeacutos lineis annexos habere sese.quia nihil perfossae:ita non recedunt caliginis & pauoris ut arbitror opere.Nubem enim & nebulam:cuius nomine id malum appellant iter animalia:haud ultra comperit quisquam aut cum cuniculis atrox dimicatio. Inguia & calces·omnemque candorem corporum appetunt. Salus una in aduersas eundi ultroque terrendi. Pau& enim hominem aeque ac terr&:& frons aequa in gurgite: ut ad summam aquae uentum est ibi periculum anceps adempta ratione cõtraeũdi dum conetur emergere.Et salus omnis in sotiis funem illi religatũ ab humeris eius trahunt:hunc dimicans ut sit periculi signum lęua quatit.Dextera apprębenso stilo

in pugna est modicus alias tractatus: ut prope carinam uentum est: nisi praeceleri ui repente rapiat: absumi spectat: ac saepe iam subducti e manibus auferuntur: si nõ trabentium opem conglobato corpore in pilae modum ipsi adiuuere protendunt: quidem tridentes alii. Sed monstro solertia est nauigium subeundi. atque ita e tuto praeliandi. Omnis ergo cura ad spectandum hoc malum insumitur.

CErtissima est securitas uidisse planos pisces: quia nunquam sunt ubi maleficae bestiae. Qua de causa Vrinantes sacros appellant eos. Silicea testa inclusis fatendum est nullum esse sensum: ut ostreis. Multis eadem natura quae frutici: ut olotyris pulmonibus stellis. Adeoque nihil non gignitur in mari ut campo. Nam etiã estiua animalia pernici: molesta saltu atque capillos maxime caelant: existãt & circũglobata saepe scatent extrahunturque: quae causa somnum piscũ in mari noctibus infestare existimatur: quibusdam uero ipsis innascuntur: quo in numero calebris accipitur.

NEc Venena cessant dira ut in lepore: qui indico mari etiã pestilens tactu uoitũ dissolutionemque Stomachi protinus creat. In nostro offa informis colore tantum lepori similis in indis & magnitudine & pilo duriori tantũ uiuus capitur ibi. Atq; pestiferum animal araneus spinae in dorso aculeo noxius. sed nullũ usq; execrabilius quam radius super caudam eminens strigonis quem nostri pastinacam appellant: quin conchylia magnitudine arbores infixus radici necat arma ut telum perforat: ut ferri & Veneni malo.

MOrbos Vniuersa genera piscium ut caetera animalia, etiam fera non accipimus sentire. Verum aegrotare singulos manifestum facit aliquorum macies cum in eodẽ genere praepingues alii capiantur.

QVonam modo generent desyderium & admiratio hominum differri nõ patit. Pisces attritu uentrium coeunt tanta celeritate ut uisum fallant. Delphini & reliqua Cete simili modo & paulo diutius. Foemina piscis coitus tempore marem sequitur uenerem eius rostro pulsans: sub partu mares foeminam similiter oua uescentes eam. Nec satis est generationi per se coitus nisi editis ouis inter se uersando mares & fẽtae uitale asperserint uirus. Non omnibus id contingit ouis in tanta multitudine: alioqn replerentur maria & stagna. cum singuli uteri Innumerabilia pariant oua.

PIscium oua in mari crescunt: quaedam summa celeritate ut murenarum: quedã paulo tardius. Plani piscium: quibus cauda nõ est aculeatique ut testudines in coitu superueniunt polypi crine uno foeminae naribus annexo. Saepiae & loligies liguis componentes inter se brachia & in contrariũ nantes & pariunt ore. Sed polypi ĩ terra uerso capite coeunt. Reliqui molium tergis ut canes. Item locustae & scbillae: cancri ore: ranę superueniũt prioribus pedibus alas fęmię mari apprehendẽte posterioribus clunes pariunt minimas carnes nigras: quas crinos uocant: oculis tantum & cauda insignes mox pedes figurãtur. cauda fundente se in posteriores. Mirumq; semestri uita resoluuntur in limum nullo cernente. & rursum uernis aquis renascuntur quae fuere natae. Proinde occulta ratione cum omnibus annis id eueniat. Et uituli pectines sponte naturae in barenosis proueniunt. quę durioris testę sunt. ut murices Purpurae sali uariae sentore sicut arescente humore culices a parua spuma maris incalescente cum admissus est ymber. Quae uero siliceo tegmine operiũtur ut ostrea putrescente limo aut spuma circa nauigia diutius stantia defixos descissosque palos & lignum maxime nuper compertum in ostrearuis humorem bis foetificum lactis

modo effluere. Anguillae atterunt se scopulis ea strigmenta uiuescunt: nec alia est earum procreatio. Piscium diuersa genera non coeunt: praeter squatinam & raiam. Ex quibus nascitur priore parte ranae similis: & nomen ex utroque compositũ apud graecos trahit: quędam tempore anni gignunt & in humore ut in terra uere pectines climaces: hyrundines eodem tempore euanescunt. Piscium lupus & trachias bis ãno parit & saxatiles omnes nulli ter ut calcis cyprinis exigeri scorpone bis ac sargi uere & autumno. Ex plais squatã bis sola autũno occasu uergiliarꝝ. Plurimi pisciũ tribus mensibus aprili maio & iunio. Salpae autũno spgi torpedo squali circa aequinoctium molles uere. Saepia oibus mensibus oua eius glutino atramenti ad spetiem uuae cohaerẽtia masculus prosequitur afflatu alias sterilescunt. Polypi hyeme coeũt pariũt uere oua tortili uibrata pampino tanta fęcunditate ut multitudinem ouorum occisi non recipiant cauo capitis quae praegnantes ea excludunt tulere. L. die e qbus multa praeter numerum intercidunt. Locustae & reliqua tenuioris crustę ponunt oua sup oua atque ita incubant. Polypus foemina modo in ouis sedet modo cauernã cãcellato brachiorum implexu claudit. Saepia in terra parit inter harundines aut sicubi enata alga excludit. xv. die loligines in alto conserta oua edũt ut saepiae. Purpurae murices eiusdemque generis uere pariunt. Echini & cocleae oua plenilunis habent hyeme & cocleae hyberno tempore nascuntur. Torpedo octogenos foetus habent. Inueniũt ea quae intra se pariunt oua praemollia in altum locum uere transferens atque ibi excludens. Simili modo omnia quae chartilaginea appellauimus ita fit ut sola pisciũ & animal pariant oua & concipiunt. Sylurus mas solus omnium edita custodit oua saepe & quinquagenis diebus ne absumãt ab aliis: caetere foeminae i triduo excludũt si mas attigit. Acus siue belone unus piscium debiscente propter multitudinẽ utero parit aperto quale sit uulnus quod ex in caecis serpentibus tradunt. Mus marinus in terra ferobe effosso parit oua & rursus obruit terra tricessima die refossa aperit fętũ quę in aquam ducit.

TRichinii & canae uuluas habere traduntur qui trochos appellatur a gręcis ipse se inire. Aquatilium foetus omnium inter inicia uisu carent.

AEui piscium memorandum nuper exemplum accepimus. Pausilippum uilla ẽ campaniae haud procul neapoli. In ea in caesaris piscinis a pollione uedio conlectũ piscem. lx. post annum expirasse scribit. Anneus seneca duobus aliis aequalibus eius ex eodem genere etiam tunc uiuentibus. quae mẽtio piscinarum admonet ut paulo plura dicamus hac de re priusquam digrediamur ab aquatilibus.

OStrearum uiuaria primus omnium sergius orata inuenit in bayano aetate. l. crassi oratoris ante marsicum bellum nec gulae causa sed auaritiae magna uectigalia tali ex ígenio suo percipiẽs ut qui primus pensiles iuenerit balneas ita magonizatas uillas subinde uendendo. Is primus optimum saporem ostreis lucrinis adiudicauit quando eadem aquatilia genera alibi atque alibi meliora sicut lupi pisces in tyberi amne inter duos pontes. Rumbus rauennae. Murena in sicilia. Elops rhodi & alia genera similiter ne culinarum censura peragatur. Nondũ britannica seruiebãt littora cum orata lucrina nobilitabat postea usum tanti in extrema italiae brundusium petere ostreas ac uelitis: sed inter duos sapores nuper excogitatum famem longae aduectionis a brundusio compescere in lucrino. Eadem aetate prior licinius murẽa reliquorꝝ pisciũ uiuaria inuenit. Eius deinde exemplũ nobilitas secuta est phylippi & hortensii lucullus exciso etiam monte iuxta neapolim maiore impendio quã uillam

aedificauerat euripp̃ & maria admiſit. Qua de cauſa magnus pōpeius xerxē togatū eum appellabat quadraginta e piſcina defuncto illo uenere piſces.

MVrenarum uiuariū priuatī excogitauit ātē alios curtius qui caenis triūphalibus caeſaris dictatoris ſex milia numero murenarum mutuo appendit. Nam permutare quidem praetio uoluit aliaue merce. huius uillam intra quam modicum. xl. piſcinę uendiderunt. Inuaſit deinde ſingulorū piſcium amor apud baulos in parte bayana piſcinam habuit hortenſiusorator ī qua murenam adeo dilexit ut exanimatam fleſſe credatur. In eadem uilla antonia druſi murenae quam iam diligebat in aures addidit cuius propter famam non nulli baulos uidere concupiuerunt.

COclearum uiuaria inſtituit. Fuluius lupinus in tarquinenſi paulo ante ciuile bellum: quod cum pompeio magno actum eſt diſtinctis quidem generibus earum ſeparatim ut eſſent albae quae in reatino agro naſcuntur. Separatim illyrice quibus magnitudo praecipua. Affricane quibus fecunditas ſoritane quibus nobilitas: quin & ſaginam earum commentatus eſt ſapa & farre aliiſque generibus coclee quoque altiles cauea m implerent. Cuius artis gloria in eam magnitudinem perducta ſit ut lxxx. quadrantes caperent ſingulorum calices auctor eſt. M. uarro.

PIſciū genera etiā a theophraſto mira produnt circa babiloīs irrigua decedētibus fluuiis in cauernas aquas habentibus remanere quoſdā inde exire ad pabula pēnulis gradientes crebro caudae motu contraque uenantis refugere in ſuas cauernas & in his obuerſos ſtare capita eorum eſſe ranae marinae ſimilia. Reliquas partes gobionū brāchias ut cęteris piſcibus circa heracleā & cronā & multifaria in ponto unū genus eſſe: quod extremas fluminum aquas ſectetur cauernaſque ſibi faciat in terra atque in his uiuant etiam. reciprocis amnibus ſiccato littore. Effodi ergo motum demum corporum uiuere eos approbāt. Circa heracleam eādem eodēque lyco amne decedēte ouis relictis ī limo generari piſces qui ad pabula petenda palpitent exiguis brachiis quod fieri non indigo humoris propter quod & anguillas diutius uiuere exemptas aquis oua autem in ſicco maturari ut teſtudinū. Eadem in ponti regione appręhēdi glacie. Piſcium maxime gobiones nō niſi patinarum colore uitalem motum fatētes Fit in his quidem tam & ſi mirabilis aliqua ratio idem tradit in paphlagonia effodi piſces gratiſſimos cibis terreōs altis ſcrobibus in his locis ubi nullae reſtagnēt aquę miraturque & ipſe gigni ſine coitu humoris quidem uim aliquam ineſſe quam puteis arbitrat cui nō nulli reperiāt piſces quicquid eſt hoc certe minus admirabile talparum facit uita ſubterranei animalis niſi forte uermium terreōrū et his piſcibus natura eſt.

VErum omnibus his fidem. Nili inundatio affert omnia excedentem miracula quippe decedente eo muſculi reperiuntur incoato opere genitalis aquae terraeque iā parte corporis uiuentes nouiſſima effigie etiam non terrena.

NEc de anchia piſce ſilere conuenit: itaq; pleroſque aduerto credidiſſe chelidoīas inſulas quas diximus aſiae ſcopulos in mari ante promontorium ſitas ibi frequens hic piſcis & celeriter capitur uno genere paruo nauigio concolori ueſte eademq; ora per aliquot dies continuos piſcatur enauigat certoque ſpacio eſcam ,picit qcqd

ex eo mutet ſuſpecta fraus prede eſt cauēſq; quod timuit. Cum id ſaepe factum eſt unus aliquando conſuetudine inuitatus anthias eſcam appetit. Notatur hic itētioē diligenti ut auctor ſpei conciliatorque capturae. Neque eſt difficile cum per aliquot dies ſolus accedere audeat tandem & aliquos iuenit paulatique comitatior poſtrēo greges adducit innumeros iam uetuſtiſſimis quibuſque aſſuetis piſcatorē agnoſcere & cibum e manu rapere. Tum ille paulum ultra in eſca iaculatus humum ſingulos inuoluit potius q̄ capit ab ūbra nauis breui conatu abſens ita ne caeteri ſentiant alio intus excipiente centonibus raptum ne palpitatio ulla aut ſonus caeteros abigat. Conciliatorem noſce ad hoc prodeſt ne capiatur. Fugituro in reliquum gregē ferūt diſcordem ſotium duci inſidiatum pulchre noto caepiſſe malefica uoluntate agnitū in marcello ſotio: cuius iniuria erat & dictam formulam editam condemnatumq; addit. Mutianus extimat alite.x.libris idem anthiae cū unumbamo teneri uiderit ſpinis: duas in dorſo ſerratas habent lineam ſecare traduntur eo qui ten& extēdente ut praecidi.poſſit. At inter ſargos ipſe qui tenetur ad ſcopulos lineam terit.

PRaeter hęc claros ſapientia auctores uideo mirari ſtellam in mari. Ea figura ē parua admodum caro intus extra duriore callo huic tamen igneum feruorem eſſe tradunt ut omnia ī mari contacta adurat omnē cibū ſtatim peragat: quibus ſit hoc cognitum experimentis haud facile dixerim multo mirabilius duxerim id cuius experiendi quottidie occaſio eſt.

COncharum e genere ſunt dactyli humanorum unguium ſimilitudiē appellati his natura in tenebris remoto lumine alio fulgore clarere & quanto magis humorē habeant lucere in ora mandentium lucere in manibus atque etiam in ſolo ac ueſte decidentibus guttis ut proculdubio pateat ſucci illam naturā eſſe: qua miramur etiā in corpore.

SVnt & iniciciae atq; concordiae miracula mugil & lupus mutuo odio flagrant Conger & murena caudam inter ſe praerodentes polypum in tantum locuſta pauet ut ſi iuxta uiderit omnino moriatur locuſtam conger rurſus polypum congri lacerāt Nigidius auctor eſt praerodere caulam mugili lupū. Eoſdemque aeſtatis mēſibus concordes eſſe. Omnes autem uiuere quibus caude ſic amputentur. At e contrario amicitiae exempla ſunt prēter illa de quorum diximus ſotietate. Balena & muſculus quandoque praegraui ſupercilioru pondere obrutis eius oculis ifeſtantia magitudīe Vada praenatans demonſtrat oculorumque uice fungitur. Hinc uolucrum naturae dicentur.

EQVITVR NATVRA AVIVM Quarum grā/ diſſimi & pene beſtiarum generis ſunt ſtrutio cameli aphrici uel ethiopici altitudinē: equitis incidentis equo excedunt celeritate uincūt. Ad hoc tantum datis pennis ut currentem adiuuent. Eçtero nō ſunt uolucres nec a terra tollūt. Vngulę bis ceruinis ſimiles: quibus dimi/ cant biſulcę & cōprehendendis lapidibus utiles: quos in fuga conſequentes ingerunt pedibus: concoquendi ſine delectu deuorata mira natura: ſed non minus ſtoliditas in tanta reliqui corporis altitudine cum colla frutice oc/ cultauerit latere ſeſe exiſtiantiū prçmia: ex bis oua ꝓpter amplitudinē pro quibuſdam habita uaſis conoſcꝫ bellicos & galeas adornātes pēnę

AEthiopes atqꝫ indi diſcolores maxime & inenarrabiles ferūt aues & antē omēs nobilem arabiç phçnicē haud ſcio an fabuloſe unū i toto orbe nec uiſum magnopę aquilę narratur magnitudine auri fulgore circa colla çtera purpureus: çeruleam ro/ ſeis caudam pennis diſtinguētibus criſtis facies: caputque plumeo apice boneſtata primus atqꝫ diligētiſſiūs togatoꝝ de eo ꝓdidit manilius Senator ille maxiūs nobilis doctrinis doctore nullo auctor eſt neminē extitiſſe qui uiderit naſcentē ſacrum in arabiç ſolo eſſe: uiuere annis quingētis. lx. ſeneſcentē caſia thuriſqꝫ ſurculis cōſtruere nidum replere odoribus & ſuper emori ex oſſibus deide ac medullis eius naſci pri/ mo ceu uermiculum: inde fieri pullum principioqꝫ iuxta funera priori reddere: & totum deferre nidum prope pancaia in ſolis urbem: & in ara ibi deponere: cū huius alitis uita magni conuerſionē anni fieri prodit. Idē manilius Iterumqꝫ ſignificatoēs tempeſtatum & ſydeꝫ eodem reuerti: hoc autē circa meridiem incipere: quo die ari/ etis ſignum ſol intrauerit & fuiſſe eius cōuerſionis annum prodēte ſe. p. licinio. M. Cornelio Conſulibus ducēteſſimū quintumdecimū. Cornelius ualerianus phçnicē deuolauiſſe in çgiptum tradit qui Plantio & Sexto Papirio Conſulibus allatus eſſet in urbem claudii principis cenſura anno urbis d. ccc. & in comitio propoſitus: quod actis teſtatum eſt: ſed quę falſa eſſe nemo dubitarit

EX bis quas nouimus Aquilę maximus bonos: maxia & uis. Sex eaꝫ genera. Melanetos a grçcis dicta: eademque in ualeria minima magnitudine uiribus prçcipua colore nigricans. Sola aquilaꝫ fętus ſuos alit: çeterę ut dicemus fugāt. Sola ſine clangore ſine murmuratione. Cōuerſatur autē in montibus. Secundi generis pygargus in oppidis manſitat & in campis albicante cauda. Tercii morphos quam homerus & pçnum uocat. Aliqui & clamigeram anatariam ſecunda magnitudiē & ui huic uita erica lacus phçmonę apollinis dicta filia dētes eſſe ei ꝓdidit mutę alias carentiqꝫ lingua. Eandem aquilaꝫ nigerrimā prominētiore cauda: Conſenſit & Oe/ tius. Ingenium eſt ei teſtudines raptas frangere e ſublimi iaciēdo: quę ſors iteremit poetam Eſchilū prędictam fatis ut ferūt ei diei ruinam ſecuturam çeli fide cauētem Item quarti generis eſt priputurus. Eadem moratur per lacus uulturina ſpecie alis minimis reliquas magnitudine antecellens: ſed imbellis & degener ut quā uerberet Coruus. Eadem ieiunę ſemper auiditatis & querulę murmurationis ſola aquilarū exanima ferit corpora. Çterę cum occidere concidunt hęc facit ut quintum genus geneſyon uocetur: uelut uerum ſolumqꝫ incorruptę originis media magnitudiē co/ lore ſubrutilo rarum conſpectu. Supereſt alietus clariſſima oculoꝝ acie librans ex alto ſeſe uiſoqꝫ in mari piſce prçceps in eum ruens: & diſcuſſis pectore aquis rapiēs Illa quā tertiā fecimus circa ſtagna aquaticas aues appetit mergētes ſe ſubinde donec ſopitas laſſataſqꝫ rapiat ſpectāda dimicatio aue ad perfugia littorum tendente maxie

ſi condenſa harundo ſit aquila in deiectu abigẽte ala: & cum appetit in lacus cadẽte umbramq; ſuam nauti ſub aqua a littore oſtẽdẽte. Rurſus aue in diuerſa & ubi minime ſe credat expectari emergente: hęc cauſa gregatim auibus natandi quia plures ſimul non infeſtant reſperſus pĕnarum occecantes. Sępe & aquilę ipſę non tollerantes pondus appręhenſum una mergunt. Alietus tantũ inplumes eſſ & pullos ſuos percutiens ſubinde cogit aduerſos intueri ſolis radios: & ſi conniuẽtem flectentẽq; aimaduertit pręcipitat e nido uelut adulterinũ & degenerẽ. Illum cuius acies firma contraſteterit educat. Alieti ſuum genus nõ habent ſed ex diuerſo aquilarũ coitu naſcunt. Id quidem quod ex his natum eſt oſſifragi genus habet: e quibus uultures progenerant minores: & ex his magni qui omnino non generant. Quidã adiciunt genus Aquilę quam Barbatam uocant: Tuſci uero oſſifragã. Tribus primis & quito Aquilarũ generi mędicatur nido: lapis ecbites: quem aliqui dixere gagitẽ: ad multa remedia utilis: nihil igne deprębendens. Eſt autẽ lapis ipſe pręgnans intus aluo cũ quatias uelut in utero ſonante: ſed uis illa medica non niſi nido direptis. Nidificant in petris & arboribus: pariunt oua terna: excludũt pullos binos: uiſi ſunt & tres aliquando. Alterum expellunt tedio nutriendi: quippe eo tempore ipſis cibũ negauit natura proſpiciens ne omnium ferarũ fętus raperentur. Vngues quoque earum inuertunt diebus his. Albeſcunt inedia pennę ut merito partus ſuos oderint. ſed eiectos ab his cognatum genus oſſifragi excipiunt: & educant cum ſuis. Verũ adultos quoq; perſequitur parens & longe fugat ęmulos. s. rapinę. Et alioquin unum par Aquilarũ magno ad populandũ tractu ut ſacietur indig&. Determinant ergo ſpatia nec in proximo prędant rapta: ne protinus ferunt: ſed pro primo deponunt experteque pondus etiam tunc demum abeunt: oppetunt nõ ſenio: non ęgritudine: ſed fame in tantũ ſuperiore accreſcẽte roſtro: ut aduncitas aperiri nequeat. A meridiano autem tempore operant & uolant prioribus horis diei donec ĩplentur hominum conuentu fora ignauę ſedent. Aquilarũ pĕnę mixtas reliquarũ alitum pĕnas deuorãt Negãt unq̃ ſolam hanc alitem fulmine exanimatam: ideo armigeram Iouis cõſuetudo iudicauit

ROmanis eam legionibus. C. Marius in ſecundo conſulatu ſuo proprie dicauit Erat & ãtea prima cũ quatuor aliis lupis minotauris equis apris: quę ſingulos ordines anteibant paucis ante annis ſola in acię portari ępta erat. Reliqua in caſtris relinquebant. Marius in totum ea abdicauit ex eo notatum non fere legiones unq̃ hybernaſſe caſtris ubi Aquilarũ nõ ſit iugum. Primo & ſecundo generi nõ minorũ tantum quadrupedum rapina: ſed etiam cum ceruis pręlia. Multum puluerem uolutatu collectum inſidens cornibus excutit in oculos pĕnis ora uerberãs donec pręcipitet in rupes: nec unus hoſtis illis ſatis eſt acrior eſt cum dracone pugna multoq; magis anceps etiam ſi in aere: oua hic conſectat Aquilę auiditate malefica. At illa ob hoc rapit ubicũque uiſum ille multiplici nexu alas ligat ita implicans ut ſimul decidant.

EST pcelebris apud Seſton urbem Aquilę gloria educatam a uirgine retuliſſe gratiam auis primo mox deinde uenatus aggerentem defuncta. Poſtremo in rogum accenſum eius iniecisſe ſeſe & ſimul cõflagraſſe: quam ob cauſam Incolę quę uocant eroeum in eo loco fecere appellatum Iouis & uirginis: quoniam illi deo auis aſcribitur.

VVlturũ pręualent nigri: nidos nemo attingit: ideo & fuere qui putarent illos ex aduerſa urbe aduolare falſo: nidificant in excęlſiſſimiſ rupibus. Foetus qdẽ ſępe cernunt fere bini. Vmbritius aruſpicũ in noſtro ęuo pitiſſimus parere tradit oua .xiii. duo ex his reliqua oua nidumque luſtrare mox abiicere. Triduo autem ãte aduolare eos ubi caſtra futura ſunt.

SAnqualem auem atque imuſulum augures Romaí magnę quęſtioni habent

Inmusulum aliqui uulturis pullum arbitrantur esse & sanqualem ossifragum Massurius sanqualē ossifragū dicit esse. Immusulū autem pullum Aquilę priusq̄ albicet caudam. Quidam post mutium augurē uisos non esse Romę confirmauere Ego quod uerisimilius in desidia rei⁊ omnium non arbitror agnitos

ACcipitrū genera xvi. iuenimus. Ex his ęgicū claudū altero pede ,psperimi augurii nuptialibus negociis & pecuarię rei. Triorche a numero testium: cui pricipatū in auguriis phemonę dedit buteonē hunc appellant Romani. Failia etiā cognoiata cum prospoan spicio inducis naui sediss& Epileū gręci uocant: qui solus omi tēpore appar& cęteri hyeme abeunt. Distinctio genei⁊ ex auiditate: alii non nisi circa arbores uolitant: alii non nisi e terra rapiūt auem: alii sedentē in sublimi: aliqui uolitātē in aperto. Itaq; & columbę nouere ex his pericula: uisosq; concidūt uel subuolāt cōtra naturā eius auxiliantes sibi. In insula Africę cirno in oceano accipitres totius massilię humi fętificant: nec alibi nascunt illis assuetis gentibus. In traebię partibus sup amphipolim homines & accipitres societate quadam aucupant: hi e siluis & harūdinetis excitant aues illi supuolantes deprimunt. Rursus captas aucupes diuidunt. Cum his traditum est missas in sublime ibi excipere eos: & cum tempus sit capturę clangore ac uolatus genere inuitare ad occisionem. Simile quidem lupi apud meothim paludem faciunt. Nam nisi partem ab piscantibus suam accepere: expansa eo⁊ retia lacerant. Accipitres auiū non edunt corda nocturinis accipiter cybindus uocat rarus etiam in siluis iterdiu minus cernens bellum iterne gerit cū aquila cohęrētesq; sępe prehenduntur

COccix ex Accipitre uidet fieri tēpore anni figuram mutans: quoniam tunc nō apparēt reliqui nisi per quam paucis diebus Ipseq; modico tēpore ęstatis uisus non cernitur postea. Est autem neq; aduncis unguibus solus accipitrum: nec capite similis illis: neq; ab alio q̄ colore ac uisu columbi potius. Quin & absumit ab accipitre: siquando una apparuere sola omnium auis a suo genere interempta mutat autem & uocem: & procedit uere: occultatur caniculę ortu: interdumq; parit in alieis nidis maxime palumbiū maiore ex parte singula oua quod nulla alia auis: raro bina Causa subiiciendi pullos putatur quod sciat se inuisam cunctis auibus. Nā minuta quoque infestant. Ita non fore tutam suo generi stirpem opinat ni fefellerit quia nullum facit nidum: alioquin trepidum animal educat egro subditū adulterato ęta nido ille auidus ex natura prępipit cibos reliquis pullis. Itaque pigueſcit & nitidus in se nutricem conuertit. Illa gaud& eius spetie miraturq; sese ipsam quod tale pepit suos cōparatione eius damnat ut alienos: absumiq; etiam se inspectāte patit donec corripiat: ipsam quoq; iam uolandi potens nulla tamē auium suauitate carnis comparatur illi

MIlui ex eodem Accipitrum genere magnitudine differunt notatum in his rapacissimam ac famelicam semper alitem nihil exculenti rapere umq̄ e funerū ferculis: nec olympię ex ara: ac nec ferentium quidem manibus nisi lugubri municipiorum imolantium ostento. Idem uident artē gubernādi docuisse caudę flexibus in cęlo monstrante natura: quod opus est& in profundo. Milui & ipsi hibernis mēsibus latent non tamen ante hyrūdines abeuntes. Tradunt autem & solsticiis affici podagra

VOlucrū prima distictio pedibus maxime constat: aut ei aduncos ungues habēt aut digitos: aut palmipedum i genere sunt uti anseres & aquatice fere aues aduncos ungues habentia carne tantum uescunt ex parte maxima.

COrnices & alio pabulo utique duriciam nucis rostro repugnātem: uolantes in altum in saxa tegulasq; iaciunt. iterum ac sępius donec quassatam perfringere

queant. Ipsa ales inauspicatę garrulitatis: a quibusdam tamen laudata. Ab arcturi sydere ad hyrundinū aduētū: notatur eam in mineruę lucis templisq; raro: alicubi omnino non aspici sicut Athenis. Prętera hęc sola etiam uolantes pullos aliq̄diu pascit inauspicatissima fętus tempore: hoc est post solsticiū. Cętere omnes ex eodem genere pellūt nidis pullos: ac uolare cogūt sicut corui q & ipsi non carne tantū alūt sed robustos quoq; fętus suos longius fugant. Itaq; p aruis iuicis nō plus bina coniugia sunt. Circa cranonem quidem Thessalię singula perpetuo geitores soboli loco cędunt. Diuersa in hac & supradicta alitę quędam corui ante solsticium generant. Itē nigrescunt sexagenis diebus siti anteq̄ maxime fici coquant antumno. Cornix ab eo tempore corripit morbo. Corui pariunt ut plurimū quinos: ore eos parere aut coire uulgus arbitrat: ideoq; grauidas si ederint coruinum ouum per os partum reddere atque in totum difficultate parere si tecto inferant. Aristoteles negat non hercule magisquā in egipto ibim. Sed illam exosculationem quę sępe cernit qualem in columbis esse. Corui in auspiciis soli uident intellectum habere significationū suarū Nam cum medi hospites occisi sunt omnes e peloponesso & attica regione uolauerunt: pessima eoy significatio cum glutiunt uocem uelut strangulati. Vncos ūgues et nocturnę aues habent ut noctua: bubo: ululę omnium hay hebetes iterdiu oculi Bubo funebris & maxime abhominatus publicis prępcipue auspiciis deserta incolit nec tantum desolata: sed dira etiam & inaccessa noctis monstry: nec cantu aliquo uocali: sed gemitu. Itaq; in urbibus aut omnino in luce uisus diy ostentū est priuatorū domibus insidentē plurimū scio nō fuisse feralē. Volat nūq̄ quo libuit: sed trāsuersus aufert. Capitolii cellam ipsam intrauit Sexto P. Elio bistro & L. Pedanio Consulibus: propter quod nouis martiis urbs lustrata est eo anno.

INausipicata est & incendiaria auis: propter quam sępe numero lustratam urbē in annalibus inuenimus sicut lucio Cassio & C Mario Consulibus: quo anno & bubone uiso lustrata est: quę sit auis ea: nec reperitur. nec traditur. Quidā ita interpretant incendiariam esse quacūq; apparuerit carbonem ferens ex aris uel altaribus alii spintburnicem eam uocant: sed hęc ipsa quę esset iter aues qui se scire dicer& nō inueni.

CLiuiam quoq; auem ab antiquis nominatam animaduerto ignorari. Quidam clamatoriā dicūt: labeo prohibitoriā et apud Nigidium subim appellatur auis quę Aquilay oua frangit.

SVnt prętera cōplura genera depicta in hetrusca disciplina: sed sęculis ulli non uisa: quę nunc defecisse mirū est: cū abundent etiam quę gula humana populatur.

EX ternoy de auguriis peritissime scripsisse Illaphis nomine putatur. Is tradit noctuam: bubonē: picum arbores cauantē. Trigonem cornicem a cauda de ouo exire: quoniam pondere capitum peruersa oua posteriorē partē corporum fouendā matri applicent.

NOctuay contra aues solers dimicatio maiore circūdante multitudine resupinę pedibus repugnant: collectęq; in arctum rostro & unguibus totę tegunt. Auxiliat accipiter collegio quodam naturę bellumq; partit. Noctuas sexagenis diebus hyemis cubare & viii. uoces habere tradit. Nigidius

SVnt & paruę aues uncoy unguium: ut pici: marcii cognomine insignes & in auspiciis magni: quo in genere arboy cauatores scandentes in surreptū felū modo. Illi uero & supini percussi corticis sono pabulum subesse intelligūt: pullos i cauernis educant auium soli: adactos cauernis corū a pastore cuneos admota quadā herba ab his labefactari credit uulgo. Trebius auctor est clauum uel cuneū adactū quantalibus ui arbori in qua nidum habeat statim exilire cum strepitu arboris cum

insederit clauo aut cuneo. Ipsi principales latio sunt in auguriis a rege qui nomen huic aui dedit. Vnum eorꝫ prescitum transire non queo. In capite prętoris urbaī L. Tuberonis in foro iura pro tribunali reddentis sedit ita placide ut manu prebēderet. Respondere uates exitium imperio portendi si dimitteret. At si exanimaret prętori: & ille protinus hanc concerpsit: nec multo post impleuit prodigium. Vescunt et glande in hoc genere pomisq; multę: sed quę carne tantū non uiuunt excepto milruo quod ipsum in auguriis diuꝫ est.

VNcos ungues habentes omnino non congregant & sibi quęq; prędant. Sunt autem omnes fere altiuolę pręter nocturnas & magis maiores omnibus: alę grandes: corpus exiguum: ambulant difficulter in petris raro consistunt: curuatura unguium prohibente. Nunc de secundo genere dicamus: quod in duas diuidit species: oscines & alites. Illaꝫ generi cantus oris: his magnitudo differentiā dedit. Itaq; precedent ordine omnes reliquas.

IN his pauonum genus cum forma tum intellectum eius & gloriam gēmatos laudatos expandit colores aduerso maxime sole: quia sic fulgentius radiat. Simul imbre quodam repercussus ęteris qui & in opaco clarius micant cōcauata quęrit cauda: omnesq; in aceruum contrahit pennaꝫ quos spectari gaud& oculos. Item cauda annuis uicibus amissa cum foliis arboꝫ donec renascatur alia cum flore pudibundus ac męrens quęrit latebram. Viuit annos xxv. Colores incipit fundere in trimatu. Ab auctoribus non gloriosum tantum animal hoc tradit: sed & maliuolum sicut ansęꝫ uerecūdum: quoniam has quoq; quidā addiderūt notas in his haud probatas mihi: pauonem cibi gratia Romę primus occidit orator hortensius exitiali cęna sacerdocii. Saginare primus instituit circa nouissimū pyrrhaticū bellum. M. Aufidius lurco: ex quo quęstu redditus his sestertia sexagena. M: habuit.

PRoxime gloriā sentiunt & hi nostri uigiles nocturni: quos excitandis in opa mortalibus rumpendoq; somno natura genuit. Norunt sydera & ternas distinguūt horas interdiu cantu: cum sole eunt cubitū: quartaq; castrēsi uigilia ad curas laboręq; reuocant: nec solis ortū incautis patiuntur obrepere: diemq; ueniente nūciant cantu Ipsum uero cantum plausu laterum: imperitant suo generi: & regnū in quacūq; sunt domo exercent dimicationem pariter hoc inter ipōs uelut ideo tela agnata cruribus suis intelligētium finis sępe cōmorientibus: quod si palma contingit: statim in uictoria canunt seq; ipsi principes testant. Victus occultat silens: egreq; seruiciū patitur & plebs tamē ęq; supba graditur ardua ceruice cristis celsa ęclūq; sola uolucrum aspicit crebro in sublime caudam quoq; falcatam erigens. Itaq; terrori sunt etiā leonibus dominis ferarū generosissimis. Iam ex his quidam ad bella tantum & pręlia assidua nascuntur: quibus etiam patrias nobilitarūt. Rhodum aut Tanagrā secūdus est bonos habitus meliciis & chalcidicis ut plane dignę aliti tantum honoris phibeat. Roāna purpura. hoꝫ sunt tripudia solistima: hi magistratus nostros quotidie regunt domusq; ipsi suas claudunt ac referant: hi fasces Romanos impellūt aut retinent. Iubent acies ac prohibent uictoriaꝫ toto orbe partarum auspices hi maxime terrarum imperio imperitant. Ex his etiam fibris quę aut aliter opimae uictimę diis gratę habent ostenta ex se & prępositi eorꝫ uespertiniq; cantus. Nāq; totis noctibus canendo hoeciis nobilem illam aduersus lacedęmonios pręsagiuere uictoriam ita coniecta interpretatione: quoniā uicta ales illa non caner&. Desinūt canere castrati: quod duobus fit modis lumbis adustis candēte ferro aut imis clunibus: mox ulcere oblito figulina creta facilius ita pinguescunt Pergami omnibus annis spectaculum galloꝫ publice editur ceu gladiatoꝫ. Inuenitur ī annalibus in agro Ariminensi. M. lepido. Q. Catulo Cōsulibus in uilla Galerii locutū gallinaceū semel quod ego sciā.

ESt & anseri uigil cura capitolio testata defenso per id tempus canum silentio proditis rebus: quamobrcusam cibaria anseꝫ censores in primis locant: quin & fama amoris argis dilecta forma pueri nomine oleni & Glauces ptolomęo Regi citbara canentis: quem ex eodem tẽpore & aries amasse proditur: potest & sapientię uideri intellectus bis esse. Ita comes perpetuo adhęsisse lacidi philosophb dicit̃ nusquã ab eo non in publico: non in balneis: non noctu: non interdiu digressus. Nostri sapientiores: qui eos recoris bonitate nouere fartilibus in magnam amplitudinẽ crescit Exemptum quoq; lacte mulso augetur nec sine causa in quęstione est quis primus tantum bonum inuenerit. Scipio an metellus uir consularis M. Sesseius eadẽ ętate eques Romanus. Sed quod constat messalinus. Cotta messalę oratoris filius palmas pedum ex bis terrore atque patinis cum gallinaceoꝫ cristis condire reperit: Tribuet̃ enim a me culinis cuiusq; palma cum fide: miꝫ in hac alite a morinis usq; Romam pedibus uenire: fessi pferunt̃ ad primos: Ita cęteri stipatione naturali ppellunt eos Candidoꝫ alterum uectigal in pluma uellunt̃ quibusdam locis bis in anno: rursus plumigeri uestiunt̃: mollior quę corpori proxima: & e germania laudatissima. Candidi ibi: uerum minores gantę uocant̃ pręcium plumę boꝫ in libras denarii quini et ide crimina plerũque auxilioꝫ prefectis a uigili statione ad hęc aucupia dimissis cohortibus totis: eoq; delicię pcessere. ut sine hoc instrumento durare iam ne uiroꝫ quidem ceruices possint. Aliud reperit syrię pars quę comagene uocat̃. Adipẽ eorũ in uase aereo cum cynamo niue multa obrutum: ac rigore gelido maceratũ ad usum pręclari medicaminis: quod ab gente dicit̃ Comagum. Anserini generis sunt clienalopetes: e quibus lautiores epulas non nouit Britania chenorenetes: fere anseres minores. Dec& et craionas suus nitor absolutaq; nigritia in superciliis cocci rubor Alteꝫ eoꝫ genus uultuꝫ magnitudinẽ excedit: quoꝫ & colorẽ reddit: nec ulla auis excepto strucocamello maior corpore implens pondus in tantum aucta ut in terra quoq; immobilis prehendit̃. Gignunt eos alpes & septẽtrionalis regio. In auiariis saporem perdunt moriunt̃ contumacia spiritu reuocato proxie eis sunt quas hispania aues tardas appellat: gręci aotidas damnatas in cibis emissa eni ossibus medulla odoris tedium exemplo sequit̃.

INducias hab& gens pygmęoꝫ ab ascessu gruum ut diximus cum bis dimicatium: inmensus est tractus quo ueniunt: si quis reputet a mari eo quando pficiscũt̃ consertim uolant ad prospiciendum alte ducem quem sequunt̃. Eligũt in extremo agmine peruices qui acclament dispositos habent & qui gregem uoce cõtineãt. Excubias habent nocturnis temporibus lapillum pede sustinetes: qui laxatus somno decidens in diligẽtiam coarguat: cęterę dormiunt capite subter alam condito alternis pedibus insistentes. Dux erecto prouid& collo ac prędicit. Eędem mansuefactę lasciuiunt gyrosq; quosdam indecoro cursu uel singulę peraguut. Certum est pontum transuolaturas primum omnium angustias petere inter duo promontoria cursum opponet caramium mox sabura stabiliri cum mediũ transierint abiici lapillos e pedibus cum attigerint continẽtem & e gutture harenam. Cornelius nepos qui Diui Augusti principatu obiit: cum scriber& turdos pauloante cęptos saginari. Addidit Ciconiam magis placere q̃ grues: cum hęc nunc ales inter primas expectatur illam nemo uelit tetigisse.

CIconię quonam e loco ueniant aut quo se referãt icompertum adhuc est. E lõginquo uenire nõ dubium: eodẽ quo grues modo. Illas hyemis has estatis aduenas Abiturę cõgregãtur in loco certo: comitatęq; sic ut nulla sui generis relinquatur nisi captiua & serua ceu lege prędicta die recedunt. Nemo uidit agmen discedẽtium: cũ discessurũ appareat nec uelre: sed uelisse cernimus. Vtrunq; nocturnis fit tẽporibus Et q̃uis ultra citraue peruolẽt nũq̃ tamen aduenisse usquã nisi noctu existimat̃: py-

thonoſcomē uocant in aſia patētibus cāpis: ubi cōgregatę iter ſe commurmurāt: eāq; quę nouiſſima aduenit lacerant atq; ita abeunt. Notatum eſt poſt idus auguſtas nō temere uiſas ibi. Sūt qui ciconiis non ineſſe linguam confirment: bonos his ſerpētum exitio tantus ut in theſſalia capitale fuerit occidiſſe: eadem legibus pęna quę in homicidiis.

Simili anſeres quoq; & olores ratione commeāt: ſed boꝫ uolatus cernit̃ liburnicaꝫ more roſtrato impetu ferunt̃ facilius ita ſcindētes aera q̃ ſi recta fronte impelleret a tergo ſenſim dilatāte ſe cuneo porrigit̃ agmē: large quia uēto impellēte prębet̃ aurę colla iponūt pręcedētibus feſſos duces tergo recipiūt cicoię nidos coſdē repetūt: genitricum ſenectam inuicem educant.

Loꝫ morte narrat̃ flebilis cantus falſis ut arbitror aliquot experimētis. Idem mutua carne ueſcunt̃ inter ſe. Verum hęc cōmeantium per maria terraſq; peregrinatio nō patitur differri: minores quoq; quibus eſt natura ſimilis. Vtrunq; enī ſupradictas magnitudo & uires corpoꝫ iuitare uideri poſſunt.

Coturnices ante & ſemper adueniunt q̃ grues: parua auis & cum ad nos uenit terreſtris potius q̃ ſublimis aduolat. Et hęc ſimili modo non ſine periculo nauigātium cum appropinquauere terris quippe uelis ſępe incidūt & hoc ſemper noctu merguntq; nauigia. Iter eſt his per hoſpitia certa auſtro non uolant huīdo. ſ. & grauiore uento. Aura tamen uebi uolunt propter pōdus corpoꝫ uireſq; pinis: hinc illa uolantium cōqueſtio labore expreſſa. Aquilone ergo maxime uolant. Ortygometra duce primam eaꝫ terrę appropinquātem accipiter rapit. Semper hinc remeantes comitatum ſollicitant: abeūtq; una per ſua ſigna glottis otus & cycramus. Coturnicibus uenenī ſemen gratiſſimus cibus: quamobcauſam eas damnauere menſę ſimulq; ꝓpter comicialem morbum deſpui ſuetum quem ſolę animalium ſentiunt prēter hominem.

Glottis perlongam exerit liguam: unde ei nomen huic initio blandita peregrinatione auide profectam penitentia in uolatu cum labore. ſ. ſubit reuerti ico mitatam pig& et ſequi: nec unq̃ plus uno die pergit in proximo hoſpitio deſerit. Verū inuenitur alia antecedēte anno relicta ſimili modo in ſingulos dies: cycramus perſeuerantior feſtinat etiam peruenire ad expetitas ſibi terras. Itaque noctibus eas excitat admonetq; itineris.

Otus bubone minor eſt noctuis: maior auribus plumeis eminētibus: unde & nomē illi qdā latine aeſionē uocāt imitatrix: alia auis ac paraſitra: & quodā genere ſaltatrix. Capitur haud difficulter ut noctua intenta in aliquam circūeūte alio quod ſi uentus agmē aduerſo flatu cęperit inhibere ponduſculis lapidum apprehēſis aut gutture harena repleto ſtabilitate uolāt.

Abeunt et hyrundines hybernis menſibus ſola carne ueſcēs auis: ex his quę aduncos ungues non habent: ſed in uicina abeunt africę ſecutę montium receſſus. Inuentęq; iam ſunt ibi nudę atq; deplumes. Thebaꝫ tecta ſubire negant̃: quoiā urbs illa ſępius capta ſit: nec bizicis in thracia propter ſcelera terei. Cecina uolacetranus equeſtris ordinis quadrigaꝫ dominus comprehenſas in urbe ſecū auferens uictorię nuntias amicis mittebat. In eundem nidum remeantes ilico uictorię comites. Tradit & Fabius pictor in annalibus ſuis cū obſideretur preſidium Romanū a liguſtis appulis hyrundinū a ſe epiſtolam allatam ne lino ad pedē eius alligatō nodis ſignificar& quoto die adueniente auxilio eruptio fieri deber&. Volucrum ſoli hirūdini flexuoſi uolatus uelox celeritas: quibus ex cauſis rteq; rapinę cęteraꝫ alitū obnoxiae ſunt. Ea demum ſola auium non niſi in uolatu paſcitur.

Abeunt & merulę turdiq; & ſturni ſimili modo in uicina: ſed hi plumam non amittunt nec occultantur. Viſi ſępe ibi: quo hybernum pabulum petūt. Itaq; i

Germania hyeme maxime turdi cenuntur. Vere turtur occultatur pēnasq; amittit: abeunt & palumbes quonam & in his icertum. Sturnoꝫ generi propriū cateruatim uolare & quodam pilę orbe circūagi omnibus in mediū agmen tēdentibus.

TEmporum magna differentia auibus peremnes ūt columbę. Semestres ut hyrundines. Trimestres ut turdi uel turtures & quę cum fętum eduxere abeunt ut gargali uppupę.

VEctores sunt omnibus ānis aduolare Ilium ex ęthiopia aues & confligere ad mēnonis tumulum: quas ob id mēnonidas uocant. Hoc idem quinto quoq; anno facere eas in ęthiopia circa regiam mēnonis exploratum sibi Cremutius tradit. Simili modo pugnant meleagrides in Boecia affricę: hoc est gallinaꝫ genus gitberum uarius sparsum plumis: quę nouissimę sunt peregrinarū auium immensas receptę propter ingratum uirus. Veꝫ meleagri tumulus nobiles eas fecit.

SEleucides aues uocantur: quaꝫ aduentū ab ioue pręcibus ĩpetrant Casini mōtis incolę fruges eoꝫ locustis uastantibus nec unde ueniant: quoue abeant cōpertū nūq; conspectis nisi cum pręsidio eaꝫ indiget.

INuocant ęgyptii ibides suas contra serpentium aduētum & eleusimi acorem deum muscarum multitudine pestilentiam afferente quę protinus intereunt: qua litatum est ei deo.

SEd in secessu & noctuę paucis diebus latere tradunt: quaꝫ genus in Creta insula non est & etiam si qua inuecta sit emoritur. Nam hęc quoq; mira naturę differentia: alia alis locis negat tanq; genera frugum fruticū ue: sic & animaliū non nasci translaticium inuecta mori. Mirum quidem illud est unius generis saluti aduersum. Quę ut ista naturę inuida aut qui terrarum dicati auibus termini. Rhodos aquilam non hab&. Transpadana italia iuxta alpes larium lacum appellat amęnum arbusto agro: ad quem Ciconię non transmeant: sicuti nec octauum citra lapidem ab eo ĩmenso alioquin finitimo. Insubrium tractu examina gracculoꝫ & monedularum: cui soli aui furacitas auri ar gētiq; pręcipua mira est. Picus martius in Taretino agro negat esse: nuper & adhuc tamen rara ab appennino ad urbē uersus cerni cępere. Picarum genera quę longa insignes cauda uarie appellant: propriū his calueſcere omnibus annis cum seritur rapa: perdices nō trāsuolāt boecię fines in attica nec ulla auis in pōto īsula: qua sepultus est Achilles infestat sacratam ei ędem. In fidenate agro iuxta urbem. Ciconię nec pullos nec nidum faciunt. At in agꝫ uolaterānū palūbium uis e mari quot ānis aduolat: Romę in ędē herculis in foro boario: nec muscę: nec canes intrant. Multa pręterea similia quę prudens subinde omitto in singulis generibus fastidio parcens: quippe cum Theophrastus tradat iuectitias esse ĩ asia etiā colūbas & pauones & ceruos. Et in cyrenayca uocales ranas: alia admiratio circa oscines fere mutāt colorem uocemq; tempore ānī: ac repēte fiūt alię: quod in grandiore alitū genere grues tantum. Eę eni senectute nigrescunt. Merula ex nigra rufescit: canit ęstate hyeme balbucit. circa solsticiū muta. Rostꝫ quoq; amiculis in ebur transfigurat dūtaxat maribus. Turdis color ęstate circa ceruice. Varius hyeme cōcolor: luscinis diebus ac noctibus continuis. xv. garrulus sine itermissu cātus dēsante se frōdium germine nō in nouissimū digna miratu aue primum tāta uox tā paruo ĩ corpusculo: tam pertinax spiritus: demum ĩ una pfecta musicę sciētia. Modulatus editur sonus & nūc cōtinuo spiritu trahitur in lōgum: nūc uariatur iflexo nūc distinguitur cōciso: copulatur ĩ torto: promitur: reuocatur ifuscatur ex iopiātu. Interdum & secum ipse murmurat: plenus grauis acutus creber extētus: ubi usum est uibrās summus medius imus: breuiterq; omia tam paruulis ĩ faucibus: quę tot

exquisitis tibiaꝫ tormētis ars hominū excogitauit: ut non sit dubium hāc suauitatē
premōstratam efficaci auspicio cum in ore Itesichori cecinit ifantis. At ne quis du-
bit & artes esse plures: singuli sunt cantus & nec idem omnibus sed suus cuiq; cer-
tant inter se palamq; animosa contētio est uicta morte finit sepe uitā spiritu prius
deficiente q̄ cantu meditant̄ alie iuueniores uersusq; quos imitētur accipiūt. Audit
discipula intentione magna & reddit uicibus quē reticens itelligit emēdate correctio
et in docēte quēdam reprehensio. Ergo seruoꝫ illis preda sunt: & quidem amplior
q̄ quibus olim armigeri parabant̄. Scio uisu candidam alioquin quod est prope in-
usitatum menisse quē agrippine Claudii principis coniugi dono daret̄. Visum iā
sepe iussas canere cepisse: & cum symphonia alternasse: sicut homines repertos: qui
sonum eaꝫ addita in transuersas harundines aqua in foramen spirantes linguē ue
parua aliqua opposita mora indiscretā redderent similitudinē. Sed hē tantē: tamque
artifices argutie a xv. diebus paulatim desinūt: nec ut fatigatas possis dicere. aut sati-
atis. Mox estu aucto in totum alia uox fit: nec modulata aut uaria. Mutatur & color
postremoq; hyeme ipsa non cernit̄ & linguis eaꝫ tenuitas illa prima nō est quē ce-
teris auibus pariunt uere primo cōplurimū sena oua: alia ratio ficedulis. Nam for-
mam simul coloremque mutant: hoc nomen autumno non habent: postea melā-
coriphi uocant̄ sic & erartaeus hyeme. Idem phenicurus estate. Mutat & uppupa
ut tradit Esebilus poeta obscena alias pastu auis crista uisenda plicatili cōtrahens eā
subrigensq; per longitudinē capitis. Oenanthe quidem & statos latebrē dies hab &
exoriēte syrio occultata. Ab occasu eiusdē prodit: quod miramur ipsis diebus utrūq;
Clorion quoque qui totus est luteus hyeme non uisus circa solsticia procedit.

MErulē circa cyllenem arcadiē: nec usq̄ alicubi candidē nascunt̄. Ibis circa pe-
lusium tantum nigra est: ceteris omnibus locis candida:

OScines preter exceptas nō temere fetus faciūt āte equinoctium uernū: aut post
autumnale. Ante solsticium autē dubios: post solsticium uitales.

EO maxime sunt insignes halcyones dies: eaꝫ partus qui quoq; nauigāt maria
nouere. Ipsa auis paulo āplior passere: colore cyaneo ex pte maiore tantū purpureis
et candidis admixta pennis: collo gracili ac procero. Alterū genus eaꝫ magnitudine
distinguit̄ & cantu minores in harundinetis canūt: Halcyonem uidere rarissimum
est: nec nisi uergiliaꝫ occasu & circa solsticia brumam ue nauē aliquando circūuolata
statim in latebras abeuntē. Fetificant bruma quidies halcyonides uocantur: placido
mari per eos & nauigabili siculo maxime in reliquis partibus est quidem & mitius
pelagus siculum utrinque tractabile. Faciunt autem septem ante brumam diebus
nidos & totidem sequentibus pariūt. Nidi eaꝫ admirationē habēt pilē figura pau-
lulum eminenti ore per quam angusto grandium spongiaꝫ similitudine ferro iter-
cidi non queunt. Franguntur ictu ualido ut spuma arida maris: nec ūde cōfringāt̄
inuenitur. Putant & spinis aculeatis piscibus eni uiuūt. Subeunt & i amnes pariūt
oua qna. Gauie in petris nidificant: mergi in arboribus pariunt oua plurimū terna:
sed gauie estate: mergi incipiente Vere.

HAlcyonum nidi figura reliquaꝫ quoq; solertie nos admonent: neq; alia parte
ingenia auiū magis admiranda sunt. hyrūdines luto cōstruunt: stramēto roborant.
Si quando inopia est luti madefactū multa aqua pennis puluerem spargūt ipsum
uero nidum mollibus plumis fractis florisq; cōsternūt tepefaciendis ouis simul ne
durus infantibus sit pullis. In fetus summa equitate alternant cibos notabili mūdi-
cia egerunt excremēta pulloꝫ adultosq; circūagi docent: & foris saturitatem emittere

Alteꝫ genus hyrundinum eſt ruſticarum et agreſtiũ: quę raro in domibus diuerſos figura: ſed etiã materia configũt nidos totos ſupinos faucibus porrectis in anguſtũ utero capaci. Mirum qua peritia occultandis habiles pullis & ſubſternẽdis molles. In ęgipto heradeatico hoſtio molẽ continuationẽ nidoꝫ euagãti. Nilo inexpugnabilem opponũt ſtadii fere unius ſpacio quod humano opere perfici non poſſ&. In eadem iuxta oppidum compton inſula eſt ſacra Iſidi quam ne lacer& nimis idem muniũt ope iſipientibus uernis diebus palea & ſtramẽtis roſtro firmãtis cõtinuatis p triduũ noctibus tanto labore: ut multas in opere emori cõſt&. eaq; milicia illis cũ anno redit ſemper. Tertium eſt eaꝫ genus: excauant ripas atq; ita nidificant: harum pulli ad cinerem ambuſti mortifero fautium malo multiſq; aliis morbis humai corporis medent. Non faciunt hę nidos: migrantq; multis diebus ante ſi futuꝫ eſt ut auctus ãnis attingat. In genere uitę ripaꝫ eſt cui nidus ex muſco arido ita abſoluta pficit pila ut inueniri nõ poſſit aditus. Agatilis appellat eadẽ figura ex lino itexẽs picoꝫ aliquis ſuſpenditur ſurculo primis in ramis cyati modo ut nulla quadrupes poſſit accedere. Gangulos quidem ipſos depẽdẽtes pedibus ſomnũ capere cõfirmãt quia tutiores ita ſe ſperant. Iam publicum quidem omniũ eſt tabulata ramoꝫ ſuſtinendo nido prouide eligere ab ymbre camerare aut fronde protegere denſa. In arabia cynamolgus auis appellatur Cinami ſurculis nidificat plũbatis eos ſagittis decuciunt indigenę mercis gratia. In ſcythiis auis magnitudine othidis binos parit leporina pelle ſemper in cacuminibus ramorum ſuſpẽſa picę: cum diligẽtius uiſum ab homine nidum ſenſere: oua tranſgerun talio: hoc in his auibus quaꝫ digiti non ſint accomodati cõplectendis tranſferendisq; ouis miro tradit modo. Nam ſurculo ſuper bina oua impoſito ac feruminato alui glutino ſubdita ceruice medio ęq̃ utriq; libra deportant alio nec uero his minor ſolertia: quę cunabula in terra faciũt corpis grauitate prohibite ſublime petere merops uocat genitores ſuos recõditos paſcens pallido intus colore pennaꝫ ſupne cyaneo priore ſubrutilo. Nidificat in ſpecu ſex pedum defoſſa altitudine perdices ſpina & frutice ſicut muniunt receptaculum ut contra feram abunde uallẽtur: ouis ſtragulum molli puluere contumulant: nec in quo loco peperere incubant: ne cui frequẽtior conuerſatio ſuſpecta ſit tranſferũt alio Illę quidem & maritos ſuos fallunt: quoniam intẽperantia libidinis frangunt earũ oua ne incubando detineant. Tunc inter ſe dimicant mares deſiderio ſęminarum. Victum aiunt uenerem pati. Id quidem & coturnices & gallinaceos aliquando perdices uero a domitis feros & nouos aut uictos iniri promiſcue. Capiunt quoq; pugnacitate eiuſdem libidinis contra aucupis indicem exeunte in pręlium duce totius gregis: capto eo procedit alter ac ſubinde ſinguli. Rurſus circa conceptũ ſęminę capiunt cõtra aucupem ſęmina exeũte: ut rixando abigat eum nec in animali alio par opus libidinis ſi contra mares ſteterint ſęminę aura ab his flante prągnãtes fiũt hyantes autem exerta lingua per id tempus ęſtuant cõcipiũt & ſuper uolantiũ afflatu ſępe uoce tãtum audita maſculi: adeoq; fecit libido etiam fętus charitatẽ: ut illa furti & in occulto incubans cum ſenſit ſęminã aucupis accedentẽ ad marẽ laniet reuocetq; et ultro prębeat ſe libidini. Rabie quidem tanta ferunt ut in capite aucupantiũ ſępe cęcę metu ſedeant. Si ad nidum is cęperit accedere procurrit ad pedes eius fęta prągrauem aut delumbẽ ſeſe ſimulans: ſubitoq; in ꝓcurſu aut breui aliquo uolatu cadit tracta aut ala: aut pedibus procurrit. Iterum iam iam prehẽſuꝫ effugiens: ſpęq; fruſtrans donec in diuerſum abducat a nidis. Eadem in pauore libera ac materna uacãs cura in ſulco reſupina gleba ſe terrę pedibus appręhẽſa operit: perdicum uita ad xvi annos durare exiſtimat.

AVes columbarum maxime ſpectant ſimili ratione mores ide et pudicitia illis prima & neutri nota adulteria coniugii fidem nõ uiolant cõmunęq; ſeruãt domum niſi celebs aut uidua domum non relinquit & imperioſos mares. Subide etiã

iniquos ferunt: quippe cum suspitio est adulterii: q̃uis natura non sit: tunc plenũ querela guttur: sęuiq; rostro ictus: mox in satisfactione exosculatio & circa ueneres pręceps. crebris pedũ orbibus adulatio. Amor utriq; sobolis ęqualis. Sępe & ex hac causa castigatio pigrius intrante fęmina ad pullos parturiẽti solatia & ministeria ex mare pullis primo salsiorem terram collectam gutture. In ora inspuunt pręparåntes tẽpestiuitatem cibo: proprium generis eius & turturum cũ bibant collo non resupinare: largeq; bibere iumẽto⁊ modo.

Viuere palumbes ad tricesimũ annũ reliquos ad xl. Aristoteles auctor est uno tantum incõmodo unguium: eodem & argumento senectę qui citra perniciẽ reciduntur. Cantus omnibus similis atq; idem trino conficit̃ uerlu prętercq; i casula genitus hyeme mutis uere uocalibus. Nigidius putat cum oua incũbat sub tecto nominata palũbem relinquere nidos: pariunt autem post solsticia. Colũbę & turtures. Octonis annis uiuũt.

Contra passeri minimũ uitę cui salacitas par· Mares negant̃ anno diutius durare argumẽto quia nulla ueris initio apparcat nigritudo in rostro: quę ab ęstate incipit: fęminis longiusculum spatium. Verum colũbis inest quędam gloria intellectus nosse credas suos colores uariętatemq; dispositam: qua etiã ex uolatu creditur plaudere in ęlo uarieq; sulcare: qua in ostentatione ut uictę prębent̃ accipitri implicatis strepitu pennis qui non nisi ipsis alaꝫ humeris eliditur: alioquin soluto uolatu in multũ uelocioré speculat̃ occultus frõde latro & gaudente in ipsa gloria rapit.

OBiid cum bis habenda est auis quę titingulos uocatur: defendit .n. illas teretq; accipitres naturali potẽtia in tantũ ut uisum uocemq; eius fugiãt: hac de causa prącipuus columbis amor eorum ferũtq; si in quattuor angulis defodiantur in ollis nouis oblitis nõ mutare sedem colũbas: quod auro infectis alaꝫ articulis quęsiuere aliq non aliter inoxius uulneribus multiuaga alioqui aue. Est .n. ars illis iter se blãdiri & corrumpere alias furtoq; cõmutatores reuerti quin & internũcię in rebus magnis fuere & epistolas annexas earum pedibus obsidione mutinẽsi in castra consulũ x. Bruto mittente. Quid uallum & uigilum obsidio: atq; etiam retia amne prętẽta profuere Antonio per ęlum eunte nuntio: & barũ amore insaniunt. Multi super tecta ędificant turres: bis nobilitatẽ singularũ & origines narrant uetere iam exeplo L. Assuis eques Ro. ante bellum Ciuile Põpeianũ denariis quadringentis singula paria uendidit ut. M. Varro tradit quin & patriam nobilitauere in campania grandissime proueire existimatę. Haꝫ uolatus in reputationẽ ęteraꝫ quoq; uolucꝫ nos impellit.

OMnibus anialibus reliquis certus & huiusmodi & in suo cuiq; genere icessus est. Aues solę uario meatu ferunt̃ & in terra & in aere ambulant. Aliq ut cornices saliunt: aliq ut passeres merulę currunt ut perdices rusticulę ante se pedes iaciunt: ut Ciconię grues expandunt alas pendẽtesq; raro iteruallo quatiunt: aliq crebrius: sed & primas dũtaxat pẽnas: aliq & tota latera plaudũt. Quędam uero maiore ex parte cõpressis uolant percussisq; semel. Aliręq; & gemino ictu aere feruntur: uel inclusum eum iaculant̃ prementes sese in sublime in rectum in pronum impingi putes aliq̃s aut missas rursus ab alto cadere illas salire. Anates solę quęq; sunt eiusdẽ generis in sublime protinus sese tollunt atq; e uestigio ęlum petũt: hę etiam ex aq̃ in foueas quibus feras uenamur delapsę solę euadunt. Vultur & fere grauiores nisi ex procursu aut altiore cuniculo immisse nõ euolant. Cauda regũt̃ aliq circũspectãt aliq: aliq flectunt colla: nõnullę uescunt̃ eis quę rapuere pedibus: sine uoce nõ uolãt multę aut ex contrario semper in uolatu silent subreptę pronę obliquę in latera in ora quędam resupine ferunt̃ ut si pariter cernantur plura genera non in eadem natura esse uideantur.

PLurimum uolant quę apodes uocantur quia carent usu pedum. Ab aliis cypseli appellantur hyrundinũ spetie. Nidificant in scopulis hę sunt quę toto mari cernuntur nec ũq̃ tanto longo naues: tãq; cõtinuo cursu recedũt a terra ut nõ circũuolitent eas apodes. Cętera genera resident & insistunt: his quies nisi in nido nulla aut pendent aut iacent & ingenia ęq; uaria ad pastum maxime.

CAprimulgi appellantur grandiores merulę aspectu fures nocturni. Interdiu. n. uisu carent. Intrant pastorũ stabula: caprarũq; uberibus aduolant succũ propter lactis: qua iniuria uber moritur: capriscq; cęcitas quas ita mulsere oboritur petea noiatur aduolans ad eas quę se in mari mergũt & capita illarũ morsu corripiens donec captũ ram extorqueat: eadem cum deuoratis se impl& conchis calore uentris coctas euomit atq; ita ex his exculenta legit testas extrahens.

VIllaribus gallinis & religio inest. Inborrescunt edito ouo: excutiũtq; sese & circũacte purificant: aut festuca aliqua sese & oua lustrant.

MInimę auium cardueles impetrata faciunt nec uocẽ tantũ sed pedibus & ore ꝓ manibus. Est quę boum mugitũ imitetur in arelatẽsi agro: taurus appellata: alioquin parua est. Equorũ quoq; hinnitus anthus nomine herbę pabulo aduentu eorũ pulsa imitatur ad hunc modum se ulciscens.

SVper omnia humanam uocem reddunt psytaci quidã etiam sermocinãtes. India auem hanc mittit psitacẽ uocat uiridem toto corpore torq; tantum miniato in ceruice distinctum. Imperatores salutat & quę accipit uerba pronuntiat: in uino prącipue lasciua. Capiti eius duricia eadẽ quę rostro: hęc cũ loq discit ferreo uerberatur radio non sentit aliter ictus cũ deuolat rostro se excipit: illi imitiur leuiorẽq; se ita pedum infirmitati facit. Minor est nobilitas. quia non ex longiquo uenit: sed expressior loquacitas certo generi picarũ est. Adamant uerba quę loquũtur & discũt & diligunt meditantesq; intra semet cura atq; cogitatione. Intentionẽ nõ occultãt. Constat eimori uictas difficultate uerbi. Aut ni subinde eadẽ audiant memoria falli quęrentesq; mirum in modum hylarescunt: si interim audierit id uerbum: nec uulgaris his forma q̃uis non spectanda. Satis illis decoris in spetie sermonis humani est. Verũ ad discere alias negant posse q̃ quę ex genere earũ sunt & quę glande uescuntur. Et iter eas facilius quibus quini sunt digiti in pedibus ac ne eas quidẽ ipsas primis duobus uitę annis: latior his est lingua omnibus in suo cuiq; genere: quę sermonẽ imitantur humanũ q̃q̃ id pene in omnibus cõtingat:

AGrippina Coniunx Claudii Cęsaris turdum habuit quod nũq̃ ante imitãtem sermones hominum. Cum hoc proderẽ.

HAbebant & Cęsaris iuuenes. Item sturnum luscinias gręco & latino sermone docilis: prąterea meditantes in diem & assidue noua loquentes: longiore etiã cõtextu docentur secreto: & ubi nulla alia uox misceatur assidẽte qui crebro dicat ea quę condita uelit aliquo blandiente.

REddatur & Coruo sua gratia indignationẽ quoque populi Romani testata nõ solum conscia. Tyberio principe ex fętu supra Castoris edẽ genito: pullus i apposita sutrinam deuolauit etiam regione commendatus officinę domino. Is mature sermoni assuefactus omnibus matutinis euolans in rostra in forũ uersus: Tyberium deinde germani cũ & drusum Cęsares nominati mox transeũtẽ populum Romanum salutabat: postea ad tabernã remeans pluriũ annorũ assiduo officio meritus: hunc sine emulatione uicinitatis manceps proxime sutrinę siue iracũdia subita ut uoluit uideri excremẽtis eius posita calceis macula exaniauit tãta plebeis cõsternatione ut primo pulsus ex ea regione mox & interemptus sit: funusq; aliti innumeris celebratum exequiis. Constratum lectum super ęthiopũ duorũ humeros prącedente tibicine & Coronis omnium generũ ad rogum usq; qui cõstrictus dextra

uiq appiq ad secundum lapidem in campo ridiculi appellato fuit. Adeo satis iusta causa Populo Ro. uisa est exequias ingenium auis: aut supplicii de Ciue Ro.. In ea urbe in qua multorum principũ nemo deduxerat funus. Scipionis uero Aemiliani post Carthaginẽ Numantiamque deletas ab eo nemo uindicauerat mortem. Hoc gestum M. Seruilio C N. Cestio Consulibus ad v. kl. Aprilis. Nunc quoque erat i urbe Romana hoc prodẽte me equitis Ro. Cornix hebetica primũ colore mira admodum nigratio: deinde plura contextu uerba exprimens & alia atque alia crebro addiscens: nec non & recens fama Crateri mocerotis cognomine in erriena regione Asiq Coruoq opera uenantis eo q deuehebat in siluas eos insidentes humeris corniculas illi uestigabat agebantq eo pducta cõsuetudine ut exeuntem sic comitaret et feri. Tradẽdum putauere memoriq quidam uisum per sitim lapides congerentẽ in situlam monumẽti: in qua pluuia aqua durabat: sed quq attigi non possi & ita descendere pauẽtẽ expressisse tali cõgerie quantũ potui sufficer&.

Nec diomedeas pręteribo aues. Iuba catharactas uocat: & eis esse dẽtes oculosq igneo colore cetero cãdidas tradens duos semp bis duces alteq ducere agmen alteq cogere: scrobes excauare rostro inde crate consternere & operire terra: quq ante fuerit egesta. In bis fętificare: fores binas omnium scrobibus orientẽ spectare quibus exeant in pascua: occasum quibus redeãt. Alium exonerature subuolare semper & cõtrario flatu: uno bę in loco totius orbis uisunt. In insula quam diximus nobilem diomedis tumulo atq delubro. Contra Apuliq orã fulicaq similes aduenas barbaros clangore infestant grecis tantum adulant miro discrimine: uelut generi Diomedis bęc tribuentes. Eędẽq eum quotidie pleno gutture madentibus pennis perluunt atq purificant. Vnde origo fabulq diomedis sotios in earum effigies mutatos.

Non omittendum est cum de ingeniis disserimus e uolucribus byrũdines esse indociles & e terrestribus mures: cum Elephanti iussa faciant leones iuga subeant In mari uituli: totq piscium genera mitescant.

Bibunt aues suctu ex bis quibus longa colla intermittentes & capite resupinato uelut infundentes sibi porphirio solus morsu bibit. Idem e proprio genere omnem cibum aqua subinde tingens: deinde pede ad rostq ueluti manu afferens laudatissimi in comagene: rostra bis & prelonga crura rubent.

Nacc quidem & hematopodi multo minori q̃q̃ in eadẽ cruq altitudiẽ. Nascit in egypto: insistit ternis digitis: precipuum ei pabulum miscę. Vita in Italia paucis diebus grauiores omnis fruge uescunt: altiuolę: carne tantũ inter aquaticas Mergi solida ut deuorauere quę cęterę reddunt. Oloq similitudinẽ Onocrotali habẽt nec distare existimarent omnino nisi faucibus ipsis inesset & alterius uteri genus. Hęc oia inexplebile animal cõgerit mira ut sit capacitas: mox perfecta rapiã sensim ide in os reddita inferam aluum ruminantis more defert. Gallia bos septẽtrionali proxiã oceano mittit. In hercinio germaniq saltu inusitata genera alitum accepimus: quarum plumę ignium modo colluceant noctibus: in cęteris nihil pręter nobilitatem lõgiquitate factam memorandam occurrit.

Phalerides. i. seleucia parthorum & in Asia aquaticarum laudatissime. Rursus fasianę in colchis geminas ex pluma aures summittũt surrigũtque. Numidicę in parte affricę Numidia omnesq iam in italia phenicopteri liguã precipui saporis esse. Apicius docuit nepotum omnium altissimus gurges: attagen maxiẽ Ionius celeber & uocalis alias: captus uero ommutescens quondam existimatus inter raras aues. Iam & in gallia hyspaniaq capitur & alpibus etiam ubi & ualacrocoraces aues balearũ insularũ peculiares: sicut alpium pirrocorax luteo rostro: niger & precipuo

ſapore:lagopus pede leporino uillo nomen hoc dedere: cętero candido columbarū magnitudine non extra terram eam uesci facile quando nec uita māſueſcit & corpus ociſſime marceſſit. Eſt alia nomine eodem a coturnicibus magnitudine tantum differens croceo tinctu cibis gratiſſima. Viſam in alpibus ab ſe peculiarem ęgypti ibi Magetius Caluinus prefectus eay prodidit.

VEnere in Italiam & Bebriacenſes bellis Ciuilibus tranſpadum & nouę aues. Ita enim adhuc uocant turdoy ſpetie paulum infra columbas magnitudine ſapore gratę. Baleares inſule nobiliorē etiam ſupradicto porphirionē mittunt ibi & buteo accipitrum generis in honore mēſay eſt. Item nibiones ſic uocabat minorem gruem: pegaſas equino capite uolucres & griphas auricata adūcitate roſtri fabuloſas reor. Illos in ſcythia: hos in ęthiopia: equidem & tragophana: de qua plures affirmant maiorem aquilam: cornua in tēporibus curuata habentē ferruginei coloris tantum capite ęniceo: nec ſyrenes impetrauerint fidem hic& affirmēt: Dinō & clytarchus ęlebrati auctores pariter in india eſſe mulcerique eay cantu: quos grauatos ſomno lacerent. Qui credat iſta & melampodi profecto aures lambēdo dediſſe intellectū auium ſermonis dracones non abnuat: uel quę Democritus tradit nominādo aues: quarum confuſo ſanguine ſerpens gignatur quē quiſquis ederit intellecturus ſit alitū colloquia. quęq; de una aue galerita priuati commemorat etiā ſine his īmēſa uitę ambage circa auguria: nominant ab homero. Scopes auium genus. neq; hay ſatyricos motus cum inſident pleriſq; memoratos facile conceperim mente: neque ipſę iā aues naſcunt quamobrē de cōfeſſis diſſeruiſſe pręſtiterit.

GAllinas ſaginare deliati cępere. Vnde peſtis exorta opimas aues & ſuopte corpore unctas deuorandi: hoc primū antiquis cęnay iterdictis excęptū inuenio. Iam lege C. Fanii Cōſulis xi. annis ante tercium punicū bellum nequid uolucy ,pponeret pręter unam gallinā quę nō eſſ& altilis: quod deinde caput tranſlatū per omnes leges ambulauit. Inuentūq; diuerticulum eſt in fraudem eay gallinaceos quoq; paſcendos lacte addito cibis multo ita gratiores approbant fęminę quidē non omnes ad ſaginam eligunt: nec niſi in ceruice pingui cute. Poſtea culinay artes ut clunes ſpectent: ut diuidant in tergora ut a pede uno dilatatę repoſitoria occupent. Dedere et parthi coccis ſuos mores: nec tamen in hoc mangonio quicq̄ totum placet clune alibi tantum pectore laudatis. Auiaria primus inſtituit incluſis omnium generum auibus M. lelius ſtrabo Brunduſii equeſtris ordinis ex eo cępimus carcere animalia coercere quibus natura cęlum aſſignauerat.

MAxie tamē inſignis eſt in hac memoria Clodii Eſopi tragici hiſtrionis patina ſexcētis ſeſtertiis taxata: in qua poſuit aues cantu aliquo: aut humano ſermoē uocales nūmis vi. ſingulas emptas: nulla alia īductus ſuauitate: niſi ut is imitatione hominis manderet. Ne queſtus quidē ſuos reuertitus illos optimos & uoce meritos dignus prorſus filio a quo diximus deuoratas margaritas. Non ſit tamē ut uey fatear facile inter duos iudicium turpitudinis niſi quod minus eſt ſummas rerum naturę opes q̄ hominū linguas cęnaſſe

GEneratio auium ſimplex uidet eſſe cum & ipſa habeat ſua miracula: quoniā et quadrupedes oua gignunt Cameleontes lacertę & item quas diximus ita ſerpentes: pennatoy autem infecūda ſunt quę aduncos habēt ungues generis nulla ex his ſupra quaterna edit oua. Tribuit hoc auiū generi natura: ut fecūdiores eſſent fugaces eay q̄ fortes: plurima pariunt ſtrutiocameli gallinę perdices ſoli coitus auibus duobus modis fęmina conſidēte humi: ut in gallinis: aut ſtante: ut in gruibus. Ouorū alia ſunt candida: ut columbis perdicibus: alia pallida ut aquaticis: alia punctis diſtincta: ut meleagridum: alia rubri coloris: ut faſianis centridis. Intus autem omne

ouum uolucrum bicolor. Aquatici lutei plusq̃ albi: Id ipsum magis luridum quã
cęteris piscium unicolor in quo nihil candidi. Auium oua ex calore fragilia. Serpẽ-
tum ex frigore lenia piscũ ex liquore mollia: aquatiliũ rotũda: reliqua fere fastigio
cacuminata exeunt a rotundissima sui parte dum pariunt̃ molli putamine: sed pro-
tinus durescẽte quibuscũq; emergunt portionibus quę oblonga sunt oua gratioris
saporis putat Oratius flaccus fęminam edunt: quę rotũdiora gignunt̃. reliqua marẽ
Vmbilicus ouis a cacumine inest: ceu gutta eminens in putamine.

QVędam omni tẽpore coeunt ut gallinę & pariunt: prętercq̃ duobus mensibus
hyemis brumalibus. Ex his iuuenes plura q̃ ueteres sed minora & in eodẽ fętu pri-
ma ac nouissima. Est autẽ tanta fęcũditas ut aliquę & saxigena pariãt: aliquę quotti-
die: aliquę bis die: aliquę in tãtum ut & fętu moriantur: Adrianis laus maxima. Co-
lumbę decies anno pariunt: quędam & undecies: In ęgypto uero & brumali mense
hyrundines & merulę & palumbi & turtures bis ãno pariũt. Cętere aues fere semel
Turdi in cacuminibus arborum nidificantes luto pene cõtextũ in secessu generant
A coitu x diebus oua maturescunt in utero. Vexatis autẽ gallinę & columbę penna
euulsa alia ue simili iniuria: Diutius omnibus ouis medio uitelli parua inest uelut
sanguine a gutta quod esse cor auium existimant: primũ in omni corpore id gigni
existimantes in ouo certa gutta ea salit palpitatq; ipsum alias ex aluo liquori oui cor-
poratur̃ Cibi enim in luto est: omnibus intus caput maius toto corpore oculi cõpressi
capite maiores. Increscẽte pullo candor in medio uertit̃ luteum circũfundit̃ xx. die
mouetur ouum iam uiuentis ĩtra putamẽ: uox auditur: ab eodem tẽpore plumescit
ita positus: ut caput supra dextrum habeat pedem: dextram uero alam supra caput
Vitellus paulatim deficit. Aues omnes in pedes nascunt̃. Contraq̃ reliqua animalia,
quędam gallinę gemina oua pariũt: & geminos interdum excludunt: ut Cornelius
celsus auctor est: alterum maiorem aliqui negãt omnino geminos excludi plus xxv.
incubanda subici uetant: parere a bruma incipiunt optiã fętura ante ueꝫ equinoctiũ
post solstitium nata non implent magnitudinẽ iustam: tantoque minus q̃to serius
prouenere.

OVa incubari intra x. dies edita utilissimũ uetera aut recentiora infęcunda subi-
ci ipari numero debẽt quarto die postq̃ cępere icubare. Si cõtra lumẽ cacuminẽ
ouoꝫ apprehenso una manu purus & uniusmodi perluceat color: sterilia existimãt̃
esse: pq; eis alia sustituẽda & in aqua est experimentũ: mane fluitat. Itaq; sidẽtia: hoc
est plena subici uolunt. Concuti uero experimento uetãt: quoniam nõ gignãt con-
fusis uitalibus uenis. Incubationi datur initium post nouam lunam: quia prius in-
cobata nõ prouenunt. Celerius excludunt̃ calidis diebus: ideo ęstate undeuigesiõ
educet fętum hyeme xxv. Si incubatu tonuit oua pereunt & accipitris audita uoce
uiciant̃. Remediũ cõtra tonitrua clauus ferreus sub stramine ouoꝫ positus: aut ter-
ra ex aratro. Quędam autem & citra incubitum sponte natura gignũt: ut in ęgypti
figmentis. Scitum de quodã putatore reperitur. Syracusis tam diu putare solito do-
nec cooperta terra fętum edere oua quin & ab homine perficiuntur.

IVlia augusta prima sui iuuenta Thyberio Cęsare ex Nerone grauida cũ pare-
re uirilem sexum admodũ cuperet: hoc uisa est puellari augurio: ouũ in sinũ fouen-
dũ atq; cũ deponẽdũ haber& nutrici p sinũ tradẽdo ne intermitteret̃ tepor: nec fallo
Augusta augurata ꝓdit̃. Nup ide fortassis inuẽtũ: ut oua calido loco iposita paleis
igne modico foueretur homine uersante pariterq; & statuto die illinc erũpere fętus
Traditur quędam ars gallinarii cuiusdã dicẽtis ęꝫ ex quaque esset̃. Narrant̃ & mor-
tua gallina mariti eaꝫ uisi succedentes inuicem & reliqua fętę more faciẽtes abstinẽ-
tesq; se cantu. Super omnia est anatum ouis subditis atque exclusis admiratio prima

non plane agnoscentis fętũ. Mox incertis incubitus sollicitę cõuocantis postremo lamentis circa piscinę stagna mergẽtibus se pullis natura duce.

GAllinarum generositas spectat crista erecta: interim & gemina pennis nigris ore rubicundo: digitis imparibus: aliquando & sup quattuor digitos trasuerso uno Ad rem diuinam luteo rostro pedibusq; non pure uident: ad opertanea sacra nigrę Est & pomilionũ genus non sterile in his quod non in alio genere alitũ: sed quibus contra rara fęcunditas & incubatio ouis noxia.

INimicissima autem generi omniũ pituita maximeq; inter messis & uindemię tempus. Medicina in fame & cubitus in fumo utiq; fiet qui lauro aut satura fiat pẽna per transuersas inserta nares: & propter omnes dies mota. Cibus allium cũ farre aut aqua perfusus in qua lauerit noctua aut cũ semine uitis albę cocta & quędã alia.

COlumbę proprio ritu osculantur ante coitum: pariunt fere bina oua ita natura moderate ut alius crebrior sit fętus: aliis numerosior. Palumbus & turtur plurimum terna: nec plus q̃ bis uere pariunt: atq; si ita prior fętus corruptus est: & q̃uis tria pepererint nũq̃ plus duobus educant: tertium irritum est: urinũ uocant. Palũbis incubat fęmina post meridiem in matutinum cętero mas. Columbę marẽ semp et fęminam pariunt: priorẽ marẽ: postridie fęminam: incubant in eo genere ambo interdiu mas fęmina noctu excludũt xv. die pariunt a coitu xxx. estate quidẽ interdiu duobus mensibus terna ducunt paria. Nam & xviii. die excludunt: statimq; cõcipiunt: quare inter pullos sępe oua inueniunt: & alii pręuolant: alii erumpunt. Ipsi deinde pulli quinq; mestres fętificant & ipsę autem inter se si mas non sit: fęinę ęq; saliunt pariunt oua irrita: & quibus nihil gignit: quę hypenemia gręci uocant.

PAuo a trimatu parit primo anno unũ aut alteꝫ ouũ sequẽti quaterna: quinaue cęteris duodena non amplius intermittens binos dies ternosue: parit & ter anno si gallinis subiciantur incubanda mares ea frangunt desiderio icuabntiũ: quapropter noctu & in latebris pariunt: aut in excęlso cubantes & nisi molli strato excępta franguntur. Mares singuli quinis sufficiunt coniugibus: cum singulę aut binę fuerint corrũpit salacitate fecunditas partus excludit diebus ter nouenis aut tardius xxx.

ANseres in aqua cocunt pariunt uere: aut si bruma coire post solsticium xl. ppe bis anno si priorem fętum gallinę excludant: alias plurima xvi. paucissima vii. Si qs surripiat: pariunt donec rũpant aliena non excludunt incũbanda subici utilissimũ nouem aut xi: Incubat fęminę tantũ xxx. diebus. Si uero tepidiores sint xxv. pullis eoꝫ urtica cum tactu mortifera nec minus auiditas nunc satietate nimia: nunc suamet ui. Quando apprehensa radice morsu sępe conantes auellere ãte colla sua abrũpunt. Contra urticam remedium stramento ab incubitu subdita radix earum.

ARdeolarum tria genera: leugon: suasperia pelion: hi in coitu angunt. Mares quidem cum uociferatu sanguinem etiam ex oculis profundunt: nec minus ęgre pariunt grauidę. Aquila tricenis diebus incubat & fere maiores alites: minores uicenis: & miluus & accipiter singulos fere parit nunq̃ plus ternos. Is qui egonos uocatur quaternos: Coruus aliquando & quinos incubat totidem diebus. Cornicem incubantẽ mas pascit. Pica nouenos. Melancoriphus supra xx. parit semp numero impari nec alias in pluribus tanta fecũditas maior paruis: byrũdini cęci primo pulli et fere oibus quibus numerosior fętus irrita oua quę hypenemia diximus aut mutua fęminę inter se libidinis imaginatione concipiunt aut puluere. Nec colũbę tãtũ sed gallinę perdices pauones anseres ceualopecies. Sunt autem sterilia & minora: ac

minus iucundi ſaporis & magis humida. Quidam & uento putant ea generari qua de cauſa etiam zephyria appellantur: hęc autem tantum uere fiunt incubatione derelicta: quę alii cynoſura dixere. Oua aceto macerata in tantum emoliunt̃ ut p ānulos tranſeant. Seruari ea in lomēto: aut byeme in paleis: eſtate furfuribus utiliſſimū ſale exinaniri creduntur.

VOlucrū animal parit ueſpertilio tantum cui mēbrana ceu pennę. Eadem ſola uolucy lacte nutrit ubera admouēs geminos uolitat amplexa iſantes: ſecūq; portat Eidem coxendis una traditur & in cibatu culices gratiſſimi.

RVrſus in terreſtribus oua pariunt ſerpentes de quibus nondū dictum eſt. Coeunt complexu adeo iuolutę ſibi ipſę: ut una exiſtimari biceps poſſit: Viperę mas caput inſerit in os quod illa abrodit uoluptatis dulcedine. Terreſtriū eadē ſola inter ſe parit oua unius coloris & mollia ut piſces. Tertia die ītra uterū catulos excludit: deīde ſingulos: diebus ſingulis parit xx. fere numero. Itaque cęteri tarditatis ipacētes perrumpūt latera occiſa parente: cętere ſerpētes cōtecta oua in terra incubant & fętū ſequente excludunt anno. Crocodili uicibus incubāt mas & fęia: Sed reliquoy quoq; terreſtrium reddat̃ generatio.

BIpedū ſolus homo aīal gignit: boī tātū primi coitus penitētia auguriū. ſ. uitę ad peītēdā uitę originē. Cęteris aīalibus ſtati p tēpa āni cōcubitus: boī ut dictū eſt omnibus horis diey noctiumq; cęteris ſatietas in coitu: boī ,ppe nulla. Meſſalina Claudii Cęſaris coniunx hanc regalem exiſtimās palmā: elegit in id certamē nobiliſſimā e proſtitutis ancillam mercenarie ſtirpis eamq; die ac nocte ſuperauit v. ac xx. concubitu. In hominū genere maribus diuerticula ueneris excogitata omnia ſcelera naturę: fęminis uero abortus quātū in hac parte nocētiores q̄ ferę ſumus. Viros auidiores ueneris byeme fęminas eſtate heſiodus ,pdidit. Coitus auerſis elephantis Camelis tigribus liciibus rinocerōti leoni. Daſipodi cuniculis: quibus aduerſa genitalia: Cameli ſolitudines aut ſecreta certa petūt: neq; iteruenire datur ſine pnicie coitus tota die & bis tantum ex omnibus quibus ſolida ungula in quadrupedū genere mares olfactus antecedit: auertunt̃ & canes foęę lupi in medioq; coitu: inuitiq; etiam cohęrent ſupradictoy plerūque fęminę priores ſuperueniūt: reliquis mares. Vrſis autem ut dictum eſt humanitus ſtrati: birinacei ſtantes ambo inter ſe cōplexi feles mare ſtante: fęmina ſubiacente. Vulpes in latera proiectę mareque fęmina cūplexa Tauroy ceruoy q; fęinę uim nō tolerant: eadē cauſa ingrediunt̃ in conceptu. Cerui uicīſſim ad alias tranſeunt & ad priores redeunt. Lacertę et ea quę ſine pedibus ſunt circūflexu uenerē nouere. Onia animalia quo maiore corpore eo minus fecūda ſunt Singulos gignunt elephanti: Cameli: Equi: Achantis duodenos auis minīā ocīſſīē pariunt quę plurimos gignunt. Quo maius eſt animal tanto diutius format̃ i utero Diutius geſtant̃ quibus lōgiora ſunt uitę ſpatia: neq; creſcētium tēpeſtiua ad generandum ętas quę ſolidas habent ungulas ſingulos: quę biſulcas & geminos parūt quoy in digitos pedū fiſſura diuiſa eſt eo numeroſiora infęta. Sed ſuperiora omnia perfectos edunt partus: hęc incobatos in quo ſunt genere leęnę urſę & uulpes informia etiā magis q̄ ſupradicta parūt. Rayq; eſt uidere pariētē: poſtea lambēdo calefaciunt fętus: onia ea & figurant: pariunt plurimū quaternos: cęcos autē gignūt canes lupi pantherę thoes: Canum plura genera. laconicę viii. menſe utriq; generāt ferūt lx. diebus & plurimū tribus. Cęterę canes & ſemeſtres coitum patiunt̃. Implentur omnes uno coitu quę ante iuſtū tēpus concepere: diutius cęcos habent. Catuli oēs totidē diebus exiſtimāt̃ in urina attollere crus fere ſemeſtres. Id eſt ſignū conſumati uirium roboris: fęminę hoc idem ſidentes partus duodeni: quibus numeroſiſſimi Cętero quini: ſeni aliquando ſinguli: quod prodigioſum eſſe putant ſicut omnes

mares aut omnes fęminas gigni: primos quoq; mares pariunt: in cęteris alternant Inueũt a ptu vi. mẽse. Octonos laconicę pariũt: propria i eo genere maribus laboris falacitas. Viuũt latonici annis denis. Fęminę xii. Cętera genera xv: annos aliquando et xx. nec tota sua ętate generant fere a xii. desinentes felum & iebueumonũ: reliqua ut Canum uiuunt annis senis. Dasyp odes omni mẽse pariunt & supfętant sicut lepores a partu statim iplent: concipiunt q̃uis ubera siccante fetu pariunt non cęcos Elephanti ut diximus pariunt singulos magnitudine uituli trimestris. Cameli xii. mensibus ferũt: a trimatu pariunt uere iterũq; post annum implẽt a partu. Equas autẽ post tertium diem aut post unum ab enixu utiliter admitti putant: coguntque inuitas. Mulier vii. die cõcipere facillime creditur. Equaꝫ iubas tonderi prącipiunt ut asinoꝫ coitũ patiantur humilitate. Comantes enim gloria superbire: a coitu solę animalium currũt ex aduerso aquilonẽ austrum ue prout marem aut fęminã cõcępe colorem illico mutant rubriore pilo: uel quicũq; sit pleniore: hoc argumẽto desinũt admittere etiam uolẽtes: ne ipedit partus quasdã ab opere: fallunt q; grauidę. Vicisse Olympia pregnãtẽ equã ecraditis thessali inueimus. Equos: & canes: et sues intũ matutinũ appetere: fęinas autẽ post meridiẽ blãdiri diligẽtiores tradũt. Equas domitas lx. diebus equitare ãteq̃ gregales. Sues tantũ coitu spumã ore fundere: uerrẽ subãtis audita uoce nisi admittatur cibum non capere usq; in maciem: fęminas in tãtũ efferari ut hominẽ lacerẽt candida maxime ueste indutum. Rabies ea aceto mitigatur mature aspso. Auiditas coitus putat ex cibis fieri: sicut uiro e ruca: pecori cępa. Quę ex feris mitigẽtur non cõcipere ut anseres: apros uero tarde & ceruos: nec nisi ab infantia educatos miꝫ est. Quadrupedum pregnantes uenerẽ arcent prąter equam & suem sed superfętant & dasippus & lepus tantũ.

QVęcũq; animalia pariunt: in capita gignunt circũacto fętu sub enixum: alia in utero porrecta quadrupedes gestant. extẽsis ad longitudinẽ cruribus: & ad aluũ suã applicatis. Homo in semet cõglobatus iter duo genua naribus sitis. Malas de qbus ãte diximus gigni putant ubi mulier non ex mare: ueꝫ ex semetipsa tantũ cõcęperit Ideo nec animari quia non sit ex duobus altricẽq; habere per se uitam illã: quę satis arboribus cõtingat. Ex oibus quę perfectos fętus uetaritos & inumerosos edũt. Itẽ plures contra naturam solidi pedum aut bisulcoꝫ.

SVper cuncta est murium fętus: haud sine cunctatione dicendus: q̃q̃ auctore Aristotele & Alexandri magni militibus generatio coꝫ lambẽdo constare nõ coitu dicatur. Ex una genitos cxx. tradiderunt. Apud persas uero pregnantis uẽtre pariẽtis repertas & satis gustatu fieri pregnantes opinant. Itaq; desinit miꝫ esse unde uis tanta messes populet. Murium agrestium in quibus illud quoq; adhuc latẽ quoni modo illa multitudo repẽte occidat. Nã nec exanimes reperiunt neq; extat qui murẽ hyeme in agro effoderit: plurimi itaq; ad troadẽ peruenunt & iam inde fugauerũt incolas prouẽtus eorũ siccitatibus tradunt etiam & obituris uermiculum in capite gigni. Aegiptius muribus durus pilus sicut herinaceis. Idem bipedes ãbulant ceu alpini quoq; cum diuersi generis coeire animalia. Ita demum generãt si tẽpus nascẽdi par habent. Quadrupedum oua gignẽtium lacertam ore parere ut credit uulgo Aristoteles negat: neq; incubant. Eędẽ oblitę quo sint in loco enixę: quoniam huic animali nulla memoria. Itaq; catuli persese erumpunt.

ANguem ex medulla hominis spinę gigni accepimus a multis. Pleraque eni occulta & cęca origine perueniunt etiam in quadrupedum genere

SIcut Salamandra animal lacerti figura stellatum nunq̃ nisi magnis imbribus proueniens & serenitate deficiens huic tantus rigor ut ignem tactu extinguat non

aliomodo q̃ glacies: eiusdēq; sanie quę lactea ore uomit̃ quacũque pte corporis humani contacta toti defluunt pili: idq; quod contactum est colorē initiliginē mutat

QVędam uero gignũtur ex nõ geitis & sine ulla simili origīe ut supradicta & quęcũque ęstas aut uer statumque tēpus ãni generãt. Ex his quędam gignũt nihil ut salamandre neq; est in his masculinũ genus fęmininũ ue: sicut neq; in anguillis omniups: quę nec animalia: neq; ex se ouum generant. Neutꝫ est & ostreis genus et ęteris adhęrentibus uado uel saxo. Quę autē per se generant sicuti mares ac fęminę descripta sunt: generant quidē aliquid coitu sed iperfectũ ac dissimile: & ex quo nihil amplius gignatur ut uermiculos muscę. Id magis declarant naturę eoꝫ quę iseta dicunt̃ arduę explanationis omnia & priuatim dicato opere narranda. Quapropter ingenium prędictorum & reliqua subtex& edissertatio.

EX sensibus ante ęterа homini tactus: deinde gustatus. Reliquis superatur a multis. Aquilę clarius cernũt. Vultures sagatius odorant liquidius audiũt talpe obruta terra tam denso atq; naturę surdo elemēto. Pręterea uoce omni in sublime tendente sermonem exaudiunt: & si de his loquere intelligere etiã dicũt̃ & profugere Auditus cui boi primo negatus est: huic & sermonis usus ablatus: nec sunt naturaliter surdi ut non idē sint & muti. In marinis ostreis auditum esse non est uerisimile sed ad sonũ mergere se dicunt̃. Ideo & silētium in mare piscātes habere solent

PIsces quidē audiunt uocē nec membra habent nec foramina audire tamen eos palam est: ut pat& cum plausu cõgregari feros ad cibum cõsuetum. In quibusdã uariis spectet̃ & in piscinis Cęsaris genera piscium ad nomē uenire: quosdã singulos. Itaque produnt̃ etiam clarissime audire. Mugil lupus salpa cromis: & ideo in uado uiuere. Olfactũ his esse manifeste patet quippe nõ omnes eande esca capiunt̃ ut priusquã appetant odorant̃: quosdã & speluncis latentes salsamēto illiti faucibns scopuli piscator expellit uelut sui cadaueris agnitionē fugientes. Conueniuntq; ex alto etiam ad quosdam odores: ut sępia: mulus & polypus: qui ideo cogũtur ĩ nassas Sentinę quidem nauium odorē fugiunt procul maxime tamen piscium sanguinē nõ potest petris auelli polypus: idē cunicula admota ab odore protinus resilit. Purpurę quoq; fętidis capiuntur. Nam de reliquo animaliũ genere qs dubit&? Cornu ceruini odore serpentes fugant̃: sed maxime stiracis: origani: aut̃ calcis aut sulfuris formicę necant̃. Culices acida petunt: ad dulcia nõ aduolant.

TActus sensus omnibus est: etiam quibus nullus alius: nam & ostreis & terrestrium uermibus quoq; existimauerĩ omibus sensum gustatus esse. Cur. n. alios alia sapores appetunt. In quo uel prędpua naturę architectę uis: alia dentibus prędant̃ alia unguibus: alia rostri aduncitate capiunt: alia latitudine ruunt: alia acumine excauant: alia sanguine: alia lambunt sorbent. mãdunt: uorant: nec minor uarietas ĩ pedũ ministerio ut rapiant: distrabant: teneant: premant: pendeant tellurem scarbere nõ cessent.

VEnenis capręę & coturnices ut diximus pinguescũt: placidissima animalia. At serpētes oua spectãda quidē draconũ arte: aut enim solida hauriũt si iam fauces capiunt: quę deinde in semet cõuoluti frangunt intus atque deinde putamina excutiunt: aut si tenerior est & catulis adhuc ętas: orbe appręhēsa spira ita sensim uehementerq; prestringunt: ut amputata parte ceu ferro reliquam quę amplexu tenetur sorbeant. Simili modo auibus deuoratis solidis contētione plumã & ossã reuomunt Scorpiones terra uiuunt. Serpentes cum occasio est uinum prędpue appetunt cum

aliqui exiguo indigeant potu. Eędem minimo & pene nullo cibo cum asseruantur inclusę sicut aranei: aloquin ructu uiuętes: ideo nullũ iterit fame aut siti uenenatũ Nam neq; calor his: neq; sanguis: neq; sudor quę auiditatem naturali sale augęt. In quo genere magis omnia exitialia si suum genus edere antequã nocęant. Condit in thesauros maxillaꝫ cibum spingionũ & satyroꝫ genus: mox inde sensim ad mãdẽdum manibus exprimit & quod formicis in annũ solẽne est his in dies uel horas.

VNum animal digitos habentiũ herba alitur lepus: sed & fruge solidi pedes & bisulci sues in omni cibatu & radicibus solipedũ uolutatio propria serratoꝫ dẽtium carniuora sunt omnia. Vrsi & fruge fronde uindemia pomis uiuũt & apibus cicris etiam ac formicis. Lupi ut diximus & terra infame: pecus potu pinguescit: ideo sal illis aptissimũ. Itẽ uetęrina q̃q̃ e fruge & herba: sed ut bibere secedũt. Ruminãt prę ter iam dicta siluestrium cerui cum a nobis alunt̃. Omnia autẽ iacentia potius quã stãtia: & hyeme magisq̃ estate septenis fere mẽsibus. Põtici quoq; mures simili modo remandũt. In potũ autẽ quibus serrati dẽtes lambunt ut mures hi uulgares q̃ us ex alio genere sint quibus cõtinui dẽtes sorbent: ut boues & equi: neutrum urli sed aquam quoque morsu uorant. In affrica maior pars feraꝫ estate nõ bibunt inopia imbrium: quamobcausam capti mures libyci si bibere moriunt̃: origẽ perpetuo sitientẽ africa generat ex natura loci potu carẽte: & mirabili modo ad remedia sitiẽtũ Namq; & getuli latrones eo durãt auxilio repertis ĩ corpore eoꝫ saluberrimi liquoris uesicis. Insidunt in eadem africa pardi condensa arbore: occultatiq; eius ramis in prętereũtia dissiliũt: atq; ex uolucꝫ ęde crassant̃. Feles quidẽ quo silentio q̃ leuibus uestigiis obrepũt auibus q̃ oculto speculatu in musculos exiliunt. Excrementa sua effossa obruunt terra intelligentes odorem illũ indicẽ sui esse.

ERgo & alios quosdã sensus esse q̃ supradictos haud difficulter appar& Sunt enĩ quędam his bella amicicięq; Vnde & affectus prętęr illa quę de qbusq; eoꝫ suis diximus locis. Dissidẽt olores & aquilę Coruus & coreus noctu inuicẽ oua exquirentes. Simili modo coruus & miluus illo prętipiẽte huic cibos. Cornices atq; noctuę: aquila & trochillus si credimus: quoniam rex appellat̃ auium: noctuę & cęterę minores aues. Rursus cum terrestribus mustela & cornix: turtur & pirallus. Ichnemones & uespę: phalangi & aranei. Aquaticę gage bampe & triorchis: accipiter sorices & ardeole inuicẽ fetibus insidiantes. Aegytus auis minima cum asino spinis enim se scabendi causa atterens nidos eius dissipat: quod adeo pau& ut uoce omino rudentis audita oua eiciat: pulli ipsi metu cadũt: Itaque aduolans ulcera eius rostro excauat. Vulpes & nili angues & mustelę & sues: esalon uocat̃ parua auis oua corui frãgẽs: cuius pulli ifestant̃ a uulpibus. Inuicẽ hęc catulos eius ipsamq; uellit: quã ubi uiderint Corui contra auxiliant̃: uelut aduersus cõmunẽ hostem. Et achantis in spinis uiuit: iccireo asinos et ipã odit flores spine deuorãtes. Aegytũ uero in tãtũ ut sanguinẽ eorum credant non coire: multisq; his ueneficiis infament. Dissidentęg biopes & leones & minima ęque & maxima formicosam arborem sorices cauant librat araneus se filo in caput serpẽtis porrectę sub umbra arboris suę: tantaque ui morsu cerebrum apprehẽdit: ut stridens subinde ac uertigine rotata: ne filum qdẽ desuper pendentis rumpere ab eo nec fugere queat nec finis ante mortẽ est. Rursus amici pauones & columbę turtures & plytaci: merulę & turtures: cornix & ardiolę Contra uulpium genus cõmunibus ĩimiciciis Arpe & miluus contra triorchi: qui et affectus ĩdicia sunt etiam serpẽtibus ĩimicissimo animalium genere. Dicta sunt quę arcadia narrat de domino a dracone seruato & agnito uoce draconis: de aspide miraculũ a phylarcho tradit̃. Is enim auctor est. Cum ad mensam cuiusdã uenięns in ęgypto aleret̃ assidue. Enixam catulos quoꝫ ab uno filiũ hospitis interemptum.

Illam reuersam ad consuetudinē cibi intellexisse culpā: & necē intulisse Catulo: nec postea in tectū id reuersam.

SOmni quęstio non obscuram cōmentationē habet. In terrestribus omnia quę continent: dormire manifestum est. Aquatilium quoq; exiguū quidem etiam qui de cęteris dubitant dormire tamē existimant. Non oculoꝝ argumento: quia nō habent genas: ueꝝ ipsa quiete cernūtur placida seu soporata. Neq; aliud q̄ caudā mouentia & ad tumultum aliquē expauescētia. De thynnis cōfidentius affirmat. Iuxta ripas enim aut petras dormiunt: piscium autē plani in uado ut manu sępe tollantur Nam delphini balenęq; stertentes etiam audiuntur. Insecta quoque dormire silētio apparet: quę ne luminibus quidē admotis excitent. Homo geitus premit somno per aliquot menses: dein longior in dies uigilia. Somniat statim infans: nam & pauore expergiscitur: ructum imitat. Quidam uero nunq̄: quibus mortifeꝝ fuisse signum contra consuetudinem somniorum inuenimus exempla. Magnus hic in uita locus & diuersis refertus documentis. Vtrum ne sint aliqua pręsciita animi quiescētis: qua fiunt ratione: an fortuita res sit ut pleraq; & si exemplis agatur: profecto paria sunt autū no & a cibis proxima: atq; in redormitione uana esse uisa prope cōuenit. Est autem somnus nihil aliud q̄ animi in medium sese recessus prętер hoinē somniasse etiam Equos canes boues pecora capras palam est. Ob hoc credit & in omnibus quę aimal pariant. De his quę oua gignūt incertū est: sed dormire ea certū Verum & ad inserta transeamus: hęc nāque restent immēsę subtilitatis animalia.

ESTANT INMENSAE SVBTILITATIS Animalia: quando aliqui ea neq; spirare & sine sanguiē etiā prodiderunt.

MVlta hęc & multigena terrestriū uolucrumq; uita. Alia pennata ut apes: alia utroq; modo ut formicę aliqua & pennis & pedibus carentia & iure omia insecta appellata ab incisuris quę nunc ceruicum loco: nūc pectorum atq; alui pręcincta separant mēbra tenui modo fistula cohęrentia aliquibus uero nō tota incisura ea ābiente rugas: sed in aluo aut super nec tantū implicatis flexibus uertebris nusq̄ alibi spectatiore naturę rerum artificio.

IN magnis siquidem corporibus aut certe etiam maioribus facilis officina sequaci materię fuit. In his uero tam paruis atq; tam nullis: quę ratio quanta uis! tam inextricabilis perfectio: ubi tot sensus collocauit in culice! Et sunt alia dictu minora sed ubi uisum in eo prętēdit! ubi gustatum applicauit! ubi odoratum inseruit! ubi uero truculentam illam et portionē maximā uocē ingenerauit: qua subtilitate pēnas annexuit: prolongauit pedum crura! Disposuit ieiunam cauam uti aluum: auidam sanguinis & potissimi humani sitim accendit: telum uero perfodiendo tergori quo spiculauit ingenio atq; incapaci: cum cerni nō possit exilitas reciproca generauit arte ut fodiendo acuminatū pariter sorbendoq; fistulosum esset: quis teredini ad pforāda robora cum sono teste dentes affixit: potissimūq; e ligno cibatum fecit: sed turrigeros elephātoꝝ miramur humeros tauroꝝ colla & truces in sublime iactus: tygrium rapinas: leonum iubas: cum rerum natura nusq̄ magis quā in minimis tota sit. Quapropter quęso nostra legentes quoniam ex his spernunt multa: etiam relata fastidio damnent: cum in cōtemplatione naturę nihil possit uideri supuacuum.

INsecta multi negarunt spirare: idq; ratione psuadentes quoniam per uiscera interiora nexus spirabilis non inesset. Itaq; uiuere ut fruges arboresq;. Sed plurimũ interest spiret aliquis an uiuat. Eadẽ de causa nec sanguinẽ bis esse. qui sit nullus carentibus corde aut iecore: si nec spirare ea qbus pulmo desit. Vnde inumerosa questionum series exoritur. Iidem enĩ & uocẽ esse bis negant in tanto murmure apiũ cycadarũ sono: & alia quę suis existimabũtur locis. Nã mihi contuenti semp suasit rerũ natura nihil incredibile existimare de ea: nec uideo cur magis possint nõ trahere animã talia & uiuere q̃ spirare sine uisceribus: quod etiã in marinis docuimus q̃uis arcente spiritum dẽsitate & altitudine humoris. Volare quidẽ aliqua & animatu carere & in ipso spiritu uiuẽtia habere sensum uictus generationis operis: atq; etiam de futuro curam: & q̃uis non sint membra quę uelut carina sensus inuehant. Esse tamẽ bis auditum olfactum gustum: eximia prĕterea naturę dona: solertiam animũ artẽ: quis facile crediderit & sanguinẽ non esse bis. Fateor sicut ne terrestribus qdẽ cũctis inter se similẽ quidẽ ut sępię in mari sanguinis uires atramentum obtineat. Purpurarũ generi infector ille succus: sic & insectus quisquis est uitalis humor: hic erit sanguis donec existimatio sua cuiq; sit nobis propositũ est naturas rerũ manifestis indicare: nõ causas indagare dubias.

INsecta ut intelligi possit non uidentur neruos habere nec ossa nec spinas: nec cartilaginẽ nec pinguia nec carnes nec crustam quidẽ fragilem: ut quędã marina nec quę iure dicatur cutis: sed medię cuiusdam inter omnia hoc naturę corpus arenti simile neruo mollius. In reliquis partibus totius uerius q̃ durius: & hoc solũ bis est: nec prĕterea aliud quid intus nisi admodũ paucis intestinis implicatũ. Itaq; diuulsis prĕcipua uiuacitas: & partium singularũ palpitatio: quia quęcũque est ratio uitalis illa non certis inest mẽbris sed toto in corpore minime tamẽ capite: solumq; nõ mouetur nisi cum pectore auulsum in nullo genere plures sunt pedes: ex quibus ex bis plurima diutius uiuunt diuisa: ut in scolopẽdris uidemus: habent autẽ oculos prĕterea e sensibus tactum atque gustum aliqua & odoratum pauca & auditum.

SEd inter omnia ea prĕcipatus apibus & iure prĕcipua admiratio solis ex eo genere hominũ causa genitis mella contrahunt succũque dulcissimũ atq; subtilissimũ ac saluberrimũ fauos confingũt & cęras: Illę ad usus uitę laborẽ tollerãt: opera cõficiunt rem p. habent consilia priuatim ac duces gregatim: & quod maxime mirum sit mores habent. Preterea cum sint neq; mansueti generis neque fieri tãtum est natura rerum: ut prope ex umbra minima animalis icõparabile effecerit quiddam: quos efficatię industrięq; tantę cõparemus neruos: quas uires quas ratione mediusfidius uiro: hoc certe prĕstantiores quo nihil nouere nisi cõmune: nõ sit de anima questio cõstet & de sanguine quantulum tamen esse in tantulis potest: extimemus postea ingenium.

HYeme conduntur: unde enĩ ad pruinas niuesque & aquilonũ flatus perferre uires sane & insecta oia: sed minus diu quę parietibus nostris occultata mature tepefiunt. Circa apes autẽ tempoꝝ locoꝝ ue ratio mutata est: aut errauerũt priores. Cõdunt a uergiliarũ occasu & latẽt ultra exortũ adeo nõ ad ueris initium ut dixere nec ut quidam existimant ĩ Italia de alueis ãte fabas florẽtes exeũt ad opa & labores nullusq; cum per cęlum licuit ocio perit dies primum fauos cõstituũt: cęram fingũt hoc est domos: cellasq; faciunt: deide sobolem: postea mella cęram e floribus melligeris a lachrimis arborum quę glutinum parũt: salicis: ulmi barũ dinis succos cum gummi bis resina bis primum aluum ipsam itus totum ut quodam tectorio illiniunt & aliis a maioribus succis contra aliarum bestiolarũ auiditates id se facturas cõscię quod cõcupisci possit bis. Deinde fores quoq; latiores circum struũt.

PRima fundamenta Commosim uocāt periti. Secūda dissoseron Tertia ꝓpoli inter coria cęrasq; magni ad medicamina usus Commosis crusta est prima saporis amari: dissoceros super eam uenit picantium modo ceu dilutior. Cerę iitiū uel pie rūque mitiore gūmi propolis crassioris iā materię additis floribus: nōdū tamē cęra sed fauoꝝ stabilimētū: qua oēs frigoris aut iniurię aditus obstruūt odore: & ipsa etiā nō graui: qua plerique pro galbano utantur prēter hęc conuehitur erithace: quā aliqui sandaracā: alii eberynthium uocant: hic erit apū dū operātur cibus qui sępe inuenitur i fauorū ianitatibus sepositis: & ipse amari saporis. Gignitur autē rore uerno et arborū succo gūmi modo caprifico minor austri flatu nigrior: aquilonibus melior & rubens plurimus in grēcis nucibus. Menocrates florem esse messem dicit: sed nemo prēter eum.

CAEras ex omnium arboꝝ satorumq; floribus cōfingūt excępta rumice & chenopode: herbaꝝ hęc genera falso excipit & spartum quippe cū hyspaia multa in spartariis mella herbam eam sapiunt falso & oleas excipi arbitror: quippe oliuę prouentu plurima examina gigni certū est fructibus nullis nocent mortuis ue floribus quidem non modo corporibus insidunt. Operant intra lx. passus: & subinde consumptis in proximo floribus speculatores ad pabula ulteriora mittunt. Noctu deprehēsę in expeditione excubant supinę ut alas a rore protegant.

NE quis admiret amore earū captos Aristomatum solensem duo de xl. annis nihil aliud egisse: biliscum uero Tasium in desertis apes colentē agrium cognominatum qui ambo scripsere de his.

RAtio operis interdiu statio ad portas more Castroꝝ quies ímatutinum donec una excit & omnes gemino aut triplici bōbo ut buccino aliquo. Tunc uniuersę prouolant si dies initis futurus est: prędiuinant enī uentos ymbresq; & tūc se cōtinet tectis: Itaque tēperie Cęli: hoc enī inter pręscita habēt cum agmē ad opera processerit alię flores aggerūt pedibus: alię aquam ore guttasq; lanugine totius coropris qbus est: eaꝝ adolescētiores ad opera exeunt & supradicta cōuehunt. Seniores intus operāt quę flores cōportāt prioribus pedibus fęina onerāt ꝓpter id natura scabri pedes priores rostro: totęque onustę remeāt sarcinis pandatę: excipiūt eas ternę quaternęq; exonerant. Sunt enim intus quoq; officia diuisa: alię sternūt: alię poliunt: alię suggerunt: alię cibum cōparant ex eo quod allatum est: neq; enim separatā uescuntur: ne inequalitas operis & cibi fiat & tēporis. Struunt rursus ea cōcaua ratioē alui: textūq; uelut ad summa tele deducunt limitibus binis circa singulos actus ut aliis intrent aliis exeant. Faui superiore parte affixi & paulum etiam lateribus simul hęrent & pendent una: aluum nunc contīgunt obliqui nunc rotūdi qualiter aluus poscit. Aliquādo & duoꝝ generꝝ. Cum duo examina concordibus populis dissimiles habuere ritus ruentes cęras fulciunt pilarū instar interius a solo fornicantes ne sit aditus ad sartiendum primi fere tres uersus inanes struunt: ne promptū sit quod iuit & furātem. Nouissimi maxime implentur melle: ideo aduersa aluo faui eximūtur. Gerulę secundos flatus captant: si quo oriatur procella apprehēsis pondusculis lapillo se librant. Quidam in humeros eum imponi tradūt luxta uero terrā uolant in aduerso flatu nepribus euitatis: mira obseruatio operis. Cessantiū inertiam notant: castigāt mox & puniūt morte. Mira mūditia. Amoliūtur omnia e medio: nullęque iter opa spurcitię iacēt qui & excremēta operantium itus ne longius recedāt unum cōgesta in locum turbidis diebus & operis ocio egerunt. Cum aduesperascit in aluo strepūt minus donec una circū uolet eodē quo excitauit bōbo ceu quietē capere imperans & hoc castroꝝ more. Tum repēte omnes conticescūt domos primū plebeis exędificāt

deinde regibus.

SI ſperatur largior prouentus adiiciuntur cõtubernia & fucis & cellaꝫ minimę Sed ipſi maiores apibus. Sunt autẽ fuci ſine aculeo: uelut ipſectę apes nouiſſimęq; a feſſis & iam e meritis incobatę ſerotinus fętus & quaſi ſeruicia ueraꝫ apum quamobrẽ imperans his primosq; in opera expellũt tardantes ſine clemẽtia puniũt neque in opere tantũ ſed i fętu coadiuuãt eas multũ ad colorẽ conferẽte turba. Certe quo maior eorũ fuerit multitudo: eo maior fiet examinũ prouẽtus. Cum mella cęperint maturęſcere abigunt eos: multęque ſingulos aggreſſe trucidant: nec id genus niſi uere conſpicitur. Fucus ademptis alis in alueũ reiectus ipſe cęteris adimit. Regias imperatoribus futuris in ima parte alui extruunt amplas magnificas ſeparatas tabernaculo eminentes quod ſi exprimatur non gignũtur ſoboles hexangulę omẽs cellę a ſingulorꝫ pedum opere. Nihil horꝫ ſtatuto tẽpore ſed rapiunt diebus ſerenis munia mellis uno altero ue ſummum die cellas replent.

VEnit hoc aere & maxime ſyderum exortu: pręcipueq; ipſo ſyrio explendeſcit: nec omnino prius uergiliaꝫ exortu ſub lucanis tẽporibus. Itaq; cũ prima aurora follia arborꝫ melle roſcida inueniũtur ac ſi qui matutino ſub diuo fuere unctas liquore ueſtes capillumq; concretũ ſentiunt. Siue ille eſt cęli ſudor: ſiue quędam ſyderum ſaliua: ſiue purgãtis ſe aeris ſuccus: utinam eſſ& et purus & liquidus & ſuę naturę qualis defluit primo. Nunc uero e tanta cadens altitudine: multumq; dum uenit ſordeſcens ex obuio terrę alitu infectus. Prętera e fronde ac pabulis potus in utriculo congeſtus apum. Ore enĩ eum uomunt adhuc ſuccos florũq; corruptus & aluis maceratus totienſq; mutatus: magnã tamẽ cęleſtis naturę uoluptatẽ affert.

IBi optimus ſemper ubi optimorꝫ doliolis florum conditur. Atticę regionis: hoc eſt ſiculę hymetio & hibla locis: mox calidua iſula. Eſt autẽ initio mel ut aqua dilutum: & primis diebus feruet ut muſta: ſeque purgat xx. die craſſeſcit: mox obducitur tenui mẽbrana: quę feruoris ipſius ſpuma concreſcit. Sorbetur optimũ & minime fronde infectum & quercus tiliq; harũdinum foliis.

SVmma quidem bonitatis natione conſtat ut ſupradiximus pluribus modis. Alicubi enim faui cerę ſpectabiles gignuntur: ut in Sicilia: pelignis. Alicubi copia mellis ut in Creta Cypro africa. Alicubi magnitudine ut ſeptẽtrionalibus uiſo iam in germania viii. pedum longitudinis fauo in caueę parte nigra. In quocũq; tamen tractu terna ſunt genera mellis. Vernum e floribus conſtructo fauo: quod ideo uocatur anthinum: hoc quidam attigi uetant ut largo alimẽto ualida exeat ſoboles: alii nullo minus apibus reliquũt: quoiã magna ſequtur ubertas magnorꝫ ſyderũ exortu Prętera ſolſticio cum thymum & una florere incipiunt pręcipua cęllarum materia Eſt autem in eximendis fauis neceſſaria diſpẽſatio: quoniã iopia cibi deſperãt moriũturque aut effugiunt Contra copia ignauiam affert maciem melle eritace: ac iam mel hoc epaſcuntur. Ergo diligẽtiores a uidemia xii. partem apibus relinquũt. Dies ſtatus incohandi ut quadam lege naturę ſi ſcire aut obſeruare homines uelint xxx. ab educto examine fereq; maio menſe includitur hęc uidemia alteꝫ genus eſt mellis ęſtiui: quod ideo uocatur horçon naturę tẽpeſtiuitate pręcipua. Ipſo ſyrio explendeſcente poſt ſolſticiũ diebus xxx. fere imenſa circa hęc ſubtilitas naturę mortalibus patefacta eſt niſi fraus hominum cuncta pernicie corrumperet. Namque ab exortu ſyderis cuiuſcũq; ſed nobilium maxime: aut cęleſtis arcus ſi nõ ſequãtur ymbres ſed ros tepeſcat ſolis radiis medicamenta nõ mella gignũtur oculis ulceribus: iterniſq; uiſceribus dona cęleſtia. Quod ſi ſeruetur hoc ſyrio exoriẽte caſuq; cõgruat in eũdẽ diem ut ſępe Veneris aut Iouis Mercurii ue exortus non alia ſuauitas: ſuiſq; mortalium malis a morte uocandis: q̃ diuini nectaris fiat.

MEl plenilunio uberius capitur ſerena die pingue in oí melle quod per ſe fluxit ut muſtum oleumq; appellatur. Acetum maxime laudabile eſt. Aeſtiuum omē rutilum: ut ſiccioribus cōfectum diebus aptiſſimū exiſtimatur e thymo coloris aurei ſaporis gratiſſimi: quo ſit palam doliolis pingue e marino rore ſpiſſum: quod ex eo excreſcit: minime laudatur thimoſum non colit & tactu pretenuia fila mittit: quod primū grauitatis argumētum eſt: Abrumpi ſtatim & reſilire guttas utilitatis iditiū habetur Sequēs ꝓbatio ut ſit odoratū ex dulci ac reglutinoſum plucidū eſtiua mellatione: decimā patte Caſſio dionyſio apibus relinq placet ſi pleni fuerit alui. Si minus pro rata portione aut ſi inanes omnino non attigi: huic uidemiq attici ſignum dedere iitium caprifici: alii diem Vulcano ſacrum.

TErtium genus mellis minie ꝓbatū ſilueſtre quod ericeū uocant. Conuebitur poſt primos autūni ymbres cum erice ſola flor& in ſiſuis: ob id barenoſo ſimile gignit. Id maxime arcturi exortus apud Idus Sep. Quidam eſtiuam mellationem ad arcturi exortū proferunt quoniam ad equinoctium autūni ab eo ſuperſunt dies xiii et ab equinoctio ad uergiliaꝝ occaſum diebus xlviii. Plurima ſit erice atheniēſes tamen teradice appellant. Euboea ſiſirū putantque apibus eſſe gratiſſimam fortaſſis quia tunc nulla alia ſit copia. Hęc ergo mellatio fine uindemiq uergiliaꝝ occaſu idibus No. fere includitur. Reliqui ex ea duas partes apibus ratio perſuadet: & ſup eas partes fauoꝝ quę habent ericē a bruma in arcturi exortum diebus lx. ſomno aluntur ſine nullo cibo ab arcturi exortu ad equinoctium uernum tepidiore tractu iam uigilant: ſed etiā tunc aluo ſe cōtinēt: ſeruatoſq; in id tēpus cibos repetūt. In Italia uero hoc idem a uergiliarum exortu faciunt & in eum dormiunt. Alueos quidem in eximendo melle expēdunt ita diripientes quantū relinquūt. Aequitas quidem etiam in his obſtringunt̃ feruntq; ſotietate fraudata alumnos mori. In primo ergo precipitur ut lauti purique eximant mella & furō mulierumq; mēſes odere. Cū eximūt̃ mella apes abigi fumo utiliſſimū ne iraſcant̃: aut ipſę auidę uorent fumo crebriore etiam ignauia earū excitatur ad opera. Nam ubi incubauere fauos liuidos faciunt. Rurſus mimo fumo ificiuut̃ quarum iuriam celerrime ſentiunt mella uel mimo contactu roris aceſcētia & ob id inter eruditos genera ſeruant̃ quod acarnum uocant album mel non fit quod bithymū eſt: ſed oculis & ulceribus aptiſſimū fętus quonā modo generarēt magna inter eruditos & ſubtilis fuit quęſtio. Apum enī coitus uiſus eſt. Nūq̃ plures exiſtiāuere oportere cōfici floribus cōpoſitis atque utiliter. Aliqui coitu unius qui rex in quoq; appellatur examine: hunc eſſe ſolum marē precipua magnitudine ne fatiſcat: ideo fętum ſine eo non edi: apeſq; reliquas tanq̃ marē fęias comitari non tanq̃ ducem: quam probabilem alias ſentētia fucorum prouētus coarguit: quę enim ratio ut idem coitus iperfectos gener& alios: propiore uero prior exiſtimatio fier& ni rurſus alia difficultas occurrer&. Quippe naſcunt̃ aliquādo i extremis fauis apes grandioreſq; cęteras fugant. Oeſtrus uocatur hoc malū quonāmodo naſcens ſi ipſę fingunt quod certum eſt gallinaꝝ modo incubant. Id quod excluſum eſt primo uermiculis uidetur candidus iacens tranſuerſus: adhęrenſque ita ut paſcere uideatur. Rex ſtatim mellei coloris ut electo flore ex omī copia factus neq; uermiculus ſed ſtatim pēniger cętera turba cum formā capere cępit nymphę uocat̃ ut fuſci ſelies atque cefenes. Si quis alterutris capita demit priusq̃ pēnas habent ꝓ gratiſſimo ſunt pabulo matribus tēpore procedentes inſtillant cibos atque incubāt tum maxime murmurantes caloris ſui putant faciendi gratia neceſſarii excludēdis pullis donec ruptis mēbranis quę ſingulos cingunt ouoꝝ modo uniuerſum agmē emergat. Spectatum hoc Romę Cōſularis cuiuſdā ſuburbano alueis cornu laterne tranſlucido factis. Fętus intra xlv. diem peragitur. Fit in fauis quibuſdam qui uoca-

tur clauus a mare duricia cerę cōfectum. Inde non adduxere morbo aut ignauia aut fecunditate inaturali: hic est abortus apum protinus autem educti operantur quadā disciplina cum matribus regēq; iuuenem ęqualis turba comitatur. Reges plures inchoantur: nec desunt postea: ex his soboles cum adulta esse cęperit cōcordi suffragio teterrimos necant ne distrahēt agmina. Duo autē genera eoꝝ: melior niger uariusq; omnibus forma semper egregia: & duplo q̄ cęteris maior pēnę breuiores: crura recta ingressus celsior in fronte macula quodam diademate cādicans multum etiā nitore a uulgo differūt.

Quęrat nunc aliquis unus ne hercules fuerit: & quot liberi patres et reliqua uetustatis situ obruta. Ecce in re parua uilique nostris annexa cuius assidua copia est non constat inter auctores rex nullum ne solus habeat aculeum maiestate tātum armatus: an dederit eum quidē natura: sed usum eius illi tantū negauerit. Illud constat Imperatorem aculeo non uti. Mira plebei circa eum obedientia cum procedit una est totum examen: circaq; eum conglobatur: cingit protegit: cerni nō patit. Reliquo tēpore cum populus in labore est ipse opera itus circuit similis exhortāti. Solus inmunis circa eum satellites quidam lictoresq; assidui custodes auctoritatis procedit foras non nisi migrato examine. Id multo itelligitur ante aliquot diebus murmure interstrepēte apparatus indice diem tēpestiuum eligētium. Si quis alam ei detruncet: non fugiet examen cum processere se quęq; proxima illi cupit esse & in officio conspici gaudet fessum humeris subleuāt ualidius fatigatum: ex toto portant si qua lassata deficit aut forte oberrauit odore persequitur ubicūque: ille consedit: ibi cunctarum castra sunt. Tunc ostentata faciunt priuata & publica una dependentes in domibus tēplisque sępe expiata magnis euentibus. Sedere in ore infantis platonis tunc etiam suauitatē illam prędulcis eloquii portēdentes. Sedere in castris Drusi imperatoris cum prosperrime pugnatū apud arbalonē est haud q̄q̄ propterea aruspicū coniectura qui durum id ostētum existimant. Semp duce prębēso totum tenet agmen: amisso dilabitur: migrantq; ad alios: esse utique sine rege non possunt. Inuiq; autē interimunt eos cum plures fuere potiusq; nascētium domos dirimunt: si puētus desperatur: tūc & fucos abigunt: q̄q̄ & de his uideo dubitari propriūque his genus esse aliquos existimare sicut furibus grandissimis inter illos: sed nigris latarq; aluo ita appellatis quia furtim deuorent mella. Certum est ab apibus fucos interfici utique regē non habent. Sed quomodo nascantur sine aculeo in questione est huido uere melior fętus sicco mel copiosius: quod si defecerit aliquibus alueis cibus impetus in proximas faciunt rapinę proposito. At illę contra dirigunt aciem: & si custos adsit alterutra pars quę sibi fauere sensit non appetit eum. Et alius quoque sępe dimicant causis: easque acies cōtrarias duo imperatores construunt maxima rixa & in cōuehendis floribus exorta & suos quibusq; euocantibus: quę dimicatio iniectu pulueris aut fumo tota discutitur reconciliatur lacte uel aqua mulsa.

Apes sunt & rusticę siluestresque horridę aspectu multoque iracundiores: sed opere ac labore prestantiores. Vrbanarum duo genera optimę breues uarięque & in rotunditate cōpactiles. Deteriores longę & quibus similitudo uesparum & inanīū deterrimę: Ex his pilosę in ponto sunt quędam albę: quę bis in mense mella faciunt Circa thermodontē autem fluuium duo genera aliarum quę in arboribus mellificāt aliarum quę sub terra triplici cęrarum ordine uberrimi prouētus. Aculeum apibus natura dedit uētri consertum ad unum ictum: hoc infixo quidam statim eas emori putant: aliqui non nisi in tantum adacto ut intestini quippiam sequatur. Sed fucos postea esse: nec mella faciūt: sed ut castratis uiribus pariterque & nocere & prodesse desinere: est in exemplis equos ab his occisos Odere fędos colores proculq; fugiunt Sed & infectos: Itaque unguenta redolentes infestant: ipsę plurimorū animalium

iniuriis obnoxię. Impugnãt eas naturę cuiusdam degeneres uespę atque crabrones e culicium genere qui uocant̃ muliones populant̃ byrũdines & quędam aliq̃ aues insidiantur aquatilibus ranę quę maxima eaꝝ est operatio: tum cum sobolẽ faciunt nec hę faciunt tantum quę stagna riuosque obsident. Verum & rubetę ueniunt ultro: ad repentesq̃ foribus apta sufflant: ab hoc spatio prouolantur. Confestimq̃ abripitur nec sentire ictus apum ranę tradunt̃. Inimicę & oues difficile felanis earũ explicantibus. Cancrorum etiam odore si quis iuxta coquat examinant̃: quin & mortuos suapte natura sentiunt. Index eaꝝ tristitia torpens: & cum ante fores in teporẽ solis promotis aliq̃ cibos ministrant cũ defunctas efferunt funerantiũ more comitant̃ exequias rege peste cõsumpto: mer& plebis ignauo dolorẽ non cibos cõcubẽs nõ procedens tristi tantum murmure conglomerant̃ circa corpus eius. Subtrahit̃ itaque deductę multitudini: alias spectãtes exanimẽ luctũ non minuũt. Tũc quoq̃ nisi subueniat̃ fame moriunt̃: hilaritate igitur & nitore sanitas existimatur.

SVnt & operis morbi cum fauos non explent daron uocãt. Idem blapsigo mãsi fetũ non peragunt. Inimica & echo est resultanti sono: quę pauidas alterno pulset ictu. Inimica & nebula. Aranei quoq̃ uel maxime hostiles cũ pręualuere ut itexant enecant alueos: papilio & ignauus & inhonoratus luminibus accensis aduolans pestifer nec uno modo: nã & ipse cęras depascitur & relinquit excremẽta: qbus terredines gignũtur. Fila etiam aranea quacũque incesserit alaꝝ maxime lanugines obtexit Nascũtur & in ipso ligno terredines quę cęras pręcipue appetũt Infestat & auiditas pastus nimia florum satietate uerno maxime tẽpore aluo citata. Oleo quidem non apes tantum sed omnia insecta examinant̃ pręcipue si capite uncto in sole ponant̃ Aliquando & ipsę contrahunt mortis sibi causas cum sensere eximi mella auide uorantes. Cętęrę prępancę & quę alioquin prodigas atque edaces & pigras & ignauas perturbent nocent & sua mella ipsis illitęq̃ aduersa parte moriuntur. Tot hostibus tot casibus & quota portione eaꝝ commemorata munificum animal expositum est Remedia dicemus suis locis: nunc enim sermo de natura eius.

GAudent plausu atque sonitu ęris: eoq̃ cõuocantur: quo manifestũ est. Auditus quoq̃ esse sensum effecto opere educto fętu functę munere oi excitationẽ tamẽ solemnẽ habent: spatiatęq̃ in aperto & in altum elatę gyris uolatu editis. Tum demũ ad cibum redeunt. Vita est longissima ut prospere inimica & fortuita cedant septeis annis uniuersa alias nũq̃ ultra x. annos durasse proditur. Sunt qui mortuas si intra tectũ byeme seruetur: deinde si sole uerno torreant̃: ac siculneo cinere toto die foueantur putẽt reuiuiscere: in totũ uero amissas reparari uentribus bubulis recẽtibus cum fimo obrutis. Virgilius iumẽtoꝝ corpore exaniãto: sicut equorum uespas atq̃ crabrones: sicut asinoꝝ scarabeoꝝ mutante natura ex aliis quędam in alia. Sed borũ omniũ coitus cernunt̃: & tamen in fętu eadẽ prope natura quę apibus.

VFspę in sublimi e luto nidos faciũt & in his cęras: crabroẽs cauernis ac sub terra et horum omniũ sexangulę cellę. Cętera autẽ cortice & araneso fętuso ipse iequalis ut barbaris: alius euolat: alius in mempha est: alius in uermiculo & autumno: non uerno. Omnia ea plenilunio maxime crescunt. Vespę quę icbneumones uocantur sunt minores q̃ aliq̃. Vnum genus ex araneis perimũt phalangiũ appellatum: & in nidos suos ferunt: deinde illiniũt & ex his incubando suũ genus procreãt. Prętera omnes carne uescunt̃ cõtraq̃ apes nullum corpus attigunt: sed uespę muscas grãdiores uenantur & amputato his capite reliquũ corpus afferũt crabronum siluestres in arborum cauernis degunt byeme ut cętera isecta cõdũtur. Vita bimatum nõ trãsit Ictus eorũ haud temere sine febre est. Auctores sunt ter nouenis punctis interfici

boiem. Aliorꝫ qui minores uidẽtur duo genera opifices minores corpore qui moriuntur hyeme matresq; biẽnio durant hi & clementes. Nidos uere faciunt fere quadrifores in quibus opifices generẽtur: his eductis alios deide maiores nidos fingũt in quibus matres fęturas producant. Iam tunc opifices funguntur munere & paleũt eas latior matrum speties dubiumque an habeant aculeos quia non egrediunt̃ & in suo fętu. Quidam opinant̃ oibus his ad hyemẽ decidere aculeos nec crabronũ autẽ nec uespaꝫ generi reges aut examina: sed subinde renouatur multitudo sobole.

QVartum inter hęc genus est bombicum in assyria proueniens maius q̃ supradicta nidos luto fingũt talis spetie applicatos: lapidi tanta duritia ut spiculis pforari uix possint. In his & ceras largius q̃ apes faciunt. Dein maiorẽ uermiculum & alia horꝫ origo ex grandiori uermiculo gemma protẽdẽs sui generis cornua muricas fit Dein quod uocatur bombilus ex ea micidialus: ex hoc in sex mẽsibus bõbices tęlas araneorum modo texũt ad uestem luxũq; fęminarum quę bombicia appellat̃ prima eas retorqueri rursus texere inuenit in coo mulier pamphilę plateę filia nõ fraudãda gloria excogitatę rationis ut denudet fęminas uestis bõbicina.

ET in coo insula nasci tradunt̃ cupręssi Terebithi fraxini quercus florẽ ibribus decussum terrę halitu animante: fieri autẽ primo papiliones paruos nudosq; mox frigoꝫ ipacientia uillis inhorrescere & aduersus hyemẽ tunicas sibi instaurare dẽsas pedum asperitate radentes foliorꝫ lanugine uellera: hanc ab his cogi subigiq; ũguũ carminatione. Mox trahi in terram attenuari ceu pectine postea appręhẽsum corpi inuolui nido uolubili: tunc ab homine tolli fictilibusq; uasis tepore & furfurũ esca nutriri: atque ita subnasci sui generis plumas: quibus uestitos ad alia pensa dimitti Quę uero capta sint lanificia humorẽ lẽtescere: mox in fila tenuari uinceo fuso. Nec puduit has uestes etiam uiros leuitate usurpare propter ęstiua in tãtum a lorica gerenda: discessere mores ut oneri sit etiam uestis. Assyria tantũ bombice adhuc ęinis cedimus.

ARaneoꝫ his nõ absurde iungat̃ natura digna: uel prącipua admiratione plura autem horum sunt genera nec dictu necessaria in tanta noticia phalãgia ex his appellantur: quorum noxii morsus corpus exiguum uarium acuminatũ ad sultim ingredientium. Altera eorum speties nigra prioribus cruribus longissimis omibus internodia terna in cruribus modo lupoꝫ minimi non texũt maiores in terra & cauernis exigua ne stipula prępandũt. Tertium eorundem genus erudita operatione conspicuũ orditur tęlas tantiq; operis materię uterusipsius sufficit siue ita corrupta alui natura statuto tẽpore: ut Democrito placẽt. Siue est quędam inter lanigera fertilitas tam moderato ungue tam tereti filo etiam equali deducit stamina ipso se pẽdere usus. Texere a medio incipit circinato orbe subtegmina annectens maculasque paribus semp interuallis sed subinde crescentibus ex angusto dilatans indissolubili nodo iplicat quanta arte celat pedicas scutulato rete ad capiendas muscas circa grassantes: quas nõ adhuc uidetur retinere. Flexitas tęlę & quędam pollitur arte ipsa p se tenax ratio tramare. Itaque laxos afflatus ad non respuenda quę ueniant sinu derelicta laxo prętendi summa parte arbitrere licia. At illa difficile cernant̃ atque ut in plagis lineę offensę precipitantur in sinum specus. Ipse qua cõcamerata architectura et circa frigora tãto uillosior q̃ remotus a medio aliudq; agẽti similis. Inclusus uero sicut sit: nec ne intus aliquis cerni non possit ęgra firmitas quandoq; rumpentibus uentis quandoq; aqua puluere more degrauante latitudo tęlę sępe inter duas arbores cum exercet artẽ & discit texere: longitudo fili a culmine ac rursus a terra per ipsum illud uelut reciprocatio: subitque pariter ac fila deducit. Cum uero captura incidit q̃ uigilans & paratus ad cursum licet extrema hęreat plaga semper in medium currit

quia ſic maxime totum concutiendo ſplicat ſcuſſa protinus reficit ad politurã. Sartiẽs namque & lacertaꝫ catulos uenatur hos primum tela inuoluentes & timo demum libra utroq; morſu appręhẽdentis amphitheatrali ſpectaculo cum contingit. Sũt & ex eo auguria quippe ſcremẽto annuum futuro telas ſuas altius tollũt. Idem ſereno nõ texunt: nubilo texũt. Ideoq; multa aranei imbrium ſigna ſunt. Fęminã putant eſſe quę texat marem qui uenatur. Ita paria fieri merita coniugio aranei cõueniunt clunibus pariunt uermiculos ouis ſimiles. Nam nec differri horum poteſt geſtura quoſam iſectoꝫ uix ulla alia narratio eſt: pariũt autẽ oua i telas: & ſparſa aqua ſaliũt atq; ita immittũt: phalangia tãtum in ipſo ſpecu ſcubat magnum numerum qui ut emerſerit matrem cõſumit ſępe & patrem. Adiuuat enim ſcubare: pariunt autem & tricenos: cęteri pauciores & ſcubant triduo conſumantur aranei quater ſepteis diebus

SImiliter bis ſcorpiones terreſtres uermiculos ouorũ ſpetie pariunt: ſimiliterq; pereunt peſtis importuna uenenũ ſerpentiũ niſi quod grauiore ſupplicio lenta per triduum morte conficiunt: uirginibus lętali ſemper ictu & fęminis fuere in totum Viris autem in matutino exeuntes cauernis priuſq; aliquo fortuito ictu ieiunium egerant uenenũ. Semper cauda in ictu eſt: nulloq; momẽto meditari ceſſat: ne quãdo deſit occaſioni ferit aliquo ictu & inflexu. Venenũ ab his candidũ fundi. Apollodorus auctor eſt in viiii. genera deſcriptis per colores maxime ſuperuacuos: quoniã non eſt ſcire quos minime exitiales prędixerit geminos quibuſdam aculeos eſſe mareſq; ſęuiſſimos. Nam coitum his tribuit intelligi autem gracilitate & lõgitudie Venenũ omnibus medio die cum incanduere ſolis arboribus. Itaque cũ ſitiũt iexplebilis potus conſtat & ſeptena caudę internodia ſęniora eſſe: pluribus enim ſena ſunt: hoc malum africę uolucres etiam auſtri faciunt pandentibus brachia ut remigia ſubleuantes. Apollodorus idem plane quibuſdam ieſſe pẽnas tradit. Sępe pſilli qui reliquarum uenena terraꝫ inuehẽtes queſtus ſui cauſa peregrinis malis ipleuere italiam: hos quoq; importare conati ſunt. Sed uiuere intra ſiculi cęli regionẽ nõ potuere. Viſuntur tamen aliquando in italia ſed inocui multiſq; aliis in locis. Vt circa pharum in ęgypto in ſcythia interimũt etiam ſues: aliquĩ uiuatiores contra uenena talia nigras quidẽ celerius ſi in aquam ſe imiſerit: homini icto putat remedio ipſoꝫ cinis potus in uino: magnam aduerſitatẽ oleo merſis. Sed ſtellionibus putant eſſe innocuos dumtaxat his qui & ipſi carent ſanguĩ lacęrtaꝫ figura. At qui ſcorpiones in totum nulli nocere quibus non ſit ſanguis: quidam & ab ipſis fętus deuorari arbitrantur unum modo relinqui ſolertiſſimũ. & qui ſe ipſius matris clunibus ipponendo tutus & a cauda & a morſu loco fiat: hunc eſſe reliquoꝫ ultorẽ qui poſtremo genitores conficiat ſupne pariuntur autem undeni.

CAmeleonũ Stelliones quodam modo naturam habent: rore tantum uiuentes prętercq; aranei ſimilis cicadis uita: quaꝫ duo genera. Minores quę primo cõueniũt quę ſunt mutę & nouiſſimę pereunt: ſunt autẽ multę. Sequens eſt uolatu rara quę canant uocantur achetę: & quę minores ex his ſunt tetigonię: ſed illę magis canorę mares cantant in utroq; genere fęminę ſilent. Gentes uelcuntur his. Ad orientẽ etiã parthi opibus abundantibus ante coitum: mares pręferunt a coitu fęminas ouis eaꝫ corruptis quę ſunt candida coitus ſupinis aſperitas pręacuta in dorſo qua excauant fęturę locum in terra. Fit primũ uermiculus: deinde ex ea quę uocatur tetigonictia cuius cortice rupto circa ſolſticia euolãt noctu ſemp primo nigrę atque durę. Vnũ hoc ex his quę uiuũt & ſine ore eſt: pro eo quiddam aculeatum liguis ſimile & hoc in pectore quo rorem lambunt. Pectus ipſum fiſtuloſum hoc canunt achetę ut dicemus de cętero in uentre nihil eſt. Excitatę cum ſubuolant humorem reddũt: quod ſolum argumentũ eſt rore eas ali: iſdẽ ſolis nullum ad excrementa corporis foramẽ

oculis tam hebetes: ut si quis digitũ contrahens ac remittens appropinquat trãseat Quidam duo alia genera faciunt eaꝝ Sucularíam quę fit grandior Frumẽtariã quã alii auenariam uocant: apparet enim simul cum frumentis arentibus.

Cicadę non nascunt̃ in raritate arboꝝ: iccirco nõ sunt cyrenis circa oppidũ: nec in campis: nec in frigidis aut umbrosis nemoribus. Est quędam & his locoꝝ differentia. Milesio paucę sunt loco: sed in cephalonia amnis quidam penuriam earum et copiam dirimit. At in regino agro silent omẽs ultra flumẽ in locrensi canunt pẽnarum illis natura: quę apibus: sed quę corpore amplior.

INsectoꝝ antem quędam binas gerunt pennas ut muscę: quedam quaternas ut apes. Membranis & Cicadę uolant: quaternas habent quę aculeis in aluo armantur Nullum cui tęlum in ore pluribusq; binis aduolat pẽnis. Illis enĩ ultionis causa datum & his auiditatis. Nullis eorum pennę reuuiscũt auulsę nullum cui aculeus in aluo bipennę est quibusdam pẽnaꝝ tutelę crista superuenit: ut serabeis: quoꝝ tenuior fragiliorq; penna his negatus aculeus. Sed in quodam genere eoꝝ grandia cornua pręlonga bifurcis dentata forficibus in cacumine cum libuit ad morsum coeũtibus Infantum remediis etiam & ceruice suspendũtur. Lucanos uocat bos nigidius. Aliud rursus eorum genus e fimo ingẽtis pilas aduersi pedibus uolutant: paruosq; in his contra rigorem hyemis uermiculos fętus sui nidulant̃. Volitant alii magno cũ murmure aut mugitu: alii focos & prata crebris foraminibus excauãt nocturno stridore uocales: lucẽt ignium modo noctu laterum & clunium colore lampirides: nũc pennaꝝ hyatu refulgẽtes: nunc uero cõpręssu obumbrante. non ante matura Pabula aut post defecta cõspicue: e contrario tenebraꝝ alumnę blatę uitam lucẽq; fugiũt i balinea maxime humido uapore prognatę fodiũt. Ex eodem genere rutili atq; pręgrãdes scarabei tellure arida fauos paruę & fistulosę modo spõgię medicato melle fingunt: In Thracia iuxta olynthum locus est paruus in quo unũ hoc animal exaniat̃ ob hoc cantharotocus appellatus: pennę insectis oibus sine scissura. Nulli cauda nisi scorpioni: hic eoꝝ solus & brachia habẽt: & in cauda spiculũ reliquorum quibusdã aculeus i ore. Aliud asilo siue tabanũ dici placẽt. Itẽ culicibus & quibusdam muscis Omnibus autẽ his in ore & pro lingua sunt hi aculei: quibusdam hebetes: neque ad punctum sed ad succum ut musaꝝ generi in quo lingua cuidẽs fistula est: nec sunt talibus dentes: aliis cornicula ante oculos prętẽdunt̃ ignaua ut papilionibus: quędã insecta carent pennis: ut scolopẽdrę. Insectorum pedes: quibus sunt in obliquũ mouentur: quorũdam extremi longiores foris curuantur ut locustis.

LOcuste pariunt in terra demissa spina e cauda oua condẽsa & autumni tẽpore ea durant hyeme terra subsequẽti anno exitu ueris emittunt paruas nigrantes & sine cruribus pẽnisq; reptantes. Itaque uernis aquis intereunt oua sicco uere prouentus maior. Alii duplicem eaꝝ fętum geminumq; exitum tradunt Vergiliarũ exortu parere: dein ad canis ortũ obire & alias renasci: quidã arcturi occasu nasci: mori matres cum pępererit certũ est. Vermiculis statim circa fauces inascẽtibus qui eas strãgulãt Eodem tẽpore mares obeunt etiam friuola ratione morientes. Serpẽtes cum libuit necant singulę faucibus eius appręhensis mordicus. Non nascunt̃ in ruinosis locis In india ternum pedũ lõgitudinis esse tradũtur cruribus & femoribus serraꝝ usum prębere cum martierint. Esse & alios earum obitus cõgregatim sublatę uẽto in maria aut stagna decidunt forte hoc casuque euenit non ut prisci existimauere madefactis nocturno humore alis. Idem quippe nec uolare eas noctibus propter frigora tradiderunt. In mari etiam longinqua maria ab his transiri continuata plurium dierum profectione quod maxime miramur. Tamen quoq; quam propter externa pabula

petiere ferunt mirę pestis ea intelligitur. Nanq; & grandiores cernūtur: & tāto uolāt pēnarum stridore ut aliq alites credāt solemq; obumbrant sollicitis suspectantibus populis ne suas operiant terras: sufficiunt quippe uires & tanquā parum sit maria transisse inmensos pmeant tractus: diráque messibus cōtegunt nubem multa contacta adurentes. Omnia uero morsu erodentes & fores quoque tectorum. Italiam ex africa maxime coorte infestant sępe populo ad sibyllina coacto remedia confugere inopię metu. In cyrenaica regione lex etiam est ter anno diuellendi eas: primo oua deterendo deinde fętum postremo adultas. Desertoris pęna in eum qui cessauerit: et in lennio insula certa mēsura prę finita est: quam singuli enecatarum ad magistratus referant. Graculos quoque ob id colunt aduerso uolatu occurrētes earum exitio. Necari & in syria militari imperio cogunt. Tot orbis partibus uagatur id malum parthis & hę in cibo gratę. Vox earū proficisci ab occipitio uidetur eo loco cōmissuram scapulaꝝ habere quasi dentes existimant: eosq; inter se terrendo stridorē edere. Circa duo ęquinoctia maxime sicut Cicadę circa solsticiū coitus locustarū: qui & insectoꝝ omnium quę coeunt: marem portāte fęmina in eum. Fęminarum ultimo caudę inflexo: tardoque digressu. Minores autē in omni hoc genere fęminis mares.

PLurima insectoꝝ uermiculum gignunt. Nam & formicę similē ouis. Vere & hę comunicantes laborē: sed apes utiles faciunt cibos: hę condunt ac siquis comparet onera corporibus earum fateatur nullis portione uires esse maiores: gerunt ea morsu maiora aduerse postremis pedibus moliuntur humeris obnixę: ex his r.p. ratio memoria cura. Semina abrosa condunt ne rursus in fruges exeāt e terra. Maiora ad introitum diuidunt madefacta imbre proferūt atq; siccant: operant & noctu plena luna. Eędem interlunio cessant. Iam in opere qui labor quę sedulitas. Et quoniam e diuerso cōuehūt altera alterius signa recognoscit. Certi dies ad recognitionē mutuā nundinis dantur. Quę tunc earum cōcursitatio: q̄ diligens cum obuius quędā colloquutio atque percūctatio. Silices itinere earum attritos uidemus & opere semitā factā ne quis dubitet qualibet in re quid possit quantula cūq; assiduitas. Seppelīūt inter se uiuentium solę prę ter hominem. Non sunt in Sicilia pennatę.

INdicę formicę Cornua erythris i ęde herculis fixa miraculo fuere. Aurum hę cauernis egerunt terra in regione septētrionalium indorum qui dardę uocant. Ipsis color felium. Magnitudo ęgypti lupoꝝ. Erutū hoc ab his tēpore hyberno. Indi furantur estiuo feruore conditis propter uaporem in cuniculos formicis: quę tamen odore sollicitę prouolant: crebroq; lacerant: q̄uis prę uelocibus camelis fugientes tāta pernicitas feritasq; est cum amore auri.

MVlta autem insecta & aliter nascunt: atque asilus in primis ex rore insidit hic rafali fonio primo uersatur spissatur sole in magnitudinē milii cogitur. Inde oritur uermiculus paruus & tridua mox eruca quę adiectis diebus accreścit imobilis duro cortice ad tactum mouetur Aranco accreta: quam crissalidē appellant: rupto deinde eo cortice uolat papilio.

SIc quędam ex imbre generantur in terra: quędam & in ligno: nec enim & cossi tātū in eo: sed & tabani ex eo nascunt: & alia ubicūq; humor est nimius. Sed ītra hoī nem tineę tricenum pedum aliquando & plurium longitudine iam in carne uiuētium quoq; hominum capillo Qua feditate & silla dictator & aloman exclarissimis gręcię poetis obiere hoc quidem & aues infestat Phasianas uero interemit nisi pulucrantes esse. Philos habentium: asinum tantū imunem hoc malo credunt & oues Gignuntur autē & uestis genere prę cipue lanitio ītercptarum a lupis ouiū. Aquas

quoque quasdam quibus lauemur fertiliores eius generis inuenio apud auctores. Quippe cum etiã cerę id gignant quod animal id minimũ existimatur. Alia rursus generantur sordibus a radio solis posterio rũ lasciuia cruꝫ pituituris. Alia puluere humido in cauernis uolucria.

EST animal eiusdem tẽporis infixo semp sanguini capite uiuens atq; ita itumescens unũ animalium cui cibi nõ sit exitus cũ nimia debiscit satietate alimẽto ipso moriens: nũq̃ hoc in iumẽtis gignitur in bubus frequens: in canibus aliquãdo in quibus omia: in ouibus & in capris hoc solum: eque mira sanguinis & hyrũdinũ palustrium aqua sitis. Nanq; & hę toto capite condunt̃. Est & uolucre canibus peculiare suum malum aures maxime lancinans: quę defendi morsu nõ queunt

IDem puluis ĩ lanis & ueste tineas creat prȩcipue si araneus una icludat̃. Sitit enim & omnẽ humorem absorbẽs aridítatem ampliat: hoc & in chartis nascitur. Est earum genus tineas suas trahentium quo coclea modo: sed hoꝫ pedes cernũt̃ spolia tę aspirant si accreuere faciunt chrisalidem. Ficarios culices caprificus generat. Cantarides uermiculi ficoꝫ & pyri & pẽtes & cinachate & rosę uenenũ hęc remedia secũ habet. Alę medent̃: quibus demptis lętale est. Rursus alia genera culicum accersens natura gignit: quippe cum & in niue candidi reperiant̃ & uetustiores uermiculi in media quidẽ altitudine rutili. Nam & ipsa nix uetustate rubescit: hyrci pilus grãdiores torpẽtesq;.

GIgnit aliquod contrarium natura elemẽtũ. Siquidẽ in cypri ęrariis fornacibus et medio igni maioris musca magnitudinis uolat pẽnatum quadrupes appellaturq; pyralis a quibusdã pyroto: q̃diu est in igne uiuit: cũ euaserit longiore paulo uolatu emoritur. Hyppanis fluuius in ponto circa solsticium defert acinoꝫ effigies tenuis mẽbrana: quibus erumpit uolucris q̃drupes supradicto modo nec ultra unũ diem uiuit. Reliquis taliũ ab initio ad finem septenarii sunt numeri: culicibus & uermiculis ter septẽ corpus parientibus quater septẽ. Mutationes & in alias figuras transitus trinis aut quatrinis diebus. Cętera ex his pennata autũno fere moriuntur Tabani quidem & cęcitate muscis humore exanimatis si cinere cõdant̃ uita redit

NVnc per singulas partes corporis corpoꝫ prȩter iam dictas: membratim tractet̃ historia. Caput habẽt cũcta quę sanguinẽ. In capite paucis animalium: nec nisi uolucribus apices diuersi quidẽ generis. Phęnici plumaꝫ serie e medio eo exeunte alio pauonibus crinitis arbusculis. Stimphalide ciro phasianę Corniculis: Prȩterea puę aut quę ab illo gallerita eppellata quondam postea gallico uocabulo etiam legionis nomen dederat a lauda. Diximus & cui plicatilem cristam dedisset natura per medium caput a rostro residẽtẽ & fulicaꝫ generi dedit cirros pico macio & gruibus arice: sed spectatissimũ insigne gallinaceis corpore conferratũ: nec carnem ita esse: nec Cartilaginẽ: nec callum iure disserimus. Verum peculiare draconum est cristas qui uiderit non reperitur.

COrnua multis quidẽ & aquatilium & marinoꝫ & serpẽtum uariis data sunt modis. Sed quę iure cornua intelligantur quadrupedũ tantũ generi. Acteonẽ enim & Cippum in latina historia: fabulosos reor: nec alibi maior lasciuia naturę lusit animalium armis sparsit hęc in ramis ut ceruoꝫ: aliis simplicia tribuit & in eodẽ genere subulonibus ex argumẽto dictis. Aliorum figit in palmas digitosq; emisit Ex his unde platigerontas uocant. Dedit ramosa capreis: sed parua: nec fecit decidua cõuoluta in amfractum arietum generi ceu cestus daret: infesta tauris. In hoc quidẽ genere & fęminis tribuit in multis tantum maribus rupicapris in dorsum aduncа. Damis in aduersum erecta aut rugarũ ambitu contorta & in leue fastigium exacuta ut liras decerent strepisceroti quem adacem africa appellat.

MObilia eadem ut aures phrigiq armentis trogoditaq in terram directa: qua de causa obliqua ceruice pascũt: aliis sigula & hęc medio capite aut naribus ut diximus Iamque aliis ad incursum robusta: aliis ad rectum: aliis adunca: aliis reduncа: aliis ad iactum pluribus modis supina conuexa conuersa omnia in mucronẽ migrantia. In quodam genere pro manibus ad scabendũ corpus cocleis ad prętẽtandũ iter: cornua hęc sicut cerastis aliquando & cocleis singula semp bina: & ut protẽdant ac resilĩat Vroq cornibus barbari septemtrionales potant: urnaque bina capitis unius cornua implent: alii prefixa bastilia cuspidãt. Apud nos in laminas secta translucent atque etiam lumen inclusum latius fundunt multas alias ad delicias cõferunt nũc tincta: nunc sublita nunc quę cestrota picture genere dicuntur. Omnibus autem caua et in mucronem demum concreta sunt. Ceruis tantum tota solida. & omnibus annis decidua. Boum attritis ungulis cornua ungendo aruina medẽtur agricolę: adeoque sequax naturę est: ut in ipsis uiuẽtium corporibus feruẽti cera flectatur atq; incisa nascentium in diuersas partes torqueantur: ut singulis capitibus quaterna fiant. Tenuiora feminis plerũque sunt ut in pecore multis ouiũ nulla nec ceruarum: nec qbus multifidi pedes: nec solidi pedũ ulla: excepto asino indico: qui uno armatus est cornu: bisulcis bina tribuit. Nulla superne primores habẽt dentes qui putãt eos in cornua absumi facile coarguuntur. Ceruaq natura quę nec dentes habẽt: ut neq; mares nec tamen cornua. Cęterorũ ossibus adhęrent: ceruoq tantum cutibus enascũt. Capita piscibus portione corporum maxima fortassis ut mergant. Ostreaq generi nulla nec spõgiis: nec aliis fere quibus solus ex sensibus tactus est. Quibusdam idiscretũ caput est: ut canceris. In capite cunctoq animalium homini plurimus pilus. Iam qdẽ promiscue maribus ac feminis: apud itonsas utique gẽtes. Atque etiã nomina ex eo appellatis alpium incolis galliq Comatę: ut tamen sit aliqua in hęc terraq differentia quippe Myroni carentes eo gignunt sicut in canno lienosi. Et quędam animalium naturaliter caluent sicut strucocameli & Corui aquatici: quibus apud grecos nomen inde. Defluuium eorum in muliere raq in spadonibus non uisum: nec in ullo ante ueneris usum: nec infra cerebrum aut ifra uerticem: aut circa tẽpora atq; aures. Caluitium uni tantum animalium homini prętereq innatum. Canicies homini tantum et equis sed homini semp a priore parte capitis: tum deinde ab aduersa. Vertices bini hominũ tantum: aliquibus capitis ossa plana tenuia sine medullis seratis pectinatim structa cõpagibus ptracta non queunt solidari: sed exempta modice nõ sunt lętalia inuicem eorũ succedente corporea cicatrice infirmissima esse ursis durissima psitacis suo diximus loco. Cerebrum omnia habent aimalia quę sanguinem eque et in mari quę mollia appellauimus quis careãt sanguine ut polypi. Sed homo portione maximum & humidissimum omniumq; uiscerum frigidissimũ duabus supra subterq membranis uelatum quarum alteram rumpi mortifeq est. Cętero uiri quoniam fęinę maius. hominibus hoc sine sanguine sine uenis & reliquis sine pingui aliud esse q medullam eruditi docent: quoniam coquẽdo durescat. Omnium cerebro medio insunt ossicula parua. Vni hominum in ifancia palpitãt: nec corroborant ante primũ sermonis exordium hoc est uiscerum excellẽtissimũ cęlo capitis sine carne sine cruore: sine sordibus: hoc hab& sensuum arcem: hoc uenarum omium a corde uis tẽdit hic desinit hoc culmẽ altissimum: hic mentis est regnum. Omnium autẽ animaliũ in priora pronum: quia & sensus ante ostendunt. Ab eo proficiscitur somnus: hinc capitis mutatio: quę cerebrum non habẽt non dormiunt. Ceruis in capite iesse uermiculi sub linguę inanitate & circa articulum qua caput iungitur humero xx. produntur. Aures tantum homini immobiles: ab his flaccorum cognomina: nec in alia parte feminis maius impẽdium margaritis dependentibus. In oriente quidẽ & uiris auq gestare eo loci decus existimatur. Animaliũ aliis maiores: aliis minores. Ceruis

tantum ſciſſe:ac uelut diuiſe. Soricibus piloſe. Sed aliqua omnibus anima dũtaxat generantibus:excepto uitulo marino:atque delphino:& quam cartilaginem appellauimus:& uiperis hę cauernas tantũ habent aurium loco prẽter cartilaginem & delphinũ:quẽ tamẽ audire eſt manifeſtũ:nam & cantu mulcentur & capiũt attoiti ſono quonam audiãt mirum. Idem nec olfatus ueſtigia habent cum olfaciãt ſagaciſſime pẽnatorũ animalium bubonũ tantum & octo plumę uelut aures:cęteris cauernę ad audiendũ. Simili modo ſquamigeris atq; ſerpẽtibus in equis & omnium iumẽtorũ genere inditia anima pręferũt. Marcidę feſſis micantes pauidis ſubtrectę furẽtibus reſolutę ęgris.

FAcies homini tantum:cęteris os aut roſtra frons & aliis: ſed homini tantum triſticię hilaritatis clemẽtię ſeueritatis idex in animo ſenſus eius. Supcilia hoĩ et pariter & alterne mobilia & in his pars animi. Negamus annuimus hęc maxime indicant faſtum. Superbia alicubi conceptaculum. ſed hic ſedem habẽt in corde naſcitur:hic ſubit:hic pẽdet:nihil altius ſimul abruptiuſq; inuenit in corpore niſi ſolitaria eſt&.

SVbiacent oculi pars corporis prętioſiſſima & qui lucis uſu uitam diſtinguant a morte non omnibus animalium: hi oſtreis nulli qnibuſdam conchaꝝ dubii pectines enim ſi quis digitos aduerſum hyantes eos moueat contrahunt ut uidẽtes et olentes fugiunt admota ferramenta. Quadrupedum talpis uiſus non eſt:oculorũ effigies ineſt. Si quis prętẽtam detrahat membranam & inter aues ardeolaꝝ generi quos lentos uocant altero oculo carere tradunt. Optimi augurii cum ad auſtꝝ uolãt ſeptẽtrionẽ ue. Solui enim pericula & metus narrant. Nigidius nec locuſtis:nec cicadis eſſe dicit. Cocleis oculorũ uicem:cornicula bina prętẽtatu implent nec lõbricis ulli ſunt uermiũue generi. Oculi hoĩ tantum diuerſo colore. Ceruis in ſuo cuiq; genere ſimiles. Equorũ quibuſdam glauci:ſed in hoĩne numeroſiſſime uarietatis atq; differentię:grandiores:modici: pui:prominẽtes:quos hebetiores putãt cõditi:quos clariſſiẽ cernere ſicut in colore caprinos:prętera alii cõtuentur lõgiqua:alii niſi ꝓpe admota non cernũt. Multorum uiſus fulgore ſolis cõſtat nubilo die nõ cernentiũ nec poſt occaſum:alii interdiu hebetiores noctu prẽter cęteros cernũt. De geminis pupillis aut quibus noxii uiſus eſſent ſatis diximus:Ceſis ĩ tenebris clariores ferũt Tiberio Cęſari nec alii genitorũ mortalium fuiſſe naturam:ut expergefactus noctu paulisp haud aliomodo q̃ luce clara contueretur omnia paulatim tenebris ſeſe obducẽtibus. Diuo auguſto equorum modo glauci fuere ſuperq; hominẽ albicãtis magnitudinis. Quamobcauſam diligẽtius ſpectari eos iracũdię ferebat. Claudio Cęſari ab angulis candore carnoſo ſanguineis uenis ſubinde profuſi. Caio principi rigentes Neroi niſi cum cõniueret ad prope admota hebetes xx. gladiatorum in Caii pricipis ludo fuere. In his duo omnino qui contra cõminationẽ aliquam non conniuerũt & ob id inuicti. Tantę hoc difficultatis eſt homini:pleriſq; uero naturale ut palpitare nõ ceſſent:quos pauidiores accepimus. Oculos uero unicolores nulli cum candore omnibus medius color differens. Neque ulla ex parte maiora indicia animi cunctis animalibus ſed maxime homini. i. moderationis:clemẽtię:miſericordię:odii:amoris:triſticię:lęticię. Contuitu quoque multiformes:truces:torui:flagrantes:graues tranſuerſi:ſummiſſi:blandi:profecto in oculis animus inhabitat ardent intẽduntur humectant:cõniuẽt:hęc illa miſericordię lachryma hos cũ oſculamur animũ ipſum uidemur attingere:hic fletus & rigantes ora riui quis ille humor eſt in dolore tam fecundus & paratus?aut ubi reliquo tempore?Animo autem uidemus:animo cernimus. Oculi ceu uaſa quędam uiſibilem eius partem accipiunt atq; tranſmittũt. Sic magna cogitatio obęcat:obducto mentis uiſu. Sic in morbo comit ali animo caligante aperti nihil cernunt:quin & patentibus dormiunt lepores: multique hoĩnũ quos ceribantiã gręci dicunt. Tenuibus multiſque mẽbranis eos natura compoſuit

callosis contra frigora caloresq; in extremo tunicis: qua subide purificant lachryma tionum saliuis lubricos propter icursantia & mobiles media coꝫ cornua fenestrauit pupilla cuius angustię non sinũt uagari incertam aciem: ac uelut canali dirigũt. Id obiterque incidẽtia facile declinant: alius nigri: aliis ruffi: aliis glauci coloris orbibus circũdati habili mixtura ut accipiatur circũiecto cãdore lux & tẽperato repercussu nõ obstrepat: adeoque bis absoluta uis speculi ut tam pua illa pupilla totam imaginem reddat hominis. Ea causa est ut pleręque alitum e manibus hoinũ oculos potissimũ appetant: quod effigiem suam in bis cernentes uelut ad cognata desideria tendunt Veterima tantum quędam ad incrementa lunę morbos sentiunt. Sed homo solus emisso humore cęcitate liberatur. Post xx. annum multis restitutus est uisus: qbusdã stati nascẽtibus negatus nullo oculoꝫ uicio multis repẽte ablatus simili modo nulla prędecedente iniuria. Venam ab bis pertinere ad cerebrum peritissimi tradũt auctores Ego & ad stomachum crediderim. Certe nullis sine redũdatioẽ eius eruitur oculus Moriẽtibus illos operire: rursusq; in rogo patefacere. Quiritum ritu sacrum est. Ita more condito ut neque ab homine suppręmum eos spectari fas sit & cęlo non ostẽ di nefas. Vni animalium homini deprauãtur: unde cognomina strabonũ & pactoꝫ ab hisdẽ q altero luine orbi nascũt: coclides uocãt qbus pui utriq; ocelli luscini iurię cognomẽ habuere. Nocturnorum animaliũ ueluti felium in tenebris fulgent: radi antque oculi ut contueri non sit: & capręlupoque splẽdent: lucẽque iaculant: Vitu lo marino & byeme in mille colores transeunt: subinde quin & in tenebris multoꝫ piscium refulgent: sicut aridi & robusti candicãtes uetustate putresque nõ cõniuere diximus: quę obliquis oculis: sed circũacto cabite cernant Cameleones ipsos oculos circumagere tradunt totos. Cancri in obliquũ aspiciũt crusta fragili inclusos gerẽtes locustis: suillis quidem magna ex parte sub eodẽ munimẽto prędiri eminẽt: quoꝫ duri sunt minus cernũt: q̃ quorum humidi. Serpẽtium catulis & hirũdinum pullis si quis eruat renasci tradunt. Insectorũ omnium & quibus testacea operimẽta oculi mouentur: sicut quadrupedum aures: quibus fragilia operimẽta: bis oculi duri. Oia talia & pisces & insecta non habent genas nec integunt oculos omnibus mẽbrana uitri modo transluciida obtẽditur. Palpebrę in genis homini utrinq; mulieribus ue ro etiam insectę quotidiano tanta est decoris affectatio ut tingant oculi quoq; alia de causa hęc natura dederat ceu uallum quoddam uisus: & prominens munimentũ contra occursantia animalia aut talia fortuitu incidentia. Defluere eas haud imerito uenere abundantibus tradũt & cęteris nulli sunt: nisi quibus & in reliquo corpore pili. Sed quadrupedibus in superiori tantum gena: uolucribus in iferiori: & quibus mole tergus: ut serpẽtibus & quadrupedibus quę oua pariũt ut lacertę strucocame lus alitum sola ut homo utrinq; palpebras habet.

NEc gene quidem oĩbus: ideo neque uitatio bis quę animal generant grauiores alitum inferiore gena. Conniuẽt. Eedẽ nictantur ab angulis mẽbrana abcũte Columbę & similia utraque cõniuẽt. At quadrupedes quę oua pariunt ut testudiẽs Crocodilli inferiore tantum sine ulla nictatione propter prędiuros oculos. Extremũ ambitum genę superioris antiqui cilium uocauere: unde & supercilia hoc uulnere aliquo obductum non coalescit. In paucis humani corporis membris Infra oculos male homini tantum quas prisci genasuocabant xvii tabularum interdicto radi eas fęminis uetãtes: pudoris hęc sedes. Ibi maxime ostenditur rubor inter eas hilaritatẽ risumq; indicantes buccę.

ETaltior homini tantum quẽ noui moresſubdole irrisioni dicauere nasus. Nõ alii animalium nares eminent: auibus serpẽtibus piscibus foramina tãtum ad olfatus sine naribus & hinc cognomina simorum Silonũ septimo mense genitis Sępe numero foramina aurium & narium defuere. Labra a quibus brochilabeones dicti & os probum duriusue aĩmal generãtibus pro bis Cornea & acuta uolucribus

roſtra. Eadem rapto uiuētibus adunca collecto recta herbas ruētibus limūq; lata ut ſuum generi iumentis uice manus ad colligēda pabula ora apertiora laniatu uiuēti/bus. Mentum nulli prēter hominē: nec male: maxillas Crocodillus tantū ſuperiores mouēt: terreſtres quadrupedes eodem quo cētera more: prēterq; in obliquum.

DEntium tria genera: ſerrati aut cōtinui aut exerti. Serrati pectinatim coeuntes ne contrario curſu atterantur ut ſerpentibus piſcibus canibus: cōtinui ut boni equo Exerti ut apro hyppotamo elephāto. Continui hoy qui digerunt cibum lati & acuti Qui cōficiunt duplices & qui diſcriminātur eos Canini appellantur: hi ſunt ſerrati longiſſimi continui: aut utraque pte oris ſunt ut equo: aut ſuperiore primores nō ſunt ut bubus ouibus oibuſq; quē ruminant. Capre ſuperiores non ſunt prēter primores geminos. Nullis exerti quibus ſerrata. Raro fēminē & tamen ſine uſu. Itaque cum apri percutiant: fēminē ſues mordent nulli cui cornua exerti: ſed omnibus concaui Cēteris dentes ſolidi: piſcium omnibus ſerrati prēter ſcarum: huic uni aquatilīū plai Cētero multis eorum in ligua & toto ore: ut turba uulney moliant: quē attritu ſubigere non queunt. Multis & in palato atque etiam in cauda: prēterea in os uergētes ne excidant cibi nullum habentibus retinēdi adminiculū. Similes aſpidi & ſerpentibus: ſed duo in ſupera parte dextra leuaque longiſſimi tenui fiſtula pforati: ut ſcorpionis q̄ aculei uenenum ifundētes nō aliud hoc eſſe q̄ fel ſerpētinum: & ide uenis ſub ſpina ad os puenire diligētiſſimi auctores ſcribunt. Quidam unum eſſe eum & quia ſit adūcus reſupinari ut eum momorderit extrahant alicui tū decidere eū: rurſuſque recreſcere facilem decurſu & ſine eo eſſe quos tractari cernamus. Scorpionis caudē ineſſe eum & pleriſq; terrē ceruos: Viperē dētes gingiua condunt: hēc eadem prēgnans ueneno impreſſo dentium repulſu uirus fundit in morſu. Volucy nulli dentes prēter ueſpertilionem. Camelus ex his quē non ſunt cornigera in ſuperiore maxilla priores nō habet. Cornua habētium nullis ſerrati: & cocleē dentes habēt. Inditio eſt a mimis earundē tota ſēuitia. At in marinis cruſtata & cartilaginea primos habere. Item echinis quinos eſſe: unde intelligi potuerit miror dētium uice aculeus inſectis. Simiē dentes ut homini. Elephanto intus ad mandendū quattuor: prēter eos qui prēminent: maſculis reflexi: fēminis recti atq; proni. Muſculus marinus q̄ balenam antecedit nullos habet: ſed pro his ſetis intus os hirſutum & linguam etiā appellatam. Terreſtrium minutis quadrupedibus primores bini utrinq; lōgiſſimi cēteri cum ipſis naſcuntur homini poſtq̄ natus eſt vii. mēſe reliquis perpetui manent Mutatur boini: leoni iumento: cani: et ruminantibus. Sed leoni & cani non niſi canini appellati: lupi dexter caninus in magnis habetur operibus. Maxillares qui ſunt Caninis nullum animal mutat: boini nouiſſimi qui genuini uocantur circiter xx. āno gignuntur: multis & lxxx. fēminis quoq;: ſed quibus in Iuuēta nō fuere nati cecidere in ſenecta & mox renaſci certum eſt. Zoelem ſamotracē cui renati eſſent poſt quattuor annos. Mutianus uiſum a ſe prodidit. Cēterum maribus plures q̄ feminis in boine pecude capra ſue. Thimarcus nitoclus filius papii duos ordines habuit maxilay frater eius non mutauit primores: ideo prēfuit. Eſt exemplū dentis homini et in palato geniti canini amiſſi caſu aliquo nūq̄ renaſcuntur. Cēteris ſenecta rubeſcunt Equo tantū candidiores fiunt. Aetas ueterinorum dentibus iudicatur: ex quo ſunt numero xl. amittit xxx. menſe priores utrinq; binos ſequente anno totidem proximos cum ſubeunt. Bicto Columellares quinto āno incipiente binos amittit: qui vi anno renaſcuntur vii. omnes habet & renatos & inmutabiles. Equo caſtrato prius nō decidunt dentes. Aſinorum genus xxx. mēſe ſimiliter amittit: deide ſenis mēſibus quod ſi nō prius peperere q̄ decidant poſtremi ſterilitas certa. bubus bis mutantur. Suibus decidunt nūq̄ aſſumpta hac obſeruatione. Senectus in equis & cēteris uetērinis intellige dentium brochitate ſuperciliorum. Canicie & circa ea lacunis cum fere

xvi.annorum extimantur hominū dentibus quoddam ineſt uirus.Nanq; & ſpeculi nitorem ex aduerſo nudati hebetant.Colūbaq; fętus implumeſcūt. Reliqua de his in generatione hominū dicta ſunt erumpētibns morbis corpora iſantia accipiunt. Reliqua animalia quę ſerratos habēt ſęuiſſima dentibus.

Linguę nō oībus uno modo tenuiſſima ſerpētibus & triſulca uibrans atri coloris & ſi extrabas perlōga:lacertis bifida et piloſa uituliſq; marinis duplex:ſed ſupradictis capillamenti tenuitate cęteris circūlābēda ora piſcibus paulominus q̄ tota adhęrens. Crocodillis tota:ſed in guſtatu linguę uice carnoſum aquatilibus, palatum leonibus pardis omibuſque generis eius etiam felibus imbricatę aſperitatis & lunę ſimilis attenuanſq; lambendo cutem hominis:quę cauſa etiam mālſuefactam ubi ad uicinum ſanguinem puenit:ſaliua inuitat ad rabiē. De purpuraq; linguis diximus Ranis prima cohęret intima abſoluta a gutture:qua uocem mittūt mares cū uocāt ololigones ſtato id tēpore euenit ſcientibus ad coitum fęminas. Tum ſiquidē inferiore labro demiſſo ad libramentum modicę aquę receptum in fauces palpitāte ibi lingua ullulatus elicitur:tunc & extēti buccarum ſinus pręlucent oculi flagrāt labore perpulſi:quibus in poſteriore pte aculei bi et dētes & lingua.Apibus etiā pręlōga eminens et cicadis:quibus aculeus in ore fiſtuloſus:bis nec lingua nec dētes qbuſdā inſectis intus lingua ut formicis.Cęterum lata elephanto pręcipue reliquis in ſuo genere ſemper abſoluta homini tantū ita ſępe cōſtricta uenis ut intercidi eas neceſſe ſit. Metellum pōtificem adeo ĩexplanatę fuiſſe accipimus ut multis uicibus tortus credatur.Dum meditatur in dedicanda ędę opifere dicere cęteris vii.ferme anno ſermonē exprimit:multis uero contingit ut auium & animalium uocis ĩdiſcrete edat imitatio.Intellectus ſaporum cęteris in prima lingua homini & in palato.Tonſile in homine in ſue glandulę quę inter eas uuę nomine ultimo dependet palato: hoi tantum eſt ſub ea minor lingua nulli oua generantiū.Opera eius gemina duabus interpoſita fiſtulis.Interior eaq; epiglofis appellatur:altera ad pulmonē atque cor pertinens hanc operit in epulando ſpiritu ac uoce illac meante:niſi potus cibuſue in alienum deerrauerit tramitē torqueat.

ALtera exterior appellatur ſane gula:quę cibus atq; potus deuoratus tendit:hic ad ſtomachum is ad uentrē hanc per uices aperit:cum ſpiritus tantū aut uox commeat ne reſtagnatio intēpeſtiua alui abſterpat.Ex cartilagiē & carne arteria gulę neruo & carne cōſtat.Ceruix nulli niſi quibus utraq; bęc.Cęteris collū qbus tantum gula:ſed quibus ceruix e multis uerteoratis orbiculatim oſſibus flexibilis ad circūſpectū articuloq; nodis iūgitur.Leoni tantū & lupo hyeme ſingulis rectiſq; oſſibus rigens.Cętero ſpinę annectitur:ſpina lumbis oſſea ſed tereti ſtructura per media foramina a cerebro medulla deſcendēte eſſe et naturam quam cerebro colligūt:quoniā prętenui eius mēbrana modo inciſa ſtatim expiretur:quibus longa crura bis lōga et colla.Item aquaticis quāuis breuia crura habentibus ſimili modo uncos ungues guttur:homini tantum & ſubus intumeſcit:aquarūq; potant plerūque uicio ſummum gulę fauces uocātur.Poſtremo ſtomachus homini eſt ſub arteria iam carnoſa manitas annexa ſpinę ad latitudinē ac longitudinē lagenę modo fuſa.Quibus fauces non ſunt:nec ſtomachus quidem eſt:nec colla nec guttur ut piſcibus & ora uentribus iungunt.Teſtudini marinę lingua nulla nec dentes:ſed roſtri acie cōminuit omnia poſtera arteria & ſtomachus dēticulos callo in modum rubi ad conficiēdos cibos decreſcentibus remis:quicquid appropinquat uētri nouiſſima aſperitas & ſcobrina fabris.

COr animalibus cęteris in medio pectore eſt:homini tantum infra leuā papillā turbinato mucrone in priora eminens:piſcibus ſolis ad os ſpectat hoc primū naſcentibus formari in utero tradunt.Deinde cerebrū ſicut tardiſſime oculos. Sed

bos primũ emori. Cor nouissime: huic precipuus calor palpitat certe & quasi alter mouetur intra animalia pręmoli firmoq; opertum mẽbranę in uolucro munitum costarũ & pectoris muro: ut appareat pręcipuam uitę causam & originẽ primam domicilia intra se animo & sanguini prębet sinuoso specu: & in magnis animalibus triplici in nullo non gemino. Ibi mẽs habitat. Ex hoc fonte duę grãdes uenę in pra et terga discurrũt: sparsaq; ramorũ serie per alias minores omnibus mẽbris uitalem sanguinem rigant. Solum hoc uiscerum uicius nõ macerat nec supplicia uitę trahit lęsumq; mortẽ illico affert. Cęteris corruptis uitalitas in corde durat. Bruta extimãt animalium quibus durum riget: audacia quibus puum est: pauida quibus pręgrãde maximũ autem est pro portione muribus lepori asino ceruo pantherę mustellis biennis & omibus timidis: aut propter metum maleficis. In papblagonia bina pdicibus corda. In equorũ corde & boum ossa reperiunt interdũ augeri. Id per singulos annos in homine ad binas dragmas ponderis ad l: annum accedere ab eo detrahi titundem & ideo non uiuere hominẽ ultra 100. annũ defectu cordis ęgyptii existimãt quibus est mos cadauera asseruari medicata byrsuto corde gigni quosdam homines proditur: neq; alios fortiores esse idustria: sicut Aristomenẽ messeum qui ccc. cecidit lacedemonios ipse cõuulneratus & captus semel per cauernã lautumiarũ euasit ãgustia uulpium aditus secutus. Item captus sopitis custodibus somno ad ignem aduolutus lora cum corpore excussit. Tercio capto lacedemonii pectus dissecuere uiuenti byrsutumq; reptum est. In corde summo piguedo est quędam lętis exitis nõ semp autem in parte extorũ habitũ est. L. postumio & L. albino rege sacrorũ post cẽtesimã xxvi. olympiadem. Cum rex pyrrhus ex italia discessisset & cor in exitus aruspices inspicere cęperũt. Cęsari dictatori quo die primũ ueste purpurea processit atq; in sella aurea insedit sacrificanti bis in extis defuit. Vnde questio magna de diuinatione argumentantibus potuerit ne sine illo uiscere hostia uiuere an ad tẽpus amiserit. Negatur cremari posse in his qui cerdiaco morbo obierint. Negat in ueneno iterẽptis Certe extat oratio uitellii qua reum pisonẽ eius sceleris coarguit: hoc usus argumẽto palamq; testatus non potuisse ob uenenum cor germanici Cęsaris cremari. Cõtra genere morbi defensus est piso.

SVb eo pulmo est spirandique offitium attrahens ac reddens animam. Iccirco spõgiosus ac fisculus manibus canis pauca cum ut dictum est habent aq̃tilia ac cętera oua parientia exiguum spumosum nec sanguinẽ: ideo nõ sitiunt. Eadem est causa quare sub aqua diu ranę & focę urinẽtur. Testudo quoq; q̃uis pręgrandem et sub toto tegumẽto habeat sine sanguine tamẽ habet quãto minor hic corporibus tanto uelocitas maior cameleoni portione maximus & nihil aliud intus.

IEcur in dextra parte est in eo quod caput extorũ uocant magne uarietates. m. marcello circa mortẽ cum perit ab Annibale. defuit in extis sequenti deinde die geminum repertum est. Defuit & C. mario cum imolar & utięę. Itẽ C. principi kl. Iacum iniret cõsulatum quo ãno interfectus est. Claudio successori eius quo mense interẽptus est ueneno. Diuo augusto Spoleti sacrificanti primo potestatis suę die sex uictimarũ loci natura replicata intrisecus ab una fibra reperta sunt rursumq; duplicaturum intra annũ imperiũ Caput extorũ tristis ostenti uisum quoque est pręterq̃ in solicitudine ac metu: tunc enim peremit curas ac bina iocinora lepori circa pręlectum & carnem & cheronessum ad propontidẽ: mirũq; translatis alio interit alter In eodem est fel non omnibus animalibus datum. In euboea calcide nullũ pecori in naxo pręgrande geminũque ut prodigii loco utrinque aduenę. Equi: muli: asini cerui: capręę: apri: cameli: delphini non habent: murium aliqui habent: hominũ paucis non est: quorum ualitudo firma & uita longior. Sunt qui equo non quidem in iecore esse: sed in aluo putent et ceruo in cauda. aut intestinis: ideo tantũ habent ama-

ritudinē ut a canibus non attingantur. Est autē nihil aliud q̃ purgamentū pessimū sanguis & ideo in materia est. Certe iecur nulli est nisi sanguinem habentibus. Accipit hoc a corde cui iungitur: funditq; in uenas.

Sed in felle nigro insanię causa homini morsque toto redito: huic & in mores crimen bilis nomine: adeo magnū est in hac pte uirus: cū se fundit in aimum quin & toto uagū corpore: colorem oculis quoque ausert. Illud quidem redditum etiam aenis nigrescuntq; contacto eo. Ne quis miretur id uenenū esse serpētū. Carēt eo qui absceynthio uescūt in ponto: sed renibus ex pte tantum altera intestino iūgit ut coruis coturnicibus fasianis: quibus intestino tantum ut colūbis accipitre murenis paucis auium in pectore. Serpētibus portioē maxima copiosum & piscibus. Est autem toto plerisq; intestino sicut accipitri. Miluo prēterea in pectore est: & cēteris auibus. Vitulus quidem marinus ad multa quoq; nobile tauroꝝ felle aureus ducit color. Aruspices id neptunno & Iunonis potentię dicauere: geminūq; fuit Diuo augusto: quo die apud attium uicit. Murium iecusculis fibrę ad numeꝝ lunę i mēse congruere dicuntur: totidemq; & inueniri quotū lumē eius sit: prēterea bruma in crescere.

Vniculorum erta in betica gemina sępe reperiunt. Ranaꝝ rubetarum altera fibra a formicis non attingit propter uenenum arbitrant: iecur maxime uetustatis patiens centenis durare annis obsidionum exempla prodidere. Exta serpētibus & lacertis longa. Cecume uolaterano dracones emicuisse de extis lęto prodigio traditur & profecto nihil icredibile sit existimantibus. Pyrrho regi quo die pur pręcisa hostiaꝝ capita repsisse sanguinē suum lambētia. Exta homini ab inferiori uiscerum parte separantur membranę quę prēcordia appellant: quia cordi prētēdūt quod grēci appellauerūt plimeas. Omia quidē principalia uiscera mēbranis ,ppris ac uelut uaginis inclusit prouidēs natura. In hac fuit peculiaris causa uicinitas alui ne cibis supprimeret aimus: huic certe refertur accepta subtilitas mētis. Inde nulla est ei caro: sed numerosa exilitas. In eadem prēcipua hilaritatis sedes: quod titillatu maxime intelligitur alaꝝ quas subit nō alibi tenuiore humana cute: ideoq; scalpendi dulcedine ibi proxima. Ob hoc in prēliis gladiatorūq; spectaculis mortē cum risu traiecta prēcordia attulerūt.

Vbest uentri stomachum habentibus cēteris simplex ruminantibus gemmis sanguine carentibus nullus intestinis enim ab ore incipiens quadam uia codē reflectitur ut sępię & polypo: in homine annexus in fimo stomacho similis canino bis solis animaliū inferiore pte angustior. Itaque sola uomūt: quia repleto propter angustias supprimitur cibi: quod accidere non potest bis: quorum spatiosa laxitas eum ad inferiora transmittit. Ab hoc uentriculo lactes in oue & homine p quas labit cibus. In cēteris illę quibus capaciora intestina ad aluum hominiq; flexuosissimus orbibus. Iccirco magis auidi ciborum: quibus ab aluo lōgius spatium: idem minus solertes: quibus obesissimus uenter. Aues quoq; geminos sinus habēt quędam unum quo mergunt recentia ut guttur: alterum in quem ex eo demittūt cōcoctione maturata: ut gallinę palumbes colūbę perdices. Cēterę fere carent eo: sed gula patentiore utunt: ut graculi: corui: cornices: quędam neutro modo: sed uentrē proximum habent: quibus prēlonga colla & angusta ut porfirioni uēter solidi pedum asper & durus terrestrium: aliis denticulatę asperitatis: aliis cancellatim mordacis: quibus neq; dentes utrinque: nec ruminatio: hic conficiuntur cibi: hinc in aluum delabuntur. Media hęc umbilico annexa: omnibus in homine byle infima parte simul a grēcis appellatur colon: ubi doꝝ magna pte angustissima canibus: qua de causa uehemēti usu: nec sine cruciatu leuant eā insatiabilia animalium: quibus a uētre protinus recto intestino transeunt cibi: ut lupis ceruariis & iter aues mergis uētres et elephanto Quattuor. Cētera suibus similia. Pulmo quadruplo maior q̃ bubulo

Auibus uenter carnosus callosusq. In uentre hyrundinū pullis lapilli candidi aut rubēti colore qui chelidonii uocantur magicis narrati artibus repiunt & in iuuēcarum secundo uentre pilę rotunditate nigricans totus nullo pondere singulare ut putant remedium egre parientibus si tellurē non attigerit uētriculi atq; intestina pinguis atque tenui omento integuntur prēterquam oua gignentibus.

HIc annectitur lien in sinistra parte aduersus iecur cum quo locum aliquando permutat: sed prodigiose quidam putant eum inesse oua parientibus. Itē serpentibus ad modum exiguum. Ita certe admodum appar & in testudine & crocodillo & lacertis & ranis. Equocephalam non inesse cōstat neq; his quę carent sanguine: peculiare cursus impedimētum aliquando in eo quamobrē inuritur cursorū laborantibus et per uulnus etiam exempto uiuere animalia tradunt. Sunt qui putent adimi risum simul homini: intēperantiamq; eius constare lienis magnitudine. Asię regio scepsis appellat in qua minimos esse pecora tradunt: & inde ad lienem inuenta remedia. At in bileto & tharne quaterni renes ceruix. Contra pēnatis squamosisq; mulli de cętero summis adhęrent lumbis. Dexter omnibus est latior & minus pinguis sicciorq;. Vtrique autē pinguitudo e medio exit prēterq; in uitulo marino.

ANimalia in renibus pīguissimis oues qdē lętaliter circū eos cōcreto pīgui aliquando in his inueniunt lapilli. Renes habent omnia quadrupedū quę animal generant oua parientium testudo sola quę & omnia alia uiscera: sed ut homo bubulus similis e multis renibus cōpositus.

PEctus e costa prēcordius & uitalibus natura circūdedit: at uētri quem necesse erat increscere ademit. Nulla animalium circa uētrem ossa: pectus homini tātum latus: reliquis carinatum uolucribus magis & inter eas aquaticis maxime.

COstę homini octonę subitos denę cornigeris xiiii. serpētibus xxx.

INfra aluum est a priore parte uessica. quę nulli oua gignentiū prēter testudinem nulli nisi sānguinē pulmonē habenti: nulli pedibus carentiū. Inter eas & aluū arterię ad pubem tēdentes: quę ilia appellant. In uessica lupi lapillus qui syrites uocatur: sed hominū quibusdam diro cruciatu subinde nascentes caldi & setaq; capillamenta. Vessica mēbrana constat: quę uulnerata cicatrice non solidescit: neq; qua cerebrum aut cor inuoluitur: plura enim membranaq; genera fęminis eadem omnia prēterq; uessicę iunctus utriculus: unde dictus est ueterus quidē alio nomiē lochos appellant: hoc in reliquis animalibus uuluam hoc uiperę: & intra se parientibus duplex. Oua generantium annexa prēcordiis in muliere geminos sinus ab utraq; pte laterum habet fimebris quotiens uersa spiritum inclusit. Boues grauidas negant prēterq; dextro uuluę sinu ferre etiam cum geminos ferant. Vuluę tecto partu melior q; edito. Erectitia uocatur illa hęc porcaria primi partus sui optima cōtra effetis a partu prēterq; eodem die suis occisę liuidi ac macri: nec non clarū suū prēter primos partus probant potius quę uetęq; nec dum effetarum: nec biduo ante partum aut post partum: aut quo erecerit die proxima adiecticię est occisę uno die post partum huius & summū & optimum si non fętus non hauserit erecticię teterrimū. Antiq abdomē uocabant priusquā caleret iniciētes cecidere non assueti:

COrnigera una parte dentata: & quę in pedibus callos habent sęuo pinguescūt bisulca fixis ue in digitos pedibus & non cornigera adipe cōcretus: hic & cū refixit fragilis semper in fine carnis. Contra pingue iter carnem cutemq; succo & liquidū Quędam nō pinguescūt ut lepus perdix. Sterilibra cuncta pinguia & in maribus

et in ſeminis ſeneſcuntq; celerius prepiguia. Omibus anialibus eſt quoddã pigue
adeps cũctis ſine ſenſu: quia nec arterias hab& nec uenas pleraſq; animaliũ pigue
do ſine ſenſu: quam ob cauſam ſues ſpirãtes a muribus tradũt roſas. Quin & labeoi
Conſularis uiri filio detractos adipes elatumq; corpus immobili onere & medulla
ex eodem uidet inuẽta rubens in ſenecta albeſcẽs: nõ niſi canis & oſſibus: nec cru
ribus iumẽtoꝝ aut canum: quare fracta nõ ruminãt: quod defluente euenit medulla
Eſt autem pinguis his quibus adeps ſeuoſa Cornigeris neruoſa & in ſpina tantũ
dorſi oſſa non habentibus ut piſciũ generi. Vrſis non nulla: leoni in femorum &
brachioꝝ oſſibus paucis exigua admodũ: cetera tanta duricia: ut ignis elidat uelut
e ſilice: his duraque non pigueſcunt. Aſinorũ ad tubas canora delphinis oſſa non
ſpina. Animal enim pariunt. Serpẽtibus ſpine aquatiliũ mollibus nulla ſed corpus
circulis carnis uinctum: ut ſepis atque loligini & iſectis negatur eſſe ulla cartilago
Aquatilium quedam habẽt medullam in ſpinis. Vituli marini Cartilaginẽ nõ oſſa
Item non omnium auriculę ac nares que modicũ eminẽt: flexibili molli naturę p
uidentia ne frangerent. Cartilago rupta nõ ſolideſcit nec preciſa oſſa recreſcũt pre
terq; ueteris ab ungula ad ſuffragma: homo creſcit in lõgitudinẽ ad ãnos ter ſeptiõs
Trini deinde ad plenitudinẽ: maxime autẽ pubeſcens nodum quendam ſoluere: et
precipue egritudine ſentitur. Nerui orſi a corde bibuloq; etiam circũuoluti ſimilem
naturam & cauſam habent in omnibus lubricis applicatis oſſibus: nodoſq; corpoꝝ
qui uocant articuli: alibi interuẽtu: alibi ambitu: alicubi tranſitu ligantes: hic illic
lati ut queq; poſſit figuratio: nec hi ſolidantur inciſi: mirumq; uulneratis ſummus
dolor prefectis nullus. Sine neruis ſunt quedam animalia ut piſces: arterias eni con
ſtant: ſed neque his mollis piſcium generis ubi ſunt nerui iteriores cõducũt mẽbra
ſuperiores reuocant. Inter hos laten arterię. i. ſpiritus ſemitę: his innatant uenę. i.
ſanguinis riui.

ARteriaꝝ pulſus ĩ cacumĩe maxĩe mẽbroꝝ euidẽs index fere morborũ in mo
dulos certos legeſq; metricas per etates ſtabilis aut citatius aut tardius deſcri
ptus ab herophilo medicinę uate nimiam propter ſubtilitatẽ miranda arte deſertus
obſeruatione tamẽ crebri aut languidi ictus gubernacula uitę tẽperat. Arterię carẽt
ſenſu nam & ſanguinis ſenſu: nam & ſanguine. Nec omẽs uitalem cõtinẽt ſpiritũ
preciſiſq; torpeſcit tantũ pars ea corporis. Aues nec uenas nec arterias habent. Item
ſerpẽtes teſtudines lacerte mimũque ſanguis uene pretenues. Poſtremo fibre ſub
ter totam cutem diſparſę adeo in anguſtũ ſubtilitatẽ tenuant ut penetrare nõ poſſit
ſanguis aliud ue q̃ exilis humor ab illo qui caminibus innumeris. Sudor appellat
in umblico uenaꝝ nodus ac coitus.

SAnguis quibus multis & pinguis iracundus maribus quã ſeminis nigrior &
iuuentute magisq̃ ſenio & inferiore parte pinguior. Magna & in eo utilitatis por
tio. Emiſſus ſpiritum trahit ſecum & iacturam tamẽ nõ ſentit. Animaliũ fortiora
quibus ſanguis craſſior: timidiora quibus minimus aut nullus. Tauroꝝ celerrime
coit atque dureſcit: ideo peſtifer potu maxime aprorum ac ceruorum caprarumque
et bubalorum omniũ nõ ſpiſſatur pinguiſſimus aſinis homini tenuiſſimus qbus
pluſquã quaterni pedes nullus. Obeſis minus copioſus: quoniam abſumitur pigui
profluuium eius uni fit in maribus homini aliis aliis nare alterutra quibuſdam per
infera multis per ora ſtato tẽpore ut nuper matrino uiſco pretorio uiro: ut in oĩbus
annis uoluſio ſaturnino urbis prefecto: qui lxxxx. etiam exceſſit ãnum. Solum hoc
in corpore tẽporalium ſentit iremẽtum. Siquidem hoſtię abundantiorem fundunt
ſi prius bibere: que animaliũ latere certis tẽporibus diximus nõ habẽt tũc ſanguinẽ
preter exiguas admodum circa corda guttas miro opere naturę. Sicut in homĩe uim
eius ad mima momẽta mutari. Nõ modo tãtum in ore ſuffuſa materia: uerum ad

ſingulos animi habitus pudore ira metu palloris pluribus modis ita roboris alius enim irę & alius uerecũdię. Nam in metu refugere & nuſquã eſſe certũ eſt: multiſq; tranſſluere tranſſoſſos quod homini tantum euenit. Nam quę imitari diximus colorem alienũ accipiunt quadam re percuſſus homo ſolus in ſe mutat morbi omnes morſq; ſanguinẽ abſumunt.

SVnt qui ſubtilitatem animi conſtare non in tenuitate ſanguinis putẽt: ſed cute operimẽtis corpora magis antra minus bruta eſſe: ut oſtreas & teſtudines. Boum terga ſetas ſuum obſtare tenuitati inmeantis ſpiritus: nec purũ liquidũq; tranſmitti ſic & in homine cum craſſior calloſior ue excludat cutis. Quod uero non Crocodillus: ſed duricia tergoris tribuatur & ſolertia hyppotami Corii craſſitudo talis ut ide tornent̃ baſtę & tamen quadam ingenio medica diligẽtia. Elephanto quoq; tergora impenetrabiles ſetas habent: cum tamen omnium quadrupedũ ſubtilitas animi pręcipua perhibeatur. Illis ergo cutis ipſa ſenſu caret maxime in capite ubicũq; per ſe ac ſine carne eſt. Vulnerata nõ coit ut in bucca cilioq;. Quę animal pariunt pilos habent: quę oua pẽnas aut ſquamas aut cortices ut teſtudines: aut cutem puram ut ſerpẽtes pẽna cauę omnium pręciſę non creſcunt: uulſę renaſcunt̃ mẽbranis uolãt fragilibus inſecta humẽtibus hyrũdines in mari ſiccis inter tecta ueſptilio: horum quoque alę articulos habent pili e cute excũt̃ craſſi hircis fęminis tenuiores. Equis in iuba. In barmis leoni. Daſippodi & in buccis intus in pedibus quę utraq; Trogus in lepore tradit. Hoc exemplo libidinoſiores hominũ quoq; hircos: colligens uilloſiſſimus animalium lepus. Pubeſcit homo ſolus quod niſi cõtigat ſterilis in gignẽdo eſt ſeu maſculus ſeu fęmina: pili in homine partim ſimul: partí poſtea gignunt̃ Cum geniti autem non deſinũt ſicut nec in fęminis magnope. Inuẽtę tamẽ quędã de fluuio capitis inualidę ut languidiores cum mẽſtrui curſus ſtetere: quibuſdam poſt genitis uiris ſpõte non gignũt̃. Quadrupedibus plurimũ cadere atq; ſubnaſci annuum eſt uiris creſcunt maxime in capillo: mox in barba: reciſi non ut herbę ac cętera inciſura augent̃: ſed ab radice exeunt. Creſcunt & in quibuſdã morbis maxie tuſſi & in ſenecta: deficiunt quoq; tẽporibus libidinoſis congeniti maturius defluunt: ac nati celerius decreſcunt: quadrupedũ dorſa piloſa uẽtres glabri boum coriis glutinum excoquitur: taurorumq; pręcipuũ mammas homo ſolus e maribus habet Cętera animalia mammas notas tantum: ſed ne fęminę quidem in pectore niſi quę poſſunt partus attollere. Oua gignẽtium nulli: nec lac niſi animal pariẽti. Volucres ueſpertilio tantum. Fabuloſum enim arbitror de ſtrigibus ubera eas infantiũ labris inmulgere eſſe in maledictis iam antiquis ſtrigem conuenit: ſed quę ſit auium conſtare non arbitror.

ASini a fętu dolent ideo vi. menſe arcetur partus cum ęquo anno toto prębẽt: quibus ſolida ungul : nec ſupra geminos fętus: hęc oia binas habẽt mammas: nec alibi niſi in femoribus. Eodem loci biſulca & cornigera. Boues quaternas: Oues capręq; binas quę numeroſo fęcũda ptu: & quibus digiti i pedibus hęc plures habẽt toto uentre duplici ordine ut ſues generoſę duodenas uulgares binis minus. Similiter canes alia uẽtre medio quaternas ut pantherę: alia binas ut leenę. Elephas tãtũ ſub barmis duas: nec in pectore: ſed citra in aliis ocultas nullas in fęminis digitos habentiũ primis genitis in quaque parte ſues primas pręmunt eſcę faucibus proxime ut ſuam nouit quiſq; quo genitus eſt ordine: eaq; aliter nec alia detractio illa alũno ſuo ſterileſcit illico ac reſilit. Vno uero ex omni turba relicto ſola munifex quę geſta fuerat attributa defendit. Vrſę mãmas quaternas gerunt. Delphini binas in uma aluo papillas tantũ: nec euidentes & paulo in obliquũ porrectas: neq; aliud animal in curſu labitur. Et Balenę uitulique mãmis nutriunt fętus.

Vlieri ante vii. mensem fusum lac inutile ab eo mense quod uitales partus salubre plurimis: aut totis in annis atq; etiam in aliaꝫ sinus fluit. Cameli lac mulgetur ne iterum grauescat. Suauissimum hoc existimatur ad unā mensuram tribus aquę additis. Bos ante partum non habet ex proximo semper a partu colostrę fiūt ni admisceatur aqua in punicis modum cocunt duricia. Asinę pregnantes cōtinuo lactescunt pullos earum ubi pingue pabulum biduo a partu maternū lac gustasse letale est. Genus mali uocatur colostratio. Caseus non fit ex utrinq; dentatis: quoniā eorū lac non coit. Tenuissimū Cameli: mox equi crassissimū. Asini ut coaguli uice utantur. Conferre aliquid & candori in mulierꝫ cute existimatur: lopea certe domicii neronis Coniunx quingētas per omnia secum ęstas trahens balneaꝫ etiam solio totum corpus illo lacte macerabat: extendi quoque cutem credens. Omne autem igne spissatur humore feruescit. Bubulum caseo fertilius: qui caprinum ex eadē mensura pene altero tanto: quę plures quaternis mammas habent caseo iutilia & meliora quę binas Coagulum iutile leporis: edi laudatum: prēcipuū dapsipolis: quod & profluuio alui medetur. Vnus utrinq; dentatorum mirum barbaras gentes: quę lacte uiuūt ignorare ac spernere tot seculis casei dotem. Densantes id aliq; quin macorem iucundum & pingue butirum supunna. i. lacte concretiorq; q̄ quod seui uocatur. Non omittendum in eo dei uim esse & barbaros omēs infantesq; nostros eo ungi

LAus caseo Romę ubi oim gētiū bona iudicātur. Cominus & e puiciis neumasenus prēcipua laus gaballicis pagis: sed breuis ac musteo tātū cōmēdatio. Duobus per alpes generibus pabula sua approbant dalmaticę docleata mittunt ceu tronitere nautusicum numerosior appennino cebanum hoc & liguria mittit. Ouium maxie lactis asinatem ex uimbria mixtoq; Etrurię atq; Ligurię confinio lunensem magnitudine cōspicuum quippe & ad singula milia pondo prēmitur. Proximū autē urbi uestinum eumq; cedicio Campo laudatissimū et capraꝫ gregibus sua laus est. Ingēti maxime querente gratiam fumo qualis in ipsa urbe cōficitur cunctis prēferēdis. Nā gallia ꝫ sapor medicamēti uim obtin&. Transmarina uero bitimus fere in gloria est Inesse pabulis salem etiam ubi non detur ita maxime intelligitur omni in sale caseo senescente: quales redire in musteum saporem aceto & thimo maceratos certum est Tradunt zoroastem in desertis caseo uixisse xx. annis ita tēperato ut uetustatem nō sentir&.

TErrestrium solus homo bipes uni unguli humeri ęcteris armis uni ulne. Quibus animalium manus sunt: intus tātum carnose extra neruis & cute constant Digiti quibusdam seni. In manibus eni C. Oratii ex patricia gente filias duas ob id sedigitas accepimus appellatas & uulcatium sedigitum illustrem in poetica homis digiti ternos articulos habent. Pollex binos & digitis aduersis flectitur: parte uero in obliquū porrigitur crassior ęcteris: huic minimus mensura duo reliqui sibi inter quos medius longissime protēditur: quibus ex rapina uictus quadrupedum quini digiti in prioribus pedibus reliquis quaterni: leones: lupi: canes: in posterioribus quoq; quinos ungues habent uno iuxta cruris articulum depēdente. Reliqua sunt minora & digitos quinos. Brachia non onibus paria. Tracio studioso in C. Cęsaris ludo notū est dextrā fuisse proceriorē. Animaliū quędam ut manibus utuntur prioꝫ ministerio pedum sedentq; ad os illis admouētia cibos seauri.

NAm Simiaꝫ genera pfectam hominis similitudinē cōtinēt facie naribus auribus: palpebris quę solę quadrupedū & inferiorē habent genā. Nā mamas in pectore et brachia & crura in contrariū flexa similiter in manibus ungues digitos lōgiorēq; mediū pedibus paulū differunt. Sunt eni ut manus prēlongę: sed uestigium palmę simile faciunt. Pollex quoque bis & articuli ut homini: ac prēterea genitale tātum

hominũ uiscera etiã interiora õnia ad exẽplar.

VNgues clausulę neruorum summę existimantur õnibus his quibus & digiti sed simię ũbrię: hominibus lati & defuncto crescunt. Rapacibus unci: cęteris recti ut canibus prẽter eum qui a crure plerisq; dependet. Omnia digitos habẽt quę pedes excepto Elephanto huic enim informes numero quidẽ v. sed indiuisi ac leuiteo discreti ungulisq; haud unguibus similes: & pedes maiores priores in posterioribus: articuli breues. i. poplices flectit intus hoinis modo. Cętera animalia idiuersa posterioribus articulis pedibus quã prioribus. Nam quę animal generant genua ãte se flectunt & suffraginum artus in aduersum hoi genua & cubiti contraria. Itẽ ursus et simiaę generi. Ob id minime pernicibus oua parietibus quadrupedũ Crocodillo lacertis priora genera post curuant̃: posteriora in priorem partẽ. Sunt autem crura his obliqua humani pollicis modo: sic & multis pedibus prętereq̃ nouissima salientibus. Aries ut quadrupedes alas in priora curuãt suffraginẽ in posteriora hominis genibus quędam & religio inest obseruatione gẽtium: hęc & supplices attigũt. Ad hęc & manus tendunt: hęc ut aras adorant fortassis quia in istis uitalitas. Nique in ipsa genu utriusq; cõmissera dextra leuaq; peiore parte gemina quędã buccaę ianitas inest: qua perfossa ceu ungulę spiritus fugit. Inest & aliis partibus religio quędam sicut dextra oculis appetitur in fide porrigit̃. Antiquis gręcię in supplicãdo mentũ attingere mos erat. Est in aure una memorię locus quam tangentes attestantur. Et post aurẽ ęque dextram nemesios: quę dea latinũ nomen ne in capitolio quidẽ inuenit quo referimus per tactũ ori proximũ a minimo digito ueniam sermonis a diis sibi reposcentes. Varices in cruribus uiro tantũ mulieri raro C. Mario. s. qui septies Consul fuit stante sibi extrahi sibi passum unum opius auctor est. Omnia animalia a dextris partibus incedunt sinistris incubant. Reliqua ut libitũ est gradiunt̃. Leo tantũ & camelus pedatim: hoc est ut sinister pes non transeat primũ sed subsequitur Pedes hoi maximi: fęminis tenuiores in omni genere. Sure homini tantũ & crura carnosa. Reperitur apud auctores quẽdam in ęgypto non habuisse suras. Vola hoi tantũ exceptis quibusdã. Nanque & hinc & cognomina inuẽta planci pansę Scauri sicut a cruribus uari uatini: quę uicia & in quadrupedibus solidas habent ungulas quę non sunt cornigera. Igitur pro his tęlum ungula est illis nec talos habent cadẽ At quę bisulca sunt habent idẽ digitos habentibus non sunt neq; in prioribus pedibus omnino ulli. Camelo tali similes bubalis: sed minores paulo. Est enĩ bisulcus discrimine exiguo pedes in uestigio carnosi ut ursis: quadecausa in lõgiore itinere sine calciatu fatiscunt.

VNgulę tantum ueterino generi renascuntur. Sues in illirico quibusdam locis solidas habẽt ungulas. Cornigera fere bisulca solida ungula & bicorne nullũ. Vnicorne tantum Asinus idicus. Vnicorne bisulcum orix. Talos Asinus indicus unus solidi pedum habet: nam sues ex utroque genere existimant̃: ideo fedi earum hominẽ qui existimarunt habere facile coniũcti. Linx tantũ digitos habẽtiũ simile quiddam talo habet leo etiam num tortuosos: talus autem rectus est in articulo pedis uentre eminens concauo in uertebra ligatus.

AVium alię digitatę: alię palmipedes: alię inter utrunq; digitis diuisis adiecta latitudine. sed omnibus quaterni digiti tres in priore parte unus a calce: quibusdam longa crura habentibus. Linx sola utrinq; binos habet. Eadem linguam serpentiũ similem in magnam lõgitudinẽ porrigit circũagit collum in aduersam se. Vngues ei grandes ceu graculis. Auium quibusdam grauioribus in cruribus additi radii nõ nulli uncos habentiũ ungues longipedes porrectis ad caudam cruribus uolãt qbus breues contractis ad medium qui negant uolucram ullã sine pedibus esse: cõfirmãt iapodas habere & iocẽ & drepam in eisq; quę rarissimẽ apparent. Visę etiã & serpentes

anſerinis pedibus·

INſectorum pedes primi longiores duros habentibus oculos ut ſubinde pedi/ bus eos tergeant ceu notamus in muſcis quę ex his nouiſſimos habēt longos Saliunt ut locuſtae: omnibus autem bis ſemipedes. Araneis quibuſdam prę longi accedunt bini. Internodia ſingulis terna. Octonos marinis eſſe diximus polypiis ſę/ piis loligini caneris qui brachia in contrariū mouent pedes in orbē aut in obliquū Idem ſoli animalium rotūdi: cętera binos pedes duces habēt. Cancri tantū q̄ternos quę hunc numerū pedum exceſſere terreſtria ut pleriq; uermes nō infra duodenos habent. Aliqua uero & centenos. Numerus pedum imper nulli eſt. Solipedū crura ſtatim iuſta naſcunt menſura: poſtea exporrigētia ſe uerius q̄ creſcētia. Itaq; in iſan/ tia ſcabunt aures poſterioribus quod addita ętate nō queunt quia lōgitudo ſupfitiē corpoꝛ ſola āpliat. Hac de cauſa inter iitia paſci niſi ſummiſſis genibus nō poſſunt nec uſq; dum ceruix ad iuſta incremēta perueniat.

POmilionum genus in omnibus animalibus eſt atque inter uolucres genitalia maribus quibus eſſent retro ſat diximus. Oſſea ſunt lupis uulpibus muſtellis: quo/ rum urinę ſunt etiam calculo humano remedia pręcipua. Vrſo quoq; ſimul ut expi rauerit corneſcere aiunt. Camelino arcus intendere orientis populis fidiſſimū: nec non aliqua gentiumq; in hęc diſcrimina & ſacroꝛ etiam citra perniciem āputātibus matris deum gallis. Cōtra mulieꝛ paucis prodigioſa aſſimilatio ſicut hermaphro/ ditis utriuſq; ſexus: quod & quadrupedū generi accidiſſe Neronis pricipatu primū arbitror oſtentabat certo hermaphroditas ſubiunctas carpēto ſuo equas in treuerico gallię agro repertas ceu plane uiſenda res eſt & principē terrarum inſidere portentis Teſtes pecori armentoque ad crura decidui. Suibus annexi delphino prę longi ultia condunt aluo & elephanto oculti qua parientiū lumbi intus adhęrent qualia ociſſi/ ma inuenere piſcibus ſerpētibuſq; nulli: Sed eorum uice binę ad genitalia a renibus uenę buteonibus terni boi tantū iniuria aut ſpōte natura frangūt. Idq; tertium ab hermaphroditis & ſpadonibus ſemini genus habent. Mares in omni genere forti/ ores prę terquam pantheris & urſis.

CAudę prę ter hominē ac ſimias omnibus fere animalibus & oua gignētibus p deſiderio corpoꝛ nudę: hyrcis & apris puę uilloſę ut urſis prę longę & ſetoſę ut eqs Amputatę lacertis & ſerpētibus renaſcuntur. Piſcium meatus gubernaculi modo regunt atque etiam in dextram ac leuā motę ut remigio quodam impellūt. Lacertis inueniunt & geminę boum caudis longiſſimus pilus & in una parte hyrtus. Idem aſinis longior q̄ equis: ſed ſetoſus ueterinis. Leoni in ima parte ut bubus & ſorici pātheris non ide. Vulpibus & lupis uilloſus ut ouibus quibus procerior ſues in/ torquent. Canum degeneres ſub aluum reflectunt.

VOcem non habere niſi quę pulmones & arterias habēt hoc eſt niſi quę ſpirāt Ariſtoteles putat. Iccirco & inſectis ſonum eſſe non uocē intus meāte ſpiritu & in/ cluſo ſonante. Alia murmur edere ut apes: alia cōtactu ſtridore ut cicadas. Receptū enim ut duabus ſub pectore canis ſpiritū mobili occurſante membrana itus attritū eius ſonare muſcas apes. Cętera ſimilia cū uolatū incipere audiri & deſinere. Sonū eni attritu & iteriore aura nō anima reddi: locuſtas pinnaꝛ & fęminū atteritu ſonare creditur ſane. Item aquatilium pectines ſtridere cum uolant: mollia & cruſtis itecta nec uocem: nec ſonum ullū habere: ſed & cęteri piſces q̄uis pulmone & arteria carēt nō in totū ſine ullo ſono ſunt. Stridore cum dentibus fieri cauillant & is qui caper uocatur in acheloo amne grumitum habet & de aliis de quibus diximus oua parie/ tibus. Sibilus ſerpētibus lōgus: teſtudini abruptus: ranis ſui generis ut dictum eſt

nisi si & in his ferēda dubitatio est: qui mox in ore concipit̃ non in pectore: multū tamen in his refert locoꝝ natura. Mutę in macedonia tradunt̃: muti & apri. Auiū loquaciores quę minores & circa coitus maxime. Alius in pugna uox ut Coturnicibus: aliis ante pugnam ut perdicibus: aliis cū uicere ut gallinaceis. Iisdē sua maribus aliis eadē ut fęminis ut luscinaꝝ generi. Quędam toto anno canūt. Quędam certis tēporibus ut in singulis dictū est. Elephas citra nares ore ipso sternutamēto similē elidit sonum: per nares autē tubaꝝ raucitati. Bubus tantum fęminis uox grauior. In alio omni genere exilior q̃ maribus. In homīe etiā castrato. Infantis in nascēdo nulla audit̃ anteq̃ totus emergat utero: primus sermo anniculo est semestris locutus est Cresi filius & in crepundiis prodigio quo tum id concidit regnū. Qui celerius fari cepere tardius ingredi incipiūt. Vox roboratur a xiiii. ānis. Eadem in senecta exilior neq; in alio animalium sępius mutatur. Mira prętera sunt de uoce digna dictu Theatro in orchestris scrobe aut harena superiacta deuoratur & in rudi parietū spacio circum & ectudolis etiam maibus currit: eadem recto uel cōcauo parietū spacio q̃uis leui sono dicta uerba ad alteꝝ caput pferens si nulla inequalitas impediat. Vox in homīe magnā uultus partē habet. Agnoscimus ea priusq̃ cernamus non aliter q̃ oculis. Totidēq; sunt hę quot in reꝝ natura mortales: & sua cuiq; ut facies: hinc illa gētium: totq; linguaꝝ toto orbe diuersitas: hinc tot cantus & moduli flectioēsq; Sed ante omnia explanatio animi quę nos distinxit a feris. Inter ipsos quoq; homines discrimē alterumęque grande q̃ a beluis fecit.

MEmbra animalibus agnata inutilia sunt sicut sextus boī semp digitus. Placuit in ęgypto nutrire portētum binis & in aduersa parte capitis hominē oculis: sed his non cernentē. Miror quidem Aristotelē non modo credidisse pręscita uitę esse aliq̃ in corporibus ipsis. Verum etiam prodidisse. Quę q̃q̃ uana existimo nec sine cunctatione proferēda: ne in se quisq; ea auguria auxie quęrat. Attigam tamen quę tantus uir in doctrinis non spręuit: igitur uitę breuis signa ponit Raros dentes: pręlōgos digitos: plūbeum colorē: pluresq; in manu icisuras: nec perpetuas. Contra lōge esse uitę in curuos humeris & in manu una duas incisuras lōgas habētes & plures q̃ xxxii. dētes auribus āplis: nec uniuersa hęc ut arbitror: sed singula obseruat. Friuola ut reor & uulgo tamen narrata: addidit morum quoq; aspectus simili modo apud nos. Trogus & ipse auctor est: e uerissimis quo uerbis eius subiciam. Frons ubi est magna: segnem animum subesse significat: quibus parua nobilem: quibus rotunda iracundū uelut hoc uestigio tumoris apparēte. Supcilia quibus porrigunt̃ in rectū molles significat: quibus iuxta nasum iflexa sunt austeros: quibus iuxta tēpora iflexa derisores: quibus in totū demissa maliuolos & inuidos. Oculi quibuscūq; sunt longi malęficos indicant esse moribus. Qui carnosos a naribus angulos habēt malicię nota pręuerti. Candida pars extēta notā impudentię habet. Qui identidē opiri solent incōstantię. Auriculaꝝ magnitudo loquacitati & stulticię nota est: hactenus trogus.

ANima leonis uirus graue. Vrsi pestilens cōtacta alitu eius attigit nulla fera citiusq; putrescunt afflata reliquis hominis tātū natura infici uolunt pluribus mōdis et ciboꝝ ac dentiū uiciis: sed maxime senio dolorē sentire non poterat tactu: omniq; sensu carebat sine quo nihil sentitur. Eadē commeabat ab eo recedens assidue exitura suppremo sola ex omī superfutura. Deniq; hac trahebat̃ ę cęlo huius quoq; tamē reperta pena est: ut neq; id ipsum quo uiueret in uita iuuaret. Parthoꝝ populis hęc pręcipue & a iuuēta propter indiscretos cibos. Nanq; & uino fętent ora nimio. Sed sibi proceres medent̃ grano assyrii mali: cui est & suauitas pręcipua in esculētia addito. Elephantoꝝ anima serpētes trahit. Coruoꝝ itē urit. Diximus hominū genera

qui uenena ſerpētium ſuctri corporibus exigerēt quin & ſuibus ſerpētes in pabulo ſunt et alius uenenū eſt. Quę inſecta appellauimus onia olei aſpſu necant. Vulturis unguēto qui fugant alios appetūt odores. Scarabei roſam quoſdā ſerpētes. Scorpio occidit. Scythę ſagittas ungunt acie uiperina ſanie & humano ſanguine inremediabile. Id ſcelus mortē illico affert leui tactu. Quę animalium paſcerent uenenо diximus: quę innocua alioquin uenenatis paſta noxia fiunt & ipſa. Apros in pāphilia et Cilicię montuoſis ſalamādra ab his deuorata qui edere moriunt. Nec enim eſt intellectus ullus in odore uel ſapore & aqua uinūq; interimit ſalamandra ibi ímortua: uel ſi omnino biberit unde potetur. Itē ranam quā uocant rubetam tantū iſidiax eſt uitę. Veſpere ſerpētes auidę ueſcuntur: quo alimēto mortiferos ictus faciunt Ideoq; magna differentia eſt uictus ut intracti piſce uiuētiū. Theophraſtis prodidit Boues quoq; piſce ueſci: ſed non niſi uiuēte: homini cibus utiliſſimus ſimplex acceruatio ſaporū peſtifera & cōdimenta pnicioſiora. Difficulter autē perficiunt omnia incibis acria nimie & auide hauſta & ęſtate q̄ hyeme difficilius & in ſenecta q̄ iuuēta. Vomitiones boi ad hpc in remediū excogitate frigidiora corpora faciunt iimica oculis maxime ac dentibus. Somno cōcoquere corpulētię q̄ firmitati utilius. Ideo athletas malūt cibos ambulatione perficere peruigilio quidem pręcipue uicūt cibi

AVgeſcunt corpora dulcibus atq; pinguibus & potu. Minuunt ſiccis & aridis frigidiſq; ac ſiti. Quędam animalia & pecudes quoq; in africa quarto die bibūt: boi non utiq; diem vii. lętalis in edia duraſſe & ultra xi. pleroſq;. Eſuriendi ſemp iexplebili auiditate. Animalium uni boi quędam rurſus exiguo guſtu famē ac ſitim ſedāt conſeruantq; uires ut butirum ut tripace glicyriza. Perniciofiſſimū autē & in omni quidē uita quod nimium pręcipue tantū corpori minui quod graue quolibet modo utilius: uex ad reliqua naturę tranſeamus·

NIMALIVM OMNIVM QVAE NOSCI potuere naturę generatim mēbratimque ita ſeſe habent Reſtant neq; ipſa anima carētia. Quando quidē nihil ſine ea uiuit terra ędita ut inde eruta dicant: ac nullum ſileat nature opus: diu fuere oculta eius beneficia: ſummumq; munus homini datū arbores ſiluęq; itelligebāt Hinc primū alimēta hax fronde mollior ſpecus libro ueſtis ęternum gentes ſic degunt quo magis ac magis admireris ab his a principio cedi montes in marmora ueſtes aſeres peti unionem in rubri maris profundo ſmaragdum in una tellure quęri ad hoc excogitata ſunt aurium uulnera. Nimirum quoniam pax erat collo crinibus manibusq; geſtari niſi infodorent etiam corpori. Quamobrē ſequi par eſt ordinē uite & arbores ante alia dicēda ac moribus primordia ingerere.

NAEc fuere numinum tēpla priſcoq; ritu ut ſimplicia rura etiam nunc deo pręcellentē arborē dicant nec magis auro fulgētia atq; ebore ſimulacra q̄ lucos & in his ſilentia ipſa adoramus. Arbox genera numinibus ſuis dicata ppetue ſeruantur: ut Ioui eſculus: apollini laurus: minerue olea: ueneri myrthus: herculi populus: quin et ſiluanos fauoſq; & deox genera ſiluis ac ſua noīna tanq̄ e cęlo attributa credimus Arbores poſtea blandioribus fruge ſuccis boiem mitigauere ex his recreans mēbra Olei liquor uireſq; potus uini. Tot denique ſapores anno ſponte ueniētes & menſe

Depugnetur licet earum causa cũ feris & pasti naufragorũ corporibus pisces expectantur ęternum tamẽ sede. Mille prętera sunt usus earum sine quis uita degi nõ possit. Arbore sulcamus maria. terrisq; admouemus arbore exędificamus tecta. Arbore & simulacra numinũ facta nondum pręcio excogitato beluaꝝ cadaueri: atque ut a diis nato iure luxurię codẽ ebore numinum ora spectarentur & mẽsarum pedes produnt aipibus cobercitas & cum iexsuperabili munimẽto. Gallias banc primum habuisse causam superfundẽdi se italiq; quod dico ex beluetiis ciuis eorũ fabrilẽ ob artem Romę cõmoratus ficũ siccam & uuam oleiq; ac uini pręmissa remeans secum tulisset: q̃propter hęc uel bello quęsisse uenia sit. Sed quis non iure miret arborem umbrę gratia tantum ex alieno petitam orbe: platanus hoc est per mare ionium in diomedis insulam tenuis eiusdẽ tumuli gratia primum iuecta: inde ĩ Siciliã transgressa atq; inter primas donata italiq; etiam ad morinos usq; puecta ac tributarium etiam detinens solum: ut gentes uectigal & pro umbra pendant. Dionysius prior Siciliq; tyrannus regiam in urbẽ transtulit eas domus suę: miraculũ postea ubi factũ gynnasium nec potuisse in amplitudinẽ adolescere & alias fuisse in italia ac noiatim In hispania apud auctores inuenit hoc actũ. Circa captę urbis ętatẽ tantũq; postea honoris increuit: ut mero infuso enutriant. Cõpertũ id maxime prodesse radicibus docuimus etiam quę arbores uina potare ęlebratę sunt primũ ambulatione achademica athenis cubitoꝝ xxx. unius radice ramos antecedẽte. Nũc est clara in licia socia gelidi fontis amęnitate itineri apposita domicilii modo caua octogita atq; unius pedũ specu numerosa uertice & se uastis & se protegẽs ramis arboꝝ instar agros lõgis obtinet umbris. At ne quid desit spelunce imagini saxea intus crepidinis corona muscoso cõplexa punices tam digna miraculo licimus ter consul & nuper prouicię eius legatus prodẽdum etiam posteris putarit. Epulatum intra eam se cum duo de xx. Comite large ipsa thoros prebẽte frondibus ab omni afflatu securũ optantẽ ibriũ per folia crepitus lętioręq; marmoꝝ nitore: picturę uarietate laquearium auro cubuisse in eadem. Aliud exemplũ. C. principis in ueliterno rure mirati unius tabulata laxeq; ramoꝝ trabibus scamna patula & in ea epulanti cum ipse pars esset umbrę xv. conuiuaꝝ ac ministerii capacẽ triclinio quam cęnam appellauit ille nidũ. Est grotine in Creta insula iuxta fontẽ platanus una isignis utriusq; linguę monumẽtis nũq̃ folia dimittens statimq; ei gratię fabulositas superfuit. Iouẽ sub ea cum Europa cõcubuisse: ceu uero non alia eiusdẽ generis esset in Cypro: sed ex ea primũ in ipsa creta ut est natura hominũ nouitatis auida platanus adicere genera uitium: quãdo qdẽ Commẽdatio arboris eius non alia maior est q̃ solem ętate arcere: byeme admittere Inde in italia quoq; ac suburbano suo Claudio pricipe macelli esserini libertus: qui se potẽtię causa Cęsaris libertis adoptassẽ & spado thessalicus prędiues ut merito dici possẽ. Is quoq; dionysius trãstulit id genus. Durantq; in italia portẽta terraꝝ prętter illa. s. quę ipsa cogitauit italia.

NAnque & Cameplatani uocãt coacte breuitatis: quoniam arboꝝ etiã abortus inuenimus: hęc ergo quoq; in genere pomilionũ infelicitas dicta erit. Fit hoc et ferendi ordine & recidendi primus. C. matius ex equestri ordine diui Augusti amicus inuenit nemora tonsilia Intra bos xxx. annos.

PEregrinę Cerasę persicęq; & omnes quaꝝ gręca nomina aut aliena sed q̃ ex his incolaꝝ nomia esse cepere dicent inter fructiferas: in prędentia externas ꝓsequemur a salutari maxime orsi malus assyria quam alias uocant medicam uenenis medetur folium eius cardonis intercurrẽtibus spinis pomũ ipsum alias non manditur: odore precellit. Folioꝝ quoq; qui transit in uestes una cõditus arcetq; animalium noxia Arbor ipsa omnibus horis pomifera aliis cadentibus: aliis maturescẽtibus: aliis subnascentibus. Tentauere gẽtes transferri ad sese propter remedii prędstãtiam fictilibus

in nasis dato per cauernas radicitus spiramento qualiter omnia transitura longius seri arctissime transferriq; meminisse cõueni&: semelq; dicant˜: sed nisi apud medos et in perside nasci noluit. Hec est cuius grana parthoꝝ proceres ico querere diximus esculentis cõmendandi alitus gratia: nec alia arbor laudat˜ in medis lanigeras serum in mentione gentis eius narrabimus.

ITem Indiẹ arbor magnitudinẽ unam e peculiaribus uirgilius ẹlebrauit bebenum nusquam alibi nasci professus. Herodotus eam ẹthiopiẹ intelligere maluit tributi uice regibus psidis emazie eius cẽtenas phalãgas: tercio quoq; anno pẽsitasse ẹthyopas cum auro & ebore prodendo. Non omittendũ id quoq; ingens dentes elephantoꝝ grandes: quoniam ita significauit ẹthyopas ea de causa pẽdere solitos tãta eboris auctoritas erat urbis nostrẹ ccc.x. anno. Tunc enĩ auctor ille historiam illam cõdidit. Thuriis in italia quo magis mirum est quod eidẽ credimus qui padũ amnẽ non uidisse&. Neminẽ ad id tẽpus asiẹ grẹciẹq; haud sibi congnitũ ẹthyopiẹ forma ut diximus. Meroem usq; nuper allatam neroni principi raram arborẽ bebenum in finem imperii per nongẽta nonaginta sex m.p. nullamq; nisi palmaꝝ generis esse docuit: ideo fortassis in tributoꝝ auctoritate tertia res fuerit bebenus: bebenũ romẹ magnus Pompeius triumpho mitridatico ostẽdit accendi. Fabianus negat: uritur tamen odore iucundo. Duo genera eius: rarũ id quod melius arborem iure enodi materiẹ nigri splendoris: ac uel sine arte protinus iucũdi. Alterum fruticosum cytisi modo & tota india dispersum est.

IBi & spina similis sed depręssa uel lucernis igni protinus transiliente non eas exponam quas mirata est alexãdri magni uictoria orbe eo patefacto. Ficus ibi exilia poma semper ferens uastis diffunditur ramis quoꝝ imi adeo in terrã curuant˜ ut annuo spacio infingant˜ nouamq; sibi propaginẽ faciant circa parentẽ in orbem quodam opere topiario intra sepẽ eam extiuant: pastores opacam pariter & munitã habent uallo arboris decora spetie subter intuenti procul ue formicato ambitu supiores eiusdẽ rami in excelsum emicant siluosa multitudine uasto matris corpore ut lx. passus pleriq; orbẽ colligant: umbra uero bina stadia pariant foliorum latitudo peltẹ effigiem amaronicẹ habet. Ea causa fructũ integens crescere prohibet rariusq; nec fabẹ magnitudinẽ excedens sed per folia solibus coctus prędulci sapore dignus miraculo arboris gignitur circa accessine maxie amnẽ.

MAior illa pomo & suauitate prẹcellentior quo sapientes indoꝝ uiuant folium alas auium imitatur longitudine triũ cubitoꝝ latitudine duum. Fructum e cortice emittit ad mirabilẽ succi dulcedinẽ ut uno quaternos satiet. Arbori nomen palepomon. Siene plurima est insidracis expeditionũ alexãdri termino. Est & alia similis huic dulcior pomo: sed intraneorũ ualitudini infesta dixerat alexander ne quis aggminis sui id pomũ attingeret. Genera arborũ macedones narrauere ex maiore parte sine nominibus. Est et therebintho similis. Cẹtera pomo amigdali minore tamen magnitudine prẹcipuẹ suauitatis. In bactris utique hanc therebinthũ esse proprii generis potiusquã similẽ ei putauerunt. Sed unde uestes lineas faciunt foliis morisimiles calice pomicino. Rhodo serũt eam in cãpis: nec est gratior ullaꝝ prospectus. Oliua indiẹ sterilis: preterq̃ oleastri fructu.

PAssim uero quẹ piper gignũt: iuniperis nostris similes q̃q̃ in fronte caucasi solibus opposita: gigni tantũ eas aliqui tradidere. Semina a iunipero distant puulis siliquis qualis in ipsis papasiolis uidemus. Hae priusquã debiscant decerptẹ tostẹq; sole faciunt quod uocatur pip longum: paulatim uero debiscentes p maturitatem ostendunt candidum piper quod deinde tostum solibus colore rugisque mutatur

Verum & his ſua iniuria eſt: atque cęli intēperie carbunculantur: fiūtque ſemina caſſa et inania quod uocant brecinaſim indoꝫ lingua ſignificāte mortuū: hoc ex omni genere aſperrimū eſt leuiſſimūq; & pallidum gratius nigrū: leuius utroq; candidū nō eſt: huius arboris radii ut aliqui exiſtimauere quam uocant ſingineri: alii uero gurpiperi q̄q̄ ſapore ſimili. Id enim in arabia atq; trogoditica in uillis naſcitur pua herba radice candida celeriter ea carie ſentit q̄uis in tanta amaritudine prēciū eius in libras vi. piper longū facilime adulteratur. Alexandrino ſinapi emitur in libras xv. albū xvii nigrum xiiii. Vſum eius adeo placuiſſe mirū eſt. In aliis quippe ſuauitas cępit: in aliis ſpecies inuitauit: huic nec pomi nec bacę cōmendatio eſt. Aliqua ſola placuere amaritudine & hanc in indos peti quis ille primus experiri cibis uoluit: aut cui in appetēda auiditate exurire non fuit ſatius. Vtrunq; ſilueſtre gētibus ſuis eſt & tamē pondere emitur ut aurum & argentum: piperis arborē iam & habet italia maiorem myrtho nec abſimilē amaritudo. Grano eadē quę piperi muſteo creditur eſſe. Deeſt toſta illa maturitas: ideoq; & rugaꝫ coloriſq; ſimilitudo adulteratur iuniperi bacis mirrę uim trahentibus in pondere quidē e multis modis.

Et etiam unū in India piperis granis ſimile quod uocatur gariophilon grādius fragiliuſq; tradunt in indico luco gigni aduehitur odoris gratia. Fert & in ſpinis piperis ſimilitudinē prēcipua amaritudine foliis paruis denſiſq; iuniperi modo ramis triū cubitoꝫ cortice pallido radice lata lignoſaq; buxei coloris: hac in aqua cū ſemie excępta in ereo uaſe medicamentū fit quod uocatur licyon. Ea ſpina & in pellio mōte naſcitur adulteratq; medicamentū. Itē aſphodeli: radix aut fel bubulum aut abſcynthium uel thus uel anurca abſcynthiū aptiſſimū medicinę quod eſt ſpumoſum. Indi in utribus camelorū aut rinocerontū admittunt. Spina ipſa in grēcia quidam pixacantū chironiū uocant.

Macir ex India aduehitur cortex rubens radice magne nomine arboris ſuę qualis ſit ea incōpertū habeo corticis melle decocti uſus in medicina ad diſſinteriēcos prēcipuus habetur. Secharon & arabia fert ſed laudatius india. Eſt autem mel in harudinibus collectū gumi modo candidū dentibus fragile ampliſſimum nucis auellane magnitudine ad medicinę tantum uſum. Contermina indis gens arriana appellatur cui ſpina lachrymaꝫ preciosa mirrę ſimilis acceſſu propter aculeos anxiolor & frutex peſtilens raphani folio lauri odore quo inuitati equi pene equitatu orbarunt alexandrū primo itinere quod in cedroſis accidit. Itē laurino folio & in ſpina tradita eſt: cuius liquo arſperſus oculis cęcitatē infert omnibus animalibus: necnon et herba prēcipui coloris referta minutis ſerpentibus: quaꝫ ictu protinus moriēdū eſſet. Honeſicritus tradit in hyrcanię conuallibus fico ſimiles eſſe arbores quę uocētur ochi: ex quibus defluat mel horis matutinis duabus.

Vicina eſt bactriana in qua bdelium nominatiſſimū arbor eſt nigra magnitudine oleę folio arboris fructu caprificis naturaq; gumi: alii brocon appellant: alii malachi: alii maldacon: nigrum uero & in offas cōuolutū ad robolum. Eſſe autē debet translucidū: ſimile cerę odoratu & cum fricatur pingue guſtu amaꝫ citra acore in ſacrificio perfuſo adoratius. Naſcitur in arabia indiaq; & media ac babylone. Aliqui paraticum uocant ex media aduectū facilius hoc & cruſtoſius amariuſq; & gūmoſum. Adulteratur amigdala nuce. Cętera eius genera cortice ſcordaſti ita uocatur arbor emula gummi: ſed deprehendunt quod ſemel dixiſſe & in cęteros odores ſatis ſit odore colore pondere guſtu igne bactriano nitor ſiccus: multiq; candidi ungues: prēterea ſuum pondus quod grauius eſſe aut leuius non debeat prēcium ſincero in libras ternas. Gentes ſupradictas attigit perſis rubro mari quod ibi perſicum uocauimus longe in terram ęſtus agentē mira arboꝫ natura: nanq; eroſe ſale inuectis derelictiſq;

ſimiles ſicco littore radicibus nudis polyporum modo amplexe ſteriles in harenas ſpectant. Eędem mari aduenente fluctibus pulſatę reſiſtunt ĩmobiles qui & pleno ęſtu operiunt. tote apparentq; itez ĩmobiles aſperitate aquaz. Illa ſoli magnitudo miranda eſt: ſpecies ſimilis unedonis pomum amigdalis extra ĩtus cõtortis nucleis

HI los inſula in eodẽ ſinu eſt repleta ſiluis qua ſpectat orientẽ quaq; & ipſa ęſtu maris perfunditur. Magnitudo ſingularis arboris fici flos ſuauitate inenarrabili pomum lupino ſimilẽ propter aſperitatẽ intactum oĩbus animalibus eiuſdẽ inſulę excelſiore ſuggeſtu lanigerę arbores alio modo q̃ ferum: bis folia infecunda: quę ni minora eſſent uitium poterant uideri: ferunt cotanei mali amplitudine: cucurbitas q; maturitate ruptę oſtendunt lanuginis pilos e quibus ueſtes pręcioſo linteo faciũt

ARbores uocant goſſim pinum fertiliores etiam thilę minore quę diſtat x.p. Iuba circa fruticem lanugines eſſe tradit: linteaq; indicis pręſtantiora. Arabię autem arbores ex quibus ueſtes faciãt cynas uocari folio palme ſimili: ſic indos ſuę arbores ueſtiunt. Intilis autẽ & alia arbor floret albę uiolę ſpetie: ſed magnitudine quadruplici ſine odore quod miramur in eo tractu. Eſt & alia folioſior tamẽ roſeiq; floris quem noctu cõprimens aperire incipit. Incipit ſolis exortu meridie expãdit. Incolę dormire eam dicunt. Fert ea inſula & palmas oleaſq; ac uites & cum reliquo pomoz genere ficos. Nulli arbori folia ibi decidunt: rigaturq; gelidis fontibus & imbres accipit. Vicina bis arabia flagitat quãdam genez diſtinctionẽ quoniam fructus bis conſtat radice frutice cortice ſucco lachryma ligno ſurculo flore folio pomo.

RAdix & folium indis & maxime pręcio radix coſti guſtu feruẽs odore eximio frutice alias iutili primo ſtatim introitu amnis indi in patale iſula duo genera ſunt eius nigrum & quod melius & candicans pręciũ in libras xvi. De folio Nardi plura dicere par eſt ut principalis in unguentis frutex eſt graui & craſſa radice: ſed breui ac nigra fragiliq; q̃uis pingui ſucco redolete aut cupreſſi aſpero ſapore folio paruo denſoq; cacumina in criſtas ſe ſpergunt: ideo gemina dote nardi ſpicas ac folia celebrãt Altez eius genus apud gangẽ naſcẽs dãnatur in totũ ozaenitidis nomine minus redolens. Adulteratur & pſeudo nardo herbę quę ubique naſcitur craſſiore atq; latiore folio & colore languido in candidum uergẽte. Item ſua radice permixta ponderis cauſa & gũmi ſpumaq; argẽti aut ſcibi ac cypero cypri ue cortice ſincez qdẽ leuitate deprehenditur & colore rufo odoriſq; ſuauitate & guſtu maxime ſiccante os ſapore iucundo pręcium ſpicę in libras lxxxx. folii diuſere ad nonam amplitudinẽ: quod adroſpez uocatur maioribus pipulis xx. quod minore folio eſt meſoſez appellatur Emitur xl. laudatiſſimũ macroferrũ e minimis folium: pręciũ ęius lxxv. odoris gratia omnibus maior recẽtibus. Nardo color qui inueteraueriit nigrior melior in noſtro orbe proxime laudatur: ſyriacum mox gallicum tercio loco crẽticum quod alii agrion uocant: alii aliphũ folio oliſatri caulę cubitale geniculato in purpura albicate radice obliqua uilloſaque & imitãte auium pedes.

BAcaris uocatur nardum ruſticum de quo dicemus inter flores. Sunt autem ea omnia herbę prẽter ĩdicum. Ex bis gallicum & cum radice uellitur: abluiturq; uino ſiccatur in umbra alligatur faſſciculis in charta non multũ ab indico differens. Syriaco tamen leuius pręcium xiii. In bis probatio una ne ſint fragilia & arrida potiuſ q̃ ſicca folia cum gallico nardo ſemper naſcitur herba quę hyrcolus uocat. & grauitate odoris & ſimilitudine quã maxime adulteratur. Diſtat q̃ ſine caule eſt & q̃ minoribus foliis quodq; radicis neq; amare neque odorate.

NArdi uim habet & assaꝫ quod & ipsum aliqui siluestre nardum appellant. Est autē edere similis foliis rotūdioribus tamen molliorib̄usque flore purpureo radice gallici nardi simile acinosum saporis calidi ac uinosi. Montibus in umbrosis bis in anno floret: optimū in ponto proximū in phrygia tertium in illyrico Foditur cum folia mittere incipit & in sole siccatur celeriter succū trahēs ac senescēs. Inuenta nup in thracia herba est: cuius folia nil ab indico nardo distant. Amonii una in usu est in dica uitę labrusca ut alii extimauere frutice myrtuoso palmi altitudine capit̄ cum radice manipulatim leuiter cōponitur protinus fragile laudatur q̄ maxime punici mali foliis simile: nec rugosis colore rufo: fecūda bonitas pallido herbatium peius pessimūq; candidū quod e: uetustate euenit: prēcium uue in libras lxx. Syriaco uero amonio lxxxii. nascitur & in Armenię parte quę uocat̄ ocene & in media & in pōto Adulterat̄ foliis punicis & gūmi liquido ut cohereat cōuoluatq; se in uuę modum. Est & quę uocat̄ Amomis minus uenosa atq; durior ac minus odorata: quo apparet haud aliud esse aut colligi ímatuꝫ. Simile bis & nomine & frutice Cardamomū semine oblongo. metit̄ eodē modo & in arabia: quattuor eius sunt genera uiridissimū & pingue acutis angulis cōtumax fricanti hoc maxime laudatur: proximū eius ruffo candicans: tertiū breuius atq; nigrius peius tamē uariū & facile tritu odorisq; parui: quod uerius costo uicinius esse debet hoc & apud medos nascit̄ prēciū optimi: libras xii.

CInnamomo gentilitas proxima erat ni prius arabię diuitias indicari cōueniret causasq; quę cognomē illi felicis ac beate dedere. Principalia ergo in illa thus atque mitra: hęc & cum trogoditis communis.

TVra prēter arabiam nullis: ac ne arabię quidē uniuersę. In medio eius sunt fere a tramite pagus sabeoꝫ capite regni sabotha in mōte excelso: a quo octo mansionibus distat. Regio eoꝫ turifera Sabea appellat̄: hoc significare grēci misterīū dicunt Spectat̄ tus solis estiui nudique maris scopulis inaccessi. Id solum e rubro lacteum tradit̄. Siluaꝫ lōgitudo est choenoꝫ xx. latitudo dimidiū. Choenus patet Eratosthenis ratioē stadia xl. hoc est passus v: aliqui xxii. stadia singulis choenis dedere. Attollunt̄ colles alti decurruntq; & in plana arbores sponte natę. Terrā argillosam esse cōuenit raris fontibus ac nitrosis. Attīgūt & minei pagos alios per quos euehit̄ uno tramite angusto: hi primi comertiū turis fecere maximeq; exercent: a qbus & nimęū dictū est. Nec prēterea arabum alii turis arborē uident ac ne hoꝫ quidē oēs. Ferūtq; ccc. non amplius esse familiaꝫ quę ius per successiones id sibi uēdicent. Sacros uocari ob id. nec ullo cōgressu fęminaꝫ funerūque cum incidant eas arbores aut metāt pollui: atque ita religione messes augeri: quidā ꝓmiscuū ius his populis esse tradūt in siluis: alii per uices annorū diuidi: nec arboris ipsius quę sit facies constat. Res i Arabia gessimus & Ro. arma in magnā partē eius penetrauere C. etiam Cęs. augusti filius inde gloriam petiit: nec tantū ab ullo quod equidē sciam latino arboꝫ eaꝫ tradita est facies: grēcorum exempla uariant: alii folio pyri minori dūtaxat & herbidi coloris prodidere: alii lentisco similē sub rutilo folio: quidā therebyntū esse & hoc uisum Antigono regi allato frutice. Iuba rex his uoluminibus quę scripsit ad C. Cęsarē augusti filiū ardentē famā arabię tradit: contorti esse caudicis ramis aceris maxie pontici succum amigdale modo emittere. Talesq; in carmania apparere & in egypto satas studio ptolemęorū regnantiū cortice lauri esse cōstat. Quidam & foliū simile dixere. Talis certe fuit arbor sardibus. Nam & asie rege: serendi curam habuerūt qui mea ętate legati ex arabia uenerunt. Omnia incertiora fecerunt quod iure miremur uirgis etiam turis ad nos cōmeantibus quibus credi potest: marem quoque terecem enodi fruticare trunco meti semel anno solebat minori occasione uendendi. Iā questus alteram uiā affert.

PRior atque naturalis uidemia circa Canis ortum flagrantissiō estu icidētibus qua maxime uideatur esse pregnans tenuissimusq; tendi cortex laxat. hic plaga non admittit. Inde prosilit spuma pinguis: hęc concreta densat. ubi loci natura poscat tegete palmea excipiente. Alii ubi area circūpauita purius illo modo: sed hoc pōderosius quod in arbore hęsit ferro depectit: ideo corticosum: silua diuisa certis portionibus mutua innocentia tuta est. Nemo sautias arbores custodit: nemo furat alteri. At berele Alexandrię ubi thura interpollant: nulla satis custodit diligētia officinas subligaria signat opifici persona rea adiicit capiti demptis testiculis nudi emittūt tanto minus fidei apud nos penax q̄ apud illos silue habent. Autūno legit & estiuo partu hoc purissimū candidū. Secūda uindemia est et uere ad eam hyeme corticibus incisis. Rufum hoc erit nec cōparandū priori. Illud carphiatū hoc datbiatū uocant. Creditur & nouellę arboris candidius esse sed ueterius odoratius. Quidā et in insulis melius putant gigni. Iuba in insulis negat nasci. Quod ex eo rotūditate guttę pependit masculū uocamus cum alias non fere mas uocet ubi nō sit fęmina. Religioni tributū ne sexus alter usurpet. Masculū aliqui putāt a spetie testium dictū pręcipua autē gratia est māmoso cum hęrente lachryma priore cōsecuta alia amiscuit se. Singula hęc manum iplere solita inuenio cū minore dirripiendi auiditate lētius nasci liceret. Gręci stagoniam & atonū tali modo appellant: minorē autē orabiā micas concussu elisas manam uocamus etiam num tamen inueniunt guttę quę tertiā partem minę hoc est xxx. denarioꝝ pondus ęquent. Alexandro magno in pueritia sine parsimonia tura ingerenti aris pedagogus leonides dixerat ut illo modo cum deuicisset turiferas gentes supplicaret. At ille Arabia potitus ture onustam naui misit ei exhortatus ut large deos adoraret. Tris collectum sabota Camelis conuehitur porta ad id una patente digredi uia capitales leges fecere. Ibi decimas deo quē uocāt sabin. Mensura non pondere sacerdotes capiunt: nec ante mercari licet q̄ inde ipensę publicę tollantur. Nam & benigne certo ueꝝ numero deus hospites pascit. Euehi non potest nisi per gebbanitas. Itaque & horum regi penditur uectigal. Caput eoꝝ thona. Abest agara nostri littoris in Iudea oppido lxxx. d. quod diuiditur in māsiones Camelorū lxv. Sunt & quę sacerdotibus dantur portiones scribisq; regū. Certe prēter hos & custodes satellitesq; & hostiarii & ministri populant. Iam quacunque iter ē aliubi ꝓ aq̄ et aliubi ꝓ pabulo aut ꝓ māsioibus: uariisq; portoriis pēdūt & sūptus i singulos Camelos dc. lxxxviii. ad nostꝝ littus colligat. Iterūq; iperii nri publicanis penditur. Itaque optimi turis libra xvi. prēcium hab & secunda xv. minuti xiii. Apud nos adulteratur resinę candidę gēma per quam similis: sed deprehēditur qbus dictum est modis: probatur cādore amplitudine fragilitate Carbone ut stati ardeat Itēne dentem recipiat potius quam in micas frāgat.

MYrrha in iisdem siluis pmixta arborem nasci tradidere aliqui plures separatim Quippe multis locis Arabię gignitur ut apparebit in generibus. Conuehitur & ex insulis laudata petuntque eam etiam a trogoditis Sabei transitu maris Sātiua quoq; prouenit multum siluestri prelata: Gaudet rastris & ab laqueationibus meliorque radice frigerata. Arbori altitudo ad v. cubita nec sine spina caudice duro & intorto crassiore q̄ turis & ab radice etiam q̄ reliqua sui parte corticem leuē similemq; unedoni. Scabrum alii spinosumq; dixere folium olue: ueꝝ & crispius & aculeatū. Iuba olisatri: aliqui similē iuniperio: scabriorem tamē spinisq; horridā folio rotūdiore sed sapore uniperii: nec nō fuere qui eturus arbore utrunq; nasci mētirent. Incidūtur bis & eisdē denique tēporibus sed a radice usq; ad ramum qui ualent. Sudant autē sponte priusquam incidant stactem dictā: cui nulla prefert. Ab hac satiua & in siluestri quoque meliora estiua. Non dant ex mirrha portiones deo: quoniā & apud alios nascitur. Regi tamen gebbanitarum quartas ptes eius pendūt. Cętero passim

a uulgo comptam in folles cōfertiunt: nostrique ūguētarii digerūt haud difficulter odoris atque pinguedinis argumētis.

GEnera cōplura trogodita siluestrium prima sequens in ea in qua & astramitica et gebbanitica & ausaritis. Gebbanitarum regno tertia dianitis: quarta colaticia quinta Sembracena a ciuitate regni sabeoꝝ mari proxima: sexta quā dusiritim uocāt Est & candida uno tantū loco quę in messalum oppidū cōfert̃ probat̃ trogoditicę pinguedinis & quo aspectu aridū est: sordida ac barbara: sed acrior cęteris Sabracena prędictis caret uitiis ante alias hilaris: sed uiribus tenuis. In plenū autē probatio est minutis glebis nec rotundis in concretu albicantis succi & tabescentis utriq; cōfracta candidos ungues habeat: gustuq; leuiter amara. Secunda bonitas intus uaria pessima quę intus nigra peior si etiā foris: pręcia ex occasione ementium uaria stractea xiii. ad lx. satiue summū xxi. Erithree xvi. hāc uolunt arabiā intelligi trogoditicę nucleo xiii. Sey uero quā odorariā uocant xiiii. adulterat̃ lentisci glebis & gūmi. Itē Cucumeris succo amaritudinis causa sicut ponderis spuma argēti. Reliqua uitia deprehēdunt̃ sapore gūmi dente lentiscens. Fallacissima autē adulterat̃ Indica mirrha: quę ibi de quadā spina colligit̃ hoc solū peius idia affert facili distinctione tāto deterior ē

ERgo transit in masticē quę ex alia spina fit in india. Itēq; in arabia lamā uocant Sed mastice quoq; gemina est quoniam & in asia gręciaque herba reperitur radice folia emittens & carduū simile malo seminis plena lachrymaque erūpit incisa pte summa uix ut id dignosci possit a mastice uera nec nō et tertia in ponto est bitumis similior: laudatissima autē chia candida: cuius pręcium in libras xx: nigra uero xii. chia lentisco traditur gigni gummi modo. Adulterat̃ ut tura resina.

ARabia etiam num & ladano gloriatur forte: casuq; hoc & iniuria odoris fieri plures tradidere: caprasq; maleficium alias frondibus animal odoratoꝝ uero fruticū expetentes tanq̃ intelligant pręcia carpere germinū caules prędulci liquore turgētes distillātēq; ab his casus mixtura succū improba barbaꝝ uillo abstergere hoc glomerari puluerē & incoqui sole: & ideo in ladano caprarū pilos esse. Sed hoc non alibi fieri quā in nabatheis qui sunt ex arabia contermini syrię: recensiores ex auctoribus serobo hoc uocant: tradunt q; siluas arabum pastu capraꝝ ifringi: atq; ita succū uillis inhęrescere. Verum autē ladanū in Cypri insula esse ut obiter quęq; genera odorum dicantur q̃uis non terraꝝ ordine similiter hoc ibi fieri traditur & esse osisum hyrcorum barbis genisque uillosis inhęrens: sed hedere flore de roso pastibus matutinis cum est rorulenta Cypros dein nebula sole discussa in puluerem madentibus uillis adhęrescere atq; ita ladanū depecti Sunt qui herbam in Cypro ex qua id fiat lędam appellant. Etenim illi lędanum uocant huius pingui insidere atq; attractis funiculis herbam eam conuolui atq; ita offas fieri. Ergo in utraque gēte bina genera terrenū et factitium: Id quod terrenū est fricabile factitium lentum: nec non fruticem esse dicunt in carmania & super egyptum per ptolomęos translatis plantis: aut ut alii generari & in id turis arbore colligiq; ut gūmi incisio: cortice & caprinis pellibus excipi pręcia sunt laudatissimo in libras asses xl. Adulterant̃ myrti baccis & aliis animaliū sordibus sinceri odor esse debet ferus & quodammodo solitudinē redolens. Ipsum uisu aridum tactu stati mollescere accensum fulgere odore iucūdo gratuitum myrrha deprehēdunt̃ crepitantq; in igne. Prętera sincero calculi potius e rupibus ihęrēt q̃ puluis.

IN Arabia & olea dotat̃ lachryma qua medicamentū conficitur a gręcis embemō dictū singulari effectu cōtrahēdis uulneꝝ Cicatricibus i maritimis hęlictibus estuque operūt̃: nec bacce nocet̃ cum constet in foliis salem reliqui: hęc sunt peculiaria arabię & pauca: prętera alibi communia dicenda: quoniā in his uicit pegrinos

ipsa myrrhę odores & ab exteris petit tanta mortalibus suarum rerum satietas & alienarum auiditas: petunt igitur in helimeos arborem bratim cupresso fuse similem ex albidis ramis iucundi odoris accensam & cum miraculo historiis Claudii Cęsaris prędicata folia eius inspargere potionibus parthos tradit odorē proximū esse Cedro fumūq; eius contra ligna alia remedio. Nascitur ultra phasitigrim in finibus oppidi scythię in monte scantho.

PEtunt & in Carmanos arborē hystobrū ad suffitus: pfusam uino palmeo accedentes huius odor redit a camaris ad solū iucundos: sed aggrauans capita citra dolorē. tamen somnum ęgris quęrunt his comertiis Carra oppidū aperuere quod est illis nundinariū: inde gabbam omnes petere solebant diebus xx. itinere & palestinā syriam postea caracē peti cęptum ad regna parthorum. Ex ea causa Iuba auctor est. Minei ad persas etiam prius ista portasse q̄ in syriam aut ęgyptum uidentur: herodoto teste qui tradit singula milia talentum annua turis penitasse arabas regibus persarū Ex syria reuehunt sciracem aeri odore eius in focis abigentes suorum fastidiū. Cętero non alia ligni genęra sunt in usu q̄ odorata cibosq; Sabei concoquunt turis ligno alii myrrhę oppidorum uicorūque non alio q̄ ex aris fumo atque nidore. Ad hūc ergo sanandum urunt stiracē in pellibus hyrcinis: efficiuntque tecta. Adeo nulla est uoluptas quę non assiduitate sui fastidium pariat. Eundem ad serpentes fugandas urunt in odoriferis siluis frequentissimas.

NOn sunt eorū Cinnamomū aut Casia & tamen felix appellatur Arabia falsa et ingrata cognominis quę hoc acceptum superis ferat cum plus ex eo inferis debebeat. Beatum illa fecit hominē etiam in morte luxuria quę diis intellexerat genita urendis defunctis periti rerum asseuerant non ferre tantum annuo fętu: quantum Nero princeps nouissimę pompę suę die concremauerit: extimentur postea toto orbe singulis annis tot funera aceruatimq; congesta bouori cadauerū quę diis per singulas micas dantur: nec minus propicii ernut mola salsa suplicantibus: imo uero ut palam est placatiores: uerum Arabię etiam num felicius mare est. Ex illo nanque margaritas mittit: minimaque computatione miles centena milia sestertium annis omnibus India & seres peninsula illa imperio adimunt. Tanto nobis delicie & fęminę costant: quota eni portio ex illis ad deos quę sola myrti ad inferos ptin&.

CInnamomū & Cassiam fabulose narrauit antiquitas princeps uerodotus auium nidis & priuatim phęnicis in quo situ liber pater educatus esset eximius rupibus arboribusque decuti carius q̄ ipse inferret pendere aut plumbatis sagittis. Item Casiam circa paludes repugnante unguibus diro uesptilionū genere aligerisq; serpentibus his cōuentis augentes reuorum pręcia Comitata uero fabula est ad meridiani solis repcussus in enerrabilem quēdam uniuersitatis abitum ex tota peninsula existere tot generum aut expirante conceptū: magnique Alexandri classibus arabiam odore primū nuntiatam in alto omnia falsa Siquidem cinnamomū ideōque cinnamomū nascitur in ęthiopia trogoditis connubio permixta: hi mercantes id a conterminis uehunt per maria uastaque ratibus: quas neque gubernacula regūt: neque remi trahūt uel ipellant: non uella non ratio ulla adiuuat: cum oium instar ibi sunt homo tātū et audacia. Prętera hibernum mare exigunt circa brumam euris tū maxime flantibus: hi recto cursu per sinus ipellunt atq; a promontorii ambitu argeste deferunt in portu gabbanitarum qui uocatur occilia. Quamobrem illi maxime id petunt: produntq; uix quinto anno reuerti negotiatores & multos iterire. Contra reuehūt uitrea zaena Vestes fibulas cum armillis ac monilibus. Ergo natio illa fęminarum maxime fide cōstat. Ipse frutex duorum cubitorum altitudine altissimus quattuor digitorum crassitudine statuta terra sex digitis surcuiosus aridio similis cū uiret: non odoratus folio origani

ſiccitate gaudens ſterilior ibre calidę naturę gignitur quidē in palmis ſed dēſiſſimis in uepribus rubiſq; difficilis collectu metit̃ :non niſi permiſerit deus. Iouem hunc intelligunt: Aliqui aſſabinū illum uocant xliii.boum caprarūque & arietum extis impetratur uenia metēdi non tamen aut ante ortū ſolis:aut poſt occaſum licet.Sarmenta ha ſta diuidit ſacerdos deoq; partē ponit· Reliquū mercator in maſſas condit Eſt & aliafama cum ſole diuidi ternaſque partes fieri: dein forte germina diſcerni: quodq; ſoli ceſſerit relinqui aut ſponte conflagrare. Prȩcipua bonitas uirgultorum tenuiſſimis partibus ad longitudinē palmi ſecunda proximis breuiore tamen menſura: atque ita tamen menſura: atque ordine uiliſſimū quod radicibus proximium Corticis in quo ſumma gratia eſt qua de cauſa prȩferunt̃ cacumina ubi plurimus torpet.

IPſum uero lignū in faſtigio propter origani acrimoniam quod xilocinnamū uocatur prȩciu eſt in libras xx.Quidā Cinnami duo genera tradidere Cādidius nigriuſque & quondā prȩferebatur candidū nunc e contra.Nigrum laudat̃ atq; etiam uariū prȩferunt candido.Certiſſima tamē extimatione ſi ſit ſcabrū atq; ut iter ſeſe tritum tarde fricetur.Damnatū in primis molle aut cui labit̃ cortex·Ius eius a gebbanitaꝭ rege ſolo proficiſcitur.Is edicto mercatu uendit prȩcia quondā fuere in libras denariorꝭ mille· Actū id parte dimidia eſt incenſis ut ferunt ſiluis ira barbarorꝭ id acciderit ob iniquitatē prȩpotentiū an forte non ſatis conſtat Auſtros ibi tam ardenter flare:ut ęſtatibus ſiluas accendant.Inuenimus apud auctores coronas Cinnamomo in terra ſimili auro incluſas:primus omniū in tēplis capitolii atque pacis dicauit. Imperator Veſpaſianus auguſtus radicē eius magni ponderis uidimus in palacii tēplo quod fecerat diuo auguſto Coniunx auguſta aure ępaterę ipoſitā.ex qua annis omnibus in grana durabant̃ donec id delubrū incēdio cōſumptū eſt.

FRutex & caſię eſt:iuxtaq; Cinnami campos naſcit̃ ſed in montibus groſſiori ſarmento tenui cute uerius q̄ cortice.quem conteri atque in Cinnamomo lauari & exinaniri prȩciū eſt amplitudo fruticis triū cubitorꝭ:color triplex cū primū emicat candidius pedali mēſura dein rubeſcit addito ſemipede ultra nigricans:hęc ps maxīe laudatur ac deinde proxia:damnatur uero candida cum ſecant ſurculos longitudinē binum digitorꝭ:mox prȩſunt recentibus cortis quadrupedū ob id interēptorꝭ ut putreſcentibus uermiculi lignū erodant: excauent corticē tutū amaritudine probatur recēs & maxime & quę ſit odoris molliſſimi guſtu ue q̄ maxime feruens potiuſquā lento tepore leuiter mordens colore purpurę quoque plurima pōderis minimū faciat breui tunicarū fiſtula atque non fragili ladam uocant talē barbaro nomine.Alia eſt balſamodes ab odore ſimili appellata ſed amara.ideoq; utilior medicis ſicut nigra unguentis prȩcia nulli diuerſiora.Optimi in libras xl.cęteris xv.

HIs addidere magones quam diaphanidos uocant miſocinnamon cognominatā prȩciū eius faciunt xccc. Adulteratur ſtirace & propter ſimilitudinē cortice lauri tenuiſſimis ſurculis:quin & in noſtro orbe feritur:extremoque in margine iperii:qua rhenus alluit iniuit in aluearis apum ſata. Color adeſt torridus ſole & ob id ſimul idem odor ex confinio caſię cannaque & Cinnami cācamū actaꝭ inuehitur:ſed per nabatheos trogoditaſque confines nabatheis.

COmportatur & ſericatum & gaballium quę intra ſe cōſumunt.Arabes noſtro orbi tantū nominibus cognita:ſed cū Cinnamo caſiaque naſcentia.Prȩuenit tamen aliquando ſericatū & in unguenta additur.Ab aliquis pmutat̃ in libras xvi.

MIrabolanū Trogoditis & thebaidi & Arabię quę Iudeam ab ęgypto diſtermiāt

Comune est noscens unguento ut ipso nomine appar& quo itē indicatur et glandē esse arborē heliotropio quam dicemus inter herbas simili folio fructus magnitudīe auellanę nucis ex his in arabia nascens syriaca appellatur & est candida. Contra in thebaide nigra prefertur illa bonitate olei quod exprimitur. Sed copia thebaica. Inter hęc trogoditica uilissima est. Sunt qui ethiopicam his preferant glandę nigram: nec pinguem nucleoq; gracili: sed liquore qui exprimitur odoratiori nascentē in cāpestribus egyptiā pinguiorē esse & crassiori cortice rubentē: & q̄uis in palustribus nascat breuiorē siccioręque e diuerso arabicā uiridē ac tenuiorē. & quoniam sit montuosa spissior est longe autē optima petreā ex quo diximus oppido nigro cortice: nucleo candido. Vnguentarii autē tantū cortices premunt medici nucleos tundunt affusa eis paulatim calida aqua.

Mirabolano in unguentis similē proximūque usum hab& palma in egypto quę uocat adipsos uiridis: odore mali cotonei nullo itus ligneo. Colligit autē paulo anteq̄ incipiat maturescere: quod si reliquatur phenicobalanus uocat & nigrescit uescentesque inebriat. Mirabolano pręcium in libras x. binas institores & fecē unguenti hoc nomine appellant.

Calamus quoq; odoratus in Arabia nascens Comunis indis & syrię est in quo uincit omnis a nostro mari ci. stadius inter libanum montē aliūque ignobilē non ut quidē existimauere antilibanum in conualle modica iuxta lacū: cuius palustria estate siccantur tricenis ab eo stadiis calamus & iuncus odorati gignunt. Sane enim dicamus & de iunco q̄uis alio herbis dicato uolumine: quoniam tamen hic unguentoꝝ materia tractatur. Nihil ergo a ceteris sui generis differunt aspectu. sed prestantior calamus odore statim e longinquo inuitat mollior tactu meliorq; quiminus fragilis & qui potius q̄ qui raphani modo frangitur. Inest fistule arancum quod uocant florē prestantior est cui numerosior. Reliqua probatio ut niger sit Damnatur alibi melior quo breuior crassior & lentus in frangendo calamo. Pręciū in libras xi. iunco xv. traduntque iuncū odoratū & in cāpania inueniri. Discessimus a terris oceanum spectantibus ad conuexas in nostra maria.

Ergo ethiopię subiecta affrica hermoiaci lachrimam stillat in barenis suis ide nomine etiam hermonis oraculo. Iuxta quod gignitur arbor quam metopō uocant resinę modo aut gūmi. Genera eius duo transton masculi thuris similitudīe quod maxime probatur. Alteꝝ pingue & resinosum: quod pirama appellant. Adulteratur barenis uelut nascēdo apprehensis igitur q̄ minimis glebis probat & q̄ purissimis pręcium optimū in libras asses xxx.

Spacnos infra eos situs in Cyrenaica prouincia maxime probat: alii brion uocant. Secundum locum obtinet Cypria. Tertium phenicia. Fertur & in egypto nasci quin & in gallia nec dubitauerim. Sunt enim hoc nomine Cani arboꝝ uilli quales e quercu maxime uidemus: sed odore prestantes: laus prima candidissimis atq; altissimis: secunda rutilis: nulla nigris & insulis petrisque nati improbantur omnes quibusque palmarū atq; non suus odor est.

Ciperus in egypto est arbor zizyphi foliis semine Coriandri candido odorato Coquitur hoc in oleo: premiturq; quod postea cyperus uocatur pręcium in libras ei xv. Optimū hoc canopica in ripis nili nata: Secundum ascalone iudeę: tertiū Cypro insula. Odoris suauitas quidam hanc esse dicunt arborem quę in Italia ligustrum uocetur. In eodem tractu aspbalatos nascitur spina candida magnitudine arboris medicae flore rosę. Radix unguentis expetitur: tradunt in quocūque frutice curuetur arcus celestis eandem quęcunque sit aspbalati suauitatem odoris existere: sed si in aspbalato inenarrabilem quandam quidam eum erisi sceptrum uocāt: cuius

probatio est in colore rufo uel igneo tactuque spisso & odore castoreo permutatur in libras quindeci. In egypto nascitur & in aaron peiusquā lidium maioribus foliis ac uariis illa breuia ac minuta & odorata.

SEd omnibus odoribus prę fertur balsamū uni terrarū Iudeę concessum quondā in duobus tantū ortis utroq; regio altero iugerum xx. non amplius: altero pauciorū Ostendere arbustum hanc urbi imperatorrs Vespasiani clarumque dictu a pōpeio magno in triumpho arbores quoq; diximus seruit: nunc hęc tributa pendit cum sua gente in totū alia natura q̄ nostri externiq; prodiderant. quippe uiti similior est quā myrto in aleolis seritur nuper iuncta ut uitis & impl&: colles uineaq; modo quę sine adminiculis se ipse sustinent. Tondetur similiter fruticans ac rastris nitescit properatque nasci. Intra tertium annum frutifera folium maxime rub& perpetua coma Seruire in eadem iudei sicut in uitam quoq; suam. Cōtra defendere Romani & dimicatum pro fructu semper est. Seritq; nunc eam fiscus nec unq̄ fuit numerosior aut procerior. Proceritas itra bona cubita subsistit. Arbori tria genera tenui & capillacea coma quod uocant antberistum. Alteraq; scabro aspectu in curuum fruticosum odoratius hoc thratim appellant tertiū eumeces quia est cęteris ,pcerius leui cortice huic secuuda bonitas nouissima antberisto. Semen eius uino proximū gustu colore rufum nec sine pingui. Peius in grano quod leuius atq; uiridius ramus crassior q̄ myrto. Inciditur uitreo lapide ossei sue cultellis ferro lędi uitalia odit. Moritur protinus eodem amputari superuacua patiens incidentis manus liberatur artificii temperamento: ne quid ultra corticē uiolet: sucus e plaga manat: quem opobalsamum uocāt eximię suauitatis: sed tenui gutta ploratu lanis parua colligitur in cornua. Ex his nouo fictili conditur crassiori similis oleo & in musta candida rubescit: deinde simulq; durescit & translucida. Alexādro magno res ibi gerente toto die ęstuio unā concham impleri iustū erat. Omni uero fecunditate maiori horreo congios senos minori singulos cum duplo rependebatur argentū. Nunc etiam singularū arborum largior uena ter omnibus percutit ęstatibus: postea deputatur & sarmenta quoq; in merce sunt deceiii. Amputatio ipsa surculisq; uenit intra quintū de uite annū xylobalsamū uocatur & coquitur in unguentis pro succo ipso substituere officinę. Corticis etiam ad medicamenta prę cium est: prę cipue autē gratia lachrimę: secunda semi tertia cortici: minima ligno. Ex hoc buxeum est optimū quod est odoratissimum et semine autem maximū & ponderatissimū: mordens gustu: feruensq; in ore. Adulteratur petreo bisperico quod arguitur magnitudine inanitate longitudine odoris ignauia sapore piperis: lachrymę probatio ut sit pinguis tenuis ac modice rufa & in fricando odorata. Secundus candido colos peior uiridis crassusque pessimus niger quippe ut oleū senescit. Ex omni incisura maxime probatur quod ante semel fluxit et alias adulteratur semine succoque. Vix maleficū deprę hendit gustu a maiore: esse enim dicunt genis non subacidus odore tantum austerus. Viciatur & oleo rosę cypri lentisci balani therebynthi myrti resina galbano cera cypria prout quęq; res fuit Nequissime autē gūmi quin arescit in manu inuersa & in aqua residet: quę ,pbatio gemina est. Debet sincerū & inarescere: sed hęc omnia gūmi addita fragili crusta uelit et gustu deprę henditur. Carbone uero quod cera resinaque adulteratur e nigriori flama. Non melle mutatū statim manu contrahit muscas. Prę terea sincera densatur In tepida aqua gutta sidens ad ima uasis. Adulterata olei modo innatat. Et si metopio uiciatū est: circulo candido cingitur. Summa est probatio ut lac coagulet & in ueste maculas non faciat. Nec manifestior alibi fraus: quippe milibus denariū sextarii empti uendente fisco ccc denariis ueneunt. In tantum expedit augere liquore xilobalsamo prę cium in libras xv. proxima Iudea syria super phęnicē stiracem gigcirca gabalam & maratuntha & Casium Seleucię montem. Arbor est eodem nomine

Cotoneo malo similis lachrymę ex haustero iucundior intus similitudo barūdinis succo prēgnans. In hanc circa canis ortus aduolant pennati uermiculi erodētes ob id in scrobe sordidescit stirax laudatur post supradicta ex pisidia sydone Cypro Cilicia Creta minime ex amano syriq medicis: sed unguentariis magis. Color in quacūque natione prēfertur rufus & pinguiter lentus deterior furfurosus & cano situ obducetus. Adulteratur Cedri resina uel gūmi uel melle: aut amigdalis amaris. Omia ea deprēhendunt gustu: prēcium optimo xviii. Exit & in pamphilia sed acrior minus que succosus

At & galbanū Syria in eodē amano monte & ferulam: quā eiusdem nominis resinę modo stagonitū appellant quod maxime laudant Cartilaginosum pirum ad similitudinē armoniaci minimeq; lignosum. Sic quoq; adulterat faba aut sacopenio. Sincerę si uratur fugat nidore serpentes permutat & in libras xv. medicinę hoc tantum.

PAnacem & unguentis eadem gignit nascentē & in ipso fine Archadię: circaq; trimanthi fontes & in archadia & in macedonia ferula sui generis v. cubitorū Foliis primo quaternis: mox senis in terram iacentibus ampla magnitudine rotūdis. In cacumine uero oleagineis semine in muscariis dependente ut ferulę. Excipit succus iciso caule messibus radice in autumno laudatur candor eius coacti sequens pallido statera. Niger colos improbatur: prēcium optimo in libras x. bini.

AB hac ferula differt quę uocatur spōdilion foliis tantum quia sunt minora et platani diuisura: nō nisi in opacis gignitur semen eodem nomine silis spetiē habet medicinę tantum utile. Dat & malabatrum syria arborē folio conuoluto arridi folii colore ex quo premitur oleum ad unguenta fertiliore eiusdē egypto: laudacius ex india uenit in paludibus ubi gigni tradunt lentis modo odoratius Croco nigricans scabrumque quoddā salis gustu. Minus probatur Candidum celerrime situm in uenustate sentit. Sapor eius nardo similis esse debē & sub lingua. Odor uero suffer uefacti in tuno ātecedit alios: in prēcio quidē prodigio simile est a x. singulis a ccc. peruenire libras. Foliū autem ipsum in libras lxx.

OLeum & omphacium est. Fit duobus generibus & totidē modis ex olea & uite olea adhuc alba expressa. Deterius ex druppa ita uocatur priusquā in cibū maturescat: iam tantum colorē mutans. Differentia quod hoc uiride est: illud candidū e uite fit psitia aut amnimea cum sit acini ciceris magnitudine. Ante Canis ortum in prima lanugiē demetitur uua eiusque melligo. Reliquū corpus sole coquit nocturni rores cauentur in fictili condita melligo colligitur. Subinde cyprio ęre seruat. Optimique rufa acriorq; & aridior prētiū omphatio in libras xvi. Fit & alio modo cum in mortariis uua imatura terit siccataq; in sole postea digeritur in pastillos.

EOdem & brion pertinet uua populi albę optima circa gnidū aut cariam in sitientibus aut siccis asperisque secunda in litię cedro

EOdem & oenanthe pertinet. Est autē intus labrusce uua colligitur cum flore cum optiē olet. Siccat in umbra substrato lintheo: atque ita in cados conditur prēcipua ex parapotamia. Secunda ab Antbiocia atque laodicia syrię. tertia ex mōtibus medicis: hęc utilior medicinę: quidā omnibus prēferunt eam quę in cypro insula nascitur. Nam quę in Africa fit ad medicos tātum pertinet uocaturq; massiaris: oibus autē est alba labrusca prēstantior q̄ e nigra.

ESt prēterea arbor ad eadē unguenta pertinens quā alii elatē uocant: nos abietē alii palmā: alii spatā: laudat hamoniaca egyptia maxiē: deinde syriaca dūtaxat

in locis ſitientibus odorata pingui lachryma quę in unguēta additur ad domandū oleum. In ſyria gignit⁻ & Cinnamū quod cariopon appellant: hoc eſt ſuccus expreſſus nuci multum a ſurculo ueri Cinnami differens uicina tantū gratia pręcium in libras aſſes xl.

HACTENVS IN ODORIBVS HABENT PRECIA ſyluę erantq; per ſe mira ſingula: uiuitque luxuria ea omnia miſcere & e cunctis unum odorē facere ita reperta ſunt unguenta.

VNguenta quis primus inuenerit non traditur illi acis tēporibus non erant nec ture ſupplicabat⁻ Cedri tantum & Citri ſuoꝝ fruticū & in ſacris fumo conuolutum in nidorē uerius q̄ odorē nouerant. Iam roſę ſucco reperto. Nominat⁻ enī id quoq; in olei laude perſarum gentis unguentiū ſed & illi mandent eo & accerſita cōmendatione ingluuię natum uirus extinguūt. Primū quod ęquidē inueniam Caſtris darii regis expugnatis In reliquo eius apparatu alexāder cępit ſerinium unguentoꝝ poſtea uoluptas eius a noſtris quoq; inter laudatiſsima atque etiam honeſtiſſima uitę bona admiſſa eſt: bonos quoq; & ad defunctos ptinere cepit: q̄ propter plura de eo dicemus quę his non erūt fruticum ad pręſens nominibus tantū iudicabuntur: natura uero eoꝝ ſuis reddunt⁻ locis. Vnguentis cognomina dedere aliis patrię: aliis ſucci: aliis arbores: aliis cauſę: primūque id ſcire cōuenit mutata auctoritate ad peius tranſiſſe gloriam laudatiſſimū fuit antiquitus in delo inſula poſtea mēdeſiū nec mixtura & cōpoſitione tātū hoc accidit: ſed idē ſucci uarie alibi ad quęlibet pręualuere aut degenerauere innū coryntbi diu maxime placuit: poſtea cyrici. Simili modo rhodinū phaſelli quam gloriam abſtulere Neapolis Capua pręneſte corcinū in ſolis Cilicię diu maxime laudatum eſt: mox rhodi oenathinum in cypro prępoſitum: poſtea dramitheo. Aromancinū in choo: poſtea eodē loco pręlatū eſt melinum. Cyprinum in cypro: deinde in ęgypto ubi mendeſium & metopium ſubito gratius facta eſt: mox hoc abſtulit phęnice & Cypri in laudē ęgypto reliquit panathenaicū ſuum athene perſeuerante obtinuere. Fuerat & pardalium in tarſo: cuius etiā cōpoſitio & mixtura oblitterata eſt. Narciſſinū quoq; e flore narciſſo deſiit cōponi. Ratio faciendi duplex ſuccus & corpus ille olei generibus fere conſtat: hic odorū: hęc ſtygmata uocāt: illa bediſmata: tertius iter hęc eſt colos a multis neglectus: huius cauſa adduntur cynabaris & bancuſa ſal aſperſus olei naturam cohercet quibus bancuſa adiecta eſt ſal non additur. Reſina aut gummi adduntur ad continendū odorem in corpore. Celerrime his euaneſcit atque defluit ſi non ſunt hęc addita. Vnguentorū expeditiſſimū fuit: primūque ut ueriſimile eſt ebeno & balanino oleo increuit: de quibus ſupradiximus. Dein mendeſium balamino reſina myrrha: magiſque etiam num necopio. Oleum hoc eſt amigdalis amaris expreſſum in ęgypto: cui addidere omphatium Cardamū Iuncum Calamū uel uinū myrrham ſemē balſami galbanū reſinam therebinthinam e uiliſſimis quidē hodieq; eſt ob id creditū & id iucuſtiſſimum eſſe quod conſtat oleo myrteo Calamo cupreſſo Cypro lentiſco: cum mali generati cortice: ſed diuulgata maxime unguenta crediderim roſa quę plurima ubique gignitur. Itaq; ſimpliciſſima rhodina mixtura diu fuit additis omphatio flore roſę Crocino Cinabari Calamo melle iunco ſalis flore aut bancuſa uino: ſimilis ratio et ī Crocino additis Cinabari bācuſa uino ſimilis: & in ſampſucino admixtus ōphatio

calamo. Optimũ hoc in cypro & mitilenis ubi plurima sampsucus miscentur & ui-
liora genera olei myrto lauro quibus additur sampsucinum lilium fęnum gręcum
myrrha Casia nardum iuncus cinnamomũ: e malis quoq; cotoneis ex rutbis fit oleũ
ut diximus melinũ quod in unguenta transit admixtis omphatio cyprino samio
balsamo iuncto casia abrotano sisinũ tenuissimũ omniũ est. Constat ex illis balano
calamo croco myrrha: et idẽ cyprinũ ex cypro & omphatio et cardamomo calamo
spaltro abrotano. Aliqui & in cyprũ addunt myrrhã et panacẽ: hoc optimũ sydone
mox ęgypto si non addatur sisaminũ oleũ durat & quadriennis excitatur cinnamo-
mo tellinũ fit ex oleo recẽti cipero calamo melliloto fęnogręco melle malo amaraco:
hoc erat celeberrimũ menandri poetę Comici ętate: postea multo successit propter
gloriam appellatũ megalium ex oleo balanino calamo: iunco xilobalsamo casia resi-
na huius proprietas ut uentilletur in coquendo donec desinat odore. Rursus refri-
geratũ odorẽ suũ capit. Singuli quoq; succi nobilia unguenta faciunt. In primis ma-
lobatrum postea iris illyrica excisizena. Amaracus herbarũ in utraque pauca his et
alia aliis miscent qui plurima alterutri mel salis florẽ omphatiũ ac agrifoliam panacẽ
Externa omnia & prodigiosa cinnamomo pręcia. Addicitur cinnamo balaninum
oleũ xilobalsamũ calamus iunci balsami semina mirrha mel odoratũ: unguentorũ
hoc crassissimũ pręcia ei asses ad ccc. Nardinũ siue foliatũ cõstat õphatio balanino
iunco costo nardo amonio myrrha balsamo in hoc genere conueniet meminisse her
barum quę nardum indicũ imitarentur species nouẽ a nobis esse dictas. Tanta ma-
teria adulterandi est. Omnia autẽ acutiora fiunt costo amonio quę maxime nares
feriũt. Crassiora myrrha suauioraque medicinę autem utiliora croco: acerrima per se
amonio. Hoc & capitis dolores facit: quidã satis habet aspergere quę sunt preciosis-
sima ęteris decoctis impendio procedentes: sed non cadẽ est uis nisi una decoctis
myrrha & per se unguentũ facit sine oleo ęstate dũtaxat: alioquin nimiam amaritu-
dinẽ affert. Cyprino uiride fit. Sufino unguinosum: mendesio nigrũ: rhodino can-
didum: myrrha pallidũ. Hęc sunt ãtiquę unctionis genera & postea officinaꝝ furta
Nunc dicetur Cumulus ipse deliciaꝝ & summa auctoritas rei.

ERgo regale unguentũ appellatum quoniam parthoꝝ regibus ita temperatur
Cõstat mirabolano Costo ãmonio Cinnamomo: comato: cardamomo. Nardi spica
maro myrrha Casia stirace ladano oppobalsamo: calamo iuncoque oenanthe male-
batro sericato cypro aspalto panace: croco cipero amaraco lato melle uino. Nihilque
eius rei causa in Italia uictrice omniũ. In Europa uero tota prẽter Iriz illyricã & nar-
dum gallicũ gignitur. Nam uinum & rosa & myrti folia: oleumque comunia fere
omniũ terraꝝ intelliguntur siccis odoribus. Conitatque diaplasmata uocatur. Nã
feces unguenti magiata appellant inter omnes potẽtissimus odor quisquis nouissiẽ
additur.

VNguenta optime seruantur in alabastris: odores in oleo: quod diuturnitate eo-
rũ tanto utilius est quãto piguius: ut ex amigdalis: & ipsa unguẽta uetustate
meliora. Sol inimicus his: quamobrẽ in umbra coquunt plumbeis uasis. Expimẽtũ
coꝝ inuersa manu capit ne carnosę ptis calor uiciet.

HAEc est materia luxus e cunctis maxime superuacui. Margaritę enĩ gẽmę quę
ad hęredẽ tamen transeunt uestes prolongant tẽpus. Vnguenta illico expirant ac
suis moriuntur horis. Sũma cõmendatio coꝝ ut transeunte fęmina odor inuitet etiã
aliud agentẽ. Excedunt quadragenos denarios libra tanti emitur uoluptas aliena
Etenim odorẽ qui gerit ipse non sentit sed tamen & hęc aliqua differentia signãda
sunt in M. Ciceronis monumentis inuenitur unguenta gratiora esse quę terrã quã
doque crocum sapiant: quando etiam corruptissimo in genere; magis tamen iuuat

quędam ipsius uicii seueritas. Sed quosdam crassitudo maxime delectat id ipsum approbantes linique iam non solum sed & perfundi unguentis gaudent. Vidimus etiam uestigia pedum tigui: quod mathonē monstrasse Neroni principi ferebant: queso ut qualiter sentiretur iuuaret ab ea parte corporis: nec non aliquē ex priuatis audiuimus uisisse spargi parietes balneaq; unguento: atque C. principē solitū lauari ac ne principale uideatur hoc bonū & postea quēdam ex seruis Neronis: maxime tamē mirum est hāc gratiam penetrasse & in castra Aquilę certe ac signa puluerulē ta illa ex custodiis horrida iunguntur festis diebus utinam q; dicere possemus quis primus instituisset. Ita est nimiq; hac mercede orbē terraq; corruptę deuicere aquilę Ista patrocinia quęrimus uicii ut per hoc ius summatur casside unguenta: quando id primū ad Romanos penetrauerit non facile dixeri. Certū est antiocho rege asiaq; deuictis urbis anno dlxv. p. licinium Crassum: & luciū Iulium Cęsarē censores edixisse ne quis uēderet unguenta ex otica. Sic eni appellauere. At hercule iam quidam etiam in potus addunt: tantaq; amaritudo est ut odore prodigo fruantur ex utraque parte corporis L. plo. cium L. planci bis consulis censoris ne fratrē proscriptū atriū iuris in salernitana latebra unguēti odore proditū constat: quo dedecore tota absoluta proscriptio est. Quis enim non merito iudicet perisse tales. Cętero terrarū omniū ęgyptus acomodatissima unguentis. Ab ea Campania est proxima. copia rosę

COpia rosę Iudea inclyta est. uel magis palmis: quarum natura nunc dicet. Sūt quidē in europa uulgoq; italia: sed steriles. Ferūt in maritimis hispanię fructū. Veq; immitē dulcē in africa sed statim euanescētem. Contra in oriente ex his bina genera quę aliquibus panis plurimis uero etiam quadrupedū cibus: quamobrē iure dicent externe: nulla est in Italia sponte genita: nec in alia parte terraq; nisi in gallicia frugifera uero nusquā nisi in feruida. Gignitur leui sabulosaq; terra maiori in pte uitrosa Gaudet & riguis totoq; anno bibere: cum amet anno silenti a fimo quidā ledi putāt et assyrioq; pars aliqua si nō riuis misceat. Genera earū plura & prima frutice non excedentia sterilē hanc aliubi & ipsam fertilē breuesq; rami obire. Vmbra foliorum tectorii uice: hic parietibus plerisque in locis prestat. Contra asperaginē est procerior silue & arbore & ipso foliorq; aculeo fructificante circa totos pectinati quas silue stres intelligi necesse est. Incerta tum libidinē etiam mitioribus se miscet. Reliquę teretes atque procerę densis gradatisq; corticū pollicibus aut orbibus facile ad scandendū orientis populis prębent utilē sibi arborē quę idutis circulū mira pernicitate cum homine subeunte Coma omnis in cacumine & pomū est non inter folia ut cęteris: sed suos inter ramos palmitibus racemosum utraq; natura uuę atq; pomi folia ut in cęteris sed suos inter ramos ocultato mucrone: lateribus inter se bifidatis bellas primū demonstrauere gēmas. Nunc ad funes uitiūque nexus & capitū leuia umbracula fundunt arboribus: imo potius omnibus quę terra gignit herbisque etiam utrunque sexū esse diligentissimi naturę tradunt. hoc in plenū latis sit dixisse hoc in loco nullis tamen arboribus manifestius. Mas in palmite floret: fęmina citra florem tantū germinat spinę modo. Vtriusq; autē prima noscitur pomi caro postea lignū intus hoc est semen eius. Argumentū quod paruę sine hoc reperiunt in eodē palmite. Est autē ob longū non ut oliuis orbiculatū prętera cęsum a dorso palumato et in aluo media fissura plerisque umblicantū unde primū spargitur radix. Serit autē pronū & bina iuxta cōposita semina superq; totidē quoniam ifirma singulis plāta est quaterne coalbescunt multis candidisq; lignū hoc a carnibus discernitur. Tunicis alii corpori adhęrentibus laxeque distantis cacuminis folio adhęrēs. Caro maturescit anno quibusdam tamen in locis ut in cypro q̄q̄ ad maturitatē non peruenīat graco sapore dulcis est & folium ibi lacius fructus q̄ reliquis rotundior: nec ut deuoretur corpus uero ut expuat succo modo expręsso & in arabia languidę dulces traduntur

esse palmę q̃q̃ Iuba apud scenitas arabas prefert omnibus saporibus quē uocāt dablā
Cętero sine maribus non gignere fęminas sponte edito tremore cōfirmant: circaque
singulos plures maturę in eum pronas blandioribus comis illum erectis hispidum
afflatu uisuq; ipō & puluere etiam reliquas maritare: huius arbore excisa biduo post
steriles certe fęminas. Adeo est ueneris intellectus uti coitus etiam excogitatus sit ab
homiē ex maribus flore ac lanugine. Interim uero tantū puluere insparso feminis
Seruntur autem palmę & trunco duum cubitorū longitudine a cerebro ipso arboris
fissuris diuiso atq; defosso & ab radice auulso uitalis est satus & ramorū tenerrimis
In assyria quoq; ipsa arbor strata solo in humido tota radicatur: sed in frutices nō in
arborem. Ergo plantaria instituūt anniculasq; transferunt & iterū binas. Gaudent
enim mutatione sedis uerna alibi. In assyria autē circa canis ortus nec ferro attingūt
ibi nouellas: sed religant comas ut in altitudinē exeant. Robusta deputant e lassitu-
dinis gratia semipedales ramorū delinquentes truncos: qui decisi alibi necāt matrē
Diximus falsum ab his solū diligi. Ergo ubi non est tale salem aspergunt non radi-
cibus sed longius paulo quędam in syria & egypto in binos diuidunt se truncos: in
creta & in ternos: quędamq; & in quinos ferunt statim in trimatu: in cypro uero sy-
ria egypto quadrimę alię quinquennes altitudine hominis nullo intus pomi ligno
q̃ diu sunt nouellę: ob id spadonum accepto nomine. Genera earū multa sterilibus
ad materias operaque lautiora utitur assyria & tota persis. Sunt & cedue palmarum
quoq; siluę germinantes rursus ab radice succisę: dulcis medulla earū in cacumine
quod cerebrū appellant exempta que uiuunt: quod non alię. Vocantur autē camero-
pes folio latiori ac molli ad uitalia utilissimo. Copiose in creta sed magis in Cicilia
Et palmis primę uiuaces: segnisq; leuitas. Fructiferarū alius breuia lignū in pomo:
alius longius his mollius illis durius. Quibusdam osseum lunatūque dente contra
fascinantes religione politū aliud pluribus uestitū paucioribusue tunicis aliud cras-
sioribus ue. Ita fiunt. Vnde quinquaginta genera si quis omnium persequi uelit
nomina etiam barbara uinorumque ex his differentias clarissime omniū quas regias
appellauere ab bonoribus: quoniam regibus tantum persidis seruarētur babilone
natę uno in orto bogati ita uocant spadones qui apud eos etiam regnauere. Ortus
ille nūquā nisi dominantis in aula fuit at in meridiano orbe precipuam obtinent
nobilitatē siargi proximāque margarides: hę breues candidę rotundę acinis q̃ balais
similiores: quare nomē a margaritis accepere. Vna earum arbor inchoata esse tradit
una & siagros mirūque de ea accepimus cum phęnice aue: quę putat ex huius pal-
mę argumento nomen accepisse. Iterum mori ac renasci ex se ipsa: eratq; anteq̃ pde-
ret fertilis: pomū ipsum grande durum horridū & a cęteris generibus distans sapo-
re: quoniam ferme siagris euidētissimoque causa nominis. Quarta auctoritas scan-
dalidum a similitudine appellatum iam in ęthiopię fine: quique harum plurimas
arbores tradunt non raritate magis q̃ suauitate mirabiles. Ab his cariothę maxime
celebrantur & cibo quidē: sed & succo uberrima e quibus precipua uina orienti imiq̃
capiti. Vnde pomo nomē: sed ut copia ibi atque fertilitas ita nobilitas in iudea nec
in tota: sed in hiericonice maxime q̃q̃ laudata & achelaide & phaselide atq; lydia de
gentis eiusdē cōuallibus. Dos his precipua succo pingui lactentibus quodamque
uini sapore in melle predulci. Sicciores in hoc genere nicolai: sed ampitudinis pre-
cipue quaternū cubitorū longitudinē efficiunt minus speciose sed sapore cariothārū
sorores & ob hoc adelphides dictę proximā suauitatē habent non tamen eandem
Tertium ex his genus patet & nimio liquore abundans. Rumpit sese pomi ipsius
etiam in suam matrem ebrietas calcatis similes suum genus sed sicciore turba iacēs
dactilis prelonga gracilitate curuatis in terram. Nam quos ex his bonori deorum
dicamus ebidatos appellauit. Iudea gens contumelia numinū insignis in totū aren-
tes thebaide atque arabice macroq; corpore exiles & assiduo uapore torrentes crustā

uerius q̃ cutẽ obducũt. In ipsa quidẽ ęthiopia fricatur hęc. Tanta & est siccitas & farinę modo spissatur in panẽ. Gignitur autẽ in frutice ramis cubitalibus folio latiore pomo rotundo sed maiore q̃ mali amplitudine ęcęas uocant: triennio maturescũt semperq; frutici pomũ est subnascente alio thebaidis fructus extemplo in cados cõditur tum sui arboris animã ni ita fiat celeriter expirat mar cescitq; nõ retostus furnis. Ex reliquo genere plebei nitẽtur syrii hęc stragemata uocant. Nam in alia pte phęnicis Cilicięq; populari etiam nomine a nobis appellatur balani. Eoꝝ quoq; plura genera differunt figura rotũditatis aut proceritatis: differunt & colore nigriores ac rubentes nec pauciores fico tradunt. Colores maxime tamen placent candidi: distant et magnitudine prout multi cubitum effecere: quidã non ampliores faba. Seruantur ltẽ qui nascuntur in salsis atque sabulosis ut in Iudea & cyrenaica africa. Non item in ęgypto cypro syria seleucia assyria: quãobrẽ sues & reliqua animalia ex his saginãtur uiciati ut uetusti est signũ pomi cecidisse candidam ueruca quę racemo adhęserit. Alexandri milites uiridibus palmis strangulati sunt in cedrosis: id factũ est pomi genere. Alibi copia euenit. Est enim tanta suauitas musteis ut finis mandendi non nisi periculo fiat.

Syria prętер hanc peculiares habet arbores in nucum genere piscaria nota ꝓdesse aduersus serpentũ morsus traduntur & potu & cibo. In ficoꝝ autẽ caricas minoris eiusque generis quę coctana uocantur. Item prima in damasco monte nata & missa utranq; iam familiarem. Alię emuxis in ęgypto & uina fiunt. Iuniperi similitudinẽ habent: phonices cedrũ minorẽ habent: duo eius genera licia & phęnicia differunt folia nãque durũ acutũ spinosum habet. Oxycedros uocatur ramosa & nodis ifecta. Altera odore prestans fructũ ferunt myrti magnitudine dulcẽ sapore. Et maioris cedri duo genera: quę floret: fructũ non fert. Fructifera non floret & in ea ãtecedẽte fructũ occupat nouus: semen eius est Cupręsso simile: quam quidã cedrotalẽ uocãt. Ex hac resina laudatissima: materię uero ipsius ęternitas: itaq; & simulacra deorum ex ea factitauerunt: Cedrinus est. Rome in delubro apollo sosianns: sileucia aduectus cedro similis in Arcadia est arbor quę in phrygia frutex uocat.

Syria & therebynthũ habet: ex his mascula est sine fructu. Fęminaꝝ duo genera. Alteri fructus rubet lentis magnitudine: alteri pallidus cum uite maturescit: nõ grãdior faba odore iucũdior: tactu resinosus. Circa idã troadis sed in macedonia breuis arbor hęc atq; fruticosa. In damasco syrię magna materies eius & ad modum lęta splendoris eximii flos racemosus oliue modo sed rubens: folia densa fert: et folliculos emittentes quędam animalia ceu culices lentorẽque resinosum qui e cortice erũpit. Etruria mascula fert sterili fęmina folio ulmi paulo longiori & piloso foliorum inter se semper contrariis pediculis gracili breuique ramo pelles candidę cõficiunt. his semen lenti simile cum uua rubescit quod uocat ros medicamentũ necessariũ.

Et ęgypto multa genera quę non alibi ante omnia ficus ob id ęgyptia cognominata. Arbor moro similis folio magnitudine et aspectu pomũ fert non ramis sed caudice ipso. Idq; ipsum ficus est prędulcis sine granis interioribus per quã fecundo prouentu scalpendo tantũ ferreis unguibus non aliter maturescit: sed cum factum est quarto die demetitur alio subnascente septeno. Ita numerosa partu per singulas ęstates multo iactu abundante subnascitur etiam si non scalpatur fętus: quater ęstate priorẽque expellit immaturũ. Materies proprii generis inter utilissimas cęsa statim stagnis mergitur hoc est eius siccari & primo scidit & postea fluitare icipit. Certoq; eam suggit alienus humor qui alium omnẽ rigat cum innatare icipit tẽpestiue habet signũ: huic similis quędam. Itẽ quę uocatur cypria ficus in Creta. Nam & illa in

caudice ipso fert pomũ & ramis cũ i crassitudinẽ adoleuere Sed hęc gemina emittit sine ullis foliis radici similia Caudex arboris popolo similis folium ulmo fructus quaternos fundit totiens & germinat sed grossus eius non maturescit nisi incisura emisso lacte suauitas & interior fici magnitudo sorbi similis

ETquam Iones cerauniam uocant trunco & ipsa fertilis sed pomũ siliqua: ob id ficum ęgyptiã dixere errore manifesto. Non enim in ęgypto nascitur sed in syria: ioniaque & circa gnidũ atq; rhodũ semp comantibus foliis flore candido cum uehementia odoris plantigerat imis partibus: ideo superfities flauescens succũ auferẽte sole pomo antecedentis anni circa canis ortus detracto que statim alteq; parit: postea flore peractuq; hyeme fętus eius enutriente.

EEgyptus & persicam arborẽ sui generis habet similẽ pyro folia retinentem fertilitas assidua eius subnascente crastino fructu. Maturitas etbesiaq; afflatu pomũ longius pyro inclusum putamine amigdaleo & corio colore herbido: sed ubi nux il la huic pomũ differens breuitate ac mollicie q̃uis blandiatur: prędulcis suauitas in nucleo materies bonitate firmitudine nigritia quoq; nihil differens a lotho. Simulacra ex eo factitauere non eadẽ gratia qua fideli materie ex arbore quã balanũ appellauimus magna ex pte contorta. Naualis itaque tãtum est. At e diuerso cuti in magno honore palmę similis: quando ex eius foliis utuntur ad textilia. Differt q; in brachia ramoq; spargitur: pomo magnitudo quę manum impleat colos fuluus cõmẽdabilis succo ex haustero & dulci lignum intus grandis firmęq; duricie ex quo uelares decorant anulos: in eo nucleus dulcis dum recens est. Siccatus durescit ad infinitum ut mandi non possit nisi pluribus diebus maceratus. Materies crispioris elegantię & ob id persis gratissima. Nec minus spina celebratur in eadẽ gente dumtaxat nigra: quoniam incorrupta: etiam in aquis durat. Ob id utilissima nauiũ costis Candidę facile putrescunt. Aculeus spinaq; etiam in foliis semẽ in siliquis quo Coria perficiuntur gallę uice. Flos & coronis iucundus & medicamẽtis utilis manat et gummi ex ea sed precipua utilitas qnod nũq̃ cęsa anno tertio surgit circa thebas: hęc ubi & quercus & psea oliua ccc. a Nilo stadiis sylucstri tractu & suis fontibus riguo

IBi primus ęgyptia non dissimilis spinę proximę dictę pomo mespili maturescens bruma nec folia dimittens lignũ in pomo grande: sed corpus ipsum natura copiaque messium instar incolis: purgatũ enim tundũt seruantq; eius offas. Silucstris fuit & circa mẽphim regio tam uastis arboribus ut terni non quirent circumplecti Vnius peculiari miraculo nec pomũ propter usum aliquẽ: sed euentũ. Facies enim spine folia habet ceu pennas quę tactis ab homine ramis cadunt protinus ac postea renascuntur.

GVmmi ex ęgyptia spina optimam esse conuenit uermiculatam colore glauco puram sine cortice dentibus adhęrentẽ: pręcium eius in libras xiii. deterior ex amigdalis amaris & Ceraso pessima prunis fluit & euntibus infantium ulceribus aptissima & aliquando ex olea dentiũ dolori ulmo etiã in corrio monte Cilicię ac iunipero ad nihil utiles. Ex ulmo uero gũmi & culices ibi nascuntur fit & ex sarcocolla. Ita uocatur arbor gũmi utilissima pictoribus ac medicis. Similis polini turis et ideo candida q̃ rufa melior: pręciũ eius quod supra.

NOndum attigimus palustria nec frutices amniũ: prius tamen q̃ digrediamur ab ęgypto & papyri natura dicetur cum chartę usu maxime humanę uitę constet memoria: et hanc Alexandri magni uictoria repertã auctor est M. uarro cõdita in ęgypto Alexandria ante non fuisse chartaq; usum in palmaq; foliis primo scriptitatum: dein quarũdã arboq; libris: postea publica monumẽta plumbeis uolumibus

mox & priuata linteis confici cepta aut ſcedis: pugillaq; etiã uſum fuiſſe ante troiana tempora inuenimus apud homeq; illo uero prodente ne terra quidẽ ipſa tota fuiſſe quę nunc ęgyptus intelligitur. Cum in ſebeniſtico eſt alter eius nomus charta naſcatur poſtea ad aggeratam nilo ſiquidẽ a pharo inſula quę nunc Alexandrię pōte iungitur: noctis dieique uelifico nauigii curſu terram fuiſſe prodit. Mox emulatione circa bibliothecas regum ptolomei & eumenis ſupprimente chartas ptolomeo Itẽ uarro mẽbranas pergami tradit repertas: poſtea permiſcue patuit uſus rei quam coſtnat ĩmortalitas hominũ.

PApyrum ergo naſcitur in paluſtribus ęgypti aut quieſcentibus nili aquis ubi euagatę ſtagnant duo cubita non excedẽte altitudine gurgitũ brachiali radicis obliquę craſſitudine triangulis lateribus x. non amplius cubitoq; longitudine in gracilitatẽ faſtigiatum tyrſi modo Cacumen includens ſemine nullo: aut uſu eius alio q̃ flores ad deos coronandos radicibus incolae pro ligno utunt̃: nec ignis tãtũ gratia ſed ad alia quoq; utenſilia paſtoq;. Ex ipſo quidẽ papyro nauigia texunt & e libro uela tegeteſq; nec non & ueſtem atque ſtragulam & funes: mandunt quoq; crudum decoctumque ſuccum tãtũ deuorates. Naſcit̃ & in ſyria circa quẽ odoratus ille calamus lacũ neq; alius uſus eſt inde q̃ funibus Rex antigonus in naualibus rebus nondũ ſparto cõmunicato. Nuper & in euphrate naſcens circa babylonẽ papyrum intellectum eſt eundẽ uſum habere quem chartę: et tamen malunt adhuc partbi ueſtibus litteras intexere: prępara nt̃ ex eo chartę diuiſę acu inprętenues: ſed q̃ lautiſſimas philuras principatus medio atque indiſciſſere ordine.

HIeratica appellatur antiquitus religioſis tantũ uoluminibus dicata: quę adulatione auguſti nomen accepit ſicut ſecunda liuię a coniuge eius. Ita deſcendũt hieratica in tertium nomen proximũ ãphiteatrice datũ fuerat a cõfecturę loco. Excepit hanc Romę fauni ſagax officina tenuatãque curioſa interpellatione principalẽ fecit e plebeia & nomen ei dedit quę non eſſet. Ita charta in ſuam manſit amphiteatrica Poſt hanc ſaytica ab oppido ubi maxima ex uilliorib̃us ramentis proptorq; etiam num & cortici leneotica a uicino loco pondere iam hęc non bonitate uenalis. Nam emporetbica inutilis ſcribendo in uolucris chartaq; ſegeſtriumq; in mercibus uſum prębet & ideo a mercatoribus cognominata. Poſt hanc papyrũ eſt: extremũque eius ſcirpo ſimile: ac ne finibus quidẽ niſi in humore utile. Texunturq; omnes madẽte tabula nili aqua turbidus liquor inde glutinis prębetur cũ primo ſupina tabula ſecda allinitur longitudine papyri quę poterit eſſe graminibus utrinq; amputatis tranſuerſa poſtea crates peragit: pręmitur deinde pręlis & ſiccatur ſole pagellę atq; inter ſe iunguntur proximaq; ſemper bonitatis diminutione ad dexterimas nunq̃ plures ſcapo q̃ uicenę. Magna in latitudine eaq; differentia xiii. digitoq; optimis duo detrahuntur hieratice. Fauiana denos habet & uno minus amphiteatrica: pauciores ſaytica: nec maleo ſufficit: nam emporitice breuitas ſex digitos non excedit. Prętera ſpectantur in chartis tenuitas denſitas candor leuor: primatum mutauit Claudius cęſar nimia quippe auguſtę tenuitas tenendis non ſufficiebat calamis. Ad hoc tranſmittens litteras liturę metũ afferebat aduerſis & alias indecoro uiſu per tranſlucida Igitur ſecundo corio ſtamina facta ſunt e primo ſub tegmina auxit & latitudinem pedali menſura erat & cubitalis macrocollis ſed ratio deprębẽdit uiciũ unius ſcedulę euulſione plures infeſtante paginas. Ob hoc prelata omnibus Claudia auguſtę in epiſtolis auctoritas relicta liniana ſuam tenuit cui nihil primum erat ſed omnia ſecunda. Scabritia leuigatur dente concauo: ſed Caducę littere fiunt: minus ſorbet politur & charta magis ſplendet rebellat ſępe humor nicuriofe datus: primoq; malleo deprębenditur aut etiam odore cum fuit indiligentior: deprębenditur & lẽtigo

oculis: sed incerta medius glutinamentis tinea fungo papyri bibula uix nisi littera fundente se tantum inest fraudis. Alius igitur ité texendis labo glutinũ uulgare e pollinis flore téperatur feruéte aqua minimo aceti aspersu. Nam sabille gũmi quod e fragile est diligentior cura molli panis fermentati collata aqua feruente minimũ hoc modo intergerit atque etiam lini leuitas. Omne autẽ glutinũ nec uetustius esse debet uno die: nec postea malleo recentius tenuatur & glutino percurritur. Iterũq; conscripta erugat atq; extẽditur malleo. Ita sunt longinqua monuméta Tiberii Cesaris quę graecorũ manu apud Póponium secundũ uatẽ Ciuemque clarissimum uidi annos fere post cc. Iã uero Ciceronis ac diui augusti uirgiliq; sępenumero uidemus

INgentia exempla contra Varronis sententiam de chartis reperiuntur. Nam Cassius emina uetustissimus auctor animalium quarto eorũ libro prodidit. M. Terẽtium scribam agrũ suum in ianiculo repastinantẽ offendisse arcam in qua Numa q Romę regnauit situs fuisset in eadem libros eius repertos. P. Cornelio L. filio Cethego M. Bebio. Q. Filio Pamphilo Consulibus ad quos a regno Numę colligũtur anni dxxxv. hos fuisse e charta maiori etiam num miraculo quod tot infossi durauerunt annis quapropter in re tanta ipsius emine uerba ponam. Mirabantur alii quomodo illi libri durare potuissent. Ille ita rationẽ reddebat lapidẽ fuisse quadratũ circiter in media archa iunctũ candelis quaqua uersum in eo lapide & ĩsuper libros impositos fuisse propterea arbitrari cum non cõputruisse libros agitatos tineas nõ tangere. In his libris scripta erant philophię pythagoricę eosq; combustos a petilio prętore quia philosophice scripti essent: hoc idem tradit ipse Censorius primo Cõmentariorũ sed libros vii. iuris põtificii totidem pythagoricos fuisse Tuditanus xiii numę decretorũ libros xii. fuisse. Ipse uero Varro humanarum antiquitatũ viii antias duos libros fuisse. Ex his xii. pontificales latinos totidẽ grecos prącepta phylosophię continentes. Idẽ tertios ponit quo cõburi eos placuerit. Inter omnes uero conuenit sybillam ad Tarquiniũ superbum tres libros attulisse ex quibus igni duo cremati ab ipsa tres cum capitolio syllanis tẽporibus. Prętera mutianus ter consul prodidit nuper se legisse cum pręsideret licię sarpedonis a troia scriptam in quodam templo epistolę chartam quod eo magis miror: si etiam num homero cõdente egyptus non erat: aut cur si iam hic erat usus in plũbeis linteisq; uoluminibus scriptitatum constet cum & homerus in ipsa lycia bellorophonti codicillos datos non epistolas prodidit sterilitatem sentit hoc quoq; factum. Iamq; Tiberio principe inopia chartęut e Senatu darentur arbitri dispensande alias in tumultu uita erat.

E Ethiopia egypto contermina insignes arbores non fere habet pręter liniferas quarum indorũ atque arabię dicta est propior tamen huic natura lanę maiorq; foliculis granati modo mali similesq; inter se arbores pręter hanc palme quales retulimus insidarum arbores ambitu ethiopię & nemora odorata in mentione earum dicta sunt.

ATlas mons peculiari proditur silua de qua diximus confines ei mauri quibus plurima arbor Citri & mensarum insania quas fęminę uiris contra margaritas regerunt. Extant hodie in Ciceronis illa paupertate & quod magis mirum est illo aeuo emptę his memoratę & galli asinii uenundatę sunt duę a iuba rege pendentes quarũ alteri prącium fuit xv. alteri paulominus. Interiit nup incendio a cethegis descendẽs his xiiii. pmutauerat lati fundi taxatione si quis prędia tanti mercari malit. Magnitudo amplissimis adhuc fuit unius comissę ex orbibus dimidiatis duobus Rege mauritanię ptolomęo quarto p dum & semipedis per medium ambitũ crassitudine quadrantali: maiusq; miraculũ in ea est artis latente iunctura q̃ potuisset esse naturę

Solide autē a nomio Cęsaris liberto cognomē trabēte tribus sicilicis infra quattuor pedes: totidemque ifra sedem crassitudinis. Qua in re non omittendum uidetur Tiberio principi mensam quattuor pedes extantē & Sicilico excedentem: tota uero crassitudine esse sexqunciali concbilio per medium lamine uestitam fuisse cū tam optima Nomio liberto eius esset rubei hoc esse radicis maximeq; laudatum quod sub terra totum fuerit & rarius q̄ quod superne. Quę gignunt̃ etiam in ramis proprie quę quod tanti emitur arboꝝ uicium est quaꝝ amplitudo ac radices extimari possunt ex orbibus. Sūt autē cupręsso fęminę atq; etiam num siluestre similes folio odore caudice. Ancorarius mons uocatur citerioris mauritanię qui laudatissimum dedit Citrum iam exaustus: mensis pręcipua dos in uena crispis uel in uertices paruis illud oblongo euenit discursu: ideoq; triginum appellatur hoc intortum & ideo pantherinę uocantur. Sunt & nudati crispę maiore gratia si pauonū caudę oculos imitentur. Magna uero post has gratia extra prędictas crispidensas ueluti grani cōgerie: quas ob id similitudine apiatas uocant. Summa uero omniū in colore hinc maxime mulsi placet uenis suis refulgens. Post hęc amplitudo etiam toti caudicis iuuat plura quoq; in una mense uicia lignū ita uocatur materia surola & indigesta simplicitas aut platani folioꝝ modo digesta. Itē lignea uenę similitudo uel coloris et quibus maxime obnoxias fecere estus uentique rime aut capillamenta rimas mutata. Postea murena nigro trāscurrens limite uariſq; corticū punctis apprębensis papaueꝝ nodo & in totū atro propior colos: in eadē ue discolores uirides terra cōdūt barbari & illiniunt Cera: artifices uero frumenta aceruis īponunt septenis diebus totidē intermissis mirūque ponderi quātum ita detrabatur. Naufragia docuere nuper quoq; hanc materiam siccatam mari duricie īcorrupta spissari nullo modo uehementius nutriunt̃ optime splendescunt quę maius siccę fricantur ab alienis maxime: nec binis leduntur ut bis genitę. Inter pauca nitidioris uitę instrumenta hęc arbor est. Quapropter insistendu ei quoq; paululū uidet̃.

NOta etiam homero fuit trogete uocatur ab aliis thia: hanc itaq; inter odores uri tradit in deliciis Circe: quam deam uolebant intelligi magno errore eoꝝ qui odoramenta in eo uocabulo accipiunt: cum prędeferti eodē uersu Cedrū laricęque una tradatur in quo manifestū est de arboribus tantum locutū. Theophrastus qui primus a magni Aledandri ętate scribit quę circa urbis Romę cccc.xl. gesta sunt annū magnū iam huic arbori honorē tribuit memorata ex ea referens tēploꝝ uetezꝝ cōtignationes: quādāque īmortalitatē materie intectis contra uicia onia incorruptę. Radice nihil crispius nec aliunde pręciosiora opera pręcipuam autē eam arborē circa hāmonis delubrū nasci & inferiore cyrenaice parte: demensis tamē tacuit & alias nullius ante Ciceroniam uetustior memoria est quę nouicię apparent. Alia est arbor eodē nomine malū ferens execratū aliquibus odore & amaritudine aliis expetitū domos etiam decorans: nec dicēda uerbosius.

EAdem africa que uergit ad nos īsignē arborē lotbon gignit quā uocāt celthi ipsam italię familiarē sed terra mutatā: pręcipue est circa syrtes atque nasamonas magnitudo ei quę pyro q̄q̄ nepos Cornelius breuem tradat. Incisure e folio crebriores quę alioquin ilices uiderentur differētię plures bęq; maxiē fructibus fiunt. Magnitudo huic fabę: color croci: sed ante maturitatē alius atq; alius sicut uuis nascitur delis in ramis myrti modo non ut in italia cerasis tam dulcis ibi cibo ut nomē etiam gēti terręque dederit nimis hospitali aduenaꝝ obliuione patrię. Ferunt uentris uon sentire morbum qui eū mandant melior sine īteriore nucleo qui in alteto genere osseus uidet̃. Vinū quoq; exprimit̃ illi simile mulso quod ultra denos dies negat durare idem nepos bacasque concisas cum siliqua ad cibos doliis condi: quin & exercitus

pastos eo accepimus ultro citroque commeantes per africam: ligno color niger ad tibiarum cantus expetitur radice cultellis capulos: breuesque alios usus excogitant hęc ibi natura arboris. Est autē eodem nomine herba & in ęgypto caulis in palustriū genere. Recedentibus enim aquis nili: riguis prouenit similis fabę caule foliisque densa congerie stipatis breuioribus tantū gracilioribusq; cui fructus in capite papaueri similis incisuris omniq; alio modo intus grana ceu miliū incolę capita in acerbis putrefaciunt mox separant lauando & siccata tundunt: eoq; pane utunt̃ mirum est ꝙ prēter hęc tradit̃ sole occidēte papauera ea cōprimi & integi foliis ad ortū autē aperiri donec maturescant flosque qui est candidus decidat.

Oc amplius in ea parte tradunt & caput ipsum florē uespere mergi usque in medias noctes tantūque abire in altum ut ne demissa quidē manu possit inueniri. Verti deinde paulatimq; sumergi & ad exortū solis emergere extra aquā: ac florem patefacere atq; etiam num insurgere ut plane ab aqua alte absit. Radicē lotbos habet mali Cotonei magnitudine cohopertā nigro cortice qualis & castaneas tegit. Interius candidū corpus gratum cibis sed crudū gratius decoctū siue aqua siue pruna nec aliunde magis q̄ purgamentis eius sues crassescūt.

C Yrenaica regio lotbon suę postposuit paliuro fructuosior hęc fructuq; magis rubens cuius nucleus non simul manditur: iucundus per se atque suauior uino qui et uina succo suo cōmendans iterior africa ad garamantbas usque ad deserta palmarum magnitudine & suauitate constat nobilibus maxime circa delubrū hammonis Sed circa Cartbaginē punicū malum cognomē sibi uēdicat: aliqui granatū appellāt Diuisum & in genera apirēnum uocādo: cui lignosus nucleus abest: sed candidior ei natura & blandiores ei acini minusq; amari distincti mēbranis: alia structura eāq̄dam ut infamis comunis nucleis habentiū. Quinque species dulcia acria mixta acida uinosa. Samia & ęgyptia distinguuntur erithrocomis & leurocomis corticis maior usus ex acerbis ad perficienda coria. Flos balaustium uocat̃ & medicinis idoneus & tingendis uestibus quaꝫ color inde nomē accepit.

N Asia & grēcia nascuntur frutices epicactis: quem alii embolimē uocāt puis foliis quę potata contra uenena prosunt sicut berices contra serpentes in quo nascit̃ granum gnidū quod linum aliqui uocant

F Ruticem uero timealē: alii camaleam: alii pirosachē: alii enestorē: alii tebuco ron: & similes oleastro foliis angustioribus gūminosis si mordeant̃ myrti magnitudine semine colore & specie farris ad medicine tantū usum. Tragion fruticē sola Creta insula gignit therebyntos similē & semine: quod contra sagittaꝫ ictus efficacissimū tradunt. Eadē & tragacbantē spinę albę radice multum prēlatam apud medos aut in acbaia nascentē. Prēcium eius in libras xiii. Tragion & asia fert siue scorphionē uepre sine foliis ramis rubentibus ad medicine usum. Miricē & Italia quā maricē uocat: acbaya autē brion silueſtre insigne quod in ea satui tantū ferat: galę similē fructū in syria & ęgypto copiosa: hęc est cuius infelicia ligna appellamus quę tamen infeliciora sunt grēcię. Gignit autē arborem ostrin quam & ostream uocant solitariam circa saxa aquosa simile fraxino cortice & ramis folio pilis tamen paulo longioribus crassioribusqne ac rugosis incisuris quę per totam discurrunt. Semine ordeo simili & colore: materia est dura atq; firma: qua indomū illata difficiles prus fieri produnt mortesque miseras.

Ec auspicatior in lesbo insula arbor quę uocat̃ cnominos non absimilis puicę

arbori inter eam & lauꝫ folii magnitudine. Figura uero & mollicia punice flore candidior est statim pestem denuncians fert siliquas Sisame similis itus granũ quadrãgula figura spissum lętale animalibus nec nõ & folio in eadẽ ui succurrit aliquãdo pręceps alui exinanitio. Alexander Cornelius arborẽ conẽ appellauit ex qua facta esset argo similẽ arboribus conferẽti quę nec aqua nec igni possit corrũpi: sicut nec uiscum nulli alii cognitam quod equidẽ sciam.

ANdrachidẽ omnes fere greci porcilie nomine interpretantur cum sit herba et hendrachne uocet' unius litterę diuersitate. Cęterum andrachne est siluestris arbor neque in planis nascẽs similis unedoni folio tantũ minore & nunq̃ decidẽte cortice non scabro quidem sed qui circumgelatus uideri possit tam tristis aspectus est.

SImilis & cocygia est folio magnitudine minor proprietatẽ habet fructũ amittendi lanuginẽ papũ uocant quod nulli alii arboꝫ euenit. Similis & aptbe bifera ęqq; quam andrachne priore fructu incipiente pubescere uuę peragũt. Alteꝫ in inicio hiemis quales apud cocos nõ traditur.

ET ferulam inter externas dixisse cõueniat arboꝫ generi ascripsisse quoniã quarũdam naturę sicut distinguimus lignũ omẽ. Corticis loco habent: hoc est forinsecus: ligni autẽ loco fungosam intus medullam ut sambuci. Quędã uero inanitatẽ ut harũdines ferula calidis nascitur locis atq; transmaria geniculatis nodata scapis. Duo eius genera Narthecа gręci uocant assurgentẽ in latitudine. Narchetiam uero semper humilẽ a genibus exeunti folia maxima ut quęqq; terrę proxima. Cętero natura eadẽ quę aneto & fructu similis nulli fruticũ leuitas maior. Ob id gestatu facilius baculoꝫ usum senectuti prębet.

SEmen ferulę tapsiam quidã uocauere decepti eo quoniam ferula sine dubio est tapsia: sed sui generis foliis fęniculi inani caulę nec excedente baculi longitudinẽ semen quale ferulę. Radix candida incisa lacte manat: & contusa Succo nec corticẽ abdicat omnia ea uenenata: quippe etiam fodiẽtibus nocet si minima aspiret aura intumescunt corpora faciemque inuadunt. Ignes sacri ob id cera prius illiniũt quibusdã tamen morbis auxiliari dicunt medici pmixtã aliis. Item in allopetis sugillatisq; ac lubentibus ceu uero remedia desunt ut cesset lepra: nõ tractent ista prętexunt noxio instrumento tantũque impudentię est ut uenenũ artis esse pſuadeant Tapsia in africa uehementissima: quidã Caulem incidunt per messes et in ipsa excauant radice: quo succus confluat arefactũque tollũt. Alii folia radicẽ tondunt in pila et succum in sole coactũ diuidũt in pastillos. Nero Cęsar claritatẽ ei dedit initio imperii: nocturnis crassationibus cõuerberata facie illiniens sic cum ture ceraq; & secuto die contra famã Cutẽ sinceram circũferens Ignem ferulis optime seruari certũ est easq; in ęgypto pręcellere ob id.

CApparis firmioris ligni frutex seminisq; & Cibi uulgati Caule quoque una plerũque decerpto Cauenda eius genera peregrina. Siquidẽ arabicũ pestilens africum gingiuis iimicũ marmaricum uuluis & omnium iflationibus appulũ uoitus facit stomachumque & aluũ soluit. Quidã cocinosbaton uocant: alii opbio staphilẽ fruticosi est generis. Et sariphа circa nilum nascens duoꝫ ferme cubitoꝫ altitudine pollicari crassitudine Coma papyri similique manditur modo radice ferrarius officinis pręcipua carbonis usu propter duriciam.

NOn omittendum est & quod babylone seritur in spinis quoniam non aliubi uiuit: sicut & uiscum in arboribus: sed illud in spina tatũ quę regia uocatur: mirũq; eadẽ die germinat quo iniectum est. Inicitur autem ipso Canis ortu: & celerrime ar

borem occupat Condiũt eo uina: & ideo ſerunt. Spina illa naſcitur & in athenis in longis muris. Frutex eſt & cytiſus ab anthiocho athenienſe miris laudibus prędicatus pabulo omnium. Aridus uero etiam ſuum ſpondet. Iugeroque eius annua uel mediocri ſolo reditus. Vtilitas ergo et doctior ſatietas per quam modico pīgueſcũt et quadrupedia ita ut iumenta ordeum ſpernant. Non ex alio pabulo lactis maior copia aut melior ſuper omnia pecudũ medicina a morbis omni uſu prędſtante. Qui et nutricibus in defectu lactis aridũ atque in aqua decoctum potui cum uino dari iuuat et firmiores celſioresque infantes fore. Viridem etiam gallinis aut ſi aruerit madefactum. Apes quoque nũquam de flore cytiſi pabula contigere promittit democritus et Ariſtomacus: nec aliud eſt minoris impēdii. Seritur cum ordeo aut uere ſemine ut porrũ uel caule autũno ante brumā ſi ſemine madidũ & ſi deſint imbres ſatum ſpargitur. Plantę cubitales perferunt ſerobe pedali. Serit per equinoctia tenero frutice: perficitur triennio: demetitur uerno equinoctio cum florere deſinit uel pueri manu uel uiliſſima opera. Canus aſpectu breuiterq; ſi quis exprimere uelit ſimilitudinē āguſtioris trifolii frutex Dat animalibus poſt biduũ ſemp byeme uero quod maruit madidũ. Satiant equos denę libręq; & ad portionē minora animalia obiterq; inter ordines alium Cępe ſeri fertile eſt. Inuentus hic frutex in Citno iſula Inde tranſlatus in omnes cycladas mox in urbes gręcas caſei magno prouēcu. Prętea quod maxime miror rarum eſſe in italia non ęſtiuum: non frigoꝫ: non grādinũ aut niuis iniuriam expaueſcit. Adiicit Iginus ne boſtium quidem propter nullam ligni gratiam.

NAſcuntur & in mari arbores fruticeſque minores in noſtro rubrum eminet totus orientis oceanus refertus ſiluis. Non habent ligna alia. Nomē quod gręci uocant ficos. Quoniam alga herbaꝫ magis uocabulum intelligitur. Hic autē eſt frutex folia lata colore uiridi gignit quod quidā groſſon uocant: alii zoſtera: alterũ genus eiuſdē capillaceo folio ſimile fęniculo in ſaxis naſcitur: ſuperius inuadit baud ,peul littore uernat utrunque & interit autũno. Circa cretam inſulam nato in petris purpuras quoq; inficiunt laudatiſſimo a parte aquilonis aut ſpongiis. Tertiũ eſt graminī ſimile radice geniculata & caule qualiter calami. Aliud genus fruticũ brion uocatur folio lactucę rugoſi oſe tamen iam hoc interius naſcens. In alto uero abies et quercus cubitali altitudine ramis earum adhęrent conchę querceu & tigi lanas tradũt Glandē etiam quaſdam fere in alto naufragis hęc deprębenſa urinantibus quędam et alię traduntur prągnandes circa ſycionē. Vitis enim paſſim naſcitur ſed ficus ſine foliis rubro cortice fit & palma fruticum generis extra herculis columnas porri fronde. Naſcitur frutex & alius lauro & thimi qui ambo eiecti in punicē traſtigurantur At in oriente mirum eſt ſtatim a copto per ſolitudines nihil gigni prąter ſpinam quę ſitiens uocatur. Et hanc ratam admodum. In mari uero rubro ſiluas uiuere maxime laurum & oliuam ferentē bacas & cum pluat fungos qui ſole tacti mutantur in punicē. Fruticum ipſoꝫ magnitudo ternum cubitoꝫ eſt. Caniculis referta uix ut reſpicere e naui tutum ſit remos plerũque ipſos inuadentibus. Qui nauigauere in indos Alexandri milites frondem marinaꝫ arboꝫ tradidere in aqua uiridem fuiſſe exemptam ſole protinus in ſalem areſcētē. Iuncos quoque lapideos per quā ſimiles ueris per littora & in alto quaſdam arbuſculas colore bubuli cornus ramoſa et Cacuminibus rubentes cum tractarentur uitri modo fragiles. In igne autem ut fenum exardeſcentes reſtinctis colore ſuo redeunte. Eodē tractu inſulaꝫ ſiluas operit ęſtus quęque altiores ſunt platanis populiſque altiſſimis folia laurea. Flos uiolę & odore & colore baccę ut oleis & ipſe odoris iucundi autumno naſcentes foliis nunquam deciduis baꝫ minores totas integit mare maximaꝫ Cacumina extant ad quę naues religant & cum receſſerint ęſtus ad radices. Alias quoque arbores in alto ab eiſdem

accepimus eodem in mari uisas semper folia retinentes fructum eaꝫ lupino similē Iuba tradit circa trogodytaꝫ insulas fruticem in alto uocari isidis Crinē Coralio similē sine foliis pręcisum mutato colore in nigrum durescere cū cadat frangi. Itē alū qui uocetur chariton blefaron efficacem in amatoriis spatalia eo facere & monilia feminas: sentire eum se capi durarique Cornus modo & hebetare aciem ferri: quod si fefellerint insidiq in lapidē transfiguari.

XTERNAE ARBORES INDOCILES QVE nasci alibi q̄ ubi cepere & quę in alienas non cōmeant terras hactenus fere sunt dictę: licetq; iam de cōmunibus loqui quaꝫ omnium peculiaris parēs uideri potest Italia. Noscentes tantū meminerit naturas eaꝫ a nobis interim dici non culturas q̄q̄ & colendi maxime in natura portio est. Illud satis mirari nō queo interisse quarūdam memoriam atq; etiā nominū quę auctores prodidere noticiam. Quis. N. non comunicato orbe terrarum maiestate Romani imperii profecisse uitam putet Comertio rerum ac sotietate feste pacis: omniaque etiā quę occulta ante fuerāt in promiscuo usu facta. At hercule non reperiunt̄ qui norīt multa ab antiquis prodita. Tanto priscoꝫ Cura fertilior aut īdustria felicior fuit āte milia annoꝫ inter principia litteraꝫ hesiodo pręcepta agricolis pandere orso subsecutisque non paucis hanc curam eius. Vnde nobis creuit labor quippe cum requirenda sint non solum postea inuēta. Verū etiam ea que inuenerant prisci desidia rerum internitione memorię indicta: cuius uicii causas quis alias q̄ publicas mundi inuenerit. Nimiꝫ alii subire ritus: circaque alia mentes hominū detinent̄ & auaricię tantū artes colunt̄ antea inclusis gentiū imperiis intra ipsas. Ideoq; ingeniis q̄dā fortuuę sterilitate necesse erat animi bona exercere regesq; innumeri honore artium colebant & in ostentatione has pręferebant opem & imortalitatē sibi per illas pręrogari arbitrantes: quare abūdant & pręmia & opera uitę. Posteris laxitas mūdi & reꝫ amplitudo damno fuit. Postq̄ senator censu legi ceptus iudex fieri censu. Magistratum ducēq; nil magis exornare q̄ census. Postq̄ cepere orbitas in auctoritate summa et potentia esse captatio in questu fertilissimo ac sola gaudia in possidēdo pessum iere uitę pręcia omnesque a maximo bono liberales dictę artes in contrariū cecidere ac seruitute sola perfici ceptę: alius hanc aliomodo & in aliis adorare eodē tamē habendi questu ad spes omniū tendente uoto passim uero etiam egregii aliena uicia q̄ bona sua colere malle. Ergo hercule uoluptas uiuere cepit. Vita ipsa desiit sed nos oblitterata quoq; scrutabimur nec deterrebat quarūdam rerum humilitas sicut nec in animalibus fecit q̄q̄ uirgilium uidemus pręcellentissimū uatē eadē de causa ortorum dotes fugisse e tantisque retulit flores modo reꝫ decerpsisse beatum felicemq; grecie xv. omnino generibus uuaꝫ nominatis tibure totidem prioꝫ. Malo uero tātū assyrio cęteris omnibus neglectis. Vnde autē potius incipiemus q̄ a uitibus q̄ꝫ principatus in tantum peculiaris italię est ut uel hoc uno omnia gentium uicisse q̄ odorifera possit uideri bona q̄q̄ ubicūque pubescentiū odori nulla suauitas pręfert.

VItes iure apud priscos magnitudine quoq; inter arbores numerabantur Iouis simulacꝫ in urbe populonio ex una conspicimus uite tot ęuis incorruptum. Item massilię patheram: metaponti templum: iunonis uitigineis columnis stetit. Etiam num scalis tectum ephesię dianę scanditur uite una cypria ut ferunt quoniam ibi ad

pręcipuam altitudinē exeunt nec est ligno ulli ęternior natura. Verum ista ex silue stribus facta crediderim. quando hę uites tonsura anima cohercentur & uis earum omnis euocat' in palmites aut deprimit' in propagines: succique tantū gratia exisse in tribus modis ad Cęli mores solique ingenia. In campano agro populis nubunt maritatasque cōplexe atq; per ramos eaꝝ procacibus brachiis geniculato cursu scandentes cacumina ęquant in tantū sublimes ut uindemiator auctoratus rogum ac tumulum excipiat. Nullo fine crescunt: diuidique aut potius uelli nequeūt: Villas et domos ambiri singulaꝝ palmitibus ac sequacibus loris quod quoq; memoria dignū inter prima. Valerianus quoque cornelius existimauit. Vna uitis Romę in liuie porticibus subdiuales inambulationes umbrosis operculis opacat. Eadem duodenis musci amphoris fecunda. Vlmos quidē ubique exuperant miratū altitudinē earum. Aritie ferunt legatum regis pyrrhi cineam factę luxisse in austeriore gustu uini merito matrē eius pendere in tam alta cruce. Runcotinus uocatur & alio noīe populus arbor italię padum transgressis: cuius tabulata in orbē patula replent: puroque productę dracone in palma eius in subreptus ramoꝝ digitos altitudine flagella dispergunt. Eędem modici hominis aminiculatę sudibus horrent. Vineāq; faciūt et aliam improbo reptatu pampinoꝝq; peritia damna amplo discursu atria media cūplectens tot differentias uel sola tantum Italia recipit. Stat prouintiaꝝ aliquarū per se uitis sine ullo pedamento arcus suos in se colligens & breuitate crassitudinē pascens. Vetant hoc aliubi uenti ut in africa & Narbonēsis prouincię partibus excrescere ultra suos pollices prohibite: sempq; pastinatis similis herbaꝝ modo uagāt' per arua & succum terrę passim uuis bibunt quę ob id magnitudinē infantiū puerorꝝ. In interiore parte Africę exuberant uites non alibi gratiora ut callo inde possit inuenisse nomen durus acinus. Nanq; genera magnitudine colore saporibus acini innumera etiam num multiplicant' uino hic purpureo lucent colore: illic fulgent roseo nitentq; uiridi. Candicans enim nigerq; uulgares. Tument uero mammarum modo burnasci prelongis dactilis porriguntur acinis. Fit & illa naturę lasciuia prę grandibus adhęreant parui mites suauitate certantes leptorogas has uocant. Durāt alię per hyemes pensili concamarate nodo. Alie in sua tantum contineantur anima ollis fictilibus & ysuper doliis inclasę stipatę uinaceis circūsudantibus. Alius gratiā qui & uini fumus affert: fabrilisque in eis gloria pręcipua in fornacibus Africę Tiberii Cęsaris auctoritas fecit. Ante eum rheticis prior mensa erat & ullis ueronēsiū agro: quin & a pacientia nomē acinis datur: passis condiuntur & musto uuę: ipsęque uino suo inebriantur. Alię decoctę in musto dulcescūt. Alię uero sobolē nouam in matre ipsa expectant transluciđę uitro addiditq; acinis tandem q̄ in doliis amphoris ue duratricē illam firmitatē austeritas picis infusa pediculo. Iam inuenta uitis per se in uino picē recipiens uiennensem agrum nobilitans. A bruno sotanoq; & elinco generibus non pridē hac illustrata atque uirgilii uatis ętate incognita a cuius obitu lxxxx. agunt' anni. Quid quod inserta castris summa rerum imperiūque continet. Centurionū in manu uitis & opinio pręmio tardos ordines ad lentas pducit aquilas: atque etiam in delictis pęnam ipsam bonorat nec non uineę oppugnantiū dirationē. Nam in medicaminibus adeo magnū obtinent locum ut per sese uina ipsa remedia sint.

GEnera uitium numero cōprehendi posse unus existimauit. Democritus cunctas sibi gratię cognitas professus. Cęteri innumera atq; infinita esse ꝓdiderūt: quod uerius apparebit ex uinis nec omnia dicentur: sed maxime insignia: quippe totidem sunt pene quot agri. Quamobrē celerrimas uitium: aut quibus est aliqua proprietate: miraculū ostendisse satis erat. Principatus datur amineis uitineis propter firmitatē sine qua proficientē uniuscuiusque uitę. Quinque eaꝝ genera ex his germano minor acino melius deflorescit imbres tempestatesque tollerat. Non ut

maior sed in arbore q̃ in iugo minus obnoxia. Gemellaꝫ quibus hoc nomen uuę semper geminę dedere asperrimus sapor sed uires pręcipue Ex his minor austro lędditur Cęteris uentis alitur ut in uesunio monte surentinisque collibus. In reliquis italię partibus nō nisi arbori accomodata. Quintum genus lanate ne seres miremur aut Indos adeo lanugo eam uestit prima ex amineis maturescit ocissimeq; putrescit. Proxima dignitas numantanis rubente materia quapropter quidā rubellas appellauere uineas hę minus fertiles uinaceis & fere nimia contra pruinas fortissime siccitate magis q̃ imbre ęstu quā algore uexantur. Quamobrē in frigidis humidisq; principatum obtinent fertiliorque minor acino & folio scissa minus. Apianis apes dedere cognomē prēcipue eaꝫ auidę. Ex his duo genera lanugine & ipse pubescut distantq; altera celerius maturescit q̃q̃ ex altera properante situs frigidos non respuunt & cum nulla celerius maturescit imbre putrescunt. Vina primo dulcia austerita tē annis accipiūt & rubra & nulla magis uite gaudet. Et hactenus potissiā nobilitas datur peculiaribus atq; uernaculis italię cętere aduenere chio thasio ue. Grēcula nō inferior amineis bonitate prętenera acino & uua tam parua ut nisi piguissimo solo coalere non possit. Eugeniam tauromenitam colles cum generositatis cognomine misere. Albano tantū agro quoniam translata statim mutatur. Nanque est aliqbus tantus locoꝫ amor ut omnē in his gloriam suam relinquant nec usquā transeāt totę quod & in rhetica allobrogicaque quam supra picatam appellauimus euenit domi nobilibus nec agnoscendis alibi fęcundę tamen bonitatis uice copiam prestant. Eugenia feruentibus locis rhetica tēperatis. Allobrogica frigidis gelu maturescens et colore nigra ex his quas adhuc diximus sed etiame nigris uina uetustate in album colorem transeunt. Relique ignobiles aliquando tamen Cęli aut solis opera nō fallunt uetustatē sicuti fecenia & cum ea florens biturica acino rarior nūq̃ floris obnoxii quoniam antecedunt uentisq; & imbribus resistunt meliores tamen algentibus locis q̃ calidis humidis q̃ sitientibus. Vix ulla magis q̃ denso uuaꝫ partu ipaciens uariantis Cęli. Sed contra tenorē unum algoris ęstus ue constans quę minor est ex eo genere melior in eligēdo solo morosa pingui putrescit gracili omnino nō pueit mediam tēperiem delicatę quęrit ob hoc sabinis collibus familiaris uua eius indecora uisu sapore iucunda nisi matura protinus rapiatur etiam non putrescens cadit Contra grandines eam tuetur folioꝫ āplitudo atq; duricia. Insignes iam colore inter purpureas nigrasque medio beluole sępius uarianti Et ob id uariancę a quibusdam apellatę pręfertur in his nigrior utraque alterius annis fertilis sed melior uino cū partior & pręcipue duo genera magnitudine acini discernūt quibus materies plurima uuaque mollis utilissima folium appio simile Balisca dyrrbachini cęlebrāt hispani cocolobin uocant. Rarior uua ęstus austroq; tollerat Capiti inimica Copia larga hispani duo eius genera faciunt unum ob longo acino alteꝫ rotundo nouissimas uindemiant quo dulcior est cocolobis hoc melior sed & austera trāsit in dulcē uetustate & quę dulcis fuit in austeritatē & tunc albano uino emulantur. Tradunt uessicę uicus utilissimū ex his potum. Albuella summis arboribus fertilior est uixula imis. Quamobrē circa easdem satę diuersitate naturę locupletāt ferticulam e nigris appellauere iustius sobriam dicturi iueterato prēcipue cōmēdabilem uio sed uiribus inoxiam. Siquidē temulētiam sola nō facit fertilitas. Commēdat cęteras principemque eluenaicam duo eius genera maior quam quidā longa minor quā marcā appellant nō tam fecundam sed gratiorem haustu discernitur folio circinato. Verū utraq; gracilis furcas subdere his necessarium alioquin ubertatem suam nō tollerant maritimo afflatu gaudent roscido odore. Nulla uitium minus Italiam amat rara parua putrescens in ea. Vinum quoque quod genuit ęstatem nō exuperans nec alia macro solo familiarior. Grēcinus qui alioqui Cornelium Celsum transcripsit arbitratur nō naturam eius repugnare italię sed culturam auide palmites euocantium

ob id fertilitatē ſuam abſumi: ſi non prępinguis ſoli ubertas laceſcentem ſuſtineat Carbuncula negatur magna dote. Si uerū eſt aliquam uitem e cęlo non eſſe eius ui. Aeſtum fert ſpionia: quam quidā ſpineam uocant autūniſque imbribus pīgueſcit Quinimo nebulis una alitur: ob id Rauennati agro peculiaris uenículam iter optie defloreſcētes & ollis aptiſſimā Campani malunt ſirculam uocare: alii ſtaculam. Tarcini numiſianam nullas uires proprias habentē ſed totam peride ac ſolum ualeat Surentinis tantum efficaciſſima teſte ueſunio tenus. Ibi enim murgentina in Sicilia potiſſima: quam pompeianam aliqui uocant: latrodemū feracē ſicut berconia in campania tantum uilitatis cibaria ſed ubertate prępcipua: tollerat & annos. Moetica contra omnes ſitus firmiſſima nigro acino: uinis in uetuſtate rubeſcentibus.

ET hactenus publica ſunt genera. Cętera regionū locorūq; aut ex his inter ſe in ſitu mixta. Siquidē tuſcis peculiaris eſt. Tidernis ęq; etiam non minus florentia eſt optima Aretio talpana & theſiaca & Conſeminia. Talpana nigra candidū facit muſtum & theſiaca fallax quo plus tulit eo laudabilius fundit: mirūq; fecunditate ceſſat Conſeminia nigra uino minime durante uua maxime poſt xii. dies q̄ ulla alia minus fertilis ſed cibaria huius folia ſicut labruſcę prius q̄ decidant ſanguineę colore mutatur. Euenit hoc & quibuſdam alis peſſimi generis argumento bircíola ūbrię Meuanatique & piceno agro. Peculiaris eſt a miternino pumula iſdē bananica fallax eſt. Amant tamen eā municipii ſuā pompeii nomine appellant q̄uis cluſini copioſiorem municipii & tiburtes appellauere q̄uis oleaginā nuper inuenerint a ſimilitudine oliuę. Nouiſſima hęc uua; ad hoc tempus reperta eſt. Vinaciolam ſoli nouerunt ſabini ac laurenti. Nam gauranas ſcio a phalerno agro trāſlatas uocari phalernas celerrime ubique degenerantes. Nec tarentinū genus aliqui fecere prędulci uua capinos & bucomatis & tarupia in turinis collibus non ante demetunt q̄ gelauerit. Faria gaudent piſę. Mutina peruſia nigro acino intra quadriēniū albeſcēte uio Mirum ubique cum ſole circumagi uuam quę ob id ſtrepitus uocatur & in italiam gallicamque placere: tranſalpes uero picenā. Dixit uirgilius thaſias & marcotidas et legeas: cōpluresque externas quę nō reperiunt in Italia ſed ſunt etiam num.

INſignis uua non uino ābroſia duracinis ſine ullis uaſis in uite ſeruabilis tāta eſt contra frigora eſtus tempeſtateſque firmitas nec ortampelos indiget arbore aut palis ipſa ſe ſuſtinens. Non idem dactilides digitali gracilitate columbinę ac uinoſiſſimę & magis purpurę cognomine bimamine: quādo nō racemos ſed uuas alias gerunt. Itē crepidanea cui nomen a menſura eſt. Itē ſcripula paſſo acino & rhetica in maritimis alpibus appellata diſſimilis laudate illi nanque hęc breuis cōferta acino degenere uino ſed cute omnium tenuiſſima nucleo quem chium uocant uno ac minimo acinum prągrandem unum alterūue habens. Eſt nigra amineę cui ſyriace nomē iponunt. Itē hiſpania ignobilem probatiſſima. In pergulis uero ſeruntur ecarię appellatę e duracinis albę nigręque. Et bumaſti totidem coloribus ac nondū dictę egia atodia & uncialis uelut a pondere acini. Itē pericina omnium nigerrima et coronario naturę luſu ſtephanitis acinos foliis intercurſantibus & quę forenſes uocantur: cedens prouētu uendibiles aſpectu portatu faciles. Contra damnat etiam uiſu Cinerea & rabucula & aſinus culaminus: tamē caudas uulpium imitata alopecis. Alexandria appellatur uitis circa phalacia breuis ramis cubitalibus acino nigro fabę magnitudine nucleo molli & minimo obliquis racemis prędulcibus folio paruo & rotundo ſiue diuiſuris vii. bis annis in Narbonēſis prouintię aruo inuēta eſt uitis uno die defloreſcens ob id tutiſſima Carbonicā uocant quā nunc tota prouīcia conſerit.

CAtonum ille primus triumpho & cenſura ſuper cętera inſignis magis tamen

etiam num claritate litterarum prçceptisque omniũ rerꝫ expetendarum datis generi Ro: inter prima uero agrum colendi illius çui confessione optimus ac sine çmulo agricola pauca attigit uitium genera quarũdam. Iam ex his etiã nominibus abolitis separatim toto tractatu sententia iudicanda est ut in omni genere noscamus quç fuerint celeberrima. Anno de. urbis circa captas Carthaginẽ atque Corinthum cũ supremũ is diem obiisset quãtum postea ccxxx. annis uita perfecerit. Ergo de uitibus uuisq; ita prodidit. Qui locus uino optimus dicitur esse & ostentus solibus amineũ minusculum & geminũ egenium elinũ minusculum cõferito: qui locus crassior aut nebulosior Amineum maius aut murgẽtinũ apicium lucanũ conferito çterç uites Misellç maxime in quẽuis agrum conueniunt in lora recte condunt: quas suspendas duricinas amineas maiores: uel ad fabrum ferrariũ propasse recte seruant: nec sunt uetustiora de illa re latinç linguç prçcepta tam prope ab origine sumus. Amineam proxime dictam Varro scantinã uçcat. In nostra çtate pauca exẽpla consumate huius artis fuere. Verum eo minus omittenda ut noscant etiam prçmia quç in oi re maxime spectant. Summã ergo adeptus est gloriam. Acilius stelemus e plebe libertã lx. iugerum non amplius uineis excultis in numẽtano agro atq; cccc. nummis uenundatis. Magna fama & uetulano egialo perinde libertino fuit in Cãpania rure liternino: maiorq; etiam fauore hominũ: quoniam ipsum Africã colebat exiliũ sed maxima eiusdẽ steleni opera rhemio palemoni alias grãmatica arte celebri in his xx annis mercato nũmum in eodẽ numẽtano decumi lapidis ab urbe diuerticulo. Est autẽ usque quaq; nobilitas mercis per omnia suburbana. Ibi tamẽ maxima: quoniã et neglecta per indiligẽtiam prçdia parauerat: ac ne in pessimis quidẽ elegantioris soli hçc agressus excolere nõ uirtute animi sed uanitate primoque notamine in illo pastinatis de integro uineis cura Steleni dum agricolam imitatur ad uix credibile miraculum perduxit intra viii. annũ cccc. nũmũ emptori addita pendẽte uindemia Cucurritque nõ nemo ad spectandas uuaꝫ in his uineis strues litteris eius altioribus contra id pigra uicinitate sibi patrocinante. Nouissime anneo Seneca pricipatũ traditionis ac potentiç quç postremo nimia fuit super ipsum minime utique mirati in anneũ tanto prçdii eius amore capto ut non puderet inuiso alias regiones ostẽtaturo tradere palmã eam emptis quadruplicato uineis illis intra x. fere curç annum digna opera quç in ecubis setinisque agris proficer & quando & postea sçpenumero septenos culeos singula iugera hoc est amphoras Centenas quadragenas musti dedere. Ac ne quis fictam in hoc antiquitatẽ arbitraret Idẽ Cato denos culeos reddere ex iugeribus scripsit efficacibus exẽplis nõ maria plus temerata cõferre mercatori non rubrũ littus indicũ ue merces petitas q̃ sedulũ ruris lare.

VIno antiquissima claritas maroneo in thracię maritima parte genito ut auctor est homerus. Neq; enim fabulosa aut de origine uarie prodita cõsectamur: prçterq̃ Aristeũ primũ omnium in eadẽ gente uel miscuisse uino suauitate prçcipua utriusque naturç sponte prouenientis. Maroneum uicies tanto addito aquç miscendum homerus prodidit. Durat etiam ius in eadẽ terra generi rigorq; indomitus: quippe cum mutianus ter Consul ex his qui nuperrime prodidere sextarios singulos octo genis aquç cõpetit misceri prçsens in eo tractu. Esse autẽ colore nigrum odoratum uetustate pinguescere & prannio quod homerus idẽ celebrauit. Etiam num bonos durat. Nascitur zinyrne regione iuxta delubrũ matris deum in reliquis generi claritas non fuit alicui. Anno fuit omniũ generũ bonitas l. opimio Consule cum se gracus tri. pl. seditionibus agitatis interemptus est. Ea Cęli temperies fulsit cocturam solis uocant opere natalis urbis dcxxxiii. duratque adhuc uinea ce fere annis iam in speciem redacta mellis asperi. Etenim hçc natura uinis in uetustate est ne portari per se queant unciç aqua usque in amaritudinem carie indomita. Sed çteris uinis

cōmendandis minima aliqua mixtura medicamēta ſunt: quod ut eius tēporis extia-
tione in ſingulis āphoris centeni minimi ſtatuant. Ex his tamē uſura multiplicata
ſemeſſibus quę & ciuilis ac modica eſt. In C. Cęſaris germanici filii principatu āno
clx. ſingulas uncias uini conſtituiſſe nobili exemplo docuimus referentes uitā pōpo
nii ſecundi uatis. Cenāque quam principi illi dedit tantum pecuniariū dedit ei uini
apotheca nec alia res maius incremētum ſentit ad xx. annū maius ue ab eo diſpēdiū
non proficiēte pręcio: raro quippe adhuc fuere nec niſi uini potatus ſingulis teſtis
milia nūmum beunēſes ſoli picata ſua: quoq genera diximus pluris permutare ſed
iter ſeſe amore patrio credūt. Idq uinū frigidius reliquis exiſtimat in frigido potu

Vino natura eſt hauſto accendēdi calore uiſcera intus foris infuſo refrigerandi
nec alienum fuerit cōmemorare hoc in loco quod Androcides ſapientia clarus ad
Alexandrum magnū ſcripſit intēperantiā eius cohibēs. Vinum poturus rex memē-
to te bibere ſanguinē terrę ſicuti uenenū eſt homini cicutę uinum: quibus pręceptis
ſi ille obtēperauiſſet: profecto aīcos intemulentia non interemiſſet: prorſus ut iure
dici poſſit neque uiribus corporis utilius aliud neque aliud uoluptatibus pernicio-
ſius ſi modus abſit.

Genera autem uini alia aliis gratiora eſſe quis dubitet aut non ex eodem lacu
alius pręſtantior potus altero. Altero germanitatē pręcedere ſiue teſta ſiue for-
tuito euentu. Quamobrē de principatu ſi quis iudicē ſtatuet liuia augusta lxxxxii.
annos uite purimo uino retulit acceptos non aquoſo. Gignit in ſinu Adriaci ma-
ris nō procul a thimauo fonte ſaxeo colle maritimo afflatu paucas coquente ampho
ras nec aliud apertius medicamētis iudicatur hoc eſſe credideri quod gręci celebran-
tes miris laudibus paictauū appellauerūt ex Adriaco ſinu. Diuus auguſtus ſetinū
pręſtulit cunctis & fere ſecuti principes propter confeſſa experimēta non temere cru-
ditatibus noxiis ab eo ſaluia naſcit. Supra forum Appii ante a cecubo erat genero-
ſitas celeberrima in paluſtribus populetis ſinu āclano quod iam itercidit in curia co
loni locique anguſtia magis tamen foſſa neronis q̄ a baiano lacu boſtiam uſq; naui-
gabilē incohauerat. Secūda nobilitas phalerno agro erat & ex eo maxime fauſtiano
cura culturaq; id colligerat. Exoleſcit hoc quoque nimietate copię potiuſ q̄ bonitate
ſtudentium phalernus ager a ponte Campano leua petentibus urbanam Coloniā
ſyllanam nuper capuę contributā incipit. Fauſtianus autē circiter iiii. a uico prope
cedias q uicus a ſinueſſa vi. m. abeſt: nec ulli in uino maior auctoritas ſolo uinoq flā
ma accenditur. Tria eius genera auſteq: dulce: tenue. Quidā iſta diſtinguūt ſummis
collibus Caucinum gigni. Mediis fauſtianū: imis phalernū. Non omittēdum autē
nulli eoq que celebrentur iucundū ſaporē uuę eſſe. Ad tertiam palmā uarie uenere
albana urbi uicina prędulcia ac rara in auſtero. Itē ſurentina in uineis tantū naſcētia
conualeſcētibus maxime probata propter tenuitatē ſalubritatēque. Tiberius Cęſar
dicebat conſenſiſſe medicos ut nobilitatē ſurentino darent. Alioquī eſſe generoſum
acetum C. Cęſar qui ſucceſſit illi nobilem uappam certant maſſica atque ex monte
gaurano puteolos baiaſque proſpectantia. Nam phalerno Contermina ſtatana ad
principatus uenere non dubie palmāque fecere ſua quibuſque terris tēpora ſecūdū
quod rerum prouentus occaſuſque. Iuncta his pręponi ſolebant calena & quę in ui-
neis arbuſtiſ ue naſcuntur fundana ex alia uicina urbis uelitetna priuernatia. Nam
quod ſignie naſcitur auſteritate nimia Continēdo utile aluo inter medicamina nu-
meratur. Quartum curridum publicis epulis obtinere a Diuo Iulio. Is enī primus
auctoritate his tribuit ut epulis eius appar&. Mamertina circum meſſanā in Sicilia
genita. Ex his lotulana ab auctore dicta illo cognomine proxima Italię laudantur
pręcipue. Eſt & in eadē Sicilia tauronimitanis bonos lagenis pro mamertino ple-
rūque ſubditis. Ex reliquis autē a ſupero mari pręlucia atque anconę naſcētia & quę

a palma una forte enata palmesia appellauere. In mediteraneo uero cesenatia ac ma-
cenatiana. In ueronēsi ité rbetica phalernis tātū postlata a uirgilio: mox ab ítio sinu
maris Adriatia. Ab infero autē latimensia grauicana stonienſia betruriq palmā lima
liguriq genua. Inter pireneū alpesque massilia gemino sapore: quādo & condiendis
aliis pinguius gignit: quod uocant succosum. Veteranū inter gallias consistit aucto-
ritas. De reliquis in Narbonēsi genitis asseuerare non est: quoniā officinā eius rei
infecere tingētes fumo. Vtināque non & herbis ac medicaminibus noxiis quippe
etiam alce mercator saporē: colorēq; adulterant. Vex & longinquiora italiq ab auso-
nio mari non carent gloria. Tarentina & seruiciana & consentie genita & tempse ac
babie: lucanaq; antecedentibus thuruniis: omniū uero eorū maxime illustrata mes-
sale potu & salute lagarina nō procul a gremēto nascētia. Campania nuper excitauit
nouis nominibus auctoritatē siue cura siue usu ad quartū a neapoli lapidē trebelli-
cis iuxta Capuam Caulinis & in suo agro trebellanis: alioquin semper inter plebeia
et trifolinis gloriata. Nam pompeianis summū x. annox icremētū est nihil senecta
conferēte dolore etiam capitū in sextā horam die sequētis ifesta deprehēdunt: qbus
exemplis nisi fallor manifestum est patriam terramq; referre nō unam & supuacuā
genex consectionē innumerā cum eadem uitis aliud aliis in locis appellat: hispani-
arum lusitana copia nobilitat. elegantia uero tarraconensia & balarica ex insulis con-
feruntur italiq primis: nec ignoro multa pretermissa populosq; existimaturos quā-
do suum cuique genti placet & quocūque eatur fabula eadē reperiat. Diui augusti
iudicio ac palacii peritissimū e libertis censuram uini in epulas eius facientē dixisse
hospiti de indigentia uino nouum quidē sibi gustū esse: cū eque non ex nobilibus
sed Cesarē non aliud potux: nec negaueri & alia digna esse fama: sed de quibus con-
sensus cui indicauerunt hec sunt.

NVnc simili modo transmarina dicemus. In summa gloria post homerica illa
de quibus supradiximus fuere thasium chiumque ex chio quod arusium uocāt: his
addidit lesbium erasistrati maximi medici auctoritas circiter cccc. l. anno urbis Ro.
Nunc gratia ante omnia est clazomenio postq parcius mari condūt lesbium spōte
naturę suę mare sapit: nec tinolici per se gratia ut uino: sed cuius dulcis admixtio re-
liquox duricia suauitatē accipiat simul & etatē: quoniam uetustiora protinus uidēt.
Ab his dignatio est Sycionio cyprio thelmesico tripolitico beritio tyrio sebenitico
In egypto hoc nascit. tribus generibus uuax ibi nobilissimis thaso & alopeuce: post
hec auctoritas hippodamantico mistico cantarete protopo Enidio catace caumente
petrite niconio. Nam mesogiten capitis dolores facere cōpertum est. nec ephesium
salubre esse quoniam mari defruto condiatur. Apamenū mulso precipue conuenire
dicitur sicut precocium in Italia. Est enim & hec proprietas genex ut dulcia utique
inter se non congruant. Exoleuit & protagion quod italicis proximū fecerāt. Ascle-
piadis scholę appollodorus medicis in uolumine quo suasit ptolemeo regi quę ui-
na biberet italicus etiam tum ignotis. Laudauit in ponto naspercenitē: mox orceticū
eneatheu leucbadium ambraciothem: & quod cunctis pretulit preparantiū: sed mi-
noris famę esse dixit: quoniam ante vi. annum nō placeret.

HActenus bonitas uini nationibus debetur apud greecos iure clarissimū nomē
quod appellauerunt brion ad plurimos ualitudinū usus excogitatū ut docebimus
in parte medicinę. Fit autē hoc modo. Vuę paulum ante maturitatē decerptę siccāt.
aeri sole ter die uersatę per triduum quarto exprimūt. Dein cadis sole inueterantur
cui marinam aquā largiorē miscent: a serui furto origine orta: sic ut mensurā exple-
ret. Idq; translatum in album mustum leucenium appellat. In aliis autē gentibus
simili modo factum thetalasamenon uocant. Thelasitem autē uasis musti deiectis

in mari quo genere prçcox fit & uetuſtius necnon apud nos choum uinũ ex italico faciendi rationẽ. Cato demonſtrauit ſuper çtera in ſole quadriennio maturandum prçcipiens. Rhodrumq; choo ſimile eſt: phormeum ſalſius choo. Omnia trãſmarina vii. in vi. annis ad uetuſtatem peruenire exiſtimantur.

VInum omne dulce minus odoratũ: quo tenuius: eo odoratius. Colores uini. quattuor: albus: fuluus: ſanguineus: niger pſithiũ & mellampſithium paſſi genera ſunt ſuo ſapore non uicinius. Ciuilitas uero muſſi in gallacia naſcens & aluitium in Sicilia. Nam ſyrenũ quod alii hepſenia: noſtri ſapam appellant: ingenii nõ naturç opus eſt: muſto uſque ad tertiam partẽ menſurç decocto: quod ubi factũ ad dimidiã eſt defrutũ uocamus omnia in adulteriũ mellis excogitata ſed priora uua terraq; conſtant paſſo a grçco Cilicium probatur & africum & in italia prouinciiſque finitimis certũ eſt ex uua quam grçci ſticam uocãt: nos appianã. Itẽ ſcripulam diutius in uite ſole uuis aduſtis aut feruenti oleo: quidã ex quacũque dulci tamẽ prçcocta alba faciunt ſiccantes ſole donec paulo amplius pondus ſuperſit tonſaque uuas leniter exprimunt dein quartum expreſſere additiũt uinaceis aquç puteanç ut & ſecũdariũ paſſum faciant. Diligentiores eodẽ modo ſiccatis acinos eximũt ac ſine ſarmentis madefactis uino excellenti donec intumeſcant premũt. Et hoc genus ãte çtera laudant ac ſimili modo aqua addita ſecundariũ faciunt: medium inter dulcia uinũ eſt ęgleucos uocant: hoc eſt ſemper muſtum. Id euenit cura quoniam feruere ꝓhibetur Sic appellant muſti in uina tranſitum. Ergo mergũt e lacu protinus in aqua cados donec bruma tranſeat & cõſuetudo fiat algendi. Eſt çternũ aliud genus quod uocãt dulce: Narbonenſi prouincia & in ea maxime uocontia aſſeruantur eius gratia uina diutius in uite pediculo intorto ab his ipſe palmes inciditur ad medullam: ab aliis uua torrentur in tegulis omnia ad heluenica uite. His addiciunt aliqui quod uocãt diachiton uuis in ſole ſiccatis loco cluſo per dies vii. in cratibus totidẽ pedes a terra altç noctibus a rore defenſis viii. die calcatis. Ita fieri optimi odoris ſaporiſque dulcis que genere eſt & mellitites diſtat a muſſo quod fit e muſto cũ v. congiis auſteri muſti. Congio mellis & ſalis ciato ſufferuefactis auſterum: ſed inter hçc genera ponere debeo & protropum. Ita appellatur a quibuſdam muſtum ſponte defluens antequã calcentur uuç: hoc protinus diffuſum lagenis ſuis deferuere paſſi: poſtea in ſole xl. diebus torrent çſtatis ſecuto ipſo canis ortu.

NOn poſſunt iure dici uina quç grçci deuteria appellant. Cato & nos loram maceratis aqua uinaceis: ſed tamen inter uina operaria nominantur. Tria eorũ genera x. parte aquç addita q̃ muſti expreſſa ſit & ita nocte & die madefactis uinaceis: rurſuſque prelo ſubiectis. Alterũ quomodo grçci factitauere tertia parte eius quod expreſſum ſit addita aquç expreſſoque decocto ad tertias partes. Tertium eſt fecibus uini expreſſum quod fecatũ appellat. Nulli ex his plus q̃ anni uſus.

VErum inter hçc ſubiit mentẽ cum ſint genera nobilia quç proprie uini ĩtelligi poſſunt lxxx. fere in toto orbe in duas partes ex hoc numero Italiç eſſe longe prçterea ãte cũctas terras & hinc demũ altius cura ſerpit nõ a primordio hãc grãm fuiſſe.

AVctoritatẽ poſt ſexcenteſimũ urbis annũ Cçpiſſe Romulum lacte non uino libaſſe. Inditio ſunt ſacra ab eo inſtituta quç hodie cuſtodiunt morẽ. Numç regis poſtumi lex eſt. Vino regum ne reſpargito quod ſanxiſſe illum propter iopiam rei nemo dubitet. Eadẽ lege ex iputata uite libari uina diis nefas ſtatuit ratione excogitata ut putare cogerentur alias aratores & pigri circa pericula arbuſti M. Varro auctor eſt Megentium Hetruriç regẽ auxilium rutilis contra latinos tuliſſe uini mercede

quod tum in latino agro fuisse.

NOn licebat id feminis Romę bibere. Inuenimus iter exempla Egnati metemii uxorē quod uinū bibisset e dolio interfectā fustę a marito: eumque cędis a Romulo absolutū. Fabius pictor in annalibus suis scripsit matronā quod loculos in qbus erant claues uinarię cellę resignauisse a suis in Edia mori coactam. Cato ideo propi quos feminis osculū dare ut scirēt an temetum olerent. Hoc tum nomen uino erat. Vnde & temulētia appellata Cn. Domicius iudex pronūciauit mulierē uideri plus uini bibisse q̄ ualitudinis causa uiro inscięte & dote mulctauit: diuque eius rei magna parsimonia fuit L. Papyrius Imperator aduersus sannites dimicaturus uotum fecit si uicisse Ioui poculū uini. Deniq; inter dona sextarios lactis datos inuenimus nunq̄ uini. Idē Cato cum in hispaniam nauigaret unde cum triumpho rediit. Non aliud uinū inquit bibi q̄ remiges. In tantū dissimilis istis qui etiam cum uinis alia quam sibimetipsis ministrant: aut pręcedente mensa subiiciunt. Lautissima apud priscos uina erant myrrhe odore condita ut apparet in plauti fabula quę persa inscribitur q̄q̄ in ea & calamū addi iubet. Ideo quidā aromaticis delectatos maxime credunt. Sed Fabius dossemius his uersibus decernit: mittebā uinū pulchrū murrhinam & in acharistione panē & polentā murrhinā Sceuolam quoq; & lelium & ęteū capitonē in eadem sentētia fuisse uideo q̄ in pseudolo sit. Quod si opus est ut dulce promant. i. q̄ habeat roga murrhina passum defrutū mella quibus apparet non iter uina modo murrhina: sed sinter dulcia quoq; nominatū.

APothecas fuisse & diffundi solita uina anno dcxxxiii. urbis apparet indubitato Opimiani uini argumēto iam intelligēte suum bonū Italia. Nondum tamē ista genera in claritate erant. Itaque omnia tunc genita unum habent Consulis nomē. Sic quoq; diu transmarina fuerūt in auctoritate ad atauos usq; nostros etiam phalerno iam reperto sicut apparet ex illo comici uersu anaxipolis thasii uini depromam uina phalerni publius licinius Crassus & L. Cęsar censores anno urbis conditę dc.lxv. edixerunt ne quis uinum grecum amineūmq; octenis ęris singula quadrantalia uēderet: hęc enim uerba sunt. Tanta uero uino gręco gratia erat ut singulę potiones in uno uictu darentur: quibus uinis auctoritas fuerit sua imensa. M. Varro his uerbis tradit L. Lucullus puer apud patrē nunq̄ lautum Conuiuium uidit in quo plus semel uinum grecum daret. Ipse cum redit ex Asia milia cadoꝝ congiariū diuisit amplius C. Sentius quē prętorem uidimus chium Vinū in domū suam illatū dicebat tum primū cum sibi Cardiaco medicus dedisset hortēsius super x. m. cados hęredi reliquit: hactenus Varro.

QVid ni & Cęsar dictator triumphis suis uicenas uini phalerni amphoras clxi. cados in Conuiuia distribuit. Itē in hispaniensi triumpho chiū & phalernum dedit Epulo uero in tertio consulatu suo phalernū chium lesbiū mamertinū quo primū tempore quattuor genera uini apposita constat: postea ergo omnia alia in nobilitate uenere & circiter septingentesimum urbis annum.

ITaque non miror innumerabilia pene genera fictitii reperta multis ante seculis quę nunc dicemus omnia ad medicinę usum pertinentia. Omphacium quomodo fieret propter unguenta diximus priore libro. Fit e labrusca hoc est uite silucstri quod uocatur cenanthinum floris eius libris duabus in musti cado maceratis: post xxx. dies mutat̄ pręter hęc radix labruscę acini coria perficiunt: hi paulo post q̄ disfloruere singulare remedium habent ad refrigerandos in morbis corpoꝝ ardores gelidissima ut ferunt natura pars eoꝝ ęstu moritur priusquā reliqui qui solsticiales dicunt̄. Vniuersi nunq̄ maturescunt & si priusquā tota uua inarescat incocta detur

cibo gallinaceo generi fastidium gignit uuas appetendi. Ficticio⁊ primũ fit ex ipso uino quod uocant assynamon hoc modo: alibi musti sextarii xx. aquę dimidiũ feruet donec excoquatur aquę mensura. Alii marinę sextarios x. tãtundẽ pluuię in sole xl. diebus torrent dant egris: quibus uini noxam timent: proximum fit e milio semiẽ maturo cum ipsa stipula libram quadrantẽ in cõgios duos musti maceratos & post vii. mẽsem transfuso. Ex loto arbore frutice herba dictum est ubi quęq; fierent. Fiũt et e pomis quę dicemus interpretationibus non nisi necessariis additis primũque e palmis quo parthi & Indi utunt & oriens totus matinia⁊ quas uocant cycleas modio in aquę congius tribus macerato expressoque. Sic fit & ficites e fico: quam alii parmiprimũ alii troci uocant. Aut si dulce esse non libeat pro aqua uinacco⁊ tantũdem addicitur e Cypria ficu & acetum fit prącellens atque alexandria quoq; melius uinum fit: ex ea siliqua syriaca & e pyris malorũque generibus omnibus. Sed e punicis rhoyton uocat: & cornis mespilis sorbis moris siccis nucleis pineis: hi musto madidi exprimunt superiora per se mitia. Miritẽ Cato quẽadmodum fieri docuerit mox paulo indicabimus. Grąci uero & aliomodo ramis teneris cum suis foliis in fabrio musto decoctis ut tensis libra in tribus musti cõgius deferuere faciũt donec duo supersint. Quod itẽ siluestris myrti bacis factum est myrtidanum uocatur: hoc manus tingit ex his quę in ortis gignuntur. Fit uinũ e radice asparago Cumela origano apii semine aprotano mentastro ruta nepeta serpilio marubio manipulos binos condunt in cadum mustum & sapę sextarium & aquę marinę eminam e napis fit duo⁊ denario⁊ pondere in sextarias binos musti addito. Item e scyle radice inter flores & rosę foliis usus in linteolo in mustum colatis cum pondusculo ut si dat xl. denario⁊ pondere in sextarios uicenos musti nec ante tres menses uase aperto. Itẽ in agro calido & aliud e siluestri aromaticẽ quoq; inuenio factitatum tantũ non unguento⁊ cõpositione primo ex myrrha ut diximus: mox & nardo celtico calamo bitumine offis in mustum: aut dulce uinũ defectis: alii de calamo Iunco costo nardo syriaco amomo casia cinnamo croco palma acharo similiter in offa. Apud alios nardi et malobatri vi. libris in musti Congios duos additis qualia nũc quoq; fiunt pipere et melle addito quę alii condita: alii piperata appellant. Inuenit & nectarites & herba: quam alii meneliton: alii medicam: alii simphiton: alii deam: alii orestium: alii nectariam uocant radice pẽderis xl. in sextarios vi. musti addita. Similiter in linteo ex ceteris herbis fit absceynthites xl. sextariis musti. Similiter absceynthii pontici libra decocta ad tertias partes uel scopis absceynthii in uinum additis. Similiter Isopites ditio isopo uncis tribus in duos congios musti conlectis aut tonsis in uinum fiũt et utraque alio modo circa radices uitiũ sato sic & eleboritem fieri ex ueratro nigro Cato docet. Sic fit & scamonites mira uitium natura saporẽ alienũ in se trahẽdi q̃lẽ et salicẽ redolent patauino⁊ in palustribus uindemię: sic & elleborum feritur in thaso aut Cucumis siluester aut scamonites quod uinũ thorium uocat quoniã abortus facit: Fit & ex herbis quaꝝ naturę suo loco dicentur: est & ocha de radice gentiane et traguritano & diptamo assaro dauco elleboris pannacea sphlagora choro thymo mandragora iunco uocarunt & sizinum & itacomeli & lectisspagitẽ quo⁊ iam obliterata ratio est. E fruticum uero genere cedri utriusque cupręssi lauri pini pyri therebynthi chalini lentisci bace aut lignum recens in musto decoquũt. Itẽ cameleę et camepitis & camedrisis lignũ eode modo et ex flore in congiũ musti x. denariorũ pondere addito.

Fit uinum ex aqua ac melle tantũ quinquennio ad hoc seruati cęlestem iubent Alii qui prudẽtiores statim ad tertias partes decoquũt et tertiam ueteris mellis adiiciunt. Dein xl. diebus Canis ortu in sole habent: alii diffusa ita x. die obturãt hoc uocatur hydrumelli et uetustate saporẽ uini assequit nusquã laudatius q̃ in phrygia: quin et acetũ melle tẽperabatur: adeo nihil intemperatum in uita fuit. Oximelli

hoc uocarũt mellis x.libras aceti ueteris eminis v.salis marini libra aquę pluuię sex
tarios v.sufferuefactis decies:mox elutriatis atq; ita inueteratis omnia a Themistocle
summo auctore damnata & hercle coactus eoꝫ usus uideri potest: nisi si quis natu
rę opus esse credit. Aromaticẽ & ex unguentis uina cõposita aut ut biberẽt genuisse
ea frutices.Ista sunt cognitu lucunda solertia humana homini exquirẽti.Nihil qdẽ
ex his anno durare prętercq̃ quę uetustate ipsa fieri diximus & plura ne tricenis qdẽ
diebus non erit dubium.

SVnt & in uino prodigia.Dicit̃ in archadia fieri quod fecunditatẽ fęminis im
portet:uiris rabiem.At in Achaia maxime circa carmam abigi partum uino atque
etiam si uuam edãt grauidę cum differẽtia in gustatu non sit.Trozenium uinũ qui
bibunt negantur generare.Thasos duo genera uini diuersa facere produnt̃.Vnum
quo somnus concilietur:alteꝫ uero quo fugetur.Apud eosdẽ uitis thearica uocatur
cuius & uinũ & uua contra serpẽtium ictus medet̃ liba deoꝫ thuris odore ex qua
dis prolibant e diuerso aspẽdios damnata a feris ferunt eam nec ab alite ulla attingi
Thasiam uuam ęgyptus uocat apud se predulcẽ quę soluit aluum.Est contra in licia
quę solutã firmat.Aegyptus & eobolada habet abortiuos facientẽ. Vina in apothe
cis canis ortu mutantur:quędã postea quę restituunt̃ sibi sic & mari nauigato cuius
iactatus his quę durauerint tantũ uetustatis adiicere sentit̃ quãtũ habuerint.

ET quoniam religioẽ uita constat prohibare diis nephastum habet̃ uina pręter
imputatę uitis fulmine tactę q̃ quę iuxta hominis mors laqueo pepẽderit: aut uul
neratis pedibus calcata & quod circũcisis uinaceis profluxerit aut superne deciduo
immundiore lapsu aliquo polluta.Itẽ gręca:quoiam aquam habeat uitis ipsa quoq;
manditur decoctis caulibus summis qui & condiuntur in aceto ac muria. Verum
et de apparatu uini dixisse conueniat cum gręci priuatim ea pręcepta condiderit artẽ
que fecerint sicut euphemius & Aristomachus & Commades & bicesius. Africa
gypso mitigat asperitatẽ nec nõ aliquibus partibus suis calce.Gręcia argilla aut mar
more aut sale aut mari leuitatẽ excitat. Italiq; in parte aliqua crapulana pice ac resina
condire musta uulgare est prouinciisque finitimis anni prioris uina fece acetoue cõ
diunt nec non & ex ipso musto fiunt medicamina.Decoquitur ut dulcescat portiõe
uirium:nec durare ultra annum spacium tale proditur:quibusdã in locis decoquũt
ad sapas musta:infusisque his ferotiam frangut & in hoc tamẽ genere & in omni a
lio sumministrant uasa ipsa condimẽtis picis cuius faciende ratio proximo dicetur
uolumine.

ARborum succum manantium picẽ resinãque.Aliq; in oriente:aliq; in Europa
feruntur quę interest Alia utriusq; quasdã habet in oriente optimam & tenuis
simã therebynthi fundunt.Dein lentisci quam et masticem uocant:postea cupressi
acerrimã sapore liquidã omnes et tantum resinę:crassiorẽ uero et ad pices faciendas
cedrus Arabica resina alba est acri odore difficilis coquenti Iudaica callosior et there
bynthiã quoq; odoratior. Syriaca attici mellis similitudinẽ habet. Cypria antecedit
omnes.Est autẽ melleo colore Carnosa colophonia pręter cęteras fulua.Si terat̃ alba
fit grauior odore:ob id non utunt̃ ea unguentis.In asia quę fit epicea admodũ can
didã spagas uocatur. Resina omnis dissoluitur oleo quędam et Creta figulina hęc
fieri arbitrantur:pudetque confiteri maximũ iam honorẽ eius esse in euellendis ui
rorum corpori pilis. Ratio autẽ condiendi musta in primo feruore qui nouem di
ebus cumplurimũ peragitur asparsu picis ut odor uino contingat et saporis quędã
acumina uehemẽtius id fieri arbitrantur crudo florę resinę excitarique leuitatẽ. E
diuerso crapulam compesci et feritatẽ nimiam frangiq; uirus.At ubi pigra leuitas
torpeat uirus addi ligurię maxime circũpadanisque multis utilitas discernitur hoc

modo pugnacibus mustis crapulę plus inditur leuibus parcius. Sũt et quę ex utro
que conditi uelint necnon alia quę simul et pice et natura uitium quę musto. Qui
busdam in locis sponte feruere qua calamitate cum deferbuit sapor uappę accipit no
mẽ probrosum etiam hominũ cum degenerauit animus. Acetis enim nequitię est
uirtus magnos ad usus & sine quis uita mitior degi nõ possit. Cęterorꝫ minorꝫ me
dicaminis tanta cura est ut cinere apud quosdã ceu gypso alibi & qbus diximus mo
dis instaurentur sed cinerẽ e uitis sarmẽtis aut quercus prę ferunt. Quin & marinam
aquam eiusdem rei gratia ex alto peti iubent seruariq; ab equinoctio uerno: aut certe
nocte solstitio & aquilone flante hauriri: uel si certe circa uindemiam hauriat̃ deco
qui pix in italia ad uasa uino condiendo maxime probatur. Britticia fit e picea rasi
na baꝫ amara & auida & graui odore differentiam rationemque faciendi proximo
uolumine demonstrabimus inter arbores feraces. Vicia prę ter supradicta acor aut
fumidũ uirus aut picis adustio. Experimentũ uero si fragmenta subluceant ac sub
dente lentescat acore iucundo. Asia picem indicam maxime probat gratia piericam
uirgilius nariciam diligẽtiores admiscent nigram masticẽ quę in ponto bitumini si
milis gignitur & iris radicẽ oleumque. Nam ceram accipientibus uasis cõpertum
uina acescere sed transferre in ea uasa in quibus acetum fuerit utilius q̃ in ea in qbus
dulce aut mulsum. Cato iubet uina concinari: hoc enim utitur uerbo cinis lixiui cum
defruto cocti parte quadringẽtesima pullegii uel salis sesquilibra. Interim & tonso
marmore facit & sulphuris mẽtionẽ. Resine uero in nouissimis super omnia addi
maturescente iam uino iubet mustum quod ille tortinũ appellat: nos intelligimus
nouissime expressum & addicimus tingẽdi gratia coloris ut pigmentũ aliquod ui
ni atq; ita pinguis fieri tot beneficiis placere cogitur & miramur noctiam esse in ui
tium iclinantis experimentũ est lamina plumbea mutatus in eo colos propriũ autẽ
inter reliquos liquores uino mulcescere aut in acetũ uerti. Extantq; medicinę uoluia
tex uini siccata recipit ignes ac sine alimẽto per se flagrat. Cinis eius nitri naturam
habet: easdem uires: hoc amplius quod pinguior sentitur.

MAgna & collecto iam uino differentia in cella circa alpes ligneis uasis condũt
circulisque cingunt: atq; etiam byeme gelida ignibus rigorẽ arcẽt: mirum dictu: sed
aliquãdo uisum ruptis uasis stetere glaciatę molles prodigii modo: Quoniam uini
natura non gelascit: alias ad frigus stupens tantũ mitiores plagę doliis condũt info
diuntq; terrę tota aut ad portionẽ situs. Itẽ cęlum prębent: alibi uero ipositis tectis ar
cent. Traduntq; ad hęc prę cepta latus cellę uinarię aut certe fenestras obuerti in aq
lonẽ oportere uel usque in exortũ equinoctialẽ sterquilinia & arborꝫ radices procul
abesse omnia quę odoris euitandi facilimo in uina transitu ficosq; utique & caprifi
cos. Doliis etiam interualla dari ne inter sese uicia serpant contagione uini semp ocis
sima quin & figuras referre: uentri uasa ac patula nimis utilia picari oportere, ptinus
a Canis ortu: postea pfundi marina aqua aut salsa. De Cinere e sarmẽtis aspergi uel
argilla absterſa murrha suffiri ipsaque sępius cellas imbecilla uina demissis in terrã
doliis seruanda: ualida expositis nunq̃ implenda & quod supersit passo aut defruto
perungendũ admixto croco pisa ueteri cum sapa. Sic opercula doliorũ medicanda
addita mastice ac pice. Bruma aperiri uetãt nisi sereno die austro flãte luna ue plena
Flos uini candidus probatur. Rubens triste signum est: si non is uini calor sit. Item
uasis incalescentibus operculisue sudantibus quod celeriter florere cępit odoremq;
trahere non fore diutinum. Ipsa quoq; defruta ac sapa cum sit cęlum sine luna: hoc
est in syderis eius coitu neque alio die coqui iubent: prę terea plumbeis uasis nõ ęre
is nucibusq; in glandibus additis eas enim fumũ excipere. Campanie nobilissima
exposita sub diuo in cadis uerberari sole lunę imbre uetis aptissimũ uidet̃.

AC si qs diligētius reputet in nulla parte operosior uita est ceu nō salubertimū ad potum aquę liquorē natura dederit quo cętera omnia animalia utūt. At nos uinum bibere & iumēta cogimus & tantoque opere tanto labore & impēdio constat quod hominis mentē mutet ac furorē gignat milibus scelerу ubi deditis tanta dulcedine ut magna pars non aliud uitę prępmium intelligat. Quinimo ut plus capiamus succo frangimus uires & alia irritamenta excogitant ac bibendi etiam causa uenena conficiuntur: alius cicutā presumētibus ut bibere mors cogat: aliis punicis farinā et quę referendo pudet docere. Cautissimos ex his imo balneis coqui uidemus examinesque efferri. Iam uero alios lectum expectare non posse: imo uero nec tunicā nudos protinus ibi & anbelos ingentia uasa corripere uelut ad ostentationē uirium: ac plane infundere ut statim uomant: rursusq; hauriant. Idq; iterу terciosque tanq̄ ad pdenda uina geniti & tanq̄ effundi illa non possint nisi per corpus humanū. Ad hoc pertinent peregrinę exercitatioēs et uolutatio in cęno: ac pectorosa ceruicis repande ostentatio per hęc omnia hęc prędicatur sitis. Iam uero queri quę uasa adulteris cęlata tanq̄ per se parum doceat temulētia libidines: ita uina ex libidine hauriunt: atq; etiam prępmio iuitatur ebrietas. & si displicet emitur alius ut quantū biberit tantum edat: et pręciū uinolentię uino accepit. Alius quātum alea quęsierit tantū bibit. Tūc auidi matronarу oculi licenter graues prodūt marito: tunc animi secreta proferūt: alii testamenta sua nuncupāt: alii mortifera loquunt redditurus per iugulū uoces non continēt q̄ multis ita peremptis: uulgoq; ueritas iam attributa uino est. Interea ut optime cedat solem orientē non uident ac minus diu bibunt: hinc pallor & genę pēdulę oculorу ulcera temulę manus effundētes plena uasa quę fit pęna pręsens furiales somni & inquies nocturna prępmiumq; summū ebrietatis libido portētuosa ac iucundū nephas: postea die ex ore alitus fędi: ac fere reу omnū obliuio: moxq; memorię rapere se ita uitā prędicant: cum priorem diem quotidie perdant. Illi uero et uenientē Tiberio Claudio principe ante hos annos xl. institutū ut ieiuni biberent: potusq; uini antecederet cibos. Externis & hoc artibus ac medicorу placitis nouitate aliqua sese cōmendantium. Gloriam hac uirtute partbi quęrūt: famam apud grękos alcibiades meruit: apud nos etiam cognomē Nouellius Torquatus mediolanensis ad proconsulatum usq;e prętura honoribus gestis tribus cōgiis. Vnde & cognomē illi fuit e potis uno impetu spectante miraculi gratia. Tiberio principe in senecta iā seuero atq; etiam Sceuola: sed ipsa iuuēta ad merū pronior fuerat eaque cōmēditiōe credidere. L. pisonē urbis Romę curę ab eo delectū quod biduo duabusq; noctibus per potationē continuasset apud ipsum iam principē. Nec alio magis drusus Cęsar regenerasse patrē Tiberium ferebatur. Torquato rara gloria: quando & hęc ars suis legibus constat non libas se sermone non leuatū uomitione. Nō altera corporis ptedum biberet matutinas obiisse uigilias: plurimū hausisse uno potu: plurimū pięterea alii minoribus addidisse optia fide nō respirasse in hauriendo: neq; expuisse: nihilq; ad elidendū in pauimentis sonum ex uino reliquisse diligenti sito legum cōtra bibendi fallacias. Tergilla Ciceronē M.F. binos congios simul haurire solitum ipsi obiecit M q; Agrippę a temulēto scyphū impactum. Eteni hęc sunt ebrietatis opa sed mirirum hanc gloriā auferre Cicero uoluit interfectori patris sui M. Antonio Is enim ante eum auidissime appręhenderat hac palmā edito etiam uolumīe de sua ebrietate: quo patrocinari sibi ausus approbauit plane ut equidē arbitror quanta mala per temulentiam terraу orbi intulisset exiguo tēpore ante pręlium attiacū id uolumē euomit quo facile intelligat ut ebrius iam sanguinē Ciuiū: et tanto magis eū sitiens. Nanq; & hęc necessitas uitium comitatur ut bibendi consuetudo augeat auiditatē: scitumq; est Scytarū legatis quanto plus biberint tanto magis sitire parthos est & occidentis populis sua ebrietas fruge madida pluribus modis per gallias hispaniasq; nomibus aliis. sed ratione eā: hispanię iam uętustate ferre ea genera docuerūt

Aegyptus quoque ſibi e fruge potus ſimiles excogitauit: nulla que in parte mũdi ceſſat ebrietas. Meros quippe hauriunt tales ſuccos nec diluendo ut uina mitigent At hercule illis tellus fruges parere uidebatur heu mira uiciorũ ſolertia inuentũ eſt quẽadmodum aqua quęq; inebriaret. Duo ſunt liquores corporibus humanis gratiſſimi: intus uini: foris olei. Arborũ e genere ambo prĕcipui: ſed olei neceſſarius nec ſegniter uita in eo elaborauit: quanto tamen in potu ingenioſior fuerit apparebit ad bibendum generibus clxxxxv. Si ſpecies uero extimẽtur pene duplici numero excogitatis: tantoq; paucioribus olei de quo in ſequẽti uolumine dicemus.

OLEAM THEOPHRASTVS E CELEBERRIMIS grĕcorũ auctoribus urbis Romę anno circiter cccc.xl negauit niſi intra xl. paſſus ab mari naſci. Feneſtella uero omnino non fuiſſe in Italia Hiſpania atque Africa Tarquinio priſco regnãte ab annis Po. Ro. clxxxiii. quę nunc peruenit tranſalpes quoq; & in gallias hiſpaniaſq; medias urbis quidẽ anno. d. v. Appio Claudio Cęci nepote L. Iunio Conſulibus olei librę duodenis aſſibus uenere. Et mox ãno dc. lxxx. m. Seruius edilis curulis olei denas libras ſingulis aſſibus prĕſtitit Po. Ro. per totum annum. Minus ea miretur qui ſciat poſt annos xxii: Cn. Pompeii quarto conſulatu oleũ prouĕcius Italiam miſiſſe. Heſiodus quoq; in primis cultum agrorũ docendũ arbitratus uitam negauit olęę ſatorẽ fructũ ex ea percepiſſe: q̃q̃ tarda tunc res erat. At nunc etiam in plantariis ferunt tranſlatarũque altero anno decerpunt̃ baccę. Fabianus negat prouenire in frigidiſſimis oleam: neq; in calidiſſimis. Genera eaꝝ tria dixit uirgilius. Orchites & radios & pauſias: nec deſiderare raſtros aut falces ullam ue curam. Sine dubio & bis ſolum maximeq; ęclũ referre. Verũtamen & tondentur: cum & uites atque etiam interradi gaudent. Conſequens eaꝝ uindemia eſt arſq; uel maior oleo muſta tĕperandi. Ex eadẽ quippe oliua differunt ſucci primũ omniũ cruda atque nondũ inchoatę maturitatis hoc ſapore prĕſtantiſſimi: Quin et ex eo prima nuda prĕli laudatiſſima ac deinde per diminutiones: ſiue ut nuper inuentum eſt exilibus regulis pede incluſo quanto maturior bacca tanto pinguior ſuccus: minuſque gratus. Optima autẽ ętas ad decerpendũ iter copiam bonitatẽq; incipiente bacca nigreſcere quam uocant drupas: grĕci uero drupeditas. Cętero uero diſtant an maturitas illa in torcularibus fiat an ramis irrigua fuerit arbor: an ſuo tantũ bacca ſucco: nihilq; aliud q̃ rores ęcli biberit

VEtuſtas oleo tedium affert non itẽ ut uino plurimũque ętatis annuo eſt, puida ſi libeat intelligere natura. Quippe temulẽtię naſcentibus uinis uti neceſſe nõ eſt: quinimo inuitat ad ſeruandũ blanda interueterati caries oleo uoluit parci fecitq; ea neceſſitate promiſcuum & uulgo principatum in hoc quoq; bono obtinuit Italia toto orbe maxime agro uenafrano eiuſque parte quę licinianũ fundit oleum: unde et licinię gloria prĕcipua oliuę unguẽta hanc palmã dedere accomodato ipſis odore Dedit & palatum delicatiore ſentẽtia. De cętero baccas licinię nulla auis appetit. Reliquũ certamẽ iter hiſtrię terram & bethię par eſt. Cętero fit uicina bonitas, puicius excepto Africę frugifero ſolo. Cęteris totũ id natura conceſſit oleũ ac uinũ: non iuſdit tantum ſatiſque glorię in meſſibus fecit reliqua erroris plena: quam in nulla ptę uitę numeroſiorẽ eſſe docebimus.

OLiuę conſtant oleo nucleo carne amurca: ſanies hęc eſt eius amara fit ex aquis ideo ſiccitatibus minima riguis copioſa. Suus quidẽ oliuę ſuccus eſt oleũ: idq;

precipue ex imaturis intelligimus sicut de omphacio docuimus. Augeꝫ oleum ad arcturi exortum ad xvi. kl. Octobris: postea nuclei increscunt & Caro cum succi et imbres copiosi accessere. Viciatur oleum in amurca: huius color oliuã cogit nigrescere: ideoque incipiente nigritia minimũ amurcę ante eam nihil. Et error hominũ falsus existimantiũ maturitatis initium quod est uicii proximũ. Deinde quod oleũ crescere oliuę carne arbitramur cum succus omnis in corpus habeat lignũ quod itus grandescat: ergo tum maxime rigantꝫ quod ibi cura multa sine imbribus accidit oleum absumitur nisi consecuta serenitate quę corpus extenuet. Omnino enim ut Theophrasto placet olei causa calor est qui etiam in torcularibus etiã in cellis multo igni queritur. Tertia est culpa in parsimonia quoniam propter ipendiũ decerpendi expectatur ut decidat oliua. Qui medium tẽperamentũ in hoc seruãt perticis decutiũt cum iniuria arboꝝ sequẽtisq; anni damno. Quippe oliuantibus lex ãtiquissima fuit Oleam ne stringito: ne ue uerberato. Qui cautissime agunt harundine leui ictu nec aduersos pcutiũt ramos: sic quoque alternare fructus cogitur decussis germinibus nec minus si expectatur ut cadat: hęrendo enĩ ultra suum tẽpus absumũt uenientibus alimentũ & detinent locum. Argumentũ est quod nisi ante fauonium collecte nouas uires resumunt & difficilius cadunt. Prima ergo ab autũno colligunt uicio operũ natura pausia cui plurimũ carnis: mox orchites cui olei post radios has enĩ ocissime occupatas quia sunt tenerrimę amurca cogit decidere. Differunt etiam in martium mensem callosę contra humorẽ pugnaces: ob idq; minime licinia cõminia cõtia sergia quam sabini regiam uocant nõ ante Fauonii afflatum nigrescentes hoc est ad vi. Idus Februarii. Tunc arbitrãtur eas maturescere: et quoniam probatissimũ ex his fuerat oleum accedere etiam ratio prauitati uidet: ferũtq; frigore sterilitatẽ fieri sicut copiam maturitate cũ sit illa bonitas non tẽpus sed generis tarde putrescentiũ in amurcam. Similis error collectam seruandi in tabulatis nec priusquã sudet premendi cum omni mora oleum decrescat amurca augeatur. Itaq; nulgo non amplius senas libras singulis modiis exprimi dicunt. Amurcę mẽsuram nemo agit quanto ea copiosior reperiat. In eodẽ genere diebus adiectis omnino in uictu error est publicus tumore oliuę crescere oleum existimantiũ pręserti cum magnitudine copiam olei constare indicio sint quę regię uocant: ab aliis maiorinę: ab aliis bambię grãdissimę: alioquin minimo succo & in egypto carnosissimis olei exiguũ. Decapoli uero syrię per quam parue nec apari maiores carne: tamẽ cõmendantur. Quamobcausam italicis trãsmarinę pręferunt in Cibis cũ oleo uincant & in ipsa italia exceteris picenę & sidicinę sale illę priuatim cõdiant: & ut reliqua amurca sapa ue: necnõ aliquę oleo suo: & sine arcessita comendatione pure innatant. Colimbades frangũt eadeq; barbaꝝ uiridium sapore condiunt: fiunt & precoces feruenti aqua perfusę quãlibet immature: mirumque dulcẽ succum oliuam bibere & alieno sapore infici. Purpureę sunt & in his ut uuis si nigrum colorẽ transeuntibus pausiis: sunt & superbę preter iam dicta genera. Sunt & prędulces per se tantũ siccatę: uuisq; passis dulciores admodum rare in Africa & circa emeritam lusitanię oleum ipsum sale uendicatur a pinguedinis uitio cortice oleę conciso odorẽ accipit medicatio. Alias ut uino palati gratia nulla est. Nec tã numerosa differentia tribus ut plurimũ bonitatibus distat odor intenui argutior: & his tamen etiam in optimo breuis.

Oleo natura tepefacere corpus & contra algores munire eidẽ feruores capitis refrigerare usum eius ad luxuriam uertere greci uitioꝝ omniũ genitores in gymnasiis publicando. Notum est magistratus honore eius octogenis sestertiis stergmẽta olei uendidisse. Olei honorẽ Romana maiestas magnum exhibuit. Turmas equitum idibus Iuliis ex ea coronando. Itẽ minoribus triũphis ouantes: Athenę quoq; uictores olea coronant: greci oleastro olimpię.

NVnc dicẽtur Catonis placita de oliuis in calido & pĩgui ſolo. Radium maiorem Salentinã orcbitẽ pauſiam ſerginam Cominianã albiferã ſeri iubet: aducit que ſinguli prudentia quam eax in ſingulis locis optimã eſſe dicũt. In frigido autẽ et macro liciniam pingui enim aut feruenti uiciari eius oleum arborem que ipſam fertilitate conſumi. Muſco prẽterea & robore infeſtari. Spectare oliueta in fauonũ loco expoſito ſolibus cenſet.

NEc alio modo laudat condi oliuas optime orchites & pauſias uel uirides q̃ in muria uel fractas in lẽtiſco oleum q̃ acerbiſſima oliua optimũ fieri. Cẽtero q̃ primũ e terra colligendã ſi inquinata ſit lauandam ſiccari triduo ſatis eſſe. Si gelent frigora quarto die prẽmendã hanc & ſale aſpergi. Oleum in tabulato minui deteriuſq; fieri Itẽ in amurca & fragiles hęc ſunt carnes & inde feces: quare ſepius in die crapulã dũ prẽterea concas & plumbeas cortinas aere uiciari feruentibus omnia ea fieri clauſiſq; torcularibus & q̃ minime uentilatis: ideo nec ligna cẽdi ibi oportere: qua de cauſa e nucleis ipſarũ ignis aptiſſimus & cortinis in labra fundendũ ut feces & amurca liquentur. Ob id crebrius uaſa mundanda: fiſcinam ſpongia tergendas ut q̃ maxime pura ſinceritas conſtet: poſtea inuentũ ut lauarent̃ utiq; feruẽti aqua protinus prẽlo ſubicerẽtur ſolide. Ita enim amurca exprimitur: mox trapetis fractę prẽmunt̃. Itex prẽmi plus q̃ centenos modios non probant quod fructus uocat̃. Quod uero poſt molam primũ excuſſum eſt flos factus tres gemino foro aqua ternis boibus nocte et die prẽmi uiſum eſt.

NOn erat tunc ficticium oleum: ideoq; arbitror de eo nihil a Catone dictũ. Nũc eius genera plura primũq; perſequemur ea quę ex arboribus fiunt & iter illas ante omnes ex oleaſtro tenue id multoq; amarius q̃ oleę & tantũ medicamẽtũ utile Similimũ huic eſt ex camelea frutice ſaxoſo: nõ altiore palmo foliis oleaſtri baccisq; proximo fit & e Fici arbore in ęgypto copioſa: alii ſcrotonẽ: alii ſibin: alii ſexamon ſilueſtrem eam appellant. Ibiq; non pridẽ & in hiſpania peruenit altitudine repẽte oleę caule ferulaceo folio uitium ſemine uuax gracilium palidarũque noſtri eã uocant Ricinum a ſimilitudine ſeminis. Coquitur id in aqua: innatanſque oleũ tollit̃ At in ęgypto ubi abundat ſiue igni & aqua ſale aſperſum exprimitur cibis fẽdũ lucernis exile. Amigdalinũ quod aliqui neopum uocant ex amaris nucibus arefactis et in offam contuſis aſperſum aqua. Iterũ tonſis exprimitur. Fit & e lauro admixto druppax oleo quidãque e baccis exprimũt tantum: alii foliis modo: aliqui foliis et cortice baccax necnon ſtiracẽ addũt: alioſque odores. Optima laurus ad id lati folia ſilueſtris nigra bacceis. Simile eſt e myrto nigra: et hęc lati folia eſt melior. Tondũt̃ baccę aſperſa calida aqua: mox decoquũtur: alii foliox molliſſima decoquunt in oleo et exprimunt: alii derecta ea in oleum ſole prius maturant. Eadem ratio & in ſatiua myrto. ſed prẽfertur ſilueſtris minori ſemine: quam quidã oxymyrſinem uocant: alii chamemyrſinẽ quia coronę habet ſimilitudinẽ. Eſt. n. breuis fruticoſa. Fit & e citro cuprẽſſo nucibus iuglandis: quod carſinum uocant. Mali ſcedri quod beſileon. E grano quoq; gnidio purgato ſemine & tonſo: itẽ lentiſco. Nam e cyprino & e glãde ęgyptia fieri odox cauſa dictum eſt. Indi e caſtaneis & ſiſamo atque oriza facere dicuntur Iethiophagi e piſcibus inopia cogit aliquãdo luminũ cauſa. & e plantani baccis fieri aqua et ſale maceratis et cenanthinum fit de ipſa cenanthe ut dictum eſt in unguẽtis gleucino muſtũ incoquit̃ uapore lento ab aliis ſine igne circũdatis uinaceis diebus xxii. bis ſingulis permixtũ: conſumiturque muſtum oleo: alioquin non ſapmſicũ tantum admiſcẽt ſed etiam prẽcioſiora odoramẽta. Nam & in gymnaſiis quoq; cõdiuntur odoribus ſed uiliſſimis. Fit & ex aſpalato calamo balſamo Iri Cardamomo meliloto nardo gallico panace ſiſpſuco helemo cinnami radice omniũ ſuccis in oleo maceratis expręſſiſque. Sic & rhodinum e roſis iuncinum e iunco: quod

est rosaceo similimum. Itē hyosciamo & lupinis narciso: plurimum autē in egypto e raphani semine: aut germine herbę quod Cortinon uocant. Itē e sesima & urtica quod necinum appellant. E lilio & alibi fit sub eliuo sole luna pruina maceratū suis herbis componunt. Inter cappadociam & gallaciam quod selgiticū appellant neruis admodum utile: sicut in italia e gūmi e pice fit quod picinum appellant cū coquitur uelleribus supra balitū eius expansis atq; ita expressis probatū maxime e brutia. Est enim pinguissima & resinosissima. Color oleo fuluus sponte nascitur in syrię maritimis: quod oleomeli uocant. Manat ex arboribus pigue crassius melle resina tenuius sapore dulci & hoc medicis: ueteri quoq; oleo usus est ad quędā genera morbo⁊ Existimant⁊ & ebori uidicando acarie utile esse. Certe simulacrū Saturni Rome itus oleo repletum est.

SVper omnia uero ęlebrauit laudibus amurcam Cato dolia olearia cadosq; illa imbui ne bibant oleum: amurcam subici areas torrēdis messibus ut formicę rimęque absint. Quin & lutum parietū & tectoria & pauimēta orrea⁊ frumēti. Vestiarium etiam contra teredines ac noxia animalia amurca aspargi. Semina frugem perfundi morbis animalium arbo⁊ quoq; illa ad medendū efficaci. Ad ulcera iteriora humani quoq; oris lora etiam & coria omnia & calciamēta axesque decocta ungi atq; eramēta contra eruginē colorisq; gratia elegantioris: & totā suppellectilē lignea ac uasa fictilia. Inquis ficum aridam libeat asseruare: aut si folia baccasque in uirgis myrti: aliud ue quod simile genus: postremo ligno macerata amurca nulli fumi tedio ardere. Oleam si lambendo Capra ligua contigerit deprauaueritq; primo germinatu sterilescere auctor est. M. Varro. Et hactenus de olea atq; oleo.

RElique arbo⁊ fructus uix spetie figura ue non modo saporibus succisq; totiēs permixtis atq; insitis enumerari queunt.

GRandissimus pineis nucibus altissimeq; suspensus ītus exiles nucleos laciniatis includi thoris uestitos. Alia frugis tunica mira natura cura molliter recollocandi ba⁊ genus altę⁊ terentine digitis fragili putamine. auiumq; furto in arbore et tertium appinie picea satiua nucleo⁊ cute uerius q̄ putamine adeo molli ut simul mandantur. Quartū pythidia uocant e pinastris singularis remedii aduersus tussim in melle decoctos nucleos taurim aquicelos uocāt pineę corona uictores apud Iscbinum coronant⁊.

HIs proxima amplitudine mala quę uocamus Cotonea & gręci cydonea ex Creta insula aduecta incuruatos trabunt ramos prohibentq; crescere parentē: plura eo⁊ genera chrysomela incisuris distincta colore ad aurē inclinato. Quę candidiora nostratia cognomiata odoris prestantissimi est & Neapolitanis suus honor. Minora ex eodē genere strutea odoratius uibrant serotino prouētu: pręcotia uero mustea struteis autē Cotonea insita suum genus fecere. Mulutianū quę sola ex his uel cruda manduntur. Omnia iam & uiro⁊ salitatoriis cubilibus inclusa simulacris noctium conscius imposita. Sunt prēterea siluestria parua struteis odoratissima in sepibus nascentia. Mala appellamus q̄q̄ diuersa persica & granata quę in punicis arboribus nouem gene⁊ dicta sunt: his acinus sub cortice intus lignū. Illis in corpore necnon et quędam e piris liberlia appellata āplitudinē sibi ponderis nomine asserunt.

SEd persico⁊ palma duracinis. Nationum habent cognomen gallica & asiatica post autumnū maturescunt estate pręcotia ītra xxx. annos reperta: et primo denariis singula uenundata. Supernatia e sabinis ueniunt popularia undique pomum innocuum expetitur agris pręciūque singulis triceī nūmi fuere nullius maiore quod miremur quia non aliud fugacius: longissima nanque decerptio biduī mora est cogitq; se uenundari.

Ngens postea turba prunorũ uersicolor nigra candicans ordearia appellata a Comitatu frugis eius. Alia eodẽ colore seriora maioraque asinina cognominata a uilitate sunt. At nigra laudatiora ceruia atq; purpurea necnon ab externa gente armeniaca: quę sola & odore cõmendantur peculiaris & impudentia est nucibus insitorũ quę faciem parentis succumq; adoptionis exhibent appellata ab utroque nucipruna et hęc autẽ & persica et cerina ac siluestria autumno cadis condita usque ad alia nascẽtia ętatẽ sibi prorogant. Reliquoꝝ uelocitas cito nucescẽtium transuolat. Nuper in betica malina appellari cęperunt malis insita & alia amigdalina amigdalis bis itus in ligno nucleus amigdalę est: nec aliud pomũ ingeniosius germinatũ est. In pegrinis arboribus dicta sunt damascena a syrię damasco cognominata iam pridẽ in italia nascentia grandiore q̃q̃ ligno & exiliore carne: nec unq̃ in ruga siccata quoniam soles sui desunt. Simul dici possunt populares eoꝝ mixtęq; & ipsę nunc cęperunt Romę nasci insitę sorbis. In totũ quidẽ persica peregrina etiam Asię Gręciq; esse ex nomiẽ ipso apparet atq; ex perside aduecta. Sed pruna siluestria ubiq; nasci certum est: quo magis miror huius pomi mensionẽ a Catone non habitam pręsertim cum condẽda demonstraret & siluestria. Nam persicę arbores sero & cum difficultate transire utq; in rhodo nihil ferant: quod primum ab ęgypto earũ fuerat hospitiũ falsum est uenenata cum cruciatu in persis signi & pęnaꝝ causa a regibus translata in ęgyptum terra mitigata. Id enim de persia diligentiores tradũt: que in totum alia est myrtis rubentibus similis nec extra orientẽ nasci uoluit. Eam quoq; eruditiores negauerũt ex perside ꝓpter supplicia trãslatũ: sed a perseo mẽphi satam & ob id Alexadrũ illa coronare uictores ibi istituisse in honorẽ atui sui. Semper autẽ folia habet & poma subnascentibus aliis. Sed pruna quoq; omnia post Catonẽ cepisse manifestũ erit.

MAloꝝ plura sunt genera: de Citreis cum suo arbore diximus: medica autẽ grę ci uocant patrio nomine. Aeque peregrina sunt zizipha & tuberes: quę & ipse non pridẽ uenere in Italiam: hęc ex Africa: illa ex Siria. Sextus papinius quẽ consulẽ uidimus primus ex utroq; attulit diui Augusti nouissimis tẽporibus in castris satabacis similiora quã malis: sed generibus prącipua decora quoniam & intecta iam siluę scandunt. Tuberum duo genera candidum & a colore sericum dictũ pene pegrina Sunt in uno Italię agro ueronensi nascentia quę latiata appellantur: lanugo ea obducit. Struteis quidẽ persicis quę plurima bis tamen peculiare nomen dedit nulla alia cõmendatione insignibus. Reliqua cur pigeat nominatim indicare cum conditoribus suis ęternam propagauerint memoriam tanq̃ ob egregiũ aliquod in uita factũ ni fallor apparebit ex eo ingenium inserendi: nihilq; tam paruum esse quod nõ gloriam parere possit: ergo habent originẽ a macio gestioq; & mallio. Itẽ scandio: qbus cotoneo insito. Ab appia & claudiana gẽte appiana sunt cognominata. Odor est iis cotoneoꝝ magnitudoq; sed claudianis color rubeus ac ne quis id ãbitu ualuisse claritatis e familia putet. Sunt & septiana ab iuentore libertino isigni rotũditate. Cato adiecit quiriana: et quę tradit in doliis cõdi scantiana. Omniũ autẽ nuperrimẽ adoptata sunt parua gratissimi saporis: quę petisia cognominantur: patrias nobilitauere Camerina & grącula. Cętera e causis traxere nome germanitatis coherentia & gemella nunq̃ singula in fętu colore syrico cognatione mellapia musta a celeritate mitescẽdi quę nunc mellimela dicuntur a sapore melleo. Orbiculata a figura orbis in rotũditatẽ circũactis: hęc in epyro primũ prouenisse argumento sunt grąci: qui epyrotica uocãt mammaꝝ effigię. Orchomaschia a cõditione castrati seminis quę spadonia appellãt Belgemellon a foliis: unũ aliquando & geminũ erumpit e latere medio celerrime in rugas marcescunt pannucea stolide tumẽt. Pulmonea sunt: quibus sanguineus color origine ex mori insitu tracta. Cunctis uero qui fuerunt a sole partes rubent sunt & parua gratia saporis atque etiã acutiora odore siluestria peculiare ꝓbitatis

et acerbitatis conuitiũ & uis tanta ut aciẽ gladii perſtringat. Datis farina utiliſſimis nomen q̃q̃ primis aduentu decerpique properantibus.

EAdem cauſa in pyris taxatur ſuperbiq̃ cognomine: parua hęc ſed ociſſimã. Cunctis autẽ cruſtumia gratiſſima: proxima his phalerna potu: quoniam tanta uis ſucci abundat lactea: hoc uocatur in his quę alii colore nigro donant ſyriq̃. Reliquorũ noĩa aliter in aliis locis appellantur: ſed confeſſis urbis uocabulis auctores ſuos nobilitauere. Decimiana & ex eo tractu quod pſeudo decimanũ uocant. Dobelliana longiſſimi pediculi pomponiana cognomine mãmoſa liceriana ſeuiana & quę ex his nata ſunt tyraniana longitudine pediculi diſtantia fauoniana rubra paulo ſuperbis maiora laterana Anitiana poſt autũnalia a Cidulo ſapore iucunda. Tiberana appellantur quę maxime Tiberio principi placuere colorantur magis ſole grandeſcũtq̃: alioqui cadẽ eſſent quę literianę patriq̃ nomẽ habent. Seriſſima omniũ ameriana picentina minuta Alexandrina numiniana greca. Sunt in his tarẽtina: quę alii a colore teſtacea appellant ſicut onichina purpurea ab odore myrapia laurea. Nardina a tẽpore ordinaria a collo ampulacea & coriolana brutę gentilitates: cucurbitana acidua ſucci. Incerta nominum cauſa eſt barbaricis uenereiſq̃ colorata dicunt regiſq̃ minimo pediculo ſcefilia patricis uocimis uiridibus oblongiſq̃. Prȩterea dixit uolema uirgilius a Catone ſumpta qui & ſementina & muſtea nominat: pars hęc uitę iampridẽ peruenit ad columẽ expertis cuncta hominibus. Quippe cum Virgilius inſitũ nucibus arbutum malis platanum Ceraſis ulmum dicat nec quicq̃ ãplius excogitari poteſt. Nullum certe pomũ nouum diu iam inuenitur: neque omnia inſita miſceri fas eſt: ſicut nec ſpinas iſeri quando fulgura expiari non queũt. Facile quoq̃ genera inſita fuerũt tot fulgura uno ictu pronunciantur turbinatior pyris figura in his ſerotina ad hyemẽ uſq̃ ad matrẽ pendnet gelu maturescẽtia greca ampullacea laurea ſicut in malis amerina ſcandiana. Conduntur uero pyra ut uuę ac totidẽ modis non aliter prȩterq̃ in cadis primę pomis proprietatis pyriſq̃ uini ſimiliter in egris medentia caletia ac uino & aqua coquũtur: atque pulmentarii uicem iplẽt quod nõ alia prȩter Cotonea ac ſtrutea.

INuniuerſum uero de pomis ſeruandis prȩcipitur pomaria in loco frigido ac ſicco cõtabulari ſeptẽtrionalibus feneſtris ſereno die patere auſtro peculiarius arcere. Aquilonis quoq̃ afflatu poma deturpante rugis. Colligi mala poſt equoctiũ autumnale: neq̃ ante xvi. lunam: neq̃ ante primã horam cadiua ſeparari ſtramentis ſoleis paleisue ſubſterni. Rara componi ut limites peruii ſpiritum equalẽ accipiat. Amerina maxime durare: mellimela minime.

COtoneis incluſis ſpiramentũ omne adimendũ aut icoqui melle ea. Immergi uero oportere punica aqua marina feruente indurari: mox triduo ſole ſiccata: ita ne nocturno rore contigantur ſuſpendi: & cum libeat uti: aqua dulci perlui. M. Varro et in doliis barenę ſeruari iubet & immatura obrui terra in ollis fundo effracto: ſed ſpiritu excluſo ac ſurculo pice illito: ſic etiam creſcere amplitudine maiore q̃ poſſint i arbore. Cętera mala foliis ficus prȩterq̃ cadiuis ſingula cõuolui: ciſtiſq̃ uitilibus cõdi uel creta figulorũ illini: pira in uaſis fictilibus picatis inuerſis obrui iter ſerobes. Terentina ſeriſſime legi: auiciana ſeruari & in paſſo. Sorba quoq̃ & ſerobibus gypſato operculo duum pedum terra ſuper intecta in loco aprico inuerſis uaſis & in doliis ut uuas cum ramis ſuſpendi e proximis auctoribus. Quidã altius curam petunt deputarique ſtatim poma ac uites ad hunc uſum prȩcipiunt decreſcente luna poſt horam diei tertiam cęlo ſereno: aut ſiccis uentis ſimiliter deligi: & ex locis ſiccis & ante perfectam maturitatẽ addito: ut luna ſub terram ſit. Vuas cum malleolo ſarmentis duro demptis forfice corruptioribus acinis in dolio picato receti ſuſpẽdi excluſa oĩ

aura:operculo & gypso.Sic & sorba & pyra illitis omium surculis pice dolia procul ab aqui esse.Quidã siccum palmitẽ in ipso condunt capitibus eius uillę ifixis utriq; Alii etiam uina habẽtibus doliis dum ne contigãt ea uuę. Aliqui mala in patinis fictilibus fluitantia quo genere & uina odorẽ acquiri putãt:aliqui omnia hęc in milio seruare malunt:pleriq; uero in scrobe duum pedum altitudinis barena substrata et fictili operculo: deinde terra operto creta.Quidã figulina etiam uuas illiniunt:siccatasque sole suspendunt in usu diluentes creta eandẽ pomis uino subigũt:mala uero generosissima eadẽ ratione crustant gypso uel cera.quę nisi maturuerit ĩcremẽ.o calicẽ rumpunt.Semper autẽ in pediculos collocant ea: alii decerpunt cum surculis eosq; in medullam sambuci addito subruunt ut supra scriptũ est:alii singulis malis pyrisque singula uasa fictilia assignant:& opercula eaꝫ picata dolio itęꝫ includunt necnon aliqui in floceis capsisq; quas luto palleato illiniũt:alii hoc idẽ in patinis fictilibus:aliqui & in scrobe subiecta barena ita sicca operiunt mox terra.Sunt qui cotonea cera põtica illi ita melle demergant.Columella auctor est in puteos cisternas ue in fictilibus uasis pice diligẽti cura illitis mergi Liguria maritima alpibus ꝓxia uuas sole siccatas iunci fascis inuoluit:cadisq; conditas gypso includit:hoc idem gręci platani foliis:aut uitis ipsius aut fici uno die in umbra siccatis atq; in Cado uinaceis interpositis:quo genere coba uua & berithia seruant̃:nullius suauitati post ferẽdę Quidam ut has faciãt in cinere lixiuio tingũt:protinus q̃ detraxere uitibus.mox in sole siccant cum foliis ut supra dictum est:inuolutasq; uinaceis stipant.Sũt qui malunt uuas in scrobe sarmentisue abiectis populi traxini seruare. Sunt qui suspendi procul malis protinusq; in granariis iubent:quoiam optime sic experimẽto puluis pensibus contra uespas remedio est oleo aspergi ut de palmis diximus.

EX Reliquo genere pomoꝫ ficus ãplissima est:quędam quę & pyris magnitudine emula.De egyptię cyprięq; miraculis retulimus ĩter externas.Iudea rubus oliuę magnitudine rotũdiore tantũ sapore mespili.Alexandrinã hanc ibi uocant crassitudine cubitali ramosam materia uaridã lentã sine lacte:cortice uiridi:folio tilię:sed molli Onęsicritus tradit in hyrcania multo nostris esse dulciores fertilioresq; utq; modios cclxx.singulę ferant:Ad nos ex aliis transiere gentibus calchidicę:quaꝫ plura genera siquidẽ & lydię quę sunt purpureę & manulauę similitudinẽ eaꝫ habent & callistrutię partim sapore prestantiores & ficoꝫ omnium frigidissimę.Nam de Africanis quas multi prę ferũt cunctis magna questio est cum id genus in Africã nuprię transierit:patrię nomẽ obtinẽt.Nam Alexandrię enixiores candicans terrina cognomine delicata nigra & rhodia est & tiburtina de prękocibus. Sunt & auctoꝫ nomia his liuię pompeię siccatę hę solę in annuos usus aptissime cũm mariscis & quas barundinũ folii macula uariat.Est & herculanea & albicerata & aratia alba pediculo minimo latissima.Primo autẽ prouenit porphiritis longissimo pediculo.Comitatur eam minimis & utilissimis populis dicta.Contra nouissima sub hyeme maturatur celidonia.Sunt prętera serotinę & prękoces biferę alba ac nigra cũ messe uĩdemiaq; maturescentes.Serotinę & a corio appellatę duę ex calchidicis quarũmdam trifero prouẽtu.Tarenti tamen prędulces nascunt̃ quas uocant onas.Cato de serendis ficis ita memorat Ficos mariscas in loco Cretoso aut aperto serito. In loco autẽ crassiore aut stercorato Affricanas aut herculaneas sacontias hybernas telionas atras pediculo longo posteaue subire nomina atq; genera:ut uel hoc solum ex timantibus appeat mutatam esse uitam.Sunt & hybernę quibusdã prouinciis sicut in essie:sed arte:nõ natura.Paruaꝫ genus arboꝫ post autũnum fimo contegunt.Depressasq; in his hyeme grossosq; mitiore Cęlo refossę cum arbore atq; in lucẽ renuisse nouos soles aliosq; quã quibus uixere auidę tanq̃ itęꝫ natę accipiunt & cum ueniẽtiũ flore maturescũt alieno prękoces anno in tractu etiam gelidissimo:sed a Catone appellata iam tantũ

africana admouemur & africę ad ingens decumētum uſo eo pomo. Nanq; pnicali odio carthaginis inflagrans nepotūq; ſecuritatis anxius cum clamaret omni ſenatui Carthaginē delendā attulit quodā die in curiam prēcocē ex ea prouincia ficum oſtendenſq; patribus. Interrogo uos inquit quando hoc pomū demptū putatis ex arbore cum inter omnes recens eſſe conſtaret. Atqui tertium ante diem ſcitote decerptum Carthagine tam prope a muris habemus hoſtē. Statiq; ſumptū eſt tertiū punicum bellum quo Carthago deleta eſt q̄q̄ Catone anno ſequēte rapto. Quid primū in eo miremur curam ingenii: an occaſionē fortuitā celeritatēq; curſus: an uehemētiam uiri. Super omnia eſt quod nihil equidē duco mirabilius tantam illam urbē & de terrarū orbe per cxx. annos emulam unius pomi argumēto euerſam quod nō trebiæ aut tranſimenus non Canne buſto inſignes Romani nominis perficere potuere. Non caſtra punica ad tertium lapidē uallata porteq; collinę adequitans ipſe hānibal tanto propius carthagie pomo Cato admonuit. Colit̄ ficus arbor in foro ipſo ac comitio Romę nata ſacra fulgoribus ibi conditis: magiſq; ob memoriam eius quę nutrix fuit Romuli ac Remi conditoris appellata: quoniam ſub ea inuēta eſt lupa infantibus prębens rumē ita uocabant māmam miraculo exere iuxta dicato tanq̄ in comitium ſpōte tranſiſſet adacto nauigio illico areſcit: rurſuſq; cura ſacerdotū ſerit̄. Fuit et āte Saturni ędē urbis anno cc. ſublata ſacro a ueſtalibus facto cum ſiluani ſimulacrum ſubuerterent. Eadē autē fortuito ſaltu uiuit in medio foro quaſi dentia imperii fundamenta oſtēto fatali curtius maximis bonis hoc eſt uirtute ac pietate ac morte prę clara expleuerat. Aeq; fortuita eodem loco eſt uitis atque olea umbrę gratia ſed utilitate plebeia ſatę ara inde ſublata gladiatorio munere diui Iulii qui nouiſſime pugnauit in foro. Admirabilis eſt pomi huiuſce feſtinatio unius in cunctis ad maturitatē properantis arte naturę.

Caprificus uocatur a ſilueſtri genere ficus nūq̄ maturescens: ſed quod ipſa nō habet aliis tribuens: quoniam eſt naturalis cauſarū transitus atq; ut e putrescētibus id generatū aliquid ergo culices parui fraudati alimēto in matre pueri eius tabe & cognati aduolant morſuq; ficorū crebro: hoc eſt auidiore paſtu aperiētes ora earū atq; ita penetratis intus ut ſolē primo ſecū inducunt cerealeſq; auras imitāt floribus ex apertis: mox lacteum humorē: hoc eſt infantiam pomi aſſumūt: quod fit & ſpōte ideoq; caprificus ficetis permittitur ad rationē uenti ut flatus euolantes in ficos ferat. Inde repertū ut illatę quoq; aliunde & iter ſe colligate ficerēt̄ fico quod in macro ſolo & aquilonio ſitu non deſideratur quoniam ſponte arescunt locis ſitu rimiſque eadē culicū opere cauſa perficit: nec ubi multus puluis quod euenit maxime frequēti uia appoſita. Nanq; & pulueri uis ſiccandi ſucumque lactis abſorbendi quę ratio pulueri ex caprificatione: hoc quoq; prēſtat ut decidāt aſſumpto humore tenero et cum quadā fragilitate ponderoſo ficis mollis omnibus tactus maturis frumēta intus ſucus maturescētibus lactis percoctis mellis. Senescunt in arbore anuſq; diſtillāt cum nimiū lachryma ſiccatur bonos laudatas ſeruat in capſis. Seboſo inſula prēſtantiſſimas ampliſſimaſq;: mox in marucinis haud ubi copia abundant. Implent̄ arce in aſia cadi in ruſpina Africę urbe panis ſimul & obſonii uicē ſiccatę iplent̄ utpote cum Cato cibaria ruris operariis iuſta ceu lege ſanciens minui iubeat perfici maturitate cū recēti fico aliis uice caſei nuper excogitatū eſt. Ex hoc genere ſunt ut diximus caſtanęę & caricę quęq; conſcendēti nauim aduerſus parthos omen fecere. M. craſſo uenales prędicantis uoce cauneę. Omnia hęc in arbeſenis e ſyria intulit L. Vitellius qui poſtea cenſor fuit cum legatus in ea prouincia eſſ & nouiſſimis Tiberii Cęſaris tēporibus.

Malorū pirorūque generi annumerantur iure meſpila atq; ſorba. Meſpilis tria genera anthedon: ſedania: tertiū degenerat. Anthedoni tamē ſimillimus quod gallicum uocant. Setanie maius pomum candidiuſq; acini molliore ligno cęteris

minus pomum ſed odore pręſtantius & quod diutius ſeruetur. Arbor ipſa de am-
pliſſimis folia anteq̃ decidant rubeſcunt radices multę atq; altę & ideo extirpabiles
Non fuit hęc arbor in Italia Catonis ęuo.

Orbis quadruplex differentia. Alius enim eorum rotũditas mali: alius turbunatio
piri: alius ouata ſpecies ceu malorum: aliquibus hęc obnoxia acri odore & ſuauita-
te iucũda pręcellũt cęteris. Vini ſapor generoſiſſima quibus circa pediculos tenera
folia. Quartum genus torminale appellant remedio tantũ probabile aſſiduũ prouẽ-
tu minimũq; pomo arbore diſſimile foliis plene platani. Non ferunt ante trimatũ
ex ullo genere Cato & ſorba condi ſapa tradit.

AB his locum amplitudine uendicauerũt quę ceſſere auctoritati nuces iuglãdes
q̃q̃ & ipſę nuptialium feſceninorum comites multo pineis minores uniuerſitate cadẽ
que portione ampliores nucleo necnon & honor his naturę peculiaris gemino p-
tectis operimẽto puluinati primũ calicis: mox lignei putaminis: quę cauſa eas nu-
ptiis fecit religioſas tot modis fetu munito: quod eſt ueriſimilius q̃ quia cadendo
tripudium ſonũ ue faciũt. Et has e perſide regibus tranſlatas indicio ſunt gręca no-
mina. Optimũ quippe genus earum perſicum & quod Baſilicon uocant & hęc fuere
prima nomina Cariona capitis grauedine propter odoris grauitatẽ cõuenit dictum
Tingunt & cortice earum lanę & ruffatur capillis primũ prodeuntibus nucleis id cõ-
pertũ infectis tractatu manibus pinguefcũt uetuſtate ſola differentia generum in pu-
tamine duro fragili ue & tenui aut craſſo loculoſo aut ſimplici. Solum hoc pomum
natura cõpactili operimẽto clauſit: nanq; ſunt bifida putamine Carine nucleorũque
alius quadripartita diſtinctio lignea intercurſante mẽbrana. Cęteris quicquid eſt ſo-
lidum eſt ut in auellanis & ipſo nucũ genere quas antea abellinas patrio nomine ap
pellabant. In Aſiam gręciamq; e ponto uenere & ideo ponticę nuces uocantur: has
quoq; mollis protegit barba: ſed putamini nucleiſq; ſolida rotũditas inest: hę & tor-
rentur. Vmbilicus illis in uentre medio. Tertia his natura amigdalis tenuiore: ſed ſi
mili iuglandium ſummo operimẽto. Itẽ ſecundi putaminis nucleus diſſimilis lati-
tudine & acriore callo: hęc arbor an fuerit in Italia Catonis ętate dubitat quoniã grę-
cas nominat quas quidam & iuglandiũ genere ſeruant. Adiicit pręterea auellanas et
galbas prenęſtinas quas maxiẽ laudat & conditas ollis in terra ſeruari uirides tradit
Nunc thaſię & albentes cęlebrantur & tarentinarum duo genera fragili putamine ac
durę quę ſunt ampliſſimę ac minime rotũdę. pręterea molluſcę putamẽ rumpentes
Sunt qui honori nomẽ interpręterant & iouis glandẽ eſſe dicunt. Nuper Conſulare
uirum audiui biferas & iuglandes nuces ſe habere profitẽtem. De piſcacis & ipſi retu-
limus: et hoc autẽ idẽ Vitellius in italiam primus intulit eodẽ tempore: ſimulque
in hiſpaniam Flaccus Põperius eques Ro. qui cũ eo militabat.

NVces uocamus & caſtaneas q̃q̃ accõmodatiores glandiũ generi. Armatum his
echinnato calice uallum quod incohatum glandibus mirũq; uiliſſima eſſe quę tanta
occultauerit cura natura Trini quibuſdã partus ex uno calice cortexq; lentus proxia
uero corpori mẽbrana & in his. & in nucibus ſapoẽ ni detrahat infeſtat torrere has
in cibis gratius modo latũ & pręſtanti ieiunio fęminarum quãdam imaginem panis
Sardibus hę prouenere primũ: ideo apud grękos ſardianoſq; balanos appellãt Nam
diuus Tiberius poſtea balanũ ipoſuit excęllentioribus ſtatu fęminis. Nũc plura ea-
genera tarentinę faciles nec operoſo cibo plane figura rotũdiorq; balanitis uocatur
purgabilis maxime & ſponte proſiliens. Plura plana eſſe ſaleriana Tarentina minus
tractabilis laudatior corellana & ex ea facta quod dicemus inſitis modo & barena
q̃ rubens cortex pręfert triangulis & popularibus nigris quę coctiue uocant. Prima
laudatiſsimis tarentum & in Campania neapolis. Cęterę ſuum pabulo gignuntur

ſcrupuloſq; corticis intra nucleos quoq; ruminatione.

HAud procul abeſſe uideant̃ & prędulces ſiliquę niſi quod in his ipſe mandit̃ cortex. Digytoꝝ hominis longitudo illis & interim falcata pollicari latitudine. Glãdes inter poma numerari non poſſunt q̃ ob rem in ſua natura dicent̃. Reliqua carnoſi ſunt generis eaq; baccis atq; carnibus diſtant: alia acinis caro: alia moris: alia uuedonibus & alia acinis iter cutẽ ſuccũq;: alia maxis: alia baccis & oliuis. Moris ſuccus in carne uinoſus trini colores: candidus primo: mox rubens maturis niger: in nouiſſimis florent. Inter prima matureſcũt tigũtq; manus: ſucco matura luunt: acerba minimũ. In hac arbore ingenia profecere: nec nominibus: nec iſitis: nec alio modo q̃ Pompeii magnitudine. Differũt in ora boſtienſi & Tuſculana Ro. naſcunt̃ & in rubis multũ differente callo: aliud corpus & terreſtribus fragis: aliud & congeneri eoꝝ uueboni quod ſolum pomum ſimile frutici terręq; gignit̃. Arbor ipſa fruticoſa fructus anno matureſcit: pariterq; floret ſubnaſcens & prior coquit̃. Mas fit an femina ſterilis inter auctores non conſtat. Pomũ in bonoꝝ ut cui nomẽ ex argumẽto fit. Vnũ tantũ edendi: duobus tamen hoc nominibus appellant gręci comaron et myrnechilon: quo apparet totidẽ eſſe genera: & apud nos alio nomine arbutus uocatur. Iuba auctor eſt quinquagenũ cubitoꝝ altitudine in arabia eſſe eas. Acinorum quoque magna eſt differẽtia. Primus inter uuas ipſas callo teneritate craſſitudiẽ interiore ligno aliis paruo & aliis etiam gemino qui minime feraces muſti. Plurimũ uero differunt bederę ſabuciq; acini ex figura etiam punici anguloſi quippe ſoli nec cutis ulla ſingulis prętер Cõmunẽ quę eſt candida totiſq; ſuccus & caro eſt his pręcipue quibus paruulũ ineſt ligni. Magna et baccis differentia: alia nãque ſunt oliuis lauris et alio modo lotho: cornis: myrtis: lentiſco. Aquifolio enĩ aut ſpinę ſine ſucco medioq; etiam num genere inter baccas acinoſq; ceraſis pomũ his primo candidum et fere omnibus baccis: mox aliis uireſcet ut oliuę: lauro: rubet uero moris ceraſis cornis: dein nigreſcit moris ceraſis oliuis.

CEraſi ante uictoriam mitridaticam L. luculli nõ fuere in Italia. At urbis anno de. lxxx. Is primũ uexit e ponto anniſq; cxx. trans oceanũ in britaniam uſq; peruenere. Eadẽ ut diximus in ęgypto nulla cura potuere gigni. Ceraſorum apronianą maxime rubent: nigerrima ſunt ut actia. Ceciliana uero et rotũda uinianis gratus ſapor ſed penę tantũ ſub arbore ſua adeo tenens ut geſtatũ non tollerẽt. Principatus duracinis quę primiana cãpania appellat. In belgica uero luſitanis. In ripis etiã rheni tertius his colos e nigro ac rubenti uiridiq; ſimul matureſcentibus ſemper minus q̃ quinquẽnium eſt quod prodiere quę uocant laurea non ingratę amaritudinis iſitę in lauro. Sunt & macedonica paruę arboris raroq; tria cubita excedentes et minore etiam num frutice chamecerasi. Inter prima hoc e pomis Colono gratiã annuã refert ſeptẽtrione frigidiſq; gaudet: ſiccat̃ etiã ſole conditurq; ut oliua cadis.

QVę cura et cornis atq; etiam lentiſco adhibet̃ ne quid non hominis uẽtri natũ eſſe uideatur. Miſcent̃ ſapores et alio alius placere cogitur. Miſcent̃ uero e terrę cęlique tractu. In alio cibi genere India aduocatur: in alio ęgyptus creta ſyrenę ſingulęq; terrę: nec ceſſat in ueneficiis uita dummodo et omnia deuoret. Planius hoc fit et in herbarum natura.

INterim quę ſunt cõmunia et pomis omnibuſq; ſucis ſapoꝝ genera xiii. reperiuntur: dulcis: ſuauis: pinguis: amarus: auſterus: acer acutus: acerbus: acidus: ſalſus. Prętер hęc tria ſunt genera mirabili maxime natura. Vnum in quo plures piter ſentiuntur ſapores ut uinis. Nanq; in his et auſterus et acutus et dulcis et ſuauis omnes alieni. Alterũ eſt genus in quo ſit et alienus quidẽ: ſed et ſuus ac peculiaris ut in lacte. Siquidem ineſt ei quod tamen iure dici pingue et dulce et ſuaue poſſit

obtinēte lenitate: quę ipsa succedit in saporis uicem. Nullus hic aquis ue succus ut tamē eo ipso fiat aliquis ac suum genus faciant. Sentiri quidē aquę saporē nullum succūue uitium est magnum: his omnibus in odore momētum & magna cognatio qui & ipse nullus est aquis aut si sentit omnino uitium est. Mix tria prēcipua natu rę elemēta sine sapore esse sine succo & sine odore: aquam: aera: ignis.

FRgo succoꝝ uinosi pyro moro: myrto. quod non miremur uuis pingues oli uę lauro: nuci iuglādi. Amarus amigdalis dulcis uinis ficis palmis: aquosis prunis magna differentia est in colore succi: sanguineus moris: cerasis: cornis: uuis nigris Idem albis candidus lacteus in caprificis in corpore nō. Itē spumeus malis nullus persicis cum prēsertim duracina succo abundent sed quis eius ullum dixerit colorē Sua & in odore miracula malis acutus persicis dilutus dulcibus nullus. Nam si et uinū tale sine odore tenue odoratius multoq; celerius talia ad usum ueniunt q̄ pin guia quę odorata non eadē in gustu tenera: quia sunt pariter odor & sapor quāobrē Citreis odor acerrimus: sapor asperrimus qui tenuis & cotoneis: nullusq; odor ficis Et hactenus sint species ac genera pomoꝝ. Naturas artius colligi par est: alia siliqs gignunt ipsis dulcibus semenq; complexis amaꝝ cum in pluribus semina placeant: in siliqua damnent: alia baccis quaꝝ intus lignū & extra Caro ut oliuis cerasis. Aliquarum intus baccę foris lignū: ut his quę in ęgypto diximus gigni quę baccis natura eadē & pomis: aliorꝝ ītus corpus & foris lignū ut nucū: alius foris corpus. Intus lignum ut persicis & prunis uitiumq; cinctū fructu: cum fructus alibi muniatur uitio putamine claudunt nuces: corio castaneę. Detrahitur hoc his: at in mespilis manditur. Crusta tegunt glandes. Cute uuę. Corio & mēbrana. Punica carne & succo mora. Constant cute & succo cerasa. Quędā statim a ligno recedūt ut nuces & palmę: quędā adhęrēt ut oliuę lauruſq;. Quorūdā generi utraq; est natura ut in persicis Eteni duracinis adhęret. Corpus e ligno auelli nequit cum in cęteris facile separetur quibusdā nec ītus nec extra lignū ut in palmaꝝ genere: aliquoꝝ lignū ipsum in usu ut pomi uice ut genera mydis quam in ęgypto diximus gigni: quoꝝ extra gemina geminatur uicia ut in castaneis amigdalis nucibusque iuglandibus. Quorūdā natura trigemina corpus est: deinde lignū: rursusque semē in ligno ut persicis: quędam inter se densa ut uuę sorba: quę ramos circūdata ex omni parte uuaꝝ modo degenerant: alia rara ut in persicis quedā aluo continent ut granata. Depēdent alia pediculis & racemis ut hederę sambuci: alia ramo adherēt ut in lauro: quędam utroq; ut oliuę. Nam & breues pediculi & longi quędā uasculis constant ut punica & mespilia lotbosq; in ęgypto & euphrate. Iam uero diuersa gratia & cōmendatio carne palmę placēt crusta thebaicę succo uuę & cariotę callo pyra ac mala corpore mala mora cartilagine nuclei grano. Quędā in ęgypto cute carice detrahit. Hęc ficis uirentibus ut putamē eisdē quę in siccis maxiē placet. In papyriis & ferulis spina alba caulis ipse pomū est. Sunt & ficulneę caules in fruticoso genere cum caule capparis. In siliquis uero quod manditur quid nisi lignū est. Non omittēda seminis eorum proprietas Nam neque corpus nec lignum nec cartilago dici potest neque aliud nomē iuenier

SVccoꝝ natura prēcipuam admirationē in myrto habet quando ex una onium olei uiniq; bina genera fūt. Itē myrtidanū ut diximus & alius usus baccę fuit apud antiquos anteq̄ piper reperiret libe obtinens uicē. Quodā est generosi obsonii noīe inde tracto quod etiam nunc myrtā uocatur eadēq; origine apioꝝ sapor cōmendat plerūque ad intinctus additis myrtis. Arbor ipsa in europa citeriore cęloque a ceraunis montibus incipit primū cęltei melpenoris tumulo uisa traditur grēcūque ei nomē remanet quo peregrinā esse apparet fuit ibi nunc Roma est: iam cum cōderet

quippe ita traditur myrtea uerbena. Romanos Sabinosq; cũ propter raptas uirgines dimicare uoluissent depositis armis pacificaturos in eo loco qui nũc signa ueneris cluacine habet Cluere enim antiqui pugnare dicebant: & in ea quoq; arbore suffimẽti genus habetur ideo tum electa: quoniam cõiunctioni & huic arbori uenus præest haud scio an prima etiam omniũ in locis publicis Romę sata sit fatidico quidem et memorabili augurio. Inter antiquissima nãque delubra habet Quirini hoc est ipsius Romuli. In eo sacre fuere myrti duę ante ipsam ędẽ propter longũ tempus altera patricia appellata: altera plebeia: patricia multis annis pręualuit flauescẽte plebeia exuberans ac leta q̃ diu Senatus quoq; floruit illa ingens plebeia torrida ac squallida quę postq̃ euiruit flauescẽte patricia marsico bello languida auctoritas patrũ facta est ac paulatim in sterilitatẽ emarcuit maiestas. Quin & ara uetus fuit ueneri myrteę quam nunc myrteam uocant. Cato tria genera myrti prodidit: nigrã: candidã: cõiugalẽ cum in galeam fortassis a cõiugis & illo duciane genere. Nunc & alia distinctio satiuę aut siluestris & in utraq; lata folia in siluestri propria oximyrsine. Satiuarum genera topiarii faciũt tarẽtinã folio minuto. Nostratem patulo ex Africa desissimo senis foliorũ uersibus: hęc non est in usu ramosa ut quę in alia. Coniugalẽ existimo nunc nostratẽ dici. Myrtus odoratissima in ęgypto Cato docuit uinũ fieri e nigra sic cata usq; in ariditatẽ in umbra atq; ita mulso indita si non siccẽtur hace oleum gigni postea cõpertũ ex alba uinũ fieri album duobus sextariis myrti tunsę in uini tribus eminis maceratę expressęq; folia & per se siccant in farinã ad ulceꝛa remedia in corpe humano leniter mordaci puluere ac refrigerãdis sudoribus. Quinimo oleo quoq; mirum dictu inest quidã uini sapor simulq; pinguis liquor prącipua ui ad corrigenda uina saccis ante perfusis. Retinet quippe tęcẽ: nec prąter purum liquorẽ ptrãsire patitur: datq; se comitẽ prącipua cõmendatione liquatũ. Virgę quoque eius gestatę modo uiatori prosunt in lõgo itinere pediti. Quin & uirgę annuli expertes terri inguinũ uel tumori medent. Bellicis quoq; se rebus inseruit triũphansq; de sabinis postumis libertus in Consulatu qui primus oium ouans ingręssus urbẽ est: quoniã rem leniter sine cruore gesserat. myrto ueneris uictricis coronatus incessit optabilẽque arborẽ etiam hostibus fecit. Hęc postea ouantiũ fuit corona: excępto M. Crasso qui de fugitiuis & spertbaco laurea coronatus incessit. Massurius auctor est Curruquoq; triumphantes myrtea corona usos. L. piso tradit papyriũ masonẽ qui primus in monte albano triũphauit decorsis myrto Coronatũ ludos circenses spectare solitũ. Auus maternus Africani sequẽtis hic fuit M. Valerius duabus coronis utebat Laurea & myrtea qui & hoc nouerat.

LAurus triũphis proprie dicat uel gratissima domibus ianitrix Cęsaꝛ pontificũque sola & domos exornat & ante limina excubat. Duo eius genera tradidit Cato delphicã & cypriam. Pompeius leneus adiecit quam mustacẽ appellauit quoniam mustaceis subiceret hanc esse folio maximo tlacidoq; & albicante: delphicam ęquali dolore uiridiorẽ maximis baccis atq; e uiridi rubentibus uictores delphis coronari & triũphantes Romę. Cypriam esse folio breui nigro per margines ũbricato Crispam & postea accessere genera eius hanc siluestrẽ laurũ aliqui intelligũt nõ nulli sui generis arborẽ differt colore. Est enim cerulea bacca. Accessit & regia quę ępit augusta appellari amplissima & arbore & folio: aliqui negãt eandẽ esse & suũ genus regię faciunt baccis gustatu quoq; non asperis longioribus foliis latioribusq;: idem in alio genere bactaliã appellant hanc quę uulgatissimã est baccarũq; fertilissima: Sterilem uero eaꝛ quod maxime miror triũphalẽ eaque dicunt triũphantes uti nisi ad diuo Augusto ępit ut docebimus ex ea lauro quę ei missa e ęclo est minima altitudine folio crispo breuiq; quę inuenitur rara. Accedit in topiario opere taxa excrescẽte in medio folio paruula ueluti lacinia foliis & sine ea spadonina mira opacitatis pacietia. Itaq; quanta libeat sub umbra solũ implet. Est et camela pene siluestris frutex

et Alexandrina quam aliqui bideam: aliqui hippoglotiam: alii danaē: alii carpophilō alii hipelatō uocint. Ramos spargit a radice drodrantales coronarii operis folio acutiore q̃ myrtis molliore & candidiore maiore semine inter folia rubro pluriā in idia et circa heracleam ponti nec nisi in montuosis id quoq; quondam noides uocatur genus in nominū ambitu est: alii enim pelasgū: alii euthalon: alii stepanō alexandri uocant & hic frutex est ramosus crassiore ac molliore q̃ laurus folio cuius gustatu accendat baccis e nigro ruffis. Notatū antiquis genus lauri nullū fuisse: quod nunc satum & ubi prouenit ipsa pacifera: ut q̃ pretendi etiam inter armatos hostis quietis fit indiciū. Romanis pręcipue leticię uictoriarūq; nuntia. Additur litteris & militū lanceis pilisq; fasces iperatoꝝ decorat ex his in gremio Iouis optimi maximiq; deponitur quotiens lęticiam noua uictoria attulit. Idq; nō quia perpetuo uiret: nec quia pacifera est pręferenda myrto & oleę: sed quia spectatissimas in monte parnaso: ideoque etiam grata apollini assuetis eo dona mittere iam & regibus Ro. teste L. Bruto fortassis etiam in argumētum: quoniam ibi libertatē publicā is meruisset: lauriferam telluré illam osculatus ex responso & quod maius fataꝝ receptaꝝque in domos fulmine sola non iacitur. Ob has causas ęquidē credideri honoré eis habitū in triūphis potius q̃ quod suffimētum sit ędis hostiū & purgatio tradit Massurius: adeoque in prophanis usibus pollui laurū & oleam fas non est: ut ne propiciandis qdē numinibus accendi ex his altaria arę ue debeant. Laurus quidem manifeste abdicat ignes crepitu: & quadā detestatione interaneoꝝ etiam uitia & neruoꝝ ligno torquēte Tiberium principē tonante ęclo coronari ea solitum ferūt contra fulminū metus Sed & circa diuum Augustū euēta eius digna memoratu. Nanq; liuię drusillę quę postea augusta matrimonii nomē accepit cum pacta esset illi. Cęsari gallinam cōspicui candoris sedenti Aquila ex alto abiecit in gremiū illesam intrepideq; miranti accessit miraculū: quoniam tenēte rostro laureū ramū onustū suis baccis conseruari alitē & sobolē iussere aruspices: ramūq; ei seri ac rite custodiri quod factū est in uilla Cęsaꝝ fluuio tiberi iposita iuxta nouum lapidē flamia uia que ob id uocat ad gallinas mireq; silua prouenit: ex ea triūphans postea Cęsar laurū in manu tenuit: coronamq; capite gessit: ac deide Cęsares iperatores cūcti: traditus mos est ramos quos tenuerunt seredi & durant siluę nominibus suis discrete fortassis: ideo mutatis triūphalibus unius arboꝝ latina lingua nomē iponitur uiris unius folia distinguuntur appellatione lauream enim uocamus: durat & in urbe ipositū loco quod lauretum in Auentino uocatur ubi silua lauri fuit. Eadēq; purificationibus adhibet: testatūq; sit obiter & ramo eam seri: quoniā dubitauere Democritus atq; Theophrastus: nūc dicemus siluestrium naturas.

DOMIFERAE ARBORES QVAEQVE MIttioribus succis uoluptatē primę cibis attulerūt & necessario alimento delicias miscere docuerūt: siue illę ultro siue ab homine didicere blandos sapores adoptione et connubio. Idq; minus etiam feris uoluerbus dedimus Intra prędictas constant: proximum erat narrare glādiferas quoque quę primę uictum mortalium aluerunt nutrices inopis ac fere fortis ni peruerti cogeret admiratio usu comperta quęnam qualis esset uita sine arbore ulla sine frutice uiuentium.

DIximus & in oriente quidē iuxta oceanum cōplures ea in necessitate gētes. Sūt

uero et in ſeptẽtrione uiſę nobis caucoꝝ qui maiores minoreſq; appellant uaſto ibi meatu dieꝝ noctiũque ſingulaꝝ interuallis effuſus immenſum agitur oceanus ęterna operiens reꝝ naturę controuerſia: dubiumq; terrę ſit an pars maris. Illic miſera gens tumulos obtinet altos aut tribunalia extructa manibus ad expimneta altiſſimi ęſtus caſis ita cõpoſitis nauigantibus ſimiles cum integant aquę circundatę: naufragiis uero cum receſſerint fugienteſq; cum mari piſces circa tiguria uenant. Nõ pecudes hos habere: nõ lacte ali ut finitimis: ne cum feris quidẽ dimicare contigat: oi procul abacto frutice ulua & paluſtri iunco funes uectũ ad prętexẽda piſcibus retia: captũq; manibus lutum uentis magiſquã ſole ſiccantes terra cibo & rigẽtia ſeptẽtrione uiſcera ſua urũt potus non niſi ex imbre ſeruato ſcrobibus in ueſtibulo domus et hęc certe ſi uincant odio a po. Ro. ſeruire ſe dicunt. Ita eſt profecto multis fortuna parcit in pęnã: aliud e ſiluis miraculũ totam reliquã germaniam replẽt: adduntq; frigori umbras: altiſſime tamen haud procul ſupradictis caueis circa duos pręcipue lacus littora ipſa obtinẽt quercus maxima auiditate naſcẽdi ſuffoſęq; fluctibus aut propulſę flatibus uaſtas cõplexu radicũ ſecum auferũt & ita libratę ſtantes nauigãt igentiũ ramoꝝ armamentis ſępę territis claſſibus noſtris cum uelut iduſtria fluctibus agerentur in prora ſtantium noctu iopeſq; remedii. Illi pręliũ nauale aduerſus arbores iniret.

IN eadẽ ſeptẽtrionali plaga hyrcanię ſiluę roboꝝ uaſtitas intacta & congenito mundo prope immortali ſorte miracula excedit ut alia comitantur fide caritura. Conſtat attolli colles occurſantiũ inter ſe radicũ repercuſſu aut ubi ſecuta tellus non ſit arcus ad ramos uſq; & ipſos inter ſe rixantes curuari portaꝝ patẽtiũ modo ut turmas equitũ tranſmittant.

¶ Landiferi quidẽ generis oẽs quibus bonos apud Ro. perpetuus.

HInc ciuicę coronę militũ uirtutis inſigne clariſſimũ. Iam pridẽ uero & clemẽtię Imperatoꝝ poſtq̃ ciuilium belloꝝ propbanũ meritũ cępit uideri ciuẽ non cecidere. Cędũt bis murales uallareſq; & aureę q̃q̃ pręcio antecedẽtes: cedũt & roſtratę q̃uis in duobus maxime ad hoc cui celebres M. Varrone e pirrbaticis bellis dante magno pompeio. Itemq; M. Agrippa tribuẽte Cęſare e ſiculis quę & ipſa pyrrbatica fuere antea roſtra nauium tribunali prięfixa fori decus erant: ueluti rei pu. ipſa corona impoſita. Poſtq̃ uero tribunitiis ſeditionibus calcari ac pollui cępere poſtquã uires ex publico in priuatum magis ſinguliſq; ciuiũ queri: et ſacroſancta oia ppha na facere tum a pedibus eoꝝ ſubire in capita ciuiũ roſtra. Dedit hanc Auguſtus coronam Agrippę: ſed Ciuicã a genere humano accepit ipſe: Antiquitus quidẽ nulla niſi deo dabat: ob id homerus cęlo tãtũ eas & pręlio uniuerſo tribuit uiritim uerone in certamine quidẽ ulli: feruntq; primũ omniũ liberum patrẽ impoſuiſſe capiti ſuo ex hedera: poſtea deoꝝ honori ſacrificantes ſumpſere uictimis ſimul coronatis Nouiſſime & in ſacris certaminibus uſurpatę: in quibus hodieq; uictori datur ſed patriam ab eo coronã pronũciat. Inde natum ut triũphaturis conferent in templis dicandę mox & ut ludis darent longũ eſt nec inſtituti operis diſſerere quis q̃q̃ Romanoꝝ primus acceperit: neq; enim alias nouerant q̃ bellicas quod certum eſt. Vni gentium huic plura ſunt genera q̃ cunctis. Romulus frondea coronauit hos cũ hoſtilium quod fidenam primus irrupiſſet. Auus hic Tulli hoſtilii regis fuit P. detiũ patrẽ tribu. militum frondea donauit exercitus ab eo ſeruatus Imperatore Cornelio coſſo conſule ſannitum bello. Ciuica iligna primo fuit poſtea magis placuit ex ęſculo. Iouis ara uariatumq; et cum quercu eſt ac data ubiq; quę fuerat cuſtodito tantum honore glandis additę leges arctę & ideo ſuperbę: quaſq; conferre libeat cum illa grę coꝝ ſumma quę ſub ipſo ioue datur: quiq; muros patrię gaudẽs rumpit ſeruare ciuẽ q̃ hoſtẽ cecidere ut eum locum i quo ſit acceptum obtineat hoſtis eo die ut ſeruatus

fateatur. Alias testes nihil prosunt ut ciues fuerint auxilio q̃uis rege seruato decus non dant. Nec crescit bonos idē imperatore conseruato quoniam conditores in quo cunq; Ciuē summum esse uoluere accepta licet uti perpetuo ludos meanti semper assurgi etiam ab Senatu in more est sedēdi uis in proximo Senatui uacatio nūcium omnium ipsi patriq; & auo paterno xiiii.eas accepit. Siccius dentatus ut retulimus suo loco vi.capitolinus is quidē & de duce Seruilio africanus de patre accipere nolu it apud Trebiam: o mores ęternos qui tanta opera honore solo donauerint: & cum reliquas coronas auro cōmendarent salutē ciuis bis in pręcio esse noluerūt clara pro fessione seruari quidem hominem fas esse lucri causa

GLande opes nunc quoq; multaq; gentiū constant: necnon & inopia frugū are fictis emolitē farina: spissaturq; in panis usum. Quia & hodieq; per hispanias secun dis mēsis glans infertur dulcior eadē in cinere tosta. Cautū est prętera lege xii.ta. ut glandē in alienum fundū procidētē liceret colligere. Genera eaq; multa distāt fructu situ: sexu: sapore. Nanq; alia fage glandi figura: alia querne: & alia ilignę. Atq; inter se quoq; generq; singulorq; differētię. Prętera sunt aliquę siluestres: aliq placidiores quę culta obtinēt iam in montuosis planisq; distant sicut & sexu mares ac fęminę. Itē sopore dulcissima ōium fagi ut qui obsessos boines esse duras se in oppido cbio tradat Cornelius Alexander. Genera distinguere non datur nomibus quę sunt alia alibi. Quippe cum robur quercūque uulgo nasci uideamus. Aesculum non ubique Quartum uero generis eiusdē: quę uocat̃: ne Italię quidē maiori ex parte notam esse distinguimus: ergo proprietate naturaq; & ubi res cogit etiā gręcis noibus utendū.

FAgi glans nucleis similis triangula cute icluditur foliū tenue atq; leuissimū populo simile flauescens & media parte plerūq; gignens superne paruulā baccam uiridē acumine aculeatam fagium muribus gratissimū esse: et ideo animalis huius una prouentus: glires quoq; saginat expetitur & a turdis arborq; fertilitas omnium fere alternat: sed maxime fagi glandē: quę proprie itelligitur ferunt robur: quercus: ęsculus: cerrus: ilex: suber continētur hispido calice per genera plus minus ue com plectēte folia prętер ilicē grauia carnosa procera sinuosa lateribus: nec dū cadunt fla uescētia ut fagi pro differētia generq; breuiora longiora ue. Ilicis duo genera. Ex his in Italia folio non multū ab oleis distant: milaces a quibusdam gręcis dictę. In pro uicis aquifoliq; sunt ilicis glans utriusq; breuior gracilior: quā Homerus aculō ap pellat: eoq; nomine a glande distinguit: masculas ilices negant ferre glans optima in quercu atque glandissima: mox ęsculo: nam roboris parua cerri tristis horrida cebi nato calice ceu castaneę. Sed & in querna alia dulcior molliorq; fęmię maris spissior maxime autē probantur latifolię ex argumēto dictę. Distant inter se magnitudine et cutis tenuitate. Item quicquid aliis subest tunica rubigie scabra: aliis protinus cādi dum corpus ea: cuius in balano utrinq; ex longitudine extrema lapidescit in duriciā melior cui in cortice q̃ cui utrūque in corpore nō nisi mari. Prętera aliis ouata: aliis rotunda: aliis acutior figura: sicut & color nigrior candidior ue. Qui prefert̃ ama ritudo in extremitatibus medio dulces: quin & pediculi breuitas proceritasq; diffe rentiam habet. In ipsis uero arboribus quę maximam fert hemeris uocatur breuior et in orbē comosa aliaq; ramorq; crebro cauata fortius lignū quercus habet & icorru ptius ramosa ipsa procerior tamen & crassior caudice. Excęlsissima autē aezops icul tis amica. Ad hęc proxima latifolię proceritas sed minus utilis ędificiis atq; carboni data uicius obnoxia est. Quamobrē solida utunt̃ carboni ęrariorq; tantū officinis cō pendio: quoniam desinēte flatu protinus emoriens sępius recoquitur. Cętero pluri mus scintillis idē e nouellis melior acerui consertis paleis recētibus luto caminant̃ accensaq; strue contis pungitur. Durescens calix atq; ita sudorem emittit: pessima et

carboni & materię aliphleos dicta: cui crassissimus cortex atq; caudex & plerunque cauus fungosusq;: nec alia putrescit ex hoc genere etiā uiuit qui & fulmine sępissimē iacitur q̄uis altitudine nō excellat: ideo ligno eius nec ad sacrificia uti fas habetur: Eidē raro glans & cum tulerit amara: quā prętер sues: nullū attingit animal ac ne hę quidem si aliud pabulum habēt: hoc quoq; inter reliqua neglectę religionis est: quod emortuo carbone sacrificatur. Glans fagea suem hilarē facit: carnē coctibilē ac leuē et utilem stomacho. Iligna suem angustū nitidā strigosam ponderosam: querna diffusam ac grauissimam & ipsa glandiū eq; dulcissima. Proximā huic cerream tradit Nigidius: nec ex alia solidiorē carnē sed duram. Iligna tentari sues nisi paulatim det̄ Hanc nouissimā cadere fungosam carnē fieri esculo robore subere. Quę glandē ferunt omnes & gallam alteriusq; annis glandē sed galla bemeris optima & coriis perficiendis aptissima. Similis huic latifolia sed leuior: multoq; minus probata fert et nigram: duo enī genera sunt: hęc tigendis utilior.

NAscitur autē galla sole de gēmis exeūte erūpens noctu semper uniuersa crescit uno die candidior & si in estu excepta est arescit protinus: neq; ad iustū incrementū peruenit: hoc est ut nucleum fabę magnitudine habeat. Nigra diutius uiret: crescitq; ut interdū mali cōpleat magnitudinē optima comagena deterrima ex robore signū eius quod cauerne transluceāt. Robur prętер fructū plurima alia gignit. Nanq; fert et gallę utrūq; genus: & quę iam ueluti mora ni distarēt arida duricie plerūque tauri caput imitantia: qbus fructus iest nucleus oliuę similis. Nascunt̄ in eo & pillulę nucibus non absimiles intus habētes flocos molles lucernarū luminibus aptos. Nā et sine oleo flagrant sicuti galla nigra. Eert & aliam iutilē pillulam cum capillo uerno tamē tempore melligenis succi: gignūt & alii ramorū eius corpori pillulas nō pediculo adhęrentes candicantes umbilicis. Cętera nigra uarietate dispersa media cocci coloré habet. Apertis amara ianitas est aliquādo & culices gignit necnon & e foliis conuolutas pillulas & in folio rubētes aquosos nucleos candicantes ac transluentes q̄diu molles sint: in quibus & culices nascuntur maturescūt in modū.

FErunt robora & chachrin uocat̄ pillulā in medicina urendi uim habēs gignit̄ et in abiete larice picea tilia nuce platano postq̄ folia cecidere hyeme durans cōtinet nucleum pineis similē. Is crescit hyeme aperit̄ uere pillula tota: cadit cum folia cępere crescere. Iam multifera sunt tot res prętер glandē pariūt robora: sed & boletos suillosq; gulę nouissima irritamēta quę circa radices gignunt̄. Quercus probatissimos Robur autē & cupręssus & primus noxios. Robora ferunt & uiscū & mella ut auctor est Hesiodus. Constatque rores melleos e cęlo ut diximus cadentes non aliis magis insidere frondibus. Cremati quoq; roboris cinerē uitrsoum esse certū est. Oēs tamē dotes has eius ilex solo prouocat. Coccogranū hic primoq; ceu scaptes fruticis parua aquifolię ilicis ęsculium uocant pēsionē alteram tributi pauperibus hispanię donati. Vsum eum gratiorē in conbilii mētione tradidimus. Gignit̄ & in gallacia Africa Pisidia Cicilia: pessimū in Sardinia

GAllia gladiferę maxime arbores agaricū ferūt. Est autē fungus candidus odoratus antidotus efficax in summis arboribus nascens nocte relucens. Signum hoc eius quod in tenebris decerpitur.

EGlandiferis sola quę uocatur aezops fert pannos arentes muscoso uillocanos: non in cortice modo. Vez & e ramis depēdentes cubitali magnitudine odoratos ut diximus inter unguēta.

SVberi minima arbor glans pessima rara cortex tantum in fructu prętерassus ac renascens atq; etiam in denos pedes undiq; explanatus: usus eius ancoralibus maxie nauium piscantiūque tragulis & cadorū obturamentis. Prętерea in hyberno

feminaꝫ calciatu: quãobrem non infacete greci Cortices arboꝫ appellant. Sunt qui feminam ilicem uocent: atq; ubi non nascitur ilex pro ea subere utant. In carpẽtariis precipue fabricis ut circa belim & lacedemonẽ: nec in Italia tota nascitur ut in gallia omnino.

Cortex & e fago tilia abieti piceę in magno est usum agrestiũ uasa corbesque ac patentiora quędã messibus cõuehendis uindemiisq; faciũt ac pretexta tuguriorum. Scribit in recenti ad duces explorator icidẽs litteras succo: necnõ & in quodã usu sacroꝫ religiosus est fagi cortex sed non durat arbor ipsa.

Scandule e robore aptissime: mox e glandiferis aliis fagoque facilime exoibus que resinam ferunt sed minime durans preterq̃ e pino. Scandula contectã fuisse Romam usq; ad bellũ pyrrhi annis cccclxx. Cornelius nepos auctor est. Siluaꝫ certe distinguebant insignibus fagi Italo Iouis: ubi etiam nunc lucus fageus fuit portaque querculana colle in quẽ uimina portabãtur: totq; lucis quibusdã & geminis Q. hortesius dictator cum plebs discessisset in ianiculũ legẽ in ęsculeto tulit: ut quod ea tulisset omnes quirites tenerẽt peregrinę tunc uidebant quoniã non erant suburbanę pinus atq; abies: omnesq; picẽ gignũt de quibus nunc dicemus simul ut tota condiendi uim origo cognoscatur.

Quę ferunt in asia aut oriente predictis picẽ. In Europa vi. genera cognatarum arboꝫ ferũt. Ex his pinus atq; pinaster foliũ habent capillamẽti modo pretenue: longũque & mucrone aculeatũ pinus fert minimũ resinę interdũ & nucibus ipsis de quibus dictum est: uixq; ut ascribãt generi pinaster: nihil est aliud q̃ pinus siluestris mira altitudine & a medio ramosa sicut pinus in uertice copiosiore dat hęc resinã quo dicemus modo. Gignit & in planis. Easdem arbores alio nomine esse per oram Italię: quas scibulas uocant pleriq; arbitrant. sed graciles succinctioresq; & enodes liburnicaꝫ ad usus pene sine resina.

Picea montes amat atq; frigora feralis arbor & funebri indicio ad fores posita ac rogis uirens. Iam tamẽ & in domos recepta tonsili facilitate: hęc plurimã resinã fundit interueniẽte candida gemma eam similẽ turi: ut mixta usu discerni nõ queat et inde fraus scerpsisse. Omnibus his generibus folia breui seta & crassiora: duraque ceu cupressis piceę rami pene statim ab radice modici uelut brachia lateribus ibęret

Similiter abieti expetitę nauigiis situs in excelso montiũ ceu maria fugerit: nec forma alia materies uero precipua trabibus & plurimis uitę operibus resinę uitium Vnde fructus picę exiguumq; sudat aliquãdo contactu solis ediuerso materies: quę abieti pulcherrima piceę ad fisciles scandulas cupasq; & pauca alia secamenta.

Quinto generi situs idẽ eadẽ facies larix uocatur materies prestantior lõge incorrupta uis humori contumax rubẽs preterea & odore acrior plusculũ huic erupit liquoris melleo colore atq; lentiore nũq̃ durascẽtis.

Sextũ genus est theda proprie dicta abundãtior succo q̃ reliqua partior liqdior que q̃ picea flãmis atq; lumini sacroꝫ etiam grata: hanc mares dũtaxat ferunt et eam quam greci stactem uocant odoris grauissimi laricis morbus est ut theda fiat

Omnia autẽ hęc genera accensa fuligine imodica carbonẽ repẽte expuũt cũ eruptione crepitu ue iaculanturq; longe excepta larice: que nec ardet nec carbonẽ facit nec altomodo ignis ui cõsumitur q̃ lapides. Omnia uero ea perpetuo uirẽt: nec facile discernũtur in fronde etiam a peritis tãta natalũ mixtura est sed picea minus alta quam larix. Illa crassior leuiorq; cortice folio uillosior pinguior & densior: mollius flexu ac piceę rariora sicciora que folia & tenuiora: ac magis algẽtia totaque horridi

or & perfusa resina lignum abieti similius: larix ustis radicibus nõ repullulat ut in lerbo accidit nõso memore pyrrheo.

ALia etiam nunc generibus ipsis in sexu differentia: mas breuior & durior: fœmina procerior pinguioribus foliis & simplicibus atq; nõ rigẽtibus lignũ maribus durũ & in tabuli opere contortũ. Fœminę mollius publico discrimie in securibus hęc in quocũq; genere deprehẽdunt: quippe mare respuũt & fragosius findũt: egrius euellũt. Ipsaq; materies retorrida & nigrior maribus radix. Circa idã in troade et alia differentia est montanę maritimęq; nam in macedonia & archadia: circaq; helim permutant nomina nec constat auctoribus q̃ cuiq; generi attribuant nos ista Romano discernimus iudicio.

ABies e cunctis amplissima et fœmina etiam prolixior materia mollior utiliorq; arbor rotũdior folio pinnato densa ut imbres non trãsmittat atq; hilarior in uitire ramis geneũ boũ pinniculaũ modo nunc amenta squamati compacta depẽdẽt preterq̃ larici hę abietes masculę primori parte nucleos habent non ite fœminę picę uero totis pinniculis minoribus gracilioribusq; ac nigris: propter quod graeci pityroporẽ eam appellant. In eadẽ nunc amenta maribus cõpressiora sunt ac minus resina roscida.

SImilis etiam nunc aspectu est nequid preterat tapsus minime uirẽs gracilisq; et dira nullo succo. Ex oibus sola baccas fert ramis noxio fructu lętale quippe baccis in hispania precipue uenenũ iest. Vasa etiã uiatoria ex ea uinis in gallia facta mortifera fuisse compertũ est. Hanc sextius smylacẽ a grecis uocari dicit & esse in arcadia tam presentis ueneni ut si qui dormiant sub ea cibum ue capiant moriantur. Sunt etiam qui & toxica hinc appellata dicant uenena: quę nũc toxica dicimus quibus sagittę tingant. Repertũ innoxiam fieri si in ipsa arbore clauus ęreus adigatur

PIx liquida in Europa theda coquitur naualibus muniendis: multosq; alios ad usus. Lignũ eius concisum furnis undiq; igni extra circũdato ferro ut primus sudor aquę modo fluat canali: hoc in syria cedrum uocat: cui tanta uis ut in ęgypto corpora hominũ defunctoũ eo perfusa seruẽtur. Sequens liquor crassior iam picẽ fundit. Hęc rursus in cortinas ęreas conlecta aceto spissatur & coagulatur brittę cognomen accepit dolis dũtaxat uasisq; e ceteris utilis: lentore ab alia pice differẽs itẽ colore tutilante & quod piguior est. Reliqua omnia illa sunt e picea resina feruẽtibus coacta lapidibus in alueis uaridi roboris: aut si aluei non sint struis cõgerie uelut in carbonis usu hoc in uinum additur farinę modo tunsa nigrior colore. Eadem resina si eũ aqua lenius decoquat coleturq; ruffo colore lentescit: ac stillaticia uocatur. Seponũt autẽ ad id fere uicia resinę: cortexq;. Alia tẽperies ad crapulã nãq; flos crudus resinę cum multa hastula tenui breuiq; auulsus concidit ad cribrũ minuta. Deide feruẽti aqua donec coquatur perfundit huius expressum pingue precipua resina fit atque rara: nec nisi paucis in locis subalpine italię conueniens medicis. Resinę albę cõgũ in duobus aquę pluuie coquũt: alii utilius putant sine aqua coquere lento igne toto die: utriq; uale ęris albi. Itẽ therebyntia in sartagie cinere feruẽti hãc ęteris prisceres proxima & lentisco.

NOn omittẽdum apud eosdem zosippã uocari derasam nauibus maritimis picẽ cum cera nihil non experiente uita: multoq; efficatiorẽ ad omnia quibus picis resinęq; prosunt uidelicet adiecto salis callo. Aperitur picea parte solari: non plaga: sed uulnere ablati corticis cum plurimũ bipedali biatu ut a terra cubito eũ minimũ absit: nec corpori ipsi parcitur ut in ęteris: quoniam hastula in fructu est. Verum hęc proxima laudat altior amaritudinẽ affert postea humor omnis e tota cõfluit in uiscus. Itẽ in teda cum id manare desit simili modo ex alia parte aperit: ac deide alia

postea tota arbor succidit & medulla eius urit. Sic & in syria therebyntho detrahūt cortices: ibi equidē & e ramis ac radicibus cum resina damnetur ex his partibus. In macedonia laricē masculam urūt fęminę radices tantū. Theopōpus scripsit in apollonitaę agro picē fossilē nō deteriorem macedonica inueniri. Pix optima ubique ex apricis aquilonis situ ex opacis horridior utriusq; pręferēs frigida hyeme. Deterior ac minus copiosa & decolor. Quidā arbitrant in montuosis copia prestātiorē ac coloratiorē & dulciorem fieri: odorē quoq; gratiorē dum resina sit. Decoctam autem minus picis reddere: quoniam in infeę habeat tenuioresq; esse ipsas arbores q̄ in planis. Sed has & illas serenitate sterriliores fieri. Quędā proximo anno ab icisū largiūt alia secūdo: quędā tertio. Expletur autē plaga resina in cortice: sed cicatrice quę in hac arbore non coit. Inter hęc genera propiū quidā facere satiuū: quoniā ex cognatione haę seritur qualis dicta est nucleis eiusdē arboris imas partes thedas uocant: cum sit illa arbor nil aliud q̄ piceę feritatis paulū mitigante satu. Satiua autē materies cęsaę e genere sit sicuti docebimus.

MAterię enim causa reliquas arbores natura genuit copiosissimā fraxinū, peera hęc ac teres pinnata & ipso folio multumq; homeri pręconio & achillis hasta nobilitata. Materies est ad plurima utilis. Ea quidē quę fit in ida troadis in tantū cedro similis ut emētes fallat cortice ablato. Gręci duo genera eius fecere longam enodem alteram breuē duriorē fusciorēq; laureis foliis Bumeliam uocāt in macedonia āplissimam lentissimāq; alii situ diuisere. Campestrē enim esse crispam mōtanam spissam folia eaę iumentis mortifera. Cęteris ruminantiū innocua gręci prodidere. In Italia nec iumentis nocet. Contra serpētes uero succo expręsso ad potū & imposita ulceris ori opifera. Nihil hac ęq; reperitur tantaq; est uis ut ne matutinas quidē occidentes ue ūbras q̄uis sint longissimę serpens arboris eius attingat. Adeo ipsam procul fugiat. Experti prodimus si fronde ea giro cōcludat ignis & serpens in ignes potiusq̄ in fraxinū fugere serpētem mira naturę benignitas priusquā hę prodeāt flore fraxinū nec ante conditas folia dimittere.

IN Tilia mas & fęmina differūt omni modo. Nanque & materies mari dura ruffiorq; ac nodosa & odoratior: cortex quoq; crassior ac detractus inflexibilis nec semen fert aut florē ut fęmina quę crassior arbore materie candida pręcellensque est: miraę in hac arbore fructum a nullo aimaliū attigi folioę. corticisq; succū esse dulcem. Inter corticē ac lignū tenues tunicas multiplici mēbrana e quibus uicula Tilię uocant tenuissimū coriū phillire coronaę lenisceis celebris antiquoę honore. Materies teredinē non sentit proceritate per quam modica: ueę utilis.

ACer eiusdē fere amplitudinis opeę elegantia ac subtilitate citro secundū. Plura eius genera. Albū quod pręcipui candoris uocatur gallicū in transpadana Italia trāsque alpes nascens. Alteę genus crispo maculaę discursu: qui cum excęllentior fuit a silitudinē caudę pauonū nomē accępit: i Istria retiaq; pręcipuū molliore genere crassinenium uocatur: gręci situ discernūt. Campestre eni candidum esse nec crispū: quod eglinō uocant mōtanū uero crispius durius que etiam nūc & mascula crispius ad latiora opera. Tertium genus zigiam rubens fissili ligno cortice hiuido & scabro: hoc alii proprii generis esse malunt & latine carpinū appellant.

PVberrimū uero est bruscum multoq; excellentius etiam num molustū tuber utrunque arboris eius. Sed bruscum intortius crispum moluscum simplicius sparsum & si magnitudinē mensaę caperet haud dubie pręferret citro. Nunc intra pugillares lectorūq; silicios aut laminas raro usus spectatur. E brusco sunt & mēse nigrescentes. Reperitur & in aluo tuber & tanta deterius quantū ab acere alnus ipsa

distat. Aceq; mares prius florẽt etiam num in siccis natę pręferunt aquaticis sicut et fraxini.

EST transalpes arbor simillima acori albo materia quę uocat staphilodendrõ fert siliq; et in his nucleos sapore nucis auelanę. In primis uero materies bonorata buxo est raro crispãti: nec nisi radice. De cetero lenis qes materie silentio quodã ac duricia et pallore cõmẽdabilis. In ipsa uero arbore typiario ope. Tria eius genera gallicum: quod in metas emittit ãplitudinẽq; proceriorẽ oleastrũ in omni usu damnatũ grauẽ pręfert odorẽ. Tertiũ genus nostratę uocant e silueſtri ut credo mitigatũ satu diffusi us & densitate parietũ uirens semper ac tonsile.

BVxus pirẽneis ac citoriis mõtibus plurima ac berecynthio tractu crassissima. In corsica flore nõ ferendo quę causa amaritudinis semen illius cũctis animãtibus iuisũ: hęc in olympo macedonię gracilior sed breuis amat frigida aprica ligni quoq; duricia quę nec ferro nec flama nec carbone utilis.

INter has atq; frugiferas materia utiliũque amicitia accipit ulmus. Gręci duo eius genera nouere: montuosam quę sit amplior: campestrẽq; fruticosa: Itali atinias uocant excęlsissimas & ex his siccas pręferũt quę non sunt rigue. Alteq genus gallicas. Tertiũ nostrates densiore folio & ab eodẽ pediculo numerosiore. Quartũ silueſtre acinię non ferunt Samara uocat ulmi semẽ omneſq; radicum plãtis prouenũt reliquę semine.

NVnc celeberrimis arboq dictis quędã in uniuersum de cunctis indicãda sunt montes amant cedrus larix theda & cęterę ex quibus resina gignit. Itẽ aqfolia buxus ilex iuniperus therebynthus populus ornus carpinus. Est & in apẽnino frutex qui uocatur cotinus ad ligamẽta modo cõchilii colore isignis. Montes & ualles diligit abies robur castaneę. Tilia ilex cornus aquosis mõtibus gaudent acer fraxinus sorbus tilia cerasus. Non temere in montibus uisę sunt prunus punici oleaster Juglans morus sambuci. Descẽdunt & in plana cornus corilus quercus cornus acer fraxinus fagus carpinus. Subeũt & in mõtuosa ulmus malus pyrus laurus myrtus sanguinei frutices ilex tingẽdisq; uestibus nascentes genistę. Gaudet frigidis sorbus sed magis etiã betula gallica: hęc arbor mirabili candore atq; tenuitate terribilis magistratũ uirgis. Eadẽ circulis flexibilis. Itẽ cornum corticis bitumẽ ex ea gallię excoquunt. In eosdẽ situs comitat etiam spina nuptiaq facibus auspicatissima quoniam inde fecerunt pastores qui rapuerũt sabinas ut auctor est Massurius. Nunc facibus carpinus corilus familiarissime aquas odere cupręssi iuglandes castaneę laburnũ alpina & hęc arbor nec uulgo nota dura ac candida materie: cuius florẽ cubitalẽ lõgitudine apes non attigunt. Odit & quę appellat Iouisbarba in opere topiario tõsilis et in rotunditatẽ spissa argẽteo folio non nisi in aquosis prouenũt salices alni populi siler ligustra tesseris utilissima. Itẽ uacinia Italię in aucupiis sata: gallię uero etiam purpureę tigendi causa ad seruoq uestes quęcũque cõmunia sunt montibus planisque maiora fiunt aspectu pulchrioraq;. Quę uero in cãpestribus meliora materie crispiora quę in mõtibus exceptis malis pyrisq;.

PRęterea arboq aliis decidũt folia alię sempiterna coma uirẽt: quã differentiam antecedat necesse est prior. Sunt enim arboq quędã omnino silueſtres quędam urbaniores: quoniã his placet nominibus distinguere: hę mites quę fructu aut aliq dote umbrarumq; officio humanius uiuant non iprobe dicant urbanę.

HArum generi nõ decidũt oleę lauro palmę myrto cupręsso spinis hederę rhododedro: & q̃uis herba dicatur sabine rhododendron: ut noine apparet a gręcis ueit alii uerum uocarunt: alii rhododaphnẽ sempiternũ flonde rosę similitudine cauli

bus fruticosum iumētis caprisq; & ouibus uenenū est. Idē homini contra serpētiū uenena remedio est.

SIluestrium generis folia nō decidunt abieti larici pinastro iunipero cedro therebintho buxo ilici aquifolio suberi taxo tamarici. Inter utraq; genera sunt ādracillę in grecia & ubique unedo. Reliquis etiam folia decidunt his prętercq̃ in cacumibus non decidūt autē & in fruticum genere quibusdam rubo & calamo. In turino agro ubi sabaris fuit ex ipsa urbe prospiciebat quercus una nūquam folia dimittēs: nec āte mediam estatē germinans. Idq; mirū est grecis auctoribus proditū: apud nos postea sileri: nam locorū tanta uis est ut circa memphim egypti & in elephantinę thebaidis nulli arborū decidant nec uitibus quidem.

CAeterę omnes extra prędictas eteni numerare longū est folia deperdūt obseruatūmq; non arescere nisi tenuia & lata & mollia. Quę uero non decidant callo crassa & angusta esse: falsa diffinitio est non decidere his quarū succus pinguior sit: quis enim potest in ilicę intelligere: decidere Thimeus mathematicus sole scorpionem transeunte syderis ui & quodā aeris ueneno putat: cur ego non eadē causa aduersum omnes polleat iure miremur. Cadunt plurimis autūno quędā tardius amittūt atq; in hyemes porrogāt moras: nec interest maturius germinasse utpote cū quedā primę germināt & inter nouissimas nudentur ut amigdalę fraxini sambuci morus autē nouissima germinat cum primis folia dimittat: magna & in hac uis soli prius decidūt in siccis macrisq; ut uetustę prius arbori: multis etiam anteq̃ maturescat fructus ut in serotina fico & hyberna pyro & malo granato quod est pomū tantū aspici in matre. Neq; his autē quę semper retinent comas eadē folia durāt sed subnascētibus aliis tunc arescūt uetera quod euenit circa solsticia maxime foliorū unitas in suo cuique genere permanet prętercq̃ populo hederę soctoni quā & cici diximus uocari.

POpuli tria genera alba & nigra & quę lybica appellatur minima folio ac nigerrima fungisq; enascētibus laudatissima. Alba folio bicolor superne candicās iferiore parte uiridi hinc nigrę quę & coctoni in iuuēta circinnatę rotūditatis sunt. Vetustiora in angulos exeunt e contrario hedere angulosa rotundantur populorū foliis grandissima lanugo euolat cādida tradita folio candida & ut uillę folia granatis & amigdalis rubētia. Mirū in primis id quod ulmo tiliq; & oleę populo albę & salici euenit. Circūagunt eni & folia earū post solsticiū nec alio argumēto certius intelligitur sydus confectum.

ESt et publica omniū foliorū differētia in ipsis. Nanq; pars inferior a terra herbido uiret colore. Ab eadē leuiora neruos callūq; & articulos in superiore habēt. Incisuras uero subter ut manus humana. Oleę superne candidiora & minus leuia. Idē hederę sed omniū folia quotidie ad solē obscitant iteriores partes tepefieri uolentia Superior pars omniū lanuginē quantulamcunq; habet quę in aliis gentiū lana est in oriente funes ualidos e foliis palmę fieri dictū est eosq; in humore utiliores esse et apud nos uero palmę a messe integre decerpuntur meliores enim quę nō diuidūtur siccant sub tecto quaternis diebus: mox in sole expandunt & noctibus relicta donec candore iarescant: postea in opera fundūtur latissima folia fico uiti platano. Angusta myrto punico oleę. Capillata pino cedro aculeata aquifolio & ilicū generi. Nā iuniperi spina pro folio est: carnosa cupresso: tamari crassissima. Alno longa barūdini salici palmę & duplicia cyrcinata pyro mucronata malo: angulosa hederę diuisa platano isecti pectinū modo piceę abieti. Sinuosa toto ambitu robori spinosa cute rubo mordacia sunt quibusdā ut urticis pūgentia pino piceę abieti larici cedro aqfolius

pediculo breui oleę & ilici longo uitibus tremulo populis & bisdē solis inter se crepitantia. Iam & in pomo ipso mali quodā in genere parua mediis emicāt folia iteri et gemina. Preterea alius circa ramos: alius in cacumine ramoꝝ robori & in ipso caudice ia m densa ac rara semperq; lata rariora disposita myrto: concaua buxo: inordiata pomis: plura eodē pediculo exeuntia: malis pyrisq; ramulosa uleno & citiso: quibus adiecit Cato decidua populo quernaq; animalibus iubens dari nō per arrida. Bubus quidē & ficulnea lignaq; & hederatia dent & ex harūdine ac lauro decidunt: sorbo uniudrsa ęteris paulatim: et de foliis hactenus.

ORdo autē naturę annuus ita se habet: primus est cōcęptus flare incipiēte uēto fauonio vi. Idus Feb. hoc enī maritant uirescētia quippe cum etiā aquę in hispania ut diximus. Hic est genitalis spiritus mūdi e fouēdo dictus ut quidā existimauere Flat ab occasu ęquinoctiali uer incohās eathlitionē: rustici uocant gestiente natura semina accipere: eaq; animā inferēte omnibus satis. Concipiūt uariis diebus & pro sua quęq; natura: alia protinus ut animalia tardius aliqua & diutius grauida partus gerūt quod germinatio ideo uocat: pariūt uero cum florēt: flosq; ille ruptis constat utriculis. Educatio in pomo hęc est & germinatio arboꝝ flos & pleni ueris indiciū et anni renascētis flos gaudiū arboꝝ tunc se nouas aliasq; q̄ sunt ostēdūt. Tunc uariis coloꝝ picturis in certamē usq; luxuriāt: sed hoc negatū plerisq; non enī omēs florēt sed sunt tristes quędam quę nō sentiūt gaudia annoꝝ. Nam neq; ilex picea larix pinus ullo flore exhilarant. Natales ue pomoꝝ recursus annuos uersicolore nuncio promittūt: nec fici atq; caprifici protinus enī fructū flores gignunt. In ficis mirabiles sunt & abortus qui nūq̄ maturescūt: nec iuniperi florēt. Quidā eaꝝ duoꝝ genera tradunt: alteram florere nec ferre. quę uero non floreat protinus ferre baccis nascētibus quę biēnio hęreant: sed id falsum omnibusq; his dura facies semper. Sic & hominum multis fortuna sine flore est. Omnes autē germinant etiā quę florēt magna et floꝝ differētia: quippe cum ex eodē genere quę sunt in palustribus priora germinent mox in campestria nouissima in siluis per se autē tardius pyri siluestres quam ęctera primo fauonio cornus proxime laurus pauloq; ātę equinoctiū tilia acer. Inter primas uero populus ulmus salix alnus: nuces festinant & platanus ęctęrę uere ęcpturo aquifoliū therebyntbus paliurus castanea glandes. Serotino autē germine malus: tardissimo suber. Quibusdam geminat germinatio nimia soli ubertate aut iuuantis ęcli uoluptate quod magis in herbis segetū euenit. In arboribus tamē nimia germinatio elasceścit. Sunt aliq naturales quibusdā germinationes pariterque neruq quę suis cōstant syderibus quaꝝ ratio aptius reddet ab tertio hoc uolumie hyberna aquilę hoc exortu. Aestiua canis ortu: tertia arcturi: has duas quidā omibus arboribus cōmunes putant. Sentiri autē maxie in fico uitę punicis causam afferētes: quoniam in thessalia macedoniaq; plurima tunc ficus exeat maxime tamē in ęgypto apparet hęc ratio. Et reliquę quidē arbores ut primū ęcpere cōtinuāt germinationē robur & abies & larix intermittūt tripartito ac trina germina ędūt: ideo et iter squama corticū espergūt: quod oibus in germinatione euenit quoniā pregnantiū rumpitur cortex. Est autē prima eaꝝ icipiēte uere circiter xv. diebus Iteꝝ germinant transeunte geminos sole sic fit ut prima cacumina impelli secutis aperiat geniculato in cremēto. Tertia est earundē a solsticio breuissimā nec diutius septenis diebus clareq; et tunc cernitur excrescentiū cacuminum articulatio. Vitis sola bis parturit cum primum emittit uuam. Item cum digerit. Eoꝝ quę non florent partus tantum est et maturitas. Quędam statim in germinatione florent pręparantq; in eo sed tarde maturescūt ut uitis serotina. Quędam germinatu florēt maturantque celeriter sicut morus quę nouissima urbanaꝝ germinat nec nisi exacto frigore ob id dicta sapiētissima arboꝝ sed cum ęcperit in tantum uniuersa germinatio erupit ut una nocte peragat omnē

cum ſtrepitu .Ex his quę hyeme aquila ex oriēte ut diximus concipiunt floret pri/
ma omnium amigdala mēſe ianuario martio uero poma maturat ab ea proxie florēt
armeniaca:dein tuberes & prēcoces illę peregrinę hę coactę.Ordine autē naturę ſil/
uestriū prime ſambucus cui medulla pluria et cui nulla cornus maſcula. Vrbanarū
malus paruoq; poſt ut ſimul poſſit uideri pyrus & ceraſus et prunus. Sequitur lau/
rus illam & cupreſſus deinde punica fici & uites &oleę florentibus iam his germi/
nant.Concipiunt uergiliaꝝ exortu hic ſydus illaꝝ eſt floret autē ſolſticio uitis & quę
paulo ſerius ĩcipit olea.De floreſcūt omnia ſeptenis diebus non celerius:quędā tar/
dius ſed nulla pluribus his ſeptenis omnia & intra viii.Idus Iulii etheſiaꝝ prēcurſu
nec ſtatim fructus ſequit̃ in aliquibus

Cornus enim circa ſolſticia reddit primo candidū poſtea ſanguineum. Ex eo
genere fēmina poſt autūnum fert baccas acerbas & inguſtabiles cūctis animātibus
ligno quoq; fungoſa & inutilis ſumas e fortiſſimis quę ſit tanta differentia ab eodē
genere ceu therebyntus meſſibus redit ſemē & acer & fraxinus nuces & mala et py/
ra prēterq̃ hyberna & prēcocia:aut prēcocia autūuo & glandifere ſerius etiā num uir/
giliaꝝ oceaſu.Aeſculus tantū autūno ĩcipiēte autē hyeme quędā genera mali pyriq;
et ſuber abies floret croci colore circa ſolſticiū ſemen reddit poſt uergiliaꝝ occaſum:
Pinus autē & picea prēueniūt germinatione xv. fere diebus ſemē uero & ipſe poſt
uergilias reddūt. Citreę & iuniperus & ilex annue fere habētur: nouuſq; fructus in
his cum autūno pendet.In maxima tamē admiratione pinus eſt.Habet fructū ma/
tureſcētem:habet proximo anno ad maturitatē uētuꝝ:ac dein tertio.Nec ulla arbor
auidius ſe promittit quo mēſe ex ea nux decerpit̃ eodē matureſcit alia: ſicq; diſpen/
ſant̃ ut nullo nō mēſe matureſcant quę ſi in arbore ipſa diuiſere aramię uocant̃ le/
duntq; cēteras niſi detrabant̃ fructū arboꝝ ſole nullū ferunt hoc eſt ne ſemē quidē
Tamarix ſcopis tantū naſcens populus alnus ulmus atinia alaternus cui folia inter
ilicē & oliuā.Infelices autē exiſtimant̃ damnatęq; religione quę neq; ſerūtur ūq̃ nec
fructū ferūt.Cremutius auctor eſt nūq̃ uirere arborem ex qua phillis ſe ſuſpenderit
quę gūmi gignunt poſt germinationem aperiunt gummi nō niſi fructu detracto
ſpiſſatur.Nouellę arbores carent fructu q̃ diu creſcut perdūt facilime ante maturita
tē palma ficus amigdala malus pyrus. Itē punica quę etiam roribus uimis & pru/
nis florē amittit.Quadecauſa inflectunt ramos eius nec ſubrecti humorē infeſtum
accipiant atq; contineant.Pyrus & amigdala etiam ſi nō pluat: ſed fiat auſtrinū cęlū
atq; nubilū amittunt florē & primos fructus: ſi cum defloruere tales dies fuerint
Ocyſſime autē ſalix āmittit ſemē anteq̃ omnino maturitatē ſentiat. Ob id dicta ho/
mero frugiperda ſecuta ętas ſcelere ſuo interprętata eſt hāc ſentēciam quando ſemē
ſalicis mulieri ſterilitatis medicamētum eſſe conſtat.Sed in hoc quoq; prouidēs na/
tura facile naſcēti & depacto ſurculo ĩcurioſius ſemē dedit.Vna tantum prodit̃ ad
maturitatē prēferre ſolita in Creta inſula ipſo deſcēſu iouis ſpelūcę Corum ligneūq;
magnitudine cēteris fiunt quędā loci uitio ĩfructuoſa ſicut in paro ſilua cedua.quę
nil fert perſicę arbores in rhodo florēt tantū.Fit hęc differētia ex ſexu in his quę ma/
res non ferunt:aliqui hęc permutāt & mares eſſe quę ferunt tradunt facit & deſitas
ſterilitatē Gignentiū autē quędā in lateribus ramoꝝ & cacuminibus ferūt ut pyrus
punica myrtus ficus.Cętero eadē natura quę frugibus.Nāque & in eis ſpica in Ca/
cumie naſcit̃ legumina in lateribus palma ſola ut dictū eſt in ſpatulis habet fructū
racemis propēdentem.Reliquis ſub folio pomum ut protegant̃ excepto fico cui fo
lium maximū umbroſiſſimū & ideo ſupra id pomū.Et demū ſerius folium naſcit̃
q̃ pomum inſigne prodit̃ ut quodā genere cilicię cypri belladis ficos ſub folio groſ/
ſos uero ſupra foliū naſci ficus & prēcoces habet quas athenis prodromos uocant in

liconio maxime.

SVnt & biferę in bisdē in cea insula Caprifici triferę sunt primo fętu sequens euocat̃ a sequēti tertius hic fici caprificant̃. Caprifici autē ab aduersis foliis nascunt̃ bifere & in malis et pyris quędā sunt & prękoces malus silueſtris bifera sequęs eius fructū post arcturū in apricis maxime. Vites quidē & triferę sunt. quas ob id insanas uocant: quoniā in his alia maturescūt: alia turgescūt: alia florēt. M. Varro auctor est uitē fuisse zinyrne apud matreā triferam & malum in agro cosentino. Hęc autē euenit perpetuo in uenesi africę agro de quo plura alias ea est soli fertilitas. Trifera est & cupręssus. Nanq; baccę eius colliguntur mēse Ianuario & Maio Septēbri ternasq; eax generat magnitudines. Est uero in ipsis arboribus onustis etiā peculiaris differētia. Sūma sui parte fertilior est arbustus quercus inferiore iuglādes fici ac mariscę omnes quo magis senescūt eo maturius ferunt & in apricis locis nec pinguis terra. Silueſtria omnia tardiora. Quędam ex his omnino nō maturescūt. Item quę subarrant̃ aut quę ablaqueantur celeriora neglectis hic & fertiliora etiam num est ętatis differētia. Amigdala enī & pyrus in senecta fertilissime ut glandiferę & quoddam genus ficox. Cętera in iuuēta tardiusq; maturantes quod maxime notat̃ in uitibus: uetustioribus enim uina melius nouellis copiosius. Celerrime uero senescit et in senecta deteriorē fructū gignit malus. Nanq; & minora poma prouenunt et uermiculis obnoctia. Quin & in ipsa arbore nascunt̃. Ficus sola ex oium arbox fętu maturitatis causam meditat̃. Iam quidē exportentis quoniam maiora sunt prękocia prępostęris. Omnia autē celerius senescūt pręfecūda quin et protinus moriunt̃ aliq̃ ęclo: fecunditatem omnem eblandito quod maxime uitibus euenit.

COntra morus tardissime senescit fructus minime laborans tarde et ea quorū crispa materies ut acer palma populusq; subarrata ocius senescunt.

SIlueſtria autē tardissime atq; in totū omnibus cura fertilitatē adicit: fertilitas senectam: ideo & prętlorēt alia et prągermināt tota prękocia fiūt. Quoniam omnis infirmitas ęclo magis accidit. Multę plura gignunt ut diximus in glandiferis. Interquę laurus uuas suas maxiēq; sterilis quę non gignit aliud ob id a quibusdā mas existimatur. Ferunt et auellanę uillos cōpactili callo ad nihil utiles.

PLurima uero buxus. Nam & semē suum: et granū quod graecē uocāt et a septentrioē uiscū aut meridie hippearde: quis plura mox paulo iterdūq; pariter res q̃ternas habent. Arbox quędā simplices quibus a radice caudex unus et rami frequētes ut oliuę fico uiti. Quędā fruticosi generis ut paliurus myrtus. Itē nux auellana: quinimo melior et copiosior fauctu in plures dispersa ramos hęc. Quibusdā omino nullus ut in suo genere buxo lotho: Trāsmarinę quędā bifurcę atq; etiam in quinas partes diffusę: quędam diuiduę et nec ramosę ut sambuci: quędā indiuiduę ramosę ut piceę. Quibusdam ramox ordo sicut piceę abieti: aliis inconditus ut robori malo pyro et abieti quidē subiecta diuisura ramique in ęclum tēdentes non in latera proni. Mirum cacuminibus eox decisis moritur totis uero detruncatis durat et si ifra q̃ rami fuere prękidatur quod superest uiuit. Si uero cacumē auferatur tota moritur alia ab radice brachiata ut ulmus alia in cacumine ramosa ut pinus: lothos siue faba grąca quā Romę a suauitate fructus silueſtris quidē sed cerasox pene natura lothon appellant prękipue domibus expetitur ramox betulantia breui caudice latissima et spaciantium umbra et in uicinas domos sępe transilietiū nulla opacitas breuior: nec auferunt solē byeme decidētibus foliis nullus cortex iucūdior aut oculos excipiens blandius: nullis rami longiores ualidiores aut plures ut dixisse totidē arbores liceat

cortice pedes tingunt. Radice lanas: malis propriũ genus feraꝝ enĩ rostra reddunt adhęrẽtibus uni maximo minoribus. Ramoꝝ aliqui cęci qui nõ germinant: quod natura fit si nõ eualuere aut pęna cum amputatos cicatrix bebetauit: quę diuiduis in ramo natura est. Hec uiti in oculo: harundini in geniculo. Omniũ terrę proxima crassiora in longitudinẽ excrescunt abies larix palma cupręssus ulmus et si qua uni stirpia ramosaꝝ cerasus etiã in xl cubitoꝝ trabes ęquali per totũ duũ crassitudie repit.

QVędã statĩ in ramos spargũt. ut mali cortex: aliis tenuis ut lauro tilię: aliis cassus ut robori: aliis lenis ut malo fico. Idẽ scaber robori palme oibus i senecta rugosi or quibusdã rũpitur spõte ut uiti: quibusdã etiam cadit in malo unedoni. Carnosus suberi populo mẽbranaceus ut uiti barũdini libris similis cerasio multiplex tunicis ut uitibus tilię abieti. Quibusdã simplex ut fico barũdini: magna & radicũ differentia copiose ficũ robori platano breues & angustę: malo singulares abieti larici. Singulis enĩ imitunt. q̃q̃ minutis in latera disparsis crassiore lauro & inequales. Itẽ oleę cui & ramose ac robori carnose. Robora suas in profundũ agũt. Si uirgilio quidem credimus ęsculus quantum corpore eminet tantum radice descendit. Oleę malisq; et cupręssis per summa cespitum alis recto meatu ut lauro oleę alis flexuoso ut fico minutis hęc capillamentis hirsuta ut abies multęq; siluestrium e quibus montani praetenuia fila decerpentes spectabiles lagenas & alia uasa nectũt quidã non alcius descẽdere radices q̃ solis calor tepefaciat. Idq; natura loci tenuiores grauisue dixere quod falsum arbitror apud auctores certe inuenitur abietis plantam cum transfertur viii. cubitoꝝ in altitudine: nec totã refossam sed abruptã maxima spacio atq; plenitudine et citri est ab ea platani roboris & gladiferaꝝ. Quarũdam radix uinatior superficie ut lauri. Itaq; cum trũco inaruerit recisa etiam lętius fructificat: Quidã breuitate radicũ celerius senescere arbores putant: quod coarguũt fici: quaꝝ radices lõgissime et senectus ocissima. Falsum arbitror & quod aliqui prodidere radices arboꝝ uetustate minui: uisa enim est annosa quercus euersa ui tempestatis iugeꝝ soli amplexa prostratas restitui plerũque & quędã terrę cicatrice uiuescere uulgare est. Et familiarissimũ hoc platanis quę plurimũ uentorum concipiũt propter desitate ramorum quibus amputatis leuato onere in suas scrobes reponunt. Factũq; iam est hoc et in glandibus: oleisq; ac multis aliis.

ESt in exemplis & sine tẽpestate ulla ue causa qua prodigii cecidisse multas ac sua sponte resurrexisse. Factũ hoc populi Ro. Quiritibus ostẽtum Cymbricis bellis. Nucerie in luco Iunonis ulmo postq̃ etiã cacumẽ amputatum erat. Quoniã in aram ipsam procũbebat. Restituta sponte ita ut protinus floreret. A quo deide tẽpore maiestas Po. Ro. resurexit quę ante uastata. Cladibus fuerat. Memorat. hoc idẽ factũ & in his phylippis salice procidua atq; detrũcata & stagiris in museo pp. alba omnia fasti omnis. Sed maxime mirũ Antãdri platanus etiam circumdolatis lateribus restibilis sponte facta uiteque reddita lõgitudine xv. cubitoꝝ crassitudine quatuor ulnaꝝ.

ARbores quas naturę debeamns tribus modis nascunt. sponte aut semine aut ab radice cura numerosior extitit de qua suo dicemus uolumine. Nunc autẽ totus sermo de natura est multis modis mirisq; memorabili. Nanq; non omnia in oibus locis nasci docuimus nec translata uiuere: hoc alias fastidio: alias cõtumacia sępius imbecillitatę eoꝝ quę transferunt. euenit: alias cęlo iuidente alias solo repugnante fastidit. Balsamũ alibi nasci natura q̃ in syria malus alibi ferre nec non & palma nasci ubiq; aut nata patere ostẽditur: sed cũ promisit etiam ostẽditque educare tanquam in uita peperit. Non habet uires frutex Cinnami in Syrię uicinia peruenire nõ ferũt. Amomi nardique delicię ue in Arabiam quidẽ ex India & naue peregrinari. Ten

tanit enim Seleucus rex illud maxime mirum ipsas plerunque arbores exorari ut
uiuant atque transmigerēt: aliquando & a solo ipetrari ut alienas alat aduenasq; nu-
triat. Celum nullo modo flecti uiuit in Italia piperis arbor. Casię uero etiā in septē-
trionali plaga uixit & in lydia thuris. Sed unde sorbētes succum omne ex his soles
coquētes lacbrymam. Illud proxime mirū mutari naturā in hisdem locis atq; ipro-
uiso ualere. Cedrū estuosis partibus dederat & in lyciis frigidisq; montibus nascit.
Frigus inimicū lauro fecerat. Sed in olipho copiosior nulla est. Circa bosfor chimeri-
um in panticapeo urbe omni modo laborauit. Mitridates rex & ceteri incolę sacror
certe causa laurum myrtumq; habere & non contigit cū arbores abundēt ibi punice
ficiq;. Iam mali & piri laudatissime frigidas eodem tractu non genuit arbores pinū
abietem piceam. Et quid attin & in pontum abire. Iuxta romai ipsam castaneę cera-
siq; egre proueniunt persica in. Tusculano: nam nuces grecę cum tedio inseruntur
terracina silua scatente earum

CVpressus aduena & difficilima nascentiū fuit ut de qua sepiusq; q̄ de omibus
aliis prodiderit. Cato. Raro fructu superuacua baris torua folio amara odore uiole-
ta ac ne umbra quidem gratiosa materie rara ut pene fructuosi generis. Diti sacra
et ideo funebri signo ad domos posita. Femina sterilis diu mete demū aspectu nō
repudiata distinguendis tantum pinorū ordinibus nunc uero tonsilis facta in dē-
sitate parietum cobercitaq; gracilitateq; perpetuo tenera. Trahiturq; etiam in pictu-
ras operi historiarum uenatus classesue & imagines rerum tenui folio breuiq; & su
peruestiens. Duo genera earum meta in fastigium conuoluta quę & femina appel-
latur mas spargit extra se ramos deputaturq; & accipit uitē: utraq; autem Inmittitur i
perticas asseres ue amputatione ramorū qui xiii. āno denariis singulis ueueūt que
stuosissima in satas ratione silua uulgoq; dotē filiarū ātiqui plantaria appellabāt hinc
patria insula Creta q̄q̄ Cato Tarētinam eam appellat credo q̄ primū eo uenerat et in
enaria succisa regerminat: sed in creta quocūq; loco terrā mouerit quispiā nisi serat
alia hoc gignitur protinusq; emigrat. Illa uero etiam nō appellato solo ac spōte ma-
ximęque in ideis mōtibus & quos albos uocant summisq; iugis unde niues nunq̄
absunt plurima quod miremur. Alibi non nisi in tēpore proueniēs & nutricē ma-
gnopere fastidiens nec terrę tantū nisi circa hos refert aut perpetua cęli: uerū & quę
dam tēpora uis imbriū aliq; plerūq; semina afferunt & certo fluūt genere. Aliquādo
etiam incognito quod accidit cyrenaicę regioni cum primū ibi lasserpiciū natum est
ut in herbarū natura dicemus. Nata est & silua urbi ei proxima imbre piceo crassoq;
circiter urbis Romę anno cccc.xxx.

HEdera iam dicitur in Asia nasci negauerat Theophrastus nec in India nisi in
monte mero: quin & herpalum omnimode laborasse ut sereret eam in medis
frustra. Alexandrū uero ob raritatē ita coronato exercitu uictorē ex India redisse exē-
plo liberi patris cuius dei & nunc adorat tyrsos & galeas: quinetiā ac scuta thraciae
populi in solēnibus sacris. Inimica arbor satis oibus sepulchraq; ac muros rumpens
serpētium frigori gratissima ut minū sit ullū bonorē habitū ei esse. Duo eius genera
prima ut reliquarū mas & femina maior tradit. Mas & corpore & folio duriore ac
pinguiore & flore ad purpurā accedēte. Vtriusq; autē flos similis est rosę siluestri
nisi q̄ caret odore. Species horū generū tres. Etenī candida & nigra hedera: tertiaque
uocatur helyx. Et num hę species diuidūtur in alias: quoniā est aliqua fructu tantū
candida alia & folio: fructū quoq; candidū ferentiū: aliis densus acinus & grandior
racemis in orbē circūactis qui uocantur Corymbi. Itē sileniticū cuius est minor acī-
nus: sparsior racemus. Simili modo in nigra: alicui & semē nigrū alii crocatū cuius
coronis poetę utunt. Foliis minus nigris quam quidam nysiam: alii bacchicam uo-
cant maximis inter nigras corymbis. Quidā apud grecos eternū duo genera huius

faciunt a colore acinoꝝ eritranũ & chrisocrapum: plurimas autẽ habent differentias
helyx quoniam folio maxime distat. Parua sunt & ãgulosa cõcinnora qꝫ cũ reliquoꝝ
genera simplicia sint. distat & longitudine internodiorum prẹcipue tamẽ subtilita/
te quoniam fructum non gignit. Quidã hoc ẹtatis esse: non generis extimant pri/
mo quia helycẽ putant fieri hederam uetustate: hoꝝ error manifestus itelligit: quo/
niam helycis plura genera reperiunt: sed tria maxime isignia herbacea ac uirẽs quẹ
plurima est. Altera cãdido folio: tertia uersicolor quẹ thracia uocat: ẹternũ herbacẹ
tenuiora folia & in ordine digesta dẽsioraqꝫ. In alio genere diuersa omnia & uniuer/
si coloris. Alia tenuioribus foliis & similiter ordinatis densioribusqꝫ. Alteri generi
neglecta hẹc omnia maiora quoqꝫ ac minora sunt folia: macularũqꝫ habitu distant
et in candidis alia sunt candidiora. Adolescit in longitudinẽ maxime herbacea. Ar/
bores autẽ necãt candida omnẽqꝫ succum auferendo tanta crassitudine auget: ut ipsa
arbor fiat. Signa eius folia maxima atqꝫ latissima mammas erigẽtes quẹ sunt cẹteris
inflexẹ racemis stantes ac subrecti. Et q̃q̃ omniũ generi radicosa brachia huic tamẽ,
maxiẽ ramosa ac robusta. Ab ea nigrẹ: sed propriũ albẹ quod inter media folia emit/
tit brachia utrinqꝫ sẹmper amplectẽs: hoc & in muris q̃uis ambire nõ possit: itaque
etiã pluribus locis intercisa uiuit tamẽ duratqꝫ & tot inicia radicum habet quod bra/
chia: quibus icolumis & solidas arbores fugit ac strangulat. Est in fructu differẽtia
albẹ nigrẹqꝫ hederẹ: quoniam aliis tanta amaritudo acini ut aues non attingant. Est
et rigens hedera quẹ sine amminiculo stat sola oium geneꝝ ob id uocata cissos. E di
uerso nunq̃ nisi repens humi chamecissos.

CHamecissos similis est hederẹ Cilicia quidẽ primũ profecta sed in grẹcia fre/
quentior quam uocant simylacẽ densis geniculata caulibus spinosis fruticosa ramis
folio ceu hedera paruo non anguloso a pediculo emittẽte pampinos flore candido
dẽte ut lilium fert racemos lambrusce modo nõ hederẹ colore rubro cõplexa acinis
maioribus nucleos ternos uncinis minoribus singulos nigros durosqꝫ infausta oi/
bus sacris & coronis: quoniam sit lugubris uirgine eius nominis propter amorem
iuuenis croci mutata in hunc fruticẽ. Id uulgus ignorans plerũque festa sua polluit
hederam existimando sicut in poetis aut libero patre: aut Sileno qui omnino nescit
quibus coronetur. Ex simylace fiunt cõdicilli propriũque materiei est ut ãmota au/
ribus leuẽ sonũ reddat. Hederẹ mira proditur natura ad experienda uina. Si uas fiat
e ligno eius uina transfluere ac remanere aquã si qua mixta fuerit.

INterea & quẹ frigidis gaudent & aquaticis frutices dixisse cõueniat prẹcipatũ
in his tenebunt barũdines belli pacisqꝫ experimentis necessarie atqꝫ in deliciis gratẹ
Tegulo eaꝝ domos suas Septẽtrionales populi operiũt durãt que eius alta tecta. Et
in reliquo uero orbe & cameras leuissime suspẽdunt chartisqꝫ seruiunt. Calami egy/
pti maxime cognatione quadã papyri probatiores tamẽ gnidi & qui in Asia circa ane
ticum lacum nascunt. Nostratibus fungosior subest natura cartilagine bibula: quẹ
cauo corpore intus superne tenui inarescit ligno fissilis prẹacuta sẹmper acie geicula
ta. Cẹtero gracilitas nodisque distincta leni fastigio tenuatur in cacumine crassiore
panniculẹ coma: neqꝫ hac superuacua aut eni pluma strata cauponaꝝ replet aut ubi
limosiore callo induruit sicut in belgis cõtusa ac interiecta nauiũ cõmissuris ferru/
minat. Textus glutino tenatior rimisqꝫ explẽdis fidelior pice. Calamis orietis popu/
li bella. Conficinnt irreuocabili hamo noxiẹ mortẽ accelerant. Est penna addita cala
mis fitqꝫ et ex ipso telum aliud fracto in uulneribus his armis solẽ ipsum obũbrãt
propter hoc maxime serenos dies optant. Odere uẽtos & imbres qui inter illos pacẽ
esse cogunt: ac si quis ẹthiopas ẹgyptũ arabas Indos scythas bactras sarmatarũ tot
gentes et orientis omniaque parthoꝝ regna diligentius computet ẹqua ferme pars

hominũ in toto mũdo calamis ſuperata degit: pręcipuus hic uſus in creta bellatores ſuos pręcipitauit. Sed in hoc quoq; ut in cęteris rebus uicit Italia: quando nullus ſagittis aptior calamus q̃ in Rheno Bononieſi amne cui plurima eſt medulla pōdus que uoluere & contra flatus quoq; pernicax libro quidẽ non eadẽ gratia. Bellicis hoc et creticis cōmẽdationibus q̃q̃ pręferant̃ indi: quorum alia quibuſdã uidet̃ natura quoniam & haſtarum uicem prębent additis cuſpidibus.

HArundini quidã indice arborea amplitudo qualẽ uulgo in templis uidemus Differre mares ac fęminas in his quoq; Indi tradũt. Spiſſius mari corpus fęminę capacius. Nauigioꝝ etiam uicẽ pręſtant ſi credimus ſingula ĩternodia. Circa aceſſinem amnem maxime naſcit̃. Harũdo omnis ex una ſtirpe numeroſa atq; etiam reciſa ſecundius reſurgit. Radix natura uiuax geniculata & ipſa folia indicis tantum breuia Omnibus uero a nodo orſa cum cõplexu tenues per ambitũ induerũt tunicas atque a medio internodio q̃plurimũ deſinunt ueſtire procũbuntq; latera harũdini calamo que in rotũditatẽ bina ſuper nodos alternos ſemper inguine ut alterũ ad dexteram fiat: alteꝝ ſuperiore geniculo ab leua per uices. Inde exeũt aliquando rami qui ſunt calami tenues plura autẽ genera alia ſpiſſior dẽſiorq; geniculis breuibuſ internodiis alia rarior maioribus tenuiorq; & ipſa. Calamus uero alius totus cõcauus quẽ ſyrigã uocant utiliſſimus fiſtulis quoniam nihil eſt ei cartilaginis atq; carnis orchomenius et cõtinuo foramine peruius quẽ auleticon uocant: hic tibiis utilior: fiſtulis ille. Eſt alius craſſiore ligno & tenui foramine hunc totũ fungoſa replet medulla alius breuior: alius procerior exilior craſſiorq; fruticoſiſſimus qui uocatur donax non niſi in aquaticis natus: quoniam ad hęc differẽtia eſt multũ pręlata harũdini quę in ſiccis prouenit. Suum genus ſagittario calamo ut diximus: ſed Cretico lõgiſſimis ĩternodiis obſequiũq; quo libeat flecti calefacto. Differentias faciũt & folia non multitudine Veꝝ et colore ualidi laconicis & ab una parte dẽſiora quales in totũ circa ſtagna gigni putant diſſimiles amnicis longis qui ueſtiũtur foliis ſpacioſius a nodo ſcãdẽte complexu. Eſt & obliqua harundo non in excęlſitate naſcens ſed iuxta terrã fruticis modo ſe ſpargẽs ſuauiſſima in teneritate animalibus uocat̃ a quibuſdã elegia. Eſt et in Italia naſcens adarca nomine paluſtris ex cortice tantũ: ſed ipſa coma utiliſſima dentibus quoniam uis eadẽ quę ſinapi. De orchomenii harũdinetis lacus accuratius dici cogit. Admiratio antiqua Caratiam uocabant craſſiorẽ firmiorẽq; plotiã non ſubtiliorem hanc in iſulis fluitãtibus natam: illam in ripis expaciantis lacus. Tertia harũdo eſt tibialis calami quẽ auleticõ uocabant. Nono hęc anno naſcebat̃. Nam et lacus incremẽta hęc tẽporis ſpatio ſeruabat prodigioſus ſi quando amplitudinẽ biẽnio extẽdiſſet: quod notatũ apud cheroniã in fauſto atheniẽſiũ & thebayda ſępe uocatur ifluente zephiſſo. Cum igitur anno permãſerit inũdatio proficiunt in aucupatoriã quoq; amplitudinẽ uocatur zeugite cõtra bombicie maturius reciproco graciles fęminaꝝ latiore folio atq; candidiore modica lanugine aut oino nulla ſpadonũ nomine iſignibus: hinc erant armamẽta ad icluſos cantus nõ ſilẽdos ex reliquo curę miraculo ut uenia fit argẽto iam pocius cani. Cedi ſolebãt tẽpeſtiue uſq; ad ãtigeidẽ tibicinẽ cũ ad huc ſimplici muſica uterẽtur. Sub arcturo ſic pręparate aliquot poſt annos utiles eſſe icipiebant: tunc quoq; multa domãdę exercitatione ut canere tibię ipſę educẽdę comprimentibus ſe liguribus: quod erat illis theatroꝝ moribus utilius Poſtq̃ uarietas acceſſit & cantus quoq; luxuria antecedi ſtulticia cępte & fieri utiles in trimatu apertioribus eaꝝ ungulis ad flectẽdos ſonos quę inde ſunt & hodie ſed tunc ex ſua quaq; tantũ harũdine cõgruere perſuaſum erat & eam quę radicem anteceſſerat leue tibię cõuenire q; cacume dexterę imẽſum quãtum pręlatis: quas ipſe cephiſus aluiſſet. Nũc ſacrifice tuſcoꝝ e buxo ludicrę uero lotho oſſibus ue aſininis et argẽto fiunt. Aucupatoria harũdo a panormo laudatiſſima piſcatoria ab aritana ex

Africa: barūdis Italiq usus ad uineas maxiē. Cato eam seri iubet in humidis agris bipalio subacto prius solo oculis dispositis iteruallo ternoꝝ pedū simul & corrudā unde aspergi fiant concordare amiciciam.

SAlicis uero circa quam nulla aquaticiaꝝ utilior licet populi ictilibus placeant et cecubū durāt licet alni sępes muniant contraq; erūpētiū amniū ipetus ripaꝝ muro in tutela ruris excubent in aqua satę cesęq; densius in numero herede prosint.

SAlicis statim plura genera. Nanq; & in proceritatem magnam emittunt iuges uineaꝝ perticas: pariūtq; balteo corticis uincula: & aliq uirgas sequaces ad iuncturas lęticiq alias prętenues uiminibus texēdis spectabili subtilitate. Rursus aliq firmiores corbibus ac plurimę agricolaꝝ supellectili candidiores ablato cortice leui q; tractatu ut melioribus uasis q̄ ut ne corio fiant eadē atq; etiam supinaꝝ in delicias cathedraꝝ aptissime. Et ceduq salici fertilitas densiorq; tonsura ex breui pugno uerius q̄ ramo non ut remur in nouissimis curanda arbore nullius quippe tutior redditus est minoris ue ipendii aut tēpestatū securior. Tertiū locum ei in extimatione ruris Cato attribuit prioréque q̄ oliuetis q̄ que frumēto aut pratis: nec quia defuit alia uincula si quidē & genistę & populi & ulmi et sanguinei frutices et betulę et barūdo scissa et barūdinum folia ut in liguria & uitis ipsa recisisq; aculeis rubi alligant & intorta corilus mirumq; contuso ligno alicui maiores ad uincula esse uires. Salici autē pręcipua dos finditur gręca rubens candior amerina. sed paulo fragilior ideo solido ligat nexu. In Asia tria genera obseruant. Nigram utiliorē uiminibus: candidam agricolarum usibus. Tertiam quę breuissima est belycē uocant: apud nos quoq; multi totidem generibus nomina iponūt. Viminalē uocant eandē purpuream. Alterā uitelinam a colore que sit tenuior. Tertiam gallicam quę tenuissima.

NEc in fruticum nec in ueprium caulium ue: neq; in herbaꝝ aut alio ullo q̄ suo genere numerentur iure scirpi fragiles palustresq; & tegulum tegetesq; e quibus detracto cortice candelę luminibus & funeribus seruiūt firmior quibusdā in locis eaꝝ rigor. Nanq; his uelificant nō in pado tantū nautici: ueꝝ & in mari piscator africus prępostero more uela intra malos suspēdens & mapalia sua mauri tegunt proxime extimantiq; hoc uideatur esse quod in iteriore parte mūdi papyri usui: sed frutectosi generis sunt.

INter aquaticas arbores & rubi atq; sambuci fungosi generis aliter tamē q̄ feru lę quippe plus ligni est succiq; sambuco ex qua magis canorā buccinā tubāq; credit pastor ibi ęsam. Vbi galloꝝ cantū frutex ille non exaudiat. Rubi mora ferūt et alio genere similitudinē rosę quę uocatur Cynosbatos. Tertiū genus Ideū uocant gręci a loco tenuior est q̄ cętera minoribusq; spinis & minus aduncis. Flos enī cōtra lippitudines illinit̄ ex melle & igni sacro. Contra stomachi quoq; uicia bibit̄ ex aq̄ Sambuci acinos habēt nigros atq; paruos humoris lenti ificiendo maxime capillo qui & ipsi aqua decocti mandunt̄.

HVmor & cortici arboꝝ est qui sanguis eaꝝ itelligi debet. Nō idē omnibus ficis lacteus: huic & caseos figurandos coaguli uis. Ceratis gūmosus: ulmis saliuosus lentus ac pinguis malis uitibus pyris aquosus uinatior: quibus lētior atq; in totum corpore arboꝝ ut reliquorum animaliū cutis sanguis caro nerui uenę ossa medullę pro cute cortex. Mirum is in moro medicis succū quęrētibus fere hora diei secunda lapide icisus manat altius fractus siccus uidet̄ proximi plerisq; adipes hi uocantur a colore arboꝝ mollis ac pessima: pars ligni etiam in robore facile putrescens terredini est obnoctia: quare semper amputabitur. Subest huic caro cui ossa idem materie

optimum. Alternant fructus quibus siccius lignum ut olea magisq̃ quibus carno/
sum ut cerasus nec omnibus adipes carnes ue large sicuti nec animalium acerrimis
ne uirum habent. Buxus cornus olea nec medullam minimumq; etiam sanguinis
sicuti ossa non habent sorba carnem sambuci & plurimam ambę medullam nec ba/
rũdines maiori ex parte in q̃rundã arborum carnibus pulpę uenęque sunt. Discri/
men earum facile. Venę candidiores latioresq; pulpę fistilibus insunt. Ideo fit ut
aure ad caput trabis quantum lib& prelonge admota ictus ab altero capite uel gra/
uis sentiatur penetrante rectis meatibus sono. Vnde deprehẽditur an tota sit ma/
teries nodisq; concisa. Quibusdam sunt tubera sicut sunt ĩ carne glandia. In his nec
uena nec pulpa quodam callo carnis in se conuoluto hoc preciosissimum in citro &
acere. Cetera mensarum genera fissis arboribus circinantur in pulpam. Alioquin
fragilis est& uena ĩ orbẽ arboris cesa. Fagi pectines trãsuersi in pulpa apud ãtiquos
inde & uasis bonos. M. Curius iurauit se ex preda nihil attigisse preter guttum fa/
gineum quo sacrificaret. Lignum in longitudinem fluctuatur. At quę pars fuit ab
radice ualidius scidit. Quibusdam pulpa sine uenis mero stamine & tenui constat
hęc maxime fissilia. Alia frangi celeriora q̃ findi quibus pulpa non est ut oleę uites
At e contrario totum a carne corpus fico tota ossea est. Ilex ornus robur cytisus mo/
rus hebenus lothos & quę sine medulla esse diximus. Ceteris nigricans color fulua
cornus in uenabulis nit& incisuris nodata propter decorem cedrus & larix & iuni/
perus rubent

LArix fęminam habet quam greci uocant agelida mellei coloris iuentũ pictoꝝ
tabulis ĩmortale nullisq; fixile rimis: hoc lignũ proximũ medullę est in abiete
quoniam leuson greci uocant. Cedrus quoq; durissima quę medullę proxima ut in
corpore ossa. Deraso modo limo & sambuci iteriora mire firma tradunt. Nanq; qui
uenabula ex ea faciũt preferunt oĩbus. Constat enĩ ex cute & ossibus cedi tẽpestiuum
quę decorticẽtur ut teretes ad tẽpla: ceterosq; usus rotundi cũ germinant. Alias corti
ce iextricabili & carie subnascẽte ei materiaq; nigrescẽte tigna & quibus aufert secu/
ris corticẽ a bruma ad fauoniũ aut si preuenire cogamur arcturi occasum & ante eũ
fidiculę. Nouissima ratione solstitio dies sydeꝝ boꝝ reddẽtur suo loco uulgo satis
putant obseruare ne qua dedolanda sternant ante editos suos fructus. Robur uere
cęsum teredinẽ sentit. Bruma autẽ neq; uiciat neq; findit. Alias obnoctiũ etiam ut
torqueat sese findatq; quod in subere tẽpestiue quoq; cęso euenit. Infinitum refert &
lunaris ratio nec nisi xx. in xxx. cędi uolunt. Inter omnes uero cõuenit utilissime in
coitu eius sterni: quẽ diem alii interlunium: alii silentis lunę appellãt. Sic certe Ti/
berius Cesar cum cremato ponte naumachiario laricos ad restituẽdum cędi in retia
prefiniuit. Quidam dicunt ut in coitu & sub terra sit lima quod fieri nõ potest nisi
noctu ac si cõputant coitus in nouissimũ diẽ brumę illa fit eterna materies. Proxie
cum supradictis syderibus quidã & canis ortum adiũt & sic cęsas materies in forũ
augustum nec nouellę autẽ ad materiẽ nec ueteres utilissimę. Circũcisas quoque ad
medullam aliqui non utiliter relinquũt ut omnis humor stantibus defluat. Mirũ
apud antiquos primo punico bello classem diui iulii Imperatoris ab arbore exc sa
lx. die nauigasse. Cõtra uero hieronẽ regẽ ccxx naues effectas diebus xlv. tradit l. piso
Secũdo quoq; punico bello Scipionis classis xl. die a securi nauigauit. Tantũ tẽpesti
uitas & inrapida celeritate pollet. Cato hominũ summus in omni usu hęc de mate/
rius adiicit prelũ e sapino atra potissimũ facito ulmeã pineã nuceam: hanc atq; aliam
materiam omnẽ cum effodies luna decrescẽte eximito post meridiẽ sine uẽto austro
Tum erit tẽpestiua cum semen suum maturꝝ erit. Caueto ne per rorẽ trabas aut do/
les. Idẽq; mos nisi in trimestri lunaq; dimidiata ne tangas materiẽ tum ne effodias
aut precidas abs terra: Diebus quattuor proximis quibus luna plena fuerit optime
eximitur. Omnino caueto nigrã materiẽ ne doles neue cędas neue tangas nisi siccã

neue gelidam neue roriletam. Tiberius idem & in capillo tondēdo seruauit. Inter/
lunia. M. Vario aduersus defluuia prçcipit obseruandū id a plenilunio larici et ma/
gis abieti succisis humor diu defluit: hç omniū arborū altissime ac rectissime nauiū
malis antennisq; propter leuitatē prçfert abies. Cōmunia his pinoque & quadripar
titos uenarū cursus biffidosue habeant uel omnino simplices. Fabrorū itestina ope
raria medulla sectilis optima quadripartita materies & mollior q̄ çeterç intellectus
in cortice protinus peritis. Abietis quç ps altera fuit e nodis est & hac qua diximus
ratione fluuiata decorticat atq; ita sapinus uocatur. Superior pars nodosa duriorq;
substerna. Et in ipsis autē arboribus robustiores aquilonię partes & in totū deterio/
res & humidis opacisq; spissiores ex apricis ac diuturne & ideo Romę hçc inferna
abies supernati prçfert. Est pergētiū quoq; regiōes in his differētia alpibus appēnino
que laudatissimę in gallia curibus ac monte uesuuio in corsica bithynia ponto mace
donia deteriores. Aeneatica & arcadia pessima parnasia & euboyca: quoniam ramosę
ibi & cōtortę putrescētesq; facile. At cedrus in Creta africa syria laudatissiā cedri oleo
perunēta materies nec rimā nec cariem sentit. Iunipero eadē uirtus quę cedro. Vasta
hçc in hyspania maximeq; uaccis eis medulla eius ubicūq; solidior etiā q̄ cedris. Pi
bheum omniū uicium uocāt spiras ubi se cōuoluere uenę atq; nodi. Inueniunt qui/
busdā sicut in marmore cētra idest duricia clauo similis inimica seris & quędam forte
accidūt in lapide comprçhenso aut recepto in corpus aut alterius arboris ramo. Me/
garis diu stetit oleaster in foro: cui uiri fortes affixerant arma: quę cortice ambiente
ętas longa ocultauerat. Fuitq; arbor illa fatalis excidio urbis prçmonitis oraculo cū
arbor arma peperisset: quod succise accidit ocreis galeisq; intus repertis. Ferunt lapi/
des ita inuentos ad cōtinēdos partus esse remedio.

AMplissima arborū ad hoc cui existimatur Romę uisa: quam propter miraculū
Tiberius Cęsar in eodē pōte naumachiario exposuerat aduectā cum reliqua materie
durauitq; ad neronis principis amphiteatrum. Fuit autem trabs e larice lōga pedes
cxx bipedali crassitudine aequalis quo intelligebatur uix credibilis reliqua altitudo
fastigium ad cacumen existimantibus. Fuit & memoria nostra ut in porticibus se/
ctorum a M. agrippaçque relicta miraculi causa quę de libatorio superfuerat xx pe/
dibus breuior sesquipedali crassitudine. Abies admirationis prçcipue uisa est in na
ui quę ex ęgypto C. principis iussu ob elisū in uaticano circo statutū quattuor trū/
cos lapidis eiusdē ad sustinendū eum adduxit: qua naue nihil admirabilius uisum
in mari certū est cxx modii tunc lentis pro sabura ei fuere: longitudo spaciū obtinu
it. Magna ex parte hostiensis portus latere leuo. Ibi nanq; demersa est Claudio pri/
cipe cum tribus populi molibus turriū altitudie in ea exędificatis obiter puteolano
puluere aduectisq;. Arboris eius crassitudo quattuor hominū ulnas cōplectentium
implebat: uulgoq; auditur lxxx. numinū & pluris malos aduenūdari eos usus rates
uero conuectari xl. sestertiis plerasq;. At in ęgypto ac syria reges iopia abietis. Cedro
ad classes ferunt usi: maxima ea in Cypro tradit ad undeceremem. Demetri succisa
cxxx. pedum lōgitudinis: latitudinis uero ad triū hominū complexum. Germanię
prędones singulis arboribus cauatis nauigāt quarū quędam & xxx. homines ferunt
Spississima ex omni materie ideo & grauissima iudicat hebenus & buxus graciles
natura. Neutra in aquis fluitat nec suber si dematur cortex nec larix. Et reliquis suc/
cissima lothos quę Romę ita appellat. Deinde robur exalburnatū & huic nigricās
color magisq; etiam cytiso quę proxime accedere hebeno uidet q̄q̄ non desint qui
syriacas therebyntos nigriores affirmēt. Celebrat & therides nomine calices ex the/
rebintino solitus facere torno: per quā probatur materies omniū hęc sola ungi uult
meliorque fit oleę odore myrrę adulterat. In glande ac pyro siluestri tinctis atque in
medicamine decoctis oibus quę diximus spissa firmitas. Ab his proxima est cornus

quę nō poteſt uideri materies propter exilitatē ſed lignū nō alio pene q̄ ad radios rotarum utile aut ſi quid une cuneandū dandum ſit. in ligno clauis ue figende ſeu ferreis ilex item & oleaſter & olea atq; caſtanea carpinus populus hęc omia & criſpa aceris modo ſi ulla materies idonea eſt & ramis ſaepe deputatis caſtratio illis eſt adimitq; uires de cęteris pleriſq; horum ſicut utiq; robori tanta duricia eſt ut terebrari niſi madefactum nō queat & ne ſic quidem adactus auelli clauus e diuerſo clauū non ten& cedrus molliſſima tilia eadem uidetur & calidiſſima argumentum afferūt quod citiſſime aſcias retundat. Calide morus laurus hedera & omnes quibus ignitaria fiunt. Exploratorum hoc uſus in caſtris paſtorumq; reperit quoniam ad excutiendum ignem non ſemper lapidis occaſio eſt. Teritur. ergo lignum ligno ignemq; concipit a teritu excipiente materia arigi fomicis fungi uel foliorum facilime conceptu. Sed nihil hedera preſtantius quae teratur lauro laurumq; terat. Probatur & uitis & ex ſilueſtribus alia q̄ labruſca & ipſa hederę modo arborem ſcādens frigidiſſima quęcunq; aquatica lentiſſima autem & ideo ſcutis faciendis aptiſſima quorū plaga contrahit ſe protinus clauditq; ſuum uulnus. Et ob id contumatius tranſmittit ferrum in quo ſunt genere fici frutex ſalix tilia betula ſambucus populus utręq; leuiſſimę ex his ſicut & ſalix ideoq; utiliſſimę. Oes autē ad eiſtas quęcūq; flexili crate conſtant habent & candorem rigoremq; & inſculpturis facilitatem. Eſt lenticia platano ſed madide ſicut aluo ſiccior eadem ulmo traxino moro ceraſo ſed pōderoſior Rigorē fortiſſime ſeruat ulmus ob id cardinibus craſſamētiſq; portarum utiliſſima quoniam minime torquetur permutanda tamen ſit ut cacumen ab inferiore ſit cardīe radix ſupior palma eſt mollis et ſuberis materies ſpiſſa & malus pyruſq; necnō acer ſcilicet fragiles & quęcūq; criſpa i oībus ſilueſtria et maſcula differētia cuiuſq; generis auget & infecunda firmiora fertilibus niſi q̄ in genere mares ferūt ſicut cupręſſus & cornus. Cariem uetuſtatēq; non ſentiūt cupręſſus cedrus hebenus lotbus buxus taxus Iuniperus oleaſter & olea: ex reliquis tardiſſimę larix robur ſuber caſtanea iuglans. Rimam ſciſſuramq; nō capit ſpōte cedrus cupręſſus olea. buxus maxie Aeterna putant hebenū & cupręſſum cedrūq; claro de oībus materiis iudicio. In tēplo ephesię dianę utpote cum tota aſia extruēte cum quadrīgentis annis peractum ſit. Conuenit tectū eius eſſe cedrinis trabibus de ipſo ſimulacro deę ambigit. Cęterum ex hebeno eſſe tradunt. Mutianus ter Conſul ex his qui proxie uiſo eo ſcripſere uitigineum & nūq̄ mutatum ſepties reſtituto tēplo. Hanc materiē elegiſſe eande cometiam nomē artificis nūcupans quod equidē miror cum antiquiorē minerua: nunc quoq; modo libero patri uetuſtatē attribuat. Adicit multis foraminibus nardi rigari ut medicatus humor alat teneatq; iuncturas quas et ipſas eſſe modicas admodū miror. Valuas eſſe e cupręſſo et iam quadringentis prope annis durare materiē oēm nouę ſimilem. Idq; notādū ualuas in glutinis cōpage quadriēnio fuiſſe. Cupręſſus inter eas electa: quoniam prēter cętera uno genere materie nitor maxime ualeat ęternus. Non ne ſimulacrum Iouis in arce e cupręſſo durat a condita urbe dlxi dicatum Memorabile etiam uticę tēplum apollinis ubi e cedro numidica trabes durant ita ut poſita fuere prima urbis eius origine ānis cclxxxviii. Et in hiſpania Saguncti tēplū dianę a zachinteo aduectę cum cōditoribus anno cc. ante excidium Troię ut auctor eſt bocchus. Infra oppidum ipſum id habens. Aeui pepercit religione inductus hānibal Iuniperi trabibus etiam num durantibus. Super omnia momorat ędes in aulide eiuſdē deę ſęculis ante troianū bellū exędificata: quoniam genera materie ſcietia oblitterata ſunt in plenū dici non poteſt ut quęq; etiam odore pręcellant ea ętermitate pręſtare prędictis: morus proxime laudat: quę uetuſtate etiam nigreſcit: et quędam tamen in aliis diuturniora ſunt uſibus q̄ alia. Vlmus in prefata firma robur detoſtū et in aquis quercus obruta. Eadē ſuper terrā rimoſa facit opera torquendo ſeſe larix in humore pręcipua et alnus nigra. Robur marina aqua corrumpitur non iprobat

in aqua fagus & iuglans hae quidem in his quę defodiuntur uel principales. Item iuniperus eadē & subdialibus aptissima. Fagus & cedrus celeriter marcescunt. Aesculus quoq; humoris impatiens contra adacta in terram. In palustribus alnus ęterna oneris quantilib& patiens cerasus firma. Vlmus & fraxinus lentae sed facile panduntur. Flexibiles tamen stantesq; a circumcisura siccate fideliores laricem in maritimis nauibus obnoxiam teredini tradūt & omnia pręterq̄ oleastrum & oleam Quędam enim in mari quędam in terra uitiis oportuniora

INtestantium quattuor genera teredines capite ad portionem grauissiō rodūt dentibus hę tantum in mari sentiūtur nec aliam putant teredinem proprie dici. Terrestres tineas uocant culicibus uero similis thiphas. Quartum est e uermiculorum genere & eorum alii putrescente succo ipsa materie alii pariunt sicut in arboribus ex his qui cerastes uocantur cum tantum eroserint ut circumagant se generante alium haec nasci probib& in aliis amaritudo ut cupręsso in aliis duricia ut buxo. Tradunt & abietem circa germinationes decorticatam qua diximus luna aquis nō corrumpi alexandri magni comites prodiderunt in tilo rubri maris insula arbores esse ex quibus naues fierent quasi cc annis durantes inuentas & si mergerentur incorruptas in eadem esse fruticem baculis tantum idoneę crassitudinis uarium tygrium maculis ponderosum & cum inspissiora decidat uitri modo fragilem

APud nos materię findūtur aliquę sponte ob id architecti eas fimo illitas siccari iubent ut afflatus non noceat pondus sustinere ualide larix abies etiam in transuersum positę. Robur olea incuruatur cęditq; ponderi illę renituntur ne temere rūpat̄ prius q̄ carie q̄ uitiis deficiunt. Et palma arbor ualida. In diuersum enī curuatur et populus contra omnia iferiora finditur: palma e cōtrario fornicatim. Pinus & cupręssus aduersus cariem tineasq; firmissime facile pandit̄ iuglans. Fiunt enī & ex ea trabes fraxigi se prenūtiat strepitu quod & in andro accidit cū e balneis territi sono profugerūt. Pinus piceę alni ad aquar̄ ductus in tobos cauant̄. Obrutę terra pluris durant annis. Eędem si non tegantur cito senescunt. Miro modo fortiores si buōr extra quoq; superstit. Firmissima infra tectum abies eadem ualuarum repagulis & ad quaecunq; libeat intęstina opera aptissima. Siue gręco siue cāpano siue siculo fabricę artis genere spectabilis ramētorum crinibus pampinato semper orbe se uoluens ad incitatus runtinarum raptus & eadem curuis maxime sotiabilis glutino in tantum ut findatur anteq̄ solida est

MAgna autem & glutinatio propterea quę sectilibus lamis ac in alio genere operiuntur staminea in hoc usu probant uenam & uocant fertilem argumento similitudinis quoniam lacunose crispa in omni genere & glutinum abdicant. Quędam & inter et cū aliis insociabili glutiō sicut robius nec fere coherent nisi similia natura ut si quis lapidem lignumq; non coniungat. Cornum maxime ut sorbus carpinus buxus postea talia cuicunq; operi facilia flexiliaq; omnia quę lenta diximus pręterq̄ morus et caprificus durabilia ac sectilia quę modice humida. Arida enim latius q̄ teras cedunt. Viridia prętер robur et buxum pertinatius resistunt ferarumq; dentes replēt aequalitate inerti qua de causa alterna iclinatiōe egerūt serobem. Obediētissima quocūq; in ope fraxinus eadēq; corilo hastis melior coruo leuior sorbo lentior. Gallica uero etiam ad currus flexibilis. Vitē emularetur ulmus en pondus esset i culpa ficilis et fagus q̄q̄ fragilis et tenera. Eadem fictilibus laminis i tenui flexilis capsisq; ac ferineis sola utilis secat̄ in laminas pertenues et ilex colore quoq; non nigrata sed maxime fida his quę terant̄ ut rotar̄ axibus ad quos lentore fraxinus sicut duritia

ilex in utroq; legitur ulmus. Sunt uero & parui usus fabrilium ministeriorum insignes ideoq; proditum terebris uaginas ex oleastro buxo ilice ulmo fraxino utilissimas fieri ex hisdē malleos maioresq; e pino & ilice. Et his autē maior ad firmitatē causa tempestiuę cesurę q̄ immaturę. Quippe cum ex olea durissimo ligno cardines ī foribus diutius immoti plātę modo germinauerunt cato uectes aquifolios laureos ulmeos fieri iub& biginus manubria rusticis carpinea ilignea cerrea quę in lamis siccatur quorumq; operimēto uestiatur alia materies precipua sunt citrus therebintus aceris genera buxus palma aquifolium ilex sambuci radix populus Dat & alnus ut dictū est suber sectile sicut citrū acerq; nec aliarum tubera ī prętio mediaq; arbor pars crispior & quo propior radici minoribus magisq; flexilis maculis. Hec pria origo luxurie arborum. Alia ītegi & uiliores ligno prętiosiores cortices fieri ut una arbor saepius uenir& excogitate sunt & ligni bratęę nec satis coepere tingi animalū cornua dentes secari lignumq; ebore distingui mox operire placuit deinde materiē et in mari quęri. Testudo in hoc secta nuperq; portentosis ingeniis principatu neronis inuentum ut pigmentis perder& se plerisq; ueniret imitata lignum sic lectis prętia quęruntur sic therebyntum unici iubent sic citrum prętiosius fieri sic acer decipi modo luxuria non fuerat contenta ligno iam lignum emi testudinem facit

VIta arborum quarundam immensa credi potest si quis profunda mundi & saltus inaccessos cogitet. Verum ex his quas memoria hominū custodit durant in lintermino africani prioris manu satę oliuę. Item myrtus eodem loco conspicuę magnitudinis: Subest specus in quo manes eius custodire draco traditur. Romę uero lotbos ī lucinę area anno qui fuit sine magistratibus cccclxix urbis ubi ęde condita incertum ipsa quantum uetustior esse quidem uetustiorem non est dubium cum ab eo luco lucina nominetur hunc circiter annum habet antiquior sed incerta eius ętas quę capillata dicitur quoniā uestalium uirginum capillus ad eam deferur. Vetus altera lotbos in ulcanali quod romulus constituit ex victoria decimis equeua urbi intelligitur ut auctor est. Massurius. Radices eius in forum usq; caesaris p stationes municipiorum penetrant Fuit cum ea cupręssus ęqualis circa supręma neronis principis prolapsa atq; neglecta. Vetustior autē urbe in uaticano ilex in qua titulus cere is litteris hetruscis religione arbore iam tunc dignā fuisse significat. Tyburtes quoq; originē multo ante urbem Romam habent. Apud eos extant ilices tres etiā tyburtino conditore eoꝝ uetustiores apud quas inauguratus traditur Fuisse autē eū tradūt filium amphiarai qui apud thebas obierit una ętate ante Iliacū bellū. Sunt auctores et delphicam platanū agamemnonis manu satam & alteram in caphia arcadię luco Sunt hodie ex aduerso iliensium urbis iuxta bellespontū prothesilai sepulcro arbores quę omnibus e phebis eius cum in tantū accreuere ut ilium aspiciant inarescunt rursusq; adolescunt. Iuxta urbē autem quercus in ili tumulo tunc satę deum eū cępit ilium uocari. Argis dea etiam num durare dicunt ad quā io in uaccam mutatam argus alligauerit. In ponto citra heracleam arę sunt Iouis statiui cognomine ubi quercus duę ab hercule satę. In eodē tractu portus amyci est hebrice rege interfecto clarus eius tumulus a supręmo die lauro tegitur quam insanam uocant: quoniam si quid ex ea decerptū interat nauibus iurgia fiant donec abiciat. Regione aulotrene diximus per quam ab apamea in phrygiam itur. Ibi platanus ostenditur ex qua pepedit Marsia uictus ab apolline quę iam magnitudine electa est. Necnō palma deli. Ab eiusdē dei ętate conspicit olympię oleastri ex quo primus hercules coronatus est et nūc custodit religiose. Athenis quoq; olea durare tradit in certamie edito a minerua

EX diuerso breuissima uita est punicis fico malis. Et ex his prękocibus breuior quā serotinis dulcibus quā accitis & diutior in punicis sunt in uitibus prękipueque

fertilioribus. Grecinus auctor est sexagenis annis durasse uites uidetur & aquatice celerius interire. Senescunt quidem uelociter sed e radicibus repullulant laurus et mali & punice firmissime ergo ad uidēdum oleę ut quas durare annis cc. iter auctores conueniat. Est & in suburbano Tusculani agri colle qui corne appellat lucus antiqua religione dianę sacratus a latio uelut arte tōsili coma faginei moris. In hoc arborem eximiam ętate nostra adamauit passienus. Crispus bis consul orator agrypinę matrimonio a nerone priuigno clarior postea osculari cōplectiq; eam solitus nō cubare sub ea uinūq; illi affundere uicina luco est. Ilex & ipsa nobilis xxxv. pedum ambitu Caudici x. arbores mittens singulas magnitudinis uisendę siluam sola faciens hederam necari arbores certū est. Similem quidem & in uisco tametsi tardiorem iniuriam eay arbitrant: nanq; & hoc prēter fructus agnoscit non in nouissimis mirabile.

QVędam enim in terra gigni non possunt & in arboribus nascūt. Nanque cū sedē suam non habeant in alienа uiuūt sicut uiscum. Est & in syria herba quę uocat cassitias non tantū arboribus sed ipsis ętiam spinis circūuolues sese. Itē circa tempe thessalica quę polipodion uocat & quę dolicos ac serpulū. Olęastro quoq; deputato quod gignit uocant phamnos: quod uero in hispania fullonia hypophaton in cauliculis inanibus foliis paruis radice alba: cuius succus ad detractiones in comitiali morbo utilissimus habet.

VIsci tria genera. Nanq; est in abiete larice stelim dicit euboea nasci hyphear arcadia. Viscum autē in quercu robore ilice pino siluestri therebynto nec aliis arboribus adnasci: pleriq; copiosissimū in quercu ad hasphear uocant. In omni arbore excepta ilice & quercu differētiam facit odor uirusq; & foliū non iucūdi odoris. In utroq; uisco amaro & lento hypear ad saginanda pecora utilius. Vitia modo purgat primo deinde pinguefacit quę suffecere purgatio in quibus sit aliqua tabes ītus negant durare eam edendi ratio ętatis quadragenis diebus adiciūt. Discrimen uero in his quę folia mutant & ipsi decidere contra ibęrere irato ięterna frōte. Omnino autē satum nullo modo nascitur: nec nisi per aliuum auiū redditum maxime palumbi ac turdi. Hęc est natura ut nisi maturatū in uentre auiū non proueniat. Altitudo eius nō excedit cubitalē semper fruticosi ac uiridis: mas fertilis. fęmina sterilis aliquādo non fert. Viscū fit ex acinis qui colligunt messium tempore immaturi. Nam si ac cessere imbres amplitudine quidem augentur uisco uero marcescūt. Siccātur deide & atridi tonduntur ac conditi in aqua putrescunt duodenis fere diebus. Vnumq; horum putrescendo graciam inuenit inde inprofluente rursus malleo tonsi amissis corticibus interiore carne lentescunt hoc est uiscum pennis auium tactu ligādis oleo subactum cum libeat insidias molliri. Non est omittenda in ea re galliarum admiratio nihil habent druidę ita suos appellāt magos uisco & arbore in qua gignatur si modo sit robur sacratius iam per se roborum eligunt lucos nec ulla sacra sine ea frōde conficiunt ut inde appellati quoq; interprętatione gręca possint druidę uideri enim uero quicquid agnoscatur ilis e celo missum putat signumq; esse electę ab ipso deo arboris. Est autem id rarum admodum inuentum & repertum magna religione petitur & ante omnia vi luna quę principia mensium annorumque bis facit et sęculi post xxx. annum quia iam uirium abunde habeat nec sit sui dimidia omnia sanantem appellat suo uocabulo sacrificio epulisq; rite sub arbore cōparatis duos admouent candidi coloris tauros: quoy cornua cum primū uinciant sacerdos cādida ueste cultus: arborē scandit falce aurea demetit candido id excipit sago. Tum deide uictimas imolant prękātes ut suum donum deus prospey faciat is quibus dederit fęcunditatem eo poto dari cuicūque animalium sterili arbitrant & contra uenena oia esse remedio: Tanta gentium in rebus friuolis plerūq; religio est.

NATVRA ARBORVM TERRA MARIQVE sponte prouenientium dicta est. Restat earum quę arte et humanis ingeniis fiunt uerius q̃ nascatur sed prius mirari succurrit quare tulerimus penuria pro indiuiso possessa a feris depugnate cum his homie circa caducos fructus: circa pedentes uero & cum alitibus in tanta delicia⁊ precia uenisse clarissimo ut equidem arbitror exeplo L. Crassi atque. C N. domicii enobardi Crassus orator fuit in primis nominis Romani domus eius magnifica sed aliquanto prestantior in eodem palacio. Q. Catuli qui Cymbros cum C. Mario fudit: multo uero pulcherrima consensu omnium ętate ea i colle uiminali. C. aquilii. Equitis Ro. Clarior is etiam tum iuris ciuilis scientia cui tamen obiecta crasso sua est nobilissimarũ gentiũ ambo crassus atq; domitius censurã post cõsulatus simul gessere anno conditę urbis de. lxii frequentem iurgiis propter dissimilitudinem mo⁊. Tunc. Cn. Domitius ut erat uehemens natura propterea accensus odio quod ex emulatione auidissimũ est grauiter increpuit tanti censorem habitare his pro domo eius milia nũmum identidem promittens & crassus ut presens ingenio semper ac faceto lepore solers cõcedere se respondit exceptis vi arboribus ac ne uno quidem denario si adimerentur emptani uolente domitio crassus. Vtrũ ne igitur ego sum iquit domici quęso exemplo grauis & ab ipsa mea censura notandus qui i domo quę mihi hereditate obuenit comiter habitem an tu qui sex arbores milibus mũmum extimes hae fuere lotę patula ramorum opacitate lasciue cecinna largo e peeribus crebro inuenta nostra eas in domo sua ostentante durauerunt q̃. Quoniã & de lõgissimõ ęuo arborũ diximus ad neronis principis incendia quibus cremauit urbẽ ãnis clxxx postea cultu uirides iuuenesq; ni princeps ille accellerasset & etiam arborũ mortem ac ne quis uilem de caetero crassi domũ nihil q; in ea uirgante domitio fuisse dicendum preter arbores iudic& iam columnas. iii. pymeti marõris edilitatis gratia ad coenam ornandam aduectas in atrio eius domus statuerat cum in publico nondum essent uillę marmore tam recens est opulentia tantoq; tũc plus bonoris arbores domibus afferebat ut sane illis ne inimicitia⁊ quidem precium seruauerit domicius. Fuere ab his & cognomina antiquis frondicio militi alli: qui preclara facinora uultunũ trãsnatans fronde imposita aduersus hãnibalem edidit. Stolonũ licinię genti ita appellat̃ in ipsis arboribus fruticatio inutilis. Inde et pampinatio inuẽta primo stolom dedit nomẽ. Fuit & arbo⁊ cura legibus priscis Cautũque est xii. tabulis ut qui iniuria cecidisset alienas lueret in singulas ęris sycos xxv. Quid extimamus ueturas ne eas credidissent ad supradictam extimationẽ illas qui uel frigiferas tanti uexauerant. Nec minus miraculũ in pomo est multa⁊ circa suburbana fructu annuo addito binis milibus nummum maiore singula⁊ redditu quam erat apud antiquos predio⁊: ob hoc insita & arbo⁊ quoq; adulteria excogitata sunt ut nec poma pauperibus nascerent̃: nunc ergo dicemus quoiam maxime modo tantum ex his uectigal contingat ueram colendi rationẽ: absolutãq; proditurii: et ideo non uulgata tractabimus neq; quę cõstare animaduertimus sed incerta atque dubia: in quibus maxime fallit̃ uita. Nam diligẽtiam in superuacuis affectare non nostrum est. Ante omnia autẽ in uniuersum & quę ad cuncta arborũ genera pertinent in commune de ęlo terraq; dicemus.

AQuilone maxiẽ gaudẽt desiores ab afflatu eius lętioresq; & materię firmiores

Qua in re plerq; fallunt cum in uineis pedamēta nō sint a uēto eo opponēda & id tantum a septētrioē seruādum quīmo tempestiua frigora plurimum arbor firmitati conferūt & sic optime germinant. Alioquin si blandiant austri defetiscūt: ac magis etiam in floē. Nam si cum defluere protinus sequant imbres in totū poma depereunt adeo ut amigdalę & piri etiam si omnino nubilū fuerit austrinus ue flatus amittant fętus. Circa uergilias quidē puluerē inimicissimum uiti & oleę quomamtūc coitus est earū hoc est illud quadriduū oleis decerptoriū hic articulus austrinus nubilis parti quod diximus. Fruges quoque petus maturescūt austrinis diebus sed celerius. Illa sunt noxia frigora que septētrionibus aut prępostęris fiūt horis: hyemē quidē aquilonīam esse oibus satis utilissimam imbres uero tunc expetendi causa est euidens quoniam arbores fętu exinanitas & folior quoq; amissione languidas naturale est auide exurire. Cibus autē ear imber. Quare trepidā esse hyemē aut assumpto partu arborum sequatur protinus cōceptus i. germinatio: ac deinde alia florescēdi exinanitio inutilissimū experimentis creditur. Quinimo si plures ita continentur etiā anni ipse moriant arbores quoniam nemini dubia pęna est in fame laborantiū. Ergo qui dixit hyemes serenas optādas non arboribus uota fecit nec per solsticia ibres uitibus conducūt hyberno quidē puluere lętiores fieri messes luxuriantis ingenii fertilitate dictū est alioquin uota arbor frugumq; communia sunt: Niues diutinas sedere cā nō solum quia animam terrę euanescētem exalatione includūt & cōprimūt retroq; agunt in uires frugum atq; radices. Verum quod & liquorē sensim prębent purum pręterea leuissimūque quando nix aquar cęlestium spuma est: ergo humor ex his non uniuersus ingurgitans diluensq; sed quomodo sititur distillans uelut ex ubere alit omnia quę non inundat. Tellus quoq; alio modo fermēteścit: et succi plena ac lacteścētibus satis non effeta cum tēpus aperit tepidis arridet horis. Ita maxime frumenta pinguescunt prętercq; ubi calidus semper aer est ut in ęgypto: Continuatio enim & ipsa cōsuetudo idē quod modus aliubi efficit. Plurimūque prodest ubicūq; non esse quod noceat. In maiore parte orbis cum prękoces excurrere germinationes euocate indulgētia cęli secutis frigoribus exuruntur. Qua de causa serotinę hyemes noxię siluestribus quoq; quę magis etiam dolent urgente umbra sua nec adiuuante medicina: quando uestire teneras intorto stramēto. Non est ergo tēpestiuę aquę hybernis primū imbribus: dein germinationē antecedētibus. Tertium tēpus est cum educant poma nec protinus sed iam ualido fętu. Quę fructus suos diutius continēt longioresque desiderant cibos. His & serotinę aquę utiles ut uiti oleę punicis: hę iā pluuię generis cuiusq; arboribus diuerso modo desiderant: aliis alio tēpore maturātibus. Quapropter eisdē imbribus aliqua lędi uideas: aliqua iuuari etiam in eodem genere sicut in pyris alio die hyberna quęrunt pluuias: alię uero prękocia ut pariter quidem omnia desiderent hybernum tempus ante germinationem. Quę aquilonem austro utiliorem facit ratio eadē mediteranea in maritimis pręferūt. Sunt enī plerūque frigidiora & montuosa planis & nocturnos ibres diurnis magis fruitura q̄uis sata non statim auferāt eas sole connexa & situs uinear arbustorumq; ratio est quas in oras debeant expectare. Virgilius ad occasus seri damnauit: aliqui sic maluere q̄ in exortu: a pluribus meridiem probari aduerto: nec arbitror perpetuū quicq̄ in hoc prękipi posse ad soli naturam: ad loci ingenium ad cęli mores diligēda solertia est. In africa meridiē uineas spectare: & si uiti iutile: colono salubre est: quoniā ipsa meridianę subiacet plagę. Quapropter ibi qui in occasus aut septētriones conseret optime miscebit solum cęlo: cum uirgilius occasus iprobet: nec de septētrione reliq dubitatio uidetur. At qui in Cisalpina italia magna ex parte uineis ita positis cōpertum est nullas esse fertiliores. Multū rationis obtinēt & uēti. In narbonēsi ,puincia atque liguria et parte betrurię contra circium serere iperitia existimatur eundemque obliquū accipere prouidentia. Is nanq; estates ibi tēperat sed tāta plerūque uiolētia

ut auferat tecta.

QVidam cęlum terrę parere cogunt ut quę in ſiccis ſerant orientē ac ſeptētrioēs ſpectant: quę in humidis meridiē: nec non ex ipſis uitibus cauſas mutuantur In frigidis prękoces ſerendo ut maturitas antecedat algorē: quę poma uiteſq; rorem oderunt contra ortus ut ſtatim auferat ſol quę amant ad occaſus: uel etiam ad ſeptētrioēs ut diutius eo fruant. Cęteri uero fere rationē naturę ſecuti in aquilonē obſeruantes uites & arbores poni ſuaſere: odoratiorē etiam fieri talē fructū Democritus putat.

AQuilonis ſitim uētorumq; reliquorum diximus ſecūdo uolumine dicemuſq; proximo plura cęleſtia interim manifeſtū uidet ſalubritatis argumentū quoniam in meridiem etiā ſpectatium ſemper ante decidant folia. Similis & in maritis cauſa quibuſdā locis afflatus maris noxii in plurimis idem aiunt quibus ſatis e longinquo aſpicere maria iucundum propriis admouere ſalis alitum iutile. Similis & fluminū ſtagnorumq; ratio nebulę adurunt aut eſtuantia refrigerant opacitate atq; etiā rigorē gaudent quę diximus quare experimentis optime creditur. A cęlo proximū eſt terrę dixiſſe rationē aut faciliore tractatu. Quippe nō eadē arboribus cōueit et frugibus plerunq; nec pulla qualē hab & campania ubiq; optima uitibus aut quae tenues exalat nebulas nec lubrica multis laudata creta in albentium pōpeianorumq; agro & argillam cunctis ad uineas generibus anteponūt q̄q̄ prępingues quod excipitur in eo genere inuicem: Sabulū album in ticinenſi multiſq; in locis nigrū. Itēq; rubrum etiam pingui terrę permixtū infecundum eſt. Argumenta quoq; iudicātiū ſępe fallunt. Non utiq; ſolum lętū eſt in quo procerę arbores nitent pręterq̄ illis arboribus. Quid enim abiete procerius aut quę uiuiſſe poſſit alia in loco eodem nec luxuriosa pabula pinguis ſoli ſemp modicum habent. Nam quid laudatius germaię pabulis & tamen ſtatim ſubeſt harena tenuiſſiō ceſpitum corio neq; ſemp aquoſa ē terra cui proceritas herbarum non hercule magiſq; pinguis adhęrens digitis quod i argillis arguitur. Et ſcrobes quidem regeſta in eos nulla complet ut denſatq; rara ad hunc modū deprębendi poſſit ferroq; omni rubiginē obducit nec grauis aut leuior iuſto deprębenditur pondere quod enim pondus terrę iuſtū intelligi poteſt nec fluminibus aggeſta ſemper laudabilis quando ſeneſcant ſata quędā aqua ſed neq; illa quę laudat diu pręter q̄ ſalici utilis ſentit. Inter argumēta ſtipulę craſſitudo ē tata aliqui in leborino campanię nobili campo ut ligni uice utant. Sed idem ſolum ubicunq; arduum opere difficili cultu bonis ſuis acrius pene q̄ uiciis poteſt. Affligit agricolā et carbunculus terra quę ita uocat emendari uitę macra putatur. Nam tofus ſatura ac fricabi is expetit quoq; ab auctoribus. Virgilius & quę felicē ferat non improbat uitibus ſalſęq; terrę multam melius credūtur tuciora uitiis innaſcentium animālū nec colles opere nudantur ſi quis peritus effodiat nec cāpi omnes minus ſolis atque perflatus q̄ opus ſit accipiunt & quaſdam pruinis ac nebulis paſci diximus uites omnium rerum ſunt quędam in alto ſecreta et ſuo cuiq; corde puidenda. Quid quod mutātur ſępe iudicata quoq; & diu comprębenſa in theſſalia circa lariſſam emiſſo lacu frigidior facta ea regio eſt. Oleę deſierunt quę prius fuerāt. Itē uites aduri quod nō antea hęnos ſenſit admoto hebro & circa philippos cultura ſiccata regio mutauit cęli ambitum. At in ſiracuſano agro aduena cultore lapidato luto ſolo perdidit fruges donec regeſſit lapides. In ſiria leuē tenui ſulco iprimunt uomerem: quia ſubeſt: laxū exurens eſtate ſemina. Iam in quibuſdam locis ſimiles eſtus imodici & frigorum effectus. Eſt fertilis thracia frugū frigore & eſtibus africa & ęgyptus. In calchia rhodio; inſula locus quidam eſt in tantū fecundus ut ſuo tēpore latum demetāt ordeū ſublatumq; protinus ſerant & cum aliis frugibus metant. Glareoſum oleis ſolum aptiſſimū in uenefrano pinguiſſimū. In bętica punica uina in ſaxo coquūt cecube uites in pōtinis paludibus madet. Tanta eſt argumētoy; ac ſoli uarietas ac differētia

Cesar uopiscus cum causam apud censores ageret campos rosię dixit Italię summę esse in quibus perticas pridie relictas germē operiret sed non nisi ad pabulū probā tur non tamen indociles natura nos esse uoluit & uita confessa fecit etiam ubi bona certa non fecerat. Quamobrem prius dicamus crimina.

TErram amaram siue macram si quis probare uelit demonstrant eam atrę dege neresq; herbę. Frigidam autē retorride nata. Item uliginosam tristia. Rubricā oculis argillosamq; operi difficilimas quęq; rastros ac uomeres ingentibus glebis oneret q̄q̄ non aliquādo operi hoc & fructui sit aduersū. Item e contrario cineraceam & sa bulum album. Nā sterilis densa callo facile deprehenditur uel uno ictu cuspidis ca to breuiter atq; ex suo more uitia determinat terra cariosam caue neue palustro neue pecore impellas. Quid putamus hac appellatione tātopere ab eo reformidari ut pene uestigiis quoq; interdicat. Redigamus ad ligni carie & inueniemus illa quę in tātum abominantur uicia aridę fistulosę scabrę canescētis ex se pumicosę plus dixit una si gnificatione q̄ possit ulla copia sermonis enarrari. Est enim interpretatione uiciorū quędam non ętate quę nulla in ea itelligi potest: sed natura sua anus terra & ideo in fecunda ad omnia atq; imbecilla. Idē agrum optimū iudicat ad radicem montium planicie in meridiem excurrēte qui est totius italie situs. Terra uero tenera quę uo cetur pulla. Erit igit hęc optima & operi satiua. Intelligere modo libeat dictam mira significatione teneram & quicquid optari debet in eo uocabulo inuenietur. Illa tem peratę ubertatis. Illa mollis facilisq; culturę: nec madida nec sitiens illa post uomerē nitescens qualē fons ingenio. Homerus in armis ab eo celatam dixit addiditq; mi raculum increscētis q̄uis fieret in auro illa: quam recentē exquirunt improbę alites uomerem comitantes: Coruiq; oratoris uestigia ipsa rodentes. Reddatur hoc in lo co luxurię quoq; sentēcia & aliqua in propositum certe Cicero doctrinaq; lux. Altera meliora inquit unguenta sunt quę terra quanq; crocum sapiunt hoc enī maluit di xisse q̄ redolēt Ita ē profecto illa enī erit optiā quę unguenta sapiet quod si admonē di sumus qualis sit terrę odor ille qui quęritur. Contingit sępe etiā quiescente ea sub occasu solis in quo loco arcus cęlestes deiecere capita sua & cū a siccitate continua im maduit imbre tunc emittit illū suum habitum diuinū ex sole conceptum cui cōpari suauitas nulla possit is esse odor in cōmota debebit repertusq; neminem fallit ac de terra odor optime iudicabit. Talis fere est in noualibus cęsa uetere silua: quę cōsensu laudatur & in frugibus quidē fecūdis eadē terra utilior intelligit quotiens ītermissa cultura quieuit quod in uineis non fit. Eoque diligētius est eligēda ne uera existat opinio eo. qui iam Italię terram existimauere laxam. Operis quidē facultas in aliis generibus constat & cęlo nec potest arari post imbres. Aliqua ubertatis uicio lente scens. Contra in bizancio africę illum centena & quinquagena fruge fertilē campū nullis cum siccus est arabilē tauris post imbres uili asello & a parte altera iungi anū Vomerē trahentē uidimus: scindiq; terrā terram enim terra emendari ut aliqui prę cipiunt super tenuem pingui iniecta aut gracili bibulaq; super humidam ac prępi guem dementię opera est. Quid potest sperare qui talē colit.

GLia est ratio quam Britannia & gallię iuenere alendi eam ipsam genusq; quod uocant margam spissior ubertas in ea intelligitur. Et quidam terrę adipes ac uelut glandia in corporibus ibi densante se pinguitudinis nucleo.

NOn omisere & hęc gręci. Quid enī intentatū illis leucargilion uocant Cādidā argillam qua in megarico agro utunt sed tantū in humida frigidaq; terra. Illas gal lias britāniasq; locuplectantē cum cura dici cōuenit Duo genera fuerant plura nup exercitari cepta proficientibus ingeniis. Est enim alba rotea columbina argillacea

tophacea harenacea. Natura duplex aspera aut pinguis. Experimēta utriusq; in manu usuq; geminus aut ut fruges tantum alāt aut eodē & pabulum fruges alit tophacea. Alba quę si inter frondes reperta est ad infinitum fertilis. Verum aspera tactu & si nimia intecta est exurit iuit solū. Proxū ē ruffa quę uocatur cānumerga intermixto lapide terrę minuto harenose lapis contunditur in ipso cāpo primisq; annis stipula difficulter ęditur propter lapides ipendio tamen minima leuitate dimidio mīōris q̄ ceterę inuehitur inspargitur rara sale ea misceri putant. Vtrunq; hoc genus semel iniectum in .l. annos ualet & frugum & pabuli ubertate.

QVę pingues esse sentiunt' ex his pręcipua alba plura eius genera: mordacissimum quod supra diximus. Alteq; genus albę cretę argētaria est petit' ex alto in centenos pedes actis plerūq; puteis ore angustatis intus ut in metallis spaciante uena hac maxime britannia utitur: durat annis .lxxx. neq; est exemplū ullius cuius in uita hanc eidē iniecerit. Tertium genus candidę glisomargam uocant. Est autē creta fulloria mixta pingui terra pabuli q̄ frugum fertilior ita ut messe sublata ante sementem alteram lętissimum secetur. Dum in fruge est nullum aliud gramen emittit. Durat .xxx. annis densior iusto signi in modo strāgulat solum. Colūbinam gallię suo noie egleecopalam appellant. Glebis excitatur lapidum modo: sole & gelatione ita soluit' ut tenuissimas bracteas faciat. Hęc ex æquo fertilis harenacea utunt' si alia nō sit. In uliginosis uero & si alia sit ubi bos gentiū solos nouimus qui fertilissimū agrum colentes quęcunq; terra infra pedes tres effossa & pedali crassitudine intecta lętificet sed ea nō diutius āns .x. prodest bedui & pictones calce uberrimos fecere agros quę sane & oleis & uitibus utilissima reperit'. Omnis autē marga aratro inciēda est ut medicamentum rapiatur & fimi desiderat aliquantulūq; primo plus aspera & quę in herbas non effundit'. Alioquin nouitate quęcunq; fuerit solum lędet nec sic qdē primo anno fertilis. Interest & quali solo quęratur. Sicca enim humido mollior ando pinguis tēperate autē alterutra Creta uel Columbina conuenit.

TRanspadanis cineris usus adeo placet ut anteponant fimo iumētoq: quod letissimum est: ob id exurunt: utroq; tamen pariter non utunt' in eodē aruo: nec in arbustis cinere: nec quasdā ad fruges ut diximus. Sunt qui puluere quoq; uias alii indicent pubescētesq; puluerent & uitium arborumq; radicibus aspargant: quod certū est. Narbonensis prouincię ad uindemias sicco certius coqui plusq; puluis ibi q̄ sol confert. Fimi plures differētię ipsa res antiqua. Iam apud Homerū regius senex agita suis maibus lętificās reperit'. Angias Rex in gręcia excogitasse tradit' diuulgasse non hercules in Italia Regi suo stercuto Fauni filio ob hoc inuētum imortalitatem tribuit M. uarro principatum dat turdoq; fimo & auiariis quod etiam pabulo boū suumq; magnificat: nec alio cibo celerius pinguescere asseuerat. De nostris modo tēporibus bene sperare est si tanta apud maiores fuere auiaria ut ex his agri stercorarent'. Proximū columella colūbaris mox gallinaris facit natantiū alitum damnato Ceteri auctores consensu humanas dapes ad hoc in primis aduocant. Alii ex his pię ferunt hominū potus in coriorq; officinis pilo madefacto. Alii per sese aqua iterum largiusq; etiam q̄ cum bibitur permixta quippe plus iam ibi male domandus est cū ad uirus illud uim homo accesserit: hęc sunt certamina quibus inuicē ad tellurē quo que alendam utunt' homines proximę spurcitias suum laudant. Columella solus damnat: alii cuiuscūq; quadrupedis exitiosum: aliqui columbarium pręferunt proximum deinde capraq; est: ab hoc ouium dein boum: nouissimus iumentorq: hę fuere apud priscos differentię simulq; pręcepta non inuenio re tali utendi quando & hic uetustas utilior. Visumq; iam est apud quosdam prouincialiū in tātum abundare

gemali copia pecudum farinę uice cribris super inici fętores aspectuq; temporis uribus in quandam etiam gratiam mutato. Nuper repertū oleas gaudere maxime cinere e calcaris fornacibus. Varro prçceptis aduicit equino quod sit leuissimū segetes alēdi prata uero graniore. & quod ex ordeo fiat multasq; gignit herbas: quidam etiā bubalo iumentoq; prçferūt ouillumque caprino: oībus uero asininum quoniam lētissime mandat e contrario usus aduersus utrunq; pronūtiat. Inter omnes autē constat nihil esse utilius lupini segete priusquā siliquet aratro uel bidētibus uersa manipulis ue desecta circa radices arboq; ac uitium obruta etiam ubi non sit pecus culmo ipso uel etiam filice stercorare arbitrantur. Cato stercus unde ferat stramēta lupinum paleas fabalia ac frondis illigneas quernas e segete euellito. Ebulum cicutam & circum salicta herbam actam ulnamq; eam substernito ouibusq; fiōdē putridā. Vinea uero si macruerit sarmenta sua comburito & itidem inarato. Itidēq; ubi saturū erit frumentum oues ibi delectato necnon & satis quibusdā ipsis pasci terra dicit. Segetem stercorant fruges lupinum faba uicia sicut e contrario cicer quia uellit & quia salsum est Ordeum fęnūgręcum eruum hęc oia Segetē exurūt & omnia quę uellūt. Nucleum in segetē ne indideris. Virgilius & lino segetē exuri & auena et papauere arbitratur. Fimeta sub diuo cōcauo loco et qui humorē colligat stramēta itecta ne in sole arescant palo e robore facto fieri iubet. Ita fere ne inascantur his serpētes fimū miscere terrę plurimū refert fauonio flante ac luna sitiente. Id pleriq; praue intelligunt a Fauonii ortu faciendum ac Februario mēse tantū. Cum id pleraq; sata aliis postulent mensibus. Quocūque tēpore fiat curandū ut ab occasu ęquinoctiali flante fauonio fiat luna decrescēte ac sicca miq; imodū augeat ubertas. effectusq; eius obseruatione tali.

ABunde prędicta ratione Cęli ac terrę: nunc de his arboribus dicemus quę cura hominū atque arte proueniūt nec pauciora prope sunt genera tam benignę naturę gratiam retulimus: aut eni semine proueniunt aut plantis radicis aut propagine aut auulsione aut surculo aut insito inconsecto arboris trunco. Nam folia palmaq; apud babylonios seri atq; ita arborem prouenire. Trogum credidisse demiror. Quędā autē pluribus generibus feruntur quędam omnibus ac pleraq; ex his natura ipsa docuit & in primis semē serere cū decidēs exceptū q; terra inuesceret sed quędā non aliter proueniunt ut castaneę iuglandes cedrus dūtaxat exceptis. Ex semine autē q̄q̄ dissimili ea quoq; quę aliis modis feruntur ut uites & mala atq; pyra. Nanq; his pro semine nucleus nō ut supradictis fructus ipse & mespili semine nasci possunt. Omnia hęc tarda prouectu ac degenerantia & insito restituenda. Interdū etiam Castaneę qbusdā natura contra omnino nō degenerandi quomodo serant ut cupręssis palmis lauris Nanq; & laurus pluribus modis serit: genera eius diximus. Ex his augusta & baccalis & pinus simili modo serunt. Bacce mense Ianuario aquilonis afflatu siccitate leguntur: expanduntq; rarę ne calefiant aceruo. Postea quidā fumi afflatu prępara tas urina madefaciunt. Alii in quallo predibus profluētes detulerat donec auferat cutis Alioquin uligo infestat: nec patitur in suco repastinari palmę altitudine uicene fere aceruatim mense Martio eedem & propagine serūtur. Triūphalis tilia tantū myrti genera omnia in campania baccis serunt. Romę propagine. Tarentina democritus et alio modo seri docet grandissimis baccaq; tonsis leniter ne grana frangāt eaq; itrita resti circumlini atq; ita seri parientē fore dēsitatis ex quo uirgulę efferantur. Sic et spinas sępis causa serunt uomice moris spinaq; circūlita. Pilas autē laurus & myrti inopia a trimatu tēpestiuum est transferre. Interea quę semine serunt magno in nucibus opere usus est. Amygdala in argilla molli meridiem spectāti seri iubetur. Gaudere ea in dura calidaq; terra in pigui & humida mori ac sterilescere serēdas q̄maxie falcatas & e nouella fimoq; diluto maceratas per triduum aut pridie q̄ serant aqua

mulsa mucrone defigi. Aciem lateris in aquilonē spectare ternas simul serēdas trū/
guli ratione palmo inter se distantes denis diebus adaquari donec grandescāt iugla/
des nuces porrecte seruntur comissuris iacentibus pinte nucleis septenis fere mollas
perforatas additis aut ut laurus quę baccis seritur. Citreę grano & propagine sorba
semine & a radice plāta & auulsione prouenīunt sed illa in calidis sorba & i frigidis
et humidis. Natura & plantaria demonstrauit multaꝫ radicibus pullulante sobole
densa & pariente matre quas necet. Eius quippe umbra turba indigesta prēmitur ut
in lauris punicis platanis cerasis prunis. Paucoꝫ in hoc genere rami parcunt soboli
ut ulmoꝫ palmarumq; nullis uero tales pulluli prouenīūt: nisi quaꝫ radices amore
solis atq; umbris in summa tellure espaciantur. Omnia ea non statim moris est in
sua locari: sed prius nutricidari atque in seminariis adolescere iterūque migrate qui
transitus mirum in modum mitigat etiam siluestres siue arboꝫ quoq; ut hominū
natura nouitatis ac peregrinationis auida est: siue discedētes uirus reliquūt mansue/
scuntq; tractatu ceu fere dū radici auellitur planta. Et aliud genus simile natura prę/
monstrauit: auulsiq; arboribus stolones uixere quo in genere & cum perna sua auel/
luntur: partēq; aliquam e matris quoq; corpore auferāt secum fimbriato corpore hoc
modo plantantur punice corili sorbi mali mespili fraxini fici: in primisq; uites. Co/
toneum ita satū degenerat. Ex eodem iuentu est surculos abscisos serere hoc primo
sępis causa factum sambucis Cotoneo & rubis depactis: mox & culturę ut populis
alius salici quę uel inuerso surculo seritur. Iam hę ibi disponunt ubi libeat esse eas.
Quamobrē seminarii curam ante conuenit dici q̄ transeat ad aliena genera. Nanque
ad id prēcipuum eligi solum refert quoniam nutricē idulgētiorem esse q̄ matrē sępe
conuenit. Sic ergo siccum succosumq; bipallio subactum aduenis hospitiale & q̄ si/
millimum terrę in quam transferēda sint. Ante omnia elapidatum minutumq; ab
incursu etiam gallinacei generis q̄ minime rimosum ne penetrans sol exurat fibras
interuallo sesquipedum seri: nam si inter se contigunt prēter alia uicia etiā uermino/
sa fiunt sariri: conuenit sępiusque herbas euelli. Prēterea semina ipsa fruticantia sup
putare ac falcē pati consuescere. Cato & furcis crates iponi iubet altitudīe hominis
ad solem recipiēdum atq; integi culmo ad frigora arcēda. Sic pyroꝫ malorūq; semia
nutriri: sic pineas nuces: sic cupręssos semine satas & ipsas minimis id granis cōstat
uix ut prospici quędā possint. Non committēdum naturę miraculum & paruo gigni
arbores tāto maiore tritici & ordei grano ne quis fabam reputet. Quid simile origis
suę habent maloꝫ pyrorūque semina his principiis respuentē secures materiē nasci
indomitam ponderibus imensis prędam arboribus uelis turribus murisq; ipellēdis
arietibus. Hęc est natura eius: hęc potētia. Super omnia erit e lachryma nasci aliquid
in suo loco dicemus. Ergo e cupręsso fęmina: mas enim ut diximus non gignit pil/
lulę collectę quibus docui mēsibus siccant sole ruptęq; emittūt semē formicis mire
expetitum ampliato etiam miraculo tantuli animalis cibo absumi natalē tātaꝫ arbo/
rum. Seritur mense aprili areaęquata cylindris aut uolgioalis densum terraq; cribris
super ingeritur pollicis crassitudine. Contra immane pondus attollere se non ualet
torqueturq; sub terra ob hoc patitur uestigiis leuiter rigatur a solis occasu in trimis
diebus ut ęqualiter bibat donec erūpat. Differunt post annū dodrantali filo custo
dita temperie ut uiridi cęlo serantur ac sine aura mirumq; dictu periculum tantū eo
die est si rorauerit quātulumcūq; imbres aut si afflauerit. De reliquo tutę sunt perpe
tua securitate aquasq; postea odere & zizifa grano serunt mense aprili. Tubere meli
us inseruntur in pruno siluestri & malo cotoneo. In calabrice ea spina est siluestris
quęcūq; optie & mixas recipit utiliter & sorbos.

PLantas ex seminario transferre in aliud priusquam in suo loco ponant opero/
se prēcipi arbitror: licet translatione folia latiora fieri spōdeāt ulmoꝫ priusquā folio

uestiantur samara colligēda est circa martias kl. cum flauescere incipit. Dein biduo in umbra siccata serēda densa in re fracta terra super minutatim cribrata crassitudīe quę in cupręssis pluuię si non adiuuēt rigandum differēde ex areaꝫ uenis post annum in ulmaria interuallo pedali in quanq; parte maritas ulmos autumno serere utilius quia carēt semine non ut e plantis serunt in arbustū quinquenies sub urno transferuntur aut ut quibusdā placet quę uicenum pedum esse sulco qui nouenarius dicit altitudine pedum triū pari latitudine & eo amplius circa positas pedes terni undiq; ex solido ad aggerant arulas id uocant in campania. Interualla ex loci natura sumūt rariores serendas in campestribus cōuenit populos & fraxinos quia festinātius germinant disponi quoq; maturius conuenit hoc est ab idibus Feb. plantis & ipsas nascentes. In disponendis arboribus arbustisq; ac uineis qui runcalis ordinū ratio uulgata & necessaria non pro flatu modo utilis. Veꝫ & aspectu grata quoq; modo intuere in ordinē se porrigēte uersu. Populis eadē ratio seminandi quę ulmos serendi transferēdi quoq; e seminariis eadē & siluis. Ante omnia igit in simile transferri terram aut meliorē oportet. Nec ex tepidis aut prękocibus in frigidos & serotios situs ut neque ex his in illos prękodere scrobes ante si fieri possit tanto prius do nec pīgui cespite obducantur. Mago ante annum fieri iubet ut solē pluuiamq; combibant aut si conditio largita non sit ignes in medio fieri ante menses duos nec nisi post ibres in his seri. Altitudinē illoꝫ in argilloso ac duro solo trium cubitoꝫ esse in quaq; pte In primis amplius palmo & ubiq; caminata fossura ore cōpręssiore sint. Nigra uero terra duo cubita & Palmum quadratis angulis. Eadē mēsura gręci auctores cōsentiunt non altiores quino semipede esse debere nec latiores enim pedibus. Nusquam uero sesquipede minus altos: quoniam in humido solo ad uicina perueniat. Cato si locus aquosus sit inquit latus pedes ternos in faucibus: imoq; palmum & pedē altitudine quattuor pedū eos lapides cōscerni aut si non sit perticis salignis uiridibus Sineq; hęc sint sarmentis ita ut in altitudinē semipedē trabatur. Nobis adiciendū uidetur ex prędicta arboꝫ natura ut altius dimittantur. Ea quę summa tellure gaudent tanq̄ fraxinus olea hęc & similia quaternos pedes oportet demitti: ceteris si altitudinis pedes ternos effecerint. Excide inquit radicē istam papyrius cursor iperator ad terrorē pręnestinoꝫ prętoris pręstringi securius se teste innoxium abradi partes quę se nudauerint testis. Aliqui lapides rotundos subiici malūt & qui cōtineāt humorem & transmittant. Non itē planos facere & a tenero arcere radicē existimantes glarea substrata inter utranq; sententiam fuerit. Arborē nec minorē bina: nec maiorē trima transferri quidā pręcipiunt: alii cum annū compleat. Cato crassiorem v. digitis non omisit. Idē si abstineret meridianam cęli partem signare in cortice ut translatis iisdem in assuetis statueret oris ne aquilonię meridianis oppositę solibus finderēt et algerent meridianę aquilonibus. quod e diuerso affectant etiam quidam in uite fi coque permutantes in contrarium. Densiores enim folio ita fieri magisq; ptegere fructum & minus amittere ficum q; sic etiam seansilem fieri. Pleriq; id demū cauēt ut plaga deputati cacuminis meridiem spectet ignari fissuris nimii uaporis opponi Id quidē in horam diei quintā uel octauam spectare maluerint. Acq; latet nō negligendum ne radices mora iarescāt neue septētrionibus aut ab ea parte cęli usq; ad exortū brumalem uēto flāte effodiantur arbores aut certe nō aduersę his uentis radices prębeātur propter quod emoriūtur ignaris causę agricolis. Cato omnes uētos & imbres quoq; in tota trāslatioē damnat & ad hęc proderit q̄plurimū terrę in qua uixerit radicibus cohęrere ac totas cespite circūligari. Cum ob id Cato in corbibus trāsferri iubeat. Proculdubio utilissime quidam summam terram contētus est subdi. Quidā punicis malis substrato lapide nō rumpi pomum in arboribus tradūt Radices inflexas poi melius arborē ipsam ita locari ut media sit totius scrobis necessariū. Ficus in Cicilia bulboꝫ hoc genus conseritur. ocissime ferre tradit pomum uermiculatioī

obnoxium quo uicio non carent reliqua poma similiter sata. Radicum eius magnã adhibendã curam ut exemptas appareat non auulsas quis dubitet qua ratione & reliqua confessa omittimus sicuti terram circa radices festucato spissandã quod Cato primum in ea re esse censet: plagam quoq; a trunco oblini fimo & foliis prẽligari prẽcipiens.

HVius loci pars est ad interualla pertinens. Quidã punicas & myrtos & lauros densiores seri iusserunt: in pedibus tamen nouenis. Malos amplius paulo uel magis etiam pyros: magisq; amygdalas & ficos quoniam optime diiudicabit interualla ramoꝝ amplitudinis ratio locorũq; & umbrẽ cuiusq; arboris quoniam has quoq; obseruari oportet. Breues sunt q̃uis magnaꝝ arboꝝ in orbẽ ramos circinnet ut in malis pyrisque eẽdẽ enormes cerasis lauris.

IAm quẽdam umbraꝝ proprietas. Iuglandiũ grauis & noxia etiam capiti humano: omnibusq; iuxta satis. Necat gramina & pinus: sed uẽtis utraq; resistit quoniam & protecta uineaꝝ ratione egẽt stillicidia. Pinus quercus ilicis põderosissima. Cupressi umbra minima & in se cõuoluta. Ficoꝝ leuis q̃uis sparsa: ideoq; inter uineas seri non uetantur. Vlmoꝝ leuis etiam nutriens quẽcũq; opacat. Attico hoc quoq; uidet̃ e grauissimis. Nec dubito si emittant̃ in ramos constricta quidẽ mollius noxiam esse non arbitror. Iucunda & platani q̃q̃ crassa licet gramini credere nõ soli haud alia lẽtius operiente thoros populo nulla ludẽtibus foliis pingui alno sed pascens sata. Vitis sibi sufficit mobili folio iactaturq; crebro solẽ umbra tẽperãs eodẽ graui protegens in imbre. Omnium fere lenis umbra quoꝝ pediculi longi ponenda quando quibusq; satis umbra aut nutrix aut nouerca est. Iuglandũ quidẽ pinorũque et picearum et abietis quẽcũque attigere non dubie uenenum est.

STillicidii breuis diffinitio est omnium quẽ protectu frondis ita defenduntur ut per ipsas non defluant imbres stilla sena est. Ergo plurimũ intererit hac in questione terra in qua seruntur in quantum arbores qualẽq; alat iam per se. Colles minora quẽrunt interualla uẽtosis locis crebriores seri conducit: olea tamẽ maxiõ interuallo de qua Catonis Italia sentẽcia est in xxv. pedibus plurimũ xxx. seri. Sed hoc uariatur locoꝝ natura non alio maior in bẽtica arbor. In africa uero fides apud auctores erit milliarias uocari multas a pondere olei quod ferant annuo prouẽtu lxxv pedes. Magno interuallo dedit undiq; aut in macro solo ac duro ac uẽtoso minimum lxv. Bẽtica quidẽ uberrimas messes inter oleas metit. Illam inscitiam pudendã esse conueniet adultas interductari plus iusto & in senecta prẽcipitare: aut ut plerũq; ipsis qui posuere coarguentibus imperitiam suam totas excidere. Nihil est fẽdius agricolis q̃ cultẽ rei potentia multo iam ut prẽstet laxitate delinquere.

QVẽdam autẽ natura tarde crescũt & in primis semine tantum nascẽtia & lõgo ẽuo durantia atque cito occidũt uelocia sunt ut ficus punica: prunus: malus: myrtus pinus salix & tamẽ antecedũt diuitiis. In trimatu enim fere incipiunt. Tamẽ ex his lentissima est pyrus. Ocissima omnium cipirus frutex protinũs enim floret semẽq; profert. Omnia uero celerius adolescũt stolonibus ablatis unamq; in stirpẽ redactis alimẽtis. Eadẽ natura & propagines docuit. Rubi nanq; curuati gracilitate & simul proceritate nimia defigunt rursus in terram capita iterũq; nascunt̃ ex sese repleturi omnia ni resistat cultura prorsus ut uideri possint boies terrẽ causa geniti. Ita pestiã atq; execranda res: propaginẽ tamen docuit acquiri radicem: eadẽ autẽ natura est hederis. Cato propagari prẽter uitem tradit ficum oleam punica malorum genera oia lauros prunum myrtos nuces auellanas & prẽnestinas platanũ & propagationum duo genera ramo ab arbore depresso in scrobẽ quattuor pedum quoq; & post biẽniũ

amputato flexu plantaq; translata post trimatū: quas si lōgius ferre libeat in quallis statim aut uasis fictilibus defodere propagines aptissimū ut in his transferat. Alterū genus luxuriosius in ipsa arbore radices sollicitando traiectis per uasa fictilia uel quallos ramus terraq; circūpactis atq; hoc blandimēto ipetratis radicibus inter poma ipsa & cacuminum summa etenim cacumina hoc modo petunt audaci īgenio arborem aliam longe a tellure faciēdi eodē quo supra biēnii spatio abscissa.

SAbina herba & propagine seritur & auulsione tradunt fere uini aut e parietibus latere tonso ali. Isdē modis Rosmarinum serunt & ramo quoniam neutro semen Rhododendrū propagine & semine.

SEmine quoq; inserere natura docuit raptim auium fame deuorato solidoque et alui tēpore madido cum fecundo fimi medicamine abiecto in mollibus arborum lecticis & uentis sepe translato in aliquas corticum rimas. Vnde uidimus cerasum in salice platanum in lauro: laurum in ceraso & baccas simul discolores. Tradunt et monedulam condentē semina in thesauros cauernaq; eiusdem rei prębere causas hic nata inoccultatio sutorię simili fistulę aperiendi in arbore oculū cortice exciso semēque includendi eadē fistula sublatum ex alia in ficis hoc & malis. Hęc fuit moderatio antiqua Virgiliana quęrit sinum in modo germine expulsi corticis gēmamque ex alio arbore īcludit & hactenus natura ipsa docuit. Insitionum autē casus magister alius & pene numerosior ad hunc modum agricola sedulus casam sępis munimēto quominus putresceret sudes limē subdidit ex hederis. At illę uinaci morsu apprę hensę suam ex alieno fecere uitam apparuitq; truncum esse pro terra. Aufertur ergo serra equaliter superficies leuigatur falce trūcus. Ratio duplex. Postea & prima iter corticē lignumq; inserēdi. Timebant enī prisci truncum findere mox inforare ausi medio. Ipsiq; in eo medullę calamū imprimebant unum inserētes. Neq; enī plures capiebat medulla subtilior: postea ratio uel senes adici mortalitati eorum & numero per media leuiter trunco fisso cuneoq; tenui fissuram custodiente donec cuspidatim decisus descendat in rimam calamus: multa in hoc seruāda primū omnium quę patiatur cortus talem arbor & cuius arboris calamus. Varie quoq; & non iidem in partibus. Subest omnibus succus uitibus ficisq; media sicciora & e summa parte cōceptus ideoq; illic surculi petunt oleis circa medias succus: ūde & surculis cacumia sitiunt. Facillime coalescunt quibus eadē corticis natura quęq; pariter florētia. Eiusdem horę gignationē succorūq; sotietatē habent lenta res quotiens huidis repugnāt sicca mollibus corticum dura. Reliqua obseruatione fissura in nodo fiat. Repudiat quippe aduenam inhospitalis duritia & in parte nitidissima ne lōgior multo tribus digitis ne obliqua ne translucens Virgilius e cacumine inseri uetat: certumq; est ab humeris arborum orientē estiuum spectantibus surculos petendos: & e feracibus et e germine nouello nisi uetustate arbori inserantur. Id enim robustiores esse debent Prętera ut prēgnantes hoc est germinatione turgētes & qui parere illo sperauerint anno bimi utiq; nec tenuiores digito minimo. Inserunt autē & in uersi. Cū id agit et minor altitudo m latitudinē se fundat ante omnia gemātes nitere cōueniet: nihil usquā ulcerosum aut retorridum esse spei fauet medulla calami cōmisurę si in matre ligni corticisq; iungant. Id enim satius q̄ foris cortices equari calami exacutio ne nudet medullam tenui tamen fistula detegat fastigatio leui discedat cuneo tribus non amplior digitis. Quod facillime cōtingit tinctum aqua: nec excutiatur in uēto ne cortex aligno decidat alterutrū calamus ad corticē usque suum deprimatur ne laxet dum reprimitur neue cortex replicetur in rugas ideo lachrymantes calamos inseri non oportet nō hercule magis q̄ aridos quia illo modo libat humore nimio cortex hoc uitali defectu non humescit neq; concorporat. Id etiam religiois seruāt ut luna

crescēte calamus utraq; deprimatur manu & alioquin in hoc opere duę simul manus nitantur necessario tēperamēto. Validius enim demissi tardius ferunt fortius durāt. Contraria e diuerso ne biscat minimū prima laxeq; capiat aut ne parum & exprimat aut cōpressum necet: hoc maxime precauendū ne inpęualide excipientis truncum in media fissura relinquāt. Vestigio quidem fissurę falce in truncis facto salice pręligant marginem ipsum: postea cuneos fundunt continentē uinculo libertatē debiscendi. Quędam in plantario insita eadē die transferunt. Si crassior truncus iserant inter corticē & lignum inseri melius cuneo optime osseo ne cortice rumpat laxato. Cerasi libro dempto findunt hę solę & post brumam inserunt dempto libro habēt quasi lanuginē quę si cōpręhendit isitum putrefacit icolume cuneo adactū utilissiē astringitur. Inserere aptissimū q̄ proxime terrę patiatur nodoꝝ truncq; ratio emine re calami sex digitoꝝ longitudine non amplius debēt. Cato argillę uel cretę barenā fimumq; bubulum admisceri atq; ita usq; ad lentorē subigi iubet. Idque interponi et circumlini. Ex his quę cōmentatus est facile apparet illa ętate inter lignū & corticē nec alio modo inserere solitos aut ultra latitudinē duum digitoꝝ calamos dimittere. Inseri autē precipit pyra ac mala per uer & solsticium diebus l. post uindemiā oleas et ficos: per uer tantum luna sitiente hoc est sicca. Pręterea post meridiē ac sine uēto austro: mirumq; non contētus insitum munisset ut dictum est. Sed cespite ab ibre frigoribusq; protexisse ac molibus biffidoꝝ uiminum fascibus ligua bubula herbę id genus est. Insuper obtegi iubet eamq; illigari opertam stramentis. Nūc abunde arbitrantur paleato farcire libro duos digitos insitos extante neruo. Inserēdi tēpus urget incitātibus se gemis pręterq̄ in olea cuius diutissime oculi parturiūt minimū que succi habet sub cortice qui nimius insitis nocet. Punica uero & ficum q̄q̄ alias sicca sint recrastinare minime utile. Pyrum uel florentē iserere licet & in martū quoq; mensem protēdere insitionem. Quod si longius afferant pomoꝝ calami rapto ifixo optime custodire succū arbitrant seruari iter duos imbrices iuxta riuos uel piscinas utrinq; terra obstructos.

VItes uero in serobibus siccis stramēto opertas ac deinde terra obrutas ut cacumine existant. Cato uitē tribus modis inserit pręsectam findi iubet & per medulli in eam surculos exacutos ut dictū est addi medullas iūgi. Alter est si sese uites contingant utriusq; in obliquū latere contrario adrasas iūctis medullis colligari. Tertiū genus est terebrare uitem in obliquū ad medullam calamosq; addere longos pedes binos atq; ita ligatum insitum intritūq; illitū operire terra calamis subrectis. Nostra ętas correxit ut gallica uteret terebra quę excauat nec urit quoniam adustio ois hebetat atq; ut gēmascere incipit ligetur calamus nec plusquā binis ab isito emineat oculis. Vlmi uimine alligato bina circūdent acie a duabus partibus ut inde potius distillet humor qui maxime uites infestat deinde cū eualuissent flagella pedes binos uinculum isiti incidentur libertati crassitudine permixta. Vitibus inserēdis tempus dedere ab equinoctio autumno ad germinationis initia. Satiuę plantę siluestriū radicibus inserunt natura siccioribus si satiuę siluestribus inserant generant iseritatē Reliqua cęlo constant. Aptissima insitis siccitas huius est remediū appositis fictilibus uasis modicus humor per cinerē distillat. Inocculatio rores amat leues.

EMplasti ratio & ipsa ex moderatione nata uideri potest. Crasso autē maxime cortice conuenit sicut est ficis: ergo amputatis omnibus ramis ne succū auocēt nitidissima in parte quę pręcipua cernatur hilaritas exēpta scutula ita ne descendat ferrū ultra corticē iprimitur ex alia corticis parte cum sui germinis mamma si compage densata ut cicatrici locus nō sit & statim unitas fiat nec humorē nec afflatū recipiēs Nihilominus tamē & luto munire & uinculo melius hoc genus non pridē reptū

uolunt qui nouis moribus fauent sed & apud ueteres grecos inuenitur & apud Catonem qui oleam ficumq; sic inseri iussit mēsura etiam prefinita secundum reliquā diligētiam suam cortices scalpro excidi quattuor digitorꝫ longitudine & triū latitudine atq; ita coargumētari ex illa sua uitrica oblita. Eadē ratio & in malo quidā huic generi miscuere fissuram in uitibus exēpta cortici surculo a latere plano adigendo Tot modis insitam arborē uidimus iuxta thiburtes tullias omni genere pomorum onustam: alio ramo nucibus: alio baccis: aliud uite pyris ficis punicis: malorumque generibus: sed huic breuis uita. Nec tamē experimentis omnē assequi naturā possumus: quedam enim nasci nisi sponte nullo modo queūt: eaq; in uitibus & desertis locis tantum preueniunt. Capacissima isitorꝫ omniū dicitur platanus postea robur Verū utraque sapores corrūpunt. Quedā omni genere inseruntur ut & punice uitis nō recipit emplastra. nec quibus tenuis aut caducus rimosusq; cortex: neq; in occulatione sicce aut humoris exigui fertilissima omniū inocculatio: postea emplastratio sed utraq; infirmissima & que cortice tantū nitunt uel leui aura ocyssime deplātāt Inserere firmissimum & fecundius quam serere.

NOn est omittēda raritas unius exempli. Corelius eques Ro. Aceste genitus inseruit castaneam suometipsam surculo in Neapolitano agro sic facta est castanea que ab eo nomen accepit inter laudatas: postea hēres eiusde liberta correlianam iterū inseruit: hec est inter eas differētia: illa copiosior. hec correliana melior. Reliqua genera casus ingenio suo excogitauit ac detractos serere ramos docuit cum pali defixi radices cepissent multa sic feruntur. In primis et ficus omnibusq; aliis modis nascēs preterq; taleis optime quidē si uastiore ramo pali modo exacuto adigat alte exiguo super terram relicto capite eoque ipsa harena cooperto. Ramo serunt & punica palis laxato prius meatu. Item myrtus omnium horꝫ longitudine trium pedū crassitudine minus brachiali cortice diligēter seruato trunco exacuto: myrtus & taleis serit morus talea tātum: quoniam in ulmo eam inseri religio fulguris probibet: quapropter de talearum satu nunc dicēdum est. Seruandum in eo ante omnia ut taleę ex feracibus fiant arboribus: ne curuę neue scabre aut bifurcę ne tenuiores q̄ ut manum impleant: ne minores pedalibus ut illibato cortice atq; ut sectura iferior ponat semper & quod erit ab radice accumulenturq; germinatio terra donec robur plāta capiat

VE custodienda in taleaꝫ cura Cato indicauerit ipsius uerbis optime precipiemus taleas oleaginas quas in scrobe saturus eris tripedaneas facito diligēterq; tractato ne liber laboret cum dolaber aut scaber quas in seminario saturus eris pedales facito eas sic inserito locus bipedalio subactus sit beneq; glutus. Cum taleam opprimito. Si parum descēdat malleo: aut mateola addicito: cauetoq; ne librū scindas. Cū adiicis palo prius locum ne feceris q̄ taleam dimittas. Ita melius uiuet talea & ubi trimę sunt. Tunc deniq; curę sint ubi liber se uertet si in scrobibus aut in sulcis seras ternas taleas ponito eas diuaricato super terra ne plus quattuor digitos transuerso semine uel oculos serito diligēter oleam eximere oportet & radices q̄ plurimas cū terra ferre. Vbi radices bene operueris calcare bene ne quid noceat. Si quis quaerat quod tempus oleę serendę sit agro sicco per sementē agro lęto per uer. Oliuetū diebus xv. ante equinoctium uernum incipito putare ex eo die dies xl. recte putabis id hoc modo putato q̄ locus recte ferax erit que arida & si quid erunt uetus iterfregerit inde ea omnia eximito qua locus ferax non erit id plus conscēdito aratoq; bene enodato stirpesq; leues facito circum oleas autūno ablaqueato & stercus adiicito qui oliuetum sępissime & altissime miscebit: is tenuissimas radices exarabit. Radicē si sursum abibunt crassiores fient & eo in radices uires oleę abibunt. Que genera olearū uel in quo genere terre uiuere & seri debeant: & quo spectare quoq; oliueta diximus

in ratioē olei. Mago in colle & ſiccis & argilla inter autumnū & brumam ſeri iubet
In craſſo aut humido aut ſubriguo a meſſe ad brumam quod pręcepiſſe eum africe
intelligitur. Italiq; quidē nunc uere maxime ſeri ſed & autūno ſi libeat poſt ęquino-
ctium xl. diebus ad uergiliaꝝ occaſum xiiii. ſoli dies ſunt quibus ſeri nocent. Africę
peculiare quod in oleaſtro eſt inſerito quadā ęternitate cum ſeneſcant proxima adop
tioni uirga emiſſa: atq; ita alia arbore ex eadē uiueſcēte. Iterūq; & quotiens opus ſit
ut eius eadē oliueta cōſtēt. Inſeritur autē oleaſter calamo & in occulatione. Olea ubi
quercus effoſſa ſit male ponitur quoniam uermes qui raucę uocant̃ in radice quer-
cus naſcuntur & tranſeunt. Non inhumare taleas aut ſiccare priuſquā ferant̃ utilius
compertum. Vetus oliuetū ab ęquinoctio uerno intra uergiliarū exortū interradi
Alternis annis melius inuētum. Itē muſcum circūdare radici: circūfodi autē omibus
annis a ſolſtitio duum cubitoꝝ ſerobe pedali altitudine ſtercorati tertio ano. Mago
idem amygdalas ab occaſu arcturi ad brumā ſeri iubet. Pyra non eodē tēpore omnia
quoniam neq; floreant. Eadē oblonga aut rotūda ab occaſu uergiliaꝝ ad brumā. Re-
liqua genera media hyeme ad occaſum ſagittare ſubſolanū aut ſeptētriones ſpecta-
tia laurum ab occaſu aquilę ad occaſum ſagittę. Connexa enim de tēpore ſerēdi ratio
eſt uere & ab autūno id ex magna parte fieri decreuere. Eſt & alia hora circa canis or
tus paucioribus nota quoniam non omnibus locis pariter utilis itelligit̃. Sed haud
omittēda nobis non tractus alicuius rationē: uerum naturę potius indagātibus in
cyrenaica regione ſub etheſiaꝝ flatu conſerunt: necnon in gręcia oleam: maxime in
lycionia cuius inſula & uites tunc ſerit. Ceteri apud gręcos inocculare & iſerere non
dubitant: ſed arbores non ferunt: plurimūq; in eo locoꝝ natura pollet. Nanq; in egy-
pto omni ſerunt mēſe & ubicūq; imbres ęſtiui non ſunt ut in India & ęthiopia ne-
ceſſario poſt hęc autūno ſerunt̃ arbores: ergo tria tēpora. Eadē germinationis uer et
canis arcturiq; ortus. Neq; enim animalium tantū eſt ad coitum auiditas ſed multo
maior terrę ac ſatoꝝ omnium libido: qua tēpeſtiue uti plurimū intereſt. Conceptus
peculiare utiq; in inſitis cum ſit mutua cupiditas utriq; cocūdi. Qui uer probant ab
ęquinoctio ſtatim admittunt prędicantes germina parturire: ideo faciles corticum
eſſe complexus qui pręferūt autūnum ab arcturi exortu: quoniam ſtatim radicem
quandam capiant & ad uer parata ueniant atq; non protinus germinatio auferat ui-
res quedam tamen ſtatutum tēpus anni habent ubiq; & ceraſi & amygdali circa bru-
mam ſerendi uel inſerendi. De plurimis locoꝝ ſitus optime iudicant. Frigida enim
et aquoſa neruo conſeri oportet: ſicca & calida autumno. Communis quidē italię ra
tio tēpora ad hunc modum diſtribuit mora ab idibus Feb. in ęquinoctiū pyra autū-
num ita ut brumam xv. ne minus diebus antecedāt. Malis ęſtiuis & cotoneis. Item
ſorbis prunis poſt mediam hyemē in idus Feb. Siliquę gręcę & perſicis ante brumā
per autūnum nucibus iuglandi & pineę & auellanę gręcę atq; caſtaneę a kl. hanc in
ſiccis ſemine. Illam in humidis uirga ſeri diximus.

ESt etiam num noua inſerēdi ratio ne quid ſciens quidē prętereā quod uſquam
inuenerim columellę excogitatu ut affirmat ipſę quo uel diuerſę inſociabileſq; arbo
rum naturę copulentur ut fici atq; oleę iuxta hanc ſeri ficum iubet non ampliori in-
teruallo q̃ ut coniungi large poſſit ramo oleę q̃ maxime ſequaci atq; obediturо cūq;
interim tēpore edomari meditatione curuandi. Poſtea fico adempta uires quod eue
nire trimę atq; utiq; quinquēnii ſolet detruncata ſuperficie ipſaq; deputata & ut di-
ctum eſt abraſo cacumine defigi in crure fici cuſtoditum uiculis ne curuatura fugi-
at. Ita quodam propaginū inſitorūq; tēperamēto triennio cōmune iter duas matres
quarto anno abſciſſum totū adoptantis eſſe nondum uulgata ratione aut mihi certe
ſatis cōperta. Ceterum eadē illa de calidis frigidiſq; & humidis ac ſiccis ſupradicta
ratio & ſerobes fodere monſtrauit. In aquoſis enim neq; amplos neq; altos facere

expedit. Altos in æstiuo solo & sicco ut q̃maxime accipiant aquam contineãtq; hęc et arbores colendi ratio est. Feruẽtibus enim locis accumulãt æstate radices operiũtq; ne solis arbor exurat. Aliubi ablaqueant per flatusq; admittunt. i. hyeme cumulis a gelu uindicant contra illi hyeme aperiunt humorẽq; sitientibus quęrunt ubicunq; circũfodiendi arbores ratio in circuitum pedes in orbẽ ternos neq; id in pratis quo niam ardore solis humorisq; in summa tellure oberrant. Et de arboribus quidẽ fructus gratia serẽdis inserẽdisq; in uniuersum sunt dicta.

Hinc restat eaq; ratio quę propter alias serunt̃ ac uineas maximeq; ceduo ligno principatum in his obtinẽt salices quaq; loco madido tamen refosso duos pedes et semipedẽ talea sesquipedali uel pertica quę utilior quo planior iteruallo esse debent pedes semistres pedibus binis a terra putatione cohercent̃ ut se in latitudinẽ fundãt ac sine scalis condeant̃. Salix enim fecundior est quo terrę propior has quoq; oibus annis confodi iubet mense Aprili: hęc est uiminalium cultura. Perticalis & uirga et talea seritur fossum eadẽ perticas ex ea iustum est cędi quarto fere anno & hę autem senescentium pręsartiunt locum pertica immẽsa post annũ recisa salicis uiminalis uirga singula sufficiunt xxv. uineę iugeribus eiusdẽ rei causa populus alba serit̃ bi bipedaneo pastinatu talea sesquipedali biduo siccata palmipedali iteruallo terra sup incerata duum cubitoq; crassitudine harũdo ęternũ dilutiori q̃ e solo gaudet. Serit̃ bulbo radicis quod alii oculum appellant dodrandali scrobe iteruallo duum pedum et semipedes: reficiturq; ex sese uetere harũdineto extirpato quod utilius reputatum quam castrare sicut antea: Nanq; inter se radices serpunt mutuoq; decursu necantur Tempus inserẽdi priusquã oculi harundinũ intumescant ante kl. Martias crescit ad brumam usq; definitq; cum durescere incipit: hoc signum tempestiuã habet cesuram et hanc autẽ quotiens & uineam fodiendam putant. Serit̃ & transuersa nõ alte terra condita erumpuntq; e singulis oculis totidẽ plantę. Seritur & deplantata pedali sulco binis obrutis gemmis ut tertius nodus terram attingat prono cacumine ne rores concipiat. Cęditur decrescẽte luna uineis anno siccata utilior q̃ uiridis. Castanea pedamentis omnibus profertur facilitate tractatus perdurandi paruicatia regermina tione cędua uel salice letior quęrit solũ facile nec tamẽ harenosum: maximeq; sabulum humidum aut carbunculum uel tofitaceam farinam quãlibet opaco septẽtrionalique & pręfrigido situ uel etiam decliui. Recusat eadẽ gallam rubricã cretã oẽq; terrę fecunditate qua seri nuces diximus sed nisi & maximis non prouenit nec nisi quinis aceruatim satis perfringi solum debet supra ex nouẽbri mẽse in Februarium quo solute sponte cadunt ex arbore atq; subnascunt̃. Interualla sunt pedalia undiq; sulco dodrantali. Ex hoc seminario transferunt̃ in aliud bipedali interuallo post biennium. Sũt & propagines nulli quidẽ faciliores. nudata enim radice tota in sulco prosternitur. Tunc ex cacumine super terram relicto renascitur & alia ab radice: sed translata nescit hospitari: pauetq; nouitatẽ biennio fere postea prosilit. Ideo nucibus potiusquã uite plantaria cędua implent̃ cultura non alia q̃ supradictis fodiẽdis supputandisque per biẽnium sequẽs. De cętero ipsa se colit umbra stolone superuacuo se necante. Cęditur intra septimũ annum sufficiunt pedamẽta unius iugeri uicenis uineaq; iugeribus quando etiam ea bifida stirpe fiunt: durantque ultra alteram siluę suę cęsuram. Aesculus similiter prouenit cęsura triennio senior minus morosa nasci in quacunque terra seritur uere balanum sed nisi ęsculi scrobe drodantali interuallis duoq; pedum seritur leuiter quater anno. hoc pedamẽtum minime putrescit lęsum que maxime frutificat. Pręter hęc sunt cędua quę diximus fraxinus laurus persica corilus malus: sed tardius nascuntur: terramque defixa uix tollerat nõ modo humorem samblicus contra firmissima ad palum taleis seritur ut populus. Nam de cupręsso satis diximus.

ET prędictis uelut armamētis uineaꝝ restat ipsarum natura pręcipua tradenda causa uitium surculis & quarūdam arboꝝ quibus fungosior intus natura geniculatis capoꝝ nodi inter sępiunt medullam ferculę ipsę breues & ad summā breuiores articulis atq; internodia duo īcludunt medulla siue ita uitalis anima est ante se tēdit longitudinē impellēs q̄diu nodi peruia patet fistula: cum uero cōcreti ademere cū transitum repercussa erumpit ab ima sui parte iuxta priorē nodum alterius laterum semper ūguinibus ut dictum est in barūdine ac ferula quoꝝ dextꝝ ab imo itelligt articulo leuum proximo atq; ita pernices. Hęc uocatur in uite gemma cū ibi cespitē facit: ante uero q̄ faciat in concauo oculus & in cacumine ipso gramē sic palmites nepotes uuę folia pampini gignant. Mirumq; firmiora esse in dextra parte genista Hos ergo in surculis nodos cum serunt medios secari oportet ita ne profluat medulla. Et in fico quidē dodrantali & taxili solo patefacto serunt sic ut descendāt quę proxima arbori fuerunt duo oculi extra terram emineant. Oculi autē in arboꝝ surculis proprie uocantur unde germināt. Hac de causa in plantariis aliquando eodem anno ferunt quos fuere laturi fructus in arbore cum tēpestiue sati prēgnantes incoatos conceptus aliubi pariūt. Ita satas ficos uites tertio anno transferre facile est: hoc pro senescēdi celeritate attributū huic arbori ut citissime proueniat. Vitiū numerosior satus est primo omnium nihil feritur ex his nisi inutile & deputatū in sarmēta opputatur autē quicquid proximo tulit fructum solebat capitulatus utrinq; e duro surculus seri eoq; argumēto malleolus etiam uocatur nunc: postea auelli cum sua calce ceptus est ut in fico neq; aliud est uiuatius Tertium genus adiectum etiam num expeditius sine calce quod sagittę uocant cum intorti propagantur Id enim cū icisi nec intorti trigemines: plures autē ex eodem surculo hoc modo fiunt. Serere a pampinariis sterile est necnon fecundo oportet: quę raros habet nodos infecunda iudicat densitas gēmaꝝ fertilitatis indicium est. Quidam seri uetant: nisi eos qui floruerint surculos. Sagittas serere minus utile: quoniam in transferendo facile rumpit quod intortum fuit. Seruntur pedali non breuiores longitudine quinq; sex ue nodorum pauciores tribus gemmis in hac mensura esse non poterunt. Inseri eodem die quo putantur utilissimū. Si multo postea necesse sit serere custoditos sic uti prēcipimus utiq; ne extra terram positi sole inarescant uentoue aut frigore bebetentur. Qui diutius in sicco fuerint priusquā serant inq̄ pluribus diebus reuirescant. Solum apricū et q̄ amplissimum in seminario: siue in uinea bidente pastinari debet ternos pedes bipalio alto retecto quaternum pedum fermēto ita ut in pedes binos fossa procedat fossum purgari & extendi ne crudum relinquatur. Verum exigi mensura male pastinatum deprēhendunt scamna iequalia metienda est & ea pars quę interiacet pulmis. Surculi seruntur & in scrobe et in sulco longiore superq; tenerrima ingeritur terra. Sed in gracili solo frustra nisi substrato pinguiore nec minusquā duos integi oportet & proximam attingi terram & eodem paxillo deprimi & spissari. Interesse in plantario sesquipedes inter bina semina latitudinē in longitudinem semisses. Ita satos malleolos xxxiii. mense redire in unum articulum nisi ipse parcatur: oculorū deinde materia emicat xxxvi. mense uiue radix transfertur. En & luxuriosa ratio uites serendi ut quattuor malleoli uehementi uiculo colligent in parte luxuriosa atq; ita per ossa bibuli cruris uel per colla fictilia traiecti obruant binis eminētibus gēmis bumescant hoc modo: recisiq; palmitē emittūt. Postea est fistula fracta radix libere cadit uires: utranq; omnium corpoꝝ fert suoꝝ acino. In alio genere inuētu nouitio funditur malleolus medullaq; crassa eximitur: hinc colligant & ipsi malleo ita ut gemmis parcatur omni modo. Tunc malleolo in terra fixo mixta feritur & cum spargere cęperit caules decidit foditq; sępius. Talis uuę acinos in hoc in se ligni habituros Columella promittit cum uiuere semina ipsa per quā mirum sit medulla

adempta nasci surculis: etiã quibus non sit articulatio arbores non omittẽdũ uidet. Nanq; buxi tenuissimis quinis senisq; colligatis depactisq; quę prouenĩũt. Quõdã in obseruatione erat ut defringerẽtur ex iputata buxo aliter uiuere non crediti. Detraxere hac experimẽta. Seminarii curã sequitur uinea; ratio quinq; genera; hę spar sis per terrã palmitibus aut se uite subrecta uel cum amminiculo siue iugo aut pedate simplici iugo aut cõpluuiatę quadruplici: quę pedatę ratio eadẽ intelligit. eius quoq; in qua sine amminiculo uitis per se stabit. Id enim non fit nisi pedamẽti inopia. Simplici iugo cõstat porrecto ordine quam canteriũ appellant: melior ea uino quoniam sibi ipsa non obumbrat assiduoq; sole coquitur & afflatum magis sentit. Celerius rorẽ dimittit pampinationi quoq; & occasioni omniq; operi facilior. Superceterа deflorescit utilius. Iugum fit pertica aut harũdine aut crine funiculo ue ut in hispania brundusioq;. Compluuiata copiosior uino est dicta a cauis ędium compluuiis: diuiditur in quaternas partes totidẽ iugis huius serẽdi ratio dicetur. Eadẽ ualitura modi genere. In hoc uero numerosior. Tantum uero tribus serit modis optie in pastinato proxime in sulco nouissime in scrobe.

SVlco latitudo palmę satis est scrobibus ternoq; pedum in quãcunq; partẽ altitudo in quocũq; genere tripedalis. Ideo nec uitis minor trãsferri debet extatura etiã num duabus gemmis. Emolliri terrarum minutis iscrobe uno sulcisq; fimo misceri necessarium cluosa altiores scrobes poscunt prętera puluinatis a deuexitate labris qui ex his longiores fient ut uites binas accipiant e diuerso aliq; locabuntur. Esse uitis radicem in media scrobe oportet sed in ipsam solido in orientem ęquinoctialem spectare adminicula prima calamo accipere uineas limitari decumano .xviii. pedũ latitudinis ad contrarios uehiculoq; trãsitus alisq; conuersis limitibus denum pedũ distigui per media iugera aut si maior modus sit totidẽ pedũ cardiẽ quot decumanum limitari semper uero quintanis semitari hic est in quinto quoq; palo singulę iugo paginę includuntur solo spisso non nisi repastinato nec nisi unio radicẽ seri tenero & soluto malleolum sulco uel scrobe. In colles sulcos agere transuersos melius quam pastinare ut defluuia palis eaq; contineantur aquoso ęlo uel sicco solo malleolos autumno nisi si tractus ratio mutauerit. Siccus enĩ & calidus autumno poscit humidus frigidusq; etiam uernis exitu. In arido solo uuę radix quoq; frustra serit male & in siccis malleolus nisi post imbres aut in riguis uel frondens uitis & usq; ad solticium recte usq; ut in hispania. Quiescere uentos sationis die utilissimum plerique austros optant. Cato abdicat. Interesse medio tẽperamento inter binas uites oportet pedes quinos nimium autẽ lęto solo pedes quaternos tenui plurimum octonos. Vmbri & marsi ad uicenos ĩtermittunt a rationis gratia in his quę uocãt procul & a pluuio & caliginoso tractu rariores poni sicco densiores congruit subtilitas parsimonię cõpendia inuenit cum uinea in pastinato seratur obiter seminariũ faciendi ut & uuę radix loco suo & malleolus qui transfertur inter uites eo ordine seratur quę ratio in iugero circiter xv. uiuam radicẽ dorat. Intra biennium autẽ fructus quo tardius in sato prouenit q̃ in translato. Viua radix posita in uinea post ãnũ resecatur usque ad terram ut unus tantum emineat oculus amminiculo iuxta affixo et fimo addito. Simili modo & secundo anno reciditur uiresq; concipit & intra se pascit suffecturas boneri alias festinatione pariendi gracilis atq; et uncidam cohibeatur castigatione tali in fętum exeat tota. Nihil auidius nascitur ac nisi ad pariendũ uires seruentur tota fit fętus. Pedamenta optima quę diximus aut radice robore ole aque quę si non sint pali iunipero cupręsso alburno sambuco. Reliquoq; generum sudes omnibus annis recidunt. Saluberrima in iugo harundo connexa fasciculis durat quinis annis cum breuiore palmites sarmẽto iũguntur inter se funum modo ex hoc arcus functa dicũt. Tertius uineę ãnus palmite uelocem robustumq; emittit

et quem faciat ętas uitē hic in iugum insilit. Atqui tum execat eum spina falce au-
ferendo oculos ut longius euocent noxia iniuria utilior enī consuetudo pariendi
satius q̄ pampinos auiditate detegere usq; quo placeat roborari eam Sunt qui uetāt
tangi proximo anno quo translata sit neq; ante sexagesimū mēsem falce curari. Tūc
autē ad tres gēmas recidi: alii & proximo quidē anno recidunt sed ut ternos quater-
nos ue singulis annis adicināt articulos: quarto demū perducāt ad iugum. Id utriq;
fructū tardum pręterea retorridū & nodosum pluminoz icremēto. Optimum autē
matrē esse firmam: postea fętum audacē Nec tutū est quod cicatricosum magno im
peritię errore quicquid est tale plagis nascit: nō e matre totas habeat illa uires dum
roboratur & annuos accipit tota fętus: cum pmissum fuerit nasci nihil natura porti-
onibus parit. Quę cum excreuerit satis firma: protinus in iugo collocari debebit sic
etiamnū firmior erit: sub ipso iugo hospitari. Recisa uiribus non ętate decernit. Te-
merarium est ante crassitudinē pollicaré uiti impare. Sequēti anno palmites salutēt
pro uiribus matris singuli aut gemini. Itē & secuto si coget infirmitas nutriantur
Tertioq; demū anno duo adiciant. Nec sunt plures quaternis unq̄ permittēdi bre-
uiterque non īdulgēdum & semper inhibenda fecunditas. In ea est natura ut parere
malit q̄ uiuere. Quicquid materię adimit fructui accedit. Illa semina uult q̄ fructū
gigni: quoniā fructus caduca res est: si pernitiose luxuriat nec ampliat se sed egerit
Dabit consilium & soli natura: in macro etiam si uires habebit recisa: intra iugū mo-
ritur ut omnis fetura subito exeat. Minimū id esse debebit īteruallū ut attingat iu-
gum supetque non teneat adeo nō recūbat in eo nec delicate se spargat. Ita tēperetur
hic modus ut crescere etiamnū malit q̄ parere palmes. Duas tres ue gēmas habere
sub iugo debet ex materiis quibus materia nascat. Tunc per iugū mergi alligarique
ut sustineat iugo non pendeat. Vinculo mox astrictius a tertia gēma quoniā & sic
cohercetur īpetus materię: densioresq; citra pampini exultēt cacumē relinari uetant
Natura hęc est. Deiecta pars aut pręligata fructum dat plurimumq; ipsa curuatura
Quod citra est materię mittit: offensante credo spiritu & illa quā diximus medulla.
Quę ita emicuerit materia fructū dabit anno sequente: sic duo genera palmitū. Que
e duro exit materiamq; in proximū annū promittit Pampinariū uocat aut uti supra
cicatricē est fructuarium. Alterum ex anniculo palmite semper fructuariū relinqui-
tur sub iugo & qui uocatur custos: hic est: nouellus palmes non longior tribus gē-
mis: proximo anno materiam daturus si uitis luxuriose cōtēpserit & alius iuxta eū
uerrucę magnitudine qui ferunculus appellatur: si forte custos fallat uitis antequā
septimū annum a surculo cōpleat euocata ad fructum emucescit ac morit nec uete-
rē placat palmitē in longum & ad quartū usq; pedamētum emittit quod alii dracōes
alii uinculos uocant ut faciant quę masculeta appellant cum īduruit uitis. Pessimū
in uinea traducere quinto anno & ipsi palmites intorquētur: singulęq; singulis ma
terię emittunt. Ac deinde e proximis prioresq; amputantur. Semper custodē relin
qui melius sed his proximus uiti esse debet nec longior q̄ dictum est. Et si luxuria-
uerūt palmites ītorqueri ut quattuor materias uel duas si uniuga erit uinea emit-
tat si per se uitis ordinabitur sine pedamēto & qualecūq; ī ūitio amminiculū deside-
rauit dū stare cōdiscat & recta surgere: cętera ad priōrdia eadē. Diuidi aūt āputatione
pollicis īequali exaīne undiq; ne pręgrauet fructus parte aliqua obiter idē deprimēs
prohibebit in excelsum emicare: huic uineę trium pedum altitudo excelsior mitat.
Cęteris a quinto dum ne excedat hominis longitudinē iustam: his quoq; quę spar-
gunt in terra breui adimitandū caueas circūdāt scrobibus per ambitū factis ne ua-
gi palmites intra se pugnēt occursantes: maiorq; pars terraz ita supina intellure uī-
demiam metuit. Siquidē & in africa & in ęgypto syriaq; ac tota asia & multis locis
europe hic mos prevalet. Ibi ergo iuxta terram comprimi debet uitis eodē modo et
tempore nutrita radice quo iniugata uinea ut semper tantum pollices relinquantur

fertili solo cum tribus gēmis graciliore quinis: prestatq; multos esse quam longos. quę de natura soli diximus tanto potētiora fatient quāto proprior fuerit uua terrę Genera separari ac singulis conseri tractibus utilissimū mixtura enim generū & in uino non modo in musto discors aut si misceantur non alia q̄ pariter maturescentia iúgi necessarium iuga altiora quo lętior agit & quo planior. Item roscido nebuloso minusq; uētoso cōueniunt. Cōtra humiliora gracili & arido estuoso uētisq; exposito Iuga ad pedamētum q̄ arctissimo nodo uinciri oportere uitem leui contineri: quae genera uitium est ī quali solo: ęloq; essent Conferenda: quom ennumeraremus natu ras earum: & uinorū docuimus de reliquo uehementer ambigitur. pleriq; estate tota post singulos rores: quom fodi iubent: uineā alii germinātem Decuti enim oculos tractuq; in tantū deteri: & ob id arcendū procul omne quidem pecus: sed maxīe lana tum. quontā facillime auferat gēmas inimicos: & pubescente uua rastros: satisq; esse uineam ter anno confodi ab equinoctio uerno ad uergiliarū exortum & canis ortum et nigrescēte acimo. Quidā ita determinant ueterē semel a uindemia ante brumam cum alii ablaqueare & stercorare satis putēt. Iterūq; ab idibus aprilis anteq̄ concipiat hoc est in sexto Idus maias deinde priusquā florere incipiat & cum defloruerit et uariāte se uua. Peritiores affirmāt si iusto sepius fodiatur in tantū tenerescere acinos rumpantur. Quę fodiuntur ante feruētes horas diei fodiendas cōuenit sicuti lutum neq; arare neq; fodere fossione puluerē excitatum contra soles nebulasque prodesse Pampinatio uerna inconfesso ab idibus Maiis intra dies x. utiq; anteq̄ florere īcipiat & ea infra iugum debere fieri. Die sequēte uariant sentētię cum floruerit aliqui pā pinandū putant: alii sub ipsa maturitate sed de his precepta catonis decernēt. Nanq; et putationū tradenda ratio est. Protinus hanc a uindemia ubi ęli tepor indulget adoriuntur sed hoc fieri nunq̄ debet ratione naturę ante exortū aquilę ut in syderū causis docebimus proximo uolumine imo uero fauonio quoniam anceps culpa sit prępropere festinationis si saucias recēti medicina mordeat quędam hyemis rumi natio. Certum est gēmas eārū frigore bebetari plagasq; findi & ęli uicio exuri oculos lachryma distillante. Nam gelu tragiles fieri quis nesciat. Operariorū ista cōputatio est. In latifundis non legitima naturę festinatio quo maturius putant aptis diebus eo plus materię fundunt. quo serius eo fructum uberiorē. Quare macras prius cōue nit putare ualidas nouissime plagā omnē obliquā fieri ut facile decidant imbres et ad terrā uerti q̄ leuissima cicatrice acie falcis exacta plagaq; cōuelata. Recidi semper inter duas gēmas ne sit uulnus oculis in recisa parte. Nigram esse eam existimāt et donec ad sincera ueniatur recidēdam quoniam e uitiosa materia utilis non exeat. Si macra uitis idoneos palmites nō habeat ad terram recidi eam nouosq; elici utilissi mum in pampinatione nō his detrahere pampinos qui cum uia sint. Id enī et uuas supplantat pręterq̄ in nouella uinea. Inutiles iudicant in latere nati non ab oculo quippe etiam uua quę nascitur e duro rigescēte ut nisi ferro detrahi non possit. Peda mentum quidē inter duas uites utilius putant statui & facilius ablaqueant ita me liusq; est uniuge uineę si tamē & ipsi iugo sint uites nec statu infesta regio in qua dripartita quā proximū oneri amminiculū esse debet: ne tamen īpedimentū sentiat ablaqueato cubito abesse non amplius. Ablaqueari autē priusquā putari iubēt. Cato de omni cultura uitiū ita pręcipit. Quam altissimam uineam facito alligatoq; recte dum ne nimium constringas: hoc modo eam curato. Capita uitium putata circūfo dito. Arare incipito ultra citraq; sulcos perpetuos ducito uites teneras q̄ primū pro pagato: ueteres q̄ minimū castrato potius si opus fuerit deficito: biennioq; post prę cidito. Vitem nouellam resecari tutum erit tēpus ubi ualebit. Si uinea a uite caluata erit sulcos interponito. Ibi uiuam radicē serito umbram a sulcis remoueto: crebroq; fodito. In uinea ueteri serito ocinum si macra erit quod granum capit ne serito et cir cum capita addito stercus paleas uinaceas aliquid boruice. Vbi uinea fōdere ępit

pampinatio uineas nouellas abligato crebro ne caulis perfringatur & quę iam in perticam iuit eius pampinos teneros alligato leuiter porrigitoq; ubi recte ſtent ubi uua uallaria fieri cęperit uites ſubligato. Vitis inſitio una eſt per uer: altera cum uua floret ea optima eſt. Vineam uetere ſi in alium locum tranſferre uolueris brachium craſſum licebit primũ deputato binas gemas nec amplius relinquito ex radicibus bene exfodito: & caue radices ne ſaucies. Ita uti fuerit poſito in ſcrobe aut in ſulco operito & bene occultato. Eodęq; modo uineam ſtatuito alligato floxatoq; uti fuerit crebro q; fodito. Ocinum quod in uinea ſeri iubet antiqui appellabant pabulũ umbrę patiens: quod celerrime proueniat.

SEquitur arbuſti ratio mirum in modum damnata a Saſerna patre filioq; celebrata ſcrophę uetuſtiſſimis poſt Catonẽ pitiſſimis ęnea ſcropha quidẽ niſi italię cõceſſa cum tam longo iudicetur ęuo nobilia. Vina nõ niſi in arbuſtis gigni & in his laudatiora ſummis: ſicut uberiora imis adeo excelſitate proficitur. Hac ratione & arbores eligunt̃ prima omnium ulmus excepta prętер nimiam frondẽ a tinea. Deide populus nigra eadem de cauſa minus denſa folio: non ſpernũt pleriq; & fraxinum ficumq; et etiam oleam ſi non ſit umbroſa ramis: haę ſatus cultuſq; abunde tractatus eſt: ante trigeſimũ ſextũ menſem attingi falce uetant̃ alterna ſeruantur brachia alterius putant̃ annis ſexto anno maritant̃. Tranſpadana italia prętер ſupradictas cornu populo tilia acere cum carpino quercu arbuſtat agros: uenetia ſalice propter uliginẽ ſoli & ulmus detruncata media intra ramoę ſcamna digeritur: nulla fere xx. pedum altiore arbore. Tabulata eaę ab octauo pede altitudinis dilatant̃. In collibus ſiceiſq; agris a xii. In campeſtribus & humidis meridianũ ſolem ſpectare palmites debent rami a proiectu digitoę modo ſubrigi tonſili in his eximium quoq; uirgultoę barba ne obumbrent interuallo uſtum arboę ſi aretur ſolum quadragẽ pedes in terga frontemq; in latera uiceni ſi non aret̃ hoc in omnes partes ſingulis denas ſępe adnutriunt uites damnato agricola minus ternis maritare niſi ualidas inimicũ enecante ueloci uitium ſcremẽto. Serere tripedanea ſcrobe neceſſarium diſtantes iter ſeſe arbores ſingulis pedibus. Nihil ibi malleolis atq; paſtinationi nulla fodiendi ſpẽdia utpote cũ arbuſti ratio hęc peculiari dote pręſtet quod ab eodẽ ſolo ſeri fruges et uitibus prodeſt ſuper quã quod uindicans ſe altitudo non ut in uinea ad arcendas aliium iniurias pariete uel ſępe uel foſſaę utiq; impẽdio muniri ſe cogat in arbuſto et prędictis ſola uiuę radicis ratio. Itẽ propaginũ & hęc gemina ut diximus qualorum et ipſo tabulato maxime probata quoniam a pecore tutiſſimũ eſt. Altera deflexa uite uel palmite iuxta ſuam arborẽ aut citra proximã celibẽ quę ſupra terram eſt e matre radi iubetur ne fruticet in terra non pauciores quattuor pedes in longo conſtat ois ſulco tres lato alto duos cum ſemipede Poſt annum propago ĩcidit̃ ad medullã ut paulatim radicibus aſſueſcat ſuis. Caulis a capite ad duas gemas reciditur: tertio totus merſus abſciditur repetiturq; altius in terram ne ex reciſo frondeat. Tolli uiua radix a uindemia protinus debet. Nuper repertũ draconẽ ſerere iuxta arborẽ: ita palmitẽ appellamus emeritũ pluribus induratum annis hũc pręciſum q̃ maxima amplitudine tribus partibus longitudinis deraſo cortice quatenus obruat̃ ĩde & raſilẽ uocant. Deprimere ſulco reliqua parte ad arborẽ erecta. Ociſſimũ in uite. Si gracilis ſit uitis aut terra uſitatum eſt q̃ proxime ſolũ decidi donec firmet̃ radix ſicuti neq; roſcidam ſeri neq; a ſeptẽtrionis flatu uites aquilonẽ ſpectare debent. Ipſę autẽ palmites earũdem ad meridiem: non eſt feſtinandũ ad putationẽ nouellę: ſed primos in circulos materię colligẽda nec niſi ualide putatio admonẽda. Seriore anno fere ad fructum arbuſta uite q̃ iugata Sunt qui omnino putari uetant priuſquã arborẽ longitudiẽ ęquauerit prima falce ſex pedes a terra recidat̃ flagello ĩtra relicto & naſci coacto in curuationẽ materię tres et gemmę nõ amplius deputato ſuperſint. Ex his

emissi palmites proximo anno imis igerãtur scãnis ac per singulos ãnos ad supiora scandant relicto semper duramẽto in singulis tabulatis & emissario uno qui subeat usquequo placuerit. De cętero putatione omni flagella quę proxime tulerit recidãt nouã circũcisis undiq; capreolis spargũtur in tabulatis. Vernacula putatio deiectis per ramos uitium crinibus circũuescit arborẽ crinesq; ipsos uuis gallica intra duces porrigitur. Aemiliq; uię in radice satimaq; ambitum frondẽ eaq; fugiẽs. Et quorũdã imperitia sub ramo uitem uinculo suspendendi suffocante iniuria quid contineri debet minime non arctari: quinimo etiã quibus salices supersunt molliore hoc uinculo facere malunt herbaq; quam siculi uocant ampelodesmõ. Gręcia uero uniuersa iunco cypero ulna liberata quoq; uinculo per aliquot dies uagari datq; in conditam spargi atq; in terram quam per totum spectauerit recũbere. Nãq; ueterrina a iugo et canes a cursu uolutatio uiuacitatum & uitium porrigi lumbos. Arbor quoque ipsã gaudet assiduo leuata honore similis respiranti: nihil est in opere naturę quod non exemplo dieq; noctiumq; aliquas uices feriaq; uelit. Ob id protinus a uindemia putari & lassas etiam num fructu edito iprobatur putare rursus alligẽt alio loco. Nãq; orbitas uiculis sentitur uexatio est non dubia. Traduces gallicę cultura binis utriq; lateribus si pars quadrageno distet spatio quaternis. Si uiceno inter se obuii miscẽt alliganturq; uno. Conciliati uirgultoq; comitatu obiter rigorati qua deficiant aut si breuius non patiatur ipsaq; alligato protendunt in uiduam arborẽ unco traducem binum pręcidere solebant: boneratas enim uetustate melius donare tẽpus ut trãsilẽ faciant nisi largiatur crassitudo. Alias utile thoros futuri draconis passi. Vnũ etiam num genus est medium hoc & propagine totas supplantandi in terram uitẽ cuneis que findendi & inter sulcos plures simul ex una propagandi gracilitate singularum firmata circũligatis bastilibus nec recisis quia lateribus excurrũt pampinis. Nouariensis agricola traducum turba non cõtemptus nec copia ramoq; ipositis etiamnum patibulis palmites circũuoluit. Itaq; prętet soli uitia iam culturã quoque torua fiunt uina. Alias culpa ut iuxta urbẽ uarracinis quę alternis putant annis non quia id uiti conducat sed quia utilitate redituum ipendii exuperẽt. Medium tẽperamentum in carsulano sequunt carnosas tantum uitis partes incipiẽtes inarescere deputãdo: cętęris ad uuam relictis detractato onere superuacuo pro nutrimento omnis est raritas uulneris sed nisi pingui solo talis cultura degenerat in lambruscam. Arbusta arari q̃ altissime desiderant tam & si frumenti ratio non exigit. Pampinari ea non est moris & hoc cõpendium opere deputatur cum uite pariter interlocata densitate ramoq; qui sint superuacui & absumant alimẽta. Plagas ad septẽtriones aut ad meridiẽ spectare uetuimus melius si neq; in occasus solis. Diu eni dolent. Talia quoq; ulcera et difficile sanescunt algendo minus estuando ue non cadẽ in uite quę in arbustis libertas: quoniã creta latera & facilius abscondere: & detorquere quo uelis plagas. In arboq; tonsura supiniore uelut calices faciendi ne consistat humor uiti adminicula addenda quę scandat appręhẽsas si maiora sint.

VItium generosaq; pergulas tribus putandas & quarũ seruare uuas libeat decrescente luna tradũtq; uero interlunio si sint putatę nullis animaliũ obnoxias esse. Alia ratione plena luna noctu tondẽdas cũ sit ea in leone scorpione sagittario tauro atq; in totum serẽdas plena aut crescẽte utiq; cessent. Sufficiunt in Italia cultores: dein in centena iugera uineaq;. At abunde de satu cultuq; arboq; tractato quoniã de palmis et citiso in peregrinis arboribus affatim diximus ne quid desit in dicãda: reliqua natura sit magnopere pertinens ad omnia ea. Infestãtur nãq; & arbores morbis. Quid ei genitum car& bis malis. Et siluestrium quidẽ perniciosos negãt esse uexariq; tãtũ grandiẽ in germinatione aut florere. Aduri quoq; feruore aut flatu fragiliore prępostero die q̃ suo frigora etiam obsunt ut diximus. Quid ergo nõ et uites algore iterẽt

Hoc quidē est quod deprehendatur soli uitium: quoniam nō euenit nisi in frigido. Itaq; per hyemes cęli rigorē probamus: non soli uero infirmissimę arbores gelu periclitantur sed maxime uexatisq; ita prima cacumina marescūt: quoniā prescriptus non potuit eo peruenire humor. Arborꝫ quidam cōmunes morbi. Vermiculatio est syderatio & dolor mēbrorꝫ unde partium debita sotietate nominū quoq; cū hominis miseris trunci dicimus certe corpora & oculos germinū exustos ac multa simili sorte. Itaq; laborant & fame & crudelitate quę fiunt humoris quātitate. Aliquando uero & obesitate ut omnia quę ferunt resinam nimia pinguedine in tedam mutant. Et cum radices quoq; pinguescere cępere ītereunt ut animalia nimio adipe: quanto et pestilencia per genera sicut inter homines nūc seruitia: nūc plebs urbana uel rustica. Vermiculantur magis minus ue quędam omnes tamē fere. Idq; aues cauticis sono experiuntur. Iam quidē & in hoc luxuria esse cępit pręgrandesq; roborū delicatiores uti in cibo cosses uocant atq; etiam farina saginati. Hi quoq; altiles fiunt. Maxime autē arborꝫ hoc sentiunt pyri mali fici minusq; amarę fiunt & odoratę eorꝫ qui in ficis existūt. Alii nascunt ex ipsis alius parit qui uocat cerastes. Omnes tamē in cerasten figurant sonumq; edunt paruuli stridoris. Et sorbus arbor infestat uermiculis ruffis & pilosis atq; ita emoritur. Mespili quoq; in senecta noxia morbo est. Syderatio tota cęlo constat: quapropter & grando in his causis intelligi debet carbūculatio & quod pruinaꝫ iniuria euenit: hoc enī uerno tēpore inuitatis & erūpere audētibus satis mollibus īsidēs adurit lactescētes germinum oculos quod in flore carbūculum uocant pruinę pernitiosior natura quoniam lapsa persidet gelatq; ac ne aura quidē ulla depellitur quia non fit nisi immoto aere & sereno. Propriū tamē syderationis est sub ortū canis siccatum uapor tum insitę ac nouellę arbores moriunt. Precipue ficus & uites olea pręter uermiculationē quā eque ac ficus sentit clauum etiam patitur siue fungum placet dici uel patellam. Hęc est solis exustio: nocere tradit Cato & rubrum muscum nocet plerūq; uitibus atq; oleis & nimia fertilitas. Scabies cōmunis omnium est in petigo & quę adnasci solent cocleo peculiaria ficorꝫ uitia nec ubiq;. Sunt. n. quędā egritudines & locorꝫ. Verum ut homini neruorum cruciatus sic & arbori: ac duobus ęque modis: aut enī in pedes hoc est radices irrūpit uis morbi: aut in articulos hoc est cacuminū digitos qui longissime a toto corpore exeūt. Inarescūt ergo & sunt apud grecos sua nomina utrique uitio undiq; primo dolor mox et maries earum partium fragilis: postremo tales morbusq; non intrante succo aut non peruenente maximeque id fici sentiunt. Caprificus omnibus immunis est quę adhuc diximus. Scabies gignitur roribus lentis post uergilias. Nam si rariores fuere perfundunt arborem non sculpunt scabie. Cętero si cadunt siue imbres nimii fuere: alio modo ficus laborat radicibus madidis. Vitibus pręter uermiculationem & syderationem morbus peculiaris articulatio tribus de causis una uti in tēpestiuum germinibus ablatis. Altera ut notauit Theophrastus in supinum excisis. Tertia culturę īperitia lęsis. Omnes eaꝫ iniurię in articulis sentiunt. Syderationis genus est in his defloresceētibus roratio: aut cū acini prius q̄ crescāt decoquūt in callum egrotant & cum alsere lęsis uredine attōsarum oculis ex calore hoc euenit intēpestiuo: quoniam omia modo constāt certoque tēperamento. Fiunt & culpa colentium uitia cum pręstringūtur ut dictum est: aut circumfossor iniurioso ictu uerberauit uel etiam subarator īprudēs luxauit radices: corpusque desquamauit. Est et quędam contusio falcis hebetioris quibus omibus causis difficilius tollerāt frigora aut ęstus: quoniam iulcus penetrat omnis a foris iniuria. Infirmissima uero malus maxime quę dulcis est. Quibusdam debilitas sterilitatē non necem affert ut si quis pino cacumie auferat uel palmę sterilescūt enim nec moriūtur. Egrotāt aliquando et poma ipsa per sese sine arbore si necessariis tēporibus imbres aut tepores uel afflatus defuere aut contrario abundauere. Decidūt enim aut deteriora fiunt: pessimum

est inter omnia cum florescētem uitem & oleam percutit imber: quoniam simul de fluit fructus. Sunt ex eadē canescētes & erucę dirū animal eroduntq; frondē aliq; florem. Oliuaq; quoque ut in oliueto ac depastam arborē turpi facie relinquūt. Nascit hoc malum tēpore humido & lento. Fit aliud ex eodē. Si sol acrior īsecutus īusserit ipsum uitium ideoq; mutaueris. Est etiamnū peculiare oliuis ac uitibus. Araneum uocant cum ueluti telę iuoluunt fructum & absumūt. Adurūt & flatus quidam eas maxime: sed & alios fructus. Nam uermiculationē & poma ipsa per se quibusdam annis sentiunt mala: pyra: mespila: punica. In oliua ancipiti euētu quando subeunti nati fructum adimūt. Arēt si in ipso nucleo fuere credētes cū gigni illos prohibent pluuię quae fiunt post arctuq;. Eędē si austrinę fuere generant. Hydropis quoq; quę maturescētes tūc sunt prēcipue caducę. Id riguis magis euenit & si non cecidere festidiendis. Sunt et culicum genera aliquibus molesta ut glādibus fico qui uidentur ex humore nasci tū dulci subdito corticibus. Et egrotatio quidē fere in his est: quędam tēporū causę aut locorū non proprie dicuntur morbi: quoniam protinus necant sicut tabes cum inuaserit arborē aut uredo uel flatus alicuius regionis proprius ut est in Apulia atabulus: in Euboea olympias: hic enim si flauerit circa brumā frigore exurit arefaciens ut nullis solibus postea recreari possint hoc genere cōualles & apposita fluminibus laborant prēcipueq; uitis olea ficus: quod cum euenerit detegitur statim de germinatione in oliua tardius. Sed in omnibus signū est reuiuiscēdi si folia amittere. Alioquin quas putes prēualuisse moriuntur. Non nunq; arescūt folia eadēq; reuiuiscunt. alia in septētrionalibus ut ponto phrygia frigore aut gelu laborant si post brumam continuauere xl. diebus. Ibi autē & in reliquis partibus si protinus editis fructibus gelatio magna consecuta est: etiam paucis diebus necat: quę iniuria boīnū constant fecundas habent causas pix oleum adeps inimica prēcipue nouellis cortice in orbem detracto necantur excepto subere quod sic etiam uiuat: crassescēs enī prēstrīgit & strangulat nec andrade ostenditur si non simul incidatur & corpus. Alioquin et cerasus & tilia & uitis corticē mittunt: sed non uitalē nec proximū corpori. Verū eum qui subnascēte alio expellitur quarūdam natura rimosus cortex ut platanis tiliq; renascitur paulominus q̄ totus. Ergo his quaq; cicatricē trahit medentur luto fimoq; Et aliquando prosunt si non uehementer frigoū uel caloū uis secuta est. Quędam tardius ita moriuntur ut robora & quercus. Refert et tēpus anni. Abieti enim & pino si quis detraxerit sole taurū uel geminos transeunte cū germinant statim moriuntur. Eandem iniuriam hyeme passę diutius tollerant. Similiter ilex & robur quercusque si angusta decorticatio fuerit nihil nocet. Supradictis infirmioribus quidē & in solo gracili uel ab una tantū parte detractus iterimit similē & decacuminatio rationē habet cupressi piceę cedri: hę enim detracto cacumine aut ignibus adusto intereunt similē & depastio animalium. Oleam quidē etiam si lambat capra sterilescere auctor est uarro ut diximus quędam hac iniuria moriuntur. Aliqua deteriora fiūt ut amygdale. Ex dulcibus enim transfigurantur in amaras. Aliqua uero etiam utiliora ut apud chios pyrus q̄ phocida appellant nam detruncatio diximus quibus prodest. Intereūt pluraq; & fixa stirpe exsecta ut uiti malo fico punicę quędā & abulcere ficus hāc iniuriam spernit & omnia quę resinam gignunt radicibus amputatis mori mime miror est: pleręq; tamē non omnibus sed maximis aut quę sunt inter illas uitales abscissis moriuntur necat inuicē sese umbra uel densitate atq; alimēti rapina. Necat & hedera uinciens: nec uiscum prodest & cytisus nec aureon quod alimon uocant grēci: quorūdam natura non necat quidē: sed lędit odore aut succi mixtura raphanus & laurus uitē. Ob factatrix enī intelligitur extīgui odore mirū in modum. Ideoq; cum iuxta sit auerti & recedere saporēq; inimicum fugere: hinc sumpsit androchides medicinā contra ebrietates raphanum mandi prēcipiens. Odit & caulē & omne olus odit et coriium nisi procul absint tristis atq; egra uitrum quidē alumē marina aqua calida

et fabę putamina uel ultima uenena ſint inter uitia arborꝫ.

ESt & prodigiis locus: inuenimus enim eas ſub foliis natas uitē & malum punicum ſtipe fructū tuliſſe nō palmite aut ramis uitem uuas ſine foliis. Oleas quoq; amiſiſſe folia baccis bęrētibus. Sūt & miracula fortuita: nam & oliua in totū ābuſta reuixit & in boetia deroſę a locuſtis fici regerminauere: mutantur arbores & colore fiuntq; ex nigris candidę non ſemp prodigioſę & maxime quę ex ſemine naſcuntur ut populus alba in nigrā tranſit. Quidam & ſorbum ſi in calidiora loca uenerit ſterileſcere putant. Prodigio autē fiunt ex dulcibus acerba poma aut dulcia ex acerbis e caprifico fici aut contra graui oſtento cum deteriora mutantur ex olea in oleaſtrū ex candida uua & fico in nigras: aut ut laodice xerſis aduētu platano in oleam mutata qualibus oſtentis Ariſtandri apud grēcos uolumē ſcat & ne in infinitum abeamus: apud nos uero cepidi: commentariis in quibus arbores locutę reperiuntur. Subſedit in cumano arbor graui oſtento paulo ante pōpeii magni bella ciuilia paucis ramis eminētibus. Inuentum ſibilinis libris internitionem hominum fore tanto maiorē quanto propius ab urbe poſtea facta eſſet. Sunt prodigia & cū alienis locis enaſcūtur ut in capitibus ſtatuarꝫ uel aris & cum arboribus ipſis alienę ficus in lauro nata eſt Cizici ante obſidionē. Simili modo trallibus palma in baſi Cęſaris dictatoris circa bella ciuilia eius: necnon & Romę in capitolio in capita bis bello perſei enata palma victoriam triūphoſq; portēdit. Nam tempeſtate proſtrata eodē loco ficus enata eſt. M. meſſale. C. Caſſi cenſorꝫ luſtro a quo tēpore pudicitiam ſubuerſam. Piſo grauis auctor prodidit ſuper omnia quę unq̄ audita ſunt erit prodigiū in noſtro ęuo. Neronis principis ruina factū in agro marrucino uecti marcelli e primis equeſtris ordinis oliueto uniuerſo uiam publicā tranſgreſſo. Ariuſq; inde e contrario in locum oliueti profectis

NVnc expoſitis arborꝫ morbis conſentaneum eſt dicere & remedia ex his quędā ſunt cōmunia omniū: quędā propria: quarūdam communia ablaqueatio accumulatio afflari radices: aut cooperiri riguas dato potu uel ablato fimi ſucco refectis putatione leuatis onere. Itē ſucco emiſſio quędam ueluti detractice ſanguinis circūraſio corticis uitium extenuatio & domitura palmitū gemmarꝫ ſi frigus retorridas hirtaſq; fecerit repumicatio & quędā politura. Arborꝫ his aliq; magis: aliq; minus gaudent ueluti cupręſſis & aquam aſpernatur & fimū & circū foſſuram amputationeq; et omnia remedia odit: quinetiam necat riguis uitis et punica prēcipue aluntur. Ficus ipſa arbor riguis alitur pomū uero eius inareſcit. Amygdalę ſi colāt foſſione florē admittunt nec ſitas circumfodere oportet priuſquā ualide ferre cęperint poma. Plurimę autē amputari ſibi uolunt onerоſa ac ſuperuacua: ſicut nos ungues & capillū Reciduntur ueteres totę. Rurſus a ſtolone aliquo refurgunt ſed non omnes nec nisi quarꝫ naturā pati diximus. Rigua ęſtiuis uaporibus utilia hyeme inimica autūno uaria & e natura ſoli quippe cum uidemiator biſpaniarꝫ ſtagnante ſolo uuas demetat. Cęterum maiori parte orbis etiam pluuia aut omni aqua ſeri & arare cōueit. Circa canis ortum rigua maxime proſunt ac ne tunc quidē nimia: quoniam ſebriatis radicibus nocent & ętas modum tēperat: nouellę enim minus ſitiunt deſiderāt autē maxime rigari quę aſſueuere. Contra ſiccis locis genita non expetūt humorē niſi neceſſarium. Aſperiora uina rigari cupiunt. In ſulmonēſi italię agro pago Fabiano ubi & arua rigantur mirūque herbę aqua illa necantur fruges aluntur & riguus proſarculo eſt. In eodē agro bruma tanto magis ſi niues ſicceant gelet ue ne frigus uites adurat circūfundunt riguis quod ibi tepida reuocēt memorabili natura in amne ſolis ędem ęſtate uix tollerandi rigoris.

CArbunculi ac rubiginũ remedia demonstrabimus uolumine proximo. Interest & castratio quędam in remediis cum macie corticis ex egritudine astringente se iustoq; plus uitalia arborꝫ cõprimẽto exactam falcis aciem utraq; manu iprimentes perpetuis incisuris deducũt ac ueluti cutẽ laxant salutare id fuisse argumẽto sunt dilatatę cicatrices & internato corpore expletę magnaq; ex parte similis hominũ medicina & arborꝫ est quando eaꝫ quoq; terebrantur ossa. Amygdalę ex amaris dulces fiunt si circũfosso stipite ab una parte circumforato defluens pituita abstergatur. Ex ulmis detrahitur succus inutilis supra terrã foratis usq; ad medullam in senecta aut cum almẽto nimio abundare sentiuntur. Idem & ficoꝫ turgido cortice incisuris in obliquum leuibus emittitur. Ita & fit ne decidant fructus pomiferis quę germinãt nec ferunt fructum fixa radice imittitur lapis fertilesq; fiunt. Hoc idẽ in amygdalis e robore cuneo adacto. In pyris sorbisq; & theda ac cinere e terra cooperto etiam radices circumcidisse prodest. Vitium luxuriantium ficoꝫ & circũcisis cinerẽ addidisse fici serotinę fiunt si primę grossę cum fabę magnitudinẽ excessere detrahantur. Subnascantur enim quę serius maturescunt eadẽ fronde incipiũt si cacumina tamen cuiusque detrahantur & firmiores fertilioresq; fiũt. Nam caprificatio maturat in ea culices nasci e grossis manifestum est: quoniam cum euolauere non inueniuntur intus grana quę in eos uersa apparet. Exeundi tanta est auiditas ut pleriq; aut pede relicto aut pinnę parte erumpant. Est & aliud genus culicum quod uocant Cẽtrinas fucis apium similes ignauia malitiaq; cum pernitie uerorꝫ & utilium. Interimũt enim illos atq; ipsi moriuntur. Vexant & tineę semina ficoꝫ contra quas remedium in eadem scrobe defodere. Italicam lentiscum in uersa parte quę fuerit a cacumine. Vberriãs autẽ ficus lubrica amurca deluta & cum fimo ĩfusa radicibus frondere ĩcipientium ficit. Caprificorum laudantur maxime nigrę & in petrosis: quoniam fomẽta plurima habeant. Caprificatio ipsa post imbrem. In primis autẽ cauẽdum ne ex remediis uitia fiant: quod euenit nimia aut intẽpestiua medicina. Interducatio arboribus p̃dest sed omnium anno & trucidatio iutilissima. Vitis tantum tonsuram annuam querit. Alternam myrtus punicę oleę quia celeriter fruticescũt. Cęterę rarius tondentur. Nulla autumno ac ne radantur quidẽ nisi uere putatione plaga ad uitalia sunt omnia quę cũque non superuacua. Similis fimatio gaudent eo: sed cauẽdum ne in feruore solis admoueatur ne ĩmaturius ne ualidius q̃ opus sit. Vrit uineas suillum nisi quĩquẽnio interposito pręterq̃ si riguis diluatur & e coriariorꝫ sordibus nisi admixta aqua. Item largiosius tunc existimant in denos pedes quadratos tres modios. Id quidem soli natura decernit. Colũbino ac suillo plagis quoq; arborꝫ medentur. Si mala puica acida nascantur ablaqueatis radicibus fimum suillum adhibent eo anno uino lenta proximo dulcia futura: alii urina hominis aqua mixta riganda censent quater anno singulis amphoris aut ut cacumina spargi uino lasare diluto si findantur in arbore pediculũ intorqueri. Ficis utiq; amurcam adfundi. Cęteris arboribus egris fecem uini aut lupinum circum radices eaꝫ seri: aqua quoq; lupini decocti circũfusa pomis prodest fici cum uulcanalibus tonuerit cadunt. Remedium est ut ante stipula ordeacea areę stringantur: cerasos prącoces facit: cogitq; maturescere calx admota radicibus. Et hoc ãte oĩa poma ĩteruelli melius est ut quę relicta sunt grandescant.

QVedam pęna emendantur aut morsu excitantur ut palmę et lentisci: salis enĩ aquis aluntur. Salis uim & cinis sed leuiorem habẽt. Ideo fici aspergunt ruta ne fiat Verminosę neue radices putrescant: quin & uitium radicibus aquam salsam iubẽt affundi si sint lachrymosę. Si uero fructus earũ decidant cinerẽ aceto aspergi ipsasq; illum aut sandaraca si putrescat uua. Si uero fertiles non sunt aceto acri subacto cinere rigari atque oblini: quod si fructum nõ maturent prius inarescẽtem prącisarũ

ab radice plagam fibrasque aceto acri: & urina uetusta madefacere atq; eo luto obruere sepe fodere. Oleaꝫ si parum promisere fructus nudatas radices hyberno frigori opponũt eaq; castigatione proficiũt. Omnia hec annua cęli ratione constãt & aliquãdo serius pascunt aliquando celerius: necnon ignis aliquibus prodest aut barũdini. Ambusta nanq; densior mitiorq; surgit. Cato & medicamẽta quędam cõponit mẽsurę quoq; distributione ad maioꝫ arboꝫ radices amphoram: ad minoꝫ urnã amurcę & aquę portioẽ ęqua ablaqueatis prius radicibus paulatim affundi iubẽs. In olea hoc amplius stramẽtis ante circũpositis. Itẽ fico huius pręcipue ueterẽ terram aggregari radicibus. In futuꝫ ut non decidant grossi maiorq; fecũditas nec scabra pueiat. Simili modo ne conuoluolus fiat in uinea amurcę congios duos decoqui in crassitudine mellis rursusq; cubitũ in his tertia parte & sulphuris quarta subdi usq; quo exardescat. Sub tecto hoc uites circa capita ac sub brachiis ungui ita non fore cõuoluolũ. Quidam contenti sunt fimo huius mixturę suffire uineas flatu continuo, triduo pleriq; non minus auxilii & alimẽti arbitrantur in urina quam Cato abdita in amurca modo pari aquę portione quoniã per se noceat. Aliqui uolucre appellãt aial prędẽs pubescẽtes uuas quod ne accidat fales cũ sint exacutę fibrina pelle detegũt atq; ita putant aut sanguine ursino lini uolũt post putationẽ easdẽ. Sunt arborum pestes & formicę has abigunt rubrica ac pice liquida perũctis caudicibus: necnõ et pisce suspenso iuxta in unũ locum congregant: aut lupino trito cum oleo radices liniunt. Multi & has & talpas amurca necant. Contraq; erucas & mala ne putrescant lacerti uiridis felle cacumina tãgi iubẽt. Priuatim autẽ contra erucas ambiri arbores singulas a muliere icitati mensis nudis pedibus recincta. Itẽ ne quod animal pastu malefico decerpat frondẽ fimo boum diluto aspargi folia quotiẽs imber interueniat quoniam obluitur ita uirus medicaminis. Mira quędã excogitante solertia humana quippe cum auerti grandines carmine credãt pleriq; cuius uerba inserere nõ ęquidẽ serio ausim: q̃q̃ a Catone prodita contra luxata mẽbra & unguẽda barũdinum fissurę. Idẽ arbores religiosas lucosq; succidi permisit sacrificio prius facto. Cuius rei rationẽ notionẽq; eodẽ uolumine tradidit.

SEQVITVR NATVRA FRVGVM ORTORUMq; ac floꝫ quęq; alia pręter arbores aut frutices benigna tellure pręueniunt uel per se tantum herbarum immẽsa contẽplatione si quis existimet uarietatẽ numerum flores odores coloresq; & succos ac uires eaꝫ quas salutis ac uoluptatis hominum gratia gignit. Qua in pte primum omniũ patrocinari terrę & adesse cunctoꝫ parenti iuuat: q̃q̃ inter initia operis defensę: quoniã tamẽ ipsa materia intus accedit ad reputationem eiusdẽ parẽtis & noxiam nostris eam criminibus urgemus nostrãque culpam illi iputamus genuit uenena & quis iuenit illa pręter hominẽ. Cauere ac refugere alitibus ferisq; satis est: atq; cũ arbore exequãt liniuntque cornua elephanti & duri saxo rinocerontes & apri dẽtium sicas: sciantq; ad nocendum pręparare se animalia quod tamẽ eoꝫ excepto homine tęla sua uenẽis suis tingit nos & sagittas cingimus & ferro ipsi nocentius aliquid damus. Nos et flumina inficimus & reꝫ naturę elemẽta. Ipsum quoque quo uiuitur aerem in pernitiem uertimus. Neque est ut putemus ignorari ea ab animalibus quę prępararint contra serpẽtium dimicationes quę post pręlium ad medendũ excogitarẽt indicauimus. Nec ab ullo pręter hominẽ ueneno pugnatur alieno. Fateamur ergo cul-

pam ne his quidē quę naſcunt contēti. Etenim quando plura eorū genera humana manu fiunt: qui nō & hominis quidē & uenena naſcunt atra hominū ceu ſerpētiū lingua uibrat: tabeſq; animi contracta adurit culpantium omia ac diraū alitū modo tenebris quoq; uis & ipſaū noctium quieti iuidentium gemitu quę ſola uox eorum eſt ut iauſpicatarum animantium uice obuii quoq; uetent agere aut pdeſſe uite nec ullum aliud abominati ſpiritus pręmiū nouere q odiſſe omnia. Verū & in hoc eadē naturę maieſtas quanto plures bonos genuit ut fruges quanto fertilior in his quę iuuant alūtq; quoū extimatione & gaudio nos quoque relictis exuſtionis ſuę iſtis hominū turbis pergemus ex colore uitam: eoq; conſtantius: quo opere nobis maior quā famę gratia expetitur quippe ſermo: circa rura eſt agreſtis uſus: ſed quibus uitę conſt & bonoſque apud priſcos maximus fuerit.

ARuorum ſacerdotes Romulus primus inſtituit ſeq; xii. fratrē appellauit inter illos ab acca laurētia nutrice ſua genitus ſpicea corona quę uicta alba colligaret in ſacerdotio et pro religioſiſſimo inſigni data: quę prima apud Romanos fuit corona bonoſque his non niſi uita finitur & exules etiam captoſq; comitatur. Bina tunc iugera populo Ro. ſatis erant nulliq; maiorē modum attribuit quo ſeruos paulo ante principis Neronis contēto huius ſpacii uiridariis piſcinas iuuat habere maiores gratiq; ſi non aliquē culinas numa inſtituit deos fruge colere & mola ſalſa ſupplicare Atque ut auctorē emina far torrere: quoniā toſtum cibo ſalubrius eſſet. Id uno modo conſecutum ſtatuēdo non eſſe purum ad rem diuinam niſi totū. Is & fornacalia inſtituit farris torrēdi ferias & eque religioſos terminos agroū hos eni deos tūc maxime nouerant feriamq; a ſerendo ſegeſtam a ſegetibus appellabant: quaū ſimulacra in circo uidemus. Tertiam ex his nominare ſub tecto religio eſt: ac ne deguſtabant quidē nouas fruges aut uina anteq; ſacerdotes primitias libaſſent.

IVgerum uocabatur quod uno iugo boum in die exarari poſſet. Actus in quo boues agerentur cum aratro uno ſpetu iuſto: hic erat cxx. pedū: duplicatuſq; in longitudine iugerum faciebat. Dona āpliſſima Imperatoū ac fortium ciuū quantum quis uno die plurimū circū arauiſſet. Itē quartarii farris aut eminę conferente populo cognomina etiam prima. Inde pilumni qui pilum priſtinis iuenerāt. Piſones a piſendo. Iam fabiorum lentuloū ciceronū ut quiſq; aliquod optime genus ſereret. Iunioū familiam bubulcū nominarūt qui bubus optime utebatur: quin & in ſacris nil religioſius confederationis uinculo erat: nouęq; nuptę farreum pręferebāt agrū male colere cenſoriū probrum iudicabant. Atq; ut refert Cato cum uirum bonumq; colonum diximus amplissime laudaſſe exiſtimātur hinc & locupletes dicebant loci hoc eſt agri plenos pecunia ipſa a pecore appellabatur etiamnū in tabulis cenſoriis Paſcua dicuntur omnia ex quibus populus reditus habet quia diu hoc ſolū uectigal fuerat. Mulctatio quoq; non niſi ouium boumq; ſpendio dicebat. Non omittenda priſcaū legum beniuolētia. Cautum quippe eſt ne bouem priuſquā ouem noinaret qui indiceret multam: ludos boum cauſa celebrantes bubetios uocabāt. Seruius rex ouium boumq; effigie primum era ſignauit frugē quidem aratro quęſitam furtim noctu pauiſſe ac ſecuiſſe puberi xi. tabulis capitale erat ſuſpenſum: cereri necari iubebant grauius q in homicidio coniūctū in pubem pretoris arbitratu uerberari noxā ue duplionē ue decerni: iam diſtinctio bonoſq; ciuitatis ipſius non aliūde erat. Ruſticę tribus laudatiſſime eoū qui rura haberēt. Vrbanę uero in quas tranſferri ignominia eſt & deſidie probro. Itaq; quattuor ſolę erāt a partibus urbis in quas habitāt ſuburana palatina collina exquilina. Nundinis urbē reuiſitabant et ideo comitia nūdinis habere nō licebat ne plebs ruſtica auocaretur. Quies ſomnuſque in ſtramētis

erat. Gloriam denique ipsam a farris honore adoriam appellabant: equidem etiam uerba prisce significationis admiror. Ita enim est in cōmentariis pontificū augurio cinario agendo dies constituantur priusquā frumēta uaginis exeant & antequam in uaginas perueniat. Ergo his moribus non modo sufficiebant fruges nulla prouintiarum pascēte Italiam uerūetiam annonę uilitas ꝛcredibilis erat. Mannius martius edilis plebis primum frumentū populo modio assibus donauit Iutius minutius augurinus qui spurium melium coarguerat farris pręcium in trinis nūdinis ad assem redegit undecimus plebei tribunus. Qua de causa statua ei extra portā trigeminam a populo stipe collata statuta est. Trebius in ędilitate assibus populo frumentū prę stitit. Quam ob causam & ei statuae in capitolio ac palatio dicatę sunt. Ipse supręmo die populi humeris portatus in rogum est. Verū quo anno mater deū aducta Romę est maiorem ea ęstate factam esse q̄ antecedentibus annis x. tradūt. M. uarro auctor est cum L. metellus in triūpho plurimos duxit elephātos assibus singulis farris modios fuisse. Item uini cōgios ficiq; siccę post xxx. olei post x. carnis post xii. Nec elatifundis singulo⁊ contingebat arcentiū uicinos. Quippe etiam legis scolonis licinii incluso modo quingēto⁊ iuge⁊ & ipse sua lege damnatus cū sustituta filii ploā amplius possider & luxuriantis iam rei pu. fuit ista mēsura. M quidē curii post triumphos īmensumq; terra⁊ adiectum imperio nota concio est permitiosum itelligi ciuē cui septē iugera non essent satis. hęc autē mensura plebei post exactos reges assignata est quęnam ergo tantę ubertatis causa erat. Ipso⁊ tunc manibus imperato⁊ colebantur agri ut fas est & credere gaudente terra: uomere laureato & triūphali oratore. Siue illi eadē cura semina tractabant: qua bella eadēq; diligētia arua disponebāt qua castra siue honestis manibus omnia ęqtius prouenīūt: quoniā & curiosius fūt Serentē inuenerunt dati honores seranū unde cognomē aranti quatto sua iugera in uaticano quę prata quintia appellantur. Cincinnato uiator attulit dictaturā: et quidē ut traditur nodo plenoq; noticia mo⁊ uela corpus inquit ut proferam Senatus populiq; Romani mandata. Tales tum etiam uiatores erant quod ipsum nomē idūū est subinde & ex agris senatum ducesq; arcessentibus. At nūc eadē illa uincti pedes damnatę manus inscriptiq; uultus exercet non tam surda tellure quę parens appellat coliq; dicitur q̄ ipso honore hinc assumpto ut non inuita ea & indignata creat id fieri. Sed nos miramur ergastulo⁊ non eadē emolumēta esse quę fuerūt imperato⁊ Igitur de cultura agri pręcipere principale fuit etiam apud exteros si quidē & reges fecere hierophilo metor attalus archelaus & duces xenophō & poenus: etiam mago cui quidē tantum honorē Senatus noster attribuit carthagine capta ut cum regulis aphricę bibliothecas donaret unius eius duo de xxx. uolumina censer & in latina linguam transferēdo cum iam M. Cato pręcepta condidisset & peritisq; liguę puniceę dandum negotiū in quo pręcessit omnis uir clarissimę familię. Decius syllanus sapiētia uero omes quos sequeremur prętexuimus hoc in uolumine nō ingrate nominādo M. uarronē qui octogesimū primū uitę annū agens de ea re prodendū putauit.

APud Romanos multo serior uitium cultura esse cępit primoq; ut necesse erat arua tantum colere quo⁊ a nobis ratio nūc tractabitur non uulgari modo uerū ut adhuc fecimus ex uetustis: & postea inuētis omni cura perquisita causaq; rerum et ratione simul eruta dicemus & sydera syderūque ipso⁊ terrestria signa dabimus indubitata quando quidē qui adhuc ea diligētius tractauere quibus uis potiusquam agricolis scripsisse possunt uideri: ac primum omnium oraculis maiori e parte agemus quę nō in alio uitę genere plura certiora ue sunt. Cur enim non uideant oracula a certissimo die maximeq; ueridico usu prouecta: principium autem a Catone summemus.

FOrtissimi uiri & milites strenuissimi ex agricolis gignūtur minimeq; male co

gitantes prędium ne cupide emas in re rustica opere ne parcas. In agro emēdo mime quod male emptum est semper pēitet agrum paraturos āte omia ituri oportet aq̄ ura aut uicinum Sigula magnas interpretatiōes habēt nec dubias. Cato in cōtermis hoc amplius extimari iubet quo pacto iuuant. In bono enim inquit regione bene intenti. Attilius regulus ille punico bello bis consul aiebat. Neq; fecūdissimis locis in salubrē agrum parandum neq; effetis saluberrimū. Salubritas loci non semp ícolarum colore detegitur: quoniam assueti etiam in pestilentibus durāt. Pręterea sunt quędam partibus anni salubria. Nihil autē salutare est nisi quod toto anno salubre Malus est ager cum quo dominus luctatur. Cato inter pruna spectari iubet ut solū sua uirtute ualeat: qua dictū est positione ut operariorū copia prope sit: oppidumq; ualidum ut nauigiorum euectus uel itinerū ui bene ędificatus & cultus in quo falli plerosq; uideo. Segnitia eni prioris domini pro emptore esse arbitrantur. Nihil est damnosius deserto agro. Itaq; Cato de bono domino melius emi: nec temere cōtemnendam alienā disciplinam agroq; ut homini q̄uis questuosus sit. Si tamē & sumptuosus non multū superesse ille in agro questuosissimam iudicat uitē non frustra quoniam ante omnia de impēsę ratione cauit. Proxime ortos riguos nec id falso si sub oppido sint & prata quę antiqui parata dixere. Idē Cato interrogatus quis esset certissimus quęstus respōdit. Si bene pascas: qui proximus sit at bene. Sūma oium in hoc spectanda fuit ut fructus is maxime probaret qui q̄ mimo ípendio cōstaturus hoc ex locorū occasione aliter alibi decernitur eodēque pertinēt quod agricolam uendacē esse oportere dixit fundum in adolescētia conserendum non nisi agro: tunc quoque cunctante optimū que est ut uulgo dixere aliena ísania frui: sed ita ut ullam tutela non sit oneri. Et tamē qui bene habitet sępius uēitare in agrum frontemque domini plus prodesse q̄ occipitiū nō mētiuntur.

Modus hic probatur ut neque fundus nullā querat: neq; ullā fundum non ut fecerint iuxta diuersum. Eadē ętate exemplis L. lucullus & Q. scęuola cum ullā sęuolę fundus careret ullā luculi agro: quo in genere censoria castigatio erat minus arare q̄ serere nec hoc sine arte quadam est. Nuissimus ullam in misenēsi posuit C. marius vii. consul: sed peritia castramentādi sicut cōparatus ei & in cęteris sulla felix quos cęcos fuisse dicere cōuenit. Neq; iuxta paludes ponēda esse: neq; aduerso amne q̄q̄ homerus omnino flumine semper āte lucanas auras insalubres uerissime tradidit. Spectare in ęstuosis locis septētriones debet meridiem in frigidis in temperatis exortum ęquinoctialem. Agri ipsius bonitas quibus argumentis iudicanda sit q̄q̄ de terrę optimo genere disserētes abunde dixisse possumus uideri. Etiamnū tamen traditas notas subsignabimus Catonis maxime uerbis. Ebulū uel prunus siluestris uel rubus bulbus minutus trifoliū herba pratensis quercus siluestris pirus malusq; frumētarii soli note. Itē nigra terra & cineri coloris omnis creta coquit nisi & per macram sabulum etiam nisi id pertenue est & multo campestribus magisquā cluosis respondēt eadē modum agri in primis antiqui seruandū putauere. Quippe ita censebāt satius esse minus serere & melius arare: qua in sentētia & uirgiliū fuisse uideo. Verumq; confitentibus latifundia perdidere Italiam: iam uero & prouicias sex & semissem aphricę domini possidebāt cum interfecit eos Nero princeps non fraudādo magnitudīe hac quoque sua CN. pompeio qui nunq̄ agrum mercatus est cōterminū agro empto domum uendēdam inclemēter: atq; non ex utilitate publici status. Mago censuit hoc exordio pręcepta pandere ingressus ut tamē appareat assiduitatē desideratam ab eo. De hic peritia uillicorū in cura habēda est: multaque de his Cato pręcepit nobis satis sit dixisse q̄ proximū domino cordi esse debere: & tamē sibimet ipsi nō uideri coli rura ergastulis pessimū est & quicquid agit a desperātibus temerarium uidetur.

VNam uocem antiquoꝝ fuisse & fortassis incredebile penitus extimetur nihil minus expedire q̃ agrum optime colere T. L. ruffus ab infimantaliũ humilitate cõsulatum militari industria meritus antiquę alias parsimonię circiter mille siclos liberalitate diui augusti cõgestos usq; ad detractionẽ heredis exhausit agros in piceno coemendo colendoq; in gloriam. Internitionẽ ergo famẽque cẽsemus: imo hercule modum indicẽ rerum omniũ utilissimũ. Bene colere necessarium est obtin& dãnosum prętęrq̃ sobole sua colono. Alioqui colẽte domino aliquas messes colligere nõ expedit si cõputetur impẽdium opere nec temere oliuam nec quasdã terras diligẽter colere sicut in Sicilia tradũt. Itaq; decipi aduenas. Quoniam igitur modo utilissime colẽtur agri ex oraculo. s. malis ac bonis: & defendi ęquum est abauos qui pręceptis suis prospexere uite. Cum enim dicerẽt malis intelligere uoluere uilissimos. Sũmũ prouidentię illoꝝ fuit ut q̃ minima essent ĩpendia: pręcipiebant enim ista qui triũphales denas argẽti libras in suppellectili crimini dabãt qui mortuo uillico relique re victorias & reuerti in sua rura postulabãt: quoꝝ prędia colẽda suscipiebat res pu. exercitusq; ducebant senatu illis uillicante. Inde illa reliqua oracula. Neq̃ agricolam esse quisquis emer& quod pręstare ei fundus poss&. Malum paterfamilias quisquis interdiu facer& quod noctu poss& nisi in tẽpestateęqli peiorẽ qui pro festis diebus ager& quod feriatis deberet: pessimum qui sereno die sub tecto potius operaretur q̃ in agro. Nequeo mihi temperare quo minus unũ exemplũ antiquitatis afferam: ex quo intelligi possit apud populum etiam de culturis agẽdi morem fuisse: qualiterq; defendi soliti sint illi uiri. C. furius Crisinus e seruitute liberatus cum in paruo admodum agello largiores multo fructus percipere& q̃ ex ąplissimis uicinitatis iuda magna erat ceu fruges alienas pellicer& ueneficiis: q̃obrẽ ab Spurio albino curuli die dicta metuens damnationẽ cum in suffragium tribus oporter& ire instrumẽtũ rusticum omne in foꝝ attulit & abduxit filiam ualidam atq; ut ait piso bene curatã ac uestitam ferramẽta egregie facta graues ligones uomeres ponderosos boues saturos: postea dixit ueneficia mea Quirites hęc sunt: nec possum uobis ostedere aut in forum abducere lucubrationes meas uigiliasq; & sudores. Itaq; omniũ sententiis absolutus est profecto opera nõ impensa: cõstat cultura: & ideo maiores fertilissimũ in agro oculum domini esse dixerũt. Reliqua pręcepta reddant̃ suis locis: quę ,ppria geneꝝ singuloꝝ erunt. Interi cõmunia quę succurrunt non omittemus: & in primis Catonis humanissimũ & utilissimũ ad agendũ ut diligant uicini causas reddit ille quas & nos extimamus nulli esse dubias. Inter prima idẽ cau& ne fãiliae malę sint nihil sero faciendũ in agricultura omnes censent. Iterumque suo quęque tempore facienda & tertio pręcepto prętermissa frustra reuocari. De terra cariosa execratio Catonis abunde indicata est q̃q̃ prędicere non cessat is quicquid per asellum ferri potest uilissime constat. Filix biẽnio moritur si frondẽ agere non patiaris. Id efficacissime contingit germinatis ramis baculo decussis. Succus enĩ ex ipsa defluẽs necat radices Aiunt & circa solsticium auulsas nõ renasci: nec barũdine sectas aut exaratas uomeri barundine ĩposita: similiter & barundinem exarari filice uomeri barũdine ĩposita pręcipiunt. Iuncosus ager uerti pala deb& aut in saxoso bidẽtibus. Frutecta igni optime tollunt̃: humidiorẽ agrũ fossione concidi atq; siccari utilissimũ est. Fossas autẽ cretosis locis apertas relinqui. Insolutiore terra sepibus firmari in eprocibus aut supinis lateribus procũbere quasdam obcecari: & in alias dirigi maiores potentioresq; qua sit occasio silice uel glarea sterniora aut eaꝝ binis utrinq; lapidibus disterminari et alia super integi. Syluę extirpandę rationẽ Democritus prodidit lupini flore in succo cicute uno die macerato sparsisq; radicibus.

ET quoniam prępparatus est ager nũc indicabit̃ natura frugum. Sũt autẽ secũdo prima eoꝝ genera frumẽta ut triticum ordeum legumina ut faba & cicer. Differẽtia

uero notior q̃ ut indicari deceat frumẽti ipsius totidẽ genera per tẽpora satu diuisa
hyberna que circa uergiliarum occasum sata terra per hyemẽ nutriunt ut triticum
ordeum. Aestiua suę estate ãte uergiliaꝝ exortum serunt ut milium panicũ sisima
uiminũ milio Italię dumtaxat ritu. Alioquin & grecia & in Asia omia uergiliarum
occasu serunt. Quędam autẽ utroque tẽpore in italia. Ex his quędã & tertio ueris tẽ
pore: aliqui uerna milium panicum lentẽ Cicer alicam appellant. Simẽtica autẽ triti
cum ordeum fabam rapam & in tritici genere pars aliqua pabuli est quadrupedum
causa sati: ut farrago & in leguminibus uicia. At cõmune quadrupedũ hominumq;
usui lupinũ. Legumina õnia singulas habent radices prẽter fabam: easque surculo
sas quia non in multa diuidunt. Altissimas autẽ cicer. frumenta multis radicantur
fibris sine ramis erumpit a primo satu ordeum: die septimo: legumen quarto: uel
cum tardissime septimo: faba xv. aut xx. legumina in egypto tertio die. Ex ordeo al
terum caput grani in radicẽ exit: alteꝝ in herbam que et prior flor&. Radicẽ crassior
pars grani fundit tenuior florẽ: ceteris seminibus eadẽ pars & radicẽ & florem. Fru
menta hyeme in herba sunt: uerno tẽpore fastigant in stipulam que sunt hiberni
generis. At milium & pannicium inculmũ geniculatum & concauum. Sisima ue
ro in ferulaceum. Omniũ satiuoꝝ fructus aut spicis continet ut tritici ordei: mu
niturque uallo aristarum quadrifide: aut includitur siliquis ut leguminum aut
uasculus ut sisime aut papaueris. Milium & panicum tantum pro idiuiso & puis
auibus exposita sũt. Indefensa quippe mẽbranis cõtinent. Panicũ a paniculis dictũ
cacumine languide nutante. Paulatim extenuato culmo pene in surculum predẽsis
aceruatur grauis cũ longissima pedali ob simili comę granũ cõplexe fimbriatoque
capillo curuatur. Sunt & panico genera mãmosa e pano paruis racemata paniculis
et cacumie gemino. Quum & colore distiguitur: candido: nigro ruffo etiã purpureo

PAnis multifariã & e milio. Fit e panico rarus: sed nullum ponderosius frumẽ
to ẽ aut quod coquẽdo magis crescat lx. enĩ pondo panis e modio reddunt: modiũq;
pultis ex tribus sextariis madidis. Milium intra bos x. annos ex india in Italiã iuec
tum est nigrũ colore: amplum grano arundineum culmo. Adolescit ad pedes alti
tudine vii. pręgrandibus comis Iobas uocant omium frugũ fertilissimum. Ex uno
grano sextarii terni gignunt. Seri deb& in humidis. Frumẽta quędam in genu ter
tio spicam incipiunt concipere. Quędã in quarto: sed etiam nũ occultam. Genicula
autẽ sunt tritico quaterna farri sena hordeo octona sed nõ ante supradictũ geiculoꝝ
numeꝝ conceptus est spicę. Qui ut spem sui fecit quattuor aut quinq; tardissime
diebus florere incipiũt: totidẽq; aut paulo pluribus deflorescũt: hordea uero cũ tar
dissime septem. Varro quater nouenis diebus fruges absolui tradit & mense nono
meti. Fabę in folia exeunt ac deinde caules emittũt nullis distictos internodiis. Re
liqua legumina surculosa sunt: ex his ramosa: cicer: eruum: lens. Quorũdam caules
sparguntur in terram si non habeant adminiculum ut pisa q̃ nisi habuere aut de
teriora fiunt. Leguminũ unicaulis faba sola: unus & lupinis: & ceteris ramosus prę
tenui surculo: omnibus uero fistulosus. Folium quedam ab radice mittũt: quędam
a cacumie. Frumẽtũ uero & hordeũ utrq; & qeqd ĩ stipula est ĩ cacumine unũ foliũ
hab&. Sed hordeo scabra sunt: ceteris leuia. Multificia contra faba: ciceri: pisũ. Fru
mentis folium barũdinaceum fabę rotundũ & magnę leguminum parti: longiora
eruillę & piso fasiolis uenosa sesime irioni sanguinea. Cadunt folia lupino tantum
ac papaueri: legumina diutius florent & ex his eruũ ac cicer: sed diutissime faba xl.
diebus. Non autẽ singulis capita diu quoniam alio desinẽte aliud incipit nec tota
seges sicut frumenti parit siliquata uero omnia eiuersis diebus & ab ima primum
parte paulatim flore subeunte. Frumẽta cum defloruere crassescũt maturanturque
cum plurimũ diebus xl pficiuntur. Irẽ faba: paucissimis cicer id enĩ a semẽte diebus

xl. perficitur. Milium & panicũ & sesima & omia estiua xl. diebus maturãt a flore.

Agna terre cęliq; differẽtia. In ęgypto enim hordeum sexto a satu mẽse: frumẽta septimo metunt in bellade: hordeum in peloponẽso octauo: & frumẽta etiamnũ tardius grana in stipula crinito textu spicant. In faba legumibusq; alternis lateribus siliquãt fortiora cõtra hyemes: frumẽta leguinaq; i cibo. Tunicę frumẽto plures hordeum maxime nudum & arunca & prȩcipue auena. Calamus altior frumẽto quã hordeo: arista mordatior hordeo. In area exterunt triticũ & siligo & hordeum. Sic et seruntur pura qualiter molunt quia tosta non sunt. E diuerso far miliũ panicum purgari nisi tosta nõ possunt: itaq; cum hęc suis folliculis seruntur cruda & far in uaginulis suis seruant ad satus atque non torrent: leuissimũ ex his ordeũ raro excedit xv. libras & faba xxii. põderosius far magisq; etiam nũc triticũ. Far in ęgypto ex olyra conficitur. Tertium genus spicę hoc ibi est. Galliq; quoq; suũ genus farris dedere quod illic bracẽ uocãt: apud nos sandalam nitidissimi grani. Et alia differẽtia quod fere quaternis libris plus reddit panis q̃ far aliud. Populum romanũ farre tantum e frumẽto tricẽtis ãnis usum uerrius tradit. Tritici genera plura quę fecere gẽtes. Italico nullum equidem comparauerim candore ac pondere quo maxime decernitur Montanis modo cõparet italiq aquis externũ in quo principatũ tenuit boecia: dein Sicilia: mox Africa. Tertiũ põdus trbacio syrio dei egyptio athletaq cũ decreto quorũ capacitas iumẽtis similis quo diximus ordie ifecerat: grȩcia & põticum laudauit quod in italia nõ pueit. Ex oi eodẽ genere grani prȩtulit tracontion & selepantiũ et selimusinũ argumẽto crassissimi calami. Itaq; pigui solo hęc genera assignabat leuissimũ & maxime inanescendia tenuissimi calami in humidis seri iubebat quoniam multo eger & alimẽto: hę fuere sentẽtiq alexandro magno regnãte cũ clarissima fuit grȩcia atq; in toto orbe terraq potẽtissima: ita tamẽ ut ante mortẽ eius annis fere cxlv. Sophodes poeta in fabula triptolemo frumentum italicum ante cuncta laudauerit ad uerbum translata sentẽtia & fortunatam italiam frumẽto carere candido quę laus peculiaris hodieq; italico est. Quo magis admiror posteros grȩcoq nullam mẽtionẽ huius fecisse frumẽti. Nunc ex his generibus quę Romę inuehuntur leuissimum est: gallicum atq; cherson ẽse aduectum. Quippe nõ excedunt modũ uicenas libras si quis granum ipsum põderet: et adicit sardum sex libras: alexandrinũ & trientes hoc & siculi pondus. Boeticũ totam libram addit africum & dodrantes. In transpadana italia seio uicenas quinas libras farris modios pondere: circa clusium & senas Lex naturę certe est ut in quocũq; genere pane militari: tertia portio ad grani põdus accedat & tertia sicut optimũ frumentũ esse quod in subactum congiũ aquę capiat Quibusdam generibus per se põdus sicut balearico modio tritici panis pondo xxx. reddit: quibusdam in pinis mixtis: ut cyprio & alexãdrino xx. ppe libras nõ excedẽtibus. Cyprum fuscum est panẽq; nigrum facit. Itaq; miscetur alexandrinũ candidũ redduntque xxv. pondo. Thebaicum libras adicit: marina aqua subigi quod plerique maritimis locis faciunt: occasionẽ lucrandi satis utilissimũ. Non alia de causa opportuniora morbis corpora existũt. Gallia hispania frumento in potũ resoluto: quibus diximus generibus spuma ita concreta pro fermẽto utunt. Qua de causa leuior illis quam cęteris panis est. Differentia est & calami: crassior quippe melioris est generis Plurimis tunicis tracbum triticum uestitur ob nimia frigora illi plagę exquisitum Eadẽ causa et trimẽstria inuenit detinentibus terras niuibus. Quod tertio fere satũ mense ut in reliquo orbe metitur. Totis hoc alpibus notum & hyemalibus puicis Nullum hoc frumẽto letius uni calamũ: prȩterea nec usquã capax. Seriturque non nisi tenui terra. Est & bimẽstre circa thracię sinũ quod xl. die quo satũ est maturescit mirumque nulli frumẽto plus esse ponderis & furfuribus carere: utitur eo & Sicilia et achaia montuosis utraq; partibus: euboea quoq; circa caristum. In tantum fallitur

Columella qui ne trimestre quidē propriū genus estimauerit esse cū sit ātiquissimū
grēcis et amon uocent. Tradunt in battris grana tantē magnitudinis fieri ut singu-
la spicas nostras ēquent. Primū ex omibus frumētis feritur hordeum. Dabimus et
dies serendi cuique graui natura singulorū exposita. Hordeum indis satiuum & sil-
uestre ex quo panis apud eos prēcipuus. Italici maxime quidē oriza gaudent ex qua
typsanā conficiunt quā reliqui mortales ex hordeo. Orizē folia carnosa porro similia
sed latiora. Altitudo cubitalis flos purpureus radix geminē rotūditatis. Antiquis-
simū in cibis hordeū sicut athenienſium titu menandro auctore appellant & gladi-
atorum cognomine qui hordearii uocabant. Polentam quoque grēci non aliunde
prēferunt: pluribus fit hoc modis. Grēci perfusum aqua hordeū siccant nocte una
ac postero die frigunt: deinde molis frangūt. Sunt qui uehemētius tostū rursus ex-
igua aqua aspergant siccēt priusquā molant: alii uero uirētibus spicis decussum hor-
deum recens purgant madidumq; in pila tondunt ac in corbibus eluunt atq; siccatū
sole rursus tondunt & purgatum molunt: quocūque autē genere prēparato uicenis
hordei libris ternas seminis lini & coriandri senas libras salisque acetabulo torrētes
ante omnia miscēt in mola qui diutius uolunt seruare cū polline ac furfuribus suis
condūt nouis fictilibus. Italia sine perfusione tostū in subtilem farinam molit isdē
additis atq; etiā milio panē ex hordeo antiquis usitatum uita damnauit quadrupedū
que fere cibus est: cū typsanē inde usus ualidissimus saluberrimusq; tātopere pbet
unū laudibus eius uolumē dicauit hyppocrates e clarissimis medicinē scientia typsā-
nē bonitas prēcipua uticēsi. In ēgypto uero est quē fiat ex hordeo: cui sint bini āguli
In betica & aphryca genus ex quo fiat hordei glabrū appellat Turanius idē olyran et
orizam eadē esse existimat. Typsanē conficiēdē uulgata ratio est: Simili modo & tri
tici semine tragū fit in cāpania dumtaxat & ēgypto. Amylū uero ex omni tritico ac
siligine: sed optimū est trimestri. Inuentio eius chio insulē debet & hodie laudatis-
simū. Inde est appellatū ab eo quod sine mola fiat proximū trimestri quod est mi-
nime pōderoso tritico madescit dulci aqua in ligneis uasis ita ut integant quiquies
in die mutata melius si & in noctu ita ut miscēt pariter emolitū priusquā accēsat
linteo aut sportis siccatum tegulē ifunditur illite fermēto atq; ita in sole densat post
chium maxime laudatur creticum: mox ēgyptiū probatur aut lenitate et liuore atq;
ut recens sit. Iam & Catonis dictum apud nos hordei farina & ad medendū utunt
mirumq; in usu iumētorū ignibus durato: ac postea mollito: offisq; humana manu
demissis maiores in aluum uires torosq; corporis fieri. Spicē quēdā binos ordines
habent: quēdam plures usq; ad senos granos ipsi aliquot differētiē longius leuiusq;
aut breuius aut rotūdius candidius nigrius: uel cui purpura est. Vltimo ad polentā
contra tēpestates candido maxima ifirmitas. Hordeū frugum omniū mollissimum
est seri non uolt nisi in sicca & soluta terra ac nisi lēta palea ex optimis. Stramento
uero nullum comparatur hordeū ex omni frumēto mime: calamitosum quid tollit
anteq; triticū occupet rubigo. Itaq; sapientes agricolē triticum cibariis tantū seruant
Hordeum farculo seri dicūt propterea celerrime reddit. Fertilissimūq; quod in hispa
nia carthagine aprili mēse collectum est: hoc feritur eodē mense in celtiberia: eodēq;
anno bis nascitur: rapitur omne a prima statim maturitate festinatiusq; cēteri. Fragi-
lis enim & tenuissima stipula palea granum continetur: meliorē polentam fieri tra-
dunt si non excocta maturitate tollatur.

Frumenti genera non eadē ubiq; nec ubiq; eadē sunt iisdē nomibus uulgatissimā
Far quod adorē ueteres appellauere Siligo triticum: hēc plurimis terris communia
Aruica galliaq; propria copiosa & italiē est. In ēgypto autē ac syria Ciliciaq; & asia ac
grēcia peculiares zea oriza typhe. Aegyptus similaginē cōficit & tritico suo nequaq;
Italiē parē. Qui zea utunt nō habēt far. Est & hēc Italia & in campania maxiē semēq;

appellat̃:hoc habet nomen. Res pręclara ut mox docebimus propter quē Homerus zidoros arura dixit non ut aliqui arbitrātur quoniam uitam donar&. Amylū quoq; ex ea fit priore crassius: hęc sola differētia est ex omni genere durissimū far & contra hyemes firmissimū: patitur frigidissimos locos & minus subactos uel æstiuos sitiētesq;. Primus antiquis latio cibus magno argumento odorare donis sicut diximus pulte autē non pane uixisse longo tēpore Romanos manifestū quoniam & pulmēta ria hodieq; dicuntur & Ennius antiquissimus uates obsidionis famē exprimēs offam eripuisse plorātibus liberis patres cōmemorat & hodie sacra prisca atq; natalū pulte fritilla confitiunt̃ uideturq; tam plus ignotam gręcię fuisse q̃ Italię polentam Tritici semine auidius nullū est nec quod plus alimēti trahat siliginē dixeri ,pprie tritici deliciis candor est & sine uirtute & sine pondere conueniens buidis tractibus quales italię sunt & gallię comatę: sed & transalpis inallobrogū tantum remorumq; agro pertinax. In cęteris ibi partibus biēnio in triticū transit. Remediū ut grauissimā quoq; genera eius ferant̃.

E Siligine lautissimus panis pistrinarūq; opera laudatissima pręcellit. In Italia si campania piscinate misceat̃. Ruffior illa at piscinas candidior pōderosiorque Cretacea iustum est e grano campanię quam uocat castratā e modio redire sextarios quattuor siliginis: uel e gregali sine castratura: sextarios quinq; pręterea floris semodium & cibarii quod secūdarium uocant sextarios quattuor furfuris sextarios totidē E pisana autē siliginis sextarios quinq;. Cętera paria sunt clusina aretinaq; etiamnū sextarios siligis adsciunt in reliquis pares. Si uero polinē facere libeat xvi. pondo panes redcūt & cibarii tria furfurūq; semodios mole diferimē hoc cōstat. Nam quę sic ca molunt̃ plus farine reddūt: quę salsa aqua sparsa candidiorē medullā: uerum plus retinēt in furfure. Farinam a farre dictam nomine ipso appar&. Siliginęq; farinę modios gallicę xxii. panis libras reddit: italice duabus tribus uel amplius in artopticio pane. Nam fornaceis binas adiciunt libras in quocunq; genere.

S Imilago e tritico fit laudatissima ex aphryco iustū est e modio redire semodios et pollinis sextarios quinq; ita ut appellāt in tritico quod florē in siligine. hoc ęrarię officinę chartarięq; utunt̃. Pręterea secundariis sextarios quattuor furfurūq; tātūdē panis uero e modio similaginis cxxii. e floris modio cxvii. pręciū huic ānona media in modios farinę xl. asses similaginis castratę duplū octonis assibus āplius siliginis castratę duplū. Est & alia distictio semel tēpore l. pollinata xvii. pōdo panis reddere uisa xviii tertia xviiii. cum triente & secūdarii panis quinas selibras totidē cibari & furfuris sextarios sex.

S Iligo nunq̃ maturescit pariter nec ulla segetum minus dilationē patit̃ propter teneritatē hisq; quę maturuere protinus granū dimittētibus sed minus q̃ cętera frumenta in stipula periclitant̃: quoniam semp rectam habēs spicam: nec rorē cōtinet qui rubiginē faciat. Ex aphryca dulcissimus panis: ipsa spissior q̃ far & maior spica eadem & ponderosior. Raro modios grani non xvii. libras iplet. Exteritur in gręcia difficulter. Ob id iumētis dari ab homero dicta: hęc enī est quā olyram uocant. Eadē in egypto facilis fertilisq; farinę arista est. Itē siligo excepta ea quę laconica appellat̃ adiciuntur his genera bromos siligo excepta & tragos. Externa omnia ab oriente inuecta orize similia.

T Hyphe & pisa eiusdē generis est: ex qua fit in nostro orbe: oriza apud grękos est & ixia traduntq; eam thyphem cum sint degeneres redire ad frumentum si pistę serantur: nec protinus: sed tertio anno.

T Ritico nihil est fertilius: hoc ei natura tribuit: quoniam eo maxime alat hoinē utpote e modio si sit aptum solū: quale in bizantio aphryce cāpo centeni quinq̃geni

modii reddant. Misit ex eo loco diuo augusto procurator eius ex uno grano uix credibile dictu cccc. paucis minus germina. Extantq; de ea re epistolę. misit & Neroni similiter ccclx. stipulas ex uno grano cum centesimo quidē & leontini. Siciliq; capi fundūt: aliq; & tota boecia & ī primis egyptus fertilissima. Tritici genera ramosum aut quod centigranū uocant. Inuētus est iam & scapus unus centū fabis onustus.

AEstiua frumenta diximus sisimam miliū panicum. Sisima ab indis uenit. Ex ea & oleum faciunt. Color eius candidus huic simile est in Asia græciaq; enfiniū. Idē que erat nisi pinguis esset: quod apud nos uocāt hyrū medicaminibus ānumerandū potiusquā frugibus. Eiusdē naturę & orminum a græcis dictum. Sed cimino simile seritur cum sisima: hęc Irione: nullum animal uescitur uirentibus.

PIstura non oīum facilis: quippe betruria spicam farris tosti pisente pilo preferrata fistula serrata & stella intus denticulata aut si in tereti pisant cōcidant grana ferroq; frangantur: maior pars italiq; ruido utitur pilo rotis etiā quas aqua uerset obiter & molat. De ipsa ratione pisendi magonis præponemus sentētiam. Triticū ante pfundi aqua multa iub& postea ualide in sole siccatū pila repeti. Simili modo hordeum huius sextarios xx. spargi duobus sextarius aque lentē torrere prius: dein cum furfuribus leuiter pisi aut addito in sextarios xx. lateris crudi frusto & hareng semodio eruiliam isdē modis quibus lentē. Sisimā incalidam maceratam exporrigi: deī confricari & frigida īmergi ut paleę fluctuent. Iterūque exporrigi in sole sup lintea Quod nisi festinato peragatur luridо colore mucescere: et ipsa autē quę emoluntur uariam pistrinaq; rationem habent. Acus uocatur cum per se pisitur spica tantū aurificum ad usus. Si uero in area teritur cū stipula palea in maiore terraq; parte ad pabulum iumētorum. Milii et panici & sisimę purgamēta apludam uocāt & alibi aliis nominibus initio: campania gaudē& præcipue pultēq; candidam ex eo facit. Fit & panis prędulcis. Sarmataq; quoq; gentes hac maxime pulte alunt & cruda etiam faria equino lacte uel sanguine cruris uenis admixto. Aethiopes nō aliam frugē q̄ milii ordeique nouere panico gaudēt & gallię equidē præcipue aquitania utit. Sed circūpadana Italia addita faba sine qua nihil cōficiunt. Pontice gētes nullum panico preferunt cibum. Cetero æstiua frumēta riguis magis etiam q̄ imbribus gaudēt. Miliū et panicum aquis minime quoniam in folia exeūt. Vetant ea inter uites arbores ue frugiferas seri terram emactari hoc satu existimantes.

MIlii præcipuus ad fermēta usus e musto subacti in annuum tēpus. Simile fit et tritici ipsius furfuribus minutis & optimis e musto albo triduo maturato subacto ac sole siccatis. inde pastillos in pane faciendo dilutos cū similaginis eminis ferue faciunt atque ita farinę miscent sic optimum panem fieri arbitrantes. Græci in binos semodios farinę satis esse beses frumēti constituere: & hęc quidē genera uindemiis tantū fiūt: quo libeat uero tēpore ex aqua hordeoq; bilibres offę feruēti foco uel fictili patina torrētur cinere & carbone usq; dum rubeant. Postea operiunt in uasis donec acescant hinc fermentū diluitur. Cum fieret autē panis hordeaceus herui aut Ciceculę farinę ipse fermentabatur. Iustū erat duę libre in quinq; semodios. Nunc fermentum fit ex ipsa farina quę subigitur priusq̄ addatur sal ad pultis modum decocta & relicta donec acescat. Vulgo uero nec sufferuefaciunt: sed tantū pridie asseruata materia utuntur: palāq; naturę est acore fermētari sicut & ualidiora esse corpora quę fermētato pacē alantur quippe cum apud ueteres ponderosissimo cuique tritico præcipua salubritas perhibita sit.

PAnis ipsius uaria genera psequi superuacuū uidet: alias ab obsoniis appellari

ut uoſtreari alias a deliciis ut artologani: alia a feſtinatione ut ſceptricei: necnõ a coquendi ratione ut fornacei uel artopticei aut in clybanis cocti: Non pridẽ etiã a partbis inuecto quem aquaticũ uocãt: quoniam aqua trahitur ad tenuẽ & ſpongioſam inanitatẽ alii autẽ parthicum. Summa laus ſiliginis boĩtate & cribri tenuitate cõſtat quidam ex ouis aut lacte ſubigũt. Butyro uero gẽtes etiam pacatę ad operis piſtorii genera tranſeunte cura. Durat ſua piceno in panis iuentione gratia ex alice materia cũ nouẽ diebus macerata decimo ad ſpętiẽ tracta eſubitinę uuę paſſę ſucco poſtea in furnis ouis illitũ quę rumpant ibi torrẽt. Neque eſt ex eo cibus niſi madefacto quod fit lacte maxime mulſo.

PIſtores Romę non fuere ad perſicum uſq; bellũ annis ab urbe condita ſuper quingẽtos octoginta. Ipſi panẽ faciebant Quirites: mulierũque id opus maxie erat ſicut etiamnum in plurimis gẽtium artoptoſiam plautus appellat in fabula: quam aulularian inſcripſit. Magna ob id concertatione eruditorũ an uerſus poetę ſit illius. Certũque ſit ater Capitonis ſentẽtia toſtũ panẽ lautioribus coquere ſolitos piſtoreſq; tantum eos qui far pinſebãt nominatos: nec cocos uero habebant in ſeruitiis eoſque ex macello conducebant.

CRibrorũ genera gallię ſetis equorũ inuenere hiſpanię lino ex ciſſoria & appolinaria ęgyptus papyro atq; iunco.

SEd inter prima dicatur & alice ratio pręſtantiſſime ſaluberrimeq; palmã frugũ indubitanter Italia contigit. Fit ſine dubio & in ęgypto ſed admodũ ſpernẽda. In Italia uero pluribus locis ſicut ueronẽſi piſanoq; agro. In cãpania tamẽ laudatiſſimus campus eſt ſubiacens montibus nymboſis totis quidẽ xl. milibus. p. planicie Terra eius ut protinus ſoli natura dicatur puluerea ſumma inferior bibula & puicis fiſtulans uice: montium quoq; culpa in bonum ęcdit. Crebros enĩ imbres percolat atq; tranſmittit: nec diluit aut madere uoluit propter facultatẽ culturę. Eadẽ acceptũ humorẽ nullis fontibus reddit ſed tẽperate excoquẽs ĩtra ſe uice fuſi contin&. Toto feritur anno panico ſemel bis farre & tamẽ uere ſegetes quę iterquieuere fundũt tota ſam odoratiorẽ ſatiuam adeo terra non ceſſat parere. Vnde uulgo dictũ plus apud cãpanos unguenti q̃ apud cęteros olei fieri. Quantum autẽ uniuerſas terras campus cãpanię antecedit tantum ipſum pars eius quę leborie uocantur quẽ flegreum gręci appellant. Finiuntur leborię uia ab utroque latere conſulari que aputeolis & quę a cumis capuam ducit.

ALica ſit e zea quam ſemẽ appellauimus. Tunditur granum eius in pila lignea uel lapidis duricia conteritur nobilius. Notum eſt pilo uinctorũ pęnali opera primori. Ineſt pyxis ferrea excuſſis tunicis. Iterum iſdem armamẽtis nudata cõcidi tur medulla ita fiunt alicę tria genera. Minimũ ac ſecundariũ grandiſſimum uero apharenia appellant. Nondum habent candorẽ ſuum quo pręcellũt. Iam tamẽ alexandrinę pręferunt. Poſtea mirum dictu admiſcetur creta: quę tranſit in corpus colorẽque & teneritatẽ affert. Inuenitur hęc inter puteolos & neapolim in colle leucogeo appellato. Extatq; diui auguſti decretum quo anno ad uicena milia neapolitanis pro eo numerari iuſſit e fiſco ſuo coloniam deducẽs capuam: adiecitq; cauſam afferendi quoniam negaſſent campani alicam confici ſine eo metallo poſſe. In eodẽ reperitur et ſulphur: emicantq; fontes araxi oculorũ claritati & uulnerũ medicinę dentiumque firmitati. Alica ad ulterina fit maxiẽ e zea quę in apbrica degenerat: latiores eius ſpicę nigrioreſq; & breui ſtipula piſunt cum harena & ſic quoq; difficulter deterũt uiriculos. Fitq; dimidia modii meſura: poſteaq; gypſi pars quarta inſpargit atq; ut cohęreſcit farinario cribro ſubcernunt & quę in eo remanſit exceptitia appellatur & grãdiſſima eſt rurſuſq; trãſit arctiore cernitur et ſecundaria uocatur. Itẽ cribraria quę ſimili modo in tertio remanſit cribro anguſtiſſimo & tantum harenas tranſmittẽte. Alia

ratio ubiq; adulterandi ex tritico candidissimo grandissima eligũt grana ac ſcicocta in ollis postea arefaciũt ſole ad initiũ rurſuſq; leuiter aſperſa molis frangũt. Ex zea pulchrius q̃ ex tritico fit granum q̃uis id alicę uitium fit candorẽ autẽ & pro creta lactis incocti mixtura confert.

SEquitur natura leguminũ inter maxime bonos fabę quippe ex qua tẽtatus ſit etiam panis lomentum appellatur farina ea adgeneratque pondus illa ex omni legumine. Iam uero & pabulo uenalis. Multiplex fabę uſus omnium quadrupedum generi prǫcipue homini. Frumẽto etiam miſcetur apud pleraſq; gentes & maxime panico ſolida ac delicatius fracta quin & priſco ritu faba ſuę religionis diis in ſacro eit prǫualens pulmentarii cibo & hebetare ſenſus exiſtimata. Inſomnia quoque facere ob hǫc pythagorica ſententia damnata uel ut alii tradidere: quoniam mortuorũ animę ſint in ea: quadecauſa parentando utique abſumitur. Varro & ob hǫc flaminẽ ea non ueſci tradit & quoniam in flore eius litterę lugubres reperiantur. In eadẽ peculiaris religio. Nanque fabam uti & fiugibus referre mos eſt auſpicii cauſa quę ideo referina appellatur & auctoribus eam adhiberi lucroſum putant. Sola certe frugum etiam ex eſa repletur creſcẽte luna aqua marina alia ue ſalſa nõ percoquit. Seritur ante uergiliarum occaſum leguminũ prima ut antecedat hyemẽ. Virgilius per uere eam ſeri iubet circũpadanę Italię ritu: ſed maior pars malunt fabalia maturę ſationis quã trimeſtre fructũ eius. Nanque ſilique cauleſq; gratiſſimi ſunt pabulo pecori. Aq̃s in flore maxime concupiſcit: Cum uero defluerit exiguas deſiderat. Solum in quo ſata eſt lętificat ſtercoris uice. Ibeo circa macedoniam theſſaliamq; cum florere cepit uertunt arua. Naſcitur & ſua ſponte pleriſq; in locis ſicut ſeptẽtrionalis oceani iſulis quas ob id noſtri fabarias appellãt. Itẽ in mauritania ſilueſtris paſſim ſed prǫdura et quę percoqui nõ poſſit. Naſcitur & in ęgypto ſpinoſo caule: quadecauſa crocodilli oculis timentes refugiunt longitudo ſcapo iii. cubitorũ eſt. Ampliſſima craſſitudo octona genicula habẽs ſed molli calamo. Similiter caput papaueri colore roſeo in eo fabę non ſupra tricenas folia ampla. Fructus ipſe amarus & odore: ſed radix per quã lata incolarum cibis cruda & omnino decocta harundinũ radicibus ſimilis. Naſcitur et in ſyria Ciliciaq; & in thorone calcidis lacu. Ex leguminibus autumno uere ſerũtur lens in grǫcia piſum lens amat ſolum tenue magiſquã pingue. Cǫlum utique ſiccũ Duo genera eius ęgypto alterum rotundius nigriuſq; alterum ſua figura. Vnde uario uſu tranſlatũ eſt in lenticulas nomen. Inuenio apud auctorẽ ęquanimitatẽ fieri ueſcentibus ea piſum in aprǫcis ſeri debẽs frigorũ ſpacientiſſimũ. Ideoq; in Italia & in auſtriore cǫlo nõ niſi uerno tẽpore terra facili & ſoluta Ciceris natura eſt gigni cũ ſaſſilagine. Ideo ſolum urit: nec niſi madefactũ pridie ſeri debet. Differẽtiq; plures magnitudine colore figura ſapore. Eſt enĩ arietino capiti ſimile. Vnde ita appellatur Album nigrumq; eſt & columbinum quod alii uenerium uocãt candidum rotũdũ leue arietino minus quod religio peruigilibus adhibẽs. Eſt & Cicercula minuti Ciceris inǫualis angulosa ueluti piſum. Dulciſſimũ autẽ id quod eruo ſimillimũ firmiuſque quod nigrũ & ruffum q̃ album. Siliquę rotũdę Ciceri cęteris leguminũ longe & ad figuram ſeminis late. Piſo cylindratę faſiolos cum ipſis mandũt granis ſerere eos qua uelis terra licet ab idibus octobris in kl. Nouẽbris legumia cũ maturescere ceperint rapienda ſunt: quoniã cito exiliunt latẽtq; cũ decidere ſicut & lupinũ

QVanquã prius de rapis dixiſſe conueiat in tranſcurſu ea attigere noſtri paulo diligentius grǫci & ipſi tamẽ inter ortẽſia: ſi iuſtus ordo fiat a frumẽto protinus aut certe faba dicendis quando aliis prǫſtantior uſus ab his non eſt. Ante omia nanque cunctis animalibus naſcuntur nec in nouiſſimis ſatiant ruris alitũ q̃ grana magiſq; ſi decoquantur aqua. Quadrupedes & fronde eorũ gaudẽt & homini non minor eſt

tapitiorꝫ ſuis boris gratia q̃ cimarꝫ fluidorꝫ quoq; & ĩ horreis enecatorꝫ uel maior q̃ uiuentium. Ipſa uero durant & in ſua terra ſeruata & poſt a paſſo pene ad alium prouentum famēque ſentiri prohibent a uino atq; meſſe. Tertius hic tranſpadanis fructus terra non moroſe elegit pene ubi nihil aliud ſeri poſſit. Nebulis & pruinis afrigore ultro aluntur amplitudine mirabili. Vidi xl. libras excedentia in cibis quidem noſtris pluribus modis cōmendant̃: duranteq; ad alia ſinapis acrimonia domita etiā coloribus picta prēter ſuum ſex aliis purpureo quoq; neq; aliud in cibis tingui decet. Genera eorꝫ greci duo prima fecere maſculinū fēmininumq; & ea ſerendi modo ex eodem ſemine: denſiore enim ſatu maſculeſcere. Itē in terra difficili ſemē prēſtātius quo ſubtilius ſpecies uero omnium tres aut enim in latitudinē fundi aut in rotunditatem globari. Tertiam ſpeciē ſilueſtrē appellauere in longitudinē radice, pcurrēte raphani ſimilitudine & folio āguloſo ſcabroq; ſucco acri. Qui circa meſſem exceptus oculos purgat medeturq; caligini admixto lacte mulierꝫ. Frigore dulciora fieri exiſtimant̃ & grandiora tepore in folia exeunt palma in nuriſino agro naſcētibus. Taxatio in libras ſeſtertii ſinguli & in penuria bini proxima in algido natis. Napi uero amitēnū: quorꝫ eadē fere natura gaudent ęque frigidis ſerunt & ante kl. martias in iugero ſextarii quarto diligētiores quīto ſulco napum ſeri iubēt. Rapa quarto utroq; ſtercorato. Rapa lętiora fieri ſi palea ſeminetur. Serere nudū uolunt precantē ſibi et uicinis ſerere ſe. Satus utriq; generi iuſtus inter duorꝫ numinū dies feſtos Neptuni atque uulcani. Feruntq; ſubtili obſeruatione quota luna prēcedēte hyeme nix prima ceciderit ſi totidē luminum die intra prēdictum tēporis ſpacium ſerantur mire prouenire. Seruntur & uere in calidis atq; humidis.

LVpino uſus proximus cum ſit & hominū & quadrupedum generi ungulos habenti cōmunis. Remedium eis ne metētes fugiat exiliendo ut ab imbre tollatur nec ullius quę ſerantur natura aſſenſu terrę mirabilior eſt. Primum omniū cum ſole quotidie circūagitur boraſq; agricolis etiam nubilo demonſtrat ter prēterea floret terram amat terraq; operiri non uult & unum hoc ſeritur nō aratro ſi fuerit maxime ſabuloſa & ſicca atq; etiam harenoſa coli utiq; non uult tellurē adeo amat ut q̃uis fruteto ſolo coactum inter folia uepreſq; ad terram tamen radice peruenīat. Pigueſcere hoc ſatu arua uineaſq; diximus. Itaq; adeo nō eget fimo ut optimi uicem repręſentet. Nihilq; aliud nullo ĩpendio conſtat ut quod ne ſerendi quidē gratia opus ſit afferre protinus ſeritur ex aruo ac ne ſpargi quidē poſtulat decidens ſponte: primūq; oium ſeritur: nouiſſimū tollitur. Vtrunq; Septembri fere menſe quia ſi non anteceſſerit hyemē frigoribus obnoxium eſt. Impune prēterea iacet uel uerelictum etiam ſi nō protinus ſecuti obruant imbres ab omnibus animalibus amaritudine ſua tutū: plerūque tamen leui ſulco integunt ex denſiore terra: rubricā maxime amat. Ad hanc alendam poſt tertium florē uerti debet in ſabulo poſt ſecundū. Cretoſa tantū limoſaque odit & in his non prouenit. Maceratum calida aqua homini in cibo eſt. Nā bouem unum modii ſinguli ſatiant: ualidūque prēſtant. Quando etiam ĩpoſitum puerorꝫ uentribus pro remedio eſt condi in fumo maxime conuenit q̃ in humido uermiculi umblicum & inſterilitatē caſtrant. Quod ſi depaſtum ſit in fronde inarari protinus ſolum eſt opus.

ET uitia pinguеſcunt arua: nec ipſa agricolis operoſa uno ſulco ſata non ſarrit̃ non ſtercoratur. nec aliud q̃ deoccatur. Sationis eius tria tēpora. Circa occaſum arcturi ut decēbri menſe paſcat tunc optime ſeritur in ſemē ęque nanq; fert depaſta. Secunda ſatio menſe Ianuario eſt nouiſſima martio: tum ad frondē utiliſſima. ſicci tatem ex oĩbus quę ſeruntur maxime amat non aſpernatur etiā umbroſa. Ex ſemine eius ſi lecta matura eſt palea cęteris prēfertur. Vitibus prēripit ſuccum langueſcūtq; ſi in arbuſtis ſeratur.

NEc erui operosa cura est: hoc amplius q̃ uicia runcatur & ipsum medicaminis uim obtinens. Quippe per cũ diuum Augustũ curatum epistolis ipsius memoria extat sufficiunt singulis boum iugis modii quini sati. Martio mense satum noxiũ esse bubus aiunt. Itẽ autũno grauidinosum. Innoxium autẽ fieri primo uere satum.

ET Silicia hoc est fœnum græcum scaripbatione seritur non altiore iii. digitorꝫ sulco: quantoq; peius tractatur tanto prouenit melius. Raꝫ dictum est aliquid cui prosit negligẽtia. Id autẽ quod secale aut farrago appellant occari tantũ desiderant Secale taurini sub alpibus asiam uocant teterrimũ. sed tantũ ad arcendã famẽ fœcũda sed gracili stipula nigritia: triste põdere præcipuum. Admiscetur huic far ut mitiget amatitudinẽ eius & tamẽ sic quoq; ingratissimũ uentri est. Nascitur qualicũq; solo cum centesimo grano ipsumq; pro letamine est farrago ex recremẽtis farris prędensa seritur admixta aliquando & uicia. Eadẽ aliquando in aphrica fit ex hordeo. Omnia hęc pabularia degenerans qui ex leguminibus quę uocatur cracca. In tantum colũbis grata ut pastas ea negẽt fugitiuas illius loci fieri. Apud antiquos erat pabuli genus quod cato ocinnum uocat: quo sistebant aluum bubus. Idq; erat e pabuli segete uiride desectum anteq̃ gelaret Surra mãmilius aliter id interpretatur & tradi fabe modios x. uicię duos tantũdem eruilię in iugero autũno misceri & seri solitos: melius et auena græca cui non cadit semẽ admixta: hoc uocitatum ocinũ boumq; seri causã solitum Varro appellat a celeritate prouenendi a græco quod oceos dicunt.

MEdica externa etiam græcię est ut a medis aduecta per bella persaꝫ quę Darius intulit sed uel in primis dicẽda tanta dos ut cũ ex uno satu amplius q̃ tricenis ãnis duret. Similis est trifolio caule foliisq; geniculata quicquid in caule assurgit in folia contrahitur unum de ea & cytiso uolumẽ amphilocus confusum solũ in quo serat elapidatum purgatũque subigitur autumno: mox aratum & occatũ tegit crate. Item ac tertio quinis diebus iterpositis & fimo addito poscit autẽ siccum succosumq; uel riguum. Ita præparato seritur mense maio: alias pruinis obnoxia opus est densitate seminis omnia occupari internas centesq; herbas excludi. Id præstãt in iugero modii uicina uindemia ne adurat terraq; protinus integi debet si sit humidum solum herbosum ue uincitur & desistit in pratum. Ideo protinus altitudine unciali herbis oibus liberanda est manu potiusquã sarculo secatur incipiens florere & quotiẽs reflo ruit. Id sexies euenit per annos cũ minimũ quater. In semẽ maturescere prohibẽda est quia pabulum utilius est usq; ad trimatum. Verno sarri debet liberarique ceteris herbis ad trimatum in arris ad solum radi. Ita reliquę herbę intereunt sine ipsius dã no propter altitudinẽ radicum si euicerint herbę: remediũ unicũ aratro sępius uertẽ do donec omnes alię radices intereant. Dari nõ ad satietatẽ debet ne replere sanguĩe necesse sit & uiridis utilior est. Arescit surculose ac postremo in puluerem inutilem extenuatur. De cytiso cui & ipsi principatus datur in pabulis affatim diximus inter frutices: & nunc frugum omniũ natura peragẽda est: cuius in parte de morbis quoque dicatur.

PRimũ oiũ frumẽti uitiũ auena est & hordeũ in eam degenerat sicut ipsa frumenti fit instar: quippe cũ germanię populi seruãt eam neq; alia pulte uiuant Soli maxime ęliq; humore: hoc euiet uitium sequẽtem iuuãt. Soli maxime causam hab& imbecillitas seminis cum diutius retentum est terra priusquã erũpat. Eadem est ratio si curiosum fuit cũ sereretur. Prima autem statim eruptione agnoscitur ex quo apparet in radice esse causam. Est & aliud ex uicino auenę uitium cũ ãplitudine inchoata granum sed nondum matura priusquã robor& corpus afflatu noxio cassũ et inane in spica euanescit quodam abortu uenti autẽ tribus temporibus nocẽt frumẽto & hordeo. In flore aut protinus cum defloruere uel maturescere incipiẽtibus

Tunc enim exinaniunt grana prioribus causis nasci prohibent. Nocet & sol creber e nube nascuntur & uermiculi in radice cum semẽtem imbribus secutis incluserit repentinus calor humorẽ. Gignunt & in grano cum spicę pluuius calor inferuescit Est & cantharidis dictus scarabeus paruus frumẽta erodens. Omnia ea animalia cũ cibo deficiunt. Oleum pix adeps contraria seminibus. Cauẽdumq; ne contracta eis tunc serantur imber in herba utilis quando florent autẽ frumento & hordeo nocet leguminibus inocuus prętęrq; Ciceri. Maturescẽtia frumenta imbre ledunt & hordeum magis: nascitur & herba alba panico similis occupans arua pecori quoq; mortifera. Nam lolium & tribulos & carduos lappasq; non minus q; rubos inter frugũ morbos potius q; inter ipsius terrę pestes numerauerĩ. Cęleste frugum uinearumq; malum nullo minus noxium est rubigo frequẽtissimaq; hęc in roscido tractu cõualibusq; ac perflatum non habentibus. E diuerso carent ea uẽtosa & excelsa. Inter uitia segetum & luxuria est cum onerata fertilitate procũbunt. Cõmune autẽ omnium satorũ uitium erucę etiam ciceris cum salsilaginẽ eius abluẽdo imber diutius id facit est herba quę cicer enecat: & eruum circũligando seuocat orobreche. Triticũ simili modo hera hordeum festuca quę uocatur egylops lentẽ herba securi data: quã gręci a similitudine pelicenon uocant & hę cõplexu necant. Circa philippos ateramũ nominant in pingui solo herbam qua faba necatur. Terram nũq; in macra cum udam quidam uentus afflauerit hedere granum minime est in cortice aculeato. Cum est in pane celerrime uertigenes facit. Aiuntq; in asia & gręcia balneatores cum uelint turbam pellere carbonibus id semẽ incere. Nascitur & phalangiũ in herno bestiola aranei generis si hyems aquosa sit limaces nascuntur in uicia. & aliquando e terraco cleę minutę mirum in modum erodentes eam & morbi quidẽ fere hi sunt.

REmedia eorũ quęcũque pertinẽt ad herbas in sarculo & cum semẽ iactatur cinere: quę uero in semine & circa radicẽ consistunt prędecente cura cauentur. Vino ante semina perfusa minus egrotare existimant. Virgilius uitro & amurca perfundi iubet fabam sic etiam grandescere permittit. Quidam uero si triduo ante satũ urina et aqua maceretur prędipue adolescere putant. Ter quidẽ sartam modium fractę e modio modium solide reddere. Reliqua semina cuprssi foliis tonsis si misceantur non esse uermiculis obnoxia: nec si interlunio serant multi ad milii remedia rubetam noctu aruo circũferri iubent priusquã sarriatur: defodiq; in medio iclusam uase fictili. Itẽ nec passerẽ nec uermes nocere sed eruendã prius q; metatur: alioquĩ amarũ fieri: quin & harmo talpę contacta semina uberiora esse. Democritus succo herbaeque appellat aizon in tegulis nascens tabulis ęsum: latine uero sedimia ut dicit ille medicata seri iub& omnia semina. Vulgo uero si dulcedo noceat & uermes radicibus inhęreant remedium est amurca pura: ac sine sale spargere: deinde sarrire. Si in articulum seges ire cęperit runcare ne herbę uincant pestẽ a milio atq; panico sturnorum passerum uel agmia scio abigi herba: cuius nomẽ ignotum est quattuor ãgulis segetis defossã mirũ dictu ut omnino auis nulla intret. Mures abigunt cinere mustellę uel felis diluto & semine sparso uel decoctaq; aqua: sed redolet uirus animaliũ eorum etiam in pane ob id felle bubulo semina intigi utilius putant. Rubigo quidẽ maxima segetum pestis lauri ramis in aruo defixis transit in ea folia ex aruis luxuria segetum castigatur dente pecoris in herba dumtaxat: & depaste quidẽ sępius nullã in spica iniuriam sentiunt. Retusaq; etiam semel omnino certũ est granum longius fieri & inane cassumq; ac sectũ non nasci. Babylone tamẽ bis secant. Tertio depascũt alioquin folia tantũ fierent. Sic quoq; cum xv. fęnore messes reddit exilitas soli cum diligentioribus. Verum cum centesimo quinquagesimo: neq; cura est difficilis q; diutissime arua rigandi ut prępinguis & dęsa ubertas diluatur: limũ autẽ nõ iuebũt euphrates tygrisque sicut in ęgypto nilus: nec terra ipã herbas gignit: ubertatis tamẽ

tantę sunt ut sequente anno spōte testibilis fiat seges impręssis uestigio seminibus quę tanta soli differētia admonet terrę genera in fruges describere.

IGitur Catonis hęc sententia. In agro crasso & laeto frumentum seri. Si uero ne bulosus est fit eidem raphanus milium panicum. In frigido & aquoso prius serendū: postea in calido. In solo autē rubricoso uel pullo uel barenoso: si nō sit aquosum lupinū. In Creta & rubrica & aquosiore agro adoreum. In sicco & nō herboso nec umbroso triticum: in solo ualido fabā uiciam uero q̄minime aquoso herbidoq; Siliginē & triticum in aperto loco edito ut sole q̄ diutissime torreant. lentē in frutecto & rubricoso qui non sit herbidus. Hordeū in nouali & in aruo: quod restibile possit fieri. Trimestre ubi sementē maturam facere non possit & cuius crassitudo sit restibilis. Subtilis & illa sententia serendi ea in tenuiore terra quę nō multo indiget suctu ut cytisus & cicer: exceptis leguminibus quę uellunt̄ e terra quę non subsecat̄ unde & legumina appellata quia ita legunt̄. In pingui autē quę cibi sunt maioris ut olus triticum siligo linum. Sic ergo tenue solum hordeo dabitur. Minus enī alimenti radix poscit leuior terra densiorq; tritico. In loco humili far adoreū potius q̄ triticum feretur. Temperato & triticum & hordeum. Colles robustius: sed minus reddunt triticum far & siligo & cretosum & uliginosum solum sortiuntur.

ESt & in frugibus ostentum semel quod equidē inuenerim accidit p. elio C N Cornelio Cons. quo anno superatus est Hanibal. In arboribus enim tunc nata produntur frumenta.

ET quoniam de frugum terręque generibus abunde diximus: nunc de arandi ratione dicemus. Ante omnia ęgypti facilitate commemorata. Nilus ibi colonī uice fungens euagari īcipit ut diximus a solstitio aut noua luna ac primo lente deide uehementius q̄diu in leone sol est: mox pigrescit in uirginē transgresso atque in libra residet. Si xii. cubita non excesserit fames certa est nec minus si si xvi esupabit Tanto enim tardius decidit quanto abundantius creuit & sementē arcet. Vulgo credebatur a decessu eius serere solitos: mox sues īpellere uestigiis semina deprimentes et madido solo & credo antiquitus factitatum: nūc quoq; non multo grauiore opa Sed tamen mararī certū est abiecta prius semina in limo degressi amnis: hoc fit nouembri mense incipiente: ac postea pauci runcant quod botanismon uocāt. Reliqua pars non nisi cum falce arua uisit paulo ante kl. Aprilis peragitur autē mense maio stipula nunq̄ cubitali: quippe sabulum subest granūque limo tantum continet̄. Excęllentius thebaydis regionibus frumentū q̄ palustris ęgyptus similis ratio: sed fęlicitas maior babylonię ac seleucię euphratę atq; tygri restagnantibus: quoniā ibi rigādi modus manu tēperatur. Syria quoque tenui sulco: cum multifariā in Italia octoī boues ad singulos uomeres anhelent. Iniomni quidē parte culturę: sed in hac maxime ualet oraculum illud quidq; regio patiatur.

VOmeq; plura genera culter uocatur inferius prędensam priusquā proscindatur terram secans futurisq; sulcis uestigia prescribens incisuris quas resupinus in arādo mordeat uomer. Alteq; genus est uulgare rostra uti uectis. Tertium i solo facili nec toto porrectum dentali: sed exigua cuspide in rostro latior: hęc quatto generi exacutior in mucronē fastigata codēq; gladio scindens solum & acie lateq; radices herbaq; secans non pridē inuētum in rhetia gallię duas addiderūt rotulas quod genus uocāt plaumoratum: cuspisq; effigiem palę hab&. Serunt ita non nisi culta terra & fere noua: latitudo uomeris cespites uersat: semen protinus iniciūt: cratesq; dentatas super trahunt. Nec sarienda sunt hoc modo sata. sed pro telis binis ternisq; sic arant. Vno iugo boum censeri āno facilis soli quadragena iugera difficilis tricena iustū est.

IN arãdo magnopere ſeruãdum eſt Catonis oraculum. Quid eſt agrum bene colere bene arare: quid ſecundũ quid tertium ſtercorare ſulco uario ne itempeſtiue ares tepidioribus locis a bruma proſcindi arua oportet & frigidioribus ab equinoctio uerno & maturius ſicca regioẽ q̃ humida: maturius denſa terra q̃ ſoluta: pĩgui quã macra: ubi ſicce & graues eſtates terra Cretoſa aut gracilis utilius inter ſolſticiũ autumni & equinoctium aratur ubi leues eſtus frequẽtes imbres pĩgue herboſumque ſolum: ubi mediis caloribus. Altum & graue ſolum etiam hyeme moueri placet. Valde & aridum paulo ante ſationẽ. Sunt & hic ſue leges: lutoſam terrã ne tangito: in omĩ aratro priuſquã ares proſcindito: hoc utilitatẽ habet quod inuerſo ceſpite herbaq; radices necantur. Quidam utique ab equinoctio uerno proſcindi uolũt quod uere ſemel aratum eſt a tẽporis argumento ueruactũ uocat: hoc in nouali atq; neceſſarium eſt. Nouale eſt quod alternis annis ſeritur araturos boues q̃ arctiſſime iungi oportet ut capitibus ſublatis arent: ſic minime colla contundũt. Si inter arbores uiteſq; aretur fiſcellis capiſtrari ne germinũ tenera percerpant. Sericulam inſtituã pendere qua intercidantur radices: hoc melius q̃ conuelli aratro: boueſq; luctari in arando uerſum peragi: nec ſtrigare inactus ſpiritum iuſtum eſt proſcindi ſulco dodrantali iugeq; uno die iterari ſeſquiugeq; ſi ſit facilitas ſoli. Si minus proſcindi ſemiſſem iterari aſſem quando & animalium labori natura leges ſtatuit. Omne aruũ rectis ſulcis: mox & obliquis ſubigi debẽ & in collibus tranſuerſo tantũ monte arat. Sed modo in ſuperiora modo inferiora roſtrante uomere: tantũque eſt labori homi ut etiam boum uice fungatur. Certe ſine hoc animali montanę gẽtes ſarculis arant. Arator niſi incuruus percuaricatur. Inde trãſlatum hoc crimẽ in ſoq; ibi ubiq; caueat ubi inuentũ eſt purget uomerẽ ſubinde ſtimulus cuſpidatus rallo ſcamna iter duos ſulcos cruda ne relinquãtur ne glebę exultẽt: male aratur aruũ quod ſatis frugalius occandum eſt. Id demũ recte ſubactum erit ubi non itelligitur utro uomeri erit. In uſu eſt & collicias interponere ſi ita locus poſcat ampliore ſulco: quę in foſſas aqui educant.

ARatione per tranſuerſum iterata occatio ſeritur ubi res poſcit Crate uel raſtro et ſato ſemine iteratio: hęc quoq; ubi conſuetudo patitur cratę cõtenta uel tabula aratro annexa quod uocant lirare operientes ſemina. Quę primũ appellata deliratio eſt quarto ſeri ſulco Virgilius exiſtimatur uoluiſſe cum dixit optimam eſſe ſegetẽ: quę bis ſoles & bis frigora ſenſiſſe & ſpiſſius ſolum ſicut plerũque in italia quito ſulco ſeri melius eſt. In tuſcis uero nono ad fabam & uiciam nõ proſciſſo ſerere ſine dãno cõpẽdium opere eſt. Non omittemus unam etiãnum arandi rationẽ in tranſpadana Italia belloq; iniuria excogitatam ſalſa ſi cum ſubiectos alpibus depopularent agros panicum miliũque iamque excreſcens tẽptauere poſtq̃ reſpuebat natura iaratũt. At illę meſſes multiplicatę docuere. quod nunc uocant artrare. i. aratrare ut credo tunc dictum hoc fit uel incipiente culmo cum iam ſi aut bina ternaue emiſerit folia: nec recens ſubtrabemus exemplum. In treuerico agro tertio ante hunc annũ comptum Nam cum hyeme pręgelida captę ſegetes eſſent reſeuerũt & ſitientes campos menſe martio uberrimaſq; meſſes habuerunt: nunc reliqua cultura tradetur per genera frugum.

SIliginẽ far triticum ſemẽ hordeum occato ſarrito runcato quibus dictum erit diebus ſingulę operę cuique generi in iugero ſufficient: ſarculatio induratam hyberno rigore ſoli triſticiam laxat tẽporibus uernis nouoſq; ſoles admittit. Qui ſariet caueat ne frumẽti radicẽ ſuffodiat triticum ſemẽ hordeum fabam bis ſarire melius. Runcatio cum ſeges in articulo eſſe immulſis inutilibus herbis frugũ radices uindicat ſegetẽq; diſcernit a ceſpite leguminũ cicer cadẽq; deſiderat far. Faba runcari

non gestit quoniam euincit herbas lupinũ occatur tantũ milium & panicum occat̃ et saritur non iteratur non runcatur. Sicilia & fasioli occant̃ tantum. Sunt genera terrę quorum ubertas pectinari segetem in herba cogat. Cratis & hoc genus dentatę stilis ferreis. Eademq; nihilominus & depascunt̃ quę depasta sunt sarculo. Iterum excitari necessarium. At in bactris aphryca cyreis. Omnia hęc superflua quę fecit indulgentia cęli & a semẽte nouis messibus in aream redeũt quia siccitas cohercet herbas fruges nocturno tactas rore nutriens. Virgilius alternis cessare arua suadet si patiat̃ ruris spatia utilissimũ proculdubio est. Quod si neg& conditio far serendũ est in lupinum aut uicia aut faba sublata sint & quę terram fecũt lętiorẽ. In primisq; & hoc notandũ: quędã propter alia seri obiter: sed parum prouenire priori diximus uoluie ne eadẽ sępius dicantur: plurimũ enim refert soli cuiusq; ratio.

Ciuitas Aphricę in mediis sita harenis patẽtibus inter syrtes leptimq; magnam uocatur tacape fęlici super omne miraculum riguo solo terris fere milibus passuũ in omnẽ partẽ fons abundat largus quidẽ: sed certis horaꝝ spaciis dispensat̃ iter incolas palmę ibi prędandis subditur olea: huic ficus fico punica: illi uitis. sub uite seritur frumentũ: mox legumẽ: deinde olus: omnia eadẽ anno: omniaq; aliena ũbra alũtur. Quaterna cubita eius soli in quadratum nec ut adporrectis metiant̃ digitis sed in pugnum contractis quaternis denariis uenundant̃. Super omnia est bifera uine bis anno uidemiare & nisi multiplici partu exinaniatur ubertas pereat luxuria singuli fructus. Nunc uero toto anno metitur aliquid: constatq; fertilitati nõ occurrere homines. Aquaꝝ quoq; differentia magna riguis est. In. Narbonẽsi prouincia nobilis fons origę nomine est. In eo herbę nascuntur in tantum expetitę bobus ut mersis capitibus eas quęrãt utribus: sed illas in aqua nascẽtes certum est non nisi imbribus ali. Ergo quisq; suam terrã aquãq; nouerit.

Si fuerit illa terram quam appellauimus teneram poterit sublato hordeo miliũ seri eo condito rapa his sublatis hordeum rursus uel triticũ sicut in campania satisq; talis terra aratur cum seritur. Alius ordo ut ubi adoreum fuerit cess& quattuor mensibus hybernis & uernam fabam recipi ita ut ante hyemalẽ: nec non minus pinguis alternari potest: ita si frumẽto sublato legumẽ tertio seratur. Gracilior & in annum tertium cess& frumentũ quidam seri uetãt nisi in ea quę proximo anno quieuerit. Maximam huius loci partẽ stercorationis obtinet ratio: de qua & priore diximus uoluimẽ: hoc enim incõpensum est nisi stercorato seri oportere q̃q̃ & hic leges sint proprię. Milium panicum rapa napus nisi in stercoratione nõ seritur. Nõ stercorato frumẽtum potiusquã hordeũ serito. Itẽ in noualibus tam&si in illis fabã seri uolunt. Eandẽ ubicunq; q̃ recentissime stercorato solo autũno aliquid saturus septẽbri mese fimum inar&: post imbrẽ utiq; si uerno erit saturus per hyemẽ fimũ disponat Iustum est ueges xviii. iugero tribui: dispargere ante priusquã aresãt iactato semẽ Si hęc omissa sit stercoratio sequens est priusquã sariat ante puluerẽ. Quod ut hanc quoq; curam determinemus iustum est singulas ueges fimi denario ire in singulas pecudes minores in maiores denas nisi hoc male substrauisse pecori colonũ appeat Sunt qui optime stercorari putent sub diuo retibus sclusa pecoꝝ mansione. Ager si nõ stercorat̃ alg&: si nimium stercoratur aduritur: satiusq; est id sępe q̃ supra modũ facere quo calidius solum est eo minus addi stercoris ratio est.

Semen optimũ anniculum bimum deterius trimũ pessimum. Vltra sterile & imo omnium definita generatio est: quod in ima area subsedit ad semẽ reseruandũ est: id enim optimũ quoniam grauissimũ neque alio modo utilius dispergitur. Quę

ſpica interualla ſemina habebit abiicietur. Optimũ granũ quod rubet & dẽtibus fractum eundẽ habet colorẽ. Cui plus albi intus eſt. Certum terram alias plus ſeminis recipere: alias minus religioſumq; inde primũ colonis augurium cum auidius accipiat exurire creditur & cum meſſe ſemẽ. Sationẽ locis humidis celerius fieri ratio eſt ne ſemen imbre putreſcat. Siccis ſerius ut pluuiæ ſequantur ne diu iacens atque non concipiens euaneſcat. Itemq; feſtinata ſatione denſum ſpargi ſemẽ ea tarde cõcipiat Serotina rarum quia denſitate nimia necetur. Artis quoq; cuiuſdã eſt æqualiter ſpargere manus utiq; cõgruere deb& et nõ cũ gradu: ſemperq; cũ dextro pede. Fit quoq; quorũdam occulta ratione quod ſors genialis aut fœcunda eſt. Non tranſferendũ eſt ex frigidis locis ſemen in calida neq; ex præcocibus nihilque in contrariũ quidã præcepere falſa diligẽtia. Serere in iugero tẽperati ſoli iuſtum eſt tritici aut ſiliginis modios v. farris aut ſeminis quod frumẽti genus ita appellamus x. hordei vi. fabę: quita amplius q̃ tritici uicię xii. ciceris & cicerculę & piſi iii. lupini x. lentis iii. Sed & hãc cum fimo arido ſeri uolunt erui ſex ſiuliæ vi. faſiolo⁊ iiii. pabuli xx. milii panici ſextarios iiii. pingui ſolo plus gracili minus eſt & alia diſtictio in denſo aut cretoſo aut aut uliginoſo ſolo tritici aut ſiliginis modios ſex. In ſoluta terra & ſicca & lecta iiii. macies enim ſoli non niſi rarum culmum hab& ſpicam minutam facit & inanem. Pinguia arua ſemine numeroſum fruticẽ fundunt denſamq; ſegetem e raro ſemine emittunt. Ergo inter quattuor & ſex modios pro natura ſoli quintã minus ſeri plures ue præcipiunt. Itẽ in conſito aut cluuoſo aut in macro hoc pertinet oraculũ. Illud magnopere cuſtodiendũ ſegetem ne defruges. Adiecit his aptius in praſidico ut ſereret cum luna eſt& in Ariete: geminis leone libra aquario zorcaſtris ſole ſcorpiois xii. partes tranſgreſſo cum luna eſt& in tauro. Sequitur huc dilata & maxima idiges cura de tẽpore fruges ſerendi queſtio magnaq; ex parte ratione ſyde⁊ cõnexa: q̃obrẽ ſentẽtias omnium in primis ad id pertinetes exponemus: heſiodus qui princeps oiũ de agricultura præcipit unum tẽpus ſerendi tradidit a Vergilia⁊ occaſu: ſcribebat ei in boetia helladis ubi ita ſeri diximus. Inter diligẽtiſſimos conuenit ut in alitũ quadrupedumque genitura eſſe quoſdã conceptu ipetus & terræ hoſq; græci ita diffiniut cum ſit calida & humida. Virgilius triticũ & far a Vergilia⁊ occaſu ſeri iubet. Hordeum inter æquinoctium autumi & brumam. Viciam uero & faſiolos & lentẽ boete occidẽte: quoſit ut hoꝝ ſyde⁊ aliorũque exortus & occaſus digerẽdi ſint in ſuos dies. Sunt qui & ante uergilia⁊ occaſum ſeri iubeãt dumtaxat in arida terra calidiſque prouinciis: cuſtodiri enim ſemẽ corrũpente humore & a proximo imbre uno die erumpere. Alii ſtati ab occaſu uergilia⁊ ſequi imbres a ſeptimo fere die aliqui in frigidis ab æquinoctio autũni in calidis ſeri ne ante hyemẽ luxurient. Inter omes autẽ conuenit circa brumam ſerendũ non eſſe magno argumento quoniam hyberna ſeina cum ante brumam ſata ſint vii. die erumpant ſi poſt brumam xl. ſunt qui properent atque ita pronũtient feſtinatam ſementẽ ſæpe decipere ſerotinam ſemper e contrario: alii uel uere potius ſerendũ q̃ malo autumno: atq; ubi fuerit neceſſe inter fauonium & uernũ æquinoctium. Quidam cęleſti omiſſa utilitate his tẽporibus diffiniunt: uere linum & auenam & papauer. Atque uti uunc tranſpadani ſeruãt uſque in quinquatrius fabam ſiligine: nouẽbri menſe far ſeptembri extremo uſq; in idus Octobris. Alii poſt hunc diem in kl. nouẽbres. Ita his nulla naturę cura eſt: illis nimia & ideo cęca ſubtilitas: cum res inter ruſticos geratur litterarũq; expertes nõ modo ſyde⁊ & confitendũ eſt cęlo maxime conſtare: ea quippe uirgilio iubente prędixi uentos ante omnia ac ſyde⁊ mores: neq; aliter q̃ nauigantibus ſeruari ſpes ardua et immenſa miſceri poſſe cęleſtem diuinitate iperitię: ſed contẽplanda tam grandi uitę emolumẽto prius tamẽ ſyderalis difficultas quã ſenſere & periti ſubicienda cõtẽplationi eſt: quo deinde ęqtior mens diſcedat a cęlo & facta ſentiat quę futura prędixerit non poſſint.

PRimum omnium dieꝫ ipsorum anni solisq; motus prope inexplicabilis ratio est ac ccclxv. adiciēte: unum intercalaris diei noctisque quadrantē: ita fit ut tradi nō possint certa tēpora sydeꝫ. Accedit confessa rerum obscuritas non pręcurrēte nec uero paucis diebus tēpestatum significatu quod prochimazin gręci uocant nunc post uenientē epichimazin & plerūq; alias serius alias tardius ęli effectu ad terram deci duo: unde uulgo serenitate reddita cōfectum sydus audimus: pręterea cum omia hęc statis syderibus ęloque affixis constēt. Interueniunt motu stellarū grandinū imbres et ipsi non leui effectu ut docuimus turbantq; conceptę spei ordinē. Idq; ne nobis tiniū putemus accidere & reliqua fallit animalia sagaciora: circa hoc ut quo uita coꝫ constet: estiuasque alites pręposcere aut prępropere rigores: nec ante hybernos estus ideo Virgilius errantium quoq; sydерū omniū rationē edisceēdam pręcipit admonēs obseruandum. Frigidę saturni stellę transitum. Sunt qui certissimū ueris indicium arbitrentur ob ifirmitatē animalis papilionis: ideo ipso āno cum cōmentaremur hęc notatum est prouentū eorum terrę petentium frigore extinctū aduenasq; uolucres ad vi. kl. Febru. spem ueris attulisse: mox sęuissima hyeme conflictas. Res anceps primum omnium a ęlo peti legem: dein eam argumētis esse querendā. Et sup oia est mundi connexitas terrarūq; globi diffecētia eo de sydere alio tēpore alius aperiēte se gentibus. Quo fit ut causa eius nō iisdē diebus ubique ualeat. Addidere difficul tate & auctores diuersis locis obseruando: mox etiam in isdē diuersa prodēdo. Tres autē fuere sectę Chaldea Aegyptia Gręca his addidit apud nos quartam Cęsar dicta tor annos ad solis cursus redigens figulo sozigene perito scientię eius adhibito: et ea ipsa ratio postea comperto errore correcta est ita ut xii. annis continuis non intercalaret quia cęperat sydera annuis morari qui prius antecedebat & Sozigines ipse tri nis commentationibus q̄q̄ diligētior cęteris nō cessauit: tamē addubitare ipse semet corrigēdo. Auctores prodidere ea: quos pretexuimus uolumini huic raro ullius sen tencia cum alio congruere. minus hoc in reliquis mirum quos diuersi excusauerit tractus eorum qui in eadem regione dissidere unam discordiam ponemus exempli gratia. Occasum uergiliarum matutinū hesiodus. Nam huius quoq; nomine extat astrologia tradit fieri cum ęquinoctium autūni conficeret. Thales xxv. die ab ęqui noctio. Anaximander xxix. Euctemon xlviii. Nos sequimur obseruationē cęsaris maxime hęc erit italię ratio. Dicemus autem & alioꝫ placita: quoniam non unius terre sed totius naturę Interpretes sumus non auctoribus positis. Id enī uerbosum est. sed regionibus ut legentes tantum meminerint breuitatis gratia cū attica notata fuerit simul intelligere cycladas insulas cum macedonia magnesiam thraciam. Cum egyptus phęnicem cyprum ciliciam. Cum boetia locridē phocidē & finitimos sem per tractus cum bellespontibus chersonensum & continētia usq; athomontē. Cū ionia asiam & insulas asię. Cum pelloponesus achayam & ad hosperum iacentes ter ras chaldei syriam & babyloniam demōstrabunt & apbrycam hispanias gallias sile ri non erit mirum. Nemo enim obseruauit in his quid sydерum proder& exortus non tamē difficili ratione dignoscentur. In illis quoq; terris digestione circulorum quam in sexto uolumine fecimus: qua cognitio ęli nō gentium modo. uerum urbi um quoq; singularum intelligitur. Ergo ex his terris quas nominamus sumpta cō nexitate circuli pertinētis ad quas quisque quer& terras iidē erunt sydерum exortus per omniū circulorum pares umbras indicandum & illud tēpestates ipsas ardores suos habere quadrinis annis & easdē nō magna differētia reuerti ratione solis: octo nis uero augeri easdē centesima reuoluēte se luna. Omnis autē aratio obseruata est tribus modis exortu sydеrꝫ occasuq; & ipsoꝫ tēpoꝫ cardinibus exortus occasusq; bi nis modis intelliguntur: aut enim aduētu solis ocultantur stellę & conspici desinūt aut eiusdē abscessu proferunt se in ortum hoc melius q̄ exortū consuetudo dixis

ſe & illud ocultationē potiuſquā occaſum ullo modo quo die incipiunt apparere
uel deſinunt oriente ſole aut occidente matutini ueſpertiniue cognominati prout
alterutri eoꝝ mane uel crepuſculo contigit dodrantes horaꝝ cum minimū iteuallā
ea deſiderant ante ſolis ortū uel poſt occaſum ut aſpici poſſint. Pręterea his quędā
exoriūt & occidūt: omniſq; ſermo de his eſt ſtellis quas adhęrere cęlo diximus. Cā
do tēporꝝ quadripartita anni diſtinctione conſtat increméta lucis augetur hec a bru
ma & ęquatur noctibus uerno ęquinoctio in diebus xc. horis tribus: dein ſuperat
noctem ad ſolſtitium diebus lxxxxiiii. horis xii. uſq; ad ęquinoctiū autumni & tum
ęquata die procedit ex eo ad brumā diebus lxxxviii. horis tribus: quę horę nunc in oī
acceſſione ęquinoctialis non cuiuſcuq; diei ſignificant. Omneſq; hę differētię fiunt
in octonis partibus ſingulorꝝ. Bruma capricorni ad octa. kl. Ianuarii fere equinocti
um uernū arietis ſolſticiū cancri alterūq; ęquinoctiū libre qui & ipſi dies raro non
aliquos tēpeſtatum ſignificatus habent. Rurſus hi cardines ſingulis etiamnū arti
culis tēporꝝ diuidunt per media omnium dierꝝ ſpacia: quoniā inter ſolſticiū & equi
noctium autūni fidiculę eſt occaſus qui autūnus inchoat die xlvi. ab ęquinoctio eo
ad brumā uergiliarꝝ matutinus occaſus hyemē die xliii. inter brumā & ęquinoctiū
die xlv. flatus fauonium uernum tēpus ab ęquinoctio uerno iicium ęſtatis die xlviii.
uergiliarꝝ exortus matutinus. Nos incipiemus a ſemētibus frumēti hoc eſt uergili
arum occaſu matutino: nec deinde paruorū ſydeꝝ menſionē concidēda ratio eſt et
difficultas rerum augenda: cum ſydus uehemēs orionis iſdē diebus longo decidat
ſpacio. Semētibus tepora pleriq; pręſumūt & ab xi. die autūnalis ęquinoctii frugis
ſerunt coronę exortu continuis diebus certo prope imbriū promiſſu quod xenophō
non anteq̄ deus ſignū dederit. Cicero nouēbri die fieri interpretatus eſt. Cum ſit
uera ratio non prius ſerendi q̄ folia cęperint decidere hoc ipſo uergiliarꝝ occaſu fieri
putant aliqui ad iii idus nouēbris ut diximus ſeruantq; id ſydus etiā ueſtis iſtitores
et eſt in cęlo notatu facillimū. Ergo ex occaſu eius de hyeme augurant quibus eſt cu
ra inſidiandi negotiatoris auaritia nubilo occaſu fluuioſam hyemē denuntiat ſtatiq;
augent lacernarum pretia ſereno aſperam & reliquarū ueſtium accēdūt. Sed ille in
docilis agricola hoc habeat ſignū inter ſuos uepres humūq; ſuam aſpicies cum folia
uiderit decidua ſic iudicetur anni tēperies alibi tardius alibi maturius. Ita enī ſentit
ut cęli lociq; afficit natura. Idq; in hac ratione pręcellet quod eadē & in mūdo publi
ca eſt: & unicuiq; loco peculiaris miret hoc qui nō meminerit ipſo brumali dię pule
gium in carnarius florere. Adeo nihil occultū eſſe natura uoluit & ſerendi igitur hoc
ſignum dedit: hęc eſt uera interpretatio argumentū naturę ſecum afferentis: quippe
ſic terram peti ſuad& promittitq; quandā ſtercoris uicē & contra rigores terrā ſatuſq;
operiri a ſe nunciat ac mon& feſtinare. Varro in fabę utiq; ſatu hanc obſeruationem
cuſtodiri pręcipit: alii plena luna ſerendam lentem uero a xxv. ad xxx. Vicia quoque
iſdē lunę diebus. Ita demum ſine luna cibus fore. Quidā pabuli cauſa ſic ſeri iubent
ſeminis autē uere. Eſt & alia manifeſtior ratio mirabiliore naturę prouidētia in qua
Ciceronis ſentēciam ipſius uerbis ſubſignabimus. Iam uero ſemper uiridis ſempq;
granata. Lentiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fętu. Ter fruges fundēs tria tēpora
monſtrat arandi. Ex his unum hoc erit idē & lino ac papaueri ſerendo. Cato de pa
pauere ita tradit uirgas & ſarmēta quę tibi inciſioni ſupererūt in ſegete comburito
ubi eas cōbuſſeris ibi papauer ſerito. Siluestre quod in miro uſu eſt melle decoctum
ad faucium remedia uſq; ſomnifera etiam ſatiuo: et hactenus de hyberna ſemente.

VErum ut pariter omnis culturę quoddam breuiarium peragatur. Eodē tēpore
conueniet arbores ſtercorare accumulare: ite uineas ſufficit in iugerum opera & ubi
patiet loci ratio arbuſta ac uineas putare ſeminarius ſolum bipalio pręparate foueas

aperire aquam de agro pellere torculari lauare & recondere·A kl.Nouēbris gallinis
oua supponere nolito donec bruma conficiatur in eū diem tertia dena subiicito ęsta/
te tota hyeme pauciora non tamē infra nouena Democritus talem futuram hyemē
arbitratur quales fuerint brumę dies circa tum terni.Itē solsticio ęstatē circa brumā
plerq; bis septē: halcyonū fętura uētorq; quietē molle ęlū.Sed & in his & in alis
omnibus ex euētu significationū intelligi sydera debebūt non ad dies utiq; prefini/
tos expectari tēpestatum uadimonia per brumā uitem ne colito uina tum defecari
uel etiā diffūdi hyginus suadet a cōfecta eo vii.die utiq; si vii.luna cōpetat cerasia circa
brumā seri bubus glādē tūc aspgi cōueit in iuga singula modius largior ualitudinē
infestat & quocūque tēpore detur siminus xxx.diebus continuis data sint narrant
uerna scabie penitere materię ędendę tēpus hoc dedimus.Reliqua opera nocturna
maxime uigilia constat cum sint noctes tanto ampliores quales crates fiscinas texe/
re faces incidere rudicas preparare. Interdiu xxx.palas lx.in lucubratione uesptina
rudicas v.palos x.totidē antelucano a bruma in fauoniū.Cęsari nobilia sydera signi
ficant iii.kl. Ianua. matutino canis occidēs quo dee atticę & finitimis regionibus
aquila uesperi occidere traditur pridie no.Ianua.Cęsari delphinus matutino exorit
et postero die fidicula quo ęgypto sagitta uesperi occidit.Itē ad vi.Idus Ianu.eiusdē
delphini uespertino occasu cōtinui dies hyemāt italię.& cum sol in aquariū sentiat
transire:quod fere xvi.kl.Fe.euenit viii.kl.stella regia euenit appellata tuberon in pe
ctore leonis occidit matutino & pridie no Fe.fidicula uesperi huius tēporis nouissi
mis diebus ubicunq; patietur ęli ratio ad terram rosariam & uineę satum uertere bi
palio oportet iugero opere lxx.sufficiunt.Fossas purgare aut nouas facere:antelucais
ferramēta exacuere manubria aptare dolia quassa sarcire.Ipsorumq; tabulas scabendo
purgare a fauonio in ęquinoctio:ueq; Cęsari significat xiii.kl.martii triduum uarie
et viii.kl.hyrundinis usu & postero die arcturi exortu uespertino.Itē iii.no.martii
Cęsar cancri exortu id fieri obseruauit. Maior pars auctorum uindemiatoris emer/
su viii.idus aquilonis piscis exortu & postero die orionis.In attica milium apparere
seruatur.Cęsar & idus martii ferales sibi ānotauit scorpionis occasu xv.kl.uero Apri
Italię milium ostendi xii.kl.eiusdē equū occidere matutino hoc iteruallū tēporis ue/
getissimū agricolis:maximeq; operosum est:in quo prępcipue falluntur. Neq; enim
eo die uocantur admunia quo fauonius flare debeat sed quo ęperit hac igit itentoē
seruandu est:hoc illo mēse signum deus hab& obseruatione minime fallaci aut du/
bia si quis attendat:unde autē spir& is uētus quaq; parte ueniat diximus secūdo uo/
lumine & dicemus mox paulo operosius.Interim ab eo die quisquis ille fuerit quo
flare ęperit non utiq; vi.idus Fe.sed siue anteq prąueniat siue posteaq hyem& post
diem in quam innumera rusticos cura distrigit:& prima quęq; peragat quę differri
nequeunt trimestria serantur uites pūtentur qua diximus ratione.Oleę curent po/
ma serantur inseranturq; uineę pastinent semina digerant instaurent alia barūdies
salices genestę serantur cedanturq;.Serant uero ulmi populi platani uti dictum est
Tunc & segetes conuenit purgare sarire hybernas fruges:maximeq; far lex certa in
eo cum quattuor fibraq; esse ęperit.Faba uero non anteq folioq; trium.Tūc quoq;
leui sarculo purgare ueriusquā fodere.Florētem utiq; primis xv.diebus non attigere
Ordeum nisi siccum ne serito:Putationē ęquinoctio peractam habeto uineę iugeq;
quaternę operę putēt alligēt in arbusto singulę operę arbores xv.Eodē hoc tēpore or
torum rosariorumq; cura est quę separatim proximis uoluminibus dicet. Eodem
et topiarioq; optime scrobes fiunt:terra in futuq; proscidit Virgilio maxime aucto
re ut glebas sol excoquat utilior sentēcia:quę non nisi tēperatum solum medio uere
arari iubet:quoniam in pingui statim sulco occupant herbę gracili insecuti ęstus ex
siccent.Nam quę succum ueturis seminibus auferant talia autūno melius arari cer/
tū est.Cato uerna opera sic diffinit.scrobes fieri seminaria propagari in locis crassis

et humidis ulmos ficos poma oleasq; prata stercorari luna sitiente quę rigua nō erit: afflatu fauonii defendi herbas malas radicitus erui ficos iter purgari seminaria fieri et uetera sarciri & anteq̃ uinea florere incipiat. Idēq; piro florēte arare incipiat macra harenosaq; postea utiq; grauissima & aquosissima. Ita postremo arato. Ergo hęc aratio has habebit notas: lentisci primū fructum ostēdentis ac piri florentis. Erit & tertia in bulborum satu sille. Itē in corona floz narcisi. Nanq; & hęc ter florēt: primoq; flore primam arationē ostendunt medio secundā tertio nouissimam quando in ture sese alia aliis notas prębent. At non in nouissimis cauetur ne fabis florētibus attingatur hedera. Id enim noxium & exitiale est ei tēpus. Quędam uero & suas habent notas sicuti ficus cū folia pauca in cacumine acetabuli modo germinēt: tunc maxie ferendas ficus. Aequinoctium uernū ad viii. kl. aprilis peragi uidet ab eo ad uergiliarum exortum matutinum Cęsar significat kl. aprilis iii. no. apri. In attica uergiliq; uesperi ocultantur. Eedē post pridie in Boecia. Cęsari autē & chaldeis nonis ęgypto orion & gladius eius incipiunt abscondi. Cęsar sex idus significat imber libręq occasu xiiii. kl. mai ęgypto succulę occidūt uesperi sydus uehemēs & terra mariq; turbidū xvi. attice xv. Cęsari continuoq; triduo significat. Asyrie autē xii. kl. eiusdē. hoc est uulgo appellatum sydus palilium quoniam xi. kl. mai urbis Romę natalis: quo fere serenitas redditur claritatē obseruationi dedit nimboz argumēto hyadas appellantibus gręcis has stellas quas nostri a similitudine cognominis gręci propter sues ipositum arbitrātes: imperitia appellauere suculas Cęsari & viii. kl. notat dies vii. kl. ęgypto edi exoriuntur vi. kl. boetię & atticę canis uesperi occultatur fidicula mane oritur v. kl. ac syrię orion totus absconditur iiii. autē canis vi. no. mai Cęsari suculę matutinę exoriūtur & viii. idus eiusdē capella pluuialis. Aegypto autē eodē die canis uesperi ocultatur sic fere in vi. idus mai qui est uergiliaz exortus decurrūt sydera in hoc tēporis interuallo xv. diebus primis agricolę rapienda sunt: quibus peragendis ante ęquinoctium non suffecerit dum sciat inde natam exprobrationē fędam putantiam uites per mutationē cantus alitis tēperari quam cuculum uocāt. Dedecus habetur obprobriumq; meritum falcem ab illa uolucre in uite deprębendi & ob id petulantię sales etiam cum primo uere laudātur auspicio tamē detestabiles uident adeo minima quoq; in agro naturalibus trahuntur argumentis. Extremo autē hoc tēpore panici miliq; satio est iustū est hoc seri maturato hordeo: atque etiam in eodē aruo est signum illius maturati & boz sationi cōmune lucētes uespere per arua Cicēdelę ita appellabant rustici stellantes uolatus: gręci uero lampyridas incredibili benignitate naturę.

IAm uergilias in cęlo notabiles caterua fecerat non tamē his contēta terrestres fecit alias ueluti uociferans. Cur cęlum itueris agricola? Cur sydera quęris rustice: lite breuiore somno fessum pręmūt noctes. Ecce tibi inter herbas tuas spargo peculiares stellas easq; uespera & ab opera diiungēdi ostēdo: ac ne possis prętere miraculo sollicito. Vides ne ut fulgor igni similis alaz cōpręssu subtegatur secumq; lucē habeat. Et nocte quidē dedi tibi herbas horarum indices & ut ne sic quidē oculos tuos a terra reuoces heliotrophium ac lupinum circūaguntur cum sole. Cur etiamnū altius spectas: ipsumq; cęlum scrutaris: habes ante pedes tuos ecce uergilias incertis hę diebus proueniunt: durantq; sydere sideris huiusce partū eas esse certum est. Proinde quisquis ęstiuos fructus ante illas seuerit ipse frustrabitur sese hoc interuallo et apicula procedens fabam florere indicat. Fabaq; florescēs eam euocat. Dabitur et aliud finiti frigoris indicum. Cum germinare uideris morū iniuriam postea frigoris timere nolito. Ergo opera taleas oliuaz ponere ipsasq; oleas interradere. Rigare prata ęquinoctii diebus primis cum herba creuerit in festucam arcere aquas uinea pampinare & huic lex sua cum pampini quattuor digitos longitudine expleuerint

Pampinat una opera iugeq; segetes iterare feritur diebus xx. Ab ęquinoctio satura nocere & uineę & segeti existimatur & oues lauandi hoc idē tēpus est a uergiliarum exortu significant Cęsari. Postridie arcturi occasus matutinus iii. idus maii fidiculę exortus xii. kl. Iunii capella uesperi occidēs & in attica canis xi. kl. eiusdē Cęsari orionis gladius occidere incipit iii. no. Iunii Cęsari & assyrię aquila uesperi oritur vi. idus arcturus matutino occidit italię vi. & iii. idus delphinus uesperi exoritur xvii. kl. Iulii gladius orionis exoritur quod in egypto post quatriduum xi. kl. eiusdē orionis gladius Cęsari occidere incipit viii. kl. uero Iulii longissima dies totius anni & nox breuissima solsticium conficiunt. In hoc tēporis interuallo uineę pampinantur: curaturque ut uinea uetus semel fossa sit bis nouella oues tondentur lupinum stercorādi causa uertitur: terra proscinditur. Vicia in pabulū secatur. Faba metitur dein concutitur

PRata circa kalendas Iunii ceduntur: quoq; facillima agricolis cura ac minimi īpendii hoc de se postulant dici. Relinqui debēt in lęto solo uel humido uel riguo eaq; aqua pluuia rigari uia puplica utilissimū simul & hęc arare: dein cratire serere: florē ex fenilibus atq; ex pręsepibus fęno dilapsum spargere priusquā cratiātur. Nec primo anno rigari: nec pasci ante secunda fęnisecia ne herbę euellantur: obtrituq; hebetentur Senescunt prata restituiq; debēt faba in his sata uel rapis uel milio: mox in sequente anno frumēto: rursusq; in prata tertio relinqui: prętera quotiēs sint sicilire: hoc est fęnisece prętererint secari. Est enī in primis inutile enasci herbas sementaturas: herba optima in prato trifolia: proxima graminis pessima nummuli: siliqua etiam dira ferendis inuisa & equisetis: est ad similitudinē equinę sętę. Secandi tēpus cum spica deflorescere cęperit atq; roborari. Secandū anteq; inarescat. Cato fęnum īquit ne seces priusquā semen matur sit. Quidam pridie rigāt ubi non sunt rigua noctibus roseidis secari melius. Quędam partes italię post messem secant.

FVit hoc quoq; maioris īpendii apud priores creticis tantū transmarinisq; cotibus notis: nec nisi oleo falcis aciem excitātibus. Igitur cornu propter oleum ad crus ligato fęnum exincedebat Italia aquarias cotes dedit limę uice. Imperantes ferro sed aquarią protinus uirēt. Falcium ipsa duo genera. Italicū breuius ac uel inter uepres quoq; tractabile. Gallia latifundia maioris cōpendii: quippe medias cedūt herbas breuioresq; prętereūt. Italus foenū ex dextra una manu secat. Iustum est una opera in die iugę desecari: alligariq; manipulos M.cc. quaterna pondo sectū uerti ad solē nec nisi siccū construi oportet. Ni fuerit hoc obseruatum diligenter exālare matutino nebulam quandā metas mox sole accēdi & conflagrare certum est. Rursus rigari desecta oportet ut secetur autūnale fęnū quod uocant Cordum. Interamne in umbra quater anno: secantur etiam non rigua uero ter plerisq; in locis & postea in ipso pabulo non minus emolumēti est q̄ in fęno armētorum: id cura iumētorūq; progeneratio suum cuique consilium dabit optimū maxime quadrigaq; quęstus.

SOlsticium peragi in octaua parte Cancri & viii. kl. Iulii diximus. Magnus hic anni cardo: magna res mundi. In hoc usq; ad brumam decrescunt dies. At sol ipse ad aquilonē scandēs aspera ardua emēsus ab ea meta incipit flecti ac digeri ad austr auctur noctes alis sex mēsibus: ablaturusq; diei mēsurā. Ex hoc deinde rapiendi conuehendiq; fructus alios atque alios tēpus & prępārandi se contra sęcuā feramque hyemē: dicebatque hoc discrimē indubitatis notis signasse naturam. Quamobrem eas manibus ipsis agricolaq; ingessit uertique iussit. Ipsa die folia & esse confecti syderis signum. Nec siluestrium arboq; remotarūque ut in saltus deuios montesque eadē esse quęrētibus signa non rursus urbanarū & quę topiario tantū usu coluntur quāq; in his & illa uisentur uertit oleę āte pedes satę uertit tilię ad mille usus petēdę

uertit populi albę etiam uitibus nuptę. Adhuc parum est ulmũ inquit uite dotati
habes & huius uersa cum pabulo folia eius stringis: stringis aut deputas. Aspice et
tene sydus alia parte cęlum respiciũt q̃ spectauere pridie. Salice alligas omia huius
arboꝝ ipse e toto capite altior & huius folia circũagam. Qui te rusticũ quęreris: non
stat quominus cęlum itelligas & cęlestia scias. Dabo & auribus signũ palũborum
utiq; exaudi gemitus trãsisse solsticium caueto ne putes nisi cum icubantem uideris
palumbum ab solsticio ad fidiculę occasum xvi. kl. Iulii. Cęsari orion exoritur: zona
autẽ eius iiii. no. assyrię ęgypto uero prochion matutino ęstuosus: quod sydus apud
Romanos nõ hab& nomẽ nisi caniculam hãc uolumus intelligi hoc est minorẽ ca-
nẽ sane. ut in astris pingitur. Est autẽ magnopere pertinẽs sicut paulo mox docebi-
mus iii. nonas chaldeis corona occidit matutiõ atticę oriõ totus eo die exorit pridie
idus Iulii & ęgypto oriõ desinit exoriri xvi. kl. augusti. Assyrię prochion exorit. De
inde postridie fere ubique confessum inter omne sydus indicans quod canis ortum
uocamus. Sole partẽ primã leonis ingresso hoc fit solsticium ac xxxiii. dies sentiũt
id maria & terrę. Multę uero & fere ut suis locis diximus. Neq; est ei minor uenera-
tio q̃ descriptis in deos stellis: accẽditque solẽ & magnã ęstus obtin& causam xviii.
kl. augusti ęgypto aquila occidit. Matutino ethesiaꝝ prodromi flatus incipiũt: quod
Cęsar x. kl. sentire existimauit Italiam. Aquila atticę matutino occidit iii. kl. regia in
pectore leonis stella matutino Cęsari inmergit viii. Idus augusti arcturus medius
occidit iii idus Fidicula occasu suo autũnum inchoat ut is annotauit. Sed & uera ra-
tio id fieri inuenit vi. idus eiusdẽ. In hoc tẽporis interuallo res summa uitium agit
de cretorio uuis sydere illo quod caniculam appellauimus in carbunculã redigũtur
ut quodam uredinis carbone exustę. Non cõparantur huic malo grandinis procellę
quęque nunq̃ annonę intulere charitatẽ. Agroꝝ quippe mala sunt illa: carbunculus
autẽ regionũ late patẽtium non diffitili remedio nisi calũniari magis naturam rerũ
homines q̃ sibi prodesse mallẽt. Ferũt Democritum qui primus intellexit ostẽditq;
cum terris cęli societatẽ spernẽtibus hanc curam eius opulẽtissimis ciuium pręuisa
olei charitate ex futuro uergiliaꝝ ortu qua diximus ratione. Ostendimusq; iam pla-
nius magna tunc uilitate propter spem oliuę coemisse in toto tractu omẽ oleũ: mi-
rantibusq; paupertatẽ & quietẽ doctrinarum quam ei sciebant in primis cordi esse:
atque ut apparuit causa & ingẽs diuitiaꝝ cursus restituisse mercẽ anxie & auide do-
minoꝝ pęnitẽtię conceptu iprobauisse opes sibi cum uell& in facili fore: hoc postea
sextius e Romanis sapientię assectatoribus athenis fecit eadẽ ratione tanta litterarũ
occasio est quas ęquidẽ miscebo agrestibus negotiis q̃potero dilucide atq; perspicue
Plerique dixerunt rorẽ inustum sole acti frugibus rubigis causam esse & carbũculi
uitibus: quod ex parte falsum esse arbitror: omnẽq; uredinẽ frigore tantũ constare so-
le innoxio. Id manifestum fiet attẽdentibus: nam primũ omnium hoc nõ euenire
nisi noctibus & ante solis ardorẽ deprẽhenditur: totumq; lunari ratione cõstat: quo-
niam talis iniuria non fit nisi interlunio: plenaue luna hoc est pręualẽte. Vtroq; enĩ
habitu plena est ut sępius diximus: sed interlunio omne lumen quod a sole accepit
cęlo regerit. Differẽtia utriusq; habitus magna sed manifesta. Nanq; iterlunio ęstate
calidissima est: hyeme gelida e contrario. In plenilunio ęstate frigidas facit noctes
hyeme tepidas. Causa euidens: sed alia redditur a Fabiano gręcisq; auctoribus ęstate
enim interlunio necesse est cum sole nobis proximo circulo curat igne eius cominus
recepto candẽs eadẽ interlunio absit hyeme quoniã abscedit & sol. Itẽ in plenilunio
ęstiuo procul abeat auersa soli: hyeme autẽ ad nos per ęstiuũ circulũ accedat. Ergo p
se roscida quotiẽs alg& infinitum quãtum illo tẽpore cadẽtes pruinas cõgelat Ante
omnia autẽ duo genera esse cęlestis iurię meminisse debemus. Vnum quod tẽpe-
states uocamus in quibus grandines procellę: ceteraq; similia intelligunt: quę cum
acciderint uis maior appellat hęc ab horridis sydẽribus excũt ut sępe diximus uelut

arcturo orione edis. Alia sunt illa quę silente cęlo serenisq; noctibus fiunt nullo sentiente nisi cum facta sunt publica: hęc & magnę differētię a prioribus aliis rubiginē aliis uredinē: aliis caniculū appellantibus. Omnibus uero sterilitatē de his nūc dicemus a nullo ante nos prodita priusq; causas reddemus.

DVę sunt prēter lunarē paucis quę cęli locis esse constant. Nanque uergilię priuatim attinēt ad fructus: ut aquaꝝ exortu ęstas incipiat & occasu hyemis semestri spatio inter se messes uindemiasq; & omnium maturitatē cōplectitur. Est prętereа in cęlo qui uocatur lacteus circulus etiam uisu facilis: huius defluuio uelut ex ubere aliquo sata cuncta lactescūt. Duoꝝ sydeꝝ obseruatione Aquilę in septētrionali parte et in austrina caniculę cuius mētionē suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per sagittarium atq; geminos solis. Centrū infra ęquinoctialē circulū secans cōmissuras eorū obtinēte: hinc aquila: illinc canicula. Ideo effectus utriusq; ad omnes frugiferas pertinent terras quoniam in his tantū locis solis terręq; cōgruunt: igitur horum sydерū diebus si purus atq; mitis aer genitalē illum lacteumq; succum trāsmiserit in terras lęta adolescunt sata si lunę qua dictū est ratione roscidum frigus aspexerit admixta amaritudo ut in lacte puerperium necat modus in terris huius iniurię quā fecit in quacunq; connexitate comitatus utriusque causę: & ideo non pariter in toto orbe sentitur ut nec dies aquilam diximus in Italia exoriri id iii. kl. Ianuarias: nec patitur ratio naturę quicq̄ in satis ante eum diem spei esse certę. Si uero iterlunium icidat cōs hybernos fructus & prękoces lędi necesse est. Rudis fuit priscoꝝ uita atque sine litteris non minus tamen ingeniosam fuisse illis obseruationē apparebit q̄ nunc esse rationē. Tria nanq; tēpora fructus metuebant: propter quę instituerūt ferias diesque festos. Rubigalia: floralia: uinalia: rubigalia numa cōstituit āno regni sui xi. quę nūc aguntur ad vii. kl. mai: quoniam tunc fere segetes rubigo occupat hoc tēpus uarro determinauit sole tauri partē x. obtinēte sicut tunc ferebat ratio. Sed uera causa est q̄ post dies undeuiginti ab ęquinoctio uerno per id quatriduum uaria gentium obseruatione in iiii. kl. mai canis occidit. Sydus & per se uehemēs & cui prękoccidere caniculam necesse sit. Idē itaq; floralia iiii. kl. eiusdē instituerūt urbis anno dxvi. ex oraculis sibyllę ut omnia bene deflotescerēt: hunc diem Varro determinat sole tauri partē quartādecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduū inciderit pleniluniū fruges et omnia quę florebunt lędi necesse erit uinalia priora quę ante hos dies sunt viii. kl. mart. degustandis uinis constituta nihil ad fructus attin& nec quę adhuc diximus ad uites oleasq; quoiā earum conceptus exortu uergiliarū incipit ad vi. idus mai ut docuimus. Aliud hoc quadrinum est quod neque rore sordere uelint: exhaurit enim frigidum sydus arcturi post pridie occidens & multo minus pleniluniū icidere iii. no. Iunii. Iterum aquila exoritur uesperi decretorio die florētibus oleis uitibusque si plenilunium in eum incidat equidē & solsticium viii. kl. Iulii in simili causa dixerī et canis ortum post dies a solsticio xxiii. sed interlunio occidente: quoniam uapore constat culpa acinique prękoquūtur in callum rursus pleniluniū noc& ad iiii. nonas Iulii cum ęgypto canicula exorit̄ uel certe xvi. kl. augusti cum italię. Itē xiii. kl. aug. cū aquila occidit usque in x. kl. eiusdē. Extra has causas sunt uinalia altera quę agūt̄ ad xiii. kl. septēbris Varro & a fidicula incipiente occidere mane determinat quod uult initium autūni esse & hunc diem festum tēpestatibus liniendis institutū. Nūc fidiculam occidere ad vi. idus augusti seruat̄. Intra hęc constat cęlestis sterilitas neq; negauerim posse eam permutari arbitrio legētium locoꝝ extuātiū naturas & a nobis rationē demonstratā esse satis est. Reeliqua obseruatione cuiusque cōstabūt. Alterutrū quidē fore in causa hoc est. Reliqua obseruatioē pleniluniū aut interlunium non erit dubium. Et in hoc mirabile benignitatē naturę. Succurrit iamprimū hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse propter statutos sydeꝝ cursus: nec nisi

paucis noctibus anni:idque quãdo futurum ſit facile noſci:ac ne per omẽs meſes timeretur:earumq; lege diuiſum eſtate interlunia prętercq̃ biduo ſecura eſſe hyeme plenilunia nec niſi eſtiuis breuiſſimiſq; noctibus metui diebus non ita ualere. Prę terea tã facile intelligi ut formica minimũ animal iterlunio quieſcat:pleliunio & etiã noctibus operetur. Auẽ paruam oriente ſyrio ipſo die nõ apparere donec occidat. Ꝑ diuerſo orionẽ prodire ipſo ſolſticii die. Neutrum uero lunę ſtatim noxium eſſe nec noctibus quidẽ niſi ſerenis & omni aura quieſcẽte:quoniam neq; in nube neque in flatu cadunt rores:ſic quoq; non ſine remedio ſarmẽta aut paleaꝫ aceruos & euulſas herbas fruticeſque per uineas cãpoſque cum timebis icẽdito fumus medebit̃. Hic e paleis & contra nebulas auxiliatur ubi nebulę nocẽt. Quidã tres cancros uiuos cremari iubẽt in arbuſtis ut carbunculi nõ noceant:alii ſiluri carnẽ leuiter uri a uẽto ut per totam uineam fumus diſpargatur. Varro auctor eſt q; ſi fidiculę occaſu quod eſt initium autũni uua picta conſecret̃ inter uites minus nocere tẽpeſtates. Archibi us ad anthiocum ſyrię regẽ ſcripſit:ſi fictili nouo ſeruet̃ rubeta rana in media ſegete non eſſe noxias tẽpeſtates. Opera ruſtica huius interualli terram iterare arbores circũ fodere:ut ubi eſtiuoſa regio poſcat accumulare germinãtia niſi i ſolo luxurioſo fodi enda non ſunt ſeminaria purgare ſarculo meſſem ordeaceã facere aream meſſem pręparare. Catonis ſentẽtia amurca tẽperatam uirgilii operoſius maiore ex parte equant tantum & fimo bubulo dilutiore illiniunt. Id ſatis ad pulueris remediũ uidet̃.

MEſſis ipſius ratio uaria gallia ꝫ latifundia uallı pręgrãdes dentibus in margine infeſtis duabus rotis per ſegetẽ pelluntur iumẽto in contrariũ iuncto. Ita direpte in uãllum cadunt ſpicę ſtipulę alibi media falce pręcidunt̃ atque inter duas mergites ſpica diſtringitur:alibi ab radice euellũt quiq; id faciunt proſcindi ab ſe obiter agrũ interpretantur cum extrahant ſuccũ. Differẽtia hęc ubi ſtipula domos cõtegunt quã longiſſimam ſeruant ubi ſęni iopia e ſtramẽto paleam quęrunt panicii culmo nõ tegunt:milii culmũ fere inurũt. Ordei ſtipulam bubus gratiſſimã ſeruant panicum et milium pectine manuali ſigillatim legunt gallię meſſis ipſa alibi tribulis in area alibi equorum greſſibus exteritur:alibi perticis flagellat̃. Triticũ quo ſerius metit̃ copioſius inuenit̃:quo celerius uero hoc ſpetioſius ac robuſtius:lex aptiſſimã anteq̃ granum indureſcat & cũ iã traxerit colorẽ. Oraculum uero biduo celerius meſſem facere potiuſquã biduo ſerius. Siliginis & tritici etiã ratio in area horreoq; far quia difficulter excutitur:cõuenit cum palea ſua condi & ſtipula tantum & auſtris liberat̃.

PAlea plures gẽtium pro ſęno utunt̃:melior ea quo tenuior minutiorq; & pulueri propior:ideo optima e milio proxima ex ordeo peſſima ex tritico:pręterq̃ iumẽtis opere laborantibus culmum ſaxoſis locis cum inaruerit baculo frangũt ſubſtrata animalium. Si palea deficit & culmus teritur:ratio hęc maturius defectus muria dura ſparſus. Dehinc in manipulos ſiccatis conuoluitur atque ita pro ſęno bubus dat̃. Sunt qui accedant in aruo & ſtipulas magno Virgilii pręconio. Sũma autẽ eius ratio ut herbarum ſemẽ exurant ritus diuerſos magnitudo facit meſſium & caritas operariorꝫ.

COnnexa eſt ratio frumenti ſeruandi orea operoſa & tripedali craſſitudine pariete lateritio exedificari iubẽt aliqui:pręterea ſuperne impleri: nec ad flatus admittere aut feneſtras habere ullas:alii ab exortu tantũ eſtiuo:aut ſeptẽtrione:eaq; fine calce conſtrui quoniam ſit fruměto inimiciſſima. Nam quę de amurca pręceperit indicabimus. Alibi contra ſuſpẽdunt granaria lignea:columnis & perflari undique malunt atq; etiam a fundo:alii omnino pẽdent & ab tabulato extenuari granũ arbitrantur & ſi tegulis ſubiaceat conferueſcere. Multi uẽtilare quoque uetant curculionem enim nõ deſcendere infra quattuor digitos nec amplius periclitari:columella

et fauonium uentum confecto frumento prędicit: quod miror equidē siccissimum
Aliqui sunt qui rubetam ranam in limine orrei pede e lōgioribus suspensam iuebe
re iubeant. Nobis referre plurimum tēpestiuitas condendi uidebitur. Nam si parum
tostum atque robustū collectū sit: aut calidū conditum uitia innasci necesse est. Diu
turnitatis causę plures aut in ipsius grani corio est numerosius ut milio aut succi pi
guedine qui pro humore sufficit tantum ut sisimę aut amaritudine ut lupino & ci
cerculo. In tritico maxime nascuntur animalia: quoniam spissitate sua concalescit et
furfure crasso uescit tenuior hordeo palea exilis & legumini ideo nō generant: faba
crassioribus tunicis operitur ob hoc eferuescit. Quidā ipsum triticum diuturnitatis
gratia aspergunt amurca mille modios quadrantali: alii calcidica: aut carica creta aut
etiam abscintio. Est & olinti ac perinti & cuboę terra duę corrumpi non sinat: nec fe
re condita in spica lęduntur. Vtilissime tamē seruantur in scrobibus: quas syros uo
cant ut in Cappadocia ac Thracia & hispania: aphryę ante omia ut sicco solo fiant
curantur. Mox ut palea substernantur. Prętera cum spica sua condunt ita frumēti
si nullus spiritus penetret certum est nihil maleficium nasci. Varro auctor est si cō
ditum triticum durare annis l. milium uero centū fabam & legumina in oleariis ca
dis oblita cinere longo tēpore seruari. Idē fabam a pyrrhi regis ętate in quodā specu
Ambracię usq; ad pyrhaticum pompei magni bellum durasse circiter annis cxx. ci
ceri tantum mille bestiolę in horreis inascuntur. Sunt qui urceis cinere sustratis et il
litis acetū habētibus leguminū aceruos superingerāt. Ita non nasci malefica credētes
Alii qui falsamētariis cadis gypso illiniant: alii qui lentē aceto laserpitiaco respargāt
siccatamq; oleo ungāt: sed breuissima obseruatio q; si uitiis carere uelis interlunio
legere quare plurimū refert condere quis malit an uēdere: crescēte enim luna frumēta
grandescunt.

Sequitur ex diuisione tēpoꝝ autūnus a fidiculę occasu ad ęquinoctium ac deide
uergiliarum occasum iitiumq; hyemis bis iteruallis significāt pridie idus au
gustas attice equus oriēs uespero ęgypto & Cęsari delphinus occidēs xi. kl. septēbris
Cęsari & assyrię stella quę uindemitor appellat exoriri stella quę mane incipit uin
demię maturitatē promittēs eius argumētum erūt acini colore mutati assyrię v. kal.
et sagitta occidit & Ethesię desinunt uindemiator ęgypto nonis exorit atticę arctu
rus matutio & sagitta occidit mane vi. idus septēbris Cęsari capella uesperi arcturus
uero medis pridie idus uehemētissimō significatu terra marique per dies v. ratio eius
hęc traditur. Si delphino occidēte imbres fuerint non futuros per arctuꝝ signū ori
entis syderis eius seruetur hyrundinū habitu: nanque deprehēsę intercūt xvi. kl. oct
ęgypto spica quam ter & uirgo exorit matutino ethesięq; desinūt. Et hoc idē Cęsari
xiiii. kl. assyrię significant & xi. kl. Cęsari comissura piscium occidēs ipsumq; ęqui
noctii sydus viii. kl. oct. Dein cōsentiūt: quod rarum philippus calippus dositheus
parmenischus conon criton Democritus Eudoxus iiii. kl. oct. capellam matutino
exoriri & iii. kl. hedos vi. non. oct. atticę corona exoritur mane asię & Cęsari v. kalen.
Emochus occidit matuttino iii. kl. Cęsari corona exoriri incipit & post pridie occi
dunt hedi uesperi viii. idus oct. Cesari fulgēs in corona stella exoritur & iii. idus uer
gilię uesperi idibus corona tota vi. kl. nouēbris: fucculę uesperi exoriunt pridie kal.
Cęsari arcturus occidit & fucculę exoriunt cum sole iiii. no. arcturus occidit uespe
ri v. idus nouēbris gladius orionis occidere incipit. Dein iii. idus uergilię occidunt
In his tēpoꝝ interuallis opera rustica panaphes raphanos serere quibus diximus di
ebus uulgus agreste rapa spost ciconię discessum magis seri putat. Nos omino post
uulcanalia & prękocia cum panico. A fidiculę autē occasu uiciam phasiolos pabulū
et hoc silente luna fieri iubēt & frondis pręparandę tēpus: hoc est unus frondator iiii
frondarias fiscinas cōplere in die iustū hab&. Si decrescēte luna pręparet nō putre
scit. Aridam colligi non oport& uindemiam antiqui nūquam extimauere maturā

ante æquinoctium iam passim rapi cerno: quãobrẽ & huius tẽpora notis argumẽtis signentur Leges ita se habent: uuam calidã ne legito: hoc est in siccitate: ac nisi iber interuenerit. Quam rorulentã ne legito: hoc est si ros nocturnus fuerit nec priusq̃ sole discutiatur uindemiare ĩcipito. Cum ad palmitẽ pampinus procũbere coeperit aut cum exẽpto acino ex dẽsitate interuallum non cõpleri apparuerit: non augeri acinos: plurimũ refert si contigat crescente luna uindemiare grẽssura una culeos xx. implere debẽt: hic est pes iustis ad totidẽ culeos & lacus xx. iugeribus: unum sufficit torcular. Premũt aliqui singulis utilius binis lic& magna sit uastitas singulis lõgitudo in his refert non crassitudo spatiosa melius premunt antiqui funibus uictisq; loreis ea detrahebant & uectibus intra cannas inuẽta grecanica mali rugis per cochleas bulantibus palis affixa arbori stella aliis arca lapidũ attollente se cum arbore: quod maxime probatur intra xx. duos hos annos inuẽtum paruis prelis & minore torcular ẽdificio breuiore malo in media decreto tympana ĩposito uinaceis superne toto pondere urgere & super prela construere congeriem. Hoc & poma colligendi tẽpus et obseruatio cum aliquid maturitate non tẽpestate deciderit: hec & feces exprimẽdi hec & de fructu coquẽdi silente luna noctu: aut si iterdiu plena. Ceteris diebus aut ante exortum lunę: aut post occasum: nec de nouella uite aut palustri: nec nisi e matura uua quia si ligno contigatur uas adustũ & fumosum fieri putãt. Iustũ uidemię tẽpus ab æquinoctio ad uergiliaꝝ occasum dies xliii. ab eo die oraculũ occurrit: frigidum picari pro nihilo ducẽtium. Sed iam & kl. Ianua. defectu uasorũ uindemiates uidi. piscinisq; musta condere aut uina effundere priora ut noua dubia reciperẽt: hoc non tam sepe prouẽtu nimio euenit: q̃ segnitia insidiantiũ caritati ciuili. Aequi patrisfamilias modus est annona cuiusq; anni uti: id perq; etiam lucrosissimũ. Reliqua de uinis affatim dicta sunt. Itẽ uindemia facta oliuam esse rapiendã & que ad oleum pertinẽt: quęq; ad uergiliaꝝ occasum agi debẽt largius premissa sunt.

HIs que sunt necessaria adiicietur de luna uentisq; presagiis ut sit tota syderalis ratio perfecta: nanque Virgilius etiam inumeros lunę quędã digerẽda putauit Democriti sequitus ostentationẽ. Hos legum utilitas que in toto opere in hac quoque mou& parte. Omnia que carpuntur cedunt̃ tonduntur innocẽtius decrescẽte luna q̃ crescẽte fiunt stercus nisi decrescẽte luna ne tangito: maxime autẽ inter menstrua dimidiaq; stercorato: uerres iuuencos: arietes hedos decrescẽte luna castrato. Oua luna noua supponito scrobes luna plena noctu facito. Arboꝝ radices luna plena operito: humidis locis interlunio serito & circa interluniũ quatriduo. Ventilari quoque frumenta ac legumina & condi circa extremam lunam iubẽt. Seminaria cum luna supra terram fieri. Calcari musta cum luna sub terra. Itẽ materies cędi quęq; alia suis locis diximus. Neque facilior est obseruatio ac iam dicta a nobis secundo uolumĩe Sed quod intelligere uel rustici possint quotiẽs ab occidente sole cernet̃ prioribusq; noctis horis lucebit crescens erit & oculis dimidiata iudicabitur. Cum uero occidẽte sole orietur ex aduerso ita ut pariter aspiciantur tunc erit plenilunũ. Quotiẽs ab ortu solis orietur: prioribusq; noctis horis detrahet lumẽ & in diurnas extẽdent decrescẽte erit. Iterũq; dimidia. In coitu uero quod interluniũ uocant cum apparere desierit supra terras autẽ erit q̃diu & sol interlunio & prima tota die secunda hora noctis uno distante sicilico ac deinde tertia & usque xv. multiplicatis horaꝝ isdẽ portionibus xv. tota supra terras noctu erit. Eadẽq; sub terris tota die xvi. ad primę horę nocturnę destantẽ sicilicum sub terras ag&: easdẽque portiones horarum per singulos dies adiicit usq; ad iterlunium & quatũ primis partibus noctis: detraxeritq; sub terris agit tantũdem nouissimis ex die adiiciet supra terram: alternis autẽ mensibus xxx. implebit numeros: alternis uero detrahet singulos: hęc erit ratio lunaris.

VEntorum paulo ſcropuloſior obſeruato ſolis ortu quocunq; die libeat ſtātibus hora diei vi. ſic ut ortum eum a ſiniſtro humero habeant contra mediam faciē meridies & a uertice ſeptētrio erit qui ita limes per agrū currit cardo appellabit̃. Circūagi deinde melius eſt ut umbram ſuam quiſq; cernat alioquī poſt hominē erit. Ergo permutatis lateribus ut ortus illius diei a dextro humero fiat occaſus a ſiniſtro tunc erit hora vi. cum minima umbra contra medium fiat hominē per huius medīā longitudinē dulci ſarculo ſulcum uel cinere lineam. Vbi uerbi gratia pedum xx. cōueniet mediamq; menſuram hoc eſt in decimo pede circūſcribi circulo paruo qui uocetur umblicus: quę pars fuerit a uertice umbrę: hic erit uētus ſeptētrionis. Illo tibi putator arboꝝ plagę ne ſpectēt neue arbuſta uineę: & niſi in aphryca cyrenis ęgypto illinc flante ne arato: quęq; alia prēcipimus: quę pars lineę fuerit a pedibus umbrę meridiē ſpectans: hic uētum auſtrum dabit quem a grēcis notum diximus uocari. Illinc flatu ueniente materiam uinumq; agricola ne tractes humidus aut ęſtuoſus italię eſt Aphrycę quidē incendia cum ſerenitate affert in hunc italię palmites ſpectāt ſed nō plagę arboꝝ uitium ue. Hic oleę timeatur uergiliaꝝ quatriduo hunc caueat inſitor calamis gēmiſque moculator. De ipſa regionis eius ora prēmoniuiſſe cōuenit. Frondem medio die arborator ne cedito cum meridiem adeſſe ſentias. Paſtor ęſtate contrahente ſeu umbra pecudē ſole in opaco cogito: cum ęſtate paſces in occidente ſpectante ante meridiem: poſt meridiem in oriente aliter noxium ſicut hyeme & uere in rorulenta duci: nec contra ſeptētrionē paueris. Supra deīde cludant̃ ita lipiūt ne ab afflatu & aluo cito pereunt. Qui fęminas concipi uoles in hunc uentū ſpectantes iniri cogito.

DIximus ut in media linea deſignaretur umblicus per hunc modū tranſuerſa cura alia hęc eirt ab exortu ęquinoctiali ad occaſum ęquinoctialē & limes qui ita ſecabit agrum decumanus uocabitur. Ducātur deinde alię duę lineę in decuſſis obliquę ita ut a ſeptētrionis dextera leuaq; ad auſtri dexterā ac leuam deſcēdant oēs per eundē currant umblicū omnes inter ſe pares ſint omiū iterualla paria: quę ratio ſemel in quoque agro ineunda erit uel ſępius ſi libeat uti e ligno facienda regulis paribus in tympanum exiguū ſed circinnatum adactis ratione qua doceo occurrēdū ingeniis euoque imperitoꝝ eſt: meridiem excuti placē: quoniam ſemper eſt idem Sol autē quotidie ex alio ęli momēto q̄ pridie oritur ne quis forte exortū capiēdum putē lineam: ita ęli exacta parte quod fuerit linea & apud ſeptētrionē proximum a parte exortiua ſolſticialē habebit exortum: hoc eſt longiſſimi diei: uentumq; aquilonem boream a grēcis dictum. In hunc ponito arbores uiteſq;. Sed hoc flāte ne arato: frugem ne ſerito: ſemen ne iacito: prēſtringit enim atque percellit hic radices arborum quas poſiturus affers prēmonitus eſto: alia robuſtis proſunt alia infantibus nec ſum oblitus in hac parte uētū a grēcis poī quē caetiam uocāt & idē Ariſtoteles uir īmenſę ſubtilitatis qui hoc ipſum fecit rationē cōnexitatis mūdi reddēs: qua cōtrarius aquilo aphryco flat nec tamē eum toto āno in prēdictis tim& agricola: mollit ſydera ęſtate media: mutatque nomē & etheſias uocat̃. Ergo cum frigidū ſenties caueto. At quanto aquilo prēdicitur tanto pernitioſior ſeptētrio eſt in hunc Aſyę: grēcię: hyſpanię: maritimę italię: campaię Apulię arbuſta uineęq; ſpectēt qui mares concipi uoles in hunc paſcito ut ſic ineuntem ineat: ex aduerſo aquilonis ab occaſu brumali aphrycus flabit quē grēci liba uocant. In hunc ad coitū cum ſe pecus circū egerit fęminas conceptas eſſe ſcito. Tertia a ſeptētrione linea: quam per latitudinem umbrę diximus & decumanam uocauimus exortum habebit ęquinoctialē uētumq; ſubſolanum grēcis apeliotē dictum: in hunc ſalubribus locis uillę uineę ſpectent Ipſe lenitur pluuius tamen eſt ſiccior fauonius ex aduerſo eius ab ęquinoctiali occaſu Zephyrus a grēcis nominatus in hunc ſpectare oliueta Cato iuſſit: hic uer īchoat aperitq; terras tenui frigore ſalubri: hic uites putandi: frugeſq; curandi: abores ſerēdi

poma inſerēdi oleas tractandi ius dabit afflatuq; nutritium exercebit. Quarta a ſeptē
trione linea. Eadem auſtro ab exortiua parte proxima brumale habebit exortū uen
tumq; uulturnum: eurū grēcis dictum. Siccioré & ipſum tepidioréq;. In hūc apiaria
et uineę italiq galliarumq; ſpectare debebunt. Ex aduerſo uulturni flabit corus ab oc
caſu ſolſticiali & occidentali latere ſeptētrionis grēcis dictus argeſtes e frigidiſſimis
et ipſe ſicut omnes qui a ſeptētrionis parte ſpirant: hic & grādines infert. Cauēdus
et ipſe non ſecus ac ſeptētrio. uulturnus ſi a ſerena cęli parte cęperit flare nō durabit.
in noctē. At ibi ſubſolanus in maiorē partē noctis extēditur: quisquis erit uētus ſi
feruidus ſentietur pluribus diebus permanebit aquilonē pronūtiat terra ſiccefcens
repēte auſtrum bumeſcens rore oculto.

Et enim prędicta ratione uētorum ne ſępius eadē dicantur tranſire cōuenit ad
reliqua tēpeſtatū pręſagia: quoniam & hoc placuiſſe uirgilio magnopere uideo. Siq
dem ipſam eſſe ſępe cōcurrere pręlia uētorum damnoſa imperitis refert. Tradūt eū
dem Democritum metente fratre eius damaſo ardētiſſimo ęſtu oraſſe ut reliquę ſe
geti parceret raperetq; deſecta ſub tectū paucis mox horis ſeeuo imbre uaticinatiōe
approbata quin uerno & barūdinem non niſi impendente pluuia ſeri iubēt & fru
ges inſecuturo imbre. Quamobrē & hęc breuiter attingimus ſcrutari maxiē ptinētia
primumq; a ſole capiemus pręſagia. Purus oriens atq; non feruēs ſerenum diē nū
tiat. At hybernam pallidus grandinē ſi & occidit pridie ſerenus & oritur tanto cer
tior fides ſerenitatis. Concauus oriens pluuias prędicit. Idem uentos cum ante exo
rientē eum nubes rubeſcūt. Quod ſi & nigrę rubētibus interuenerit & pluuias: cū
orientis aut occidentis radii uidētur coire pluuias. ſi circa occidētem rubeſcūt nubes
ſerenitatē futurę diei ſpondent. Si in exortu ſpargentur partim ad auſtrum: partim
ad aquilonem pura circa eum ſerenitas fic lic& pluuiam tamē uentoſq; ſignificabūt
Si in ortu aut in occaſu contracti cernent radii imbrem. Si in occaſu eius pluet: aut
ſi radii in ſe nubē trahēt aſperſam in proximū diem tēpeſtatē ſignificabūt. Cū oriēte
radii non illuſtres eminebūt quis circūdate nubes non ſint pluuiam portēdunt. Si
ante exortum nubes globabūtur hyemē aſperſam denūtiabunt. Si ab ortu repellūt
et ad occaſum abibunt ſerenitatē. Si nubes ſolē circumcluſerint: quāto minus luminis
relinquent: tanto turbidior tēpeſtas erit. Si uero etiam duplex orbis fuerit eo atroci
or. Quod ſi in exortu aut in occaſu fiat ita ut erubeſcāt nubes maxima oſtendit tem
peſtas. Si non abibunt: ſed incumbēt a quocūque uento fuerint eum portendēt ſiā
meridie & imbrem. Si oriens cingetur orbe ex qua parte is eruperit expectetur uen
tus: ſi totus defluxerit ęqualiter ſerenitatem dabit: ſi in exortum lōge radios per nu
bes porrigat & melius erit inanis pluuiam ſignificabit: ſi ante exortum radii ſe oſtē
dent aquam & uentum: ſi circa occidentem candidus circulus erit noctis leuē tem
peſtatem: ſi nebula uehemētiorem: ſi candente ſole uentum: ſi autē circulus fuerit
ex qua regione is eruperit uentum magnū. Proxima ſint iure lunę pręſagia. Quartā
ea maxime obſeruat ęgyptus: ſi ſplendens exorta puro nitore fulſerit ſerenitatē ſi ru
bicunda uentos: ſi nigra pluuias portēdere creditur. In quinta cornua eius obtonſa
pluuiam erecta & iſeſta uētos ſemper ſignificant: quarta tamē maxime. Cornu eius
ſeptētrionale acuminatum atq; rigidum illum pręſagit uentum iſerius auſtrū utraq;
recta noctem uentoſam: ſi quartam orbis rutilus cīgit uētos & imbres prēmonebit
apud Varronē ita eſt: ſi quarto die luna erit directa magnam tēpeſtatem in mari prę
ſagit niſi coronam circa ſe habebit & eam ſinceram: quoniam illo modo non ante
plenam lunam hyematurum oſtendit: ſi plenilunio per dimidium pura erit dies ſe
renos ſignificabit: ſi rutila uētos nigreſcēs imbres: ſi caligo nubis orbē incluſerit uē
tos qua ſe ruperit: ſi gemini orbes cinxerint maiorē tēpeſtatem & magis ſi tres erunt
aut nigri interrupti atque diſtracti. Naſcens luna ſi cornu ſuperiore abadtrato ſurget

pluuias decrescens dabit: si inferiore ante plenilunium: si in media nigritia illa fuerit imbrem in plenilunio. si plena circa se habebit orbem: ex qua parte is maxime splē-debit ex ea uentum ostēd&: si in ortum cornua crassiora fuerint horridam tēpestatē Si ante quartā non apparuerit uento fauonio flante hyemalis toto mēse erit: si xvi. uehementius flamea apparuerit asperas tempestates prēsagiet. Sunt & ipsius lunę viii. articuli quotiens solis in angulos incidit plerisq; inter eos tantum obseruātibus prēsagia eius: hoc est iii. vii. xi. xv. xix. xxiii. xxvii. & interlunium. Tertio loco stellarū obseruationē esse oport&. Discurrere hęc uidentur interdū uentiq; protinus sequūtur in quorum parte ita prēsagiere. Cęlum cum ęqualiter totum erit splendidū articulis temporum quos proposuimus autūnum serenum prēsagabit & frigidum. Si uer et estas non sine riguo aliquo transierint autumnū serenū ac densum minusq; uētosum facient. Autumni serenitas uentosam hyemē facit: cum repēte stellarū fulgor obscuratur ut is neq; nubilo neq; caligine fulgeat graues denuntiat tēpestates. Si uolitare plures stellę uidebuntur quo ferent albescētes uentos ex his partibus nūtiant ac si pure stabūt certos: si id in partibus pluribus fiet ĩconstantes uētos effundent: si stellarum errantium aliquam orbes inclusérint imbrem. Sunt in signo cancri duę stellę paruę asellī appellatę exiguum inter illas spatium obtinente nubecula quā prę sepia appellant: hęc cum cęlo sereno apparere desierit atrox hyems sequitur. Si alterā earum hoc est aquilonium caligo abstulerit auster sęcuit: si austrina aquilo arcus cū sunt duplices pluuias nuntiant a pluuiis serenitatē non perinde certā. Circulus nubis circa sydera aliquam pluuiam. Cum ęstatem uehemētius tonuerit q̄ fluxerit uētos ex ea parte denuntiat. E contra si minus tonuerit imbrē. Cum sereno cęlo fulgura erunt & tonitrua & hyemauit atrocissime autē cum ex omnibus quatuor partibus cęli fulgurauerit. Cum ab aquilone tantum in posterum diem aquam portēdet cum a septētrione uentum eum cum ab austro uel choro aut fauonio nocte serena fulgurauerit uētum & imbrē ex iisdē regionibus demonstrabit. Tonitrua matutina uētū significant imbrem meridiana nubes cum sereno in cęlo ferunt a quacunque parte id fiet uēti expectentur. Si eodē loco globabuntur appropinquantesq; soli discutiant et hęc ab aquilone fiat uentos. Si ab austro imbres portendent. Sole occidente si ex utraque parte eius cęlū pet& tempestatem significabunt: uehementius uero ab oriente in noctem aquam minantur ab occidente in posterum diem: si nubes in uellera lanę spargentur multę ab oriēte aquam in triduum prēsagient. Cū in cacuminibus montium nubes considēt hyemabit. Si cacumina pura fient differenabit. Nube grauida candicante quod uocant tempestatē albam grando imminebit cęlo q̄uis sereno Nubecula q̄uis parua flatum dabit procellosum: nebulę e mōtibus descendētes aut cęlo cadentes uel in uallibus sidentes serenitatē promittēt. Ab his terreni ignes pxime significāt pallidi nāque murmurantesq; tēpestatum nuntii sentiuntur. Pluuię etiam si in lucernis fungi si flexuose uolitet flama. Ventum & lumina cum ex sese flāmas elidunt aut uix accēduntur. Itē cum ex eo pendēte scintillę coaceruant uel cū tollentibus ollas carbo adhęresit aut cum contectus ignis fauillam discutit scītillā ue emittit uel cum cinis in foco concresit. Et cum carbo uehementer perluc&. Est et aquarū significatio mare si trāquillū in portu a cursu stabit: murmurauerit ue itra se uentum prędicit: si id hyemem & imbrem littora ripęq; resonabunt tranquillo asperam tēpestatem. Itē maris ipsius trāquillus sonitus spumę ue dispersę aut aquę bullantes pulmones marini in pelago plurium dierū hyemem portēdunt. Sępe & silentio intumescit flatque altius soluto iam intra se esse uētos fatetur & quidē & mōtium sonitus nemorum mugitus prędicunt & sine aura quę sentiat folia ludentia lanugo popoli aut spinę uolitans aquisque plumę rimantes atq; etiam in cāpis uenturam tēpestatem prędicens suus fragor. Et cęli quidē murmur non dubiam habet significationē prēsagiunt & animalia delphini tranquillo mari lasciuientes flatum

ex qua uenitunt parte. Item ſpargentes aquam idē turbantes tranquillitatem loligo uolitans cōchę adhęreſcētes echini affigentes ſeſe aut harenas ſaburrantes tēpeſtatis ſigna ſunt. Ranę quoq; ultra ſolitum uocales & fulice matutino clangore. Iter mergi anateſq; pēnas roſtro purgātes uentū. Cęteręq; aquaticę aues concurſantes. Grues in mediterranea feſtinantes mergi maria aut ſtagna fugiētes. Grues ſilētio per ſublime uolantes ſerenitatem. Sic noctua in ibre garrula aut ſereno tēpeſtatē: coruiq; ſingultu quodā latrātes ſeq; concutientes ſi continuabūt: ſi uero carptim uocē reſorbebunt uētoſum imbrē. Gracculi & pabuli ſero a palumbis recedentes hyemē & albę aues cōgregabuntur & cum terreſtres uolucres cōtra aquam clangores dabūt pfundenteſq; ſeſe ſed maxime cornix hirundo tam iuxta aquā uolitās ut pennas ſępe percutiat. Quęq; in arboribus habitant fugitātes in nidis ſuis & anſeres cōtinuo clāgore intēpeſtiui. Ardea in mediis harenis triſtis: nec mirū aquaticas aut in totū uolucres pręſagia aeris ſentire. Pecora exultantia & indecora laſciuia ludētia eaſdē ſignificationes habēt. Et boues cęlum olphātes ſeq; lambētes contra pilū turpeſq; porci alienos ſibi maniplos fęni lacerantes ſegniter ue & contra induſtriā ſuā. Formicę abſcōditęq; concurſantes aut oua pgerētes. Itē uermes terrei erumpentes. Trifoliūq; inorreſcere et folia contra tēpeſtatem ſubrigere certū eſt. Nec nō & cibis mēſiq; noſtris uaſa quibus ęſculentū additur ſudorē repoſitoriis relinquētia diras tēpeſtates pronūtiant.

YDERVM QVOQVE TEMPESTATVM que ratio uel iperitis facili atq; indubitato modo mōſtrata eſt: uereq; itelligentibus nō minus cōferunt rura deprębēdendo cęlo q̄ ſyderali ſciētia agro colendo pxima multi ortoꝝ curam fecere nobis nūc protinus ad iſta trāſire tēpeſtiuum uidetur. Miramurq; quoſdam ſcientię gratia eruditionis ut gloriam ex his petētes tā prętereſſe multa nulla mētione habita rerum ſponte curaue pueniētium. Pręſertim cum pleriſq; eaꝝ pręcio uſuque uitę maior etiam q̄ frugibus perhibeatur auctoritas atq; ut a confeſſis ordiamur utilitatibus quęq; nō ſolum terras ueꝝ oēs etiam maria repleuere ſeritur ac dici neq; iter fruges neq; iter hortēſia poteſt linū: ſed in qua nō occurr& uitę parte: quodue miraculum maius eſſe queat moueat ęgyptum italię ſi tantum ut galerius a freto ſicilię Alexandriam vii. die puenerit Babilus vi. ambo pręfecti: ęſtate uero proxima xv. Valerius marianus ex prętoriis ſenatoribus a puteolis viii. die leuiſſimo afflatu herbam eſſe qua gadis ab herculis colūmis vii. die in hoſtiam afferatur & citerioē hiſpaniā iii. prouiciam narbonēſem tertio aphrycam altero quod eſt molliſſimo flatu cōtigit c. flatico legato Iubii Criſpi pcōſulis audax uita ſceleꝝ plena aliquid ſeri ut uētos pcellaſque recipiat & parum eſſe fluctibus ſolis uehi. Iam uero nec uela eſſe ſatis maiora nauigiis: ſed q̄uis amplitudini antennarum ſingulę arbores ſufficiant: ſuper eas tamē addi ueloꝝ alia uela prętereq̄ in proris & alia in puppibus pandi ac tot modis prouocari mortē: deniq; tā puo ſemine naſci quod orbē terrarum ultro citroq; oport& tā gracilia uenata nō alte a tellure tolli: neq; id uiribus ſuis necti ſed fractū pręciſum tonſumq; & in mollicia lanę coactum iniuria naturę ac ſumma audacia & quo peruenire nulla exerratio ſufficit Contra inuētorē dictum ſuo loco a nobis cui ſatis non fuit hominē in terra mori niſi periir& & inſepultus. At nos priore libro imbres & flatus cauēdos frugū cauſa uictuſque pręmonebamus. Ecce ſeritur homis manu metit̄ eiuſdē homis ingenio uentos in mari opt& propterea ut ſciamus fauiſſe pęnas nihil gignitur facilius ut

ſentiamus nolente id fieri natura urit granũ deteriorẽq; etiam terram facit.

PEritur ſabuloſis locis maxime unoq; ſulco: nec magis feſtinat ali. Vere ſatum eſtate uellitur: & hanc quoq; terrę iniuriam facit: ignoſcat tamẽ aliquis ęgypto ſerẽti ut arabię Indięq; merces iport&: ita ne & gallię cenſentes hoc redditu. mõteſq; mari oppoſitos eſſe non eſt ſatis & a latere oceani obſtare ipſum quod uocãt inane cadurci Caleri ruteni bituriges: ultimiq; hominũ extimatu morini. Imo uero gallię uniuerſę uela texunt. Iam quidẽ & tranſrenani hoſtes: nec pulchriorem aliam ueſtẽ eorũ fęminę nouere. Qua admonitione ſuccurrit quod M. Varro tradit in ſeranorũ fabia gẽtilitiũ eſſe fęminas linea ueſte non uti. In germania autẽ de foſſia atq; & ſub terra id opus agunt. Similiter etiam in italię regione aliana inter padum Ticinumq; ãnes ſubiac& Abiterna in europa lino palma ſecanda in uicino enĩ alianis capeſſunt retonis & in Emilia uia fauẽtina cãdore alianis ſemper crudis fauẽtina proferunt retonis tenuitas ſumma denſitaſq; candor ęq; fauẽtinis: ſed lanugo nulla apud alios gratiam: apud alios offenſionẽ hab& neruoſitas filo ęqualior pene q̃ araneis iſtimitus que cum dente libeat experiri: ideo duplex q̃ cęteris pręcium & ab biſpania citeriore ſplendorẽ hab& lini pręcipuũ torrẽtis in quo polit natura qui alluit tarraconẽ et tenuitas mira ibi primũ carbaſis reptis: Non dudũ ex eadem biſpania zoelicũ ueit in Italiã plagis utiliſſimũ. Ciuitas ea gallicie & oceano propiqua eſt ſua gloria & cumano in cãpania ad piſcium & alitum capturas. Eadẽ & plagis materia. Neq; enĩ mores cunctis animalibus inſidias q̃ nobismetipſis lino tẽdimus: ſed cumanę plagę cõcidunt apros hę ſcaeui ferri: cõuincũt aciem. Vidimuſq; iam tantę tenuitatis ut ãnulũ hominis cũ epidroinis tranſirẽt uno portante multitudinẽ qua ſaltus cingeret. Nec id maxime mirum ſed ſingula eaꝝ ſtamina Cẽteno quinquageno filo conſtare ſicut paulo ante Iunio lupo qui in pręfectura ęgypti obiit. Mirentur hoc ignorantes in ęgypti quondã regis quẽ amaſim uocãt toracẽ in rhodiorũ inſula tẽdi tẽplo minuſue ccclxv. filis ſingula fila cõſtare: quod per ſe expertũ nuper Romę ꝓdidit Mucianus ter cõſul paruaſq; iam reliqas eius ſupereſſe ad experiẽtiũ iniuriam Italia & pelignis etiamnũ lini bonorẽ habet. Sed ſulonum tantũ in uſu nullũ eſſe candidius lanęue ſimilius ſicut in culcitris pręcipuam gloriã cadurci obtinẽt. Galliarũ hoc ad tormẽta pariter iuentum Galiię quidẽ mos etiamnũ durat in appellatiõe ſtramẽti. Aegyptio lino minimum firmitatis plurimũ lucri. Quattuor: ibi genera tanitiũ ac peluſiacũ buticum tentiriticum regionũ nomibus in quibus naſcunt. Superior pars ęgypti in arabiam uergens gignit fruticẽ quẽ aliqui goſſipion uocant plures xylon & ideo lina inde facta xylena paruus eſt ſimilẽq; barbarę nucis fructũ defert cuius ex interiore bombice lanugo netur nec ulla ſrint in candore mollitia ue ptęferẽda: ueſtes ide ſacerdotibus ęgypti gratiſſimę. Quartum genus otbominũ appellant: fit e paluſtri uelut barũdie dũtaxat pãnicula eius Aſię geniſta facit lina ad retia pręcipue in piſcãdo durantia frutice madefacto x. diebus aethiopes Indiq; e malis Arabes cucurbitis in arboribus ut diximus de geniſtis. Apud nos maturitas eius duobus argumẽtis intelligitur ĩtumeſcẽte ſemine aut colore flaueſcẽte. Tunc euulſum & in faſciculos manuales colligatũ ſiccat in ſole pẽdens conuerſis ſuperne radicibus uno die: mox v. aliis in cõtrarium uerſis faſcium cacumibus ut ſemẽ in medium cadat. Inter medicamina huic uis eſt ut in quodam ruſtico ac prędulci Italię tranſpadanę cibo. Sed iã pridẽ ſacrorũ tantũ gratia. Poſt deinde meſſem triticã uirgę ipſę mergunt in aquam ſolibus tepefactam pondere aliquo depreſſę. Nulli enim leuitas maior maceratus iditio eſt mẽbrana laxatior. Iterumq; iuerſę ut prius ſole ſiccat mox arefactę in ſaxo tondunt ſtipario malleo quod proximũ cortici fuit ſtupa appellatur deterioris lini lucernarũ fere luminibus aptior & ipſa tamẽ pectit ferreis aenis donec ois mẽbrana

decorticetur. Medullę numerosior distinctio cādore mollitia linumq; nere & uiris decorum est: cortices quoq; decussi clibanis & furnis prębēt usum. Ars depectendi digerēdiq; iustū est quinquagenis fasciū libris quinas denas carminari. Item deide in filo politur illisum crebro in silice & aqua tertioq; rursus tūditur clauis semp iniuria melius. Inuētum est iam etiā quod ignibus nō absumeretur. Viuū id uocāt ardētes que in focis conuiuiorum ex eo uidimus mappas sordibus exustis splendescētes igni magis q̄ possent aquis regū inde funebres tunicę corporis fauillā ab reliquo separāt cinere. Nascitur in desertis adustisq; sole Indię ubi nō cadunt ibres inter diras serpētes assuescitq; uiuere ardēdo. Rarum inuētuq; difficile propter quod lat&. Ruffus de cętero color splēdescit igni cū inuētū est ęquat prętia excellētiū margaritarum. Vocatur autē a grecis abęstiuum ex argumēto naturę. Anaxilaus auctor est liteo eo circūdatā arborē surdis ictibus & qui nō exaudiantur cędi. Ergo huic lino pricipatus in toto orbe proximus bissino mulierū maxie delitiis circa belim achaię genito quaternis denariis scrupula eius pmutata quondā ut auri repertaq; linteorum lanugo e uillis nauiū maritimarum maxime in magno usu medicinę est & cinis spondii uim bab&. Est et inter papauera genus quoddā quo candorē litea prręcipuū trabūt: tēptatū est tingi linum quoq; & uestiū insaniā accipere. In Alexandri magni primum classibus indo amne nauigantis cū duces eius ac pręfecti certamine quodā uariassent isignia nauiū stupuerūt littora flatu uersicoloria pēdente uelo purpureo ad actium cū M. Antonio Cleopatra uenit eodēq; effugit. Hoc fuit iperatorię nauis insigne. Postea in theatris tantā umbrā fecere quod primus oium iuenit Q. Catulus cum capitoliū dedicaret Carbasina deide uela primus in theatro duxisse traditur lentulus spiter apollinaribus ludis. Mox Cęsar dictator totū forum Romanū itexit uiāq; sacrā ab domo sua & cliuum usq; capitolinū quid numeri ipso gladiatorio mirabilius uisum tradūt. Deide et sine ludis Marcellus octauia sorore Augusti genitus in ędilitate sua auunculi xi. Cōsulis a kl. augusti uelis forum inūbrauit ut salubribus litigātes cōsisterent quātū mutatis moribus Catonis Cēsorii qui sternendū quoq; forum muricibus censuerat: uela nuper & colore cęli stellata per rudētes fere etiā in amphiteatris pricipis Neronis rubēt in cauis ędiū & muscū ad solē defendūt. Cętero mansit cādore pertinax gratia bonor etiam & troiano bello. Cur enī nō & pręliis intersit ut naufragiis: Toracibus tamē ligneis paucos pugnasse testis est Homerus hinc fuisse & nauiū armamenta apud eūdē interprętantur eruditiores: quoniā cum sparta dixit significauerit sata.

Sparti quidē usus multa post sęcula cęptus est nec āte poenorum arma quę primū hispanię itulerunt herba & hęc sponte nascēs & quę nō queat seri uincusq; proprie aridi soli uni terrę dato uitio. Nanq; id malum telluris est nec aliud ibi seri aut nasci potest. In Aphryca exiguum & iutile gignit Carthaginēsis hispanię citerioris portio. Nec hęc tota sed quatenus paritur mōtes q; sparto operit: hinc strata rusticis eorū hinc ignes facesq; hinc calciamia & pastorum uestis animalibus noxium prętercā cacuminū teneritate ad reliquos usus laboriose euellit ocreatis cruribus manibus tectis manicis cōuolutū osseis ligneisue conamētis: nunc in hyemē uix. Facillime tamen ab idibus mais in Iunias hoc maturitatis tēpus uulsum fascibus in aceruo animatū biduo tertio resolutū spargit in sole siccat q; & rursus in fascibus redit sub tecta postea macerat aqua marina optime & dulci si marina desit. Siccatūq; sole iterū rigat Et si repēte urgerat desideriū perfusum calida in folio ac siccatū stās compediū opere fatetur: hoc autē tundit ut fiat utile prręcipue in aquis mariq; iuectū in sicco pręserunt e canabi funes & spartum alit etiā demessum ueluti natalīū sit ipēsa. Est qdē eius natura iterpolaris rursumq; q̄llib& uetustum nouo miscet. Verūtamē cōplectatur animo qui uol& miraculū extimare q̄to sit in usu oibus terris nauiū armamētis machinis ędificationū: aliiq; desideriis uitę. Ad hos oēs usus sufficiant minus xxx.

passuum in latitudinē a littore carthagis nouę: minusq; in lōgitudiē esse reperiuntur longius ue ipēdia probibēt: iunco grecos ad funes usos nomini credamus quo herbam eam appellāt: postea palmarū foliis filuraq; manifestū est. Inde trāslatū a poeis sparti usum per q̄simile ueri est. Theophrastus auctor est eē bulbi genus circa ripas amniū nascēs. cuius inter summū corticē eamq; partē q̄q̄ uescunt esse laneā naturam ex qua ampilia uestes quędā cōficiant. Sed neq; regionē in qua id fiat ne quicq̄ dilīgētius prēterq̄ eriophorō id appellari in exēplaribus quę equidē iueneri tradit. Neq; omnino ullā mentionē hab& bulbi genę circa ripas amniū nascentis: cuius inter summum corticē eamq; partē qua uescunt semper hab&. Sparti cūcta cura magna persecutus cccxc. annis āte nos ut alio iam loco diximus quo appar& post id tēporis spatiū in usum uenisse spartbum.

ET quoniam a miraculis rerū cępimus sequamur eorū ordinē in quibus uel maximū est aliquid nasci aut uiuere sine ulla radice. Tubera uocant hęc undiq; etiā terra circūdata nullisq; fibris nixa aut sālte capillamētis: nec utiq; extuberāte loco in quo gignunt aut rimas sentiente. neq; ipsa terrę cohęrēt. Cortice etiā includunt ut plaē nec terrā esse possimus dicere neq; aliud q̄ terrę callū. Siccis hęc fere & sabulosis locis fruteosisq; nascunt. Excedūt sępe magnitudinē mali cotonei in librali pondere Duo eorū genera harenosa dētibus inimica & altera sincera. Distinguūtur & colore ruffo nigroq; & intus cādido laudatissima Aphrycę crescūt amne uitiū id terrę. Neq; enī aliud mali ut itelligi potest & an ,ptinus globet in magnitudinē in qua futurū est & uiuūt. At non facile arbitror intelligi posse. Putrescēdi enī ratio cōmuis est his cum ligno larcio licinio prętorio uiro iura reddēte in hispania Carthagīe paucis his annis scimus accidisse mordēti tuber ut deprębēsus intus denarius primos dentes inflecter&: quo manifestū erit terrę naturā in se globari: quod certū est ex his quę nascunt et seri non possunt. Simile est quod in cyrenaica prouicia uocāt misi pręcipuū suauitate odore ac sapore: sed carnosius. Et quod in thracia ceraniū de tuberibus hęc tradunt peculiariter. Cum fuerit imbres autūnales ac tonitrua crebra tūc nasci & maxime e tonitribus: nec ultra annū durare. Tenerrima uero uerno esse. Quibusdā locis acceptantur riguis et serunt sicut mitylenis negāt nasci nisi exūdatiōe fluiniū iuecto semine aptitari. Est autē is locus in quo plurima nascūt Asię nobilissima circa lāpsacum & alloponēsum: in grecia uero circa belim.

SVnt & in fungorū genere a grecis dictę pezice quę sine radice aut pediculo nascuntur.

AB his proximū dicetur auctoritate clarissimū laseripitiū quod grecī syriphi uocant in cyrenaica prouitia repertū: cuius succus uocat lasser magnificū in usu medicamentisq; & ad pōdus argēti denarii pēsum. Multis iā annis in ea terra nō inuenitur quoniam publicāi qui pascua conducunt maius ita lucrū sentiētes depopulant pecorū pabulo. Vnus omnino caulis nostra repertus memoria Neroni pricipi missus est. Siquando icidit pecus in spetie nascētis hoc deprębēdit signo oue cū cōmederit dormiente protinus. Capra sternutante diuq; iā non aliud ad nos inuenit q̄q; in pside aut media aut armenia nascit lasser & multo ītra cyrenaicū: id quoq; adulteratur gummi aut sacropenio aut faba fracta. Quominus omittēdū uidet C. Valerio M. herennio cōsulibus Cyrenis aduecta Romā publice lasserpitii pōdo xxx. Cęsarē uero dictatorē initio belli ciuilis iter aurū argētūq; protulisse ex ęrario lasserpitii p. c. xi. Id apud auctores grecię uetustissiōs iuenimus natū in brepitio repēte madefacta tellure circa hesperidū ortos sirtimq; maiorē vii. annis āte oppidū cyrenarū quod cōditum fuit urbis nostrę āno cxliii. Vim autē illā per quattuor stadia in Aphrycę ualuisse in ea laserpitium gigni solitum referri cōtumaci & si coleret in deserta fugiente radice

multa crassaq; caule ferulaceo aut simili crassitudine huius folia Maspitũ uocabant apio maxime similia: semẽ erat foliaceũ. Folium uero ipsum deciduũ uesci pecora solita: primoq; purgari mox pinguescere carne mirabilem in modũ iucũda. Post folia amissa caule ipso & homines uescebant decocto assoq; & elixo eoꝝ quoq; corpora xl. primis diebus purgante uitiis oibus. Succus duobus modis capiebat eradice atque caule & hęc duo erãt noia rincias atq; caulias uilior illo ac putrescẽs radice cortex niger & ad mercis adulteria: succũ ipsum in uasa cõiectũ admixto furfure subinde cõcutiendo ad maturitatẽ perducebãt: ni ita fecissent putrescẽte argumẽtum erat maturitatis color siccitasq; sudore finito. Alii tradunt lasserpitii radicẽ fuisse maiorẽ cubitali tubero quo in ea super terrã hoc inciso profluere solitũ succũ ceu lactis sup nato caule quę maguderi uocarũt. Folia aurei coloris pro semine fuisse cadentia a canis ortu austro flante ex his lasserpitiũ nasci solitũ ãnuo spatio & radice & caule cõlumẽtibus sese: hoc & circũfodi solitũ prodidere: nec purgari pecora: sed egra sanari aut protinus mori: quod in paucis accidere persico silphio prior opinio cõgruit. Alterũ genus eius est quod magudaris uocat tenerius et minus uehemẽtis sine succo quod circa syriam nascitur nõ prouenies in cyrenaica regioẽ. Gignit & in parnaso monte copiosum quibusdã lasserpitiũ uocãtibus per quę oia adulterat rei saluberrię utilissimęq; auctoritas. Probatio sinceri prima in colore modice ruffo & cum frangit cãdido intus: Mox trãslucẽte gutta aquę saliua quę liquescat. Vsus in multis medicamibus. Sũt etiãnũ duo genera non nisi sordida nota uulgo cũ questu nullo polleãt In primis rubia tingẽdis lanis & coriis necessaria laudatissiã Italica & maxiẽ suburbana & ois pene prouitię scatẽtia spõte prouenit. Scriturq; similitudiẽ eruilię. Verũ spinosus caulis ac geniculatus hoc est quinis circa articulos in orbe foliis. Semẽ eius quos in medicina usus habeat suo diceimus loco. Atq; uocat radicula lauãdis demũ lanis. Succũ hab& miꝝ tantũ cõferẽs candore mollitiaq;. Nascit satiua ubiq; & spõte pręcipue in asia syriaq; saxosis & asperis locis: trãs euphratẽ tamẽ laudatissiã caule ferulaceo tenui & ipso cibis idigenaꝝ expetito & unguẽte quicquid sit cũ quo decoquat folio oleastri Item gręci uocãt. Flor& estate grata aspectu. Veꝝ sine odore spinoso & caule lanuginoso semiẽ nulla radix magna quę concidit ad quẽ dictu est in usum

AB his superest reuerti ad ortoꝝ curã & suapte natura memorandam. Et quoiã antiquitas nihil prius mirata est q̃ et hesperidũ ortos ac regũ adonis & alcinoi Itẽq; pẽsiles siue illos semiramis siue assyrię rex cyrus fecerit: de quoꝝ opere alio uolumie dicemus. Romani quidẽ reges ipsi coluere. Quippe etiã superbus tarquinius nuntiũ illũ sęcũ atq; sanguinariũ filio remisit ex orto in xii. tabulis legũ nostrarũ nusq̃ nominat uilla semp in significatioẽ ea ortus. In orti uero ędiũ q̃obrẽ comitata est & religio quędam ortoq; & foro tantũ contra iuidẽtium fascinatioẽs ducari uidemus. In remedio saturica signa q̃q̃ ortos tutelę ueneris assignante plauto. Iam qdem ortoꝝ nomine in ipsa urbe delitias agros uillasq; possidẽt primusq; hoc istituit athenis epicurus otii magister usq; ad eum moris nõ fuerat oppidis haberi rura. Romę quidẽ per se ortus ager pauperis erat. Ex orto plebei macelli tanto inocẽtiorẽ uictu Mergi enĩ in profunda satius est & ostreaꝝ genera naufragio exquiri. Aues ultra fassim amnẽ peti & fabuloso quidẽ terrore tutas imo sic pręciosiores alias in numidia ęthiopiaq; in se pulchras aucupari cũ feris mãderęq; cupiẽte quod mandat alius. At hercule q̃ uilia hęc q̃ parata uoluptati satietatiq; nisi eadẽ quę ubiq; indignatio occurrer& ferẽdũ sane fuerat exquisita nasci poma alia sapore alia magnitudie alia mõstro pauperibus interdicta. Inueterari uina succisq; castrari ne cuiq̃ adeo lõgã esse uitam ut nõ ãte se geita putẽt. E frugibus quoq; quãdã alẽdi sibi excogitasse luxuriã ad medullam tantũ eaꝝ superq; pristinaꝝ operibus excellaturis uiuere alio pane procꝝ. Alio uulgi tot generibus usq; ad ĩfimam plebẽ descẽdẽte anima etiam ne in herbis disceri

men inuentũ est: opesq; differẽtiam fecere in cibo etiam uino asse uenali. In his aliqua quoq; sibi nasci tribus negant caule in tantum saginato ut pauperis mẽsa nõ capiat Siluestres fecerat natura ortulos ut passim quisque demeter& Ecce altiles spectant asparagi & Rauẽna ternas libras repẽdit. Heu prodigia uẽtris miꝫ esse nõ licere tardius pecori hic& uesci nõ hic& plebi. Aquę quoq; separant & ipsa naturę elemẽta in pecunia discreta sunt hi niues illi glacię potãt poenasq; mõtiũ in uoluptatẽ gulę uertunt. Seruat algor ęstibus excogitatq; ut alieis mẽsibus nix algeat: decoquunt alias quas mox & illas hyemãt. Nihil itaq; boi: sic quoq; rerꝫ natura placẽ: etiã ne herba aliqua diutia tantũ pascit. Nemo sacros auẽtinosq; mõtes & iratę plebis secessus circũspexerit. Mox .n. certe ęquabit quos pecunia separauerit. Itaq; hercule nullũ macelli uectigal maius fuit Romę clamore plebis icusantis apud omẽs pricipes donec remissum est portoriũ mercis huius: cõpertũq; nõ aliter quęstuosius cẽsum haberi aut tutius ac minore fortunę iure cũ credat pẽsio ea pauperꝫ. Is in solo spõsor est & subdie redditus superficiesq; ęclo quocũq; gaudẽs. Ortoriũ Cato predicat caules & hinc primũ agricolę extimabant prisci & sic statũ faciebãt iudiciũ. Nequa esset& in domo materfãilias. Et hęc cura N. fęminę dicebat ubi idulgẽs esset& ortus. Quippe e carnario aut macello uiuẽdũ & nec cautes & nũc maxime probabãt damnãtes pulmẽtaria quę egerẽt alio pulmẽtario. Id erat oleo parcere: nã carnis etiã desideria erãt in exprobratioẽ orti maxie placebãt quia nõ egerẽt igni parcerẽtq; ligno. Expedita res & pata semp: unde & acetaria appellant facilius cõcoqui: nec oneratura sensum cibo & quę mime accederẽt desideriũ panis eoꝫ ad cõdimẽta pertinens fatet domi uersurã fieri solitã atq; non iditiũ piper quęsitũ quęq; trãs maria petimus. Iã quoq; in fenestris suis plebs urbana imagie ortoꝫ quotidiana oculis rura prębebant anteq̃ pręfigi prospectus ois coegit umltitudis innumere seua latrocinatio. Quãobrẽ sit aliquis & his bonos neue auctoritatẽ rebus uilitas adimat cũ pręserti etiã cognoia procerꝫ ide nata uideamus lactucinosq; in Valeria familia non potuisse appellari & cõtingat aliqua gratia opere curęq; nostrę. Virgilio quoq; cõfesso q̃ sit difficile uerboꝫ honorẽ tã parcis perhibere.

ORtos uillę iũgẽdos non est dubiũ riguosq; maxime habẽdos si cõtigat perfluo amne. Si minus eputecrita orgais uenenimaticis uel tollenonum haustu rigãdos Solũ proscidendũ a fauonio in autũnũ properandũ & post xiiii. dies iterandũq; ante brumã. Octo iugerũ operis palari iustũ est. Fimũ tres pedes alte cũ terra miscẽri areis distigui easque ruspis puluinoꝫ thoris ambiri singulos tramitũ sulcis quadetur accessus boi scatebrisq; decursus

INortis nascẽtiũ alia bulbo comẽdant: alia capite: alia caule: alia folio: alia utroq; alia cortice: alia cute alia cartilagine: alia tunicis carnosis alioꝫ fructus in terra est: aliorũ nõ nisi extra. Quędã iacẽt & crescũt ut cucurbitę & Cucumis: eadẽ & pendẽt q̃q̃ grauiora multo etiã his que in arboribus gignũt. Sed cucumeris cartilagine cortex huic uni maturitate transit in lignum. Terra cõdunt raphai napique & rapa Atq; alio modo mule siser pastinacę. Quędã uocabimus ferulacea ut anetũ maluas Nanq; tradunt auctores in arabia maluas vii. mẽse arborescere baculorũq; usum prębere extẽplo. Sed arborẽ maluã in mauritanea lixi oppidi ęstuario ubi hesperidũ orti fuisse produnt cc. passibus ab oceano iuxta delubrũ herculis antiquius gaditano ut ferũt ipsãm altitudinis pedes xx. crassitudinis quã circũplecti nemo possit. In simili genere habebit & cannabis: nec nõ & carnosa aliqua appellabimus ut spẽgias in humore pratorũ enascẽtes. Fungoꝫ eni callũ in ligni arborũq; natura diximus et alio genere tuberꝫ paulo ante cartilaginũ generis extraq; terram est.

CVcumis mira uoluptate Tyberio pricipi expetitus: nullo quippe nõ die cõtigit & pẽsiles eoꝫ ortos promouentibus in solem totis olitoribus tursusque hybernis

diebus intra specularium munimēta reuocātibus. Qui & lacte mulso semīe eorū biduo macerato apud antiquos grēciē auctores scriptū est seri oportere ut dulciores fiant crescūt qua cogunt̃ forma in Italia uirides & q̃ mimi in prouintiis q̃maxi & citrini aut nigri placēt copiosissimi aphrycē: grādissimi mesiē.

ASt cum magnitudīe cucumeres excessere pepones uocāt̃: uiuūt austi in stomaco in posterū diē nec perfici queūt in cibis nō īsalubres tamē plurimū natura. Oleū odere mire nec minus aquas diligūt. Defecti quoq; ad eas modice distātes arrepunt Contra oleū refugiūt aut si quid obst& uel si pēdeāt curuant̃: idq; uel una nocte deprehendit̃. Si uas cū aqua subiiciat̃ a quattuor digitorū iteruallo descēdētibus postrum diē. At si oleū eodēmodo fit in hamos curuatis. Idē in fistula flore demisso mira longitudine crescūt. Ecce cum maxime noua forma eorū in campania prouenerit mali cotonei effigie forte primo natū ita audio: unū mox semine ex illo genus factū Melopeponas uocāt. Nō pēdēt hi sed humi rotūdant̃. Mirū in his prēter figuram colorēq; & odorē quod maturitatē adepti q̃q̃ nō pēdentes stati a pediculo recedūt. Columella suū tradit cōmentū ut toto āno cōtīgant fruticē rubi q̃ uastissimū in apricū locū trāsferre & recidere duū digitorū relicta stirpe circa equinoctiū uernū: ita in medulla rubi semīe cucumeris insito terra minuta fimoq; circū aggregatas resistere frigori radices.

CVcumerū grēci tria genera fecere: lacoīcū: scitalicū: boeticū. Ex his tantū lacoīcum aqua gaudere. Sūt qui herba quē uocat̃ culix noīe circa semē eorū maceratum seri iubeāt ut sine semīe nascāt̃. Similis & cucurbitis natura dūtaxat in nascēdo aquē hyemē odere. Amāt rigua ac fimū: ferunt̃ ambo seine in terra sesquipedali fossura inter equinoctiū uernū & solstitiū palibus tamē aptissime: aliqui malūt ex kl. Mart. cucurbitas & nonis cucumeres & p quiquatros serere. Simili modo & reptātibus flagellis scādētes parte tamē aspera in tectū usq; natura sublimitatis auida. Vires sine adminiculo standi nō sunt uelocitas pernix leui ūbra cameras aut pergulas Inde hēc prima duo genera Cumeriū & Plebeiū quod humi cōdit̃ in priorem ire tenui pediculo librat̃ pondus immobile aurē.

CVcurbita uero omī modo fastigat̃ uaginis maxiē utilibus cōtecta in eas postq̃ defloruit crescitq; qua cogit̃ forma. Plerūq; & dracoīs intorti figura libertate uero pēsili cōcessa iam uisa est ix. pedum lōgitudis pticulati cucumis flor& sibi ipse supflorescēs & sicciores locos patitur cādida lanugīe obductus magisq; dum crescit Cucurbitarū numerosior usus & primus caulis in cibo: atq; ex eo totū natura diuersa. Nup in balnearū usum uenere urceorū uice. Iāpridē uero etiā cadorū ad uina cōdēda cortex uiridi tener deradit̃. Nihilominus in cibis cibus saluber ac lenis pluribus modis ex his tamē qui perfici humano uētre nō queāt sed nō ītumescāt. Semīa quē proxima collo fuerīt proceras pariūt. Itē ab imis sed nō cōparandas supradictis: quē in medio rotūdas: quē in lateribus crassas breuioresq; Siccant̃ in ūbra & cū libeat serere in aq̃ macerant̃. Cibis quo lōgiores teneriresq; eo & gratiores & ob id salubriores quē pēdēdo creuere mimūq; semis tales habēt. Dnritia eius in cibis gratiā terminātē easq; semini seruāt̃ ante hyemē prēcidi non est mos: postea fumo siccant̃. Condēdis hortēsium semibus rusticē suppellectili iuēta est ratio qua cibis quoq; seruaret̃: eodemq; modo cucumis usq; ad alios pene prouētus et id quidē iniuria fit. Sed & scrobe opaco in loco harena substrato fenoq; sicco opertos ac deīde terra uirides seruari tradūt.

SVnt & siluestres in utroq; genere ex oībus fere hortēsibus. Sed & his medicātum natura est: q̃obrē differēt̃ in sua uoluīa. Reliqua cartilaginū naturē terra occultātur oīa in quibus de rapis poteramus uideri nisi medici masculini sexus facerent in

his rotūda latiora uero & cōcaua ſçinini prçſtātiora ſuauitate & ad cōdendū faciliora quç ſçpius ſata trāſeunt in marem.

Idē napoꝝ quiq; genera fecere Corynthium Cleoneū Lyothaſium boetium et quod per ſe uiride dixerunt. Ex his in āplitudinē adoleſcit corinthium nuda fere radice. Solum.n.hoc genus ſuperne tēdit nō ut cętera in terrā. Lyothaſium quidē ibricium appellāt frigoꝝ patiētiſſimum. At boetium dulce eſt rotunditate etiā breui notabile. Neq; ut cleoneum prçlōgum. In totum quidē quoꝝ tenuiora folia. Ipſi quoq; dulciores quoꝝ ſcabra & anguloſa & horrida amariores. Eſt prçterea genus ſilueſtre cuius folia ſunt erucę ſimilia: palma Romę a miterninis datur ide Nurſinis Tertia noſtratibus. Cętera de ſatu eorum in rapis dicta ſint.

Ortice & cartilagine cōſtāt raphaī multiſq; coꝝ cortex: craſſior etiā q̄ quibuſdā arboꝝ. Amaritudo plurima illis eſt & pro craſſitudīe corticis: cętera quoq; aliquādo lignoſa & uis mira colligēdi ſpitū laxādiq; ructus. Ob id cibus illiberalis utiq; ſi ꝓxīe olus mādat. Si uero cum oliuis diruptis rarior ructus fit minuſq; fętidus. Aegypto mire celebrāt propter olei fertilitātē quod e ſemīe eius faciunt hoc maxīe cupiūt ſerere ſi liceat: quoniam & quçſtus pluſq; e frumēto & minus tributi eſt nullūq; copioſius oleū. Genera rapheni grçci fecere tria folioꝝ differētia Criſpi atq; lenis & tertiū ſilueſtre atq; huic leuia quidē folia: ſed breuiora ac rotūda copioſaq; ac fruticoſa. Sapor autē aſper & medicamēti inſtar ad eliciendas aluos & in prioribus tamē differētia ſemis eſt: quoniā aliqua penis aliqua ad modū exiguū ferūt. Hec uitia nō cadunt niſi in criſpa folia. Noſtri alia fecere genera. Algidēſe a loco lōgū atq; trāſlucidū. Alterū rapi figura quod uocāt ſyriacū ſuauiſſimū fere ac tenerrimū hyemiſq; patiens prçcipuū tamē e ſyria nō pridē aduectū appar&: quoniā apud auctores nō reperitur Id autē tota hyeme durat. Etiānū unū ſilueſtre grçci cherain uocāt pōtici armō alii leucē noſtri armorachiā fronde copioſius q̄ corpore. In oībus autē probādis maxīē ſpectāt caules. Initio enī rotūdiores craſſioreſq; ac lōgis canalibus folia ipſa triſtiora et angulis horrida. Seri uult raphanus terra ſoluta hūida fimū odit palea cōtētus frigore adeo gaud& ut germaīa īfantiū pueroꝝ magnitudinē çqu&. Serit post idus ſep. ut uernus ſit. Iterūq; circa uulcanalia quç ſatio melior: multi et martio et aprili ſerūt et ſeptēbri īcipiēte īcremēto. Cōfert alterna folia circūobruere: ipſas uero accumulare Nam qui extra terrā emerſerit durus fit atq; fungoſus. Ariſtomachus detrahi folia p hyemē iub& & ne lacunę ſtagnent accumulari ita in çſtate grādeſcere. Quidā prodidere ſi palo adacto cauerna palea in vi. digitoꝝ altitudīe īſternat. Deīde ſemē fimūque & terra cōgerat ad magnitudinē ſcrobis creſcere prçcipue tamē ſalis alunt. Itaq; etiam talibus aquis irrigāt & in çgypto intro ſpargūt ubi ſunt ſuauitate prçcipui in totū quoq; ſalſugīe amaritudo eoꝝ eximit. hūtq; coctis ſimiles: nanq; & cocti dulceſcūt & in napoꝝ uicē trāſeūt. Crudos medici ſuadēt ad colligēda acria uiſceꝝ cū ſale ieiunis eſſe atq; ita uomitionibus prçparāt meatū. Tradūt & prçcordiis neceſſarium hunc ſuccū ptaſyaſin cordi ītus īhçrētē nō alio potuiſſe depelli cōpertū ſit in çgypto regibus corpora mortuoꝝ ad ſcrutādos morbos īſecātibus: atq; ut eſt grçca uanitas. Fertur in tēplo apollinis delphici adeo cętеris cibis prçlatus raphanus ut ex auro duceret beta ex argēto rapū e plumbo. Scires nō ibi genitū M. curium īperatorē quem hoſpitum legatis aurum repudiatū afferētibus rapum torrētē in foco iuētum ānales noſtri prodidere. Scripſit & morthion grçcus de raphano unū uolumē utiliſſimi īcibis hyberno tpe exiſtimāt. Idēq; dētibus ſēp īimici quoīā atterāt: Ebora certe poliunt. Odium his cum uite maximum refugitq; iuxta ſatos.

Ignoſiora ſunt reliqua in cartilaginū genere a nobis poſita: mirūque omnibus

uehemētiā ſaporis ineſſe. Ex his paſtinacae unū genus agreſte ſpōte proueīt. Alterū gerere ſerit̃ radice uel ſemīe primo uere uel autūuo ut hygino placet̃ februario Auguſto Septēbri Octobri ſolo q̃altiſſime refoſſo Annicula utilis eſſe īcipit hima utilior gratior autūno patiniſq; maxime: et ſic quoq; uirus intractabile illi eſt.

HIbiſcū a paſtinaca gracilitate diſtat damnatū in cibis ſed medicinę utile. Eſt et quartū genus in eadē ſimilitudine paſtinacę quā noſtri gallicū uocāt: grēci uero glaucā: cuius genera etiā quattuor fecere. Itē medica dicēdum.

SIſer & ipſum Tyberius princeps nobilitauit flagitās oībus ānis a germaia Geldubo appellatur caſtellū rheno īpoſitū ubi generoſitas prēcipua: ex quo appar& frigidis locis cōuenire īeſt lōgitudīe neruus qui īdecoctis extrahit̃ amaritudīs magna parte relicta. Quę mulſo in cibis tēperata etiā in gratiā uertit̃. Neruus idē & paſtinacę maior dūtaxat annicule ſi ſeris ſatus mēſibus Februario Martio Aprili Auguſto Septēbri Octobri: breuior his ſed toroſior amariorq; inula per ſe ſtomacho īimiciſſima. Eadē dulcibus mixtis ſaluberrima pluribus modis auſteritate uicta gratiā īuenit. Nāq; & in polinē tōditur arida liquidoq; dulci tēperat̃ & decocta poſtea aut aſſer uata uel macerata pluribus modis & tunc mixta defruto aut ſubacta melle uuisue paſſis aut pīguibus careotis alio rurſus modo cotoneis malis uel ſorbis aut prunis. aliquando pipere aut thimo uariata defectus prēcipue ſtomachi excitat illuſtrata maxime Iulię auguſte quottidiano cibo. Supuacuū eius ſemē. Quoiā oculis ex radice excīſis ut barūdo ſerit̃. Seritur autē & hęc & ſiſer & paſtinaca utroq; tēpore uere et autūno magnis ſeminū īteruallis: inulaue minus quaternoꝝ pedū quoniā ſpatioſe fruticat. Siſer autē trāſferre melius.

PRoxima huic eſt bulboꝝ natura: quos cato in primis ſerēdis prēcipit celebrās megaricos: ueꝝ nobiliſſima eſt ſcylla q̃q̃ medicamini nata exacuēdoq; aceto: nec ulli amplitudo maior: ſicuti nec uis aſperior. Duo genera medicinę: maſculū albis foliis fęmina nigris: & tertiū genus eſt cibis gratū. Epimenidū uocātū anguſtius folio ac minus aſpero ſeminis plurimū oībus celerius tamē proueniūt ſata bulbis circa latera natis & ut creſcāt foba quę ſunt his ampla deflexa trita obruūt̃. Ita ſuccū omnē in ſe trahunt capita. Spōte naſcunt̃ copioſiſſimē in balearibus ebuſoq; iſulis ac per hiſpanias unū de eis uolumē cōdidit pythagoras philoſophus colligēs medicas uires q̃s proximo reddemus libro. Reliqua bulboꝝ genera differūt colore magnitudīe ſuauitate quippe cū quidā crudi mandant̃ ut in cheroneſo taurica. Poſt hos in aphrica natū maxīe laudant̃: mox apuli. Genera grēci hęc fecere. Buluminēſe tanion pition acocogyan egylippas hyſerichion. In hoc miꝝ imas eius radices creſcere hyeme. Verno autē cū apparuerit uiola minui ac cōtrahi tūc deīde bulbū pīgueſcere. Eſt iter genera & quod in egypto hiarō uocāt ſcyllę proximū āplitudīe foliis lappati caule recto duū cubitoꝝ baculi craſſitudīe radice molliorīs naturę quę edit̃ & cruda. Effodiūt̃ bulbi ante uer aut deteriores illico fiūt ſignū maturitatis eſt folia decidere mareſcentes ab imo uetuſtioreſq; īprobāt. Itē paruos & lōgos. Contra rubicūdis rotūdioribus que laus & grandiſſimis amaritudo pleriſq; in uertice eſt. Media eoꝝ dulcia bulbos nō naſci niſi ex ſemine priores tradiderūt. Sed & prēneſtinis cāpis ſpōte naſcuntur ac ſine modo etiam in ramoꝝ aruis.

ORtēſibus oībus ſingulę ſunt radices ut raphano betę apio maluę. Ampliſſima autē lapato ut quę deſcēdat ad tria cubita ſilueſtriū ore tumida effoſſa quoq; diu uiuit. Quibuſdā tamē capillatę ut apio maluę: quibuſdā ſurculoſe ut ozimo aliis carnoſe ut betę aut magis etiānū croco. Aliquibus ex cortice & carne cōſtāt ut raphano et

rapis. Quorũdam geiculatę ſunt ut gramis: quę rectã nõ habẽt radicẽ ſtatũ in pluri-
bus nitunt capillamẽtis ut atriplex & blitũ. Scylla autẽ & bulbi &cępe & alliũ nõ ni
ſi in rectũ radicant. Spõte naſcẽtiũ quędam numeroſiora ſunt radice q̃ folio ut calax
quidẽ deflorescunt cum cępere. Ozimũ autẽ particulatũ & ab imo incipit: quadecau
ſa diutiſſime flor& hoc & in heliotropio herba eueit. Flos aliis candidus: aliis lute-
us: aliis purpureus: folia cadũt: cacumibus origano: iulę & aliquãdo rutę iniuria lęſę
Maxime cõcaua ſunt cepę getio. Alliũ cepaſq; inter deos iurię iurãdo hab& ęgyptus

CAepę genera apud grękos: ſardia: ſamothracia: alſidena: ſetania: ſcyſta: aſcalonia
ab oppido Iudęę nominata. Oibus etiam odor lacbrimoſus & prękipue cypris mini
me gnidiis oibus corpus totũ piguitudis eay cartilagine cũctis ſetania mima exce-
pta tuſculana ſed dulcis. Schiſta aute & aſcalonia cõdiunt. Schiſtam hyeme cũ co-
ma ſua reliquũt. Vere folia detrahũt & alia ſubnaſcunt. iſdẽ diuiſuris: ũde & nomẽ
hoc exẽplo reliquis quoq; generibus detrahi iubẽt ut in capita creſcant potiuſquam
in ſemetipſa. Aſcaloniay propria natura: eteni uelut ſterileſcũt ab radice: et ob id ſe-
mine ſeri illas nõ depoſi iuſſere grękci. Prękterea ſerius circa uer aut cũ germinẽt trãſfer
ri ita creſceſſere & eo properare prękteriti tẽporis pẽſitatiõe. Feſtinandũ autẽ in his eſt
quoniã natura celeriter putreſcũt. Si deponant caulẽ emittũt & ſemen ipſęq; euane-
ſcũt. Eſt & coloy differẽtia. Aſamo eni & ſardibus cãdidiſſimę proueiũt. Sũt & in
honore & cretięę de quibus dubitãt uti ne ęędẽ ſint que aſcaloniię: quoniã ſatis capi
ta craſſeſcũt depoſitis caulibus & ſeine. Diſtãt ſapore tãtũ dulci. Apud nos duo pri
ma genera unũ cõdimẽtariũ quas illi getin noſtri pallacanan uocãt. Serit menſibus
martio aprili maio. Alteay capitatũ ęque ab ęquinoctio autũni uel a fauonio. Gene-
ra eius auſteritatis ordine aphrycana gallica tuſculana aſcalonia amiternina: optia au
tẽ quę rotũdiſſima. Itẽ rufa acrior q̃ cãdida: ſicca q̃ uiridis & cruda q̃ cocta ſicca q̃ con
dita. Seritur amiternina frigidis & humidis locis & ſola allii modo capite. Reliquę
ſemine proxiaq; ęſtate nullũ ſemẽ emittũt ſed caput tãtũ quod iareſcit. Sequẽti autẽ
anno permutata ratiõe ſemẽ gignit. Caput ipſum corrũpit: ergo oibus ãnis ſepara-
tim ſemẽ cepę cauſa ſeritur ſeparati cepę ſemis. Seruant autẽ optię in paleis. Gẽtium
pene ſine capite eſt. Ceruices tãtum longę & ideo totũ in fróde ſępiuſq; reſecatur ut
porrũ. Ideo & illud ſerũt nõ deponũt. Cętero cępas ter foſſo ſolo ſeri iubẽt extirpatis
radicibus herbay miungere denas libras ítermiſceri ſaturenia: quoniã melius pro-
ueniat. Runcari preterea & ſariri ſi nõ ſępius quater. Aſcaloniam mẽſe februario ſe-
runt noſtri. Semẽ cępay nigreſcere autẽ icipiẽs anteq̃ iareſcat metunt.

ET de porro in hac cognationẽ dici cõueit prękſerti cũ ſectiuo auctoritatẽ nuper
dederit príceps nero uocis gratia ex oleo ſtatis mẽſiũ oibus diebus nihil aliud ac ne
pane quidẽ ueſcẽdo. Serit ſemie ab ęquinoctio autũno ſi ſectiuũ facere libuerit dẽ
ſius in eadẽ area ſecat donec deficiat ſtercoretq; ſemp. Si nutrit in capita anteq̃ ſecet
cũ increuerit in aliã areã trãſferat ſummis foliis leniter reciſis ante medullã & capiti
bus retractis tunicisue extremis. Antiqui ſilice uel tegula ſubiecta capita dilatabant
hoc itẽ in bulbis: nũc ſarculo leuiter radices cõuelluntur ut delũbatę alãt neq; diſtrahãt
In ſigno quod cũ fimo lętoq; ſolo gaudeat. Rigua odit & tamẽ proprietate quadam
ſoli cõſtat: laudatiſſimus in ęgypto mox boſtię atq; aritię. Sectiui duo genera herba-
ceũ folio icíſuris eius euidẽtibus quo utũt medicamẽtarii. Alteay genus ſuauidioris
folii rotũdioriſq; icíſuris leuioribus fama eſt. Melam equeſtris ordis reũ ex procura-
tione a Tyberio prícipe accerſitũ in ſumma deſperatiõe ſucco porri ad triũ denarioy
argẽteoy põdus hauſto cõfeſti expiraſſe ſine cruciatu an priorẽ modum negãt nox-
ium eſſe.

ALliũ ad multa ruris pręcipue medicamẽta prodesse creditur tenuissimis & quę separantur in uniuersum mẽbranis uelatur mox pluribus coaugmẽtat nucleis & his separati uestitis asperi saporis quo pluris nuclei fuere hoc est asperius. Tediũ huic quoq; alitu cępis nullum tantum coctis genęr differentia. In tempore praecox maturescit lx.diebus .Tamen in magnitudine ulpicum quoq; in hoc genere graeci appellauere alliũ cypriũ.alii aritiscordon pręcipue aphricę celebratũ inter pulmẽtaria ruris grãdius.Allio trito in oleo & aceto miꝯ quantũ increscat spuma. Quidam & alliũ ulpicium in plano seri uetant castellatimq; grumulis imponi distantibus inter se pedes ternos .Inter grana uero iiii digiti itereſſe debẽt simul atq; tria folia erupe/ runt sariri grandescũt quo sępius sariunt .Maturescentiũ caules depręſſi in terram obruunt .Ita caueat ne in frondem luxurient In frigidis utilius uere seri q̃ autumno cetero ut odore careant omnia hęc iubentur seri cum luna sub terra sit colligi cum in coitu.Sine his menander e grękis auctor est.Alliũ edentibus si radicem betae i prũa tostam superederit odorem extingui.Sunt q & alliũ & ulpicum inter compitalia ac saturnalia seri aptissime putent. Allium ex semine prouenit:sed tarde. primo enim anno porri crassitudinẽ capite efficit.Sequẽti diuidit .Tertio consumat pulchriusq; tale existimant quidam in semen exire uetãt sed intorqueri caules satiuos.Vt caput ualidius fiat.quod si diutius allium cępasq; inueterari libeat aqua salsa tepida capita ungenda sunt.Ita diuturniora fient melioraq; usui & in satu sterilia Allii contenti sunt primo sup prũas suspendisse abundeq; ita ꝓfici arbitrãtur ne germinent quod facere allium cępamq; extra terram certũ est & cauliculo aucto euanescere. Aliqui & allium palea seruari optime putãt. Allium est et in aruis sponte nascens.Alum hoc uocant:quod aduersus improbitatem alitum depascentium semina coctum nereãsci possit abiicit .Statimq; quę deuorauere aues stupentes manu capiunt & si paulum commouere resopitę.Est et siluestre quod ursinũ uocant odore mili capite prętenui foliis grandibus.

INorto satorum celerrime nascuntur ozimum blitum napus eruca.Tertio eni die erumpunt anetum quarto lactucaq; quinto raphanus sexto cucumis & cucurbita vii prior cucumis.Nasturtiũ & sinapi quinto.beta aestate.vi hyeme.x.atriplex.viii. cępae.xix.aut.xx.Gentium.x.aut.xii. contumacius coriandrum cimolea quidem & origanum post.xxx diem.omnium aut difficile apium.Quadragesimo enim die cũ celerrime maiore ex parte emergit aliquid & seminũ aetas confert:quoniam recẽtius maturius gignit in porro gethio cucumi cucurbita .Ex uetere autẽ celerius proue/ niunt.Apium beta cardamum cumela origanũ coriandrum .Mirũ in betae semine Non enim tota eodem anno gignit:sed aliquid sequenti.aliquid tertio. Itaq; ex copia seminis modice nascitur.quaedam anno suo tantum pariunt.quędam sępius sicut apium porrum gethiũ hęc eni semel sata pluribus annis restibili fertilitate ꝓueniũt Semina pluris rotũda aliquibus oblõga paucis foliacea & lata ut a triplici quibusdã angusta & canaliculata ut cumino differunt & colore nigro candidoq; Item duritia surculacea in foliculo sunt Raphano sinapi rapo nudum semen apii coriandri aneti fęniculi cũini cortice obductũ bliti betae atriplicis ozimi ac lactucis at lactucis in la nugie. Nihil ozimo fecundius cum maledictis & probris serendum pręcipiunt ut lętius proueiat.Sato etiã pauit terra ad acta cuminum qui serunt pręcantur ne exeat Quę in cortice sunt difficilime maturescunt maximeq; ocimũ & gyt forsi.Siccãt oia ac sunt fecũda utiq; meliora nascũt aceruatim sato semine q̃ sparso.Ita certe porrũ & alliũ serũt i lacieis colligatũ apiũ etiã paxillo cauerna facta ac fimo ingesta.Nascunt autẽ omia aut semie aut auulsioe.Quaedã semie & surculo ut ruta origanũ ozimum praecidũt eni & hoc cũ ꝓueit ad palmi altitudiẽm .quaedã & radice & semie ut cępa alliũ bulbi & si quoꝯ radicem mimi floꝯ reliquũt. Eoꝯ uero quę a radice nascũtur

radix diuturna & fruticosa est ut bulbi gethii ac scylle frutificant alia & nō capite ut allū & beta caule recisō fore quidē omia regermiant exceptis quę nō scabiosum caulē habent. Est & in usu uero ocimus raphanus lactuca hāc etiam suauiorem putant a regermiatōe. Raphaūs utiq; iucūdior detractis foliis ātēq; decaulescat· hoc et ī rapis Nam & eędē direptis foliis cooperta terra crescūt durātq; in estate singula genera sūt ocimo lappato blito nasturtio eruce atriplici coriandro aneto. hęc enī ubiq; eadē sunt neq; aliud alio melius usq; rutā furtiuā tātū ,pueire fertilius putāt sicut apes furtiuas pessie. Nascūt etiā nō iata. Mētastu nepete itibū pulegiū cōtra plura genera sūt eou quę diximus dicemusq; in primis de apio

I Deni quod sponte ī hūidis nascit belyoselinū uocat uno folio: nec hirsutum rursus ī siccis hyposelinū pluribus foliis simile belyoselino. Tertiū est oreoselinum cicutę foliis radice tenui semie aneti miutiore tamē. Est autē satiuis differētia ī folio dēso crispo aut rariore & leuiore. Itē caule tēuiore aut crassiore & caulis alioū cādidus est alioū purpureus alioū uarius

L Actucę greci tria fecere genera unū lati caulis adeo ut urciola olitoria ex his scita ripdiderūt. Foliū bis paulo maius herbaceo & āgustissimū & alibi cōsūpto icremēto alteū rotūdi caulis. Tertiū sessile quod lacoicū uocāt. alii genera coloresq; ex tēpore sati uo discreuere. Esse. n. nigras q̄u semē mēse ianuario serat albas quaū martio rubētes quarū aprili. Et omniū eaū plātas post bios mēses differri. Diligētiores plura genera faciūt purpureas crispas capadocias grecas lōgiora bis folia cauliq; lati prętera longi & angusti ī cibis similes. pessimū autē gēs cū ex ,pbratione amaritudis appellauere pictidia. Est etiamnū alia distictio quę meconis uocat a copia lactis soporifere quāq; omēs sapore parere credāt apud ātiquos italiae hoc solū gēs eaū fuit et ideo lactucis nomē adiectū purpureā maxię radicis cecilianā uocāt. rotūda uero ac minima radice latis foliis arcilida quidāq; canucheū quoiam hoc maxie refraget ueneri. Est quidē natura omibus refrigeratrix. & ideo estate grata stoācho fastidium auferunt cibique appetētia faciūt. Diuus certe Augustus lactuca cōsetuatus ī egritudine fert prudētia Muse medici cū priorēs cameli religio nimie esse car& in tātū recepta cōmēdatione ut seruari etiā ī alieōs mēses eas ex oximelle litas reptū sit sanguinem quoq; augere credūt. Est etiamnū quę uocat capria lactuca de qua dicēs iter medicas. Et ecce cū maxie coepit irrepere satiuis admodū ,pbata quę cilicia uocatur folio capadocię nisi crispū latiusq; est&. Neque ex eodē genere possent dici neque ex alio itubi hyemis impatiētiores uirusq; prеferētes. Sed & caule nō mius grati. Serūt uerno plātae eou ultio uero trālferūt. Est & erraticū itubū quod ī egypto cycou uocāt de quo plura alias. Inuētū omēs tyrsos uel folia lactucaū ,progare urceis cōditos & recētes ī patinis coquere. Serunt lactucae anno toto lętis & irriguis stercoratisq; lunis mēsibus inter semē plantamq; & maturitatē trālferre aut semē fauonio plantam equinoctio uerno Albae maxie hyemē tollerāt. Humore oia ortēsia gaudēt & stercore prеcipue lactucę & magis intubi. Seri etiam radices illitas fimo itereſt & repleri ablaqueatas humo Quidā & aliter āplitudinē augēt recisis cū ad semipedē excreuerit fimoq; sullo recēti illitis. Candorē uero putāt cōtigere bis dūtaxat quę sint semis albi si harēa de littore aprino icremēto cōgerat ī medias atq; icrescētia folia cōtra ipsa religēt

B Eta ortēsioū leuissima eius quoq; colore duo genera greci faciūt nigrā & cādidā quā ,pferūt parcissimi seminis appellātq; siculū cādoris sane discrimine prеferētes & lactucae. Nostri betę genera uernū & autūnale faciūt a tēporibus satiuis q̄q̄ & iunio serat. Trālferūt autē ī planta hęc quoq; & oblini fimo radices suas locūq; similiter madidū amāt. Vsus bis & cū lēte ac faba. Idēq; qui oleris & precipuis ut lētas excitet

Acrimoia ſinapis medici inocētiorē q̃ olus eſſe ĩdicauere q̃obrē appoſitas nō nemi deguſtare etiã religio eſt ut ualidis potius in cibo ſint. Gemia bis natura & oleris & capite ipſo exiliētis. Bulbis ſpeties ſũma. In latitudiē ea cōtingit ut in lactucis cum coeperit. Neq; alii ortenſioꝭ latitudo maior. In binos pedes aliquando ſe expãdunt Multũ & ſoli natura cōfert eis et quidē in circilēſi agro ampliſſime ꝓueniũt. Sunt qui betas punico malo florente optīe ſeri exiſtimēt. Tranſferri autē cũ .v. foliorũ eſſe coeperit. Mira differētia ſi uera eſt cãdidis aluo medici nigris inbiberi & cũ braſſica corrũpat̃ in dolio uini ſapor eodē cũ ſapore odorē betę folio demerſis reſtitui Olus cauleſq; quibus nũc pricipatus ortoꝭ apud grecos ĩ honore fuiſſe & non reperio.

SEd cato braſſicae miras canit laudes quas in medendi loco reddemus. Genera eius facit tria: unã extentis foliis caule magno alteram criſpo folio q̃ apianam uocat Tertiã miutis caulibus leuem teneraq; minie ꝓbat. Braſſica toto anno ſerit̃: quoniã et toto ſecat̃ utiliſſime tamē ab equinoctio autũni trãſfertur cũ v. foliorũ eſt cima a prima ſatioē preſtat proximo uere hic eſt quidã ipſoꝭ cauliũ delicatior tenuiorq; cauliculus Apitii luxuria & per eũ Druſo Cęſari faſtiditus nō ſine caſtigatioē. Tiberii patris poſt Cimam ex eadē braſſica cōtingũt eſtiui autũnaleſq; cauliculi: mox hyberni: iterũq; cimę nullo eq̃ generi multifero donec ſua fertilitate cōſumat̃. Tertia circa ſolſticiũ ex qua ſi humidior locus eſt eſtate ſiccior autũno plantat̃ humor fimuſq; ſi defuere maior ſaporis gratia eſt. Si abũdauere lętior fertilitas fimus aſininus maxime cōueit. Eſt hęc quoq; res inter opera ganęę. Quapropter nō pigebit uerboſius proſequi: prącipuus fit caulis ſapore ac magnitudīe primũ oĩum ſi in repaſtinato ſeras. Dein ſi terram fugiētes cauliculos ſequaris e terra tollētesq; ſe proceritate luxuriosa exaggerando aliam accumules ita ne pluſq̃ cacumē emineat. Tritianũ hoc genus uocatur cōplura ſunt Cumanũ ſeſſile folio capite patulũ aricinũ altitudīe nō excęlſius folio numeroſius quodq; tenuius hoc utiliſſimũ exiſtimat̃ quia ſub oĩbus pene foliis fruticat cauliculis peculiaribus: pōpeianũ procerius caule ab radice tenui intra folia craſſeſcit. Rarior hęc anguſtiorq; ſed teneritas in dote ſi frigore nō tollerat quibus etiam alũt̃ brutianę prągrandes foliis caule tenues ſapore acutę: ſabellico uſque in admirationē criſpa ſunt folia quorũ craſſitudo caulē ipſum extenuet: ſed dulciſſimi pbibēt̃ ex oĩbus. Nuper ſubiere lacuturres ex cōualle aricina ubi quōdam fuit lacus turriſq; quę reman& capite prągrandes folio innumeri alii in orbē porrecti: alii in latitudinē toroſi ne plus illis capitis poſt tritianũ cui pedale aliquãdo cōſpicit̃ et cima nullis ſerior. Cuicũq; autē generi pruinę plurimũ ſuauitatis cōferũt: nec niſi oblique uulnere defendat̃ medulla plurimũ noc&. Semini deſtinati non ſecant̃. Eſt iam ſua gratia nunq̃ plante habitũ excellētibus balmiridia uocant quoniam niſi in maritimis nō proueniũt: nauigatioē quoq; longiqua uirides aſſeruant̃ ſi ſtati diſſecti ita ne humũ attigant in cados olei q̃proxīe ſiccatos obturatoſq; condant̃ oĩ ſpiritu excluſo. Sũt qui plantam in tranſferēdo alga ſubdita pediculo nitro ue trito quod tribus digitis capiat̃ celeriorē ad maturitatē fieri putēt. Sũt qui ſemē trifolii uitrũq; ſimul tritũ aſpergant foliis uitrũ in coquēdo etiam uiriditatē cuſtodit aut apiatiana coctura oleo ac ſale priusq̃ coquant̃ maceratis.

ESt inter herbas genus in ſerēdis prącisis germĩbus & caulis & in medullam ſemine ex aliis addito: hoc etiam in cucumere ſilueſtri: nec nō olus quoq; ſilueſtre eſt triũ folioꝭ Diui Iulii carmĩbus prącipue locis militaribus celebratũ: alternis quippe uerſibus exprobauere lapſana ſe uixiſſe apud dyrachiũ prąmioꝭ parſimoiam cauillantes. Eſt autē id cyma ſylueſtris.

OMnium in ortis reꝭ laudatiſſima cura aſparagis. De origine eoꝭ ſilueſtribus

curis abunde dictum & quomodo eas iuber& Cato in barūdinetis seri. Est & aliud genus icultius asparago. Mitius corruda passim & in mōtibus nascēs refertis supioris germanię cāpis nō infaceto Tiberii C. dicto ibi herbā quādā nasci simillimā aspago: nam quod in beside cāpaię insula spōte nascit' lōge optimū existimat'. Ortēsium serit' spōgeis. Est enī plurimę radicis altissimęq; germiat uir& tyrso primū emicāte qui caudicē educēs tēpore ipso quo fastigatus est in toros strigit'. Potest et semie seri nihil diligētius apprehēdit Cato nouissimūq; libri est ut appareat repētinā atq; nouitiam uitro eurā fuisse locū subigi iub& huidū aut crassum semipedali undiq; iterual lo seri ne calcet': prēterea ad linea grana bina aut terna paxillo dimitti uidelic& seinetum tātum serebant'. Id fieri secūdū ęquinoctiū uernū stercore satiari crebroq; purgari: caueri ne cū herbis euellant' asparagi. Primo āno stramēto ab hyeme pregi uere aperiri sariri runcari: tertio īcendi uerno: quo maturius īcēsus est hoc pueit melius Itaq; barūdinetis maxime cōuenit quę festināt incēdi. Sariri iub& idē nō antequam asparagus natus fuerit ne in sariēdo radices uexēt' ex eo uelli asparagū ab radice. Nā si defringat' stirpescere & intermori uelli donec in semē eat. Id autē maturescere ad uer incēdiq; ac rursus cū apparuerit asparagū sariri ac stercorari: ac post āños nouere cum iā uetus sit digeri subacto solo stercoratoq; tū spōgiis seri singulos pedū iterual lo quin & ouillo fimo nomiati uti quoniā aliud herbascer&: nec quicq; postea tēptatum utilius apparuit nisi quod circa Idus Feb. defosso semie aceruatis puulis serobibus serunt plurimū maceratū fimo: dein nexis iter se radicibus spongias factas post ęquinoctium autūni disponūt pedalibus iteruallis fertilitate in denos āños durante Nullū gratius his solū q̄ Rauēnatiū ortoꝝ iudicauimus. Corrudā hunc N. intelligo siluestrem asparagū quē greci orminū aut miacbantō uocāt: aliisue noibus inuenio nasci & arietis cornibus tunsis atq; defossis.

POterant uideri dicta oia quę in prętio sunt ni restar& res maxi quęstus nō sine pudore dicēda. Certū est quippe carduos apud Carthaginē magnā cordubāq; prięcipue sestertia sena milia e paruis reddere eis: quoniā portēta quoq; terraꝝ in ganea uertimus etiam ea quę refugiūt. Cōscię quadrupedes. Carduos ergo duobus modis serunt autūno plāta & semiē ante nonas martias: plātęq; ex eo disponūt' ante Idus no. aut in locis frigidis circa fauoiū: stercorant' etiā si diis plac& lętiusq; pueniūt: cōdūt' que aceto melle diluto laseris addita radice & Cumini ne quis dies sine carduo sit: cętera in trascursu dici possunt.

OCimū palilibus optie seri. Serūt qdā & autūno iubētq; cū in hyeme serat' aceto semē perfundi.

ERuca quoq; & nasturciū uel estate uel hyeme facillime nascūt'. Eruca quoque precipue frigoꝝ contēptrix diuersę est q̄ lactuca naturę cōcitatrixq; ueneris. Idcirco iungit' illi fere in cibis ut nimio frigori par feruor imixtus tēpamētū ęquet.

NAsturtium nomē accepit a nariū tormēto & inde uigoris significatio puerbio usurpauit id uocabulū ueluti torporē citātis. In arabia mirę āplitudis dicit' gigni.

RVta quoq; serit' fauoio & ab ęquinoctio autūni. Odit hyemē & humorē ac fimum. Apricis gaud& ac siccis terraq; q̄ maxie lateritia: cinere uult nutriri: hic & seini miscet' ut careat erucis auctoritas & peculiaris apud ātiquos fuit. Inueio mustum rutatū populo datū a Cornelio cethego in cōsulatu collega Q. flaminii comitiis peractis amicicia est ei & cū fico tātū nusq̄ lętior pueiat quā sub hac arbore. Serit' & surculo melius in perforatam fabam inditoq; succo nutrit cōprehēdēdo surculū. Seritur et a seipsa: nāq; icuruato cacumie alicuius rami cū attigerit terram stati radicat'. Eadē et ozimo natura nisi quod difficilius arescit: sed durata rūcatur non sine difficultate

proueniẽtibus ulceribus ni munitis manibus id fiat oleo ue defensis. Cõdiũtur autẽ et eius folia: seruanturq; fasciculi.

AB ęquinoctio uerno serit̃ apiũ semĩe paululũ in pila pulsato. Crispius sic putant fieri aut si satũ calcet̃ cilindro pedibusue propriũ ei ꝓ colorẽ mutat bonos ipsi in Achaia coronare uictores sacri certaminis Nemeę.

EOdẽ tempore serit̃ mẽta plãta uel si nõdũ germinat spõgea minus hec huido gaud&: estate uir& byeme flauescit. Genus eius siluestre mentastꝫ & hoc ꝓpagatur ut uitis uel si iuersi rami serant̃ mẽtę nomen suauitas odoris apud gręcos mutauit cum alioquĩ mynta uocaretur unde ueteres nostri declinauerãt. Grato mẽta mẽsas odore percurrit in rusticis dapibus semel sata diutina ętate durat. Cõgruit puleio: cũ ius natura in caruariis reflorescens sępius dicta est. Hęc quoq; seruant̃ simili genere mentã dico puleiumq; & nepetã icondimẽtoꝫ tamẽ omniumq; fastidiis.

CVminũ amicissimum nascit̃ in summa tellure uix hęrẽs & in sublime tẽdens In putribus & calidis locis medio serẽdũ uere alteꝫ eius genus siluestre: quod rusticũ uocãt: alii thebaicũ si tritũ ex aq̃ potet̃ in dolore stomachi ꝓdest in carpetania nrĩ orbis maxime laudatur. Alioquĩ ętbyopico aphrycoq; palma est. Quidã hoc egyptio prętert̃: sed pręcipue olosatum mirę naturę est quod hyposelmum gręci uocãt alii et myrniũ e lachryma caudicis sui nascit̃: serit̃ & radice: succũ eius qui colligũt myrrhę sapore habere dicũt auctorq; est theophrastus. Mirrha sata natũ hyposelinũ ueteres pręceperãt in locis incultis lapidosis iuxta maceriã seri. Nũc & repastinato serit̃ et a fauonio post ęquinoctiũ autũnũ quippe cũ capparis quoq; serat̃ siccis maxie area in defossum cauata ripisq; undiq; circũstructis lapide: alias euagatur per agros & cogit solum sterilescere flor& estate uir& usq; ad uergiliaꝫ occasum sabulosis failiarissimũ Vitia eius quod transmaria nascitur.

DIximus iter peregrinos frutices peregrinũ & careum gentis suę noie appellatũ Culinis pricipale. Inquacũq; terra seri uult ratiõ eadẽ qua olosatrium laudatissimum tamen in caria proximum phrygia.

LIgustricũ siluestre est in ligurię suę mõtibus. Serit̃ ubiq; suauius satiũ: sed sine uiribus panacẽ aliquĩ uocant Crateias apud gręcos conilam bubulam eo noie appellat. Cęteris fere conizanides cunilaginem.

THymbram uero quę sit cinula hęc apud nos hab& uocabulũ & aliud saturegia dicta in cõdimẽtario genere serit̃ mẽse februario origano ęmulũ nusq̃ utrũq; addit̃ quippe similis effectus sed cunile origanũ ęgyptiũ tantũ prętert̃.

PEregrinũ fuit & lepidũ. Serit̃ a fauonio: deĩde cũ fruticauerit iuxta terram prę cidit̃. Tunc runcat̃ stercoraturq; per biẽniũ hoc: postea bisdẽ fruticibus utũt̃ si non sęuitia byemis igruat quando ipatiẽtissimũ est frigoꝫ exit & in cubitalẽ altitudinẽ foliis laurinis: sed mollibus usus eius non sine lacte.

GIth pistrinis anesum & anetum culinis & medicis nascunt̃ Sacopemũ & ipsũ in ortis quidẽ: sed medicinę tantum.

PApaueris satiui tria genera Candidũ: cuius semẽ tostũ in secũda mẽsa cũ mel le apud antiquos edebat̃ hoc & panis rusticĩ crustę ispargit̃ affuso ouo ibęrẽs ubi inferiorẽ crustam apiũ githq; cerealĩ sapore cõdiũt. Alteꝫ genus papaueris nigꝫ cuius

ſcapo inciſo lacteus ſuccus exprimit. Tertiũ genus rhyam uocant grẹci. Id noſtri er raticum: ſpõte quidẽ: ſed maturiuſ ĩ aruis cũ hordeo maxiẽ naſcit erucẹ ſimile cubi tali altitudie flore ruffo ac protinus deciduo: unde & nomẽ a grẹcis accepit. De reliquis generibus papaueris ſpõte naſcẽtis dicemus in medicinẹ loco. Fuiſſe autẽ honore apud Romanos ſemp indicio eſt. Tarquinius ſuperbus: qui legatis a filio miſſis decutiẽdo papauera ĩ orto altiſſima ſanguinariũ illud reſpõſum ab facti ambage reddidit.

RVrſus alio comitatu ęquinoctio autũni ſerũtur Coriandrum Anetũ atriplex maluq; lappati Cerefoliũ quod pederota grẹci uocant & acerrimũ ſapore igneiq; affectus ac ſaluberrimum corpori.

SInapi nulla cultura melius tamẽ plãta trãſlata naſcit qui e diuerſo uix ſato eſt ſemel eo liberare locũ quoniã ſemẽ cadẽs protinus uir&: uſus eius etiã pro pulmẽtario in patellis decocto citra ĩtellectũ acrimoiẹ. Coquũt & folia ſicut reliquorũ oleꝫ. Sũt autẽ trium generꝫ: unũ gracile: alterꝫ ſimile rapi foliis: tertiũ erucẹ. Semẽ uero optimũ ęgyptiũ Atheniẽſes napi appellauerũt: alii tapſi: alii ſaurion.

SErpillo & ſiſimbrio mõtes pleriq; ſcatẽt ſicut thracię aut ea quẹ deferũt ex bis auulſos ramos: ſerũtq; itẽ ſitioẽ ex ſuis mõtibus ex atheis & himeto. Simili modo et ſiſimbrium ſerũt lętiſſimũ naſcit in puteorꝫ parietibus & circa piſcinas ac ſtagna.

REliquẹ ſunt ferulacei generis ceu fęniculũ anguibus ut diximus gratiſſimũ ad condiẽda plurima cũ iaruerit eiq; perq; ſimilis tapſia: de qua diximus inter externos frutices. Deide utiliſſima funibus canabis. Serit a fauonio quo denſior eo tenuior. Semen eius cũ eſt maturũ ab ęquinoctio autũni diſrigit & ſole aut uento aut fumo ſiccatur ipſa canabis uellit poſt uidemiã ac lucubratioibus decorticata purgat optiã Alabandica plagaꝫ prẹcipue uſibus triaq; eius ibi genera ĩprobãt cortici proximum aut medullę laudatiſſimũ eſt e medio quẹ meſa uocat: ſecũda milaſea quod ad pceritatẽ quidẽ attin& roſea agni ſabini arboꝫ altitudinẽ ęquat.

FErulę duo genera in peregrinis fruticibus diximus. Semẽ eius in italia cibus eſt: cõdit quippe duratq; in urceis uel anni ſpatio. Duo ea genera caules & racemi corimbiã hãc uocant: corimboſq; quos cõdiũt.

MOrbos ortẽſia quoq; ſentiũt ſicut reliqua terrẹ ſata: nãq; & ocimũ ſe necat degeneratq; rite ſerpillũ & ſiſimbriũ in zimitham & ſemie braſſicẹ ueteris rapa fiũt atq; iuicẽ & necat Cuminũ ab uno dorſo niſi repurget. Eſt autẽ uni caule radice bulbo ſimili non niſi in ſolo gracili naſcẽs: alius priuati Cumini morbus ſcabies & ocimũ ſub canis ortu palleſcit. Omia uero acceſſu mulieris mẽſtrualis flaueſcũt. Beſtiolarũ quoq; genera ĩnaſcunt. Napis culices raphano erucẹ & uermiculi. Itẽ lactucis & oleri utriſq; hoc ãplius limaces & cocleẹ porro uero priuati animalia quẹ facillẽ ſtercore iniecto capiunt. Condẽtia in roſẹ: ferro quoq; non expedire tãgi rutã cuniculã mẽtã Ocimũ auctor eſt ſabinus Tyro in libro cepuricõ quẽ moecenati dicauit. Idẽ cõtra formicas nõ mimũ ortoꝫ exitiũ ſi nõ ſint rigui remediũ mõſtrauit. Limũ marinum ac cinerẽ obturãdis eaꝫ foraminibus ſed efficaciſſime heliotropio herba necant. Quidã et aquã diluto latere ĩimicã his putãt. Napoꝫ medicię ſi ſiliquas aliquis una ſerat ſicut oleum: cicer: arc&. n. erucas quo ſi obmiſſo iã natę ſint remediũ Abſcithii ſuccus decocti iſparſus ſedi: quã ãgoũ uocãt. Genus hoc herbẹ dixiũs. Semẽ oleꝫ ſi ſucco eius madefactũ ſerat. Olera nulli aĩaliũ obnoxia futura tradũt: in totũ uero necat erucas ſi palo iponãt in ortis oſſa capitis ex eqno genere. Fęinę dũtaxat aduerſus erucas et cancrũ fluuiatilẽ in medio orto ſuſpẽſum auxiliari narrãt. Sũt quẹ ſanguineis uirgis

tingāt ea quę nolit bis obnoxia esse: ifestāt & culices riguos prēcipue si sint arbuscu-
lę aliquę: bi galbano accēso fugantur.

NAm quod ad pmutationē seminū attin& quibusdā ex his firmitas maiore ut
Coriādro Betę porro nasturtio: sinapi erucę cunelę & fere acribus ifirmiora autē sūt
atriplici ocimo Cucurbitę Cucumi & estiua omnia hybernis magis durāt. Minime
autē getyū: sed ex his quę sunt fortissima nullū ultra quadrimatum utile est dūtaxat
serēdo cunilis & ultra tēpestiua sunt. Peculiaris medicina raphano betę rutę cunilę
in salsis aquis quę & aliquibus plurimum suauitatis & fertilitatis conferūt cęteris
dulciū aquaꝝ rigua prosunt: utilissimę ex his quę frigidissime & quę potu suauissimē
minus utiles e stagno & quas silices inducūt: quoniā herbaꝝ semia inuebunt prēci
pue tamē imbres alunt: nam & bestiolę inascētes necant.

HIs horę rigandi matutina atq; uespera ne inferuescat aqua sole ocimū tantum
et meridie. Nam etiam satum celerrime erūpere putant inter iitia feruenti aqua asp-
sum. Omnia autē translata meliora grandioraq; fiunt maxime porri napiq; in trāsla
tione & medicina est desinūtq; sentire iiurias & getbium porri raphani apiū lactucę
rapa cucumis. Omnia autē siluestria fere sunt & foliis minora & caulibus succo acri-
ora sicut cunila origanū ruta: solum uero ex oibus lapatum siluestre melius fortissi
mumq; hoc in satiuum rumex uocatur. Traduntq; semel satum durare: nec unquā
uitiari terra maxime iuxta aquā usus eius cum typsana tantū in cibis leuiorē gratio-
remq; saporē prestat. Siluestre ad multa medicamēta utile est: adeoq; nihil omisit cu
ra ut carmine quoq; cōprehensum repererim fabis caprini fimi singulis cauatis. Si
porri lactucę erucę apii intubi nasturcii semia inclusa serant mire prouenire: quę sūt
siluestria eadē in satiuis sicciora itelligunt & acidiora. Nāque & succoꝝ saporumq;
dicēda differētia est uel maior in his q̄ pomis. Sunt autē acres cunilę origaī nasturcii
sinapis amari absynthii centaureę aquatiles: cucumeris cucurbitę lactucę acuti tan-
tum cuniculę acuti & odorati apii aneti fęniculi salsus tantū e saporibus nō nascit
alioquī extra ni sidit & pulueris modo & circulis tantū aquę ut intelligat uana ple-
runque uitę persuasio panas piperis saporem reddit & magis etiam siliquastrū. Ob
id piperitidis nomine accepto libanothis odorem turis murha mirrhę. De panace
abunde dictum est libanothis locis putridis & macris ac roscidis seritur semine. Ra
dicem hab& olosatiꝝ nihil ture differentē. Vsus eius post annū stomacho saluberri-
mus. Quidam eum noīne alio rosmarinū appellant. Zmirneum olus serit hisdē lo
cis murrhamq; radicem resipit. Eadē & siliquastro satio. Reliqua a cęteris & sapore
et odore differunt ut anetū tantaq; est diuersitas atq; uis ut non solum aliud alio mu
tetur sed etiam in totū auferatur apio ex immuni coci obsonis acetum eodē celari in
saccis odorem uino grauem. Et hactenus hortesia dicta sint ciborum gratia dūtaxat
Maximū quidem opus in hisdem naturę restat: quoniam prouētus tantum adhuc
summasq; quasdam tractauimus. Vera autē cuiusq; natura non nisi medico effectu
prēnosci potest. Opus ingēs ocultūque diuinitatis & quo nullū reperiri possit ma-
ius ne singulis id rebus contexeremus iusta fecit ratio cum ad alios medēdi desideria
pertinerēt longius utriusque dilationibus futuris si miscuissemus. Nunc suis quę-
que partibus constabunt poteruntq; a uolentibus iungi.

MAXIMVM HIC OPVS NATVRAE ORDIEmur & cibos suos homini narrabimus fateriq; cogemus ignota est per quae uiuat. Nemo id paruum & modicũ existimauerit nominum uilitate deceptus pax secum in his aut bellum naturę dicetur odia amicitiaq; rerꝫ surdarꝫ ac sensu carentiũ. Et quo magis miremur omnia ea hois causa: quod greci syphaciam appellauere: quibus cuncta cõstant ignes aquis restinguentibus aquã sole deuorãte luna pariente Altero alterius iniuria deficiẽte sydere Atq; ut a sublimioribus recedamus ferrum ad se trahẽte magnete lapide & alio rursus abigẽte a sese adamatarũ opũ gaudium in fragili omni cętera ui & inuictum sanguine hircino rũpente quęq; alia in suis dicemus locis paria uel maiora miratu tantum uenia fit a minimis: sed a salutaribus ordiemur primumq; ab hortensibus.

CVcumin siluestrẽ esse diximus multo infra magnitudine satiui. Ex eo fit medicamentum quod uocatur elateriũ succo expręsso semine cuius causa nisi maturus incidatur semen exilit oculorum etiam periculo Seruatur autẽ decerptus una nocte postero die inciditur harundine. Semẽ quoq; Cinere conspergit̃ ad cohercẽdã succi abundantiã: qui expręssus suscipitur aqua cęlesti: atq; subsidet deide sole cogit̃ in pastillos ad magnos mortalium usus obscuritates & uitia oculorum genarumq; ulcera. Tradunt hoc succo tactis radicibus uitiũ non attingi uuas ab auibus. Radix autem ex aceto cocta podagris illinitur succoq; dentium dolori medetur. Arida cum resina inpetiginem & scabiem quam psoram & lichenas uocant parotidas panossanasq; & cicatricibus colorẽ reddit. Et foliorꝫ succus surdis auribus cũ aceto istillatur.

ELaterium tempestiuum est autumno: nec nullum ex medicamentis longiore ęuo durat. Incipit a trimatu si quis recentiore uti uelit pastillos in nouo fictili igni lento in aceto domet. Idẽq; melius quo uetustius erit Iamq; ducentis annis seruatũ esse auctor ẽ Theophrastus & usq; quinquagesimum lucernarum lumina extinguit hoc. n. ueri experimentũ est si admotũ prius q̃ extinguat sintillare sursum ac deorsũ cogat pallidũ ac lene herbaceo ac scabro melius ac leniter amarum: putant cõceptus adiuuare alligato semine si terram nõ attigerit partus uero si in arietis lana alligatũ inscientis lumbis fuerit ita ut protinus ab enixu rapiat̃ extra domũ ipũm Cucumi qui magnificant nasci ręcipuũ in arabia mox i archadia cyrenis. Alii tradunt similẽ helyotropio: cuius iter folia & ramos prouenire magnitudiẽ nucis uiglandis semẽ autem esse in spetiem scorpionis cauda reflexa sed candida. Aliqui etiam ab eo scorpionum Cucumim uocant Efficatissimum contra scorpionum ictus & semine & elaterio & ad purgandum uteros aluos q; modus portione uirium ab dimidio bolo ad solidum copiosius necat. Sic & contra ptheriasim bibitur & hydropicis illitum angmas & artherias cum melle & oleo uetere sanat.

MVlti hunc esse apud nos: qui anguinus uocatur ab aliis erraticus arbitrantur quo decocto sparsoq; mures de eius medicina non attingunt. Idem podagris cum articulorum morbis decoctum in aceto illiniunt ręsentaneo remedio lumborum uero dolori semine sole siccato: deinde trito. xxx. põdere denariorum in emina dato aquę. Sanat & humores subitos illito cum lacte mulierum purgat eas elaterium sed grauidis abortum facit. Suspiriosis prodest. Morbo uero regio in nares coniectum

lentigines ac maculas a facie tollit in ſole illitũ. Multi eadẽ omnia ſatiuis attribuũt magnumq; etiam in eis momẽti. Nanq; & eoꝝ ſemẽ quantum tres digiti apprẽhẽ/ derint cum Cumino tritũ potumq; in uino tuſcientibus auxiliatur. Sed& freneticis in lacte mulieris & dyſentericis acetabuli menſura prurulẽta autem expuẽtibus eũ. Cumino pari pondere & iocineris uitiis in aqua mulſa urinã mou& ex uino dulci & in renũ dolore cliſteribus ſimul cum Cumino ĩfunditur ei: pepones qui uocantẽ refrigerant maxime in cibo & emolliunt aluum. Caro eorum epiforis oculorum aut doloribus imponitur. Radix ſanat ulcera concreta in modum faui quę cerea uocant Eadem contra uomitiones ſiccatur in farina tuſa datur. iiii. obolis in aqua mulſa ita ut qui biberit quĩgentos poſtea paſſus ambul&. Hęc farina & ĩ ſine gignata adiicit. Cortex quoq; uomitionem mouet faciem purgat: hoc et folia cuiuſcunq; ſatiui Illita eadẽ cum melle & epinictidas ſanant cũ uino Canis morſus Itẽ multipedem Epa greci uocant ob longam piloſis pedibus pecori prẽcipue nociuam: morſum tumor inſequitur & putreſcit locus ipẽ. Cucumis odore defectum animi coctos deraſo cor/ tice ex oleo aceto & melle iucundiores eẽ certũ ẽ.

CVcurbita quoq; ſilueſtris inuenitur ſomphos a grecis appellata inanis. Vnde & nomẽ digitali craſſitudine nõ niſi ĩ ſaxoſis naſcẽs: huius cõmãducatę ſucus ſtomaco admodum prodeſt. Colincitis uocatur alia ipsa plena ſed melior q̃ ſatiua utilior pallidia q̃ herbacea arefacta pſe ſanit alium ĩfuſa quoq; cliſteribus ĩteſtiõrum uitiis omibus medetur & renum & lumborum & paralyſi eiecto ſemiẽ aqua mulſa in ea decoquitur ad dimidias ſic tutissime ĩfundatur obolis. iiii. prodeſt & ſtomacho farinę aridę pillulis cum decocto melle ſumptis. In morbo uerbo regio ſemina eius ſumuntur & protinus aqua mulſa. Carnes cum abſcynthio ac ſale dẽtium dolorem tollũt. Succus uero cum aceto calefactus mobiles ſiſtit. Item ſpinę & lumborum ac Coxarum dolores cum oleo ſi ĩfricetur. Prẽterea mirum dictu ſemina eius ſi fuerint pari numero alligata febribus mederi dicũtur q̃s greci parecidas uocãt. Satiuę quoq; raſę ſuccus tepefactus auribus medetur. Caro eius ĩterior ſiẽ ſemiẽ Clauis pedum et ſubpuratioĩbus quae greci uocãt apoſtemata decoctę autem uniuerſę ſuccus dẽtium motus ſtabilit dolores ĩbib&. Vinum cum ea tepefactum oculorum etiam ĩpetus. Folia eius cum recẽtibus cupręſſi cõtuſa & impoſita Ipſa quoq; toſta ĩ argilla ac trita cum adipe ãſeris uulneribus medetur. Necnon ramẽtis corticis recens podagras re/ frigerat & ardores capitis maxime infantum & ignes ſacros uelis deſtrigmẽtis im/ poſitis uel ſeminibus. Succus ex ſtrigmẽtis illitus cũ roſaceo et aceto febriũ ardores refrigerat. Aridę cinis impoſitus mire combuſta ſanat. Chriſippus medicus dam/ nabat eas in cibis: ſed omnium cõſenſu ſtomacho utiliſsimę iudicantur & ĩterraneoꝝ ueſſicarumq; exulcerationibus.

ESt & rapo uis medica ptermones feruens impoſitum ſanat. Item frigus pellit e pedibus Aqua eius decocti feruens podagris etiã frigidis medetur & crudũ tonſum cum ſale cuicunq; uitio pedum. Semẽ illitum & potum in uino contra ſer/ pentes & toſſica ſalutare eſſe proditur: a multis uero antidoti uim habere in uino et oleo. Democritus in totum ea abdicauit in cibis propter ĩflationes. Dyodes magnis laudibus extulit etiam uenerem ſtimulari ab eo profeſſus. Item dionyſius magis ſi eruca conditetur toſta quoq; articulorum dolori cum adipe prodeſt.

SIlueſtre rapum ĩ aruis maxime naſcitur fruticoſum ſemiẽ candido duplo ma/ ior eſt q̃ papaueris: hoc ad albicandam cutem in facie totoq; corpore utuntur mixta urina pari mẽſura nã ut ſupra diximus erui ordei & tritici & lupini radix ad omnia Inutilis.

RAporum duas differentias & ĩ medicina greci ſeruant ãguloſis folioꝝ caulibus florent & quod bunio uocant purgationibus fęminaꝝ & ueſſicę & urinę utile

decoctũ ex aqua mulſa uel ſucci dragma ſemen dyſſentericis toſtum tritum in aqua calida e cyatis quatuor: ſed urinam ibib& ſi nõ lini ſemẽ una bibatur. Alterũ genus bucinada appellant & raphano & rapo ſimile ſeminis pręclari contra uenena ob id ĩ in antidotis utuntur illo.

RAphanum & ſilueſtre diximus eſſe laudatiſsimum ĩ arcadia q̃q̃ & alibi naſcit̃ utilior urinę dũtaxat ciendę. Cętero bilem detrahit pręterea Cortices ĩ humo. Preter ea quę circa eos dicta ſunt ſtomachũ purgãt pituitam extenuãt. Vrinã cõcitãt Eſt ęſtiuoſus in Italia & aramoraciam uocant. Et ſatiui uero decocti maneq; poti ad ternos cyatos Comminuunt & eiiciunt calculos. Idẽ in poſta decocti cõtra ſerpẽtiũ morſus illiniuntur. Ad tuſſim etiã mane ieiunis raphanus prodeſt. Cũ melle ſemẽ eorum toſtum ipſumq; commanducatũ ad illagara poma aquam foliis eius decoctis bibere uel ſuccũ ipſius cyatis binis contra ptheriaſis flegmoni ipſo illini tuſos utile incohantibus uero recentẽ corticem cum melle ueternoſis autem quam acerrimos mandere ſemẽq; toſtum dein contritum cũ melle ſuſpirioſis. Idẽ & contra uenena proſunt. Ceraſtis ſcorpioĩbus aduerſatur uel ipſo uel ſemiẽ ĩfectis maĩbus impune tractabis. Impoſito raphano ſcorpionibus moriuntur. Salutaris & contra fungorũ aut hyſcriorum uenena atq; Nicanduſ tradit & contra uiſcum quoq; dari apollodori duo iubẽt.s. Scilleus & tarẽtinus Scilleus ſemẽ ex aq̃ tritũ Tarẽtinus ſuccũ hienẽ itẽ extenuãt. Iocinori ꝓſunt et lũborum doloribus hydropicis quoq; ex aceto aut ſinapi ſumpti & letargicis praxagoras & iliaſis dãdos cẽſet phyſionicus & cęliacis. Inteſtinoꝝ ulcera ſanat ac pruruleta pręcordioꝝ ſicũ melle edãt̃. Quidã ad hęc coquere eos ĩ luto illitos malũt. Sic et fęmiãs purgari ex aceto et melle ſumpti iteſtinoꝝ animalia detrahũt Item ad tercias decocto eoꝝ poto cũ uino ẽterocelis ꝓſunt ſanguinẽ quoq; inutilẽſic extrahũt Medius ad hęc et ſanguinẽ quoq; iutilẽ excreantibus coctos dari iubet ac puerperis ad lactis copiã augẽdã. Hippocrates cõtra defluuia mulieꝝ capita fricari raphanis & ſup umbilicũ imponi contra tormẽta uuluę. Reducũt & cicatricẽ ad colorẽ. Semẽ quoq; ex aqua impoſitũ ſiſtit ulcera quę phagadenas uocãt Democritus uenerẽ hoc cibo ſtimulari putat. Ob id fortaſſis uoci nocere aliq tradiderunt. Folia quę ĩ oblõgis dumtaxat naſcũtur actẽ dicũtur excitare oculoꝝ. Vbi uero acrior raphaĩ medicã admota ſit Iſopum dari ꝓtinus imperãt. Hęc ãtipatia eſt et aurium grauitati ſuccũ raphani inſtillant. Nam uomituris ſummo cibo eos eẽ utiliſsimũ ẽ.

PAſtinacę ſimile ibiſcum quod molochen agriam uocãt et aliq plyſtolatiam ulceribus cartilagini oſſibus fractis medetur. Folia eius ex aqua pota aluum ſoluunt ſerpentes abigunt apũ ueſpaꝝ ſcrabonum ictibus illita medentur. Radicẽ eius ante ſolis ortũ erutam ĩuoluunt lana colorẽ quẽ natiuũ uocant. Pręterea ouis quę fęminã peperit ſtrumisq; ſuperatis alligãt. Quidã ad hũc uſum auro effodiẽdã cẽſent cauẽdũ que ne terrã attingat. Cęlſus et podagris ſiue tumori radicẽ eius uino decoctã impoĩ iubet.

ALterum genus ẽ ſtaphilinos quod paſtinacã uocãt erraticã. Eius ſemẽ cõtritũ et ĩ uino potũ tumẽtẽ aluum et ſuffocatioẽs mulierũ doloresq; lenit ĩ tãtum ut uuluas corrigat. Illitum quoq; e paſſo uentri eaꝝ proſit et uiris uero proſit cũ panis portione ęqua tritũ ex uino potũ contra uentris dolores. Pellit urinã et phagadenas ulcerũ ſiſtit recens cũ melle impoſitũ uel aride farinę inſparſum radicẽ eius dieuces contra Iocineris aut lienis ilium lumboꝝ et renũ uitia ex aqua mulſa dari iubet. Cleophãtus et diſſentericis ueteribus phyliſtion ĩ lacte coquit et ad ſtrãguriã dat radicis uncias q̃ttuor ex aqua hydropicis ſimiliter et epiſtoconicis et pleureticis et comitialibus: habentes eam feriri a ſerpentibus negãtur aut qui ante guſtauerint non lędi. Percuſſis impoĩtur cũ axungia: folia cõtra cruditates mandũtur. Orpheus amatoriũ ineſſe ſtaphilino dixit fortaſſis: quoniam uenerẽ ſtimulari hoc cibo certum eſt: ideo

conceptus adiuuari aliq prodiderũt. Ad reliq̃ ſatiua pollet: efficatior tamẽ ſilueſtris magisq; in petroſis nata. Semẽ ſatiuę quoq; cõtra ſcorpionũ ictus ex uino aut poſca ſalutare eſt. Radice eius circumſcalpti dentes dolore liberantur. Syria in ortis operoſiſſima. Indeq; ĩ prouerbiũ grecis multa ſyroꝝ olera.

SImillimã ſtaphilino herbam ſerit: quam alii gigidion uocant tenuius tamẽ & amarius eiuſdẽq; effectus eſt. Coctum crudũq; ſtomachi magna utilitate. Siccat .n. ex alto omnes humores eius.

SIſer erraticum ſimile ſatiuo ẽ & effectu. Stomachũ excitat faſtidium abſtergit ex aceto laſſerpitiatio ſũptũ aut pipere et mulſo uel ex garo urinã ciet ut opion credit & uenerem: In eadẽ ſentẽtia ẽ & diocles. Pręterea cordi euenire conualeſcentiũ aut poſt multas uomitiones perq̃ utilẽ. Heraclides contra argentum uiuũ dedit & ueneri ſubinde offenſantẽ ęgrisq; ſe recolligẽtibus. Hũc ẽſuis ideo ſtomacho uideri utile dixit: quoniam nemo edẽdo tres ſiſeres continuaret. Eſſe tamen utile conualeſcentibus & ad uitam tranſeuntibus. Satiui priuati ſuccus cum lacte caprino potus ſiſtit aluum.

ET quoniã plerosq; ſimilitudo nominum grecorũ confundit conteximus & de Syle: ſed hoc ẽ uulgatę notitię. Optimũ maſſiliense lato enim grano & fuluo ẽ Aethiopicũ nigrius. Creticũ odoratissimum omniũ. Radix iucundi odoris ẽ: ſemẽ eſſe & uultures dicuntur. Prodeſt homini ad tuſſim ueterẽ ruptã ac cõuulſam ĩ uino albo potum. Itẽ epiſtotonicis & iocineꝝ uitiis & torminibus & ſtrãguriis duarũ aut trium linguaꝝ mẽſura. Sunt & folia utilia quę partus adiuuẽt etiã quadrupedũ hoc maxime paſſi dicũtur ceruę pariturę illinitur & igni ſacro. Multũq; in ſummo cibo concoctionibus confert uel folio uel ſemine quadrupedũ quoq; aluos ſiſtit ſiue tritum potui infuſum ſiue mãdendo ſaleq; commãducatum boum morbis ſi contritũ infunditur.

INula quoq; a ieiunis Commanducata dentes confirmat ſi ut eruta ẽ terrã non attingat condita tuſſim emẽdat. Radicis uero decoctę ſuccus tineas pellit Sicate autẽ in umbra aut in farina tuſſi & conuulſis & inflationibus & arteriis medet. Venenatorum morſus abigit Folia ex uino lumborum dolori illiniuntur.

CAepę ſilueſtres nõ ſunt ſatiuę olfati ipſo delachrymationi & caligini medent magis uero ſucci iunctio ẽ. Somnũ etiã facere tradũtur & ulcera oris ſanare commãducate cum pane & Canis morſus uirides ex aceto illitę aut ſiccę cum melle & uino ita ut poſt diem tertium ſoluãtur. Sic & tritę ſanant toſte in cinerẽ epiforas. Multi poſuere cũ farina ordeacea & genitaliũ ulceribus ſucco et Cicatrices oculoꝝ & albuginęs & argenia inunxere & ſerpentium morſus & omnia uulnera cum melle. Item auriculaꝝ cũ lacte mulieꝝ in biſdẽ ſonitũ aut grauitatẽ emẽdant cũ adipe ãſerino aut cum melle ſtillauere & ex aqua bibendũ dederunt repẽte obmutescẽtibus. In dolore quoq; ad dẽtes colluẽdos iſtillauere & plagis beſtiaꝝ omniũ priuati ſcorpionũ alopetias fricuere & pſoras tuſſis cępas coctas dyſſentericis ueſcẽdas dedere et cõtra lũboꝝ dolores purgamẽta quoq; eaꝝ & excrementa in cinere illiniẽtes ex aceto ſerpẽtium morſibus in ipſas quoq; multipedes ex aceto. Reliqua ĩter medicos mira diuerſitas proximi utilia eſſe pręcordiis & concoctioni ĩflationẽq; & ſitim facere dixerunt Aſclepiadis ſchola ad colorẽ quoq; ualidum profici hoc cibo. Et ſi hũc ieiuni quotidie edãt firmitatẽ ualitudinis cuſtodiri. Stomacho utilẽ eſſe ſpiritus agitationẽ et uẽtrẽ mollire hemoroidas pellere ſubditas pro balanis Succum cum ſucco fęniculi cõtra incipientes hydropiſis mire proficere. Itẽ contra anginas ruta & melle excitari eiſdẽ letargicos Varro quę ſale & aceto piſa ẽ arefactaq; uermiculis nõ ĩfeſtari auctor eſt.

POtrum ſectiuum profluuia ſanguinis ſiſtit in naribus cõtrite eo obturatis uel

galla mixta aut mēta. Item ex abortu profluuia poto succo cum lacte mulierū Tussi etiam ueteri et pectoris ac pulmonis uitiis medetur. Illitis foliis sanat epiuctidas ita uocatur ulcus atiē bebetans & in angulo oculi ppetuo humore & manās. Quidam eodem nomine appellāt pustulas liuētes ac noctibus iquietātes. Et alia ulcera cum melle trito uel bestiaꝝ morsus ex aceto. Itē serpentium Aliorū uero uitia cum felle caprino uel pari mēsura mulsi stridores Cū lacte mulieris capitis dolores si ī nares funduntur dormituris ue in aurē duobus succi coclearibus uno mellis succus & ad serpentiū scorpionumq; ictus potus bibitur cū mero ad lumboꝝ dolores cum uino omnia potus. Sanguinē uero excreātibus & ptisicis distillationibus longis uel succus uel ex ipso cibus prodest. Item morbo regio uel hydropicis & ad renum dolores cū typsane succo acetabuli mēsura. Idē modus cū melle uuluas purgat. Aestur uero et contra uenena fungoꝝ imponitur et uulneribus uenerē stimulat sitī sedat ebrietates discutit. Sed oculorum aciē bebetare traditur. Inflationes quoq; facere quę tamē stomacho non noceāt uentremq; mollit uoci splendorem affert.

CApitato uero maiores ad eadē effectus sanguinē reiiciētibus succus eius cum caule at thuris farina uel acatia datur: hippocrates et sine alia mixtura dari iubet uulnasq; contractas aperiri putat fęcunditatē etiā fęminaꝝ hoc cibo augeri Cōtritum ex melle ulcera purgat tussim & distillationes thoracis pulmonis & arterię sanat uitia datum in sorbitione typsanę uel crudū prēter capita sine pane ita ut alterius diebus sumatur uel si pruruleta excreentur. Sic & uoci uel ueneri somnoq; multum cōfert capita bis aquā mutata cocta aluum sistunt et influctiones ueteres cortex decoctus illinitusq; inficit Canos.

ALlio magna uis magnę etiam utilitatis contra aquaꝝ & locorum mutationes serpentes abigit & scorpiones odore. Atq; ut aliqui tradidere & bestiarū oiūm ictibus medetur potu uel cibo uel illitu priuati contra hemoroidas cum uino reddit uomitū ac ne cōtra araneoꝝ aut muriū uenenatū morsum ualere miremur. Aconitū quod alio nomine perdalianchis uocat debellat. Itē hosciamum cōtra Canū morsus Inq; uulnera cum melle imponitur. Ad serpentium quidē ictus potum cū restibus suis. Efficacissime ex oleo illinitur attritisq; suis corpoꝝ partibus uel si uessica ituruerit: quin et suffitu eo euocari secundos partus existimat hippocrates Cinere eoꝝ cum oleo capitis ulcera manantia sanitati restituit. Suspiriosis coctū aliqui crudum dedere. Dyocles hydropicis cū cētauria aut in fico duplici ad euacuandā aluū: quod efficatius prestat uiride cū coriandro in mero potum Suspiriosis aliqui & tritum in lacte dederunt. Praxagoras & contra morbū regium uino miscuit & contra aluum in oleo & pulte sic illiniens Strumis quoq; antiqui & insanientibus dabat crudum Dyocles freneticis elixum contra anginas tritum imponit & gargarizare prodest. Dentium dolorē tribus capitibus in aceto tritis iminuit uel si decocta aqua colluātur addaturq; ipsum in caua dentiū. Auribus etiā instillatus succus cum adipe anserino phiturasis et prurigines potum. Tusum itē cum aceto et uitro compescit et distillationes cum lacte coctū uel tritum permixtum ue caseo molli. Quo genere et rauciātē extenuat uel ī pthysana aut fabę sorbitione. In totum autē coctū utilius ē crudo elixūq; tosto sic et uoci plus cōfert. Tineas et reliqua animalia interraneorū pellit in aceto mulso coctū Tenesino in pulte medetur. Tempoꝝ doloribus illitum elixū et pustulis coctum cum melle deinde tritū tussi cum adipe uetusto decoctū uel cum lacte aut si sanguis etiā excreetur uel pruruleta sub pruna coctum et cum melle pari modo sumptum Conuulsis et ruptis cū sale et oleo. Nā cū adipe tumores suspectos sanat extrahit fistulis uitia cum sulphure et resina etiā hyrundines cum pice lepras lichenas lēntigines exulcerat sanatq; cum origano uel cinis eius ex oleo et garo illitus Sic et sacros ignes sugillata aut liuētia ad colorē reducit combustū ex melle Credūt

& comitialem morbũ ſanari ſi quis eo in cibo utatur aut potione. Quartanas quoq; excutere potũ caput unũ cum laſſerpitii obolo ĩ uino auſtero. Tuſſim & alio modo acceptũ ſuſpiratioẽs quãtaslibet ſanat fractę ĩ coctũ fabę: atq; ita ĩ cibo ſumptũ donec ſanitatem reſtituat facit et ſomnos: atq; ĩ totũ rubicũdiora corpora uenerẽ quoq; ſtimulat cũ coriãdro uiridi tritũ potũq; in mero. Vitia eius ſunt quod oculos hebetat. Inflatioẽs facit ſtomachũ lędit Copioſius ſumptũ ſitim gignit. Cętero cõtra pituitã et galline et gallinaceis prodeſt mixtũ farrre in cibo iumẽtis urinam reddere atq; nõ torqueri tradũt ſi eo trito natura tangat.

LActucę ſponte naſcentis primũ ẽ genus eius quam caprinam uocãt qua piſces ĩ mare deiecta protinus necãtur qui ſunt ĩproximo huius lac expiſſatũ mox ĩ aceto põdere obolo⁊ duum abiecto aquę riuo cyato hydropicis datur. Caule uero et foliis contuſis aſpero ſale nerui ĩciſi ſanãtur. Eadẽ trita ex aceto collutos matutiõ bis mẽſe dentes dolorẽ prohibet. Alte⁊ genus eſt quod gręci eſapon uocãt huius folia trita cũ polenta illita ulceribus medẽtur: hęc in aruis naſcitur. Tertiũ genus in ſiluis naſcens iſatim uocãt: huius folia trita cũ polenta uulneribus proſunt quarto ĩfectores lanarũ utuntur: quod ſiluaticũ uocant ſimileq; lapato ſilueſtri foliis niſi quod plura habẽt & nigriora. Sanguinẽ ſiſtit phagadenas & putreſcentia ulcera quę ſerpunt ſanat. Itẽ tumores ante ſuppurationẽ contra ignẽ ſacrum radice uel foliis prodeſt ad lienes pota hęc propria ſingulis. Conuiuia autem ſponte naſcentibus candor caulis interdum cubitali longitudine tyrſo & foliis ſcabris. Ex his rotunda folia & breuia habentem ſunt qui heracleam uocent: quoniam accipitres ſcalpendo eam ſuccoq; oculos tingendo obſcuritatẽ cum ſenſere diſcutiant. Succus omnibus candidus uiribus quoq; papaueri ſimilis carpitur per meſſes inciſo caule cõditur fictili nouo ad multa pręclarus Sanat omnia oculo⁊ uitia cum lacte mulie⁊ arcet manubiculas cicatrices aduſtionesq; õnes pręcipue caligines. Imponitur etiã oculis in lana contra epiforas. Idẽ ſuccus aluum purgat ĩ poſca potus ad duos obolos ſerpẽtium ictibus medetur in uino potus & folia tyrſusq; triti ex aceto bibuntur. Vulneri illiniuntur maxime contra ſcorpionum. Verũ contra phalangia Commixto uino & aceto. Aliis quoq; uenenis reſiſtunt exceptis quę ſtrangulando necant aut his quę ueſticę nocẽt. Item pſinutheo excepto. Imponuntur & uentri ex melle atq; aceto ad detrahẽda uitia alui urinę difficultates ſuccus emẽdat. Cratenas cum & hydropicis obolis duobus ĩ aceto cyato uiridari iubẽt. Quidam & e ſatiuis colligũt ſuccum minus efficaci. Peculiares earũ uires pręter iam dictas ſomnũ faciendi uenerẽq; inhibendi eſtum refrigerandi ſtomachum purgandi ſanguinẽ augendi. Necnõ paucę reſtant: quoniã & iflatioẽs diſcutiunt ructusq; lenes faciunt. Concoctiones adiuuãt. Cruditatẽ ipſę nunq; faciũt nec ulla res maiorẽ in cibis auiditatẽ incitat ibibetq; eadẽ in cauſa alterutra modus ẽ. Sic & aluum copioſiores ſoluunt modice ſiſtunt lenticiã pituitę digerũt: atq; ut aliq tradiderunt ſenſus purgant Stomachos diſſolutos utiliſsime adiuuant. Vrinę uſus et oxipor obolis aſperitatẽ addito dulci ad acramẽtum aceti tẽperãtes. Si craſſior pituita ſit ſtillito aut uino abſentite. Si & tuſſis ſentiatur iſopite admixto. Danturq; cęliacis cũ intubo erratico & ad duritiã pręcordio⁊. Dantur & melanconicis candidę copioſiores & ad ueſtice uitia: Praxagoras & diſſentericis dedit Ambuſtis quoq; pſunt recentibus priusq; puſtulę fiant cum ſale illitę Vlcera etiã quę ſerpũt cohercent iitio cum aſſonitio mox ĩ uino tritę igni ſacro illiniũtur Cõuulſa & luxata caulibus tritis cũ polẽta ex aq; frigida leniũt Eruptioẽs papula⁊ ex uiõ polẽta. Incolerã quoq; coctas patellis dederũt Ad quod utiliſsimi q; maximi caules & amari quidam lacti infundũt & deferuefacti hi caules & ſtomacho utiliſsimi traduntur ſi cum ſomno. Satiua maxime lactuca & amara lactẽsq; quã herodiã uocauimus. hoc lac & oculorũ claritati cũ muliebri lacte utiliſsimũ eſſe pręcipitur dũ tempeſtiue capiti ungantur.

Oculorum quoq; uitiis quę frigore in his facta sunt. Miras & alias inuenio laudes thoracis uitiis prodesse non secus q̃ abrotanũ cũ melle attico purgari & fęminas hoc cibo. Semẽ satiuaꝫ cõtra scorpiones dari semine trito ex uino poto & libidinũ imaginationes ĩ somno compescit tẽtãtes aquas nõ nocere lactucam edentibus quidam tamẽ frequentiores in cibo officere claritati oculorum tradiderunt.

NEc beta sine remediis est utraq; siue candida siue nigra. Radix recẽs & madefacta suspensa funiculo contra serpentium morsus efficax esse dicitur Candida beta cocta & cum allio cruda sumpta contra tineas. Nigrę radices ĩ aqua coctę prurigine tollunt atq; ĩ totum efficatior esse traditur nigra. Succus eius capitis dolores ueteres & uertigines. Item sonitũ aurũ sedat infusus his. Ciet urinã medetur dyssentericis iniecta & morbo regio. Dolores quoq; dentiũ sedat illitus succus & cõtra serpẽtium ictus ual&: sed huic radici dũtaxat expressus. Ipsa uero decocta pernionibus occurrit Albę succus epiphoras sedat fronte illita aluminis paruo admixto ignem sacrũ sine oleo trita licet adustis medetur & cõtra eruptiones papulaꝫ cocta. Eadẽ cõtra ulcera quę serpunt illinitur & allopecias cruda & ulceribus quę ĩ capite manãt. Succus eius cum melle naribus inditus caput purgat. Coquitur & cum lenticula addito aceto ut uentrem molliat. Validius cocta fluctuationes sistit stomachi & uentris.

ESt & beta siluestris quam limonion uocant alii neuroiden multo minoribus tenuioribusq; ac densioribus foliis. xi. sępe cauliũ huius folia ambustis utilia semen acetabuli mensura dyssentericis prodest. Aquę e radice coctę maculas uestium elui dicunt Itẽq; mẽbranarũ.

INtubi quoq; non extra remedia sunt. Succus eorum cũ rosaceo & aceto capitis dolores lenit. Idẽq; cũ uino potus iocineris & uessicę & epiphoris ĩpoitur. Eraticum quidam apud nos ambulam appellauere. In ęgypto Cicorium uocant quod siluestre sit Satiuum autem serim quod est minus & uenosius.

CIcorium refrigerat ĩ cibo sumptũ & illitũ collectiones Succusq; decocti uẽtrẽ soluit. Iocineri & renibus et stomacho prodest. Itẽ si ĩ aceto decoquatur urinę tormĩa discutit. Itẽ morbũ regiũ emulso si sine febri uessicã adiuuat. Mulieꝫ purgationibus quidẽ decoctum ĩ aqua adeo prodest ut & mortuos partus trahãt. Adiciunt etiam magi si succo tocius cum oleo punctos fauorabiliores fieri & quę uelit facilius impetrari. Quod quidã propter singularẽ salubritatẽ aliqui chreston appellãt. alii panacration & siluestre genus Alii hedimorda uocãt latioris folii stomachum dissolutũ astringit cocta crudaq; sistit aluum & dyssintericis prodest magis cum lẽte rupta & conuulsa utroq; genere iuuantur. Itẽ quibus genitura ualitudinis morbo effluat.

SEris et ipsa lactucę simillima duum geneꝫ est siluestris melior nigra est ęstiua deterior hyberna & candidior utraq; amara stomacho utilissimę et pręcipue quem humor uexat. Cum aceto in cibo refrigerat uel illite: discutiuntq; et alias q̃ stomachi cum polẽta siluestrium radices stomachi causa sorbẽtur et cardiacis illiniuntur super sinistram mammã et ex aceto omnes hę et podagricis utiles et sanguinẽ reiciẽtibus Item quibus genitura fluat altero dieꝫ pote petronius diodotus qui andologomena scripsit ĩ totũ damnauit seriã multis modis argues. Sed alioꝫ omniũ opinio resistit.

BRassicę laudes longũ est exequi Cum et chrisippus medicus priuatĩ uolumẽ ei dicauerit per singula mẽbra hominis digestum et dyocles ãte omnes autẽ pythagoras eum nõ partius celebrauerit. Cuius sententiam uel eo diligẽtius persequi par est ut noscatur qua medicina usus sit annis sexcẽtis. In tres species diuisere eã graeci

antiquissimi Crispā quam selinda uocauerunt a similitudine foliorū apii stomacho utilem aluum modice mollietem Alterā elyam latis foliis e caule exeūtibus. Vnde caulodē quidam uocauere nullius in medicina mōēti. Tertia est proprie appellati carambe tenuioribus foliis & simplicibus densissimisq; amarior sed efficacissima. Cato crispā maxime probat deinde leuē grandibus foliis caule magno prodesse tradit capitis doloribus oculorum caligini sintillationibusq; uel stomachi pręcordiis. Crudam ex aceto & melle Coriādro ruta menta laseris radicula sumptam acetabulis duobus matutino tantamq; esse uim ut qui terat hęc ualidiorē fieri sentiat. Ergo uel cum uino tritā sorbendā uel ex olei ītinctu sumēdam podagrę autē morbisq; articularibus illini cum ruta Coriādro & salis mica ordei farina. Aqua quoq; eius decocta neruos articulosq; mire iuuari si foueāt uulnera & recētia & uetera etiā carcinomatą quę nullis aliis medicamētis sanari possiunt foueri prius aqua calida iubet ac bis detritā imponi. Sic etiā fistulas eluxatas & tumores euocari: quousq; discuti opus sit. In somnia etiam uigiliasq; tollere decoctam si ieiuni edant q̄ plurima ex oleo & sale. Tormina si decocta iterū decoquatur addito oleo & sale Cumino polēta si ita sumat sine pane magis profuturā. Inter reliqua bilē detrahit per uinum nigrū pota. Quin et urinā eius qui brassicā ederit asseruari iub& calefactāq; neruis remedio esse. Verba ipsius subiciā ad exprimēdam sentenciā. Pueros pusillos si laues ea urina nunq̄ debiles fieri. Auribus quoq; ex uiō succū brassicę tepidū istillari suadet. Idq; etiā tarditati audientium prodesse asseuerat & in petigines eadē sanari sine ulcere. Grecorum quoq; opiniones tam & Catonis causa poni conuenit In his dumtaxat quę ille pretermisit biles detrahere nō percoctam putāt. Itē aluum soluere eadēq; bis cocta sistere uiō aduersari ut Inimicā uitibus ātecedēte ī cibis cauere ebrietatē postea sumpta crapulā discuti hunc cibum & oculorū claritati cōferre multū. Succo uero crude angulis uel tantum tactis cum attico melle plurimū facile concoq ciboq; eo sensum purgari Erasistrati sebola clamat nihil esse utilius stomacho neruisq; ideo paralyticis & tremulis dari iub& & sanguinem excreantibus hippocrates cęliacis & dyssintericis bis coctā cum sale. Itē ad tenesmon & renū causas lactis quoq; ubertatem puerperis hoc cibo fieri iudicās & purgationē fęminis crudi quidē caules si mādātur partus quoq; emortuos pellūt. Apollodorus aduersus fungorū uenena semen aut succū bibendū censet phylistion epistbonicis succū ex lacte caprino cum sale & melle inuenio & a podagra liberatos edēdo eā decocteq; ius bibēdo hoc et cardiacis datū & comicialibus morbis addito sale. Itē spleneticis ī uino albo p dies .xl. ictericis nec nō et freneticis raucis crude succū gargarizandū bibendūq; demōstrat. Contra uero singultus cum Coriādro et aneto melle ac pipe et aceto. Illitā quoq; pdesse iflatioibus stomachi. Itē serpentiū ictibus et sordibus ulceribus uel ipsa aqua cū ordeacea farina succum cum aceto uel cum fęno gręco. Sic aliqui articulis podagrisq; imponunt. Epinictidas et quicqd aliud serpat ī corpore imposita leuat Itē repentinas caligines has & si mādit ex aceto fugillata uero & alios liuores pura illita lepras et psoras cū alumine rotūdo ex aceto sicq; & fluentes capillos retinet. Epicharimus testiū et genitaliū malis hanc utilissime imponi asserit efficacius eādem cum faba trita. Itē cōuulsis cū ruta contra ardorē febriū ī stomachi uitia Semina et ad secundas et muris aranei morsus foliorū aridorū farina alterutra parte exinauit. Ex omnibus brassicę generibus suauissima ē quinia et iutilis habetur difficilis ī coquēdo et reibus cōtraria. Illud quoq; omittēdū nō ē aquā decocte ad tot usus laudatā fecere humi effusam stirpium brassicę aridorū Cinis ītēr caustica ītelligit ad coexenditinm dolores cū adipe uetusto ac cum lasere et aceto. Itē psylotio euulsis illitus pilis nasci alios ꝓhibet. Bibitur et cū oleo suffer uefactus uel per se elixus ad conuulsa et rupta ītus lapsosq; ex alto. Nulla ergo sunt crimina brassicę: Imo uero apud eosdem animę grauitatē facere dentibus et gingiuis nocere et ī egypto ꝓpter amaritudinē nō ē.

Silueſtris ſiue erraticę immenſos plus effectus laudat Cato adeo ut aride quoq; farina ĩ olfatorio collectã uel odore tãtũ naribus rapto uitia earũ grauedĩnẽ ſanari affirmet. Hanc alii petream uocant Inimiciſſimam uino quia pręcipue uites fugiat aut ſi nõ poſſit fugere immoriatur. Folia habet bina rotũda parua leuia plãtiſ oleris ſimilior. Candidior ſatiua & hirſutior: hanc iflationibus mederi medãcinalis quoq; ac uulneribus recentibus cũ melle ita ne ſoluantur ante diẽ Septimũ ſtrumis fiſtulis ĩ aqua cõtritam chriſippus auctor eſt & alii uero cõpeſcere mala corporis quę ſerpant quę nomas uocãt. Itẽ excreſcentia abſumere. Cicatrices ad planum redigere oris ulcera & tonſillas manducata & coctam ſucco gargarizato cũ melle tollere. Item pſoras & lepras ueteres ipſius tribus partibus cũ duabus alumis in aceto acri illitis epicharmus ſatis eã extra cõtra Canis rabioſi morſum imponi melius ſiccum laſere et aceto acri. Necari quoq; canes ea ſi detur cum Carne. Semen eius toſtũ auxiliatur contra ſerpẽtes fungorũq; uenena ĩ tauri ſanguine Folia cocta ſpleneticis ĩ cibo data et cruda illita cum ſulfure & uitro proſunt. Itẽ mammarũ duritie radicũ Cinis uuae ĩ faucibus tumenti tactu medetur & parotidas cum melle illitus reprimit Serpentiũ morſus ſanat uirium braſſicę unũ & magnum argumentum addemus & mirabile. Cruſtę ſi occupent intus uaſa omnia ĩ quibus aquę feruent ut non ſit eas auellere ſi braſſica ĩ his decoquatur abſcedũt.

INter ſilueſtres braſſicas & lapſana eſt pedalis altitudinis irſutus foliis ſinapi ſimillimis niſi candidior eſſet flore. Coquitur in cibo aluum leuiter emollit.

MArina braſſica uehemẽtiſsime ex omnibus aluum ciet. Coquitur ꝓpter acrimoniã cũ pingui Carne ſtomacho inimiciſsima.

SCillarum in medicina alba ẽ quę maſculus fęmina nigra. Scilla quę cãdiſsima fuerit utiliſsima erit huic aridis tunicis direptis: quod reliquũ e uino cõſecutũ eſt ſuſpenditur lino modicis interuallis: poſtea arida fruſta ĩ caduin aceti q̃ aſperrimi pendentia ĩmerguntur ita ne ulla parte uas contingant hoc fit ante ſolſticiũ diebus .xlviii. gypſo deinde oblitus cadus ponitur ſub tegulis totius diei ſolẽ accipiẽtibus poſt eum numerũ dierũ tollitur uas ſcylla eximitur acetũ trãſfunditur hoc clariorem oculorum aciẽ facit. Salutare eſt ſtomachi laterumq; doloribus ſumptũ binis diebuſ ſed tanta uis eſt ut auidius hauſtũ extiẽte animę memẽto aliquã ſpetiẽ prębeat. prodeſt & gingiuis & dentibus uel per ſe Commãducata tineas & reliqua uentris animalia pellit ex aceto & melle ſumpta linguę quoq; recens ſubiecta pręſtat ne hydropici ſitiant. Coquitur pluribus modis in olla quę conniciatur ĩ clibanum aut furnum uel adipe aut luto illitã uel fruſtatim ne patinis & cruda ſiccatur. Deinde conciditur Coquiturq; ĩ aceto. Tũ ſerpentiũ ictibus imponitur toſta quoq; purgatur & mediũ eius iterũ in aqua coquitur. Vſus ſic coctę ad hydropicos urinã ciendã tribus obolis cum melle & aceto pote. Itẽ ſpleneticos & ſtomatichos ſi nõ ſentiant ultus quibus innatet cibus. Ad tormina regios morbos Tuſſim ueterem cum ſuſpirio diſcutit. Et foliis ſtrumas q̃drimis ſoluta diebus furfures capitis & ulcera manãtia Illita ex oleo cocta. Coquitur & in melle cibi gratia maxime uti coctionem facias Sic & interiora purgas. Rimas pedum ſanat in oleo cocta et mixta reſinę. Semẽ eius lumborũ dolori & melle impoĩtur. pythagoras ſcyllã in limine quoq; Ianuę ſuſpẽſam contra maloꝝ medicamẽtorum ĩtroitũ pellere tradit.

CEterum bulbi ex aceto et ſulphure uulneribus in faciẽ medentur p ſe uero triti neruorũ Contractionem & ex uino prurigines cum melle. Canum morſibus Eraſiſtrato placet cum pice ſanguinẽ Idẽ ſiſtere eos tradit illitos cum melle. Alii ſi e naribus fluat Coriãdꝝ & farinã adiciunt. Theodorus et lichenas ex aceto bulbis curat erumpentia in capite cum uino auſtero aut ouo. Et bulbis epiforas itidẽ illinit & ſic tu lippitudini media eorum uitia quę ſunt in facie coꝝ rubentes maxime in ſole

cum melle illiti & cũ uitro emẽdãt lẽtiginem cũ uino aut Cucumi cocti uulneribus quoq; mire prosunt per se.aut ut damion ex mulso si quinto die soluãtur. Iisdem & auriculas fractas curat et testiũ pituitas.In articulor doloribus miscent farinã i uino coctam uentri illiti duritiã precordior emolliũt.Dyssentericis i uino ex aqua celesti temperato dantur ad conuulsa intus cũ silphio pipulis fabę magnitudine ad sudorẽ tonsi illiniũtur neruis utiles:ideo & paralyticis dãtur iuxta in pedibus qui sunt ruffi ex his citissime sanant cum melle & sale.Ventrẽ maxime megarici stimulãt. Ottẽsibus pastum cum sapa aut passo sumpti. Siluestres iterranear plagas & uitia cum silphio pillulis deuoratis sedant:horum semẽ contra phalangia bibitur in uino. Ipi ex aceto illiniuntur contra serpentiũ ictus. Semẽ antiqui bibẽdũ isanientibus dabãt Flos bulbor tritus crurũ maculas uarietatesq; igni factas emẽdat. Dyocles hebetari oculos ab his putat. Elixos assis minus utiles esse:Aduicit & difficile concoq uniuseuiusq; nature.

BVlbinẽ greci uocant herbã paruis foliis rubicundo bulbo: hęc traditur uulneribus mire utilis dũtaxat recẽtibus.

BVlbus quem uomitoriũ uocant ab effectu folia habet nigra cęteris longiora.

VTilissimus stomacho cibus asparagi ut tradunt Cumino quidẽ addito Inflationes stomachi colliq; discutiunt.Idẽ oculis claritatẽ afferunt uentrem leuiter molliunt pectoris & spinę doloribus itestinorq; uitiis prosunt. Vino cõcoquuntur addito ad lumborum & renum dolores semẽ trium pondere oboloꝝ parte Cumini bibitur.Venerẽ stimulant.Vrinã cient utilissime pręterq; uessicã exulcerant.Radix quoq; predicatione plurimorũ trita i uino albo pota calculos quoq; exturbat lũborũ & renum dolores sedat.Quidam et ad uuluę dolorẽ radicem cum uino dulci ppinãt Eadem in aceto decocta contra elephantiam proficit.Asparago trito ex oleo punctũ pungi ab apibus negãt.

SIluestrem asparagũ aliqui corrudã aliqui libicum uocant .Attici ormini huius ad supradicta omnia efficatior uis & cãdidiori maior regium morbũ extenuat. Veneris causa aquam eor decoctã bibi iubẽt ad eminam. Idẽ & semẽ ualet cũ aneto tritũ ternis utriusq; obolis datur & ad serpentiũ ictus succus decoctus.Radix quoq; miscetur radici naratri iter efficacissima auxilia si sanguis per urinã reddatur. Semẽ asparagi & appii & Cumini ternis obolis i uino cyatis duobus chrisippus dari iubet Sic & hydropicis cõtrariũ esse quãuis urinã moueat docet.Item ueneri uessice quoq; nisi coctum aqua: que aqua si cãibus detur occidit eos in uino decocte radicis succus si ore contineatur dẽtibus mederi.

APpio gratia in uulgo est .Nanq; rami largis portionibus per rura innatãt & in Condimẽtis peculiarem gratiam habent.Pręterea oculis illitum cum melle ita ut subinde foueantur feruenti succo decocti aliusq; mẽbror epiphoris per se tritum aut cum pane uel polẽta impositũ mire auxiliatur.Pisces quoq; si egrotent i piscinis appio uiridi recreantur.Verum apud eruditos nõ aliud erutum terra in maiori sententiarum auctoritate est distinguitur sexu chrisippus feminã esse dicit crispioribus foliis & duris crasso caule sapore acri & feruido Dionysius marẽ nigriorẽ breuioris radicis uermiculos gignentẽ Amborr neutrum ad cibos admittendum. Immo oio nephas.Nam id defunctorum feralibus epulis dicatum.Ipsius quoq; uisus claritati inimicum caule feminę uermiculos gigni. Ideoq; eos qui ederint sterilescere mares feminas ue In puerperis uero ab eo cibo Comitiales fieri qui hauriunt ubera.Innocentiorẽ tamẽ esse marẽ eaq; causa est ne inter nefastos frutices damnetur. Mãmarũ duritiam impositis foliis emollit suauiores aquas potui i coctũ pręstat succo maxiẽ radicis cum uino lumborr dolores mitigat eodẽ iute istillato grauitatẽ auriũ Semẽ urinam ciet et menstrua ac secundas partus.Et si foueantur semine decocto fugillata

reddit colori. Cum ouī albo illitum aut ex aqua coctum potumq; renibus medetur. In frigida tritum oris ulceribus. Semē cum uino uel radix cum ueteri uino uessicę calculos frangit semē datur & arquatis ex uino albo.

APpiastrū byginus quidē mellisophilon appellat: sed īconfessa damnatione est uenenatū ī sardinia. Contexenda enī sunt omnia ex eodē nomine apud grēcos pendentia.

OLosatrum quod hypposelinum uocant aduersatur scorpionibus poto semiē tormīnibus interraneis medetur. Idē difficultatibus urinę. Semē eius decoctū ex mulso. Radix eius in uino decocta calculos pellit & lumborum ac lateris dolores Canis rabiosī morsibus potū & illitū medetur Succus eius algentes calefacit potus

Vartum genus ex eodem faciūt aliqui orthoselinon alio furtice recto semine Cumino simile mēstruis & urine efficax.

HElyoselino uis priuata contra araneos. Sed de oreoselino fęminę purgāt̄ auino

ALio genere petrosilinon quidā appellant in saxis natum prēcipuū ad uomicas coclearibus binis succi additis in cyatum marrubii succum atq; ita calidę aquę tribus cyatis.

ADdidere quidam oposelinum differens breuitate caule satiuo & radicis colore ruffo eiusdem effectus preualere contra serpentes potum & linitum.

OCimum quoq; chrisippus grauiter īcrepuit inutile stomacho urinę oculorum quoq; claritati. Prēterea īfamiam facere & letargicos & iocineris uitia. Ideoq; capras id aspernari hominibus quoq; fugiendum cens&. Adiciūt quidā tritum si operiat̄ lapide scorpionē gignere commāducatum & in sole positū uermes. Affirmat uero si eo die feriatur quispiā a scorpione qui ederit otimum sanari non posse. Quinimo tradunt aliqui manipulo ocimi cū Cancris .x. marinis uel fluuiatibus trito Cōueire ad eum scorpiones e proximo omnes Dyodorus in entericis etiam pediculos facere ocimi cibum. Secuta ętas acriter defendit. Nam id esse capręas nec minus q̄ mentam et rutam & scorpionum terrestrium ictibus marmorumq; uenenis mederi ex uino addito aceti exiguo usu quoq; compertum deficientibus ex aceto odoratū salutarem esse. Item letargicis & īflamatis refrigerationi illitum capitis doloribus cum rosaceo aut myrteo aut aceto. Item oculorum epiphoris impositum ex uino stomacho quoq; utile. Inflationes ructum ex aceto dissoluere sumptum aluū sistere impositū urinā ciere. Sic & morbo regio & hydropicis prodesse etiā colericis distillationēs eo stomachi inhiberi. Ergo & cęliacis philistio dedit & coctū dissentericis & contra plistoīcū Aliqui & ī tenesino & sanguinē excreantibus in uino duritiamq; prēcordiorū illinit̄ mammis extinguitq; lactis prouēctum. Auribus utilissimū Infantium prēcipue cū adipe anserino. Semē tritum & haustū naribus sternutamēta & distillationes quoq; capitis illitum. Vuluas purgat in cibo ex aceto uerucas mixto eramēto sutorio tollit uenerē stimulat. Ideo etiam equis asinisq; admissure tempore ingeritur.

SIluestri ocimo uis efficatior ad eadē omīa peculiaris ad uitia quę uomitioībus crebris contrahuntur uomicisq; uuluę bestiarum morsu radice efficacisssma.

ERucę semē scorpionum uenenis & muris araneiq; medetur. Bestiolas omnes innascentes corpori arc& uitia cutis in facie cum melle illita lentigines ex aceto cicatrices nigras reducit ad Candorē cum felle bubulo. Aiunt uerbera subituris potā ex uino duritiā quādam contra sensum induere. In cōdiendis obsoniis tāta est suauitas ut grēci euxomon appellauerint. Putant subtrita eruta si foueantur oculi claritatem

restitui Tussim infantiũ sedari. Radix eius in aqua decocta fracta ossa extrahit. Nam de uenere stimulãda diximus tria folia silueſtris erucę sinistra manu decerpta et trita in aqua mulsa si bibantur.

Contrario nasturciũ uenerẽ inhibet animũ exacuit ut diximus duo eius genera aluum purgat detrahit bilẽ potum in aqua .x. denariorꝫ pondere cum lomento strumis illitum opertumq; brassica pręclare medetur. Alterꝫ est nigrius quod capitis uitia purgat uisum clarificat commotas mẽtes sedat ex aceto sumptum bilẽ ex uino potum uel cum fico sumptum tussim ex melle si quotidie ieiuni sumant. Semen ex uino omnia inteſtinorum animalia expellit efficatius addito mẽtastro prodest & contra suspiria & tussim cum origano & uino dulci pectoris doloribus decoctum ĩ lacte caprino panos discutit cum pice extrahitq; corpori aculeos et maculas. Illinitur ex aceto contra carcinomata. Adiicitur ouorum album & lienibus illinitur ex aceto. Infantibus uero e melle utilissime. Sextius adiicit hoc serpẽtes fugare Scorpioibus resistere Capitis dolori contraire contritum allopetias emendare.

Addito sinapi grauitatẽ auriũ trito imposito auribus cũ fico dentium dolores infuso in aures succo pruriginẽ & ulcera capitis cũ adipe ãserino furunculos cõcoqt cum fermẽto carbunculos ad supputationẽ pducit & rumpit. Phagadenas ulcerum expurgat cum melle. Coxendicibus & lumbis cũ polẽta ex aceto illinitur. Itẽ lichen unguibus scabris: quippe natura eius caustica est. Optimum autẽ babilonium. Silueſtri autẽ ad omnia ea effectus maior.

In pręcipuis autẽ medicaminibus rutę est ratio satiuę folia ramis fruticosiora, Silueſtris horrida ad effectũ est & ad omnia acrior succus exprimitur tonsa ea ex aspsa modice aqua & ĩ pyxide cypria asseruatur hic copiosior datus ueneni noxã obtin& Macedonię maxime iuxta flumẽ anacimum miꝫq; cicutę succo extinguitur adeo etiã uenenorꝫ uenena sunt Cicutę Succus prodest manibus colligẽtiũ. Rutam cętero inter pruna ĩmiscetur antidotis pręcipueq; gallatica quęcũq; autẽ ruta aut p se pro antioloto ualet foliis tritis & ex uino sumptis cõtra aconitum maxime & uiscũ Itẽ fungos siue in potu detur siue in cibo. Simili modo contra serpentium ictus ut pote cum mustele dimicaturę cum his rutã prius edendo se muniant & ual& contra scorpionũ ictũ & araneorꝫ apũ scarabeorꝫ uesparũ aculeos & tantaridas ac salamandras Canisue rabiosi morsus acetabuli mẽsura Si succus e uino bibitur & folia trita uel cõmanducata ĩponũtur cum melle ac sale uel cum aceto et pice decocta succo uero perunctos etiã habẽtes negãt feriri ab his maleficiis. Serpentes quoq; si uratur ruta nidorẽ fugere. Efficacissima tamẽ est silueſtris radix cũ uino sumpta: eadẽq; dicitur esse efficatior sub clino potã. Pythagoras & ĩ hac marẽ minoribus berbaceiq; coloris foliis a femina discreuit etiã latioribus foliis & colore. Idẽ oculis noxiã putauit falso quoniã scalptores & pictores hoc cibo utũtur oculorꝫ causa cum pane quoq; uel nasturcio satiue silueſtri propter uisum & ut aiunt multi succo cũ melle attico inuncti discusserũt caligines uel cũ lacte mulieris puerꝫ enixe uel puro succo ãgulis oculorũ tactis. Epiphoras cũ polẽta ĩposita lenit. Item capitis dolores pota cum uino aut cũ aceto & rosaceo illita. Si uero sint cephalia cũ farina ordeacea & aceto eadem cruditas discutitur. Mox & inflamationes dolores stomachi ueteres uuluas aperit corrigitq; conuersas illita ĩ melle toto uentre & pectore hydropocis cũ fico & decocta ad dimidias partes pota ex uino. Sic bibitur & ad pectoris dolores laterumq; & lumborum tussim suspiria pulmorꝫ Iocinerũ renũ uitia horrores frigidos ad crapulę grauediẽs decoquũtur folia poturis et in cibo uel cruda uel decocta cõditaue prodest. Itẽ tormi/nibus ĩ Isopo decocta et cũ uino. Sic et sanguinẽ sistit iteriorẽ et nariũ indita tussim. Sic et collutis dẽtibus prodest. Auribus quoq; in dolore succus ĩfunditur custodito ut diximus modo silueſtri. Contra tarditatẽ uero sonitũq; cum rosaceo uel cũ laureo

oleo aut Cumino & melle. Succus & freneticis & ex aceto trite istillatur in tẽpora ad cerebrum. Adiecerunt aliqui & serpillum & lauꝫ illiniẽtes capita & colla. Dederunt et letargicis ex aceto olfaciẽdum. Dederunt Comitialibus bibendũ decocte succum i cyatis. iiii. ante accessiones: quaꝫ frigus itollerabile est. Aligiosisq; cruda dari in cibo urinã quoq; uel cruẽtam pellit. Fẽminarũ etiã purgationes secundasq; etiã emortuos partus ut hippocrati uidet̃ ex uino dulci nigro pota. Itaq; illitam & uuluaꝫ causa et sufire iubet. Dyocles & cardiacis imponit ex aceto et melle cũ farina ordeacea et cõtra ilium decocta farina i oleo & uelleribus collecta. Multi uero contra pruriculẽtas excreationes siccẽ dragmas duas sulphuris unam et dimidiam summi censent et contra cruentas ramos tres i uino decoctos. Datur & dissentericis cum caseo i uino cõtrita: dederunt & cum bitumine ifrictã potioni propter anhelitum ex alto lassis seminis tres untias olei libra uiniq; sextario. Illinitur cum oleo coctis foliis partibus quẽ frigus aduserit. Si urinam mouet ut hippocrati uidetur mirũ est quosdam dare cõtra incontinẽtiã urinẽ psoras & lepras cũ melle & alumine illita emẽdat. Itẽ utiligines uel rugas strumas et similia cũ hyrcino & adipe suillo ac taurino scaeuo ignẽ sacrũ ex aceto & oleo uel psimitio Carbunculum ex aceto non nulli laserpitium una illini iubent sine quo epinictidas pustulas curant. Imponũt et mãmis turgẽtibus decoctã et pituitae eruptionibus cum cera. Testiũ uero epiforis cũ ramis laureẽ teneris adeo peculiaris est i uisceribus his effectus ut silueſtri ruta cum axungia ueteri illitos ramices sanari probant. Fracta quoq; mẽbra semine trito cũ cera imposito. Radix rutẽ sanguine oculis suffusum & toto corpore Cicatrices ac maculas illita emẽdat. Ex reliquis quoq; quẽ tradũtur miꝫ esse cõferuẽtem rutẽ naturam esse cõueniat. Fasciculũ eius in rosaceo decoctum addita uncia aloes peruncti sudorem reprimere. Itemq; generationes impediri hoc cibo. Ideo pro fluuio genitali datur & uenerẽ crebro per somnia imaginantibus. Prẽcauẽdũ est grauidis abstineãt hoc cibo: necari enĩ partus inuenio. Eadẽ ex omnibus satis quadrupedũ quoq; morbis in maximo usu est siue difficiles spirantibus siue cõtra maleficoꝫ animalium ictus ifusa per nares ex uino. Aut si sanguisuga exhauserit ex aceto et quocunq; i simili morboꝫ genere ut i boine temperato.

MEntastrum silueſtris mẽta ẽ differens spẽtie folioꝫ quasi figura ocimi pulegii colore propter quod quidã silueſtre pulegiũ uocant: his commãducatis & impositis sanari elephantiã sicut magnipõpeii ẽtate fortuito cuiusdã experimẽto ꝓpter pudorem i facie illita cõpertum est. Eadẽ illiniuntur bibunturq; aduersus scorpioẽs cum sale oleo & aceto. Itẽ aduersus serpẽtiũ ictus dragmis duabus in uini cyatis duobus. Itẽ aduersus scolopendras uis decocti. Aduersus omnia uenena seruãtur folia arida ad farinẽ modũ substratum uel accensum. Fugat & scorpiones: potus fẽminas purgat sed partũ necat ruptis cõuulsisq; e partu orthopnoicis eis torminibus colericis efficacissimũ. Itẽ lumbis podagris impositũ. Succus auribus uerminosis istillat̃ in regio morbo bibitur. Strumis illinitur. Omnia ueneris inhibet. Tineas pellit ex aceto potum contra pruriginem ex aceto infunditur capiti in sole.

MEntẽ ipsius odor animũ excitat & sapor auiditatẽ in cibis. Idem i mammarum mixtura familiaris ipse accersere aut coire deseriq; lac non patiatur. Quare & lactis potionibus additur & ne coagulati potu strãgulentur data in uino aut mulso. Eadẽ ui resistere et generationi creditur cohibendo genitalia dẽsari eẽq; maribus ac feminis. Sistit sanguinẽ et purgationes fẽminarũ inhibet cum amulo ex aqua pota cẽliatorũ impetus sine ratioẽ et uomicas uuluẽ curat. Illa iocineꝫ uitia ternis obolis ex mulso datis. Itẽ sanguinẽ excreantibus in sorbitione. Vlcera in capite infantũ mire sanat. Arterias humidas siccat et astringit pituitas corruptas purgat in mulso et aqua uoci succus sub certamine utilis dumtaxat et qui gargarizatur una tumẽte adiecta ruta et

coriandro ex lacte utilis et contra tonsilas cũ alumine linguęq; aspere cum melle & conuulsa eius intus per se uitiaq; pulmonis singultus et uomitiones sistit cum succo granati ut Democritus monstrat recẽtis succus nariũ uitia spiritus subductos emẽdat. Ipsa trita colerã in aceto quidẽ pota. Sanguinis fluitiones in tussileum etiã ipo/sita cum polenta & si mammę tendantur. Illinitur & temporibus in capitis dolore. Sumitur & cõtra scolopẽdras & scorpiones marinos & ad serpentes epiphoris linit̃ et omnibus in capite ruptionibus. Itẽ fędis uitiis in uertigines quoq; uel si teneatur tantum prohibet. Auribus cũ mulso istillatur· Aiunt & lieni eã mederi orto gustatã ita ne uellatur si is q mordeat dicat se lieni mederi per dies. viii. Aride quoq; farinã tribus digitis apprehensam & stomachi dolorem sedare· In qua et similiter aspera in potionẽ uẽtris animalia expellere.

MAgna societas cum hac ad recreandos defectus animi pulegio cũ surculis suis in ampullas uitreas aceti utrisq; deiectis. Quadecausa dignius pulegium cõtra uertigines q̃ erosa cubiculis nostris pronuntiatũ est. Nam & capitis dolores ĩpositũ dicitur leuare quin & olfatu capita tueri contra frigor̃ ęstusq; iniuriam et absiti tradit̃ Neq; ęstuare eos q duos e pulegio surculos impositos auribus in sole habeãt. Illinit̃ etiam in doloribus cum polẽta & aeto fęmina efficatius est autẽ hęc flore purpureo. Mas candidũ habet. Nauseas cum sale & polẽta in frigida aqua pota inhib&. Sic & pectoris ac uentris dolorẽ. Stomachi autem ex aqua. Item rosiones sistit & uomiti/ones cum aceto & polẽta aluum soluit sale & aceto & polẽta intestinorũ uitia melle decocto & nigro uino sanat. Vrinã pellit ex uino & si amineum sit & calculos & in/teriores omnes dolores ex melle & aceto sedat menstrua & secundas uuluas conuer/sas corrigit defunctos partus eicit. Semẽ ommutescentibus olfatu admouetur Co/mitialibus ĩ aceto cyati mẽsura datur. Si aquę insalubres bibende sint tritũ aspgitur Salsitudines corporis si omnino tractetur minuit. Neruor̃ causa & ĩ contractione cum sale & aceto & melle confricatur obstonomoi bibitur ad serpẽtiũ ictus decoctũ ad scorpionum in uino tritũ maxime quod in siccis nascitur. Adoris exulcerationes ad tussim efficax habetur. Flos recentis incẽsus pulices necat odore. Xenocrates pul/legii ramum lana inuolutũ in tercianis ante accessionẽ olfatandum dari aut stragulis subiici & ita collocari egrũ ĩter remedia tradit.

SIluestri ad eadẽ efficatior uis. Simile ẽ origano minoribus foliis q̃ satiuum & a quibusdam dictamos uocatur Gustatum a pecore caprisq; balatum concitat. Vnde quidã gręci littera mutata bleconon uocauerũt. Natura tam feruẽs ẽ ut illitas partes exulceret. Tussientibus ĩfricari ante balnea conuenit et ãte accessionũ horrorẽ conuulsis et torminibus podagris mire prodest. Epaticis cũ melle et sale bibendum datur pulmonum uitia excreabilia facit ad lienẽ cum sale utile et uessicę et suspiriis et inflationibus decocto succo ęqualiter et uuluas corrigit et cõtra scolopendrã terre/strem uel marinam. Itẽ scorpiones priuatim ue ualet contra omnẽ morsum. Radix contra ĩcrescentia ulcera recẽs potẽtissima arida uero Cicatricibus decorem affert.

ITẽ pullegio ẽ nepeteq; societas decoctę ĩ aqua ad tertias discutiũt frigora muli/erumq; mẽstruis prosunt et estate sedant calores. Nepeta quoq; uires contra serpẽtes habet famum ex ea nidorẽq; fugiunt: quam et substernere in metu dormituris utile est. Tonsa egylopis ĩponitur et capitis doloribus recens cũ tertia parte panis tẽperata aceto illinit̃. Succus eius istillatus naribus supinis profluuium sanguinis sistit. Itẽ radix cũ myrti semine in passo tepido gargarizata anginis medetur.

CVminũ siluestre est prętenue quaternis aut quinis foliis ueluti serratis· sed ut satiuo magnus usus in stomachi precipue remediis discutit pituitas et inflationes. Tritum et cum pane sumptum uel potum ex aqua uinoq; tormina quoq; et intestiõr̃

dolores. Vel tamē omnē pallorē bibentibus gignit. Ita certe ferunt porcilla latronis clari inter magistros dicēdi assectatores similitudinē coloris studiis cōtra aucti mutantes & paulo ante Iulium uindicē assertorem illum a Nerone libertatis captatione testamētis sic lenocinatum Narium sanguinem sistit pastillis inditum uel ex aceto recenti & oculoꝝ epiphoris per se impositum tumētibus melle prodest infantibus imponi in uentre satis est morbo regio in uino albo a balneis datur is.

AEthiopicum maxime in posta & illinitur cū melle africano priuatim urinę in continētiam cohiberi putāt. Satiuum datur & ad iocineris uitia tostum tritū ī aceto. Itē ad uertiginē bis uero quos acrior urina mordeat in dulci tritum uino ad uuluaꝝ uitiā in uino pręterq̄ impositis uelleri foliis testium tumoribus tostū tritumq; cum melle aut cū rosaceo & cera.

SIluestre ad omnia eadē efficatius pręterea ad serpentes cum oleo ad scorpioēs ad scolopendras. Sistit & uomitionē. Nauseasq; ex uino quātum appręhēderit tres digiti propter colum quęq; bibitur illiniturq; uel penniciliis feruens astrīgitur fasceis. Strangulationes uuluę potum in uino aperit tribus dragmis in tribus cyatis uini auribus instillatur ad somnitus atq; tinnitus Cum seuo uitulino uel melle sugillatis illinitur cum melle & uua passa & aceto lentigini nigrę ex aceto.

ESt cumino simillimum quod grēci uocant ami. Quidā uero ęthiopicum Cuminum id esse existimant hippocrates regium appellat uidelicet quia efficatius in ęgypto iudicauit pleriq; alterius naturę in totū putant: quoniā sit exilius & cādidius Similis autē & huic usus. Nāq; & panibus alexandrinis subiicitur & cum alimentis interponitur Inflationes & tormīa discutit urinā & mēstrua ciet sugillata et oculoꝝ epiphoras mitigat cū lini semine scorpionum ictus uino potum dragmis duabus priuatimq; ceraslaꝝ cum pari portione myrrhę. Colorem quoq; bibentium similiter mutat in pallorē suffitū cū uua passa aut resina uuluā purgat tradūt facilius cōcipere eas que odorentur id p coitū.

DE Capparī satis diximus inter peregrinos frutices non utendum transmarino Innocentius. Italicum est ferunt eos qui quotidie id edunt paralysi nō periclitari nec lienis doloribus. Radix eius uitiligines albas tollit si tritę in sale fricentur. Splenēticis prodest in uino pota. Radicis cortex duabus dragmis dempto balneaꝝ usu. Feruntq; xxxv. diebus per urinā & aluū totū lienē emitti Bibitur in lumborum doloribus a paralysi. Dentiū dolores sedat tritū ex aceto semē decoctū uel mādūcata radix. Infunditur et aurium dolori decoctū oleo. Vlcera quę phagadenas uocāt folia et radix recens cū melle sanant. Sic & strumas discutit radix parotidas uermiculosq; cocta in aq̄ Iocineris quoq; malis medetur. Dant & ad tineas in aceto et melle Oris exulcerationes in aceto decocta tollit stomacho Inutile esse inter auctores Cōuenit.

LIgusticū aliqui panacē uocant stomacho utilē. Itē cōuulsionibus ex inflamationibus.

SVnt et quidā qui Cunilā bubulā appellauerīt uti dixi falso cunilę pręter satiuā plura sunt ī medicina genera. Quę bubula appellat semē pullegii: habet utile ad uulnera cōmanducatum impositumq; ut quīto post die soluatur & cōtra serpētes in uino bibitur ac tritū plagę imponitur uulnera ab his facta perfricāt. Itē testudiēs cum serpētibus pugnaturę ac se muniunt. Quidamq; in hunc usum panaceā uocāt. Sedant & tumores & uiriliū mala sicca folia trita in omni usu mire cōgruens uino.

ESt alia cunila gallinacea appellata a nostris a grēcis origanū heracleoticū, pdest oculis trita addito sale. Tussim quoq; emēdat & iocinerum uitia laterum dolores cū

farina oleo & aceto in ſorbitionem temperata pręcipue uero ſerpentium morſus.

TErtium genus eſt eius quę a grecis maſcula a noſtris cunilago uocatur odoris fedi radicis linoſae folio aſpero. Vires eius uehemẽtissimas ĩ omnibus his generibus eaq; tradunt manipulo quoq; eius abiecto omnis ex tota domo blattas cõuenire ad eam priuatĩ aduerſus ſcorpiones ex poſta tollere Tribus foliis ex oleo perunctо homine fugari ſerpẽtes e contrario quę mollis uocatur piloſioribus foliis ramis & aculeatis trita mellis odorem habet digitis tactu eius coherentibus.

ALtera turis quã libanotidẽ appellauimus medetur utraq; cõtra ſerpentes ex uino uel aceto pulices etiã cõtrite cum aqua ſparſę necant. Satiua quoq; ſuos uſus habet. Succus eius cũ roſaceo auriculas iuuat Ipſa ad ictus bibit̃. Fit ex ea mõtana ſerpillo ſimilis efficax cõtra ſerpẽtes· Vrinam mouet. Purgat a partu mulieres concoctione mire adiuuat & ad cibos auiditatem utraq; uel in cruditate Ieiunis in potione aſpera luxatis quoq; utiles cõtra ueſpaq; & ſimiles ictus ex farina ordeacea & poſca utiliſsimã libanotidis. Alia genera ſuis dicentur locis.

PIperatis quam & ſiliquaſtrũ appellauimus contra morbos Comitiales bibitur Caſtor & aliter demõſtrabat caule rubro & longo dẽſis genitulis foliis lauri ſemine albo tenui guſtu piperis utilis gingiuis dentibus oris ſuauitati & ructibus.

ORiganum quod in ſapore Cunilã ęmulatur ut diximus plura genera ĩ medicina habet othinum uel phraſion appellãt origanon nõ diſſimile iſopo priuatĩ eius uſus contra roſiones ſtomachi ĩ tepida aqua & cruditates cõtra araneos ſcorpioneſq; ĩ uino albo luxata & ĩcuſſa aceto & oleo & lana·

TRagoriganon eſt ſerpillo ſilueſtri ſimilius urinã ciet. Tumores diſcutit cõtra uiſcum potum uiperęq; ictum efficacissimum. Stomacho acida ructantis & pręcordiis Tuſſientibus quoq; cum melle datur & pleureticis & peripleureticis.

HEraclion quoq; tria genera habet. Nigrius latioribus foliis glutinoſum Alteq; exilioribus mollibusq; in ſucco non diſſimile: quod aliqui praſion uocare malunt. Tertium eſt in hoc medium & minus q̃ cetera efficax. Optimũ autẽ Creticum. Nam et iucunde olet proximum zinirneum. Deide heracleoticũ ad potum utilius quod othinum uocãt. Cõmunis autẽ uſus ſerpẽtes fugare percuſſis eſui dare. Decoctum ĩ potu urinã ciere ruptis uel conuulſis mederi cum panacis radice hydropicis cũ fico aut cum Iſopo acetabuli mẽſuris decoctũ ad ſextam. Itẽ ſcabiem pruriginẽ pſoras in deſcenſione balnearum Succus auribus ĩfunditur cum lacte mulieris toxillis quoq; fluuiis medetur capitis ulceribus uenena opii & gypſi extĩguit decoctũ ſi cũ Cinere & uino bibatur aluum mollit. Acetabuli mẽſura ſugillatis illinitur. Item dentium dolori: quibus etiã & candorẽ facit cum melle & uitro. Sanguinẽ nariũ ſiſtit ad parotidas decoquitur cum ordeacea farina ad arterias aſperas cum galla & melle teritur Ad lienẽ folia cum melle & ſale craſſiores pituitas nigrasq; extenuat coctũ cũ aceto & ſale ſumptum paulatĩ. Regio morbo tritũ cum oleo ĩ nares funditur laſſi perunguntur ex eo ita ut uẽter attingatur. Epimectidas cum pice ſanat furunculos aperit cum fico trita. Strumas cum oleo & aceto & farina ordeacea lateris dolores cum fico illitum fluxiones ſanguinis ĩ genitalibus tonſum ex aceto illitum reliquias purgationum a partu.

LEpidiũ inter urentia ĩtelligitur ſic & in facie cutẽ emendat exulcerãdo ut tamẽ Cera & roſaceo facile ſanetur. Sic & pſoras & lepras tollit ſemper facile & Cicatrices ulcerũ tradũt in dolore dentiũ ad alligatũ brachio q̃ doleat cõpeſcere dolorẽ.

GYth ex grecis alii melanthum alii mellaspermon uocat. Optimũ q̃ excitatissi odoris & q̃ nigerrimum. Medetur serpẽtium plagis & scorpionũ Illiniri ex aceto & melle reperio Incensoq; serpẽtes fugari bibitur dragma una contra araneos distillati onem narium discutit tonsum in linteolo olfatum capitis dolores. Illitũ ex aceto & infusum naribus cũ mirino oculoꝝ epiphoras & tumores. Dentiũ dolores coctũ cũ aceto ulcera oris tritum aut cõmanducatum. Itẽ lepras & lẽtigines ex aceto difficul tates spirandi addito uitro potum. Duritiã tumoresq; ueteres & suspirationes illitũ lac mulieꝝ auget continuis diebus sumptum. Colligitur succus eius ut Iusquiami. Similiterq; largior uenenũ est quod miremur cũ semen gratissime panes etiã cõdiat Oculos quoq; purgat. Vrinam & mẽstrua ciet. Quinimo illigatis linteolo tantum granis. xxx. secundas trahi reperio. Aiunt & clauis ĩ pedibus mederi tritum ĩ urina culices suffitu necare. Itẽ muscas.

ETanesum aduersum scorpiones ex uino bibitur a pythagora ĩter pauca laudatũ siue crudum siue decoctum. Item uiride aridum ue omnibus quę condiuntur queq; ĩtinguntur desyderatũ panis etiã crustis ĩferioribus subditũ sagis quoq; addit cum amaris nucibus uina commendat. Quin ipsum oris alitum iucundiorem facit fetoreq; tollit mãducatum matutinis cũ zinirno & melle exiguo mox uino collutũ Vultum Iuueniliorẽ prestat insomnia leuat suspensum in puluino ut dormientes olefaciant. Appetẽtiam ciborum prestat quãdo id quoq; ĩter artificia delitię fecere ex quo labor desit cibos poscere. Ob has causas quidã anicetũ id uocauere. Laudatissi mum est creticum proximũ egyptium hoc ligustici uicẽ prestat ĩ cõdimetis dolores capitis leuat suffitum naribus. Epiphoris oculoꝝ radicẽ eius tusam imponit Iollas ipsum cum croco pari modo & uino & per se cũ polenta ad magnas fluctiones ex trahendaq; si qua ĩ oculos ĩciderint. Narium quoq; cardines cõsumit illitum ex aqua sedat anginas cũ melle ac Isopo ex aceto gargarizatum Auribus ĩfunditur cũ rosaceo thoracis pituitas purgat tostum cũ melle sumptũ. Melius cũ acetabulo anesi nuces amaras. l. purgatas tere ĩ melle ad tussim. Facillie uero anesi dragmę tres papaueris duę miscentur cũ melle ad fabę magnitudinẽ & ternis diebus sumuntur. Precipuũ autem est ad ructus. Ideo ĩflationes stomachi & ĩtestinorum torminibus & celiacis medetur singultus & olfatum potumq; decoctum ĩbibet folius decoctis digerit. Cru ditates succus decocti cũ appio olfatus sternutam ẽta inbibet potu somnum concitat calculos pellit Vomitiones cohibet & precordioꝝ tumores & pectoꝝ uitiis. Neruis quoq; quibus succinctũ est corpus utilissimum prodest & capitis doloribus ĩstillari succum cũ oleo decocti nõ aliud utilius uẽtri & ĩtestinis putãt. Ideo dissintericis & intenesmo datur tostũ aliqui addunt & opium pillulis in die ternis lupini magni tudine in uini cyato dilutis. Dieuches ad lumborum dolores usus est succo. Semen hydropicis et celiacis dedit tritum cum menta. Verum radicem et ad renes. Dallon herbarius parturientibus ex eo cataplasma imposuit cũ appio. Itẽ uuluarum dolori deditq; bibẽdum cum aneto parturiẽtibus freneticis quoq; illiniuit recens cũ polẽta Sic et ĩfantibus comitiale uitiũ aut contractiones sentientibus pythagoras quidem non corrupi uitium Comitiale in manu babẽtes. Ideoq; q̃ plurimũ domi serẽdum parere quoq; facilius olfactãtes et statim a partu dandum potui polẽta asperſa. Sosi menes cõtra omnes duritias usus est ex aceto et eo et cõtra lassitudines in oleo deco quens addito uitro semine eius poto lassitudinis auxilium uiatoribus spopondit. Heraclides ad inflationẽ stomachi semẽ tribus digitis cum castorei obolis duobus ex mulso dedit. Similiter ad uentris et intestinoꝝ inflationes et orthopnoicis: quod ternis digitis prenderit seminis tantũdem byoseiami cum lacte asinino multi uoi turis acetabula eius et folia lauri decem trita ĩ aqua bibenda inter cenã suadẽt. Stran gulationes uuluę si manducetur et liniatur calidum uel si bibatur cum Castoreo in

aceto & melle ſedat uertigines a partu cum ſemine Cucumeris & lini pari menſura ternum digitorum uini albi tribus cyatis diſcutit. Clepolemus ad quartanas tribus digitis ſeminis aneſi & feniculi uſus eſt in aceto & mellis cyato uno lenit articulares morbos cum amaris nucibus illitũ. Sũt qui & aſpidum uenenis aduerſari naturam eius putant. Vrinã ciet ſitim cohibet Venerem ſtimulat cum uino ſudorem leuiter preſtat. Veſtes quoq; a tineis defendit. Efficatius ſemper recens & quo nigrius ſtomacho tamẽ Inutile preterq̃ iflato.

ANetum quoq; ructus mouet & tormina ſedat aluum ſiſtit. Epiphoris radices illiniuntur. Ex aqua uel uino ſingultus cohibet & ſemẽ feruens olfatũ. Sũptũ ex aqua ſedat cruditates Cinis eius uua in fauicibus leuat oculos & genituram bebetat.

SAcopenium quod apud nos gignitur i totum tranſmarino alienatur. Illud. n. amoniaci lachrymę ſimile ſagapemon uocat prodeſt laterum & pectoris doloribus conuulſis tuſſibus uetuſtis excreationibusq; precordiorũ tumoribus. Sanat & uertigines tremulos epiſtotonicos lienes lumbos perfrictiones. Datur & olfactandum ex aceto in ſtrangulatu uuluę. Ceteris & potui datur & cum oleo infricatur prodeſt & contra mala medicamenta.

PApaueris ſatiui diximus genera & ſponte naſcẽtis alia promiſimus. Sed ſatiui albi calix ipſe teritur et uino bibitur ſomni cauſa ſemẽ elephantiis medetur. E nigro papauere ſopor gignitur ſcapo inciſo ut dyagoras ſuadet cum turgeſcit ut & Iollas cum deflorescit hora diei ſerena: hoc eſt cum roſ i ea exaruerit incidi iubẽt ſub capite et calice nec in alio genere ipſum inciditur caput Succus & hic & herbę cuiuſq; lana excipitur aut ſi exiguus eſt ungue pollicis aut lactucis & poſtero die magis quod i aruit. Papaueris uero largus dẽſatus & in paſtillos tritus i umbra ſiccatur nõ ſaporifera modo Verum ſi copioſior bauriatur etiã mortifera per ſomnum quod opion uocãt. Sic ſcimus iteremptum poſtumii licinii cecinę pretorii uiri patrem i biſpania baiuli cum ualitudo impetu bilis odium uitę feciſſet. Item pleroſq; alios quadecauſa magna concertatio extitit. Dyagora & eraſiſtratus in totum damnauere ut mortifera infundi uetantes preterea quoniã uſui noceret. Addidit Andreas ideo nõ protinus excęcari eo: quoniã adulteratur alexandrię. Sed poſtea uſus eius non improbatus eſt medicamẽto nobili quod accidion uocãt. Semine quoq; eius trito inpaſtillos e lacte utuntur ad ſomnũ. Item ad capitis dolores cum roſaceo. Ad hoc auriũ dolori iſtillat podagris illinitur cum lacte mulierũ: ſic & folius ipſis utuntur ad ſacros ignes. Itẽ & uulnera ex aceto. Ego tamen damnauerim colliriis addi multoq; magis quas uocant lexipiretas quaſq; eticas & cęliacas. Nigrũ tamen cęliacis i uino datur. Satiuũ omne maius rotundat capita: at ſilueſtre longũ ac puſillum & ad omnes effectus ualẽtius Decoquitur & bibitur contra uigilias. Eadẽq; aqua fouent ora optimũ i ſiccis & ubi raro pluit. Cum capita ipſa & folia decoquũtur Succus meconium uocatur multum opinione grauior. Experimẽtum opii eſt primũ in odore Sincerũ enim fieri mos eſt in lucernis ut pura liceat flama ut extincto demum de oleat quę iſucato nõ eueniũt. Attenditur quoq; difficilius & crebro extinguitur. Eſt ſincerũ experimẽtum & i aq̃ quoniã ut nubecula Innatat fictũ in puſtulas coit: ſed maxime mirum eſt ęſtiuo ſole deprehendi. Sincerum enim ſudat et ſe diluit donec ſucco recenti ſimile fiat. Muneſides optime ſeruari putat Iuſquiami ſemine adiecto alii in faba.

INter ſatiua eſt et ſilueſtria medium genus quod nõ in aruis: ſed ſpõte naſceret rhiam uocauimus et empraticum quidam id decerptum protinus cum toto Calice mandunt aluũ exinanit capita. v. decocta in uini tribus eminis pota ſomnũ faciunt.

Silueſtrium genus unũ ceraticum uocant nigrũ cubitali altitudine radice craſſa et tortuoſa cauliculo inflexo ut Cornicula folia minora et tenuiora q̃ et cęteris ſilueſtribus ſemẽ exile. Tempeſtiuum ẽ meſſibus. Aluũ purgat dimidio acetabulo imulſo Folia trita cum oleo argemas iumẽtorũ ſanãt. Radix acetabuli mẽſura cocta in duobus ſextariis ad dimidias datur ad lumborum uitia et iocineris. Carbunculis medentur ex melle folia. Quidã hoc genus glaucion uocant: alii paralion. Naſcitur .n. iafflatu maris aut uitroſo loco.

Alterum e ſilueſtribus generibus heraclion uocatur ab aliis aphroton foliis ſi procul intuearis ſpetiem paſſerum pręſentatibus radice in ſumma terrę acuta ſemine ſpumeo ex hoc lina ſplẽdorem trahunt ęſtate uero tonditur in pila Comitialibus morbis acetabuli mẽſura ſemine in uino albo uomitiones enim facit.

Medicamẽtum quod dyaconidion & aſterice uocatur utiliſsimũ. Fit autẽ huius papaueris aut cuiuſcũq; ſilueſtris capitibus .cxx. i aquę cęleſtis ſextariis tribus biduo maceratis: in eademq; diſcoctis. Deinde ſiccatis & iterum cum melle decoctis addi dimidias partes uapore tenui addidere poſtea dragmas ſenas Croci hippociſtidis turis achatie & paſſi Cretici ſextarium hac oſtẽtatione ſimplex quidem & antiqua illa ſalubritas papauere & melle cõſtat.

Tertiũ genus eſt thytimalon mechona uocãt alii archalion folio leui folio albo capite magnitudinis fabę. Colligitur uua florẽte Siccatur i umbra ſemen potũ purgat aluum dimidio acetabulo imulſo. Cuiuſcunq; autem papaueris caput uiride uel ſiccum illitum epiphoras oculoꝝ lenit. Opium ex uino meraculo ſi ꝓtinus det ſcorpionum ictibus reſiſtit. Aliqui hoc tantũ nigro tribuunt ſi capita eius uel folia terantur.

Eſt & portilata quã pephlin uocãt nõ multum ſatiua efficatior: Cuius memorabiles uſus traduntur. Sagittarum uenena & ſerpẽtium hemorroidũ & pręſtrigium reſtringi pro cibo ſumpta & plagis impoſita extrahi. Itẽ iuſquiamo poto paſſoq; expręſſo ſucco cũ ipſa non enim ſemẽ eius ſimili effectu prodeſt. Reſiſtit & aquarũ uitiis capitis dolori ulceribusq; in uino tuſa & iposita. Reliqua ulcera cõmãducata cum melle ſanat. Sic & ifantium Cerebro impoitur umbilicoq; prociduo In epiphoris uero omniũ fronti temporibusq; cum polenta. Sed ipſis oculis & lacte & melle Eadẽ ſic prodeſt oculis foliis tritis cum Corticibus fabę puſtulis cum polenta & ſale & aceto. Et ulcera oris tumorẽq; gingiuarum cõmãducata cruda ſedat. Itẽ dẽtiũ dolores tonſillarũ ulcera ſuccus decocte quidã adiacere paulum myrrhę. Nã nobiles dentes ſtabilit. Cõmanducata cruda dolores ſedat: uocẽq; firmat & ſitim arcet Ceruicis dolores cum galla & lini ſemine & melle pari mẽſura. Sedat mammarũ uitia cũ melle aut cimolia creta. Salutaris & ſuſpiriioſis ſemine cum melle hauſto ſtomachũ in acetariis ſumpta corroborat. Ardẽtibus febribus imponitur. Et alias cum polenta manducata refrigerat etiã iteſtinorum uomitionẽ ſiſtit. Diſſenterię & uomicis dat ex aceto uel bibitur cũ Cumino Teneſinis autem cocta Comitialibus cibo uel potu prodeſt. Purgationibus mulierum acetabuli mẽſura in ſapa podagris calidis cũ ſale illita & ſacro igni. Succus eius potus renes iuuat ac ueſſicas uentris animalia pellit. Ad uulnerũ dolores ex oleo cũ polenta impoit. Neruorum duritias emollit. Metrodorus qui epitoma rhezotomumeron ſcripſit purgatioibus a partu dãdã cenſuit Venerem inhibet uenerisq; ſomnia pretorii uiri pater hiſpaię princepſ: quem ſcio propter impetibiles uuę morbos radicẽ eius filo ſuſpenſam e collo gerere pręterq̃ in balneis ita liberatũ icommodo omni quinetiã iuenit apud auctores caput illitum ea diſtillationẽ toto anno non ſentire: oculos tamen hebetare putatur.

Coriandrum inter ſilueſtria nõ inuenitur pręcipuum tamen eſſe conſtat ſtatim

ęgyptium ualet cõtra ſerpẽtiũ genus unũ quod amphebſibenam uocãt potũ poſitũq; ſanat & alia uulnera epinictidas puſtulas tritũ. Sic & omnes humores collectioeſq; cum melle aut uua paſſa. Panos uero ex aceto tritum. Seminis grana tria intertiani deuorare iubẽt. Aliqui ante acceſſionẽ uel plura illini iubent frõti. Sunt qui & ante ſolis ortum ceruicalibus ſubiici efficaciter putẽt. Vis magna ad refrigerandos ardores uiridi. Vlcera quoque quę ſerpũt ſanãt cum melle uel uua paſſa. Itẽ teſtes ãbuſti carbunculos aures cum lacte mulieris epiphoras oculoꝝ uẽtris ĩteſtinorũ fluctuoẽs ſemẽ ex aqua potum bibitur in coleris cũ ruta pellit animalia interraneoꝝ cum mali punici ſucco & oleo ſemẽ potum xenocrates tradit rem miram ſi uera eſt menſtrua contineri uno die ſi unũ granũ biberint fęminę. Biduo ſiduo & totidẽ diebus quot grana ſumpſerit. M. Varro Coriãdro ſubtrito & Cumino acetoq; Carnem omnem incorruptã eſtate ſeruari putat.

ATriplex ſilueſtre eſt & ſatiuum accuſatũ a pythagora tanq̃ facer & hydropicos morboſq; regios & pallorẽ Coquitur difficillime ac ne ĩ ortis quidem iuſte id naſci ne quicq̃ niſi languidũ culpauit: addidere dionyſius & Diocles pluriõs gigni ex eo morbos: nec niſi mutata ſępius aqua coquẽdum ſtomacho contrarium eſſe lẽtigines & papulas gignere. Miror quare in Italia difficulter naſci tradiderit Id ſolus ſmyrneus hippocrates uuluarum uitiis ĩfundi cum beta. Licus neapolitanus contra Cantaridas bibendũ dedit panos furunculos ĩcipiẽtes duritias omnes uel cocto uel crudo utiliter illini putauit. Itẽ ignẽ ſacrum cum melle acetoq; nitroq; ſimiliter podagris. Vngues ſcabros detrahere dicitur ſine ulcere. Sunt qui & morbo regio dent ſemen eius cũ melle. Arterias & tonſillas uitro addito perfricẽt. Aluũ moueãt cocto per ſe uel cum malua aut lẽticula cõcitantes uomitiones. Silueſtri capillos tingunt & ad ſupraſcripta Vtũtur.

E Cõtrario ĩ magnis laudibus malua eſt utraq; & ſatiua & ſilueſtris. Duo generã eorũ ãplitudine folii diſcernũtur maiorẽ gręci malopen uocant in ſatiuis alterã ab emolliendo uẽtrem dictam putãt Malacen Silueſtris cui grande folium & radices albę. Altea uocatur ab excellentia effectus a quibuſdã pliſtolocia: omne ſolum in quo ſerũtur pinguiſſimum faciunt contra omnes aculeatos ictus efficaces pręcipue ſcorpionum ue ueſparum ſimiliumq; & muris aranei. Qui & trita cũ oleo quaꝝlibet earum peruncti ante uel habentes eas nõ feriuntur. Folium ĩpoſitum ſcorpionibus torporem affert. Valet & cõtra phiſtini uenena aculeos omnes extrabũt illite crude cum nitro pote. Decoctę uero cum radice ſua leporis marini uenenum reſtringunt & ut quidã dicunt ſi uomatur. De eiſdem mira & alia traduntur: ſed maxime ſi quis quottidie ſucci ex qualibet earum ſorbeat cyatũ dimidium omnibus morbis caritur ulcera manãtia in capite ſanant in urina putrefacte lichenas & ulcera oris cum melle Radix decocta furfures capitis et dẽtium mobilitates. Eius quę unum caulem habet radice circa dẽtem qui doleat pũgat donec deſinat dolor. Eadẽ ſtrumas & parotidas panos addita hominis ſaliua purgat citra uulnus. Semẽ ĩ nigro uino potũ a pituita & nauſeis liberat. Radix mammaꝝ uitiis occurrit ad alligata in lana nigra. Tuſſim ĩ lacte cocta & ſorbitionis modo ſumpta quinis diebus emendat. Stomacho inutiles Sextius niger dicit olympiades thebanus abortiuas eſſe cũ adipe ãſeris. Aliqui purgari fęminas foliis earum manus plenę mẽſura ĩ oleo & uino ſumptis uotiq; cõſtat parturientes foliis ſubſtratis celerius ſolui protinus a partu reuocandum ne uulua ſequatur. Dant & ſuccũ bibẽdum parturiẽtibus ieiunis in uino decocta emina. Qui et ſemen tritũ adalligãt brachio genitale nõ cõtinentiũ. Adeoq; ueneri naſcũtur. Et ſemẽ unicaulis aſparſum cubili fęminaꝝ auiditates augeri ad ĩfinitũ xenocrates tradit. Item radices tres iuxta alligatas teneſmo diſſentericis utiliſsime ĩfundi. Item ſe disuitiis uel ſi foueantur. Melanconicis quoq; ſuccus datur cyatis ternis tepidis & ĩſaniẽtibus quaternis. Decoctę Comitialibus eminę ſucci hic & calculoſis et ĩflatioi

& torminibus aut epistonico laborãtibus tepidus illinit̃ et sacris ignibus et ãbustis decocta in oleo folia imponuntur et ad uulnerum impetus. Cruda cum pane succus decocte neruis prodest et uessicę et itestinoꝝ rosionibus. Vuluas et cibo et ifusione emollit oleum succusq; decoctę per meatus suaues facit.

ALtheę ĩ omnibus supradictis efficatior radix prçcipue cõuulsis ruptisq; Cocta in aqua aluum sistit ex uino albo strumas et parotidas et mãmarum iflationes et panos in uino folia decocta et illita tollunt. Eadẽ arida ĩ lacte decocta quãlibet pnitiose tussi medetur hippocrates uulneratis sitiẽtibusq; defectu sanguinis radicis decocte succum bibendũ dedit: et ipsam uulneribus cum melle et resina. Itẽ cõtusis luxatis tumentibus et musculis neruis articulis ĩposuit spasmaticis et dissentericis in uino bibendum dedit. Mirum aquam radice ea addita addensari sub cliuo atq; elatescere efficatior autẽ quo recẽtior.

NEc lapatium dissimiles effectus habet. Est autẽ et siluestre quod alii oxalidem appellant satiuo proximum foliis acutis colore betę candidę radice minima. Nostri uero Rumicẽ alii lapatiũ cantbernium ad strumas cũ axungia efficacissimũ Est & alterum genus fere oxilapaton uocãt Satiuo idem similius & acutiora folia ac rubriora nõ nisi in palustribus nascens. Sunt qui hydrolappaton tradunt in aq̃ natũ Est & aliud hyppolapaton maius satiuo cãdidiusq; ac spissius. Siluestria scorpionũ ictibus medẽtur & ferire prohibent habentes. Radix aceto decocta si colatur succus dentibus auxiliatur. Si uero bibatur morbo regio. Semẽ stomachi ĩextricabilia uitia sanat hippolapati radices priuatim ungues scabrosos detrahit dissentericos semen duabus dragmis in uino optimo liberat: oxilappati semẽ lotum in aqua cęlesti sanguinem prodest reniciẽtibus adiecta acacia lẽtis magnitudine prçstãtissimos pastillos faciunt ex foliis & radice addito uitro & iure exiguo ĩ usu aceto diluũt: sed satiuũ ĩ epipboris oculoꝝ illiniũt frõtibus radice cheriaset lepriãs curãt ĩ uiõ uero decocta strumas & parotidas & calculos pota uino & lienes illita ciliacos ęq; & dissentericos & tenesmos ex eadẽq; omnia efficatius ius lappati & ructus facit & urinam ciet & caliginẽ oculoꝝ discutit. Itẽ pruritum corporis in dolia balnearum additũ aut prius ipsum illitum sine oleo firmat & cõmãducata radix dentes. Eadẽ decocta cum uino sistit aluum folia soluunt adiecto sale. Neq; ut omittamus bulapaton radicis tantũ altitudine differens. Est & erga dissentericos efficacis effectus potum ex uino.

SInapi cuius in satiuis tria genera diximus pythagoras principatum habere ex his: quoꝝ sublime uis feratur iudicauit: quonia non aliud magis in nares & cerebꝝ penetret. Ad serpẽtiũ ictus & scorpionum tritum cũ aceto illinitur. Fungorũ uenena discutit. Contra pituitã tenetur in ore donec liquescat aut gargarizatur cum aqua mulsa. Ad dentium dolores mãditur Ad uuam gargarizatur cũ aceto & melle. Stomacho utilissimum contra omnia uitia pulmonibusq; Excreationes faciles facit in Cibo sumptum. Datur & suspiriosis. Itẽ Comitialibus tediis cum succo Cucumerũ sensus atq; capitis sternutamenta purgat Aluum mollit menstrua et urinam ciet et hydropicis imponit̃ cum fico & Cumino tusum ternis partibus Comitiali morbo et uuluarum cõuersionis suffitum excitat odore aceto mixto his letargicos adiicitur tordilum Est autem hoc semen ex se se. Et si uehemẽtior somnus letargicos prçmat Cruribus aut etiã capiti illinitur cũ fico et aceto. Veteres dolores thoracis lumborũ coxendicum in quacunq; parte ex alto corporis uitia extrahẽda sunt illitum caustica uiremẽdat pustulas faciendo. At in magna duritia sine fico impositum aut si uehemẽtior ustio tiẽat̃ p duplices pãnos. Vtũt̃ eo et ad alopetias cũ lubrica psoras lepras tyriacis litanicos epistonicos. Inungũt quoq; scabras genas: aut cũ gallica iter oculos cum melle succoq; tribus modiis exprimitur in fictili calefacitq; in eo sole modice.

Exit ex cauliculo succus lacteus: qui cum ita iduruit dētium dolori medetur. Semē ac radix cū immaduere iusto conteruntur manus plenę mensura sorbētur ad firmā das fauces stomachū oculos caput sensusq; omnes mulierū etiā lassitudiēs saluberiō genere medicinę. Calculos quoq; discutit potū ex aceto. Illinitur & liuoribus sugillatisq; cū melle & adipe anserino aut cera cypria. Fit & oleū ex eo semine madefacto in oleo expressoq; quo utuntur ad neruos rigores lumborūq; & coxendicū pfrictioēs. Sinapis naturā effectusq; eosdem habere traditur ad arta inter siluas tacta in cortice calamorum sub ipsa coma nascēs.

MArubium pleriq; iter primas herbas cōmendauere quod gręci paraison uocant alii linostrophon: nōnulli philopede aut philogares notius q̄ indicandum sit huius folia semēq; cōtrita prosunt contra serpētes pectorum & lateris dolores tussim ueterem & his qui sanguinē reiciūt eximie utile scopis eius cum panico aq̄ decoctis ut asperitas succi mitigetur. Imponitur strumis cum adipe. Sunt qui uiridis semen quātum duobus digitis capiat cū farris pugillo decoctum addito exiguo olei & salis sorberi ieiunis ad tussim iubeant. Alii nihil cōparant in eadē causa marrubii & fęniculi succis ad sextarios ternos expressis decoctisq; ad sextarios duos tamen addito mellis sextario rursus decocto ad sextarios duos si cocleari mensura in die sorbeatur in aqua cyato & uirilū uitiis tusum cū melle mire prodest: lichenas purgat ex aceto ruptis conuulsis spasmaticis neruis salutare potum aluū soluit cum sale & aceto. Itē menstrua & secundas mulierum arida farina cū melle. Ad tussim siccam efficacissimū. Item ad cancrinas & pterugia. Succus uero articulis & naribus & morbo regio minuendęq; bili cum melle prodest. Itē contra uenena iter pauca potēs. Ipsa herba stomachum et excreationes pectoris purgat. Cum iride & melle urinā ciet. Cauenda tamē exulceratę uessicę & renum uitiis. Dicit' succus & claritatē oculorum adiuuare. Castor marrubii duo genera tradit. Nigrum & quod magis probat candidū. In omī mane succum additis: ipsumq; ouum ifundit. Melle quis portionibus tepefactum uomicas rumpere purgare persanare promittēs. Illitis etiā uulneribus a Cane factis tusum cum axungia ueteri.

SErpillum a serpēdo putāt dictum: quod in syluestria euenit in petris maxime. Satiuū non serpit. Sed ad palmi latitudinem increscit pinguius & uolitanium et candidioribus foliis & ramis aduersus serpētes efficax maxime centharum & scolopendras terrestres ac marinas & scorpiones decoctis ex uino ramis foliisq; fugat et odore omnis si uratur & cōtra marinorum uenena prēcipue ualet capitis doloribus. Decoctum in aceto illinit' tēporibus ac fronti cum rosaceo. Itē freneticis letargicis contra tormina & urinę difficultates anginas uomitiones. Dragmis quattuor ex aq̄ bibitur. Ad iocinerum dolores folia obolis quattuor dātur. Ad lienē ex aceto ac cruentas excreationes teritur in cyatis duobus aceti & mellis.

SIsimbriū siluestre a quibusdā thymbreum appellatū pedali nō plus altitudine quod in riguis nascitur. Simile nausturtio est utrunq; efficax aduersus aculeata aliā ut sunt scrabrones & similia. Quod in sicco ortum est. Inseritur coronis angustiore folio seda & capitis dolorē. Itē epiphoras alii panē addunt. Alii per se decoquūt i uiō. Sanat & epinictidas cutisq; uitia i facie mulierum iter quartum diem noctibus impositum diebusq; detractum. Vomitiones singultus tormina stomachi dissolutioēs cohibet siue in cibo sumptū siue in succo potum nō edēdum grauidis nisi mortuo conceptu. Quippe & impositum eicit mouet urinam cum uino potum. Siluestre et calculos quos uigilare opus sit excitat infusum capiti cum aceto.

LIni semē cum aliis quidē in usu est & per se mulierū cutis uitia emēdat i facie oculorum aciem succo adiuuat epiphoras cum ture & aqua aut cum myrrha aeuō

ſedat parotidas cum melle aut adipe aut cera ſtomachi ſolutiones iſparſum polentę modo anginas ĩ aqua et oleo decoctum et cum aneſo illitũ. Torretur ut aluum ſiſtat Cęliacis et diſſentericis imponitur ex aceto ad iocineris dolores ęſtur cũ uua paſſa ad ptiſim utiliſsime ſemine fiunt et ligmata. Muſculoꝝ neruoꝝ articuloꝝ ceruicum duritias cerebri mẽbranas mitigat. Farina ſeminis nitro aut ſale aut Cinere additis. Eadẽ cum fico cõcoquit et maturat Cum radice uero Cucumeris ſilueſtris extrahit quęcunq; corpori ĩhęreant. Sic et fracta oſſa ſerpere ulcus in uino decocta prohibet. Eruptiones pituitę cum melle emẽdat ungues ſcabros cũ pari modo naſturtii teſtiũ uitia et ramices cum reſina et myrrha et cancrenas ex aqua ſtomachi dolores cũ ſęno gręco ſextariis utriſq; decoctis ĩ aq̃ mulſa Inteſtinoꝝ et thoracis pnitioſa uitia cliſtere in oleo et melle.

BLitum iners uidetur ac ſine ſapore aut acrimonia ulla unde Conuiuium ſęmis apud menandꝝ faciunt mariti. Stomacho inutilis eſt. Ventrem adeo turbat ut Coleram faciat aliquibus. Dicitur tamẽ aduerſus ſcorpiones potum e uino prodeſſe clauis pedum. Illini itẽ lienibus & tempoꝝ doloribus ex oleo hippocrates menſtrua ſiſti eo cibo putat.

MYon in Italia non niſi a medicis ſeritur & his admodum paucis. Duo genera eius nobilius athamãticum uocant· Illitãq; ab athamãte inuentum. Quoniam laudatiſsimũ in athamante reperiatur. Foliis aneſo ſimile & caule aliquãdo bipedali radicibus multis obliquis nigris quibuſdã altis minus rufum q̃ illud. Alterum ciet urinam in aqua potum radice trita uel decocta. Inflationes ſtomachi mire diſcutit. Item tormina & ueſſicę uitia uuluaꝝq; articulis cũ melle· Infantibus cũ appio illitũ imo uentri urinas mouet.

FOeniculum nobilitauere ſerpentes guſtatu ut diximus ſenectã exuẽdo oculoꝝ q; aciem ſucco eius reficiẽdo. Vnde ĩtellectum eſt hominum quoq; caliginem pręcipue eo releuari. Colligitur hic caule urgeſcente. In ſole ſiccatur inungiturq; ex melle. Vbiq; hoc eſt laudatiſsimus in hyberia. E lachrymis fit & ex ſemine recenti: fit etiam e radicibus prima germinatione ĩciſis. Eſt & ĩ hoc genere & ſilueſtre quod alii hippomaratron alii myrſeneum uocant foliis maioribus guſtu acriore procerius brachiali craſſitudine radice cãdida. Naſcitur ĩ calidis ſed ſaxoſis· Dyocles aliud hippomaratri genus tradidit lõgo & anguſto folio. Semine Coriandri medicinę ĩſatiuo ad ſcorpionum ictus & ſerpẽtium ſemine in uino poto. Succus & auribus iſtillatur Vermiculos ĩ his necat. Id ipſum cõdimẽtis prope omnibus iſeritur. Oxyporis etiã aptiſsime qui & panis cruſtis ſubditur. Semẽ ſtomachum diſſolutum aſtringit uel in febribus ſumptum. Nauſeam ex aqua tritum ſedat pulmonibus & iocinoribus laudatiſsimũ uentrem ſiſtit Cum modice ſumitur urinã excitat & tormina mitigat totum decoctum lactiſq; defectu potũ mammas replet. Radix cum typſana ſumpta renes purgat ſiue decocto ſucco ſiue ſemine ſumpto prodeſt & hydropicis radix ex uino cocta. Itẽ cõuulſis. Illiniuntur folia tumoribus ardẽtes calculos ueſſicę pellunt Geniturę abundãtiam cum modo hauſtum facit. Verendis amiciſsimũ ſiue ad fouendum radice cum uino decocta ſiue cõtrita in oleo illitum. Multi & ſugillatis cũ Cera liniunt & radicẽ in ſucco uel radice cum melle contra Canis morſum utuntur et contra multipedẽ ex uino.

HIppomaratron ad omnia uehemẽtius calculos pręcipue pellit prodeſt ueſſicę cum uino leui & ſęminarũ mẽſtruis efficatius ĩ eo ſemẽ q̃ radix modus utroq; quod duobus digitis trito additur ĩ potionẽ petridus qui opica ſcripſit & michon q rizotomimenas aduerſus ſerpẽtes nihil hippomaratro efficatius putauere. Sane & nicander non ĩ nouiſsimis poſuit.

CAnnabis in ſyluis primũ nata eſt nigrior foliis et aſperior: ſemẽ eius extĩguere geniturã uiroꝝ dicitur. Succus ex eo uermiculos aurium & quodcunq; animal

intrauerit eiicit sed cũ dolore capitis tantaq; uis ei est ut aquę ifusum coagulare eam dicatur & ideo iumẽtoꝝ aluo succurrit pota ĩ aqua. Radix cõtractos articulos emollit in aqua Cocta. Itẽ podagras & similes impetus ãbustis cruda illinitur: sed sępius mutetur prius q̃ arescat.

FErula semẽ aneto simile habet: quę ab uno Caule diuidituru. Cacumine fęmĩa putat̃. Caules edũtur decocti: commẽdãturq; musto ac melle stomacho utiles Sin plures sumpti capitis dolores facũt. Radix denarii põdere ĩ uini cyatis duobus bibitur aduersus serpẽtes & ipsa radix ĩponitur. Sic et torminibus medetur. Ex oleo autẽ & aceto contra sudores immodicos uel in febribus proficit. Succus ferulę aluũ sistit fabę magnitudine deuoratus. Et uiridi ferula uultui est utile: & ad omnia eius uitia ad sanguinẽ sistẽdũ decẽ grana seminis bibuntur in uino trita uel medulla Sũt qui Comitialibus morbis dandũ putãt luna quarta usq; .vii. linguię mẽsura. Natura ferularum murenis ĩfestissima est tacte si quidẽ ea moriũtur. Castor radicis succum & oculoꝝ claritati conferre multum putauit.

ET de carduoꝝ satu ĩter ortensa diximus: qua ꝓpter & medicinã ex his nõ differamus Siluestrium genera sunt duo. Vnũ fruticosius a terra statim. Alterum unicaule crassius utriq; folia pauca spinosa muricatis Cacuminibus: Sed alter florem purpuream mittit ĩter medios aculeos celeriter canescentẽ & abeũtem cũ aura. Scolimon grẽci uocant: hic anteq̃ floreat cõtusus atq; expręssus illito succo Allopetias replet. Radix cuiuscunq; ex aqua decocta potoribus sitim facere narratur. Stomachũ corroborat & uuluis si credimus etiam conferre aliquid traditur ut mares gignantur Ita & chereas gallates scripsit: qui circa carduos diligentissimus uidetur. Masticatus Cardius odorẽ cõmendat oris.

ETante discessum ab ortẽsibus unam cõpositionẽ ex his clarissimã subtexemus aduersus Venenata animalia icisam lapide uersibus in limine dei ęsculapii Serpilli duum denarioꝝ põdus opopanatis et milii tãtundẽ singuloꝝ trifolii pondus denarii aneti & fęniculi seminis & anesi & apii duũ denariorũ senum e singulis generibus erui farinę. xii. hęc tusa cribrataq; uino q̃ possit excęllẽti digerũt̃ in pastillos uictoriati pondeꝝ ex his singulis dantur. Ex his uini mixti cyati terni. Hac thiriaca magnus rex Antiocus aduersus omnia uenenata usus traditur.

IN ORTIS SERI ET CORONAMENTA CATO iussit ĩenarrabili floꝝ maxime subtilitate quando nulli potest facilius esse loqui: quam reꝝ uaturę pingere lasciuiẽti pręsertĩ et in magno gaudio fertilitatis tamuarie ludẽti. Quippe reliq̃ usus alimentiq; gratia genuit: Ideoq; sęcula annosq; tribuit his flores uero odoresq; in diem gignit Magna uti palam est admonitionem hominum quę spectatissime floreant celerrime marcessere: sed ne pictura quidẽ sufficiẽti imagini Colorum reddẽde mixturaꝝq; uarietati: siue alterni atq; multiplices ĩter se nectantur: siue priuatis geneꝝ funiculis in orbẽ ĩ obliquũ in ambitum quędam Corone per Coronas Currunt.

TEnuiores utebantur antiqui strophos appellãtes Vnde nata strophiola. Quin et uocabulum ipsum tandem inde Cõmunicatum est inter sacra & bellicos honores Coronis sibi nomen suũ uindicantibus. Cum uero e floribus fierent serta a serendo

seriuę appellabantur. Quod apud grecos quoq; non adeo antiquitus placuit. Arboꝝ enim ramis coronari ĩsacris certaminibus mos erat. Primum uariare ceptũ mixtura uersicolori floꝝq; iuicẽ odores coloresque accẽdere: sicion ex ĩgenio pauste pictoris atq; glicere coronarię dilectę admodũ illi cum operator naturã pictura imitaretur Illa prouocans uariaret essetq; certamẽ artis ac naturę quales etiam nunc extant artificis illius tabellę atq; ĩ primis appellata stephane plocos: qua pinxit ipsam Idq; factum est post olympiadẽ centessimam. Sic coronis e floribus receptis paulo mox subiere quę uocantur ęgyptię: ac deinde byberne cum terra flores negat ramento e cornibus tincto paulatiq; & romę subrepsit appellatio corollis inter initia ꝓpter gracilitatem nominatis mox & corollariis postq̃ e lamina ęrea tenui maurata: aut iargẽtata dabãtur

CRassus diues primus argẽto auroq; folia imitatus ludis suis coroãs dedit. Accesserunt quoq; & lenisti quos adduci ipsaꝝ coronaꝝ bonos erat ꝓpter Aethruscos quibus iungi nisi aurei nõ debebant puri diu fuere bi primus istituit celare eas. P. Claudius pulcher bracteasq; etiam phylire dedit. Semp tamẽ auctoritas uel ludicro quęsitaꝝ fuit. Nanq; ad Certamina ĩ circum per ludos & ipsi descedebant & seruos suos quosq; mittebãt· Inde illa. xii. tabulaꝝ lex. Qui coronã parit ipse pecunia ue eius uirtus ue Ergo diuiditur ei quã serui equi ue meruissent: pecuniam partã legem dici neõ dubitauit Quis ergo bonos ut ipĩ mortuo parẽtibusq; eius dũ itus positus eẽt forisue ferreret sĩẽ fraude eẽt ĩposita. Alias ĩ usu ꝓmiscuo ue ludrica qdẽ erãt ĩgẽsq; et bis seueritas. l. fuluius argẽtarius bello puico secũdo cũ Coroã rosacea iter diu pgula sua ĩ forũ prospexisse dictus. Ex auctoritate seãtus ĩ Carcerẽ missus nõ ãte finẽ belli emissus est Publius Mutianus cũ demptam marsię Coronam e floribus capiti suo imposuisset atq; ob id duci eum in uincula triumuiri iussissent tribunos plebis appellauit. Hęc itercessere illi aliterq̃ athenis ubi comessabundi Iuuenes ãte meridiem Conuẽtus sapiẽtiũ quoq; doctrinę frequentabãt. Apud nos exemplũ licentię huius non est aliud q̃ filia diui Augusti: cuius luxuria noctibus Coronatum. Marsiam litterę illius describunt. Floꝝ quidẽ Populus· Ro. bonorem Scipioni tãtum adhibuit qui serapio cognominabatur propter similitudinẽ suarũ cuiusdam negotiatoris. Ob id erat in Tribunatu plebeii admodũ gratus dignusq; aphrycanoꝝ familia. Nec eat ĩ bonis funeris impẽsa. Asses ergo cõtulit populus ac funus elocauit quaq; prę ferebat̃ flores e prospectu omni sparsit Et iã tũc Corone deoꝝ bonos erãt & larũ publicorũ priuatoꝝq; ac sepulchroꝝ & maniũ. Summaq; auctoritas pactili coronę Sutiles aliorum sacris iuenimus sollemnes cęnas transiere deinde ad rosalia. Eo luxuria processit ut nõ esset gratia nisi mero folio. Vtilis mox petitis ab india & ultra indos lautissimum quippe habetur e nardi folio eas dari aut ueste serica uersicoloris ũguẽtis madida hunc habet nouissime exitum luxuria fęminaꝝ. Et apud grecos quidem de coronis priuati scripsere mnesteus atq; Callimacus medici quę nocerent capiti: quoniam in hoc est aliqua ualitudinis portio in potu atq; hilaritate prę cipue odorum ui surrepiẽte fallaciter scelerate Cleopatra solertia nanq; apparatu belli attiaci gratificationẽ ipsius reginę Antonio timẽte. Nec nisi prę gustatos cibos sumẽte fert̃ ab ore eius lusisse extremis coronę floribus ueneno illitis. Ipsaq; capiti imposita: mox procedente hilaritate iuitauit Antoniũ ut coronas biberet. Quis ita timeret ĩsidias. Ergo cum serta inscyphum ĩcipiẽti haurire opposita manu. En ego rupi ĩquit illam artem Antoni quam tu noua prę gustantium diligentia caues. Adeo mihi si possim sine te uiuere occasio & ratio adest. Inductũ in custodiam bibere iussit illico expirantẽ. De coronis extra supradictos scripsit Theophrastus apud grecos ex nostris autẽ ĩscripsere aliqui libros anthologicon. Flores uero prosecutus est nemo quẽ equidẽ iuenĩ nec nos nunc. s. coronas nectemus. Id enĩ friuolum est: sed de floribus quę uidebũt̃

digna memorauimus paucissima genera nostri coronamentorꝫ ĩter ortensa nouere: ac pene uiolas rosasq; tantũ.

ROsa nascitur spina uerius q̃ frutice in rubo quoq; proueiens illic etiã iucundi odoris q̃uis angusti. Germinat omnis prima iclusa generoso cortice: quo mox intumescente in uirides alabastros fastigato paulatí rubescens debiscit ac sese pandit in calices medio sui stantis cõplexa luteos apices usus eius in Coronis prope minimus est. oleo maceratur. Idq; iam a troianis tẽporibus homero teste Prẽterea in unguẽta transit ut diximus per se medicas artes emplastris atq; collirius ĩponitur mordaci subtilitate mẽsarꝫ delitiis pungendis minime noxia. Contra genera eius nostri fecere celeberrima prẽnestinã & Campanã. Addidere alii milesiam: cui sit ardẽtissiũs colos non excedẽtis duodena folia proximam ei trachiniam minus rubentem mox albandicam uiliorẽ albicãtibus foliis. Vtilissimam uero plurimis sed minutissimis spinosam. Differunt enĩ multitudine foliorꝫ asperitate leuiore colore odore pacissiã quina folia: ac deide numerosiora cum sit genus eius quam Centifoliã uocant quẽ ẽ in Campania Italiẽ: grẽciẽ uero circa philippos: sed ibi nõ suẽ terrẽ prouẽtu. pangẽs nanq; mons in uicino fere est numerosis foliis ac paruis. Vnde accolae transferentes conserunt: ipsaq; plãtatione proficiunt. Non autẽ talis odoratissima est nec cui latissimum maximum ue folium breuiusq;. Inditium est odoris scabritia corticis Cepio Tiberii Cẽsaris principatu negauit centifoliam ĩ Coronas addi prẽterq̃ extremas uelut ad cardines nec odore nec spetie probabilẽ est & quẽ grẽca appellatur a nostris a grẽcis lichinis nõ nisi ĩ humidis locis proueniens nec ũq̃ excedẽs quiq; folia: uiolẽq; magnitudine odore nullo. Est & alia grẽcula appellata cõuolutis foliorꝫ panniculis nec debiscens nisi manu coacta semperq; nascẽti similis latissimis foliis alia fundit e caule maluaceo folia oleẽ habẽs muscetum uocãt Atq; ĩter has media magnitudine autumnalis quam coroneolã appellant omẽs sine odore prẽter coroneolã ĩ rubo natã tot modis adulteratur. Et alias uera quoq; plurimum solo prẽualet. Cyrenis odoratissima est: ideoq; ibi unguentum pulcherimum carthagine hispaniẽ hyemeq; tota prẽcox. Refert & cẽli tẽperies. Quibusdã enĩ annis minus odorata prouenit. Prẽterea omnis siccisq̃ humidis odoratior. Seri nec pinguibus uult neq; argillosis locis: nec riguis Cõtenta ruris propriẽq; ruderatũ agꝫ amat prẽcox Campania est. Sera milesia nouissime tamẽ desinit prẽnestina. Fodiũtur altius q̃ fruges. Leuius q̃ uites tardissime proueniunt semine quod ĩ ipso Cortice ẽ sub ipõ flore opertũ lanugine. ob id potius caule cõciso ĩserũtur & ocellis radicis ut harundo unũ genus ĩseritur pallidae spinosẽ longissimis uirgis quiq; foliẽ quẽ grẽcis altera est. Omnis autẽ recisione eq; ustione proficit translatione quoq; ut uites optime ocissimeq; prouenit surculus q̃ternũ digitorꝫ lõgitudiẽ aut ãpliore post uergiliarꝫ occasum sata. Deide p fauoniũ translata pedalibus ĩteruallis crebro circũfossa. Qui prẽcorẽ faciunt pedali circa radicẽ scrobe aqua calida infundũt germinare ĩcipiẽte Calice.

LIlium rosẽ nobilitate proximũ & quadã cognatione unguẽti oleiq; quod lilion appellatur & ĩpositum etiã maxime rosas medio decet puẽtu earũ ĩcipiens. Nec ulli florꝫ excẽlsitas maior Interdum cubitorꝫ trium languido semp collo & nõ sufficiẽte capitis oneri. Candor eius eximius foris strictus & ab angustis ĩ latitudinẽ paulatí se se laxantis effigie calati resupinis p ambitum labris tenuiq; filo & semine stãtibus ĩ medio crocis. Ita odor colorq; duplex ut alius calcis staminis differẽtia angusta. In unguẽti uero oleiq; usu & folia nõ spernũtur. Est flos nõ dissimilis illi in herba quã conuoluolum uocant nascens per fructeta nullo odore nec crocis ĩtus cãdorẽ tantum referens ac ueluti rudimẽtum naturẽ lilia facere cõdiscentis. Alba lilia Iisdẽ omibus modis seruitur quibus rosa & hoc amplius lachrima sua ut hipposelinũ Nihilq; est fecundius una radice quĩquagenos sẽpe emittẽte bulbos Est & rubens lilium: quod

greci crinon uocãt alii florem eius cynorodon laudatissimum ĩ ãthiochia ac laodicia
syrię mox in phaselide. Quartũ locũ obtin& in Italia nascens. Sunt & purpurea lilia
aliquãdo gemino caule Carnosiore tantũ radice maiorisq; bulbi sed unius narcissum
uocant huius alterum genus flore candido calice purpureo. Differentia a liliis est et
hęc quod narcisis in radice folia ĩsunt probatissimis in lycię mõtibus. Tertio generi
cętera eadẽ calix herbaceus. omnes serotini post arctuꝫ enĩ florẽt: ac per equinoctiũ
autumnum. Inuẽta est in his & ratio in serendi mõstrificis hominũ ingeniis. Colli-
guntur nãq; mẽse Iulio scapi arescentes liliis quę suspendũtur ĩ fumo. Deĩde nudã-
tibus se nodulis in fece nigri uini uel gręci mẽse martio macerãtur ut colorẽ accipiãt
atq; ita in scrobiculis seruntur eminis fecis circũfusis. Sic fiunt purpurea lilia: miꝫq;
ita tangi aliquid ut nascatur infectum.

Violis bonos proximus earumq; plura genera purpureę luteę albę plantis omẽs
ut olus satę ex eis uero quę sponte apricis & matris locis proueniunt purpureę
latiore folio statim ab radice carnosa exeunt: quę sole gręco nomine a cęteris discer-
nuntur appellatę hiacynthi & ab his hiacynthina uestis. Sed satiuis maxima aucto-
ritas luteis genera his tusculana & quę marina appellatur folio aliquanto latiore sed
minus odorato. In totum uero sine odore minutoq; folio calatiana minus autumni
Cętęrę ueris.

Proxima ei calta est cõcolori amplitudine. Vincit numero folioꝫ marinã quĩq;
folia nõ excedẽtẽ. Eadẽ odore superatur. Est.n.grauis calta Nõ leuior ei quam
scopam regiam appellant quod folia eius oleant nõ flores. Bachar quoq; radicis tãtũ
odorate ẽ: a quibusdã nardum rusticum appellatum unguẽta ex ea radice fieri solita
apud antiquos Aristophanes priscę Comoedię poeta testis est. Vnde quidam errore
falso barbaricam eã appellãt. Odor ei cinnamomo proximus Gracili solo nec huido
prouenit. Simillimum & cõbretum appellatur folioꝫ exilitate usq; in fila extenuata
& procerius q̃ bachar hęc sunt tãtum. Sed eorum quoq; error corrigẽdus ẽ qui bachar
nardum rusticum appellauere. Est enĩ alia herba sic cognominata quam gręci asaron
uocant: cuius spetiem figurãq; diximus ĩ nardi generibus: quinimo asaron Inuenio
uocitari: quoniã in Coronas nõ addatur.

Crocum siluestre optimum serere in Italia minime expedit ad scripula usq; sin-
gula areis decoquẽtibus. Seritur radicis bulbo. Satiuum latius maiusq; & niti-
dius: sed multo leuius degenerans: sed ubiq; nec fęcundum etiã cyrenis ubi semper
flores laudatissimi. Prima nobilitas Cylicio Croco & ibi ĩ Corico mõte. Deĩde lytię
olympo mox Centuripino Sicilię. Aliqui flegręo secũdũ locum dedere. Adulterat
nihil eq; probatio sinceri si imposita manu crepitat ueluti fragile. Humidum enim
quod euenit adulterationes edit. Altera ꝓbatio Si manu prolata ad ora leuiter faciẽ
oculosq; mordeat. Est per se genus satiui blãdissimũ uulgo: cum sit mediocre dya-
leucon uocant. Contra cyrenaico uitium quod omni croco nigrius est & celerrime
marcessit. Optimum ubicũq; quod pinguissimũ & breuibus capillis Pessimũ uero
quod situm redol&. Mutianus auctor est ĩ lycia anno.vii.aut.viii. trãsferri in locum
subactum atq; ita degenerans renouari. Vsus eius ĩ Coronis nusq̃ Herba enim est
folio angusto pene ĩ capillamẽti modum: sed uino mire cõuenit prę̃cipue dulci tritũ
& ad theatra replẽda: flor& uergiliarũ occasu paucis diebus folioq; florẽ uir&. Bruã
colligitur. Siccatur umbra melius Etiam hyberna carnosa & illi radix uiuatior q̃ cę-
teris. Gaudet calcari & atterri pede quo melius ꝓuenit. Ideo iuxta semitas ac fontes
lętissimũ. Troianis tẽporibus iã erat bonos & hos certe flores homerus tres laudat
lotbon Crocon hiacynctũ. Omiũm autem odoramẽtorum atq; adeo herbaꝫ diffe-
rentia est ĩ Colore & odore & succo odoratus. Sapor raro ulli nõ amarus e cõtrario
dulcia raro odorata. Itaq; uina odoratiora mustis & siluestria magis omnia satiuis.
Quorũdam odor suauior e longinquo propius ad motus hebetatur ut uiolę. Rosa

recens a longinquo olei ſicca propior. Omnis autē uerno tēpore acrior & matutinis. Quicquid ad meridianas horas die uergit bebetatur. Nouella quoq; uetuſtis miūs odorata. Acerrimus tamē odor omīum eſtate media. Roſa & Crocū odoratiora cum ſerenis diebus legūtur & omnia ī calidis magis q̄ in frigidis. In egypto tamē mīme odorati flores quia nebuloſus et roſtidus aer ē. A nilo flumine quorūdam ſuauitati grauitas ieſt. Quędā dum uirēt nō olēt propter humorē nimiū ut buceros quod eſt fęnum grecū Acutus odor non omniū ſine ſucco eſt ut uiolę roſę croco: quę uero ex aquatis ſucco carēt eorum omniū odor grauis ut ī lilio utriuſq; generis. Abrotanum & amaracum acres habent odores. Quorūdam flos tātum Iucūdus. Reliquę partes ignauę ut uiolę ac roſę. Ortēſium odoratiſſima quę ſicca ut ruta mēta apium & quę in ſiccis naſcuntur. Quędā uetuſtate odoratiora ut Coconea. Eadēq; decerpta q̄ ī luiſ radicibus: quędā non niſi defracta aut ex attritu olent. Alia nō niſi detracto cortice. Quędam uero nō niſi uſta ſicut tura myrrheq; flores triti omēs amariores q̄ intacti Aliqua arida diutius odorē cōtinent & melli lotbos. Quędā locū ipſum odoratiorē faciunt ut Iris Quī & arborē totā cuiuſcūq; radices attingit heſperisq; noctu magis olet Inde nomine iuento animalium nullū odoratum niſi ſi de pātheris q̄ quod dictum eſt ſi credimus. Illa quoq; nō omittenda differētia eſt & odoratox multa nihil attiēre ad Coronamēta ut irim atq; ſaluineam: q̄q̄ nobiliſſimi ſit odoris utraq;. Sed Iris radice tātum Cōmendatur unguētis aut medicinę naſcens laudatiſſima ī Illirico & ibi quoq; nō ī maritimis. ſed ī ſilueſtribus drinonis & narone proxima ī macedonia lōgiſſima hęc & candicās & exilis. Tertiū locum habet aphricana āplissima iter omnes guſtuq; amariſſima. Illyrica quoq; duox genex eſt. Raphanitis a ſimilitudiē quę & melior rizotonio ſub rufa optima quę ſternutamēta tractatu mouet caulem habet cubitalem & rectum floret diuerſicoloris ſpetie ſicut arcus cęleſtis. Vnde et nomē non īprobatur. Et piſidica & foſſuri tribus āte mēſibus mulſa aqua circūfuſa hoc ueluti placamēto terrę blādiuntur circūſcripta mucrone gladio ue triplici & cū legerint eā protinus ī cęlum attollūt. Natura eſt feruens tractataq; puſtulas ambuſti modo facit pręcipitur āte omnia ut caſti legāt. Teredines nō ſicca modo: uex etiam ī terra celerrime ſentit. Optimum āte Irinum leucadę & elydę ferebant. Iampridem enī ſeritur & nunc & pamphylia: ſed cylitiū maxime laudatur atq; ſeptētrionalibus

SAluinca folioſa quidā eſt ſed breuis & quę necti non poſſit. Radici numeroſe coheret herbā uerius q̄ flos dēſa ueluti manu pręſſa: breuiterq; ceſpes ſui generis pānonia hanc gignit & norica alpiūq; aprica urbiū eporida tāte ſuauitatis ut metallū eſſe cęperit ueſtibus īterponi eā gratiſſimū. Sic et apud grecos polion herbā inclitam muſei & heſiodi laudibus ad omiā utilē prędicātium: ſupq; cętera ad famā & dignitates prorſusq; miram ſi modo ut tradunt folia eius mane cādida meridie purpurea ſole occidēte cerulea aſpiciūtur. Duo genera eius Campeſtre maius et ſilueſtre quod minus eſt. Quidā teucrion uocāt folia Canis hominis ſimilia a radice ptinus nunq̄ palmo altiora Et de odoratis floribus ſatis dictū. In qbus ūguēta uiciſſe naturā gaudebunt.

LVxuria ueſtibus quoq; prouocauit eos flores qui colore commendantur hos animaduerto tres eſſe principales rubētem in cocco quia roſis migrante grati nihil traditur aſpectu et in purpuras tyrias dilaphaſq; aut laconicas. Alium ametiſtō qui uiola & ipſe in purpureū quēq; hiacyntinū appellauiūs. Genera eius tractauiūs in ſpecies multas ſeſe ſpargētia. Tertius eſt qui pprie conchilii iteligit multis moiſ Vnus in helio trophio & ī aliquo & his plexq; ſaturatior alius ī malua ad purpurā inclinans. Alius in uiola ſerotina conchiliox uegetiſſima paria nunc componunt et natuta atq; luxuria depugēte lutei. Video bonorē ātiqſſimū in nuptialibus flameis totū fęminis cōceſſum et fortaſſis ideo nō numerari iter principales: hoc ē Comunes

maribus ac feminis: quoniā societas principatū dedit. Amarāto nō dubie uincimur
Est autē spica purpurea uerusq̄ flos aliqs & ipse sine odore Mirꝗ in eo gaudere de-
cerpi & lętius renasci prouenit augusto mēse durat in autumnū. Alexādrino palma
qui decerptus asseruatur mireq; postq̄ defecere cūcti flores madefactus aq̄ reuiuiscit
et hybernas coronas facit summa natura eius ī nomine est appellatio quoniam non
marcescit in notē est & colos. Itē olocrysi ōnes autē hi flores non fuere in usu Alex-
andri magni ętate: quoniā ꝓximi a morte eius auctore siluere de illis quo māifestū
est postea placuisse. A grecis tamē repertos quis dubitet Non aliter Italia usurpante
nomina illoꝝ. At hercules petelio ipsa nomē imposuit autūnali circa uepres nascēti
et tantum colorē Cōmendat qui est rosę siluestris folia parua quina. Mirumq; in eo
flore iflecti Cacumē & nodis itorto folia nasci paruo calici ac uersicolori luteū semē
includēte. Alii & bdelio pastillicātibus quinquagenis quinis barbulis coronantur.
Pratenses hi flores ac sine usu & ideo pleriq; sine nominibus: quin & his ipsis alii
alia uocabula īponunt. Chyrisotome siue chrisitis non habet latinam appellationem
palmi altitudine est Comātibus fulgore auri corymbis radice nigra ex austero dulci
in petrosis opacisq; nascens.

FT fere peractis odoꝝ celeberrimis transeat oratio ad eas Coronas quę uarietate
sola placent. Duo eaꝝ genera quādo aliq flore cōstant aliq folio. Florem esse dixerim
genistas. nanq; et his decerpit luteus. Item zizipha quę & Cappadotia uocātur. his
odoratus similis oleaꝝ floribus in uepribus nascitur Ciclaminum de quo plura ali-
as. Flos eius colosinus in Coronas admittit Folia in miliacis coronamētis se dedere
coronęq; eaꝝ ob tinent prīcipatū: de quibus in fruticum loco abunde diximus. Sūt
et alia genera nominibus grecis indicanda quia nostris maiore ex parte his nomen
clare defuit cura & pleraq; eoꝝ in exteris terris nascuntur nobis tamen consectanda:
quoniam de natura sermo est nō de Italia. Ergo in Coronamēta folia uenere melo-
trum spirea thriganum ceneoron quod casiam hyginus uocat & quod cunilaginem
conizaxa melysophillum quod apiastrum meliloton quod sertulā campanam uoca-
mus. Est enim in Campania italię laudatissima a grecis in summo mox calcidica &
Cretica. Vbicunq; uero asperis & siluestribus nata. Coronas ātiquitus factitatas In-
dicio ē nomē sertulę quod occupauit odor eius Croco uicinus. Est & flos ipsa cana
placet maxime foliis breuissimis atq; pinguissimis. Folio coronante & trifoliū Tria
eius genera īfantes uocāt grecī Alii spalcion maiore folio quo utunt Coronarii. Al-
terum acuto oxitriphilon. Tertiū ex ōnibus minutissimū iter hęc. Neruosi cauliculi
quibusdā ut marato hippomarato miopono utunt & ferulis & Corymbis & hederę
flore purpureo ē & ī alio genere eaꝝ siluestribus rosis slis. Sed ī his quoq; colos tātū
delectat. Odor autē abest. Et gneori duo genera nigri atq; candidi hoc & odoratum
Ramosa ambo florent post aequinoctium autumni.

TOtidē & origano ī Coronamēti speties. Alterius enī nullū semē Id cui odor ē
Creticum uocatur. Totidē & thymi candidū ac nigricans. Flor & autē Circa solsticia
cū & apes decerpunt & auguriū n ellis est prouētu enī sperāt apiarii large floresceēte
eo lędit Imbribus amittitq; florem. Semē thymi nō potest deprehendi cū origani
per quā minutum nō tamen fallat Sed quid ītereſt occultasse id naturam in flore ipō
intelligitur: sataq; eo nascitur: sed quid nō temptauere homines. Mellis attici ī toto
orbe summa laus existimatur. Ergo translatus est ex attica thymus & uix flore uti
docemur satu Sed alia ratio naturę obsistit non durante Attico thymo nisi in afflatu
maris. Erat quidē hęc opinio antiqua in omni Thymo: Ideoq; non nasci in archadia
Tunc oleam nō putarent gigni nisi ītra. xxx. stadia a mari thymo quidē nunc etiam
lapideos cāpos ī prouītia narbonēsi refertos scimus hoc pene solo redditq; lōgiquis

regionibus pecudum milibus Conueniẽtibus ut thymo uescantur. At conixe duo
genera ĩ Coronamẽtis mas & fęmina. Est differẽtia in folio. Tenuis fęmine etiã cõ-
strictius angustiusq; Imbricatus mas & ramosior Flos quoq; magis splendet eius
serotinus utriq; post arctuꝫ. Mas odore grauior fęmina acrior & ideo cõtra bestiarũ
morsus aptior folia fęmiẽ mellis odorẽ habẽt: et masculi radix a quibusdã libanotis
appellatur: de qua diximus & tantũ folio coronãt. Iouis flos amaracum emerocallis
abrotanum beleniũ sisymbrium serpillum omia surculosa rosę modo Colore tãtum
placẽ Iouis flos odor abest sicut & illi qui grece flos uocatur & ramis autẽ & folio
odorata sunt excepta serpillo. Helenum e lachrymis belenę dicitur natũ: & ideo in
belena Insula laudatissimum. Est autẽ frutex humi se spargẽs dodrãtalibus ramulis
folio simili serpillo. Abrotanũ iucundi odoris & grauis. Est autẽ flos aurei coloris
uacuum sponte prouenit Cacumine suo se propagat. Seritur autẽ semine melius q̃
radice. Aut surculo. Semine quoq; non sine negotio plantaria transferuntur. Sic &
adonium utrunq; estate Salsiora enĩ admodum sunt & sole nimio leduntur: sed ubi
conualuere iritę uice fruticant. Abrotano simile odore leucanthenum est flore albo
foliosum.

AMaracum diocles medicus & siculageus appellauere quod egyptus & syria
sampsutũ. Serit̃ utroq; genere & semine & ramo uiuacius predictis & odore
melius copiosum amaraco eq; q̃ abrotano semẽ. Sed abrotaõ radix una & alte desce-
dens. Ceteris ĩ summo terre leuiter herens. Reliquoꝫ satio autumno fere ĩcipiente:
necnõ & uere quibusdã locis quę umbra gaudẽt & aqua ac fimo. Nictegreton inter
pauca miratus est Democritus coloris hygini folio spinę: nec a terra se attollentem.
Preipuã in Gedrosia narrant erui post equinoctium uernum radicitus. Siccaturq; ad
lunã. xxx. diebus ita lucere noctibus magos parthorumq; reges qui uti hac herba ad
uota suscipiẽda eandẽ uocari chenamchen: quoniã anseres a primo aspectu eius ex-
pauescant. Ab aliis metalopa: quoniã e lõginquo noctibus fulgeant. Mellylothos
ubiq; nascitur laudatissima tamẽ in attica. Vbicũq; uero recens nec candicãs et Croco
q̃ simillima: q̃q̃ in Italia odoratior & candida. Floꝫ prima uer nuntiantium Viola
alba tepidioribus uero locis etiam hyeme emicat postea quę lilia appellatur & pur-
purea proxime flameon quę & floxos uocatur siluestre dumtaxat Cyclaminum bis
anno uere & autũno estates hyemesq; fugit. Seriores supradictis aliquãdo narcisus
et lilium transmaria & in Italia quidẽ ut diximus. Rosam uero in grecia tardius etiã
num a nemone. Est autẽ hęc siluestriũ bulboꝫ flos Alia q̃ que dicetur ĩ medicinis
sequitur enanthe & melanthũ & ex siluestribus helyochrisos. Deinde alterũ genus
anemones quę thimonia uocatur post hanc gladiolus comitatus hiacynto nouissiẽ
rosa eadẽ quę prima deficit excepta satiua. Ceterũ hiacynthus maxime durat et uiola
alba enãte sed hęc ita si deuulsa crebro prohibeatur In seminibus renascitur locis te-
pidis odor idẽ ei qui germinãtibus uuis atq; inde nomẽ hiacynthũ comitat̃ fabula
duplex luctum preferens eius quẽ apollo dilexerat: aut ex aiacis cruore editi Ita dis-
currentibus uenis ut grecaꝫ litteraꝫ figura ea legatur ĩscripta. Helyochrisos florem
habet auro similem folium tenue cauliculũ quoq; gracilẽ sed durum hoc coronare se
magi si et unguẽta sumãtur ex auro apyron uocant ad gratiam quoq; et uitę gloriã
ptinere arbitrãtur. Et uerui quidẽ flores hi sunt. Succedũt illis estiui. Sũt etiã uerni
flores lychinis et Iouis flos et alteꝫ genus lilii. Itẽ typhion et amaracus quẽ phrygi-
um maxime cognominãt semẽ maxime spectabilis postrios duo genera eius unum
cui flos hiacynthi ẽ. Alteꝫ candidius qui fere nascit̃ ĩ tumulis: quoniã fortius durat
et Iris estate flores abeunt et hi marcescunt: alii rursus subeũt autumno. Tertiũ geũs
lilii et crocon et orsin ĩ utroq; genere unũ hebes Alteꝫ odoratum primis omia Im-
bribus emicantia Coronarii quidem et spinę flore utũtur: quippe cum spinę albae
cauliculi magis sint ĩter oblectamẽta quoq; gulę cõdiant̃ hic est trãsmaria ordo florũ

In italia uiolis ſuccedit roſa huic ſteruenit lilium roſam cyanis excipit cyanũ amarãtus uita peruica ſemp uiret in modum lilii e foliis geniculatim circũdata tapiaria herba. Inopia tamẽ floꝝ aliquãdo ſupplet hęc a gręcis camedaphne uocatur uita lõgiſſima uiolę albę trimatu. Ab eo tẽpore degenerat roſa & quinquennium prefert nõ recisa nec adulta. Illo enim modo Iuuenescit. Diximus & terrã referre plurimũ Nã i egypto ſine odore hęc omnia tãtumq; myrtis odor precipuus. Aliqui etiam binis menſibus antecedit germinatio omiũm. Roſaria a fauonio foſſa oportet eſſe Iterũq; a ſolſticio id agendum ut intra id tempus purgata ac pura ſint.

VErum ortis coronamẽtisq; maxime aluearia & apes conueniunt. Res precipui queſtus compendiiq; cũ fauet haꝝ ergo cauſa oportet ſerere thymum apiaſtrũ roſam uiolas lilium cythiſum fabã eruiliam Curulã papauer Conizam Caſiam melilothũ meſiſophylum ceryntham. Eſt autẽ cyrintha folio candido incuruo cubitalis Capite concauo mellis ſuccum habentem hoꝝ florũ auidissime ſunt atq; etiã ſinapis quod miremur cũ oliuę florẽ ab his nõ attingi cõſtet. Ideoq; hanc arborẽ procul ee melius ſit cum aliquas q̃ proxime ſeri cõueniat que & uolantiũ examiã inuitent nec lõgius abire patiãtur. Cornum quoq; arborẽ caueri oportet Nam flore eius deguſtato aluo cõcitata moriũtur. Remediũ ſorba cõtuſa e melle prebere bis uel uri. Nam hominũ uel boum aut grana punici mali amineo uiõ cõſpsa ad geniſtas circum ſeri aluearius gratiſſimum eſt. Mirum eſt dignumq; memoratu de alimẽtis quod cõperi. hoſtilia uicus alluitur pado huius iquilini pabulo circa deficiente imponunt nauibus aluearia nectibus que ad quina milia paſſuum contra ortum naues ſubuehũtur. Egreſſe luce apes paſteq; ad naues quotidie remeãt mutãtes locũ donec põdere ipſo preſſis nauibus plena aluearia intelligãtur reuectisq; eximuntur mella.

ET in hiſpania mulis prouehunt ſimili de cauſa tãtũq; pabulum refert ut mella quoq; uenenata fiant heraclie in põto quibuſdã annis pniciioſissima exiſtũt ab hiſdẽ apibus facta. Nec dixere auctores e quibus floribus ea fierent. Nos tamẽ tradimus que cõperimus. Herba eſt ab exitio lumentorũ quidẽ ſed precipue capraꝝ appellata ego lethron huius flore cõcipiunt noxium uirus aquoſo uere marceſcentis. Ita fit ut non omnibus annis ſentiatur hoc malum uenenati ſigna ſunt quod omnino non denſatur quod color magis rutilus eſt. Odor alienus ſternutamẽta ptinus mouens quod ponderoſius i noxio qui edere abiiciuntq; ſe humi refrigerationem queretes. Nam & ſudore diffluunt. Remedia ſunt multa que ſuis locis dicemus. Sed quoniã ſtatim repreſentari aliqua in tantis iſidiis oportet. Mulſum uetus e melle optimo et ruta. Saltamẽta etiam ſi reiciãtur ſumpta crebro. Certũq; id malum per excrementa ad canes etiam peruenire ſimiliterq; torqueri eos. Mulſum tamen ex eo ueteratũ ex eo innocuum eſſe conſtet & feminaꝝ cutẽ nullo melius emẽdari cũ coſto ſugillata et cum aloe. Aliud genus mellis i eodẽ ponti ſitu quod gẽtes annonum ab iſania quã gignit menomenon uocant. Idq; exiſtimatur cõtrahi flore rhododẽdri: quo ſcatent ſyluę. Genſq; ea cum ceram i tributa romanis preſtet. Mel quoniam exitiale eſt non pendit. Et in pſide & in mauritania Ceſarienſi getulię contermina maſilis uenenati faui gignũtur. Quidãq; ad partẽ quod nihil eſſe fallacius poteſt niſi quod liuore deprehenduntur. Quid ſibi uoluiſſe naturã his arbitremur inſidiis: ut ab hiſdẽ apibus nec omnibus annis fierent: aut non totis fauis. Parum enim erat genuiſſe rem in qua Venenum facillime daretur. Etiam ne hęc ipã in melle tot animalibus dedit. Quid ſibi uoluit niſi ut cautiorẽ minus q̃ auidum facer& hominẽ. Non enim melli: ſed apibus iam cuſpides dederat & quidẽ uenenatas Remedium aduerſus utiq; has non differendo. Ergo maluę ſucco aut folioꝝ bederę perũgi ſalutare e uel percuſſos ea bibere. Mirum tamẽ eſt uenena portãtes ore fingẽteſq; ipſas non mori: niſi quod illa

domina rerũ omnium hanc dedit repugnantiam apibus: sicut cõtra serpẽtes psillis marsisq; inter homines.

ALiud ĩ Creta miraculum mellis mons est carnia nouem milium passuũ ãbitu. Intra quod spatium musce nõ reperiũt. Natũq; ibi mel nusq̃ attigũt hoc expimẽto singulare medicamẽtis exigitur. Aluearia orientem æquinoctialẽ spectare conuenit. Aquilonẽ euitent: nec fauonium minus. Aluearia optima cortice secunda ferula tertia uimine. Multi & e speculari lapide fecere ut opãtes intus spectarent. Circumlini aluearia fimo bubulo utilissimum operculum. A tergo esse ambulatoriũ ut ꝓperantius intus sit prospectus. Aut si sterilis opatio ne desperatione curam abiiciant. Id paulatim reduci fallente operis incremẽto. Aluearia hyeme stramẽto operiri. Crebro suffiri maxime fimo bubulo. Cognatum hoc his inascentes bestiolas necat. Araneos papiliones: terredines: apesq; ipsas excitat. Et araneoꝝ quidem exitium facilius. Est papilio pestis maior lucernis tollitur uero cum maturescit malua noctu. Interlunio Cælo sereno accẽsis ante aluos ĩ eam flamam sese ingerunt. Si cibus deesse sentiatur apibus uuas passas siccasue ficosq; tusas ad fores earũ posuisse. Conueniet. Itẽ lanas tractas madẽtes passo aut defruto aqua mulsa. Gallinaꝝ etiã crudas carnes. Quibusdã & æstatibus. Idẽ cibi præstandi cum siccitas continua floꝝ alimẽta negat. Aluearum cũ mel eximitur illiniri oportet exitus mellisophilo aut genista tritis aut medias alba uitę præcingere ne apes diffugiant. Vasa mellaria aut fauos lauari aqua precipiũt hac decocta fieri saluberrimũ acetũ.

CEra fit expressis fruis: sed ante purificatis aqua ac triduo iterebris siccatis quarto die liquatis igni ĩ nouo fictili aqua fauos tegẽte. Tunc sporta colatis rursus in eadẽ olla coquitur cera cum eadem aqua. Excipiturq; alia frigida uasis melle circũlitis. Optima quę punica uocat̃ proxima q̃ maxime fulua: odorisq; mellei pura natione autẽ pontica quam cõstare æquidẽ miror inter uenenata mella. Deinde Cretica. Plurimum enĩ expyopoli habet: de qua diximus in natura apum. Post has Corsica quoniam ex busso fit & habere aliquãtam uim medicaminis putatur punica fit hoc modo uentilatur sub diuo sæpius cera fulua. Deinde feruet in aqua marina ex alto petita addito uitro. Inde lingulis hauriũt florẽ i candidissima quęq; transfundũtq; in uas: quod exiguum habeat frigide & rursus marina decoquit separatim. Deinde uas ipsum anteq̃ refrigescat. Et cum hoc ter facere iuncea crate sub diuo siccant sole lunaq;. Hęc enĩ candorẽ facit: si sic siccatur & ne liquefaciãt protegunt tenui linteo. Candidissima uero fit post ifãlationẽ etiamnum recocta. Punica medicinis utilissiã. Nigrescit Cera addito chartarum Cinere: sicut ancusa admixta rubet & uariosq; in colores pigmẽtis trahitur ad edendas similitudines & inumeros mortalium usus. parietumq; etiã & armoꝝ tutelam. Cętera de melle apibusq; in natura eaꝝ dicta sunt. Et ortorũ quidẽ fere omnis peracta ratio est.

SEquuntur herbę sponte nascentes: quibus pleręq; gentiũ utũt̃ ĩ cibis maxiẽq; ęgiptus. Frugũ quidẽ fertilissima: sed ut prope sola his carere possit tãta est ciborum ex herbis abundantia in Italia paucissimas nouimus fraga tampnum ruscam battĩ marinam battim ortẽsiam quas aliqui asparagum uocant gallicũ præter has pastinacam protẽsem lupum salutarium eaq; uerius oblectamẽta q̃ cibos. In ęgipto nobilissima est colocassia: quĩ cyamon aliqui uocant hanc e nilo metunt Caule cum coctus est harenoso in madẽdo. Thyrso autẽ qui iter folia emicat spectabili latissimis foliis etiam si arboreis cõparentur ad similitudinem eoꝝ quę personata ĩ nostris manibus uocamus. Adeoq; nili suis dotibus gaudẽt ut iplexis colocasię foliis ĩ uariam spetiẽ uasorũ potare gratissimum habeãt. Seritur iam hęc in Italia & in ęgypto.

PRoxima auctoritas Cicorio est: quod diximus ītubum erraticum Nascit' post uergilias. Flor& particulati. Radix ei lēta quare etiam ad uincula utuntur illa.

ANtalium longius e flumine nascitur mespili magnitudine & rotunditate sīē nucleo sine cortice folio cyperi mandunt igni cōparatū. Mandūt & ętum cui pauca folia Verum radix magna archindę quidē & aratos habent radices ramosas ac multiplices: nec folium nec herbā ullā: aut quicq̄ aliud supra terrā habent. Reliqua uulgarium in cibos apud eos herbarum nomina cādralia hippocaris Caucaris ātriscum scandix quę ab aliis tragopagon uocatur foliis Croco simillimis.

PArtenium thrinum Corcoriis & ęquinoctio nascentes apache adimopos quā epipetron uocāt quę nunq̄ flor&. At e cōtrario apace subinde marcescēte flore emittit alium tota hyeme toto uere usq; in ęstatē. Multas prēterea ignobiles habēt. Sed maxime celebrant gnecon Italię ignotam. Ipsis autē oleo non cibo gratā hoc faciunt ex semine eius. differētia prima siluestris & satiuę. Siluestriū duę species una mitior est similis caule tamē rigido. Itaq; & foliis ātiqui utebātur ex illis quare quidē atraillide uocant. Semē eius candidum & grāde amarum altera hirsutior torosior caule et qui pene humi serpat minuto semine. Aculeatoꝝ hęc est generis quoniā distīguēda sunt & genera. Ergo quędā herbaꝝ spinosa sunt & quędam sine spinis. Spinosarum multe species. In totū spina est asparagus scorpio nullum enī folium habet. Quędā spinosa foliata sunt ut carduus eringi glicoriza urtica. His enī omnibus foliis inest aculeata mordacitas. Aliqua & secundum spinam habēt folium ut tribulus & anois quędam in folio non habēt & in caule habēt ut pheos quod aliqui stoechon appellauere hippopales spinis geniculatim tributa proprietas quod & fructū spinosum habet. Ex omnibus his generibus urtica maxime noscitur aceptabulis in flore purpuream lanuginem fundentibus sępe altior binis cubitis.

PLures eius differētię. Siluestris quam fęminā uocant mitiorq; & ī siluestri quę dicitur Camina acrior caule quoq; mordaci fimbriacis foliis quę uero etiam odorem fundit herculanea uocatur semē omnibus copiosum nigrū. Mirum sine ullis spināꝝ aculeis lanuginē ipsam esse noxiā: & tactu tātum leui pruritū pustulasq; confestim adusto similes existere. Notum est & remedium olei sed mordacitas nō protinus cū ipsa herba gignitur: nec nisi solibus roborata. Incipiens quidē ipā nasci uere nō ignota multis etiam in cibo religiose est ad pellēdos morbos totius anni. Siluestrium quoq; radix omnem Carnē teneriorem facit simul cocta quę inoxia est morsu carēs lamiū uocāt. De scorpione dicemus iter medicas.

CArduus & folia & caulē spinosas lanugines habet. Itē achora leucātos caldenicos poliacanthos conopigos belysenes colimos chameleon in foliis non habet aculeos Est & quę illa differētia quod quędā ī his multicaulia ramosaq; sunt ut Carduus uno autē caule ne ramosum gneos. Quędā Cacumine tantum spinosa sunt ut eringi. Quędam ęstate florent ut terralis & elixenes.

COlimos quoq; flor& sero & diu Acrona colore tantum ruffo distinguitur & pinguiore succo. Idē erat tractilis quoq; nisi cādidior esset erat Atractilis nisi sanguineū succum funderet. Qua decausa phonos uocatur a quibusdam grauis etiam odore sero maturescēte semine nec ante autumnum: q̄q̄ id de omnibus spinosis dici possit. uerum omnia hęc & seminę & radice nasci possunt.

SColimos carduorum generis ab his distat quod radix eius uescenda est decocta mirumq; sine iteruallo tota ęstate aliud flor& ī eo genere aliud cōcipit: aliud parturit

HAculei arescẽte folio desinũt pũgere.
Elsine rara uisu est. neq; ĩ omnibus terris a radice foliosa. Ex qua media uelut malum extuberat cõtectum sua fronde huius uertex summus lachrymam contin& iucundi saporis achanticen masticen appellatã.

HCtatos quoq; in Sicilia tantum nascitur sue proprietatis & ipsa in terra serpũt. Caules e radice missi lato folio & spinoso caules uocant. Cactos nec fastidiunt in cibis inueteratos.

VNum caulẽ rectum habẽt quem thenica uocãt eiusdẽ suauitatis: sed uetustatis impatiẽtem. Semẽ ei lanuginis quem pappon uocant. Quo detracto e Cortice teneritatis similis cerebro palme est. Vocaturq; ascalia.

TRibulus non nisi ĩ palustribus nascitur dirares. Alibi iuxta nilum & strimonẽ amnes. Excipitur in cibis ĩclinatus in uadum folio ad imaginẽ ulmi pediculo lõgo At in reliquo orbe genera uici cerule folio altero aculeata hic & serius flor& magisq; septa obsidet uillaꝫ. Semẽ ei rotundis nigrum ĩsiliqua alteri barenaceũ spinosum etiam num. Aliud genus anonis in ramis eni spinis habet. Opposito folio rute silĩ tõto Caule foliato in modũ Corone sequitur arata frugibus ĩimica uiuaxq; precipue Aculeatarum caules aliquarũ per terrã serpũt percerpunt ut eius quam corronoprũ uocant e diuerso stans ancusa ĩficiendo ligno ceterisq; radices apta est ante mitioribus anthemis & phylanthos & anemone: et apace uel caule foliata est crepis & latos differentia foliorum & hic que ĩ arboribus breuitate pediculi ac lõgitudine angustis ipsius foliis amplitudine iam uero angulis incisuris odore flore diuturnior hic quibusdam per partes florẽtibus ut ocimo helyotropio apacheonochite.

VVltis inter haec aeterna folia sicut quibusdam arborum. In primisq; helyotropio adianto folia. Aliud rursus spicatarũ genus ex quo est stancops Allopecuros sellopiros: quã quidã ortigẽ uocant alii plãtaginẽ de qua plura dicemus ĩter medicas fexilis ex his allepecuros spicã habet mollem & lanuginẽ dẽsam nõ dissimilem uulpium caudis. Vnde ei nomẽ proxima ei est & stellopyrus nisi quod illa particulatĩ floret. Cycorion & similia circa terrã folia habent Germinãtibus ab radice post uergilias. Perdicium quam colie gẽtes: et egyptii edunt: cui nomẽ dedit auis id maxime eruens crassas plurimasq; habet radices. Itẽ oryntbogale Caule tenero candido semipedali radice bulbosa molli tribus aut. iiii. agnatis. Coquitur in pulte. Mirum lothõ herbã & egylopan nõ nisi post ãnum e semine suo nasci. Mira et anthemidis natura quod a summo florere ĩcipit cum ceterę omẽs que particulatim florẽt ab ima sui pte incipiant. Notabile & in lappa que adbarescit quod in ipsa flos nascitur nõ euidens sed intus occultus & ĩtra se semina uelut animalia que in se pariunt. Circa opuntem herba est etiã homini dulcis. Mirum e folio eius radicem fieri ac sic eam nasci lascinea unum folium hab& sed ita implicatum ut plura uideantur. Chyndrilla amara est & acri in radice succo. Amara & apace & que pychris nominatur et ipsa toto anno florens. Nomẽ ei amaritudo imposuit. Notabilis & scylle crociq; natura quod cũ omẽs herbe folium primum emittant. moxq; in caule rotundẽtur in his caulis prior ĩtelligitur q̃ folium. Et ĩ croco quidẽ flos ĩpellitur caule. In scylla uero caulis exit. Deide flos ex eo emergit Eademq; ter floret ut diximus tria tempora sationum ostendens. Bulborum generi quidam annumerant & Cypri: hoc est glandioli radicem. Dulcis ea est que decocta panẽ etiam gratiorem faciat ponderosioremq; simul subacta. Nõ dissimilis ẽ & que thesion uocatur gustu aspera. Ceterę eiusdem generis folio differunt. Asphodellus ob longum & angustum habet. Scylla latum & tractabile. Gladiolus simile nomini aspodellus mãditur et semine tosto et bulbo: sed hoc ĩ Cinere tosto deinde sale et oleo addito. Preterea tuso cum ficis precipua uoluptate ut uidet

hesiodo. Traditur et ante portas uillarum satum esse remedio cōtra ueneficorū noxā Asphodelli mentionem et homerus fecit. Radix eius napis modicis similis est neq; alia numerosior octogita simul aceruatis sepe bulbis Theophrastus & fere greci principesq; pythagoras caulē eius cubitalem et sepe duum cubitorum foliis porri siluestris antbericon uocauere radicem uero idest bulbos asphodellum nostri. Illud albucum uocāt & asphodellum asillam regiam. i. bulbos spodelon. Astula regia est caulis acinosi. Eius duo genera faciunt albuco scapus cubitalis amplus purus leuis de quo: mago precipit exitu mēsis martii & initio aprilis cum floruerit nondum semine eius intumescente dimittēdum fundēdosq; scapos & quarto die in solem proferendos. Ita siccatis manipulos faciendos. Idem pistana dicit a grecis uocari: quam iter ulnas sagittā appellamus. Hanc ab idibus maii usq; ad finem octobris mēsis decorticari atq; seni sole siccari iubet. Idem & gladiolum alteū quē cyprion uocāt. & ipsum palustrē Iulio mēse toto siccari iubet ad radicē tertioq; die in sole siccari donec candidus fiat. Quotidie autē āte solem occidentē in tectum referri. Quoniam palustribus defectis nocturni rores nocēt.

Similia precipit & de iunco: quē mariscon appellāt ad texendas tegetes: et ipūm Iunio mēse eximi ante Iulium medium precipiens. Cetera desiccādo eademq; de ulna suo loco diximus. Alterum genus iuncorū facit: quod marinum & a grecis oxisebenon uocari Inuenio. Tria genera eius acuti sterilis quē marē et oxin greci uocant. Reliqua feminini ferentis semē nigrum: quē malacratan appellant crassior hic et fruticosior: magisq; etiānū Tertius q uocat' belyscenos ex his melācrais sine aliis generibus nascit' oxis autē & oloscheōs eodē cespite utilissiūs ad uitalia oloscheōs qa mollis & carnosus ē. Fert fructū uuaū cohērētū modo. Nascit autē his quē marem appellauiūs ex semetipō Cacumiē i terrā defixo melācranis autē suo semiē. Alioqn omnium radices omnibus annis moriūtur. Vsus ad nassas marinas utilium elegātium lucernaū lumina precipua medulla amplitudine iuxta marinas alpes tanta ut inciso uētre impleant pene unciarū latitudinē. In egypto uero cibroū lōgitudinē nō alius uiliorē. Quidā enī etiamnum unū genus faciunt iunci trianguli cyperon uocāt Multi uero nō discernunt a cypiro uicinitate nois. Nos distinguemus utrunq;.

Cypirus est gladiolus ut diximus radice bulbosa laudatissimus in īsulis Cretae Deinde naxo & postea fenice. Cretico candor odorq; uicinus nardo Naxio acrior phēniceo exiguum spirans nullus egyptio. Nam & ibi nascitur discutit duritias corporum. Iam enī remedia dicemus & quoniā & florū odorūq; generi ē magnus usus in medicina quod ad cypiron attinet apollodorū quidē sequar qui negabat bibendū q̄q̄ professus efficacissimum esse aduersus calculosos eo fetas feminas quidē abortiuas facere nō dubitat. Mirumq; tradit barbaros suffitum huius herbe excipiētes ore lienes consumere & nō egredi domibus nisi hoc suffitu. Validiores enī firmioresq; sic etiā fieri i tentiginū & alarū uitiis pfrictionibusq; cū oleo illitū nō dubie mederi

Cypereos iuncus ē q̄liter dixiūs āgulosis iuxta terra cādidus Cacumiē niger piguisq; folia una porraceis exiliora i cacumiē miūta iter quā ē semē. Radix oliue nigre similis quā cū oblōga ē cyperida uocāt magni i medicia usus laus cypero. Prima amoiaco. Secūda rhodio. Tertia uero thratio. nouissia egyptio que & cōfundit intellectū quoniā et cyperos ibi nascit': sed cyperos durissia uixq; spirās. Ceteris odor ē ipsū nardū imitans est per se Indica herba que cepira uocatur gingiberis effigie cōmāducata Croci uim reddit. Cypero uis in medicina psylotri. Illinit' pterigis ulceribusq; genitalium & quae in tumore sunt omnibus. Sic & oris ulceribus radix aduersus serpētium ictus & scorpionū presenti remedio est. Vuluas aperit pota largiori tāta uis expellit eas urinā ciet et calculos ob id utilissima hydropicis Illinit' & ulceribus

quę ſerpunt. Sed his pręcipua quę ĩ ſtomacho ſunt e uino & aceto illita. Iunci radix in tribus Eminis aquę decocta ad tertias tuſſi medetur. Semẽ toſtum & ĩ aqua potũ ſiſtit aluum & fęminarũ menſes: capitis dolores facit uocatur oloſchoecenus. Quę proxima ſunt radici cõmanducãtur aduerſus araneorum morſus. Inuenio etiã num unum iunci genus quod trepicen uocant: huius ſemine ſomnum allici & modum ſeruandum ne ſopor fiat. Ob id.

ETodorati iunci medicinę dicẽtur: quoniam & in ſyria Coele ut ſuo loco retuli mus ex nabathea cognomiẽ thencitis ,pximus babylonius peſſimus ex aphrica ac ſine odore. Eſt autẽ rotundus uinoſę mordacitatis ad liguã ſincerus ĩ cõfricãdo odorem roſę emittit rubẽtibus fragmẽtis. Diſcutit ĩflationes. ob id ſtomacho utilis bilẽq; ſanguinẽ reiciẽtibus ſingultus ſedat ructus mouet urinã ciet ueſſicę medet ad muliebres uſus decoquitur epiſtotonicis cum reſina arida ĩponit ex calefactoria.

VTerum roſa aſtringit refrigerat uſus eius diuiditur ĩ folia & flores capita foliorũ parteſq; candidę ungues uocantur. In flore aliud eſt ſemen aliud capillus in capite. aliud cortex. aliud calix. Foliũ ſiccatur aut tribus modis exprimitur cũ per ſe ũgues non detrahuntur. Ibi enĩ humoris plurimũ aut cum detractis unguibus reliqua ps aut oleo aut uino macerat ĩ ſole uaſis uitreis. Quidã & ſalem admiſcent & nõ nulli ancuſam aut aſphalatum aut iuncũ odoratum quia talis maxime prodeſt uuluae ac diſſentericis. Exprimuntur eadem folia detractis unguibus trita per linteũ ſpiſſum in aereum uas: leniq; igni ſuccus coquitur: donec fiat craſſitudo mellis. Ad hoc eligi oportet odoratiſſima quęq; folia. Vinum quomodo fier& e roſa diximus ĩter genera uini. Vſus ad aures oris ulcera gingiuas tonſiles gargarizatus. Stomachum uuluas ſedis uitia capitis dolores In febre per ſe uel cum aceto ſomnos nauſeas Folia urũtur in caliblepharum & ſiccis fęminę aſpergũtur. Epiphoras quoq; aridas leniunt. Flos ſomnum facit Inbibet fluctiones mulierũ maxime albas in poſca potus & ſanguis excreationes ſtomachi quoq; dolores quãtum ĩ uini ciatis tribus. Semẽ bis optimũ Crocinum nec anniculo uetuſtius & in umbra ſiccatur Nigrum iutile dẽtiũ dolori Illinitur urinam ciet ſtomacho imponitur igni ſacro nõ ueteri Naribus ſubductum caput purgat. Capita pota uentrem & ſanguinẽ ſiſtunt. Vngues roſę epiphoris ſalubres ſunt. Vlcera enĩ oculorum roſa ſordeſcunt pręterq; in iitiis epiphore ita ut arida cũ pane ĩponatur. Folia quidẽ uitiis ſtomachi roſionibus & uitiis uẽtris & iteſtiorũ et pręcordiis utiliſsima uel illita cibo quoq; lappati modo condiuntur. Cauendus in his ſitus celeriter iſidens aridis aut expręſſis aliquis uſus. Dyaplaſmata ĩde fiunt ad ſudores cohęrcendos ita ut a balneis inhęreſcant corpori. Deinde frigida abluantur. Siluestris cum adipe urſino allopetras mirifice emendat.

LIlii radices multis modis florem ſuum nobilitauere. Contra ſerpentium ictus ex uino pote & cõtra fungorũ ueneã propter clauos pedum ĩ uino decoquuntur triduoq; non ſoluuntur cũ adipe aut oleo decoctę pilos quoq; aduſtos reddunt e mulſo pote iutilem ſanguinẽ cum aluo trahũt lieniq; & ruptis mulſis proſunt & mẽſibus fęminarum. In uino uero decocto ĩpoſiteq; cũ melle neruis pręciſis medẽtur. Contra lichenas & lepras & furfures ĩ facie emẽdant erugant corpora cum folia ĩ aceto cocta uulneribus ĩponũtur. Si teſtium mellis cũ Iuſquiano & farina tritici. Semen illinit igni ſacro. Flos & folia ulcera uetuſtati. Succus q flore expręſſus ẽ ab aliis mel uocat ab aliis ſyriũ ad emolliẽdas uuluas ſudoresq;: faciẽdaſ et ſuppuratioẽsq; coquẽdas ualet.

NArciſſi Duo genera ĩ uſu medici recipiunt. Vnum purpureo flore & alterum herbaceũ hũc ſtomacho iutilẽ. Erit igitur uomitoriũ aluoſq; ſoluẽtem neruis Inimicum Caput grauantẽ & a narce narciſſum dictũ nõ a fabuloſo puero ueneris

radicem diximus ei saporis est. Ambustis prodest exiguo melle. Sic & uulneribus & luxatis pānis uero cū melle & auenę farina. Sic & īfixa corpori extrahit. In polēta tritus oleoq; cōtusus. Medetur & lapide percussis purgat uulnera permixtus farinę nigras uitiligines emaculat· Ex hoc flore fit marcissimū oleum ad emollīēdas duritias calfacienda que alferunt auribus utilissima: sed capitis dolores facit.

Viole siluestres sunt & satiuę purpureę refrigerant cōtra īflamationes illiniūtur stomacho ardēti īponuntur & capiti in fronte oculorum priuatim epiphoris & sede procedēte uuluę ue & contra suppurationes crapulam & grauedines capitis Impositisq; coronis olfatu ue discutiunt anginas ex aqua pote. Id quod purpureū est ex his Comitialibus medetur maxime pueris in aqua potum. Semē uiolę scorpioībus aduersatur. Cōtra flos albę suppurata apperit ipsa discutit & alba autē & lutea extenuāt mēses. Vrinam cient minor uis est recentibus. Ideoq; āridis post annum utendum. Lutea dimidio cyato in aqua trita mēses trahit. Radices eius cum aceto illitę sedant lienē. Itē podagrā oculorum autem īflationes cum myrrha & Croco. Folia cū melle purgant Capitis ulcera cum cera rimas sedis & quę in humidis sunt ex Aceto mero collectiones sanant.

Bachar in medicinę usu est aliqui ex nostris perpēsam uocant. Auxiliatur cōtra serpentes capitis dolores feruoresq;. Item epiphoras īponitur mammis tumēntibus a partu & egylopis īcipiētibus ignibusq; sicris Odor somnum gignit. Radicē decoctam bibere sparticis euersis cōuulsis suspiriosis salutare est ī tussi uetere uino radices eius tres. iiii. ue decoquūtur ad tertias partes. Hęc potio mulieres ex abortu purgat laterum compunctiones tollit. Tonditur cum dyaplasmate. Vestibus odoris gratia īseritur

Combretum quod simile ei diximus tritum cum axungia uulnera mire sanat.

Asarum iocineris uitiis salutare esse tradit uncia sumpta ī Emina mulsi mixti Aluū purgat ellebori modo hydropicis prodest et prēcordiis uuluisq; ac morbo regio. In musto si addatur facit uinum urinis ciendis. Effodit cū folia mittit siccat in umbra situm celerrime sentit.

Et quoniam quidam ut diximus nardum rusticū nominauere radicē baccaris. Contexemus etiam gallici nardi remedia ī hunc locū dilata cum disputaremus de peregrinis arboribus. Ergo aduersus serpentes duabus dragmis in uino succurrit inflationibus colli uel ex aqua uel ex uino. Itē iocineris ac rerum suffusisq; felle & hydropicis per se uel cum absinthio sistit purgationes mulierū. Impetus uero eius quam phin eodē loco appellauimus. Radix datur potui trita uel decocta ad strāgulares uel pectoris dolores uel laterum menses quoq; ciet bibitur cum uino.

Crocum cum melle non soluitur nulloq; dulci. Facillime autem uino aut aqua utilissimum ī medicina asseruatur Cornea pixide discutit īflamationes omnes qdē sed oculorum maxime ex ouo illitus uuluarum quoq; strangulatus stomachi exulcerationes pectoris et rerū Iocinerum pulmonū uesicarumq; peculiariter īflamatioī earū uehemēter utile. Itē tussi & pleureticis Tollit et pruritus urinā ciet. Qui crocū priusq; biberit Crapulam non sentiunt ebrietati resistūt. Coronę quoq; ex eo mulcent ebrietatem somnū facit. Caput leuiter mouet uenerē stimulat. Flos eius igni sacro illinitur cum Creta cymolia. Ipsum pluribus medicaminibus miscetur. Collirio uni etiam nomē dedit.

Est quoq; uis expressi ungēti Crocino quod Crocomagon appellant habet suas utilitates cōtra suffusiones oculorum urinas magis excalefacit: q̄ Crocū ipsum optimum quod gustatum saliuam dentesq; magis īficit Iris ruffa melior q̄ candida

Infantibus eā circūligari salutare est dentientibus pręcipua est & tussientibus tineau
ue uitio laborantibus istillari. Cęteri effectus eius nō multū a melle differūt. Vlcera
purgat capitis pręcipue suppurationes ueteres. Aluum soluit duabus dragmis cum
melle tusum tormina iflationes pota lienes ex aceto cōtra serpentum & araneorum
morsus ex posca ualet. Contra scorpiones duarum dragmau pōdere in pane uel aqua
sumitur. Contra Canū morsus ex oleo iponitur & contra perfrictiones. Sic & ner/
uorum doloribus lumbis uero & coxendicibus cū resina illinitur. Visci calefactoria
naribus subducta sternutamēta mouet caputq; purgat. dolori capitis cum Cotoneis
malis aut struteis illinitur. Crapulas quoq; & ortopnoicis discutit uomitiones ciet
duobus obolis sumpta. Ossa fracta extrahit iposita cum melle adparmochia. Farina
eius utuntur in uino ad clauos uel uerucas triduoq; nō soluitur alitus oris cōmādu/
cata abolet alau q; uitio. Succo duritias omnes emollit somnū cōciliat sed genituram
consumit. Sedis rimas & condilomata omniaq; in corpore excrescentia sanat.

SVnt qui siluestrē Irim uocent. Strumas hęc uel panos uel iguina discutit. pre/
cipitur ut sinistra manu adhos usus seruetur colligētesq; dicant cuius hominis utiq;
causa eximant. Scelus herbariorum aperitur in hac mentione partem eius seruant et
quarundā aliarum herbau: sicuti plantaginis substituentibus. Et si parum mercedis
tulisse sese arbitrātur. Rursusq; ut plus opes acquirant partem eam: quam seruauere
eodem loco ifodiunt. Credo ut uitia quę sanauerint faciant rebellare.

SAluinęq radix in uino decocta sistit uomitiones corroborat stomachum polio
museris hesiodus perungi iubent dignationis gloriaq; auidos polium tractari Coli
Polion contra serpētes substerni uri potari. In uino decoqui recens uel aridū Illiniri
q; spleneticis propināt. Ex aceto morbo regio. Ex uino et hydropicis icipiētibus uiō
decoctum uel uulneribus quoq; sic illiniunt. Secūdas mulierum partusq; emortuos
repellit. Itē dolores corporis uessicas inanit & epiphoris illinit nec magis alia herba
Conuenit medicamēto quod alexipharmacon uocant. Stomacho tamen inutile esse
caputq; eo impleri & abortum fieri poto aliqui negant. Ad religionem addunt ubi
inuētum sit protinus ad alligandam contra oculou suffusionē: cauendumq; ne terrā
attingat hi & folia eius thymo similia traduut nisi quod molliora sunt & lanatiore
Canitie cū ruta siluestri & si teratur ex aqua cęlesti aspidas mitigare dicitur ut non
secus atq; cyamis astringit & cohibet uulnera prohibetq; serpere.

OLochrisos medetur stragurie in uino & oculorum epiforis illita cum fece uero
uini cremata & polēta lichenas emēdat. Chrysocomes radix calefacit & strigit. Dat
potui ad iocinerum uitia. Itē pulmonum uulue dolores i aqua mulsa decocte men/
strua & si cruda detur hydropicou aquam sistit: mellisophylo siue mellitena si per/
ungātur aluearia nō fugient apes. Nullo enī magis gaudēt flore scopis eius examina
facillime cōtinentur. Itē pręsentissimū est contra ictus earum: uesparūq; & similium
sicut & araneou. Item scorpionum: cōtra uuluarū strāgulationes addito uitro contra
tormina e uino. Folia eius strumis illiniuntur & sedis uitiis cū sale decocta. Succus
fęminas purgat & iflationes discutit & ulcera sanat articularios morbos sedat: caisq;
morsus pdest dissentericis ueteribus & cęliacis ortopnoicis lienibus ulceribus tho/
racis. Caliginesq; oculorum si cum melle inungi eximium habetur.

MElilotbos quoq; oculis medetur cum lacte aut lini semine maxillau quoq; do/
lores lenit & capitis cum rosaceo. Itē aurium e passo quęq; in manibus intumescunt
uel erumpunt Stomachi dolores in uino decocta uel cruda tritaq;. Idem effectus ad
uuluas Testes uero & sedē prociduam quoq; ibi sint uitia recēti ex aqua decocta uel

x passo adiecto rosaceo illiniuntur ad Carcinomata. Deferuescit in uino dulci pe
uliariter: & contra melliceridas efficax.

RIfolium scio credi prçualere contra serpentium & scorpionum ictus ex uino
aut posca seminis granis.xx. potis uel foliis & totā herbam decoctā. Serpētesq;
unq̃ in trifolio aspici. Prçterea celebratis auctoribus cōtra omiā uenena pro ātidoto
ufficere.xxv. grana eius quod miniathes ex eo appellauimus tradi multa alia. Prçte
ea in remediis eius ascripsisse me contra sentētias earum grauissima uiri auctoritas
nouēt. Sophocles enim poeta uenenatū id dicit. Simos quoq; medicus decocti aut
ontriti succū ifusum corpori easdem demum egritudines quasi percussis a serpente
nponatur. Ergo nō aliter utēdum eo q̃ cōtra uenena cēsuerunt. Fortassis enī ex his
enenis iter se contraria sit natura: sicut multis aliis. Itē animaduerto semina eius cū
inima sint folia utile esse ad custodiēdum mulierem Cutis gratia in facie illitum.

THymum colligi oprtet in flore & in umbra siccari. Duo autē sunt genera eius.
Candidum radice lignosa in collibus nascens: quod & prefertur. Alterum nigrius
lorisq; nigri. Vtraq; oculoꝝ clritati multum cōferre existimatur & in cibo & i medi
amētis. Itē diutinę tussi flegmati faciles excreationes facere. Cum aceto & sale san
uinē cōcrescere nō patitur. e melle lōgas faucium distillationes extra illita cū sinapi
xtenuare. Itē stomachi & uētris uitia modice tamē utēdū est: quoniam excalefaciūt
ua ui sistunt aluum: quę si exulcerata sit denarii pōdus in sextarium aceti et mellis
ddi oportet. Item si lateris dolor sit: aut iter scapulas aut i thorace prçcordiis medētur
x aceto cum melle: quę potio datur & in alienatione mētis ac melanconicis. Datur
Comitialibus quos correptos olfatus excitat thymi autē & dormire eos oportere i
nolli thymo prodest & ortopnoicis & anhelationi mulierumq; mēsibus retardatis
el si emortui sint in utero partus decoctum i aqua ad tercias. Viris uero contra ifla
ioes cū melle & aceto & si uenter turgeat testes ue: aut si uessicę dolor exigat e uino
umores & impetus tollit ipositum. Itē cum aceto callum & uerucas. Coxēdicibus
nponitur cum uiō articularibus morbis & luxatis tritum ac lanę ilparsitm ex oleo
mbustis cum adipe suillo Dant & potionem articularibus morbis tritum obolorū
tium pōdere in tribus cyatis aceti & mellis in fastidio tritum cum sale.

THemoragales pallidū & uiride & molle folium habet radicem odoratam atq;
ulbosam cū melle imposita uētre aquā pellit & sanguinē etiam iutilem. Folia epi
iboris oculorū mamarum que doloribus post partū illiniuntur. Heleniū ab helenę
ichryma ut diximus natum fauere creditur formę. Cutē mulierum i facie reliquoq;
orpore nutrire icorruptam prçterea putant usu eius quādam datam gratiam his ue
ieremq; cōciliari. Attribuunt & hilaritatis effectum eidē pote in uino eumq; quem
abuerit nephentes. Illud prçdicatum ab homero quod eo tristicia omnibus abdeat
ist autē succi prçdulcis prodest & ortopnoicis. Radix eius in aqua ieiunis pota. Est
utē candidus itus & dulcis bibit et cōtra serpētiū ictus ex uino mures quoq; cōtrita
icitur necare.

ABrotanum duorū traditur geneꝝ. Campestre ac mōtanum hoc fęminam Illud
marē itelligi uolumus. Amaritudo abscyntbii in utroq;. Siculum laudatissimū
Deinde gallaticum. Vsus est & foliis: sed maior semini ad calefaciendū. Ideo neruis
utile tussi. Ortopnoicis conuulsis ruptis lumbis urinę angustiis datur bibendum
nanualibus fasciculis decoctis ad tertias partes. Ex his quaternis bibuntur. Dat et
emē tusum in aqua dragmę pondere prodest et uuluę. Concoquitur panis cū farīa
rdeacea: et oculoꝝ iflamationi illinitur. Cotoneo malo cōcocto serpētes fugat. cōtra
ctus earum bibitur cū uino: illiniturq; efficacissimum contra ea: quorum uenena
remores et frigus accidunt ut scorpionū et phalangiorum et cōtra uenena alia pota

Prodest et quoquo mō algētibus et extrahendi ea quę inhęrent corporibus. Pellit et interraneoꝝ mala ramus si subiiciat puluino uenerē stimulari aiūt. Efficacissimaq; herbā contra omnia ueneficia: quibus coitus inhibeatur.

LEuchathenium suspiriosis medetur duabus partibus aceti permixtum.

SAmpsucum siue amaracum Cypro laudatissimū & odoratissimum scorpiōbus aduersatur ex aceto ac sale illitum. Mēstruis quoq; multum confert impositum Minor eidē poto uis. Cohibet & oculoꝝ epiphoras cū polēta. Succus decocti tormina discutit & urinis & hydropicis mouet & narium sternutamenta. Fit & ex eo oleum quod sampsucinum uocatur aut amaracinū ad excalefaciēdos emolliēdosq; neruos & uuluas calefacit folia fugillatis cum melle & luxatis cum Cera prosunt.

ANemonas Coronarias tantum diximus: nunc reddemus & medicas. Sunt qui fremion uocēt. Duo eius genera Siluestris prima Altera cutis nascens. Vtraq; fabulosis huius quod plures species: aut enī phoniceum florē habet: quę & copiosissimē aut purpureum: aut lacteū: harum triū folia appio similia sunt: nec temere semipede altitudine excedunt Cacumine asparagi. Flos nunq̄ se aperit nisi uēto spirāte. Vnde et nomē accepit siluestri āplitudo maior latioribusq; foliis flore phęniceo hāc errore ducti argemon putāt multi. Alii rursus papauer: quod thyan appellauimus: sed distinctio magna quod utraq; hęc postea florēt: nec aut calices habēt: nec nisi asparagi Cacumen prosunt anemone capitis doloribus & īflamationibus uuluis mulierum lacti quoq; et mēstrua cient cum typsana sumpte aut uellere appositę. Radix cōmanducata pituitam trahit dentes sanat. Decocta oculorum epiphoras & cicatrices magi multum quiddā his tribuere q̄ primum aspiciatur eo āno tolli Iubētes diciq; colligi eam tertianis & quartanis remedio postea alligari florē panno roseo & in umbra asseruari ita cum opus sit alligari: quod ex his phęniceum florem habet radice contrita cuicūq; animaliū īposita ulceꝝ facit stīptica uī & ideo expurgādis ulceribus adhibet.

OEnante herba nascitur in petris folio pastinacę radice magna numerosa caulis eius & folia cū melle ac uino nigro pota facilitatē pariendi prętstant: secundasq; purgant. Tussim melle tollunt. Vrinam cient: radix & uessicę uitiis medetur.

OLycrisum quod alii chryssaton uocant ramulos habet cādidos. Folia subalbida Abrotano similia ad solis repercussum aureę lucis in orbē ueluti corymbis depēdentibus qui nūq̄ marcescunt: qua decausa deos coronant illo quod diligētissimē seruauit ptolemęus rex ęgypti nascitur in frutetis cient urinas uino pota & menses duritias et īflamationes discutit. Ambustis cū melle īponitur cōtra serpentiū ictus & lumboꝝ uitia bibitur Sanguinē cōcretum uētris ac uessicę absumit cū mulso. Folia eius triū oboloꝝ pondere sistunt profluuia mulierum in uino albo uestes tuetur odore uero meleganti.

HIacynthus in gallia maxime proueuit hoc ibi loco bysginum tingit. Radix est bulbacea mangonicis uenalicis pulchre nota quę ī uino dulci illita puberiatem cohercet & nō patitur corrūpere. Torminibus & araneoꝝ morsibus resistit Vrinam impellit Cōtra serpentes & scorpiones morbumq; regiū. Semen eius cum abrotano datur. Contra lichinis quoq; flamea illa aduersus serpētes & scorpiones & scabrones similiaq; bibitur uino semine trito. Siluestris eadē stomacho iutilis aluum soluit ad detrahēdam bilem efficacissima duobus dragmis scorpionibus tam cōtraria ut omnino uisa ea torpescant Radicem eius Asiam bolitē uocāt: qua ligata oculo albugiēs tolli dicūtur.

FTuica peruica siue camedaphne arida tusa hydropicis datur in aqua Cocleari mēsura celerrimeq; reddunt aquā. Eadē decocta ī Cinere sparsa uino tumores siccat auribus succo medetur Aluinis īposita plurimū prodesse dicitur. Rusci radix decocta bibitur alternis diebus ī calculorū ualitudine & toruosiore urina uel cructa Radicem pridie erui oportet postero mane decoqui ex eo sextario uini cyatis duobus misceri. Sunt qui & crudam radicē tritā ex aqua bibant & in totū ad uirilia cauliculis eius uino & aceto tritis nihil utilius putant. Bactis quoq; aluum emollit. Illinitur podagricis cruda & cōtusa acinoem Coronarum causa & ciborū egyptii serunt. Eadē q; erat quę ocymum nisi hirsutior ramis ac foliis esset et ad modum odorata ciet & menses urnas.

COlocassia glaucias acria corporis leniri putant & stomachum Iuuari.

ANtali quod egyptii edunt nullū aliū reperi usum & est herba antilium: quā alii anticeliū uocat duoꝝ geneꝝ foliis & rais lēticulę similis palmę altitudiē sabulosis apricis nascens subsalsa gustāti. Altera chamepitui similis breuior & hirsutior purpurei floris odore grauis in saxosis nascens prior uuluis aptissima: et ex rosaceo & lacte imposita etiam uulneribus. Bibitur in stranguria renumq; doloribus tribus dragmis altera bibitur in duritia uuluarū & ī torminibus in Comitiali morbo cum melle & aceto .iiii. dragmis.

COntra parthenium alii leucbātem alii tamnacum uocāt. Celsus uero apud nos pelletium & muraleum. Nascitur ī ortoꝝ sepibus flore albo odore mali sapore amaro ad īsedendū decocte in duritia uuluaꝝ & inflamationibus. Sicca cum melle & aceto īposita detrahit bilē atram. Ob hoc cōtra uertigines utilis & calculosis illnitur & sacro igni. Item strumis cū axungia iueterata. Magi contra tertianas sinistra maū euelli eam iubent: diciq; cuius causa uellatur: nec respicere. Cuius foliū egri subiicere ut mox ī cyato aquę deuoretur.

THyrcbye quam quidā stirchium scripsere utinā nec Coronarii ī egypto uterēt quos inuitat hederę folioꝝ similitudo ī duobus eius generibus: quoꝝ alterum cui acini Coccinei granosi foliculi: alii caccatum uocant. Alii chalion. Nostri autem uessicariam: quoniam uessicę & calculis prosit. Frutex est surculosus uerius q̄ herba foliculis magnis laxisq; & curuatis grādi itus acino qui maturescit nouembri mense Tertio folia sunt ocimi minime diligēter demonstrando. Remedia enī nō uenena tractamus: quippe īsaniam facit paruo quoq; succo: q̄ q̄ & greci auctores in Iocū uertere Drachinē enī pondere lusum pudoris gigni dixerūt. Species uanas imaginesq; conspicuas obuersari demōstrantes duplicatum hunc modum legitimā īsania facere Quicquid uero adiciatur ponderi repręsentari mortem: hoc est uenenum: quod Innocentes auctores simpliciter dormion appellauere eo quod cuspides in prelio tingerentur illo passim nascente quo paucius spectabātur. Magi Cognominauere qui nequiter occultabant Eritron aut neuratra: ut non nulli perissione cauendi quidem causa Curiosius dicēdum.

QVin & alterum genus quod alii cacabon uocant soporiferū est: atq; etiam opio uelotius ad mortē ducit. Ab aliis morion: ab aliis moli appellatū laudatū uero ad locre & thymaristo & ad fruendum Quidā etiam Carmine minore obliuionem īducentia quippe pręsentaneum remedium ad dētium mobiles firmandos si colluerentur. Alii cacabon uni exceptionē addidere ne diutius id fieret. Deliratione enim gigni eodem monstranda remedia: quoꝝ medicina maioris mali periculum afferat. Commēdetur ergo cibis tertium genus licet pręferatur ortēsibus saporibus & nihil sit malorum cui nō salutare seryenos xenocrates prędicet. Non tamē auxilia eoꝝ tāti sunt ut id pictura nō de his cōmemorare nefas putē pręsertim tanta copia innoxioꝝ medicaminū. Alii Cacabi radicē bibūt q uaticinari gallantes quo uero ad cōfirmādas

superstitiōes aspici se uolunt remedio est. Id enī libentius retuleri aq̃ copiosa multa calida pota. Nec illud pręteribo aspidū naturę Cacabū intantum aduersam ut radice eius propius admota soporetur illa sopore enecans iure eaq; ergo trita ex oleo pouffis auxiliatur.

Orcborum alexandini cibi herba est conuolutis foliis ad similitudinem mori pręcordiis ut ferunt utilis alopacis quę & lentigini boum quoq; scabiem celerrime sanari ea. Inuenio apud Nichandrum quidē & serpentiū morsus anteq̃ floreat Nec de gneco siue atractalide uerbosius dici par esset egyptia herba magnum cōtra uenenata animalia prębent auxilium. Item aduersus fungos constat a scorpione percussos q̃ diu teneant eam herbam non sentire Crutiatum.

ET persolutum egyptus mortis serit Coronarum genera duo genera eius femiā ac mas utraq; subdita uenerem inbiberi uirorum maxime tradunt.

ET quoniam in mensuris quoq; ac ponderibus crebro grecis nominibus utēdū est iterpretationem eorum semel hoc in loco ponemus. Dragma attica fere. n. attica obseruatione medici utunt denarii argenti habet pondus. Eadēq; sex obolos pōdere efficit obolus decem chalcos cyatus per se pendet dragmas decē cū acetabuli mēsura dicitur. Significat eminę quartā partem. i. dragmas. xv. Mnaquā nostri minā uocāt pendet dragmas atticas centum.

IMPLESSE POTERANT MIRACVLVMSVI natura atq; tellus reputantiū uel prioris tantū uoluminis dotes totq; genera herbarum utilitatibus hominū aut uoluptatibus genita: sed tanto plura restant quāto mirabilia inueniunt Illa enī maiore cibi parte aut odoris decoris ue Commendatio ad numerosa experimenta duxit. Reliquarū potentia approbant nihil ab rerum natura sine aliqua ocultiore Causa gigni.

EQuidem & formę gratia ritusq; perpetui in corporibus suis aliquas exterarū gentiū uti herbis quibusdā aduerto animo Illiniunt certe alias aliae faciē in populis barbarorum fęminę: Maresq; etiam apud dacos & sarmatas corpora sua inscribunt. Simile plantagini glastum in gallia uocatur: quo britanorum Coniuges nuruſq; toto corpore oblitę quibusdā in sacris nudę icedunt ethiopū colorē imitates

IAm uero ifici uestes scimus admirabili succo atq; ut sileamus gallatię aphryę lusitanię granis coccum iperatoris dicatū paludamētis transalpina gallia herbis tyria atq; conchilia tingit: atq; omnes alios colores: nec querit i profundis murices: seseq; obiciētes dum pręripit escam beluis marinis intacta etiam ancoris scrutatur uada ut Inueniat per quod facilius matrona adultero placeat corruptor nisi detur nupte stās & in sicco carpit quo frugē odoret. Culpant ablui usu alioquī fulgētibus istrui poterat luxuria certe innocētius nūc propositum ista consectari nec omittemus ut subiniendo utiliora luxuriā utilitate circūscribamus. Dicturi & alias herbis tingi lapides parietes nec tingi nec pingi: nec tīgendi tamē rationē omisissemus si ūq̃ ea liberalū artium fuisset. Iterum fortius agetur auctoritas quę quāta debet etiam natura surdis hoc est ignobilibus herbis perhibebitur. Si quidē auctores iperii. Ro. Conditoresq; immensum quiddam & hic sumpsere: quoniam non aliunde sagmina in remedius

publicis fuere & ĩ ſacris legationibusq; q̃ uerbena certe utroq; nomiẽ idẽ ſignificat̃ hoc eſt gramẽ ex arce cum terra ſua euulſum: ac ſemper & legati cum ad hoſtes clarigatumq; mitterentur. i. res raptas clare repetitum unus utiq; uerberarius uocabatur

Corona quidem nulla fuit graminea nobilior in maieſtate populi terraq; quoq; principis pręmiis glorię gemmatę & aureę uallares murales roſtratę Ciuicę triũphales q; poſt has fuere ſuntq; Cunctę magno ĩteruallo magnaq; differẽtia Cęteras omẽs ſinguli & duces ipſi imperatoreſq; militibus aut aliquando collegis dedere.

Decreuit in triumphis ſenatus Cura belli ſolutus & populus ocioſus graminea nunq̃ niſi in deſperatione ſuppręma cõtingi uſi ab uniuerſo exercitu ſeruato decreta Cęteras imperatores dedere hanc ſolam miles imperatori. Eadẽ uocatur obſidionalis abominãdoq; exitio totis caſtris. Q; ſi Ciuice bonos uno aliquo hac uel humillimo Ciue ſeruato preclarus ſacerq; habetur. Quid tandem exiſtimari debet unius uirtute ſeruatus uniuerſus exercitus Dabatur hęc uiridi e gramine decepto ĩde ubi ſeruaſſet aliquis. Nanq; ſummum apud antiquos ſignũ uictorię erat herbã porrigere uictos hoc eſt terra & altrice ipſa humo & humatione etiam cedere: quẽ morẽ etiamnũ durare apud germanos ſcio.

Donatus eſt ea lutius ſicinius dentatus ſemel cũ Ciuitas. xiiii. meruiſſet depugnaſſetq; cxx. ſemper uictor. Tanto rarius eſt ſeruatorẽ unum a ſeruatis donari. Quidam imperatores & ſępius donati ſunt ueluti. p. detius unus. Tribunus militũ ab exercitu. Alter ab his q̃ pręſidio obſeſſi fuerãt quãta eſſet eius honoris auctoritas confeſſus religione quidẽ donatus bouem album marti ĩmolauit & Centum fuluoſ qui ei uirtutis cauſa donati fuerant ſimul ab obſeſſis hic decius poſtea ſe Cõſul ĩpio collega pro uictoria deuouit. Data ẽ & a ſeãtu populoq;. Ro. qua claritate nihil ęqdẽ in rebus humanis ſublimius duce Fabio illi qui rem omnem Romanã reſtituit non pugnando nec data cum magiſtrum equitum & exercitũ eius ſeruaſſet. Tunc ſatius fuit nomine nouo Coronari. Appellatum patrẽ ab his quos ſeruarat: ſed quod dictũ eſt Conſenſu honoratus eſt hannibale ex Italia repulſo: quę Coroã adhuc ſola ipſius ĩperii manu ĩpoſita eſt ſola a tota Italia data.

Pręter hoc Cõtigit eius Coronę bonos. M. Calpurnio flameo Tribuno militi in Sicilia Centurioni uero uni ad hoc tempus. cn. petreio acinati Cymbrico bello primum pilum his capeſcens ſub Catulo excluſam ab hoc legionem ſuam hortatus tribunum ſuum dubitantem per Caſtra hoſtium erumpere interfecit legionẽq; eduxit Inuenio apud auctores eundem pręter hunc honorem aſtantibus Mario & Catulo Conſulibus pręextatũ imolaſſe ad tibicinem foculo poſito. Scripſit & Scylla dictator ab exercitu ſe quoq; donatum apud Nolam legatum bello marſico: Idq; etiam in uilla ſua tuſculana quę fuit poſtea Ciceronis pinxit: quod ſi uerũ eſt hoc execrabiliorem eum dixerim quando quidem eam capiti ſuo proſcriptione ſua ipſe detraxit tanto paucioribus Ciuium ſeruatis q̃ poſtea occiſis. Addat etiamnũ glorię huic ſuperbum cognomen fęlicem Ipſe tamen obſeſſis in toto orbe proſcriptis hac Corona Sertorio ceſſit. Aemilianum quoq; Scipionem uarro auctor eſt donatũ obſidionali in aphryca Manlio Conſule cohortibus ſeruatis totidẽq; ad ſeruandas eas eductis: quod & ſtatuę eius ĩ foro ſuo diuus auguſtus ſcripſit ipſum auguſtum. M. Ciceroẽ filio conſule idibus ſeptẽbribus Senatus obſidionali donauit adeo ciuitas non ſatis uidebatur. Nec pręterea quẽq̃ ĩuenimus donatum. Nullę ergo herbę fuere certę ĩ hoc honore: ſed quęcunq; fuerant in periculi ſede: quãuis ignobiles ignotęq; honorem nobilem faciebãt & latere apud nos minus quidem miror cernens negligi quoq; ea quę ad ualitudinem cõſeruãdam cruciatusq; corporis propulſandos & mortẽ arcẽdã

pertinent. Sed quis non mores iure castiget. Addidere uiuendi pręcia delitię luxusq; nunq̃ fuit uitę cupido maior nec miōr cura aliorū hāc operi eē credimus. De mādato quidem nostro alios id agere. Medicisq; prouisum esse pro bonis ipsi fruimur uoluptatibus & quo nihil ęquidē probro suis dictu uiuimus aliena fiducia. Imo uero pleriq; ultra etiam risu minus ista commentatis quę friuoli operis arguimur magna q̃q̃ ĩmensi laboris solatia sperni cum reū natura: quam certe non defuisse nobis docebimus & inuisis quoq; herbis iseruisse remedia. Quippe cum medicinas dederit etiā aculeatis hęc enim proxime restant ex his: quas priore libro nominauimus: ĩ quibus ipsis prouidētiam naturę satis admirari amplectiq; nō est. Dederatq; & quas dixiūs molles cibisq; gratas pinxerat remedia ĩ floribus uisuq; ipso animos iuitauerat. Etiā delitiis auxilia permiscens. Inde excogitauit aliquas aspectu hyspidas tātum dulces ut tātum nō uoce ipsius fingētis illam rationēq; reddentis exaudire uideamus ne se de pasca auida quadrupedes ne procaces manus rapiāt: ne neglecta uestigia obtegāt ne isidēs ales infringat. Has muniendo aculeis telisq; armando remediis ut tuta ac salua sint. Ita hoc quoq; quod in his odimus hominum causa excogitatum est.

CLara in primis aculeatarū erynge est siue eryngion contra serpētes & uenenata omnia nascens. Aduersus ictus morsusq; radix eius bibitur dragme pondere ĩ uino aut si plerūq; tales miserias comitatur et febris ex aq̃ Illinit plagis peculiariter efficax contra crysupidas acranas. Omnibus uero contra toxica & aconita efficatiorē. Heraclides medicus iure anseris decoctā arbitratur. Apollodorus aduersus toxica cū rana decoquit. Ceteri in aqua ipā dura fruticosa spinosis foliis caule geniculato ut cubitali & maiori aliquādo alia albicās. Alia nigra radice odorata & satiua quidē est & spōte nascitur in asperis & in saxosis & in littoribus maris durior nigriorq; folio appii.

EX his candidam nostri Centū capita uocāt omēs eiusdē effectus caule & radice ĩ cibos grecorum receptis utroq; modo siue coquere libeat siue cruda uesci. ptētosum est quod de ea traditur. Radicē eius alterutrius sexus similitudinē referre rara iueniť. Et si uiris cōtigerit mas amabiles fieri. Ob hęc & pheonē & lesbū dilectos a sapho. Multę circa hanc nō maiorū solum uanitates: sed etiā pythagoricorū. Sed in medicinę usu pręter supradicta. Auxiliatur inflationibus torminibus cordis uitiis stomacho Iocinori pręcordiis ĩ aqua mulsa lieni ĩposca. Itē ex mulsa renibus strangurie epistotonio spasmis lumbis hydropicis Comitialibus mulierum menstruis siue subsidāt siue abundēt uuluarūq; omnibus uitiis. Extrahit infixa corpori cum melle strumas parotidas panos recedentes ab ossibus Carnes sanat cum axungia salsa & Ceroto. Itē fracturas crapulam pręsumpta arcet aluū sistit aliqui e nostris sub solsticio colligi eā iussere ex aqua ęclesti ĩponi omibus ceruicis uitiis oculorū quoq; albugines sanare ad alligatā tradiderūt.

SVnt qui & achanon eryngio ascribant spinosam breuemq; & latam herbam spinisq; latioribus. Hanc impositam sanguinem mire sistere. Alii erygen falso eādem putauerunt esse & glicyrizan quare subiungi eam protinus refert. Et ipsa siē dubio ĩter aculeatas est foliis echinatis pinguibus tactuq; Cuminosis fruticosa binū Cubitorū altitudine flore hiacynthi fructu pillularū plantam magnitudinis prestantissima in Cylitia. Secūda pōto radice dulci & hęc tantū in usu carpitur ea uergiliarū occasu longa ceu uitrum coloris buxei. Melior quę nigri quęq; lenta quęq; fragilis usus in subditis decocta ad ceteras Cętero ad mellis crassitudinē. Aliquando & tusa equo genere & uulneribus imponitur & faucium uitiis oībus. Item uoci utilissimo succo sic ut spissatus est in lingua subdite. Item thoraci Iocineri. Hac diximus famē sitimq; sedari ob id quidam adipson appellauere eam & hydropicis dedere ne sitirēt Ideo & cōmanducata stomatice est & ulceribus oris insparsa sępe & ptericis. Sanat et

uesicę scabiem renum dolores condilomata ulcera genitalium. Dedere eam quidam potui in quartanis dragmarum duarum pondere et pipere emina aquę Cōmaducata sanguinem e uulnere sistit. Sunt qui & calculos ea pelli tradiderunt.

E Ribuli unum genus in ortis nascitur. Alterum influminibus tātum succus ex his colligitur ad oculorū medicinas. Est.n.refrigerantis naturę & ideo utilis contra inflamationes collectionesq; ulcera per se erumpentia & prēcipue in ore cum melle sanat. Item tonsillas potus calculos frangit. Thraces qui ad Strimona habitāt. Foliis tribuli equos sagināt. Ipsi nucleo uiuunt panem facientes prēdulcem & qui cōtrahat uentrem. Radix caste pureq; collecta discutit strumas. Semen ad alligatum uaricum dolores sedat. Tritum uero in aquam sparsum pulices necat.

S Tonebe quā aliqui pheon uocant decocta in uino prēcipue auribus purulētis medetur. Item oculis ictu cruētatis hemoroidę quoq; & dissinterie īfusa hippophes in sabulosis maritimisq; nascitur spinis albis hederę modo racemosa est candidis ex parte rubentibus acinosis. Radix succo madet q aut per se cōditur aut pastillis farię hęc bilem detrahit obolo ponderis saluberrime cum mulso. Est altera hippophe siē caule sine flore foliis tantum minutis. Huius quoq; succus ydropicis mire prodest. Debent accomodatę esse equorū naturę: neq; ex aliis causis nomen accepisse: quippe quędam animalium remediis nascunturlocupleti diuinitate ad gerēda prēsidia ut nō sit mirari satis ingenium eius disponētis auxilia in genere in causa in tēpore ut aliis prosit horis diesq; nullus prope sine prēsidiis reperiatur.

V Rtica quid esse inuisius potest. At illa prēter oleū quod egypto ex ea fieri diximus uel plurimis scat& remediis. Semē eius Cicutę contrarium esse Nicander affirmat. Item fungis in argento uino apollodorus & salamādris cū iure coctę testudinis. Item aduersari hyoscyamo & serpentibus & scorpionibus. Quin illa ipā amaritudo mordax uuas in ore procidētesq; uuluas & īfantium sedes tactu resilire cogit lętargicos expergiscit tactis cruribus magisq; fronte. Eandē canis morsibus addito sale medetur. Sanguinem trita naribus indita sistit & magis radice. Carcinomata & sordida ulcera sale admixto. Itē luxata sanat & panos parotidas Carnesq; ab ossibus recedētes. Semen potū cum sapa uuluas strangulantes aperit profluuia narium sistit impositū uomitiones in aqua mulsa sumptum a Cęna faciles prēstat duobus obolis uno autē in uino pota lassitudines recreat. Vuluę uitiis tostum acetabuli mensura potum in sapa resistit stomachi iflationibus. Ortopnoicis prodest cum melle & thoracē purgat. Eodem eligmate & lateri medetur. Cum semine lini addunt Isopum & piperis aliquid. Illinitur lieni difficilem uētrem tostum cibo emollit. Hippocrates uuluam purgari eo poto pronūtiat. Dolore leuari tosto acetabuli mēsura dulci poto et īposito cum succo maluę ītestinoꝝ animalia pellit cum hydromelle & sale. Defluuia capitis semine illito coboesestaris articularibus morbis & podagricis plurimi cū oleo uetere aut folia cum ursino adipe tritum imponūt. Ad eadē radix tonsa cū aceto nō minus utilis. Item lieni. Et cocta ī uino discutit panos cum axūgia uetere salsa. Eadē filotꝝ exsiccat. Condidit laudes eius phania physicus utilissimam cibis coctam Conditam ne professus archerie tussi uentris distillationi stomacho panis parotidibus permonibus cum oleo sudorem cocta cū conchiliis ciere aluum Cum typsana pectus purgare mulierumq; mēses cum sale. Vlcera quę serpūt cohibere Succus quoq; in usu ē expressus illitusq; fronti sanguinem narium sistit potus urinam ciet calculos rūpit. Vuam gargarizatus reprimit. Semē colligi messibus oportet Alexandrinum maxiē laudatur ad omnia hęc & mitiores quidem teneręq; efficaces: sed prēcipue siluestris illa & hoc amplius lepras e facie tollit in uino pota. Si quadrupes fętū nō admittat

urtica naturam fricandā mōſtrant.

EA quoq; quam lamyum iter genera earū appellauimus mitissima & foliis non mordētibus medetur cum mica ſalis contuſis incuſſisq; inuſtis & ſtrumis tumoribus podagris uulneribus. Albū habet in medio folio: quo ignibus ſacris medetur. Quidā e noſtris tēpore diſcreuere genera & autumnales urticę radicē alligati in tertianis ita ut egri nuncupētur cū eruitur ea radix & dicatur quę cui & quoq; folio eximatur liberari morbo tradiderunt: hoc idē & contra quartanas pollere. Idē urticę radicem addito ſale infixa corpori extrahi foliis cum axungia ſtrumas diſcutit: uel ſi ſuppurauerit erodi compleri.

EX argumēto nomē accepit ſcorpios herba. Semen enim habet ad ſimilitudinē caudę ſcorpionis folia pauca ualet & aduerſus nomen animalis ſui.

ESt & alia eiuſdem nominis effectusq; eius ſine foliis aſparagi caule ī Cacumīe aculeum habens & inde nomen leucaten: alii phimon: alii ſcada: alii poligonacon appellant radice Cypri: quę commanducata dentium dolores ſedat. Item laterum & lumborum uti Ceſius tradit ſemīe poto dragmis. viii. aut ſucco cadē ruptis cōuulſis medetur.

HElxinem aliqui perditium uocant: quoniam perdices ea prēcipue ueſcātur alii ſideritem nō nulli parthenium. Folia habet mixta ſimilitudinis plantagini & marubio cauliculos denſos leuiter rubentes. Semina ī capitibus lappaceis adherētia ueſtibus. Vnde et helxinē dictam uolūt. Sed nos qualis uera eſſ& helxine diximus proprie libro. Hęc autem inficit lanas. Sanat ignes ſacros & tumores collectionesq; omēs & aduſta panos ſuccus eius cum abſcynthio & guttura īcipientia turgeſcere. Item ueterem tuſſim cyato hauſto & omnia ut in humido ſicut tonſillas & uarices cum roſaceo imponitur & podagris cum caprino ſeuo: ceraq; cypria. Perdicium ſiue parthenium Nam ſideritis alia eſt: a noſtris herba urceolaris uocatur: ab aliis aſtercū folio ſimilis ocymo nigrior tantum naſcens ī tegulis parietiniſq;. Medetur cū mica ſalis trita Iiſdē omibus: quibus lamium & eodē modo. Item uomice calefacto ſucco pota & contra ulcera rupta: lapſuſq;& prēcipitia aut uehiculorum euerſiones ſingularis Vernula carus peridi athenienſiū principi. Cum is in arce templum ędificar& repſiſſetq; ſuper altitudinē faſtigii & inde cecidiſſet hac herba dicitur ſanatus monſtrata peridi ſomnio a minerua quare parthenium uocari cępta ē aſſignaturq; eidęq; hic eſt uernula cuius effigies ex ere fuſa eſt & nobilis ille ſpacebinoptes.

CAmeleonem aliqui ixion uocant. Duo genera eius Candidior aſperiora habet folia ſerpit in terra echini modo ſpinas erigens radice dulci odore grauī quibusdam locis uiſcum gignit. Albū ſub alis folioq; maxime circa Canis ortum quomodo tura naſci dicuntur. Vnde & ixia appellatur hac & maſtice utūtur mulieres. Quare & cameleon uocetur uarietate foliorum euenit. Mutat enim cum terra colores hic niger illic uiridis aliubi cianeus atq; ciliis coloribus Ex his cādidus hydropicos ſanat ſucco radicis decoctę. Bibitur dragma in paſſo pellit & īterraneoq; animalia acetabuli mēſura ſucci eiuſdem in uino auſtero cum origani ſcopis facit difficultatem urinę hic ſuccus occidit Canes ſuesq; ī polenta addita aqua & oleo Contrahit iter ſe mures ac necat niſi protinus aquam ſorbeant. Radicē eius aliqui conciſam ſeruari iubēt funiculis pendētem decoquūtq; in cibo contra fluxiones quas grēci reumatiſmos uocant ex nigris aliqui marē dixere: cui flos purpureus eſſet & fēminam cui uiolaceus. uno naſcuntur Caule cubitali craſſitudine digitali radicibus earū lichenes curantur cum ſulphure & bitumine una coctis. Cōmāducatis uero dētes mobiles aut in aceto decoctis Succo ſcabiem etiā quadrupedum ſanat & ricinos Canū necat. Iuuētas quoq;

anguine modo. Quare a quibusdam ulophitō uocatur & cinozalon ꝓpter grauitatē odoris. Ferunt et hunc uiscum ulceribus utilissimū. Omniū autē genery eary radices scorpionibus aduersatur

COronopus oblonga herba est cū fissuris ferit iterī. Quoniā radix cęliacis pręclare facit in Cinere tosta.

ETanchusę radix in usu est digitali crassitudine. Finditur papyri modo manusq; ificit Sanguineo colore prępara lanas prętiosis coloribus Sanat ulcera icerato pręcipue senum. Item adusta liquari non potest in aqua oleo dissoluitur: idq; sincere experimētum est. Datur et ad renum dolores dragma eius potui in uino aut si febris sit in decocto balani. Item iocinerum uitiis e lieni et bili suffusis lepris et lētigines illinitur ex aceto. Folia trita cum melle et farina luxatis imponūtur et pota dragmis duabus ī mulso aluum sistunt. pulices necare radix ī aqua decocta traditur.
Est et alia similis pseudo anchusa ob id appellata: a qbusdam uero echisa ut odoris & multis aliis nominibus lanuginosior & minus pinguis tenuioribus foliis lāguidioribus. Radix oleum nō fundit: sed rubētem succum: & hoc ab anchusa discernit Contra serpentes efficacissima potū foliorum uel semis. Folia ictibus īponūtur Virus serpentium fugat. Bibitur & propter spinam folium eius sinistra decerpi iubēt magi & cuius causa summatur dici tertianisq; febribus alligari.

ESt alia herba proprio nomine onochilon quā aliqui anchusam uocant: alii archelion: alii nochilin: alii q rexiam multi enicusam paruo frutice flore purureo aspis foliis & ramis radice messibus sanguinea. Cętero nigra in sabulosis nascens efficax cōtra serpētes maxime uiperas & radice & foliis ęq; cibo ac potu uires habet mēsibus folia trita odorem Cucumeris reddūt. Datur in cyatis tribus uulua procidēte pellit et tenas cum Isopo & in dolore renū aut Iocineris ex aqua mulsa si febris sit. Sin aliter ex uino bibitur lentigini ac lepris radix illinitur habentes eam a serpentibus feriri negantur. Est & alia huic similis flore rubro minor & ipsa ad eosdem usus: tradūtq; Cōmanducata ea si ispuat mori serpētē.

ANthemis magnis laudibus celebratur ab asclepiade. Aliqui ea leuchantemida uocant: alii leuchantenium: alii arathemida quādo uere floreat: alii camemelō quando odorem mali habeat. Non nulli melanthion uocant. Genera eius trita frōde tantum distant palmum non excedentia paruis foliis rutę candidis aut mellinis aut purpureis in macro solo aut iuxta semitas. Colligitur uere & in Coronamēta repoit Eodem tempore & medici folia tonsa in pastillos digerunt. Item florem & radicem Dantur omnia mixta dragmę unius pondere contra serpentiū ictus pellit mortuos partus. Item menstrua in potu & urinam calculosq; inflationes iocinerum uitia bilē suffusam ęgylopiam Commanducata ulcerū eruptiones manātes sanat. Ex omibus his generibus ad calculos efficacissima est quę florem purpureum habet: cuius & foliorum et fruticis amplitudo maiuscula est hanc quippe quidā eranthemiū uocāt.

LOthon qui arborem putāt tantū esse: uel homero auctore argui possunt. Semē inter herbas subnascentes deorum uoluptati lothon primā nominauit Folia eius cū melle oculorum Cicatrices argema nubeculas discutiūt.

ESt & lothometra quę fit ex lotho satha ex cuius semine simillimi porri fiunt panes in ęgypto a pastoribus maxime aqua uel lacte subacto. Negatur quicq̄ illo pane salubrius esse aut leuius dum caleat refrigeratus difficilius Cōcoquit fitq; ponderosus. Constat eos qui illo uiuant nec dissenteria nec tenasmo: neq; aliis morbis uentris infestari. Itaq; inter remedia eorum habentur.

HElyotropi miraculum sępius diximus cum sole sępe circūagentis etiam nubilo

die tantum ſyderis amor eſt noctu uelut deſiderio cõtrahit ceruleum florẽ. Genera eius duo tricoctum & helyoſtropiũ hoc altius q̃ q̃ utrunq; ſemipedalẽ altitudinem non excedat ab una radice ramoſum ſemẽ in foliculo meſſibus colligitur Naſcitur nõ niſi in pingui ſolo cultoq; maxime. Tricoccum ubiq; inuenio Si decoquat̃ iuelo cibis placere & in lacte iucundius. Aluum molliri Et ſi decocti ſuccus bibatur efficacissime exinaniri. Maioris ſuccus excipitur eſtate hora ſexta miſcetur cum uino. Sic firmior capitis dolores ſedat roſaceo admixto. Verrucas cum ſale tollit ſuccus e folio. Vnde noſtri uerrucariam herbam appellauere Aliis cognominari effectibus digniorem. Nanq; & ſerpentibus & ſcorpionibus reſiſtit ex uino aut aqua mulſa ut Apollodorus & Apollophanes tradũt. Folia ĩfantiũ diſtillationibusq; ſyriaſin uocãt illita medentur. Item contractionibus etiã ſi id Comitialiter accidat. Decocta quoq; foueri eos ſaluberrimũ eſt. Potum id pellit tineas & renum arenas. Si Cuminum adiiciatur calculos frangit. Decoqui cum radice oportet quę cũ foliis & hircino ſeuo podagris illinitur. Alterũ genus quod tricoctum appellauimus & alio nomine ſcorpiurũ uocatur foliis nõ ſolum minoribus: ſed etiã in terrã uergentibus. Semen ei eſt effigie ſcorpionis caudę: quare ei nomẽ uis ad omnia uenena & phalangias & cõtra ſcorpiones prĕcipue illita non feriuntur habentes. Et ſi terram ſurculo helyotropi circumſcribat aliquis negat ſcorpionẽ egredi. Impoſita uero herba aut omnino reſpſum protinus mori. Seſeminiſq; grana quattuor pota quartanis prodeſſe dicũt̃ trita uero tertianis uel ſi herba ter circum ligata ſubiiciat̃ capiti. Semen & uenerẽ ſtiũlat cum melle panos diſcutit Verrucas hoc utiq; helyotropium radicitus extrahit & excreſcentia ĩ ſedibus ſpinę quoq; ac lumbor̃ ſanguinem corruptum trahit illitũ ſemẽ & potum illitum in iure gallinacei decoctum aut cum beta & lente. Cortex ſeminis liuentibus colorem reddit. Magi helyotropiũ quartanis. In tertianis ter alligari iubẽt ab ipſo egro prĕcariq; eum ſolitum ſe nodos liberatum & facere nõ exempta herba Aliud adianto miraculum. Aeſtate uiret bruma nõ marceſſit aquas reſpuit pfuſum merſum ue ſicco ſimile eſt tanta diſſotiatio deprĕhenditur. Vnde & nomen a grĕcis alioquin frutici topiario. Quidam callitricon uocant Alii pollitricon utrunq; eſt ab effectu. Tingit enim capillum: & ad hoc decoquitur ĩ uino cum ſemine apii adiecto oleo copioſum & criſpum denſumq; faciat & defluere prohibet. Duo genera eius Candidius et nigrũ breuiuſq; Id quod maius eſt polytricõ aliqui tricommanes uocãt utriq; ramuli nigro colore nitent foliis ſilicis: ex quibus inferiora aſpera ac fuſca ſunt Omia autẽ contrariis pediculis denſa ĩter ſe ex aduerſo radix nulla umbroſas petras: parietumq; aſpergines ac fontium maxime ſpecus ſequitur & ſaxa manantia: quod miremur cum aquas nõ ſentiant calculos e corpore mire pellit frangitq; utriq; nigrũ Qua de cauſa potiusq̃ quod in ſaxis naſceretur a noſtris ſaxifragum appellatum crediderim bibitur e uino quãtum terni decerpſere digiti urinam cient. Serpentium & araneorum uenenis reſiſtunt in uino decocti aluum ſiſtunt Capitis dolores corona ex his ſedat Contra ſcolopendrę morſus illiniuntur crebro auferendi ne pereant hĕc & in alopetiis ſtrumas diſcutiunt furfureſq; in facie & capitis manantia ulcera decoctum ex his prodeſt ſuſpirioſis & iocineri lienis & felle ſuffuſus hydropicis ſtrangurie illiniuntur & renibus cum abſcynthio Secundas cient & menſtruum ſanguinem ſiſtunt ex aceto aut rubi ſucco poti. Infantes quoq; ulcerati perungũtur ex his cum roſaceo & uino prius. Folium urina pueri impubis tritum quidem cum afonitrio & illitum uentri mulierũ ne rugoſus fiat prĕſtare dicitur perdices & gallinaceos pugnatiores fieri putãt in cibũ eorum additis pecoriq; eſſe utiliſsimos.

Picris ab ĩſigni amaritudĩe cognomĩatur ut diximus rotũdo folio Tollit eximie uerrucas.

Theſiũ quoq; nõ diſſimili amaritudine ẽ: ſed purgat alliũ ĩ quẽ uſum terit̃ ex aq̃

ASphodelum de clarissimis herbarum est: quā hereneon aliqui appellauerunt. hesiodus & in siluis nasci dixit dionysius marē ac fęminā esse defectis corporibus & ptisicis Constat bulbos eius cū typsana decoctos aptissīe dari panēq; ex his cū farina subactis saluberrimū esse. Nicāder & cōtra serpentes & scorpioēs uel caulē quē āthericū uocauimus uel semē uel bulbos dedit i uino tribus dragmis substrauitq; somno contra hos mętus datur & contra uenenata marina & contra scolopendras terrestres. Cocleę mire in Campania caulē eū persequūtur & suggendo arefaciunt. Folia quoq; illiniuntur uenenatarū uulneribus ex uino bulbi neruis articulisq; cū polenta tonsi illiniuntur prodest & concisis ex aceto lichenas facere. Itē ulceribus putrescentibus ex aqua īponere mamarum quoq; & testium īflamationibus. Decocti i fece uini oculoꝝ epiphoris supposito linteolo medentur. Foliis in quocunq; morbo decoctis magis medici utuntur. Item ad tibiarū tetra ulcera rimasq; corporū quacūq; in parte farina arefactoꝝ. Autumno autē colliguntur cum plurimum ualent. Succus quoq; extūsis expressus aut decoctus utilis fit corporis dolori cum melle. Itē odorem corporis iucundum affectātibus cum Iri arida & salis exiguo. Folia & supradictis medentur & strumis panis ulceribus in facie decocta in uino. Cinis e radice allopecias emendat et rimas pedisq; decoctę radicis in oleo. Succus permiones & ambusta & ad grauitatē aurium infunditur a cōtraria aure. In dolorem dētium prodest & urinę pota modice radix & mēstruis & lateris doloribus Item ruptis cōuulsis tussibus dragmę pōdere in uino pota. Eadē & uomitiones adiuuat Cōmanducata semine sumpto turbatur uenter. Chryserinus et parotidas in uino decocta radice curauit. Itē strumas admixta chachry e uino. Quidā aiunt si īposita radice pars eius in fumo suspēdatur & quarto die soluatur una cum radice arescere strumam. Sophocles ad podagras utroq; modo cocta crudaq; usus est. Ad permiones decoctam ex oleo dedit & suffusis felle in uino et hydropicis uenerē quoq; cōcitare cum melle e uino perunctis aut bibentibus tradidere xenocrates & lichenas psoras lepras radice in aceto decocta tolli dicit. Item si coctum hyosciamo & pice liquida marum quoq; & foeminarum uncia et capillum crispiorem fieri raso prius capite si radice ea fricetur.

HAlimon lapides renium in uino decocta atq; pota eximi hippocrates semē eius ad impetus lienis dare censet. Iumentorum quoq; ulcera ad scabiem radix illita aut decoctę succus ad pilum reducit. Mures eadē fugantur cauerna pręclusa moriuntur. Asphodelū ab hesiodo quidā halimon appellari existimauere: quod falsum arbitror Est cīm suo nomine halimon non parui & ipsum erroris inter auctores. Alii enim fruticem dicunt esse densum candidum sine spina foliis oleę: sed mollioribus coquit hoc ciborum gratia Radice tormina discuti dragmę pondere in aqua mulsa pota. Itē conuulsa rupta. Alii olus maritimū esse dixere falsum: & inde nomē foliis in rotunditatem longis laudatum in cibis. Duorum & pręterea generum silueſtre & mitius utrunq; prodesse dissintericis. Etiam exulceratis cum pane. Stomacho uero ex aceto ulceribus uetustis illinitur crudum et uulneꝝ recentium īpetus lenire perhibetur et luxatorū pedum ac uessicę dolores. Siluestri tenuiora folia: sed in Iisdem remediis effectus maior in sananda hominū ac pecorū scabie. Pręterea nitorem corporis fieri dentibusq; candorem si fricentur radice ea. Semine linguę subdito sitim non sentiri hoc quoq; mandi & utraq; etiam cōdiri. Craterias etiā tertium genus tradidit lōgioribus foliis & hirsutioribus odore Cupręssi nasci sub hedera maxīe prodesse epistotonicis contractionibus neruorum tribus obolis in sextarium aquę.

AChanti topiarię et urbanę herbę lato longoq; folio crepidines marginū assurgētiumq; puluinoꝝ thoros uestiētis. Duo genera sunt aculeatū et crispū quod breuius

Alterum leue quod aliqui pederoten uocant. Alii melamphylū huius radices uſtis luxatisq; mire proſunt. Itē ruptis Cōuulſis & ptiſin metuētibus. Incoctę cibo maxīe typſana podagris quoq; illniuntur trite & calefactę calidisi

BVpleuron iſponte naſcentiū herbarū numero greci habēt Caule cubitali foliis multis lōgisq; capite aneti laudatum in cibis hyppocrate in medicīa glautone & nicandro. Semen contra ſerpentes ualet. Folia ad ſecundas fęminarum uel ſuccum ex uino illiniunt & ſtrumis folia cum ſale & uino. Radix contra ſerpentes datur ī uino et urinę ciendę.

BVpręſtin magna īconſtantia greci in laudibus ciborū etiā habuere. Idēq; remedia tanq̄ contra uenena prodiderūt & ipſum nomen indicio eſt boum eſſe uenenū quos diſſilire deguſtata fatentur. Quapropter nec debac plura diceūs. Eſt uero cauſa quare uenena mōſtremus iter gramineas Coronas niſi libidinis cauſa alicui expetēda uidetur quam nō aliter magis accendi putant: q̄ poſtea potu.

ELaphoboſcon ferulaceum eſt geniculatum digiti craſſitudine Semine conymbis dependētibus filis effigies & non amaris foliis oloſatri. Et hoc laudatum ī cibis quippe etiā conditum prorogatur ad urinam ciendā lateris dolores ſedandos: rupta conuulſa ſananda īflationes diſcutiendas colliq; tormēta Contra ſerpentiū omniūq; aculeatorum ictus. Quippe fama eſt hoc pabulo ceruos reſiſtere ſerpētibus. Eiſtulaſ qnoq; radix uitro addito illitas ſanat. Siccanda autem in eos uſus prius eſt ne ſucco eius madeat qui contra ſerpentium ictus facit eam deteriorem.

SAndix quoq; in olere ſilueſtri a grecis ponitur ut opion & Eraſiſtratus tradūt Item decocta aluū ſiſtit ſemine. Singultus confeſti ex aceto ſedat. Illinitur ambuſtis uriās ciet. Decoctę ſuccus prodeſt ſtomacho Iocineri renibus ueſſicę. Hęc eſt quam Ariſtophaēs Euripidi poetę obiicit iocularīter matrem eius ne olus quidē legitimū uenditaſſe olim ſed ſandicē

EAdē erat entriſcus niſi tenuiora folia & odoratiora haberet peculiaris laus eius quod fatigato uenere corpori ſuccurrit marceſcentesq; ſenio iam Coitus excitat Siſtit profluuia alba fęiarū.

ET laſine olus ſilueſtre habetur terra repens cum lacte multo florē fert candidū Concilium uocant: & huius eadem commēdatio ad ſtimulandos coitus crudę ex aceto in cibos & mulieribus lactis ubertatem pręſtat. Salutaris ptyſin ſentiētibus Infantium capiti illita nutrit capillum tenacioremq; eius cutem efficit. Addito ture.

ESt & caucalis foeniculo ſimilis breui caule flore candido Cordi utilis. Succus eius bibitur Stomacho perq̄ comodatus & urinae calculiſq; & barenis pellendis & ueſſice pruritibus. Extenuat & lienis iocineris lichenunq; pituitas. Semen menſes fęminarum adiuuat bilemq; a partu ſicca Datur & contra profluuia genituraē uiris. Chryſippus & conceptionibus eam putat conferre multum bibitur in uino Ieiunis illinitur. & contra uenena marinorum ſicut petricus in Carmīe ſuo ſignificat.

HIs annumerant eſſion latius apio ī aqua naſcens pinguius nigriuſq; copioſum ſemine ſapore naſturcii prodeſt urinis renibus lienibus mulierumq; menſibus: ſiue ipſum in cibo ſumptum ſiue ius decocti ſiue ſemine in uino dragmis duabus calculos rūpit aquis quęq; gignūt eos reſiſtit Diſſintericis prodeſt ifuſum. Item lētigini illitum & mulierum uitiis ī facie noctu illitum momēto Cutem emēdat & ramices lenit equorum etiā ſcabiem.

SIllibum Cameleonti albo ſimilem ęque ſpinoſam. Ne ī Cilitia quidē aut Syria

aut phęnice ubi naſcitur coquere tãti eſt ita operoſa eius culina traditur in medicina nullum uſum habet.

SColimon quoq; in cibos recipit oriẽs & alio nomine limoniam appellãt frutex eſt nunq̃ cubitali altior tyrſusq̃ foliorum ac radice nigra ſed dulci. Erat oſteni quoq; laudata ĩ pauperis cęna. Vrinã ciere pręcipue traditur Sanare lichenas & lepras ex aceto uenerem ſtimulare ĩ uino Heſyodo & Altheo teſtibus qui florẽte ea cycadaſ acerrimi cantus eſſe & mulieres libidinis auidissimas uirosq; in coitum peregrinos ſcripſere uelut prouidẽtia naturę hoc adiumẽto tunc ualẽtissimo. Idẽ grauiolẽtiam alarum emẽdat. Radicis emedullatę uncia ĩ uini phalerni emĩs tribus decocta ad tertias & balneo ieiuno. Itemq; poſt cibum cyatis ſingulis pota. Mirum ẽ quod xenocrates promittit experimẽto uitium Id ex alis per urinam effluere.

ESt & ſoncos ut quidem Theſeo apud Callimacũ appoãt hoc caule uterq; albus et niger lactucę ſimiles ambo niſi ſpinoſi eſſent caule cubitali anguloſo intus cauo: ſed qui fractus copioſo lacte maẽt albus q e lacte nitor. Vtilis ortopnoicis lactucaq; modo Eraſiſtratus calculos per urinam pelli eo mõſtrat & oris grauiolẽtiam cõmanducata corrigi. Succus trium cyatorum mẽſura in uino albo & oleo calefactus adiuuat partus ita ut a partu ãbulent grauidę. Datur & in ſorbitione ipſe caulis decoctus facit lactis abundantiam nutricibus colorẽq; meliorẽ ifantium utilissimum his quę lac ſibi coire ſentiant. Inſtillatur auribus ſuccus calidusq; in ſtranguria bibitur cyati menſura & in ſtomachi roſionibus cum ſemine cucumeris nucleiſq; pineis illinitur et ſedis collectionibus bibitur contra ſerpentes ſcorpioneſq;. Radix uero illinitur. Eadem decocta in oleo punici mali caulite aurium morbis preſidium eſt haec omia ex albo cleemporus nigro prohibet ueſti ut morbos facienti. De albo cõſentiẽs agathodes etiam contra ſanguinẽ tauri demonſtrat ſucco eius uti. Refrigeratoriã tamen uim eſſe Conuenit nigro & hac cauſa iponendum cum polenta. Zenon radice albi ſtranguriam ſuadet ſanari.

COndrion ſiue Condrile folia habet itubi circũ roſis ſimilia caule minus pedalẽ ſucco madentem amaro radice fabę ſimili Aliquando numeroſam habet proximã terrę Maſticem tuberculo fabę: quę appoſita fęminarum mẽſes trahere dicitur. Tuſa cum radicibus tota diuiditur in paſtillos contra ſerpẽtes argumẽto probabili. Si qdẽ mures agreſtes lęſi ab his necari dicuntur. Succus ex uino coctae aluum ſiſtit. Eadẽ palpebrarũ pilos iordinatissimos procũmi efficacissime regit. Dorotheus ſtoãcho & concoctionibus utilem ſuis carminibus pronũtiauit. Alioquin fęminis & oculis generationiq; uiroq; cõtrariã putauere.

INter ea quę temere manduntur boletos merito poſuerim opimius quidem is cibus: ſed imenſo exẽplo in Crimen adductus ueneno tiberio Claudio prĩcipi per hanc occaſionem a Coniuge dato Agrippina poſuerim Quo facto illa terris uenenum Alterum ſibiq; ante omnes neronẽ ſuũ dedit. Quorũdã ex his facere noſcũt uenena diluto rubore rancido aſpectu liuido itus colore rimoſa tria pallido p ãbitũ labro. Non ſunt hęc in quibuſdam ſicciq; & ueriſimile ueluti guttas in uertice albas ex tunica ſua gerunt. Vuluam enim terra ob hoc prius gignit ipſum poſtea ĩ uulua ceu in ouo eſt luteum nec tunicę minor gratia in cibo ifantis boleti. Rumpitur hoc primo naſcente mox increſcente in pediculi corpus abſumitur rarum ũq̃ geminis ex uno pede. Origo prima eãq; limo accreſcente ſuo madẽtiſ terrę aut radices fere grãdis initio Spuma lentior: deinde corpus membranę ſimile mox partus ut diximus illa permitti alia quoq; probandi alia ſicca ligari clauos ferri uel aliqua rubigo aut panni marcor affuerit naſcenti illico omnem ſuccum alienũ ſaporemq; iuenenum cõcoquit Deprehendiſſeq; niſi agreſtes poſſunt: atq; qui colligũt ipſa alia uitia ne quidem ſi ſerpentis Cauerna iuxta fuerit ſi pateſcentes primo adhalauerit capaci uenenorum

cognatione ad uirus accipiendum .Itaq; caueri conueniet priusq̃ condant ſerpentes Signa erunt tot herbę tot arbores fruticesq; ab emerſu earum ad latebram uſq; uer nantes & uel fraxini tantum folia nec poſtea naſcentia nec ante decidētia. Et boletis quidē ortus occaſusq; omnes ītra dies .vii.ē.

FVngorū lentior natura & numeroſa genera: ſed origo nō niſi ex pituita arbor Tutiſsimi q rubēt callo minus diluto rubore q̃ boleti mox candidi uelut apice flamis ſignibus pediculis. Tertium genus ſuillis ueneni accomodatiſsimi Faſias nuper interimere & tota Conuiuio anneum ſerenū praefectum Neronis uigilum & tribunos Centuriones quoſq; uoluptas tāta ancipitis cibi.Quidā diſcreuere arbor generibus fico ferulę & gummi ferentibus. Non item taxo aut rubore cupraeſſo ut diximus.Sed iſta quis ſpondet in uenalibus omniū colos liuidus hic habebit uenei argumentum quo ſimilior fuerit arborum fici.Aduerſus hęc diximus remedia dice muſq; iterim ſunt aliqua & in his glautius ſtomacho utiles putat boletos. Siccātur pendentes ſuilli uinco tranſſixi: quales a bithinia ueniunt hi fluxionibus alui quas reumatiſmon uocant medētur excreſcentibusq; in ſede carnibus Minuunt enim eas & tempore abſumunt. Item lētigines & mulier uitia i facie lauātur etiam ut plūbū in oculorum medicamēta ſordidis ulceribus & capitis eruptionibus Canū morſibus ex aqua illiniūtur lib& & coquendi dare aliquas cōmunes in omni eor genere obſer uationes quando ipſe ſuis manibus delitię prēparāt hunc cibum ſolum & cogitatioē ante paſcūtur ſucinis nouaculis ut argento apparati comitante. Noxii erunt fungi q in coquendo duriores fient.Innocentiores qui uitro addito coquantur ſi utiq; perco quantur tutiores fient cum Carne cocti aut cum pediculo pyri proſunt & pyra con feſti ſumpta. Debellat eos & aceti natura contraria his Imbribus ,pueniūt omia hęc

STſilphion uenit primo ut dictum eſt ex ſyria: nunc hoc maxime importatur deterius parthico: ſed medico melius extincto omni cyrenaico ut diximus. Vſus Silphii medicina. Nam folia ad expurgandas uuluas pellendoſq; emortuos partus decoquuntur in uino albo odorato ut bibatur menſura acetabuli. Ad lienes radix prodeſt arteriis exaſperatis & collectionibus ſanguinis illinitur.Sed & in cibis cōco quitur egre iflationibus facit & ructus urię quoq; noxia ſugillatis cum uino & oleo amiciſsima & cum cera ſtrumis uerrucę ſedis crebriorem eius ſuffitu caderet.

LAſſer e ſilphio profluēs quod modo diximus iter eximia naturę dona nuēratū pluribus cōfectionibus iſeritur per ſe autem algores excalefacit potum neruor uitia extenuat fęminis datur in uino & lanis mollibus admouetur uuluę adméſes cicdos pedum clauos circum ſcariphatos ferro mixtum cerę extrahit. Vrinam ciet Ciceris magnitudine dilutum.Andreas ſpōdet copioſius ſumptum nec iflationes facere & cōcoctioni plurimum Conferre ſeibus & fęminis.Item hyeme q̃ eſtate utilius & cū aqua bibētibus cauendum ne q̃ itus ſit exulceratio. Ab egretudie recreationi efficax in cibo tempeſtiue enim datum cauteriū obtinet aſſuetis etiam melius q̃ expertibus Ex terra corporum idubitatas cōfeſſiones habet. Venēa tęlor & ſerpētium extīguit potum ex aqua uulneribus his circum illinitur. Scorpionum tātum plagis ex oleo. Vlceribus uero nō maturescētibus cum farina ordeacea uel fico ſicca.Carbūculis cū ruta uel cum melle uel per ſe uiſco ſuper litum ut haereat. Sic & ad Canis morſus excreſcētibus circa ſemen cum germine punici mali ex aceto decoctū.Clauis pedum qui uulgo morticini appellantur nitro mixto allopetias intro ante ſubactas carnes replet cū uino & Croco aut pipere:aut muriū fimo ex aceto perniones ex uino fouet & ex oleo coctum ipoītur.Sic & callo clauis pedū ſuper raſis prēcipue utilitatis cōtra aquas malas peſtilētes tractus uel dies & i tuſſi una fellis ueteris ſuffuſione hydro picis raucitatibus Confeſtim eni purgat fauces uocemq; reddit podagras in ſpongia

dilutum posca lenit pleureticis in sorbitione uinũ poturis datur Contractionibus epistotonicis Ciceris magnitudine cerę circumlitum. In angina gargarizatur anbe/ lationibus & in tussi uetusta cũ porro & aceto datur· Ex aceto bis qui coagulũ lactis sorbuerũt pręcordiorum uitiis sintericis Comitialibus cum cibo ĩ aqua mulsa liguę paralysi Coxẽdicibus lumboꝝ doloribus cum decocto melle Illinitur. Nõ cẽsuerim quod auctores suadẽt cauernis dẽtium in dolore inditum Cera includi. Magno ex/ perimẽto homis q se eadẽ causa pręcipitauit ex alto. Quippe tauros ĩflamat naribus illitis. Serpẽtes auidissimas uini admixtum rumpit. Ideo nec inungi suaserim cum attico melle licet pręcipiant quas habeat utilitates admixtũ alius ĩmensum est referre Et nos simplicia tractamus: quoniã naturam in his esse apparet. In illis cõiecturam sępe fallacem nulli satis custodita ĩ mixturis concordia naturę ac repugnantia: qua de re mox plura dicemus.

NOn esset mellis auctoritas in prętio minor q̃ lasseris ni ubiq; nasceretur Illud ipsa fabricata sit natura: sed & huic gignẽdo animal ut diximus innumeros ad usus si quotiens misceatur extimemus prima propolis alueoꝝ de qua diximus acu/ leos & omia infixa corpori extrahit tubera discutit dura Concoquit dolores neruorũ mulcet ulceraq; iam desperantia Cicatrice ĩcludit. Mellis quidẽ ipsius natura talis ẽ ut putrescere corpora nõ sinat iucundo sapore atq; nõ aspero Alia q̃ salis natura fau/ cibus tonsili sanguine omnibusq; oris desideriis utilissimum arescẽtiq; in febribus linguę. Iam uero peripleumonicis pleureticisq; decoctura Itẽ uulneribus a serpente percussis & cõtra uenena fungoꝝ paraliticis in mulso: q̃q̃ sine mulso dotes constant Mel auribus istillatum cũ rosaceo lẽdes & fęda capitis animalia necat Vsus despuãti semper aptior stomachum tamẽ inflat bilem auget fastidium creat: & oculis per se inutile aliqui arbitrãtur. Rursus qdam ãgulos exulceratos melle tãgi suadent.

MEllis causas atq; differentias nationesq; & iudicationẽ in apium ac deĩde ĩ floꝝ natura diximus cum ratio operis diuidi coget & Miscẽda rursus natura rerũ pnoscere uolentibus in mellis operibus aqua mulsa debet tractari. Duo genera eius subitę ac recentis alterum Inueteratę. Repẽtina despumato melle pręclaram utilitatẽ hab& in cibo egrotãtium leui hoc ẽ alice elute uiribus recreãdis ore stomachoq; mulcendo ar/ dores refrigerãdo. Frigidã enĩ utilius dari uenta molliendo. Inuenio apud auctores hoc potu bibendum alsiosis. Itẽ animi humilis & praeparci quos illi dixere & myr/ scopsycos. Et est ratio subtilitatis ĩmẽsę a platone descendẽs corpusculis rerũ leuibus scabris angulosis rotundis magis aut minus ad alioꝝ naturas accipientibus. Ideo non eadẽ omnibus amara aut dulcia esse. Sic & lassitudine proniores esse ad iracun/ diam & insiti. Ergo & hęc animis asperitas· Seu potius animę dulciore succo mitigat̃ lenit transitu spiritus & molliore facto meatu ne scindat euntem redeuntẽq;. Spira/ menta ĩ se cuiq; nullius nõ ira luctusq; tristitia omnis animi impetus cibo mollitur. Ideo obseruanda sunt quę nõ solum corpoꝝ medicinam: sed & moꝝ habent. Aqua mulsa ex tussiẽtibus utilis traditur calefacta. Incitat uomitiones· Contra uenenum psumitis salutaris addito oleo· Item & hyosciamum cũ lacte maxime asinio & cõtra ballicacabum ut diximus. Infunditur & auribus & genitaliũ fistulis uuluis ĩponitur cum pane molli subditis tumoribus luxatis leniendisq; omnibus iueterate ad usum damnauere posteri minus ĩnocente aqua minusq; uino firmum lõga tamẽ uetustate transit in uinũ ut cõstat iter omnes stomacho iutilissimũ neruisq; contrariũ.

SEmper mulsum ex uetere uino utilissimum facillimeq; cum melle cõcorporat̃ quod in dulci nunq̃ euenit ex austero factum nõ iflat stomachum. Neq; ex decocto melle minusq; implet quod fere euenit appetẽdum quoq; reuocat auiditatẽ cibi aluũ mollit frigido potu pluribus calido sistit corpora auget. Multis senectã lõgã mulsi

tantum in tria tollerauere. Neq; alio ullo cibo celeri pollionis Romuli exemplo quē centesimum annū excedentē Cum diuus Augustus hospes iterrogar& quanā ratiōē maxime uigorem illum animi corporisq; custodisset. Ille respōdit Intus mulso foris oleo. Varro regium morbum cognominatum arcuatum tradit: quoniā mulso curet. Mellitices quo fier& modo ex musto & melle docuimus in ratione uini. Seculis iā fieri nō arbitror hoc genus iflationibus obnoxium. Solebat tamē inueteratum alui causa dari in febre. Itē articulario morbo & neruoꝝ ifirmitati laborātibus & mulieribus uini abstemiis.

MEllis natura annexa Cera ē: de cuius origine & bonitate nationibusq; suis diximus locis. Omis autem mollit calefacit explet corpora Recens melior Datur et in sorbitione dissentericis fauiq; ipsi in pulte alice prius tostae aduersatur lactis naturę ac milii magnitudine. x. grana cerę hausta non patiuntur coagulari lac in stomacho unguentum & albam ceram in pube fixisse remedio ē. Nec huius usus quos mixta aliis prestat enumerare medicina possit: sicuti nec ceteroꝝ quę cū aliis psunt. Ista ut diximus ingeniis constant. Non fecit ceratum malagmata emplastra collyria antidota parens illa ac diuina rerum artifex officinaꝝ hoc imo uerius auaritię Commenta sunt. Naturę quidē opera absoluta atq; perfecta gignūtur paucis ex causa nō ex coniectura rebus assumptis ut succo aliquo sicca tēperētur ad meatus aut corpore alio alimento annexū. Scrupulatim quidē colligere ac miscere uires non cōtecturae humanę opus: sed ipudentię est. Nos nec indicarū arabicaꝝq; mertium aut externi orbis attigimus medicinas. Nō placet remediis tam longe nascetia nō nobis nascūt: imo ne illis quidē. Alioqui non uēderent odorū causa unguentorumq; ac delitiaiū Si placet etiam superstitionis gratia rimantur: quoniam ture supplicamus & costo. Salutē quidem sine his posse cōstare uel ob id probauimus ut tāto magis sui delitias pudeat: sed medicinas e floribus Coronamētisq; & ortēsibus quęq; māduntur herbę prosecuti quonam modo frugū omittemus Nimirum & has indicare Conueit.

IN primis sapiētissima animaliū esse Constat quę fruge uescātur. Siliginis grana cōbusta & trita in uino ammineo oculis illita epiphoras sedant. Tritici uero ferre combusta his quę frigus userit prēsentaneo sunt remedio. Faria tritici ex aceto cocta neruorum cōtractionibus. Cum rosaceo uero & fico sicca mixtisq; decoctis furfuris tonsilis faucibusq; gargarizatione prosunt. Sextus pompeius prętorii uiri pater hispaniae Citerioris princeps cū orreis suis uētillandis prēsider& correptus dolore podagrę mersit in triticum sese super genua leuatus quę siccatis pedibus mirabilem in modum hoc postea remedio usus est. Vis tanta ē ut cados plenos siccet paleā quoq; tritici uel ordei calidā iponi ramicum Incōmodis experti iubēt. Quaq; decoctę ipositęq; sunt aqua foueri. Est in farre uermiculus teredini similis quo canis dētium cera incluso cadere uitiati dicūtur etiā si refricētur.

OLyram armeam diximus uocari hac decocta fit medicamentum quod aegyptiateram uocant infantibus utilissimum: sed & adultos illiniūt eos.

FArina ex ordeo & cruda & cocta collectiones īpetus discutit lenit concoquitq; Decoquitur alias in mulsa aqua aut fico sicca ad iocineris dolores cū posca concoqui opus est cū uino cū intercoquēdū discutiēdūq; cura est tum & in aceto melius aut in fece aceti aut Cotoneis pyrisue decoctis Ad multipedū morsus cū melle. ad serpētiū in aceto & cōtra suppurātia Ad extrahēdas suppurationes ex posca addita resina gallica. Ad concoctiones uero & ulcera uetera cū resina ad duritias cum fimo Colūbarū aut fico aut meliloto & quotiens ab ossibus Caro recedit. Ad strumas cū pice & impuberis pueri urina cū oleo cū feno grēco. Contra tumores prēcordioꝝ uel ī febribus cum melle uel adipe uetusto suppuratis Triticea farina multo leuior neruis cum

byoſyami ſucco illinitur & aceto & melle lentigini.

ZEa ex q̃ alicani diximus fieri efficatior etiã ordeacea uidetur trimeſtris mollior ex uino rubro ad ſcorpionũ ictus tepida & ſanguinẽ excreantibus. Itẽ arteriae tuſſi cum Caprino ſeuo aut butyro ex fęno gręco mollissima omniũ ulcera manãtia ſanat & fuſures corporis ſtomachi dolores pedes & mammas uino & uitro cocta.

HErina magis cęteris purgat ulcera uetera & cãcrenas cũ raphano & ſale & aceto lichenas lepras cum ſulphure uino & capitis dolores cũ adipe anſerino ĩpoſita frõti ſtrumas & panos concoquit. Cum fimo colũbino & lini ſemine decocta in uino.

DE polentę generibus in frugum loco ſatis diximus Medicorũ ratione a farina ordei diſtat eo quod torretur ob id ſtomacho utilis aluum ſiſtit ĩpetusq; rubicundi buóris & oculis illinitur & capitis dolori cũ mẽta aut alia refrigerãte herba idẽ permonibus & ſerpentium plagis. Itẽ ambuſtis ex uino ĩbibet quoq; puſtulas. Farina ĩ polline ſubacta uim extrahẽdi humorẽ habet adeo ut cruore ſuffuſis ĩ faciem quoq; ſanguinẽ perducat. Efficatius ĩ ſapa ponitur & pedũ callo clauisq;. Nã cũ oleo uetere ac pice decocta polline condilomata & alia omia ſedis uitia q̃ maxie calido mirabilẽ ĩ modũ curãtur.

PVlte corpus augetur faria qua chartę glutinãtur ſanguinem excreãtibus datur tepida ſorbẽda prodeſt.

ALica res romana eſt & nõ pridẽ excogitata. Alioquin nõ typſane potius laudes ſcripſiſſent Gręci nondũ arbitror pompeii magni ętate in uſu fuiſſe. & ideo uix qcq̃ de ea ſcriptum ab Aſclepiadis ſchola eſſe quidem eximie utilem nemo dubitat ſiue eluta detur ex aqua mulſa ſiue in ſorbitiones decocta ſiue in pulte. Eadem in aluo ſiſtenda torretur. Dein fauorũ cera coquitur ut ſupradiximus peculiariter tamẽ lõgo morbo ad tabitudinem redactis ſubuenit trinis eius cyatis ĩ ſextarium aquę ſenſim decoctis donec omnis aqua conſumatur poſtea ſextario lactis ouilis aut caprini addito per cõtinuos dies mox adiecto melle tali ſorbitionis genere emẽdãtur ſintexis.

MIlio ſiſtitur aluus diſcutiuntur tormina ĩ quem uſum torretur ante neruorum doloribus & aliis feruens in ſacco ĩponitur. Neq; aliud utilius: quoniam leuissimũ eſt & caloris capacissimũ. Itaq; talis uſus eius ad omnia eſt quibus calor profuturus eſt. Farina eius cũ pice liquida ſerpẽtium & multipede plagis imponitur.

PAnicum dyocles medicus mel frugum appellauit. Effectus habet quos miliũ in uino potum prodeſt diſſentericis. Similiter his quę uaporanda ſunt excalefactũ ĩponitur. Siſtit aluum in lacte caprino decoctum & bis die hauſtum. Sic prodeſt & ad tormina.

SEſima trita in uino ſumpta inbibet uomitiones aurium inflamationi illinitur & ambuſtis eadẽ efficit: & dum in herba ẽ amplius hęc oculis ĩponitur decocta in uino ſtomacho Inutilis cibus & animae grauitatem facit. Stellionum morſibus reſiſtit. Itẽ ulceribus quę cacobethe uocãt & auribus oleũ quod ex ea fit prodeẽ dixiũs

SEſamodides a ſimilitudine nomẽ accepit grano amaro folio minore. Naſcitur in glareoſis. Detrahit bilem in aqua potum. Semẽ illinitur igni ſacro diſcutit panos

ESt etiam num aliud ſeſamoides anticyre naſcens: quod ideo aliquę anticyricon uocant. Cętero ſimile erigeronti herbae: de qua ſuo dicemus loco. Granum ſeſamae datur in uino dulci ad detractiones quãtũ tribus digitis capitur. Miſcetur & ellebori

albi unum & dimidium obolum purgationem eam adhibentes maxime insaniae. Melancoliq; Comitialibus podagris & per se dragmę pondere exinaniunt.

ORdeum optimum quod candidissimum succus decocti in aqua cęlesti digerit in pastillos ut ifundatur exulceratis iterraneis & uuluis Cinis eius ambustis illinit & carnibus quę recedunt ab ossibus & eruptionibus pituitę muris aranei morsibus Idem asperso sale ac melle candorē dentibus & suauitatem oris facit. Eos qui pane ordeaceo utuntur morbo pedum temptari negant. Nouē granis si furūculum quis circumducat singulis ter manu sinistra et omia in ignē abiciat cōfestim sanari aiūt.

ESt & herba phynicea appellata a grēcis: a nostris uero ordeum murinū hęc trita e uino pota prēclare ciet mēses.

PYpsanę quę ex ordeo fit laudes uno uolumine condidit hippocrates quę nūc omēs ī alicam transierunt quanto Innocentiore alica hippocrates tamen sorbitionis gratia laudauit quoniam lubrica ex facili hauriret: quoniā sitim arcet: quoniā in aluo nō intumescceret: quoniā facile redderetur & assuetis hic cibus solus in febribus die possit dari tantum remotus ab istis qui medicinā fame exercent. Sorbitionē tamē dari totam uetuit aliudue: q̄ succum typsane. Itē uetuit q̄ diu pedes frigidi eēnt tunc quidē nec potionē dandā Fit e tritico glutinosior arteriaeq; exulceratae utilior.

AAmilon bebetat oculos & gulę iutile: contra quā creditur. Itē sistit aluum Epiphoras oculorum inhibet & ulcera sanat. Item pustulas & fluxiones sanguinis geas duras emollit. Datur cum ouo his qui sanguinem reiecerunt. In uessicę uero dolore semiuncia amili cum ouo & passi tribus ouis sufferuefacta a balneo. Quin & auenę farina decocta ī aceto tollit neruos.

PAnis ipse: quo utuitur innumeras pene contin& medicinas ex aqua & oleo aut rosaceo mollit collectiones ex aqua mulsa duritias ualde mitigat ex uio ad discutienda: aut quę perstringi opus sit. Et si magis etiam num aceto aduersus occultas pituitę fluctiones: quas grēci reumatismos uocant. Item ad percussa luxataq;. Ad omnia autē fermētatus qui uocatur antopyrus utilior. Illiniuntur & paronicis & callopedum in aceto ueteri nauticus panis tusus atq; iterum coctus sistit aluum uocis studiosis & contra distillationes. Siccum esse primo cibo utilissimū ē. Siccanius hoc est & trimestri incusa in facie aut desquamata cum melle aptissime curat. Cādidus egris aqua calida frigida ue madefactus leuissimum cibū prębet. Oculoꝝ tumori ex uino īponitur. Sic & pustulis capitis aut adiecta arida myrto tremulis panē ex aqua esse ieiunis statim a balneis demōstrat: quin & grauitatem odorū in cubiculis ustus emēdat & uini in saccis additus.

ET faba auxiliatur nāq; solida fricta feruensq; ī aceto cōiecta torminibus medet in cibo fresa & cum allio cocta cōtra deploratas tusses suppuratioēsq; pectoris quotidiano cibo sumitur: & commāducata ieiuno ore & ad furunculos maturandos discutiendosue imponitur. Et in uino decocta ad testium tumores & ad genitalia maturat lomēto quoq; ex aceto decocta tuōre maturat atq; aperit. Itē liuoribus cōbustis medetur. Voci eam prodesse auctor ē. M. Varro. Fabalium etiam siliquaꝝ Cinis ad coxendices ad neruorū ueteres dolores cum adipis suilli uetustate prodest & per se cortices decocti ad tertias sistūt aluū.

LEns optima quae facillime coquitur eaque maxime aquā absorbet. Atiem qdē oculorū obtundit & stomachū īflat: sed aluū sistit in cibo māgisq; cęlesti aqua decocta. Eadem soluit minus decocta pustulas ulcerū rumpit ea quę nitra sunt purgat & astringit. Collectiones omēs imposita sedat: maximeq; exulceratas & rimosas. Oculorum autē epiphoras cum mellito aut cotoneo. Contra suppurantia cū polenta

imponitur. Decoctq; succus odoris exulcerationes et genitalium adhibetur ad sedem cum rosaceo aut cotoneo ĩ his quę acrius remediũ exigũt cũ putamine punici melle modico adiecto ad id demum ne leuiter inarescant. Adiiciunt et betę folia Impoſitur et ſtrumis pais uel maturis uel maturescẽtibus ex aceto discocta rimis et aqua mulsa uel cancrenis cum punici germine pernioibus ulceribus difficile cicatricẽ trahẽtibus propter dissolutionem stomachi. xxx. grana lentis deuorantur. Incolis quoq; et dissenteria efficatior est in tribus aquis cocta In quo usu melius semper ea torrere ante et tondere ut quã tenuissima detur per se: uel cũ Cotoneo malo aut pyris: aut myrto aut intubo erratico aut beta nigra: aut plãtagine pulmoni ẽ inutilis et capitis dolori nerui osisq; omibus et felli. nec somno facilis ad pustulas utilis: igniq; sacro et mãmis in aqua marina decocta. In aceto autẽ duritias et strumas discutit. Stomachi quidem causa polentę modo potionibus inspargitur quę sunt ambusta aqua semicocta curat postea trita & per cribrum effuso furfure. Mox prçcedẽte curatione addito melle ex posca coquitur ad guttura.

Est & palustris lens per se nascens in aqua non defluente refrigeratorię naturę: propter quod collectionibus illinitur & maxime podagris & per se cum polẽta glutinat & ĩterranea procidẽtia. Est silues tris & belysphacos dicta a grecis alis facos dicta satiua lente leuiore & folio minore atq; sicciore & odoratiore. Est & alterũ genus eius silues tris odore graui hęc minor folia habet Cotonei mali effigie: sed mĩora et candida quę cũ ramis decoquuntur Menses ciet & urinas & pastinacę marię ictus sanat torporem autẽ obducit percusso loco Bibitur cum abscynthio ad dyssenteriam cum uino cadẽ commorantes menses trahit abundantes sistit. Decocto eius poto p se imposita herba uulnerum sanguinem cohibet purgat & serpentium morsus Et si in uio decoquat pruritus testiũ sedat.

Nostri qui nunc sunt herbarii lelisphacon graece latinae saluiam uocant mente similem canã odoratã partus emortuos ea apposita extrahũt. Itẽ uermes auriũ ulcerumq;.

Cicer & silues tre ẽ foliis simile odore graui. Si largius sumatur aluus soluitur & inflatio Contrahitur & ad tormina tostum salubribus habetur.

Cicercula etiamnum magis in aluo proficit Farina utriusq; manantia capitis ulcera sanat efficatius silues tris. Item Comitiales & iocinerũ tumores & serpẽtiũ ictus Ciet menses & urinã grano maxie emẽdat & lichenas & testium iflamationes regiũ morbum hydropicos ledunt omnia hęc genera exulceratam uessicã & renes cãcrenis utiliora cum melle & his quę cacoethe uocantur. Vernicarum in omi genere prima luna singulis granis singulas tangunt: eaq; grana in linteolo deligant abiiciunt post se ita fugari uitium arbitrantes. Nostri prçcipiunt arietinũ in aqua discoquere cum sale qua ex ea bibere cyatos binos in difficultatibus urinę Sic & calculos pelli morbumq; regium Eiusdẽ foliis sarmẽtisq; decoctis aq̃ q̃maxie calida morbos pedũ tolli et ipsum calidũ tritũq; illitũ.

Columbini decocti aqua horrorẽ tertianę & quartanę minuere creditur. Nigrũ autem cum gallę dimidio tritum oculorum ulceribus ex passo medetur.

Eeruo quędam in mẽtione eius diximus. Nec potentiam minorẽ et ueteres q̃ brassicę tribuere Contra serpentiũ ictus ex aceto. Ad cocodrillorũ hominumq; morsum si quis eruum quotidie ieiunus edat lienẽ eius absumi certissimi auctores affirmant. Farina eius uarros sedat maculas cutis ex toto corpore emũdat. Serpere uulnera non patitur In mammis efficacissimum Carbunculos rumpit ex uino urinae difficultates Inflationis uitia Iocineris tenesmon quae cibum non sentiant atropha appellata tostum & in nucis auellanae magnitudine collectum melle deuoratumq;

corrigit·Itē in petigines ex aceto coctū & quarto die ſolutū panos ī melle ſuppurate probibet impoſitum aqua decoctum perniones & pruritus ſanat fouēdo qui & uniuerſo corpori.Si quis quotidie ieiunus biberit meliorē fieri colorē exiſtimāt.Cibuſ idem homini alienus uomitiones mou&.Aluum turbat Capiti quoq; & ſtomacho ponderoſum. Genua quoq; degrauat: ſed madefactū pluribus diebus miteſcit·Bubus Iumētisq; utiliſsimum. Siliquę eius uirides priusq̄ indureſcant cum ſuo caule foliisq; contritę capillos nigro colore īficiūt.

LVpini quoq; ſilueſtres ſunt omni noſtro minores preteq̄ amaritudiē. Ex omnibus quę eduntur.Sicco nulli miūs ponderis ē.nec plus utilitatis Miteſcunt Cinere aut aquis calidis colorem hominis frequētiori in cibo exhilarāt Amari cōtra aſpidas ualent.Vlcera atra aridi decorticatiq; triti ſuppoſito linteolo ad uiuū corpus redigunt.Strumas parotidas in aceto cocti diſcutiunt.Succus decoctorum cum ruta et pipere uel in febri datur Ad uentris animalia pellenda minoribus.xxx.anuorum pueris uero impoſiti uētri ieiunis proſunt & alio genere toſti & indefricto poti uel ex melle ſumpti. Idē auiditatem cibi faciunt·faſtidium detrabūt. Farina eoꝝ aceto ſubacta papulas prurituſq; ī balneis illita cohibet & per ſe ſiccat ulcera liuores emēdat.Inflationes cum polenta ſedat Silueſtrium efficatior uis eſt cōtra Coxendicium et lumborum debilitatē Ex Iiſdem decocta lentigines & fouētium cutē corrigūt. Si uero ad mellis craſſitudinē decoquatur uel ſatiui utiligines nigras & lepras. Satiui quoq; rumpunt carbunculos Impoſiti panos ſtrumas minuunt aut maturāt. Cocti ex aceto Cicatricibus candidū colorē reddunt.Si uero cęleſti aqua decoquant ſuccus ille qui exinde fit niega uocatur quo ſolent fouere cancrenę eruptiones pituitas ulcera manantia expellit.Ad lienem bibere & cum melle menſtruis haerentibus lieni crudi cum fico ſicca triti ex aceto īponūtur.Radix quoq; in aqua decocta urinas pellit Medentur pectori cū Cameleone herba decocti aqua & in potum colati. Sanant et ſcabiem quadrupedum omnium in amurca decocti. Ex utroq; liquore poſtea mixto fumus Cremato ꝝ culices necat.

IRionem inter fruges ſeſamę ſimilem eſſe diximus & a grecis eriſmion uocari Gallii uellion appellant. Eſt autē fruticoſum foliis erucę anguſtioribus paulo ſemine naſturtii.Vtiliſsimum tuſſientibus cum melle & in thoracis prurulentis et excreationibus Datur & regio morbo & lumbo ꝝ uitiis pleureticis torminibus celiacis Illinitur uero parotidum & Carcinomatum malis teſtium ardoribus ex aq̄ alias cum melle.In faucibus quoq; utiliſsimum.Itē ſedis uitiis & articularibus morbis et fico contra uenena etiam efficax potu medetur & ſuſpirioſis Itē fiſtulis cū axungia ueteri Ita ne ītus addatur.

ORminium ſemine ut diximus ſimile Cumino eſt· Cętero porro dodrantali altitudine duorum generū Alteri ſemen nigrius & ob lōgum hoc ad uenerem ſtimulandā & ad oculorum argenia albugineſq; Alteri candidius ſemen & rotūdius utroq; tuſo extrahuntur aculei e corpore per ſe illitum ex aqua folia ex aceto īpoſita panos per ſe uel cum melle diſcutiūt Item furūculos priusq̄ capita faciant omnesq; acrimonias

QVin & ipē frugum peſtes in aliquo ſunt uſu.Infęlix dictum eſt a uirgilio liliū hoc tamē mollitum ex aceto coctum īpoſitūq; ſanat impetigines celerius quo ſępius mutatum ē.Medetur & podagrę aliisq; doloribus cum oximelle curatio hęc a ęteris differt extario uno diluitur mellis uncię duę iuſtum eſt Ita temperati ſextarii tribus Decocta farīa lolii ſextariis duo uſq; ad craſſitudinē calidūq; īponi dolētibus mēbris eadē farina extrahit oſſa fracta.

MIliaria appellatur herba quę necat miliū hęc trita & cornu īfuſa cū in uino podagras iumētoꝝ dicitur ſanare.

BRomos ſemē eſt ſpicam ferētis herbę naſcitur inter uitia ſegetis auenę genere

et folio & ſtipula triticum Imitatur. In cacuminibus dependentes paruulas ueluti locuſtas habet. Semen utile ad cataplaſmata atq; ordeũ & ſimilia prodeſt tuſſiẽtibus ſuccus.

ORobacben appellauiũs necantẽ eruũ & legumina alii cynomorion eã appellãt a ſimilitudine canini genitalis Cauliculus ẽ ſine foliis pinguis rubens eſtur et per ſe in patinis cũ tenera ẽ decocta.

ET leguminibus inaſcuntur beſtiolę uenenatę: quę manus pungunt & piculũ uitę affertur ſoli figuraꝫ generis aduerſus has omnia eadẽ medentur quę cõtra araneos & phalangia demõſtratur.

ET frugũ quidẽ hęc ſunt ĩ uſu medico ex iiſdẽ fiunt & potus zitum in ęgypto cęlia & cerea. In hiſpaia ceruiſia & plura genera in gallia aliiſq; prouĩtiis: quorũ omnium ſpuma cutem fęminaꝫ in facie nutrit. Nam quod ad potum ipſum attinet pręſtat ad uini tranſire mentionẽ: atq; a uite ordiri medicinas arborum.

PERACTA CEREALIVM IN MEDENdo quoq; natura eſt omniumq; quę ciborũ aut floꝫ odorũq; gratia proueniunt ſupina tellure: non ceſſit his pomona ptoſq; medicas & pendentibus quoq; dedit nõ contẽta ptegere arborum umbra atq; alere quę diximus: imo uelut idig nata plus auxilii ineſſe his quę longius a cęlo abeſſent quęq; poſtea cępiſſent. primum enĩ cibum homini fuiſſe inde & ſic inductos caelum ſpectare paſciq; & nunc eſſe poſſe ſine frugibus. Ergo hercule artes in primis dedit uitibus non contenta: delitias. ſed etiam & odores atq; unguenta omphatio & oenanthe ac maſſari quę ſuis locis diximus nobiliter iſtruxiſſe. Plurimum ĩquit homini uoluptatis ex me eſt. Ego ſuccum uini: liquorẽ olei gigno ego palmas & poma: totq; uarietates: neq; ut tellus omnia per labores arant. Data cura arandi tauris terendi areis. Dein ſaxis ut quando quanto ne opere cibi fiant ex me parata omia: nec cura elaborandi: ſed ſeſe potrigẽtia ultro. Et ſi pigeat attingere etiã cadẽtia certauit ipſa ſecũ pluſq; utilitatis cauſa genuit q̃ uoluptatis.

FOlia uitium & pampini capitis dolores: iflamationesq; corporũ mitigant cum polenta folia per ſe ardores ſtomachi ex aqua frigida Cum farina uero ordei articularios morbos. pãpini triti & ĩpoſiti tumorẽ omnẽ ſiccant. Succus eorum diſſintericis ifuſus medetur lachryma uitium que ueluti gummi eſt lepras & lichenas et pſoras uitro ante pręparatas ſanat. Eadẽ cum oleo ſępius pilis illitis pſilotri effectũ habet maximeq; q̃ uiridis accenſę uites exſudant qua & uerrucę tolluntur. Pampini ſanguinem excreantibus & mulieꝫ a cõceptu defectioni diluti potu proſunt. Cortex uitium & folia arida uulnerum ſanguinẽ ſiſtunt: ipſumq; uulnus cõglutinãt. Vitis albę uiridis tuſę ſucco cum ture in pectigines tolluntur. Cinis ſarmẽtorũ uitiumq; et uinaceorum condilomatis & ſedis uitiis medetur ex aceto. Itẽ luxatis & ambuſtis et lienis tumori cum roſaceo & ruta & aceto. Item igni ſacro ex uino citra oleum aſpergitur & intertugines & pilos abſumit. Dant & bibendum Cinerem ſarmentorũ ad lienis remedia aceto conſparſum Ita ut uini cyati in tepida aqua bibantur utq; qui biberit ĩ lienẽ iaceat. Clauiculę ipſę quibus repunt uites tritę ex aqua pote ſiſtunt uomitionũ conſuetudinẽ. Cinis uitiũ cũ axungia uetere cõtra tumores proficit fiſtulaſ purgat. Mox & perſanat neruorum dolores frigore ortos: contractionesq; contuſas uero partes uel cum oleo carnes excreſcentes in oſſibus ex aceto & uitro. Scorpionũ

et Canum plagas cum oleo corticis per se cinis combustis pilos reddit.

OMphatium qua fier& ratione icipientis uuę pubertate in unguentorum loco docuimus nūc ad medicinā de eo pertinentia indicabimus. Sanat ea quę in humido sunt ulcera oris tonsillarum genitalium oculoꝝ claritati plurimum confert scabritie genarum ulceribusq; angulorum nubeculis ulceribus quacūq; in parte manantibus cicatricibus marcidis ossibus prurulente limosis mitigatur uehementia eius melle aut passo prodest & dissintericis sanguinem excreantibus anginis. Omphatio coberet cenanthe quā uites siluestres ferunt dicta a nobis in unguenti ratione laudatissimā in Syria maxime circa antiochię & laoditię mōtes: & ex alba uite refrigerata stringit uulneribus inspargitur Stomacho illinitur utilis urinae iocineri capitis doloribus dissintericis coeliacis colericis. Contra fastidia obolo ex aceto pota. Siccat manantes capitis eruptiones efficacissima ad uitia quę sunt in humidis. Ideo & oris ulceribus et uerendis ac sedi Cum melle & croco aluū sistit Genaꝝ scabiem emēdat oculorūq; lachrymationes ex uiō stomachi dissolutionē ex aqua frigida pota sanguinis excreationes. Cinis eius eius ad colliria & ad ulcera purganda paronichia & ptergia pbat. Vritur in furno donec panis percoquatur In assatis odoribus tātum gignit omnia quae auiditas humani ingenii nobilitauit rapere festinando.

MAturescentium autem uuae uehemētiores nigre. Ideoq; uinum ex his minus Iucundum. Suauiores albę: quoniame terra & a lucido facilius accipitur aer. Recentes stomachū & spiritum iflatione aluum turbant. Itaq; in febri damnantur utiq; largiores. Grauedinē enī capiti morbūq; lethargicum faciūt. Innocētiores quae decerptae diu pependere: qua uentilatione etiā utiles fiūt stomacho egrisq;. Nam & refrigrāt leuiter & fastidiū auferūt. Quę autē ī uiō dulci cōditę fuere caput tēptāt pximę sunt pēsilibus ī palea seruatę nā et uinaceis seruatę & caput & uessicā & stomachū ifestāt Sistunt tamē aluum Sanguinem excreantibus utilissimę. Quę uero in musto fuere peiorem uim etiānum habent: q̄ quę in uinaceis. Sapa quoq; stomacho iutiles facit salubertimas putant medici in celesti aqua seruatas etiam si minime iucundas. Sed uoluptatē earum ī stomachi ardore sentient & in amaritudine iecoris fellisq; uomitione & ī coleris hydropicisq; cum ardore febrium egrotātibus. At in ollis seruatę et os & stomachum & auiditatē excitant paulo tamē grauiores existimātur fieri uinaceorum halitu uuę florem in cibis si edere gallinacei uuas non attingunt. Sarmenta eorum in quibus acini fuerūt astringendi uim habēt efficatiora ex ollis.

NVclei acinorum eandem uim obtinēt hi sunt qui in uino capitis dolorē faciūt Tosti tritiq; stomacho utiles sunt. Inspargitur farina eorū polentae modo potionis dissintericis & celiacis & dissoluto stomacho. Decoctio etiam eorum fouere psoras et pruritum utile est.

VInacei per se minus capiti ac uessicę nocent q̄ nuclei mammaꝝ inflationi triti cum sale utiles. Decoctum eoꝝ ueteres dissintericos & celiacos uiuat & potioē ac fotu.

VVa theriaca de qua suo loco diximus cōtra serpētiū ictus estur pāpinos quoq; eius edendos censent: imponēdosq; & uinū acetūq; ex his factū auxiliarē Cōtra eam uim habent.

VVa passa quam astaphida uocant stomachum uentrem & īterranea temptaret nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent. His exēptis uessicę utilis habet et tussi alba utilior utilis & arterie & renibus: sicut ex his passum priuatim a serpētibus contra hemoroida potens testium īflamationi cū farina uel cum uino aut semē Coriandri īponūtur. Itē carbuuculis articularibus morbis siue nucleis trita cū ruta.

Fouere ante uino ulcera oportet. Sanãt epinictidas & diſſinteriam cum ſuis nucleis & in oleo coctę cancrenis illiniũtur cum cortice raphani & melle podagris et ũguiũ mobilibus cũ panace et per ſe ad purgandum os caputq; cũ pipere Cõmanducatur.

A Staphiſagria ſiue ſtaphis quam uuam canimam aliqui uocãt falſo. Suũ enim genus cauliculis nigris erectis foliis labruſcae Fert foliculos uerius q̃ acinos uirides ſimiles Ciceri. In his nucleum triangulum maturesſcit cũ uindemia nigreſcitq; cum tamina rubentes norimus acinos ſciamuſq; illam in apricis naſci hãc nõ niſi ĩ opacis nucleis ad purgationem uti nõ cõſuerim propter ancipitẽ ſtrãgulationem: neq; ad pituitam oris ſiccandã quia fauces laedũt tyriaſim caput et reliquum corpus triti liberãt facilius admixta ſandaraca. Item pruritu et pſoris Ad dentium dolores decoquũtur ĩ aceto ad aurium uitia reumatiſmum Cicatricum ulcera manãtia. Flos tritus in uiõ cõtra ſerpẽtes bibitur. Semẽ enim abdicauerim propter nimiam uim ardoris. Quidam eam pituitariam uocãt et plagis ſerpentium utiq; illiniũt.

L Abruſca quoq; oenanthe fere ſatis dicta: quę a grẽcis ampeloſagria appellatur ſpiſſis et cãdicantibus foliis geniculata rimoſo cortice fert uuas rubẽtes cocci modo: qua Cutem in facie mulierum purgant et uarius coxendicum et lũborum uitiis tuſa cum foliis et ſucco proſunt. Radix decocta ĩ aqua pota ĩ uini cobi cyatis duobus humorem alui ciet Ideo hydropicis datur hanc potius crediderim eſſe quã uulgus uuã taminiam uocat. Vtuntur ea pro amileto & ad expiationẽ ſanguinis quoq; adhibẽt non ultra gargarizationes & ne quid deuoretur addito ſale thymo aceto mulſo. Idẽ et purgationibus ancipiti tẽptant.

H Vic ſimilis in ſalictis naſcens ideo diſtinguitur nomine cũ eodẽ uſus habeat et ſalicaſtrum uocatur Scabiẽ & prurigine hominũ: quadrupedũq; aceto mulſo trita hec efficatius tollit.

V Itis alba eſt quam grẽci ampeloleucen uocãt: Alii ſtaphilen: alii melochiron: alii pſilotrum: alii archezoſtim: alii cedroſin: alii madon appellant huius ſarmenta longis & exilibus internodiis geniculata ſcandũt folia pampinoſa ad magnitudinẽ hederae diuidũtur ut uitium Radix alba grandis raphano ſimilis ĩtio. Ex ea caules aſparagi ſimilitudine exeunt hi decocti in cibo aluum & urinam cient. Folia & caules exulcerãt corpus utiq; ulcerum phagadenis & cancrenis tibiarumq; tedio quę cũ caule illiniũtur ſemẽ in uua taris acinis depẽdit ſucco rubente. poſtea crocino: nouere id qui coria perficiunt illo enĩ utuntur: pſoris & lepris illinitur: lactis abundantiam facit coctum cum tritico potumq;. Radix numeroſis utilitatibus nobilis. Cõtra ſerpẽtium ictus trita dragmis duabus bibitur uitia cutis in facie uaroſq; & lentigines et ſugillata emẽdat & cicatrices. Eadẽq; prẽſtat in oleo decocta. Datur & ĩ comitialibus potus Item mente Commotis & uertigine laborantibus dragmę põdere quottidie anno toto. Et ipſa autem largior aliquando purgat ſenſus. Illa uis prẽclara quod oſſa fracta extrahit in aqua ĩpoſita aut brionia. Quare quidam hanc albam brioniã uocãt Aliam uero nigram. Efficatior in eodem uſu cum melle & ture ſuppurationes ĩcipientes diſcutit ueteres maturat & purgat. Ciet menſes & urinam. Eligma ex ea fit ſuſpirioſis & cõtra lateris dolores uulſis ruptis. Splenẽ ternis obolis pota. xxx. diebus conſumit Illinitur eadem cum fico & pterigiis digitorũ ex uino ſecũdas fęminãꝫ appoſita trahit & pituitam dragma pota exaqua mulſa. Succus radicis colligi debet ante maturitatem ſeminis qui illitus per ſe et cũ eruo lętiore quodam colore & cutis teneritates angonizat corpore Serpẽtes fugat Tonditur ipſa radix cum pingui fico erugatq; corpus ſiſtatĩ bina ſtadia ãbulẽtur. Alias uret: & niſi frigida ſtatim abluat̃ Iucundius hoc praeſtat nigra uitis: quoniam alba pruritum affert.

Est ergo brioīa nigra: quā ꝓprie uocāt alii chyroniā alii genecāthē aut a ꝓniā simile priori pręterq̄ colore huius semē colorē nigꝫ dixiūs eē asparago simile cuius asparagos dyocles pręttulit ueris asparagis in cibo urinę ciendę lieniq; minuendę In frutetis & barūdinetis maxime nascitur Radix foris nigra intus buxeo colore. Ossa infracta uel efficatius extrahit q̄ supradicta. Ceterū eidē peculiare ē quod iumētorū ceruicibus unice medetur. Aiunt si quis in uilla extruxerit fugere accipitres tutasq; aues fieri uillarum. Aliter eadē iumento hominęq; flegma aut sanguinē qui excreat talo deiecerint circumligata sanat. Et hactenus de uitium generibus.

Mvsta differentias habent naturales has quod sunt candida aut nigra aut inter utrunq; alia ex aliis: ex quibus passum curę differētias innumerabiles facit. In plenū ergo hoc dixisse cōueniet. Mustum omne stomacho iutile uenis iucundum a balneis raptim & sine iterrespiratione potum necat cantaridum naturę aduersatur. Item serpentibus maxime hemoroido & salamandrę. Capitis dolores facit & gutturi iutilis prodest renibus iocineri & iterraneis uessicę colleuat emini eas. Priuati etiā cōtra bupręstim ualet. Cōtra meconium lactis coagulationem cicutā toxicum torminum ex oleo potum redditumq; uomitionibus. Ad omia ifirmius album Iucūdius passi mustū: & quod minorē capitis dolorē afferat.

Vini genera differentiasq; perq̄ multas exposuimus. Et fere cuiusq; proprietates. Neq; est ulla pars difficilior tractatu aut numerosior quippe cū sit tardū dictu pluribus prosit an noceat. Pręterea q̄ ancipiti euentu potu statī auxilium fit aut uenenum. Et enī de natura quę ad remedia tantum pertinent nunc loquimur. Vnde de dando eo uolumen asclepiades condidit ab eo cognominatū Qui uero postea de uolumine illo disseruere innumera nos ista romana grauitate artiūq; liberalium appetentia: non ut medici sed ut indices salutis humanę diligenter distinguemus. De generibus singulis disserere imēsum ē & iexplicabile discordibus medicoꝫ sentētiis.

Svrentinum ueteres maxime probauere. Sequens ętas albanum aut falernum Deinde alia alii iniquissimo genere decreti quod cuiq; gratissimū caeteris omnibus pronuntiando qui ut constarent sententię quota portio imortalium his generibus posset uti. Iam uero nec proceres nunq̄ sinceris Eo uenere mores ut nomina modo cellarum ueniant statim in lancibus uindemiae adulterentur. Ergo hercule mirum dictu inocentius iam est quodcunq; & ignobilius. Hęc tamen facere constantissime uidētur sentētię: quoniā mētionē facimus siquis hoc quoq; discrimen exigit.

Phalernum nec in nouitate: nec in nimia uetustate corpori salubre ē media eius ętas a.xv.anno incipit ne rigido potum stomacho utile. Nō idem in calida diutinę tussi sorbetur merum utiliter a ieiunis. Itē in qnartanis nullo ęq; uenę excitāt Aluū sistit Corpus alit. Creditum est obscuritatē uisus facere: nec prodesse nec uis aut uessicę. Albana neruis utiliora Stomacho minus quae sunt dulcia uel austera. Falerna utiliora concoctionem minus adiuuant Stomachū modice iplēt. At surrētia nullo modo: nec caput temptant stomachi & itestinorū reumatismos cohibent.

Cecuba iam non gignuntur & quę supersunt sentina cōcoqui cibos cogūt uiriū plus surrentino Austeritatis albano uehemētię minus falerno. Ab his stataria non longo iteruallo affuere aluo Citando signū maxime conducere idubitatū ē. Reliqua in comune dicentur. Vino aluntur uires sanguis dolusq; hominū hoc distat orbis medius & mitior plaga circumtectis quantum illis feritas facit roboris tantum uobis hic succus lętus potus ossa alit fruge neruos aqua carnes ideo minus roboris est in corporibus illis & minus roboris. Contraq; labores patiētię Vino modico nerui

iuuantur. Copiosiore leduntur Sic & oculi Stomachus recreatur appetentia ciborum
inuitatur. Tristitię cura hebetatur urina & algor expellitur somnus conciliatur prete
rea uomitiones sistit collectiones extra lanis humidis ipositus mitigat. Asclepia
des utilitatem uini equari uix deorum potentia pronuntiat. Vetus copiosiore aqua
miscetur magis quo urinā expellit minus siti resistit. Dulce minus inebriat: sed sto
macho inatat. Austerum facilius cōcoquitur: leuissimū est quod celerrime iueterat.
Minus infestat neruos quod uetustate dulcessit. Stomacho minus utile est pingue
nigrum sed corpora magis alit tenue & austerū minus alit. Magis stomachū nutrit
celerius per urinā transit tanto magis capita tēptat hoc & in omnia alio succo semel
dictum sit. Vinum si sit fumo iueteratum isaluberrimū Mangones ista i appotecis
excogitauere. Iam & patresfamilias aetatem addi atq; per se cariem traxere quod certe
uocabulo satis consilii dedere prisci: quoniā & in materis cariem fumus erodit. At
nos e diuerso fumi amaritudine uetustatem idui persuasum habemus. Quę sunt ad
modum exalbida hęc uetustate insalubria sunt Quo generosius uinū est hoc magis
uetustate crassescit & in amaritudinē corpori minime utilem coit. Condrieq; eo aliud
minus annosum insalubre est. Sua cuiq; uino saliua inocētissima est Sua cuiq; & assa
gratissima hoc est media corporis augere uolentibus aut mollire aluum conducit
inter cibos bibere. Contra minuētibus aluumq; cohibentibus sitire in edendo postea
parum bibere uinum ieiunos bibere nouitio iuēto iutilissimum est curis Vigorēq;
animi impedit ad procinctū tendētibus. Somno uero ac securitatibus. Iam dudum
hoc fuit quod homerica illa helena ante cibum ministrauit. Sic quoq; i prouerbium
cessit sapientiam uino obumbrari. Vino damus homines quod soli animalium non
sitiētes bibimus Aquę potum iterponere utilissimum Itēq; iugi superbire ebrietati
quam quidē frigide potus extemplo discutit. Meracis potionibus per. xx. dies ante
Canis ortū: totidēq; postea suadet Hesiodus uti. Merum quidē remedio est Contra
cicutas Coriandrum aconita uiscum meconium argentū uiuum apes uespas Cabro
nes phalangia Serpentū scorpionumq; ictus Contraq; omnia quę refrigerādo nocēt
priuatim contra hemoroidas prēsteras fungos. Item contra iflationes corrosionesq;
prēcordiorum & quoq; stomachus in uomitiones effunditur. Et si uenter aut iterra
nea reumatismon sentiant dissintericis sudatoribus in longa tussi in epiphoris me
racis cardiacis In māma lęua merū in spongia iponi prodest. Ad omnia autē maxiē
album inuetereſcens utiliter & fouetur uino calido uirilitas Iumētis ifusa cornu lax
itudinē auferri aiunt. Simias quadrupedesq; quibus digiti sunt negāt crescere assue
tas meri potu Nunc circa egritudines sermo de uinis erit. Saluberrimum liberaliter
genitisq; campanię quodcūq; tenuissimum. Vulgo uero quod quēq; maxiē iuuerit
ualidum utilissimum omnibus sacco uiribus fractis meminerimus succū esse qui
feruendo uires e musto sibi fecerit. Misceri plura genera omibus iutile. Saluberrimū
cui nihil in musto additū est meliusq; si nec uasis pix affuit. Marmore enī & gypso
aut calce condita. Quis nō & ualidius expauerit. In primis igitur uinum marina aq̄
factum inutile est stomacho Neruis uesticę resina condita frigidis stomachis utilia
existimātur. Nō expedire uomitionibus sicut neq; mustū neq; sapa neq; passum no
uitium resinatum nulli conducit Capitibus dolorē & uertigines facit. Ad hoc dicta
crapula est. Tussientibus & i reumatismo nominata prosunt. Item cęliacis & dissin
tericis Mulierum mēsibus i hoc genre rubrū nigrum ue magis cōstringit: magisq;
calefacit Innocētius pice sola conditū. Sed & picem meminisse debemus nō aliud eē
q̄ combuste resinę fluxū hoc genus uini excalefacit concoquit purgat pectori uentri
utile Itē uuluarū dolori si sine fębre sint ueteri reumatismo exulcerationi ruptis cō
uulsis uomicis neruoq; ifirmitati iflationibus tussi anhelationibus luxatis in sucida
lana ipositū. Ad omia hęc utilius id quod spōte nature suę piceum recipit: piceatūq;
appellatur heluenaco quo tamen nimio capu tēptari Conuenit. Quod ad febrium

ualitudines attinet. Certũ est nõ dandũ ĩ febri nisi ueteribus ęgris: nec nisi declinãti morbo. In acutis uero periculis nullis: nisi qui manifestas remissiones habeant & has noctu potius dimidia pars periculi est. Noctu hęc est spes omibus bibentibus nec a partu ab ortu ue: nec a libidine egrotãtibus nec in capitis doloribus: nec quoꝫ accessiones cum frigore extremitatum fient: nec in febri tussiẽtibus: nec in tremore neruorum: uel in doloribus uel fautium: aut si uis morbi circa illa ĩtelligatur: nec in duritia prȩcordiorũ uenaꝫ uehemẽtia neq; in epistotono tetano nec singultientibus nec si cum febre dispnoea sit. Minime uero oculis rigentibus & genis stantibus: aut defectis grauibus: nec quorum cõuiuẽtiũ prȩlucebũt oculi palpebris ue nõ coeũtibus uel si dormientibus hoc idẽ euenit. Aut si cruore suffundũtur oculi uel si lachrymę in oculis erunt minime lingua fungosa nec graui & subinde ĩperfecta loquentibus: nec si urina difficile reddetur: neq; expauescentibus repente: nec spaticis aut rursus torpintibus: nec si per somnos genitura effundatur. Cardicoꝫ morbo unicam spem esse in uino certum est: Sed id dandũ nõ nisi in accessione cẽsent. Alii in remissione. Illi ut sudorem coherceãt bi quia tutius putant minuẽtes e morbo q̃ plurimũ sniam esse uideo. Dari utiq; nõ nisi in cibo debet nec a somno: nec prȩcedente alio potu hoc est utiq; sitienti: nec nisi in despecatione supprema & uiro facilius q̃ fęminę. Seni q̃ Iuueni. Iuueni q̃ puero byeme q̃ estate. Assuetis potius q̃ inexpertis modus dandi pro uehemẽtia uini. Itẽ mixturam aquę uulgo satis putant unũ uini cyatũ duobus aquę misceri si dissolutio sit stomachi dandum. Si cibus nõ descendat inter uini genera quae docuimus fingi: nec fieri iam arbitror & superuacuum eorum usum cũ ipsis rebus: ex quibus fingitur. Doceamus uti & alias modũ excesserat medicorum ĩ his ostentatio ueluti in apiis uinum utile esse ab armoꝫ equitandi ue lassitudiẽ prȩcipientium. Atq; ut reliq̃ omittamus etiã e Iunipero: & si quis satius censeat abscynthite uino utẽdum potiusq̃ abscynthio ipso in reliquis omittatur. Et palmeum capiti noxium uentriq; tantũ molliẽdo & sanguinẽ excreãtibus non Inutile. Fictitiũ non potest uideri quod bion appellauimus: cum sit in eo sola pro arte festinatio. Prodest stomacho dissuluto. aut cibos nõ perficiente prȩgnãtibus defectis paralyticis tremulis uertigini torminibus sciaticis. In pestilẽtia quoq; ac peregrinationibus uĩ magnã auxiliandi habere dicitur.

VIni etiam uitiũ transit in remedia. Aceto summa uis est in refrigerãdo nõ tamẽ minor in discutiẽdo. Ita fit ut ĩfuso terrę spum&. Dictum est sępius diceturq; quocienscũq; alius prosit p se haustũ fastidia discutit singultus cohibet. Sternutamẽta olfatu uim in balneis estus arc&: si contineatur ore quin & cũ aqua bibitur multorũ stomaco utiliter gargarizatur. Cum eadẽ Conualescẽtium & a solis ardoribus oculis quoq; illo modo saluberrimũ fotu medetur post uredines. Itẽ lepris furfuribus ulceribus manãtibus causis morsibus scorpionũ ictibus scolopendraꝫ muris aranei Cõtraq; omniũ aculeorum uenena & pruritus. Itẽ cõtra multipedum morsus calidum ĩ spongia: aut adiecto sulphuris sextario sextariis tribus aceti aut isopi fasciculo. Medetur sedis uitiis ĩ sanguis fluctioẽ post excisos calculos & omẽs alias rosiones foris in spongia ĩpositũ ĩtus potus cyatis binis q̃ acerrimũ. Conglobatum utiq; sanguinẽ discutit contra lichenẽ & bibitur & imponitur. Sistit aluũ & reumatismos ĩterrãeoꝫ ĩfusum. Itẽ procidẽtia sedis uulueq; tussim ueterẽ. Inbib& & gutturis reumatismos ortopnoeam dẽtiũ labefactionẽ. Vesicę noc& neruorumq; ĩfirmitatibus. Nesciere medici quãtum contra aspidas poller&. Nuper ab aspide calcata percussus utrẽ aceti ferens quotiẽs deposuisset: ictum sentie abt. Alias illeso similis. Intellectũ ibi remedium est potuq; succursum: neq; altero colluũt ueneã exuggẽtes. In totũ uomitrix uis hęc nõ ciborũ modo est. Verum & rerũ plurimarũ saxa rumpit ĩfusum quę nõ rũpit ignis antecedẽs. Cibos quidẽ & sapores nõ alius magis succus. Cõmẽdat: aut excitat. In quo usu mitigatur usto pane: aut cũ uiõ uel accenditur pipere ac lassere utiq; salo

compescitur· Non est pretereũdum in eo exemplum īgens. Si quidem. M·agrippa suppremis suis annis cōflictatus graui pedum morbo. Cũ dolorẽ eum perpeti neq; ret unius medicorum portẽtosa scientia ignorãte diuo Augusto tãti putauit usu pedum sensumq; omni carere: dummodo & dolore illo carer&. Demersis in acetum calidum cruribus in acerrimo impetu morbi euasit.

ACetũ scilinũ iueteratum magis probatur. Prodest
super ea quę diximus acessentibns cibis. Gustatu enī discutit poenã eam & his qui ieiuni uomũt. Callum enim faucium facit ac stomachi odorem tollit gingiuas astringit dentes firmat colorẽ meliorẽ praestat tarditatem quoq; aurũ gargarizatioẽ purgat: & transitum auditus aperit. Oculoꝝ aciem obiter exacuit comitialibus melancolicis uertiginosis uuluarũ stragulationibus percussis: aut pręcipitatis & ob id sanguine cõglobato Neruis īfirmis renũ uitiis perq̃ utile. Cauẽdũ exulceratis.

OXymel antiqui ut dyocles tradit hoc modo temperabãt. Mellis eminas quinq; silis marini pondo librã quadrantem aquę marinae sextarios .v. pariter decoquebant decies descendente cortina: atq; ita diffundebant. Inueterabantq;. Sustulit id totum Asclepiades coarguitq;. Nam etiam in febribus dabant: profuisse tamẽ fatẽtur contra serpentes: quos sępas uocant. Et contra meconium ac uiscum & anginas calidũ gargarizatum & oris & auribus: gutturisq; desideriis: quę nunc omnia oxyalme cõtigũt Itẽ sale & aceto recente efficatius ē.

VIno Cognata res sapa est Musto decocto donec tertia pars supersit Ex albo hoc melius usus cõtra cãtaridas bupreſtin pinorũ erucas quas pitrocampas uocant salamandras: & contra mordentia uenenata. Secundas partusq; mortuos trahit cum bulbis potum Fabianus auctor est. Venenũ esse si qs ieiunus a balneis bibat id.

COnsequens hoꝝ est fex uini cuiuscũq; generis. Ergo uini fecibus tanta uis ē ut descendentes in cupas enec&. Experimẽtum demissa prębet lucerna q̃ diu extinguit̃ piculũ denũtiãs est. Illota miscet̃ medicamẽtis Cum iridis uero pari pondere Eruptionibus pituitę illiniuntur & sicca uel madida. Contra phalangias & testiũ mãmaꝝ q; inflationes: uel in quacunq; īflatione uel ī quacũq; parte corporis Itẽ cum ordeacea farina & turis polline uino decocta crematur & siccatur In experimẽtum est legittẽ coctae ut refrigerata linguam tactu uideatur urere. Celerrime examinatur nõ īclusa condita Crematio ei multũ uirium adiicit. Vtilissima est ad compescendas lichenas furfures cum uino decocta. Sic & lepris & ulceribus manantibus īpoitur. Fungorũ naturę cõtraria est pota: sed magis cruda. Oculoꝝ medicamẽtis cocta & lota miscetur Medetur illita & testibus & genitalibus In uino autẽ aduersus strangurias bibitur. Cũ expirauerit quoq; lauandis corporibus & uestibus utilis. Nũc usum acatiç habet

FEx aceti pro materia acrior sit necesse ē: multoq; magis exulcer&. Resistit suppurationum īcremẽtis stomachi īterranea uẽtrem illita adiuuat. Sistit reumatismos earum partium & mulieꝝ menses panos discutit nõdum exulceratos & anginas sacros ignes cum Cera mãmas lactis fui īpatiẽtes eadẽ extiguit ũgues scabros aufert e serpentibus contra cerastas ualidissima cũ polẽta cum melanthio autẽ Contra crocodilli morsus & Canis. Et hęc cremata ampliat uires. Tũc addito lentiscio oleo illita una nocte ruffat capillũ. Eadẽ ex aqua in linteolo apposita uuluas purgat. Sapę fece ambusta sanãtur melius addita lanugine harundines. Eadẽ fece decocta potaq; tussef ueteres Decoqtur ī patinis cũ sale ex adipe ad tuõrẽ quoq; maxillarum & Ceruicum

OLearum proxima auctoritas ītelligitur folia earum uehemẽtissime astringunt purgant sistunt. Itaq; cõmanducata & īposita ulceribus medẽtur & capitis doloribus

illita cũ oleo .Decoctũ eorum cum melle his quę medici uſſerint. Gingiuaꝫ infla
mationibus paronitus ſordidiſq; ulceribus & putreſcentibus cum melle. Sãguinis
profluuiũ eneruoſis partibus cohib&.Succus eaꝫ carbunculantibus circa oculos ul
ceribus & puſtulis procedentiq; pupillę efficax Qua propter in colliria additur. Nã
& ueteres lachrymationes ſanat & genitũ eroſiones .Exprimit̃ autem ſuccus tõſis
affuſo uino & aq̃ celeſti ſiccatusq; in paſtillos digeritur ſiſtit mẽſes in lana ad motus
uuluę utilis & ſanie manãtibus .Item cõdilomatis ignibus ſacris quęq; ſerpũt ulceri
bus epignidis.Eoſdem & flos earum hab& effectus.

VRuntur cauliculi floreſcẽtes ut ſpodii Cinis uicẽ preſtet uinoq; ifuſo iteꝫ uritẽ
Suppuratiões paõs illiniũt Cinere eo uel foliis tuſis cũ melle oculos uero cũ poleta.

SVccus fruticis recẽtis accẽſi diſtillans ſanat lichenas furfures manantia ulcera.

NAm lachryma quę ex arbore ipſa diſtillat ethiopicę maxiẽ oleae mirari ſatis nõ
eſt.Reperti ſunt qui dẽtium dolores illiniendos cenſerent Venenũ eſſe prędicãtes:
atq; etiã in oleaſtro querendã e radice olee q̃ tenerrimę Cortex deraſus in melle cre
bro guſtatu medetur ſanguinem reuicentibus & ſuppurata tuſſiẽtibus.Ipſius oleae
cum axungia tumores ſanat: extrahitq; fiſtulis uitia & ipſas ſanat.

OLiuę albę ſtomacho utiliores: uentri minus preclaꝫ habẽt uſum anteq̃ cõdiãtur
recentes per ſe cibi modo deuoratę Medẽtur enim barenoſae urinę.Itẽ dentibus aut
attricis: aut cõuulſis Nigra oliua ſtomacho iutilior· Ventri facilior Capiti & oculis
non Cõuenit.Vtraq; ambuſtis prodeſt trita & illita ſed nigra cõmãducatur & ptiũs
ex ore iposita puſtulas gigni prohib&.Colũbales ſordida ulcera purgãt iutiles diffi
cultatibus urinę.

DE amurca poteramus uidere ſatis dixiſſe Catonem: ſed petita reddẽda medicię
quoq; eſt gingiuis & oris uiceribus dentiũ ſtabilitati efficacissime ſubueit.Itẽ
ignibus ſacris ifuſa & his quę ſerpunt permionibus.Nigrę oliuę amurca utilior.Itẽ
infantibus fouendis.Albę uero mulierum uuluę in lana admouetur. Multo autem
omnis amurca decocta efficatior Coquitur ĩ cypreo uaſe ad craſſitudinẽ mellis. Vſus
eius cum aceto: aut uino uetere: aut mulſo ut queq; cauſa exigat in curatione oris dẽ
tium aurium ulcerum manantium genitalium. Rhagadum uulneribus in linteolis
iponitur luxatis in lana Ingens hinc uſus utiq; iueterato medicamẽto. Tale enim fi
ſtulas ſanat.Infunditur ſedis genitalium uuluę exulcerationi.Illinitur uero podagriſ
incipiẽtibus.Item articularis morbis Si uero omphatio recoquatur ad craſſitudinẽ
mellis caſuros dentes extrahit.Item iumentorum ſcabiem cum decocto lupinorum
et Cameleonte herba mire ſanat cruda amurca podagris foueri utiliſsimum.

OLeaſtri foliorũ eadẽ natura. Spolium e cauliculis uehemẽtius inhibet reuma
tiſmos ſedat & iflamationes oculorũ purgat Vlcera alienata explet excreſcẽtia leni
ter erodit ſiccatoq; & ad Cicatricem perducit.Cetera autẽ in oleis peculiare autẽ quod
folia decoquuntur & ex melle dantur cocleariibus cõtra ſanguinis excreationes.Oleũ
tamen acrius atq; efficatius & eo os quoq; colluitur Ad dentium firmitatẽ.iponũtur
folia & paronichis & carbunculis & contra omnẽ collectionem cum uino his uero
quę purganda ſunt cũ melle miſcentur oculoꝫ medicamẽtis & coctum foliorum et
ſuccus oleaſtri utiliter & auribus iſtillatur cũ melle uel ſi pus effluat. Flore oleaſtri
condilomata illiniuntur & epinictides. Item cum farina ordeocea uenter in reuma
tiſmo cum oleo capitis doloribus· Cutem in capite ab oſſibus recedentem cauliculi
decocti & cum melle impoſiti comprimũt.Ex oleaſtro maturi in cibo ſumpti ſiſtũt

aluũ. Tosti autẽ & cũ melle triti nomanas repurgant. Carbunculos rumpunt.

OLei naturam causasq; abunde diximus. Ad medicinam ex olei generibus hæc pertinet. Vtilissimũ est omphatium proxime uiride. Præterea q̃ maxime recens nisi cum uetustissimum quæritur tenue odoratum quodq; nõ mordeat. E diuerso q̃ i cibos eligitur Omphatium prodest gingiuis si contineatur i ore colorẽ dẽtiũ custodit magis q̃ aliud & sudores cohibet.

OEnanthimo idẽ ẽ effectus qui rosaceo. Omni autem oleo mollit corpus uigorẽ & robur accipit. Stomachum contrarium auget & ulcerum increméta. Fauces exasperat & omnia uenena hebetat. Cohibet præcipue psimitii & gypsi in aqua mulsa aut ficorũ siccarum decoctu potum. Contra meconium ex aqua. Contra cantaridas bupræstin salamandras pytrocampas per se lotum redditumq; uomitionibus contra omnia supradicta lassitudinẽ profectionum refectio est. Tormina calidũ potũ cyatis sex magisq; ruta simul decocta pellit. Item uentris animalia soluit aluum eminę mẽsura cum uino & calida aqua potum aut typsanę succo uulnerariis emplastris utile faciem purgat. Bubus per nares ifusum donec ruptetur iflationem sedat. Vetus autem excalefacit corpa magisq; discutit sudores duritias magis diffundit lethargicis magis auxiliare et inclinato morbo oculoꝝ claritati cõfert aliquid cum pari portione mellis ac opii capitis doloribus remediũ ẽ. Itẽ ardoribus i febri cũ aq̃ si uetusta non sit occasio Decoquit ut uetustatẽ repræsentet.

OLeum Citrinum bibitur ad purgationes uentris cũ pari caldę mẽsura priuati dicitur purgare præcordia: prodest & articuloꝝ morbis duritiis omibus uuluis auribus ambustis Cum cinere uero muricum sedis iflamationibus. Itẽ psoræ colorem cutis cõmendat: Capillumq; fertili naturę uocat. Semẽ ex quo fit nulla animans attigit elydimia ex una fiunt claritatis præcipuę ex oleo lumẽ obscurum propter nimiam pinguedinẽ. Folia igni sacro illiniũtur ex aceto per se autẽ recentia mammis & epiphoris eadẽ decocta i uino iflamationibus cũ polenta Croco p se autẽ triduo iposita faciem purgant.

OLeum amygdalinum purgat mollit corpora cutem erugat nitore commendat. Varos cum melle tollit a facie. Prodest & auribus cum rosaceo & melle & mali punici germine decoctũ. Vermiculosq; in his necat & grauitatẽ auditus discutit. Seuos icertos & tinnitus obiter capitis dolores & oculoꝝ medetur furunculis & a sole ustis cum cera. Vlcera manantia & furfures cum uino expurgat. Cõdilomata cũ meliloto p se uero capiti illitũ somnũ allicit.

OLeum laurinum utilius: quo recentius quoq; uiridius colore uis eius excalefactoria: & ideo paralyticis pasticis sciaticis sugillatis capitis doloribus inueteratis distillatioibus auribus i calice punici calefactũ illinit.

SImilis & myrtei olei ratio astringit inducat medetur gingiuis dentium dolori dissinterię uuluę exulceratę uesticis ulceribus uetustis uel manãtibus cũ squamaęris & cera. Item eruptionibus ambustionibus attrita sana & furfures rhagbadas condilomata articulos luxatos odorem grauẽ corporis aduersatur cantaridi bupręsti alisq; malis medicamẽtisquę exulcerando nocẽt.

CHamemirsine siue oxymyrsine eadẽ natura.

CVpraessinum oleum eosdem effectus habet: quos myrteum.

ITem cytreum emicę uero iuglandinũ quod Carinum appellauimus allopetiis utile est & tarditati aurium ifusum. Itẽ capitis dolori illitum cęterũ iners & graui sapore. Enim uero si quid in nucleo putridi fuerit totus modus deperit.

EXgnidio grano factum eandem uim hab& quam Cicimum.

EXlentisco factum utilissimũ acopo ẽ. Idẽq; pre ficer & ęq; ut rosaceũ ni durius paulum ĩtelligeretur Vtuntur eo & contra nimios sudores papulasq; sudorũ Scabiẽ Iumẽtorum efficatissime sanat.

BAlanium oleum repurgat naros furunculos lentigines gingiuas.

CYprus qualis est & & quẽadmodum ex ea fieret oleũ docuimus. Natura leuis excalefacit emollit neruos folia stomacho illiniũrur & uuluę concitatę succus quoq; eorum apponitur folia cõmanducata recentia ulceribus in capite manantibus Itẽoris medentur collectionibus condilomatis. Decoctum foliorũ ambustis & luxatis ꝓdẽ Ipsa ruffant capillum tusa adiecto structei mali succo. Flos capitis dolores sedat in aceto illitus. Idẽ combustis ĩ cruda olla nomas sanat & putrescentia ulcera per se uel cum melle odor floris & qui somnũ facit astringit gleucinũ & refrigerat eadẽ ratioẽ qua & oenanthinum.

BAlsaminum longe pretiosissimũ omnium ut in unguentis diximus. Contra omnes serpentes efficax oculorum claritati plurimum confert caliginẽ discutit. Item dispnoeas collectiones omnes duritiasq; lenit. Sanguinem densari prohibet ulcera purgat auribus capitis doloribus tremulis pasticis perq̃ utile aduersatur Aconito ex lacte potum. Febres cũ horrore uenientes peruenctis leuiores facit utendum tamen modice: quoniam adurit.

MAlobatri quoq; naturam & genera exposuimus urinam ciet oculoꝝ epiphoris uino expressum utilissime ĩpoitur Itẽ frontibus dormire uolẽtibus efficatius si et nares illiniantur aut si ex aqua bibatur. Oris & alitus & suauitate commendat. Lingue subditum foliũ sicut & uestiũ odorẽ ĩterpositũ.

HYostiaminum emolliendo utile est neruis Iutile potũ q dẽ cerebri motus facit

IErminum e lupinis emollit ꝓximũ rosaceo effectũ habẽs.

NArcisinum dictum est cum suo flore Raphaninum ptyriases longa ualitudiẽ cotractas tollit scabritiasq; cutis ĩ facie emẽdat.

SEsaminũ auriũ dolores sanat & ulcera quę serpũt & quę chacoete uocãt ulcera

LLilium quod & syricum uocauimus renibus utilissimum ẽ fudoribusq; euocandis uuluę molliende cõcoquẽdisq; ĩtus.

SElgiticum neruis utile esse diximus: sicut herbaceũ quoq; quod egubini Circa flaminiã uiam uendunt.

CLeomeli quod in syria ex ipsis oleis emanare diximus. Sapore melleo non siẽ nausea aluum soluit bilem precipue detrahit duobus cyatis in emina datis qui libere torpescunt excitanturq; ore potores certaturi presumunt ex eo cyatum.

PIssino oleo usus est ad tussim: ad quadrupedum scabiem. Est autẽ uitibus oleisq; proxima nobilitas palmis inebriant Recentes capitis dolores afferũt minus siccę nec quantum uidetur utiles stomacho. Tussim exasperant Corpus augent. Succum decoctum antiqui pro hydromelite dabant egris ad aures recreandas sitim sedandã in quem usum preferebant thebaicas. Sanguinem quoq; excreantibus in cibo utiles maxime illiniuntur. Chariote stomacho uesicę uentri Intestinis cũ cotoneis & cera & croco sugillata emendant.

NVclei palmarũ cremati in fictili nouo. Cinere loto spodii uicem efficiunt miscenturq; collirius & callblephara faciunt addito nardo

PAlma quę fert mirobalanum probatissimum in egypto ossa non habet. Reliq̃ q̃ modo in balanis aluũ & messes ciet in uino austero & uulnera conglutinat.

PAlma elatae siue statae medicinę confert gramina folia corticem: folia imponuntur prącordiis stomacho iocineri ulceribus quę serpunt cicatrici repugnantia psora cortex eius tener cũ resina & cera sanat diebus.xx. Decoquitur & ad testium uitia. Capillum denigrat suffitu partus extrahit. Datur bibendus renum uitiis & uessicę & prącordiorũ capiti & neruis illinitus. Vuluę ac uentris fluitionem sistit decoctũ eius Itẽ Cinis ad tormia potus ĩ uino albo ĩ uuluaę uitiis efficacissiũs.

PRoximę uarietates generum medicinarũq; mala habent. Ex his uerna acerba stomacho Inutilia sunt. Aluũ uessicã circũagunt Neruos lędunt cocta meliora.

COtonea cocta suauiora. Cruda tamen dumtaxat matura prosunt sanguinẽ excreantibus At dissintericis colericis cęliacis non idem possunt decocta: quoniam amittunt constringẽtem illam uim succi. Imponuntur & pectori in febris ardoribus & tamen decoquuntur in aqua cęlesti ad eadem quę suprascripta sunt. Ad stomachi autem dolores cruda decocta ue cerati modo imponũtur lanugo earum Carbũculos sinat. Cocta cum uino & illita cum cera Allopetiis capillũ reddunt. Quę ex his cruda in melle condiuntur aluum mouent. Mellis autem suauitati multum aduiciunt stomachoq; id utilius faciunt. Quę uero in melle cocta condiuntur: quidã ad stoãchi uitia trita cum rosę foliis decoctis dãt pro cibo Succus crudorũ lienibus ortopnoicis hydropicis prodest. Item mammis condilomatis uaricibus. Flos & uiridis & siccus inflamationibus oculorum excreationibus sanguinis mensibus mulierum confert. Fit & succus ex his mitis cum uino dulci tusis utilis coeliacis & iocineri: decocto quoq; eorum fouentur si procidant uuluę & interranea. Fit oleum ex his quod mellinum appellauimus quotiens non fuerint in humidis nata. Ideo utilissima quę ex Sicilia ueniunt minus utilia struthia q̃uis cognata. Radix eorum circumscripta terra manu sinistra capit̃ ita ut qui facit dicat q̃re capiat & cuius causa sit adalligata struthias medetur.

MElimelia & reliqua dulcia stomachum & uentrem soluunt Siticulosa estiuosa: sed neruos non lędunt. Orbiculata sistunt aluum & uomitiones & urinã ciẽt.

SIluestria mala silia sunt uuis acerbis aluumq; sistunt. Sane in hunc usum immatura opus sunt. Cytrea contra nenenum in uino bibuntur & ipsa uel semẽ faciũt suauitatẽ oris decocto eorum colluto aut succo expręsso borũ semẽ edendũ prącipiũt ĩ malitia pręgnantibus. Ipsa uero cõtra ĩfirmitatẽ stomachi: sed non nisi ex aceto facillime mandũtur.

PVnici mali nouẽ genera nũc iterari superuacuũ. Ex his dulcia quę apirina alio nomine appellauimus Stomacho inutilia habẽtur Inflationes pariunt dentes gingiuasq; laedunt. Quę uero ab his sapore proxima uinosa diximus paruũ nucleũ habentia utiliora paulo ĩtelliguntur Aluum sistunt & stomachum dumtaxat pauca citraq; satietatem. sed hęc minime danda: q̃q̃ omnino nulla ĩ febri: nec carne acinorũ utile nec succo cauentur ea quę uomitionibus ac bilem reicientibus uuam in his ac ne mustum quidem: sed protinus uinum aperuit natura utrũq; asperiore cortice hic acerbus ĩ magno usu uulgus coria maxime perficere illo nouit. Ob id malicorium appellant medici. Vrinam cieri eodem monstrant mixtaq; galla in aceto decoctu: mobiles dentes stabiliri expetitur grauidarum malatie. Et quoniã gustata moueat infantem. Diuidit̃ malũ cęlesti aqua madescit ternis fere diebus hęc frigida bibitur

celiacis & sanguinē excreantibus. Ex acerbo fit medicamētum quod stomatice uocat̄ utilissimum oris uitiis narium aurium oculorum caligini parte rigis genitalibus & his quas nomas uocant & quę in ulceribus excrescunt contra leporem marinum hoc modo acinis detracto cortice tusis: succoq; decocto ad tertias deinde cum croco & aluminis scissi myrrę mellis attici sex libris. Alii hoc modo faciunt punica acida tōdunt̄ Succus in Cacabo nouo coquitur mellis crassitudine ad uirilitates & uitia sedis & omnia quę litio turantur aures purulentas epipheras īcipientibus rubras maculas in manibus rami punitorū serpentes fugant. Cortice punici ex uino decocti & impositi perniones sanantur. Contusum malum ex tribus eminis uini decoctum ad eminā tormina & tineas pellit. Punicum in olla noua opculo illito ī furno exustum et cōtritū potūq; ī uino sistit aluū discutit tormina.

PRunus punici huius partus florere incipientis cytinus uocatur a grecis mirae obseruationis multorū experimēto. Si quis unum ex his uinculo solutus omī cinctus & calciatus atq; etiā annuli Decerpserit duobus digitis pollice & quarto sinistrę manus atq; ita lustratis leui tractu oculis in os additum deuorauerit ne dente contingat affirmatur nullam oculoꝝ ibecillitatem eo anno passurum Idē cytini siccati tritiq; Carnes excrescentes cohibent ginguis & dentibus medētur uel simobiles sint decocto succo ipsa corpuscula trita ulceribus quę serpunt putrescuntue illinūt̄ Item oculorū īflamationi itestinorūq; & fere ad omia quę cortices malorū aduersant̄ scorpionibus. Non est satis imitari Curanti diligentiamq; priscorū qui omnia scrutati nihil intemptatum reliquerunt. Iu hoc ipso cytino flosculi sunt anteq̄.s. malum ipsum prodeat erumpētes quod balaustium uocari diximus hos quoq; ergo experti inuenerunt scorpionibus aduersari. Sistunt potu menses fęminarum sanant oris ulcera tonsillas uuam sanguinis excreationes uentris & stomachi solutiones genitalia Vlecta quacunq; parte manātia siccauere. Etiā ut sic quoq; experitētur. Inuenerūtq; tusc rum farina dissintericos a morte reuocari aluū sisti: quin & nucleos ipsos aciōrū experiri nō pignit tosti tusisq; stomachum Iuuant. Cibo autem potionibus per se bibuntur ex aqua cęlesti ad sistendum aluum. Radix decocta succum emittit qui tineas necat uictoriati pondere eadē discocta in aqua quas litium prestat utilitates.

ESt & siluestre punicum a similitudine appellatum eius radices rubro Cortice denarii pondere ex uino pote somnos faciunt Semine poto aquam quę subierit cutem siccat. Mali punici corticis fumo culices fugantur.

PYrorum omniū cibus etiā ualētibus enorosus egris quoq; uini modo negatur Decocta eadē mire salubria & greca precipue crustamina. Quecūq; uero cū melle decocta stomacdū adiuuant. Fiunt cataplasmata e pyris ad discutienda corporū uitia & decocto eorū ad duritias utuntur. Ipa aduersantur boletis atq; fungis pellūtq; pōdere expugnante succo pirum siluestre tardissime maturescit. Conciditur suspensumq; siccatur ad sistendū aluum quod & decoctum eius potū prestat. Decoquūtur et folia cū pomo ad eosdē usus pirorum ligni cinis cōtra fungis etiā nū efficatius ꝓficit. Mala piraq; portatu iumētis mire grauia sunt uel pauca. Remedio aiūt esse si prius edēda dētur aliq̄ aut utriq; osdēdantur.

FIcis succus lacteus aceti naturam habet. Itaq; coaguli modo lac cōtrabit excipit̄ ante maturitatē pomi & in umbra siccatur ad aperiēda ulcera cienda menstrua appositum cū luteo oui aut potus cum amillo podagris Illinitur cū farina fęni graeci & aceto pilos quoq; detrahit palpebrarūq; scabiē emēdat. Item lichenas & psoras Aluum soluit lactis ficulni natura aduersatur scabiorū uesparumq; & similiū uenenis priuatim scorpionū. Idem cum axungia uerucas tollit folia & quę nō maturuere ficistrumis illiniuntur omibusq; quę emollienda sunt discutiendaue. Prestant hoc & per

se folia & alius usus eorum est tanq̃ in fricando lichēno & allopetiis & quaecunq;
exulcerari opus sit & aduersus Canis morsus Rami rum teneri cauliculi cuti impo-
nuntur Idem cum melle ulceribus quę ceria uocantur illiniuntur extrahunt ifracta
ossa cum papaueris siluestris foliis canum rabiosorū morsus folio trito ex aceto re-
stringunt. E nigra fico candidi cauliculi illiniuntur furunculis muris aranei morsi-
bus seno cum cera. Cinis earum & foliis cancrenis consumendisq; excrescunt. Fici
maturę urinam ciunt aluum soluunt sudorē mouēt papulasq; Ob id autumno insa-
lubres: quoniam sudantia huius cibi opera corpora perfrigescunt ne stomacho utiles
sed ad breue tempus: & ueri contrariae ĩtelliguntur nouissime salubriores q̃ primę.
Medicatę uero nō nunq̃ iuuenum uires augent. Senibus meliorē ualitudinē faciūt
minusq; rugarum. Sitim sedant. Calorem refrigerant. Ob id nō negādę in febribus
cōstrictis quas stegnas uocant.

Picę fici stomachum ledunt Gutturi & faucibus magnifice utiles natura his ex-
calefaciendi. Sitim afferunt aluū molliunt reumatismis eius & stomacho cōrię
uessicae semper utiles & anhelatioibus & suspiriosis. Item iocinerum renum lienū
uitius corpus & uires adiuuant. Ob id ante athletę hoc cibo pascebantur pythagoras
exercitator primus ad carnes eas transtulit recolligētibus se a longa ualitudine utilis-
sime. Item in Comitialibus & hydropicis omnibus quę discutienda aut maturanda
sunt imponuntur efficatius calce aut uitro admixto coctę cum isopo pectus purgant
Pituitam tussim ueterē cum uino autem sedem & tumorē maxillarum ad furūculos
panos parotidas decocte illiniuntur utile & decocte earū fouere fęminas. Decoctae
quoq; ęedem cum fęno greco utiles sunt pleureticis ac peripleumonicis Cum ruta
cocta & omnibus prosunt tibiarum ulceribus cum ęris flore & parotidi pterigis cū
punico malo ambustis pernionibus cum cera hydropicis coctę in uino & cū absyn-
thio & farina ordeacea uitro addito manducatę aluum soluūt. Scorpionis ictibus cū
sale tritę illiniuntur carbunculos extrahunt in uino coctę & impositę Carcinomati
si sine ulcere est q̃ pinguissimā ficum imponi pene singulare remedium est. Item
phagadenę Cinis nō ex alia arbore acrior purgat conglutinat repl & astringit. Bibit
& ad discutiēdum sanguinē cōcretum. Item percussis pręcipitatis conuulsis ruptis.
Cinis cyatis singulis olei aquę dat pteranicis & spasticis Itē potus uel ifusus cęliacis
& dissintericis & si quis eo cū oleo perungatur excalefacit. Item cum cera & rosaceo
subactus ambustis Cicatricē tenuissimā obducit lusicosos ex oleo illinitus emendat
dentium q; uitia crebro fricatu produnt etiā si quis iclinata arbore supino ore aliquē
nodum eius morsu abstulerit nullo uidente. Atq; cum aluta illigatum licio e collo
suspenderit strumas & parotidas discutit. Cortex tritus cum oleo uentris uulnera
sana crudi grossi uerucas thymo uitro faria additis tollūt spodii uicē exhibet fruticū
a radice exeūtiū Cinis bis coctus adiecto psimithio digerit i pastillos ad ulcera ocu-
lorū & scabritiē.

Caprificus etiamnū multo efficatior fico lactis miūs habet Surculo quoq; eius
lac coagulatur In caseo exceptum id coactūq; in duritiam suauitatem carnibus
affert fricatur diluto ex aceto miscetur exulceratoriis medicamētis aluū soluit. uuluā
cum anulo aperit pota menses ciet cum luteo oui podagricis cū farina fęni gręci illi-
nitur lepras psoras lichenas lentigines expurgat. Item uenanatorum ictus & Canis
morsus: dentium quoq; doloribus hic succus appositus in lana prodest: aut in caua
eorum additus cauliculi & folia admixto eruo cōtra marinos uenēa prosunt adici-
unt uinum bubulas carnes addit caules magno ligni compendio percoquūt Grossi
illite strumas & omnium collectionem emolliunt & discutiunt ad quatenus & folia
quę mollissima sunt ex his cū aceto ulcera manantia & epinictidas & furfures sanāt
cum melle foliis cera sanantur & Canis morsus recentes cū uino phagadenas cum
papaueris foliis ossa extrahunt Grossi caprifici iflationes discutiunt sufflitu resistunt

& ſanguini taurino poto & pſynithio & lacti coagulato potę. Item decocte in aqua aut illitę parotidas ſanant. Cauliculi autē groſſi eius q̃ minutissime ad ſcorpionum ictus e uino bibuntur lac quoq; iſtillatur plagę & folia iponūtur. Itē aduerſus murē araneum. Cauliculorum cinis uuam faucium ſedat. Arboris ipſius Cinis ex melle tagbadia Radix differuefacta in uino dentium dolores hyberna caprificus in aceto cocta & trita in pectigines tollit. Illiniuntur ramēta ramo ſine cortice q̃ minutiſſimā ad ſcobri modum. Caprifico quoq; medicine unius miraculū additur. Corticē eius impubeſcentem puer ſi defracto ramo detrahit dētibus medullam ipſam ad alligatā ante ſecūdo ſolis ortū probibere ſtrumas. Caprificus tauros q̃libet feroces collo eorū circumdata In tātum rabidā naturam compeſcit ut immobiles praeſtet herba quoq; quam gręci herinē uocant reddenda in hoc loco propter gentilitatem palmo alta eſt cauliculis quinis fere ocimi ſimilitudine flos candidus. Semē nigrum paruū tritū cum melle attico oculorum medetur epiphoris ut manat lacte multo dulci herba propter quā utilis aurium dolori uitri exiguo addito folia reſiſtunt uenenis.

PRuni folia decocta tonſillis gingiuis uuę proſunt in uino decocta & ſubinde colluere. Ipſa pruna aluum molliunt ſtomacho nō utilissima: ſed breui momento.

VTiliora perſica ſuccuſq; eorū etiānū in uino aut in aceto expreſſus, nec eſt alius eis pomis inocentior cibus nulq̃ minus odoris ſucci plus q tamē ſitī ſtimul&. Folia eius trita illita hemoroidā ſiſtūt nuclei perſicorū cum aceto & oleo capitis doloribus illiniuntur.

SIlueſtrium quidē prunorum bacę uel e radice cortex in uino auſtero ſi decoquantur ita ut triens ex emina ſuperſit aluum & tormina ſiſtūt. Satis ē ſingulis cyatos decocti ſumi & in his & ſatiuis prunis limus arborū quē gręci lichena appellant tragadis & condilomatis mire utilis.

MOra in aegypto & cypro ſui generis ut diximus largo ſucco abundant ſummo Cortice deſquamato. Altior plaga ſicca mirabili natura Succus aduerſatur uenenis ſerpentiū. Prodeſt diſſintericis. Diſcutit panos omnesq; collectiones uulnera conglutinat capitis dolores ſedat. Itē aurium Spleneticis bibit̃ atq; illinitur & cōtra perfrictiones teredinē celerrime ſentit. Nec apud nos ſucos uſus minor. Aduerſat̃ aconito & araneis in uino potum aluum ſoluit pituitasq; tineaſq; & ſimilia uentris animalia extrahit. Hoc idē pręſtat & cortex tritus folia tingūt capillum cū fici nigrę & uitis cortice ſimul coctis in aqua cęleſti. Pomi ipſius ſuccus aluum ſoluit ꝓtinus Ipſa poma ad pręſens ſtomacho utilia refrigerant ſitim faciunt: ſi non ſuperueniat alius cibus intumeſcunt. Ex imaturis ſuccus ſiſtit aluum ueluti animalis alicuius in hac arbore obſeruandis miraculis quę in natura eius diximus. Fit ex pomo panchreſtos ſtomatice eadem arteriace appellata hoc modo. Sextarii tres ſucci e pomo leui uapore ad craſſitudinē mellis rediguntur. Poſt additur omphatii aridi pondus ſextariorū. xii. aut myrrhę. xi. croci. xi. Hęc ſimul trita miſcentur decocto. Neq; eſt aliud oris arteriq; Vuę ſtomachi iucundius remedium. Fit & alio modo ſucci ſextarii duo mellis attici ſextarium. Decoquūtur ut ſupradiximus. Mira ſunt prętera quę produnt. Mira germinatione priusq̃ in folia exeant ſiniſtra manu decerpti futuri pomi racimos gręci uocant hi terrā ſi nō attigere ſanguinem ſiſtunt adalligati ſiue ex uulnere fluat ſiue ore: ſiue naribus: ſiue hemoroidis. Ad hec ſeruātur repoſiti. Idē prę ſtare & ramus dicitur luna pleā defractus icipiens fructū habere ſi terrā nō attigerit priuatim mulieribus alligatus lacerto cōtra abundātiam mēſium hęc quocūq; tēpore ab ipſis decerpunt ita ut terrā nō attingat: ad alligatūq; exiſtimāt pręſtare. Folia mori trita aut arida decocta ſerpentis ictibus iponūtur. Ad idē potu proficit̃ aduerſatur ſcorpionibus e radice corticis ſuccus ex uino aut poſca potus. Reddēda ē & ātiquoꝝ

compositio. Succum expressum pomi maturi immaturi mixtum coquebant in uase
ęreo ad mellis crassitudinē Aliqui myrrha adiecta & cupręsso praeduratum uas sole
torrebant pmiscentes spata ter die hic erat ste matice quae & uulnera ad Cicatricem
pducebat. Alia ratio succi siccato exprimebant pomo multum sapori obsoniorum
conferente. In medicina uero contra nomas & pectoris p tuitas & ubicūq; opus est &
astrīgi uiscera dētes quoq; colluebāt eo Tertium genus succi foliis & radice decoctis
ad ambusta ex oleo illimienda iponuntur & per se folia. Radix per mēses icisa succū
dat aptissimum dentiū dolori collectionibusq; & suppurationibus alunim purgat.
Folia mori in urina madefacta pilum corpis detrahunt.

CErasa aluū molliunt stomacho Inutilia. Eadē siccata aluum sistunt urinā cient
Inuenio apud auctores Si quis matutino rosceida deuoret cum suis nucleis in tantū
leuari aluum ut pedes morbo liberētur.

MEspila exceptis setanis: quę malo propiorem uī habent reliqua astringunt sto-
machū sistūtq; aluū Itē sorba sicca. Nā recētia in stomacho & aluo citę prosunt

NVces pineę quae resinam habent contusae leniter additis in singulis sextariis
aquę ad dimidium decoctę sanguinis excreationi medētur Ita ut cyati bini bibantur
ex eo. Cortex e pino m uino decoctus contra tormina datur. Nuclei nucis pineę siti
sedant & acrimoniam stomachi rosionesq; & contrarios humores consistētes ubi &
infirmitatem uirilium roborant. Renibus & uessicę utiles. Fauces uidētur exaspare
& tussim. Bilem pellunt poti ex aqua aut uino aut passo aut balanorū decocto mis-
cetur his contra uehementiores stomachi rosiones Cucumeris semē & succus por-
tulacae. Item ad uessicae ulcera & renum: quoniam urinam cient.

AMigdalę amarę radicū decoctū Cutē in facie corrigit. Colorēq; hilariorē facit.

NVces ipse somnum faciunt & auiditatem urinam & mēses cient capitis dolori
illiniuntur maxime in febri ad ebrietatem i aceto & rosaceo & aq̄ sextario sanguinē
sistunt Cum amilo & menta letargicis Comitialibus prosunt capite peruncto epi-
nictidas sanat e uino uetere ulcera putrescentia Canum morsus cum melle & furfu-
res ex facie ante fotu preparata. Item iocineris & renum dolores ex aqua pote & sępe
ex eligmata cum resina terebynthina Calculosis & difficili urinę in passo & ad pur-
gandam cutem in aqua mulsa tritę sunt Efficaces: prosunt eligmate iocineri tussi &
collo cū ellhispaco modice addito & melle sumitur nucis auellanę magnitudo. Aiūt
quinis fere praesumptis ebrietatem non sentire potores uulpesq; si ederint eas nec
contingāt in uicino aquā lābere mori minus ualent in remediis dulces & hae tamen
purgant & urinam cient recentes stomachum implent.

NVcibus grecis cum absynthii semine ex aceto sumptis morbus regius sanari
dicitur. Itē tusis sanguinis reiectio. Itē illitis per se uitia sedis & priuati Cōdilomata

NVces iuglandes greci a capitis grauedine appellauere. Eteni arborum ipsarum
foliorumq; uirus in Cerebrum penetrat hoc minore momento: sed in cibis nuclei
faciunt. Sūt autē recentes iucundiores sicę uinosiores & stomacho iutiles difficiles
concoctu dolorem capitis inferentes tussientibus inimicę & euomituris ieiunis aptę
tenesmo solo. Trahunt enī pituitam eędem prę sumptae uenenā hebetant Itē anginā
cum ruta & oleo aduersantur ępis leniuntq; eam saporē. Aurium iflamationi impo-
nuntur cū mellis exiguo & ruta māmis & luxatis cū cępa autē & sale & melle Canis
hominisq; morsui putamine iuglādis nucis dens Cauus inuritur. Putatū Cōbustū

tritumq; in oleo aut uino ſfantium capite perũcto nutrit capillum. Ad allopetias eo ſic utuntur. Quo plures quis nuces ederit hoc facilius tineas pellit quae per ueteres ſunt nuces. Cancrenis & carbunculis medetur. Item fugillatis cortex iugládũ lichenum uitio & diſſintericis prodeſt. Folia trita cum aceto aurium dolori. In ſanctuario mithridatis maximi regis deuicti cũ pompeius inuenit in peculiari Commentario ipſius manu cõpoſitionem ãtidoti e duabus nucibus ſiccis. Item ficis totidẽ & rutę foliis .xx. ſimul tritis addito ſalis grano & qui hoc ieiunus ſumat nullum uenenum nociturum illo die. Contra rabioſi quoq; cais morſus nuclei a Ieiuno homine commanducati illitiq; prẽſenti remedio eſſe dicũtur.

NVces auellanę capitis dolorẽ faciunt & ĩflationem ſtomachi & pinguedinem corpori conferunt pluſq̃ ſit ueriſimile. Toſtę & diſtillationi medentur. Tuſſi quoq; ueteri tritę in aqua mulſa pote quidam adiiciunt grana piperis. Alii e paſſo bibunt.

PIſtacea eoſdẽ uſus habẽt: quos pinei nuclei prẽter quę ad ſerpẽtium ictus ſiue edantur ſiue bibantur.

CAſtaneę uehementer ſiſtunt ſtomachi & uentris influctiones. Aluum cient ſanguinem excreãtibus proſunt. Carnes alũt.

SIlique recentes ſtomacho iutiles aluũ ſoluunt. Eedem ſiccatę ſiſtũt ſtomachoq; utiliores fiunt. Vrinam cient. Syriacem in dolore ſtomachi ſiliternas in aqua ſextarius decoquuntur. Quidam ad dimidium cumq; ſuccum bibunt.

SVdor uirgae. Cerni arboris lamina candente ferrea exceptus non contingente ligno illitaq; inde ferrugo incipientes lichenas ſanat.

ARbutus ſiue uuedo fructũ fert difficilẽ cõcoctioni & ſtomacho iuutilem.

LAurus excalefactoriam naturã habet & foliis & cortice & baccis. Itẽ decoctum eius maxime foliis prodeſſe uuluis & ueſſicis conuenit. Illita uero ueſparum ſcabronumq; & apum. Itẽ ſerpẽtium uenenis reſiſtunt maxime ſepis dipſadis & uiperę proſunt & menſibus feminarum cum oleo cocta cũ polẽta autẽ quę tenera ſunt trita iflationes oculorum cum ruta teſtium cũ roſacco capitis dolores aut cũ Irino: quin & Cõmanducata atq; deuorata per triduum tetra liberant a tuſſi. Eadẽ a ſuſpiritis trita cũ melle. Cortex radicis cauẽdus grauidis. Ipã radix calculos rũpit. Iocineri prodeſt tribus obolis in uino odorato pota. Folia pota uomitiones mouent. Baccae menſes trahunt appoſita tritę uel pote tuſſim uetere & ortopnoeam ſanant binae detracto cortice & in uino pote. Si & febris ſit ex aqua aut elicmate ex aqua mulſa: aut ex paſſo decoctę proſunt & piſicis eodem modo & omnibus thoracis reumatiſmis. Nam excoquunt pituitam extrahunt. Aduerſus ſcorpiones quaternae ex uino bibuntur. Epinictidas ex oleo illitę & lentigines & ulcera manantia et ulcera oris & furfures cutis pruriginẽ. Succus baccae emẽdat et ptyriaſim aurium dolori et grauitati iſtillatur. Cum uino uetere et roſacco perunctos eo fugiunt uenenata omia pdẽ et contra uenenatorũ ictus potus maxime autẽ eius laurus quę tenuiora folia habet et baccę cum uino ſerpentibus et ſcorpionibus et araneis reſiſtunt ex oleo et aceto illiniuntur et lieni iocineri gangrenis cũ melle. Et in fatigatione etiam aut pfrictione ſucco eo perungi uitro adiecto prodeſt. Sunt qui celeritati partus multum conferre putent radice acetabuli mẽſura pota in aqua efficatius recentem q̃ aridam. Quidam aduerſus ſcorpionum ictus decem baccas dari iubent potui. Item et in remedio uuę iacentis quadrantem pondo baccarum foliorumq; decoqui ĩ aquę ſextarius tribus ad tertias eam calidam gargarizare et in capitis dolore impari numero baccas cum oleo conterere et calefacere.

LAurus delphicę folia tria olfataq; ſubinde peſtilentię contagio prohibent tãto magis ſi et urantur. Oleum ex delphica ad cerata acopumq; ad perfrictiones diſcutiendas neruos laxandos lateris dolores febres frigidas utile eſt. Idẽ auriũ dolorem in mali punici Cortice tepefactum folia decocta ad tertias partes aquę uuã cohibent gargarizatione pota alui dolores inteſtinorumq; Tenerrima ex his trita in uino papulas pruritusq; illita noctibus proxime ualent Caetera laurorum genera.

LAurus alexandrina ſiue Idea partus celeres facit radice pota trium denariorũ pondere in uini dulcis cyatis tribus. Secundas etiã pellit mẽſeſq; eodẽ modo pota.

DAphnoidis ſiue his nominibus quę diximus ſilueſtris laurus prodeſt. Aluum ſoluit uel recenti folio. uel arido dragmis tribus cum ſale in hydromelite mãducata pituitas extrahit et folium et uomitus ſtomacho iutile. Sic et baccę qne denę purgationis cauſa ſummunt.

MYrtus ſatiua candida miũs utilis eſt medicinae q̃ nigra. ſemẽ eius medet ſanguinem excreãtibus. Item cõtra fungos ĩ uiõ potũ odorem oris Cõmendat uel pridie cõmanducatum. Itẽ apud menandrum ſinariſtoſi hoc edunt Datur & diſſintericis denarii pondere in uino Vlcera difficilia in extremitatibus corporis ſanat cũ uino ſufferuefactum impoſitur lippitudini cum polenta & cardiacis in mamma ſiniſtra & cõtra ſcorpionis ictus in mero & ad ueſticę uitia capitis dolores & egylopas antequam ſuppurent. Itẽ tumoribus exemptisq; nucleis ĩ uino uetere tritum eruptionibus pituitę Succus ſeminis aluum ſiſtit urinam ciet. Ad eruptiones puſtularũ pituitęq; cũ Cera illinitur & contra phalangia capillum denigrat leuius ſuccus. Oleũ eſt ex eadem myrto & uinum quo nunq̃ iebriatur. Inueteratum ſiſtit aluum & ſtomachum tormina ſanat Faſtidium abigit. Foliorum arẽtium farina ſudores cohib& inſparſa uel in febri utilis & cęliacis & procidentię uuluaꝫ ſedis uitiis ulceribus manantibus igni ſacro fotu capillis fluẽtibus furfuribus. Itẽ alis eruptionibus ãbuſtis additur in medicamẽta quę lepras uocant. Eadẽ de cauſa oleum ex his efficaciſsimũ ad ea quę in humore ſunt: tanq̃ in ore & uuluae Folia ipſa fungis aduerſantur trita ex uino. Cum cera uero articularibus morbis & collectionibus. Eadem ĩ uino decocta diſſintericis & hydropicis potui dantur. Siccantur in farina quę iſpargitur ulceribus aut hemoroide purgant & lentigines pterigia & paroſcia epinictida condilomata teſtes tetra ulcera Item ãbuſta cum cerato ad aures pruruldtas & foliis crematis utũt & ſucco decocto cõburuntur & antidota. Itẽ cauliculi flore decerpti & in fictili nouo operto Cremati in furno deinde triti ex uino & ambuſtis foliorum Cinis medetur inguini ne ĩtumeſcat ex ulcere ſatis eſt ſurculum tãtũ myrti habere ſe cũ nõ ferro nec terra Contactũ.

MYrtidanum diximus quomodo fier& uuluę prodeſt appoſitum fotu & illitu multo efficatius & cortice & folio ex ſemine exprimitur & foliis ſuccus mollifſimis in pila tuſis affuſo paulatim uino auſtero Alias aqua cęleſti atq; etiam expreſſo utuntur ad oris ſediſq; ulcera uuluae & uentris capillorum nigritiam mammillarũ perfuſiones purgationum lentiginum & ubi conſtringendum aliquid.

ESt myrtus ſilueſtris ſiue oxymirſine ſiue camemyrſine baccis rubentibus & breuitate ſatiua diſtat. Radix eius in bonore eſt decocta uino ad lienũ dolores pota & difficili urinę prẽcipueq; craſſę & grauiter olenti. Morbo regio uuluaꝫ purgationi trita cum uino Cauliculi quoq; ĩcipientes aſparagorum modo in cibo ſumpti ſed in Cinere cocti. Semen cum uino potum aut oleo aceto cauliculos frangit. Itẽ in aceto & roſacco tritũ capitis dolores ſedat & potum morbũ regium Caſtor oxymirſinem

myrti foliisq; acutis: ex qua fiunt rutisſcopę ruſcum uocauit ab eoſdē uſus. Et hactenus ſe habent medicinę Vrbanarum arborū. Tranſeamus ad ſilueſtres.

NESILVAE QVIDEM HORRIDIOR q; naturę facies medicinis carent ſacra illa parente rerum omiūm nuſq̄ non remedia diſponēte homini ut medicina fieret etiam ſolitudo ipſa: ſed ad ſingula illius diſcordię atq; cōcordię miraculis occurſantibus. Quercus & olea tam pertinaci odio diſſident ut altera in alterius ſcrobe depacta emoriatur. Quercus uero & iuxta nucē iuglandē pernitialia & braſſicę cum uite odia ipſum olus quo uitis fugatur aduerſum cyclamion & origano areſcit. Quin & annoſas iam & quae ſternantur arbores difficilius cedi ac celerius marceſcere tradunt: ſi prius manu q̄ ferro attingantur pomorū onera a iumētis ſtatim ſentiri ac niſi prius oſtendātur his q̄uis pauca portent ſudare illico.

FErulę aſinis gratiſsime ſunt in pabulo. Caeteris uero iumentis praeſentaneo ueneno. Qua de cauſa id animal libero patri aſſignatur: cui & ferula ſurdis etiā rerū ſua cuiq; ſunt uenena: ac minimis quoq; phylira coci & poline nimium ſalem cibis eximunt prędulcium faſtidium ſal temperat Nitroſę aut amarę aquę polenta addita mitigantur ut intra duas horas bibi poſſint: qua decauſa in ſaccos uinarios additur polenta. Similis uis rhodię Cretae & argillę noſtrati concordia ualent cum pix oleo extrahitur quando utrunq; pinguis naturę eſt. Oleum ſolum calci miſcetur: quoniā utrunq; aquas odit. Gummi aceto facilius eluitur atramentum aqua Innumera alia pręterea quę ſuis locis dicētur aſſidua hinc nata medicina hęc ſola naturae placuerat eſſe remedia parata uulgo iuentu facilia ac ſine impendio: et quibus uiuimus. poſtea fraudes hominum & ingenioꝝ capturę officinas inuenere iſtas: in quibus ſua cuiq; homini uenalis promittitur uita. Statim compoſitiones & mixturae inexplicabiles decantātur Arabia atq; India in media extimantur ulceriquę parto medicina a rubro mari iputat. Cū remedia uera quotidie pauperimus qſq; cenet Nā ſi ex orto petatur aut herba uel frutex queratur nulla artium uilior fiat. Ita eſt profecto magnitudine populi. Ro. perditi ritus uincendoq; uicti ſumus paremus externis & una artium iperatoribus quoq; iperat. Veꝝ de his alias plura.

LOthon herba Itemq; egyptia eodē nomine alias & ſyrticam arborem diximus ſuis locis hec lothos quę faba gręca appellatur a noſtris. Aluū baccis ſiſtit· Ramenta ligni decocta in uiō proſunt diſſintericis menſtruis uertigini Comitialibus cohibent & capillum mirum his ramentis nihil eſſe amarius fructuq; dulcius Fit & exſcobe eius medicamentum ex aqua myrti decocta ſubacta ac diuiſa in paſtillis diſſintericis utiliſsimum pondere uictoriati cum aquae cyatis tribus·

GLans intrita duritias quas cachete uocāt cū ſalſa axungia ſanat uehementiores lichenas. In omnibus cortex ipſe corticiq; tunica ſubiecta. Hęc decocta iuuat cęliacos & diſſintericis illinitur uel ipſa glans. Eadē reſiſtit ſerpentium ictibus reumatiſmis ſuppurationibus folia & baccę uel cortex uel ſuccus decocti proſunt cōtra toſſica cortex illinitur decoctus lacte uaccino ſerpentis plagę datur & ex uino diſſintericis.

EAdem & Ilici uis Coccum ilicis uulneribus recentibus ex aceto īponitur epiphoris ex aqua oculis ſuffuſis ſanguine inſtillatur. Eſt autē genus ex eo In attica fere

& asia nascens celerrime ĩ uermiculũ se mutans: quod ideo scolitiũ uocant ĩprobantq; principalia eius genera diximus.

NEc pauciora genera gallę fecimus solidam perforatã. Item albã nigram maiorẽ minorem uis omnium similis optima commagena excrescẽtia ĩ corpore tollũt prosunt gingiuis uuę oris exulcerationi cremate & uino extincte eęliacis dissintericis Illiniuntur paronicis ex melle & unguibus scabris pterici ulceribus manantibus condilomatis uulneribus quę phagadenica uocantur. In uino autẽ decocte auribus instillantur oculis illiniuntur aduersus eruptiones panos cum aceto. Nucleus commanducatus dentitium dolores sedat. Item intertugines & ãbusta immature ex bis ex aceto pote lienẽ consumunt. Eedem cremate & aceto salso extincte menses sistunt uuluasq; procidẽtes pote omnes capillos denigrãt.

VIscum e robore prĕcipuum diximus & haberi & quo cõficeret modo Quidam contusum in aqua decoquunt: donec nihil innatet. Quidam commanducãtes acinos expuũt cortice optimum quod sine cortice ẽ quoq; leuissimum extra fuluum intus porraceum nihil est glutinosius emollit discutit humores siccat strumas cum resina & Cera panos mitigat omnis generis Quidam & galbanum adducunt pari pondere singulorũ eo modo quo & utũt ad uulnera unguiũ scabritias expolit si septenis diebus soluantur nitroq; colluãtur. Quidã id religione efficatius fieri putant. Prima luna collectum e robore siue ferro si terram non attigerit Comitialibus mederi conceptum fęminarum adiuuare: si omnino secũ habeant. Vlcera cõmanducata ĩpositq; efficacissime sanari roboris pillula. Ex adipe uero ursino allopetias capillo replet.

CErri folia & cortex & glans siccat collectiones suppurationesq; fluctiões sistit torpentes membrorum partes corroborat Decoctum eius fotu cui & in sede expedit siccandi astringendi partibus. Radix Cerri aduersatur scorpionibus.

SVberis cortex tritus ex aqua calida potus sanguinem fluentem & ex utralibet parte sistit. Eiusdem Cinis ex uino calido sanguinẽ excreãtibus magnope laudatur.

FAgi folia mãducantur in gingiuarũ labiorũq; uitiis calculis glandis fagineę Cinis illinitur. Id cũ melle allopetiis.

CVpręssi folia trita serpẽtibus ĩponuntur & capiti cũ polenta si a sole doleat. Itẽ ramici qua decausa & bibuntur. Testium quoq; tumori cum Cerato illiniunt capillum denigrant ex aceto Eadẽ trita cum duabus partibus panis mollis sedat pilulę aduersus serpẽtium ictus bibũtur: aut si eiciatur sanguis collectioĩbus illiniũt Ramici quoq; tenere tuse cũ axungia & lomento prosunt. Bibuntur ex eadem causa parocidi & strumę cum farina ĩponuntur. Exprimitur succus tusis cum semine: qui mixtus oleo caliginem oculorũ aufert. Item uictoriati pondere in uino potus illitus q; cum fico sicca pingui exemptis granis uitia testium sanat. Tumores discutit & cũ fermento strumas. Radix cũ foliis trita potaq; uessicę & strangurię medẽtur & cõtra phalangias. Ramenta pota menses cient Scorpionum ictibus aduersantur.

CEdrus magna quã cedroelatem uocant dat picem quae cedria uocatur dentium doloribus utilissima. Frangit enĩ eos & extrahit dolores sedat. Succus ex ea quomõ fieret diximus magni ad lumina usus in capitis dolorem ĩferr&. Defuncta corpora Incorrupta cõseruat. Viuẽtia corrumpit. Mira differẽtia cum uitã auferat. Spirãtibus defunctisq; pro uita sit Vestes quoq; corrumpit & animalia necat. Ob hoc nõ cẽsea in anginis hoc remedio utendum neq; in Cruditatibus quod suasere aliqui Gustu dentes quoq; colluere ex aceto in dolorẽ Timuerĩ uel grauitati aut uermibus auriũ instillari. Portẽtum est quod tradunt abortiuũ fieri. Inuenere ante perfusa uirilitate

ptyriasis eo perungere non dubitauerim. Itē prurigines Suadent & cōtra uenenum leporis marini bibere in passo· Facilius in elephantia si illiniantur ulcera sordida & excrescentia. In his auctores quidem & oculoꝝ albugines caliginesq; inunxere eo & contra pulmonis ulcera cyatū eius sorberi iusserunt. Item aduersus tineas fit ex eo & oleum: quod pyrseleon uocant uehemētioris ad omnia eadem usus cedri scobe Serpentes fugari certum est Item baccis tritis cū oleo si qui perungantur.

CEdrides hoc est frutices cedri tussim sanant. Vrinam cient aluū sistunt Vtiles ruptis cōuulsis spasticis stranguriē & uuluis admoti. Contra lepores marinos eadē quē supra collectionibus iflamationibusq;.

DE galbano diximus neq; humidum neq; aridū probatur: sed quale docuimus per se bibitur ad tussim ueterem suspiria rupta Conuulsa Imponitur sciaticis lateri doloribus panis furunculis corpori ab ossibus recedenti strumis articulorū nodis dētium quoq; doloribus. Illinitur & cum melle capitis ulceribus prurulentis Infunditur auribus cum rosaceo aut nardo odore Comitialibus subuenit & uuluē in strangulatu: uel in stomachi defectu abortus non exeuntes trahit appositu uel suffitu. Item ramis ellebori circumlitum atq; subiectū serpentes nidore urentium fugari diximus fugiunt & perunctos galbano medetur & a scorpione percussis. Bibitur in difficili partu fabē magnitudine in cyato uini uuluasq; cōuersas corrigit Cū myrrha autem & in uino mortuos partus extrahit. Aduersatur & uenēis maxiē toxicis cum mirrha & in uiō serpentes oleo & spondilio mixto tactu necat nocere urinē existiat.

SImilis ammoniaci natura atq; lachrymē probandē ut diximus mollit calefacit discutit dissoluit. Claritati uisus in collirius conuenit pruritum Cicatrices albugines oculoꝝ tollit dentium dolores sedat efficatius accensum. Prodest dipnoicis pleuriticis pulmonibus uesicis urinē cruēte lieni sciaticis potū Sic & aluū soluit articulis & podagrē cum pari pōdere picis aut cerē & rosaceo coctum maturat panos extrahit clauos cum melle: sic & duritias emollit lieni cū aceto & cera cypria uel rosaceo efficacissime īpōitur lassitudines perungi cum aceto & oleo: exiguoq; nitro utile·

ET styracis naturā in peregrinis arboribus diximus placet praeter quae diximus maxime pinguis purus albicatibus fragmētis. Medetur tussi faucibus pectoris uitiis uuluae prēclusē duritia ue laboranti ciet menses potu: appositu q; aluum mollit. Inuenio potu modico tristitiam animi resolui largiore contrahi. Sonitus auriū emēdat īfusum strumas illitum neruorūq; nodos aduersatur uenenis quē frigore nocēt. Ideo & Cicutē.

SPondilion una demōstrandū. Infunditur capitibus freneticoꝝ & letargicorū. Item capitis doloribus longis cum uetere oleo bibitur & in iocinerum uitiis morbo regio Comitialibus ortopnoicis uuluarum strāgulationi: quibus & suffitu prodest. Aluū mollit. Illinitur ulceribus quē serpunt cum ruta. Flos auribus prurulentis efficaciter īfunditur: sed succus cum exprimitur ītegendus est: quoniam mire appetitur a muscis & similibus· Radix derasa & in fistulas coniecta callum eaꝝ derodit: auribus quoq; īstillatur cū succo. Datur & ipsa contra regiū morbū & in iocineris uitio & uuluaꝝ capillos crispos facit perunctō capite.

SAenos siue phagos siue brion & in gallia ut Indicauimus nascitur uuluis insidētium utilis. Item genibus & feminū tumoris mixtus nasturtio & aquē salsē tritus. Cum uino autē & resina sicca potus urinam pellit celerrime hydropicos īanit cum iuniperis & uino tritus ac potus.

THerebynthi folia & radix collectionibus īponūtur. Decoctū eorum stomachū firmat. Semē in capitis dolore bibitur in uino & contra difficultatē urinē uētē

leuiter emollit. Venere excitat.

Piceę & laricis folia trita & in aceto decocta dentiũ dolori prosunt. Cinis corticũ intertrigini et ambustis potus aluum sistit urinam mouet suffitu uuluas corrigit. Piceę folia priuatim iocineri utilia sunt dragmae pondere in aqua mulsa pota. Siluas eas dumtaxat quę picis resinęq; gratia radantur utilissima esse ptysicis aut qui longa egritudine non recolligunt uires. Satis constat et illum cęli aera plus ita q̃ nauigatione ęgyptia proficere plus q̃ lactis herbidos per montium ęstiua potus.

Hamepitis latine aiuga uocatur dicit q; propter abortus ab aliis tus terrę cubitalibus ramis flore pinus & odore Altera breuior & incurua. Tertia eodem odore: & ideo nomine quoq; paruula albior & ĩcurua simul digitali foliis scabris exilibus albis in petris nascens. Omẽs herbę: sed propter cognationẽ nominis nõ differendę. Prosunt aduersus scorpionũ ictus. Item iocineris illitę cum palmis aut cotoneis Renibus & uessicę decoctum earũ cum farina ordeacea morboq; regio & urine difficultatibus ex aqua decoctę bibuntur. Nouissima contra serpẽtes ualet cum melle. Sic & apposita uuluas purgat. Sanguinem densatum extrahit pota. Sudores facit perũctis ea peculiariter renibus utilis est. Fiunt & ex ea hydropicis pillulae cum fico aluum trahentes lumborum dolorem victoriati pondere in uino sanat & tussim recentem Mortuos partus ex aceto cocta & pota eiicere stati dicit.

Et pityusia simili de causa dicitur. quam quidem in tytimalli genere numerant Frutex est similis piceę flore paruo purpureo Bilẽ & pituitã per aluũ detrahit. Radix decocti emina aut semis lingulã in balanis folia ĩ aceto decocta furfures cutis emẽdãt. Mãmas quoq; mixta ruta decocto & tormina & serpentiũ ictus & in totum collectiones ĩcipientes.

Resinam ex supradictis arboribus gigni docuimus & genera eius & nationes ĩ ratione uini: ac postea in arboribus. Summę speties duę sicca & liquida. Sicca e pinu & picea fit liquida. Therebynto larice lentisco Cupresso. Nam & hę ferunt in asia & Syria Falluntur qui eandem putant esse e picea atq; larice. Picea enĩ pingue & tyrsi modo succosam fundit. Radix gracilem ac mellei coloris uirus redolentem Medici liquida raro utuntur & in nouo fere larice propter tussim ulceraq; uiscerum: nec pinea magnopere in usu. Ceteris nõ nisi coctis et coquendi genera satis demonstrauimus in arborũ differentia. Placet therebyntina odoratissima atq; leuissima nationum cypria & syriaca utraq; mellis attici coloris. Sed cypria carnosior crassior siciorq;. In sicco genere quęrũt ut sit candida pura perlucida In omni autẽ ut mõtana potiusq̃ campestris. Item aquilonia potiusq̃ ab alio uento resoluit resina ad uulnerum usus et malagmata cũ oleo in petigines.

Mygdalis amaris natura in medẽdo contrahere uulnera purgare discutere collectiones Itẽ pectoris uitia.

Therebyntina illinitur eadem calida mẽbrorum doloribus spasmatisq; in sole euellit et totis corporibus margonũ maxiẽ crura a gracilitate emẽdanda spatiis ita laxãtium cutẽ per singula membra capatioraq; ciborum facienda corpora.

Proximum locum obtinet e lentifico. Inest ei uis astringendi mouet & ante ęteras urinam. Reliquę uentrem emolliunt cruda cõcoquunt Tussim ueterẽ sedant uuluę bonera extrahunt etiam suffitę priuatim aduersantur uisco: panos et similia cũ seuo taurino et melle sanãt palpebras lentiscina cõmodissime replicat fractis quoq; utilissima et auribus prurulentis. Itẽ in pruritu geitalium pinea capitis uulneribus optime medetur.

Pix quoq; unde et quibus conficeretur modis indicauimus et eius duo genera spissum liquidumq; spissarum utilissima medicinę. Brutea quoniam piguissima

& resinosissima utrasq; prębet utilitates. Ob id magis rutila q̃ cęterę. Id enĩ quod in hoc adiuiunt ex arbore mascula meliorem esse nõ arbitror posse ĩtelligi picis natura excalefacit explet aduersatur. Priuatim ceraste morsibus cum polẽta. Item anginę cũ melle distillationibus & sternutamẽtis pituitas auribus ĩfunditur cũ rosaceo Illinit̃ cum Cera. Sanat lichenas aluum soluit excreationes pectoris adiuuat eligmate aut illitas tonsilis cum melle Sic & ulcera purgat explet cum uua passa & axungia Carbũculos purgat & putrescẽtia ulcera. Quę uero serpunt cũ pineo cortice aut sulphure physici cyati mensura quidã dederunt & contra ueterem tussim raghadas sedis & pedum panosq; & ungues scabros emendat uuluae duritias & conuersiones odore. Item letargicos strumas cum farina ordeacea & pueri ĩpuberis urina decocta ad suppurationẽ perducit & ad allopetias sicca pice utuntur. Ad mulierũ mammas brutea ex uino sufferuefacta cum polline farraceo q̃ calidissimis impositis.

LIquida pix oleumq; quod pisseleõ uocãt quemadmodũ fieret diximus Quidã item decoquunt & uocant palmipissam liquida anginę perunguntur intus & iuuat aurium dolores claritatẽ oculoꝝ oris circumlitiones suspiriosis uuluis tussim ueterẽ & crebras excreationes pectoris spasmos tremores opistonos paralysis neruorũ dolores praestantissimum ad Iumentorum & Canum scabiem.

ESt & pissasphaltos mixta bitumini pice naturaliter ex appolomatarum agro Quidam ipĩ miscent pręcipuum ad scabiem pecoꝝ remedium: aut si fętus mammas lęserit Matuꝝ optimũ ex eo quod cũ feruet ĩnatat.

COpissa eradi nauibus diximus cera marino sale macerata. Optima hęc a tyrocinio nauium Additur autem in malagmata ad discutiendas collectiones.

TEda decocta in aceto dentium dolores efficaciter colluunt.

LEntisci & arbor & semẽ & cortex & lachryma urinã cient aluũ sistunt. Decoctum eoꝝ ad ulcera quę serpunt fetu illinitur In humidis & igni sacro gingiuas colluunt. Folia dentibus dolore atteruntur mobiles decocto colluuntur. Capillum tingit lachryma sedis uitiis prodest: cum quid sicari excalefieri ue opus sit decoctum & e lachryma stomacho utile ructũ & urinam mouens quod & capitis dolori cũ polẽta illinit̃ folia tenera oculis ĩflamatis illiniũt̃

MAstice lentisci replicatis palpebris & ad extendendam Cutem in facie & reugmata adhibetur & sanguinem reiciẽtibus tussi ueteri & ad omnia quę uis. Medetur & attritis partibus siue oleo e semine eius facto ceraeq; mixto siue foliis ex oleo decoctis siue cum aqua utilia fouent̃. Scio Democratem medicum in ualitudine consydię. M. Seruilii Cõsularis filię omnẽ curationem austerã recusantis diu efficaciter usum lacte capraꝝ quas lẽtisco pascebat.

PLatani aduersantur uespertilionibus pillulę eaꝝ in uino pote. iiii. põdere omnibus serpentium & scorpionum Venenis. Item ambustis tuse cum aceto acri magisq; scilliceo sanguinẽ sistunt & lentiginẽ & Carcinomata malandriasq; ueteres addito melle emendãt folia autem & cortex illiniuntur collectionibus: & suppurationibus et decoctum eoꝝ. Cortex autẽ in aceto dentium remediũ est folioꝝ tenerrima in uino albo decocta oculoꝝ lanugo folioꝝ & auribus et oculis ĩutilis cinis pullulaꝝ sanat ambusta igni uel frigore. Cortex e uino scorpionum ictus restringit.

FRaxinus quam uim aduersus serpentes haberet indicauimus. Semẽ foliis eius inest quod medentur Iocineris & lateꝝ doloribus in uino aquam quae subit cutem extrahunt. Corpus obesum leuant bonere sensim ad matiẽ reducentia hisdem foliis

cum uino tritis ad uirium portionē Ita ut puero quinq; folia tribus cyatis dilluatur robuſtioribus.vii.folia qnis cyatis uini.Non omittendum ramenta eius et ſcobem a quibuſdam cauenda prędici.

ACeris radix contuſa uino iocineris doloribus utilissime imponitur·

POpuli albę uuarum in unguētis uſum expoſuimus Cortex potus ſtranguriae ſcyaticisq; prodeſt foliorum ſuccus calidus aurium dolori· Virgam populi in maū tenentibus Intertrigo non metuit.

POpulus nigra efficacissima habetur quę in Creta naſcitur Comitialibus ſemē ex aceto infundit Illa et reſinam exiguam qua utūtur ad maligmata folia podagris in aceto decocta imponūtur humore cauis populi nigrę effluēs uerrucas papulaſq; & attrita odoratu tollit. Populi ferunt & in foliis guttam ex qua apes propolin faciunt gutta quoq; aquae propolis ex qua remedium efficax.

VLmi & folia & cortex & rami uí habent ſpiſſandi & uulnera contrahendi Cortex utiq; iterior.

TIlia lepras ſedat & folia ex aceto illita corticis denarii pondus potum in emina aquae frigide aluum purgat pituitaſq; & aquas priuatim trahit. Imponitur & collectionibus lachryma & uulneribus ambuſtisq; decocto fouere prodeſt humor ī foliculis arboris huius naſcens Cuti nitorem inducit faciemq; gratiorem praeſtat. Cauliculi foliorum primo Vino decocti tumores ſanant extrahūtq; per fiſtulas. Idē praeſtant etilia cortices. Multi corticem Commanducatum uulneribus utilissimū putant. Folia trita aqua ſparſa pedum tumori humor quoq; e medulla uti diximus caſtratae arboris effluens capillum reddit capiti illitus defluentesq; continet. Arbor tilia leuius tuſa ad eadē fere utilis ē:atq; oleaſter.Folia autē tātū in uſu & ad infantiū ulcera in ore & commāducata & decocta urinā ciēt mēſes ſiſtūt illita ſanguinē potu detrahunt

SAmbucus habet alterum genus magis ſilueſtre:quod gręci meateſion uocant multo breuius.Vtriuſq; decoctum in uino ueteri foliorum uel ſeminis uel radicis ad cyatos binos potum Stomacho inutile eſt aluo detrahens aquam refrigerat etiam inflamationem maxime recentis ambuſti & Canis morſus cum polenta mollissimis foliorum illitis.Succus cerebri collectiones priuatimq; mēbranae:quę circa Cerebrum eſt lenit infuſus.Acini eius infirmiores q̄ reliqua tingunt capillum poti acetabuli menſura urinam mouent. Foliorum mollissima ex oleo & ſale eduntur ad pituitam detrahendam bilemq; ad omnia efficatior quae minor. Radicis eius decoctae in uino duo cyati poti hydropicos exinaniunt uuluas emolliunt has & foliorum decoctae inſidentium caules teneri mitioris ſambuci in patinis cocti aluum ſoluunt. Reſiſtunt folia & ſerpentium ictibus in uino pota. Podagricis cum ſeuo hircino uehementer profunt cauliculi illiti Iidem in aqua macerantur ut ſparſa ea pulices necentur.Foliorum decocto ſi locus ſpargatur muſcae necantur.Boa appellatur morbus papularum cum rubent corpora. Sambuci ramo uerberantur. Cortex interior tritus ex uino albo potus aluū ſoluit.

IVniperus uelante caetera omnia excalefacit extenuat Cedride alias ſimilis. Et eius duo genera altera maior altera minor.Vtraq; accenſa ſerpētes fugat.Semē ſtomachi pectoris lateribus doloribus utile Inflationes algoreſq; diſcutit. Vſus cōcoquit duritias illita tumores ſiſtit.Item aluum baccis ex uiō nigro potis. Itē uētris tumores illitis.Miſcetur & antidotis oxyporis. Vrinas ciet illinitur & oculus ī epiphoris. Datur conuulſis ruptis torminibus uuluis ſcyaticis cum uino albo potum pillulis quaternis aut decoctis.xx.in uino. Sūt q̄ perūgāt corpus e ſemē eius in ſerpentium ictus.

SMicis fructus ante maturitatē in araneū abit. Sed si prius colligatur sanguinē reuicientibus prodest. Corticis e ramis primis cinis clauum & callum aq̄ mixta sanat. Vitia cutis in facie emendat. magis admixto succo suo. Est autem hic trium generum. Vnū arbor ipsa exudat gummi modo. Alterū manat cum flore in plaga exciso cortice triū digitorū magnitudine hic ad expurganda quę obsistunt oculis. Itē ad spissanda quę opus sunt ciendāq; urinā & ad omnes collectiones nitus extrahendas. Tertius succus est detruncatione ramorū a falce distillans. Ex his ergo aliquis cum rosaceo in calice punico calefactus auribus ifunditur. Item folia cocta & cū cera trita iponuntur. Item podagricis cortice & foliis in uino decoctis foueri neruos utilissimum. Flos tritus cum foliis purgat furfures in facie folia contrita & pota in tēperantiam libidinis cohercent: atq; in totum auferunt usum sępius sumpta.

AMerinę nigrę semē cum spuma argenti pari pondere a balneo illitū psilotū est

NOn multum a salice uitidiū usus distat ut ex foliorū quoq; aspectu. nisi odore gratior esset. Sed gręci ligon uocant alias agnon quoniam matronae thesmophoriis athenienſium castitatē custodientes his foliis cubitus sibi sternāt. Duo genera eius. Maior arbor est salicis modo: assurgit minor ramosa foliis cādidioribus lanugiōsis Primaq; album florem emittit cum purpureo quę & candida uocatur. Nigra quę tātum purpureum. Nascuntur uel cū palustribus campis. Semē potum uini quēdam saporem hab& Et dicitur febres soluere. Et cū ungunt' oleo admixto sudorē facere: sic & lassitudines dissoluere. Vrinam ciet & mēses: caput tentat uini modo nam & odor similis: est iflationes pellunt in iferiora aluum sistunt hydropicis & lienibus perq̄ utiles lactis ubertatem faciūt aduersantur ueneis serpētiū maxime quę frigus iferunt. Minor efficatior ad serpentes bibitur seminis dragma in uino uel posca aut duobus foliorū tenerrimorū. Illiniūtur & utraq; aduersus araneorū morsus uel pūctis tantum suffitu quoq; aut substratu fugant uenenata At uenerię rei impetus ibibēt eoq; maxime phalangius aduersant': quorū morsus genitale excitat capitis dolorem ex ebrietate sedant cū rosaceo flos teneriq; cauliculi. Seminis decoctum uehemētiorē capitis dolorē dissoluit potu & uuluam etiā suffitu uel appositu purgat aluum cum pullegio & melle potum uomicas panosq; facile concoquunt tusi cū farina ordeacea mollit lichenas & lentigines cum aphronitio & aceto. Semen sanat & oris ulcera & eruptiones cū melle. Testiū cum butiro & foliis uitium. Ragbadas sedis cum aqua bulitum luxatis cum sale & nitro & cera & semine & folio Additur in malagmata neruorum & podagra. Semē istillatur in oleo decoctū capiti in lethargico & frenesi Virgā qui in manu habeant aut in cinctu negantur itertriginem sentire.

ERicen gręci uocāt fruticem non multū ab ilice differentē colore roris marini & pene folio hoc aduersari serpētibus tradūt.

GEnista quoq; uinculi usum prestat florens apibus gratissimi. Dubito an haec sit quam gręci auctores spartum appellauere. Cum ex ea lina piscatoria factitari docuerim. Et nunquid hanc designauerit homerus cū dixit Nauiū sparta dissoluta. Nondum enī fuisse aphrycanū uel sparthum in usu certū est & cum sutiles fierent naues lino tantū nō sparto consutas. Semē eius quod gręci eodē nomine appellant. In foliculis fasiolorū modo nascētium purgat ellebori uice. Dragma & dimidia pota in aque mulsę cyatis .iiii. ieiunis Rami similiter frōde i aceto macerati pluribus diebus & tusi succum dant scyaticis utilem cyati unius potu. Quidam marina aqua macerare malunt & infundere clystere perunguntur eodē succo. Quidam & ad strāguriam utuntur semine. Genista tusa cum axungia genua dolentia sanat.

Iricem americam uocat leneus ſimilem ſcopis amerinis ſanari dicit ea Carciō mata in uino decocta tritaq; cū melle illita: Arbitrantur quidā hanc eſſe tamari cem ſedat lienem. Prēcipua eſt ſi ſuccus eius expreſſus in uino bibatur. Adeoq; mira bilem eius antipatiam contra ſolum hoc uiſcerum faciunt ut affirm& ſi ex ea alueis factis bibant ſues ſine liene Inueniri. Et ideo homini quoq; ſplenico cibum potūq; dant in uaſis ex ea factis. Graius autē auctor in medicina uirgam ex eadē fractam ut neq; terram neq; ferrum attinger& ſedare uentris dolores aſſeueraui impoſitā ita ut tunica tinctuq; corpori apprimeretur. Vulgus in foelicem arborem eam appellat ut diximus: quoniā nihil ferret nec ſeratur ūq̄. Corynthus & quē circa eſt grētia briā eā uocat: eiusq; duo genera facit. Siluestrē plane ſterilem alteram mitiorem haec fere in ēgypto ſyriaq; & abundanter lignoſum fructum maiorē galla aſpeū guſtu quo medici utuntur uice gallē in cōpoſitionibus quas antheraſ uocāt Et lignum autē & flos & folia & cortex in eoſdem uſus adhibentur q̄q̄ remiſſiora datur ſanguinē reiicientibus cortex tritus & contra profluuia fēminaū. cēliacis quoq; idem tuſus impoſitusq; Collectiones omēs inbibet foliis exprimitur ſuccus ad haec eadem & in uino decoquūtur. Ipſa uero adiecto melle cancrenis illiniuntur. Decoctum eoū in uino potū impoſita cum roſaceo & cera ſedas ſic & epinictidas ſanat. Dentium dolori auriūq; decoctum eorū ſalutare eſt. Radix ad eadem ſimiliter folia hoc amplius ad ea quae ſerpunt imponūtur cū polenta. Semen dragmē pondere altiliū aduerſus phalangia & araneos bibitur Cum altiliū uero pingui furunculis īponit efficax & contra ſerpētium ictus prēterq̄ aſpidum: necnō morbo regio ptbyriaſi lendibuſq; decoctū īfuſū prodeſt abundantiāq; mulieū ſiſtit. Cinis arboris ad omnia eadē prodeſt aiunt ſi bonis caſtrati urinē īmiſceatur uel in potu uel in cibo uenerē finiri. Carbo exeo genere urina ea reſtinctus in ūbra conditur. Idē cum libeat accendere reſoluitur. Magi & id & ſpadonis urina fieri tradiderūt.

NEc uirga ſanguinea fēlitior habet cortex eius īterior cicatrices quē prēſanauere aperit.

SYleris folia illita fronti capitis dolores ſedant. Eiuſdē ſemē contritum in oleo ptbyriaſis coercet: ſerpentes & hūc fruticem fugiūt baculūq; ruſtici ob id ex eo gerunt.

IGuſtū eadē arbor eſt quē in oriēte Cypros ſuoſ in Europa uſus habet. Succus eius neruos articulos algores iuuat. Folia ubiq; ueteri ulceri cum ſalis mica & oris exulcerationi proſunt. Acini cotra ptbyriaſim. Itē contra intertrigines uel folia. Sanat & gallinaceoū pituitas acini.

FOlia alni ex feruēti aq̄ remedio ſunt tumori.

HEderē genera. xx. demōſtrauimus. Natura omnium in medicina anceps. Mētem turbat & caput purgat Largius pota neruis intus nocet Iiſdē neruis adhibita foris prodeſt. Eadem natura quae aceto ei eſt. Omnia genera eius refrigerant urinam cient potu capitis dolorē ſedāt prēcipue cerebro cōtinentiq; cerebū mēbranae utiliter mollibus impoſitis foliis cū aceto & roſaceo tritis & decoctis Addito poſtea roſaceo oleo Illiniunt autem fronti & decocto eoū fouetur os caputq; perungit lieī & pota et illita proſunt. Decoquūtur & contra horrores febriū eruptionesq; pituitae aut in uino terunt. Corymbi quoq; poti uel illiti lienē ſanant. Iocinera autem illita trabunt & mēſes appoſiti. Succus hederē tedia narium grauiolētiamq; emēdat prēcipue albē ſatiuē. Idē īfuſus naribus caput purgat. Efficatius addito nitro īfunditur et prurulentis auribus aut dolētibus cum oleo Cicatricibus quoq; decorem facit. Ad lienes efficatior alba cum ferro calefacta. Satisq; eſt acinos ſex in uini cyatis duobus ſummi. Acini ex eadē alba terni in aceto mulſo poti tineas pellunt In qua curatione

uentri quoq; imposuisse eos utile est.

HEdera quam erbysolariā appellauimus baccis aurei coloris.xx.in uini sextario tritis ita ut terni cyati potētur aquā quę cutē subierit p urinam educit. Erasistratus eiusdem acinos.v.tritos in rosaceo oleo calefactosq; in Cortice puniceo istillauit dentium dolori a contraria aure acini qui Croci succum habēt pręsumpti potu a cantpula tutos pręstant. Item sanguinem excreantes aut torminibus laborantes.

HEderę candidioris nigri corymbi poti steriles etiā uiros faciunt. Illinitur decoctaq; cum uino omniū ulcerum generi etiam si cacoethes sint lachryma hederę psilotrum est pthyriasimq; tollit Flos cuiusq; generis triū digitorū carptu dissintericos & aluum citam emendat in uino austero bis die potus & ambustis illinit utiliter cū cera denigrat capillum corymbi. Radicis succus in aceto potus cōtra phalangia prodest. Huius quoq; ligni uase splenicos bibētes sanari Inuenio. Et acinos terūt mox comburunt & ita illiniunt ābusta prius perfusa aqua calida. Sunt qui & icidant succi gratia. eoq; utant ad dentes erosos frangiq; tradunt proximis cera munitis ne ledāt.

GVmmi etiam in hedera quęruntur quod ex aceto utilissimū dētibus pmittūt

GRaeci uicino uocabulo cisson appellant fruticē maiorem thymo foliis ocymi. Duo eius genera flos masculo rosaceus foeminę albus. Ambo prosunt dissintericis & solutionibus uētris in uini austero ternis digitis flore capto & similiter bis die poto Vlceribus ueteribus & ambustis cū Cera & per se oris ulceribus sub his nascitur maxime hypocisis quam iter herbas dicemus.

CIssos eritranos ab hisdem appellatur similis hederae coxendicibus utilis e uiō potus. Item lumbis tātam uim accipi ut sanguine urina detrahat.

IIdem chamecisson appellant hederam nō attollentē se a terra & hęc contusa in uino acetabuli mēsura lieni medet. Folia ābustis cū axūgia.

MIlax quoq; qui antoporas cognomiātur similitudinē hederę habet tenuioribus foliis Coronam ex eo factam impari foliorū numero aiunt capitis doloribus mederi. Quidā duo genera mylacis dixere Alteū īmortalitati proximū in Cōuallibus opacis scādētē arboū comātibus alteū comātibus acinoū corymbis cōtra ueneāta oia efficacissimis in tantū ut acinoū succo īfantibus sępe instillato nulla postea uenena nocitura. Alteū genus culta amare & ī his gigni nullius effectus illā eē miliacē priorē cuius lignū ad aures sonare diximus.

SImilem huic aliqui demamecidam appellauerūt repentem per arbores geniculatam & ipsam. Folia eius leprā purgant. Semen aluum soluit acetabuli mensura In aqua emina aut aqua mulsa Datur ex eadem causa & decoctum eius:

HArundinis genera.xxxviii.demōstrauimus. Non aliter euidentiore illa natura ut q̄ continuis his uoluminibus tractamus. Siquidē harundinis radix contrita & īposita filicis stirpem corpore extrahit. item harundinem filcis radix & quo plura genera fecimus. Illaq; in Iudea syriaq; nascitur odorū unguentorūq; causa urinā mouet cum gramine: aut appii semine decocta ciet & menstrua: admota medetur cōuulsis duobus obolis pota iocineri renibus hydropi tussi etiam suffitu: magisq; cum resina furfuribus ulceūq; manantibus Cum myrrha decocta. Excipitur & succus eius: fitq; elati similis. Efficacissima in omni harundine quę proxima radice et efficatia geicula harundo cypria quę donax uocat Corticis Cinere allopetias emendat Itē putrescētia ulcera. Folia eius ad extrahendos aculeos utuntur efficacibus contra ignes sacros: collectionesq; omnes. Vulgaris harundo extractoriam uim habet & recens tusa nō

in radice tãtum multi enim & ipsam harundinẽ tradũt·Medetur & luxatis & spinę doloribus radix in aceto illita.Eadem recens trita & in uino pota uenerem concitat· Harundinũ lanugo illata auribus obtũdit auditũ.

COgnita res est in ęgypto harundinẽ papyꝫ pręcipuę utilitatis cum inaruerit ad laxandas siccandasq; fistulas & intumescendo ad introitum medicamentorum aperiendas.Chartaq; fit ex eo cremata inter caustica est.Cinis eius ex uiõ potus somnum facit Ipsa ex aq̃ iposita callũ sanat.

INaegypto quidẽ nascitur hebenus ut docuimus. Nec tractamus in medicina alienos orbes. Non omittẽtur tamen propter miraculum. Scobem eius oculis unice mederi dicũt: lignoq; ad cotem trito cum passo caliginẽ discutit.Ex aqua uero radice albugines oculorum.Item tussim pari modo dracunculi radicis adiecto cum melle:hebenũ medici & inter erodentia assumũt.

RHododendros ne nomẽ quidẽ apud nos inuenit latini rhododaphnẽ uocant aut nerium. Miꝫ folia eius quadrupedum Venenũ esse homini uero contra serpentes pręsidiũ ruta addita & uino pota pecus etiã & caprae si aquam biberint in qua folia ea maduerint mori dicunt.

NEc rhusen latinum nomẽ habet cum in usum plurimodis ueniat.Nam & herba est siluestris foliis myrti cauliculisq; breuibus quę tineas pellit & frutex excoriarius appellatur subrutilus cubitalis crassitudine digitali:cuius aridis foliis & mali corio Coria perficiũtur medici autem rhoicis utunt ad contusa. Item cęliacis & sedis ulcera autem quae phagadenas uocant trita cum melle & illita cum aceto. Decoctum eorũ istillatur auribus prurulentis. Fit & stomatice decoctis ramis ad eadem quę ex moris:sed efficatior admixto alumine Illinitur eadem hydropicorum tumoribus. Rhus quae eritbros appellatur semen eius huius fructus uim habet astringendi & refrigerandi aspergitur pro sale obsoniis aluum soluit:omnesq; carnes suauiores cum sylphio facit.Medetur ulceribus manantibus cum melle asperitati linguę percussis liuidis desqamatis. Eodẽ modo capitis uulnera ad Cicatricẽ celerrime perducit Fęminaꝫ abundantiam sistit cibo.

ALia est eritbron:quam aliqui eritbrodanum uocant:nos rubiam:qua tinguntur lanę pellesq; perficiuntur.In medicina urinam ciet morbum sanat ex aqua mulsa & lichenas ex aceto illita. Scyaticos & paralyticos ita ut bibentes lauentur quottidie. Radix semenq; trahunt menses aluum sistunt & collectiones discutiunt.Contra serpentes rami cum foliis iponunt. Folia & capillum inficiunt. Inuenio apud quosdã morbum regium sanari hoc frutice etiam si alligatur spectetur tantum.

DIstat ab eo qui alisson uocatur foliis tantum & ramis minoribus Nomẽ accepit quod aCane morsis rabiem sentire non patitur potus ex aceto adalligatusq; Mirũ estq; quod additur saniem conspecto omnino frutice eo siccari

VInguentibus & radicula cum ramis pręparatur:quam strucium a gręcis uocari diximus.Medetur morbo regio & ipã decocta & ius potũ.Item pectoris uitiis urinam ciet aluum soluit & uuluas purgat Quamobrem aureũ poculum uocãt medici pectori ex ea & melle prodest magnifice & tussi ortopneę coclearis mensura.Cũ polenta uero & aceto lepras tollit.Eadẽ cum panace & capparis radice calculos frãgit pellitq;. Panos discutit cũ farina ordeacea & uino decocta. Miscetur & malagmatis & collirris claritatis causa.Sternutamẽto utilis inter pauca lieni quoq; & iocineri eodẽ modo pota denarii unius põdere ex aq̃ mulsa suspiriosis sanat.Sic & pleureticos & omnes lateris dolores.

APechini semen ex aqua frutex & folia hederę molliora tamen & minus longis

uiticulis ſemine acuto diuiſo lanuginoſo graui odore Canes & omnes quadrupedes necat in cibo datum Roſmarinum eſt & duo eius genera. Alterum ſterile: Alterum qui caulis & ſemen reſinaceum quod cachris uocatur foliis odor turis radix uulnera ſanat uiridis impoſita & ſedis procidentia. Condilomata hemoroidas succus & fruticis & radicis morbum regium & ea quę repurganda ſunt. Oculoꝝ atiem exacuit. Semen ad uetera pectoris uitia datur potui & ad uuluas cum uino & pipere menſes adiuuat podagris Illinitur cum eruina farina purgat etiam lentigines & quę excalefacienda ſunt: aut cum ſudor quęrendis illitum Item conuulſis. Auget & lac in uiō potum. Itē radix ipſa herba ſtrumis cum aceto illinitur ad tuſſim cum melle prodeſt Cachriſ multa genera habet ut diximus: ſed hęc quoq; ex rore ſupradicto naſcitur ſi fricetur reſinoſa eſt. Aduerſatur uenenis & uenenatis prēter anguibus ſudorē mouet. Tormina diſcutit lactis ubertatē facit.

HErba ſabina brachia appellata a grēciſ duoꝝ generū eſt Altera amarici folio ſilis Altera cupreſſo: quare quidam Creticam cupreſſum dixerunt a multis in ſuffitus pro ture. Aſſumitur in medicamētis uero duplicato pōdere eoſdē effectus habere quos cynnamum traditur collectiones minuit & nomas compeſcit. Illita ulcera purgat partus emortuos appoſita extrahit & ſuffitu illinitur igni ſacro & carbūculis cū melle & uiō pota regio morbo medet Gallinacei generis pituitas fumo eius herbę ſanari tradunt.

SImilis herbę huic ſabinae eſt ſellago appellata legitur ſine ferro dextra manu p tunicā q̄ ſiniſtra maū exuitur uelut a furante candida ueſte ueſtito pureq; lotis nudis pedibus ſacro facto priusq̄ legatur pane uinoq; profertur in mappa noua hāc contra omnem perniciem habendam prodidere druidae gallorū & contra omnium oculoꝝ uitia fumum eius prodeſſe.

IIdem ſamolſum herbam nominauere naſcentem in humidis & hanc ſiniſtra manu legi a ieiunis contra morbos ſuum boumq; nec reſpicere legentem neq; alibi q̄ in Canali ponere ibi conterere poturis.

GVmmi genera diximus ex his maiores effectus meliores cuiuſq; erūt dētibus inutiles ſunt Sanguinem coagulant: et ideo ſanguinem reiicientibus proſunt. Item ābuſtis arterię uitiis iutiles urinā cient arterię uitiis amaritudines bebetant aſtrictis cęteriſq; ex amygdala amara et ſpiſſandiq; uiribus efficatior habet excalefactorias uires. Preponuntur autem prunoꝝ et ceraſorum ac uitium. Siccant illitę et aſtringunt Ex aceto uero ifantiū lichenas ſanāt proſunt et tuſſi ueteri. iiii. obolis immixto potis Creduntur et colorem gratiorē facere ciboꝝ q; appetentiam et calculoſis prodeſſe cum paſſo pote. Oculorum etiam uulnerum inutilitatibus maxime Conueniunt.

SPinę egyptię et ſpinę arabicę laudes i odoꝝ loco diximus Et ipſa ſpiſſat ſtringitq; diſtillationes omnes et ſanguinis excreationes mēſiumq; abundantiam etiānū radice ualentior.

SPinae albae ſemen contra ſcorpiones auxiliatur. Corona ex ea impoſita capitis dolorē minuit.

HVic ſimilis eſt ſpina illa quam grēci achanthion uocant minoribus multo foliis aculeatis per extremitates et araneos a lanugine obductis. quę collecta etiā ueſtes: quedam bombicinis ſimiles fiunt in oriente Ipā folia uel radices ad remedia epiſtotonis bibuntur.

ET achatię ſpina fit in egypto alba nigraq; arbor eſt. Item uiridis: ſed lōge melior eſt prioribus fit et in gallatia deterrima ſpinoſior arbore eſt. Semē omnūm lenticulę ſimile minor ē tātum et grano et foliculo colligitur autumno āte collectū nimio ualidius ſpiſſatu. Succus ex foliculis aqua caeleſti perfuſis mox in pila tuſis

exprimit organis. Tunc denſatur in ſole mortariis in paſtillos. Fit et ex folis minus efficax. Ad coria pficienda ſemine pro galla utuntur foliorum ſuccus et gallaticę. Acharnicę nigerrimus improbatur. Item qui ualde ruffus purpurea aut leucophea & quae facillime diluitur. Vis ſumma ad ſpiſſandum refrigerandumq; eſt oculorum medicamentis ante omnia utilis. Lauantur i eos uſus paſtilli ab aliis torrentur ab aliis capilli tinguntur ſanant igne facium. Vlcera quę ſerpunt & humida uitia corporis collectiones articulos contuſos perniones pterigia abundatiam meſium in fęminis ſiſtunt. Vulnamq; & eędem procidentes. Item oculos oris ulcera & genitalium.

VVlgaris quoq; hęc ſpina: ex qua lanae fullomae implentur radicis uſus habet per ſpinas quidem multi & inter odores & ad unguenta utuntur. Illa aſpalatam uocates. Eſt ſine dubio hoc nomine ſpina ſilueſtris moriente ut diximus candida magnitudine arboris iuſtę. Eſt & frutex humilior ęq; ſpinoſis in ſyria et rhodiorum inſulis: quam alii urei ſceptrum alii adypſateum: ſiue dyaziron uocant. Optimus qui minime ferrugineus rubeus aut purpuram uergens detracto cortice Naſcitur pluribus locis: ſed non ubiq; odoratus quam uim haber & cęleſti arcu in eo innixum diximus. sanat tetra oris ulcera & ozenas genitalia exulcerata aut carbunculantia. Item rhagadia inflationes potu diſcutit & ſtrangurias cortex ſanguinem reddentibus medetur. Decoctum eius aluum ſiſtit ſimilia preſtare ſilueſtrem quoq; putant.

SPina eſt appendix appellata: quoniam baccę puniceo colore in ea appendices uocantur hę crudę per ſe & aridę in uino decoctę aluum citat ac tormina cōpeſcunt.

TYrrhachante baccę contra ſerpentium ictus bibuntur.

PAliurus quoq; ſpinę genus eſt ſemen eius aphrozuton uocant contra ſcorpiones efficacissimum. Item calculoſis & tuſſi folia contuſa aſtrictoriam uim habet. Radix diſcutit panos collectiones uomicas urinas trahit pota decoctum eius in uino aluum ſiſtit ſerpentibus aduerſatur. Radix pręcipue datur in uino Aliqui folia contuſa addito ſale articulorum morbis imponunt: proſunt baccę purgationi fęminarum cęliacis diſſintericis colericis in uino pote aluum ſiſtunt. Radix decocta & illita extrahit infixa corpori. Vtiliſsima en & luxatis tumoribusq;

AQuifolia arbor in domo aut in uilla ſata ueneficia arcet flore eius aquam glaciari pythagoras ait. Item baculum ex ea factum in quod uis animal emiſſum etiam ſi citra ceciderit defectu mittetis ipſum per ſe cubitu propius ad labi tam pręcipuam naturam inesse arbori.

TAxi arboris fumus mures necat

NEc & rubos ad maleficia tantum genuit natura. Ideoq; & mora iis uel boibus cibos dedit. Vim habent ſiccandi aſtringendiq; tonſilis genitalibus accōmodatiſſimi aduerſantur ſerpentium ſceleratissimis hemoroidi & pręſteri flos aut mora ſcorpionibus uulnera ſine collectionum periculo iungunt urinas cient. Caules eorum teneri tonduntur exprimiturq; ſuccus. Mox ſole cogitur in craſſitudine mellis ſingularis remedio contra mala oris oculorumq; ſanguine excreantes anginas uuluas ſedes cęliacos ut intelligit potus aut illitus. Oris quidem uitiis etiam folia cōmāducata proſunt & ulceribus manantibus: aut quibuscunq; in capite illiniuntur. Cardiacis uel ſic per ſe iponuntur a mamma ſiniſtra. Item ſtomachi doloribus oculisq; procidentibus. Infillatur ſuccus eorum & auribus. Sanat condilomata cum roſaceo cerato. Calculorum ex uino decoctum pręſentaneum remedium eſt. Idem per ſe in cibo ſumpti cymae modo aut decocti in uino auſtero labantes dentes firmat. Aluum ſiſtit & profluuia ſanguinis diſſintericis proſunt. Siccantur in umbra ut Cinis cremato uua reprimat

Folia quoq; arefacta & contusa lumētorum ulceribus utilia traduntur. Mora quę in his nascuntur efficatiorē stomaticem prębere q̄ satiua morus Eadem compositione uel cum hypocistide tātum & melle bibuntur in colera & cardiacis & cōtra araneos inter medicamenta quae stiptica uocant. Nihil efficatius rubi mora ferentis Radice decocta in uino ad tertias partes ut colluantur eo oris ulcera & sedes foueantur. Tantaq; uis est ut spongię ipē lapidescant.

ALterum genus rubi in quo rosa nascitur gignit pillulam castanęę similem calculosis prącipuo remedio. Alia est cynoroda: quā proximo dicemus uolumine

CYnosbaton quam alii cynapaxin: alii neurospaton uocant folium habet uestigio hominis simile. Fert & uuam nigram: in cuius acino neruus habetur unde neruus pastos dicitur tota. Alia est cappari quam medici cynosbaton appellant huius tyrsus ad remedia splenis & iflationes conditus ex aceto manditur. Neruus eius cū mastice chia cōmanducatus os purgat Ruboꝫ rosa allopetias cum axungia emendat Mora capillum tingunt cum omphacino oleo. Flos mori inesse colligitur candidus pleureticis precipuus ex uino potus. Item coeliacis. Radix ad tertias decocta aluum sistit & sanguinem. Item dentes collutos decocto eodem succo fouentur sedis: atq; genitalium ulcera Cinis e radice deprimit uuam.

IDeus rubus appellatus est: quoniam ī Ida non alias nascitur. Est autē tenuior ac minor rarioribus calamis inocētioribusq; sub arboꝫ umbra nascens huius flos cū melle epiphoris illinitur & ignibus sacris: stomaticisq; ex aqua bibendus datur. Cętera eadem prestat quę supradicta.

INter genera ruborum ramos appellatur a grącis candidior fruticosior. Is flor & & ramos spargens rectis aculeis non ut cęteri aduncis foliis maioribus. Alteꝫ genus eius siluestre nigrius & quadam tenus rubens fert ueluti foliculos huius radice decocta in aqua fit medicamētum: quod uocatur litium. Semen secundas trahit Alter ille candidior astringit: sed magis refrigerat collectionibus & uulneribus accomodatior. Folia utriusq; cruda & decocta illiniuntur cum oleo.

LItium & prestantius spini fieri tradunt: quam & pixeachanton chyroniam uocant: quales in Indicis arboribus diximus: quoniam longe prestantissimū existiāt indicum Coquūtur urina quaruis. Rami radicesq; summę amaritudinis ęreo uase p triduum Iterumq; exempto ligno donec mellis crassitudo fiat Adulteratur amaris succus & amurca & felle bubulo. Spina eius ac flos oculorum medicamētis additur Reliquo succo faciem purgat & psoras sanat erosos angulos oculorum ueteresq; fluctiones aures purulentas tonsillas gingiuas tussim sanguinis excreationes fabae magnitudine deuoratum: aut si ex ulceribus fluat illitum rhagadas genitaliū ulcera Attritus contra ulcera recentia & serpentia ac putrescentia in naribus clauos suppurationes bibitur & mulieribus in lacte contra profluuium Indici differentia glebis extrinsecus nigris intus ruffis cum fregeris cito magrescentibus astringit uehemēter cum amaritudine. Ad eadem omia utilis est: sed prącipue genitalia.

SVnt qui & sarcocollam et spinę lachrymam putent pollini turis similem cum quadam acrimonia dulcem. Cū uino tusa sistit fluctiones Illinitur infantibus maxime uetustate et hęc nigrescit melior quo candidior.

VNum etiamnum arborū medicinis debetur nobile medicamētum quod opicē uocant. Fit ad diffintericos stomatichiq; uitia in congio musti albi lento uapore decoctis mali: Cotoneis .v. cum suis seminibus puniceis totidem sorborum sextarii &

pari mensura eius quod drynsyriacan uocant Croci semiuntia. Coquitur usq; ad crassitudinem mellis his subtexemus ea quę gręci cōmunicatione nominum in ābiguo fecere an ne arbores essent·

CHamedris herba est quę latine trixago dicitur. Aliqui eam chamatropen: alii theucriā appellauere folia habet magnitudine mentę colore et diuisura quercus Alii serratam & ab eo serram iuētam esse dixere flore pene purpureo carpit pręgnās succo in petrosis aduersus serpētiū uenena potu illituq; efficacissima. Itē stomacho. tussi uetustę pituitae in gula cohęrescēti ruptis Conuulsis lateris doloribus lienem consumit urinam & menses ciet. Ob id incipiētibus hydropicis efficax manualibus scopis eius in tribus eminis aquę decoctis usq; ad tertias. Faciunt & pastillos terētes eam ex aqua ad supradicta. Sanat & uomicas & uetera ulcera uel sordida cum melle. Fit & uinum ex ea pectoris uitiis foliorū succus cum oleo caliginē oculorum discutit Ad splenē ex aceto sumitur excalefacit & perunctione.

CHamedaphne unico ramulo est cubitali fere tenuiora folia habet lauro Semen rubens admixtū foliis illinitur capitis doloribus recens ardores refrigerat ad tormīa cum uino bibitur Menses succus eius & urinam ciet potu partusq; difficiles in lana appositu.

CHamelea similitudinē foliorū oleę habent. Sunt autē amara odorata in petrosis palmi altitudinem nō excedentes Aluū purgat. Detrahit pituitam bilē foliis in duabus absynthii partibus decoctis succoq; eo cum melle poto foliis ipositis & ulcera purgantur. Aiunt si quis ante solis ortū eā capiat dicatq; ad albugines oculorū se capere ad alligato discuti id uitiū. Quoquo modo uero collecta lumētorū pecorūq; oculis salutare est.

THamesichus lentis folia habet nihil se attollentia in aridis petrosisq; nascens claritati oculorū & contra suffusiones utilissimū & cicatrices caligines nubecu las in uino coctus uuluae dolores sedat apposita in linteolo: tollit & uerucas omniū generum illita prodest & ortopnoicis.

CHamecisso spicata est Tritici modo ramulis qnis fere foliosa cum floret extiā ri potest alba uiola radice tenui Bibunt scyatici folia tribus obolis in uini cyatis duobus. vii. diebus admodū amara potione.

CHameleucen apud nos farfugium uocant nascitur secus fluuios folio populi sed ampliore radix eius ipoitur carbonibus cupręssi Atq; is nidor p ifundibulū bibitur in uetere tussi.

CHamepeuce laricis foliis similis lumborum & spinę doloribus propitia est.

CHameciparisson herba ex uino pota contra uenena serpentium omniū scorpionumq; pollet.

AMpeloprassus in uinetis nascitur folii porri ructu grauis contra serpentium ictus efficax urinam ciet & mēses eruptiones sanguinis per genitale inbibet potum impositumq; Datur & a partu mulieribus & contra Canis morsus.

EA quoq; stachis uocatur porri similitudinē habet longioribus foliis pluribus q; odoris lucundi colorisq; in luteū iclinati pellit menstrua.

CLinopodion alii cleopiceton alii zopirotyron alii zimoiden appellant serpillo similem surculosam palmi altitudine Nascitur in petrosis orbiculato foliorū ambitu spetiem lectipedum prębēte. Bibitur ad conuulsa rupta strangurias serpētiū ictus. Item decoctę succus.

NVnc subtexemus herbas mirabiles quidē: sed minus claras nobilibus i sequētia uolumina. Itali centaculā uocāt rostratis foliis ad similitudinem capitis peūlae

iacentem in aruis. Greci clematiden Egregii effectus ad sistendã aluũ in uino austero Idem sanguinem sistit tritus oximellis aut aquę calidę cyatis .v. denarii unius pōdere sic & ad secundas mulieꝝ efficax.

SEd greci dematides alias habēt uuam quam aliqui ęthicem uocant alii larginē non nulli tenuem. Ramos habet pedales foliosos non dissimiles scamoniae nisi quod nigriora minoraq; sunt folia. Inuenitur in uineis aruisq; estur ut olus cũ oleo ac sale aluum ciet Eadem a dissintericis lini semine ex uino austero sorbetur. Folia epiphoris iponuntur cũ polenta supposita udo linteolo. Strumas imposita ad suppurationes perducunt. Deinde axungia adiecta percurrãt. Itē hemoroidas cum oleo uiridi ptisicos iuuant cum melle lactis quoq; ubertatē faciunt sumpta in cibis & infantibus illita capillum alunt. Ex aceto dentium dolores sedat. Venerē stimulat

ESt alia clematis egyptia cognomine: quę ab aliis daphnoides: ab aliis policōtis uocatur. Folio lauri longa tenuisq; aduersus serpentes ac priuatim aspides ex aceto pota efficax. Aegyptus hanc maxime gignit.

ESt & baron de qua iter bulbos diximus magnę cũ dracuntio litis baron quidã eni esse dixerunt eãdem glauciana satu discretam. Dracuntium siluestrem baron pronuntiando aliqui radicem baron appellauerunt. Caulem uero dracontium in totum alium si modo hic est qui uocatur apud nos dracunculus. Nanq; baros radicē nigrã in latitudinem rotundam habet multoq; maiorem & qua manus ipleatur Dracũculus subrutilam & draconis cõuoluti modo. Vnde ei nomē. Quin & ipsi greci imensam posuere differentiam Semē dracunculi feruens mordaxq; tradendo tantumq; ei inesse uirus ut olfactũ grauidis abortũ iferat. Haron miris laudibus extulere primum in cibis foeminam preferentes: quoniam mas durion est&: sed in coquendo lentior pectorisq; uitia purgar& aridum potione aspersum: aut eligmate urinã & menses ciere. Sic & in oxymelite potum stomacho iterraneisq; exulceratis ex lacte ouillo bibēdum Ad tussim in Cinere coctum dedere alii: alii coxere i lacte ut decoctum biberet epiphoris elixum iposuere itē sugillatis tonsillis ex oleo emoroidum uitio ifundere Lentigines ex melle illiniētes laudauit Cleophantus & pro antidoto contra uenēa pleureticis peripleumonicis quoq; tussientibus modo. Semen itritum cum oleo aut rosaceo ifundit & aurium dolori. Dieuthes tussientibus aut suspriosis & ortopnoicis & purulenta excreantibus farina permixtum pane cocto dedit. Diodotus ptysicis e melle eligmate & pulmonis uitiis ossibus etiam fractis iposuit. Partus omnium animalium extrahit naturę circumlitum. Succus radicis cũ melle attico oculorũ caligines stomachiq; uitia discutit Tussim decoctũ ius cũ melle ulcera omnium generũ siue phagedene sint: siue carcinomata: siue serpunt: siue polipi naribus succus mire sanat. Folia ambustis prosunt ex uino & oleo cocta. Aluum inaniunt ex sale & aceto sumpta Et luxatis cocta cum melle prosunt. Itē articulis podagricis cũ sale recentia uel sicca hippocrates utralib& ad collectiones cum melle iposuit ad menses trahendos seminis uel radicis dragmę duę in uini cyatis duobus sufficiunt. Eadem portio si a partu non purgantur & secundas trahit hippocrates & radicem ipsam apposuit. Dicunt & in pestilentia salutare esse in cibis ebrietatem discutit serpentes nidore cũ crematur priuatim aspides fugat uel inebriat Ita ut torpentes iueniantur peruenctos quoq; baro laureo degit fugiunt. Ideo & contra ictus dari potui in uino nigro putãt utile itersoliis bari. Caseus optime seruari traditur. Dracunculus quē dixi ordeo maturescente effoditur luna crescente. Omnino habentem serpentes fugiunt. Ideo peusis prodesse potũ aiunt. Maior est ad mēses si ferro nō attingatur sistat Succus eius aurium dolori prodest. Id autē quod greci dracontion uocant triplici effigie demōstratum est mihi foliis betae non sine tyrso flore purpureo hoc est simile baro. Alii

radice longa ueluti ſignata articuloſaq; mõſtrauere tribus omnino cauliculis. Folia eius ex aceto decoqui contra ſerpetium ictus iubentes. Tertia demõſtratio fuit folio maiore q̃ Cornus radice harundinea totidem ut affirmabant geniculatę nodis quot haberet annos totidẽq; eẽ folia hi & ex uino uel ex aq̃ cõtra ſerpẽtes dabant.

ESt & haris quę in eadem ęgypto naſcitur ſimilis haro minor tantũ minoribus foliis & utiq; radice quę tamen oliuę generis magnitudinẽ impleat. Alba geminam caulem altera unum tantum emittens. Medetur utraq; ulceribus manãtibus. Itẽ cõbuſtis ac fiſtulis Collirio Immiſſo nomas ſiſtunt decoctaꝫ in aqua & poſtea tritarũ roſaceo addito. Sed unũ miraculũ ingens cõtacto genitali cuiuſq; fęminini ſexus animal in pernitiem agi.

MIrophylum quod noſtri millefolium uocant caulis ẽ tener ſimilis fęniculo plurimis foliis. Vnde & nomen accepit. Naſcitur in paluſtribus magnifici uſus ad uulnera cũ aceto bibitur ad difficultates urinę & ueſſicę aut ſuſpiria pręcipitatiſq; ex alto efficacissima eadem ad dentium dolores Hetruria hoc nomẽ appellat herbã in pratis tenuem a lateribus capillamẽti modo foliosam eximii uſus ad uulnera beũ Neruos abſciſſos uomere ſolidari ea rurſusq; iungi addita axungia affirmans.

PSeudounion apii folia habet frutex palmi altitudiẽ laudatissima in Creta cõtra tormina ſtranguria laterum prękordiorũ dolores bibunt̃ rami eius qni ſeni ue.

MIris quam alii ſmirizan alii miram uocant Simillima eſt Cicutae caule foliisq; & flore minor tãtum & exilior cibo non inſuauis. Ciet menſtrua & partus cũ uino Aiunt eadem pota in peſtilentia ſalutare eſſe ſubuenit & ptyſicis in ſorbitione auiditatem data cibi facit phalangioꝫ morſus reſtrigit. Vlcera quoq; in facie: aut capite ſuccus eius in aq̃ triduo macerata ſanat.

ONobreches folia lentis hab& longiora paulo floré rubentem radicem exiguã & gracilem naſcitur circa fontes. Siccata in farinę modum & iſparſa uino albo ſtrãgurias ſiſtit aluũ ſiſtit Succus eius peruinctis cum oleo ſudores mouet.

IN promiſſo herbarum mirabilium occurrit aliqua dicere & de magicis. Quae etenim mirabiliores ſunt. Primi eas in noſtro orbe celebrauere pythagoras atq; Democritus conſectati magos choraceſia & chalitbia pythagoras aquam glatiari tradit: quarum mẽtionem apud alios non repperio: nec apud eũ alia de his. Idem umiſada appellat & nomine alio corynthiam: cuius decocto in aq̃ ſucco protinus ſanari ictus ſerpentium ſi foueãtur Dicitur eandem ſuffuſam in herba qui e ueſtigio cõtigerint aut forte reſperſos iſanabili lęto perire monſtrifica prorſus natura ueneni prętera cõtra uenena.

AB eodem pythagora approxis appellatur herba cuius radix elõginquo cõcipit Ignes ut naphta de qua in terrę miraculis diximus. Idem tradit. Si qui morbi humano corpori inciderint florente braſſica q̃uis ſanatos admotionẽ eorum ſentire quotiens florem eorũ tetigerit. Et frumentum & Cicutam & uiolam ſimilẽ conditionem habere: nec me fallit hoc uolumen eius a quibuſdam etiam emporo modico aſcribi. Pythagorę uero eſſe pertinax fama antiquitasq; Indicauit & id ipſum auctoritatẽ uoluminibus affert. Si quis alius curae ſuę opus illo uiro dignum ĩdicauerit: quod feciſſe ſcimus empoꝫ cũ & alia ex ſuo nomine eder& quis credat. Democriti certe chirocineta eſſe conſtat.

VT in his ille poſt pythagoram magoꝫ ſtudentissimus: quanto & portẽtoſiora tradit naglaopotim herbam quae ob admirationem hominum propter eximiũ colorem accepit nomẽ in marmoribus Arabię naſcentem perſico latere: qua de cauſa

& marmor itidem uocari. Magos uti ea cum uelint deos uocare.

AChemenida colore electri sine folio nascens Inter dastilis indiq; qua pota ĩ uiõ noxii per cruciatus confitentur omnia per uarias numinum imaginationes. Eadem hypo fouadam appellat: quoniam eque pręcipue caueant eam.

THeobrotion. xxx. scenis achoaspea celebratam pauonis picturis similẽ odore eximio hanc a regibus persaq; bibi contra omniũ corporũ incõmoda stabilitate mẽtis

EAndẽ Semion a potẽtie maiestate appellari.

ALiam deinde adamantida armenię cappadotięq; alumnam hac admota leones resupinari cum byatu lassos noĩnis causam esse quod conteri nequeat.

ARianida in arianis gigni igneam colore colligi cum sol ĩ leone sit huius tacto perunęta oleo ligna accendi.

TOrrocarna in cappadotia & in Asia nascente omẽs feras torpescere: nec nisi byene urinae aspersu recreari.

AEthiopida in meroe nasci & ob id meroidam appellatam folio lactucę hydropicis utilissimam e mulso potam.

OPhiusam inelephantide eiusdem ęthiopię liuidam difficilęq; aspectu: qua pota terrores minasq; serpentium obuersari Ita ut mortem sibi eo metu consciscant. Ob id cogi sacrilegos illã bibere aduersari ei palmeũ uinũ.

THelasseglen circa indũ amnem iueniri quę ob id nomine alio potãmaucis appellatur. Hac pota limphari homines obuersantibus miraculis.

THeangelida libano syrię dictę Cretę mõtibus & babylonię & susis persidis nasci qua pota magi diuinent.

GElotophillida in bactris & circa boristenem hęc si bibatur cum myrrha & uino uarias obuersari speties ridendiq; finem nõ fieri in potis nucleis pineę nucis cum pipere & melle in uino palmeo.

HEstitaterida a Conuictu nominari in perside: quoniam hilarentur illa.

EAdẽ protbomedia in q̃ priuatũ apud reges obtineat.

MAssignetem quoniam ipsa secum nascat nec cũ ullis aliis herbis. Eadẽ dionysion ninphadem quoniã uiõ mire Cõueniat.

HEllantidem uocant thenus cyrenea regione & Cilitię montibus martimis folio myrti hac cum adipe leonino decocta Addito croco & palmeo uino pungi magos & persarum reges ut fiat corpus aspectu iucundum ideo eandem belliocallidam nominari.

HErmesias ab eodem uocatur ad liberos generandos: pulchrosq; bonosq; non herba: sed compositio e nucleis pineę nucis tritis cum melle myrrha Croco uiõ palmeo postea admixto theombrotio & lacte bibere generaturos iubet & a conceptu puerperas partum nutriẽtes ita fieri excellentes animo atq; forma & bonos. Narium q; omnium magica quoq; uocabula ponit.

ADiecit his appolodorus affectator eius herbam eschinomenem: quoniam appropinquante manu folia contraber&.

ALiam chrocidam cuius tactu phalangia morerentur.

GRathenas onocboriden in cuius aspersu e uino feritas omniũ aialiũ mitigaret

ANacampseroten celeber arte graminatica paulo ante: cuius omnino tactu redirent amores uel cum odio deposita. Hactenus attigisse ĩsignia magoꝝ in herbis his

alio de his aptiore dicturus loco.

HEryphiam multi prodidere ſchrapheum hęc in auena habet ſuccum deorſum decurrẽtem cum ſono hedi: Vnde & nomen accepit hac ad uocem nihil praeſtantius eſſe tradunt.

HErba lanaria ouibus ieiunis data lactis abũdãtiam facit ęq; nota lactoris uulgo eſt plena lactis: quod deguſtatum uomitiones concitat Eandẽ hanc aliqui eſſe dicunt: & alii ſimilem illi quam militarem uocant: quoniã uulnus ferro factum nullum non iter dies .v. ſanat ex oleo impoſita. Celebratur autẽ & a gręcis ſtratiotis. Eſt & ea in egypto tãtum & iundatione nili naſcitur aizo ſimilis in maiora haber & folia Refrigerat mire & uulnera ſanat ex aceto illita. Item ignes ſacros & ſuppurationes & ſanguinẽ qnoq; qui defluit a renibus pota cum ture maſculo mirifice ſiſtit.

HErba in capite ſtatuae nata collecta alicuius in ueſtis panno & illigata in lino ruffo capitis dolorem cõfeſti ſedare tradit.

HErba quęcunq; e riuis aut fluminibus ante ſolis ortum collecta ita ut nemo colligentem uideat contra tertianas alligata brachio leuo ita ut ęger quid ſit illud ignor & tertianas arcere tradit.

LIngua herba naſcitur circa fontes. Radix eius combuſta & trita cum adipe ſuis adiicitur ut nigra fiat & ſterilis allopetias emendat unguentium in ſole.

CRibro in limite abiecto herbę intus extantes decerptę adalligatęq; grauidis partus accelerant.

HErba quae gignitur ſupra fimeta ruris contra anginas efficacissime poll & ex aqua pota.

HErba iuxta quam Canes urinam fundunt euulſa ne ferro attingatur luxatis celerrime medetur. Rũbotinum arborem demonſtrauimus inter arbuſta.

IVxta hanc uiduam uite naſcitur herba quam galli rhodoram uocant Caulem habet uirgę ficulneę modo geniculatum folia urticę in medio exalbida eadem procedente tempore tota rubentia florẽ argenteum prięcipua contra tumores feruoresq; & collectiones Cum axungia uero ueteri tuſa Ita ut ferro non attigatur: qui punctus ẽ deſpuat ad ſuam dexteram ter Nam efficatius remedium eſſe aiunt: ſi tres triũ nationum homines pungant dextrorſus.

HErba impia uocatur in cana roris marini aſpectu tyrſi modo iueſtita atq; capitata. Inde alii ramuli aſſurgunt ſua capitula gerentes. Ob id impiam appellauere Quoniam liberi ſuper parentem excellant. Alii potius ita appellatam: quoniã nullũ animal quod eam attigat exiſtimatur uiuere hęc inter duos lapides trita fertur prięcipua aduerſus anginas ſucco lacte & uino admixto. Mirum tradit nunq̃ eo morbo tentari qui guſtauerit. Itaq; ſubtus dari qui medicamentum id noluerunt aut regio morbo Interim ſunt qui auium nidis inſeri aliquid ex ea putãt. Atq; ita non ſtrãgulari pullos auidius deuorantes.

VEneris pectinem appellant a ſimilitudine pectinum: cuius radix cũ malua tuſa omia corpori ifixa extrahit ueternoq; liberãt.

EXedum uocatur nodia herba coriariorum officinis ea inlaris eſt aliis aliisq; nominibus. Efficacissimã aduerſus ſcorpionem eſſe potã uino aut poſta repto

THylantropos herbam greci appellant naſuche: quoniã ueſtibus adhareſcat. Ex hac corona ipoſita capitis dolores ſedantur.

EAm quę Canaria appellatur lappa cum plantagine & millefolio trita ex uino Carcinomata ſanat ternis diebus ſuluta. Medetur & ſub iis effoſſa ſine ferro &

addita incolumem poturis uel ex lacte & uino. Quidam adiiciunt & effodientem dicere oportere hęc est herba Argemon: quam minerua reperiit subiis remedium qui de illa gustauerit.

TOrdilon alii semen silis esse dixerunt. Alii herbam per se quam & syreon uocauerunt neq; aliud de ea proditum inuenio q̃ in montibus nasci. Combustam potu ciere mēses & pectoris excreationes efficatiore etiānum radice succo eius ternis obolis hausto renes sanari. Addi radicem eius & in malagmata.

GRamen ipsum iter herbas uulgatissimū geniculatis serpit iternodiis: crebroq; ab his & ex Cacumine nouas radices spargit folia eius in reliquo orbe in exilitatem fastigantur. In parnaso tātum hederacea ea spetie densius q̃ usq̃ fruticāti flore odorato candidoq; Iumētis herba non alia gratior siue uiridis siue in feno siccata Tū dicit aspersa aqua succūq; eius in parnaso excipi tradunt propter ubertatē. Dulcis hic est i uicem eius in reliqua parte teraz succedit. Decoctum ad uulnera cōglutinanda quod & ipsa herba tusa prestat tueturq; ab iflamationibus placat decocto adiicitur uinum ac mel. Ab aliquibus & turis & piperis myrrheq; tertię portiones turfusq; decoquit in creo uase ad dentium dolores & epiphoras. Radix decocta in uino torminibus medetur & urinę difficultatibus ulceribusq; uessicę. Calculos frangit. Semen uehementius urinam impellit. Aluum uomitionesq; sistit. Priuatim autem draconum morsibus auxiliatur. Sunt qui genicula nouē uel unius uel e duabus tribus ue herbis ad hunc articulorum numerum inuolui lana nigra succida iubeant ad remedia strumę panozue. Ieiunum debere esse qui colligat Ita ire ī domum absentis cui medeatur superuenientiq; ter dicere ieiuno Ieiunium medicamentum dare atq; ita adalligare triduoq; id facere. Quod e graminum genere septem iternodia habet efficacissima capiti contra dolores adalligatur. Quidā propter uessicę cruciatus decoctum ex uino gramen ad dimidias a balneis bibi iubent Sunt qui & aculeatū gramē uocent trium generum cum in Cacumine aculei sunt plurimum quini dactilum uocāt hos conuolutos naribus iserunt extrahuntq; sanguinis ciendi gratia Altero quod ē Azio simile ad paronichia & pterigia unguium & cum Caro unguibus increuerit utunt cū axungia. Ideo dactylon appellantes quia digitis medeatur. Tertium genus dactili: sed tenuis Nascitur in parietinis: aut tegulis huic caustica uis est. Sistit ulcera quae serpunt. Gramē capiti circumdatum sanguinis e naribus fluctiones sistit. Camelos necare traditur in babylonis regione Id quod iuxta uias nascitur.

NEc feno greco minor auctoritas: quod telin uocant alii carphos aliqui buceros alii egoceros: quoniam corniculis semē est simile nos silicion quomodo sereret suo loco docuimus. Vis eius siccare mollire dissoluere: Succus decocti feminaz pluribus malis subuenit: siue duritia: siue tumor: siue cōtractiones sint uuluę quę fouentur i sidūt. Infusum quoq; prodest. Furfures in facie emēdat Spleni addito uitro decoctū & impositum medetur. Item ex aceto sic & iocineri decoctum. Dyocles difficile parientibus semē eius dedit acetabuli mēsura tritum in. viiii. cyatis sapę: aut tertias ptes si biberint Deinde calidę lauarētur & in balneo sudātibus dimidium ex relicto iterū dedit. Mox a balneo reliquū pro summo auxilio farinam feni cum ordeo aut lini semine decoctum aqua mulsa contra uuluę cruciatus subiecit. Itemq; īposuit. Imo uētri lepras lentigines sulpburis pari portione mixta farina curauit. Nitro āte prępata cute sepius die illiniens pungiq; prohibēt. Theodorus foeno miscuit quartam partē purgati nasturtii acerrimo aceto addi ad lepras thymon semē feni acetabuli dimidii mensura cum sapę & aquę. viiii. cyatis ad menses ciendos dedit potu. Nec dubitatur quin decoctū eius utilissimū sit uuluis interraneisq; exulceratis: sicuti semē articulis atq; prękordiis. Si uero cum malua decoquatur postea addito mulso potus ante cętera

nuluis Interraneisq; laudatur. Quippe cum uapor quoq; decocti plurimum prosit. Alarumq; etiam graueolentiã decoctum fęni semẽ emendat. Farina prurigines capitis furfuresq; cũ uino & uitro celeriter tollit. In hydrolomelite autem decocta addita axungia genitalibus medetur. Item pano parotidi podagrę chiragrę articulis. Carnibus quę recedunt ab ossibus. Aceto uero subacta luxatis illinitur & lieni. Decocta in aceto & melle tãtum carcinomata subacta ex uino purgat mox addito melle psanat Sumitur & sorbitio e farina ad pectus exulceratum longeq; tusum diu decoquitur. Donec amaritudo desinat: postea mel additur. Nũc ipsa claritas herbarum dicetur.

IPSA QVAE NVNC DICETVR HERBARVM claritas medicinę tantum gignentes ea tellure in admirationem Curę priscorum: diligẽtięq; animum agit. nihil ergo ĩtẽtatum inexpertumq; illis fuit nihil deinde occultatum quod nõ prodesse posteris uellent. At nos elaborata his abscõdere atq; supprimere cupimus & fraudare uitam alienis bonis. Ita certe recondunt qui pauca aliqua nouere inuidentes aliis & neminẽ docere in auctoritatẽ scientię est ab excogitãdi nouis ac iuuãda uita tãtum mores absunt. Summumq; opus ĩgenioꝝ diu iam hoc fuit ut intra unum quẽq; recte facta ueterum perirent. At hercule singula inuenta quosdam deorum numero addidere: omnium utiq; uitam clariorem fecere cognominibus herbarum tam benigne gratiã memoria referente. Non ęque hęc cura eoꝝ mira: sed in his quę fatu blandiuntur aut cibo inuitant Culmina quoq; mõtiũ in uia & solitudines abditas omnisq; terrę fibras scrutati inuenere quid quaeq; radix poller& ad quos usus herbarum folia ptinerent etiam quadrupedum pabulo intacta ad salutis usus uertentes.

MInus hoc q par erat nostri celebrauere omnium utilitatum & uirtutũ rapacissimi. Primusq; & diu solus idem ille M. Cato omnium bonarum artium magister paucis dumtaxat attigit: boum etiam medicamina non omissa. Post eum unus illustrium tentauit. C. Valgius eruditione spectatus ĩperfecto uolumine ad diuum augustum inchoato etiã prefatione religiosa ut omnibus malis buãnis illius potissiũm principis semper mederetur maiestas ante condiderat solus apud nos quod equidẽ in ueniam pompeius leneus magni pompeii libertus Quo primum tempore hanc scientiam ad nostros peruenisse animaduerto. Nanq; mitridates maximus sua aetate regum quem debellauit Pompeius omnium ante se genitorum diligẽtissimus uitae fuisse argumẽtis pręterq̃ fama ĩtelligit̃ uni ei excogitatum quotidie uenenũ bibere pręsumptis remediis ut cõsuetudine ipsa inoxium fier& primo ĩuenta genera Antidoti ex quibus unum etiã nomẽ eius retin&. Illius iuentum sanguinẽ anatũ põticoꝝ miscere antidotis: quoniam ueneno uiuerent. Ad illum asclepiadis medendi arte clari uolumina composita extãt. Cũ solicitatus ex urbe roma pręcepta pro se mitter& illum solum mortalium Mitridatẽ. xxii. linguis locutum certũ est: nec subiectis gẽtibus ullum hominẽ per ĩterpretem appellatum ab eo annis. lvi. quibus regnauit. Is ergo in reliqua ingenii magnitudine medicinę peculiariter curiosus & ab omnibus subiectis qui fuere pars magna terrarũ singula exquirens scrinium Cõmentationũ barũ & exemplaria effectusq; in archiuis suis reliquit. Pompeius autem omni regia pręda potitus transferre ea sermone nostro libertum suum leneũ grammaticae artis peritum iussit: uitęq; ita profuit nõ minus q̃ reip. victoria illa.

PRęter hos gręci auctores medicię ꝓdidere quos suis locis dixiũs. Ex his crateuas dionysius metrodorus ratiõe blandissiã sed qua nihil pene aliud q̃ difficultas rei intelligatur. Pinxere nãq; effigies herbarũ atq; subscripsere effectus uerum & pictura fallax est ex coloribus tã numerosis prǫsertim in emulatione naturę multũq; degenerat transcribentium sors uatia prǫterea parum est singulas earum ętates pingi cũ quadriptitis uarietatibus anni faciem mutẽt. Quare caeteri sermone eas tradidere Aliqui ne effigię quidem indicata & nudis plerũq; nominibus defuncti quoniam satis uidebat̃ potestates uimq; demonstrare quęrere uolẽtibus: nec ẽ difficile cogitu nobis certe exceptis admodum paucis contingit reliquas contempari scientia ãtonii castoris cui summa auctoritas erat in ea arte nostro aeuo uisendo ortulo eius in quo plurimas alebat centessimũ ętatis annum excedens nullũ corporis malum expertus ac ne aetatis quidem meõria aut uigore concussis. Neq; aliud mirata magis ãtiquitas reperitur inuenta iampridem ratio est praenuntians horas non modo dies ac noctes solis luna eq; defectum. Dura tamen tradita persuasio i magna parte uulgi uenefiis & herbis id cogi: eamq; unã foeminarũ scientia prǫualere: certe quid nõ repleuere fabulae colchis medeę aliaq; in primisq; italia cricedius etiam ascripta. Vnde arbitror natum ut aeschilus e uetustissimis in poetica re refertam italiam herbarũ potentia proder & multiq; circeios ubi habitauit illa in magno argumento etiam nunc durãte in marsis a filia eius orta gente quos esse domitores serpentiũ constat homerus qdẽ primus doctrinarũ & antiquitatis parens in multis alias i admiratione circe gloriam herbarum aegypto tribuit cum etiam tum quę rigatur ęgyptus illa non esset postea fluminis limo inuecta herbas certe aegyptus ab regis uxore traditas suę helene plurimas narrat. ac nobile illud denephentes oblitione tristicię ueniamq; afferens & ab helena utiq; omnibus mortalibus propinandum primus autem omnium quos memoria nouit orpheus de his herbis curiosius aliqua prodidit post eum museus & hesiodus polium herbã iquãtũ mirati sunt diximus orpheus et hesiodus suffustiẽs commẽdauere homerus & alias nominatim herbas celebrat quas suis locis dicemus ab eo pythagoras clarus sapientia & primus uolumẽ de effectu earũ composuit apollĩ aesculapio in totum diis immortalibus inuentione & origine assignãta. Composuit & democritus ambo peragratis perfidis arabię aethiopię ęgyptiq; magis adeoq; hęc attonita antiquitas fuit ut affirmauerit etiam incredibilia dictu. Xanthus historiarũ auctor in prima earũ tradidit occisum draconis catulum reuocatum ad uitam a parẽte herba quam balim nominat eademq; thylonem quem draco occiderat restitutum saluti & iuba in arabia herba reuocatum ad uitam hominem tradit uixit democritus credidit theophrastus esse herbam cuius contactu illata ab alice quam retulimus exulir & cimeris a pastoribus arbori adactus quae etiam si fide carent admirationẽ tamẽ implent coguntq; cõfiteri multum esse quod uero superfit inde & plerosq; ita uideo existimare nihil nõ herbarũ ui effici posse sed plurimarũ uires esse incognitas. Quorũ in numero fuit herophilus clarus medicina a quo ferũt dictũ quasdam fortassis etiã calcatas prodesse obseruatum certe est inflamari uulnera ac morbos supuentu eorũ q pedibus iter confecerint. Haec erat ãtiqua medicina quę tota migrabat in gręcię linguas.

SEd quare nunc non plures noscant̃ cause. Nisi siquidẽ eas agrestes litterarũq; ignari experiunt̃ utpote qui soli inter illas uiuãt prǫterea securitas quęrendi ea obuia est medicorũ turba multis etiam inuentis nomina desunt sicut illi quã retulimus in frugũ cura scimusq; defossã i ãgulis segetis prestare ne qua uel intret turpissima causa raritatis quod etiã qui sciunt demonstrare nolunt tanq̃ ipsis perituri sit quod tradiderint aliis.

ACcedit ratio inuentionis anceps quippe etiam in repertis alias inuenit casus alias ut uere dixerim deus. Insanabile ad bosce annos fuit rabidi canis morsus

pauoremq; aque potusq; omnis afferens odium. Nuper cuiusdam militantis in pre-
torio mater uidit in quiete ut radicem rosę siluestris quam cynorbodon uocant blā-
ditam sibi aspectu pridie in fructeto mitter& folio bibendam in lusitania gerebat
hispanię proxima parte casuq; accidit ut milite a morsu canis incipiente aquas expa-
uescere superueniret epistola orantis ut parer& religioni. Seruatusq; est ex insperato
postea quisquis auxiliū simile tentauit. Alias apud auctores cynorbodi una medicia
erat spongiolę quę in medius spinis eius nascit cinere cū melle allopetias capitis ex-
pleri. In eadem puintia cognoui in agro hospitis nuper ibi repertū dracunculū ap-
pellatum caulem pollicali crassitudine uersi coloribus uiperarū maculis quā ferebat
contra omnium morsus esse remedio. Alius ē quem nos in priore uolumine eiusdē
nominis diximus: sed huic alia figura aliudq; miraculum exhaerentis e terra ad pri-
mas serpentium uernationes bipedali fere altitudine. Rursusq; cum isdem in terra
condētis nec occultato eo appar& serpēs uel hoc per se satis officioso naturę munere
si tantum prēmoner& tēpusq; foridis demōstraret.

Nec bestiarū solum ad nocendum scelera sunt sed interi aquarū quoq; ac locorū
in germania trans rhenum castris a germanico caesare promotis maritimo tractu sōs
erat aquę dulcis solus qua pota intra bienniū dentes deciderent compagesq; igeibus
soluerent. Stomachachen medici uocabant & scelo torbemam. Et si malo repta au-
xilio est herba quae appellat britannica non neruis modo & oris malis salutaris. Sed
contra anginas quoque & serpentes folia habet oblonga nigra & radicem nigram
Succus eius exprimitur & ex radice florem iubones uocant qui collectus prius quā
tonitrua audiantur & deuoratus securos in totum & fida qua castra nostra erāt reddi-
dit mirorq; nominis causam nisi forte confinis oceano britanniq; ueluti propinquae
dicauere. Non enim inde appellatam eam quoniam ibi plurima nasceretur certum ē
etiā cum britannia libera fuit quidem & hic quondam ambitus nominibus suis eas
adoptandi ut docebimus fecisse reges ut res tanta debeatur herbam inuenire uitam
iuuare nunc fortassis creder& aliquis cum hęc nostra fruida quoq; existimētur adeo
delitiis sordent etiam quae ad salutem pertinent. Auctores tamen quarū inueniunt
In primis celebrari par est effectu earum digestio in genera morborū qua quidem i
reputatione misere sortis humanae subit & prēter fortuita casusq; & noua omis hora
excogitat ad milia morborū singulis mortalium timenda. Qui grauissima ex his sūt
discernere stultitia prope uideri possit cum suus cuiq; ad prēsens quisq; atrocissimus
uideatur. Et hoc tamen indicauere experimenta asperrimos cruciatus esse calculorū
a stillicidio uesicę proximum stomachi tertium eorū quę in capite doleant. Non ab
alio fere morte concitam a grēcis & noxias herbas demonstratas miror equidem nec
uenenorū tantum quoniam ea conditio ut mori plerūq; optimus portus sit tradatq;
uarro seruium clodium equitem romanum magnitudine doloris in podagra coactū
ueneno crura perunxisse & postea caruisse sensu omnęque quam dolorem in ea pte
corporis sed que fuit uenia monstrandi qua mētes soluerent partus elideret multaq;
similia. Ego nec abortiua dico ac ne amatoria quidem. Memoro lucullū imperatorē
clarissimū amatorio perisse nec alia magica portenta nisi ubi cauenda sunt aut coar-
guenda. In primis fide eorum damnata satis opere fuit. Abundeq; prestitum uitae
salutares dixisse ac postea inuenta.

Clarissima herbarum est homero teste quam uocari disputat moly et inuentionē
eius mercurio assignat. Contraq; summa ueneficia demonstrationē nasci eam
hodie circa pheneū & in cyllene archadię tradunt spetie illa homerica radice rotūda
nigraq; magnitudine cappari folio silę effodi autem difficulter grēci auctores florē
eius luteū pinxere. Cum homerus candidum scripserit. Inuēi e peritis herbarū me-
dicis qui & in italia nasci eam dicer& afferriq; campania mihi aliquot diebus effossas

inter difficultates saxeas radicis.xxx.pedes longę.Ac ne sic quidē solidę & abruptę. Ab ea maxima herbę auctoritas est quamdodecaton uocāt omnium deoꝝ maiestatē In aqua pota omnibus morbis mederi tradunt.Folia eius.vii.lactucis similiā exeunt a lutea radice.

VEtustissima iuentu peonia est: nomēq; auctoris retinet: quā quidā pendorobō appellāt Alii glytiodenam. Nam hęc quod difficultas est quod eadē aliter alibi nuncupatur.Nascitur opacis montibus caule iter folia digitoꝝ quattuor aut.v.ferēte in Cacumine ueluti grecas nuces.iiii.aut.v.Inē his semē copiosum rubrum nigrūq; hęc medetur & fauonoꝝ in quiete ludibriis prēcipiunt eruere noctu: quoniā si picus martius uideat tuendo ī oculos impetum faciat.

PAnaces ipso nomine morborum remedia omniū promittit numerosum et diis inuentoribus ascriptum unū quippe asclepion cognominatur quoniam is filiā panacem appellauit.Sulcus est coactus ferulae qualem diximus radice multi corticis& salci ac euulsa serobem replerr uario genere frugum religio est: ac terre piamentum ubi & quonam fier& modo aut quale maxime probaretur inter peregrina docuimus Id quod e macedonia affertur butolicon uocant armentatiis ponte erumpentē succū excipientibus hoc celeriime euanescit.Et in aliis autem generibus improbat maxiē nigrum aut molle id argumento est cera adulteratum.Alterū genus heracleon uocāt & ab hercule inuentū tradūt.Alii origanum heracleoticum silueſtre:quoniā origanō est simile radice inutili. De origano diximus. Tertium panaces genus chironō cognominatur ab inuentore.Folium eius lapato simile magis tamen & hirsutius flos aureus radix parua nascitur pinguibus locis.Huius flos efficacissimus eo quod amplius q̄ supradicto prodest.Quartum genus panaces ab eodem chirone repertum cētaurion cognominatur sed & pharnation in controuersia inuentionis a pharnace rege deductum. Seritur hoc longioribus q̄ caetera foliis & serratis. Radix odorata in umbra siccatur uinoq; gratiam adiicit huius genera duo fecere alterum leuis foliis alterum tenuis.

HEraclion sydereon & ipūm ab hercule inuentum est caule tenui digitorum.iiii. altitudine flore puniceo foliis coriandri iuxta lacus et amnes inuenitur.Omiaq; uulnera ferro illita efficacissime sanat.Est chironis inuentum ampelon quae uocat chironia de qua diximus inter uites sicuti de herba cuius inuentio assignat mineruę

HErculi quoq; eam asseribunt quae appollinaris apud arabas alterum apud grecos uero hyostyaōs appellat plura eius genera unū nigro semiē foliis pene purpureis spinosum & tale nascitur in gallatia uulgare autem candidius est & fruticosius. Alterius papaueris tertii semen trionel semi simile. Sed omnia insaniam gignentia capitisq; uertigines. Quartum genus molle lanuginosum pinguius ceteris cādidi seminis in maritimis nascens.Hoc recepere medici.Item ruffi seminis .Non nunquā autem candidum ruffescit si non ematuruerit improbaturq; & alioquin nullum nisi inaruerit legitur natura uini ideoq; mentem caputq; infestans usus seminis & per se & succo expręsso exprimitur separati & foliis caulibusq; utuntur & radice temeraria ī totum ut arbitror medicina.Quippe etiam foliis constat mētem corrūpi si plura quā .iiii.bibantur. Etiam in uino febrem depelli arbitrabantur & oleum fit ex semine ut diximus quod ipsum auribus infusum tētat mētē mireq; ut cōtra uenenum remedio prodidere his qui id bibissent & ipsum pro remediis adeo nullo omia experiēdi fine ut cogerentur etiam uenena prodesse.

LInorostis siue parthenius a mercurio inuentus ē .Ideo apud grecos herūpora nam multi uocant eam apud nos omēs mercurialem. Duo eius genera masculus &

foemina quae efficatior caule cubitali interdum ramoso cacumine ozimo ãgustiori/
bus foliis geniculis densis alarum cauis multis. Semine in geniculis deprehendẽte
feminae copioso mari iuxta genicula stanti rariori ac breui contortoq; semine soluto
& candido. Folia maribus nigriora feminis candidiora. Radix superuacua pretenuis
Nascunt' in campestribus cultis. Mirꝫ est quod de utroq; genere eorum proditur ut
mares gignant' hunc facere ut feminae illam hoc contigere si a conceptu succus pro/
tinus bibatur in passo inedantur uel conilia decocta ex oleo & sale uel cruda ex aceto
Quidam decoquunt eam ĩ nouo fictili cum helyotropio & duabus aut tribus spicis
donec coquatur: decoctum dari iubent & herbam ipsam in cibo altero die purgatois
mulieribus p triduum quarto die a balneo coire eas hippocrates miris laudibus pre/
dicauit has ad hunc modum adhuc medicorum nemo nouit. Ille eas uuluae cũ mel/
le uel rosaceo uel linino. uel hyrino admouit. Item ad ciendas mẽses secundasq; hoc
idem prestare potu fotuq; dixit. Instillauit auribus stolidis succum coxit cum ueteri
uino albo folia imposuit epiphoris stranguriẹ & uessicis. Decoctum eius dedit cum
myrrha & ture aluo quidem soluendae uel in febri decoquatur. Quantum manus ca/
piat in duobus sextariis ad dimidias bibitur sale & melle admixto nec non cũ ungula
aut galbano decoctum salubrius purgationis causa putauere aliqui utrãq; danda siue
cum malua decoctum toracem purgant bilem detrahunt sed stomachum lẹdũt. Re/
liquos usus dicemus suis locis.

INuenit & achilleam achilles discipulus chironis: qua uulneribus mederetur
quae ob id achilleos uocatur. Hac sanasse thelepon dicitur. Alii primum eruginem
inuenisse utilissimam emplastris: ideoq; pingitur ex cuspide decutiens eam gladio ĩ
uulnus thelepi. Alii utroq; usum medicamento uolunt aliqui & hanc panacem he/
racleam alii syderitem hanc apud nos mille foliam uocant cubitali scapo. Ramosam
minutioribus q̃ foeniculi foliis uestitam ab imo alii quidem fatentur illam uulne/
ribus utilem: sed ueram achilleon esse scapo ceruleo pedali sine ramis ex omni parte
singulis foliis rotundis eleganter uestitã. Alii quadrato caule capitibus marrubii fo/
lio quercus hanc etiam precisos neruos glutinare faciunt.

ALiam syderitim in maceriis nascentem cum teritur: fediodoris etiamnum aliã
simile huic sed candidioribus foliis & pinguioribus tenuioribus cauliculis ĩ uineis
nascentẽ. Aliam ueroquinum cubitorũ ramulis exilibus triangulis folio filicis pe/
diculo longo betae semine omnes uulneribus precipuas nostri eam quẹ est latissiõ
folio scopam regiam uocãt. Medetur anginis succus.

INuenit & teucer eadẽ aetate teucrion: quã quidã bermion uocãt iũcos tenues
folia parua asperis locis austero sapore nunquam florentem neque semẽ gignit me/
detur lienibus constatq; sic inuentũ cum exta super eam proiecta essent fertur adhẹ/
sisse lieni eumq; eximanisse. Ob id a quibusdã splenion uocat' narrantq; sues q radicẽ
eius edunt sine splene inueniri. Quidã ramis isopi surculosam folio fabae eodẽ noie
appellant & colligi cum floreat adhuc iubent. Adeo florere non dubitant: maxiẽq;
ex cilicis & pisidiae montibus laudant.

MElampodis fama diuinationis artibus nota est. Ab hoc appellatur unũ genus
ellebori malampodiõ. Aliq pastorem eodem nomine inuenisse tradunt capras pur/
gari pasto illo animaduertẽtem datoq; lacte earum sanasse parotidas furẽtes. Q̃ obrẽ
de omnibus generibus eius dici simul conuenit. Primum duo sunt candidũ & nigꝫ
hoc radicibus tantum intelligi tradunt pleriq;. Alii folia nigri platani similia sedmi/
nora nigrioraq; & pluribus diuisuris scissa. Alii betae incipientes hẹc quoq; nigriora

& canalium dorso rubescentia utraq; caule palmi ferulaceo bulborũ tunicis cõuoluto radice fimbriata cęparum modo nigro equi boues sues necantur. Itaq; cauent id cum candido uescãtur. Tempestiuum esse tradunt messibus. Plurimum autẽ nascitur in cete monte & optimum uno eius loco circa epyx. Nigrũ ubiq; prouenit: sed melius in helicone: qui mons & alias laudatur herbis. Candidũ probatur cetum secundum ponticum. Tertio loco eleaticum quod in uitibus nasci ferunt. Quartum parnasium quod adulteratur ętolio ex uicino. Nigrum ex his melampodion uocant quo & domos suffuint purgantq; aspergentes se & pecora cum prękatione sollemni. Hoc & religiosius colligitur. Primum enĩ gladio circumscribitur. Deinde qui succisurus est ortum spectat & prękat ut id liceat sibi concedentibus diis facere. Obseruatq; aquilae uolatus fere enim secantibus interẽ & si prope aduolauerit moriturũ illo anno qui succidit augurium est. Nec album facile colligit caput aggrauãs maxiẽ nisi pręsuãt allium & subinde uinum sorbeatur celeriterq; fodiatur. Nigx alii eucimon uocant: alii polytrizon purgat per iferna. Candidum autẽ uomitione causasq; morbox extrahit quondam terribile postea tã promiscuũ ut pleriq; studiorũ gratia ad praeuidẽda acrius cõmentabãtur sępius sumptitauerit Carneadẽ responsurum Zenonis libris Drusum quoq; apud nos tribunum populariũ clarissimum cui ãtẽ omẽs plebs adstans plausit. Optimates uero bellum marsicũ iputauere. Constat hoc medicamento liberatum Comitiali morbo in anticyra ĩsula. Ibi enĩ tutissime summit quoniã ut diximus sessamo id admiscent Italia ueratx uocat. Farina eorum per se & mixta radicula: qua lanas diximus lauari sternutamẽtum facit Ambo quoq; somnum faciunt. Legũtur autẽ tenuissimę radices breuesq; ac uelut decurtatę etiã menam summaq; ẽ crassissima cępis simillimis canibus tãtum datur purgatiois causa. Antiqui radicem Corticemq; carnosissima eligebant quo tenuior eximeretur medulla hanc humidis spongiis optã turgescentẽq; ac in longitudinẽ findebant. Deinde fila in umbra siccabant. His utẽtes nunc ramulos ipsos ab radice quã grauissimi corticis ita dantes. Optimum quod acre gustu feruensq; in frangendo puluerem emittit. Durare eius uim .xxx. ãnis ferunt nigrum medetur paraliticis insaniẽtibus hydropicis dũmodo citra febrim podagris ueteribus articularius morbis tradit albũ & bilem pituitas ex aqua datur ad leniter molliẽdum aluum plurimum dragma una modice. iii. obolis Miscuere aliqui & scamoneam: sed tutius salem ĩ dulcibus datum copiosius piculũ infert. Oculox caliginẽ fotu discutit. Ob id quidam & iunxere trito. Struma suppurata duritias concoquit & purgat. Itẽ fistulas tertio die exemptum uerrucas tollit cũ squama ęris & sandaraca hydropicox uentri impoitur cum farina ordeacea & uino. Pecorũ & iumentorum pituitas sanat surculo per aurem traiecto & postero die eadẽ hora exempto. Scabiem quadrupedum cũ ture & cera baro pice uel cum psillio.

ALbum optimum quod celerrime mouẽt sternutamẽta sed multum terribilius nigro prękipue si quis apparatũ poturox apud antiquos legat contra horrores strangulatus ĩtempestiuas somni uires singultus ĩfinitos aut sternutamẽta stomachi dissolutiones tardiores uomitus aut longiores exiguos aut nimios Quippe alia dare soliti quę cõcitarẽt uomitiones ipsumq; elleborx extraberẽt medicamẽtis aut clisteribus sępe etiam sanguine uenis emisso. Iam uero & cum prospere cedat terribilibus uisu in uariis coloribus uomitionũ & post uomitioẽs obseruationem alui balnearũ dispensatione totius corporis cura antecedẽte. Omia hęc magno terrore & fame. Nãq; tradũt absumi carnes si coquãtur una: sed antiquox uitium erat quod propter hos metus partius dabãt cum celerius erumpat quo largius suminitur. Themision biãs non ãplius dragmas dedit: sequentes & quartanas dedere quare claro erophyli prękoio qui elleborũ fortissimi ducis similitudine ęquabat. Concitatis enim intus omnibus ipsum in primis exire. Prękterea mix iuentu est quod incisum forficulis ut diximus

cribrant. Cortex remaēt hoc inanito medulla cadit hęc in nimia purgatioē data uoīti/
ones sistit. Cauēdū est fęlici quoq; cura ne nubilo detur die: quo impectibiles qppe
cruciatus existunt. Nā estate potius q̄ hyeme dandum. Non est in dubio corpus. vii
diebus ante prępārādum cibis acribus abstinētia uini quarto & tertio die uomitioī/
bus pridie Cęnę abstinētia album & in dulci dat̄. Aptissime uero in lacte aut pulte
Nuper iueire desectis raphanis īserere elleborum rursusq; comprimere raphanos ut
transeat uis atq; lenimēto dare. Reddi post. iiii. fere horas incipit. Totū opus septeis
peragitur horis. Medetur ita morbis Comitialibus ut diximus uertigini melāconi/
cis insanientibus lymphaticis elephantię albę lepris & tetano tremulis podagricis
hydropicis incipiētibusq; tympanicis stomaticis spasticis tynicis scyaticis quartanis
quę aliter nō desinant tussi ueteri iflationibus torminibus redeūtibus uetāt dari sei/
bus & pueris Itē mollibus ac foeminei corporis animaeue exilibus aut teneris & fę/
minis minus q̄ uiris. Itē timidis aut si exulcerata sint prękordia: uel timeant minime
sanguinem excreātibus causans uel lacte: uel faucibus medetur & corporis eruptio/
nibus pituitae cum axungia salsa illitum. Itē suppurationi ueteri mures polenta ad/
mixta necat. Galli sagittas in uenenato elleboro tingunt circumcisoq; uulnere tene/
riorem sentiri Carnem affirmāt Musę quoq; necātur albo trito & cū lacte sparso Eo
dem & ptyriasas emendatur.

IPsi mitridati Cratenas ascripsit: quam mitridatiā uocāt huic folia duo a radice
achanto similia. Caulis inter utraq; sustinens roseum florem. Alteram lenius
scorditin: siue scordion ipsius manu ascriptam magnitudine Cubitali quadrangulo
caule ramosam querne similitudine foliis lanuginosis. Reperitur in ponto campis
pinguibus humidisq; gustus amari. Est & alterius generis latioribus foliis mētastro
similis plurimosq; utraq; ad usus per se & iter alia antidotis.

POlemoniam alii phylecheriam a certamine regum Inuentores appellant Cap/
padoces autē cylodinamuam radice crassa exilibus ramis: quibus in summis corymbi
dependent nigro semine cattero rutę similis nascitur in mortuosis.

EVpatoria quoq; regiam auctoritatē habet caulis lignosi nigricantis hyrsuti cu/
bitalis aliquādo & amplioribus foliis per iteruallā. v. folia ut Canabis per ambitum
incisis quiq; partito nigris & ipsis pluuiosisq; radice superuacua semen dissintericis
in uino potum auxiliatur unice Centaurea curatus dicitur chiron cum hercules ex/
ceptus hospitio pertractanti arma sagitta ei excidisset & in pedem quare aliqui chiroiū
uocant Folia sunt lata & ob longa serrato ambitu densa ab radice caules ternū cubi/
torum geniculati. In his capita ceu papauerꝭ radix uasta ac rubescens tenera fragilisq;
albina cubita madida succo amara cum quadā dulcedine. Nascitur in collibus pingui
solo laudatisssima in archania elide messeniaphoruo eliceo. Et in alpibus uero plu/
rimisq; locis Aliis in locis in litia. Quidam & ex ea litiū faciunt Vis in uulneribus
tāta ut coarescere etiā carnes tradatur si coq̄t̄ simul In usu radix tātū duabus dragmis
bibenda quibus dicetur si febris sit in aqua trita caeteris in uino medetur & obuius
morbis decoctae succus est.

ALterum cētauriū cognomiē lepton minutis foliis quod aliqui libadeon uocāt
quoniam secundū fontes nascitur origani simile āgustioribus & longioribus foliis
angulosę caule paulum alto frutice flore uehemidis radice tenui & superuacua succo
efficax ipsa herba autumno legitur succus e fronde Quidam caules concisos made/
faciunt diebus. xviii. atq; ita exprimunt hoc centaurium nostri fel terrę uocant ,ppter
amaritudinē summā. Galli exacum quoniam omia mala medicamēta potum e cor/
pore exigat per aluum.

TErtia est centauris cognomine triorchis: qui eā secat ray est ut nō uulner& sese hęc succū sanguinē mittit Theophrastus defendi eam impugnariq; colligentes tradit a triorche accipitrum genere a quo & nomen accepit. Imperiti cōfundūt omia hęc & primo generi assignant.

CLimenos a rege herba appellata est hederae foliis ramosa caule inani articulis prącincta odore graui & semine hederę siluestribus & mōtuosis nascens. Quibus morbis pota medeatur dicetur. Sed hic idicandum est dum medeat sterilitatem pota etiam uiris fieri gręci plantagini similē esse dixerūt Caule quadrato foliculis cū semine iter se iplexis uelut i pollipoy cyris & succus autē i usu ui sūma i refrigerādo

GEntianam iuenit gentius Illyrioy rex ubiq; nascentē. In illyrico autem prestātissimam folio fraxini: sed magnitudine lactucę caule tenero pollicis crassitudine cauo & inani & in uallis foliato tritū aliquando radice lenta subnigra sine odore aquosa mōtibus sub alpinis plurima usus in radice & succo. Radicis natura excalefactoria: sed pręgnātibus non bibenda.

INuenit & lismiacus herbam lismiachiam quę ab eo nomen retinet celebrata.

HErasistracto folia hab& salicis uiridia flore purpureū fruticosum ramulis erectis odore acri. Gignitur in aquosis. Vis eius tāta est ut iumētis discordātibus iugo imposita asperitatem cohibeat.

MVlieres quoq; hanc gloriam affectauere: in quibus artemisia uxor mausoli adoptata herba que antea parthenis uocabatur. Sunt qui ab arthemide dea artemesiam cognominatam putāt. quoniā priuati medeatur fęminay malis. Est autē absynthii modo fruticosa maioribus foliis pinguibusq;. Ipsius duo genera. Altera latioribus foliis. Altera tenera tenerioribus & non nisi in maritimis nascens. Sunt qui in mediterraneis eodem noīe appellant simplici caule minutis foliis floris copiosi erūpētes cum uua maturescit odore nō iniucundo quā qdā botbrion alii ambrosiā uocāt. Talis in cappadocia nascitur.

NYmphea nata traditur a nympha celotipia erga herculem mortua: quare hercleon uocant aliqui. Alii rapalona radice caule simili. Ideoq; eos qui biberint causa. xii. diebus coitu genituraq; priuari laudatissima in orthomenia & in marathoē boetii malon uocant & semē edunt. Nascitur in aquosis foliis magnis & in summa aqua & albis ex radice Flore lilio simili cū deflouerit capiti papaueris. In caule siccatur autumno radix nigra i sole siccatur aduersatur & alimini. Est alia nymphea in thessalia amne peneo radice alba capite luteo rosę magnitudiē.

INuenit & paty nostrorum ętatę rex Iuba quā appellauit euphorbiā medici sui fratris nomine & musę a quo Diuum augustum conseruatū idicauimus. Iidē fratres instituere a balneis frigida multa corpora astringi antea non erat mos nisi calida tātum lauari sicut apud homerū etiā iuenimus. Sed Iubę uolumine quoq; extat de ea herba & clay pręconium inuenit eam i mōte athlante spectatur foliis acbantinis Vis tanta est ut uel e longiquo succus excipiatur incisa conto subitur excipulis uentriculo eduo humor lactis uidetur defluere. Siccatur conto sicut euris effigiem hab& qui colligūt clarius uident contra serpētes medetur quacunq; parte percussa uertice icīso & medicamēto addito Ibi getuli qui legum tepido lacte adulterāt sed discernitur igni. Id enim quod sincerum nō ē fastidiēdum odorem hab&: multū infra hunc succum est qui in gallia fit ex herba chamelea granum cocci ferente Fructus armoniaco similis est etiam leni gustu os accensum diu detinens & magis ex interuallo donec fauces quoq; siccet.

CElebrauit & themisso medicus uulgarem herbam plantaginem tanq̄ inuētor

uolumine de ea edito. Duo eius genera minor angustioribus foliis & nigrioribus lingue pecorum simillimis Caule ãguloso in terrã iclinato in pratis nascens. Altera maior foliis laterum modo inclusa quoq; quia septena sunt. Quidã eam heptapleurõ uocauere huius & caulis cubitalis est & napi similis. Nascitur in humidis multo efficatior. Vis mira in siccando densandoque corpore cauterii uicẽ optinẽs. Nulla res ęque sistit fluctiones quas gręci reumatismos uocant.

VIngitur huic buglosos bouis linguę similis cui prącipuum quod in uinum deiecta animi uoluptates auget & uocatur euphrosinũ.

VIngitur & Cynoglosos caninã liguam imitans topiariis operibus gratissima Aiũt ꝙ ea quę tres tyrsos seminis emittit eius radicẽ potam ex aqua ad tertianas ꝓdesse quę quattuor ad quartanas. Est alia similis & quę ferat lappas minutas eius radix pota ex aqua ranis & serpẽtibus aduersatur

ESt & buptalmus similis boum oculis folio fęniculi circa oppida nascens fruticosa caulibus qui & mandunt decocti. Quidam calchiam uocant: hęc cũ erasia flatomata discutit.

INuenere herbas & uniuersę gentes. Scythia primũ eã quae Scythice uocatur contra bocciam nascens prędulcis.

ALiam quoq; utilissimam quam spartaniam uocãt. Magna & ea cõmendatio ꝙ in ore eam habentes famẽ sitimq; non sentiũt.

IDem pręstat apud eosdẽ hyppace dictaq; in equis quoq; eundẽ effectũ habeat. Traduntq; his duabus herbis scythas etiam in duodenos dies durare in fame et siti.

SEmonem thracia inuenit qua ferunt sanguinẽ sisti non aperta modo uena sed etiam prącisa: serpit e terra milio similis foliis asparsis & lanuginosis farcit in nares. Quę in italia nascitur & sanguinẽ eadem alligata sistit.

VEtones in hispania eam quę uetonica dicitur in gallia In italia autẽ serrata a grącis cestros: aut picotropon ante cunctas laudatissima. Exit angulosa caule cubitorũ duum A radice spargẽs folia fere lappaci serrata semine purpureo folia siccantur in farinam plurimos ad usus. Fit & uinũ ex ea & acetum stomacho & claritati oculorũ tantumq; glorię hab& ut domus i qua sita sit tuta existiãtur a piaculis omnibus.

IN eadem hispania inuenta est cantabrica per diui Augusti tẽpora a Cantabris reperta nascitur ubiq; caule uinceo pedali: in quo sunt flosculi oblongi uelut calathi In his semen perq̃ minutum: nec alias defuere hispanię herbis exquirẽdis ut i qbus etiam nunc hodie in numero sit lętiore cõuictu potionẽ egentem herbis mulso additis credidere salubertimã suauissimãq; nec quisq̃ genera earum iã nouit: aut multitudinẽ Numerus tamẽ cõstat in nomine.

NOstra aetas meminit herbam in marsis repertam Nascitur & in equiculis circa uicũ Neuersie: uocatur consiligo Prodest ut demõstrauimus suo loco deploratis in typsi.

INuenit nuper & Seruilius democrates e primis medentium quam appellauit hyberidam q̃q̃ ficto nomine inuẽtioni eius assignato carmiẽ. Nascit maxime circa uetera monumẽta parietinasq; & inculta Itinerum. Flor& super folio nasturtii caule cubitali semine tã paruo ut uix aspici possit. Radici odor nasturtii. Vsus ęstate efficatior & recenti tãtum. Tonditur coxendicibus & articulis omnibus cum axũgia modica. Vtilissima uiris plurimũ quaternis horis foeminis minus dimidio alligata ut deinde in balneum descendatur in calidam & deide & postea oleo ac uino pũgat

corpus diebus q; uicenis iterpositis idē fiat si qua admotio doloris superſit hoc mō Reumatiſmos omnes ſanat occultus iponitur nō i ipā iflamatioē: ſed in minuta.

ANimalia quoq; inuenere herbas In primisq; chelidoniam. hac enī hyrūdines oculis pullorum in nido reſtituuut uiſum: Quidam etiam uolunt erutis oculis. Genera eius duo maior fruticoſo caule folio paſtinacę erratice ampliore ipſa altitudine duum cubitorum colos albicans flos luteus minori folia hederę rotundiora Minus candida ſuccus Croci mordax ſemen papaueris. Florēt aduentu hyrundinū diſceſſu areſcunt. Florētibus ſuccus exprimit̃ & in aereo uaſe cum melle attico leniter Cinere feruēti decoquitur ſingulari remedio Cōtra caligines oculorum. Vtunt̃ per ſe ſucco & in collyriis quę chelidonię uocātur ab ea.

Nueniunt & Canes canariam qua faſtidium uitant: Eamq; in noſtro aſpectu mādunt. Sed ita ut nunq̃ itelligatur quę ſit. Eteni depaſta cernit̃. Notata ē autē hęc animalis huius malignitas in alia herba maior. Percuſſus enim a ſerpēte mederi ſibi dicitur quadam. Sed illam homine inſpectante non decerpit.

SImplicius ceruę monſtrauere elephaboſton de qua diximus. Itē elyxene a partu dictam oſtēdere ut idicauimus dyptamum uulnerate paſtu ſtatī decidentibus telis. Non eſt alibi q̃ in creta ramis prętenue puleio ſimile feruēs & acre guſtu foliis tātū utunt̃. Flos nullus ei aut ſemē aut caulis radix tenuis ac ſuperuacua. Et in creta autē non ſpatioſe naſcitur mireq; a capris expetitur pro eo eſt & pſeudo diptamū multis terris naſcitur folio ſimile ramulis minoribus a quibuſdam condris uocatū mōris effectus ſtatī intelligitur Dictamum enī & mima portione accedit os qui legere eam in ferula uel harundine condunt pręligantq; ne potentia euaneſcat Sunt qui dicant utranq; naſci multifariam: ſed deteriores in agris pinguibus Verā quidem quibuſdā dyptamum non niſi i aſperis. Eſt & tertium genus dyptamū uocatum: ſed neq; caule neq; effectu ſimile folio ſiſimbri ramis maioribus pręcedente perſuaſione illa qcqd i Creta naſcitur ifinito pręſtare caeteris eiuſdem generis albi genitis proxime quod in parnaſo Alioquī herbiferum eſſe & pellium mōtem in theſſallia & eleterū i euboea & totam arcadiam & lycaoniam. Tradunt arcades quidē nō medicaminibus uti: ſed lacte circa uer quoniā tunc maxiē ſuccis herbę turgeant medicentur q; ubera paſcuis Bibunt autē lac uaccinum quoniā boues omī hora fere ſunt in herbis potētia earum per quadrupedes etiamnum duobus claris exemplis manifeſta fit circa abderam & limitem: qui diomedis uocat̃. Equi paſti iflamāt̃ rabię Circa ponticas uero & aſini.

INter nobiliſſimas ariſtolochię nomē dediſſe grauide uidentur quoniam eſſet Ariſtolecus noſtri malum terrę uocant & quattuor genera eius ſeruant. Vnum tuberibus radicum rotūdis foliis inter maluam & hederam nigrioribus pinguioribuſq; Alteq; maſcula radice longa quattuor digitoq; lōgitudine bacculi craſſitudine. Tertiū longiſſimę tenuitatis uitis nouellę cuius ſit pręcipua uis quę & clematis uocat̃. Ab aliis cretica: omēs colore buxeo caulibus paruis flore purpureo ferūt bacculas paruas uelut cappari. Valēt radice tantū. Eſt & quę piſtolochia uocat̃ quarti generis tenuior q̃ proxime dicta denſę radicis capillamentis uini pleniori craſſitudine hāc quidā polyrizon cognominauit: odor omniū medicatus ſed oblongę radici tenuioriq; gratior. Carnoſi enim eſt corticis unguētis quoque nardinis cōueniens. Naſcunt̃ pinguibus locis & campeſtribus effodere eas meſſibus tēpeſtiuū ita e ſquama terrena iſeruantur. Maxime tamē laudatur pontica & in quocunque genere ponderoſiſſima quęque medicinis aptior rotunda contra ſerpētes oblonga in ſumma tamen gloria eſt & ſi modo a conceptu admota uuluis in carne bibula mares figurat ut traditur. Piſcatores campanię radicem eam quę rotunda eſt uenenum terrę uocant coramque

nobis contusam ímixta calce in mari sparsere Aduolãt pisces cupiditate mira statíq; exanimati fluitant.

QVę polyrizos cognominat̃ Conuulsis contusis ex alto pręcipitatis radice pota ex aqua utilissima esse tradit̃. Semine pleureticis & neruis confirmare excalefacere Eadem & satyriones uero & effectus ususq; dicẽdi sunt. Ordiẽdumq; a maloꝝ omnium pessimo. i. serpentium ictu. Medetur ergo britanica herba panaces omniũ generum radix e uino. Chirone & flos & semen potum illitum ue ex uino & oleo: priuatimq; Cunicula bubula appellatur polymonia uel phyleteris radices dragmis .iiii. in mero. Teucria syderitis. Scordotis ex uino priuatim adangues potę & illitae siue succo siue folio siue decocto. Centaurię maioris radice dragma í uini albi cyatis tribus. Gentiana pręcipue aduersus angues duabus dragmis cum pipere & ruta uini cyatis sex siue uiridis siue sicca. Et lysimathię odorẽ fugiunt serpẽtes. Datur ex uino percussis chelidonia. Morsibus íponitur uetonica pręcipue cui uis tanta perbibetur ut incluse circulo eius serpentes ipsi sese íterimãt flagellando. Datur ad ictus semen eius denarii pondere cum tribus cyatis uini uel farina dragmis tribus sextariq; farię Imponitur cantabrica diptamum aristolochiae radicis dragma in uini emina saepius bibenda prodest & illita ex aceto. Similiter plistolochia quin omnino suspensa supra focum fugat e domibus serpentes.

ARtemonia quoq; radice eius denarii pondere í uini cyatis tribus pota plura de ea conueít dici. Cęterisq; quę primum nomiãbuntur. In eo autẽ genere medẽdi primum conuenit nominari in quo maxime ualebit. Folia hab& ęqualia diuisa apii modo caput in cauliculo papaueris siluestris. Itẽ radicem succum croci colore acrem & acutum. Nascitur in aruis apud nos tria genera eius faciunt. Et ideo demũ ꝓbãt cuius radix tus reddeat.

AGaricon ut fungus nascitur in arboribus circa bosforũ colore candido. Datur obolis .iiii. cõtritum cum binis cyatis aceti mulsi Id quod in gallia nascitur ífirmus habetur pręterea mas spissior amariorq; hic & capitis dolores facit Fęmina solutior in ítitio gustus dulcis: mox in amaritudinẽ transit. Ecbyos utriusq; generis pulegio similis foliis coronata dragmis duabus & uini cyatis .iiii. Itẽ altera. quę lanugíe distinguũtur spinosa: cui & capitula uiperę similia sunt hęc ex uino & aceto. Quidã ethion personatam uocant: cuius folio nullum est latius grandes lappas ferẽtẽ huius radicem decoctam ex aceto dant potui hyosciamum contusum cum foliis ex uino datur peculiariter contra aspidas.

NVlla tamẽ romanę nobilitatis plus hab& q̃ hyerabotamẽ aliqui aristereon nrí uerbenam uocant. Hęc est quam legatos ferre ad hostes ídicauimus hac iouis mẽsa uerritur domus purgãtur lustrãturq;. Genera eius duo sunt foliosa quam fęminã putãt mascarioribus foliis. Rami utriusq; plures tenues cubitales ãgulosi. Folia miora q̃ quercus angustioraq; diuisuris maioribus flos glaucus. Radix longa tenuis. Nascit̃ ubiq; in planis aquosis: quidã non distíguunt & omnino unum genus faciunt: quoniam utraq; eosdẽ effectus habeat. Vtraq; sortiũtur galli & pręcinunt responsa. Sed magi utiq; circa hanc ísaniunt hanc perũctos impetrari quod uelint febres abigere amicicias cõciliare nulliq; nõ morbo mederi colligi debere circa canis ortũ Ita ne luna aut sol conspiciatur. Fauis ante & melle terrę ad piamẽtum datis circũscriptam ferro effodi sinistra manu & in sublime tolli siccari in ũbra separati folia caulẽ radicẽ aiuntq; si aqua spargatur triclinium qua maduerit lętiores conuictus fieri aduersus Aduersus serpẽtes conteritur ex uino.

ESt similis uerbasco herba quę sępe fallit pro eo capta foliis minus candidis cauliculis pluribus flore luteo: hęc abiecta blactas in se cõtrahit. Ideoq; Romę blactariã

uocant. Molemonium succum lacteum mittit cōcrescentem gummi modo humidis locis Datur denarii pondus ī uino.

QVinq; folium nulli ignotum est cum etiam fraga gignēdo cōmedatur. Graeci uocant penthapedes: siue camelezeon: siue penthaphylon cū effoditur rubrā radicem hab& hęc inarescens nigrescit & angulosa fit. Nomē a numero foliorū & ipā herba incipit & desinit cum uite Adhibetur & purgandis domibus aduersus serpētes Bibitur & eius radix quae spargamon uocatur ex uino albo.

DAuci genera quattuor fecit Petronius diodotus quae prosequi nihil attin& cū sint differentię duae probatissimę in Creta mox in achaya & ubicunq; in siccis ubiq; nati foeniculi similitudine candidioribus foliis & minoribus hirsutisq; caule pedali recto radici suauissimi gustus & odoris hęc in saxosis nascitur meridianis. Reliqua genera ubiq; nascuntur terrenis collibusq; limitibusq; nec nisi pingui solo foliis Coriandri caule cubitali capitibus rotundis sępe pluribusq̄ ternis radice lignosa & cū in aruerit superuacua semen eius Cumino simile prioris milio. Album acre odoratum omnibus & feruens: secundumq; priore uehemētius est. Ideoq; parce sumi debet. Si iam maxime tertium genus facere libeat. Est staphylino simile. quod pastinacam erraticam appellant. Semine oblongo radice dulci. Omnia hęc & hyeme & estate sunt intacta quadrupedi nisi post abortus. Ex aliis usus fęminis ex Creta radicis dulcis & magis ad serpentes bibitur e uino dragma una Datur & quadrupedibus percussis.

THeuromarcha alia quam magica & in nostro orbe nascitur fruticosa cū foliis uiridibus flore roseo serpentes necat cuicunq; admota fuerit & hęc torporem affert persolidata: quam nemo ignorat Graeci arcion uocant. Folia habet maiora etiā Cucurbitis & hirsutiora nigrioraq; & crassiora radicem albam & grande hęc ex uino bibitur denariorum duum pondere.

ITem cyclamini radix contra serpentes omnes. Folia hab& minora q̄ hedera nigrioraq; & tenuiora sine angulis in quibus albicant macule Caule exiguo mane floribus purpureis radice lata ut rapum uideri possit cortice nigro nascitur in ūbrosis a nostris tuber terrae uocatur. In omnibus ferenda domibus Si uerum est ubi sata sit nihil nocere mala medicamēta. Amuleum uocant: narrantq; ebrietatem representari addita in uinū radix & siccata syllę modo concisa reponit Decoquitur eadē ad crassitudinem mellis Suum tamē uenenum ei est. Tradūtq; si pregnas radicem eam trāsgrediatur abortum fieri. Est & altera cyclaminos cognomine Cyllanthemos geniculatis caulibus superuacuis a priore distans circa arbores se uoluens acinis hedere: sed mollibus flore cādido spetioso radice superuacua acini tātum in usu gustu acre sed lenti Siccātur in umbra tusiq; diuidūtur in pastillos. Mihi & tertia cyclaminos demonstrata est cognomine chamechisos uno omnino folio radice ramosa qua pisces necantur.

SEd inter prima celebrat̄ peucedanus laudatissima in arcadia. Mox samothratię caulis & tenuis lōgus foeniculo similis iuxta terrā foliosus radice nigra crassa graui odore succosa gignitur in mōtibus opacis: Fodit exitu autumni Placent tenerrimę: & altissimę radices hęc concidantur in quaternos digitos: osseis cultellis fundūtq; succum in umbra capite prius: et naribus: rosaceo perūctis ne uertigo sentiatur. Et alius succus inuenitur caulibus adhęrens incisisq; manat probatur e crassitudine mellea colore ruffo odore suauiter graui. Feruens gustu hoc ī usu & radix & decoctū eius pluribus medicamētis succo tamē efficacissimo qui resoluitur amaris amigdalis aut ruta bibiturq; contra serpentes & ex oleo perunctos tuetur.

EBuli quoq; quam nemo ignorat fumo fugantur ſerpentes priuatí aduerſatur ſcorpionibus polimenię radix uel alligata tatum. Item phalangio a cęteris minoribus uenenatis ſcorpioibus ariſtologia agaricum obolis quattuor in uini mixti cyatis totidē uerbenaca & phalāgio cum uino aut poſca. Item quiq; folium daucum.

VErbaſcum grēci phylamon uocant. Generat hab& prima duo albū in quo mas itelligitur. Alteꝫ nigrum in quo fęmina. Tertiū genus non niſi in ſiluis inuenitur. Sunt folia braſſicę latiora piloſa caulis erectus cubitali amplior. Semē nigrum iutile Radix una craſſitudine digiti. Naſcunt in campeſtribus ſilueſtri folia Alelisphacra alta ramis lignoſis.

SVnt & plomides duo birſuti rotūdis foliis ternis aut cumplurimū quaternis humiles. Tertia lienitis uocatur: ab aliis gualı foliis ternis aut complurimum quaternis craſſis pinguibusq; ad lucernatū lumina aptis. Aiunt in foliis eius quem fęminam diximus ficus omnino non putreſcere. Diſtingui genera hęc pene ſupuacuum eſt cum ſint omnia eiuſdē effectus contra ſcorpiones bibitur radix cum ruta ex aq̄ magna amaritudine: ſed effectu pari.

HHeligonon herba ab aliis ſcorpion uocat propter ſimilitudinē radicis: cuius tactu moriuntur ſcorpiones. Ita ſuccus contra eorū ictus bibitur. Scorpionem mortuum ſi quis elleboro candido liniat reuiuiſcere aiunt.

THeligonus omnem quadrupedē necat impoſita uerēdis radice. Folio quidem intra eundem diem quod eſt ſimile cyclamino Ipſa geniculata naſcit in opacis ſcorpionibus aduerſatur & betonicae ſuccus ac plantaginis.

SVnt & ranis uenena: rubetinis maximis. Vidimusq; pſyllos in certamiē patis cauſa defectis admittentes octore etiā quā aſpidum pernicie. Auxiliatur phryſion in uino pota. Aliqui eneuram appellāt: alii potireton floribus paruis radicibus multis neruoſis bene olentibus.

ITem alcima: quam alii damaſion: alii lyron appellant folia plātaginis niſi āguſtiora eſſent & magis laciniosa connexaq; in terrā. Alias etiam uenoſa ſimiliter caule ſimpliciter tenui cubitali capite tyrſi radicibus denſis tenuibus ut ueratri nigri acribus odoratis pinguibus naſcitur in aquoſis. Alteꝫ genus eiuſdē i ſiluis nigrius maioribus foliis uſus in radice utriuſq; aduerſus ranas & lepores maximos dragmę pondere in uini potum lepori marino aduerſatur & cyclaminos uenenī uim Canis quoq; rabidi morſus habent. Cōtra quos erit cynorodum de quo diximus plātago ad omnes beſtiarum morſus pota atque illita betonica ex mero uetere.

EEriſtereos uocatur herba caule alto foliato Cacumine in alios caules ſe ſpgens columbis adinodum familiaris. Vnde & nomem hanc habentis negant latrari a caibus proxima his malis uenena ſunt quę ſibim& ipſi homines excogitant. Cōtra hęc omnia magicasq; artes erit primum illud homericum moly. Dein mithridatia & ſcordotim & cētauriū potu omnia mala medicamēta exigi p aluū.

BEtonicę ſemen in mulſo aut paſſo uel farina dragma in uini ueteris cyatis.iiii. uomere cogēdi atq; iteꝫ bibere his qui quotidie guſtēt eā nulla nocitura mala medicamēta tradunt poto ueneno.

ARriſtolochia ſubueit eadem menſura qua contra ſerpentes.

QVinq; folia ſuccus agaricū poſtq̄ uomerit denarii pōdere ex aquae mulſę cyatis tribus.

ANthirinum uocatur siue peraminõ siliginis agri similе lino radice nulla flore hyacynti semiẽ uitulinario. Ex hoc perunctos uenustiores fieri: nec ullo malo medicamẽto lędi possunt: aut si quis in brachiali habeat arbitrãtur magi.

SImiliter quã eupliam uocant tradunt eaq; perunctos cõmendatiores esse fame.

ARtemisiam quoq; secum habẽtibus negant nocere mala medicamẽta ne bestiã ullam ne sole quidẽ Bibitur & hęc ex uino aduersus opium algam priuatim potens & radix eius pota aduersus ranas.

PEricarpũ bulbi genus est. Duę eius species cortice rubro: alteq; nigro papaueri simile sed uis maior q̃ priori. Vtriq; autẽ excalefaciendo. Ideo contra cicutam datur contra quam & tus & panaces chironium pręcipue hoc & cõtra fungos. Verũ et generati mẽbratiq; singulis corpoq; morbis remedia subtexemus orsi a capite allopetias emẽdat nymphę lacitę radix si uuę tritę illiniantur.

POlytria distat a callitrice quod iuncos albos hab& folia plura maioraq; frutice quoq; maior & defluentẽ capillum cõfirmat & densat.

ITem ligata circa fontes nascens cuius radix admixta conbusta terit̃ cum adipe suis nigrę. Id quoq; excipitur ut eius suisq; nunq̃ peperit. Sol deinde plurimũ cõfert in lite. Similis usus est cyclamini radicis prurigine uetetri radix tollit ĩ oleo decocta uel in aqua capitis dolori medetur. Panacis omniũ geneq; radix in oleo contrita.

ARistolochia byberis alligata hora uel diutius si pati possit comitante balnei usu medetur & claudicum: purgat autẽ cyclaminos cum melle in nares addita & ulcera capitis sanat illita medetur & peristereos.

HAlcalla siue leantice uocat̃ semen margaritis minutis simile depẽdens iter folia grandia in montibus fere huius genera xv. in oleo macerant̃ atq; ita aduerso capillo caput ungitur.

FIt & ex callitrice sternumentũ. Folia sunt lenticulę caules nucis tenuissimis radice minima. Nascitur opacis & humidis gustatu feruẽs.

HYsopum in oleo contritũ ptyriasi restitit prurigini in capite. Est autẽ optimũ cilicium e tauro monte. Deide pamphilium & zimirneũ stomacho cõtritum purgat cum fico sumptũ per inferna uomitionibus putãt & serpentiũ ictibus aduersari tritum cum melle & sale & cumino.

COnchitis non ut plerq; existimauerũt eadẽ est quę & hyphyon aut phasgamõ q̃q̃ cuspidi similis semine hab& eni folia porri rubentia ad radicẽ & plura q̃ in caule capitula personis comicis similia quã ex hęrẽtibus linguam radicibus pręlõgis nascitur in siticẽtibus.

EDiuerso xiphyon & phasgamon in humidis cũ primũ exit gladii prębet speciẽ caule duum cubitoq; radice ad nucis auellanę figuram fimbriata: quã effodi ãte messes oport& siccari in umbra. Superior pars eius cum ture trita ęquo pondere admixto uino ossa fracta capite extrahit: aut quicquid ĩ corpore suppurat: uel si calcata sint ossa Serpẽtis eadẽ cõtra uenena efficax caput in dolore uerato ĩ oleo uel rosaceo decocto tritoq; ungi cõuenit.

PEucedano ex oleo uel rosaceo & aceto tepidũ hoc prodest & doloribus qui plerunq; ex dimidia parte capitis sentiũtur & uertigini perungunt & radice eius sudoris causa elicẽdi: quoniã caustica uis eri.

PSyllion alii chrysaleon: alii scyciliсon: alii cynomia appellãt radice tenui super-

uacua ſarmẽtoſum fabę granis in Cacuminibus foliis canino capiti nõ diſſimilibus Semine autẽ publici Vnde & nomẽ hoc ĩ baccis ipſa herba in uineis ĩuenitur. Vis ad refrigerãdum & diſcutiẽdum ingens. Semẽ in uſu fronti imponitur in dolore & temporibus ex aceto & roſaceo aut poſca ad cętera illinitur acetabuli mẽſura ſextario aquę denſat ac contrahit tunc terere oport& & craſſitudinẽ illinire cuiusq; dolori & collectioni ĩflamationiq; uulneribus capitis medetur.

ARiſtolochia fracta extrahẽs oſſa & in alia quidem parte corporis: ſed maxime capite Similiter pliſtolochia.

THiſellium eſt nõ diſſimile apio huius radix cõmanducata purgat capitis pituitas. Oculorum aciẽ centaurio maiore putãt adiuuari ſi addita aqua foueãtur. Succo uero miõris cum melle culices nubeculas obſcuritatẽ diſcuti Cicatrices extenuari Albugines quidẽ etiam iumẽtoꝝ ſideritide. Nam celidonia ſupradictis omibus mire medetur. Panacis radicem cum polenta epiphoris imponunt.

HYoſcyami ſemẽ bibunt obolo tãtundẽ meconii adiiciẽtes uinũq; ad epiphoras inhibendas adiũgũt & gentianae ſuccũ: quẽ colliriis acrioribus pro meconio miſcẽt

FAcit claritatẽ & euphorbium ĩunctis. Inſtillatur plãtaginis ſuccus lippitudini Caligines ariſtolochia diſcutit hyberis adalligata capiti quiq; foliũ epiphoris & ſi q̃ in oculis uitia ſunt emendat. Verbaſcum epyphoris imponitur.

PEriſtereos ex aceto & roſaceo ad hypochiſis & caliginẽ cyclamẽ in paſtillos diluunt. Peucedani ſuccum ut diximus ad claritatẽ & caligines cũ meconio & roſaceo pſylion illitum frõti epiphoras ſuſpẽdit.

Nacballam aliqui acharon uocãt. Duo genera eius mas flore foeniceo foemina ceruleo nõ altiores palmo frutice tenero foliis puſillis rotũdis in terra iacẽtibus Naſcuntur in ortis & aquoſis prior flor& cerulea. Vtriuſq; ſuccus caliginẽ oculorũ diſcutit cum melle & exitu cruorem. Et argemma rubẽs magis cũ attico melle ĩũctis pupillas dilatat. Et ideo hac ĩunguntur ante quibus paracenteſis fit. Iumẽtoꝝ quoq; oculis medẽtur. Succus caput purgat per nares ĩfuſus ita ut deinde uino colluatur. Bibitur contra angues ſucci dragma in uino. Mirumq; foeminã pecora uitant. At ſi decepta ſimilitudine. Flore enĩ tãtum diſtant. Deguſtauere ſtatim eandẽ quę caſſula nuncupatur in remedia quęrũt a noſtris ferus oculus uocãt. Prącipiunt aliqui effoſſuris ante ſolis ortum priusq̃ aliud loquãtur ter ſalutare tunc ſublatã exprimere. Ita praecipuas eſſe uires. De euphorbii ſucco ſatis dictũ lippitudini ſi tumor eſt detur abſcynthium cum melle tritum. Item betonicę farinam conuenit.

HEgylopas ſanat herba eodem nomine que in ordeo naſcitur tritici folio ſemine cõtrito cum farina permixta ĩpoſitaq; uel ſucco exprimit̃ haec e caule foliiſq; prągnãtibus dempta ſpica & in trimeſtri farina digeritur in paſtillos. Aliqui & mãdragora utebantur poſtea abdicatus in hac curatione eſt. Epiphoris quod certum ẽ medetur & oculoꝝ dolori radix tuſa cũ roſaceo & uiõ Nã ſuccus multis oculoꝝ medicamẽtis miſcetur.

MAndragorã alii cyrceron uocant. Duo eius genera. Candidus qui & mas: niger qui foemina exiſtiãt̃ ãguſtioribus foliis q̃ lactucę hyrſutis & caulibus radicibus binis ternis ue foliis albis intus carnoſis teneriſque pene cubitalibus. Ferunt mala auellanarum nucum magnitudine & bis ſemen ceu picorum: hoc autem album alii arſen: alii morion: alii hippoplomon uocãt huius folia alba alterius latiora ut lappaci ſatiuę. Cauent & foſſuri cõtrarium uẽtum & tribus circulis ante gladio circũſcribũt

postea fodiunt ad occasum spectantes. Succus fit & e malis: & caule deciso Cacumē & radice punctis aperta aut decocta utilis hęc uelut surculo cōcisa quoq; i orbiculos seruatur in uino. Succus non ubiq; inuenitur sed ubi potest circa uindemias quęritur. Odor grauis eius: sed radicis & mali grauior mala maturata in umbra siccantur. Succus ex his sole densatur. Itē radicis tusę uel in uino nigro ad ternas decocto folia seruantur in muris efficatius: albet rore tantum succus pestis est. Sic quoq; noxię uires grauedinē afferunt etiam olfatū q̄q̄ mala in aliis terris mandantur nimio tamē odore obmutescūt. Ignari potu quidē largiore etiam moriuntur. Vis somnifera pro uiribus bibentiū media potio cyati unius. Bibitur & contra serpētes & ante septiōes punctionesq; ne sentiantur. Ob hęc satis est aliquos somnū odore quęsisse. Bibitur & pro ellebore duobus obolis mulso: efficatius elleborū ad uomitiones & ad bilē nigram extrahendam.

Cicuta quoque uenenū est publica athenienſium pena inuisa. Ad multa tamen usus non omittēdi. Semen habet noxiū. Caulis autē & est uiridis. & ut plerūq; et in platanis lenis hic & geniculatus ut calami nigricans altiore sępe binis cubitis in cacumibus ramosus folia coriandri teneriora graui odoratu. Semen aneso crassus radice concaua nullius usus semini & foliis refrigeratoria uis qua si qui necantur incipiunt algere ab extremitatibus corporis. Remedio est priusq̄ peruenīat ad uitalia uim natura excalefactoria sed in uino pota irremediabilis existimatur. succus exprimitur floribus foliisq;. Tunc enī maxime tēpestiuus est & melior. Semine trito expressus et sole densatus in pastillos necat sanguinē spissando: hęc altera uis & ideo sic necato maculę in corporibus apparēt. Ad dissoluēda medicamēta utuntur illo pro aqua. Fit ex eo ad refrigerandum stomachum malagina: prącipuus tamē est ad cohibēdas epiphoras aestiuas oculorumq; dolores sedandos circumlitū. Miscetur collirius & alios omnes reumatismos cohib&: folia quoq; tumorē omnē dolorē & epiphoras sedāt. Anaxilaus auctor est mammas a uirginitate illitas semper staturas quod certum est lac puerperaq; mammis imposita extinguit uenerēq; testibus circa pubertatem illita. Remedia quibus bibenda censetur non equidē percepimus: maxia laus terręq partbosq; mox laconice & creticę asiaticę. In grącia uero megaricę: deinde atticę.

Remosagrios grąmias tollit oculosq; impositus tumorē quoque polēta addita.

Nascitur uulgo molibdena. i. plumbago etiam in aruo folia lappati crassa radice hyspida: hac cōmanducata si oculis subinde religatur plumbū quod est genus uitri ex oculis tollit.

Capnos prima quam pedes gallinaceos uocant nascens in parietinis ex sępibus ramis tenuissimis sparsisq; flore purpureo uiridis succo caliginē discutit. Itaq; in medicamēta oculosq; additur simul & nomie & effectu. Alia est capnos fruticosa prętenera foliis coriandri cineracei coloris flore purpureo. Nascitur in ortis & segetibus ordeaceis claritatē facit inunctis oculis delachrymationēq; ceu fumus unde nomen accepit. Eadem euulsas palpebras renasci prohibet:

Coron iridis folia hab& angustiore tamē & longiore pediculo radices nigras minusq; uenosas. Caetero & has similes hederis gustu acres odore nō ingratas ruptu faciles optime daspeticę gallaticę mox Creticę: sed plurimę in colchide iuxta phasim amnē & ubicūq; in aquosis recētibus uirtus magis q̄ uetustis. Creticę cādidiores ponticis siccātur utribus in umbra digitalibus frustis necnon Inueniuntur qui oxymyrsinę radicē acoron uocāt. Ideoq; quidā hanc acorim uocare malunt. Vis ei ad calefaciēdum extenuandumq; efficax contra suffusiones & caligines oculorum succo eiusdē poto cōtraq; serpētes.

Contiledō paruula herba est cauliculo tenero pusillo pīgui cōcauo ut coxēdices nascit in maritimis petrosisq; uiridis radice oliuę modo rotūda oculis medet succo Est & aliud genus eiusdē sordidis foliis latioribus dēsioribusq; circa radicem uel oculum cingētibus aspimi gustus lōgiore caule: sed pgracile usus eius ad eadem quę iridis.

Izon duo genera maius in fictilibus uasculis seritur: quod aliqui buptalmon appellāt: alii zooptalmon: alii stergeton quod amatoriis cōueniat: alii spegeton quonia in sugrundis fere nascitur. Sunt qui ambrosiam potius uocant & qui ameri non. Itali sedū magnum aut oculū: alii digitellum: alteq; minusculum: quod herdeis uocatur: alii treles quia ter floreat: alii berisistales: aliqui bresletim: alii sedum: aliqui aizoum utrūq; quoiam uireat semper aliqui semper uiuum: maius cubiti altitudinē excedit crassitudine plus q̄ pollicali: alia in cacumine linguę similia carnosa pinguia larga succo latitudine pollicali: alia in terram cōnexa: alia extāti ita ut ambitu effigiem imitant oculi: quod minus est in muris parietinisq; nascitur e tegulis fruticosum a radice & sursum usq; ad cacumē foliis angustis mucronatis succosis palmo alto caule. Radix inutilis huic similis est quam grēci andrachien: alii agariam uocāt: Italici helerebram pusillo latioribus foliis & breuiore cacumine nascitur in petrosis & colligitur cibi causa. Oium harum uis eadē refrigerare & astringere. Medent epiphoris folia īposita uel succus inunctus: purgat enī ulcera oculoq; expletq; & ad cicatricem perducit palpebras deglutinat. Eadē capitis doloribus medent succo uel folio tēporibus illitis. Aduersantur phalangioq; ictibus aconito uero maius aizoum prēcipue a scorpionibus quoq; feriri id habentē negant: medent & aurium dolori. Itē succus hioscyami modice. Itē achilleę minorisq; centaurię & plātaginis peucedani cū rosaceo et meconio acori succus cum rosa omnis autē strigilli calefactus infundit. Cotiledō etiam infunditur purulētis cum medulla ceruina calefacta ebuli radices tritę succus linteo colatus: mox in sole dēfatus & cum opus sit rosaceo dilutus & calefactus. Parotidas uerbenaca. Itē plātago sanat. Item syderitis cum axungia ueteri Nariū ozena emēdat. Aristologia cum cypero dētibus remedio sunt. Panacis radix commanducata praecipue chyronię. Item collutibus sucus radix hyoscyami ex aceto manducata. Item polemoniae commanducantur & plantaginis radix: aut colluuntur in aceto decoctę succo & folia esse utilia uel si sanguine gingiuae putrescant uel semen eiusdē apostemata & collectiones gingiuarum sanat. Et aristolochia gingiuas dentes uē cōfirmat. Verbenaca cum radice commanducata & decocta ex uino aut aceto succus collutus. Item quinque folii radices decoctae ad tercias uino: aut aceto priusq̄ decoquatur aq̄ marina aut salsa lauatur. Decoctum diu in ore tenendum. Quidam cinere quinque folii fricare malunt. Et uerbasci radix decoquitur in uino ad colluendos dentes. Et isopo colluuntur & pericedani succo cum meconio: uel radice an a calidis magis fęminae succo ab altera nare qua doleat infuso.

Rigeron a grēcis quę a nostris uocatur senetion. Hanc si ferro circumscriptam effodiat aliquis tangatq; ea dentem & alternis ter despuat ac reponat in eundem locū ita ut uiuat herba. Aiunt dentem eum postea non dolituru herba est trixaginis speciei & cum molliciaca uiculis subrubicundis. Nascitur in tegulis & in muris. Nomē hoc grēci dederunt quia uere canescit. Caput eius numerosa diuiditur lanugine qualis ē spinae inter diuisuras exeunte quare galli eam xbuseam calimacus eam achantidam appellauit: alii pappum nec deinde grēcis de ea constat: alii erucae foliis esse dixerūt alii roboris minora multo radice: alii superuacua: alii neruis utilis alii potu strāgulāte e diuerso. Quidam regio morbo cum uino dedere & contra omnia uessice uitia. Item cordis & iocineris renibus extrahere harenam dixere scyaticis dragma cum oxymelle ab ambulatione propinauere. Torminibus quoq; i passo utilissimam praecordiis etiā

cibo ex aceto eam prędicantes ferentes in ortis nec defuere qui alterum genus facerēt nec quale esset demonstrarunt contra serpentes in aqua bibendam edendamq; comitialibus dantes. Nos eam romanis exprimentis per usus degeremus lanugo eius cū Croco & exiguo aquę frigidę trita illinitur epiphoris tosta cum mica salis strumus

EPhemeron folia hab& sili sed minora caulem parem florem ceruleum semē superuacuum radicem unam digitali crassitudine dentibus pręcipuam concisā ī aceto decoctamque ut tepido colluatur. Et ipse etiam radix mobiles sistit in cauis exesis imprimitur.

CHelidonię radix ex aceto trita continetur ore erosis uerettum nigrū impoitur mobiles dentes utrolibet decocto in aceto firmantur labrum uenerium uocāt in flumine nascentem. Est ei uermiculus qui circa dentes ligatur: aut cauis dentium cera includitur. Cauendum ne euulsa herba terram tangat.

RAnunculun uocamus quam gręci batrachion uocant. Genera eius. iiii. unum pinguioribus q̄ coriandri foliis & ad latitudinem maluę accedentibus colore liuido caule alio gracili & radice alba. Nascitur in limitibus humidis & opacis. Alterum foliosius complurimis foliorum incisuris altis caulibus. Tertium minimū est graui odore flore aureo. Quartum simile huic flore luteo. Omnibus uis caustica si cruda folia imponantur pustulasq; ut ignis faciunt. Ideo ad lepras & psoras utuntur & ad tollenda stigmata causticisq; omnibus miscent. Allopetiis imponūt celeriter remouentes. Radix in dolore commanducata diutius rumpit dentes eadem sicca concisa sternutamentum est. Nostri herbam strumium eam uocant quoniam medetur struis & panis parte in fumo suspensa. Creduntq; rursus sata rebellare quę curauerūt uitia Quo scelere & plantagine utuntur oris ulcera intus succus plantaginis emendat & folia radicesq; commanducate uel si reumatismo labor& os. Vlcera fętoremq; quinq; folium ulcera psillium composita quoq; ad foetores uel maxime pudendum uitium trademus ergo folio myrti & lentisci pari pondere gallae syriaęq; dimidium pondus simul terere & uino uetusto sparsa madere matutino opus est uel edere baccas cum cassia & myrrha pari pōdere ex uino naribus utilissimum est Draconti semē cōtritū ex melle etiam si carcinomata in his sunt sugillata isopo emendantur. Stigmata in facie illita mandragoras delet.

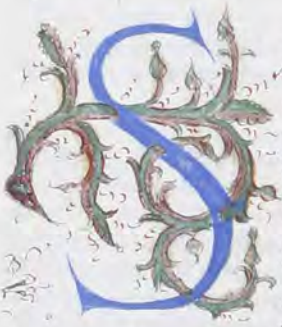

SENSIT FACIES HOMINVM ET NOVOS oī que aeuo priore incognitos non italiae modo uerū etiā uniuersę prope europę morbos tunc quoq; nō tota italia nec per illyricum gallias ue aut hispanias magnopere uagatos aut alibi q̄ romę circaq; sine dolore quidem ullo ac sine pernitie uitę: sed tanta fęditate ut quęcūq; mors prę ferēda esset grauissimū ex his lichenas appellauere gręco nomiē latini quoniā amēto fere oriebatur ioculari primū lasciuia ut est procax multorum natura in alienis miseriis mox & usurpato uocabulo mentagrā occupantem totus utiq; uultus oculis tantum immunibus descendentē uero & ī colla pectusq; ac manus foedo cutis furfure. Non fuerat haec lues apud maiores patresq; nostros & primum Tiberii Claudii Caesaris principatu medio irrepsit in italiam quodam perusino equite Romano quęstorio scriba cum in Asia apparuisset inde contagione eius importante nec sensere id malum foemina aut seruitia plebesq;

humilis aut media: sed proceres ueloci transitu osculi maxime foediore multorũ qui perpeti medicinã tollerauerant Cicatrice q̃ morbo. Causticis nanq; curabãt ne usq; ad ossa corpus exustum esset & rebellante tedio aduenerunt q; ex aegypto genitrice talium uitiorũ medici hanc solã operã afferentes magna sua praeda. Siquidẽ certũ ẽ Manilium Cornutũ e prętoriis legatũ aquitanicę prouicię solidis. cc. elocasse in eo morbo curandum sese: acciditq; sępius ut noua genera morborũ gregatim sentirentur quo mirabilius quid potest reperiri aliqua gigni repente uitia terrarũ in parte certa mẽbrisq; hominũ certis uel ętatibus: aut etiã fortunis tanq̃ malo eligente hęc in pueris crassari illa in adultis. Haec proceres sentire illa pauperes. L. Paulo. Q. Martio censoribus primũ in Italia carbunculũ uenisse annalibus conscriptũ est peculiare Narbonensis prouincię malũ quo duo consulares obiere condentibus hęc nobis. Eodẽ ãno Iulius ruffus atq; lecanius bassus. Ille medicorũ insciti a sectus hic uero pollici leue manus euulso acu ab semetipso tam paruo uulnere ut uix cerni possit Nascit̃ i oculissimis partibus corporũ & plerũq; sub lingua duritia rubẽs uarius modo: sed nigricãs capite aliis liuida corpus itendens neq; itumescens sine dolore sine pruritu sine alio q̃ sõni iuditio quo grauatos triduo aufert· et aliquãdo horrorẽ afferẽs circa pustulas suas Rarius feriens stomachũ: faucesq; cum Inuaserit ocissime exanimãs. Diximus elephantiasim ante pompeii magni ętatem nõ accidisse in Italia & ipsam a facie sępius incipiẽtem in nare prima ueluti lenticula mox inualescente per totum corpus maculosa uariis coloribus & inęquali Cute. Alibi crassa: alibi tenui: alibi dura: alibi ceu scabie asperſa. Ad postremũ uero nigrescẽte & ad ossa carnes apprimẽte intumescẽtibus digitis in pedibus manibusq;. Aegypti peculiare hoc malum: & cũ in reges icidisset populis funebre quippe in balneis solia temperabãtur humano sanguine ad medicinam eam & hic quidem morbus in Italia celeriter restinctus est sicut & ille quem gemursam appellauere prisci iter digitos pedum nascẽtem etiam nomine obliterato. Id ipsum mirabile alios desinere in nobis. Alios durare sicuti collum Tiberii Cęsaris principatu irrepsit id malum: nec quisq̃ prior Imperatore ipso sensit magna Ciuitatis ambage. Cum in edicto eius excusantis ualitudinẽ leger & nomẽ icognitum quid hoc esse dicemus: aut quas deorũ iras. Parum erat eni homini cętera morborum genera cum super trecenta essent: nisi etiã noua timerẽtur. Neq; ipsi homines pauciora sibi opere suo negotia important. Haec apud priscos erant quae memoramus & media medicina ipsa quonã modo rerum naturã faciente & diu fuere.

HIppocratis certe: qui primus medẽdi pręcepta clarissime cõdidit referta herbarũ inuentione inuenimus uolumina nec minus diocli caristii: qui secundus ętate fama q; extitit. Itẽ praxagorę & chrisippi: ac deinde Erasistrati ab erophylo quidem quenq; subtilioris sectę conditori ante omnes celebratã rationẽ eam paulati usu efficacissimo rerum omnium magistro peculiariter utiq; medicinę ad uerba garulitatẽq; discedẽtẽ Sedere nãq; in scholis auditioni occupatos gratius erat q̃ ire p solitudines & querere herbas alias aliis diebus anni.

CVrabat tamẽ antiquitas firma magnasq; confessę rei iudicabat reliquias donec Asclepiades ętate magni pompeii orãdi magister: nec satis in ea parte quę studiosus aut ad alia q̃ forũ sagacis ingenii hic se repente conuertit Atq; ut necesse erat homini qui nec id egisset nec remedia nosse & oculis uisuq; percipienda torrenti ac meditata quotidie oratione blãdiens omnia abdicauit totãq; medicinam ad causas reuocãdo coniecturas fecit quicq; res maxime Cõmunium auxiliorũ professus. Abstinẽtiã cibi. Alias uini fricationẽ corporis: ambulationẽ: gestationesq; cũ unusquisq; semetipsum sibi prestare posse & intelligerent fauẽtibus cunctis ut essent uera quę facillima erant Vniuersum prope humanum genus circumegit in se non alio modo q̃ si e Caelo

emissus adueniss&. Trahebat preterea mentes artificio animali a uino promittendo egris salutē dādo quod tempestiue tum frigidam aquam. Et quoniā causas morbor perscrutari prior herophilus istituerat uini rationē illustrauerat Cleophantus apud priscos ipse cognominari se frigida danda preferens:& ut auctor est.M.Varro.Alia quoq; blandimēta excogitauit iam suspendendo lectulos quor iactura aut morbos extenuar& aut somnos allicer& Iam balneas auidissima hominū cupidine istituēdo & alia multa dicta grata atq; iucunda magna auctoritate: nec minori fama cū occurriss& ignoto funeri relato homine ab rogo atq; seruato:ne quis leuibus momētis tātā conuersionē factam existim& Id solum possumus īdignari unū hominem e leuissima gente sine ullis opibus orsum uectigali sui tam repente leges salutis humano generi dedisse:quas tamē postea abrogauere multi.Asclepiades adinuenit multa ātiquorū cura nimis anxia & rudi aut obruendi egros ueste sudoresq; omni mō ciendi nunc corpora ad ignes torrēda solesue assiduo querēdi in urbe nimbosa. Imo uero tota Italia imperatrice cum primum pensili balnear usu ad īfinitū blandiēte preterea in quibusdā morbis medēdi cruciatus detraxit ut in anginis quas curabant in fauces origano demisso.Damnauit myrto & uomitiones tūc supra modū frequētes arguit & medicamentorum potus stomacho inimicos: quod est magna parte uerum. Ita nos in primis quae sunt stomacho utilia signamus.

SVper omia aduiuere ipsum magice uanitates in tātum euecte ut abrogare herbis cunctis fidē possent ethiopide herbas amnes ac stagna siccari condiendas tactu clausa omnia aperiri. Achemenide coniecta in acie hostium trepidare ac terga uerti. Lactacem dari solitā a persarū rege legatis ut quocunq; uenissent omnium rer copia abundarēt ac multa similia.Vbi nam ista fuere cum cymbri teutoniq; terribili marte ulularēt.Aut cū lucullus tot reges magor paucis legionibus sterner& Cur ue Romani duces primā semper in bellis curā commertiorū habuere. Cur caesaris miles a pharsalia sensit famē si abundantia omnis contingere unius herbe felicitate poterat. Non satius fuit Aemilianū scipionem Carthaginis portas herba patefacere quam machinis claustra per tot ānos quatere.Siccētur hodie meotidae pontinę ue paludes tātumq; agris suburbanę reddant italię.Nāq; apud eundē Democritum Inuenitur compositio medicamēti quo pulchri boniq; fortunati gignant liberi. Cui nunq; parum regi tales dedit.Mirum esse profecto hucusq; prouectam crudelitatē ātiquor saluberrimis ortam initiis si in ulla re modum humana ingenia nouissent.Atq; non hanc ipsam medicinam ab Asclepiade repertam suo loco probaturi essemus euectai ultro magos.Etiam hoc est in omni re animorū conditio ut a necessariis orsa primū & cuncta puenerint ad nimium igitur demōstratar priore loco herbarum reliquos effectus dicemus adiicientes ut quasq; ratio dictauerit.Sed in lichenis remediis: atq; tam etiā fedo malo plura undiq; aceruabimus: q̄q̄ nō paucis iam demōstratis. Medetur ergo plantago trita quiq; folium radix albuci ex aceto ficulneę caules aceto decocti hybisci radix cum glutino & aceto acri decocta ad quartas Defricant etiā puice & rumicis radix trita ex aceto illinitur.Et flos uisci cū calce subactus laudatur & titimallum cum resina decoctum.

LIchen uero herba omnibus his prefertur:inde nomine inuento nascit in saxosis folio uno ad radicē lato caule uno longo paruis foliis depēdētibus hęc delet et stigmata teritur cum melle.

ESt aliud genus lichenis petris tantum adherens muscus qui & ipse illinit hic et sanguinē sistit uulneribus istillatus & collectiones illitus morbum quoq; regium cum melle sanat ore illito & lingua:qui ita curant. Aqua salsa lauari iubentur ungi oleo amygdalino ortensibus abstinere.Ad lichenas & thapsiae radice utuntur trita cum melle. Anginę & argemonia medetur sumpta ex uino isopum cum uino

decoctum & gargagarizatum peucedanum cum coagulo uituli marini equis ptibus proserpinata cum muria & oleo trita. uel sub lingua habita. Itē succus de quiq; folio potus cyatis tribus hic & omnibus faucium uitiis medetur gargarizatus uerbascus priuatim tonsilis in aqua potus.

STrumis plātago celidonia cum melle & axungia quiq; folium radix persolata. Itē cum axungia operitur folio suo imposita. Item artemisia radix mandragorę ex aq̄ scyderitis latifolia clauo sinistra manu circumfossa adalligatur custodienda sanatis ne rursus fata die herbariorū scelere ut in quibusdam diximus rebell& q̄ & in his quos Artemisia sanauit prędici reperio. Itē in his quos plantago. Damission quę & alcana uocatur sub solsticio collecta īponitur ex aqua caelesti foliū tritū uel radix tusa cum axungia ita ut imposita folio suo operiatur. Sic & ad omnes ceruicis dolores tuōres q; quacunq; in parte. Bellis in pratis nascitur flore albo aliquatenus rubente hāc cum artemisia illitam efficatiorem esse produnt. Condurdon quoq; herba solsticialis flore rubeo suspēsam in collo comprimere dicitur strumas. Itē uerbenaca cum plantagine digitorū uitiis omnibus & priuatī pterigiis. Quiq; folium medetur in pectoris uitiis uel si grauissima est tussis huic medet panacis in uino dulci. Succus hyosciami etiā sanguinē excreantibus nidor quoq; accensi tussiētibus Item scordotis mixto nastur tio & resina cum melle tusa arida facit & per se faciles excreationes. Itē centaurium maius uel sanguinē reuicientibus cum uino & plantagis succus medetur & betonica obolis tribus in aqua contra purulētas contraq; cruentas excreationes persolate radix dragma ponderis cum pineis nucleis. xi. Peucedani succus pectorū doloribus acorū subuenit. Et ideo antidotis miscetur Tussi daucū. Item scythica herba ea demum omnibus pectoris uitiis tussi & purulēta excreantibus obolis in passo.

TOtidē obolis bibitur uerbascum: cuius flos aureus huic tanta uis ut iumentis etiam nō tussiētibus modo: sed alia qnoq; trahētibus auxilietur potu: quod & de gē tiana reperio. Radix cacalię cōmanducata & in uino madefacta nō tussi tātum: sed & faucibus ꝓdest Isopi quiq; ramis cū duobus rutę & ficis tribus decocti toracē purgāt

TVssim sedat bechion: quę & tussilago dicitur. Duo eius genera. Siluestris ubi nascitur subesse aquas credunt & hoc habent signum. Aquilegis folia sunt maiuscu la q̄ hederę. v. aut. vii. sub albida a terra superne pallida sine caule sine flore sine semē radice tenui Quidā eundem esse archion & alio nomine chamaleucem putāt huius aridae cum radice fumus per harūdinem haustus & deuoratus ueterē sanare dicitur tussim: sed in singulos haustus passum gustandum est. Altera a quibusdā saluia ap pellatur similis Verbasco cōteritur & colata calefacit. Atq; ita ad tussim laterisq; do lores bibitur. Contra scorpiones eadē & dracones marinos efficax. Cōtra serpentes quoq; ex oleo perungi ea prodest. Isopi fasciculis cum quadrante mellis decoquitur ad tussim.

AD lateris & pectoris dolores uerbascum cū ruta ex aqua. Betonicę farina bibit̄ ex aqua calida stomachum corroborat Scordotis succus Cētaurium gentiana ex aqua pote plantago aut per se in cibo sumpta aut cum lente alice u sorbitione. Betonica alias graui stomacho uitia tamē sanat pota uel foliis cōmanducata. Item aristolochia pota Agaricon mādūcatum siccū ut ex iteruallo meū sorbeatur. Nymphea heraclea illita peucedani succus psillio ardoribus īponitur uel cotiledon trita cum polenta uel aizoum. Molon scapo est striaco foliis mollibus paruis radice. iiii. digitorū in aqua extrema potantur. Allii caput est uocatur a quibusdā syron ex uino dypsnoe stomacho ea medetur Cētauriū maius eligmate plātago succo uel cibo betonicę tusę pōdo libra

mellis attici ſemuncia ex aqua calida quotidie bibētibus. Ariſtolochia uel agaricon obolis ternis ex aqua calida aut lacte aſini pota. Ciſſanthemos ad ortopneos bibitur Item iſopum & aſtinaticis peucedani ſuccus. In iocineris doloribus & pectoris lateriſq; ſi febres nō ſunt. Sanguinem quoq; expuētibus ſubuenit Agaricon victoriati pondere tritum & in mulſi. v. cyatis datum. Itē & amomon facit iocineri priuati tēora bibitur recens dragmis. iiii. in poſcę emina. Betonicę dragma una in aquae calidae cyatis tribus ad cordis uitia in frigidę cyatis duobus. Quiq; folii ſuccus Iocineris & pulmonis uitiis ſanguinēq; reniciētibus & cuiuſcūq; ſanguinis uitio intus occurrit Iocineri anagalides mire proſunt. Capnon herbā qui ederēt bilem per urinā traubnt Acoron iocineri medetur toraci & prēcordiis.

RAucum quę & ephedra ab aliis marbaſis uocata naſcitur in uentoſo fere tractu ſcandēs arborem & ex ramis propendens folio nullo cyrris numeroſa qui ſint iunci geniculati radice pallida. Datur ex uino nigro auſtero trita ad tuſſim ſuſpiria tormiā & ſorbitione facta in qua uinū addi conuenit. Itē gentiana madefacta pridie cōtrita denarii pondere in uini cyatis tribus.

GEtim radiculas tenues hab& nigras bene olētes. Medetur non modo pectoris doloribus aut lateris: ſed & cruditates diſcutit iucūdo ſapore. Verbenaca uero omnibus uiſceribus medet lateribus pulmonibus iocineribus toraci peculiariter autem pulmonibus & quos ab his ptiſis tēptat.

RAdix herbę conſiliginis: quā nuper inuētam diximus ſuum quidē & pecorum omnium remedium prēſens eſt pulmonū uitio uel traiecta tātam in auricula bibi deb& ex aqua haberi q̄ in ore aſſidue ſub lingua. Superficies herbę eius an ſit ī aliquo uſu adhuc incertum eſt. Renibus prodeſt plantaginis cibus Betonicę potus agaricū potū ut in tuſſi.

IRifolium in maritimis naſcitur ubi ſaxis alludit unda neq; in mari: neq; ī ſicco ſatis craſſiore palmo alto in mucrone diuiſo radice alba odorata craſſa calidi guſtus. Datur epaticis in farre cocta. Hęc herba eadē uidet quibuſdā quę poliū de qua ſuo loco diximus.

SRomphena alterius uiribus roſeiſq; per caulē foliis in poſca ſanguinē reniciētibus medet. Iocineri autem herba malandrum naſcens in ſegete ac pratis flore albo odorato. Eius cauliculus cōteritur ex uino uetere. Item herba calcetum e uineis contrita īponitur faciles prēſtat uomitiones radix betonicę ellebori modo. iiii. dragmis in paſſo aut mulſo. Iſopum tritū cū melle utilius prēſumpto naſturtio aut iroē Molemoniū denarii pondere & ſilibus lacteus ſuccus qui denſatur in gummi ſuit cum melle ſupradicto pondere prēcipueq; bilē trahit. Rurſus ſiſtunt uomitionem Cuminum ſilueſtre betonicę farina. Sumūtur ex aqua abſterguntq; faſtigia cruditatesq; digeruntur. Daucum betonica farina ex aqua mulſa plantago decocta caulium modo. Singultus hemioniū ſedat Item ariſtolochia ſuſpiria clymenus pleureticis & peripleumonicis centauriū maius Item iſopū bibitur. Pleureticis peucędani ſuccus balus autē quam galli ſic uocant Veneti Cotoneam medetur lateri Item renibus cōuulſisq; & ruptis. Similis eſt Cuniculę bubulę cacuminibus thymo dulcis & ſitim ſedant roſę radicis alibi albę alibi nigrę.

EOſdem effectus lateris doloribus hab& chamerops myrtei circa caulis gemis foliis capitibus grēculę roſę ex uino potus. Sciaticos dolores & ſpinę leuat Agaricum potū ut in tuſſi. Item & thoccadis aut betonica farina ex aqua mulſa.

PLurimum tamē homini negotii aluus exhib&: cuius cauſa maior ps mortaliū uiuit. Alias enī cibos non tranſmittit alias non contin& alias nō capit alias nō conficit. Eoq; mores uenere ut homo maxime cibo pereat peſſimū corpoꝛ uas inſtat

ut credit' & ſæpius die appellat. Huius gratia præcipue auaritia expetit' huic luxuria conditur huic nauigatur ad phaſim huic profundi uada exquirũtur & nemo utilitatem eius eſtimat conſumatiois fęditate. Ergo numeroſiſſima eſt circa hanc medicinę opera. Siſtit enim ſcordotis recens dragma cum uiõ trita uel decocta potu. Poleõnia quoq; & diſſintericis ex uino datur. Verbaſci radix pota ex aqua duoꝰ digitoꝰ magnitudine. Nymphęę heraclię ſemẽ cũ uino potũ radix ſuperior ex ſiphio dragmae pondere ex aceto ſemen plantaginis in uino tritum uel ipſa ex aceto cocta: aut alica ex ſucco eius ſumpta. Item cum lenticula cocta uel aridae farinae inſperſa potioni cum papauere toſto & trito: uel ſuccus infuſus aut potus. Betonica in uino ferro calefacto eadem coeliacis in uino auſtero datur his & hyberis imponitur ut dictum eſt teneſmo radix nymphęae heracliae e uino bibitur pſillium in aqua acori radicis decoctum. Aizoi ſuccus aluum ſiſtit & diſſinterias & tineas rotundas pellit. Symphitis radix pota in uino albo & diſſinteriam ſiſtit. Item dauci aizoum foliis contritis ex uino torminibus reſiſtit. Alcinę ſiccę farina tormibus pota cum uino.

AStragalus folia hab& longa inciſuris multis obliquis circa radicem caules tres aut.iii. foliorũ plenos floré hyacinthi radices uilloſas implicatas rubraſ praeduras. Naſcitur in petroſis apricis & iſdem riualibus ſicut peneo archadię. Vis ei ad ſpiſſanda corpora. Aluum ſiſtit radix in uino pota quo fit ut moueat urinam repercuſſo liquore ſicut pleraq; quę aluũ ſiſtunt. Sanat & diſſintericos in uino rubro tuſa. Difficile autẽ tonduntur. Eadem gingiuaꝰ ſuppurationi utiliſsima eſt fotu. Colligitur exitu autumni cum folia amiſerit Siccatur in umbra. Et ladano ſiſtitur aluus utroq; quod in ſegetibus naſcitur cũ tuſo & cribrato bibit' ex aqua muſa Item nobili e uino

LEdon appellatur herba ex qua ladanum fit in cypro barbis capraꝰ adhęreſcens nobilius in arabia Fit etiã & in ſyria atq; aphryca: quod toxicon uocant. Neruos enim in arcu circundatos lanis trahunt adhęreſcẽte roſcida lanugine. Plura de ea diximus inter unguẽta hoc grauiſsimũ odore: duriſsimumq; tactu plurimum enim terę colligit cum probetur maxime purũ odoratum molle uiride reſinoſum. Natura ei molliẽdi ſiccandi coquẽdi ſomnum alliciẽdi capillum fluentem cohib& nigritiamq; cuſtodit. Auribus cum idromelite aut roſaceo infunditur. Furfures cutis & manantia ulcera ſale addito ſanat Tuſſim ueterem cum Storace ſumptum efficaciſſimum ad ructus Aluum ſiſtit & condris ſiue pſeudo dictamum.

HYppociſticis horrobotron quibuſdã dictũ malo granato imaturo ſimilis. Naſcitur ut diximus ſubciſto Vnde nomen hęc arefacta in umbra ſiſtit aluum ex uino nigro auſtero utraq; Duo genera eius candida & ruffa. Vſus in ſucco ſpiſſat ſiccat & ruffa magis ſtomachi reumatiſmos emendat. Pota tribus obolis ſanguinis excreationes cum amilo diſſinterias pota & ifuſa. Itẽ uerbenaca ex aqua data aut calentibus febri ex uino amineo coclearibus.v. additis in cyatis tribus uini.

LAuer quoq; naſcens in riuis condita & cocta torminibus medetur pota

MOgiton uero ex uino diſſintericis etiã & cęliacis ſimilis betę foliis minutior tãtum birſutioriq; paulum ſuper eminens extra aquã uſus in foliis refrigerant ſpiſſat peculiariter cruribus uitioſis utilia & contra ulcerum nomas cum melle uel aceto. Caſtor hanc aliter nouerat tenui folio uelut equinis ſetis thyrſo lõgo & leni i aquoſis naſcentem Radice ſanabat ſtrumas & duritias.

POta mogiton aduerſatur crocodillis. Itaq; ſecum habent eam qui uenantur eos Aluũ ſiſtit & achillea.

Idem effectus prestat & paratice.vii.caulibus ueluti rose capita sustinens.

Gratia uno folio radice nodosa & magna celiacis & dissintericis medetur:

Lentepodion alii letheoron alii coripetron uocant: cuius radix aluum sistit pur gatq; bilē in aqua mulsa addito pondere denariorū duorū. Nascitur in capestri & gracili solo. Semen eius potum lynsiphatica somnia facere dicitur.

Lagopus sistit aluum uino pota aut in febri ex aqua eadē inguini adalligatur in tumorē Nascitur in segetibus. Multi super omia laudant ad deploratos dissintericos quiq; folium. Decoctis in lacte radicibus potis. Et aristolochia victoriati pondere i cyatis uini tribus quę ex supradictis calida sumūtur. Hęc candēte ferro temptari ap tius erit e diuerso purgat aluum succus Centaurii minoris dragma in Emina aquae cum exiguo salis & aceti bilemq; detrahit. Maiore tormina discutiūtur. Betonica al uum soluit. Dragmis.iiii.in hydromelitis cyatis.viii. Itē euphorbium uel agaricū dragmis duabus cū sale modico potum ex aqua: aut in mulso obolis tribus Soluit & cyclaminos ex aqua pota aut balanus subditis. Itē chamecissi balanus cum Isopo de coctus ad tertias cū sale & pituitas trahit: uel contritum cum oximelle & sale pellitq; uentris animalia pituitas & bilem detrahit peucedani radix aluum purgat Anagali des ex aqua mulsa.

Item epithymon qui est flos e thymo satureie simili differētiaq; hic herbaceus est Alterius thymi albus. Quidā eū hippophaeom uocant ac stomacho minus iutilis uomitiones mou& sedat tormina & inflamationes discutit Sumitur & ex elygmate ad pectoris uitia cum melle & aliquando Iride aluū soluit a.iiii.dragmis ad.vi.cum melle & exiguo salis atq; aceti. Quidam aliter epythimum tradunt sine radice nasci tenui similitudine palioli rubens siccari in umbra bibi ex aqua acetabuli mēsura di midia detrahit pituitā bilēq;. Aluum leniter soluit & nymphea in uino austero. Sol uit & pigmotonion erucae foliis crassioribus acrioribus radice rotunda lutei coloris terram olēte caule quadrangulo modico tenui flore ocymi. Inuenitur in saxosis locis Radix eius in aqua mulsa.xii.denariorū pondere & aluum & bilē & pituitā exinanit semē somnia tumultuosa facit una dragma in uino potum & capnos strumam de trahit bilem.

Polypodion quam nostri fidiciolam uocant similis est filici radix in usu pilosa coloris intus herbacei crassitudine digiti minimi acetabulis cauernosa cenpoly porum cyrrhi subdulcis in petris nascēs & sub arboribus uetustis. Exprimit succus aqua madefacta & ipsa concisa ispargitur olei uel bete uel maluę uel salsamento uel cum pulticula coquitur ad aluum ut in febri leniter soluēdam. Detrahit bilem & pi tuitam Stomachum offendit aridę farina illita naribus polypum consumit. Flor& & semen nō fert.

Scamonium quoq; dissolutionē stomachi facit bilē detrahit aluū soluit pręterq; si adiiciatur aloes dragmę duę obolis eius duobus. Est autem succus herbę ab radice ramosę pinguibus foliis triangulis albis radice crassa madida nausiosa. Nascit pingui & arido solo. Radix circa canis ortum excauatur ut in ipsam cōfluat succus q sole siccatus digeritur in pastillos: siccat & ipsa uel cortex laudat natione colophoi um mysium prienensie Spetie autē nitidum & q̄ simillimum taurino glutini fun gosum tenuissimis fistulis cito liquescens uirus redolens somniosum linguę tactu lactescens q̄ leuissimum cum diluitur albescens. Hoc euenit & adulterino quod fit berui farina & titimalli marini succo fere in Iudea quod etiam strangulat sumptum deprehenditur gustu. Thytimallus enim linguam excalefacit uis biimo nec ante nec

postea utile. Dedere & per se ex aqua uel mulsa & sale quaternis obolis: sed utilissimē cum aloe Ita ut incipiēte purgatiōē mulsum bibatur Fit & decoctum radicis ī aceto ad crassitudinem mellis quo lepre illiniūtur & caput ungitur in dolore cum oleo.

Tytymallum nostri herbā lactariam uocant. Alii lactucā caprinam narrātq; lacte eius īscripto corpore cum inaruerit si Cinis īspergitur apparere litteras & ita quidem adulteras alloqui maluere quā codicillis. Genera eius multa primus cognominatur carachias qui & masculus existimat̄ ramis digitali crassitudine rubris succosis .v. aut .vi. cubitali longitudine radicibus foliis peneleq; in Cacumibus Coma uinci. Nascitur in asperis maritimis legitur semē autumno cum Coma siccatur sole tunditur & reponitur. Succus uero īcipiente pomoq; lanugine defractis ramulis excipit̄ fariā erui aut ficis ut cum bis arescat. Quinas autē guttas singulis excipi satis est. Tradūt q; etiam totiens purgari hydropicos fico sumpta quot guttas lactis exceperit. Succus dum colligitur ne attigat oculos cauēdum est. Fit & foliis tōsis priore minus efficax Fit & decoctum e ramis. Est & semē in usu cum melle decocto ad captapotias soluēdi alui gratia Semē & dentium cauis cera includitur. Colluuntur & radicis decocto e uino aut oleo Illiniunt & lichenas succo bibuntq; eum ut purg& uomitiones & aluo soluta. Alias stomacho Inutilē trahit pituitam sale adiecto in potu bilē Afronitro si per aluum purgari libeat in posca si uomitione in passo aut aqua mulsa. Media potio tribus obolis datur ficos a cibo sumpsisse melius ē. Fauces urit leniter. Est enī tam feruentis naturae ut per se extra corpori īpositum pustulas ignium mō faciat & pro caustico in usu sit.

Alterū genus tytimalli myrticem uocant alii caridoti foliis myrti acutis & pūgentibus sed mollioribus Et ipsum in asperis nascens. Colliguntur come eius hordeo turgescēte siccatę in umbra diebus .viii. in sole inarescunt Fructus nō pariter maturescit: sed pars anno sequente & nux uocatur Inde cognomen greci dedere. Demetitur cum messuum maturitate lauatumq; Deinde siccatur & datur cū papaueris nigri duabus partibus ita ut sit totum acetabuli modo. Minus hic uomitionibus q̄ superior: aliqui sic & folium eius dedere nucem uero ipsam in mulso: aut passo: uel cum sesima. Trahit bilem & pituitam per aluum. Oris ulcera sanat ad nomas oris. Folium cum melle estur.

Tertium genus tbytimalli. Paralium uocat̄ sine tbytimallis folio rotundo caule Palmū alto ramis rubentibus semine albo quod colligitur incipiente uua & siccatum teritur: sumiturq; acetabuli mensura ad purgationes.

Quartum genus belyoscopion appellant foliis portulacę ramulis stantibus a radice .iiii. aut .v. rubentibus semipedali altitudine succi plenis hoc circa oppida nascit̄ semine albo columbis gratissimo quod colligitur incipiente Vua. Nomē accepit: quoniā capita cum sole circūagit. Trahit bilē p iferna in oxymelle dimidio acetabulo Ceteri usus q carachię.

Quintum capparitiam uocant propter foliorū similitudinē Caule gemino aut triplici nascentem in Campestribus. Eadem uis quę belyoscopio aut carachiae.

Sextum platiphylon uocant appellant alii coribiten alii amygdaliten a similitudine: nec ullius latiora sunt folia pisces necat. Aluum soluit radice uel foliis uel succo mulso: aut aqua mulsa dragmis .iii. detrahit priuatim aquas.

Septimū dendroiden cognominauit alii cubion alii leptophylon in petris nascens gummosissimū ex omnibus maxime cauliculis rubētibus & semine copiosissimum. Eiusdem effectus cuius carachia.

LApiosisca siue raphanasagria iuncos duos siue tres spargit ĩ terra rubẽtes foliis rutę radice cępe: sed amplior quare quidam siluestre raphanum uocant. Intus habẽt mammam candidã: extra cortices nigros. Nascitur in mõtuosis & asperis aliquando & herbosis. Effoditur uere tusa in fictili mergitur deiectoq; quod supnatat. Reliquus succus purgat utrasq; parte sex q obolo in aqua mulsa. Sic & hydropicis datur acetabuli mẽsura inspargitur & aridę radicis farina potioni. Aiunt superiorẽ partem eius uomitionẽ & biles extrahere iferiorem per aluũ. Aqua tormina discutit quodcunq; betoica & panaces potest quã a cruditate peucedani usus inflationes & ructus gignit. Acori radix daucum uel si lactucae modo sumatur.

LAdanum cyprium potũ Interraneoꝝ uitiis occurrit Item gentianę farina ex aq̃ tepida fabę magnitudine. Plantago mane sumpta lingullis duabus & tertia papaueris in uini nõ ueteris cyatis.iiii. Datur in somnum euntibus addito nitro seu polẽta simul Si post cibum detur collo ifunditur emina succi uel in in febri. Agaricũ potũ obolis tribus uini ueteris cyato uno lieni medetur e panace omnium geneꝝ radix in mulso: sed teucria: pręcipue pota arida & decocta quãtum manus capiat in aceti emis tribus ad eminam illinitur eadem ex aceto: aut si tollerari non possit ex fico uel aqua. Pollemonia bibitur ex uino. Betonica dragma in oximellis cyatis tribus. Aristolochia contra serpẽtes. Argemonia tribus diebus in cibo sumpta lienem consumere dicitur Agaricum in aceto mulso obolis duobus Ad lienẽ nymphęę heraclię radix in uino pota & ipsa consumit. Cyssanthemus dragma bis in die sumpta in uini albi cyatis.ii. per dies.xl. lienem dicitur paulatim emittere per urinam Prodest & isopum cum fico decoctum lonchitidis radix decocta priusq̃ semen emittit. Peucedani quoq; radix & lieni & renibus lien acori potu consumitur praecordiis & ilibus utilissimae radices climeni semẽ sumptũ diebus.xxx. pondere unius denarii ĩ uiõ albo. Betonicę farina ex melle & aceto sillico pota. Radix lonchitidis in aqua teucrium illinitur. Itẽ scordiũ cum cera Agaricum tamẽ cum farina fęni gręci uessicę malis. Contraq; calculos grauissimis cruciatibus ut diximus auxilio. Polemonia ex uino pota. Item agaricum. Plantago radice uel foliis potis ex passo & betonica ut in Iocinere diximus. Itẽ raiti pota atq; illinita. Eadem ad strangurias efficacissima. Ad calculos quidẽ betonicam & uerbenam & millefoliũ ęquis portionibus ex aqua pro singulari remedio bibere suadent. Stangurias discuti dictamũ certum est. Itẽ quiq; folium decoctum ad tertias in uino hoc & in sero cęliacis dari atq; illini utilissimũ est. Simphiti quoq; radix superior urinam ciet ĩfantibus Ictericis datur ex aqua & linitur uessice uitiis Peucedani succus ĩfantibus ramici & umblicis eminẽtibus Itẽ psylion illinitur Vrinã ciẽ. Anacalides acoriq; radix decocta uel ipã trita potaq; etiã uessicę uitia sanat & calculos herba & radix cotiledonis. Itẽq; genitalium inflamationẽ pari pondere & caulis & semis & mutre Ebulum teneꝝ cum foliis tritum ex uino potũ calculos pellit. Impositum testes sanat frigeton quoq; cum farina turis & uino dulci testium iflãmationes sanat Simphiti radix illita inter ocellas cohibẽt aufert & genitaliũ nomas hippocistis alba Artemisia quoq; datur contra calculos ex uino dulci & ad stranguriã dolores uessicę sedat ex uino radix nymphęę heracliae eadem uis.

CRetamon ab hyppocrate admodũ laudata. Est autẽ inter eas quę eduntur siluestrium herbaꝝ hanc certe apud Callimacũ apponit rustica illa becale spicę sunt elatę ortensię caulis unus palmum unum altus. Semẽ feruens odoratum ceu baloditis rotundum siccatum rũpitur habẽt intus nucleũ candidũ quem aliqui eacri uocant folio pingui albicante ueluti oliuę crassiore & salso gustu. Radices digiti crassitudine .iii. aut .iiii. Nascitur in maritimis petrosis estur crudum coctũ ue cum olere odorati

ſaporis & Iucundi·Seruatur etiam in muria praecipueq; uſus ad ſtranguriã folio uel caule uel radice ex uino.Colorem quoq; corporis gratiorẽ facit. Verum largior iſlationes aluum ſoluit.Decocto urinam & a renibus humorẽ trahit:ſic & alemeę ſiccę farina uino pota ſtranguriam tollit efficatius addito dauco.Lieni quoq; utilis aduerſus ſerpentes bibit̃.Iumentis quoque in pituita aut ſtranguria ordeo iſpſa ſuccurrit

CAntilion eſt lenti ſimillima quae in uino pota ueſſicas uitiis liberat ſanguinẽ ſiſtit Alteram eſt cãtillis camepullo ſimilis flore purpureo odore graui radice itubi uel magis medet̃ cępea ſimilis portilacę nigriore radice:ſed iutilis naſcẽs i littoribus harenoſis guſtu amara in uino cum ſparagi radice Veſſicę plurimũ prodeſt.

EAdem prẽſtat hyppericon:quam alii camephitin:alii coriſon appellãt oleraceo frutice tenui cubitali rubente folio rutę odore acri ſemine ſiliquę nigro maturescente cum hordeo.Natura ſeminis ſpiſſandi aluum ſiſtit Vrinam ciet ad calculos ueſſicę cum uino bibitur.Eſt aliud hypericon quod aliqui caros appellant folio camariſci & ſub ea naſcitur: ſed pinguioribus folis & minus rubẽtibus odoratum palmo altius ſuaue leniter aculeatũ uis ſemini excalefactoria & ideo iflationem facit: ſed ſtoãcho nõ inutile prẽcipuum ad ſtranguriã ſi exulcerata non ſit ueſſica medetur & pleuriticis ex uino potum. Veſſicae autem calitrix trita ſimilis Cumino data ex uino albo Veſſice autem uerbenaca quoq; foliis decocta ad tertias uel radix eius e mulſo calido calculos eiicit.Item perpreſſa quę aretino & Illyrico naſcitur in aqua decocta e tribus eminis ad unum pota.Trifolium ex uino ſumptum & criſſantemum primũ Anthenium quoq; calculos eiicit paruis a radice foliis quinis caulibus longis duobus flore roſeo Radices tritę per ſe ſeu lauer crudum.

SIlanx naſcitur glareoſis & perennibus riuis cubitalis apii ſimilitudine coquitur ut olus acidum magna utilitate ueſſice quod ſi ſcabiẽ ſentiat panacis radice ſanatur Aliter iutilis ueſſicę calculos pellit. Malum erraticum radicis libra in congio decocta ad dimidias ide eminę ſumũtur per triduum Reliquũ ex uino cum zio & urtica marina & daucũ & plantaginis ſemẽ ex uino. Et herba ſuluiana quę & hęc nomẽ Inuẽtoris hab& nota tractantibus urinas ciet.Scordium teſtiũ tumores ſedat· Hioſcyamum genitalibus medetur peucedani ſuccus ex melle ſemẽ ſtrangurię. Agaricũ obolis tribus i uini ueteris cyato uno.Trifolii radix dragmis duabus in uino Dauci una dragma uel ſemini.Iſcyatici ſemine & foliis eritrodani tritis ſanãtur.Panace poto & ifricato polemonia ariſtolochię decocto folii agarico qdẽ & neruis q platus appellatur & humerorũ dolor ſanatur obolis tribus in uini ueteris cyato uno poto.Quinq; folium ſcyaticis bibitur & iponitur Itẽ ſcamonea decocta cum hordei farina.Semen hypperici utriuſq; bibit̃ ex uino Sedis uitia & attritus celerrime ſanat plantago.Cõdilomata quiq; folium ſedem conuerſam.Cyclaminis radix ex aceto Anagalidum cerulea procidentia ſedis retro agit e diuerſo rubẽs proritat cotiledon Cõdiolomata & emoroidas mire curat. Teſtium tumores acori radix decocta in uino tritaq; & illita i tertrigines negat fieri Cato abſcyntbium põticũ ſecũ habentibus.

ALii adiiciunt & pulegium quod ieiunus quis legerit ſi poſt ſe allig& inguinis dolores prohibet aut ſedat cęptos.Inguinalis quam quidã argemonion uocãt paſſim in uepribus naſcens ut proſit inguinibus.In manu tantum habenda eſt panos ſanat panaces cum melle. Plantago cum ſale. Quiq; folium perſolle radix:aut in ſtrumis Itẽ damaſonium uerbaſcum cũ ſua radice tuſum uino aſperſum folioq; inuolutũ: & ita in Cinere calefactũ iponatur. Experti affirmauere plurimũ referre ſi uirgo ipoãt nuda ieiuna ieiuno & manu ſupina tãgens dicat negat apollopeſton poſſe creſcere q

nuda uirgo restinguat. Atq; ita retrorsa manu ter dicat totiēsq; dispuant ābo. Medet & radix mandragorę ex aqua. Radicis scamoneae decoctū cum melle Syderitis cum adipe ueteri contusa. Marrubium cum axungia uetere: uel chrisippios cum ficis piguibus. Et hoc ab inuentore hab& nomen.

VEnerem in totum adimit ut diximus nymphea heraclea. Eadem semper pota ī .xl. dies insomnia quoq; ueneris a Ieiuno pota & in cibo sumpta. Illita quoq; radix genitalibus ibib& nō solum uenerē: sed affluētiam genituręq. Ob id corpus alere uocemq; dicitur. Appetentiam ueneris facit radix ex hyphio superior data potu in uiō Item quā Creminon agrion appellant ormeōs agrios cum poléta contritus.

SEd inter pauca mirabilis est orchis herba siue serapis foliis porri caule palmeo flore purpureo gemina radice testiculis simili ita ut maior siue ut aliqui dicunt. tenuior ex aqua pota excitet libidinē miōr siue mollior e lacte caprino ibibeat. Quidā folio syllę esse dicunt leuiore ac minore Caule spinoso eiusq; radice sanāt oris ulcera thoracis pituitas aluū sistūt ex uino pote.

COncicatricē uim hab& satyrion duo eius genera una longioribus foliis q̄ oleę caule. iiii. digitoꝝ flore purpureo radice gemina ad formā testiū bomis alterius annis intumescente ac residente Altera satyrion. Orchis cognominatur & foeminam esse ereditam distinguitur ī ternodiis & ramosiore frutice: radice fascinis nascitur fere iuxta mare hęc tumores & uitia partiū eaꝝ erumpentia cum polenta illita sedat uel p se trita. Superioris radix in lacte ouino data neruos ītendit Eadem ex aqua remittit. Graeci satyrion foliis lilii rubri minoribus & tribus non amplius e terra exeuntibus tradunt caule leui cubitali nudo radice gemina: cuius inferior pars & maior mares gignit supior ac miōr fęminas.

ESt & aliud genus satyrion. Eritbrecon appellāt semine uiticis maiore leui dure radicis cortice ruffo intus albū includitur sapore subdulce. Fertur in mōtuosis inueniri. Venerē etiam si omnino manu teneatur radix stimulari adeo si bibat ī uiō austero. Arietibus quoq; & hircis segnioribus in potu dari & a sarmata. Equis ob assiduum laborem pigrioribus ī coitu: quod uitium prosedamum uocant. Restringit uim eius aqua mulsa aut lactuca sumpta ī totum quidē grēci cum concitationē hanc uolunt significari satyrion appellant & sic cratecon cognominātes & teligonō: quaꝝ semē testium simile est. Tytimalli quoq; ramoꝝ medullam habentes ad uenerē proniores fieri dicuntur. Prodigiosa sunt quę circa hoc tradit. Theophrastus auctor est Alioquī grauis septuagessimo coitu durare libidinē cōtactu herbę cuiusdā: cuius nomē spetiēq; nō posuit Scyderitis adalligata uarices diluit & sine dolore prestat.

POdagrę morbus rarior solebat etiam nō modo patrū auorūq; memoria. Verū etiam nostra peregrinus & ipse. Nam si Italię fuiss& antiquitus latinum nomē ĩuenisse&. Insanabilis non est credendus quippe quoniā & in multis sponte desinit & in pluribus curatur. Medētur radices panacis cum uua passa. Succus hioscyami cū fariā uel semē scordion ex aceto hyberis uti dictum est. Verbenaca cum axungia trita. Cyclaminis radix cuius decoctū in pernionibus podagras refrigerat. Radix ex hyphio semē e psillio Cicuta cum litargiro axungia. Aizoum in primo impetu podagrę rubentis: hoc est calidae. Vtrolibet uerō conuenit Erigeron cum axungia plantaginis folia trita sale modico addito Agrimonia tusa ex melle medetur & uerbenaca illita: aut si pedes macerentur in aqua: in qua decocta sit.

ESt & lapazo similis agalidi nisi ess& ramosior ac pluribus foliis grauis odoris quę talis ē mollugo uocat similis & asperioribus foliis asperugo superioris & succus

pressi ĩ uino duobus cyatis quottidie sumitur praecipue uero liberat cũ alopoechos talasion.i.succus marinus lactucę similis: qui conciliis substernit non podagrę mõ; sed omibus articulorũ morbis impositus priusq; exarefiat. Tria autẽ eius genera latũ & alterũ longius quadã tenus rubẽs. Tertium crispis foliis quo in Creta uestes tinguntur omnia eiusdẽ usus. Nicander eam & aduersus serpentes in uino dedit. Salutare est & semẽ eius herbę quam psillion appellauimus madefactũ aqua admixtis ĩ Eminam seminis resinę colophonię coclearibus duobus turis uino laudãtur & mãdragorae folia cum polenta tusa.

TAlis uero tumẽtibus limus aquaticus cũ oleo subactus mire prodest articulis Succus ex centauria minore Idem neruis utilissimus. Itẽ centauriũ betonica neruis discurrentibus per scapulas humeris spinę lumbis pota ut iocinere. Articulis quinq; folium ĩpositum folia cum polenta uel radix recens tusa cum Cacumere siluestri uel decocta in aqua digitorũ in pedibus rimis polypodii radix articulis succus hioscyami cum axungia Amonion succus decocto. Item centuculus decocta uel muscus recens ex aqua obligatus donec inarescat. Item lappae boarię radix e uino pota cyclaminos decocta in aqua perniunculos curat omnia q; alia frigoris uitia & cotiledon cũ axũgia Folia ex batrachio epythimi succus clauos pedũ extrahit ladanũ cũ castoreo uerbeaca ex uino.

NVnc peractis malis quę mẽbratim sentiuntur dicemus de his que totis corporibus grassantur. Remedia autem hęc Cõmunia. Inuenio ante omnes potam decatheum de qua diximus. Dein panacis omnium generũ radices peculiariter longi quis morbis & semẽ interraneorũ uitiis. Ad omnes uero dolores corporis succum e scordio. Item betonicae: quae pota colorem plumbeum corporis priuatim emẽdat & gratiorem reducit.

GEranion: aliqui myrim aut myrtidon appellant. Similis est Cicutę foliis minutioribus & caule breuior rotunda saporis & odoris iucundi. Nostri sic eam tradũt. Gręci foliis paulo candidioribus q̃ maluę tenuioribus pilosis ramosa & iteruallis binum palmorũ & in his folia inter quę in cacuminibus capitula, sunt gruum Alterũ genus foliis anemones diuisuris lõgioribus radice mali modo rotunda dulci reficientibus se. Ab imbecillitate utilissima & fere talis uera est. Bibitur contra ptysi dragma in cyatis uini tribus bis in die. Itẽ contra iflationes & cruda idẽ prestat. Succus radicis auribus medetur. Epistotonis semẽ dragmis.iiii.cum pipere & myrrha potum ptysim sanat Et plãtaginis succus si bibat & ipsa decocta in cibo cum sale & oleo a somno matutino refrigerat. Eadẽ datur his quos atrophos uocant iterpositis diebus Betonica ptysis eligmate cum melle fabae magnitudine Agaricum potum duobus obolis in passo uel dauco cum centaurio maiore in uino phagadenis quod nomen sinemon esuriẽtium est & alia ulcerũ tytimalli medẽtur cum sesamis sumpti Inter mala uniuersi corporis uigiliae sunt plerisq; haec remedio monstratur panaces clymenos aristolochia & odore & peruncto capite Aizoum siue sedum si iuolutum panno nigro ignorantis puluino subiiciatur.

HEthonetera siue bonear hilaritatẽ afferunt in uino amygdaliceo folio flore roseo fruticosa longa radice: & cum siccata est uinum olẽte hęc in potu data seras quoq; mitigat cruditates quę nauseam faciũt digerit. Betonica eadẽ pota a Cęna cõcoctionẽ facit in oxymellitis cyatis tribus dragmę pondere & crapulam discutit Itẽ agaricum post cibos in aqua calida potum paralisi uetonica sanare dicitur. Itẽ hyberis ut dictũ ẽ eadem & torpentibus mẽbris prodest. Item argemonia ut dictũ est quęq; omnia sicari periclitẽt discutiẽdo.

COmitiales sanantur panacis: quam heracleõ diximus radice pota cum coagulo

uituli marini ita ut ſint panacis tres partes plantago pota. Vetonica in oxymellitis dragma: uel agarici obolis tribus folia. Quiq; folii ex aqua ſanat & arcezoſtis ſedano pota. Sanat & bacharis radix arida in puluerem contrita cyatis tribus cum Coriādro in aqua calida & centriculis trita in aceto: aut melle: aut in aqua calida. Verbenaca ex uino pota Iſopi baccę ternę cōtritę & in aqua potę diebus. xii. peucedanū cū coagulo uituli marini ęquis portionibus potum Quiq; folii cōtrita folia ex uino pota diebus. xxx. i. uetonicę farinę pondo denariorꝫ. xiii. cū aceti ſcyllitici cyato mellis attici uncia Scamonium obolis duobus cū Caſtorei dragmis. iiii.

FEbres frigidas leuiores facit agaricum potū in calida aqua tertianis ſcyderitis cum oleo. Item ladanū quod in ſegetibus naſcit' contuſum. Plantago ex aqua mulſa duabus horis āte acceſſionem pota binis dragmis uel ſuccus radicis madefactae uel tuſę: uel ipſa radix trita in aqua ferro calefacta. Quidā ternas radices in tribus cyatis aquę dedere. Eadēq; in quartanis quaterna fecerunt. Bugloſſo inareſcente ſi quis medullam e caule eximat: dicatq; ad quē liberādum febri cui id fiat & alliq; & et. vii. folia ante acceſſionem aiunt a febre liberari. Item betonicę dragmam in aquę mulſę cyatis tribus uel agaricum maxime in his febribus quae cum horrore ueniūt. Quinq; folii folia quidā terna tertianis dedere quaterna quartanis plura ęteris aliis omnibus tres obolos cum pipere ex aqua mulſa. Verbenaca quidem & iumentorꝫ febribus ī uino medetur: ſed in tertianis a tertio geniculo inciſa quaternis a quarto. Bibitur & ſemen hypperici utriuſq; & in quaternis horroribus betonicęq; farina quae omnes horrores coerc&. Item panaces adeo excalefactoria natura ut per niuē ituris bibere id pūgiq; eo praecipiant. Et ariſtolochia perfrictionibus reſiſtit: freneticos ſoranus ſanat qui contingit peucedano ex aceto capiti ifuſo angalidi ſucco e diuerſo letargicos excitari labor eſt hoc prēſtat euphorbium ut ex aceto naribus tractis peucedani ſuccus. Cōtra inſanias uetonica bibitur Carbūculos rumpit panaces ſanat betonicę farina ex aq̄ ut braſſica cum ture frequēti potu calide uel e carbone in conſpectu reſtincto fauilla digito ſublata & illita uel plantago tuſa Tytimallus caratices hydropicos ſanat panacis plantago in cibo cum prius panem ſiccum comederint ſine potu Betonica dragmis duabus in duobus cyatis uini: aut mulſi uel agaricum nel ſemen lonchitidis duabus lingulis ex aqua potū pſillion e uino Angalidis ſuccus Cotiledonis radix ex mulſo. Ebuli recentis radix excuſſa tantum nec colluta quantum duo digiti comprehendant ex uini ueteris calidi emina. Trifolii radix duabus dragmis in uino Tytimallū platiphylon cognomine ſemē hyperici quod charos appellatur. Arbe quam ebulum eſſe putant quidam radice contrita in uini cyatis tribus ſi febris abſit. uel ſemine ex uino nigro. Item uerbenaca faſciculo manus plenę decocta in aqua ad dimidias praecipue tamen chameleacte ſuccus aptissimus credit'. Eruptiones pituitasq; emēdat plātago Cyclamini radix cum melle. Ebuli folia cōtrita ueteri uino impoſita etiam boā ſanat. i. rubentes papulas pruriginem ſuccus ſtrychin illitus. Igni ſacro medetur aizoum folia trita Cicutę. Mandragorę radix ſiccatur in aſſes tres ut Cucumis primoq; ſuper muſtum ſuſpendit' mox ifumū. Dein tundit' in uino aut aceto. Prodeſt & in uino myrteo fouere mēte ſextans uini ſulphuris uncia ex aceto ſimul trita fuligo ex aceto Ignis ſacri plura ſunt genera Inter quę medium hominem ambiens qui zoſter uocat' & enecat' ſi cinxit medetur plātago cōcreta cymolia & peristeros p ſe radix pſolate.

ALiis quę ſerpunt cotiledonis radix cum mulſo aizoum ſuccus clinozoſti ex aceto. Radix pollypodii illita luxatis medent': doloremq; & tumores tollūt Semē pſilli folia plantaginis tuſa ſale modice addito uerbaſci ſemē ex uino decoctū contritū cicuta cum axungia folia ephemeri tuberibus & tumoribus illiniunt' quę etiā tū diſcuti poſſunt Morbum regium in oculis prēcipue mirari eſt tenuitatē illā denſitatemque

tunicularum felle ſubeunte hippocrates a ſeptimo die in febre mortiferum ſignũ eẽ
docuit. Nos ſcimus uixiſſe aliquos etiam ab hac deſperatione. Fit uero & circa febres
Impugnantq; centaurio maiore ut diximus poto Vetonica agarici obolis tribus ex
uini ueteris cyato. Itẽ uerbenacae folio obolis tribus ex uini calidi emina quatriduo.
Sed celerrime qnq; folii medet ſuccus tribus cyatis potus cũ ſale & melle. Cyclamini
radix dragmis tribus bibitur in loco calido & a perfrictionibus tuto. Sudores enim
felleos mouẽt. Folia tuſſillaginis ex aqua. Semẽ linozoſtis utriuſq; inſparſum poti-
oni uel cum abſcynthio: aut Cicere decoctum Iſopi baccę cũ aqua potę hyeben herba
ſi cum ſumitur cętero olere abſtineat Polytrix in uino data ſtiuchion in mulſo.

Cancri formicios & filulas & alacres & ambulationem

PAſſim & in quacunq; parte maxima incommoda naſcuntur: qui furunculi uo-
cantur mortiferũ aliquando malum conſectis corporibus. Remedio ſunt pigrocomi
folia trita cum polenta ſi nõdum caput fecerint. Diſcutiunt & folia ephedri illita. Fi-
ſtulę quoq; in omni parte ſerpunt medicorũ uitio male ſectis corporibus auxilio eſt
Centaurium minus colliriis cum melle decocto additis plantaginis ſuccus infuſus.
Quiq; folium cum ſale & melle ladanum cum caſtoreo Cotiledon cum medulla cer-
uina calefacta iponita. Verbaſci radicis medulla colliriis tenuitatem in fiſtulam addit
uel ariſtolochię radix uel ſuccus tytimalli collectiones iflamatioẽsq; ſanat Argemo-
nię folia illita. Duritias & collectiones omnes uerbenaca uel quiq; folium decoctum
q; in aceto uerbaſci folia uel radix. Iſopum e uino ipositum acori radix decocta eius
herbae fouentibus aizoum. Itemq; contuſa ſit duritiasq; & ſinus corporis illecebras
omnia infixa corpori extrahunt. Folia tuſſilaginis daucum ſemen leontopodi tritũ
in aqua cum polenta ſuppurationibus iponuntur. Pignocomi folia trita cũ polenta
uel ſemen. Item orchis uitia quẽ ſunt in oſſibus ſatyrion radice impoſita efficacissiẽ
ſanari dicunt. Nomae & collectiones omnes ſucco maris priusq; inareſcat & aligine
radix collectiones diſcutit ambuſta ſanantur plantagine arctio ita ut Cicatrix fallat.
Folia eius in aqua decocta contrita illiniunt radices cyclamini cum aizo herba ipſa
hypperici: quod coriſſum appellauimus. Neruis & articulis conuenit plantago trita
cum ſale Argemoia tuſa ex melle peucedani ſuccus perungunt ſpaſmatici Tetanici
neruorum duritiae egylopis ſucco. Doloribus frigeron ex aceto illinit Aepythimo
ſpaſticis & epiſtotonicis perungi ſemine hypperici: quod charos uocatur. Idẽq; bibere
prodeſt. Phrimon dicitur etiam abſciſos auare neruos ſi confeſti imponatur trita uel
manſa. Spaſticis tremulis epiſtotonicis alginaę radix bibitur ex aqua mulſa. Sic &
rigores excalefacit. Sanguinis profluuium ſiſtit herbae pęonię ſemen rubę. Eadem
& in radice uis Climenus uero ſi ore ſanguis reiiciatur: ſiue naribus ſiue aliis fluat:
ſiue feminaę utero Item liſimachia pota uel illita uel naribus indita. Itẽ plantaginis
ſemen Quiq; folium potum & illitum Cicutę ſemẽ in nareſ ſi inde fluat tritum ex
aqua inditum aizum Aſtraguli radix ſiſtit & ſcemon & achillea.

EQuiſetum hippuris a grecis dicta & in pratis naſcẽs uituperata nobis. Eſt autẽ
puluis terrę equinę ſecę ſimilis hienes curſorũ extiguit decocta fictili nouo ad tertias
quantum uas capiat & per triduũ a ieiunis pota unctis eſculentis & ante diem unũ
interdicitur. Grecorũ circa hanc uaria opinio alii pinus foliis ſimilẽ nigricantẽ eodem
nomine appellãt Vim eius admirabilem tradẽtes: quod etiam ſanguinis profluuia
uel tacto tantum ex homine ſiſtit: alii hippurim: alii ephedron: alii anabaſin uocant:
tradunt q; iuxta arbores naſci & ſcandentem eas dependere comis uinceis multis ni-
gris & ex equorũ cauda geniculatis ramis Folia habere pauca tenuia exigua. Semen
rotundum ſimile coriandro radice lignoſa naſcitur in ambuſtis maxime. Vis eius
ſpiſſare corpora. Succus ſanguinem e naribus fluentem incluſus ſiſtit. Item aluum
medetur diſſintericis in uino dulci potus cyatis tribus urinã cit tuſſim ortopnomiã

ſanat. Item rupta & quę ſerpunt inteſtinis & ueſſicę folia bibunt. Enterocelicemos cobib&. Faciũt & aliam hippurim breuioribus & mollioribus Comiſcãdi dioribus q; perq̃ utilem ſcyaticis & uulneribus ex aceto ipoſitã ,ppter ſanguinẽ ſiſtendum Et nymphea trita plagis imponit.

PEucedanum cum ſemiẽ Cupreſſi bibitur ſi ſanguis per os redditus eſt fluit ue ab iſeris Scyderitis tãtã uĩ hab& ut q̃uis recenti gladiatoris uulneri illigata ſanguinem cludat: quod facit & ferulę Cinis uel carbo. Fungus uero efficatius qui ſecũdum radicẽ eius naſcit. per nares autem fluẽti & Cicutę ſemẽ tritũ ex aqua ĩditumq; efficax habet.

ITem ſtephanomeli ex aqua uetonicae farina lacte caprino pota ſiſtit ex ubere fluẽtem plantagoq; contuſa. Eiuſdem ſuccus uomẽtibus ſanguinem datur. ad erraticum autem radix herbę perſolatae cum axungia uetere illita. Probatur a ruptis conuulſisq; ex alto deiectis Centaurium maius gentianae radix trita uel decocta: uel ſuccus uetonicę & hęc amplius a uocis aut lateris contẽtionibus panace ſcordion Ariſtolochia pota. Itẽ agaricum cõtuſis & euerſis potum duobus obolis in mulſi cyatis tribus: aut ſi febris ſit ĩ aqua mulſa uerbaſcum cuius flos ſimilis auro eſt acori radix aizum omẽ ſed maioris ſuccus efficacissimẽ. Itẽ ſymphiti radices uel decoctũ glaucus cruda.

ERiſitale eſt flore luteo foliis achanti Bibitur e uino. Item cameropis & in ſorbitione hyrie uel plantago omnibus modis. Item ptbyriaſi quo ſcylla dictator conſumptus eſt. Naſcunt quoq; in ſanguine ipõ hominis animalia & eſura corporis reſiſtit uuę taminię ſucco aut ueratri cum oleo punctis corporibus. Taminia quidẽ ĩ aceto decocta etiam ueſtes eo tedio liberat.

VLcera multoꝝ ſunt geneꝝ ac multis modis curantur. Panacis omnium generũ radix e calido uino illinitur manantibus ſicca priuatim quam chironiã diximus cum melle trita tubera aperit ulceribus quae ſerpunt deploratis auxilio eſt cum eris flore uino temperata omibus modis uel flore uel ſemine uel radice. Eadem cum polenta uetuſtis uulneribus prodeſt heraclion quoq; ſydereon apollinaris pſyllium traganto ſcordotis cum melle purgat. Farina eius carnes excreſcentes per ſe inſparſa conſumit. Polemonia ulcera que cacheotę uocantur ſanat. Centaurium maius inſparſum uel illitum. Itẽ minoris coma decocta uel trita uetera quoq; purgat ulcera & perſanat foliculi chimeni recentibus plagis ĩponuntur. Illinitur autẽ gentiana ulceribus quae ſerpunt radice tuſa uel decocta ĩ aqua ad mellis craſſitudinem uel ſucco uulneribus ex ea factum lichium liſimachia recentibus plagis medetur. Plantago omniũ geneꝝ ulceribus peculiariter foeminaꝝ infantium igni molita melior & cum Ceroto craſſa ulcerum labra purgat nomas ſiſtit. Tritam ſuis foliis integere oportet&. Suppurationes collectiones ſine ulcerũ chelidonia quoq; ſiccantur ulcera adeo etiam ut proſpodio utantur. Eadẽ iam deſperatis cum axungia ĩponitur. Dictamum pota ſagittas pellit & alia taela extrahit illita Bibitur ex aqua cyato folioꝝ obolo proxime pſeudo dictamum Vtraq; etiam ſuppurationes diſcutit ariſtolochia quoq; putria ulcera ex ere ſolida expurgat cum melle uermesq; extrahit. Itẽ clauos in ulcera natos & ĩfixa corpori omnia praecipue ſagittas & oſſa fracta cũ reſina. Caua uero ulcera explet per ſe cum iride recẽtia uulnera ex aceto uetere ulcera uerbenaca quiq; folium cum ſale & melle Radices perſolatę uulneribus ferro illitis recentibus ĩponuntur folia ueteribus cum axungia utrunq; & ſuo folio operitur. Damaſoniũ autem in ſtruma folia uerbaſci ex aceto aut uino Periſtereos ad omnia genera uel calloſoꝝ putreſentium ulcerum facit manantia nympheae heracliae radix ſanat. Itẽ cyclamini radix uel per ſe uel ex aceto uel cum melle. Eadem & contra ſteatomata efficax: ſic & ad ulcera manantia iſopum Itẽ peucedanũ & ad recentia uulnera tanta uis eſt ut ſquamã oſſibus extrahat prę ſtãt

hoc & anagalides cohibentq; quas uocāt nomas & reumatismos. Vtiles & recētibus plagis sed pręcipue senum corpori cum ceroto Apostemata & ulcerata trita folia mā dragorę recentia. Radix uulnera cum melle & oleo. Cicuta cum siligine mixta mero aizum herpetas quoq; ac nomas ac putrescetia: sicut erigeron uermiosa recētia autem uulnera astragali radix et uetera quoq; ulcera purgat hypocistis utraq; leōtopodi semē tritum in aqua & cū polēta illitum spicula sagittariorū extrahit. Itē pignocomi semē Tytimallus carachites succo cancrenas phagadenas putrescentia uel decocta ramorū cum polenta & oleo. Orchis radices hoc amplius & cacobeta cum melle siccę & recē tes per se uulnera onothera efferētia sese ulcera sanat. Scythę uulnera scythica curāt Ad carcinomata argemonia ex melle efficacissiā est ulceribus personatis. Asphodeī radix decocta ut diximus trita cum polenta & illita quibuscūq; apollinaris Astraguli radix in puluerem trita humidis ulceribus prodest. Item callitrix decocta in aqua pri uatim uero his quae calciamēto facta sint uerbenaca necnon & lysimachia contrita ac nymphea arida infricata. Pollitrix inueteratis iisdem utilior Polignemon cunilae bubule simile est semine pulegii surculosa multis geniculis corymbo odorata acri & dulci odore. Ferro factis uulneribus cōmanducata īponitur. Quīto die soluitur scym phiton ad cicatricem celerrime perducit. Item seyderitis hęc imponitur ex melle uer basci semine ac foliis ex uino decoctis ac tritis omnia infixa corpori extrahunt. Item mandragorę foliis cum polēta cyclamini radicibus cū melle Trixaginis folia in oleo contrita his maxime adhibentur ulceribus quę serpūt & algia in melle trita uetoica ad carcinomata & malandrias ueteres addito sale uerrucas tollit Argemonia ex aceto ut batraci radix quę & ungues scabrosos aufert linozostidis utriusq; folia: uel succus illitus tytimalli omnes genera uerrucarū omnium. Item pterigia uaros tollunt cica trices cum elegantia ad colorem reducit.

Adanum arthemisiam & helisphacum alligatas qui hab& uiator negat lassitu dinem sentire multebribus morbis medetur maxime in uniuersum pęoniae herbae semen nigrum ex aqua mulsa. Eadem & in radice uis mēses ciet panacis semē cum absynthio mēses & sudores scordotis potu & illitu Vetonica dragma in uini cyatis tribus bibitur contra omnia uitia uulnarum: aut quaeq; a partu fiunt menses nimi os sistit achillea imposita & decoctum eius īsidētibus mammis īponitur hioscyami semen ex uino locis radix in cataplasmate & mamis & celidonia. Secundas morātes uel partus emortuos radices panacis appositę extrahūt. Ipsum panacis semē uuluas purgat: appositumq; cum melle polemonia pota ex uino secundas tollit. Nidore cor rigit uuluas Centaurii minoris succus potus: fotuq; mēses ciet. Item maioris radix i uuluę doloribus iisdē modis prodest. Derasa uero & apposita extrahit partus emor tuos plantago apponitur in lana in dolore uuluę. In strāgulatu bibitur: sed pręcipua dictamo uis est. Menses cit partus emortuos uel transuersos eicit. Bibitur ex aqua foliorū obolo. Adeo ad hęc efficax ut ne in cubiculū quidē pregnantiū inferatur: nec potu tantum: sed & illitu & suffitu ual& proxime pseudo dictamum: sed mēses ciet cum mero decoctum denarii pondere pluribus tamen locis aristolochia prodest. Nā & menses & secundas ciet & mortuos partus extrahit myrrha & pipere additis pota aut subdita uuluas quoq; procidētes inbib& potu uel suffitu maxiē tenui strāgulatū ab his mensiumq; difficultatem Agaricum tritum obolis tribus in uini ueteris cyato potum emendat peristeros apposita in adipe suillo recenti anthyrimon cum rosacco & melle. Item apposita nymphęę thessalę radix pota dolori medetur. In uino nigro pota profluuia inbib& e diuerso ciet cyclamini radix pota & apposita & uesticę insi dēti decocto medet. Secūdas pota pellit cyssanthemos uuluā sanat Exyphii radix su perior menses ciet dragma ex aceto pota. peucedanum strangulatus uuluae nidore ustum recreat menses: aluoq; pręcipue psyllū dragma in cyatis tribus aquę. Semēq;

mādragorę potū uuluas purgat mēſes ciet ſuccus appoſituſ & emortuos ptus. Nimia rurſus ꝓfluuia ſiſtit. Semē cū uiō & ſulphure alui ꝓfluuia ſiſtit. Cōtra ciet & batrachiō potu uel cibo ardēs alias ut diximus cruda: ſed cocta cōmēdat ſale & oleo & Cumino. Daucum & menſes & ſecundas potu facile pellit. Ladanum ſuffitu corrigit uuluas dolori eaꝝ exulceratisq; īponitur Emortua ſcamonium pellit potum uel appoſitum menſes ciet hyppericon utrunq; appoſitum. Ante alia uero ut hyppocrati uidetur eritbimus e uino ſemine uel radice corticis trahit & ſecūdas ſuccurrit & ſtrāgulationibus ex aq̄ pota. Itē radix e gerranio peculiariter ſecundis inflamationibusq; uuluaꝝ conueniens purgat hippuris pota & appoſita uulūas poligonus pota mēſes ci& & alcineę radix plantaginis folia pellunt. Item agaricū ex aqua mulſa artbimiſia uuluae medetur trita ex oleo irino: aut cum fico aut cum mūrrha appoſita. Eiuſdem radix pota in tantum purgat ut partus enectos extrahat mēſes & ſecundas ciet raōrū decocta inſidentibus. Item folia pota dragma ad eadem omnia proſunt: uel impoſita uentri una cū farina ordeacea. Acoron quoq; utile eſt interioribus fęminaꝝ morbis & coniza utraq; & cremnos & cantillides duae uuluis utiliſsimę torminibus & ſecūdarum more in uino pote. Callitrix fotu locis medetur. Albugines in capite tollit. Capillos inficit oleo trita Geranion in uino albo potum & hypociſtis in rubro profluuium ſiſtunt. Iſopum ſuffocationes laxat. Radix uerbenacę pota ex aqua ad omia in partu: aut ex partu mala pręſtantiſsima eſt. Peucedano quidam miſcent in uino ſemen cupręſſi contritum. Nam ſemen pſyllide feruefactam in aqua cum ītepuerit epiphoras omnes uteri lenit. Symphiton tritū in uino nigro euocat menſes. Partus accellerat ſcordotis pota dragma ſuci in aqua mulſa cyatis. iiii. Dictami folia pręclare dant ex aqua. Conſtat unius oboli pondere: uel ſi mortui ſunt in utero infantes protinus reddi ſine uexatione puerperę. Similiter prodeſt pſeudo dictamū: ſed tardius Cyclaminos adalligata. Cyſſanthemos pota. Itē uetonicae farina ex aqua mulſa. Arſenogon & theligonon herbę ſunt habētes uuas floribus oleae ſimileſ pallidioribus tamen ſemen albū papaueris modo. Theligoni potu fęminā concipi narrant. Arſenego ab eo ſemine oleae nec alio diſtat: huius potu mares generari ſi credimus: alii utraq; ocymo ſimilia tradunt. Arſenegoni autē ſemen geminum eſſe teſtibus ſimile. Mammaꝝ uitiis aizum: quod digitillum appellauimus unice medetur. Irigeron ex paſſo māmas uberiores facit. Sonchum in farre coctum. Quae uero maſtos uocatur inita pilos mammarum e partu naſcentium aufert & tineas in facie: aliaq; cutis uitia emēdat. Gentiana nymphea heraclea illita. Cyclamini radix maculas omnes. Cacalię grana mixta cerae liquidae extendunt cutem in facie rugantq; uitia omnia. Acori radix emendat capillum. Lyſimachia flauum facit denigrat hypericon: quod decoriſtō uocatur Item ophros herba denticulato oleri ſimilis foliis duobus Nigritiam dat & polemonia in oleo decocta pſylotrum. Nos equidem in mulieribus medicamentis tractamus. Verumetiā in uiris in uſu eſt. Efficacissimū autē habetur arebezoſtis. Itē tytimalli ſucco uel in ſole cum oleo illito crebro uel euulſis pilis. Quadrupedum ſcabiem ſanat iſopum ex oleo fotū. Anginas peculiariter ſcyderitis: Verum & reliq̄ herbaꝝ genera reddamus.

CRESCIT PROFECTO APVD ME CERTE tractatu ipso admiratio antiquitatis quantoq; maior copia herbarum dicenda restat: tanto magis adorare priscorũ ĩ inueniẽdo curam in trahendo benignitatem subit. Nec dubie superata hoc modo possit& uideri etiam rerꝫ naturę ipsius munificentia si humani operis esset& inuentio nunc uero eorꝫ fuisse eam apparet& aut certe diuinã etiam cũ hõ Inuenerit eandemq; omnium parentem genuisse hoc & ostendisse nullo uitae miraculo maiore si uerꝫ fateri uolumus Scythicam herbã a meotis paludibus & euphorbiam a monte atblante ultraq; herculis columnas & ipso rerꝫ naturae defectu parte alia britannicam ex oceani insulis extra terras positis Itęq; ęthiopidem ab exusto syderibus axe. Aut alias prętera aliunde ultro citroq; humanę saluti in toto orbe portari Immensa Romanę pacis maiestate. Non homines modo diuersis inter se terris gentibusq; Verꝫ etiam montes & excedentia in nube iuga partusq; earꝫ & herbas quoq; inuicem ostentant. Aeternũ quaeso deorꝫ sit munus istud: adeo Romanos uelut alteram lucem dedisse uisibus uidentur.

SEd antiquorꝫ curam diligentiamq; quis possit satis uenerari: cum constet& omnium uenenorũ ocissimum esse aconitum & tactis quoq; genitalibus foeminini sexus animalium eodẽ die inferre mortem. Hoc fuit uenenum: quo ĩteremptas dormiẽtes a Calpburnio bestia uxores. M. Cecilius obiecit hinc illa peratrox oratio eius in digito eas mortuas ortum fabulae narrauere e supinis cerberi Canis extrahente ab inferis hercule. Ideoq; apud heracleam ponticam ubi mõstratur eius ad inferos aditus gigni hoc quoq; tamen in usus humanę salutis uertere scorpionũ ictibus aduersari experiendo Aconitum datum in uino calido. Ea est natura ut hominem occidat nisi inuenerit quod in homine perimat Cum eo solo colluctatur ueluti parte intus inuenta. Sola haec pugna est cum uenenum in uisceribus reperit miraq; exitialia per se ambo Cum sunt duo uenena in homiẽ cõmoriuntur ut homo supersit Imo uero etiam feraꝫ remedia antiqui prodiderunt demonstrando quomodo uenenata quoq; ipsa sanarentur. Torpescunt scorpiones aconiti tactu stupentq; pallentes & uinci se confitentur. Auxiliatur eis elleborꝫ album tactu resoluente ceditq; aconitum duobus malis suo & omnium quae si quis illa forte ab homine excogitari potuisse credit ingrate deorꝫ numera intelligit. Tangunt carnes aconito: necantq; gustatu earꝫ pãtheras nisi hoc fier& repleturas illos situs. Ob id quidã pardilianches appellauere. At illas statim liberari morte excrementorꝫ hominis gustu demonstrato: quod certe casu repertum quis dubit&. Et quotiens fiat etiam nũc ut nouum nasci: quoniã feris ratio & usus inter se tradi nõ possit.

HIc ergo casus hic est ille qui plurima inueit in uita. Deus hic hab& nomen per quem intelligitur eadem & parens rerꝫ omnium & magistra utraq; Cõiectura pari: siue ista quotidie feras inuenire siue semper scire iudicemus. pudendumq; rursus omnia animalia: quę sunt salutaria ipsis nosce praeter hominem. Sed & maiores oculorũ quoq; medicamentis aconitum misceri saluberrime promulgauere Aperta professione malum quidẽ nullũ esse sine aliquo bono. Fas ergo nobis erit qui nulla diximus uenena demonstrare quale sit aconitum uel deprębendi gratia Folia hab& cyclaminus aut Cucumeris non plura. iiii. ab radice leniter hyrsuta. Radicem modicam causam maro similem marino: quare quidã Cammaron appellauere: alii thelipponon ex qua diximus causa. Radix incuruatur paululum scorpionum modo: quare & scorpion alii uocauere. Nec defuere qui myoctonum appellare mallent: quoniam procul & e longinquo odore mures necat. Nascitur in nudis cautibus quas aconas

nominat: & ideo aconitum aliqui dixere nullo iuxta ue puluere quidem nutri-
ente aliqui hanc rationem nominis attulere: alii quoniã uis eadem in morte eſſ&
quae quotibus inferri acie decernenda ſtatimq; admota uelociter ſentiretur.

LThiopis radix folia hab& flamo ſimilia magna & multa & hyrſuta ab radice
caulem quadrangulum ſcabrũ ſimilem arctio inundis concauum ſemẽ eruo ſimile
candidũ geminum radices numeroſas longas plenas molles glutinoſas guſtu ſiccae
nigreſcuntq; ut Cornua uideri poſſint pręterea in ęthiopia naſcuntur ut in Ida mõte
troadis & in meſſenia colligũt autũno ſiccant in ſole aliquot diebus ne ſitum ſen-
tiant. Medentur uuluis potę in uino albo Scyaticis pleureticis. Faucibus ſcabris de-
coctae potu dantur. Sed quae ex ęthiopia uenit eximia eſt: atq; illico prodeſt.

ARathon ferulacea eſt cum duorũ palmorum altitudine origano ſimilis flore
bullis aureis huius uſte nidor urinam ciet uuluasq; purgat tanto magis infidẽtibus
cauſa nominis non hoc: ſed quoniam diutissime non marceſcit

ALoe ſillę ſimilitudinem hab& maior & pinguioribus foliis ex obliquo ſtriata
Caulis eius tener eſt rubens medius non diſſimilis anthericо radice una ceu palo in
terram dimiſſa graui odore guſtu amara laudatiſſima ex india affertur: ſed naſcitur &
in aſia non tamen ea utuntur niſi ad uulnera recentibus foliis. Mirifice enĩ conglu-
tinat uel ſucco. Ob id eam in turbinibus calorũ ferunt ut aizum maius. Quidam &
caulem ante maturitatem ſeminis incidunt ſucci gratia. Aliqui & folia: inuenitur &
per ſe lachryma adhęrens: Ergo pauimentandũ ubi ſata ſit cenſent ut lachryma non
abſorbeatur. Fuere qui traderent in Iudea ſuper hyeroſolimam metallicam eius na-
turam: ſed nota magis improba eſt: neq; alia nigrior aut humidior. Erit ergo optima
pinguis ac nitida ruffi coloris friabilis ac iocineris modo coacta facile liqueſcẽs Im-
probanda nigra & dura barenoſa quęq; & guſtu intelligit gummi adulterata & aca-
tia. Natura eius ſpiſſare denſare & leuiter calefacere Vſus ſimultus & principalis al-
uum ſoluere: ſed pene ſola medicamentoꝝ quae id pręſtãt Confirmat etiam ſtoachũ
adeo ut non infeſt& ulla uis cõtraria Bibitur dragma ad ſtomachi uero diſſolutionẽ
in duobus cyatis aquę tepidae uel frigidę Coclearis menſura bis ter ue in die ex iter
uallis ut res exigit purgationis etiam cauſa plurimũ tribus dragmis efficatior ſi pota
ea ſumatur cibus. Capillum fluentẽ cõtinet cum uino auſtero capite cõtra pilũ pũcto
dolorem capitis ſedat tẽporibus & fronti impoſita ex aceto & roſaceo dilutioq; iſuſa
oculorum uitia omnia ſanari ea cõuenit priuatim prurigines & ſcabiẽ genarum. Item
inſignata ac liuida illita cũ melle maxime pontico. Tonſillaſ gingiuas & omnia oris
ulcera ſanguinis excreationes ſi modice ſint dragma pondere ex aq̃ ſi minus ex aceto
pota Vulnerum quoq; ſanguinem & undecunq; fluentem ſiſtit per ſe uel ex aceto.
Alias etiam eſt uulneribus utiliſsima ad cicatricem perducens. Eadem inſpargit ex-
ulceratis genitalibus uirorum condilomatis rimisq; ſedis. Alias ex uino ſicca per ſe
ut exigat mitiganda curatio: aut coaercenda: hemoroidum quoq; abundantiam leiter
ſiſtit. Diſſinterię infunditur & ſi difficilius coquantur cibi. Bibitur a Coena modico
interuallo & in regio morbo tribus obolis ex aqua deuorantur pillulae cum melle
decocto: aut reſina teribintina ad purganda interiora. Digitoꝝ pterigia tollit oculorũ
medicamẽtis lauatur ut quod ſit barenoſiſſimum ſubſidat aut torretur i teſta: pẽnaq;
ſubinde uerſatur ut poſſit ęqualiter torreri.

ALtea folia hab& ſimilia uerbenacę: quę & ariſtereon cognominatur Caules tres
aut quattuor folioꝝ plenos florem roſę radices albas. Cum plurimum ſex cu-
bitales obliquas. Naſcitur inpingui ſolo nec ſicco. Vſus radicis ex uino uel ex aqua
diſſintericis aluo citata ruptis Conuulſisq;.

ALiphon cauliculus cum molli capite non dissimilis betę acre gustatu ac lętum mordensq; uehementer & accendens. Aluum soluit in aqua mulsa addito sale modico minima potio duaꝝ dragmarum media.iiii. maxima.vi.ea purgatiō: qbus datur e gallinaceo fere.

ALsinae quam quidam myosoton appellant. Nascitur in lucis. Vnde etiā alsinę dicta est. Incipit a media hyeme arescit estate media Cum prorepit musculorū aures imitatur foliis: sed aliam docebimus esse: quę iustius misoti uocatur. Hęc eadē erat quae alsinę nisi minor minusq; hirsuta est&. Nascitur in ortis & maxime in parietibus Cum terit odorem Cucumeris reddit. Vsus eius ad collectiones iflamationesq; emendat omnia quae alsinę: sed infirmius epiphoris peculiariter iponitur. Itē uerendis ulceribusq; cum farina hordeacea. Succus eius naribus infunditur.

ANdrosaces herba est alba amara sine foliis foliculos in cyrrhis habens & i his semen nascitur in maritimis istriae maxime. Datur hydropicis dragmis duabus tusa aut decocta in aqua uel uino uel aceto. Vehemēter eni urias ciet Datur & podagris Illinitur quoq; Idem effectus est & seminis.

ANdrosemon siue ut alii appellauere asciron non absimile est hippico de qua diximus cauliculis maioribus densioribusq; & magis rubentibus. Folia alba rutę figura. Semen papaueris nigri Comę tritę sanguineo succo manāt odores tres i usus Gignitur in uineis fere medio autumno effodit suspendituq; Vsus ad purgādum aluum tuse cum semine potaeq; matutina uel a cęna duabus dragmis in aqua mulsa uel uino uel aqua pura totius potionis sextario trahit bilem prodest & scyaticis maxime: sed post rudis cappari radicem semine resinae permixtam deuorare oport& dragmae pondere. Iterumq; quatriduī iteruallo eadem facere a purgatione autē ipsa robustiores uinū bibere ifirmiores aquā. Impoitur & podagris & abustis & uulneribus cohibens sanguinē.

AMbrosia uagi nominis est & circa alias herbas fluctuans una bab& certa desa ramosam tenuem trium fere palmoꝝ tertia parte radice breuiore foliis rutę Circa unum caulē In ramulis semen est. Vuis dependētibus odore uinosa: qua de causa botris a quibusdā uocatur: ab alis artbemisia. Coronant illa cappadoces usus eius ad ea quę discutit opus sit.

ANgonim quidam ononidam malum uocare ramosam similē foeno grēco nisi fruticosior hyrsutiorq; esset odore iucundo post uer spinosa. Aestur & in muria condita. Recens uero margines ulceꝝ erodit. Radix decoquitur in posca dentium dolori. Eadem cum melle pota calculos pellit. Comitialibus dat i oximelite decocta ad dimidias.

ANagiros quam aliqui acoton uocāt fruticosa est grauis odore flore oleris Semē in Corniculis nō breuibus gignit simile renibus quod durescit per messes. Folia collectionibus iponuntur difficulterq; parientibus adalligātur ita ut a partu stati auferantur. Quod & si mortuus haereat & secunde mēsesq; morentur. Dragma biburtur folia in passo Sic & suspiriosis dātur & in uino uetere ad phalāgioꝝ morsus Radix discutiēdis coquēdisq; adhibet. Semē Cōmanducatū uomitiones facit.

ANonymon a nō inueniendo nomem Inuenit Affertur e scythia celebrata hicesio nō paruę auctoritatis medico.

ITem aristogiton in uulneribus praeclara ex aqua tusa & imposita pota uero mammis prēcordiis ue percussis. Item sanguinē excreantibus putauerunt & bibendam uulneratis. Fabulosa arbitror quae adiiciuntur. Recente ea si uratur in ferrū aut aes ferruginari.

AParimen aliqui omphacocarpon: alii philantropon ramosam hirsutam quinis senisue in orbem circa ramos foliis per interualla semen rotundũ durum concauum subdulce. Nascitur in frumẽtario agro aut ortis pratis ue asperitate etiam uestiũ teãci efficax contra serpentes semine poto ex uino dragma & contra phalangias sanguinis abundantiam ex uulneribus reprimunt folia imposita succus auribus infunditur.

ARction aliqui potius arctux uocant similis est uerbasco foliis nisi quod hirsutiora sunt. Caule lõgo molli semine Cumini. Nascitur in petrosis radice tenera alba dulciq; decoquitur in uino ad dentium dolorem ita ut cõtineatur. Decoctum bibitur propter Isciada & stranguriam ex uino ambustis ĩponitur & pernionibus fouentur Eadem cũ radice semiẽ trito in uiõ.

ASplenon sunt qui hemionon uocant foliis trientalibus multis radice limosa. Cauernosa sicut filicis cãdida hirsuta nec caulẽ nec floẽ nec semẽ hab&. nascit in petris parietibusq; opacis & humidis. laudatissima ĩ Creta huius foliox ius ĩ aceto decocto per dies .xxx. potu lienem absumi aiunt & illinitur Eadem autẽ sedat & singultus. Fẽminis non danda: quoniam sterilitatem facit.

ASclepias folia hederẽ hab& ramos longos radices numerosas tenues odoratas floris uirus graue semen secure datur. Nascitur in mõtibus Radices torminibus medentur & contra serpentium ictus non solum potum: sed etiam illitum.

ASter a quibusdam bubonion appellatur: quoniam inguinum prẽsentaneũ remediũ est. Cauliculus foliis oblongis duobus aut tribus in Cacumine capitula stellẽ modo radiata bibitur & aduersus serpentes sed ad Inguinũ medicinam sinistra maũ decerpi iubent & iuxta cinctus alligari. Prodest & coxendicis dolori adalligata.

ASeyron & ascyroides similia sunt iter se & hypperico: sed maiores habet ramos: quod ascyroides uocatur ferulaceos per omnia rubentes capitulis paruis luteis. Semẽ in cauliculis pusillũ nigrũ resinosum. Comae tritae uelut cruentatae. Qua de causa quidã hanc androsemon uocauere. Vsus seminis ad scyaticos potus duabus dragmis in hydromelitis sextario Aluum soluit bilem detrahit illinitur & ambustis.

AFaca admodum tenuia folia habet pusillo altior lẽticula & siliquas maiores fert in quibus terna aut quaterna semina sunt nigriora madidiora & minora lẽticula Nascitur in aruis. Natura ei ad spissandum efficatior q̃ lẽti. Reliquos usus eosdẽ hab& stomachi aluiq; fluctuoẽs sistit semẽ decoctũ.

ALcibion apud auctores non reperio qualis herba est&: sed radicem eius & folia trita ad serpentis morsum imponi & bibi iubent folia quantum manus capiat trita cũ meri uini cyatis tribus aut radicẽ dragmax triũ põdere cũ uini eadẽ mẽsura.

ALectherolopus quae apud nos crista dicitur folia hab& similia gallinaceae cristae plura caulem tenuem & semen nigrum in siliquis utilis tussientibus cocta cum faba fracta melle addito & caligini oculorum solidum semen iniicitur in oculum: nec turbat: sed inse caliginẽ cõtrahit mutat colorẽ: sed ex nigra albicare ĩcipit & ituẽscit ac per se exit.

ALum quod nos uocamus. Grẽci symphoton petreum simile Cuniculẽ bubulẽ foliis paruis ramis tribus aut quattuor radice thymi cacuminibus surculosum odoratum gustu dulce saliuam ciens longa radice rutila. Nascitur in petris ideo petreum cognominatum utilissimum lateribus torminibus pectoribus pulmonibus sanguinem reiicientibus faucibus asperis. Bibitur radix trita & in uino decocta &

aliquando superlinitur. Quin et commanducata sitim sedat præcipueq; pulmonem refrigerat. Luxatis quoq; imponitur et contusis. Lenit interranea Aluum sistit cocta in Cineres detractisq; foliculis trita cum piperis granis.viii.et ex aqua pota. Vulneribus sanãdis tãta praestantia est ut carnes quoq; dũ coquũt cõglutiẽt addita. Vnde graeci nomẽ iposuere.

ASsillus quoq; fractis medetur Alga ruffa et scorpionum ictibus.

ACtea graui foliorũ odore caulibus asperis geniculatis semine nigro ut hederae baccis mollibus: Nascitur opacis & asperis & aquosis. Dat acetabulo pleõ ite. rioribus fęminaꝝ morbis.

AMpelosagria uocatur herba foliis duris Cineracei coloris: qualẽ in satis dixiũs uiticulis longis callosis rubentibus qualiter flos quem Iouis flamam appellamus In uiolis fert semen punici mali acinis. Radix eius decocta in aqua cyatis ternis additis uini Coi cyatis duobus Aluum soluit leniter. Ideo hydropicis datur. Vulue uitia & cutis in facie mulieꝝ emẽdat hiscyaticos quoq; uri hac herba. Prodest tusa cũ foliis & illita cũ succo suo.

ABscynthii genera plura sunt. Sãtonicum appellatur e galliae Ciuitate põticum a ponto ubi pecora pinguescunt illo & ob id fine felle reperiuntur. Neq; aliud praestantius: multoq; Italico amarius: sed medulla pontici dulcis. De usu eius Conuenit herbae facillimae atq; inter paucas utilissimę. Praeterea sacris.p. Ro. celebratę peculiariter siquidem latinarum feriis quadrigae certant in capitolio uictorq; abscynthium bibit. Credo sanitatem in praemio dari bonorifice arbitratis maioribus. Stomachum corroborat & ob id sapor eius in uina trasfertur ut diximus. Bibitur & decoctum aqua ac postea nocte ac diu refrigeratum sub diuo decoctis sex dragmis foliorum cum ramis suis in cęlestis aquae sextariis tribus. Oport& et saltem addi uetus sine usu est Bibitur & madefacti dilutum. Ita enim appellatur hoc genus Diluti ratio ut quisquis fuerit modus aqua rigatur per triduum. Raro in usu est: sicut & succus expressi. Exprimitur autem cum primum semen turgescit madefactum aqua triduo recens aut siccum.vii.diebus Dein coctum in aeneo uase ad tertias.x.eminis in aquae sextariis.xlv. Iterumque percolatum herba lente coquitur ad crassitudinem mellis: qualiter & minore Centaurio queritur succus Sed hic abscynthii inutilis stomacho capitiq; est cum sit ille decoctus saluberrimus. Nanque astringit stomachũ bilemq; detrahit Vrinamq; ciet. Aluum emollit & i dolore sanat. Ventris animalia pellit malachiam stomachi et inflamationes discutit Cum sale & nardo gallico aceto exiguo addito fastidia abstergit concoctiones adiuuat cruditates detrahit cum ruta & pipere & sale Antiqui purgationis causa dabant cum marinae aque ueteris sextario seminis sex dragmis cum tribus salis & mellis cyato efficatius purgat duplicato sale. Diligenter autem teri deb& propter difficultatem quidam & in polenta dedere supradictum pondus addito pulegio. Alii pueris folia in fico sicca ut amaritudinẽ falleret. Toracem purgat cum iride sumptum in regio morbo crudum bibitur cum apio: aut adianto Aduersus inflamationes calidum paulatim sorbetur ex aqua Iocineris causas cum gallico nardo lienis cum aceto aut pulte aut fico sumitur. Aduersatur fungus ex aceto Item uisco Cicutae ex uino & muris aranei morsibus draconi marino scorpionibus Oculorum claritati multum confert. Epiphoris e passo ipoit. Sugillatis cum melle Aures ius decocti uapor suffitu sanat aut si marent sanie cum melle tritum Vrinam ac mẽses cient tres.iii.ue ramuli cum gallici nardi radice una cyatis aquae sex. Menses priuatim cum melle sumptũ & in uellere appositũ Angię subuenit cum melle & nitro Epinictidas ex aqua sanat Vulnera recentia priusq̃ aq̃ tangantur ipositum. Praeterea capitis ulcera peculiariter ilibus imponitur cũ cypria cera aut cum fico sanat & pruritus. Non est dandum in febri. Nauseas maris arc& in

nauigatioibus potũ Inguinũ tumorem ĩ uentrali habitum Somnos allicit olfatum: aut inscio sub capite positum uestibus insertum tineas arc&. Culices ex aceto perunctis abigit & fumo si uratur Atramentũ librarium ex diluto eius temperatũ litteras a muscis tuetur. Capillũ denigrat absynthii cinis ũguẽto rosaceo que permixtus.

ESt & absynthium marinum: quod quidã seriphum uocant probatissimum ĩ trapozyrim aegypti huius ramum Isiaci pręferre sollemnẽ habent angustius priore minusq; amaꝫ stomacho inimicum. Aluum mollit: pellitq; animalia interraneorum Bibitur cum oleo & sale: aut in farina trimestris sorbitioẽ dilutum Coquitur quãtũ manus capiat in aquae sextario ad dimidias.

BAllothen alio nomine poriꝫ nigꝫ greci uocant herbam fruticosam angulosis caulibus nigris hyrsutis foliis uincientibus maioribus q̃ porri & nigrioribus graueolentibus. Vis eius efficax aduersus canis morsus ex sale foliis tritis imposite. Item ad condilomata coctis cinere in folio oleris. Purgat & sordida ulcera cũ melle.

BOtris fruticosa herba est luteis ramulis. Semẽ circa totos nascitur folia Cicorio similia. Inuenitur in torrẽtum ripis medetur ortopnoicis hoc cappadoces Ambrosiã uocant: alii Arthemisiam.

BRabilla spissandi uĩ hab& Cotonei mali mõ: nec ãplius de ea tradũt auctores.

BRion marina herba sine medicatione lactucę foliis similis rugosa ueluti contracta sine caule ab ima radice exeuntibus foliis. Nascitur in scopulis maxime testisq; terra comprehensis pręcipua siccandi ei spissandiq; uis & collectiones iflamationesq; omnes inhibendi pręcipueq; podagrae & quicquid refrigerari opus sit.

BVpleuri semen ad ictus serpentium dari reperio foueri plagas decocta ea herba adiectis foliis mori aut origani.

CAthanancben thessalam herbam qualis sit describi a nobis superuacuũ est cũ sit usus ad amatoria tantum. Illud non ab re est dixisse ad detegendas magicas uanitates electa. Ad hunc usum coniectura quoniã arescẽs cõtraher& se ad spetiẽ unguium milui exanimati eadem ex causa hecinos silebitur a nobis.

CAlsa duoꝫ geneꝫ est una similis haro nascitur in arationibus colligitur ante q̃ inarescat usus eosdem hab& quos sharsa Bibitur quoq; radix huius ad exinaniendas aluos mensesq; mulieꝫ. Item caulis cũ foliis in leguminibus decocti sanãt tenesmõ Alterum genus eius quidam anchusam uocant: alii rinodiam folia lactucę longiora plumosa radice rubra: quae ignes sacros cum folio polente sanat imposita. Iocineris autem uitia in uino albo pota.

CIrcea thrico satiuo similis est flore nigro pusillo paruo semine milii nascentis in quibusdam corniculis radice semipedali triplici ferine aut quadruplici alba odorata gustus calidi. Nascitur in apricis saxis diluitur in uino bibiturq; ad dolorem uuluę & uitia Macerari oport& in sextariis tribus quadrantem radicis tusę nocte & die trabit eadem potio & secundas semine lac minuit in uino aut mulsa aqua potu.

CIrcision cauliculus est tener duum cubitoꝫ triangulo similis foliis spinosis circundatus. Spinę molles sunt folia bouis linguę similia minora subcandida in Cacumine capitula purpurçaquę Soluuntur in lanugines hanc herbam radicem ue eius adalligatam dolores uaricum sanare tradunt.

CRategonon spicae tritici simile est multis calamis ex una radice emicantibus

multorumq genicularū. Nascitur in opacis semine milii uehemēter asparso gustu. q si bibant ex uino ante coenam tribus obolis in cyatis aquę totidem mulier ac uir ante conceptum .xl. diebus uirilis sexus partum futurum aiūt. Est & alia crategonos quae thelygonos uocatur. Differentia itelligitur lenitate gustus. Sunt q florem Crategoni bibentes mulieres ītra .xl. dies concipere tradunt. Eędem sanant ulcera uetera nigra cum melle. Explent sinus ulcerū. Et atropha Carnosiora faciunt prurulenta expurgant panos discutiunt podagras collectionesq omnes leniunt peculiariter mamarum. Theophrastus arboris genus intelligi uoluit. Crategonon siue crategonanā Itali aquifoliam uocant.

Crocodilleon cameleonis herbę nigrę figuram hab& radice lōga ęqualiter crassa odoris asperi. Nascitur in sabuletis pota sanguinem per nares pellit copiosum crassumq Ita lienes cōsumere dicit.

Inosorchimam aliqui orchin uocant foliis oleae mollibus ternisq semipede lōgitudinis in terra stratis radice bulbosa oblonga duplici ordine Superiore quę molliore eduntur & bulbi cocti in uineis fere inuentę. Ex his radicibus si maiorem edant uiri mares generare dicuntur. Si minorem foeminae Alterę sexum in thessalia molliorem in lacte caprino uiri bibunt ad stimulandos coitus Duriorem uero ad ī bibendos Aduersatur alter alteri.

Risolacanum in pineto lactucę simile nascitur Sanat neruos incisos si confesti imponatur & alibi genus crisolacani traditur flore aureo Foliis oleris coctū aestur ut olus molle. haec herba adalligata morbum regium habentibus ita ut spectari ab his possit sanare id malū traditur.

De crisolocaō nec satis dici nec plura repio. Nāq & hoc uitio laborauere ,pxī utiq herbarii nostri quod ipis notas ueluti uulgares strictim & nominibus tantum indicauere tanq coagulo terrę Aluū sistit stranguriā dissoluit si bibat ex uino aut aq

Vliculi folia trita cum aceto serpentium ictibus & scorpionū medetur. Quidā hanc alio nomine strumum appellant: alii grecę strygnon. Acinos hab& nigros. Ex his cyatus succi cū mulsi duobus medet lūbis. Itē capitis dolori cū rosaceo ītusis ipā strumis illita sanat.

Peculiaris est alpinis maxime fluminibus conserua appellata a cōseruādo spōgia aquaę dulciū uerius q muscus aut herba uillosae dēsitatis atq fistulosę. Curatū ea scio fere omnibus ossibus confractis prolapsum ex arbore alto putatorem Circundata uniuerso corpori aquā suam aspargentibus quotiens īarescer& : ratoq nec ibi deficientem herbam mutationis causa resoluentibus cōualuisse uix credibili celeritate.

Cocognidio color cocci magnitudo grano piperis maior uis ardens Itaq ī pane deuoratur uel abdurat gulā transitu huic uis pręsentanea cōtra Cicutam sistit aluum

Dipsacos folia hab& lactucę bullasq spinosas in dorsi medio caule duū cubitorū iisdem spinis horridum genicula eius binis foliis amplectentibus Concauo alarum sinu: in quo subsistit ros salsus In Cacumine capitula sunt echinata spinis. Nascitur in aquosis Sanat rimas sedis. Itē fistulas decocta ī uino radice usq dum fit crassitudo Cerae ut possit in fistula colliriū mitti. Itē uerrucas omniū genere Quidam & aliarū quas supradiximus succū Illiniūt his.

Drisopteris filici similis in arboribus nascitur tenui foliorū subdulciū Incisura radice hirsuta. Vis ei caustica est Ideo & psylotre est radix tusa. Illinitur enim usq dum sudores euocet. Iterumq & tertio ita ne sudor abluatur.

Drepbonon similis herba ē cauliculis tenuibus circūdatis utriq foliis pollicari

amplitudine: qualia oxymyrsines: sed candidioribus mollioribusque flore candido sambuci. Edunt cauliculos decoctos. Semine uero eius pro pipere utuntur.

ELasine folia hab& casiae pilosa rotunda semipedalibus ramulis quinis seisuea radice statim foliosis. Nascitur in segetibus acerba gustu & ideo oculorꝫ fluctioibus efficax Foliis cũ polenta tritis & impositis subdito linteolo. Eadem cum semie lini cocta sorbicionis usu dissinteria liberat.

EMpuros quã nostri calcifragam uocant. Nascitur in montibus maritimis fere in saxo quę propius mari fuerit salsa est potaq; bilem trahit ac pituitas. Quę longius magisq; terrena amarior sentit Trahit aquã. Sumitur autem in iure aliquo ut hydromelite uetustate uires perdit. Recens urinas ciet decoctum in aqua uel tritum calculos frangit. Qui fidem promisso huic quaerunt affirmant lapillos qui sufferuefiant una rumpi.

EPicaethis ab aliis elleborine uocatur parua herba exiguis foliis Iocineris uitiis utilissima & eõtra uenena pota.

EPimedion caulis est non magnus hederę foliis denis: atq; duodenis nũq̃ florẽs radice tenui nigra graui odore. Ac in humidis nascitur & huic spissandi refrigerandiq; natura: & fęminis cauenda folia in uino trita uirginũ mãmas cohibent.

ENephylon longa folia nouena hab& causticę naturę Imponitur lana circũdat' ne urat latius. Continuo pustulas excita lumborꝫ doloribus & coxendicũ utilissimũ

EIlicis duo genera: nec florẽ habẽt nec semẽ pterigia uocant gręci Alii blechron cuius ex una radice complures exeunt filices bina etiam cubita excedẽtes longitudiẽ non graues odore hanc marem existimant Alterꝫ genus tylipterũ graeci uocant: alii nymphcapterim. Est autem singularis atq; non fruticosa breuior molliorq; & dẽsior foliis ab radice caniculata utriusq; radice sues pinguescunt. Folia utrisq; lateribus pinata Vnde nomen gręci imposuere. Radices utriq; lõgę in obliquũ nigrae pręcipue cum inaruere. Siccari autẽ eas sole oport& nascuntur ubiq; sed maxime frigido solo Effodi debent uergiliis occidentibus. Vsus radicis in trimatu tantum neq; ante: nec postea pellunt iterraneorꝫ animalia ex his tineas cum melle. Cętera ex uino dulci triduo potę. Vtraq; stomacho Inutilissima. Aluum soluit primo bilem trahens: mox aquam melius tineas cum scamoneę pari radix eius pondere duum oboloꝫ ex aqua. Post unius diei abstinentiam bibitur melle pręgustato contra reumatismos Neutra danda mulieibus: quoniã grauidis abortum. Cęteris sterilitatem facit Farina earum ulceribus tetris inspargitur Iumentorũ quoq; in Ceruicibus Folia Cunicem necant serpentem non recipiunt. Ideo substerni utile est in locis suspectis. Vstę etiã fugant nidore Fecere medici huius quoq; herbę discrimen. Optima macedonica est secunda cassiopica.

FOemur bubulum appellatur herba neruis & ipsa utilis recẽs ĩ aceto ac sale trita

GAlempsis aut ut alii galeobdolum uel galion caulem & folia hab& urticę leuiora & quae grauem odorem trita reddant flore purpureo. Nascitur circa sępes ac semitas Vbiq; folia caulesq; duritias & Carcinomata sanãt ex aceto trita & iposita. Itẽ strumas panos parotidas discutiunt ex usu est & decoctę succo fouere putrescentia quoq; & Cancrenas sanat cũ sale.

GLaus antiquitus eugulactum uocabat' cytiso & lenticulae foliis simile auersa candidiora. Rami in terrã serpunt quini seni admodũ tenues a radice flosculi purpurei exeũt Inuenit' iuxta mare Coquitur in sorbitione similaginis ad excitãdã

ubertatem lactis: eamque qui hauserint balneis uti conuenit.

GLaucion in Syria & parthia nascitur humilis herba densis foliis fere papaueris minoribus tamē sordidioribusq; odoris tetri gustus amari cum astrictione granum hab& croci coloris. Hoc in olla fictili circumlitum luto in clibanis calefaciunt. Deinde exempto succum exprimunt eiusdem nominis. Vsus ē & succi & foliorꝫ si terantur aduersus epyphoras quae uniuerso impetu cadunt hinc temperatur collyriū: quod medici dyaglaucō uocāt lactis quoq; ubertas intermissa restituit. Sumit̄ huius rei cā ex aqua.

GLitiside quā aliqui peoniam: aut petrorabon uocāt caulē hab& duum palmorꝫ comitantibus duobus aut tribus sub rutilum Cute lauri folia qualia issacis pinguiora rotundioraq; & minora Semen in siliquis Aliud grano rubente aliud nigro. Duo autem genera sunt Foemina existimatur: cuius radicibus ceu balanis lōgiores circiter octo autē sex inhęrent. Mas plures hab&: quoniam non una radice nixus est palmi est altitudine: candidaq; gustu astringit. Foeminę folia myrrham redolent & dēsiora sunt Nascuntur in siluis Tradunt noctu effodiendas: quoniam pico martio impetu in oculos facientē iterdiu periculosum fit. Radix uero cum effodiat̄ periculū esse ne sedes procidat. Magna id uanitate ad ostentationē rei fictum arbitror. Vsus i his diuersus. Rubra grana rubentes menses sistunt. xv. fere pota in uino nigro nigra grana uuluas medentur ex passo aut uino totidē pota. Radix omnis uentris dolores sedat in uino aluumq; purgat. Sanat epistotonum morbum regium renes uessicam Arteriam autē & stomachū decocta in uino aluumq; sistit. Aestus etiam contra malū mentis: sed in edendo. iiii. dragmae satis sunt grana auxiliantur & suppraessionibus nocturnis in uino pota quo dictum est numero. Stomaticis uero & rosionibus & eē eam & illinire prodest. Suppurationes quoq; discutiuntur. Recentes nigro semine rubētes uetere rubro. Vtrunq; auxiliatur a serpēte percussis & pueris contra calculos incipiente stranguria.

GNaphalium aliqui camezelon uocāt: cuius foliis albis mollibusq; pro lomēto utuntur Sane & similia sunt. Datur in uino austero ad dissinteriam uentris solutiones mēsesq; muliebꝫ sistit. Infundit̄ autē tenesmo. Illinit̄ & putrescētibus ulcerꝫ

GAllidragan uocant xenocrates leucacantho similē palustrē & spinosam Caule ferulaceo alto cum summo capite ibereat simile ouo in hoc arescēte estate uermiculos nasci tradit: quos pyxide conditos adalligari cum pane brachio ab ea parte qua dens doleat mireq; illico dolorē tolli. Valere nō diutius anno & ita si terrā nō attigerit.

HOleus in satis nascitur siccis Aristas hab& in Cacumine tenues culmo qualē ordeum restibile hęc circa caput alligata uel circa lacertū educi e corpore aristas hanc quidam aristidam uocāt

HYsoris itubo similis: sed mior ē tactu aspior uulneribus cōtusa pręclare medet̄

HOlosteon sine duritia est herba ex aduerso appellata a grecis sicut fel dulce tenuis usq; in capillamēti spetiem longitudine. iiii. digitorꝫ ceu gramen foliis angustis astringens gustu. Nascitur in collibus terrenis. usus eius ad cōuulsa rupta i uino pota. Vulnera quoque conglutinat. Nam & carnes coquuntur addita.

HIppofeston nascitur in spinis ex quibus fiunt aeneae fullonię sine cauliculo sē flore capitulis tātum maibus & foliis paruis multis herbacei coloris radiculas habēs albas molles. Succus eaꝫ exprimitur estate ad soluēdam aluum tribus obolis maxiē in Comitialibus morbis & tremulis hydropicis contra uertigines ortopnoeas para-

lypsis incipientes.

HIppoglossa hab& figuram siluestris myrti concaua spinosa & in his ceu liguas folio paruo exeũte de foliis capitis dolores corona ex his imposita minuit.

HIppegon in segetibus nascitur foliis rutę Natura eius eadẽ quę papaueris succo

HYdeae herbę folia sunt quae oximyrsine adhaerentis uelut pampini in quibus flos. Ipsa aluum mensesq; & abundantiam sanguinis sistit: spissandi cohibendique naturam hab&.

HIssophiron uocant aliqui pasellion quoniam foliũ quod est aniso simile in paseoli pampinos torquetur. Capitula sunt in summo capite tenuia plena semis melathii. Contra tussim & caetera pectoris uitia ex melle aut aqua mulsa. Itẽ iociẽris utilissima.

LAtyris folia hab& multa lactucę similia tenuiora germina multa: in quibus semen tuniculis cõtinetur ut capparis quae cũ inaruere eximuntur grana piperis magnitudĩe candida dulcia facilia purgatu: haec uicena in aqua pura aut mulsa potahydropicos sanant trabunt & bilem qui uehementius purgari uolunt cum foliculis ipsis sumunt eam Stomachum lędũt Itaq; inuentũ ẽ ut cum pisce aut iure gallinacei sumerentur.

LEntopetalon alii rapadian uocant folio brassicę caule semipedali alerune semiẽ acumine in siliquis Ciceris modo. Radix rapo similis grandis nigra Nascitur in aruis Radix aduersatur omnium serpentiũ generibus ex uino pota: nec alias res celeriter ꝓficit. Datur & Ischyaticis.

LYcapsos longioribus q̃ lactuca est foliis crassioribusq; caule longo hirsutis: ad gnatis multis cubitalibus flore paruo purpureo. Nascitur in campestribus Illinitur cum farina ordeacea igni sacro. Sudores i febribus mou& succo aquae calidae admixto.

LYthospermo nihil ẽ admirabilius inter omnes herbas. Aliqui exconticon uocant: alii dyspirõ: alii heracleos herba quincũtialis fere foliis duplo maioribus q̃ rutae ramulis surculosis crassitudine iunci. Gignit iuxta folia singulas ueluti barbulas & in eaꝝ Cacuminibus lapillos candore & rotunditate margaritaꝝ: magnitudine Ciceris: duritia uero lapidea. Ipsae quę pediculis adhęreant Cauernulas habent & intus semẽ Nascitur & in Italia: sed laudatissimum in Creta. Nec quicq̃ inter herbas maiore quidem miraculo aspexi. Tantus est decor uelut artificũ arte alternis iter folia candicantibus margaritis tam exquisita difficultas lapidis ex herba nascẽtis lacere atq; humi serpere auctores tradunt. Ego uulsam non haerentem uidi bis lapillis dragmę põdere potis in uino albo calculos frangi pelliq; constat & strãguriã discuti. Neq; in alia herbaꝝ fides est usu statim ad quãcunq; medicinam nata sit ut eius species etiã sine auctore usã statĩ nosci possit.

LApis uulgaris iuxta flumina fert muscum siccum cauum hic fricatur altero lapide addita hominis saliua illo lapide tingit impetigo. Qui tangit dicit pheugete cantherides lycos agrios emãdiochi.

LYmeum herba appellatur a gallis: qua sagittas in uenatu tingunt medicamẽto quod uenenum ceruarium uocant. Ex hac in tres modios salis bathus additur quantum in unam sagittam addi solet. In offa dimittitur boum faucibus in morbis alligari: postea ad prę̃sepe oportet donec purgẽtur. Insanire enim solent si sudor iseqt aqua frigida perfundi.

LEuce mercuriali similis Nomen ex causa accepit per medium folium candida linea transcurrente: quare mesoleucon quidam uocat. Succus eius fistulas sanat Ipsa contrita carcinomata. Fortassis eadẽ sit quę leucas appellatur contra omia uenea

marina efficax. Spetiē eius auctores nō tradunt: nec aliud q̄ silueſtrē latioribus foliis
ē efficatioē hāc ſemiē acriore.

LEucographis qualis eſt & ſcriptū non repperi: quod & magis miror: quoniam
utilis proditur ſanguinem excreantibus tribus obolis cum Croco. Itē coeliacis
mita ex aqua & appoſita profluuio fēminaꝝ oculorū quoq; medicamētis & explēdis
ulceribus quē fiunt in teneris ptibus.

LEdion folia hab & iridis ſatiuae Caulē tripedalem & in eo florem grandē pur-
pureum rotundum ſemiē miūto radicem ſemipedalem In ſaxis opacis naſcitur
Radix dragmis duabus cum melle menſes fēminaꝝ ſiſtit eligmate per aliquot dies
ſumpto: ſemen quoque in uino contra abundantiam foeminarum datur.

MIoſota ſiue mioſotis leuis herba caulibus pluribus ab una radice ali quatenus
rubentibus concauis ab imo foliis anguſtis oblongis dorſo acuto nigris per i-
teualla aſſidue gemitatis & tenuibus cauliculis ex aliis prodeuntibus flore ceruleo.
Radix digitali craſſitudine multis capillamentis fimbriata. Vis ei ſtiptica & exulce-
ratrix. Ideoq; ęgylopas ſanat. Tradunt ęgyptii menſis quem coatyn uocant die. xxvii.
fere in auguſto menſe ĩcurrente ſi quis huius herbę ſucco iungat mane priusq̄ loq̄t
nō lippituꝝ eo anno.

MYagros herba ferulacea eſt foliis ſimilis rubie tripedanea ſemen oleoſum: quod
& fit ab eo Medetur oris ulceribus perunctis hoc ſucco.

Erba quae uocatur Ninia tribus foliis longis intubaceis illlita Cicatrices ad co-
lorem reducit.

MAtrix uocatur herba cuius radix euulſa uirus hirci redol & hac in piceno a foe-
minis abigunt: quos mira perſuaſione faruos uocant Ergo ſpēs lymphantium
hoc modo animorum eſſe credimus quae tali medicamento Inuenitur.

ODonchitis ĩter foeni ē genera cauliculis denſis ab eadem radice geniculatis tri-
angulis nigris in geniculis folia parua hab & longiora tamen q̄ poligonium. Semen
malis ordeo ſimile florem purpureum puſillum. Naſcitur in pratis. Decoctū cauli-
culorum eius in uino auſtero quantū manus capiat dētium dolori medetur ita ut cō-
tineatur ore

OThomia in ſyria naſcitur ſimilis erucę perforatis crebro foliis flore croci: quare
quidam anemones uocauerunt. Succus eius oculoꝝ medicamentis conuenit. Mor-
det enī leuiter & excalefacit aſtringitq; ſiccando purgat Cicatrices & nubeculas & qo
quid obſtat. Quidam tradunt lauari: atq; ita ſiccata in paſtillos digeri.

ONoma longa folia hab & fere ad tres digitos in terra iacentia tria ad ſimilitudi-
nem ancuſae ĩciſis ſine caule ſine flore ſine ſemine. Praegnans ſi edit eam aut ſuper-
grediatur abortū facere dicitur.

ONopardō cū ederit aſini crepitus reddere dicunt Trahit urinā & mēſes aluum
ſiſtit ſuppurationes & collectiones diſcutit.

OSpiriſ ramulos fert nigros tenues lentos & in his folia nigra ceu lini ſemenq;
in ramulis nigrum initio Deinde colore mutato rubeſcens ſinigmata mulie-
tribus faciunt. Ex his radicum decoctum potu ſanat arquatos. Eedem priusq̄ matu-
reſcant ſemen conciſae & ſole ſiccatae Aluum ſiſtunt. Poſt maturitatem uero colle-
ctae & in ſorbitione decoctae reumatiſmis uentris medentur: & per ſe tritę ex aqua
cęleſti bibuntur.

OXis folia terna hab & Dat ad ſtomachū diſſolutū Edunt & qui hentherocelon
habent.

POlyanthemum quã quidã batrachion appellant caustica ui exulcerat Cicatrices & ad colorem reducit eademque mutiligines concorporat.

POliganum grçci uocant: quã nos sanguinariam nõ atttollitur a terra foliis rutę similis gramine. Succus eius infusus naribus supprimit sanguinem. Et potus cum uino cuiuslib& partis profluuium excreationesq; cruentas inbib&: qui plura genera polygoni faciunt hanc marem ítelligi uolunt appellariq; multitudiẽ seminis aut dẽsitate fruticis: alii polygonon a frequentia geniculoꝝ: alii alathada: alii carchinothron alii dema: multi myrthopetalum. Nec non Inueniũtur qui hanc fęminã esse dicant: marem autẽ maiorem minusq; nigram & geniculis densiorem semine sub omnibus foliis turgescentem. Quocunq; hoc modo se habent uis eaꝝ spissare est ac refrigerare Semine aluum soluunt largius sumpto urinã ciẽt Reumatismos cohibent qui si nõ fuere non prosunt stomachi feruori folia imponuntur uefficae dolori illiniuntur & ignibus sacris. Succus & auribus prurulẽtis istillatur & oculorũ dolori per se. Dabat & in febribus ante accessiones duobus cyatis in tercianis quartanisue prçcipue. Itẽ colericis dissintericis & in solutione stomachi. Tertium genus orion uocant i mõtibus nascens harundini tenerę simile uno caule dẽsis geniculis & infractis foliis autẽ pice radicis superuacuae inefficacius q̃ superiora peculiare isciaticis. Quartum genus siluestre appellatur pene aridiori frutice radice lignosa stirpe cedri rubicundo ramis sparti binum palmoꝝ nigris geniculoꝝ ternis quaternis ue articulis huic quoq; spissandi natura sapor mali cotonei decoquitur in aqua ad tertias: aut aridi faria íspgitur & oris ulceribus & attritis partibus. Propter gingiuaꝝ uero uitia ipsa cõmanducatur Noma sistit omnia quęq; serpunt aut difficilẽ Cicatricem habẽt priuatim uero sanat a niue facta ulcera herbarii & ad anginas utuntur illa: & in capitis dolore coronam ex ea imponunt & contra epiphoras collo circundant. In tertianis quidẽ sinistra maũ euulsam adalligant Adeo contra profluuia sanguinis: nec ullam magis aridã q̃ polygonum seruant.

PAncratium aliqui sillam pusillam appellare malunt foliis albi lilii lõgioribus crassioribusq; radice bulbi magni colore ruffo Aluũ soluit succo cũ farina crui sumpta ulcera purgat hydropicis splenicis cum melle datur: alii decoquunt eã donec ea aqua dulcis fiat. Eaque effusa radicem terentes digerunt in pastillos sole siccatos: postea utuntur ad capitis ulcera & cętera quę repugnanda sunt. Itẽ ad tussim quantũ tribus digitis apprehenderit in uino dantes & ad lateris dolores aut peripleumoicis eligma dauce propter Iscbiada in uiõ bibendã & propter tormina mẽsesq; ciendos.

PEplis quam aliqui sichem: alii meconion: alii mechona aphrode uocant ex una radice tenui fruticat foliis rutę paulo latioribus semine sub foliis rotundo minus cãdido q̃ papaueris. Inter uites fere colligit̃ messibus: siccaturq; cũ fructu suo abiectis in aqua excidant hoc pacto aluus soluitur bilis ac pituita detrahitur. Media potio ẽ acetabuli mẽsura in aquę mulsę eminis tribus & cibis íspargit̃ obsoniisq; ad mollidam aluum.

PEriclemenon fruticat & ipsa ex íteruallo duo folia habens subcandida mollia. In Cacumine autem semẽ inter folia durum: & quod difficile euellatur. Nascit̃ in aruis ac sępibus conuoluens se aminiculis quibuscunq; Semen eius in umbra siccatum tonditur & in pastillos digerit̃. Inresoluti dantur in uini albi cyatis ternis tricenis diebus ad lienem: eumq; urina cruentata aut per aluum absumit: quod ítelligit̃ a.x. statim die urinam ciente folia decocta q; & quę ortopnoicis partum quoq; adiuuant secundasq; pellũt pota similitudo.

PEllicenum in segetibus diximus nasci fruticosam cauliculis foliis Ciceris semẽ in siliquis fert Corniculoꝝ mõ aduncis ternis quaternis ue quale sit nouimus

amarum stomacho utilem additur in antidota.

Olygalla palmo altitudinem petit caule summo foliis lenticulę gustu astricto quę tota lactis abundantiam facit.

Otyreton aut ut alii uocant parimon uel neuras large fruticat spinis retorrida lanugine spissa foliis paruis rotundis ramulis lōgis mollibus lentis tenuibus flore longo herbacei coloris seminis nulli usus: sed gustu acuto & odoratu Inuenitur in aquosis collibus Radices hab& duas aut tres binum cubitoꝝ in altitudinē neruosas candidas firmas. Circūfodit autūno & prēciso frutice dat succū radix gūmi similē radix mira uulneribus sanādis tradit prēcipueq; neruis uel prēcisis illita. decoctū quoq; eius cū melle potum dissolutiones neruorum & infirmitates & incisuras iuuat

Halangitis a quibusdam phalagion uocatur ab aliis leucanthemon uelut in q' busdam exemplaribus inuenio. Leucantha ramuli sunt ei nunq̄ pauciores duobus ī diuersa tendentes. Flos candidus lilio rubro similis Semine nigro lato ad lenticulae dimidię figuram multo tenuiore radice herbacei coloris huius folio uel flore uel semine auxiliant cōtra scorpionū phalangioꝝq; & serpentiū ictus. Itē contra tormina.

Hiteuma q̄lis sit describere superuacuū habeo cū sit usus eius tātū ad amatoria

Hylon a graecis uocatur herba in saxosis montibus Foemina magis herbacei coloris caule tenui radice parua Semine rotundo papaueri simile haec sui sexus facit partus. Maris autem a semine tantum differens quod ē incipiēte oliua Vtrūq; bibit in uino.

Ellandrion nascitur in palustribus folio apii. Bibitur semē eius propter calculos & uessicę incōmoda.

Haleri tyrsum hab& longum tenue ceu calamū in summo flore īclinatum semē simile sesamę & hoc calculos frangit potum ex uiō uel aceto uel cum melle & lacte. Idē & uessicę uitia sanat.

Olyrison folia hab& myrti radices multas hae tusae dant e uiō Cōtra serpentes prosunt & quadrupedibus.

Rospinaca herba uulgaris est eximii aduersus scorpiones remedii. Eadem contrita addita muria & olei emina. Anginā eximie curari tradunt. Prēterea ī quātaslib& lassitudines recreari defessos etiam cum obmutuerint si subiiciatur linguę si deuoret uomitionē sequi salutarē.

Echoma affertur ex his quae supra pontum sunt regionibus radix costo nigro similis minor & ruffior paulo sine odore calefaciens gustu & astringens. Eadē trita uini colorem reddit ad crocū inclinantē. Illita collectiones inflamationes sedat uulnera sanat. Epiphoras oculoꝝ sedat ex passo illita insignita cū melle & alia huētia ex aceto farina eius īspargitur contra cacobetes & sanguinem reuicientes dragmę pōdere in aqua dissentericis que & cęliacis si febri careāt in uino. Sin aliter ex aq̄ facilius teritur nocte antecedente madefacta. Datur & decoctum eius bibēdum duplici mēsura ad rupta contusa cōuulsis ex sublimi deuolutis. Si pectoris sint dolores additur piperis aliquid & myrrhae. Si dissolutio stomachi ex frigida aqua sumitur: sic & in tussi uetere a pruruletis excreationibus. Item epaticis spleneticis Ischiaticis ad renū uitia suspiria ortopneas arteriis exscabritias sanat ex passo tribus obolis potis trita aut decoctum eius Lichenas quoq; ex aceto impositа purgat. Bibitur contra inflationes & perfrictiones febres frigidas singultus tormīa herpetas capitis grauitates melancolicas uertigines lassitudinē dolores & cōuulsiōes.

Irca ariminum nota ē herba quā resedā uocant discutit collectiones īflamatiōes q; q curāt ea addunt hęc uerba reseda morbus reseda scis nescis ne qs hic pullus

egerit. Radices nec caput nec pedes habeant haec ter dicunt totiensq; despuunt.

SToecas in insulis tantum eiusdē nominis gignitur odorata herba Coma Isopi amara gustu menses ci& pota pectoris dolores leuat. Antidotis quoque miscetur

SOlanum graeci erixo uocant ut tradit Cornelius Celsus. huic uis exprimendi refrigerandiq;.

SMyrnion caulē hab& apii folia latioraq; maxime circa stolones multos quorū a sinu exiliunt pinguia ad terram infracta odore medicato cum quadā acrimonia Iucunda colore in luteun lāguescentibus capitibus caulium orbiculatis ut apii semie rotundo nigro: qui arescit īcipiēte aestate. Radix quoq; odorata gustu acrius mord& succosa mollis. Cortex eius foris niger Intus palidus odor myrrhę hab& qualitatem Vnde & nomen. Nascitur & ī saxosis collibus & terrenis. Vsus eius calefacere extenuare urinam & menses ci& folia & radix & semen aluum sistit. Radix collectiones & suppurationes non ueteres. Item duritias discutit illita. prodest & contra phalāgia & serpentes admixto cachri: aut pollinc: aut mellisophylo in uino pota sed pariculatī quoniā uniuersa uomitionē mou&: Qua decausa aliquando cū ruta datur. Medetur tussi & ortopneae Semen uel radix. Item thoracis: aut lienis: aut renum: aut uessicae uitiis. Radix autem ruptis conuulsis partus quoq; adiuuat & secundas pellit. Datur et ischiaticis cum cheretamo in uino. Sudorē ci& & ruptus. Ideo īflamationē stomachi discutit. Vulnera ad cicatricē perducit exprimitur & succus radicis utilis & feminis & thoracis prēcordioq; desideriis. Calefacit enim & cōcoquit & purgat. Semē pecu liariter hydropicis datur potu: quibus et succus illinitur: et malagmate cortice arido & ad obsonia utuntur cum mulso & oleo & garo maxime in elixis carnibus simul. Concoctiones facit sapore simillima piperi Eadem in colore stomacho efficax.

TElephion purtulacae est similis & caule & foliis crassis & carnosis Nascitur ī cultis & maxime inter uites. Illinitur & lentigini. At cum inaruit deteritur. Illinitur & uitiligini ternis fere mēsibus senis horis noctis aut diei postea farina ordeacea illinitur medet & uulneribus & fistulis.

TRichomanes adiantho simile est exilius modo nigriusq; foliis lenticulis dēsis amaris aduersis inter se. Decoctum eius strangurias sanat in uino albo potum addito Cumino rustico lęsum cohib&. Capillos defluentes: aut si effluxerint reparat Allopetiasq; densat tritum & in oleo illitum. Sternutamēta quoque gustatu mou&.

THoaritrū folia Coriandri hab& pinguiora paulo Caulem papaueris: nascitur ubiq; prēcipue in Campestribus: medentur ulceribus folia cum melle.

THicapsi duum generū est angustis foliis digitali longitudine & latitudine in terram uersis in Cacumine diuisis Cauliculo semipedali non sine ramis peltarum spetie semine incluso lenticulae effigie nisi q; īfringit. Vnde nomē flos albicat nascitur in semitis & sepibus. Semen asperi gustus bilem & pituitam utrunq; extrahit modus sumēdi acetabuli mensura. Prodest & isciaticis īfusum donec sanguinē extrahat menses quoque ciet: sed partus necat. Alteq; thicapsin. Aliqui persiconaps uocat latis foliis radicibus magnis & ipsum utile Isciaticoq; infusioni. Prodest & inguinibus utrunq; prēcipitur ut qui colligit dicat summere se contra īguina & cōtra omnes collectiones & cōtra uulnera. Vnaq; maū tollat.

TRachina herba qualis sit nō traditur Credo & falsum esse promissum de īcerto portentuosum ē adalligatā triduo absumere lienes.

TRagonis siue tragion nascitur in Creta tãtum Insula in maritimis. Iunipero similis & semiẽ & folio & ramis. Succus eius lacteus ĩguini spissatus uel semẽ in potione. Spicula e corpore eiicit tunditur recens & in uino Illinitur aut sicce farĩa cum melle. Eadem lactis abundantiam facit mammisque unice medetur.

ESt & alia herba tragos quam aliqui scorpion uocãt semipede alta fruticosa foliis pusillis racemis rubentibus grano tritici acuto acumine & ipsa in maritimis nascens huius ramorum .x. aut .xii. Cacumina trita ex uino pota coeliacis dysentericis sanguinẽ excreãtibus mensiũq; abũdãtiq; auxiliãt̃.

ESt & Tropogon: quem alii comem uocant caule largo foliis croci radice longa dulci sup caulẽ calice lato nigro nascit̃ ĩ aspis sine usu.

ET de herbis quidẽ memoria digna hactenus aut accepimus: aut cõperimus. In fine eax admonere non ab re indicauimus alias aliis uiriũ ętates esse longissimo tpe durat belatex ut diximus. Cameleon niger .xl. annis Cẽtauriũ nõ ultra .xii. Peucedanum & aristolochia ac uitis siluestris anno in umbra seruant̃. Et animaliũ quidem caeterox nullum aliud radices a nobis dictas attingit excepta spondille quae omnes persequitur. Genus id serpentis est. Nec illud quidem dubitatur omniũ radicũ uim effectusq; minui si fructus prius maturescãt. Itẽ seminum ante radice propter succũ incisam. Resoluitur autẽ omniũ uis consuetudine & desinunt prodesse cum opus ẽ quae quotidie in usu fuere ęq; q̃ nocere. Omnes uero herbae uehemẽtiores effectu uiribusq; sunt infrigidis locis & in aquilonis Item siccis. Sunt & gentium differẽtie non mediocres: sicut accepimus de tineis lũbricisq; Inesse ęgypti arabiae syriae Ciliciaeq; populis e diuerso genere phrygiae non omnino innasci minus id mirum q̃ in confinio atticę boetię Thebanis ĩnascuntur cum absint atheniẽsibus: quę cõtẽplatio affert nos ad animalium ipsorum naturas ĩgenitasq; bis uel certiores morborũ omniũ medicinas Rursus enim rex parens nullum animal ad hoc tantum ut pascetetur aut alia satiar& nasci uoluit. Quin artes salutares inseruit & uisceribus: quippe cum surdis etiam rebus iseruerit. Tum uero illa animae auxilia pręstantissima ex aliĩbus alia esse uoluit contemplatione ante Cuncta mirabili.

DICTAE ERANT NATVRAE OMNIVM RERUM inter caelum: ac terras nascentium. Restabant quęq; ex ipsa tellure fodiuntur si nõ herbax ac fruticum tractata remedia aufferrent transuersus ex ipsis animalibus quae sanant̃ reperta maiore medicina. Quia ergo diximus herbas & flox imagines ac pleraq; inuentu rara ac difficilia idem tacebimus quid in ipso homine prosit homini Cęteraq; genera remediox inter nos uiuentia cum pręsertim nisi carenti doloribus morbisq; uita ipsa pęna fiat. Mirne uero quin omnem insumemus operam licet fastidii periculum urgeat quando ita decretum est minore gratiae q̃ utilitatum uitę respectum habere. Quiimo externa quoque & barbaros & ritus ĩdicabimus Fides tantum auctores appell&: q̃ q̃ & ipsi consensu prope iudicii ita eligere laborauimus potiusq; curę rerum q̃ copiae istituimus. Illud admonuisse perq̃ necessarium est dictas iam a nobis naturas animalium & quę cuiuscũq; essent ĩuenta: nęq; enim minus profuere medicinas reperiendo: q̃ prosunt prębendo nunc quę in ipsis auxilientur indicari. Neque illic in totun omissa. Itaq; hęc esse quędam alia illis tamẽ

connexa Incipiemus autem ab homine ipsum sibi exqrentis imēsa statī difficultate obuia. Sanguinē quidē gladiatoꝝ bibunt ut bibentibus procul sit Comitiales morbi quod spectare facientes in eadem barena feras quoq; horror est. At hercule illi ex homine ipso sorberi efficacissimū putant calidum spirantēq; & unam ipsam animā ex osculo uulneꝝ cum quidem admoueri ora mos sit humanis: alii medullas crurū querūt & cerebꝝ infantium. Nec pauci apud grēcos singuloꝝ uiscerum mēbrorumq; etiam sapores dixere omnia persecuti usq; ad resegmina unguium quasi uero sanitas uideri possit feram ex homīe fieri: morbusq; dignum in ipā medicinę gratia hercule frustratione si non prosit Aspici humana exta nefas habetur quanto magis mandi quis ista inuenit ostenta? Tecum enim res erit euerso humani iuris mōstroꝝq; artifex qui primus ea cōdidisti. Credo ne uita obliuisceretur. Quis inuenit singula membra humana mandere? qua cōiectura inductus? quā potest medecina ista originē habuisse Quis beneficia innocentiora efficit q̄ remedia? Esto barbari externiq; ritus inuenerit etiam ne suas graeci fecere has artes? Extant cōmentationes Democriti ad alia noxii hominis & ex capite ossa plus prodesse Ad alia amici & hospitis Iam uero ui Interempti dente gigiuas in dolore scarificari Apollonius efficacissimū scripsit. Moletus oculorū suffusiones felle hominis sanari artemon caluaria interfecti: neq; Cremati propinauit. Efonte aquam noctu. Comicialibus morbis. Ex eadē suspendio iterēpti catapotias fecit contra Canis rabidi morsus Anceus atq; etiam quadrupedes sanauere contra inflationes boum pforatis cornibus iferentes ossa humana ubi homo occisus essē aut crematus siliginem que pernoctassē suum morbis dando. Procul a nobis nostrisq; litteris absint ista. Nos auxilia dicemus nō piacula sicubi lactis puerperaꝝ usus mederi sicubi saliua tactus ue corporis cęteraq; similia uitam quidē nō adeo expetendam censemus ut quoquo modo pertrahēda sit quisqs es talis aeque moriere etiam q̄ obscenus uixeris aut nefandus. Qua ppter hoc primum quisq; in remediis animi sui habeat ut ex omnibus bonis quę homini tribuit natura nullum melius eē tempestiua morte. Idque in ea optimum quod illam sibi quisq; prestare poterit.

EX homine remediorum primū maximae questionis & semper icerta: ē polleat ne aliquid uerba & incātamēta Carminum. Quod si uerū est homini acceptum fieri oportere cōueit. Sed uiriti sapientissimi cuiusque respuit fides. In uniuersum uero omibus horis credit uita nec sentit. Quippe uictimas cedi sine prēcatione nō uidet referre aut deos rite consuli prēterea alia sunt uerba impetrantis Alia depulsoris: Alia Cōmentatoris. Vidimusque certis prēcationibus obsecrasse summos magistratus. Et ne quid uerborū prētereatur: aut praeposterū dicatur descriptio prēire aliquē rursusque alium custodem dari qui attendat: alium uero prēponi qui faueri linguis iubeat. Tubicen canere ne quid aliud exaudiat utraque memoria insigni Quotiēs ipse dire obstrepētes nocuerint: quotiensue praecatio errauerit. Sic repente ex extis adimi capita uel corda: aut geminari uictima stante acciderit Ac durat imenso exemplo deiorum patris filiq; quo se deuouere carmen. Extat Tutiae uestalis incerta prēcatio: qua usa aquā tulit in cribro anno urbis Romae. dc. ix. Boario uero in foro graecum grēcamq; defossos exemplo aliarum gentium cum quibus tum res essē & etiam nostra aetas uidit Eius sacri prēcationem qua solē prēire. xv. uirum collegii magister. Si qs legat profecto uim Carminum fateantur ea omnia approbantibus octingentis. xxx. annoꝝ euentibus. Vestales nostras hodie credimus nondum egressa urbe mancipia fugitiua retinere in loco prēcationis cum si semel recipiat ea ratio & deos prēces aliquas exaudire: aut ullis moueri uerbis cōfitendū sit. De tota Cōiectatione prisci qdē nostri perpetuo talia credidere. Difficillimū que ex his etiam fulmina elici ut suo loco edocuimus. L. Piso primo ānalium auctor est Tullum hostilium regem ex Nūmę libris eodem quo illum sacrificio Iouem caelo deuocare conatum: quoniam paꝝ rite

quaedam fecisse & fulmine ictum. Multi uero magnarũ rerum fata & ostenta uerbis permutari Cum in tarpeio fodiẽtes delubro fundamẽta caput humanum Inuecissent missis ob id a se legatis Hetruriẽ celeberrimus uates Olenus Calenus praeclarum id fortunatumq; cernens iterrogationem in suam gentem transferre temptauit Scipioẽ prius determinata templi imagine i solo ante se hoc ergo dicitis Romani hic tẽplũ Iouis optimi maximi futuꝫ est. Hic caput iuenimus constantissima annalium affirmatione transituruꝫ fuisse fatum in hetruriam ni praemoniti a filio uatis legati Romani respondissent non plane hic sed romẽ inuentum caput dicimus. Iterum id accidisse tradunt cum in fastigiũ eiusdem delubri prẽparatẽ quadrigae fictiles in fornace creuissent. Et iterum simili more tentum augurium. Nec satis sunt exempli ut appareant ostentoꝫ uires & in nostra potestate esse: ac prout quaeque accepta sunt ita ualere In auguꝫ certe disciplina constat neq; diras aues: neq; ulla auspitia pertinere ad eos qui quanq; rem ingredientes obseruasse ea negauerint: quo munere diuinẽ indulgentiae maius donum nullum est. Quid nõ etiã legum ipãrum in .xii. tabulis uerba sunt. Qui fruges excantassit. Et alibi Qui malum carmẽ incantassit Verrius flaccus auctores ponit quibus credat in oppugnationibus ante omnia solitum a Romanis sacerdotibus euocari deum: cuius in tutela id oppidum essit: promittiq; illi eundem aut amplioꝛem locum apud Romanos cultum ue. durat in pontificum disciplina id sacrum. Constatque ideo ocultatum: in cuius dei tutela Roma essit ne qui hostium simili modo agerent. Defigi quidẽ diris prẽcationibus nemo nõ metuit hoc ptin& ut ouoꝫ quae exerbuerit qsque calices cocleasq; protinus frangi: aut eisdem cocleis perforari. hic Theocriti apud grẽcos catulli apud nos: proximeque uirgilii icantamẽtorum amatoria Imitatio. Multi figlinarum opera rũpi credũt tali modo. Nõ pauci autem serpentes ipsos necauere & hunc unum illis esse itellectum Contra biq; marsorum cantu etiam in nocturna quiete Iam parietes icendiorum deprecationibus cõscribuntur. neque est facile dictu externa uerba atq; ineffabilia abrogant fide ualidiusinlatine opinata Et quẽ ridicula uideri cogit animus sempq; aliquid imensum expectans ac dignum deo mouẽdo Imo uero quod numini imperẽ. Dixit homerus ꝓfluuium sanguinis uulnerato fẽmine ulixẽ inhibuisse Carmine. Theophrastus ischiaticos sanari. Cato prodidit luxatis membris carmẽ auxiliari. M. Varro podagris Cẽsarem dictatorẽ post unũ ancipitẽ uehiculi casum ferunt semper ut primũ cõsedissit Id quod plerosq; nũc facere scimus carmine ter repetito securitatem itineꝫ aucupari solitum hic & hanc in partem singulorum quoq; conscientiam coarguere. Cui enim primum anni icipientis diem laetis prẽcationibus in uicem faustum comminamur Cur publicis lustris etiã nomina uictimas ducentium prospere legimus? Cur & fascinationibus ad orationes peculiares occurrimus alii grẽcam nemesim inuocantes: Cuius ob id romẽ simulacrum in capitolio est: q̃uis latinum nomẽ non sit? Cur ad mentionem defunctoꝫ testamur memoriam eorum a nobis non solicitari? Cur ipares numeros ad omnia uehementiores credimus. Idq; in febribus dieꝫ obseruatione intelligitur? Cur ad primitias pomorum hẽc uetera esse dicimus alia noua optamus alias sternuentes salutamus? Quod etiam Tiberium Caesarem tristissimũ ut cõstat hominem in uehiculo exegisse tradunt. Et aliqua nomine quoq; salutare religiosius putant. Quin & absentes tinnutu auriũ prẽsentire sermones de se receptum est Attalus affirmat si quis dicat Scorpione uiso duo cohiberi nec uibrare ictus: & quoniam scorpio admonuit in aphryca nemo destinat aliquid nisi prẽfatus aphrycam. In cẽteris uero gentibus deos ante obtestatus ut uelint. Nam si mẽsa adsit ãnulum ponere translatium uidimus. quoniam multas etiam religiones pollere manifestum ẽ. Alius saliua post aurem digito relata solicitudinem animi ꝓpitiat. Pollicesẽ fauceamus prẽmere etiam ꝓuerbio iubemur. In adorando dextram ad osculum referimus: totũque corpus circumagimus: quod in leuum fecisse galliae religiosius credũt: fulgetras

popiſmis adorare. Conſenſus gentiũ ē incendia inter epulas nomiata aqs ſub mēſam profuſis abominamur recedente aliquo ab epulis ſimul uerri ſolum aut bibēte. Conuiuam menſam uel repoſitorium tolli iauſpicaciſſimum Iudicatur. Seruii Sulpicii principis Commētatio eſt quam ob rem menſa linquēda non ſit. Nondũ enĩ plures q̃ Conuiuę numerabātur. Nam ſternutamēto reuocari ferculum menſamue: poſtea ſi non guſtetur aliquid inter diras habetur: aut omnino inane eſſe. Hęc iſtituere illi qui omnibus negocis horisq; intereſſe credebant deos. & ideo placatos etiam uitis noſtris liquerunt. Quin & repente conticeſcere conuiuium Annotatũ eſt non niſi impari pręſentium numero fame is labor eſt ad quemcunq; eorum ptinens. Cibus etiam e maũ prolapſus reddebat̃ ubiq; p menſas uetabantq; munditiaꝝ cauſa deflate Et ſunt condita auguria quid loquenti cogitanti ue id acciderit. Inter execratiſſima ſi pontifici accidat ditis cauſa epulanti in menſa utiq; id reponi adoleriq; ad larē piatio eſt. Medicamenta prius q̃ adhibeantur in menſa forte depoſita negāt prodeſſe. Vngues reſecari nundinis Romanis tacenti atq; digito indice multoꝝ pecunię religioſũ eſt. Capillum uero contracti contra defluuia ac dolores capitis. xvii. atque. xxix. luna. Pagana lege in plerisq; Italiae praediis cauetur ne mulieres per Itinera ambulantes torqueant fuſos: aut omnino detectos ferant: quoniam aduerſetur id omnium ſpei pręcipue frugum. M. Seruilius Nouianus princeps Ciuitatis contra mętũ lippitudinis priusq̃ eam ipſe nominar&. Alius ue ei prędicer& duabus litteris graecis. p. a. chartam ſcriptam circumligatam lino ſubnectebat collo. Mutianus ter conſul eadē obſeruatione uiuentem muſcam in linteolo albo his remediis carere ipſos lippitudiē prędicātes. Carmina quędā extāt cōtra grādiēs cōtraq; morboꝝ genera Contraque abuſta: quaedam etiam ex parte: ſed in prodēdo obſtat ingens uerecundia in tanta aniōꝝ uarietate. Quapropter de his ut libitum cuique fuerit opinetur.

HOminum monſtrificas naturas & ueneficos aſpectus plenius diximus in portentis gentium & multas animalium proprietates: quae repeti ſuperuacuũ ē. Quorũdam hominum tota corpora proſunt ut ex his familiis quae ſunt terrori ſerpentibus tactu ipſos leuant percuſſos ſuctu ue tumidos: quorum e genere ſunt pſilli marſiq; & qui ophiogenes uocantur in Iuſula paro ex quadam familia legatus Exagon noie a Conſulibus romę in dolium ſerpentium coniectus experimenti cauſa circūmulcētibus linguis miraculum prębuit. Signum eius familię eſt ſi modo adhuc durat uetuis temporibus odor uirus atq; coꝝ ſudor quoq; medebat̃ nō modo ſaliua. Nam in Inſula Nili tentyrii naſcentes tāto ſunt Crocodillis terrori ut uocem quoque eorum fugiant horum omniũ geneꝝ in ſua repugnantia Interuentum quoq; mederi cōſtat ſicut aggrauari uulnera introitu coꝝ qui nũq̃ fuerint ſerpētium Caniſue dente laeſi. Item gallinaꝝ i cubitus pecorum fętus abortus uitia tātum reman& uirus ex accepto ſemen malo ut uenefici fiant uenena paſſi. Remedia eſt ablui prius manus coꝝ aq̃q; illa eos quibus medearis inſpargi. Rurſus a ſcorpione aliquando percuſſi nunq̃ poſtea a ſcabronibus ueſpis apibusue feriantur. Minus miretur hoc qui ſciat ueſtem a tineis non attingi quae fuerit in funere. Serpentes egre prętereq̃ leua manu extrahi.

PYthagorę inuentis non temere falſe impoſitiuoꝝ nominum imparem uocaliũ numeꝝ clauditates oculi ue orbitatem: ac ſimiles caſus dextris aſſignare partibus parem leuis ferunt. Difficiles partus ſtatim ſolui cum quis tectum in quo ſit grauida tranſmiſerint lapide uel miſſili. Ex his tria animalia in ſingulis actibus interfecerint hominem urſum aprum. Probabilis id facit haſta belitaris euulſa a corpore homis ſi terram non attigerit. Eoſdem enĩ illata effectus hab&. Sic & ſagittas e corpore eductas ſi terram non attingant ſubiectas cubantibus amatorium eſſe Orpheus & Archelaus ſcribunt. Quin & Comitialem morbum ſanari cibo e carne ferę occiſę eodem

ferro: quo homo interfectus sit. Quorundam partes medice sunt: sicut diximus de pyrrhi regis pollice & elide. Solebat ostendi pelopis hasta: quam eburneam affirmabant. Neuos in facie tondere religiosum habent etiam nunc multi. Omnium uero in primis ieiunam saliuam contra serpentes presidio esse docuimus. Sed & alios efficaces eius usus recognoscat uita. Despuimus Comitiales morbos: hoc est cōtagia regerimus Simili modo & fascinationes repercutimus sinistre dextreq; claudicatis occursum Veniam quoq; a diis spei alicuius audaciores petimus in sinum spuēdo etiā eadem ratione terna despuere predicatione in omni medicina mos est Atq; ita effectus adiuuare Incipientes furunculos ter presignare ieiuna saliua. Mirum dicemus: sed experimento facile. Si quē peniteat ictus eminus cominusue illati & statī expuat in mediam manum qua pcussit: leuatur illico ipercusso poena hoc sepe delumbata q̄drupede approbatur statim a tali remedio correcto animalis eius igressu Quidā uero aggrauant ictus ante Conatum saliua simili modo in manu ingesta. Credamus ergo & lichenas leprasque ieiuna illita assidue arceri. Item lippitudines matutina uelut quotidie inunctione. Carcinomata malo terre subacto Ceruicis dolores saliua ieiuni dextra manu ad dextrum pollicem relata & leua ad sinistrum si quod animal aurē intrauerit & inspuatur exire Inter amuleta est edite quenq; urine spuere similiter in calciamentis dextri pedis anteq̄ induatur. Item cum quis transeat locum: in quo aliquod periculū adierit martyron smyrneus q de simplicibus effectibus scripsit rūpi scolopendras marinas sputo tradit. Item rubetas aliasq; ranas. Ophylius serpentes si quis in byatum eax expuat salpe Torporem sedari quocūq; mēbro istupente si quis i sinum expuat: aut si superior palpebra saliua tangat. Nos hec credatur rite extranei intetuentu: aut si spectetur dormiens infans a nutrice terna expui: q̄q̄ religione mutatur & fascinus Imperatorax quoq; nō solum ifantium custos: qui deus inter sacra romana a uestalibus colitur & Currus triumphantium sub his pendens defendit medicus inuidię iub&q; eosdem recipere simul medicina linguae ut sit exorata a tergo fortuna glorię carnifex. Morsus hominis inter asperrima quoq; numeratur Medētur sordes ex auribus: ac ne quis miretur & scorpionum ictibus serpentiumq; statī ipo/ site melius & percussi auribus prosunt Ita & re diuina sanari. Serpentium uero ictū contusi dentis humaī farina. Capillus puero qui primū decisus est podagre impetus dicitur leuare circumligatus & in thorum impubium positus. Viroax quoque capillus Canis morsibus medetur ex aceto: & capitum uulneribus ex oleo: aut uino. Si credimus ac reuulsae cruci quartanis combustus utique capillus carcinomati puer/ iqui primus ceciderit dens ut terrā non attingat iclusus in armillam & assidue in brachio habitus muliebrum locoax dolores probib&. Pollex in pede preligatus proximo digito tumores inguinū sedat. In manu dextera duo medii lino leniter colligati distillationes atque lippitudines arcent. Quin & eiectus capillus calculoso alligatus qui supra pubem leuare ceteros dicitur ac iocineris etiam dolores & celeritatē partus facere Addit id granus efficatiorem ad hoc esse ferro exemptum. Partus accelerat hic mos ex quo quae cōceperit si cinctu suo soluto fęminā cinxerit. Dein soluerit. Adiecta praecatione se cinxisse eandem & solutuax atque abiecit. Sanguinē ipsius hominis ex quacunq; parte emisso efficacissime anguinam illini tradunt orpheus & archelaus. Item ora Comitiali morbo lapsorū exurgeri enim protinus. Quidam si pollices pedum pungantur eque guttae referantur in faciem: aut si uirgo dextro pollice attigat hac coniectura censentes uirgines carnes edendas Eschines athenienſis excremē/ torum Cinere anginis medebatur & tonsilis uuisque & carcinomatis hoc medicamē tum uocabat botrion. Multa genera morboax primo coitu soluunt̄ primoq; fęiārum mense. Aut si id non contingat longinqua fiunt maximeque Comitiales Quin & a serpente ac scorpione percussos coitu leuari produnt Verum foeminas uenere ea lędi Oculorum uitia fieri negant: nec lippiri eos qui eū pedes lauant aqua inde ter oculos

tangat. Immatura morte raptorũ manũ strumas parotidas guttã tactu sanari affirmãt. Quidam uero cuiuscunq; defuncti dumtaxat sui sexus leua manũ auersa & ligno fulgure icto reiectis post terga manibus demorderi aliquid & ad dẽtẽ qui doleat admouere remedio esse prodũt. Sunt qui præcipiant dentem suffiri dẽte hominis sui sexus & eum qui Cannus uocet insepulto exemptum adalligari. Terram ex caluaria siluatum esse palpebras tradunt. Herba uero si qua ibi genita cõmanducata dẽtes cadere ulcera non serpere ex osse hominis circumscripta: alii e tribus puteis pari mẽsura aqs misceri & prolibant nouo fictili. Reliquam dant in tertianis accessu febriũ bibendũ. Item in quartanis fragmẽtum claui e cruce inuolutũ lana collo subnectunt aut spartum e cruce illiberateq; condunt cauerna quam sol nõ attingat. Magoz hæc Cõmẽta sunt ut Cotem qua ferramenta sepe exacuta sint subiecta ignari cerucalibus de beneficio defletentes euocare indicium ut ipse dicat quid sibi datum sit & ubi & quo tpe auctorem tamen non nominate. Fulmine utiq; percusso circum actũ in uulnus hoinẽ laqui protinus constat. Ignibus medẽtur aliqui liceum tele detractum alligãtes nouenis septenisue nodis ad singulos nominantes uiduam aliquam atq; ita inguinalligante liceo & clauum aliudue quod quis calzauerit alligatũ ipsos iubent gerere ne fo[illegible] uulnus. Verrucas a uolenta xx luna in limitibus supina ipsam iuuẽtes ultra caput manibus ponectis & quicquid apprehendẽt eo fricantes. Clauum corporis cui cadit stella si quis destrigat uel cito sanari aiunt cardinibus hostiorum aceto affixus. Lunam fronti illitum capitis dolorem sedari. Item laqueum suspẽdio fuerit uiuidatur temporibus si quid e pisce hæserit faucibus demissis in aquam frigidam pedibus cadere. Si uero ex alis ossibus ipositis capiti ex eodem uase officialis. Si pais habeat ex eadẽ in utranq; aurem addito pane. Quin & sordes hominis in magnis fecere remediis. Quæstuorum gymnasia græcorũ quippe ea strigimenta mollium calefaciũt [illegible] & oleo medicinam tacientibus uulnus illorum cõtractis [illegible] fit & mentes erent sedis inflamationes & condilomata lemina. Item [illegible] luxati articulorũ nodos efficacior ad eadẽ strigmenta a balneis ideo mel [illegible] suppositorius medicamentis. Nam illa quæ fuit cerocomate permixta omnia mendos quoq; mollitũ calefaciũt dicuntũ efficacius. sed ad cætera minus ualet. [illegible] quæ sordes inuitatis contra scorpionum ictus singulas [illegible] aduersum iactorũ clamat. Rursus in feminis quas infantium [illegible] ipso contra sterilitatem subdi cõsent. Meconium uocãt imo etiã [illegible] partes. Et illæ quoq; sordes excoleb[illegible] eloriam non habere dicunt. [illegible] ulceribus fenum pueriorumq; & deliquamatis ambustisue [illegible]. Et [illegible] omitti conuenit ab animo hominis pendentis medicinas abstinere a cibo nimium aut potu. Alias uino titum aut carne alias balneis cum quid eorũ postulẽ minude in præsentissimis balcatur remediis.

HIs remediis annumeratur exercitatio. Intentio uocis. Vngue fricari cũ ratione [illegible] fricatio [illegible] mollit. Multa admitit corpus augẽt modica. In primis uero [illegible] ibulatio gestatio & ea pluribus modis. Aeqatio stoacho & coxis utilissima pysi [illegible] logis [illegible] uebis locos mutatio. Itẽ somno sibi medere aut lectulo aut tara uo [illegible]. Supinis oculis oculis cõdiuẽt. At pnr tussibus i latera aduersum distillatio [illegible]. Aristoteles & Fabianus plurimũ somniari circa uernũ & autũnũ tradũt. magisq; [illegible] cubitare prono nihil. Theophrastus celerius concoqui dexteri lateris iqcoitu [illegible] a supinis solum quoque remedior maximum ab ipso sibi præstari potest [illegible] linearum thrigilium; uehemẽtia perfundere caput aqua calida ante balneum [illegible] postea frigida salubertimum intelligit. Item præsumere & cibos in [illegible] frigidam eiusdemq; potu somnos antecedere. Et si liceat iterumpere. Notandum nullum aliud animal præter hominem calidos potus loqui. Ideoq; non esse

naturales Mero ante ſomnos colluere. Ora propter halitus frigida aqua matutinis ſpari numero ad cauēdos dētiū dolores.

ITem poſca oculos contra lippitudines certa experimēta ſunt ſicuti totius corpis ualitudini in uarietate uictus inobſeruata Hippocrates tradit nō prandentium celerius ſeneſcere exta. Verum id remediis cecinit non epulis quippe multo utiliſsiā eſt temperantia in cibis. L. Lucullus hanc de per ſe pręfecturā ſeruo dederat. Vltiōq; probrum minus in cibis triumphali ſede utebatur: uel ī capitolio epulāti pudēda res ſeruo ſuo facilius parere q̄ ſibi.

STernutamēta pęnam & grauedinem emendant & ſi quis muto nares ut tradūt oſculo attingat ſternutamēta & ſingultum ob hoc Varro ſuad& palmam altera manu ſcalpere pleriq; annulum e ſiniſtra in longiſsimū dextrae digitum tranſferre aut in aq̄ feruenti manus immergere. Theophraſtus ſenes laborioſius ſternuere dicit Venerem dānauit Democritus ut in qua homo alius exilir& ex homine Et hercule raritas eius utilor. Athletę tamē torpētes reſtituuntur uenere uox reuocat cum e cā dida declinat in fuſcam. Medetur & lumbor dolori oculor hebetationi mētecaptis ac melancolicis Adſidere grauidis uel cum remedia alicui adhibeāt digitis pectiātī inter ſe amplexis ueneficium eſt. Idq; compertum tradunt Alcmena herculem pariente poſuiſſe potius circa unum ambo ue genua item poplites alternis genibus īponi Ideo hęc in Conciliis ducū poteſtatū ue fieri uetuere maiores uelut omnē actū īpedientia. Vetuere & ſaccis uotisue ſimili modo intereſſe. Capita autem operiri aſpectu magrātuum non ueneationis cauſa iuſſere: ſed ut Varro auctor eſt ualitudinis quo firmiora conſuetudine ea fierent Cum quid oculo inciderit alterum comprimit pdē Cum aqua dextrę auriculae ſiniſtro pede exultari Capite in dextrum humerum deuexo inuicem e diuerſa aure. Si tuſſis concit& ſaliuam in fronte ab alio afflari ſi iaceat una uerticem morſu alternis ſuſpendi. In ceruicis dolore poplites fricare aut ceruicem ī poplitum pedes in humo deponi ſi nerui in his cruribusue tēdant ī lectulo ſi leua parte id accidat ſiniſtrę plantę pollicem dextra manu apprehēdi. Item e diuerſo extremitates corporis uelleribus perſtringi contra horrores corporis Sanguinem uenarium in modicum lino uel papyro principia genitalium fęmur medium ad cohibenda urinę profluuia. In ſtomachi ſolutione pedes pręſſare aut manus in feruentē aquam dimitti. Iam ſermoni parci multis de cauſis ſalutare eſt Triennio moecenatem melliſium accepimus ſilentium ſibi imperauiſſe a conuulſione reddito ſanguine. Nam euerſos ſcandentesque ac iacentes ſi quid ingruat contraque ictus ſpiritum cohibere ſingularis pręſidii eſt. Quod inuentum eſt eſſe animalis docuimus clauum ferreum defigere in quo loco primū caput defixerit corruens morbo Comitiali abſolutorium eius mali dicitur Contra renum aut lumborum ueſſicęq; cruciatus ī balnearum ſoliis pronos urinam reddere Mitigatorium habetur ac uulnera nodo herculis pręligare. Mirum quantum ocior medicina eſt atque etiam quotidiano cinctus tali nodo uim quandam habere dicitur utilem. Quippe cum hercules eū prodiderit numer quoq; quaternarium Demetrius condito uolumine: ex qua re quaterni cyati ſextarii ue non eſſet potandi. Contra lippitudines retro aures fricare prodeſt & lachrymoſis oculis frontem. Augurū ē ex homine ipſo non timēdi mortem q̄ diu oculor pupillę imaginē reddant.

MAgna & urinę non ratio ſolum: ſed etiam religio apud auctores inueīt digeſta in genera ſpadonum quoq; ad fęcunditates beneficia Verum ex his quę referre fas ſit Impubium puerorum contra ſaliuas aſpidum quas pythiadas uocant: quoniā uenena in oculos hominum expuant. Contra oculor albugines obſcuritates cicatrices argema palpebras & cum erui farina contra aduſtiones Contra aurium pituitam uermiculosq; ſi decoquat ad dimidias partes cum porro capitato nouo fictili Vaporatio quoq; ea mēſes foemiār ci& ſalpa fou& illa cum oculos infirmitatis cauſa illini

ſol& uſta cũ oui albugine efficacius ſtrucco cameli binis horis hac & atramẽti lituræ abluuntur. Virilis podagris medetur argumẽto fullonũ quos ideo tẽtari & morbo negant. Veteri miſcetur Cinis oſtreorũ aduerſus eruptiones in corpore infantium & omnia ulcera manãtia. Ea exeſis ãbuſtis ſedis uitiis rogadiiſ & ſcorpionũ ictibus illimẽ Obſtetricum nobilitas non alio ſucco efficacius curari pronuntiauit corporũ pruritu nitro addito Vlcera capitum prurigines nomas præcipue genitaliũ ſua cuiq; autem quod fas ſit dixiſſe maxime prodeſt confeſtim per ſe Canis morſu hecbinorũq; ſpinis inhærentibus & in ſpongia lanisue impoſita: aut aduerſus rabidi Canis morſus Cinere ex ea ſubacto contra ſerpentium ictus. Nam cõtra ſcolopendras mirũ prodit uertice tacto urinę ſiue gutta liberari ꝓtinus læſos. Auguria ualitudinis ex ea tradũtur. Si mane candida deinde ruffa ſit Illo modo coquere hoc coxiſſe ſignificatur Mala ſigna rubræ pexima nigræ mala bulantis craſſę in aqua quod ſubſidit album eſt ſignificat circa articulos aut uiſcera dolorem Iminere Eadem uiridis morbũ uiſcerũ pallida bilis Rubens ſanguinis mala & in qua ueluti furfures atq; nubeculę apparẽt. Diluta quoque alba uitioſa eſt mortifera uero craſſa graui odore & in pueris tenuis ac diluta. Magi uetant eius cauſa contra ſolem lunãq; nudari: aut umbram cuiuſq; ab ipſa reſpargi. Heſiodus iuxta obſtantia reddi ſuad& ne deũ aliquẽ nudatio offendat Oſtanes cõtra mala medicamẽta omnia ꝓmiſit auxiliari matutinis horis ſuã cuiq; iſtillatam ĩ pedẽ.

QVae ex mulierũ corporibus tradunt ad portentorũ miracula accedunt ut ſileãs diuiſo mẽbrati ĩ ſcelera abortus mẽſiũ piacula quoq; alia nõ obſtetrices modo: uerum & ipſe meretrices prodidere. Capilli ſi cremẽtur ſerpentes odore fugari. Eodẽ odore uuluae morbo ſtrangulatas reſpirare cinere eo quidẽ ſi in teſta ſint cremati uel cum ſpuma argenti ſcabritias oculorũ ad prurigines emẽdari. Itẽ uerrucas & ĩfantiũ ulcera cum melle capitis quoq; uulnera & omnibus ulceribus ſimul addito melle & ture. Peranos podagras cum adipe ſuillo ſacrum ignem ſanguinem ſiſti illico & in formicationes corporũ. De lactis uſu conuenit eſſe dulcissimum mollissimũq; & in longa febre cęliacisq; utilissimum: maxime eius quę iam ĩfantem remouerit & ĩ malachia ſtomachi in febribus roſionibus efficaciſſimũ experiunt. Itẽ mammarũ collecti onibus cum ture oculo ab ictu cruore effuſo & in dolore aut epiphoras immulgeatur plurimũ prodeſt magisq; cũ melle & naricisi ſucco ut turis pollinem ſuperq; in omni uſu efficacius eſſe eius quę marem enixa ſit. Multoq; efficaciſſimũ eius quę geminos peperit mares. Et ſi uino ipſa cibisq; acrioribus abſtineat mixto praeterea ouorum candido liquore madidaq; lana frontibus impoſitum fluctiones oculorum ſuſpendit. Nam ſi rara ſaliua ſua oculum iſparſerit. præcipuum eſt remedium & cõtra morſum eundem bibitur iſtillaturq; eum qui ſimul matris filiaeq; lacte inunctus ſit liberari oculorum moetu in totam uitam affirmant. Aurium quoque uitiis medetur modice admixto oleo: aut ſi ab ictu dolent anſerino adipe tepefactum. Si odor grauior ſit ut plerunq; fit longis uitiis diluto melle lana includit Et contra morbũ regiũ ĩ oculis relictum inſtillat cum elaterio peculiariter ual& potum contra uenena quę data ſunt cum marino lepore peſte mutata ut Ariſtoteles tradit & contra inſaniã quę facta ſit hioſcyami potu podagris quoq; iubent illum cũ Cicuta & adipe anſerino qualiter etiam uuluarum doloribus imponit Aluum etiã ſiſtit potum ut Rabirius ſcribit & menſes ciẽ. Eius uero quę fęminã enixa ſit ad uitia tãtum ſananda pręual& Pulmonum quoq; icõmoda lacte mulieris ſanãtur: cui admiſceat ĩpubis pueri urina & mel atticum. Omnia ſingulorũ cocleaꝝ mẽſura Marmora quoq; auriũ eiici inuẽio eiuſque marem peperit lacte guſtato canes rabioſos fieri negant. Mulieris quoq; Ieiunę ſaliuam potantẽ diiudicat oculis cruentatis & ſi contra epiphoras feruentes anguli oculorũ ſubinde madeficent Efficacius ſi cibo uinoque abſtinuerit pridie ea. Inuenio & faſcia mulieris alligato capite dolores minui poſt haec nullus eſt modus.

IAm primum abigi grandines turbinesq; cõtra fulgura ipſas menſe eo nudatas ſic auerti uiolentiam cęli i nauigando quidẽ tempeſtates etiã ſine mẽſtruis. Ex ipſis uero menſibus monſtrificis alia uti loco ſuo indicauimus dira & infanda uaticinãt̃ e quibus dixiſſe non pudeat. Si in defectu lunę ſolis ue congruat illam irremediabilẽ Non minus & in ſilẽte luna coitus ſuos maribus exitiales eſſe atq; peſtiferos purpuram quoq; ab his eo tempore pollui. Tanto uim eſſe maiorem. Quocũq; autem alio menſtruo ſi nudatę ſegetem ambiant erucas ac uermiculos ſcabronesq; ac noxia alia decidere Metrodorus Sepſius in cappadocia Inuentum prodit ob id multitudinem cantaridum illas ire per media arua receptis ſuper clunes ueſtibus. Alibi ſeruatur ut nudis pedibus eant capillo cinctuq; diſſoluto cauendum ne id oriente ſole faciãt. Sementia enĩ arefcere. Item nouella uitis eius tactu in ppetuum lędit̃: rutam & hęderã res medicatiſſimas illico mori ut ad noxam res medicatiſſima trãſferat̃. Multa diximus de hac uiolentia. Sed prętер hoc certũ tactis aliuariis apes fugere: linaq; coquãt̃ nigreſcere: aciem in cultris tonſorum hebetari. Aes contactum graue uirus odoris accipere & eruginem magis ſi decreſcente luna id accidat: equas ſi ſint grauidę tactas abortum pati: quin & aſpectu q̃uis omnino procul uiſas ſi purgatio illa poſt uirginitatem prima ſit aut in uirgine ętatis ſpontanea ut bitumẽ inaſcens ſola hęc uis ſponte ſuperarit & filum uelut ueſtis contactę diſpergi edocuimus. Nec igne quidẽ uincit̃ quo cuncta. Cinisq; etiã ille ſi quis aſpergat eum lauandis ueſtibus purpuras mutat Florem coloribus adimit Ne ipſis quidẽ fęminis malo ſuo immunibus abortũ facit illitus: aut ſi omnino prędnans ſupergrediat̃ Quę lais & depatis intra ſe contraria p̃didere abortiuis carbone ac radice braſſicae uel muricae: uel tamaricis in eo ſanguine extincto. Item aſinas non concipere tot annis quot grana ordei contacta ederint. Quę que alia nuncupauere monſtrifica: aut inter ſe pugnantia Cum hęc foecunditatẽ fieri iiſdem modis: quibus illa ſterilitatem pronuntiauit melius eſt non credere. Bitus diracbinus hebetari aſpectu ſpecularem nitorem tradit iiſdem auerſa rurſus cõtuẽtibus omnemq; talem uim reſolui ſi mullum piſcem habeant ſecum.

MVlti uero ineſſe remedia tanto malo aiunt podagras illini ſtrumas & parotidas panos ſacros ignes furũculos epiphoras tactu eay; mulieу; leniri lais & ſalpae Canũ rabioſorum morſus & tertianas quartanasq; febres mẽſtruo in lana arietis nigri argẽteo brachiali icluſo Diothimus thebanus ueſtis omnino ita infectę portiuncula uel pelliceo brachiali inſerto Sotria obſtetrix tertianis quartanisq; efficaciſſimũ dixit plãtas egris ſubterlini: multoq; efficacius ab ipſa muliere etiam ignoranti. Sic & Comitiales excitari Icatidas medicus quartanas coitu finiri icipiẽtibus dumtaxat mẽſtruis ſpopondit. Inter omnes uero Conuenit ſi aqua potuſque formidet̃ a Canis morſu ſuppoſita tantum calici lana mẽſtruo tincta ſtatim mętũ eum diſcuti uidelic& pręua lente lymphatia illa gręcoy; cũ rabiem Canum eius guſtatu icipere dixerimus Cinere eo Iumentorum omnium ulcera ſanari certum eſt addita Caminorum farina & cera. Maculas autem eici & tineas non niſi eiuſdem urina abſolui Cinerem per ſe roſaceo mixtum foeminay; prędipue capitis ſedare dolores illitum fronti. Aſperrimãq; uim profluuii eius eſſe primis annis uirginitate reſoluta. Id quoq; conuenit quo nihil eqdem libentius crediderim tactis omniũ mẽſtruo poſtibus irritas fieri magorũ artes Generis uaniſſimi ut extimare licet. Ponam enim uel permodeſtiſſimũ e promiſſis eorum. Ex homie ſi quidem recidua unguium e pedibus manibusq; cera permixta: ita ut dicatur tertianę uel quotidianę uel quartanę febri remedium quęri Ante ſolis ortum alienę Ianuę affigi Iubent ad remedia i his morbis quãta uanitate ſi falſum eſt quãta & noxa ſi trãſferant morbos i Innocentiores. Ex his omnium digitoy; recidua unguium ad Cauernas formicarum adigi uolunt: eamque quę prima ceperit trahere

correptā ſubnecti collo & ita diſcuti morbū. Hęc ſunt quę retuliſſe fas ſit: ac pleriſq; non niſi honore dictis reliqua deteſtabilia ĩfanda ut feſtin& oratio ab homĩe fugere In cęteris claritatis animaliū aut operum ſequamur.

ELephantis ſanguis prȩcipue maris fluitiones omnes quos reumatiſmos uocāt ſiſtit. Ramentis eboris cum melle attico: Vt aiūt nubeculę in facie ſcobe paronichia tolluntur proboſcidis tactu Capitis dolor leuatur efficacius ſi eſternuat probes cydis tactu capitis dolor leuat. Dextra parſ proboſcidis cū lamina rubrica adalligata ĩpetus libidinū ſtimulat ſanguineis & ſcyntheticis eis prodeſt Iecurq; comitialibus morbis

LEonis adeps cum roſaceo Cutem in facie cuſtodit a uitiis candoremq; ſeruat & ſanat aduſta: quibus arti deorū tumores. Magorū uanitates perūctis adipe faciliorē gratiam apud reges populos ue promittunt: prȩcipue tamē eo pingui quod ſit inter ſupercilia ubi eſſe nullum poteſt ſimilia dentis maximi a dextra parte uilliq; e roſtro inferi promiſſa ſunt. Fel aqua addita claritatē oculis inūctis acuit: & cū adipe eiuſdē Comitiales morbos diſcutit leui guſtu: & ut protinus qui ſumpſere curſu id digerūt Cor in cibo ſumptum quartanis medetur adeps cum roſaceo quottidianis febribus perunctos eo Beſtiae frigiunt. Reſiſtere etiam inſidiis uidentur.

CAmeli cerebꝫ arefactum potumq; ex aceto Comitialibus morbis aiūt mederi. Item fel cum melle potum hoc & anginae Cauda arefacta ſolui aluum. Fimi Cinere criſpari capillum cum oleo. Et dyſſintericis prodeſt illitus Cinis potusq; quātū tribus digitis capiat. etiam Comitialibus morbis Vrinā fullonibus utiliſſimam eē tradunt Itēq; ulceribus manantibus. Barbaros eam ſeruare qnquēnio & eminis potam ciere aluum Setas e cauda contortas & ſiniſtro brachio alligatas quartanis mederi.

HIenam magi ex omnibus animalibus in maxia admiratione proſtituūt utpote cui & ipā magicas artes dederunt. Vimq; qua alliciat ad ſe homines mente alienatos permutationes ex his annua uice diximus Cęteraq; mōſtrifica naturę eius. Nūc pſequemur quęcunq; ĩ medicinis pdunt praecipue pantheris eſſe terrori tradunt. ut ne Conent. qdē reſiſtere & aliqd de corio eaꝫ habētem nō appeti. Miꝫq; dictu ſi pelles utriuſq; cōtortę ſuſpēdant. decidere pilos pantherę. Cum fugiūt uenantē declinat ad dexteram ut prȩgreſſi hominis ueſtigia occupent. Quod ſi ſucceſſerit alienari mente uel ex equo hominē decidere: Aut ſi in leuam detorſerit deficiētis argumētū eē facilē q; capturā. Facilius autē capi ſi contos ſuos uenator flagellumq; & ipōs equos ſepteis alligauerit nodis. Mox autē ſolers ambagibus. Vanitas magoꝫ capi iub& geminoꝫ ſigno tranſeūte luna ſingulosq; prope pilos ſeruari capitis dolore ligatam cutē pdeē quę fuerit ĩ capite eius lippitudini fel illitum frōtibus: aut ne omnino lippiat. Decoctam cum mellis attici cyatis tribus & croci uncia unctum. Sic & caligines diſcuti & ſuffuſiones ĩ claritatē excitari. Melius iueterato medicamēto. Aſſeruari autē in cypria pyxide eodē ſanari angema ſcabritias excreſcētia in oculis. Itē Cicatrices glaucomata. Veꝫ iocineris recentis iaſſati ante cū deſpumato melle iunctis Dētes eius dētiū doloribus & tactu pdeē uel alligatos humeris ordine humeroꝫ & lacertoꝫ doloribus. Eiuſdē dētes de ſiniſtra pte illigatos pecoris aut capri pelle ſtoāchi cruribus. Pulmones ĩ cibo ſumptos illatis uētriculis Cinerē cū oleo illitum. Neruis medullas e dorſo cum oleo uetere ac felle febribus. Quartanis iecur deguſtatū Ante acceſſiones podagris ſpinę Cinerē cum lingua & dextro pede uituli marini addito felle taurino omia pariter cocta atq; illita. Hiene pellem ĩ eodē morbo prodeē & fel cum lapide aſio tremulis hyſchiaticis exilientibus & qbus cor palpit& aliqd ex corde mādēdum Ita ut reliquę ptes Cinis cum cerebro hienę illiniat. Pilos etiā auferri hac compoſitioē illita

aut p se euulsos felle priusq̃ renasci nõ libeat. Sic & palpebris inutiles tolli lumborũ doloribus carnes e lumbis edendas illiniendasq; cum oleo sterilitatẽ mulierẽ emẽdari oculorẽ gliceriza & aneto sumpto ĩ cibo ꝓmisso ĩ triduum cõceptu. cõtra nocturnos pauores umbrariorẽq; terrorẽ unus ex magnis dẽtibus adalligatus ꝓdẽ sufurẽtes eo/dem circumligari ante pectus suũ cum adipe renium: aut iocinere: aut pelle pręcipiũt Mulieri pregnãti a pectore bienę caro & pili septẽ & genitale a ceruice si illigent̃ dor/cadis pelle collo suspensa contineri partus ꝓmittunt̃. Venerẽ stimulari genitalia ad sexus suos in melle sumpta etiã si uiri mulierẽ coitus oderit. Quĩmo totius domus cõcordiam eodẽ genitali & articulo spinę cũ adhęrẽte corio asseruatis Cõstare hicquẽ spinę articulum siue nodum athlantũ uocant. Est autẽ primus in Comitiali quoque remediis habẽt cum adipe accenso serpentes fugari dicũt maxilla cõminuta ĩ aneso & in cibo sumpta horrores sedari. Eodẽ suffitis mulieribus mẽstrua euocari. Tantumq; est uanitatis ut si ad brachiũ alligẽt̃ supiori dextra pte rostri dẽs iaculãtiũ ictus deer/raturos negent. Palato eiusdẽ arefacto & cum alumĩẽ ęgyptio calefacto ac ter in ore p mutato fętores & ulcera oris emẽdari. Eos uero q linguam ĩ calciamẽto sub pede ha/beant nõ latrari a Canibus Sinistra pte cerebri naribus illita morbos pnitiosos miti/gari siue hominũ siue quadrupedũ. Frontis coriũ fascinationibus resistere Ceruicis carnes siue mãdant̃: siue bibant̃ arefactę lumborẽ doloribus medent̃ neruis a dorso armisq; fugãdos neruorẽ dolores pilos rostri admotos mulierẽ labris amatorium est Iecur potum torminibus & calculis mederi uel iã cor ĩ cibo potuue sumptũ omĩbus doloribus corporẽ auxiliari lien lienibus. Omẽtũ ulcerẽ itlamationibus cũ oleo me/dullas doloribus spinę & neruorẽ lassitudini reniũ neruis pectus ĩ uiõ. Id cũ ture foe cunditatẽ restituere adẽptam ueneficio uuluam cũ mali punici dulcis cortice ĩ potu datam ꝓdesse mulierẽ uuluę Adipe e lumbis suffiri difficulter pariẽtes & stati parere e dorso medullã adalligatũ cõtra uanas species oppituari. Spiasticis genitale e mari/bus suffitu. Itẽ lippiẽtibus. Ruptis & cõtra itlatioẽs seruatos pedes tactu leuos dex/tris partibus dextros leuis. Sinistrẽ pedẽ suplatum parturiẽti laetale ẽ. Dextro illato facile eniti Mẽbrana quę fel cõtinuerat a cardiacis potã ĩ uino uel ĩ cibo sumptã cõtra succurrere. Vessicã ĩ uiõ potã cõtra Cõtinẽtiam urinę. Quę autẽ ĩ uessica iuẽta sit uriã additis oleo ac sesamo & melle bausta ꝓdeẽ ęgrimonię ueteri: Costarẽ primã & octa/uã suffitu raptis salutarẽ eẽ. Ex spina uero pturiẽtibus ossa Sanguinẽ cũ polẽta sum/ptum tormĩbus Eodẽ tactis postibus ubicũq; magorũ ĩfestãt artes nõ elici deos nec colloq siue lucernis siue uisu aq̃ siue pila siue quo alio genere tẽtemur. Carnes si edã/tur cõtra rabidi Caĩs mosum efficaces eẽ Etiãnum iecur efficacius Carnes uel ossa ho/minis si quę in uẽtriculo occise iueniant̃ suffitu podagricis auxiliari si ungues iuci/ant̃ ĩ his mortẽ alicuius capiẽtiũ signari. Excremẽta siue ossa reddita cũ occidit̃ cõtra magicas ĩsidias pollere. Fimũ q ĩ Intestinis iuẽtus sit arefactũ ad dyssintericos ualere potũ illitũq; cum adipe ãserino oppituari toto corpe lęsis malũ si coriũ substratum. Rursus tali cinere decocto cũ sanguine mustellę punctos omĩbus optata uenire. Idẽ fieri oculo decocto Super omĩa ẽ quod extremã fistulã itestini cõtra ducũ ac potestatũ iniqtates Cõmõstrãt & ad succussus petitionũ Iudiciorumq; ac litium euẽtus si om/nino aliquãtum aliqs secum habẽt eiusdẽ Cauernã sinistro brachio religatã si qs mu/lierẽ respiciat amatorium eẽ tã pręsens ut illico seq̃t̃ Eiusdẽ loci pilorũ cinere ex oleo illitũ iuris q sint ꝓbrosę mollitiei nõ modo pudicos: sed & seueros mores induere.

PRoxiẽ fabulosus ẽ crocodillus ĩgenio quoq; ille cui uita in aq̃ terraq; Cõmunis Duo enĩ genera corũ Illius e dextra maxilla dentes adalligati dextro lacerto coitus si credimus stiũlant. Canini eius dẽtes febres statas arcẽt repleti. Sunt enim Cani ita ne diebus qnq; ab ęgro cernat̃ q adalligauerit Idẽ pollere uẽtri exẽptos lapillos aduersus febriũ horrores uicientes. Tradunt hac etiam quod eadẽ causa ęgyptii perungũt adipe

egros suos. Alter illi similis multum iter magnitudinē in terra tātū odoratissimisq; floribus uiuit. Ob id intestina eius diligenter exquirūtur Iucundo nidore fractāti crocodilleam uocant. Oculoꝝ uitiis utilissima est cū porri succo iuncta & cōtra suffusiones uel caligines. Illita quoq; ex oleo cyprino molestias ī facie nascentes tollit. Et aqua uero morbos omnes: quorū natura serpit ī facie nitorēq; reddit lentiginē tollit ac uaros omnesq; maculas & contra comitiales morbos. Bibitur ex aceto mulso binis obolis apposita menses ciē optima quę est candida & fricabilis minimeq; pōderosa cum teratur inter digitos sementescens lauatur ut cerusa adulteratur amilio aut cum olla: sed maxime sui captos oriza tātū pascunt felle iunctis oculis ex melle cōtra suffusiones nihil utilius prędicāt Intestinis & reliquo corpe eius suffiri uuluā laboratis salutare tradunt. Itē uelleribus circūdari uapore eius infectis. Corii utriusq; Cinis ex aceto illitus bis partibus q̄s secari opus sit: aut nidor cremati sensum omēm scalpelli aufert. Sanguis utriusq; claritatē uisus iunctus & cicatrices oculoꝝ emēdat. Corpus ipsum excepto capite pedibusq; elixum manditur Ischiaticis tussim ueterē emēdat pręcipue ipueris. Itē lūborū dolores habeat & adipē quo tactus pilus defluit hoc punctos a crocodillis tuetur istillatūq; ī ossibus Cor annexum in lana ouis nigrę & cui nullus aries incursauerit & primo partu genita sit quartanas abigere dicitur.

Vngemus illis simillia & peregrina eque aiālia: priusq; Cameleōtē peculiari uolumīē dignū existimatū democrito & per singula mēbra de se gratum nō siē magna uoluptate nostra cōditis, pditisq; mēdatis grecę uaitatis. Similis ē magnitudiē prędicto Crocodillo spinę tantū uitio ac recuruatura & caude āplitudiē distans nullū aiāl pauidius existimat & iō uersicoloris eē demutatiois. Vis eius maxia cōtra accipitrū genus. Detrahere enī sup uolantē ad se tradit & uoluntariū prębere lacerandū ęteris animalibus. Caput eius & gutt si robor eius lignis accendat imbrium & tonitruum cursus facere Democritus narrat. Itē recur ī tegulis ustum. Reliq ad ueneficia ptinētia quę dicit: q falsa existimantes omittimus prętercq ubi ī risu coarguētū. Dextro ocilo si uiuēti eruat albugiēs oculoꝝ cum lacte Capriō tolli lingua adalligata picula puerperii eundē salutarē eē pturiētibus. Sin uero domibus iferat pernitiosissimum linguam si uiuēti exēpta sit ad iudicioꝝ euētus pollere: cor aduersus q̄rtanas illigatur nigra lana primę tōsure: pedē e prioribus dextꝝ bienę pelle illigatū sinistro brachio cōtra latrocinia terroresq; nocturnos repellere. Itē dextram maillam cōtra fortitudiēs pauoresq; Sinistrum uero pedē torreri ī furno cum herba quę etiam Cameleō uocat additoq; unguēto in pastillos eos ī ligneo uase cōditos pręstare si credimus ne cernat ab aliis quo abeat harmum dextrum ad uincēdos aduersarios ualere utiq; si abiectos eiusdē neruos calcauerit. Sinistrū miꝝ qbus mōstris cōsecr& q̄liter somnia quę uelis & qbus uelis mittant putat referre. Omnia ea dextro pede resolui sicut sinistro latere letargos quos fecerit dexter sic capitis dolores inspso uiō: ī quo latus alterutrum maceratum sit sanari. Foeminis sinistri pedis Cineri misceat lac suillum podagricos fieri illitis pedibus. Felle glaucomata & suffusioēs corrigi, ppe credit triduī innnctioē. serpētes fugari liene instillato Mustelas cōtrahi ī aq̄m iniecto Corpe uero illito detrahi pilos. Id prętare narrant recur cum uiua rubeta pulmoni illitum. Praeterea Iocinere amatoria dissolui Melācolicos autē sanari si ex corio Cameleōtis succus herbę bebēte bibat Intestia & fartis eoꝝ cū id animal nullo cibo bibat. Simiaꝝ urinā illitā inimicoꝝ Ianuę odium omnium hominibus cōciliare Cauda fluia & aq̄ꝝ impetus sisti: serpētes soporari. Eadē medicata cedro & mirrha illigataq; gemino ramo palmo percussam aq̄ discuti ut quę intus sint omnia appareant atq; utinā eo ramo percussus eēt Deōcritus quoniam ita loq̄citates īmodicas promisit inbiberi palamq; est uirum alias sagacem & uitae utilissimum nimio iuuandi mortales studio prolapsum.

EX eadē ſimilitudiē eſt ſtincus quē qdā terreſtre crocodillū eſſe dixerūt. Cādidior autē & tenuiore cute prēcipua tamē differentia dignoſcit a Crocodillo ſquamaꝝ ſeta a Cauda ad caput uerſa maximus indicus deinde arabicus afferūt ſalſi. Roſtrum eius & pedes ī uiō albo poti cupiditates ueneris accēdūt id utiq; ſatyria & eruce ſemiē ſingulis dragmis omiūm ac piperis duabus admixtis Ita paſtilli ſingulaꝝ dragmarū bibāt p ſe lateꝝ carnes obolis binis cū myrrha & pipere pari modo potę Efficaciores ad idē credunt. Prodē cōtra ſagittas uenēatas ut Apelles tradit antea poſteaq; ſūptus In antidota quoq; nobilia addit. Sextius pluſq; dragmae pōdere ī uini emina potum pernitiē afferre tradit prēterea eiuſdē decocti ius cū melle ſumptū uenerē inbibere.

ESt crocodillo quędā affinitas amnis eiuſdē geminiq; uictus cū hippotamo & repertore trabēdi ſanguis ut diximus. Plurimo autē ſuper ſalticā prēfecturā huius corii Cinis cū aq̄ illitus panos ſanat. Adeps frigidas febres. Itē fimus ſuffitu. Dentes e pte leua dolores dētium ſcarificatis gingiuis pellis eius e ſiniſtra parte frontis in angina adalligata uenerē inbib&. Eiuſdem Cinis allopetias expl& Teſticuli dragma ex aq̄ cōtra ſerpētē bibit. Sāguine pictores utūt.

PErigrinae ſunt lynces quae clariſſię omiūm q̄drupedū cernūt. Vngues earum omnes cum Corio exuri efficaciſſiē in carpato inſula tradunt. Hoc cinere puto propudia uiroꝝ eiuſdēq; aſperſu fęminaꝝ libidines ībiberi. Itē pruritus corpoꝝ uria ſtillicidia ueſſicę Itaq; eam protinus terra pedibus aggeſta pedibus obruere traditur. Eadē autē & ungulaꝝ dolor mōſtrat in remedio. Hactenus de externis: nūc reuertemur ad noſtꝝ orbem primumq; Cōmunia animalium remedia atq; eximia dicemus

PRimumq; Cōmunia animaliū remedia atq; eximia dicemus ſicuti e lactis uſu utiliſſimum cuiq; maternū cōcipere nutricis exitioſum ē. Hi ſunt enī īfantes qui coloſtrati appellant dēſato lacte in caſei ſpetiē. Eſt autē coloſtra prima a partu ſpongea dēſitas lactis. Maxiē autē alit quodcūq; buānū mox caprinū ūde fortaſſis fabulę ioue ita nutritū dixere. Dulciſſimū ab hominis camelinum efficaciſſimū ex aſinis. Magnorū aialiū & corpoꝝ facilius reddit ſtomacho accōmodatiſſimū Caprinū: quoniā fronde magisq̄ herba ueſcunt. Bubulum medicatius. Ouiliū dulcius & magis appetibile Stomacho minus utile: quoniā eſt pīguius. Omne autē aq̄tius uernū ęſtiuo & de nouellis probatiſſimū uero quod ī ungue hęr&: nec deſluit. Innocentius decoctum prēcipue cū calculis marinis. Aluus maxiē ſoluit bubulo minus īflat quodcūq; decoctum uſus lactis ad omia ictu exulcerata. Maxiē renes ueſſicā interanea fauces pulmones foris pruritū aut intus eruptioēs cibi aut potus abſtinētiā. Nā ut ī achaia bubulū biberēt ptyſici ſcyntetici cacobete diximus in ratioē herbaꝝ. Sūtq; iter exēpla qui aſininum bibēdo liberati ſunt podagra cyragra ue Medici ſpetiē unam addidere lactis generibus: quod ſcyſton appellauere. Id fit hoc modo fictili nouo ſerū & maxime caprinum ramisq; recētibus ficulneis miſcetur additis totidē cyatis mulſi quot ſint eminę lactis cum feru& & circūfundatur prēſtatq; cyatus argenteus cum frigida aqua demiſſus ita ne qd īfundat ablatū Deinde igni refrigeratioē diuidit & diſcedit ſeꝝ a lacte. Quidā & ipſum ſeꝝ iam multo potētiſſimū decoquunt ad ternas partes & ſub diuo refrigerant bibitur autē efficaciſſiē emimis p iterualla diebus .v. & meliūs a potu illius geſtari. Datur Comitialibus melancolicis paraliticis ī lepris elephātiis articularibus morbis. Infundit quoq; lac oōtra roſiones a medicamētis factas & ſi urat diſſinteria decoctum cū maris lapillis aut cum typſana hordeacea. Itē ad roſiones īteſtinoꝝ bubulū aut ouillū utilius. Recens quoq; diſſintericis īfundit ad collū aut crudum Itē uuluę & ꝓpter ſerpētiū ictus ptyſicis cātaridū autē ſalamādrę ueneis priuatim bubulū bis qui colicū biberit: aut Cicutā: aut doricinum: aut leporē marinū

ſicut aſininum cõtra gypſum & Ceruſam & ſulphur & argentũ uiuũ. Itẽ durae aluo febri. Gargarizat quoq; faucibus exulceratis utiliſſime & bibit ab imbecillitate uires recolligẽtibus quos atrophos uocãt. In febre etiã quę careat dolore capitis pueris ãte cibũ lactis aſinini eminã dari conuenit: aut ſi in exitu cibi roſiones ſentir & ãtiqui in arcaís habuerũt. Sed hoc nõ eſt a caprino. Bubuli ſerũ ortopnoicis prodeſt ãte caeteri addito naſturcio. Inungũtur etiã oculi in lactis eminis ſeſami additis amidi dracmis .iiii. tritis in lippitudíe. Caprino lienes ſanãtur poſt biduí inediã. Tertia die hedera paſtis capris per triduũ poto ſine alio cibo lactis ſuccus alias cõtrarius capitis doloribus epaticis ſplenicis neruoq; uitio febres habentibus uertigini prętercą purgatioís gratia tuſſiẽtibus lippis ſuillũ utiliſſimũ teneſino dyſſinteriae necnõ ptyſicis hoc & mulieres quę diceret ſaluberrimũ fuerũt.

De generibus caſeoq; dixiũs: cũ de uberibus ſingulisq; mẽbris aiãlium diceremus. Sextius coſdẽ effectus eqno quos bubulo tradit hoc uocat hippacẽ ſtoãcho utiles q nõ ſunt ſalſi idẽ recẽtes ueteres aluũ ſiſtunt corpusq; minuunt ſtomacho utiliores & in totum ſalſa corpus minuũt alunt molles. Caſeus recens cum melle ſugillata emẽdat Mollis aluum ſiſtit ſedat tormiã paſtillis in uino decoctis auſtero rurſuſq; in patina toſtis cum melle. Saprum uocãt q cum ſale & ſorbis ſiccis e uiõ tritus potusq; medet cęliacis genitalibus. Carbunculis caprinus tritus & impoſitus: Idem accidis cum oxymelite. Item maculis in balneo illitus oleo interlinitur.

EX lacte fit butyrũ barbaraq; gentiũ laudatiſſimus cibus & q diuites a plebe diſcernat. Plurimũ e bubulo & inde nomen pinguiſſimũ ex ouibus fit & ex caprino in uaſe calefacto in in ęſtate lacte expręſſo tãtũ crebro iactatu in longis uaſis anguſto foramine ſpiritũ accipiẽtibus ſub ipõ ore alias pręligato additus paulum aqua accreſcat quod maxime coactũ e ſummo fluit. Addit exẽptũ addito ſale oxygalla uocãt. Reliq; decoquunt in ollis: Ibi quod ſupnatat butyrum ẽ: oleoſum natura: quo magis intus reſpuit hoc pręſtãtius iudicãt. Pluribus cõpoſitioibus miſcet iueteratũ. Natura eius aſtrigere mollire: replere: purgare: oxigalla fit & alio modo acido lacte addito í recẽs quod dũ aceſſit utiliſsimum eſt ſtomacho: effectus dicemus ſuis locis.

PRoxima in Cõmunibus adipis laus eſt: ſed maxiẽ ſuillo Apud antiquos etiam religioſius erat certe nouę nuptę itrantes etiãnũ ſolemne habẽt: poſtes eo attingere. Inueterat duobus modis aut cũ ſale: aut ſincerus tãto utilior: quanto uetuſtior.

AXungiã autẽ gręci etiam appellauere iam in uoluminibus ſuis Neq; eſt occulta uirtũ ratio: quoniã id aiãl herbaq; cauſa radicibus ueſcat. Itaq; etiã ifiõ inumeri uſus: q̃obrem nõ de alia loquemur ſue multo efficacior eſt fęmiã & quę nõ peperit multo uero pręſtantior in apris eſt: Vſus igit axungie ad emollienda excalefaciẽda diſcutiẽda purgandaq; Medicoq; aliq admixto anſeris adipe: tauroq; ſeuo & iſopo ad podagras uti iubẽt. Si uero pman & dolor cũ cera myrto reſina pice ſincera Axũgia medet ambuſtis uel niuę pnioibus autẽ cum hordei cinere & galla pari modo prodeſt & cõfrigatis mẽbris itineraq; laſſitudines & fatigatioẽs leuat. Ad tuſſim ueterem recens decoqtur q̃drantis põdere in uini cyatis tribus addito melle. Vetus etiã ptyſis pillulis ſumpta ſanat quę ſiẽ ſale iueterata eſt omnino enĩ nõ niſi ad ea quę purganda ſint aut quę nõ ſint exulcerata ſalſa petitur. Quidã quadrãtes axũgię & mulſi in uini cyatis tribus decoquũt cõtra ptyſim: quartoq; die picẽ liqdã í ouo ſumi iubẽt circũligatis lateribus & pectoribus & ſcapuli eoq; q ptyſim ſentiũt. Tantaq; uis ẽ ut genibus etiã adalligata redeat in os ſaporeaq; expuere uideant eſu quę nõ peperit Aptiſſime utũt ad cutem mulieres contra ſcabiẽ uero quę uis admixto iumẽtoq; ſeuo p parte tertia & pice pariter ſufferuefactis. Sincera partus in abortu uergentes nutrit in uteq; colliri

modo subdita. Cicatrices concolores facit cerusa admixta uel argenti spuma. Atcum sulphure unguũ scabritias emẽdat. Medet & capillo fluẽti & ulceribus in capite mu lierum cũ gallę parte quarta & ĩfumata pilis oculoꝝ. Dat & ptysics unciati cum uini ueteris emina decocta: donec tres uncię e toto residant. Aliq & mellis exiguũ adiicũt. Panos sanat illita cum calce. Itẽ furũculos duritiemq; mammaꝝ. Rupta & cõuulsa & spasamta & luxata sanat clauos & rimas colliq; uitia cum Elleboro albo parotidas ad mixta salsamẽtaria fariã e testa quo genere proficit & ad strumas pruritus & papulas ĩ balneis punctis tollit. Alioq; etiam non modo podagricis prodẽ admixto oleo uetere cõtrito una sarcophago lapide & Quiquefolio tuso in uiõ uel cum calce: uel cũ cinere facit & peculiare emplastrũ. lxxxv. põdere spumę argenteę mixtis utilissimum contra iflamatioẽs ulceꝝ adipe uerrino & iungi putant. Vtile quęq; serpant illinire cũ resina. Antiq maxiẽ axibus uehiculoꝝ pũgẽdis ad faciliorẽ circũactũ rotarũ utebãt. ũde no mẽ. Sic quoq; utile medicina cũ illa ferrugiẽ rotaꝝ ad sedis uitia utilitatis & p se axũ gia. Et medici antiq maxiẽ probabãt reibus detractã exẽptisq; ueis aq̃ cęlesti fricabãt crebro: decoquebãtq; fictili nouo sępius tum demũ asseruãtes. Cõueit fallam magis mollire excalefacere discutere utiliorẽq; esse uino lotã. Massurius palmã lupino adipi dedisse antiquos tradit. Ideo nouas nuptas illo pungere postes solitas ne qd mali me dicamẽti iferret. Quę ratio adipis eadẽ in his quę ruminãt seui ẽ aliis modis nõ miõ ris potentię. Perficitur omne exẽptis uenis aqua marina uel salsa lotum. Mox tamẽ pila tonsum asparsa mariã crebro postea coqtur donec aboleat. Omis odor mox assi duo sole ad cãdorẽ reducit. A renibus autẽ omne laudatissimũ est. Si uero uetus re uocetur ad curã liquefieri prius iubẽt. Mox frigida aq̃ lauari sępius. Deinde lique facere affuso uino q̃odoratissiõ. Eodẽq; modo iterum ac sępius cogunt donec uirus euanescat. Multi priuati sic tauroꝝ leonum pantheraꝝ & Caeloꝝ pĩguia curari iubẽt usus dicet suis locis.

Ommunis & ratio medullaꝝ usus ẽ. Omẽs molliunt explẽt siccant excalefaciũt laudatissiã ceruina mox uitulina. Deide hircina & capria. Curatur autẽ autũnũ recentes lotę siccatęq; in umbra p cribrũ. Deinde liquatę per lintea exprimũt ac repo nuntur in fictili locis frigidis. Inter omia autem Cõmunia animaliũ prestantissimũ in effectu fel. Est enĩ uis eius excalefacere mordere scindere extrahere discutere. Mi noꝝ aiãliũ subtilius itelligit. Et ideo ad oculoꝝ medicamẽta utilius existiãtur. Tau rino pręcipua potẽtia etiã in ęre pellibus colore aureo ducẽdis. Omne autẽ curat recẽs praeligato ore lino crasso demissum in feruẽtẽ aquã semi hora: mox siccatũ sine sole: atq; in melle conditũ. Damnat eqnũ tãtum iter uenena. Ideo flamini sacro equin tangere non lic& cum Romae publicis sacris equus etiam imoletur.

QVin & sanguis eorũ stipticã uĩ bẽt. Item equaꝝ pręterq̃ uirginũ erodit emargiã ulcerat. Taurinus qdẽ recens inter uenea est: excepta egyra. Ibi enim sacerdos terrae uaticinatur sanguinẽ bibit prius q̃ descendat ĩ specus. Tantũ potest scyphatia illa de q̃ logmur ut aliquãdo religioẽ uel loco fiat. Drusus Tribunus plebis tradit Caprinũ bibisse cum pallore & Inuidia ueneni sibi dari ĩsimulare. Q. Ceponẽ inimicũ uellet Hircoꝝ sanguini tãta uis est ut ferramentorũ subtilitas nõ aliter ĩduret aut scabritia polliatur uehemẽtiusq; q̃ lina. Non igitur & sanguis aiãlium cõmuni adhiri potest. Et ideo suis quęq; dicẽtur effectibus. Digeremus enĩ ĩ mala singula usus plurimum cõtra serpẽtes. Exitio bis esse ceruos neõ ignorat ut si quę sunt extractę cauernis mã dant. Nec uero ipsi spirantesq; tantũ aduersant: sed mẽbrati fugari eos quoq; nidore Cornu eoꝝ si uratur dictũ ẽ ac de summo gutture ustis ossibus cõgregari dicuntur. pelles eiusdẽ animalis substratę securos pręstãt ab eo mętu somnos. Coagulũ ex aceto potũ ab ictu: & si omnino tractũ sit eo die nõ ferit. Serpẽs: testes quoq; iueterati ei uel genitale eius maris salutariter dat in uiõ. Item uermes q cẽtipelioẽs uocantur fugiũt

& omnino dentē cerui habētes aut medulla punctos seuoue cerui tacta aut uituli. Sūmis autem remediis prefertur hinuli coagulum in matris utero ut indicauimus Sanguie ceruino si una uratur drācotion & cunelago & anchusa lētisci ligno cōtrahi serpentes tradunt dissipari deinde si sangie detracto adiciatur piretꝫ. Inucio apud auctores grecos animal ceruo minus & pilo dente simile: quod ophion uocat. Sardiniā tantū ferre solitam hoc interesse arbitror Et ideo medicias ex eo omitto.

APri quoq; Cerebrū contra eos laudatur cum sanguie. Iecur eciam inueteratum potum cum ruta & uino. Item adeps cū melle resinaq; Similiq; modo uerrinū iecur exēptis duntaxat fibris quattuor oboloꝫ pōdere uel cerebrū in uiō potū. Caprarum cornu uel pilis accensis fugari serpētes dicunt. Cinerēq; e cornu potum uel illitū cōtra ictus ualere. Itē lactis haustus cū uua aminea uel urinę cū aceto scillino. Caseū caprinum cū origano impositum: uel seuum cum cera Milia praeterea remedio ex eo aiali demōstrant sicut apparebit: quod eqdem miror cum febri negetur carere Amplior potētia feris eiusdem generis quod numerosissimū esse diximus. Alia uero ex hircis Democritus etiānum effectus aug& eius qui singularis natus sit fimo quoq; capraꝫ in aceto decocto & illini ictus serpētium plac& & recētis Cinis in uino atq; in totum difficilius se recolligētes a serpentiū ictu in caprilibus optie cōualescunt: at qui efficacius uolunt mederi occise caprę aluū dissectā cum fimo ītus repto illigāt: alii carnem recentem. Edoꝫ pilos suffiūt eodēq; nidore fugāt serpētes utūt & pelle eoꝫ recēte ad plagas carne & fimo equi ī agro pasti.

COagulo leporis ex aceto cōtra scorpionē & murē arancum Aiuntque nō feriri leporis coagulo punctos: percussis a scorpioē fimus caprę efficacius cum aceto decoctus auxiliat lardum uis q; decocti potū his qui bupręsti hauserint. Quī etiam si quis asino ī aurē pcussum a scorpione se dicat transire malum protinus tradūt uenēa taq; omia accēso eius pulmone fugere Eo fimo uituli suffiri pcussus a scorpioē ,pdē.

CAnis rabiosi morsu facta uulnera circūcidūt ad uiuas usq; partes. Quidā carnē uituli admouēt & ius ex eodē carnis decocte dant potui: aut axungiā cum calce tritam hirci iecure īposito ne tentari qdē aquę moetu affirmāt. Laudant & caprae fimum ex uino illitum: aut melle & Cuculi & hirundinis decoctum & potum.

AD reliquos bestiaꝫ morsus caprinum caseum siccum cū origano imponunt & bibi iubēt. Ad homis morsus carnē bubulam decoctā efficacius uituli si nō ātē qntū diē soluant. Veneficiis rostrū lupi resistere iueteratū aiunt ob idq; uillaꝫ portis prefigunt. Nos idē prestare & pellis e ceruice solida manica existimat. Quippe tanta uis esse animalis prēterea ut retulimus & uestigia eius calcata equis afferūt torporē his q argentum uiuunt biberint lardū remedio est. Asinino lacte poto uenena restringūt peculiariter si hiuseyamū potu sit: aut uiscum: aut cicuta: aut lepus marinus: aut opocarpatum: aut carice: aut doricinum: & si coagulum alicui nocuerit. Nam id quoque uenenū ē in prima lactis coagulatioē Multos eius & alios usus diceūs. Sed memisse oportebit recenti utēdum: aut nō multū postea tepefacto. Nullum eni celerius euanescit. Ossa quoq; asini cōfracta & decocta contra leporis marini uenenū dant. Omia eadē onagris efficatiora. De equiferis nō scripserūt greci: quoniā terrę illę nō gignebant. Veꝫtamē fortiora eadē omnia q̄ in eqs ītelligi debeant lacte equiō uenena leporis marini & toxica expugnant. Nec uros aut bisontes greci in experimētis habēt q̄q̄ Indie siluis refertis: tamē eadem efficaciora Omnia ex his credi par est: sic quoque lacte bubulo cuncta uenena expugnari tradunt maxime supradicta Et si ephemeri impactū sit aut si cantarides datę uomitione omia egeri sic & caprino iure cātarides Contra ea uero quae exulceratioē enecant uitulinū seu bubulū auxiliatur. Nam cōtra

ſanguiſugas potas Butirum remedio eſt cum aceto ferro calefacto Quod & per ſe
prodeſt cõtra uenena Nam ſi oleum nõ ſit eius uicẽ repreſentat. Multipedũ morſus
cum melle ſanat. omnia ſiſami iure poto uenẽa ſupradicta expugnari putant priuati
uero aconita & cicutas Itẽq; uitulio ſeuo. Caprinus caſeus recẽs bis q uiſcum biberit:
hic uero cõtra cantaridas remedio ẽ & cõtra epymeri potũ nimia uina Sanguis capri
nus decoctus cum medulla cõtra toxica uenẽa ſumit hedinus cõtra reliq̃. Coagulum
hedi cõtra uiſcum & cameleonẽ album ſanguinẽq; & taurinum cõtra quẽ & leporis
coagulum ẽ ex aceto Cõtra paſtinacam uero & omniũ marinoꝝ ictus uel morſus coa
gulum leporis uel hedi uel agni dragmae põdere ex uiõ leporis coagulũ cõtra uenẽa
additur antidotis papilio quoq; lucernaꝝ luminibus aduolãs inter molla medicamẽ
ta nuẽrat̃ hic cõtrariũ eſt Iecur caprinũ ſicut fel uenefiens ex muſtela ruſticoꝝ factis

HInc deinde reuertemur ad genera morboꝝ capilli defluuia urſinus adeps mixto
ladano & hyantho cõtin& allopetiasq; emẽdat & raritatẽ ſuperciliorꝝ cum fungis lu
cernaꝝ ac fuligine quę eſt in roſtris earum prurigini cum uino prodeſt. Ad hanc &
Cornu ceruinũ e uino: ut q̃ nõ tedium aliis eius capillis increſcat. Itẽ fel caprinũ cũ
Creta cimolia & aceto ſic ut paulum capilli capitis inareſcãt. Itẽ fel ſcrophinũ cũ uria
tauri Si uero uetus ſit etiã furfures adiecto ſulphure emẽdat Cineres genitalis aſini
ſpiſſari capillum putãt & canitie uindicari ſi raſis illiniat̃ plũboq; tritus cũ oleo den
ſari & aſini pulli cũ urina admiſcentq; nardũ faſtidii gratia Allopetias felle tauriõ cũ
ęgyptio alumine tepefactas illiniũt. Vlcera capitis manãtia urina tauri efficaciter ſa
nat. Itẽ hominis uetus cyclaminum adiciat̃ & ſulphur Efficacius tamẽ uitulinũ fel
quo cum aceto calefacto tollunt̃ & lendes. Seuum uitulinum cum ſale tritũ capitis
ulceribus utiliſsimũ. Laudat̃ & uulpium adeps: ſed prę̃cipue fel & fimum cũ ſinapi
pari modo illitum Caprini cornu farina uel cinis magisq; hircini addito nitro & ta
marici ſemiẽ & butyro oleoq; prius capite raſo mire continẽt ita fluẽte capillum ſicut
& carnis. Cinere ex oleo illito ſupercilia nigreſcũt lacte caprino lẽdes tolli tradũt fiõ
cum mella allopetias expleri. Itẽ ungulaꝝ Cinis cum pice fluẽtẽ capillum continet.

LEporinus Cinis cũ oleo myrteo capitis dolores ſedat. Itẽ aq̃ pota quę de bouis
aut aſini põtu relicta ſit. Et ſi credimus uulpis maſculę genitale circumligatum.

COrnu ceruini Cinis illitus ex aceto: aut ex hirino oculoꝝ epiphoras easq; bubu
lo ſeuo cũ oleo cocto illiniũt. Ceruini cornu Cinere ſcabritias eodẽ inungui mucro
nes ipſos efficaciores putãt Lupi ex cremẽtis circumlini ſuffuſioẽs ꝓdeſt Cinere eoꝝ
cum attico melle iungi obſcuritates. Itẽ felle urſino epinictidas: adipe aprio cũ roſa
ceo ungulę aſininę cinis iunctus e ſuo lacte Cicatrices oculoꝝ ſanat & albugiẽs tollit
Medulla bubula e dextro crure trita cũ fuligine pilis & palpebrarũ uitiis angulorũq;
occurrit Calibis pari modo fuligo in hoc uſu temperat̃ optime & lichino papyraceo
oleoq; ſeſamineo fuligine in nouo uaſe pennis deterſa efficaciſſimẽ tamẽ euulſos coher
ẽ & ibi pilos felle tauri cum oui albugine colliria fiunt: aquaq; diſſoluta iunguntur
per quatriduum Seuum uituli cũ anſeris adipe & ocimi ſucco genarum uitiis aptis
simum eſt. Eiuſdem medullę cum pari põdere cerę & olei roſacei addito ouo duritie
genaꝝ illinitur caſeo molli caprino ꝓpoſito ex aq̃ calida epiphorę ſedãt̃. Si tumor ſit
ex melle utrunq; ſero calido fouendũ. Sicca lippitudo lumbulis ſuum exuſtis ac con
tritis & impoſitis tollitur. capras negant lippire: quoniã eas quaſdã herbas edũt Item
dorcadas & ob id fimũ eaꝝ cera circũdatum noua luna deuorare iubẽt: quoniã noctu
ſque quoq; cernãt. Sanguine hircino ſanari ulceroſos putãt melatopaſa grę̃cis dictos
capręꝝ uero iocinere in uiõ auſtero decocto q̃dam in aſſati Iociẽris ſanie iungunt aut
felle caprae carnesq; eas ueſci & dũ coquãtur oculos uaporari bis prę̃cipuũt. Id quoq;

referre arbitrãtur si rutili coloris fuerit. Volũt & oculos suffiri Iociere ĩ ollis decocto melle Quidam ĩ assatũ fel & quidam caprinum plurimis modis assumũt cũ melle contra caligines cum ueratri candidi tertia parte Contra glaucomata cum uino cõtra Cicatrices & albugines & caligines & cirigenia & argenia Ad palpebras uero euulso prius pilo cum succo oleris ita ut ũctio inarescat Cõtra ruptas tuniculas cũ lacte mulieris. Ad omia inueterrata Fel efficacius putant nec abdicãt. Fimum ex melle illitũ epiphoras: Contraq; dolores medullam. Itẽ pulmo leporis sedat caliginem. Fel cum passo: aut melle: lupino quoq; adipe uel medulla suũ fricari oculos cõtra lippitudinẽ prẽcipiunt. Nam uulpinam linguam habẽtes in armilla lippituros negant.

AVrium dolori & uitiis medet urina apri in uitro seruata. Fel apri: uel suis: uel bubulum cum oleo citreo & rosaceo ęquis portioibus prẽcipue uero taurinum cum porri succo tepidũ: uel cum melle si suppur & contraq; odorẽ graue persaepe factum malo citrino in ea parte cum lacte mulieꝫ efficaciter sanat. Quidã etiam grauiter aures sic perluẽdas putant: alii cũ senecta serpentiũ & aceto includunt lana anteq; aqua calida collutas. Et si maior sit grauitas auriũ fel cum myrrha & ruta in mali corio excalefacto ĩfundunt lardum quoq; pingue. Item fimus asini recẽs cui rosaceo instillatur omnia tepefacta. Vtilior equi spuma uel equini fimi recẽtis Cinis cum rosaceo sepũ cum adipe anserino butyrum recens uriã caprę uel tauri calefacto uapore & p lagene collum subeunte. Admiscent & aceti tertiam partẽ & aliquid myrrhę uituli qui nondum herbam gustauerit. Fimũ etiam mixto felle eiusdẽ & cutem quam relinquunt angues excalefactis prius auribus. Lana autẽ medicamina ĩcludunt prodest & seuũ uituli cum anseris adipe & ocimi succo eiusdem medulla admixto Cumino infusa. Virus uerrinum ex seropha exceptum priusq; terram attigat contra dolores auribus fractis glutinum e naturis uitulorum factum & in aqua liquatum aliis uitiis adeps uulpium Item fel caprinum cum rosaceo tepido aut porri succo: aut si rupta sint aliq; ibi e lacte mulieris Si grauitas audiendi Fel bubulum cum urina caprae uel hirci In quocunque autem usu putant hęc efficatiora in Cornu caprino per dies. xx. ĩfumata laudant & coagulum leporis tertia denarii parte dimidiaq; sacro pęnu in amineo uiõ Parotidas ursinus adeps cõprimit pari pondere cerae & taurini seui: adduut quidam hippocistidẽ & per se butyrum illinitum si prius foueantur foeni grẽci decocti succo efficacius cum sticbaõ. Prosunt & uulpium testes & taurinus sanguis aridus tritus. Vrina caprę calefacta ĩstillata auribus fimum eiusdem cum axungia illitum.

DEntes mobiles confirmat ceruini curnu cinis doloresque eorum mitigat siue infricentur: siue colluantur. Quidam efficaciorem ad omnes eosdem usus crudi cornu farinam arbitrantur dentifricia utroq; modo fiunt. Magnum remedium est & luporum capitis Cinerem. Certum est in excrementis eorum plerunque Inueniri ossa haec adalligata eundem habent effectum. Item leporina coagula per aurem infusa cõtra dolores & capitis eorum cinis dentifricium est adiectoq; nardo mulcet grauem olentiam oris. Aliqui murinorum capitum Cinerem miscuisse malunt. Reperitur ĩ latere leporis os acui simile hoc scarificari dentes in dolore suadent. Talus bubulus accensus eos qui lambant cum dolore admotus confirmat. Eiusdem cinis cũ myrrha dentifricium est Ossa quoque ex ungulis suum combusta eundem usum praebent. Item ossa ex acetabulis pernarum circa que coxendices uertuntur Iisdẽ sanari demissis in fauces iumentorum uerminationes notum est: sed & corruptos dẽtes confirmari Asinino quoque lacte percussu uexatos. Aut dentium eiusdem Cinere. Item liene equi cum oleo infuso per aurem. Est autem hoc non hippomanes alioquin noxium omitto: sed in equorum genibus ac super ungulas. Prẽterea in corde equorum inueꝫ os dentibus caninis maximis simile: hoc sacrificari dolorẽ: aut exẽpto dente mortui

equi maxillis admoueri eius qui doleat demonstrat: equarũ uirus a coitu in lichinis accensum Anaxilaus prodidit equinorum capitum uasis repraesentari monstrifica. Similiter ex asinis. Nam hippomanes tãtas in ueneficio uires hab& ut affusum ęris mixturę cor effigie equae olympiae ad motus mares equos ad rabiẽ coitus agat. Medetur dentibus & fabrile glutinum in aqua decoctum illitumq; & mox paulo detractum. Ita ut confestim colluantur uino: in quo decocti sunt cortices mali punici dulcis. Efficax habetur & caprino lacte & omiũm fere uillaticoꝝ q̃drupedũ ne sępius eadẽ dicantur.

CVtem in facie erugari & tenerescere & candorem custodiri lacte asinino putant Notumque é quasdã quotidie. dcc. custodito numero fouere Pōpeia hoc uxor Neronis principis instituit balneorum quoq; sic solio temperãs asinorum gregibus ob hoc eam comitantibus. Impetus pituitae i facie butyro illito tolluntur efficacius cum cerusa. Sincero uero ea uitia quę serpunt insuper iposita farina ordeacea. Vlcera membrana in facie partu bouis madida friuolum lic& uideatur. Non tamẽ omittẽdum propter desideria mulierum Talum candidi Iuuenci. xl. diebus noctibusque donec resoluatur in liquorem decoctum & illitum linteolo candorem cutisq; erugationem praestare. Fimo taurino malas rubescere aiunt non ut Crocodilleam melius illini: sed foueri frigide & ante & postea iubent testas & eque decolorẽ faciũt cutem fimus uituli cum oleo & gummi manu subacto emendat. Vlcera oris ac rimas seuũ uituli uel bouis cum adipe anseris & ocimi succo. Est & alia mixtura seuo uituli cum medulla cerui & albae spinę foliis una tritis. Idem prestat & medulla cum resina: uel si uaccina sit. Ius e carne uaccina lichena oris prestantissime uincit. Glutinum factũ e genitalibus uitulorum liquatum aceto cum sulphure uiuo ramo ficulneo pmixtũ ita ut in bis die recẽs illiniatur. Item lepras ex melle & aceto decoctum: quas & iecur hirci calidum illinitum tollit sicut elephantiasim fel caprinum etiamnum lepras ac furfures tauri uel addito uitro urina asini circa canis ortum maculas in facie putrisq; per sese aqua infractum cuitatisq; solibus ac uentis post detractã Cutem. Similis effectus taurino uitulinoue felle cum semine cuniale cinere e Cornu ceruino. Si canicula ex oriente comburatur asinino seuo cicatricibus a lichene leprisq; maxime color redditur. hirci fel lentigines tollit admixto caseo & uiuo sulphure spongę Cinere ut mellis sit crassitudo. Aliqui inueterato felle uti maluerant mixtis calidis furfuribus pōdere oboli unius. iii. q; mellis prius defricatis maculis efficax eiusdẽ & seuũ melantio et sulphure & Iride.

LAbrorum scissuris cum adipe anserino ac medulla ceruina resinaq; & calce Inuenio apud auctores his qui lẽtiginẽ habebãt negari magice sacrificioꝝ usum

LActe caprino aut bubulo tonsillae & arteriae exulceratę lauari iubentur gargarizatur tepidum ut est expressum aut calefactum caprinum utilius cum malua decoctum & sale exiguo linguę exulcerationi & arteriarum prodest. Ius omasi gargarizatur Tonsillis autẽ priuatim renes uulpium aridi cum melle triti illitiq; Anginę fel caprinum uel taurinum cum melle iecur mellis ex aqua. Oris grauitatem ulceraque butyrũ emendat Spinã aliud ue quid faucibus adhęrens fellis extrisecus fimo pfricatis aut reddi: aut dilabi tradũt.

STrumas discutit fel aprinum uel bubulum tepidum illitum. Nam coagulum leporis e uino in linteolo exulceratis dumtaxat imponitur. Discutit & ungulę asini uel equi Cinis ex oleo aqua illitus & urina calefacta & bouis ungulae Cinis ex aqua fimus quoq; feruens ex aceto. Item seuũ caprinũ cum calce aut fimus ex aceto decoctus: testesq; uulpini prosunt & sapo galliarum hoc inuentũ rutilandis capillis ex seuo ac Cinere. Optimus fragino et caprino duobus modis spissus ac liquidus.

Vterq; apud germanos maiore in usu uiris q̃ fęminis

CEruicum dolores butyro aut adipe ursino perfricentur rigores bubulo seuoque strumis prodest. Cum oleo dolorem iflexibilem quē epistotonon uocatur Leuatur urina capre auribus infusa aut fimum cum bulbis illitum ungues cōtusos fel cuius cūq; animalis circum ligatum pterigia digitorū. Fel tauri aridū aqua calida dissolutū Quidam adiiciunt sulphur & alumen pari pondere omnium.

TVssim iecur lupinum ex uiō tepido sanat Vrsinū fel admixto felle aut Cornu bubuli summis partibus Cinis uel saliuę quatriduo pota Commori tradūt. Pulmo ceruinus cum galla subarefactus in fumo. Deinde tusus ex melle quotidiano eligmate efficacior ad id binuli ceruorum generis sanguinem expuentes Ceruini cornu cinis coagulum leporis tertia parte denarii nardi cum terra samia & uino myrteo potum Sanat eiusdem fimi Cinis in uino uesperi potus nocturnas tusses pili quoq; leporis suffiti extrahunt ex pulmonibus difficiles excreationes prurulentas autē exulcerationis pectoris pulmonisque & a pulmone grauem olentiam halitus butyrum efficacissime iuuat cum pari modo mellis attici decoctum donec ruffescat & matutinis sumptum ad mensuram lingulae. Quidam pro melle laricis resinā addere maluerunt. Si sanguis reiiciatur efficacem tradūt bubulum sanguinem modice & cum aceto sumptum Nam & de taurino credere temerarium est: sed glutinum taurinum tribus obolis cum aqua calida bibitur in uetere sanguinis excreatione

STomachum exulceratum lactis asinini reficit. Item bubuli: Rosiones eius caro bubula admixto aceto & uino cocta Reumatismos Cornu ceruini. Sanguinis excreationes bedinus sanguis recēs ad cyatos ternos cū aceto acri pari modo feruēs potus Coagulū tertia pte ex aceto potū.

IOcineris dolores lupi iecur aridū ex mulso asini Iecur aridum cum petroselini partibus duobus ac nucibus tribus ac melle tritum & in cibo sumptum.

SAnguis hircinus cibo aptatus suspiriosis ante omnia efficax est. potus equiferox sanguinis proxime lactis asinini tepidi bulbis decocti ita ut serum ex eo bibatur addito in tres eminas cyato nasturtii albi pfusi aqua: deinde melle diluti. Iecur quoq; uulpium aut pulmo in uino nigro: aut fel ursinū in aqua laxat meatus spirandi.

LVmborū dolores & quaecunque alia mollire opus sit ursinas adipe perfricari Conuenit Cinere aprini aut suilli fimi inueterati aspergi potioī uini Afferunt & magi sua commenta primum omnium rabiem hircoꝝ si mulceatur barba mitigari. Eadem pręcisa nō abire eos in alienū gregem huic admiscent fimum caprinum & subdito linteolo uncto caua manu quantum capi possit feruens sustineri iubent Ita ut si leua pars doleat. hęc medicina in dextra manu fiat aut contrario: fimum quoq; ad eū usum acus ęreae perunctis tolli iubent. Modus est curationis donec uapor ad lūbos sentiatur peruenire postea uero manū porro tuso illiniunt. Item lūbos ipō fimo cum melle suadentq; eodem dolore & testes leporis deuorare iscbiaticis fimum bubulū iponūt excalefactū trifolii cinere feruēti i renū dolore leporis crudos deuorari iubēt aut certe coctos ita ne dēte cōtingāt uētris qdē dolore tētari negāt talū leporis habētes

LIenem sedat fel apri uel suis potum: uel ceruini corni Cinis in aceto. Efficacissime autem inueteratus lien asini ita ut in triduo sentiat utilitas asini cū pulli fimū quod primum edidit poleā uocant Sirii dant in aceto mulso. Dat & equi lingua inueterata ex uino praesentaneo medicamento ut didicisse se ex barbaris Celius bion

tradidit & lien bubulus simili modo recens autem assus uel elixus in cibo In uessica quoque bouis. Alii capita. xx. tusa cũ aceti sextario iponũt ad lienis dolorem. Eadem ex causa emi lienem uituli quanti iudicatus sit iubent magi nulla pretii cunctatione: quoniam hoc quoq; religiose pertineat diuisumq; per longitudinem annectit unice utrinq; & iduentẽ pati decidere ad pedes: deide collectũ arefacere in ũbra cum hoc fiat simul residere liene egri uitiatum liberatique cum morbo dicitur prodest & pulmo uulpium cinere siccatus atque in aqua potus Item lien impositus.

ALuum sistit ceruinus sanguis. Item cornu Cinis Iecur aprinum ex uio potum citra salem recensq; Item assum suillum uel hircinũ decoctũ ad quintam Eminam i uio coagulũ leporis i uio Ciceris magnitudine aut si febris sit ex aqua: aliqui & gallã adiciunt. Alii per se leporis sanguie contenti sunt & lacte cocto equini fimi Cinis in aqua potus taurini cornus ueteris e parte iam Cinis insparsus potioni aquę Sanguis hircinus in carbone decoctus cornũ caprinum cũ suo pilo decoctũ succo e poio. Coagulũ equi & sanguis caprinus uel medulla uel iecur Aluum soluit fel lupi cum elaterio umbilico illigatum uel lactis equini potus. Item caprini cum sale & melle. Caprae fel cum cyclaminis succo & aluminis modico Aliqui & uitrum & aquam adiecisse malunt. Fel tauri cum absynthio tritum ac subditum pastillo butyrum largius sumptum cęliacis & dissentericis medet. Iecur uaccinum cornu ceruini Cinis tribus digitis captus in potionẽ aquę coagulum leporis subactũ in pane Si uero sanguinem detrahunt in polenta. Aprini uel suilli uel leporini fimi Cinis insparsus potioni tepidę uini uituli quoq; suis uulgariter dati inter auxilia cęliacorũ & dissentericorũ tradunt lactis asinini potus utilior addito melle nec minus Efficax fimi cinis ex uino utriq; uitio. Itẽ polea supradicta equi coagulum quod aliqui hippacem uocant etiam si sanguinem detrahant uel fimi Cinis dentiũque eiusdẽ tusorũ farina salutaris & bubuli lactis decocti potus dissintericis addi mellis exiguum pręcipiunt Et si tormina sint cornu ceruini cinerem aut fel taurinũ cumino mixtũ & cucurbitae carnes umbilico imponere. Caseus recens uaccinus immittitur ad utrũq; uitiũ. Item butyr eminis. iiii. cũ resinę therebyntię sextãte aut cũ malua decocta: aut rosaceo. Dat & seuum uitulinum aut bubulum. Itẽ medulla & coquunt cũ farina & cera exiguoq; oleo ut sorberi possit medulla & in pane subigitur lac caprinũm ad dimidias partes decoctũ Si sint & tormina additur protropũ. Torminibus satis esse remedii i leporis coagulo poto e uino tepido uel semel arbitrant: aliqui cautiores ex sanguine caprio cum farina ordeacea & resina uentrem illiniunt. Ad omnes epiphoras uentris illini caseum mollẽ suadent. Veterẽ autẽ in farina tritum cęliacis & dissentericis dari cyatho casei in cyatis tribus uini. Sanguis caprinus decoctus cũ medulla dyssentericis: Iecur assum caprae cęliacis subuenit: magisq; etiam hirci in uino austero decoctum potũq; uel ex oleo myrteo umbilico ipositum. Quidã decoquunt a tribus sextariis aquae ad eminam addita ruta. Vtunt & liene asso capre hirciue & seuo hirci in pane qui ciere decoctus sit capre a renibus maxime ut per se hauriantur protinusq; modice frigida sorberi iubent. Aliqui & in aq̃ decoctum seuum admixta polenta & Cimino & aneto acetoq;. Illiniunt & uentrẽ cęliacis fimo cum melle decocto. Vtunt ad utrunque uitium & coagulum hedi uino myrteo magnitudiẽ fabae poto & sanguine eiusdem in cibum formato quem sanguiniculum uocant. Infundunt dyssentericis glutinum taurinũ aq̃ calida resolutũ iflatiões discutit. Vitulinus fiũs in uio decoctus Coagulũ ceruor deoctũ cũ lẽte betaq; atq; ita i cibo sũptũ leporis pilor Cinis cũ melle decocto lactis caprini potus decoctus cum malua exiguo sale addito si & coagulum addatur maioribus emolumẽtis fiet. Eadem uis est etiam & in seuo caprino in sorbitioẽ aliq̃ uti si protinus hauriat frigida aqua Item foemmini hedi cinis rupta intestina sarcire mire traditur. Fimum leporis cum melle decoctum & quotidie fabae magnitudine

ſumptum ita ut deploratos ſanauerint:laudãt & caprini capitis cũ ſuis pilis decoctũ ſuccũ teneſmos.i.crebra & ianis uolũtas egerẽdi tollit poto lacte aſinino: Itẽ bubulo

TInearum genera pellit Ceruini cornus ciuis potuſque in excrementis lupi diximus Inueniri oſſa ſi terram non attingerint cholo medent adaligata brachio. Polea quoque ſupradicta magnopere prodeſt decocta in ſapa.Item ſuilli fimi farina addito Cumino in aqua rutae decocto cornu ceruini teneri cinis cocleis aphrycanis cum teſta ſua tuſis mixtus in uini potione.

VEſſicę calculorumq; crutiatibus auxiliat urina apri & ipſa ueſſica pro cibo ſũpta Efficacius ſi prius fumo maceratur utrunq; ueſſicam elixam mãdi oport& & a muliere fęminę ſuis. Inueniũtur & ĩ iocineribus eorũ lapilli:aut duritię lapillis ſimiles candidę ſicut in uulgari ſue:quibus contritis atq; potis in uino pelli calculos aiunt Ipſi apro tam grauis ſua urina eſt ut niſi egeſta fuge non ſufficiat:ac uelut deuictus opprimatur. Exuri illa tradunt eos.leporis renes inueterati in uino poti calculos pellunt.In perna ſuum articulos eſſe diximus:quorũ decoctum ius facit.Vrinę utile aſini renes inueterati tritiq; in uino mero dati ueſſicę medentur.Calculos expellunt lienes equini ex uino aut mulſo poti diebus.xl.prodeſt & ũgulę equinę Cinis ĩ uino aut aqua.Item fimum caprarum ĩ mulſo efficacius ſilueſtrũ Pili quoq; caprini cinis uerendorum carbunculis Cerebrum apri uel ſuis ſãguiſq; Vitia uero quę ex eadem parte ſerpunt Iecur eorum maxime cõbuſtum Iuniperi ligno cum charta armenica ſanat fimi Cinis uel bubulum cum allumine egyptio ac myrrha ad craſſitudinem mellis ſubactum Inſuper beta ex uino cocta impoſita Caro quoque manantia uero ulcera ſeuum cum melle uituli in uino decoctum fel caprinum cum melle rubique ſucco:uel ſi ſerpat fimum etiã cum melle prodeſſe dicunt:aut cum aceto & p ſe butyr

TEſtium tumor cum ſeuo uituli addito nitro cohibetur uel fimo eiuſdem ex aceto decocto urinae incontinentiam cohibet ueſſica aprina ſi aſſa mandatur.Vngularum apri uel ſuis Cinis potioni inſparſus ueſſicae foeminae ſuis combuſta ac pota. Item bedinus pulmo Cerebrum leporis in uino eiuſdem teſticuli toſti uel coagulum cum anſerino adipe in polenta.Renes aſini in mero triti potique magis uerrini genitali Cinere poto ex uino dulci Demonſtrat urinam facere in canis cubiculo ac uerba adiicere ne ipſe urinam faciat ut Canis in ſuo cubiculo.Rurſus ciet urinam ueſſica ſuis ſi terram non attigerit impoſita pubi.

SEdis uitiis pręclare prodeſt fel urſinum cum adipe. Quidam adiiciunt ſpumã argenti:ſubactum prodeſt & butyrum cum adipe anſerino ac roſaceo:modum ipſae res ſtatuunt ut ſint illitu faciles. Praeclare medetur & fel taurinum in linteolis concerptis rimasque perducit ad Cicatricem. Inflationibus in ea parte ſeuum uituli maxime ab inguinibus cum ruta cęteris uitiis medetur Sanguis caprinus cũ polẽta Item fel caprinum cum cõdilomatis per ſe. Item fel lupinum ex uino.Panos & apoſtemata ĩ quacunque parte ſanguis urſinus diſcutit.Item taurinus aridus tritus:prę cipuum tamen remedium traditur in calculo onagri:quem dicunt cum interficiatur reddere urinam liquidiorem in initio: ſed in terra ſpiſſantem ſe hic adalligatus fęõri omnes impetus diſcutit: omnique ſuppuratione liberat. Eſt autem rarus inuentu: nec ex omni onagro: ſed celebrari remedio prodeſt urina aſinina cum melanthio & ungulae equine cum oleo & aqua illitus ſanguis equi precipue admiſſarii & ſanguis

bubulus Itemque fel:Caro quoq; eosdem effectus hab& calida imposita & ungulae cinis ex aqua aut melle. Vrina caprarum hircorumque carnes in aqua decoctae: aut fimus ex his cum melle decoctus.Fel uerrinum urina suum in lana imposita femora atteri adurique equitatu notum est. Vtilissimum est ad omnes inde causas spuma equi ex ore inguinibusque illinire.Inguina & exulcerum causa intumescunt Remedio sunt equi setae tres totidem modis alligatae intra ulcus.

Podagris medetur ursinus adeps:taurinumque seuum pari pondere & cera addunt Quidam hippocistiden & gallam:alii hircinum praeferunt seuum cum fimo caprae & croco sinapi cum caulibus hederae tritis ac appenditio uel flore Cucumeris siluestris.Item bouis fimum cum aceti fece.Magnificant & uituli qui nondum herbam gustauerint fimum: aut per se sanguinem tauri uulpem decoctam uiuam donec ossa tantum restent lupumue uiuum oleo cerati non incoctum Seuum hircinum cum helsinae parte aequa sinapis tertia fimi caprini cinerem cum axungia Quin & Isciaticos uri sub pollicibus pedum eo fimo feruente utilissime tradunt articulorumque uitiis fel ursinum utilissimum esse & pedes leporis adalligatos. Podagras quidam mitigari pede leporis uiuentis abscisso si quis secum assidue habeat perniones ursinus adeps rimasque pedum omnes sarcit efficacius alumine addito. Seuum caprinum dentium equi farina.Aprinum uel suillum fel cum adipe pulmo impositus & si subtriti sint: contusi ue offensatione: Si uero adusti frigore leporini pili cinis. Eiusdem pulmo contusus dissectus: aut pulmoni cinis sole adusta seno asinino aptissime curantur. Item bubulo cum rosaceo clauos & rimas callique uitia fimus apri uel suis recens illitus: ac tertio die solutum sanat. Talorum cinis pulmo aprinus aut suillus aut ceruinus attritus calciamentorum urina asini cum luto suo illita clauos seuum bubulum cum turis polline perniones uero corium combustum: melius si ex uetere calciamento inuras e calceatu ex oleo. Croii caprini Cinis uaricum dolores sedat. Fimi uitulini Cinis cum lilii bulbis decoctis addito melle modico.Itemque omnia inflamata & suppurationes minantia Eadem res & podagricis prodest.articularibus morbis e maribus praecipue uitulis.Articulorum attritis fel aprorum uel suum linteo calefacto impositum uituli qui nondum herbam gustauerit fimus.Item caprinus cum melle & aceto decoctus.Vngues scabros seuum uituli emendat.Item caprinum admixta sandaraca.Verrucas uero aufert fimi uitulini Cinis ex aceto asini urina elutum.

Comitiali morbo testes ursinos edisse prodest uel aprinos bibisse prodest ex lacte equino:aut ex aqua. Item urinam aprinam ex aceto mulso efficacius quae inaruerit ex uessica sua.Dantur & suum testiculi Inueterati tritique in suis lacte precedente uini abstinentia & sequente continuis diebus Dantur & leporis sale custoditi pulmones cum turis tertia parte in uino albo per dies.xxx. Item coagula eiusdem asini cerebrum ex aqua mulsa infumatum prius insulsi semuncia per dies:uel ungularum eius cinis cocleariibus binis toto mense potus. Item testes sale asseruati & insparsi potioni in asinarum maxime lacte: uel ex aqua membrana partus earum praecipue si marem peperint olefacta accedente morbo Comitialium resistit.Sunt qui e mare nigroque cor edendum cum pane sub diuo prima aut secunda luna precipiant Alii carnem: aliqui sanguinem aceto dilutum per dies.xl.bibendum. Quidam urinam equae ferrariae ex officinis miscent.Eademque pro portione & limphaticis medentur.Comitialibus datur & lactis equini potus lichenaeque in aceto mulso bibendum Dantur & carnes caprinae in rogo hominis tostae ut uolunt magi.Seuum eau cum felle taurino pari pondere decoctum & in foliculo fellis reconditum ita ne ter

ram attingat. Potum uero ſublime ex aqua. Morbum ipſum depraehendit caprini cornus: uel Ceruini uſti nidor.

SIderatis urina pulli aſinini nardo ad mixto per coniunctionē prodeſſe dicitur.

REgio morbo cornus Ceruini cinis ſanguis aſinini pulli ex uino. Item fimus aſinini pulli: quod primū edidit a partu datus fabę magnitudiē e uino medet intra diem tertium eadem & ex equino pullo ſimiliſque uis eſt.

SRactis oſſibus prę ſentaneum remedium maxillarum apri cinis uel ſuis. Item lardum elixū atque Circumligatū mira celeritate ſolidat coſtis quidē fractis laudatur unice caprinus fimus ex uino uetere aperit extrahit perſanat.

FEbres arc& ceruorum caro ut diximus eaſ quidem quae certo dierum numero redeunt oculis lupi dextri ſalſus adalligatuſque ſi credimus magis & genus febrium quod amphemerinum uocant hoc liberari tradūt Si quis e uena auris aſinini guttas ſanguinis in duabus eminis aquae hauſerit.

QVartanis magi excrementa felis cum digito bubonis adalligari iubent & ne recedant non remoueri ſepteno Circuitu. Quis hoc quęſo inuenire potuit: quę eſt iſta mixtura: Cur digitis bubonis potiſſimum electus eſt: Modeſtiores iecur felis decreſcente luna occiſę inueteratum ſale ex uino bibendum ante acceſſiones quartanę dixere Idem magi fimi bubuli Cinere conſparſo puerorum urina illiniunt digitos pedum manuſque leporis cor adalligant. Coagulum ante acceſſionem propinant. Datur & caſeus caprinus recens cum melle diligenter ſero expreſſo.

MElancolicis fimus uituli in uino decoctus remedio eſt.

LEtargicos excitat aſini lien naribus illitus ex aceto caprini cornus nidor aut pilorum Iecur aprinum. Itaque & ueternoſis datur ptyſicis. Medentur iecur lupi ex uino Macrę ſuis foeminae herbis paſtae lardum carnes aſininae e rure ſumptę hoc genere maxime in achaia curant id malum fimi quoque aridi: ſed pabulo uiridi paſto bouis fimum harundines hauſtum prodeſſe tradunt bubuli Cornus mucronē exuſtum duorum coclearum menſura addito melle pillulis deuoratis caprae ſeuo in pulte alicatia & ptyſim & tuſſim ſanari: uel recenti cum mulſo tepefacto ita ut uncia in cyatum addat ruta eque ramo permiſceatur. Non pauci tradunt lupi caprae ſeuo cyato & lactis pari menſura deploratum ptyſicum conualuiſſe certus auctor affirmat Sunt & qui ſuum fimi cinerem profuiſſe ſcripſerunt in paſſo & cerui pulmonem maxime ſubulonis ſiccatum in fumo tritumque in uino.

HYdropicis auxiliatur urina aut ueſſica apri paulatim data in potus efficacius quae inaruerit cum ueſſica ſua: fimi taurini maxime: ſed & bubuli de armentinis loquor quem bulbiton uocant. Cinis coclearium trium in mulſi emina: bouis foeminae & mulieribus & ex altero uiris e.xii. in uino quod ueluti myſterium occultauerunt magi. Fimum uituli maſculi illitum fimi uitulini Cinis cum ſemine ſtaphilini aequa portione ex uino Sanguis caprinus cum medulla efficaciorem putant hircorum utique ſi lentiſco paſcantur.

IGni ſacro urſinus adeps illinitur maxime qui eſt ad renes uitulinus fimus recens uel bubulus caſeus caprinus ſiccus cum porro. Ramenta pellis ceruinae

defecta punice ex aceto trita. Ruborem cum prurigine equi ſpuma: aut ungulae Cinis cum butyro papulis nigris caprinus caſeus ſiccus ex melle & aceto in balneis oleo remoto puſtulis ſuilli fimi cinis aqua illitus uel cornus ceruini cinis luxatis recens fimus aprinus uel ſuillus. Item uitulinus uerris ſpuma recens cum aceto fimus caprinus cum melle bubula caro impoſita tumorem ſanat fimus ſuillus ſub teſta calefactus tritusque cum oleo duritias corporum omnes tollit optime. Adeps e lupis illitus in his quae rumpere opus eſt plurimum proficit. Fimus bubulus in Cincre calefactus aut caprinus in uiō uel aceto decoctus. In furunculis ſeuum bubulum cum ſale: aut ſi dolor eſt intinctum oleo liquefactum ſine ſale. Simili modo caprinum. In ambuſtis prodeſt urſinus adeps cum lilii radicibus. Aprinus aut ſuillus fimus inueteratus ſetarum ex his & pēnicellis tectoriis cinis cum adipe tritus. Tali bubuli Cinis cum cera & medulla ceruina. Fel tauri fimus leporis: ſed caprarum fimus ſine cicatrice ſanari dicitur. Glutinum praeſtantiſsimum fit ex auribus taurorum & genitalibus: nec quicq̄ efficacius prodeſt ambuſtis. Sed adulteratur nihil equę quibus uiis pellibus inueteratis calciamentisque etiam decoctis. Rhodiacum fideliſsimum coqui pictores & medici utuntur Id quoq; quo candidius probatius nigrum & lignoſum damnatur.

NEruorum doloribus fimum caprinum decoctum in aceto cum melle utiliſsimum putant: uel putreſcente neruo ſpaſmata & percuſſu uiciata fimo aprino curant uere collecto & arefacto: ſic & quadrigas agentes tractos rotaue uulneratos: & quoquo modo ſanguine contuſo: uel ſi recens illiniatur. Sunt qui id coxiſſe in aceto utilius putent: quin etiam impoſito farinam eam ruptis conuulſisque & euerſos ex aceto ſalutarem promittunt. Reuerentiores cinerem eius ex aqua bibunt. Ferunt que Neronem principem hac potione recreari ſolitum cum ſit quoque ſetigario approbare uellet proximam ſuillo fimo uim putant.

SAnguinem ſiſtit coagulum Ceruinum ex aceto. Item leporis huius quidem & pilorum Cinis. Item ex fimo aſinino Cinis & pilorum quidem cinis illitus efficacior uis e maribus aceto admixto & in lana ad omne profluuium impoſito. Similiter ex equo capite & feminū aut fimi uituloꝝ cinis illitus ex aceto Itē caprini cornus uel fimi ex aceto hircini uero iociēris diſſecti ſaies efficacior & cinis utriuſq; ex uino potus: uel naribus ex aceto illitus hircini quoq; utris uiuarii dūtaxat cinis cū pari pōdere reſinę quo genere ſiſtitur ſanguis & uulnus glutinatur hedinum quoque coagulum ex aceto & foeminum eius combuſtorum cinis ſimiliter pellere traduntur.

VLcera ſanat in tibiis cruribusque adeps urſinus admixta rubrica: quae uero ſerpunt fel aprinum cum reſina & ceruſa. Maxillarum apri uel ſuum Cinis fimū ſuum illitum ſiccum. Item caprinum ex aceto ſufferueſactum. Caetera purgantur & explentur butyro cornus ceruini cinere uel medulla cerui felle taurino: aut fimo aprino oleo aut hircino. Fimus recens ſuum uel inueterati farina illinitur. Vulneribus ferro factis phagadenis & fiſtulis immittuntur fel tauri cum ſucco porri: aut lacte mulierum uel ſanguis aridus cum cotiledone herba Carcinomata curat coagulum leporis cum pari pondere capparis aſperſum uino cancrenas urſinum fel penna illitū aſini ungularum Cinis ea quę ſerpunt ulcera inſperſus ſanguis equi arrodit carnes ſtiptica ui. Item equinum inueterati fauilla. Ea uero quae phagadena uocant mulierum genere corii bubuli cinis cum melle caro uituli recentia uulnera non patitur intumeſcere. Fimus bubulus cum melle feminum uituli cinis Sordida ulcera & quae tacobete uocant lacte mulieris ſanant Recentes plagas ferro illatas glutinum taurinum liquefactum tertio die ſolutas. Caſeus caprinus ſiccus ex aceto ac melle purgat

ulcera. Quae uero ſerpunt cobib& ſeuum cum cera. Item addita pice ac ſulphure per curat. Similiter perficit ad cacobete bedi feminum cinis e lacte mulieris & aduerſus carbunculos ſuis foeminae cerebrum toſtum illitumque.

SCabiem hominis aſininae medullę maxime abolent & urinae eius cum ſuo luto. Illitae butyrum etiam quod in iumentis proficit cum reſina calida. Glutinum taurinũ in aceto liquefactum addita calce. Fel caprinum cum aluminis cinere boas fimum bubulum unde & nomen traxere. Canum ſcabies ſanatur bubulo ſanguine recenti. Iterumque cum inareſcat illito & poſtero die abluto cinere lixiuo.

SPinae & ſimilia corpori extrabuntur felis excrementis. Item caprae ex uino coagulo quouſque ſed maxime leporis cum turis polline & oleo: aut cum muſci pari pondere: aut cum propoli.

CIcatrices nigras ſeuum aſininũm reducit ad colorem fel uituli extenuat calefactum medici adiiciunt muriam & mel & crocum aereaque pixide condunt: aliqui & florem ęris miſcent.

MVlierum purgationes adiuuat fel taurinũ lana ſuccida impoſitum. Olympias thebana addit iſopum & nitrum. Cornus ceruini cinis potus. Item uulua laborantes illitum quoque & fel taurinum cum oppio appoſitum obolis binis. Vulua & pilo cervino ſuffire prodeſt.

TRadunt Ceruas cum ſenſerint ſe grauidas lapillum deuorare in excrementis repertum: aut in uulua. Nam & ibi inuenitur cuſtodire partus adalligatum. Inueniuntur & oſſicula in corde & in uulua perq̃ utilia grauidis parturientibusque. Nam de pumice quae uaccarum utero ſimili modo inuenitur ut diximus in natura boum lupi adeps illitus uuluas mollit. Dolores earum iecur carnes lupi ediſſe parituris prodeſt: aut ſi incipientibus parturire ſit iuxta qui ederit adeo ut etiam contra illatas noxias ualeat. Eundem uero ſuper uentre perniciosum eſt. Magnus & leporis uſus mulieribus. Vuluas adiuuat pulmo aridus potus profluuia iecur cum ſamia terra potum ex aqua. Secundas coagulum Cauentur pridiana balnea illitum quoque cum Croco & porri ſucco & uellere appoſitum. Abortus mortuoſos expellit. Si uuluae leporum in cibis ſumantur mares concipi putãt hoc & teſticulis eorum & coagulum proficit. Conceptum leporis utero exemptum his quae parere deſierint reſtibilem foecunditatem afferre: ſed & pro conceptu leporis ſaniem & uiro magi propinant. viiii. grana fimi ut ſtent perpetuo mammae. Coaguloque ob id cum melle illiniunt ſanguinem ubi euulſos pilos renaſci nolunt. Inflationi uuluę fimum aprinum ſuillum ue cum oleo illini prodeſt. Efficacius ſiſtit farina aridi ut aſpergatur potioni: uel ſi grauidae aut puerperae torqueantur lacte ſuis poto cum muſo adiuuantur partus mulierum per ſe uero potum deficientia ubera puerperarum replet. Eadem circumlita ſanguinae foeminae ſuis minus creſcent ſi dolent lactis aſinini potu mulcentur quod addito melle ſumptum & purgationes earum adiuuant. Sanat & uuluarum exulcerationes eiuſdem animalis ſeuum inueteratum & in uellere appoſitum duritiam uuluarum emollit: per ſe uero recens uel inueteratum ex aqua illitum pſilotri uim obtinet. Eiuſdem animalis lien Inueteratum ex aqua illitum mammis abundantiam facit. Vuluas ſuffitu corrigit. Vngulae aſininae ſuffitae partum maturant ut uel abortus euocetur: nec aliter adhibetur: quoniam uiuentem partum necant. Eiuſdem animalis fimus ſi recens imponatur profluuia ſanguinis mire ſedare dicitur: nec nõ ut Cinis eiuſdem fimi: qui & uuluae prodeſt impoſitus. Equi ſpuma illita per dies

.xl. prius q̃ primum nascantur pili restringũtur. Item cornus ceruini decocto. Melius si recentia sint cornua lacte equino iuuantur uuluae collutae. Quod si ptus mortuus sentiatur liene ut educatur potus eicit. Item ungulas suffitu aut fimus aridus uuluas procidentes butyrum ifusum sistit. Induratam uuluam aperit fel bubulum rosaceo admixto foris uellere cum resina therebyntina imposito. Aiunt & suffitu fimi e mare boue procedentes uuluas reprimi partus adiuuari. Cõceptus uero uaccini lactis potu sterilitatem ob partus uexationem fieri certum est. Hanc emendari olympias thebana affirmat felle taurino & adipe serpentium & erugine addito melle medicatis locis ante coitus. Vitulinum quoque fel si in purgationibus fuerit sub coitu asparsum uuluae & duritiam uentis emollit & profluuium minuit umbilico peruncto atque in totum uuluae prodest. Modum statuunt fellis pondere denarii ob tertiam admixto amygdaleo oleo quantum esse satis appareat hoc in uellere imponunt. Masculini fel uituli cum mellis dimidio tritum seruatur ad uuluas. Carnem uituli si cum aristolochia inassata edunt circa conceptum mares parituras promittunt. Medulla uituli in uino ex aqua decocta cum seuo exulcerationibus uuluarum imposita prodest. Item adeps uulpium excremẽtumque felium hoc cum resina & rosaceo impositum caprino cornu suffiri uuluam utilissimum putant. Siluestrium caprarum sanguis cũ palma marina pilos detrahit. Caeterarum uero fel callum uuluarum emollit insperſum & a purgatione conceptus facit e uuluis pilis triduo seruatur illitum profluuiũ q̃uis inmensum urina caprae pota sisti obstetrices promittunt & si fimum illiniatur Membrana caprarum in aqua partu edito inueterata potuque sumpta in uino secundas pellit hedorum pilis suffiri uuluas utile putant & in profluuio sanguinis coagulum bibi: aut hioscyami semine imponi. E boue siluestri nigro si sanguine hirci uelumbi perungantur mulieri tedium ueneris fieri dicit ostanes. Idem amoris potu hirci urinae admixto propter fastidium nardo.

INfantibus nihil utilius butyro per se & cum melle priuatim & in dentitione gingiuas & ad oris ulcera. Dens lupi adalligatus infantium pauores prohib & dentitientique morbos quod & pellis lupina praestat. Dentes quidem eorum maximi equis quoque adalligati infatigabilem cursum praestare dicuntur. Leporum cogulo illito ubere sistitur infantium aluus Iecur asini admixta modice panace instillatur in os comitialibus morbis & aliis infantes tuetur hoc .xl. dies fieri praecipiunt & pellis asinina iniecta impauidos infantes facit. Dentes qui equis primum cadunt facilem dentitionem praestant infantibus adalligati efficacius si terram non attingerent. Lien bubulus in melle editur & illinitur ad lienis dolores Ad ulcera manantia cum melle lien uituli in melle decoctus tritusq; & illitus ulcuscula oris. Cerebrum caprae magi per annulum aureum traiectum priusq̃ lac detur infantibus instillant contra Comitiales caeterosque infantinm morbos. Caprinum fimum inquietos infantes adalligatum panno cohibet maxime puellas lacte caprino uel cerebro leporũ peruncte gingiuae faciles dentitiones faciunt. Somnos fieri lepore sumpto in cibis cato arbitratur. Vulgus & gratiam corpori in .viiii. dies friuolo quidem loci cui tamẽ aliqua debeat subesse causa i tanta persuasione. Magi felle capre sacrificate duntaxat illito oculis uel sub puluino posito somnum allici dicunt. Sudorem inhib & cornus caprini Cinis e myrteo oleo peruncti s.

COitus stimulat fel aprinum illitum. Item medullae suum hauste Seuum asinium anseris masculi adipe permixto illitum. Item ad coitũ equi Virgilio quoque descriptum uirus & testiculi equini aridi ut potioni interseri possint. Dexter uesicae asini testis in uino potus pro potione: uel adalligatus brachiali eiusdẽ a coitu spuma collecta roseo panno & inclusa argento ut ostanes tradit. Salpae genitale in oleum

feruens mergi iub& ſepties eo que perungi pertinentes partes oiacon cinerem ex eodem bibi:uel tauri a Coitu urina lutoque ipſo illini pubem. E diuerſo muris fimo illito cohibetur uirorum uenus. Ebrietatem arc& pulmo apri:aut ſuis aſſus a ieiuno cibo eo die praeſumptus. Item hedinus.

MIra praeterea tradũtur in eiſdem animalibus. Veſtigium equi excuſſum ungula ut ſol& plerunque ſi quis collectum reponat ſingultus remedium eſſe recordantibus quonam loco id repoſuerint. Iecur luporum equinae ungulae ſimile eſſe erumpi equos qui ueſtigia luporum ſub equitate ſequantur. Tallis ſuum diſcordiam uim quandam ineſſe in Incendiis ſi fimi aliquid egeratur e ſtabulis facilius extrahi: nec recurrere oueſ bouesque hircorum carnes uirus non recipere ſi panem ordeaceũ eo die quo interficiantur ederint laſſerue dilutum biberint. Nullas uero terredinem ſentire luna decreſcente induratas ſale:adeoque nihil omiſſum eſt ut leporem ſurdũ celerius pingueſcere reperiamus.

ANimalium uero medicina ſi ſanguis profluat iumentis ſiullum fimum infundendum ex uino. Boum autem morbis ſeuum ſulphur uiuum allium ſilueſtre ouum coctum trita in uino danda:aut uulpis adipem Carnem caballinam diſcoctam potu ſuum morbis mederi. Omnium uero quadrupedum morbis capram ſolidam cum Corio & ranam rubetam diſcoctam Gallinaceos non attingi a uulpibus qui iecur animalis eius aridum ederint:uel ſi pellicula ex eo collo induta galli inerit Simiiter in felle muſtelę boues in Cipro contra tormina hominum excrementis ſibi mederi. Et ſuper pedes boum ſi prius cornua liquida iam pice perungantur lupos i agro non accedere ſi capiti unius pedibus infractis cultroque adacto paulatim ſanguis circa fines agri ſpargitur. Atque ipſe defodiatur in eo loco ex quo coeperit trahi. Aut ſi uomerem quo primus ſulcus eo anno in agro ductus ſit excuſſum aratro focus larium: quo familia conueniet abſumat lupum nulli animali nociturum in eo agro q̃ diu id fiat. Hinc deinde reuertemur ad animalia ſui generis quę aut placida nõ ſunt: aut fera.

NATVRAE REMEDIORVM ATQVE MVL-
titudo ſtantium ac praeteritorum plura de ipa medendi
arte cognunt dicere q̃q̃ non ignarus ſim nullis ante haec
latino ſermone condita ancepsque ac lubricum eſſe rerũ
omnium nouarum principium & talium utique tam ſte
rilis gratiae tantaeque difficultatis in promẽdo:Sed quo
niam occurrere ueriſimile eſt omnium qui haec noſcant
cogitationi quonam modo exſoluerint in medicinae uſu
quae iam parata atque pertinentia erant. Mirumque &
indignum protinus ſubit nullam artium inconſtantiorẽ
fuiſſe ut etiam nunc ſaepius mutari contigerit Cum ſit
fructuoſior nulla diis primum Inuentores ſuos aſſignauit & caelos dicauit. Necnõ
& hodie multifariam ab oraculis medicina petitur: auxit deinde etiam famam Cri-
mine ictum fulmine eſculapium fabulata:Quoniam tyndaridam reuocauiſſ& ad ui
tam Nec tamen ceſſauit narrare alios reuixiſſe & opera ſua clara Troianis temporibus
quibus fama certior uulnerum duntaxat remediis. Sequentia eius mirum dictu: uel
in nocte denſiſſima latuere uſque ad peloponneſſiacum bellum. Tũc eam reuocauit
in lucem Hippocrates genitus in Inſula choo. In primis clara ac ualida & aeſculapio
dicata. Is cum fuiſſ& mos liberatos morbis ſcribere i templo eius dei: qui auxiliatus
eſſ& ut poſtea ſimilitudo proficer& exſcripſiſſe ea traditur: atq; Varro apud nos cre-
dit in templo cremato his inſtituiſſe medicinam hanc quae clynice uocatur. Nec fuit
poſtea quaeſtus modus: quoniam prodicus ſelymbrie natus e diſcipulis eius iſtituit
quam uocant lactralipticen auctoribus quoque medicorũ ac medias in eis uectigal
inuenit. Horum placita chryſippus ingenti garrulitate mutauit: plurimumque &
ex Chryſippo diſcipulus eius Eraſiſtratus Ariſtotelis filia genitus Hic Anthioco re
ge ſanato Centum talentis donatus eſt a rege ptolemęo filio eius ut incipiamus &
premia artis oſtendere. Alia factio ab experimentis ſe cognominans empyricem cę
pit in Sicilia achronte Agrigentino empedoclis chryſippi auctoritate commendato
Diſſideruntque hę ſcholae & omnes eas damnauit herophilus in muſicos pedes ue-
narum pulſu diſcrepto per aetatum gradus Deſerta deinde & haec ſecta eſt: quoniã
neceſſe erat i eas litteras ſcire mutata & quam poſtea Aſclepiades ut rettulimus inue-
nerat auditor eius Themiſton fuit: ſe que inter initia ſcripſit. Illo mox recedente a ui
ta ad ſua placita mutauit: ſed & illa Antonius muſa eiuſdem auctoritate diui Augu-
ſti quem contraria medicina graui periculo exemerat. Multos praeterea medicos ce-
leberrimosque ex his caſſios carpitanos arbutios rubrios ducena Quinquagena. Ils.
annua his mercedes fuere apud principes quae ſtertinius iputauit principibus quod
ſeſtertiis quinquagenis annuis contemptus eſſ&. Seſtertia enim ſibi quęſtu urbis fu
iſſe numeratis domibus oſtendebat. Par & fratri eius merces infuſa eſt a Claudio Cę
ſare cenſusque q̃ exhauſtis opibus Neapoli exornata heredis. Ils. ccc. reliquere quan-
tum athena idem Arruntius ſolus exortus eſt: Deinde uectius ualens adulterio meſ
ſalinae Claudii caeſaris nobilitatus pariterque eloquentiae aſſectator. Is & potentiã
nactus nouam inſtituit ſectam eademque aetas Neronis principis principatu ad
theſſalum tranſiliuit delentem cuncta placita & rabie quadam in omnes aeui medi-
cos perorantem quali prudentia ingenioque uel exiſtimari uel uno argumento ab-
unde poteſt cum monumento ſuo quod Appia uia latronicem ſe inſcripſerit nullius
biſtrionum equorunque tergari comitatu regreſſus. In publico erat cũ Crinas maſſi-

lienſis arte geminata ita ut cautior religioſiorque ad ſyderum motus ex ephemeride mathematica cibos dando horasque obſeruando auctoritate eum praeceſſit: nuperq; .Ills.centum reliquit muris patriq; mœnibusq; alius pene nõ minore ſumma extructis hi regebant fata cum repente Ciuitatem Carinis ex eadem maſſilia inuaſit. Damnatis non ſolum prioribus medicis uerum & balneis: frigida aqua etiam hybernis algoribus lauari perſuaſit. Merſit ęgros in lacus. Videbamus ſenes conſulares uſque in oſtentationem rigentes. Qua de re extat etiam annei Senecae aſtipulatio. Nec dubium eſt omnes iſtos famam nouitate aliqua aucupantes animas ſtatim noſtras ineotiari. hinc ille circa ęgros miſerę ſententiarum concertationes nullo idem cenſente ne uideatur aſſertio alterius hinc illa infoelicis monumenti inſcriptio turba ſe medicorum periſſe. Mutatur ars quottidie quotiens interpolis & ingeniorum graeciae flatu impellimur palamque eſt ut quisque inter iſtos loquendo polleat. Imperatorẽ illico uitae noſtrae necisque fieri ceu uero non milia gentium ſine medicis degant. Nec tamen ſine medicina ſicut. P. R. ſexcenteſimum annum. Neque ipſe in accipiendis artibus lentus medicinae etiam auidus donec expertam damnauit. Etenim per cenſere inſignia priſcorum in his Conuenit.

CAſſius emina ex antiquis auctor eſt primum medicis ueniſſe Romam peloponenſem Archagatum lyſaniae filium. L. Emilio. M. Iulio Conſulibus ãno urbis Quingentesimo trigesimo quito eique ius Quiritum datum tabernam i compito actilio emptam Ob id publice uulneratum eum fuiſſe credunt miroque gratu aduẽtu eius in Initio mox a ſęuitia ſecandi Vrendique tranſiſſe nomen in Carnificem & in tedium artis omnesque medicos: quod clariſſime intelligi poteſt ex. M. Catone: cuius auctoritas triumphus atque cenſura & quanto in unum conferunt tanto plus in ipſo eſt. Quam ob rem uerba eius ipſa ponemus. Dicam de iſtis graecis ſuo loco. M. Fili quid athenis habeam exquiſitum & quod bonum ſit eorum litteras inſpicere non perdiſcere. Vnicam nequiſſimum & indocile genus eorum & hoc puta uatem diXiſſe quandocumque iſta gens ſuas litteras dabit. Omnia corrump& tum etiam magis ſi medicos ſuos huc mitt& iurarunt interſe barbaros necare omnes medicina ſed hoc ipſum mercede faciunt ut fides his ſit & facile diſperdant. Nos quoqũe dictitant barbaros & expurcitius noſquam alios oppobos appellatione foedant id hic cato ſexcentesimo quinto anno urbis noſtrae ad id octogesimoquinto ſuo ne quis illi publice defuiſſe tempora: aut priuatim uitae ſpacia ad expediendum arbitretur Quid ergo damnatam ab eo num Vtiliſſimum credimus minime hercle. Subiicit enim qua medicina uſus eſt & Coniugem uſque ad longam ſenectam perduxerit his ipſis ſcilicet quae nunc nos trademus: profitemurque eſſe Commentarium ſibi quo medeatur filio ſeruis familiaribus quae nos per genera uſus ſui digeremus. Nõ rem antiqui damnabant: ſed artem: maxime uero quęſtum eſſe immani pretio uitae recuſabant Ideo templum Eſculapii etiam cum reciperetur Is deus extra urbem feciſſe. Iterumque in Inſula traduntur & cum graecos Italia pellerent diu etiam poſt Catonem excepiſſe medicos. Augebo prouidentiam illorum. Solam hanc artium grę carum nondum exercet Romana grauitas. In tanto fructu paucissimi Quiritum attigere & ipſi ſtatim ad graecos tranſfugere Imo uero aliter auctoritas quam graece eam tractantibus etiam apud imperitos expertesque linguae non eſt hac minus credunt quae ad ſalutem ſuam pertinent ſi intelligunt.

Itaq; hercule in hac artium sola euenit ut cuicũq; medicum se profitenti statĩ credat cum sit periculũ i nullo mendacio maius. Non tamen illud intuemur. Adeo blãda est sperandi pro se cuiq; dulcedo. nulla prętera lex quae puniat inscitiam capitalem Nullum exemplum uindictę discunt periculis nostris & experimenta per mortes agunt. Medicoq; tãtum hominem occidisse summa impunitas est. Quinimo transit in Comitium & intemperantia culpatur Vltroq; qui periere arguuntur. Sed decurie pro more censuris principum examinantur inquisitio per parietes agitur & qui de numero iudicet a gadibus columnisq; herculis accersitur. De exilio uero nõ nisi die xlv. electis uiris datur tabella: ac de iudice ipso quales in consilio eunt statim occisuri Merito dum nemini nostrum lib& scire quid saluti suę opus sit alienis pedibus ambulamus alienis oculis agnoscimus aliena memoria salutamus aliena uiuimus opera: perierũtq; rerũ naturę prętia & uitę argumenta nihil aliud ꝑ nostro habemus q̃ delitias. Non deseram Catonem tam ambitiosę artis inuidię a me obiectum aut a senatu illũ qui ita censebat. Idq; nõ criminibus artis arreptis ut aliquis expectauerit. Quid enim uenenorum fertilius: aut unde testamentorũ plures insidiẽ. Iam uero & adulteria etiam ĩ principum domibus ut eundem in liuia Drusi Cęsaris. Itẽ ualẽtis in qua dictum est regina nõ sint artes istę: sed hominũ. Non magis hęc urbi timuit Cato ut equidem credo q̃ reginas. Nec auaritiam quidem arguã rapacesq; nundinas pendentibus satis & dolorum indicaturam: aut mortis arram aut arcbana prącepta squamam in oculis emouendã potiusq̃ extrahendam per quę effectum est ut nihil magis prodesse uideret q̃ multitudo grassantium. Neq; enim pudoris emulis prętia summittunt Notũ est ab eodẽ carmide unum ęgrum & prouincialibus. Ils. ducẽtis reconductum alconti uulnerum medico. Ils. c. damnato ademisse Claudiũ pricipẽ eidemq; in gallia exulanti & deinde restituto acquisitum non minus inter paucos ãnos & hęc personis imputent ne fecẽ quidem aut inscitiam eius turba arguamus ipsoq; intemperantiam morbis aquaq; calidarum diuerticulis imperiosam inediã & ab isdem deficientibus cibo sępius die ingesto Mille prętera appetentię modis culinarum prącepti & unguentorũ mixturis quando nullas omisere uitę illecebras Inuebi peregrinas merces celebrariq; externa prętia displicuisse maioribus credideri quidem Non tamen hoc Catonẽ prouidisse cum damnar& artem theriace uocatur excogitata compositio luxurię fit ex rebus externis cũ tot remedia dederit natura: quę singula sufficerent. Mitridaticũ. anthidotum ex rebus. liiii. componitur. Interĩ nullo pondere ęquali: & quarundam rerũ sexagesima denarii unius parte ipartita deorũ perfidia ista monstrante: hominũ enim subtilitas tanta esse non potuit. Ostentatio artis & portentuosa scientię uendicatio manifesta ẽ. Ac ne ipsi quidem illa nouere cum plerq; uulgo procinãbari indica medicamẽta in unũ addidere inscitia nominis quod est nenenũ docebimus inter pigmenta Verum & hęc ad salutem singulorũ pertinẽt. Illa autẽ quę timuit Cato atq; prouidit inocẽtiora multo & parua opinatu quę proceres artis eiusdem in semetipsis fatentur. Illa prodidere imperii mores Illa quę sani patimur luctatus ceromata ceu ualitudinis causa istituta balneę ardentes per suasere in corporibus qui ut nemo non minus ualidus exir& obedientissimi uero efferrentur. potus deinde ieiunorũ ac uomitiões & rursus per putationes ac pilorũ curatio instituta refinis eorũ. Itemq; pectines in foeminis quidem publicati. Ita est profecto lues morum. nec aliunde maior q̃ e medicina Vatem prorsus quotidie facit Catonem eius oraculum satis esse ingenia grącorum perspicere non perdiscere hęc fuerunt dicenda pro senatu illo: sexcentisq; p: R. annis aduersus artem in qua conditione insidiosissima auctoritatem pessimis boni faciunt simul contra aconitas quorundã persuasiones qui prodesse nisi prętiosa nõ putant. Neq; enim dubitaueri aliquis fastidio futura quę dicentur animalia. At ne uirgilio fuit nomiare formicas nulla necessitate & gurguliones ac lucifugis comesta cubilia blactis non humero

inter prelia deorum improbitatem musce describere nō nature gignere ista cū gignat hominē proinde causas quisq; & effectus nō res existimat. Ordiemur autē a cōfessis hoc ē lanis ouisq; obiter ut rebus precipuus honos in primis perbibeatur. Quedam etiam si alienis locis tamen obiter dici necesse erit. Nec deesset materie pōpa si quicq̄ aliud intueri liberet q̄ fidē operis quippe inter prima proditis etiam ex cinere foecis nidoq; medicinis. Ceu uero id certum est & atque non fabulosum intridere est uria in remedia post milliesimum annum reditura demonstrare.

LAnis auctoritatē ueteres Romai etiam religiosam habuere pestes a nubētibus attingi iubentes preter q̄ cultum & tutelam contra frigora. Succida plurima praestant remedia ex oleo uinoq; aut aceto: put quecq; mulceri morderiq; opus sit et ad strigila laxari uel luxatis membris dolentibusq; neruis impositę crebro suffusę. Quidam & salem admiscēt luxatis: alii cum lana rutam tritam adipemq; imponunt. Item cōtusis tumentibus ue: alitus quoq; oris gratiores facere traditur confricatis dentibus atque gingiuis admixto melle prodest & freneticis. Suffitus sanguinem in naribus sistit. Cū oleo rosaceo & alio indita modo auribus obturatis spissius. Quin & ulceribus uetustis imponitur cum melle. Vulnera ex uino uel aceto uel aqua frigida & oleo expressa sanat artetis uellere lota frigidaq; ex oleo madefacta in muliebribus malis inflamationes uulnę sedant & si procedant suffitu reprimunt. Succida lana imposita subditaq; mortuos partus euocat. Sistit etiam profluuiarum earum. Et canis rabiosi morsibus inculcata post diem. vii. soluitur. Redubiuas sanat ex aqua frigida. Eadē nitro sulphure oleo aceto piceq; liquida feruentibus tinctaq; q̄ calidissima imposita bis die lūborū dolores sedat. Sanguinēq; sistit ex ariete succida articulos extremitatū prēligans laudatissima omnis e collo: natione uero gallica. Tarentina attica milesia succidam Imponūt & desquamatis percussis liuidis cōtusis collisis cōtritis deiectis capitis & aliis doloribus stomachi iflamationi ex aceto & rosaceo. Cinis eius illinitur attritis uulneratis ābustis & in oculoꝝ medicamētis additur. Item in fistulas aurescq; suppuratas. Ad hoc dētosam eā: alii euulsam decisis sūmis partibus siccāt carpuntq; & ī fictili crudo componūt ac melle perfundūt. Vtrūq; alii astulis tedę subiectis & subide iter stratis oleo aspersam accēdūt cinerēq; ī labellis aqua addita cōfricāt manu & considere patiūt. Idq; sępius mutātes aqua donec liguā astrigat leiter nec mordeat. Tunc cinerē reponūt uis ei stiptica est efficacissimeq; genas purgat.

CVm ipse sordes pecudū sudorq; foemorum alarum adherētes lanis esypū uocāt inumeros prope usus hab & in atticis ouibus genito palma fit pluribus modis: sed probatissimum lana ab his partibus recēti cōcerpta. aut qbuscūq; sordibus succidis primum collectis lento igni in ęneo sufferuefactis & refrigeratis: pinguique quod supernatat collectio ī fictili uase. Itez; decocto priore materia: quę pīguitudo utraq; frigida aqua lauatur & ī linteo siccat: ac sole torret donec cādida fiat ac tralucida: tum ī stagēa pyxide cōdit probatio ut sordiū uirus oleat & manu fricāte ex aqua nō liquet sed albescat ut ceruſa oculis Vtilissimū cōtra iflamationes genaꝝq; callum. Quidam ī testa torrent ne pīguedinē amittat utilem talem existimātes erosis & duris genis āgulis scabiosis & lachrymātibus ulcera nō modo oculoꝝ sanat: sed oris etiā & genitaliū cū anserino adipe. Medet & uuluę iflamationibus & sedis ragadis & cōdiloātis cū melliloto & butyro. Reliquos usus eius digeremus. Sordes quoq; caudaꝝ cōcretę ī pillulas ac siccatę per se tōsęq; ī farina & illitae dētibus mire prosūt etiā labentibus gingiuisq; si carcinoā serpat. Iā uero pura uellera: aut per se imposita cęcis doloribus aut accepto sulphure & Cinis eorum genitaliū uitus tātumq; pollēt ut medicamētis etiā supponātur. Medētur ante omnia & pecori ipsi si fastidio nō pascat: Cauda enim q̄ arctissime prēligata euulsa inde lana statim uescunt tradūtq; quod extra modū sit

e cauda premori.

LAnae habent & cum ouis societatem similem frõti impositę contra epiphoras Non opus est eas in hoc usu radicula esse curatas: neq; aliud q̃ candidũ ex ouo infundi ac pollinẽ turis. Oua per se infuso candido oculis epiphoras cohibẽt urẽtesq; refrigerant. Quidam cum croco preferunt & pro aqua miscent collirus. Infantibus uero contra lippitudines uix aliud remedio est butyro admixto recenti eadem cum oleo trita ignes sacros leniunt. Betę foliis super illigatis. Candido ouoꝝ in oculis & pili reclinantur amoniaco trito admixtoq; & uarices in facie cum pineis nucleis ac melle modico. Ipsę facies illitę sole nõ urũt̃ ambusta aquis si statim ouo occupentur pustulas nõ sentiunt quidam admiscẽt farinã hordeaceam & salis parũ ulceribus ex ambusto cũ cãdido onoꝝ tostũ hordeum & suillo adipe mire prodest. Eadẽ curatioẽ ad sedis uitia utuntur infantibus quidem etiã si quid ibi procidat. Ad pedum rimas ouorum candido decocto cum ceruse duoꝝ denariorũ pondere pari spumę argenti myrrhę exiguo Deinde uino ad ignem sacrum candido ouorum trito cum amilo. Aiunt & uulnera candido glutinari calculosq; pelli lutea ouorũ cocta ut indurescant admixto croco modice. Item melle & lacte mulieris illita dolores oculorũ mitigant̃ uel cum rosaceo & mulso lana oculis imposita uel contrito apii semine ac polenta in mulso illita prodest & tussientibus per se luteum deuoratum. Itaq; a dentibus non attingatur. Thoracis distillationibus fauciũ scabritię priuatim contra hemoroidum morsũ illinit̃ sorbeturq; crudũ. prodest & reibus uessicę rosionibus exulceratioibusq; & cruenta excreãtibus .v. ouoꝝ lutea ĩ uini hemia cruda sorbẽt̃ dysiteriсis cum cinere putamis sui & papaueris succo aut uio. Dantur & coeliacis cũ uuę passę piguis pari põdere & mali corio p triduũ equisportioibus. Et alio modo lutea ouorum triũ lardi ueteris & mellis q̃drantibus uini uetteris cyatis tribus trita ad crassitudinem mellis & cũ opus sit auellãe nucis magnitudie ex aqua pota. Item ex oleo fricta terna totis ouis pridie maceratis ĩ aceto sic & lieni. Ericii sanguinem autẽ reiciẽtibus cũ tribus cyatis mixti. Vtũtur iisdẽ ad liuẽtia siue uetustiora sint cũ bulbis ac melle sistũt & mẽses mulieꝝ cocta & e uio pota iflatiões quoq; uuluę cruda cum oleo ac uino illita utilia sunt & ceruicis doloribus cũ anserio adipe & rosaceo sedis etiam uitiis durata igni ut calore quoq; psint & cõdilomatis cũ rosaceo. Itẽ ãbustis durata ĩ aqua mox in pruna putamibus exustis cũ lutea ex rosaceo illinit̃ Fiũt & tota lutea quę uocãt sicista cũ triduo ĩ cubita tollũt̃ Stomachũ dissolutũ cõfirmãt pulli ouoꝝ cũ gallę dimidio ita ne ante duas horas alius cibus summatur dant & dysentericis pullos in ipso ouo decoctos admixta uini austeri hemina & parui modo olei polẽtęq; membrana putamis decocta siue crudo siue decocto labioꝝ fissuris medet̃ putamis cinis ĩ uio potus sãguis eruptioibus cõburi sine mẽbrana oport& Sic fit & dentifriciũ idem cinis ei& mulieꝝ mẽses cũ myrrha illitos sistit firmitas putaminũ tãta est ut recta nec ui nec pondere ullo frãgãt̃ nec nisi paululũ iflexa rotũditate. Tota oua adiuuãt partũ cum ruta & aneto & cumio pota e uio scabiẽ corpoꝝ ac pruritũ oleo & cedria mixtis tollũt Vlcera quoq; in capite buida cyclamie admixta ad puruleta sanguis excreatiões ouũ crudũ cum porri sectiui succo: pariq; mẽsura mellis greci calefactũ bauriẽt̃. Dant̃ & tussiẽtibus cocta & trita cum melle & cruda cum passo oleiq; pari modo. Infundũt̃ & uirilitatis uitiis per singula cum ternis passi amiliq; semũcia a balneis aduersus ictus serpetiũ cocta tritaq; adiecto nasturcio illiniũt̃. Cibos quot modis iuuẽt notũ est cum trãsmittãt fauciũ tumorẽ calefactuq; obiter foueãt. Nullus est alius cibus q̃ in egritudie alat neq; oner& simulq; uim potus & cibi habeat. Maceratoriũ in aceto molliri diximus putamẽ. Talibusq; cum farina in pane subactis coeliaci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis torreri utilius putãt: quo genere nõ aluos tantũ. sed mẽses foemiarum sistũt: aut si maior sit impetus cruda cum farina ex aqua bauriũt̃ & per se lutea ex his decoctoꝝ rursũ ĩ aceto donec ĩdurescãt. Iteꝝq; cum trito pipere

torrēt̃ ad cohibēdas aluos Fit & dissētericis remedium singulare ouo effuso ī fictile nouū eiusdēq; oui mēsura ut paria sint omnia melle mox aceto. Itē cōfusis oleo crebroq; pmixtis eo quo fuerint ea excellētiora hoc prēsentius remediū erit. Alii eadem mēsura p oleo & aceto & resinā adiciūt rubentē Vnūq; & alio modo temperāt olei tātū mēsura pari pineiq; corticis duabus sexagesimis denarii una eius quod ruum diximus mellis obolis .v. simul decoctis. Ita ut cibus alius post .iiii. horas sumatur Torminibus quoq; multi medēt̃ .oua bina cū alis piscis .iiii una terrēdo uiniq; hemīa calefaciēdo: atq; ita potui dādo. Et ne qd desit ouoꝝ gratię. Candidū ex his admixtū calci uiuę cōglutinat uitri fragmēta. Vis uero tāta ē ut lignū pfusum ouo uō ardeat ac ne uestis quidē cōtacta aduratʼ.

De gallinaꝝ autē ouis tātū locuti sumus cū & reliquarum alitum restent magnę utilitates: sicut suis diceūs locis: prēterea ē ouoꝝ genus in magna fāma galliaꝝ omissum a grēcis. Anguis eo numero ē: Cōuolutis salliuis fauciū corporūq; spumis artifici cōplexu glomerātur ī unū appellatʼ druide sibyllis id dicūt in sublime iactari sagoq; oportere intercipi ne tellurē attigat profugere raptorem equo serpentes enim īsequi donec arceātur amnis alicuius interuentu. Experimētū eius esse sicōtra aquas fluit & uel auro iunctū. Atq; ut ē magoꝝ solertia ocultādis fraudibus sagax certa sūa capiendū cēsent tāq̃ cōstituere operationē eā serpētiū humani sit arbitrii. Vidi eqdē id ouum mali orbiculati modici magnitudine crusta cartilaginis uelut acetabulis brachioꝝ polypi crebris īsigne druidis ad uictorias litiū ac regū aditus mire laudatʼ tātę uanitatis ut habentem id ī lite in sinu equitem Romanū euocāte Diuo clandio principe interēptū nō ob aliud sciamus. Hic tamē cōplexus anguiū & frugifera forū Concordia in causa uidetur esse quare exterę gentes caduceum in pacis argumentis circundant effigie anguium fecerūt. Neq; enim cristatos esse in caduceo mos est.

De anserum ouis magnę utilitatis ipsoq; ansere dicturi hoc uolumīe debemus honorē & comagenoꝝ clarissimę rei Fit ex adipe anserum aliquid celeberrimi usus Sed in hoc Comageēs syrię parte cum cynamo cassia pipere albo herba quę comagie uocatur. Obrutis niue uasis odoris iucundi Vtilissimum ad pfrictiones cōuulsiōes cęcos aut subitos dolores. Sumpta quęq; a copiis curātur. Vnguentumq; pariter & medicamētum est. Fit & in syria alio modo adipe auium curato ut dicemus additis ęris inscripto xilobalsamo phoenico tonso. Item calamo singuloꝝ pōdere adipis qui sit uino bis aut ter sufferuefactus Fit autem hyeme quoniam ęstate non glaciat nisi accepta cera. Multa prēterea remedia sunt ex āsere quod nō miror eq; q̃ ī coruis. Nāq; anser coruusq; ab ęstate ī autumnum morbo cōflictari dicuntur. De anseꝝ honore quē meruere galloꝝ in capitolium ascensu deprehenso diximus.

Ademq; de causa supplicia ānua canes pendunt inter ędē iuuētutis & summa uiuis ī furca sambucea harmo fixis. Sed plura de hoc animali dici cogunt priscorum mores catulos lactētes adeo puros existimabāt ad cibum ut etiā placādis numībus hostiarum uice uterēt̃. His genito mane catulo res diuina fit & in coenis deum etiā nunc ponitur catulina ędilicialibus quidē epulis celebres fuisse. plauti fabulę sunt indicio Sanguine Canino cōtra toxica nihil praestātius putant. Vomitiones quoq; hoc animal mōstrasse homini uidetur & alios usus ex eo mire laudatos referemus suis locis. Nunc ad statutum ordinem pergemius.

Aduersus serpentium ictus efficacia habent̃ fimū pecudis recens iuio decoctū illitumq; Mures dissecti & impositi quorū natura nō ē spernenda prcipue ī ascensu sydeꝝ ut dixiūs cū lumīe lūę fibraꝝ nuēro crescēte atq; decrescēte. Tradūt magi iocinere dato porcis īfico sequi dantem id animal ī homine quoq; similiter ualere. Sed resolui

cyato olei poto. Mustelarum duo genera alterũ siluestre. distant magnitudíe: greci uocãt ictides. harum fel contra aspidas dicitur efficax cętero uenenũ hęc autẽ que in domibus nostris oberrant: & catulos suos ut auctor est Cicero quottidie transfert mutatq; sedẽ: serpentes persequitur ex ea inueterata sale denarii pondus cyatis tribus datur percussis: aut uẽtriculus coriãdro fatus inueteratusq; & í uío potus & catulus mustelę & efficacius quędã pudẽda dictu tãta auctoꝝ asseueratione cõmẽdantur ut preterire fas nõ sit. Si quidẽ illa cõcordia rerũ aut repugnãtia medicíe gignũt̃ ueluti Cimicum animalis foetidissimi & dictu quoque fastidiendi dicitur Natura contra Serpentium morsus. Prięcipue Aspidum ualere dicitur. Item contra uenena omnia argumento quo dicunt gallinas quo die id ederint non interfici ab Aspide Carnes quoq; eoꝝ percussis plurimum prodesse ex his quę tradũt humanissimum est linire morsibus cum sanguine testudis. Igitur suffitu eorũ abigere sanguisugas adhęrẽtes haustasq; ab animalibus restinguere in potu datos. q̃q̃ & oculos quidã his inungunt cõtritis sale & lacte mulieꝝ auresq; cũ melle & rosaceo admixto eos qui agrestes sít & í malua nascãtur crematos Cinere permixto rosaceo Infundũt auribus Cęteraque de his tradũt Vomitionũ & quartanaꝝ remedia aliozq; morborũ q̃q̃ ouo aut Cęra aut faba inclusos censeãt deuorãdos falsa nec referẽda arbitror letargi tãtũ medicinę cum argumẽto adhibent: quoniã uicat̃ aspidũ somnifica uis septenos in cyato aquę dãtes puerilibus ãnis quaternos exstrãguriae fistulę q; iposuere adeo nihil illa rerũ omniũ parẽs sine ingẽtibus causis genuit quin adalligatos leuo brachio binos lana subrecta pastoribus nocturnis resistere febribus prodiderunt diurnis í roseo panno rursusq; his aduersantur scolopendres: suffituq; necant aspides percussos torpore & somno necant omniũ serpẽtiũ minime insanabiles sed & uenenũ earũ si sanguinẽ attígit aut recẽs uulnus statim interimit si inueteratũ ulcus tardius de cętero potum quãtalib& copia non noc&. Non enim est tabifica uis. Itaq; occisa morsu earũ aĩalia cibis innoxia sunt. Cunctanter ex his remedia í proferẽdo nisi. M. Varronẽ scirem lxxxiii. uitae ãno ꝓdidisse aspidũ ictus efficacissime curari hausta a percussis ipsorũ urina. Basilisci quem etiã serpentes ipsi fugiũt alias olfatu necãtem qui hominem si aspiciatur tantũ dicitur ĩterimere. Sanguinẽ magi miris laudibus celebrãt coeuntem picis modo & colore dilutum cinabari clariorem fieri aiunt attribuũtq; & successus petitionũ a potestatibus & a diis etiã precũ morborũ remedia beneficioꝝ magnam uim: quidam id sanguinẽ saturni appellant.

DRaco nõ hab& uenena. Caput eius limini Ianuarũ subditũ ꝓpitiatis adoratõe diis fortunatã domũ facere promittit̃. Oculis eius iueteratis & cũ melle tritis íũctos nõ expauescere ad nocturnas imagines etiã pauidos cordis pingue í pelle dorcadum neruis ceruinis adalligatum in lacerto cõferre iudicioꝝ uictoriã. Primum spõdilium aditus potatũ mulcere dentes illigatos pellibus Caprearum Ceruinis neruis mites pęstare dominos potestatesq; exorabiles: sed super omnia est compositio: qua íuictos faciũt magoꝝ mendacia cauda draconis capite pilis leonis e fronte & medulla eiusdẽ equi uictoris spũa canisq; ũguibus adalligatis ceruío Corio neruisq; cerui alternatis & dorcadis: quę arguisse non minus refert q̃ contra serpentes: remedia demõstrasse: quoniam & hęc morborũ beneficia sunt. Draconum adipẽ uenenata fugiunt. Item iuncturę ichneumonũ fugiũt & urucis tritis in aceto perũctos.

VIperę caput ípositum uel alterius q̃q̃ percusserit sine fine prodest. Item si quis eam ipsam í uapore baculo sustineat aiunt eum futura precinere. Item si quis exustę eiusdẽ Cinere illiniat reuerti autẽ ad percussum serpentẽ necessitatẽ naturę Nigidius auctor est. Caput qdam sissecant Scythae inter aures eximũt lapillũ: quem aiũt ab ea deuorari territa. Alii ipso capite toto utũt̃. Fiunt ex uipera pastilli qui theriaci uocãt̃

a grecis ternis digitis exemptis ĩterraneisq; & liuore spinę adherẽte reliquo corpore ĩ patina ex aqua & aneto discocto spinisq; exemptis & addita similagĩe: atq; ita ĩ ũbra siccatis pastillis: quibus ad multa medicamĩa utũt̃ Significãdũ uidetur e uipera tãtũ hoc fieri quidã purgate ut supra dictũ ẽ adipe cũ olei sextario decoquũt ad dimidias ex eo cũ opus sit ternis stillis additius in oleũ perunguntur ut omnes bestię fugiant echeron: prętera cõstat cõtra oniũ ictus q̃uis ĩsanabiles ipsarũ serpẽtũ exta imposita auxiliari Eosq; qui aliquãdo iecur uiperę hauserint coctũ nũq̃ postea feriri a serpente.

AEque anguis uenenatus est nisi per mẽsem luna ĩstigatus· Sepe pdest uiuus comprehensus & ĩ qua cõtusus si foueat̃ ita morsus: quin & inesse ei remedia multa credunt̃ ut digeremus: & ideo esculapio dicatur. Democritus quidẽ mõstra quedam ex his cõfingit ut possint auiũ sermones intelligi angue Esculapius epidauro insula romam aduectus est uulgoq; pascitur & ĩ domibus: ac nisi icendiis semina exurerẽt̃ Non esset foecũditati eoꝝ resistere ĩ orbe terraꝝ pulcherrimũ anguiũ genus ẽ quod & ĩ aqua uiuit hydri uocãtur nullis serpẽtiũ inferiores ueneno: hoꝝ iecur seruatum aduersus percussos ab his auxiliũ est.

SCorpion tritus stellionũ ueneno aduersatur. Fit enim ex stellionibus malum medicamẽtũ. Nã cũ ĩmortuus est uino facie eoꝝ qui biberit lẽtigines obducit Ob hoc ĩ unguento negãt cũ insidiãtes pellicũ formę remediũ ẽ oui luteum & mel ac nitrũ. Fel stellionum tritum in aqua mustelas cõgregare dicitur.

INter omnia uenenata salamãdrę scelus maximũ est. Cętera .n. singulos feriunt nec plures pariter interimũt ut omittã quod perire cõsciẽtia dicũtur homine pcusso neq; ãplius admiti ad terras. Salamandra plures necare pariter Improuidos potest. Nam si arbori irrepserit omnia poma inficit ueneno & eos qui ederint necat frigida ĩ nihil aconito distans. Quinimo si contacto ab ea ligno uel pedis crusta pais ĩcoq̃t̃ idem ueneficiũ est. Si ĩ puteum cadat. Quippe cũ saliua eius quacũq; parte corporis uel in pede uno respersa oĩs in toto corpore defluat pilus. Tamen talis ac tanta uis ueneni a quibusdã animaliũ ut suibus mãditur dominãte eadem illa reꝝ dissidẽtia Venenum eius extingui primũ omnium ab his quę uescãtur illa uerisimile est. Ex his uero quę prodũtur cantaridum potu aut lacerta ĩ cibo sumpta. Cętera aduersãtia diximus dicemusq; suis locis ex ipsis quę magi tradũt cõtra ĩcẽdia: quoniã ignes sola animalium extiguat. Si forẽt uera iam esset & experta Roma. Sextius uenerẽ accendi cibo eaꝝ si detractis ĩterraneis & pedibus & capite ĩ melle seruẽtur negatq; restingui ignem ab his.

VVoluceribus ĩ auxilio cõtra serpẽtes primi uultures ãnotãtur: quo quo minus uirium esse nigris pẽnaꝝ ex his nidore si urant̃ fugari eas dicũt. Item cor eius alitis habẽtes tutos esse ab impetu nõ solum serpẽtium: sed etiam ferarum latronũ & regũ ita carnibus gallinaceorum ita ut tepebunt anulsę appositis uenena serpẽtiũ domãt̃. Item cerebro ĩ uino poto parthi galinę malunt cerebrum plagis imponere. Ius quoq; ex his potum pręclare medetur & ĩ multis aliis usibus mirabile. pantherę leones nõ attingunt peruncto eo prącipue si & allium fuerit incoctum aluum soluit ualidius e uetere gallinaceo prodest & cõtra lõginquas febres & torpẽtibus mẽbris tremulisq; & articularis morbis & capitis doloribus epiphoris ĩflamatiõibus fastidiis ĩcipiẽte tenesimo iocineri renibus uessicę. Contra cruditates suspiria Itaq; etiam faciẽdi eius extant prącepta efficacius coqui cum olere mario aut tibio: aut cappari aut apio: aut herba mercuriali: aut polipodio: aut aneto. Vtilissime autem ĩ cõgiustribus aquę ad tres heminas cum supradictis herbis & refrigeratũ sub diuo dari tempestuis ãtecedẽte uomitiõe. Nõ prąteribo miraculum q̃q̃ ad medicinã nõ ptinẽs Si auro liquefẽti gallĩãꝝ mẽbra misceãt̃ cõsumunt id ĩ se & ita hoc uenenum auri ẽ. At galliaceis

ipsis circulo eramētis addito ī collo non canūt. Auxiliatur contra serpētes & colūbaz cato recēs cōcerpta & birūdinū bubonis pedes bausti cū pulpagie herba. Nec omittā ī hoc alite quoq; exemplū magicę uanitatis Quippe prēter reliq̄ portētuosa mēdacia Cor bubonis impositū mamę mulieris dormiētis sinistrę tradunt efficere ut omnia secreta pronunti&: prēterea ī pugnā ferētes idē fortiores fieri eiusdē ouo ad capillum remedia demostrāt. Quis autē quęso ouū bubonis uidere potuit cū ipsā auē uidisse prodigiū sit. Quis utiq; experiri & prēcipue in capillo Sāguinē quidē pulli bubonis etiā ęris pari promittūt capillū huius generis prope uideri possunt quę tradūt & de uespertilione quod si ter circūlatus domui uiuus per fenestram inuerso capite ifigat̄ Anuiletū esse priuatiq; ouilibus circūlatū totiens & pedibus suspēsum super limine sanguine quoq; eius cū Carduo contra serpētiū ictus inter prēcipua laudant.

PHAlangiū est italię ignotū & pluriū generū. Vnū simile formicę: sed multo maius ruffo capite. Reliq̄ parte corporis nigra albis itercursantibus guttis. Acerbior huius q̄ uespę ictus. Viuit maxime circa furnos & molas. In remedio ē Si qs eiusdē generis alteꝫ peusso ostēdat & ad hoc seruātur mortui. Inueniūtur & cortices eoꝫ q cōtriti & poti medētur & mustelę catuli ut supra aeq; phalangion grēci uocant: sed distingūt lupi nomie. Tertiū genus est eodē phalāgio nomie araneus lanuginosus grandissimo capite: quo dissecto iueniri dicuntur intus uermiculi duo adalligatiq; mulieribus Ceruina pelle āte solis ortū prēstare nō cōcipiāt ut Cecilius ī Cōmētarius reliquit. Vis ea ānua est quā solam ex omni te cito dixisse fas sit quoniam aliquarum foecunditas plena liberis tali uenia indig& uocatur & rhacino nigro similis ore minimo sub albo pedibus breuissimis tanq̄ impfectis dolora morsu eius qualis a scorpiōe uria similis araneis testis. Idē erat asiertyon nisi distīgueret̄ uirgulis albis huius morsu genua labefactāt̄. peior ē utroq; ceruleus lanugie nigra caliginē cōcitās & uomitus araneosos etiā num deterior a crabōe pēnis tātū differēs: hic & ad maciē perducit. Mumetion formicę similis capite aluo nigra guttis albis distinguentibus uespaz dolore torquet. Tetragāti duo genera habēt: peior mediū caput distīguente linea alba & transuersum altera hic oris tumorem facit ac cinereus posteriori parte candicās lentior minime autē noxius eodem colore quo telas muscis in parietibus latissime pandit. Cōtra omniū morsus remediū ē galliaceū cerebꝫ cū piperis exiguo potū ī posca. Item formicę quiq; pedū potę pecudū fimi cinis ex aceto illitus & ipsi aranei qcūq; ī oleo putrefacti. Muris aranei morsus sanat̄ coagulo agnio ī uino poto unguls arietię cinere cū melle Mustelae Catuloꝫ ut in serpētibus dictū ē. Si iumēta momorderit mus recens cum sale imponitur aut fel uespertilionis ex aceto & ipse mus araneus cōtra se remedio ē diuulsus & ipositus. Nā si pregnantē momorderit: protinus dissilit optimū si is imponatur qui momorderit: sed & alios ad hūc usum seruant ī oleo aut luto circumlitos. Est & cōtra morsum eius remedio terra exorbita ferūt enim nō trāsiri ab eo orbita torpore quodā naturę.

SCorpionibus cōtrarius maxie iuicē stellio traditur ut uisu quoq; pauorem his affert & torporē frigidi sudoris. itaq; ī oleo putrefaciūt eum & ita uulnera perungūt. Quidā oleo illo spumā argēteā decoqūt ad emplastri genus atq; illa illiniūt hūc grēci coloten uocāt & ascalobotē & galeotē qui in Italia nō nascitur: Est enim hic plenus lētigine stridoris acerbi & uescitur. Quę omnia nostris stellioibus aliena sūt: pdest & gallinarū fimi illitus cinis. Draconis iecur lacerta diuulsa. Mus diuulsus scorpio ipse suę plagae impositus: aut assus in cibo sumptus aut potus in meri cyatis tribus propriū ē scorpionū q̄ manus palmā nō feriūt: nec nisi pilos attigere lapillus qualis cūq; ab ea parte qua ī terra erat impositus plagę leuat dolorem. Item testa sicut erat imposita liberare dicitur Non debēt respicere qui imponūt etiā cauere ne sol aspiciat

uermesq; terreni triti impositi prosunt. Multa ex his & alia remedia sunt propter quę in melle seruāt.

NOctua apibus contraria uespis crabonibusq; & sanguisugis pici quoq; martii rostrū secū habentes non ferūtur ab his. Aduersant & locustaꝫ minime sine pennis quas attellebos uocāt. Est & formicaꝫ genus uenenatū non nouere in Italia solifugas Cicero appellat salfugas Bętica his cor uespertilionibus cōtrariū onibusq; formicis & salamādris cāthāridas diximus resistere.

SEd in his magna quęstio quoniā ipsę uenena sunt potę uessicę cum cruciatu prępipuo. Cosmū eqtē Romanū amicicia Neroīs pricipis not ū Cum is lichēa correptus esset & uocatus ex ęgypto medicus Ob hāc ualitudīē eius a Cęsare cū cātarīdū potū prępārare uoluisset & iteremit. Verū illitas ꝓdesse nō dubiū ē cū succo tamminie & seuo ouis uel caprę Ipsaꝫ cāthāridum uenenum ī qua parte sit nō cōstat iter auctores. Alii in pedibus & ī capite existimāt esse. Alii negāt. Conueit tamē pennas eaꝫ auxiliari ī quacūq; parte sit uenenū ipse nascūtur ex uermiculo in spōgia maxie Cynorbi quę fit ī caule & foecū dissime ī fraxio. Cęterę quę ī alba rosa minus efficaces potētissime iter ōnes uarię luteis lineis quas in pēnis trāsuersas habēt multū pigues inertiores minutę latę pilosę inutilissimę. Verū unius coloris macrę condūt in caliçe fictili nō picato & linteo colligato coniecta rosa matura & suspēdūtur super acetum cū sāle feruēs donec per linteolū uaporentur: postea reponūt uis eaꝫ adurere corpus crustas obducere. Eadēq; pytrocāpis in picea nascētibus eadem bupręsti similiterque prępārāt Efficacissime omnes ad lepras lichenasq; dicūtur. Menses ciere & urinam Ideo & hippocrates hydropicis dabat cāthāridas obiectę sunt Catōi uticēsi ceu ueēnū uēdidisse & ī auctiōe regia: quoniā libras. lx. addixerat.

ETseuū autē seruco camellinū tūc uenisse libras. xxx. obiter dictu ē efficacioris ad omnia usus q̄ ē anserinus adeps. Diximus & mellis ueēnati genera e contra utūtur melle ī quo apes sint mortuę Item potū remedium ī uino ē uitioꝫ quę cibo piscīū gignūtur.

IN canis rabidi morsu tuetur a pauore aqua canini capitis cinis illitus uulneri Oport & autē igne comburi omnia eodē modo ut semel dicamus in uase fictili nouo argilla circūlito atq; ita ī furnū indito. Idē & ī potione proficit. Quidam ob id edēdum dedere. Aliqui & uermē e cadauere canio adalligauere mēstrua ue canis in pāno subdidere caliceo aut ītus ipsius caudę pilos combustos īseruere uulneri. Cor caninū habētē fugiunt canes nō latrāt uero ligua Cania ī calciameto subdita pollici aut caudā mustelę quę abscissa sit habentes. Est limus saliuę sub ligua rabiosi Canis qui datus ī potu hydrophobas fieri nō patit. Multo tamē utilissime iecur eius qui ī rabie momorderit Datur si fieri possit crudum mādēdum Si minus quoquomodo coctum aut ius e coctis carnibus. Est uermiculus ī ligua canū qui uocat a gręcis lytta quo exempto īfantibus catulis: nec rabidi fiunt: nec fastidium sentiunt. Idē ter igni circumlatus datur morsis a rabioso ne rabidi fiant & cerebello gallinaceo occurritur sed id deuoratū āno tātum eo prodest. Aiunt & cristā galli cōtritā efficaciter imponi & anseris adipe cum melle. Saliunt & carnes eoꝫ qui rabidi fuerit ad eadē remedia in cibo dādę: quin & necātur catuli statim ī aqua & sectum eius qui momorderit ut iecur crudum deuoretur. Ex his prodest & fimum gallinaceum duntaxat ruffum ex aceto impositū & mures aranei caudę cinis, Ita ut ipse cui abscissa sit uiuus dimittat glebula ex birundinum nido illita ex aceto uel pulli birundinis combusti. Mēbrā siue senectus anguium uernatione exuta cum cancro masculo ex uino trita. Nam etiam per se reposita ī arcis armariisq; tineas necant mali tanta uis urina quoq; calcata rabiosi Canis noceat maxime ulcus habentibus. Remedium ē fimum caballinum aspersum aceto & calefactum ī fico impositum. Minus hoc miretur q cogitet lapidē a Cane morsum usq; ī prouerbium discordię uenisse q ī uriam canis suam ingesserit

torporē lūborꝫ ſentire dicit.

LAcerta quā iſepha alii calcidicē uocāt in uino pota morſus ſuos ſanat. Veēficius ex muſtela ſilueſtri factis cōtrariū ē Ius galliacei ueteris large hauſtū peculiariter cōtra acoita addi paꝫ ſatis oport&. Gallinaꝫ fimū dūtaxat cādidū i iſopo decocto aut mulſo ueēna fungoꝫ boletoꝫq; reſtrīgit. Item iflamationes ſtrāgulatiōes quod miremur cū ſi aliud aimal guſtauerit id fimū tormibus & iflamationibus afficiatur.

SAnguis anſerinus cōtra lepores marinos ual& cū olei ęqua portione. Itē cōtra medicamēta mala omnia aſſeruat cū lemnia rubrica & ſpinę albę ſucco paſtillorum dracmis.v.i cyatis aquę ternis bibāt. Itē muſtelę catulus ūt ſupradiximus prēparatus Coagulum quoq; agninū aduerſus omnia mala medicamenta poll&. Item ſanguis anatū pōticaꝫ Itaq; ſpiſſatur ſeruatur uinoq; diluit. Quidā foeminę anatis efficaciorē putāt ſimili modo cōtra uenena omnia ciconiaꝫ uentriculus ual&. Coagulū pecoris ius ex carne arietū priuatim aduerſus cantharidas Item lac ouinū calidū prēterq; bis qui buprēſtim aut aconitū biberint. Colūbaꝫ ſilueſtriū fimū priuatim cōtra argenti uiui potum. Contra toxica muſtela uulgaris Inueterata binis dracmis pota.

ALlopetias repl& fimi pecudū Cinis cū oleo cyprio & melle. Item ungularum uel mulę ex oleo mirteo. Prēterea ut uarro noſter tradit murinū fimū quod lintenius cerdas appellat & muſcarū capita recentia prius folio ficulneo aſperatas Alii ſāguine muſcaꝫ utūtur. Alii.x.diebus cinerē eaꝫ illiniunt cū Cinere charthę uel nucū Ita ut ſit tertia e muſcis: Alii lacte mulieꝫ cū braſſica cinerēq; muſcaꝫ Subiiciunt quidam mel tātū. Nullū animal minus docile exiſtimatur minoris ue intellectus quo mirabilius olympię ſacro certamine nubes eaꝫ imolato tauro oleo quem milodē uocant extra territoriū id abire. Allopetias cinis murium capitibus caudiſq; & totius muris emendat prēcipue ſi ueneficio acciderit hęc Iniuria. Item herinacei cinis cum melle aut coriū cōbuſtū cū pice liquida. Caput quidē eius uſtum per ſe etiam Cicatricibus pilos reddit. Allopetias autē in ea curatiōē prēparari oport& nouacula & ſinapi qdā ex aceto uti maluerūt. Quę de heriāceis dicūtur omnia tāto magis ualebūt i biſtricę lacertę quoq; ut diximus combuſtę cum radice recētis barū dinis quę & una cremari poſſit minutati findēda ē ita myrteo oleo permixto cinere capilloꝫ defluuia cōtinent efficacius uirides lacertę omnia eadē prēſtant etiā utilius admixto ſale & adipe urſio & cępa tōſa. qdā denas uirides .xi. ſextariorū olei ueteris diſcoquunt cōtēti ſemel i mēſe ungere pelliū uiperinarū cinis allopetias celerrime expl&. Item gallinarum fimum recēs illitū corui ouū in ęreo uaſe pmixtum illitūq; deraſo capiti nigritiā capiti afferre ſed donec inareſcat oleū in ore habēdū ē ne & dētes ſimul nigreſcat. Ideoq; i umbra faciēdū neq; āte triduū abluēdū. Alii ſanguine & cerebro eius utūtur cū uino nigro. Alii excoquūt ipſū & noctu cōtubia i plūbeū uas cōdūt. Aliqui allopetias cātharida trita illiniunt cum pice liquida nitro prēparata cute. Cauſtica uis earū cauendunq; ne exulcerent alte poſtea. Ad ulcera alta facta capita murium & fimum cum elleboro & pipere illini iubēt lētes tollūtur adipe Canio uel āguibus i cibo ſumptis āguillaꝫ modo: aut eorū uerātione quā exnūt pota prurigies felle ouillo cū creta cymolia illito capiti donec inareſcat. Capitis doloribus remedio ſunt Cocleaꝫ: quę nudę iuenīūtur nōdum peracte ablato capite ex his lapidea duritia exempta. Eſt autē calculi latitudine quę alligatur & minutę frōti illiniuūtur tritę. Itē eriſpū oſſa e capite uulturis ad alligata aut cerebrū cum oleo cedrino peruncto capite & intus naribus illitis cornicis cerebrum coctū i cibo ſumptū uel noctuę Idem prēſtat galliaceus ſi īcluſus abſtineat die ac nocte pari inędia eius qui doleat euulſis collo plumis uel circūligatiſq; criſtis. Muſtelę cinis illitus ſurculis ex nido milui puluino ſubiectus murina pellis creata ex aceto illita cinere limacis inter duas orbitas Inuentę oſſiculū per aurem cū ebore

traiectũ uel ĩ pellicula canina adalligatũ:quod remediũ pluribus ſemperq; prodeſt Fracto capiti aranei tęla ex oleo & aceto ĩpoſita nõ niſi uulnere ſanato abſcedit:hoc & uulneribus ſiſtit ſanguinem ſi ſtillat.Cerebro uero profluẽte anſeris ſanguis aut anatis ĩ fuſus ſiſtit.Adeps earũdẽ alitũ cũ roſaceo coctus matutino paſtę:barũdinis caput pręciſum maxime luna plena lineo pãno adalligãt capitis doloribus liceo aut cera alba fronti illiniunt & pilos caninos pãno adalligãt.Cornicis cerebrum in cibo ſumptũ palpebras gignere dicitur Iſopũ cũ murrha calidũ pennicillo illitum.Idem pręſtare muſcarũ fimi murini cinerẽ ęquis portionibus ut efficiatur dimidiũ põdus denarii promittitur additis duobus ſextis denarii extimi ut omnia iſopo illiniantur Item murini Catuli triti in uĩo uetere ad craſſitudinẽ acopi pilos ĩ bis incomodos euulſos renaſci nõ patitur.Fel herinacei ouorum ſtellionis liquor Salamandrę cinis lacertę uiridis in uino albo ſole coctũ ad craſſitudinẽ mellis in ęreo uaſe.barũdinis pullorum cinis cũ lacte tytimalli ſpumaq; coclearum.

GLaucomata dicunt magi cerebro catulę.vii. dierum emẽdari ſpecilo demiſſo in dexteram partem ſi dexter oculus curetur ĩ ſiniſtrã ſi ſiniſter aut felle recenti axionis Noctuaꝝ ẽ id genus:quibus pluma auri modo micat. Suffuſionem oculorũ caino felle malebat q̃ biene curari Apollonius putaneus cũ melle.Item albugines muriũ capitũ caudarũq; cinere ex melle iũctis claritatẽ uiſus reſtitui dicũt· Multoq; magis gliris aut muris ſilueſtris cinere aut aquilę cerebro uel felle cum attico melle.Cinis & adeps ſoricis combuſti tritus lachrimoſis oculis plurimum confert.Stibi quid ſit dicemus in metallis Muſtelę cinis ſuffuſionibus. Item lacertę hirũdinis ue cerebꝝ coctę tritę fronti illite epiphoras ſedãt ſiue per ſe:ſiue cum pollie ſiue cum ture.Sic & ſolatis.i.ſole correptis proſunt binas quoq; cremare & cinere earũ cum melle cretico inungere caligines utiliſſimũ ẽ uel iumẽtorũ oculis mẽbrana aſpidis quã exuit uere cũ adipe eiuſdẽ claritatẽ iunctis facit.Viperã uiuã in fictili nouo comburere addito foeniculi ſucco cyatum unum & turis mamma una atq; ita ſuffuſiones oculorum & caligines iungere utiliſſimum eſt medicamẽtũ .d echeon uocatur Fit & collirium e uipera ĩ olla putrefacta uermiculis q; enatis cũ croco tritis exuritur ĩ olla cũ ſale quẽ liguẽdo oculorum claritatẽ cõſequunt & ſtomachi totius corporis tẽpeſtiuitates hic & ſal &pecori datur ſalubritatis cauſa & ĩ antidotum cõtra ſerpẽtes additur Quidam uiperis utũtur ĩ cibis primũ omniũ occiſę ſtatim ſale ĩ os addi iubẽt donec liqueſcat mox.iiii.digitoꝝ mẽſura utriq; pręciſa exemptiſq; interraneis diſcoquunt ĩ aqua aut oleo ſale & aneto & aut ſtatĩ ueſcunt aut pane colligunt ut ſępius utãtur.Vis prẽter dicta pediculos e toto corpore expellit prurituſq; ętiã ſummę cutis effectũ oſtẽdit & per ſe capitis uipini cinis utiliſſime oculos per ſe iungit.Itemq; adeps uiperinus.De felle nõ audaciter ſuaſeri quę pręcipiunt:quoniã ut ſuo loco docuimus nõ aliud eſt ſerpẽtium uenũm.Anguium adeps erugini mixtus ruptas oculoꝝ partes ſanat & mẽbrana ſiue ſenectus eoꝝ uernatione eoꝝ exuſta ſi affricetur claritatẽ oculorũ facit Boę quoq; fel prędicat ad albugines ſuffuſiones caligines Adeps ſimiliter ad claritatem.Aquilę quã diximus pullos ad cõtuẽdum ſolem experiri felle mixto cũ melle attico iunguntur nubeculę & calligationes ſuffuſioneſq; oculoꝝ.Eadem uis ẽ & in uulturino felle cũ porri ſucco & melle exiguo.Item in gallinacei felle ad argema & albugines ex aqua diluto.Item ad ſuffuſiones oculorum maxime cãdidi gallinacei. Fimũ quoq; gallinaceoꝝ dũtaxat rubꝝluſciioſis illũ mõſtrãt laudãt & gallinę fel:ſed pręcipue adipẽ cõtra puſtulas ĩ pupillis:nec.s.eius rei gratia ſaginãt Adiuuãt mirifice eruptas oculoꝝ tuniculas admixtis ſchiſtho & ematide lapidibus.Fimũ quoque eaꝝ dũtaxat cãdidum ĩ oleo uetere corticiſq; pyxidibus aſſeruãt ad pupillarũ albugines quã ĩ mẽtione ſignificãdũ eſt pauones fimũ ſuũ reſorbere tradi iuidẽtes hominum utilitatibus Accipiter decoctus in roſaceo efficaciſſimus ad inunctiones omnium

uitiorũ putatur. Item fimi eius cinis cũ attico melle laudatur & milui iecur. Fimum colũbarũ ex aceto ad ęgylopa similiter & ad albugies & cicatrices. Fel ãserinũ. Sãguis anatũ cõtusis oculis ita ut postea Isopo & melle iungãtur Fel perdicũ cũ mellis ęquo põdere p se uero ad claritatẽ. Dyascorides & hyppocrates putãt auctoritatẽ adiuciẽtes q̃ in argẽtea pyxide asseruari iubẽt. oua pdicũ i uase ęreo decocta cũ melle ulceribus oculoꝝ & glaucomatis medẽtur Columbaꝝ palũbiũ turtuꝝ perdicũ sanguis oculis cruore suffusis eximie prodest In colũbis masculę efficaciorem putãt. Vena autẽ sub ala ad hũc usum incidit quoniã suo calore utilior est. superimponi oport & spleniũ ex melle decoctũ lanãq; succidã ex oleo aut uino earundẽ auium sanguis metalopas sanat & iecur ouium in capris diximus efficacius uuluę decocto quoq; eius oculos abluere suadẽt & medulla dolores humoresq; illinire. Buboís oculoꝝ cinis collirio mixtus claritatẽ oculis facere promittitur. Turturis fimus albugines extenuat. Item cocleaꝝ cinis fimus cenchridis accipituꝝ generis: hanc gręci faciũt ad argema ex melle omnibus quę suprascripta sunt saãt. Mel utilissimũ oculis i quo sint apes ímortuę. Ciconię pullũ qui ederit negat annis continuis lippiturus. Item qui draconis caput habeat: huius adipe & melle cũ oleo uetere ícipiẽtes caligíes discuti tradũt birũdinũ pullos plena luna excęcãt restitutaq; eoꝝ acie capita cõburũtur: hoc cinere cum melle utunt ad claritatẽ & dolores ac lippitudíes & ictus, lacertas quoq; pluribus modis ad oculorũ remedia assumunt. Alii uiridem includunt nouo fictili & lapillos qui uocãtur Zenchia qui & inguinũ tumoribus ad alligari solẽt. Nouẽ signis signãt per dies nono emittunt lacertã lapillos seruant ad oculoꝝ dolores. Alii terrã substernunt lacertę uiridi excęcatę & una í uitreo uase annulos includunt: e ferro solido uel auro cũ recepisse uisum lacertã apparuerit per uitrũ emissa ea ãnulis cõtra lippitudinẽ utũt. Alii capitis cinere postibi ad scabritias quidã uiridẽ lõgo collo í fabulosis nascentem cõburunt & ícipiẽtẽ epiphorã íũgunt. Item glaucomata mustelę etiã oculis punctu erutis aiunt uisum reuerti. Eadẽq; quę í lacertis & ãnulis faciunt serpentis oculorum dextrũ adalligatũ contra epiphoras prodesse: si serpẽs uiua dimittat lachrymantibus sine fine oculis. Cinis stellionis capitis cũ stibi eximie medet aranei muscarii tęla & prędpue spelũca ipsa imposita per frõtẽ ad duo tẽpora í spleniõ aquilę. Ita ut a puero ípube & capiat & íponat. Nec is triduo se ostẽdat ei cui medeat: ne ue aliter nudis pedibus terrã attígat: his diebus mirabiliter epiphoras mederi dicũt: dicit albugíes quo q; tollere in unctione arãeus cãdidus lõgissimis ac tenuissimis pedibus cõtritus í oleo ueteri. Is etiã cuius crassissimũ textum ẽ í cõtignationibus adalligat pãno epiphoras sanare tradit. Scarabei uiridis natura cõtuentiũ uisum exacuit. Itaq; gẽmaꝝ sculptores cõtuitu eo acquiescũt: aures purgat fel pecudis cũ melle canini lactis instillatio sedat dolorẽ. Grauitatẽ adeps cum absynthio & oleo uetere. Item adeps ãserinus quidam dicũt succũ cępę & allii pari modo.

VTuntur & per se ouis formicaꝝ. Nãq; & huic animali ẽ medicina Cõstatq; ursos egros hoc cibo sanari. Anseꝝq; & omniũ auiũ adeps prędparat exẽptisq; ueís omibus patina noua fictili operta in sole subdita aqua feruẽti liquatus siccatusq; lineis saccis & in fictili nouo reponit loco frigido minus putrescit addito melle. Muriũ Cinis cũ melle ístillatus aut cũ rosaceo decoctus auriũ dolores sedat. Si aliquod animal in aurẽ intrauerit prędpuũ remediũ est muriũ fel aceto dilutũ. Si aqua ítrauerit adeps anserinus cũ cepę succo. Gliris detracta pelle ítestinisq; exemptis discoquit melle in uase nouo. Sed medici malunt e nardo decoqui usq; ad tertias atq; ita asseruari. Deide cũ opus sit strigili tepefacta infundere. Constatq; deplorata auriũ uitia eo remedio sanari. aut si terreni uermes cũ adipe anseris decocti ífundãt. Item ex arboribus rubi cũ oleo triti exulceratis & ruptis auribus prędclare medent lacertę inueteratę in os pendentium addito sale contusas & ab ictu lęsas aures sanant. Efficacissime autem

ferrugineas maculas habētes liēis etiā p caudā distinctę Millipoda:ab aliis cētipoda aut multipeda dicti animal est e uermibus terrę pilosum pedibus multis aceruatim repens tactuq; contrahens seonifcon gręci uocāt:Alii tolon efficaciter sanant aurium dolores in cortice punici mali decoctū & porri succo.Addunt & rosaceū & ī alterā aurem infundunt.Illam autē quę nō artuatur sępam gręci uocāt.alii scolopendram minorē perniciosamq; Cocleęq; sunt ī usu cibi cū myrrha:aut turis polline appositę. Item minutę lacertę fracturis aurū illiniūtur cū melle senectus serpētiū feruēte usta instillatur rosaceo admixta. Cōtra omia quidē uicia efficax:sed cōtra graueolentiam pręcipue:& si prurulentię sunt ex aceto melius cum felle caprino uel bubulo:aut testudinis marinę.Vetustior anno eadē mēbrana non prodest:nec imbre perfusa & ut aliqui putant aranei sanies cū rosaceo:aut per se in lana uel cum croco auribus prodest.Grillus cum sua terra effossus & illitus magnam auctoritatem huic animali perhibet Nigidius maiorē magi:quoniam retro ambul& terramq; terebret stridat noctibus Venenatur cū formica circūligata capillo in cauernā eius coniecta e flatu prius puluere:ne sese condat.Ita formicę complexu extrahitur uētris gallinaceorum mēbrana quę abiic sol& & inueterata & in uino trita auribus purulentis & quędam pinguitudo calida infunditur.Gallinaꝫ adeps Blactā si caput euellatur hanc tritam una cū rosaceo auribus mire prodesse dicunt: sed lanā qua incluserint post paulum extrahendam.Celerrime enim id pingue transire in animal fieriq; uermiculum.Alii binas ternas ue in oleo decoctas efficacissime auribus mederi scribunt & tritas in linteolo īponi contusis.hoc quoq; animal inter pudenda est:sed propter admiratiōē naturę priscoꝫq; curam totum in hoc loco explicādum plura earum genera fecerunt Moles quas ī oleo decoctas uerrucis efficaciter illum experti sunt. Alterum genus milocon appellauerunt circa molas fere nascens bis capite detracto attritas. Lepras sanasse musca picten in exemplis reliquerunt. Tertium genus est & odoris tedio inuisum exacuta clune cū oleo piseleo sanare ulcera Alias insanabilia strumas panos diebus.xxii.impositas percussa contusa & cacobetę scabiem furunculosq; detractis pedibus & pennis. Nos hęc etiā audire fastidimus At hercule dyodorus & ī morbo regio & ortopnoicis restitisse tradit cum resina & melle tantum potis.hab& ars ea pro medicamento danti quicquid uelit humanissimi.Eorum cinerem crematorum reseruandum ad hos usus in Cornea pyxide censuere:aut tritas clisteribus ī tūdēdias ortopnoicis:aut reuāticis infixa corpori utiq; illitas extrahere constat·Mel utilissimū auribus quoq; est:inquo apes emortuę sunt.

PArotidas comprimit Columbinum stercus uel per se:uel cum faria hordeacea aut eruenacea noctuęq; cerebrumiuel iecur cum oleo infusum auriculę:aut parotidę. Multipeda cum resina tertia parte illita. Grilli siue illiti siue adalligati. At reliqua morboꝫ genera mediciās ue ex aimalibus aut eiusdē geēris sequēti dicemus uoluine.

MAGICAS VANITATES SAEPIVS qdē antecedētis operis parte ubicunque cauſę locuſque poſcebant coarguimus: deteximusque etiamnum in paucis. Tamen digna res ē: de qua plura dicant̃: uel eo ipſo quo fraudulētiſſima artium plurimū in toto terraꝝ orbe plurimiſque ſaeculis ualuit. Auctoritatē ei maximam fuiſſe nemo miret̃ q̃ndo quidē ſola artiū tres alias imperioſiſſimas humanę mētis complexa in unam ſe redegit. Natam primū e medicina nemo dubitauit: ac ſpetie ſalutari irrepſiſſe uelut altiorem ſanctiorēq; medicinam ita blādiſſimis deſyderatiſſimiſque promiſſis addidiſſe uires religionis: ad quas maxie alligat humanum genus. Atq; ut hoc quoq; ſuggeſſerit miſcuiſſe artes mathematicas nullo non auido futura de ſe ſe ſciendi. Atque ea e cęlo ueriſſime peti credēte. Ita poſſeſſis hominum ſenſibus triplici uinculo in tātum faſtigii adoleuit: ut hodie etiam i magna parte gentium praeualeat & in oriente regum regibus imper& ſine dubio illic orta in perſide a Zoroaſtre ut inter auctores conuenit Sed utrum unus hic tantum fuerit: an poſtea & alius: non ſatis conſtat Eudoxius: qui inter ſapientię ſectas clariſſimam: utiliſſimamq; eam intelligi uoluit Zoroaſtrem hunc ſex millibus annoꝝ ante platōis mortem fuiſſe prodidit: Sic et Ariſtoteles herinippus: qui de tota ea arte diligētiſſime ſcribit et uicies centum milia uerſuum a Zoroaſtre cōdita indicibus quoq; uoluminū eius poſitis explanauit pręceptorem: a quo iſtituta dicer& tradidit Aganacen: Ipſum uero quiq; milibus annoꝝ ante Troianū bellū fuiſſe. Miꝝ hoc in primis duraſſe eorū artem: eaq; tam longo ęuo commētariis itercedētibus. Pręterea nec claris: nec cōtinuis ſucceſſionibus cuſtoditam Quo uis enī quiſque auditu ſaltem cognitos hab&: q ſoli cognominant̃ appulorum & Zaratū medos: babylonios que marmaridum: & arabum hippotū aſſyrium Zarmornidā: quoꝝ nulla extant monimenta. Maxie tamē miꝝ eſt inbello troiano tantū de arte ea ſilentiū fuiſſe homero: tantūque operis ex eadem in ulyxis erroribus: adeo: ut totū opus nō aliū de cōſtet: Si quidem protbea: & ſyrenū cantus apud eum non aliter itelligi uolunt. Circe utique: & iferoꝝ euocatione ſolum hoc agi. Nec poſtea quiſq̃ dixit quonā modo ueniſſ&. Thelmeſum religioſiſſimam urbem quondam tranſiſſ&que ad theſſalas matres quaꝝ cognomen diu obtinuit in noſtro orbe alienę gentis. Troianis itaque tēporibus chironis medicinis contenta: & ſolo marte fulminante. Miror equidem achillis populis famam eius itantū adhęſiſſe ut Menander quoque litteraꝝ ſubtilitatis i emuſo genitus therſalam cognominar& fabulam: complexam ambages foeminaꝝ detrabentium lunam. Orphea putarem e propinquo primū intuliſſe ad uicinas uſque ſuperſtitiones ac medicinę prouectum ſi nō expers eius tota thrace magices fuiſſe primus quod extat ut equidem inuenio commentatus eſt de ea oſtanes. Xerxem quoque inuenio & perſarum bello quod grecię intulit comitatus ac uelut ſemina artis portentoſę ei ſparſit obiter infecto quacunque cōmeauerat mundo. Diligentiores paulo ante hunc ponunt Zoroaſtrē aliū proconeſium quod certū eſt hic maxie oſtanes ad rabiem nō auiditatē modo ſcientię eius grecoꝝ populos egit: q̃q̃ animaduertā ſummā litterarū claritatē gloriamque ex ea ſcientia antiqtus & pene ſemp petitā. Certe Pythagoras Empedocles Democritus Plato ad hanc diſcendam nauigauerant exiliis ueriuſq̃ peregrinationibus ſuſceptis hanc reuerſi prędicauere: hanc in archanis habuere Democritus & Apollo Bechēcoptiten & Dardanum & Phęnicē illuſtrauerūt uolumibus Dardani i ſepulchrum eius poſitis ſuis uero ex diſciplina eoꝝ edictis quę recepta ab ullis hominū atque trāſiſſe

per memoriam ęque ac nihil in uita mirandum. In tantum fides istis fas que omne deest adeo ut hi qui cętera uirorum probant hęc opera eius esse inficient̃. Sed frustra hunc enim maxime affixisse animis eam dulcedinem constat plerunq; miraculi. Et hoc pariter utrasq; artes efflorusse medicinam dico magicemq; eadem ętate illa Hippocrate hanc democrito illustrantibus circa peloponesiacũ genere bellum quod gestũ est a.ccc.urbis nostrę ãno. Est & alia magices facio amiso & iane & iotapata Iudeus pēdēs sed multis milibus annorũ post. Zoroastrē tanto recētior est cypria non leuem et Alexandri magni temporibus auctoritatem addidit professione. Secũdus ostanes comitatu exornatus planeq; quod nemo dubit& orbem terrarum peragrauit. Extant itaque & apud italas gentes uestigia eius in.xii.tabulis nostris aliisque argumentis quę priori uolumine exposui.dclvii. Demum anno urbis.CNeo.Cornelio lentulo Publio licinio crasso consulibus senatus consultum factum est ne homo imolaret̃ palamq; in tempus siluit ut sacra prodigiosa celebratio gallias utique possedit. Et quidem ad nostram memoriam. Nãque tyberii caesaris principatus sustulit. Druidas eorum & hoc genus uatum medicorũque. Ipse quid ego hoc commemorē iarte Oceanũ quoq; transgressa & ad naturae inane prouecta britannia hodieque eã attonita celebrat tantis cerimoniis ut dedisse persis uideri possit adeo ista toto mundo cōsēsere q̃q̃ discordi & sibi ignoto non satisextimari potest quantum romanis debeatur qui sustulere monstra in quibus hominem occidere religiosissimum erat. Mãdi etiã saluberrimum ut narrauit ostbanes.

SPeties eius plures sunt. Nanque & aqua & speris & aere & stellis ac lucernis ac peluibus securibus & multis aliis modis diuina promittit prętera umbrarum inferorũque colloquia: quę omia ętate nostra princeps. Nero uana falsaque comperit. Quippe nō cytharę tragicique cãtus libido illi maior fuit. Fortuna rerum humanarũ summa gestiente in profundis animi uitiis primũque iperare diis cōcupiit: nec qeq̃ generosius uoluit. Nemo ũq̃ ulli artiũ ualidius fauit. Ad hęc nō opes illi defuere nō uires nō discētis ingeniũ. Aliaque nō patiente mundo immensum & indubitatum exemplũ est falsę artis: quam dereliquit Nero utinãque inferos potius & quoscũque de suspitionibus suis deos consuluiss& q̃ lupanaribus atque prostitutis mandass& inquisitioēs eas nulla profecto sacra barbari lic& feriq; ritus non mitiora q̃ cogitatōe eius fuissent Seuius sic nos repleuit umbris. Sunt quędam magis perfugia ueluti lentiginē habentibus nō obsequi numina aut cerni. Non obstitit hoc in illo nihil mēbris defuit. Nam dies eligere certos libeꝫ erat: pecudes uero quibus nō nisi ater color esst& facile. Nam hominē imolare etiam gratissimũ. Magus ad eũ Mitridates uenerat armenia cum de se triũphum afferens & ideo prouintiis graiis nauigare uoluerat: quoniã expuere in maria alisque mortaliũ necessitatibus. Violare naturã eam fas nō putant. Magos secũ adduxerat magicis etiam cenis cũ initiauerat. Nō tamē cũ regnũ ei dar& hanc ab eo artē accipere uoluit: Proinde ita persuasum sit itestabilē irritam inanē esse habendam habentē tamen quasdam ueritatis umbras. Sed in his ueneficas artes pollere: non magicas: Querat aliquis: quę sint mentiti ueteres magi cum adolescentibus nouis uisus Appion grãmaticę prodiderit cynocephalã herbã: quę in aegypto uocaret̃ osipitis diuinam contra omnia ueneficia: sed si tota eureretur statim eum: qui eruiss& mori: seque euocasse umbras ad percunctandum homerum qua nã patria: quibus parentibus genitus esst&: non tamen ausus profiteri: quid sibi respondisse dicer&

PEculiare uanitatis sit argumentum: q animalium cunctorum talpas maxime mirantur: tot modis a rerum natura damnatas ad cęcitatem perpetuã tenebris num aliis defossas: sepultisque similes. Nullis ęque credunt extis nullum religionum capacius uindicant animal Sunt qui cor eius recens palpitans deuorent diuina

tionis & rerꝫ efficiendarꝫ euentus promittant dente talpę uiuę exempto ſanari dētiū dolores adalligato affirmant.Cętera ex eo animali placita eorū ſuis reddemus locis: nec quicq̄ probabilius inuenietur q̄ muris aranei morſibus aduerſari eas:quoniam & terram ut diximus depreſſam aduerſantur .Cętero dentium doloribus ut uidē narrant medentur.Canum qui rabiē perferunt capitū crematorꝫ .Cinis ſine carnibus iſtillatus ex oleo cyprio per aurē cuius e parte doleant .Caninus dens ſiniſter maximus circū ſacrificato qui doleat:aut draconis os e ſpina .Item benhydridis .Eſt autem ſerpens maſculus & albus huius maximo dente circūſcarificant:aut in ſuperiore dolore duos ſuperiores adalligant e diuerſo inferiores.huius adipe perungunt qui crocodillum captant dentes ſcarificant & oſſibus lacertę e fronte luna plena exemptis ita ne terram attingant colluunt caninis dentibus decoctis in uino ad dimidias partes .Cinis eorꝫ pueros tarde dentientes adiuuat cum melle :Fit eodem modo & dentifricium canis dentibus e murino ſimo indit uel iecur lacertarꝫ aridum.Anguinū cor ſi mordeatur uuę efficax habet. Sunt inter eos qui murem bis in menſe iubeant mandi doloreſq; ita caueri.Vermes terreni decocti i oleo ifuſiq; auricula eius a parte doleant preſtant leuamentum.Eorundem Cinis exeſis dentibus coniectus ex facili cadere eos cogit integros dolentes illitus iuuat.Comburi autem oportet in teſta:proſunt & cū mori radice i aceto ſcyllitrio decocto ita ut colluantur dentes.Is quoq; uermiculus q i herba ueneris labro appellata iuenit canis dentiū inditus mire prodeſt:Nam erucę braſſicę eius contactu cadunt e malua.Cimices infundunt auribus cū roſaceo :Arenulę quę inueniunt in cornibus coclearꝫ canis dentium inditę ſtatim liberant dolore coclearꝫ inanium.Cinis cū murrha prodeſt gingiuis.Serpentis cum ſale in olla exuſte.Cinis cum roſaceo in contrariam aurem infuſo anguine euernationis membrana cū oleo tedęq; reſina calefacta & auri alterutri infuſa.Adiitiunt aliqui tus & roſaceū.Eadem canis indita ut ſine moleſtia cadant preſtat.Vanum eſſe arbitror circa canis ortum anguis candidus membrana exire:quoniā neutrū i Italia uiſum eſt :multoq; minus credibile in tepidis regionibus iam ſero exuit:hanc autem uel iueterate cū cera celerrie dentes euellere tradunt.& dens anguium adalligatus dolores minuit.Sunt qui & araneum animal ipſum ſiniſtra manu captum tritūq; in roſaceo & in aurem i fuſum cuius a parte doleat prodeſſe arbitrentur:Oſſiculis gallinarꝫ in pariete ſeruatis fiſtulas ſeruant actu dente uel gingiua ſcarificata proiectoq; oſſiculo ſtatim dolorem abire tradunt.Item ſimo Corui lana adalligato uel paſſerum cum oleo calefacto & proxie auriculę Infuſo pruritum quidem itollerabilem facit & ideo tollerabilius ē paſſeris pullorꝫ ſarmentis:crematorꝫ ex aceto infricare

ORis ſaporem emendari affirmant murino cinere cum melle ſi fricentur dentes Admiſcent quidam marathi radices Pinna uulturis ſi ſcalpantur dentes accidū alitū faciunt:hoc idē biſtricis pinna feciſſe ad firmitatē pertin& linguę ulcera & labrorꝫ hirundines i mulſo decoctę ſanāt. Adeps anſeris aut gallinę rimas eſiphū cū galla Araneorꝫ tęlę candidę & quę itra bulbos paruę texunt ſi feruentia os itus exuſerint lacte canino ſtatim ſanabunt

MAculas in facie.Iſopū cum melle corſico:quod aſperrimum hab& extenuat.Itē ſcobem cutis in facie cum roſaceo impoſitum uellere.Quidam & butirum addunt Si uero uel lētigines ſint fel caninū prius acu compunctas.Adliuentia & ſuggillata pulmones arietum pecudumq; i tenues confecti membranas calidi impoſiti uel columbinun ſimum:cutē i facie cuſtodit adeps anſeris uel gallinę lichenas & murio ſimo ex aceto illiniunt &:cinere hernacei ex oleo.In hac curatione prius uitro ex aceto faciē foueri precipiunt.Tollit ex facie uitia coclearꝫ quę late & minute paſſim iueniunt cū melle cinis.Omniū quidem coclearꝫ cinis ſpiſſat & calefacit ſynectica

ui & ideo admiscent causticis psorisq; & lentiginibus illinit. Inuenio & formicas herculaneas appellatas: quibus tritis adiecto sale exiguo alia uitia sanatur. Bupręstis animal est rarum in italia simillimum sarabeo longipedi fallit inter herbas bouem maxime. Vnde & nomen inuenit deuoratūq; tacto felle ita inflamat ut rumpat hoc cum hircino seuo illita lichenas ex facie tollit synectica ui ut supradictū est. Vulturinus sanguis cum cameleonis albę: quam herbam esse diximus radice cedria tritus contectusq; brassica lepras sanat. Itē pedes locustarum cum seuo hircino triti uaros. Adeps gallinaceus cum caepa subactus. Vtilissimum & in facie mel in quo sint apes ímortuę: praecipue tamē purgat faciē atq; erugat Cigni adeps. Stigmata delēt columbino fimo Ex aceto grauedinem Inuenio finiri.

SI quis nares mulinas osculetur uua & faucium dolor mitigatur Fimo agnorū priusq̄ herbam gustauerit in umbra arefacta una succo cocleę acu tráffossę & illitę ut coclea ipsa í fumo suspēdat hirundinum cinere cum melle sic & tonsillis succurrit. Tonsillas & fauces lactis ouilli gargarizatio adiuuat. Multipeda trita fimū colūbinum cum passo gargarizatū etiam cum fico arida ac uitro impositū extra asperitatē fauciū & distillationes leniunt. Cocleae coqui debent in lacte demptoq; tantū terreno conteri & in passo dari potui. Sunt qui astipalleicas palleicas efficacissimas putant nusiā eaq; grillus infricatus. Aut si qs manibus qbus eū cōtriuerit tonsillas attigat Anguinis felle anserino cum elaterio & melle citissime succurrit. Cerebro noctue cinere hirundinis ex aqua calida poto: huius medicinę auctor Ouidius poeta. Sed efficaciores ad omnia quę ex hirundinibus monstrant pulli siluestrium ex figura nidoq; eas deprehendit. Multis tamen efficacissimi ripariaq; pulli ita uocant í ripaq; cauis nidificantes. Sunt multi qui cuiuscunq; hirundinis pullum edendum censent ne toto anno id metuatur malum: Strangulatos cum sanguine comburunt í uase & in cinere cum pane aut potu dant. Quidam & mustelę cineres pari modo admiscent. Sic & ad strumę remedia. Dant & comitialibus quottidie potu. In sale quoq; seruatę hirundines ad anguinā una dragma bibunt. Cui malo & nidus eaq; mederi dicitur potus. Millepedeō illini anginis efficacissimū putant. Alii xxi. tritas í aquę mulsa emina dari per harundinem: quoniam dentibus tractis nihil prosit. Tradunt & murem cum uerbenaca excóctum si bibatur is liquor esse remedio & corrigiam caninam ter collo circundatam fimum columbinū uino & oleo permixtū. Ceruicis neruis & epistotono. Ex milui nido surculus uiticis adalligatus auxiliari dicit.

STruís exulceratis mustelę sāguis ipsa decocta í uino: nō tamē sectis admouet Aiunt & í cibo sumptā idē efficere uel cinerem eius sarmentis combuste miscetur axungia lacertus uiridis adalligatus oport& post. xxx. dies alium adalligari oportet quidam cor eius í argenteo uasculo seruant ad fęminaq; strumes & ueteres cocleę cū testa sua tusę illiniunt maxime quę frutetis adhęrent. Item cinis aspidum cum seuo taurino imponit. Anguinus adeps mixtus oleo. Item anguium cinis ex oleo illitus cū cera edisse quoq; eos medios abscissis utrinq; extremis partibus aduersus strumas prodesse uel cinerem bibisse í nouo fictili. Ita crematoq; multo efficatius inter duas orbitas occisorum & grillum illinire uel cū sua terra deffossum suadent. Item fimum columbarum per sese uel cum farina ordeacea uel auenacea ex aceto. Talpe cinere ex melle illinire. Alii iecur eiusdem cōtritum inter manus illiniūt & triduo nō abluunt Dextrum quoq; pedem eius remedio esse strumis affirmāt: alii precidūt caput & cū terra & a talpis excitata ad usum digerūt í pastillos pixide stagnea & utūt ad omnia quę itum escunt & quę apostemata uocāt: quęq; í ceruice sunt uesci suilla tunc uetant. Tauri uocant scarabei terrestres ricino similes. Nomē cornicula debere alii pediculos terre uocant. Ab his quoq; terram egestam illiniunt strumis & similibus uitiis &

podagris triduo non abluunt. Prodest hęc medicina in annum oĩa quę bis aſcribũt quae nos ĩ grillis retulimus. Quidam & a formicis terra egesta ſic utũt. Alii uermes terrenos totidem quot ſint ſtrume adalligant pariterq; cum bis areſcunt. Alii uipera circa canis ortum circuncidunt. Deinde mediam comburunt cinerẽq; eum dãt bibẽdũ ter ſeptenis diebus quantum praenditur ternis digitis ſic ſtrumis medetur. Aliqui uero circumligantes lino quo ligata infra caput uipera pependerit donec exaniãret & millepedis utuntur addita reſinę terebynthinae parte quarta: quo medicamẽto oĩa apoſtomata curari iubent.

HVmeri doloribus muſtellae cinis cum cera medetur ne ſint alę hyrſutę foricae. oua puris ĩfricata praeſtãt. Itẽ mangonibus & ut lanugo tardior ſit pubeſcentiũ ſanguis e teſticulis agnorum cum caſtrantur qui euulſis pilis illitus & contra uirus proficit.

PRaecordia uocamus uno nomine exta in homine quorum in dolore cuiuſcũq; partis ſi catulus lactens admoueatur apprimaturq; his partibus tranſire in eũ dicitur morbus: Idq; exenterato perfuſoque uino deprehendi uiſcere illo quod doluerit hominis: ſed obrui talis religio ẽ his quoq; quos mellilotos uocamus ſtomachi dolorem ſedant. Applicati ſępius tranſire morbos egritudine eorũ intelligit plerũq; & morte.

PVlmonum uitiis medentur & mures maxime aphrycani detracta cute in oleo & ſale decocti atq; in cibo ſumpti. Eadem res & purulentis uel cruẽtis excreationibus medetur pręcipue uero coclearum cibus ſtomacho in aqua eas ſufferuefieri ĩ tanto corpore earum oportet mox in prima torreri nihil ac addito atq; ita e uino garo que ſumi pręcipue aphrycanas. Nuper hoc compertum plurimis prodeſſe. Id quoq; obſeruant ut numero impari ſumantur. Virus tamen earum grauitatem alitus facit Proſunt & ſanguinem excreantibus dempta teſta trite ĩ aqua potu. Laudatiſſime autẽ ſunt aphrycanae. Ex his ſolitanę aſtipaleicae ſiculę modice qnomã magnitudo duras facit & ſine ſucco Balearicae quas cauaticas uocant: quoniam in ſpeluncis naſcuntur laudate & ex inſulis & pręcipue capręarum. Nullae autem cibis gratae neque ueteres neq; recentes fluuiatiles & albę uireis habent: nec nõ ſilueſtres ſtomacho utiles aliũ ſoluunt. Item omnes minutae. Contra marinę ſtomacho utiliores. Efficaciſſiq; tamẽ in dolore ſtomachi laudatiores traduntur uiuae cum aceto deuoratę. Pręterea ſũt quę aceratae uocantur rate multifariamq; naſcentes: de quarum uſu ſuis dicemus locis.

GAllinaceorum uentris membrana inueterata & inſparſa potioni diſtillationes pectoris & humidam tuſſim uel recẽs toſta lenit. Cocleę tritae cũ aquę tepidę cyatis tribus ſi ſorbeantur tuſſim ſedant diſtillationes ſedat & canina cutis cuilibet digito circundata iure perdicum ſtomachus recreatur. Iocinerum doloribus medet muſtela ſilueſtris in cibo ſumpta uel iocinera eius. Item uipera porcelli modo inaſſata Suſpirioſis multipeda ita ut ter ſeptenae in attico melle diluantur & per harundinẽ bibantur: Omne enim uas nigreſcit contactu. Quidam torrent ſextarium in patina donec candidae fiant tunc mel immiſcent. Alii centipedam uocant & ex aqũa calida dari iubent. Cocleae in cibis his quos liquit animus: aut quorum alienatur mẽs aut quibus uertigines fiunt ex paſſi cyatis tribus ſingulę contritę cum ſua teſta & calefactae in potu datę diebus plurimum nouem. Aliqui ſingulas primo die dedere ſequenti binas. tertio ternas: quarto duas: quinto unam ſic & ſuſpiria emendant & uomicas. Eſt animal locuſtae ſimile ſine pinnis quod trixallis grece uocatur. Latinum nomen non habet. Aliqui arbitrantur nec pauci auctores hoc eſſe quod grilli uocãtur Ex his. xx. terreri iubent ac alias bibi muſo contra orthopnocas ſanguinẽ expuẽtibus cocleae qui in locis proprotropum infundat uel marina aqua ita decoquat & in cibo ſumat aut ſi tritae cum teſtis ſuis ſumantur cum protropi. Sic & tuſſi medẽtur

ac uomicas priuatim sanant melle in quo apes sint emortuę. Sanguinē reiciētibus pulmo uulturinus uitiginis lignis combustus adiecto flore mali punici ex pte dimidia. Item cotoneorum liliorumq; hisdem potionibus potus maneatq; uesperi e uino si febres absint. Sin minus ex aqua i qua cotonea decocta sint. Pecudis lien recens magicis prēceptis super dolentem lienem extenditur dicente eo qui medeatur lienis remedium facere. Post iubent in pariete dormitorii eius tectorioue includi & obsignari anulo ter nouies carmenq; dici caninus si uiuenti eximatur & in cibo sumatur liberat eo uitio. Quidam recentem superligant. Alii duum dierum catuli ex aceto dant ignoranti herinacei lienem. Item coclearum cinerem cum semine lini & urticae addito melle donec persan & liberat & lacerta uiridis uiua in olla āte cubiculū dormitorium eius cui medetur suspensa ut egrediens reuertensq; attigat manu: cinis e capite bubonis cum ungento mel in quo apes sint mortuae araneus & maxime q lycnos uocatur. Vppupae cor lateris doloribus laudatur. Coclearum cinis in typsana decoctarum & per se illiniuntur: Canis rabiosi ealuariae cinis potioni inspargitur lūborum dolori stellio transmarinis capite ablato & intestinis decoctis in uino cum papaueris nigri denarii pondere dimidio eo succo bibitur lacertę uirides decisis pedibus & capite in cibo sumuntur. Cocleae tres contritae cum testis suis atq; in uino decoctae cū piperis granis. xv. Aquilae pedes euellūt in auersa suffragine ita ut dexter dextrae partis doloribus adalligetur sinister leuae. Multipeda quoq; q̄ nisco appellauimus medetur denarii pondere ex uino cyatis duobus pota. Vermē terrenū catillo ligneo ante fisso & ferro iuncto imposito. Aqua excepta perfundere & defodere ūde effoderis magi iubent mox aqua bibere catillo mire id prodesse scyaticis affirmātes

Dissintericos recreat foemina pecudum decocta cū lini semine aqua pota caseus ouillus uetus seuum ouinum decoctum in uino austero hoc & ilio medetur & tussi ueteri. Dissintericis stellio transmarinus ablatis intestinis & capite pedibusq; ad cutē decoctus aeq; & cibo sumptum coleae duae cum ouo utraq; cum putamine cōtritę atque in uase nouo addito sale & passi cyatis duobus: aut palmarum succo & aqua cyatis tribus sufferuefactis & in potu datis prosunt & combustae ut cinis earū bibat in uino sine momento. Cocleę nudae de quibus diximus in aphryca maxiē iueniūt utilissimae dissintericis quinę combustae: & ex eo cinere dantur coclearia bina ī uino myrtite: aut quolib & austero cum pari modo calide. Quidam omnibus aphrycais ita utuntur alii totidem aphrycanas uellatas infundunt potius. Et si minor fluctio sit addunt acatiam fabae magnitudine. Senectus anguium dissintericis & tenesimis in stagneo uase decoquitur cum rosaceo uel si ī alio cū stagno illinitur ius e gallinaceo iisdem medetur. Sed ueteris gallinacei uehementius salsum ius aluum ci&.

Membra gallinarū tosta ac data in oleo ac sale coeliacorū dolores mulcēt. Abstineri autem frugibus ante & gallinā & homiem oport&.

Fimus columbinus tostus potusq; caro palumbi in aceto decocta dissintericis ac coeliacis medetur. Turdus inassatus cum myrti baccis dissintericis. Item merulae mel in quo sint apes immortuae decoctum grauissimum uitium apuleos uocatur huic resisti aiunt discerpti uespertilionis sanguie etiam illito uentre subueire sistit aluum coclea sicut diximus in suspiriosis temperata. Item cinis earum quae uiuae crematę sint potus ex uino austero. Gallinaceorum iecur assum aut uentriculi membrana quę abiici sol& inueterata admixto papaueris succo. Alii recentē torrent ex uiō bibendam ius perdicum & per se uentriculus contritus ex uino. Itē palumbus ferus cum posca decoctus lien pecudis tostus & in uino tritus. Fimum columbinum cū melle illitū. Offifragi uenter arefactus & potus his q cibos nō conficiūt utilissimus

uel si manu tantum teneant capientes cibum .Quidam adalligant ex hac causa. Sed continuare non debent matiem enim facit.Sistit & anatum mascularum sanguis i flationes discutit coclearum cibus tormina lien ouium tostus atq; e uino potus.Palumbus ferus ex posca decoctus a typsodis ex uino cinis ibidis sine pennis cremata potus quod praeterea traditur in torminibus mirum est anate apposita uentri trāsire morbum anatemq; emori.Tormina & melle curantur in quo sint apes immortuae decocto.Colli uitium efficacissime sanatur aue gallerica assa in cibo sumpta. Quidā in uase nouo cum plumis exuri iubent conteriq; i cinerem bibiq; ex aqua coclearibus ternis per quatriduū.Quidam cor eius adalligari foemini.Alii recens tepensq; adhuc deuorari.Consularis aspernatum domus est in qua alter e fratribus collo liberatus ē aue hac in cibo sumpta & corde eius armilla aurea icluso alter sacrificio quodā facto crudis laterculis ad formam camini atq; ut sacrum peractum erat obstructo sacello Vnum est ossifrago intestinum mirabili natura omnia deuorata conficienti:huius ptem extremam adalligatam prodesse collo constat.

SVnt occulti interraneorum morbi de quibus mirum proditur.Si catuli priusq̃ uideant applicentur triduo stomacho maxiē & pectori & ex ore ęgri succū lactis accipiant transire uim morbi postreō exanimari dissectisq; palā fieri egri causas mori et humari debere eos obrutos terra.Magi quidē uespertilionis sanguine contacto uētre in totum annum caueri tradunt:aut in dolore si quis aquam per pedes fluentem haurire sustineat .Murino fimo contra calculos illinire uentrem prodest hirinacei carnem iucundam esse aiuunt si capite percusso uno ictu interficiatur priusq̃ i se urinam red dathęc caro ad hunc modū occisa stillicidia uessicae emendat.Item suffitus ex eodem quod si urinam in se reddiderit eos qui arnem ederint stranguriç morbū contrahere dicitur.Iubent & uermes terrenos bibi ex uino aut passo ad cōminuēdos calculos uel cocleas decoctas ut in suspiriosis.Easdem exemptas testis tritisq; in uini cyatis tribus bibi sequenti die duas tertia die unam stillicidia urinę emendant.Testarum uero inauium cinere ad calculos pellendos.Item hydri iecur bibi uel cinerem scorpionum aut pane sumi:uel si quis cum locusta addit lapillos qui i gallinaceorū uessica aut in palumbium uentriculo inueniatur conteri & potioni inspargi. Item i membranam e uentriculo gallinacei aridam uel si recens sit tostam. Fimum quoq; palumbinum in faba summi contra calculos & alias difficultates uessicae similiter plumarum cinerem palumbium ferorum ex aceto & intestinorum ex his cinerē cocleariibus tribus e nido hirundinum grillum dilutum aqua calida ossifragi uentrem arefactum turturis fimum in mulso decoctum uel ipsius decoctę ius turdos quoq; edisse cum baccis myrti prodest urinae cicadas tostas in patellis millipedā amoniscō bibisse ptodest & in uessicae doloribus decoctum agninorum pedum aluum & gallinaceorum decoctorum ius & atria mollit ci& & hirūdinum fimum adiecto melle subditum:sed his uitiis efficacissia sunt Esippū quidam adiciunt pompolium & rosaceū.Canini capitis cinis senecta serpētis ex aceto siragades sit cinis fimi caini cādidi cum rosaceo aiuntq; inuentum Esculapii esse & eodē uerrucas efficacissiē tolli murini fimi cinis adeps cigni adeps bouis procedentis alui succus coclearum punctis euocatis irrita depellit:Attritis medetur cinis muris siluarici cum melle fel hirinacei cū uespertilionis & anserinus cum cerebro & alumine& esippo.Fimum columbinū cū melle condilomati priuatim araneus dempto capite pedibusq; infricat ne acria perurāt adeps anserinus cum cera punica cerusa rosaceo adeps cigni hi & hemoroidas sanare dicūtur Ischiaticis cocleas crudas tritas cum uino amineo & pipere potu pdeē dicuntur lacertam uiridem in cibo ablatis pedibus interraneis capite sic & stellionem adiectis huic papaueris nigri obolis tribus.Ruptis conuulsis fel ouium cum lacte mulierum uerendorū formicationibus uerrucisq; medetur arietini pulmois inassati

ſanies caeteris uitiis uellerum eius uel ſordidorum cinis ex aqua. Seuum ex omẽto pecudis prẽcipue a renibus admixto cinere punicis ex ſale lana ſuccida ex aq̃ frigida. Carnes pecudis combuſtae ex aqua mulſa ungularum cinis dentis caballini contuſi & farina inſperſa.

Eſtibus uero farina ex oſſibus canini capitis ſine carne tuſis ſi decidat teſtium alter ſpumam coclearum illitam ĩ remedio eſſe tradunt. Tetris ibi ulceribus & manantibus auxiliantur canini capitis recentes cineres. Cocleae paruae latę contritae ex aceto ſenectus anguium ex aceto uel cinis eius. Mel in quo apes ſint mortuę cũ reſina cocleę nudę quas in aphryca gigni dixiũs tritae cũ turis pollĩ & ouorũ albo. xxx. die reſoluunt. Aliqui pro ture bulbum admiſcent hydro coeliacis ſtellioẽs mire prodeſſe dicuntur capite in terraneis ademptis. Reliquum corpus inaſſatum in cibo Id ſaepius datur ſicut ad urinę ĩcontinentiam. Caninum adipem cum alumĩ ſciſſo fabae magnitudine cocleas aphrycanas cum ſua carne & teſta crematas poto cinere anſerum trium linguas inaſſatas in cibo huius rei auctor eſt Anaxilaus panos aperit ſeuum pecudum cum ſale toſto murinum fimũ admixto turis polline & ſandaraca impoſita diſcutit lacertae cinis & ipſa diuiſa impoſita. Item multipeda contrita admixta reſina terebyntina ex parte tercia quidam & ſinopidem admiſcent. Cocleę cõtuſae & per ſe cinis inanium coclearum cerae mixtus diſcuſſoriã uim habent. Fimũ columbarum per ſeſe uel cum farina ordeacea aut auenacea illitũ. Cantharides mixtę calce panos ſcalpelli uice auferunt. Inguinum tumorem cocleę minutae cum melle illitae leniunt uarices ne naſcãt̃ lacertę ſanguĩe pueris crura ieiunis a ieiuno illiniũt̃

PO dagras lenit eſippum cum lacte mulieris & ceruſa fimun pecudum quod liqdũ reddũt pulmones pecudũ fel arietis cum ſeuo muris diſſecti ĩpoſitis. Sanguis muſtelae cum plantagine illitus & uiuae combuſtę cinis ex aceto & roſaceo ſi pẽna illiniatur: aut ſi cera & roſaceum admiſceatur fel caninum ita ne manu attĩgatur ſed penna illiniatur. Fimum gallinarum uermium terrenorum cinis cum melle ita ut tertio die ſoluantur. Alii ex aqua illinire malunt: alii ipſos aceto menſura cum mellis cyatis tribus pedibus ante roſaceo peruunctis. Cocleę latę potę tollere dicuntur pedũ & articulorum dolores. Bibuntur autem binae in uino tritę ęedemq; illiniũtur cũ hexines herbę ſucco. Quidam ex aceto contriuiſſe contenti ſant ſale. Quidam cum uipera cremata in olla noua ſępius ſumpta aiunt podagra liberari utile eſſe & adipe uiperino pedes perungi & de miluo affirmant ſi inueterato tritoq; quantum tres digiti capiant bibatur ex aqua: aut ſi pedes ſanguinem cum urtica uel pennis eorũ cũ primo naſcentur tritis cum urtica quin & fimus eorum articularibus doloribus illit̃ Item cinis muſtelae aut coclearum aut cum amilo uel draganto incuſſos articulos aranei telę cõmodiſſime curant. Sunt qui cinere earum uti malunt ſicut fimi colũbĩ cinere cum polenta & uino albo. Articulis luxatis prẽſentaneum eſt ſeuum pecudis cum cinere & capillo mulierum pernionibus quoq; imponitur ſeuum pecudum cũ alumie capitis cinis aut fimi murini quod ſi putrida ſint ulcera ad cicatricẽ perducũt uel grillorum crematorum fauilla ex oleo. Item muris ſiluatici cum melle uermiũ quoq; terrenorum cum oleo uetere & cocleae quę nude inueniuntur Vlcera omnia pedum ſanat cinis earum quę uiuę combuſtę ſint. Fimi gallinacei cinis exulceratioẽs columbi fimi ex oleo attritus calciamentorum ueteris ſoleae cinis anguinus pulmo & arietis ſanant dẽtis caballini contritis farina priuati ſubleuat lacertae uiridis ſãguis ſubtritus & hominum & iumentorum pedes ſublitus ſanat. Clauos pedum urina muli mulaeue cum luto ſuo illita fimum ouiũ iecur lacertae uiridis uel ſãguis floco imponitur. Vermes terreni ex oleo ſtellionis caput in uiticis pari modo tritum ex oleo fimum columbinum decoctum ex aceto. Verrucarum omnium generum urina canis recens cum ſuo ſucco illita fimi canini cinis cum cera fimum ouium ſanguis

recens murinus illitus uel ipse mus diuulsus herinacei fel caput uel sanguis lacertę uel cinis totius membrana senectutis anguium fimum gallinaceum cũ oleo ac nitro cantharides cum uua taminia intrita exedunt. Sed ita erosas aliis quę ad persananda ulcera demonstrauimus curari oportet.

NVnc reuertemur ad ea quę totis corporibus medenda sunt. Fel canis nigri masculi amuletum esse magi dicunt domus totius suffitae eo purificatae ue cõtra mala omnia medicamenta. Item sanguine canis respersis parietibus genitaliq; eius sub limine tanuę defosso. Minus mirentur hi qui sciunt foedissimum animalium q̃tum magnificent. Ricinũ quoniam uni nullus sit exitus saginae: nec finis alia q̃ morte diutius in fame uiuentibus septenis ita diebus durasse tradunt. At in sotietate paucioribus debiscere hunc ex aure sinistra omnes dolores sedare adalligatum funditũ in augurio uitalium habent. Nam si egerint eiq; respondeat qui intulerit ac pedibus stanti interrogantiq; de morbo spem uitae certam esse moriturum nihil respondere Adiiciunt ut euellatur ex Aure Laeua Canis: cui non sit alius quam niger color Nigidius fugere tota die Canes conspectum eius qui exire id animal euellerit scriptum relinquit. Rursus magi tradunt lymphatos sanguinis talpae asperfu resci pisere. Eos uero qui a nocturis dis faunisq; agitentur draconis lingua & oculis & felle intestinisq; in uino & oleo decoctis ac sub diuo noctu refrigeratis peruncti onibus remedio esse tradit Nicander amphysibena serpente mortua adalligata uel pelle tãtum eius arbori quę cedatur adalligata non algere cedentes. Itaq; sola serpentium frigori se committit. Prima omnium procedens & ante cuculi cantũ. Aliud ē cuculo miraculum quo quis loco primum audiat alitem illam si dexter pes circumscribat̃ ac uestigium id effodiatur non gigni publices ubicunq; spargatur. Paralysim cauẽtibus pinguia glirium decoctarum & soricum utilissima tradunt esse millipedas ut in anguina diximus potas ptysim sentientibus lacertam uiridem decoctam in uini sextariis tribus ad cyatum unum singulis coclearibus sumptis per dies donec cõualescant. Coclearum cinerem potum in uino.

Omitialibus morbis efippum cum myrrhę momento & uini cyatis duobus dilutum magnitudine nucis auellanae a balneo potum. Testiculos arietinos iueteratos tritosq; dimidio denarii pondere in aqua: uel lactis asinini emina interdicitur uini potus quinis diebus ãte & postea magnifice laudatur & sanguis pecudũ potus Item fel cum melle praecipue agninum catulus lactens sumptus abscisso capite pedibusq; ex uino & myrrha. Lien mulae potus in oxymelite cyatis tribus stellionis transmarini cinis potus in aceto Tunicula stellionis q̃ eodem modo ut anguis exuit pota. Quidam & ipsum harundine exenterratum iueteratumq; bibendum dederũt Alii in cibo in ligneis uerubus iassatum. Operępretium ē scire quomodo prępiat̃ cum exuitur membrana hyberna alias deuoranti eam: quoniã nullũ aial fraudulẽtius inuidere homini tradunt. Idem stellionum nomen ei tradunt Immaledictũ trãslatũ obseruant cubile eius aestatibus. Est autem in locis hostiorum fenestrarumq; aut cameris sepulcris ue ibi uere incipiente fixis harundinibus testas opponunt quassas quarum augustiis etiam gaud& eo facilius exuens circundatũ corpore: sed derelicto non potest remeare. Nihil ei in remedio in comitialibus morbis prę fertur. Prodest & cerebrum mustelę inueteratum potumque & iecur eius testiculi quoq; aut uẽtriclus inueteratus cum coriandro ut diximus. Item cinis Siluestris uero tota in cibo sũpta Eadem omnia ex uipera prędicantur lacerta uiridis cum condimentis quę fastidium abstergant ablatis pedibus & capite coclearum cinis addito semine lini & urticae cũ melle unctu sanant. Magis plac& draconis cauda in pelle dorcadis alligata ceruinis neruis uel lapilli e uentre harundinum pullorum sinistro lacerto. Annexi dicuntur

enim excusso pullo lapillum dare. Quod si pullus his detur in cibo q̃ primũ peperit cum quis primum tentatus sit liberatur eo malo postea medetur hirundinũ sanguis cum ture: uel cor recens deuoratum. Quin & nido earum lapillus impositus recreare dicitur confestim adalligatus in perpetuum tueri prędicatur & iecur milui deuoratũ & senectus serpẽtium. Iecur uulturis tritum cum suo sanguine ter septenis diebus potum cor pulli uulturini adalligatum: sed & ipsum uulturem in cibo dari iubent & quidem satiatum humano cadauere. Quidam pectus eius bibendum censent & in cerino calice aut testes gallinacei ex aqua & lacte antecedente. v. dierum abstinentia uini ob id inueteratos fuere & qui. xxi. muscas ruffas & quidẽ mortuas ĩ potu darrẽt ĩfirmioribus pauciores.

MOrbo resistunt regio sordes aurium: aut mammarum pecudis denarii pondere cum myrrhe momento & uini cyatis duobus. Canini capitis cinis in mulso. Multipeda in uini emina. Vermes terreni in aceto cum mulso & myrrha. Gallina si sit luteis pedibus prius aqua purificatis. Deinde collutis uino quod bibatur cerebꝫ perdicis aut aquilae ĩuini cyatis tribus. Canis plumarum aut interraneorum palũbis in mulso ad coclearia tria passerum cinis sarmentis crematorum coclearibus duobus in aqua mulsa. Auis icterus uocatur a colore quę si spectetur sanari id malum tradũt & auem mori hanc puto latine uocari galgulum.

FReneticis prodesse uidetur pulmo pecudum calidus circa caput alligatus. Nam muris cerebrum dari potui ex aqua aut cinere mustelae uel etiam inueteratas carnes hirinacei quis possit furenti etiam si certa sit medicina. Bubonis quidẽ oculorum cinerem inter ea quibus prodigiose uitam ludificantur acceperim pręcipueque febrium medicinam placidis eorum renuntiat. Nanque in. xii. signa digessere ea sole transmeante iterumq; luna quod totum ad dicendum paucis exẽplaribus docebo. Siquidem crematis tritisq; cum oleo perungi iubent egros cum gemios trãseat sol cristis & auribus & unguibus gallinaceorum si luna radiis barbisq; eorũ. Si uirginem alteruter hordei granis: Si sagittarium uespertilionis alis. Si leonem luna tamaricis fronde ut dicunt satiuae. Si aquarium e buxo carbonibus tritis. Ex istis cõfessa aut certe uerisimilia ponemus sicut letargum olfactariis excitari. Interea fortassis mustellae testiculis inueterati aut iocinere usto. His quoq; pulmonem pecudis calidum circa caput adalligari putant utilem

IN quartanis medicina clinice propemodum nihil poll&: quãobrem plura eorũ remedia ponemus primumque ea quę adalligari iubent puluerem in quo si accipiter uolutauerit lino rutilo in linteolo canis nigri dentem longissimum pseudospẽ uocant Vespam quę singularis uolitat. Hanc sinistra apprẽhensam subnectunt alii uero quam quis eo anno uiderit primã. Viperae caput abscissum in linteolo uel cor uiuentis exemptum Muris rostrellum auriculasq; summas roseo panno ipsumque dimittunt lacertae uiuae dextrum oculum effossum mox cum capite suo deciso in pellicula caprina. Scarabeus qui pillulas uoluit propter hunc aegypti magna pars scarabeos inter numina colit curiosa appionis interprẽtationẽ qua colligit solis opeꝫ similitudinem huic animal esse ad excusandos gentis suę ritus. Sed & alium alligãt magi cui sunt cornicula inflexa sinistra manu collecta. Tertiũ qui uocat̃ fullo albis guttis dissectum. Vtraq; lacerto adalligant caetera sinistro cor anguium sinistra maũ exemptum uiuentis scorpionis caudae. iiii. articulos cum aculeo panno nigro ita ut nec scorpionem dimissum: nec eum qui alligauerit uideat eger triduo post tertium circuitum id condat Erucam in linteolo ter lino circundant totidem nodis ad siglos dicente quare faciat qui medebitur limacem in pellicula uel. iiii. limacum capita prẽcisa harundine. Multipeda lana inuoluta uermiculos ex quibus tabani fiunt ante q̃

pennas germinent. Alios e spinosis frutetis lanuginosos quidam ex illis quaternos inclusos iuglandis nucis putamine. Adalligant cocleas quę nudae inueniuntur stellioem iclusũ capsulis subiiciunt capiti & sub decessu febris: emittunt. Deuorari aũt iubent cor mergi marini sine ferro exemptum inueteratũq; conteri & in calida aq̃bili cum melle. Alii fimum dragma una ĩ lactis caprini uel ouili uel passo cyatis tribus ante accessiones. Sunt qui totas censeant deuorandas Aspidis cutem pondere sexta parte denarii cum piperis pari modo partborum gentes in remedio quartanę bibunt chrisippus philosophus tradit phrygamon adalligatũ remedio esse quartanis. Quod esse animal neq; ille descriplit nec nos inuenimus qui nouisset demonstrãdũ tamen fuit a tam graui auctore dictum si ciuusq̃ cura efficacior esset ad inquirendũ cornicis carnes esse & nidum illinire in longissimis morbis putant utilissimum.

IT in tertianis fiat potestas experiẽdi: quoniam miseria copia spei deiecta animo aranei quem lycon uocant tela cum ipso splene toto resinae ceraeque imposita uriusq; temporibus & fronti prosit: aut ipse calamo adalligatus qualiter & aliis febribus prodesse traditur. Item lacerta uiridis adalligata uiua ĩ eo uase quod capiat. Quo genere & recidiuas frequenter abigi affirmant. Hydropicis isopum ex uino addita myrrha modice potui datur nucis auellanae magnitudine. Aliqui addunt & ãsellinum adipem ex uiuo myrteo Sordes ab uberibus ouium eundem effectũ habẽt Item carnes inueteratae herinacei sumptae uomitus quoq; canum illitus uentri aq̃trahere promittit.

IGni sacro medetur isopum cum pyligio & rosaceo hircini sanguis uermes terreni ex aceto illiti grillus contritus in manibus. quo genere prestat ut qui id fecerit anteq̃ incipiat uitrum toto ãno eo careat. Oportet autem cum ferro cũ terra cauerne suae tolli Adeps anseris uiperae caput aridum ac seruatum & combustum: deinde ex aceto impositum Senectus serpentium ex aqua illita a balneo cum bitumine & seuo agnino.

CArbunculus fimo columbino deletur per se illito uel cum lini semine & aceto mulso. Item apibis quę in melle sint immortuae impositis polentaq; imposita insperſa si inuerendis cetaerisq; ibi ulceribus occurrit & melle esippum cum plũbi squamis. Item fimũpecudum ĩcipientibus carbunculis.

IVbera & quecunq; molliri opus sit efficacissimum anserino adipe curantur ic ẽ praestat & gruum adeps furunculus mederi dicitur & araneus priusq̃ nominet ipsitus & tertio die solutus Mus araneus pendens enecatus sicut terram nec postea attingat ter circulatus furunculo totiens expuente medente & cui medebitur & gallinaceo fimo quod est ruffum maxime recens illirum ex aceto uentriculus Ciconiae ex uino decoctus muscae impari numero infricatae digito medico sordes ex pecudũ auriculis seuum ouium uetus cum cĩere capilli mulierum seuum arietis cum cinere punicis & salis pari pondere.

AMbustis capitis canini cinis. Item glirium oleo fimum ouium cum cera commixtum & cinis coclearum quoq; sic ut nec cicatrix quidem appareat. Item adeps uiperinus fimi columbini cinis ex oleo illitus.

NEruorum nodis capitis uiperini cinis ex oleo Cyprio terreni uermes cũ melle illiti & dolores tollit. Item apis mortua adalligata. Adeps uulturinus cũ uentre arefactus contritusq; cum adipe suillo inueteratus cinis e capite bubonis ĩ mulso potus cum lilii radice si magis credimus in contractione neruorũ. Caro palumbina ĩ cibis

prodest & inueterata hirinacei pars. Item mustelae cinis serpentium senectus ĩ pelle taurina adalligata spasmos fieri prohibẗ. Opisthotonos milui recur aridũ tribus obolis in aquę mulsae cyatis tribus potũ. Rediuiuas & quę in digito nascũt̃ nitergia tollunt Canini capitis cinis aut ulua decocta in oleo super illito butiro ouillo cũ melle. Item foliculus cuiuslib& animalis fellis unguinum escabritiam Cantharides cũ pice tertio die solutę aut locustę cum seuo hircino pecudum seuum Aliqui miscent uiscum ita ut tertio die soluant.

SAnguinem sistit e naribus seuum ex omento pecudum illitum. Item coagulũ ex aqua maxime agninum subditum uel infusum etiam si alia non prosint adeps ãserinus cum butiro pari pondere pastillis ingestis cinis coclearum terrenarum: sed ipsae extractae tectis e naribus sanguinem fluentem sistunt. Cocleae contritae frõti illitae aranei telae suppositae. Gallinacei cerebellum uel sanguis profluuia e cerebro Item columbinus ob id seruatus concretusq;. Si uero ex uulnere immodice fluat fimi caballini cum putaminibus ouorum cinis crematus & impositus mire sistit & ulceribus medetur isopum cum ordei cinere & erugine aequis partibus ad carcinomata ac serpentia quoq; ualet. Erodit ulcerum margines carnesq; excrescentes ad ęqualitatem redigit & explet quoq; ad cicatricem perducit. Magna uis & in cinere pecudum fimi ad carcinomata addito uitro aut cinere ex ossibus foeminum agninorũ prępcipue in his ulceribus quę cicatricem non trahunt. Magna & pulmonibus praecipue arietum excrescentes carnes in ulceribus ad aequalitatem efficacissimẗ perducũt Fimo quoq; ipso ouium sub testa calefacto & subiecto tumor uulnerum sedatur. Fistulae purgantur sanantur q;. Item epinictidas. Summa uero uis in canini capitis cinere excrescentia omnia spodii uice erodit & persanat. Item murino fimo erodunt̃ Item mustelae fimi cinere duritias in adulto ulcerum & carcinomata persequitur. Multipeda. Item trita admixta resina therebyntina & sinopide. Eadem utilissima sũt in his ulceribus quę uermibus periclitantur.

QVin & uermium ipsorum genera mirandos usus habent. Cosses qui in ligno nascuntur sanant ulcera omnia. Nomas uero combusti cum pari pondere anesi & ex oleo illiti. Vulnera recentia cõglutinant terreni adeo ut neruos quoq; abscissos illitis solidari inter septimum diem persuasum sit. Itaq; in melle seruandos censent. Cinis eorum margines ulcerum duriores absumit cum pice liquida uel sinipulo & melle Quidam arefactis in sole ad uulnera ex aceto utuntur Nec soluunt nisi biduo intermisso. Eadem ratio terrenarũ coclearum est: quę tonsae & impositae recentia uulnera conglutinant & nomas sistunt. Herpes quoq; animal a grecis uocatur quo prępcipue sanantur ea quaecunq; serpunt. Cocleae quoq; prosunt cum testis suis tonsae. Cum myrrha quidem & ture etiam praecisos neruos sanare dicuntur. Draconis quoque adeps siccatus ĩ sole magnopere prodest. Item gallinacei cerebrum recentibus plãgis sale uiperino ĩ cibo sumpto tradunt & ulcera tractabiliora fieri & celerius sanari Antonius quidem medicus cum incidiss& ulcera uiperas edendas dabat miraq; celeritate psanabat. Trixalidũ cinis margiẽs ulcerũ duros aufert cũ melle Itẽ fimi colũbini cũ arsenico & melle & quę erodẽda sũt. Buboĩs cerebro cũ adipe ãserinõ mire uulẽra dicũt̃ glutiãri quę uocãt̃ cacobetę. Cinis fęminũ arietis cũ lacte muliebri diligẗer prius elutus liteolus sanat ullula auis cocta ĩ oleo cui liq̃to miscet̃ butiro ouillũ & mel

ATulcerum labra duriora apes ĩ melle emortuae molliunt & elephantiasim sanguis & cinis mustelae uberum uulnera atque iubices pellibus ouium recentibus impositis obliterantur articulorum fracturis cinis fęminũ pecudis peculiariter medet̃ efficatius cum cera idem medicamentum fit ex maxillis simul ustis cornuq; ceruino

& cera mollita rosaceo ossibus fractis caninum cirebrum linteolo illito superpositū
lanis subide suffundāt uere.xiiii.diebus solibat nec tardius cinis siluestris muris cū
melle aut cum uermibus terrenis qui etiam ossa extrahit cicatrices ad colorem redu
cit pecudum pulmo praecipue ex ariete seuum ex uitro lacertae uiridis cinis uerna
tio anguium ex uino decocto. Fimum columbinum ex melle. Item uitiligiēs albas
ex uino uitiliginem & cantharides cum rutae foliorum duabus partibus in sole do
nec formic& cutis tollerandę sunt postea fouere oleoq; perungere necessarium iterū
que illinire idq; pluribus facere cauentes exulcerationem alteram. Ad easdem uitili
gines & muscas illini iubent cum radice lappatoria. Gallinarum fimum candidum
seruatum in oleo uetere cornea pyxide. Vespertilionum sanguinem fel birinacei ex
aqua. Scabiem uero bubonis cerebrum cum afonitro: sed āte omnia sanguis caninus
Sedant pruritum coeleę minutae latae contritae illitae harundines & tela queque alia
exbenda sunt corpori euocat mus dissectus impositus prēcipue uero lacerta dissecta
& uel caput eius tantum contusum cum sale impositum coleę ex his quę gregatim
folia sectantur contusae impositęq; cum testis & hęq; maduntur exēpte testis sed cū
leporis coagulo efficacissime. Ossa anguium eundem cum coagulo cuiuscunq; qua
drupedis itra tertiū diē approbant effectum.

Laudantur & cantharides tritae cum farina hordeacea ī mulieribus malis. Mē
branę a partu ouium proficiunt sicut in capris rettulimus. Fimum quoq; pecudum
eosdem usus hab& locustarum suffitu strauguriae maxime mulierum iuuant. Gal
linaceorum testes subinde si a conceptu edat mulier mares in utero fieri dicunt. ptus
conceptos hystricum cinis potus continet maturat caninum lac depotnm euocat
membrana e secūdis si terram non attingerit lumbis perturientium lactis fimum
murinum aqua pluuiali dilutum mammas mulierū a partu tumentes reficit. Cinis
heriāceorum cum oleo perunctorum custodit partus contra abortus facilius emitūt.
qui adipem anserinum cum aquae cyatis duobus sorbuere aut exuticulo mustelino
per genitale effluentes aquas. Vermes terreni illiti in ceruices & scapulas ne nerui
doleant praestant grauidis secundas pellūt in passo poti. Iidem per sese impositi mā
marum suspirationes concoquunt Aperiunt extrahuntq; & ad cicatricem perducūt
lac deuocant cum mulso. Inueniuntur & in gramine uermiculi qui adalligati collo
continent partum. Detrahuntur autem una sub partu alias eniti nō patiunt. cauēdū
etiam ne in terrā ponantur conceptus quoq; causa dantur in potu quini aut septeni.
Coleę ī cibo sūptę accellerant. Item conceptum impositae cum croco. Eędē ex amilo
& tragacantha illitę profluuia sistunt prosunt & purgationibus in cibo sumptae &
uuluā auersā corrigūt cum medulla ceruina ita ut uini coleae denarii pondus addat.
& ciperi inflationes quoque uuluarum discutiunt exemptae testis tritaeq; cū rosaceo
Ad hęc astipaleicae maxime eliguntur. Alio modo aphrycane binę tritae cum fęno
grēco quod tribus digitis capiatur additis mellis cochlearibus.iii.illimiūt. aluo prius
Vino superuncto. Sunt & minutę longaeq; candide passim coleae oberrantes. Hae
arefactae sole in tegulis tonsaeq; in farina miscentur lomento ęquis portionibus can
doremq; & liuorem corpori afferunt scabendi desideria tollunt minutae & latae cum
polenta. Viperam mulier si transcenderit abortum facit. Item amphisibenā mortuā
duntaxat. Nam uiuam habentes ī pyxide impune transeunt etiam si mortua sit atq;
asseruata partus faciles prestat uel mortua mirum si non asseruatam transcēderit gra
uida inoxiū fieri si protius trascēdat āguis iueterari suffitus mēstrua adiuuāt āguiū se
nectus adalligata lūbis faciliores ptus facit protius a puerperio remouēda dāt & i uīo
bibēdā cū ture aliter sūpta abortū facit. Baculus quo anguirana excussa sit parturiētes
adiuuat. Trixallidum cinis illitus cum melle purgationes. Item araneus qui filū de
ducit ex alto capi debet maū caua tritusq; admoueri. Quod si redeuntem preuiderit

inbib& idem purgationes lapis etbites i aquilę repertus nido custodit partus contra omnes a bortuum insidias pēna uulturina subiecta pedibus adiuuat parturientes. Ouum corui grauidis cauendum constat:quoniam transgressus abortus per os fit Fimum accipitris in mulso potum uidetur foecundas facere uuluarum duricias collectiones adeps anserinus at ciconię mollit.Mammas a partu custodit adeps anseris cum rosaceo & araneo phryges & lycaones manus puerperio uexatis inuenerūt otidū adipem utilem esse & his quę uulua strangulentur & blactas illiniunt.Ouorū pdicis putaminum cinis cadime mixtus & cerae stantes mammas seruant putant & ter circundatas ouo perdicis non inclinari & si sorbeantur foecunditatem facere lactis quoq; copiam cum anserino adipe perunctis mammis dolores minuere. Moles uteri rumpere scabiem uuluarum sedare si cum cinere trito illiniatur. Vespertilionū sanguis psylotri uim hab& sed alis puerperarum illitus satis non proficit nisi erugo uel cicutae semen postea inducatur.Sic enim aut in totum tolluntur pili aut nō excedunt lanuginem.Idem & cerebro eorum perfici putant.Est autem duplex rubēs itaq; & candidum.Aliqui sanguinem & iecur eius admiscent. Quidam in tribus eminis olei discoquunt uiperam exemptis ossibus psylotri uice utūtur euulsi prius pilis quos renasci nolunt.Fel herinacei psylotrum est utiq; mixto cerebro uespertilionis & lacte caprino.Itē per se cinis cum lacte canis primi partus euulsis pilis quos renasci nolunt uel nondum natis perunctis partibus aliis non sufficiunt.Idē eucire traditur sanguine ricini euulsi cani.Itē byrūdinino sāguīe uel felle.

OVis formicarum supercilia denigrari cum muscis tritis tradunt. Si uero oculi nigri nascentium placeant soricem praegnanti edendum capilli ne canescant uermiū terrenorū cinere praestari admixto oleo putāt infantibus q lacte concreto uexāt' prędidium est agnitium coagulum ex aqua potum:aut si potum uinum coagulato lacte acciderit discutitur coagulo ex aceto dato.Ad dentionem cerebrum pecoris utilissimum est.Ossibus in canino fimo inuentis adustio infantium quę uocatur syri asis adalligatis emendatur.Ramex infantium lacertę uiridis admotae dormiētibus morsu postea harundini illigatae suspenduntur in fumo traduntq; eum pariter expirante sanari infantem.Coclearum saliua illita infantium oculis palpebras corrigit gignitq; ramicosis coclearum cinis cum ture ex oui albo succo illitus per dies. xxx. medetur inueniuntur in corniculis coclearū harenacei duritiae.Hae dentionē facilē praestant adalligatae.Coclearum inanium cinis admixtus cerae procidentium iterata eorum partes extremas probib&.Oport& autem cineri misceri saniem pūctis eiusdē cerebrum uiperae illigatum pelliculae dentiones adiuuat. Idem ualent & grādissi dentes serpentium.Fimum corui lana adalligatum infantium tussi medetur. Vix ē serio complecti quaedam non omittenda tamen quia sunt prodita ramici infantium lacerta mederi iubent marem hanc praendi id intelligi si cauda unam cauernam habeat.Id agendum aut per aurum & argentum & ostrum mordeat uitium tunc in calice illigatur in fumo ponitur.Vrina infantiū cohibętur muribus elixis in cibo datis Scarabeorum cornua grandia denticulata adalligata in his amuleti naturam obtinēt Bouis capiti lapillum inesse tradunt quem ab eo si necem timeat inopinatis praeciso capite exēptus adalligatusq; mire prodeē dentitioni.Itē cerebrum eiusdem ad eundē usum adalligari iubent & limacis lapillum siue osticulum inuenitur in dorso.Magnifice iuuat & ouis ecrebrum gigiuisillitum sicut aures adeps anserinus cum ocimi succo impositus sunt uermiculi in spinosis herbis asperi lanugiōsi hos adalligatos protinus mederi tradunt infantibus si quid ex cibo haereat.Somnos alicit esippum cum myrrhae momento i uini cyatis duobus dilutum uel cū adipe anserino & uiō myrtice .Auis cuculus leporina pelle adalligatus Ardiolae rostrum in pelle asinina fronti adalligatum putant & per se rostrum eiusdem effectus esse uino collutum e

diuerso sonmos arc& uespertilionis caput aridum adalligatum in urina uiridi lacerti necata uenerem eius qui fecit inbib&. Nam iter amatoria esse magi dicunt. Inbibēt & fimum coclę columbinum cum oleo & uino potum pulmonis uulterini dexterę partes uenerem concitant aliter uiridis adalligatae gruis pelle. Item si lutea ex ouis columbarum admixta adeps suillus pondere denarii ex melle sorbeantur passeres in cibo uel oua eorum. Gallinacei dexter testis arietina adalligatus pelle ibicum cinis cū adipe anseris & bircino perunctis si conceptus partus contineri. Contra inbiberi uenerē pugnatoris galli testiculis anseriō adipe illitis adalligatisq; pelle arietina tradūt Item cuiuscunq; galli gallinacei si cum sanguine subiiciatur cogunt concipere inuitas Seta & cauda mulae si iunctis euellantur inter se colligatae in coitu qui in urinā cāis suam ingesserit dicitur ad uenerem pigrior fieri. Mirum & de stellionis cinere si uerum est liniamento inuolutum in sinistra manu uenerem stimulare. Si transferatur in dextram inbibere. Item uespertilionis sanguinem collectum flocco suppositūq; capiti mulierum libidinem mouere aut anseris linguam in cibo uel potione sumptā ptyrias mactati corporis pota & mēbiana senectutis anguiū triduo ptboirie mactati corporis pota membrana senectus anguium triduo necat. Serum exemptum caseo potum cum exiguo sale. Caseos si cerebrum mustelae addatur coagulo necant corrū pi uetustate aut muribus attingi. Eiusdem mustelae cinis si detur in offa gallinaceis pullis & columbinis tutos esse a mustelis. Iumētorum urinae tormina uespertilioē adalligata finiuntur. Verminatio circumlata equis palumbi mirum dictu palumbus emissus moritur iumentumq; liberatur confestim. Ebriosis oua noctuae per triduū data in uino tedium eius addunt. Ebrietatem arc& pecudum assus pulmo prę sūptus hirundinis rostri cinis cum myrrha tritus & uino quod bibitur insperſus securos praestabit a temulentia inuenit hoc orus assyriorū rex. Prēter hęc sunt notabilia aialiū ad hoc uolumen pertinentium Grompbenam auem in sardinia narrant grui similē ignotam iam etiam sardis ut existimo. In eadem prouintia est ophion cerui tantum pilo similis nec alibi nascens. Iidem auctores nominauere syrulugum quod nec q̄le est& animal: nec ubi nasceretur tradiderunt. Fuisse quidē non dubito & cū medicine ex eo sunt demonstratae. M. Cicero tradit animalia binturos uocari qui uites ī cāpania rodant.

Reliqua mirabilia ex his quę diximus non latrari a cane membranam ex secūdis canis habentem aut leporis fimum uel pilos tenentem. In culicum genere muliones non amplius quā uno die uiuere eosq; qui arborei pici rostrū habeant & mella eximant ab apibus non attingi porcos sequi eos a quibus cerebrum cerui acceperit ī offa puluerem in quo semula uolutauerit corpori insperſum mitigare ardores amoris Sorices fugari si unus castratu. emittatur anguina pelle & sale & farre cum serpillo contritis una coniectisq; in uino in fauces boum uua maturescente toto anno eos uallere. uel si hirundinū pulli tres tribus offis dentur Puluere uestigio anguiū collecto sparsas apes in aluearia reuerti Arietis dextro teste praeligato oues tantum gigni. Nō lassare in ullo labore qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Mulas non calcitrare cum uinum biberint. Vngulas tantum mularum repertas neq; ullam aliam materiam quę non perrodatur a ueneno stygis aquae cum id dudū Alexandro magno antipater mitteret memoria dignum est magna aristotelis infamia excogitatum Nunc ad aquatilia praeuertemur.

QVATILIVM SEQVVNTVR IN MEDICI beneficia opifice natura ĩ illis quidem cessante & p undas fluctusq; ac reciprocos aestus amniumq; rapidos cursus improbas exhaerente uires nusquam potentia maiore si uerum fateri uolumus. Quippe hoc elementum caeteris omnibus imperat. Terras deuorant aquae flamas necant Scandunt in sublime & celum quoque sibi uendicant ac nubium obtentu uitalem spiritũ strangulant: quę causa fulmen elidit ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilius potest aquis in caelo stantibus. At illę ceu pax sint in tantum peruenire altitudinem rapiunt eo secum piscium examina. Saepe etiã subuehunt lapides portãtes aliena põdera eędẽ cadẽtes omnium terrae nascentium causa fiũt. Prorsus mirabili natura si quis uelit reputare unde fruges gignantur arbores fruticesq; uiuant in caelum migrare aquas animãq; etiam herbis uitalem inde deferre uicta confessione omnes quoq; terrae uires aãtũ beneficia. Quapropter ante omnia ipsarum potentiae exempla ponemus. Cunctis enim quis mortalium enumerare queat.

EMicant benigne passimq; in pluribus terris alibi frigidae. Alibi calidae. Alibi inunctę sicut Tarbellis aquitania gente & in pyrreneis montibus tenui interuallo discretae. Alibi tepidae gelidęq;. Alibi auxilia morborum profitentes & e cunctis aĩa libus hominum tantum eam erumpentes augent numerum deorum nominibus uariis urbesq; condunt sicut puteolos in campania Statiellas ĩ liguria Sextias in narbonensi prouintia. Nusquã tamen largius q̃ in baiano sinu nec pluribus auxiliandi generibus. Aliae sulphuris aliae aluminis aliae salis aliae uitri aliae bituminis. Non nulle etiam acida salsa ue mixtura uapore ipso aliquae prosunt tantaq; eis est uis ut balnea calefaciant ac frigidam etiam in solis feruore cogant quę in baiano possidiãe uocantur nomine accepto a claudii caesaris liberto. Obsonia quoq; percoquunt uaporant & in mari ipso quae licinii crassi fuere mediosq; inter fluctus existit aliquid ualitudini salutare. Iam generatim neruis prosunt pedibus ue aut coxendicibus. Aliae luxatis fractis ue inaniunt aluos sanant uulnera capiti auribus priuatim medentur. Oculis uero Ciceroniana dignum uilla est ab auerno lacu puteolos tendentibus ĩ posita littori celebrata porticu. Ac nemore quam uocabat. Marcus. Cicero academiam ab exemplo athenarum ibi compositis uoluminibus eiusdem nominis in qua & monumenta sibi instaurauerat ceu uero non & in toto terrarum orbe fecisse huius in parte prima exiguo post obitum ipsius antistio uetere possidente eruperunt fontes calidi perquam salubres oculis celebrati Carmine laureae Tullii qui fiunt e libertis eius ut protinus noscatur etiam ministrorum haustus ex illa maiestate ingenii ponam enim ipsum Carmẽ ubiq; & nõ ibi tãtũ legi.

Quod tua romanae uindex clarissime linguę
Silua loco melius surgere iussa uiret
Atq; academię celebratã nomiẽ uillã
Nunc repat cultus sub potiore uetus
Hic etiam apparent lymphę nõ ãte reptę
Languida quae infuso lumina rore leuant
Nimirum locus ipse sui Ciceronis bonori
Hoc tradit hoc fontes cũ patefecit ope
Vt quoniam totum legit sine fine per orbẽ

Sunt plures oculis quę medeantur aquae. In eadem campaniae regione sinuessanae aquę sterilitatem foeminarum & uirorum uesaniam abolere produntur. In enaria

ſula calculoſis medetur & quę uocatur acidula ab taneo ſicidio.iiii.m.p.hęc frigida
Item inſtabiano quę dimidia uocatur & in uenafrano ex fōte acidulo.idemq; conti-
git in uelino lacu potantibus. Item ī ſyriae fonte iuxta Taurum montem auctor eſt
M.Varro & in phrygio flumine gallo callimacus.Sed ibi ī potando neceſſarius mo
dus ne lymphatos agat.Quod & ī aethiopia accidere his qui e fonte rubro biberint
Theſias ſcribit.Iuxta romā albulae aque.Vulneribus medētur gelidae hae:ſed cutil-
lae ī ſabinio gelidiſſime ſuctu quędā corpa inuadunt ut prope morſus uideri poſſit
Aptiſſimae ſtoācho neruis uniuerſo corpori Theſpiarū fons conceptus mulieribus
repręſentat.Item ī arcadia flumē elatum cuſtodit autem efflatum linus fons in cadē
arcadia abortus fieri non patitur e diuerſo in pyrrha flumen.quod afrondiſium uo-
catur ſteriles facit lacu oppio utiligines tolli Varro auctore ē titium quēdam prętura
functum marmoreī ſigni faciem habuiſſe,ppter id uitium.Cidnus cilitię amnis po-
dagras medet ſicut appar& ī epiſtola Caſſii parmenſis ad.M.Antonium:contra a-
quarum culpa introezene omnium pedes uitia ſentiunt. Tongri ciuitas gallię fontē
hab& inſignem pluribus bullis ſtillantē ferruginei ſaporis:quod ipſum nō niſi in
fine potus intelligit.Purgat hic corpora tertianas febres diſcutit calculorumq; uitia
Eadem aqua igne turbida fit:admoto ad poſtremū rubeſcit:leucogei fontes iter pu-
teolos & neapolim oculis & uulneribus medent Cicero in admirandis poſuit reatis
tantū paludibus ungulas iumentorum induraī Eudicus in eſtia eutice fontes duos
tradit eſſe Ceronem ex quo bibētes oues nigras fieri.Mellenā ex quo albas ex utroq;
autem uarias.Theophraſtus turis crateri candorē facere Sibarim nigritiam bobus ac
pecoribus quin & homines ſentire differētiam eā.Nam & qui ſibarim bibant nigri-
ores ē durioresq; & criſpo capillo. Qui ecrati candidiores molioresque ac porrecta
coma.Itē in macedonia qui uelint ſibi candida naſci ad balmonem ducere quę nigra
aut fuſca ad axium.Idem omnia fuſca naſci quibuſdā in locis dicit & fruges quoque
ſicut in meſſapis acui leucis arcadię quodam fonte mures terreſtres uiuere & cōuer-
ſari.Eritris alius amnis pilos gignit in corporibus in boetia.Atrophoniū deū iuxta
flumen ericinum duodus fontibus.Alter meōriā alter obliuionē affert inde noibus
inuētis in Cicilia apud oppidum uiſcum riuus fluit unus ex quo bibētiū ſubtiliores
fieri ſenſus. Varro tradit in eā inſulā fontē eſſe quo bebetes fiant.Zame in aphryca
ex quo canoras uoces:uinum tedio uenire his qui ex clitorio lacu biberint. At Eu-
doxus & Theopōpus inebriari fontibus his quos diximus aſſerunt.Mutianus ādię
fonte liberi patris ſtatutis diebus ſeptenis eius diei uinum fluere ſi auferantur e con-
ſpectu tēpli ſapore in aquam trāſeūte.Polyclitus explere olei uicē cilicię fontē hoc idā
Theophraſtus facere tradit in ęthiopia eiuſdem nominis fontē lycos.Inſidię fontem
potentem eſſe cuius aqua ut lucerna ardeat .Idem & batanis traditur Theopōpus ī
ſcotiis lacū eē qui uulneribus medetur.Iuba in trogoditis lacum inſanum malefica
ui appellatū ter die fieri amarum ſalſumq; ac deinde dulcē:totiens & noctu ſcatetem
albis ſerpentibus uicenum cubitorū.Idē in arabia fontem exilire tanta ui ut nulla mo
ra pōdus ipactum reſpuat. Theophraſtus maxię fontem in phrygia ad celenarum
oppidum ſaxa egerere nō procul ab eo duo fontes ſunt Cilon & gilō ab effcū gręcoꝝ
nominum dicti. Cizice fons cupidinis uocat:ex quo potātes amore deponere mu-
tianus credit.Canone ē fons calidus citra ſummum feruorem qui uio addito triduo
calorem potioīs cuſtodit in uaſis. Sunt & qui ī actiaci in germania fontes calidi trās
rhenum.quoꝝ hauſtus triduo feru&.Circa margiēs uero pumicē faciūt aquę.Quod
ſi fide carere ex his aliqua arbitrat diſcat in nulla parte naturę maiora eſſe miracula q̄
q̄ inter initia operis abunde multa rettulimus.Echeſias tradit ſyderim uocari ſtagnū
in nidis in quo nihil innat& ſed omnia mergant.Coelius apud nos in auerno etiā
folia ſub ſydere uarro aues quae euolauerint emori.E contra in aſtice lacu a puſcidiāo
omnia fluitant nihil immergitur.Item in ſicilia fonte phythia ut Appion tradit &

in medorum lacu puteoq; saturni neptunni fons lynceq; transire sol& in loca uicini portendens aliquid. Mirũq; qui cum piscibus trãsit responsa ab his putant incolae cibo quem rapiunt annuentes. Si uero euentum negẽt caudis abigũt. Amnis oleas in bithynia brietium alluit hoc est templo & deo nomẽ cuius in gurgite periuri negantis pati uelut flama urente. In cantabria fontes tamaritiq; in auguriis habẽt. Tres sunt octonis pedibus distantes in unum alueum coeunt uasto singuli amnes siccãt duodecies diebus aliquando uicies citra suspitioẽm ullã aquę. Cum sit illis uicinus fons sine intermissione largus. Mirũ est nõ profluere eos aspicere uolentibus sicut proxime lartio licinio ligato post prętura post. vii. dies accidit. In iudea riuus sabbatis omibus siccatur e diuerso miracula alia Dyraptesias in armenia scribit eẽ fontẽ ex quo nigros pisces illico morte afferre in cibis: quod & circa danubii exortũ audiui donec ueniatur ad fõtem alueo appositum ubi finit id genus piscium. Ideoq; ibi caput eius amnis intelligit fama hoc idem & in lydia in stagno nympharum tradit in achaia ad pheneum aqua profluit e saxis stix appellata quę illico necat ut diximus sed esse pisces puos ĩ ea tradit Theophrstatus lętales ipõs quod nõ ĩ alio genere mortiferorũ fontium necare aquas. Theopompus & ĩ thracia apud chycos dicit lycos ĩ leontinis tertio die quam quis biberit. Varro ad socratẽ fontem cuius sit latitudo. iii. pedum sole oriente eum exũdare feruẽti similem: auesq; quę gustauerit iuxta mortuas iacere. Nãq; & hęc insidiosa cõditio est quod quędam etiam blandiũtur aspectu ut ad nouacrim arcadiq;. Omnino enim nulla deteriẽt qualitate hãc putant nimio frigore esse noxiam utpote cũ pfluẽs ipsa lapidescat. Aliter circa thessalica tempe uisus qui omibus terrori est tradũtq; etiã aes ac ferr erodi illa aq̃ pfluit ut idicauimus breui spatio mirũq; siliqua siluestris amplecti radicibus fontem eum dicit semper eundo florens purpura & quędam sui generis herba ĩ labris fontis uir&. In macedoia non procul ab euripidis poetae sepulchro duo riui confluũt: alter saluberrimi potus: alter mortiferi. In perpenis fons est qui quacũq; rigat lapideam facit terram. Item calidae aquę in euboea eadem prona qua cadit riuus saxa ĩ altitudinem crescũt. In colossis flumẽ est ĩ quo lateres coniecti lapidei extrahunt. In scyretico metallo arbores quęcunq; flumine alluunt saxeq; fiũt cum ramis distillãtes quoq; guttę lapideę durescũt ĩ antris corriciis Deo nanuoze ĩ macedonia pendẽtes in ipsis cameris. At ĩ corinthio cum cecidere in quibusdam speluncis utroq; modo columnasq; faciũt ut in phausia cheronẽsi rhodo ĩ antro magno etiã discolori aspectu & hactenus cõtẽti simus exẽplis

Verit inter medicos cuius generis aquę sint utilissimę stagnantes pigrasque merito damnant utiliores quę profluunt existimãtes. Cursu enim percussuq; ipõ extenuari atq; proficere eoq; miror Cisternarũ ab aliqbus maxiẽ probari. Sed hi rationẽ afferunt quoniam leuissiã sit imbrum quę subire potuerit ac pendere in aere ideo & niues prędferunt niuibusq; etiam glatiem uelut ad ifinitum coacta subtilitate leuiora enim hęc esse & glatiem multo leuiorem aqua. Horum sententiam refellere interest uitae In primis enim leuitas illi deprębendi aliter q̃ sensu uix potest. Nullo pene momento ponderis aquis iter se distantibus nec leuitatis in pluuia aqua argumentum ẽ subisse eam in cęlum cum etiam lapides subire appareat cadentesq; ificiat balitu terrę quo fit ut pluuię aquę sordium ĩesse plurimum sentiatur citissimeq; ideo calefiat aq̃ pluuia ne niuem quidem glaciẽq; subtilissimum elementi eius uideri miror appoĩta grandinum argumento e quibus pestilentissimum potum esse conueit. Nec uero pauci inter eas e contrario ex gelu ac niuibus in saluberrimos potus prędicant: quoniam exactum sit inde quod tenuissimum fuerit. Minui certe liquorem omnem cõgelatione deprębenditur & rore nimio scabiem fieri pruina uredinem cognatis & niuis causis pluuias quidem aquas celerrime putrescere conuenit minimeq; durare ĩ nauigatione. Epigines autem aquam quę septies putrefacta purgata sit phib& ãplius

nō putrescere. Nam cisternas etiā medici cōfitētur inutiles aluo duritiē facientis etiā limi non aliis īesse plus aut aīalium quę faciūt tediū confitentes: nec statim amniū utilissimas esse sicuti nec torrentium eē utiles lacusq; plurimos salubres. Quęnā igit̄ & cuius generis aptissime aliq; alibi id parthoꝝ reges ex coaspbe & euleo tātū bibunt Hę quamuis in longinquo comitantur illos. sed hoꝝ placere potum nō qa sint ānes appar&: quoniam neq; e tygri neq; euphrate neq; e multis aliis bibunt.

LImus aquaꝝ uitium est. Si tamē idem amnis anguillis scateat salubritatis īdicium habetur sicut frigoris tineas ī fonte gigni. Ante omia damnātur amarę & quę sorbent̄ statim implent quod euenit ī trogodena. Nam uitiosas atque salmadicas in desertis rubrum mare petentes addita polenta utiles intra duas horas faciunt ipsarum uescuntur polenta. Damnantur in primis quae fonte cenumfaciunt quaeque malum colorem bibentibus. Refert & si uasa atra inficiunt aut si legumina tarde percoquunt siliquate leuiter terram relinquunt decoctęque crassis obdueunt uasa crustis. Est etiamnum uitium non foetide modo. Verum omnino quicquam recipientis iucundum sit illud lic& gratumq; & ut sępe ad uiciniam lactis accedēs aq̄ salubrē aeri quāsimillimam eē oport&. Vnus in toto orbe tiadit̄ fons aquę iucundae olentis in messopotamia ea burra fabulę rationem afferunt: quoniam ea uino perfusa sit. De cętero aquarum salubriū odor ue nullus eē deb&. Quidam statera iudicat de salubritate frustrāte diligentia quando perraꝝ est ut leuior sit aliqua. Certior subtilitas inter pares meliorē esse quę calefiat refrigeretur q; celerius quin & haustam uasis ne manus pendeant depositisq; in unum tepescere affirmant. Ex quo nam ergo genere maxime ꝓbabilis cōting&. Puteis nimiꝝ ut in oppidis constare uideo: sed his qbus & exercitationis ratio crebro haustu conting& & alia tenuitas colāte terra. Salubritati hęc satis sunt frigori & opacitas necessaria & quę cęlū uideāt super omnia obseruatio una. Eadē & ad pennitatē pertinēt ut illa uadat exili uena nō e lateribus Nam ut tactu gelida sit etiā arte contigit si etiam expraessa ī altum aut e sublimi deiecta uerberatum corripiat aera in natando quidē spiritū cōtinētibus frigidior sentit̄ eadem. Neronis pricipis inuentum est decoquere aquam ultroq; demissam in niueis refrigerare. Item uoluptas frigoris cōtingit sine uitiis niuis. Omnem utiq; decoctā utiliorē eē cōueit. Itē calefacta magis refrigerari subtilissiō iuēto.

VItiosę aquae remedium est si decoquat̄ ad dimidias partes. Aqua frigida īgesta sistit̄ sanguis aestus in balneis arcetur si quis ore teneat quę sunt haustu frigidissime nō perinde & tactu esse alternāte hoc bono multi familiari exemplo. Colligunt clarissiā aq̄ꝝ omium in toto orbe frigoris salubritatis palma pręconio urbis martia est. Item reliqua deum munera urbi tributa uocabat̄ hęc quondam auseia. Fons autē ipē pyconia. Orit̄ in ultimis montibus pellignoꝝ trāsit marsos & fucinum lacū Romā non dubie petens. Mox in specu mensa in tyburtina sese aperit perductam primus eam in urbem ducere auspicatus est Ancus martius unus e regibus Postea quintus. Martius rex prętura. Rursusq; restituit. M. Agrippa. Idem & uirginē adduxit ab octaui lapidis diuerticulo duo milia p. prenestina uia. Iuxta est berculaneus riuus quē refugiens uirginis nomen obtinuit. Hoꝝ amniū cōpatione differentia supra deprehendit̄ cum quantum uirgo tactu prestat tātum prest& Martia haustu q̄q̄ utriusq; iam pridem urbi periit uoluptas ambitione auaritiaq; in uillas ac suburbana detorquentibus publicam salutem.

NOn ab re sit querendi aquas iunxisse causas reperiūt̄ in conuallibus maxime & quodam conuexitatis cardine aut montium radicibus. Multi septētrionales ubique partes aquosas existimauere: qua in re uarietatem naturae apparuisse Conueni& In

hyrcanis montibus a meridiano latere non pluit. Ideo siluigeri ab aquilonis tantum sunt parte. At olympus ossa parnasus & apenninus alpes undiq; uestiunt amnibus que perfunduntur. Aliqui ab austro sic & in creta alibi montes. Nihil ergo in his p/ petuę obseruationis iudicabit. Aquarum sunt notę unicus aut harundo aut herba de qua dictum est. Multumq; alicui loco pectore incubans rana. Salix enim erratica & alnus aut inxtex aut harundo aut hedera sponte pueniunt & cõriuatiõe aquę pluuię in locũ humiliorẽ e superioribus defluẽtis augurio fallaci. Certior multo nebulosa exalatione ante ortum solis longius intuentibus quod ex edito quidam speculantur proni terram merito attígẽte. Est & peculiaris existimatio partis nota tantum quam feruentissimo aestu sequũt dieiq; boris ardentissimis qualis ex quoq; loco repcussus splendeat: Nam si terra sitiente humidior est ille indubitata spes pmittit. Sed tanta oculoꝝ itentione opus est ut indolescant quod fugiẽtes ad alia experimẽta decurrũt loco in altitudinẽ pedum. v. defosso aliisq; e figulino opere crudis: aut peruncta pelui aerea cooperta lucernaq; ardente cõcamerata fiõdibus deinde terra. Si figulinũ huidũ ruptum ue aut si mere sudor uel lucerna sine defectu olei restincta aut etiã uellus lanę madidum reperiat nõ dubie aquas pmittũt. Quidam & igni prius excoquũt locũ tantum efficatiore uasoꝝ argumento. Terra uero ipa pmittit candidantibus maculis aut tota glauci coloris. In nigra enĩ scaturigines nõ fere sunt perennes figuralis creta semper adimit speties nec amplius fodiunt puteũ coria terę obseruantes ut a nigra descendat ordo supradictus Aqua semp dulcis ĩ argillosa terra frigidior intosta naq; & hoc probat. Dulces enĩ leuissimasq; facit & colando cõtin& sordes Sabulũ exiles limosasq; promittit. Glarea incertas uenas: sed boni saporis. Sabulũ masculum & harena carbũculosa certas stabilesq; & salubres. Rubra saxa optimas sperque certissimę Radices montium saxosę & silex hoc amplius rigẽtes. Oport& autẽ fodiẽtibus humidiores assidue respõdere glebas faciliusq; ferramenta descendere depręssis puteis Sulphurata uel aluminosa occurrẽtia putearios necant. Experimẽtũ huius periculi ẽ demissa ardens lucerna si extíguit. Tũc secundum puteum dextra ac sinistra fodiũt estuaria quę grauiorem illum halitum recipiant. Fit & sine his uitiis altitudine ipsa grauior aer q̃ emendãt assiduo linteoꝝ iactu euentillando cum ad quam uentum est sine harena totus surgit ne uere obstruãt. Quędam uenę aquę uere statĩ incipiente frigidiores sunt quarum nõ in altum origo est hybernis enim cõstat imbribus quę/ dam Canis ortu sicut ĩ macedonia ĩ pella utrunq; ante oppidum ĩcipiente estate frigida est palustris. Deide maximo estu in altioribus oppidis rig& hoc & ĩ chio euenit simili ratione portus & oppidi athenis enea crinos nimbosa estate frigidior est quã puteus in iouis orto at ille siccitatibus rig&.

MAxime autem putei circa autumnum in ipsa estate deficiunt omẽsq; quatriduo eo subsidunt. Iam uero multi hyeme tota ut circa olympũ naturę primũ aqs redeũti/ bus. In sicilia quidem circa massanam & melas hyeme in totum marescũt fontes es/ tate exundãt amnesq; faciunt appollonię ĩ ponto fõs iuxta mare estate tantũ supfluit & maxime caĩs ortu partius si frigidior sit estas quędã terę imbribus succiores fiunt uelut in Narniensi agro quod admirandis suis inseruit. M. Cicero siccitate lutũ fieri prodens imbre puluerem omnis aqua hyeme dulcior est estate autem minus autũ/ noq; minime minus per siccitates. Neq; equalis amnium plerunq; gustus est magna aluei differentia quippe tales sunt aquę qualis terra per quam fluunt quales ue her/ barum quas lauant succi. Ergo iidem amnes parte aliqua reperiũt insalubres. Mutãt saporem & ifluentes riui ut boristhenem uictiq; dilluuntur. Aliqui uero in imbre mutant ter. Accidit & ĩ bosphoro ut salsi deciderent necarentq; frumenta totiens & nili rigua pluuię amara fecere magna pestilẽtia egypti. Nascũt fontes decisis plerũq; siluis quos arboꝝ alimenta consumebãt sicut in berino obsidente gallos cassandro

cum ualli gratia siluas cecidissent plerũq; uero damnosi torrẽtes corruantur detracta collibus silua cõtinere nimbos ac digerere consueta & coli moueriq; terram callumq; summę cutis solui aquaꝝ interest. Proditur certe ĩ creta expugnato oppido quod uocabat arcadia cessasse fontes amnesq; qui in eo situ multi erant. Rursus post. vi. ãnos emersisse utique quę cepissent partes coli·

Terrę quoque motus profundunt sorbentq; aquas sicut circa foenũ arcadię quies accidisse constat sicut & in Corisco monte amnis erupit postq̃ coeptus ẽ coli illa mutatione miraculi causa nullum euidẽs appar& calidas factas frigidas alias nõ mutato sapore & in caria ubi neptunni tẽplũ est amnis qui fuerat ante dulcis mutato sapore ĩ salem. Est & illa miraculi plena aretusa Syracusis fimũ redolere polympia ueriq; simile: quoniam alpheus in ea ĩsula sub mari permeet. Rhodioꝝ fons in cheronesso nouo anno purgamẽta egerit mutat & aquarum colores sic babylonię lacus estate rubras habet diebus. xi. & boristhenes estatis tẽporibus ceruleus fert. q̃q̃ õniũ aquarum tenuissimus ideoq; innatas hyppani ĩ quo & illud mirabile austris flatibus superiorem hyppani fieri. Sed tenuitatis argumentũ & aliud est quod nullũ halitum nõ modo nebulam emittit: qui uolunt diligẽtes circa hęc uideri dicũt aq̃s grauiores post brumã fieri.

Caeterũ a fonte duci fictilibus tubis utilissimum est crassitudine binũ cubitoꝝ comissuris pyxdiacis ita ut supior itret calce uiua ex oleo leuigatis libramẽtũ aquę in pedes sitilici minimũ erit. Si cuniculo ueni& ibinos actus lumia eẽ debebũt cetenos q̃ surgere ĩ sublime opus fuerit plumbo ueniat subit altitudine exortus sui si longiore tractu ueni& subeat crebro descendatq; ne libramentaq; ne pereat fistula denũ pedum longitudinis esse legitimum est & si quinarię erũt sexagenae pondo pondere Si octonarię centena uicena. Ac deinde ad has portiones denarii appellatione cuius lamine latitudo anteq̃ curuet digitorum. x. est dimidioq; eius quinaria ĩ omi ãfractu collis quinarii fieri ubi dometur impetus necessarium ẽ. Itẽ castella prout res exig& Homerum calidoꝝ fontium mentionem nõ fecisse demiror cum aliqn lauari calida frequenter inducer& uidelic& quia medicina tunc non erat. Hęc quę nũc aq̃rũ profugio utitur. Est autem utilis sulpburata neruis aluminata paralyticis aut simili modo solutis. Bituminata aut nitrosa qualis cutilia est bibendo. Aquę purgatioĩbus plerique in gloriam ducunt plurimis horis perpeti calorẽ earũ quod est imicissimũ Nanq; paulo diutius quã balneis uti oport& ac postea frigida dulcedinẽ nec sine oleo discẽdentis quod uulgus alienum arbitratur. Iccirco nõ alibi corporibus magis obnoxiis quippe & uastitate odoris capita replentur & frigore ĩfestant sudãtia reliqua corpoꝝ pte mersa. Similis error qdã q̃ plurimo potu gloriãt. Vidiq; iã turgidos bibendo in tantum ut anuli ĩtegerẽtur cute cũ redi nõ possi& hausta multitudo aquae Nec hoc ergo fieri cõueit sine crebro salis gustu. Vtũt & cęno fontium ipõꝝ utiliter sed ita si illitum sole iarescat nec uero omes quę sunt calidę medicatas esse credendũ sicut in segesta Sicilię larissa troade magnesia mellolypparia nec decolor spes aeris argenti ue ut multi existimauere medicaminum argumẽtum est quãdo nihil eorum in patauinis fontibus ne odoris quidem differẽtia aliq̃ deprehẽdit medendi modus Idem & ĩ marinis erit que calefiũt ad neruoꝝ dolores Ferruminata ad fracturas ossa que contusa. Item corpora siccanda qua de causa frigido mari utũtur. Prętera est alius usus multiplex pricipalis uero nauigandi ptisi affectis ut diximus aut sanguinẽ excreantibus sicut proxime anneum gallionem fecisse post cõsulatum meminimus. Neq; enim ęgyptus propter se petitur: sed propter longiqtatẽ nauigandi quin & uomitiones ipsę instabili uolutatioẽ cõmotę pluribus morbis capitis oculorũ pectoris ue medentur: omnibusq; propter quę elleborum bibitur. Aquam uero maris per se

efficatiorem discutiendis cauendisq; tumoribus putant medici si illa decoquatur hordeacea farina ad parotidas emplastris etiam maxie albis & malignatis miscent. prodest & infusa crebro ictu bibitur quamuis non sine iniuria stomachi ad purganda corpora bilemq; atrā aut sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Quidā & in quartanis dedere eam bibendam & in tenesinis articularibusq; morbis asseruatā i hac uetustate uirus deponente aliqui decoctam. Omnes ex alto haustam nullaque dulcium mixtura corruptam in quo usu precedere uomitum uolunt. Tunc quoque acetum aut uinum ex aqua miscent qui puram dedere raphanos supmandi ex mulso aceto iubent ut ad uomitiones reuocent clysteribus quoq; marinam infundunt tepefactam. Testium quidem tumorem fouendo nil aliud preferunt. Item pernionum uitio ante ulcera. Simili modo pruritibus psoris & lichenum curationi lendesq; & tetra capitis aialia hac curant & liuentia reducit eadem ad colorem in quibus curationibus post marinā aceto calido fouere plurimum prodest. Quī & ad ictus uenēatos salutaris itelligitur ut & phalangiorum & scorpionum & ptiade & aspide respersis Calida autē i bis assumitur: Suffitur eadem cum aceto capitis doloribus. Tormina quoq; & coleras calida infusa clysteribus sedant. Difficilius perfrigescūt marina calefacta mammas rigentes precordia matiemq; corporis piscinę maris corrigunt auriū grauitatem capitis dolores cum aceto feruentium uapor. Rubiginem ferro marinae celerrime exerunt: pecorum quoq; scabiem sanant lanasq; emolliunt. Nec ignoro hęc meditertaneis superuacua uideri posse uez & hęc cura, puidit inuēta ratione quas sibi quisq; aquam maris facer & illud in ea ratione mirumq; si plus q̄ sextarius salis in. iiii. aquę sextariis mergatur uinci aquam salemq; non liquari. Cętero sextarius cum. iiii. aquę sextariis salsissimi maris uim & naturam impl&. Moderatissimum autē putant supradictam aquę mensuram octonis cyatis salis temperari: quoniam ista & neruos calefaciat & corpus nō exasperat. Inueterat quod uocat thalassomeli ęquis portioibus maris mellis imbribus ex alto & ad hunc usum fictiliq; uase & picato condunt Prodest ad purgationes. maxime sine stomachi uexatione & sapore grato & odore hydromeli quoq; & ex imbre puro cum melle temperabat quodam quod daret appetentibus uinum egris ueluti innocentiore potu damnatum iam multis ānis iisdē uitiis quibus uinum nec eisdem utilitatibus: quia sępe nauigantes defectu aquę dulcis laborant hęc quoque subsidia demōstrabimus. Expāsa circa nauim uellera madescūt accepto alitu maris: quibus dulcis humor exprimit. Iidem demisse reticulis in mari concauę cera pilę uel uasa inania obturata dulcem itra se colligūt hūorem. Nam in terra marina aq̄ argilla percolata dulcescit. Luxataq; corpora hominum & q̄drupedū natando in cuiuslib& generis aquam facillime i artus redeunt. Est & in metu peregrinātiū ut temptent ualitudinem aquę ignotę. Hoc cauent a balneis egressi statī frigidam suspectam bauriēdo muscus qui i aqua fuerit podagra illitus prodest. Itē oleo admixto talorum dolori tumoriq;. Spuma aquę affrictu uerrucas tollit nec nō harena littoris maris precipue tenuis & sole candens i medicia est. Siccādis corpibus hydropicoz coopertis aut rhemātismos sentientiū. Et hactenus de aquis nunc de aquatilibus. Ordiemur autem in reliqs a pricipalibus eoz quę sūt sal ac spōgia.

SAl omnis aut fit aut gignit. Vtrūq; pluribus modis: sed causa gemina coacto humore uel siccato. Siccat i lacu terrētino estiuis solibus totūq; stagnū i sale abit. Modicum alioquin altitudiē genua nō excedens. Item in sicilia in lacum qui Cocantus uocat & alio iuxta gelam hoz extremitates tantum inarescūt sicuti i phrygia cappadotia aspendi ubi largius coqt & usq; ad mediū lacum. Aliud etiam in eo mirabile quod tantūdem noctu subuenit quantum die auferas. Omnis est sal minutus atq; nō gleba aliud genus ex aquis maris sponte gignitur. Spuma in extremis littoribus ac scopulis relicta. Hic enim rore densatur & est acrior qui in scopulis inuenitur. Sunt

etiãnũ naturales differentiae tres. Namq; in bactris duo lacus uasti. Alter ad scythas uersus. Alter & dacos sale exestuãt sicut ad cythium in cypro & circa memphim extrahunt e lacu: deinde sole siccant. Sic & summa fluminum desant' in sale in amne reliquo ueluti sub gelu fluẽte ut apud caspias portas quę salis flumina appellantur. Item circa mardos & armenios. Preterea & apud bactros amnis octus exoppositis mõtibus defert salis ramẽta. Sunt et i aphryca lacus et quidẽ turbidi salem ferentes. Ferunt quidem et calidi fontes sicut pegasei. Et hactenus habent se genera ex aquis spõte prouenientia: sunt & montes natiui salis ut Indis. Oromenus i quo lapidicinę modo cedit' renascens. Maiusq; regium uectigal ex eo est q̃ ex auro atq; margaritis Effoditur e terra & palam est huõre desato in cappadotia. Ibi quidem cedit' specularium lapidum modo pondus magnum glebis quas micas uulgus appellat. Carris arabiq oppido muros domosq; inassis salis faciũt aq̃ ferruminates.

INuenit & iuxta pellusiũ ptholomęus rex cum castra facer&: quo exẽplo postea inter ęgyptum & arabiam etiam squalentibus locis ceptus est iuenire detractis hareis qualiter et per aphryce sitientibus ad hammonis oraculum quidẽ crescens cũ luna noctibus. Nam qui remaẽt tractus nobilitat' ammoniaco et ipõ qa sub arenis his iuenit' appellato. Similis est colore alumini quod sebiston uocant lõgis glebis neq; perlucidis ingratus sapore: sed medicinię utilis probat' q̃ maxime perspicuus rectis scissuris insigne de quo proditur quod leuissimus intra specus suos in lucẽ uniuersam prolatus uix credibile pondere ingrauescat. Causa euidens cuniculoꝝ spiritu madido ad id sic adiuuante molliẽtes ut adiuuent aquę adulterat' siculo quẽ cocaicũ appellauimus: nec nõ cypriũ mire simili. In hispania quoq; citeriore egeleaste cedit' glebis pene translucẽtibus. Cui iã pridem palma plerisq; medicis. Inter omnia salis genera perhibet'. Omnis locus i quo repit' sal sterilis est nihilq; gignit & i totũ spõte nascens.

INter hęc sunt facticii uaria genera uulgaris plurimisq; in salinis mari affuso non sine aquę dulcis riguis: sed imbre maxie iuuãte: ac super omia sole multo no aliter inarescens. Aphryca circa uticam constituit aceruos salis ad collium speciẽ qui ubi sole lunaq; iduruere nullo huõre liquescũt. Vix etiam ferro ledunt'. Fit tamẽ & in creta sine riguis in salinas mare ifundentibus & circa aegyptum ipso mare influente in solum ut credo nilo succosum. Fit & e puteis in salinas ingestus prima densatio babylonię in bitumen liquidum cogit' oleo simile: quo & in lucernis utũt' hoc detracto subest sal & in cappadotia puteis ac tõte quẽ i salinas igerũt. In caonia excoquunt aquã e fonte refrigerãdoq; salem faciũt inartem nec cãdidum. Callię ger manięq; ardẽtibus lignis aq̃ salsam ifundũt hispaię quadã sui parte e puteis hauriunt muriam appellantes & illi qdem & lignum referre arbitrãtur. Quercus optia & quę per se Cinere sincero uĩ salis reddat alibi corilus laudatur ita ifuso liquore salso carbo in salem uertitur. Quicunq; ligno cõficit' sal niger est. Apud theophrastum iuenio ũbros barũdinis & iunci cinerẽ decoquere aqua solitos donec exiguũ supeẽ & hũoris Quin & e muria salsamentoꝝ recoqt'. Iteꝝq; consumpto liquore ad naturam suã redit Vulgo omnis iucundissimus Marinoꝝ maxime laudat' cyprius asalamie de stagnis Taretinis ac phrygiis qui tateus uocat'. Hi duo oculis utiles. E cappadocia qui in laterculis affert' cutis nitorẽ dicitur facere magis tamen extendit is quem situm appellauimus. Itaq; apertum uentrem eo cum mellantro illiniunt. Salsissimus sal qui siccissimus suauissimus omnium Taretinus atq; cãdidissimus & de caetero fragilis qui maxime candidus. Pluuia dulcessit omis suauiorẽ tamen faciũt rores: sed copiosum aquilonis flatus austro nõ nascitur. Flos salis nõ fit nisi aquilonibus i igne nec crepitat nec exilit Trageseus neque acantius ab oppido appellatus nec ullus est spuma aut ramento aut tenuis Agrigentinus ignitum patiens ex aqua exilit.

SVnt & colorum differentię rub& memphi. Ruffus eſt circa oxum centurpis purpureus circa gelam ĩ eadem ſicilia tãti ſplendoris imaginẽ recipiat. In cappadocia croceus effoditur tranſlucidus & odoratiſſimus Ad medicinę uſus antiq tarẽtinum maxime laudabant. Ad hęc quęcunq; e marinis ex genere eo prącipue ſpumeũ iumẽtorum uero & boum oculis tragaſeũ & beticum ad obſonium & cibum utilior qsqs facile liqueſcit. Item humidior minorem enim amaritudinem habent ut atticus & Euboicus ſeruandis carnibus aptior acer & ſiccus ut megaricus. Conditᵗ etiã odoribus additis & pulmentarii uicẽ implet excitans auiditatem inuitãsq; ĩ omibus cibis itaq; ut ſit peculiaris ex eo intellectus inter innumera cõdimenta ita eſt in madendo quęſitus garo. Quin & pecudes armentaq; & iumẽta maxime ſale ſollicitãt ad paſtũ multo largiores lacte multo q; gratiore etiam ĩ caſeo datę. Ergo hercule uita humaior ſine ſale nõ quit degere adeo q; neceſſarium elementum eſt ut trãſierit ĩtellectus ad uoluptates. Animi quoq; nimia ſales appellantᵗ õnisq; uitę lepos & ſumma hilaritas laborũq; requies nõ alio magis uocabulo conſtat. Honoribus etiam militięq; ĩterponitur: ſalariis inde dictis magna apud antiquos auctoritate ſicut appar& ex nomie ſalarie uię: quoniam illa ſalem in ſabinos portari cõſueuerat. Ancus martius rex ſalis modios in cõgiario dedit populis & ſalinas primus inſtituit. Varro etiã pulmẽtarii uice uſos ueteres auctor eſt & ſalem cum pane hęſitaſſe ut puerbio appar& maxime tamen in ſacris ĩtelligitur auctoritas quãdo nulla cõficiũtᵗ ſine mola ſalſa.

SAlinaꝫ ſinceritas ſumma fecit differẽtiam ſuam quãdo fauillã ſalis quę leuiſſia ẽ ex eo & candidiſſima appellatᵗ & flos ſalis ĩ totũ diuerſa res humidiorisq; naturę & croceĩ coloris aut ruffi ueluti rubigo ſalis odore quoq; ĩgrato ceu gari diſſentiẽs a ſale nõ modo a ſpuma. Aegyptus iuenit uideturq; nilo efferri & fontibus cũ quibuſdam innatant. Optimum ex eo quod olei quandam pinguedinẽ reddit. Eſt etiã ĩ ſale pinguitudo quod miremur. Adulteratᵗ autem tiguiturq; rubrica: aut plerunq; teſta trita qui fucus aqua deprębẽditur dilluẽte factitium colorem cũ uerus ille nõ niſi oleo reſoluatur & unguẽtarii propter colorẽ eo maxime utãtᵗ. Canitia in uaſis ſumma eſt. Media uero pars humidior ut diximus floris natura aſpera excalefactoria ſtomacho inutilis ſudorem ci& aluũ ſoluit ĩ uino & aqua acopicis & zineticis utilis detrahit et ex palpebris pilos efficaciſſime feces cõcutiũtur ut color croci redeat. Praeterea haec etiamnum appellatur ĩ ſalinis ſalſugo ab aliis ſalſilago tota liqda marina aq̃ ſalſiore ui diſtans.

VIdi aliud etiamnũ liquoris exquiſiti genus: quod garõ uocauere ĩteſtinis piſciũ cęteriſq; abiciẽda eſſent ſale maceratis ut ſit illa putreſcẽtium ſanies. Hoc olim efficiebatur ex piſce quẽ grąci garon uocabant capite eius uſto ſuffitu extrahi ſecũdas mõſtrantes nũc e ſcombro piſce laudatiſſimum in finibus carthaginis ſpathariq; cęteris ſotioꝫ id appellatᵗ ſingulis milibus nummum permutantibus cõgios fere biõs nec liquor ullus pene prętio ẽ cepit nobilitatus etiã gẽtibus ſcombros ex mauritania beticęq; & carteia ex oceano intrantibus capiũt. Ad nihil aliud utile ẽ laudãtur & clazomene garo pompeiiq; & leptis ſicut muria antipolis aut turia. Iam uero & dalmata eius uitium eſt & alex imperfecta nec colata fex. Cępit tamen & priuatim ex inutili piſciculo minimoq; apiuam noſtri aphyen grąci uocant quoniam is piſciculus e pluuia naſcitur. Foroniienſes piſces ex quo faciũt lupum appellant tranſit deinde in luxuriam creueruntq; genera ad infinitum ſicuti garum ĩ colorem mulſi ueteris adeoque dilutam ſuauitatem ut bibi poſſit: aliud uero ad caſtimoniarum ſuperſtitionem etiam ſacris in deis dicatũ: quod fit e piſcibus ſquama carentibus. Sic alex peruenit ad oſtreas echinus urticas maris mulloꝫ iocinera innumeriſq; generibus ad ſaporẽ gulę cępit ſal tabeſcere. Hęc obiter ĩdicata ſint deſyderiis

uitę & ipsa tamen non nulli usus in medendo. Namq; & alece scabies pecoris sanat̃ infusa per cuten incisam & contra Canis morsus draconis ue marini prodest. In linteolis autem cõceptis imponit̃ & garo ambusta recẽtia sanant̃ si quis infundat ac nõ nomin& gaꝫ. Contra canum quoq; morsus prodest maxiẽq; crocodylli & ulceribus quę serpũt aut sordibus quoq; oris & aurium ulceribus aut doloribus mirifice pdest. Muria quoq; siue illa salsugo spissat mordetextenuat siccat dissintericis etiam utilis est etiam si noma itestina corripit. Ischyaticis coeliacis ueteribus ifundit̃ fotu quoq; apud mediterraneos aquae marinae uicem praestat.

SAlis natura est per se igne & inimica ignibus fugiens eos õnia erodens. Corpa uero astrigẽs siccans alligans. Defuncta autem a putrescẽdo ita uendicãs ut duret ea per sęcula. In medẽdo uero mordẽs adurens repugnans extenuans dissoluẽs. Stomacho tantum iutilis prętereq̃ ad excitãdam auiditatem aduersus serpẽtium morsus cũ origãomelle Isopo cõtra cerasten cũ origão & cera aut pice aut melle. Auxiliatur cõtra scolopẽdras ex aceto potus. Aduersus scorpionum ictus cum equa pte lini seminis ex aceto uel oleo illitus. Aduersus scrabones uero uel uespas similiter ex aceto ad eterochranas capitisquę ulcera & pustulas papulasue & incipientes uerrucas cum seuo uitulino. Itẽ oculorum remediis ad excrescentes ibi carnes totiusq; corporis pterigia Sed in oculis peculiariter. Ob id collirius emplastrisq; additur. Ad hęc maxime pbat̃ Cateus aut Caunites. Ex ictu uero suffusis cruore oculis sugallitisue cum myrrhae pari pondere ac melle aut isopo ex aqua calida: aut q; foueantur salsugine. Ad haec hispaniensis eligit̃ contraq; suffusiones oculoꝫ cum lacte in coticulis teritur priuatj sugillatioibus ĩ linteolo inuoluit̃ crebroq; ex aqua seruẽti impositus. Vlceribus oris manantibus in linteolo gingiuaꝫ tumori ifricatus & cõtra scabritiẽ linguae fractus cõminutusq; aiũt dentes nõ erodi neq; putrescere si qs quotidie mane ieiunus salẽ contineat sub lingua donec liquescat. Lepras idem & furũculos & lychenas psoras emendat cum passa uua exempto eius ligno & seuo bubulo & origano ac fermento uel pane maxime Thebaicus. Ad hęc & pruritus eligitur tõsilis & uuis cum melle prodest quicunq; ad anginas hoc amplius cum oleo & aceto. Eodem tempore extra fauces illitus cum pice liquida emollit & aluum in uino mixtus innoxię & tinearũ genera pellit in uino potus. Aestus balnearum cõualescentes ut tollerari possit liguę subditus prestat. Neruoꝫ dolorẽ maxiẽ circa hũeros et renes ĩ saccis aq̃ seruẽti crebro madefactus leuat colũ tormĩaq; coxaꝫ dolores potus & ĩ isdẽ saccis ĩpositus cãdẽs Podagras cum farina ex melle & oleo tritus ibi maxime usurpanda obseruatione q̃ totis corpibus nihil eẽ utilius sale & sole dixit. Itẽ cornea uidemus corpora piscitoꝫ Sed hoc pręcipuum dicat̃ in podagris tollit & clauos pedum. Item perniones ambustis ex oleo imponit̃ aut commanducatur postulasq; reprimit. Ignibus uero sacris ulceribusq;quę serpunt ex aceto aut isopo carcinomatis cum uua taminia phagadeis ulceꝫ uel tritus cum farina ordei superimposita linteolo madente uino morbo regio laborantes donec sudent ad ignem. Contra pruritus quos sentiũt ex oleo et aceto ifricatus iuuat & fatigatos ex oleo multi & hydropicos sale curauere feruoresq; febrium cum oleo perunxere & tussim ueterẽ lictu eius discussere clysteribus infudere ischiaticis ulceribus excrescentibus & putrescentibus imposuere crocodillorũ morsibus ex aceto in linteolis ita ut bactuarentur ãte ictum ulcera. Bibitur & contra opium ex aceto mulso luxatis imponitur cum farina & melle. Item ex tuberatronibus dentiũ dolori cũ aceto fotus & illitus cũ resina pdest. Ad omnia spuma salis iucũdior utiliorq; sed quicunque sal acopis addit̃ ad excalefactiones. Item Zinegmaticis ad extendendam cutem leuandamq; Pecoꝫ quoque scabiem et boũ illitus tollit datus ligẽdus et oculis iumẽtoꝫ ĩspuitur. Et hęc de sale dicta sint.

NOn est differenda & uitri natura non multum a sale distans & eo diligentius dicendam quia palam est & medicos qui de eo scripserũt ignorasse naturã nec quẽq̃ Theophrasto diligentius tradidisse exiguum fit apud medos canescẽtibus siccitate cõuallibus quod uocant almiraga. Minus etiam in thracia iuxta philippos sordidũ terra: quod appellant agrium nam quercu cremata nunq̃ multũ factitatum est etiam pridem in totum emissum. Aquę uero uitrose pluribus reperiũtur sed sine uiribus densandi optimum copiosumq; in elitis macedonię quod uocant calestricum cãdidũ puꝫq; proximum sali lacus est uitrosus exiliẽte e medio dulci fonticulo ibi fit uitrũ circa canis ortum nouenis diebus totidemq; cessat ac rursum innatat & deide cessat quo appar& soli naturam esse quę gignat quoniam compertũ est nec soles proficere quieq̃ cum cess& nec imbres. Mirum ẽ illud scatebra fonticuli semper emicãte lacũ nec augere nec effluere. His autem diebus quibus gignit̃ si fuere imbres salsius uitꝫ faciunt. Aquilones deterius quia ualidius commouẽt limum & hoc quidem nascit̃ in ęgypto autem conficitur multo abundantius sed deterius. Nam fuscum lapidosũ que est. Fit pene eodem modo quo sal nisi quod salinis mare ĩfundit̃ nihilum autẽ uitrariis accedente nilo siccãtur excedente mad& succo uitri. xl. diebus cõtinuis non ut in macedonia statis. Si autẽ imbres affuerit minus a flumie addũt statimq; ut dẽsari est cęptum rapitur ne resoluatur in uitrariis. Sic quoq; olei natura iteruenit ad scabiem animalium utilis. Ipsum autẽ cõditũ in aceruis durant. Muꝫ in lacu asanio & qbusdam circa calcida fontibus summas aquas dulces eẽ potari iteriores uitrosas In uitro optimum quod tenuissimum & ideo spuma melior. Ad aliqua tamẽ sordidũ tanq̃ ad inficiendas purpuras tincturasq; ones. Magnus uitro usus qui dicet̃ suo loco uitrarię egregia ęgypti. Nam circa naucratim & memphim tãtũ solebant eẽ circa memphim deteriores Nam & lapidescit ibi in aceruis multiq; sunt cuniculi ea de causa saxei. Faciũt ex his uasa nec non & frequenti liquatũ cum sulphure coquẽtes in carbonibus ad ea quę inueterari uolũt illo uitro utũt̃. Sũt ibi uitrarię ĩ qbus ruffũ exit a colore terię spuma uitri quę maxime laudat̃. Antiqui negabãt fieri nisi cũ ros cecidiss& prẽgnantibus uitrariis sed nondum pariẽtibus. Itaq; non fieri incitatis & si cadẽt. Alii aceruorum fermento gigni existimauere.

PRoxima ętas medicoꝫ aphronitium tradit in Asia colligi in spelũcis moribus distillans. Specus eos colligas uocant deinde siccant sole. Optimum putant̃ lydiũ probatio ut sit minime ponderosum & maxime friabile colore pene purpureo hoc ĩ pastillis affert̃ ęgyptiũ ĩ uasis picatis ne liquescat. Vasa quoq; ea sole iarescẽtia pficiũt̃

VItri ꝓbatio ut sit tenuissimũ & q̃ maxiẽ spõgiosũ fistulosũq;. Adulterat̃ ĩ ęgypto calce deprẽhẽditur gustu sincerꝫ enim resoluitur adulteratũ pungit calce aspersum reddit odorem uehementer uritur ĩ testa opertum ne exult& alias igni nõ exilit uitꝫ nihilq; gignit aut alit cum in salinis herbę gignãt̃ & in mari tot animalia tãtũ algae sed maiorẽ esse acrimoniam uitri appar& nõ hoc tãtum argumento sed in illo quod uitrarię calciamenta protinus cõsumũt alias salubres oculorumq; claritati utiles uitrariis nõ hippiunt ulcera illata eo celerrime sanant̃ ibi facta tarde ci& & sudorẽ cum oleo perunctis corpusq; emollit in pane salis uice utuntur. Calistreo ad raphanos ęgyptio teneriores eos facit: sed obsonia alba & deteriora oleta uiridiora in medicina autem calefacit extenuat mord& spissat siccat exulcerat utile his quę euocanda sit aut discutienda & leuius mordenda atq; extenuanda sicut in papulis pustulisq;. Quidam in hoc usu accensum uino austero restringunt atq; ita trito in balneis utũt̃ sine oleo sudores nimios inhib& cum iride aridi iniecto oleo uiridi extenuat & cicatrices oculorum & scabritias genarum cum fico illitum aut decoctum ĩ passo ad dimidias ptes

Item cōtra argenias oculorum ungues decoctum cum passo in mali punici calice. Adiuuat uitrum claritatem uisus cum melle iūctum: prodest dentium dolori ex uino si cum pipere colluant. Item cum porro decoctum nigrescētes dētes crematum dē tifricio ad colorē reducit capitis animalia & lendes necat cum samia terra illinitū ex oleo auribus purulentibus uino liquatum infunditur. Sordes eiusdē partis erodit ex aceto. Sonitus & tinnitus discutit siccum additum. Vitiligines albascum creta cymolia ex æquo pondere ex aceto in sole illitum emendat furunculos admixtum resinę extrahit aut cum uua alba passa nucleis eius simul tritis testium inflamationi occurrit. Itē eruptionibus pituite ī toto corpore cum axungia contraq; canis morsus addita & resina initis cum aceto illinitur. Sic & serpentium morsibus phagadenis et ulceribus quę serpunt aut putrescunt cum calce ex aceto. Hydropicis cum fico tusū datur illiniturq; discutit & tormina si decoctum bibatur pondere dracme cum ruta uel aneto uel cumino. Reficit lassitudines cum oleo & aceto perunctorum & contra algores horroresq; pdest manibus pedibusq; cōfricatus cum oleo. Cōprimit & pruritus suffusum felle maxime cum aceto insudatum. Succurrit & uenenis fungorum ex posca potum aut si bupręstis ex pasta sint ex aqua uomitionesq; euocat his qui sanguinem tauri biberint cum lasere datur. In facie quoque exulcerationes sanat cū melle & lacte bubulo. Ambustis tostum donec nigrescat tritumq; illiniūt. Infūdit urceis & renum dolori aut rigori corpoꝝ neruoꝝq; doloribus paralysi in lingua cum pane imponitur suspiriosis ī ptisana sumitur tussim ueterem sanat flore mixto galbano resinę therebyntinae pari pondere omnium. Ita ut fabe magnitudo deuoretur coquitur dilutum. Postea cum pice liquida sorbendum in anguina datur flos eius cū oleo cyprio & articuloꝝ doloribus in sole iucundus ē. Regium quoq; morbum extenuat. In potione uini inflationes discutit. Sāguinis profluuium sistit e naribus ex feruēti aqua uapore naribus rapto. Pruriginem alumine permixto tollit. Alarū uirus ex aq̄ quotidiano fotu ulcera ex pituita nata cera permixtū quo genere neruis quoq; prodest. Coeliacis infunditur perungi ante accessiones frigidas uitro & oleo multi pręcepere. Sic & aduersus lepras lentiginesq; podagras in balneis uti folia uitri plūt atrophis epistotonicis tetanicis. Sal & uitꝝ sulphuri cōcoctū ī lapidē uertit.

SPongiarum genera diximus in naturis aquatilium marinoꝝ. Quidam ita distīguūt alias ex his mares tenui fistula spissioresq; perforbentes & quę figūt in delicis aliquādo & purpura alias fęminas maioribus fistulis ac perpetuis. Maribus duriores quas appellant tragos tenuissimis fistulis ac perpetuis ęque densissimis candidę cura fiunt & mollissimis recentes per ęstatem tincte salis spuma. Ad lunam & pruinas sternūt iuersae: hoc est qua parte adhęsere ut cādorem bibāt. Animal esse docuimus cruore inhęrēte. Aliqui narrant & auditu regi eas contrahiq; ad sonum exprimentes abundantiam humoris nec auelli petris posse. Ideo abscindi ac saniem emittere. Qui & eas quę ab aquilone sunt genitae pręferūt cęteris nec usquā diutius durare spiritū medici affirmāt sic & pdeē corporibus qa suū nostro misceāt & ideo magis recētes magisq; buīdas: sed minus in calida aq̄ minus unctas: aut unctis corporibus ipositas & spissas minus adhęrescere. Mollissimum genus earum peniculis oculoꝝ tumores leuant. Sed ante ex mulso impositi. Item abstergendę lippitudini utilissimę ad quae tenuissiōs mollissimosq; eē oportē. Imponunt & spōgię ipsę epipboris ex posca & aceto calido ad capitis dolores de cętero recentes discutiunt mitigāt molliunt. Veteres cōglutinant uulnera. Vulsus eaꝝ ad abstergenda fouenda aperienda a fotu dum aliud imponatur ulcera quoq; humilia & senilia impositę siccant. Fracturę & uulnera spōgius utilissimę fouent. Sanguis rapitur in secando ut curatio perspici possit & ipsae uulneꝝ inflamationibus iponunt. Nūc siccę nūc ex aceto ispersę nūc uino nūc ex aq̄ frigida. Ex aqua uero celesti impositę secta recētia nō patiunt itumescere. Imponūt

& ítegris partibus ſed fluctione oculta laborátibus quę diſcutiēda ſit & his quae apo/ ſtemata uocant perunctis. Itē articularius uel aceto ſalſo madide uel ex poſca ſi fuerit impetus ex aqua eadem callo e ſalſa. Aut contra ſcorpionum ictus ex aceto í uulneꝝ curatione & ſuccidę lanę uicem implent: nūc ex uino & oleo ex eadem differentia quod lanę emolliunt ſpongię cohercent rapiuntq; uitia ulceꝝ. Circumligantur & hy/ dropicis uel ex aqua tepida poſcaue utcūq; blandiri opus eſt opiriue aut ſiccare cutē íponuntur & his morbis quos uaporari oporteat feruēti aq̄ pfuſa expręſſaq; iter duas tabulas ſic & ſtomacho impoſitę. Proſunt & in febri cōtra nimios ardores. Sed ſple/ neticis ex poſca ignibus ſacris ex aceto efficaciores quam aliud imponi oport & ſic ut ſanas quoq; partes ſpatioſe operiant. Sanguinis pfluuium ſiſtūt ex aceto aut frigida liuorem ab ictu recētem ex aq̄ calida ſalſa ſępius mutata tollunt; teſtium dolorem tumoremq; ex poſca. Ad canum morſus utiliter cōciſę imponūtur ex aceto aut frigida aut melle ſubinde & humectandę aphrycanę cinis cum porri ſectiui ſucco ſanguinē reniciētibus hauſtu ſalis & frigida pdeſt. Idem cinis uel cū oleo uel aceto frōti illitus tertianas tollit priuatim aphrycanę ex poſca tumorem diſcutiūt. Omium autē cinis cum pice cremataꝝ ſanguinem ſiſtūt uulnerū. Aliqui raras tantum ad hoc cum pice urunt & oculoꝝ cauſa comburuntur in cruda olla figulini operis plurimū proficiente eo cinere cōtra ſcabritias genaꝝ excreſcētesq; carnes & quicquid opus ſit ibi diſtiguere ſpiſſare explere utilius í eo uſu lauare Cinerem pręſtant & ſtriligium uicem linteoꝝ que affectis corporibus & cōtra ſolem apte ptegūt capita. Medici iſcitia ad duo noia eas redegere aphrycanas: quaꝝ firmius ſit robur. Rhodiacasq; ad fouendū molliores Nūc autem molliſſime circa muros antipheli urbis reperiuntur. Trogus auctor ē circa lyciam penicillos molliſſimos naſci in alto unde alate ſint ſpōgię. Polybius superę/ gros ſuſpenſos qetiores facere noctes. Nunc pręuertemur ad marina aíalia & aq̄tilia.

VENTVM EST AD SVMMAM NATVRE EXemploꝝ per rerum ordinem et ipſum ſua ſpōte occurrit immenſum potētię occultę documentum ut prſus neq; aliud ultra queri debeat: nec par aut ſimile poſſit inueíri ipſa ſe uincente natura & qdem numeroſis modis. Quid enim uiolentius mari uētisue turbinibus ac pcellis quo maiori hominum ingenio nulla ſui parte adiuta q̄ uelis remisq;. Addatur his & reciproci aeſtus ínarrabilis uis. Verſumq; totum mare in flumen.

TAmen omnia hęc pariterq; eodē ípellentia unus ac puus admodum piſciculus echinus appellatus í ſe ten & uētos hic & ſeuiāt procellę í/ perat furori tātasq; uires cōpeſcit & cogit ſtare nauigia quod nō uicula ulla nō ānchorę pōdere irreuocabili iactare infrenat impetus & domat mūdi rabiē nullo ſuo labore nō renitēdo aut alio modo q̄ adhęrēdo hęc tantillo eſt ſatis contra tot ípetus ut uetet ire nauigia. Sed armatę claſſes imponūt ſibi turrium propugnacula ut in mari quoq; pugnet uelut e muris. Heu uanitas huāna cū roſtra illa aere ferroq; ad ictus armata ſemipedalis ibibere poſſit ac tenere deuicta piſciculus fert Actiaco mare tenuiſſe pretoriam nauim Antonii properātis circuire & exhortari ſuos donec trāſir & in aliā Ideoq; cęſariana claſſis ípetu maiore ptiūs uenit. Tenuit & noſtra meōria. C. pricipis aſtura antium renauigātis ut res eſt etiam auſpicalis. Siquidem nouiſſime in urbē tū reuerſus ille Imperator ſuis tęlis cōfoſſus ē: nec lōga fuit illius morę admiratio ſtatī cauſa intellecta cū e tota claſſe quinqueremis ſola nō profecerit & exiliētibus ptinus

qui id quererent circa nauim inuenere adherentem gubernaculo ostenderuntq; Cato indignanti hoc fuisse quod se reuocar& quadringentorumq; remigum obsequio cõtra se intercedere quo stabat peculiariter miratum quomodo adherens tenuisset& nec idẽ peller& in nauigium receptus qui tunc postea quam uidere eũ limaci magne simile esse dicunt. Nos plurimum opiniones posuimus in natura aquatilium cum de eo diceremus: nec dubitamus idem ualere omia genera cũ celebri & cõsecrato etiã exẽplo apud gnidiam uenerem. Conchas quoq; eiusdem potẽtię credi necesse sit. E nostris quidẽ latinis remoram appellauere eam mirumq; quę e grecis. Alii lubricos partus atq; procidẽtes cõtineri ad maturitatẽ adalligato eo ut diximus prodiderũt. Alii salẽ asseruatum adalligatumq; grauidis partum soluere. Ob id alio nomine odmolutem appellauere. Quocũq; modo ita se habeant quis ab hoc tenendi nauigia exemplo de illa potentia naturę atq; effectu in remediis spõte nascentium rerum dubit&: quod nunc & sine exemplo per se satis est&.

EX eodem mari turpedo etiam ꝓcul e longinquo uel si hausta uirgaue attigat quãuis prẽualidos lacertos torpescere quãlib& ad cursũ ueloces alligari pedes ꝓdit quod si necesse fateri habemus hoc exemplo eẽ uim aliquam: quę odore tãtũ & q̃dã aura sui corporis afficiat mẽbra quid non de remediorũ omniũ momẽtis sperãdũ ẽ

NOn sunt minus mira quę e lepore marino traduntur. Venenum est aliis i potu aut in cibo datus aliis etiam uis. Siquidem grauide si omnino aspexerint fęminam ex eo genere duntaxat statim nauseante redũdatione stomachi uitium fatẽt ac deide abortum faciũt. Remedio est mas ob id iduratus sale ut in brachialibus habeat. Eadem res in mari & tactu quidem noc&. Vescit eo unũ tãtũ aialiũ ut nõ intereat mulus piscis & tenerescit tantum & ingratior uiliorq; fit homines qbus in pastu ẽ piscẽ olent. Hoc primo argumrto uenesicium id deprehenditur. Cętero moriunt totidẽ diebus quod uixerit lepus incertiq; tẽporis ueneficum id esse auctor est licinius macer. In india affirmant non capi uiuentem inuicemq; ibi hominem illi pro ueneno eẽ ac uelut digito omnino in mari tactam mori esse tamen multo ampliorem sicut reliqua animalia. Iuba in his uoluminibus quę scripsit ad. C. Cęsarem augusti filium de arabia tradit uitulos ternas eminas capere & bos sexcentorum pedum longitudis & trecentorum lx. latitudinis in flumen arabiae itrasse pinguiq; eius mercatores negotiato & omnium piscium adipe. Camelos perungi in eo situ ut asilos ab his fugent odore.

MIbi uidentur mira & quę ouidius prodidit pisciũ ĩgenia in eo uolumine quod balieuticum cõscribitur. Scarum inclusum nassis nõ frõte erumpere nec ĩfestis uiminibus caput inserere. Sed auersum caudae ictibus crebris lassare fores atque retrorsum ita erumpere quem luctatum eius si forte alius Scarus extrinsecus uideat apprehensa mordicus cauda adiuuare nisus erumpẽtis. Lupum piscem rete circundatum arenas arare cauda atq; ita conditum transire rete. Murenam maculas appetere ipas cõsciẽtia teretis aclubrici tergi tũ multiplici flexu laxare donec euadat. Polypũ hamos appetere brachiisq; cõplecti nõ morsu nec prius dimittere q̃ esca circũroserit aut harũdine leuatum extra aquam. Scit & mugil inesse in esca hamũ insidiasq; non ignorat auditas tamen tanta est ut cauda uerberando excutiat cibos minus in prouidendo lupus solertię hab&: sed magnum robur in pęnitendo. Nam ut hęserit i hão tumultuoso discursu laxat uulẽra donec excidãt isidię. Murenę ãplius q̃ deuorãt hamum admouent dentibus lina atq; ita erodunt. Phitias id tradit. Idem infixa hão inuertere se quoniam sit in dorso cultellata ei spina eaq; lina prę secare Licinius macer murenas tantum fęminini sexus esse tradit & concipere serpentibus ut diximus ob id sibilo a piscatoribus tãq̃ serpẽtibus euocari & capi pinguescere iactatu fustis

non interimi easdem ferula protinus animam habere in cauda certum est eaque ita celerrime exaniari a capitis ictu difficulter. Nouacula pisce quę adacta sunt ferr̃ olēt durissimum esse piscium constat qui orcbis uocet̃ rotundus & sine squamis totusq; capite cōstat. Miluago quotiens cernatur extra aquam uolitans tempestates mutari Trebius niger auctor est. Xiphiam id est gladium rostro mucronato esse ab hoc naues perfossas mergi in oceano ad locum mauritanię qui cocta uocetur non procul a lixo flumine. Id lolligines euolare ex aqua tradit tāta multitudine ut nauigia demergant.

E Manu uescuntur pisces in plurimis quidem Cęsaris uillis: seq; ueteres prodidere in stagnis non in piscinis admirari in belore Sicilię castello non procul. Siracusis. Item in labra indi iouis forte anguillas & hę ī aures additas gerunt. Similiter ī Chio iuxta senū delubr̃. In messopotamię quoq; fonte chabura de quo dixiūs pisce. Nam in lycia miris in fonte apollinis quē curium appellant ter fistula uocati ueniūt ad augurium. Diripere eos carnes abiectas lętum est cōsultātibus caudis abigere dir̃ hierapoli syrię ī lacu ueneris edituorum uocibus parēt uocati exornati auro ueniunt adulantes scalpuntur ora hiantia maibus inserendis praestant. In stabiano campanię ad herculis petram Melauuri in mari panem abiectum rapiunt. Ibidē ad nullum cibum in quo hamus sit accedūt. Nec illa in nouissimis mira amaros esse pisces. Ad pelem īsulam & ad helazomenas cōtra scopulum sicilię ac leptim aphrycae & Euboeam & Durachiū rursus ita salsos ut possint salsamēta existiari circa Zephalaniam paron & ampelon & delipetras in portu eiusdē insule dulces: quam differētiā pabulo cōstare non est dubium. Apion piscium maximum esse tradit porcum quē lacedemonii scagoriscū uocāt grummire eum capiatur esse uero illa natura accidētia quod magis miremur esse locis quibusdam apposito occurrit exemplo: siquidem salsamenta omnium generum ī Italia beneuēti recentia cōstāt.

P Isces marinos in usu fuisse protinus condita Roma auctor est Cassius emina cuius uerba de ea re subiiciam. Numa constituit ut pisces qui squamosi non essēt ne pollucerent patrionia ad cōuentus & cōuiuia publica & priuata cęnaeq; ad puluinaria facilius comparent̃ ni qui ad polluctū emerēt prętio minus peerēt eaq; pręmercarēt̃

Q Vantum apud nos indicis margaritis pretium est: de quibus suo loco satis diximus tantum apud indos coralliis. Namq; ista persuasione gētium cōstāt. Gignit̃ qdem & in rubro mari sed nigrius. Item in persico. Vocat̃ lace laudatissimum in gallico sinu circa orcbades insulas & ī siculo circa ęlia ac drepanum. Nascit̃ & apud grauiscas & ante neapolim campanię maximeq; rubens: sed molle & ideo utilissimū eritbris forma est ei fruticis color uiridis. Baccę eius candidae sub aqua ac molles exemptę cōfestim durantur & rubescunt: qua corona satiua spetie atq; magnitudīe aiūt tractu protinus lapidescere si uiuat. Itaq; occupari euelliq; retibus aut acri ferramēto pręcidi hac de causa chiralium uocitatum interpręatur. Probatissimum q̃ maxime rub& & q̃ ramosissimum nec scabrosum aut lapideum uel rursus inane aut cōcauū Auctoritas baccarū eius nō minus indor̃ uiris quoq; prętiosa est q̃ fęminis nostris uniones indici: Aruspices eor̃ uates q; in primis religiosum id gestamē a mollēdis periculis arbitrāt̃. Itaque decore ac religione gaudēt priusq̃ hoc notescer& galli gladios scuta galeas adornabāt. Eo nunc tanta penuria est uendibili merce ut perquam raro cernatur in suo orbe. Surculi infanti adalligati tutelam habere credunt̃ Contraq; torminum ac uessicę & calculorum mala in puluerem igne redacti potiq; cum aqua auxiliātur. Simili modo ex uino poti aut si febris sit ex aqua somnū afferūt ignibus diu repugnant: sed eodem medicamine sępius poto tradunt lienem quoq; absumi sanguinem reiicientibusue excreantibusue medētur. Cinis eorum medetur ori miscet̃

oculorum medicamētis: ſpiſſat enī ac refrigerat ulcerū caua expl&. Cicatrices exteūat quod ad repugnantiam rerum attin&: quam grēci antipathian uocant.

NIbil eſt uenenatius uſq̄ quam in mari paſtinaca utpote cum radio eius arbores necari dixerimus. Hanc tamen perſequit galeos. Idem & alios quidē piſces ſed paſtinacas pręcipue ſicut in terra ſerpentes muſtela. Tanta eſt auiditas ipius ueneni. Percuſſis uero ab ea medentur & hi quidem: ſed & mulus ac laſſer ſpectabilis naturę potētia. In his quoq; qbus & in terris uictus ē.

SIc & fibris quos caſtores uocāt. Teſtes eoꝝ amputari ab ipſis cū capiunt negat Sextius diligētiſſimus medicinę qnimo paruos eſſe ſubſtructoſq; & adherētes ſpinę nec adimi ſine uita animalis poſſe. Adulterari autem renibus eiuſdem qui ſit grādes cum ueri teſtes parui admodum reperiantur. Pręterea nec ueſſicas quidem eē cū ſint geminę quod nullum animalium in his foliculis iueniri liquorem & aſſeruari ſale. Itaq; inter probationes falſi eē foliculos geminos ex uno nexu dependentes quod ipſum corrumpi fraude coniciētium gummi cum ſanguine aut ammoniaci quoniā ammoniaci coloris eſſe debeat circundati liquore ueluti mellis cerofi odore grauis guſtu amaro & acris friabiles efficaciſſimi e ponto galathię mox aphricę. Sternutamenta olfatu mouēt. Somnum cōciliant cum roſaceo & peucidano peruncto capite & per ſe poti in aq̄ ob id freneticis utiles. Idē letargicos odoris ſuffitu excitāt uuluarum exanimationes uel ſubditu & mēſes ſecūdas ciēt duabus dragmis ex aq̄ cū pullegio ex aqua potis. Medentur & uertigini opiſtotomis tremulis ſpaſmaticis neruoꝝ uitiis Iſchiaticis ſtomaticis paralyticis peruncti omibus uel triti ad craſſitudinem mellis cum ſemine uiticis ex aceto aut roſaceo. Sic & cōtra comitiales ſūpti Poti uero cōtra inflationes tormina uenena differētia tātum cōtra genera eſt mixturę quippe aduerſus ſcorpiones ex uino bibūt. Aduerſus phalangia & araneas ex muſſo ita ut uomitiones reddātur aut retineant cum ruta aduerſus calchidas cum myrtice Aduerſus ceraſten & pręſteras cum panacea aut ruta. Aduerſus cęteros ſerpētes cum uino dari binas dragmas ſatis eſt eoꝝ quę adiciātur ſingulas Auxiliatur priuati cōtra uiſcum ex aceto aduerſus aconitum ex lacte aut aqua aduerſus elleborum album ex aqua muſſa utroque medentur & dentibus infuſi cum oleo tritis i aurem a cuius pte doleāt aurium doloribus melius ſi cum meconio. Claritatem uiſus faciūt cū melle attico inunctis cohibēt ſingultus ex aceto. Vrina quoq; fibri reſiſtit uenenis & ob id i ātidota addit. Aſſeruat autē optie i ſua ueſſica ut aliq exiſtimāt.

GEminus ſimiliter uictus in aquis terraq; teſtitudinum. Effectusq; par in bonore habendo uel propter excellens in uſu pretiū figuręq; proprietatē. Sunt ergo teſtudinum genera Terreſtres marinę lutarię & quę in dulci aq̄ uiuunt has quidā e grēcis emidas appellāt Terreſtrium carnes. Suffitioibus proprie magicisq; artibus refutādis & cōtra uenena ſalutares pdunt plurimę in aphryca. Hę ibi āputato capite pedibusq; pro antidoto dari dicūt & iure in cibo ſumpto & ſtrumas diſcutere lienes tollere. Itē comitiales morbos ſanguis claritatem uiſus facit. Suffuſionesq; oculorum & contra ſerpētiū omium & araneoꝝ & ſimiliū ac ranarum uenena auxiliatur ſanguie ſeruato i farina pillulis factis & cum opus ſit in uino datis felle teſtudinum cum attico melle glaucomata iungi pdeſt ſcorpionum plagae inſtillari tegumenti Cinis uino & oleo ſubactus pedum rimas ulceraq; ſanat. Squamę a ſumma parte deraſe & in potu datę uenerē cohibent. Eo magis hoc mirum quoniā totius tegumenti farina accendere traditur libidinem. Vrina eaꝝ aliter q̄ i ueſſica diſſectarū inueniri poſſe non arbitror & interea eſſe hoc quoq; quę portento ſe magis demonſtrat aduerſus aſpidis ictus ſingulare efficatior tamē ut aiūt cimicibus admixtis oua durata illiniūtur ſtrumis &

ulceribus frigore aut ambustione factis. Sorbētur in stomachi doloribus.

MArinarum carnes admixtae ranaꝫ carnibus cōtra salamandras pręclare auxiliāt̃ Neque est testudine aliud salamandrae aduersius sanguine. Allopeciaꝫ inanitas & prurigo omniaq; capitis ulcera curātur. Inarescere eum oport& lenteq; ablui. Instillat̃ & dolori auriū cum lacte mulieꝫ. Aduersus morbos comitiales manditur cū pollīe frumenti. Miscet̃ autē sanguinis eminis tribus aceti emina uino addito bis & cum ordeacea farina aceto quoq; admixto ut sit quod deuoretur fabę magnitudine & haec singula & matutina & uespera dantur. Dein post aliquot dies uespera comitialibus istillatur ore deductis his qui modice corripiātur. Spasmo cum castoreo clystere īfūditur quod si dentes ter anno colluant̃ testudinum sanguīe immunes a dolore fiūt & anhelitus discutit quasq; orthopnoeas uocant ad has i polēta datur. Fel testudinū claritatem oculoꝫ facit Cicatrices extenuat. Tonsillas sedat & angina & omnia oris uitia priuatim nomas. Item ardentium testium naribus illitum comitiales erigit attollitq;. Idem cū uernatione anguiū aceto admixto unice prurulentis auribus pdest Quidam bubulum fel admiscent decoctarumq; carniū testudinis succo addita aeque uernatione anguium. sed uino testudinem excoquunt. Oculorum quoq; uitia omia Fel inuentum cum melle emendat suffusiones etiam marinae. Fel cum fluuiatilis sanguine & lacte mulierum capillus inficitur. Fel & cōtra salamandras uel succum decoctę bibisse satis.

TEstudinum est tertium genus in ceno & paludibus uiuētium latitudo his in dorso pectoris similis nec cōnexo curuata calice nigrata uisu. Ex hac quoq; tamen aliqua cōtingunt auxilia. Tres nāq; in succēsa sarmenta cōiectę & diuidētibus se tegumentis rapiūtur tam euulsę carnes earum coquūtur in aquę congio sale modice adiecto Ita decoctarū ad tertias partes succus paralysin & articularios morbos sentiētibus bibitur. Detrahit fel idē pituitas sanguinēq; uitiatum. Sistitur ab eo remedio aluus aquę frigidę potu.

EX quarto genere testudinum quę sunt in amnibus diuulsaꝫ pinguia cum aizo herba tusa admixto unguēto & semine lilii āte accessiones perūgāt̃ egri pręter caput. Mox conuoluti calidam aq̄ bibant quartanis liberari dicūt̃ hanc testudinē. xv luna capi oportere ut plus pīguiū reperiatur. Verum ęgrū. xvi luna perūgi. Ex eodē genere testudinum sanguis istillatus crebro capitis dolores sedat. Item strumas sūt qui testudinum sanguinē cultro aereo supinaꝫ capitibus pręcisis excipi nouo fictili iubeant̃ ignē sacrū cuiuscūq; generis sanguine illitum. Itē capitis ulcera manantia et uerrucas. Itē pmittunt testudinū omium fimo panos discuti & hic& icredibile dictu sit aliq tradūt tarde ire nauigia testudinis pedem dextrū uehētia.

HInc deinde in morbos digeremus aq̄tilia non quia ignoramus gratiorē uniuersitatem animaliū maiorisq; miraculi: sed utilius est uitę cōtributa habere remedia Cū aliud pśit. Aliud alibi facilius iueniatur. Venenatum mel diximus ubi nasceret̃ Auxilio est piscis aurata in cibo uel si ex melle sincero fastidium cruditasue quae sit grauissima accidat. Testudinem circūcisis pedibus capite cauda decocta antidotum esse auctor est pelops scincum qui appelles qui esset scincus diximus. Saepius uero quantum beneficium in mēstruis mulieꝫ. Cōtra ea oia auxiliat̃ ut diximus Mullus item cōtra pastinacam & scorpiones terrestres marinos & dracones phalangia illitus sumptusue i cibo eiusdem recentis e capite cinis contra omnia uenena priuati cōtra fungos. Mala medicamenta inferri negant posse aut certe nocere stella marina uulpino sanguine illita & affixa linum superiori aut clauo ęreo ianuę. Draconis marini scorpionumque ictus carnibus earum impositis. Item aranearum morsus sanātur. In summa contra omnia uenena uel potu uel ictu uel morsu noxia succus earum

e iure decoctarum efficacissimus habetur. Sunt & seruatis piscibus medicinę salsamentorumq; cibus ꝓdest a serpente percussis & cōtra bestiarum ictus mero subinde hausto ita ut ad uesperā cibus uomitiō e reddat̃ peculiariter a calcide ceraste aut quas sepas uocant aut helope dypsade percussis contra scorpiōēs largius sumi: sed nō euomi salsamenta prodest ita ut sitis tolleret̃ & imponere eadem plagis conuenit contra crocodillorꝫ quidem morsus non aliud prēsentius habetur priuatim contra prēsteris morsum sarda ꝓdest. Imponūtur salsamenta & cōtra morsum canis rabiosi uel si nō sint ferro ustę plagę corporaq; clysteribus exinanita hoc per se sufficit & cōtra draconē marinum ex aceto imponunt̃. Idem & cibo effectus. Draco quidē marinus ad spinę suę qua ferit uenenum ipē impositus uel cerebro toto ꝓdest.

RAnarum marinarum ex uino aut aceto decoctarꝫ succus cōtra uenena bibitur et cōtra ranę rubetę uenenum & contra salamandras e fluuiatibus si carnes edant̃ iusue decoctarum sorbeatur. Prosunt & cōtra leporem marinum & cōtra serpentes supradictas & cōtra scorpiones ex uino. Democritus quidē tradit quod si qs extrahat ranę Viuenti liguā nulla alia corporis pte adherente ipsaque demissa in aquam imponat supra cordis palpitationem mulieris dormientis quęcūq; interogaueris uera respōsuram. Addunt etiānum alia magi quę si uera sunt multo utiliores uitę existimatur ranę q̄ leges. Nāq; harundine transfixa natura per os si surculus ī mēstruis defrigat̃ a marito adulterorum tedium fieri carnibus earum uel hamo additis prēcipue purpuras certum est allici. Iecur ranę geminum eē dicunt abiciq; formicis oportere eam partē quā appetant cōtra omnia uenena esse pro antidoto sunt quę in uepribus tātū uiuunt. Ob id rubetarum nomine ut diximus quas grēci phrynos uocāt grauissime cunctarum geminis ueluti cornibus plene ueneficiorꝫ. Mira de his certatim tradunt auctores. Illatis in populum silentium fieri. Osiculo quod sit in dextro latere in aquā feruentem deiecto refrigerari uas ne postea feruere nisi exempto id iueniri abiecta rana formicis carnibusq; erosis singula in oleum addi & eē ī sinistro latere quo deiecto feruere uideantur apocinon uocari. Canum impetus eo cohiberi Amorem cōcitari & iurgia addito in potionē uenerē adalligatū stimulare rursus a dextro latere refrigerari feruentia hoc & quartanas sanari adalligato in pellicula agnina recēti alias que febres amorem inhiberi ea. Item his ramis lien cōtra uenena quae fiant ex ipsis auxiliatur Iecur etiam efficatius.

ESt colubus ī aqua uiuens huius adipem & fel habentes qui crocodillos uenēt̃ mire adiuuari dicūtur nihil cōtra belua audēte efficatius etiānū si herba pota mogitō misceat.

CAncri fluuiatiles triti potiq; recētes ex aqua seu cinere asseruato contra uenena omnia prosunt priuatim cōtra scorpionum ictus cum lacte asinino uel si nō sit caprino uel quocūq; addi & uinum oportet̃. Necāt eos triti cum ocymo admoti: eadē uis cōtra uenenatorum omnium morsus priuatim scialē & angues & contra leporē marinum & ranam rubetam. Cinis eorꝫ seruatus prodest pauori ꝓdest periclitātibus ex canis rabiosi morsibus. Quidam adiiciunt gentianam & dant in uino aut si iā pauor occupauerit pastillos uino subactos deuorandos ita prēcipiunt. x. uero cancris cum ocimi manipulo adalligatis. Omnes qui ibi sunt scorpiones ad eum locum cuturos magi dicunt & cum ocimo ipsos cineremue eorum pcussis imponūt. Minus in omnibus his marini prosunt Trasillus auctor est nihil ęque asseruari serpentibus q̄ cancros percussos sues hoc pabulo sibi mederi cum sol sit in cancro torqueri serpētes ictibus scorpionum carnes fluuiatilium coclearū resistunt crudę uel coctę. Quidam ob id salsas asseruāt imponunt & ipsis plagis.

COracini pisces nilo quidem peculiares sunt: sed nos hęc omnibus terris demõstrabimus. Carnes eorũ aduersus scorpioẽs ualẽt ĩposite ĩter uenena sunt piscũ porci marini spinę in dorso cruciatu magno laesorum remedio est limus ex reliquo piscium eorum corpore. Canis rabidi morsu potum expauescẽtibus faciẽ perungunt adipe uituli marini efficacius si medulla hiene & oleum e lentisco & cera misceatur. Murenę morsus ipãrum capitis cinere sanãt.

AT pstinaca cõtra suum ictum remedio ẽ. Cinere suo ex aceto illito: uel alterius cibi causa extrahi deb& e dorso eius quicquid croco simile est caputq; totum & hanc autem & omnia testacea modice collui in cibis quia saporis gratia parit e lepore marino uneficium restringunt poti hyppocampi. Cõtra dorichinum echini maxime prosunt & his qui succum carpbati biberint pręcipue iure sumpto.

ET cancri marini decocti ius contra dorichinum efficax habetur peculiariter uero cõtra leporis marini uenena & ostrea aduersãt. Idem nec potest uideri satis dictũ esse de his cum palma mensarũ diuitum tribuatur illis. Gaudent dulcibus aqs & ubi plurimi influunt amnes. Ideo pellagia parua & rara sunt. Gignũtur tamen & in petrosis carentibusq; aquarum dulcium aduentu sicut circa grinum & marinã. Grandescunt sideris quidem ratione maxime ut in natura aquatilium diximus: sed priuati circa inicia estatis multo lacte pręgnantia atq; ibi sol penetret ĩ uada hęc uidet causa quare minora in alio loco reperiũtur opacitas cohib& incremẽtum & tristitia minus appetũt cibos uariant coloribus ruffa hispanię fusca in illyrico nigra & carne & testa Circeis pręcipua uero habẽtur in quacũq; gẽte spissa nec saliua sua lubrica crassitudie potius spectanda quam latitudine nec in luto capta neq; in harenosis sed solido uado spondilo breui atq; non carnoso nec fibris luciõsa: ac tota ĩ aluo. Addunt pitiores notam ãbiẽte purpureo crine fibras eoque argumẽto generosa interpręta tur callibię pharatra appellantes. Gaudent & peregrinatiõe trãsferriq; ĩ ignotas aq̃s. Sic brũdusiana in auerno compasta & suum retinere succum & alucrino adoptare creduntur.

HAec sunt dicta de corpore dicemus de nationibus ne fraudent gloria sua littora sed dicemus aliena lingua quęq; partissima huius cẽsura in nostro ęuo fuit. Sũt ergo mutiani uerba quę subiiciam Cizicena maiora lucrinis dulciora britannicis suauiora edullis acriora echisis pleniora lycensibus sicciora coriphatenis teneriora histricis cãdidiora Circensibus. Sed his dulciora neque teneriora ulla esse compertum est. In indico mari alexandri rerum auctores pedalia inueniri prodidere necnon inter nos nepotis cuiusdam nomen clatora tridacria appellauit tãtę amplitudinis intelligi cupiens ut ter mordenda essent. Dos eorum medica hac ĩ loco dicet. Stomachũ unice reficiunt fastidiis medentur addiditq; luxuriam frigus obrutis niue summa mõtiũ & maris ima miscens emolliunt aluum leniter eademq; decocta cum mulso tenesio qui fit exulceratione liberant uesicarum ulcera quoque repurgant. In conchis suis cocta uti clausa uenerint inire distillatioibus, psunt teste ostrearum cinis uuam sedat & tonsillas admixto melle. Eodem modo parotidas panos mammarumque duritias capitum ulcera ex aqua cutemque mulierum extendit Inspargitur et ambustis & dentifritio placet. Pruritibus quoque et eruptionibus pituitae ex aceto medetur Crudę si tundantur strumas sanant et perniones pedum. Purpurę quoq; contra uenena prosunt.

ET alga maris theriacem esse Nicander tradit plura ei genera uti diximus lõgo folio et latiore rubente alia uel crispo laudatissima quę in creta insula iuxta terrã in petris nascit tingendis etiam lanis ita colorem alligans ut elui postea non possit e uio iubet eã dari. Allopetias replet hyppocãpinus cinis uitro et adipe suillo mixtus

aut ſincerus ex aceto. Preparat autem ſepiarum cruſte farina medicamentis cutem et muris marini cinis cum oleo. Item echini cũ carnibus ſuis cremati cinis fel ſcorpionis marini. Ranarum quoq; trium ſi uiue in olla cõcremẽt cinis cum melle melius cum pice liquida. Capillum denigrant ſanguiſuge que in uino nigro diebus .xl. cõputruere. Alii in aceti ſextariis duobus ſanguiſugarum ſextarium in uaſe plumbeo iubẽt putreſcere totidem diebus. Mox illini in ſole Sornatius tantã uĩ hanc tradidit ut niſi oleum ore contineant qui tingunt dentes quoq; eorum denigrari dicat capitis ulceribus muricum uel purpurae teſte cinis cum melle utiliter illinitur. Cõchiliorũ uel ſi non urantur farina ex aqua doloribus Cauſtoreum cum peucedano & roſaceo omium piſcium fluuiatilium marinorumque adipes liquefacti oleo admixto melle oculorum claritati plurimum cõferũt. Item caſtoreũ cũ melle.

GAllionum fel cicatrices ſanat et carnes oculorum ſuperuacuas conſumit. Nulli hoc piſcium copioſius ut exiſtimauit menander quoque in comediis. Idem piſcis & uranoſcopos uocat ab oculo quẽ in capite habet & coracini fel excitat uiſũ & marini ſcorpionis ruffi cum oleo uetere aut melle attico incipientes ſuffuſiones diſcutit iungi ter oport& ĩtermiſſis diebus eadẽ ratio albugines oculoꝝ tollit. Mulorũ cibo aciem oculorum hebetari tradunt. Lepus marinus ipſe quidem uenenatus eſt ſed cinis eius in palpebris pilos inutiles euulſos cohib&. Ad hunc uſum utiliſſimi minimi. Item petunculi ſalſi triti cũ cedua ranis quas diphitas et calamitas uocãt. Sãguis earum cum lachryma uitis ſi euulſo pilo palpebris illiniatur.

OCulorum tumorem ruboremq; ſepie cortex cum lacte mulieris illitus ſedat & per ſe ſcabritias emendat. Inuertunt itaque genas & medicamentum auferunt poſt paulum roſaceoque inungũt & pane impoſito mitigant eodem cortice incicalopes curantur in farinam trito & ex aceto illito extrahit & ſquamas eius cinis cicatrices oculorum cum melle ſanat pterigia & cum ſale & cadmia ſingulis dracmis emendat & albugines oculorum iumentorum. Aiunt & officulo eius genas ſi teratur ſanari. Echini ex aceto epinictidas tollũt eundem comburi cum pedibus uiperinis ranisque & cinerem aſpergi potioni iubent magi claritatẽ uiſus pmittẽtes

ICthiocolla appellatur piſcis cui glutinoſum eſt Corium idem nomen glutino eius hoc epinictidas tollit. Quidam ex uentre nõ ex corio fieri dicunt. Icthiocolla ut glutinum taurinum laudatur pontica candicans & carens uenis ſquamisque & que celerrime liqueſcit. Madeſcere autem deb& cõciſa ĩ aqua aut aceto nocte ac die. Mox tõdi marinis lapidibus ut facilius liqueſcat utilem eam & capitis doloribus affirmãt & recanicis ranę dexter oculus dextro ſiniſter leuo ſuſpẽſus e collo natiui coloris pãno lippitudines ſanat. Quod ſi per coitum ranę eruant. Albuginẽ quoq; adalligati ſimiliter in putamine oui reliquae carnes impoſite ſugillationem rapiunt. Cãcri etiã oculos adallligatos collo mederi lippitudini dicunt.

ESt parua rana in harundinetis & herbis maxime uiuens muta ac ſine uoce uiridis ſi forte hauriatur uentres boui diſtendens huius corporis humorem deraſum penicillis claratatem oculis inunctis narrant aferre ipſas carnes doloribus oculorum ſupponunt. Ranas .xv. cõiectas in fictili nouo uincis cõfingunt quidam ſuccumque eaꝝ qui ita effluxerit admiſcent lachrymas quae ex alba uite emanant atq; ita palpebras emendat inutilibus pillis exemptis acu iſtillantes hunc ſuccũ ĩ ueſtigia euulſoꝝ Meges pſilotrum palpebrarum faciebat in aceto enecans putreſcẽtes & ad hoc utebatur permultis uarisq; per aquationes autũni naſcentibus. Idẽ preſtare ſãguiſugaꝝ cinis ex aceto illitus putatur comburi eas oport& ĩ nouo uaſe idẽ cineri iecur ſiccatũ

pondere.xiiii.cum oleo cedrino peruncti pilis.viii.menſibus auribus utiliſſimũ
um.Batre piſcis fel recẽs:ſed ĩ uetere uino.Idem bachi quem quidam uocãt mizen
idem callionum cum roſaceo infuſum uel caſtoreũ cum papaueris ſucco.

VOcant & in mari pediculos eosq; tritos iſtillari ex aceto auribus iubent & per ſe
conchilium infecta lana magnopere prodeſt.Quidam aceto & uitro madefaciũt.Sũt
qui praecipue contra omnia auris uitia laudent gari excellentis ſuccum cyato mellis
dimidio amplius aceti cyatum in calice nouo lenta prima decoquere ſubinde ſpuma
pennis deterſa & poſtq̃ deſierit ſpumare tepidũ infundere ſi tumeant aures corrãdri
ſucco prius mitigandas iidem prçcipiunt.Ranarum adeps iſtillatus ſtatim dolores
tollit.Cancrorum fluuiatilium ſuccus cum farina ordeacea aurium uulneribus effica
ciſſime prodeſt parotidas muricũ teſte cinere cum melle uel conchiliorum ex mulſo
curant.

DEntium dolores ſedantur oſſibus draconis marini ſcarificatis gingiuis cerebro
Caniculae in oleo decocto aſſeruatoq; & ut ex eo dentes ſemel anno colluãtur
paſtinacae quoque radio ſcarificare gingiuas & in dolore utiliſſimum conteritur
is & cum elleboro albo illitus dentes ſine uexatiõe extrahit.Salſamentorũ etiã fictili
uaſe combuſtorum cinis addita farina marmoris.Itẽ remedia eſt & cythia uetere luta
in nouo uaſe.Deinde trita proſunt doloribus çq; prodeſſe dicunt omiũ ſalſamẽtoꝝ
ſpinç combuſtç tritçq; & illitç.Decoquuntur & ranç ſingulç in aceti eminis ut dẽtes
ita colluantur contineaturq; in ore ſuccus & ſi faſtidiũ obſtaret ſuſpendebat pedibus
poſterioribus Ea ſaluſtius dionyſius ut ex ore uirus defluereat in acetum feruens.Idq;
e pluribus ranis fortioribus ſtomachis ex iure mandendas dabat .Maxillares ita ſa
nari dentes prçcipue putant Mobiles uero ſupradicto aceto ſtabiliri.Ad hçc quidam
ranarum corporum binaꝝ prçciſis pedibus in uini emina macerant & ita collui dẽtes
labantes iubent.Aliqui totas adalligant maxillis alii denas in ſextariis tribus aceti
decoxere ad tertias partes ut mobiles dentium ſtabilirent necnon.xxxvi.ranaꝝ corda
in olei ueteris ſextario ſub çrea teſta decoxere ut infunderẽt per aurẽ dolẽtis maxillae
Alii iecur ranae decoctum & tritum cũ melle ipoſuere dentibus omnia ſupraſcripta
ex marina rana ſi carioſi & fçtidi ſint.Centum arefieri in furno p noctem prçcipiunt
Poſtea tãtundem ſalis addi atque fricari.

EChydris a grçcis uocatur coluber in aquis uiuẽs huius.iiii.dentibus ſuperiori
bus in dolore ſuperiorum gingiuas ſcarificant inferioꝝ inferioribus.Aliqui camino
tãtum earum cõtenti ſunt.Vtũtur & cancroꝝ cinere.Nam muricum cinis dẽtifritiũ
eſt lichenas & lepras tollit.Adeps uituli marini murenaꝝ cinis cum mellis obolis
ternis.Iecur paſtinace in oleo decoctũ hippocampi aut delphini cinis ex aqua illitus
exulcerationem ſequi deb& curatio quç perducit ad cicatricem.Quidam delphini ie
cur in fictili torrent donec pinguitudo ſimilitudine olei fluat Hac perungunt mu
ricum uel conchiliorum teſte cinis maculas in facie mulierũ purgat cũ melle illitus
cutemq; erugat extendat ſeptenis diebus illitus ita ut octauo cãdido ouorum foueãt
Muricũ generis ſũt quç uocãt greci collutia alii coriphia turbinata çque ſed minora
multo efficaciora etiam oris alitum cuſtodientia.Ictbiocolla erugat cutem extendit
que in aqua decocta horis.iiii.dein colluta & ſubacta ad liquorem uſque mellis & ita
prçparata in uaſe nouo conditur & in uſu.iiii.dracmis eius binis ſulphuris & anchuſç
totidem.viii ſpumç argenteç adduntur aſperſaque aq̃ terũtur una:ſic illita facies poſt.
iiii.horas abluitur.

edentur et lẽtigini çeterisq; uitiis ex oſſibus ſçpiarũ Cinis idẽ carnes excreſcẽtes
tollit et hũida ulcera tollit rana cocta ĩ eminis.v.aque marinç.Excoqui autem debet
donec lentitudo mellis.Fit et i mari halcyoneũ appellatum e nidis ut aliq exiſtimãt

halcyonum & certum & aliis sordibus crassescẽtibus. Alii e limo uel quadam maris lanugine. Quattuor eius genera cinerem spissum odoris asperi. Alterum molle lenius odore fere algę. Tertium candidioris uermiculi. Quarum pumicosius spongię ue putri simile pene purpureum quod optimum hoc & milesium uocatur quod candidius autem hoc minus probabile est. Vis eorum ut exulcerent purgent usus tostis & sine oleo mire lepras lichenas lentiginis tollunt cum lupino & sulphuris duobus obolis halcyone utuntur & ad oculorum cicatrices. Andreas ad lepras cancri cinere cum oleo usus ẽ. Attalus thymi recẽtis adipe ad oris ulcera Menarum muria & capitis cinis cũ melle sanat strũas pyngri piscis eius q rana ĩ mari appellat' officulo de cauda ita ut non uulner& prodest. Id faciendũ quotidie donec percurẽtur. Eadẽ uis & pastinacę radio & lepori marino imposito ita ut celeriter remoueatur. Echini testis contusis & ex aceto illitis. Item scolopendrę marinę e melle. Cancri fluuiatiles contriti uel combusti ex melle mirifice pſunt &sępię ossa cum axungia uetere cõtusa & illita sic ad parotidas utuntur & scauri piscis marini iocineribus quin & testis calidis & salsamenta tusis cum axungia uetere. Muricum que cinere ex oleo ad parotidas strumas q; rigor ceruicis mollitur piscium marinorum qui pediculi uocantur. Dracma pota. Castoreo poto cum pipere ex mulso mixto. Ranis decoctis ex oleo & sale ut sorbeatur succus. Sic opisthotbon medentur & tetano. Spasticis uero pipere adiecto anginas menarum salsarum e capitibus cinis ex melle illitus abol& Ranaę decoctarum arc& succus hic & contra Tonsillas prodest. Cancri fluuiatiles triti singuli in eminam aquae anginis medentur gargarizati aut e uino aut calida aqua potiue medentur garum coclearibus subditum uocem siluri recentes salsi ue in cibo sumpti adiuuant uomitiones muli inueterati tritiq; in potione concitant. Suspiriosis castoreo cum ammoniaci exigua potione ex aceto mulso ieiunis utilissima pota eadem potio spasmos stomachi sedat cum aceto mulso calido. Tussim sanare dicũt' piscũ modo e iure decoctę in patinis ranę suspensae autẽ pedibus cũ distillauerit in patinas saliua earum exenterari iubentur abiectis interaneis condiri est rana parua arborem scandens & ex ea uociferans in huius os si quis expuat ipsamque dimittat tussi liberari dicuntur precipiunt & cocleę crudę Carnem tritam bibere ex aqua calida in tussi sic cruenta. Iocineris doloribus scorpio marinus in uino necatus ut inde bibatur. Conchę longę carnes ex mulso potę cum aqua pari modo aut si febres sint ex aqua mulsa lateris dolores lęniunt hippocampi tosti sumpti theręq; similis ostreę in cibo sumpta. Ischiaticorum muria siluri clystere infusa. Dantur autẽ conchę terris obolis dilute in uino dies. xv. aluum emollit. Silurus e iure & torpedo ĩ cibo & olus marinum simile satiuo stomacho Inimicum aluum facillime purgat: sed propter acrimoniam cum pingui carne coquitur et omnium piscium ius idem & urinas ciet e uino maxie. Ius optimum e scorpionibus & uilide & saxatilibus nec uirus recipiẽtibus coqui debent cum aneto Apio coriandro porro additis oleo & sale purgat & cibia uetera priuatimq; cruditates pituitas bilemq; trahunt purgãt & imaces quorũ natura tota in hoc loco dicetur. Acceruatur muricũ modo uiuunt in algosis. Gratissimi autumno & nisi multa dulcis aqua miscetur mari. Ob id in aegypto laudatissimi procedente hyeme amaritudinem trahunt coloremq; rubrum. Horum ius traditur aluum & uessicam exinanire interanea destrigere omnia adaperire. Renes purgare Sanguinem adipemq; minuere. Itaq; utilissimi sunt hydropicis mulierum purgationibus morbo regio articulario inflamationibus. Itẽ fellis pituitęq; pulmonis iocineri splenis uitiis renatismis. Fauces tãtum uexant uocẽq; obtũdunt. Vlcera quę serpant aut sint purgãda sanant. Itẽ carcinomata cremati ut murices & morsus Canũ hominumq; cum melle lepras lentigines cinis eorum potus emendat caligines gingiuarũ & dentium uitia eruptiones pituite & contra doriehinum aut opachar tum antidoti uicem obtinent. Degenerant in duas species in mitilos qui salem utriusq; recipiunt

que rotũditate differunt minores aliquanto atq; hirtę tenuioribus testis carne dulcio/
ores mituli quoq; ut murices cinere caustica ui habẽt et ad lepras lentigines maculas
lauant quoq; plumbi modo ad genas crassitudines & oculos albugines caliginesq;
Atq; in aliis partibus sordida ulcera capitisq; pustulas. Carnes uero eos ad cais mor/
sus imponunt. At pelorides emolliunt aluum. Item castorea ex aqua mulsa dracmis
binis: & qui uehementius uolunt uti addunt cucumis satiui radices siccas dracmam
& afronitri duas. Thetae torminibus & inflationibus occurrunt. Inueniunt haec in
foliis marinis suggentia fungorũ generis uerius q̃ piscũ eadẽ & tenesinũ dissoluũt
renumq; uitia. Nascit & in mari abscynthiũ quod aliq scripbum uocat circa tapsiri
maxime egypti exilius terrestri aluum soluit & noxiis aialibus itestia liberat. Soluũt
& sepię in cibo. Datur cum oleo & sale & farina coctum. Menę salsę cum felle taurio
illitę umblico aluum soluunt. Ius piscium in patina coctorum cum lactucis tenesinũ
discutit. Canci fluuiatiles triti ex aqua poti aluum sistunt & urinam cient in uino.
Aluum ademptis brachiis calculos pellunt tribus obolis cum myrrha triti singulis
eorum dracmis ileos & inflationes castoreo cum dauci semine & petroselini quatum
ternis digitis sumatur ex mulsi calidi cyatis. iiii. Tormina uero cũ aneto ex uino mixto
echini in cibo sumpti sistunt aluum. Dissintericis medent ranę cum salla decoctae
ita ut pastilli fiat: uel cor earum cum melle tritum ut tradit Niceratus morbo regio
salsamentum cum pipere ita ut reliqua carne abstineat. Lieni medetur solea piscis i/
positus. Item torpedo. Itẽ scombrus uiuus deide remittit in mari. Scorpio marinus
necatus in uino uessice uitia & calculos sanat. Lapis q inuenit in scorpionis marini
cauda pondere oboli potus echidridis iecur. Blediorum cinis cum ruta. Inueniunt et
in branchia piscis capite ceu lapilli hi poti ex aq̃ calculosis pręclare medentur. Aiunt
que & urticam marinam in uino potã pdesse. Itẽ pulmonem marinum decoctum i
aqua. Oua sepię urinam mouẽt renumque pituitas extrahunt rupta cõuulsa. Canci
fluuiatiles triti in asinino maxime lacte sanant. Echini uero cum spinis suis contusi
& e uino poti calculos modis singulis emina bibitur donec psit & alias in cibis hoc
proficiunt. Purgatur uessica & pectinum cibo ex his mares alii donascas uocat. Alii
feminas onichas urinã mares mouent dulciores feminę sunt & unicolores. Saepiae
oua urinã mouẽt et renes purgãt enterocęlicis & lepus marinus illinitur cum melle
Iecur aquaticę colubrę. Item hydri tritũ potumque calculosis pdest Ischyaticos liberãt
salsamenta siluro ifusa clysteri euacuata prius aluo sedis attritus cinis e capite mugilũ
mulorumque cõburunt autẽ i fictili uase illini cum melle debẽt. Itẽ capitis menas
cinis ad ragadas & ad cõdilomata utilis sicut pelamidũ salsas capitũ cinis uel cibios
cum melle torpedo apposita pcidẽtis iterranei morbũ cohere&. Cancrorũ fluuiatiliũ
cinis ex oleo & cera rimas in eadem parte emendat. Idẽ & marini canci polline paõs
salsamenta coracina sanant discutiunt iterranea et squamę cõbustae. Scorpio in uino
decoctus ita ut foueantur ex illo. At echinorum testę contusę & ex aqua illitę icipiẽ/
tibus panis resistunt. Muricũ uel purpuras cinis utroque modo siue discutere opus
sit incipiẽtes siue concoctos emittere. Quidam ita componunt medicamentum cerę
& turis dracmas. xx. spumę argenti. xl cineris muricum. x. olei ueteris eminam psũt
per se salsamenta decocta. Canci fluuiatiles triti uerendorum pustulas Cinis e capite
menarum. Item carnes decoctę & impositę similiter parce salse capite cinis melle ad/
dito pelamidum capitis cinis aut squatinę cutis combusta. Hęc est q̃ diximus lignũ
poliri. Quoniã e mari fabriles usus exeũt psunt & izinaridesillitae. itẽ muricum uel
purpuras testę cinis cum melle efficacius cremata cum carnibus suis Carbunculos
uerendorum priuatim salsamenta cocta cum melle restrigunt. Testem si descenderit
cocleas spuma illini uolũt Vrinae incontinentiam hippocampi tosti & in cibo sũpti
saepius emendant. Ophydion piscículus congio similis cum lilii radice piscículiq;
minuti ex uentre eius qui deuorauerit exẽpti cremati ita ut cinis eos bibat ex aqua.

Iubent & cocleas aphrycanas cum sua carne comburi. Cineremq; ex uino siguino dari Podagris articularibusq; morbis utile est oleum in quo decocta sint & ranarũ intestia & rubetę cinis cum adipe uetere. Quidam & hordei cinerẽ adiciũt trium rerum ęquo pondere iubẽt ut lepore marino recenti podagrã fricari fibrinis quoq; pellibus calcari maxime pontici fibri. Itẽ uituli marini: cuius adeps prodest iisdem: necnõ & briõ de quo diximus lactucę simile rugosioribus foliis sine caule. Natura est stiptica ipo/ situm lenit impetus podagrę. Item alga de qua supradictũ est obseruat' in ea ne arida imponatur. Perniones emendat pulmo marinus canceri marini cinis ex oleo. Itẽ flu/ uiatilis tritusq; cinere & ex oleo subacti & siluri adeps in articulis morbor̃ Impetus sedant ranę subinde recentes impositę. Quidam dissectas iubẽt imponi corpus aug& ius uitulorum & concharum comitiales ut diximus coagulum uituli marini bibunt cum lacte equino asinę ue: aut cum punici succo. Quidã ex aceto mulso nec nõ aliqui per se pillulas deuorãt. Castoreum ĩ aceto mulsi cyatis tribus ieiunis datur. bi uero q sępius corripiunt clysteri infusum mirifice prodest. Castorei dracmę duę esse debebũt mellis & olei sextarius & aqua tantũdem. Ad praesens uero correptis olfatu subuenit Cum aceto datur & mustelę marinę iecur. Itẽ muris uel testudinum sanguis.

FEbrium circuitus tollit iecur delphini gustatum ante accessiones hippocampi necat' in rosaceo ut perungãt' egri in frigidis febribus & ipi adalligãt' egris. Item ex asello pisce lapilli qui luna plena inueniuntur in capite adalligantur in linteolo pagri fluuiatilis longissimus dẽs capillo adalligat' ita ut. v. diebus eũ q alligauerit nõ cernat eger ranę in triuio decoctę oleo abiectis carnibus peruncto liberant quartanis. Sũt qui strangulatas ĩ oleo ipsas clã adalligent oleoq; eo perungãt. Cor earum adalligatũ frigora febrium minuit & oleum in quo intestina decocta sint maxime autẽ quarta/ nis liberant ablatis unguibus ranę atque adalligatę & rubete iecur eius uel cor adalli/ get' in panno leucephio cancri fluuiatiles triti in oleo & aqua peruncti ante accessi/ ones in febribus addunt. Aliqui & piper addunt. Alii decoctos ad quartanas ĩ uino In balneo egris sic bibere suadere ĩ quartanis. Aliq uero sinistrum oculum deuorari. Magi oculis earum ante solis ortum adalligatis egro ut cęcis dimittant ĩ aq̃ tertianas abigi ꝓmittunt. Eosdem oculos cum carnibus luscinie in pelle ceruina adalligatos praestare uigiliam somno fugato tradunt letargum uergentibus coagulo balenę aut uituli marini ad olfatum utuntur. Alii sanguinem testudinum letargicis illiniunt. Tertianis mederi dicitur & spondilus parce adalligatus. Quartanis cocleae fluuiatiles in cibo recentes. Quidam ob id asseruant sale ut dent tritas in potu. Strumbi ĩ aceto putrefacti letargicos excitant odore ꝓsunt & cardiacis cachetis quorum corpus matie conficitur & ea utilia sunt cum ruta ac melle hydropicis medetur. Adipis delphini cyatus liquatus & cum uino potus grauitati soporis occurrit' tactis naribus ũguẽto aut odoribus uel quoquo modo obturatis. Strumbi quoq; carnes tritę & in mulsi tribus eminis pari modo aquę aut si febres sit ex aqua mulsa data ꝓficiũt. Itẽ succus cancror̃ fluuiatilium cũ melle. Rana quoq; aq̃tica in uino uetere & furre decocta ac pro cibo sumpta ita ut bibat' ex eodem uase: uel testudo decisis pedibus capite cauda & intestinis exemptis reliq̃ carne ita cõdita ut citra fastidium sumi possit. Canceri flu/ uiatiles ex iure sumpti & ptysicis prodesse dicunt' adusta sanantur canceri marini uel fluuiatilis cinere ea quę ferunti aq̃ combusta sint. Hęc curatio etiam pilos restituit. Cum cancror̃ fluuiatilium cinere putant utendum cum cera & adipe ursino prodest & fibrinarum pellium cinis. Ignem sacrum restrĩgunt ranarum uiuentium uentres impositis pedibus posterioribus pronas adalligari iubent ut crebriore anhelitu ꝓsint Vtuntur & siluror̃ salsamento capitum cinere ex aceto pruritum scabiemque non hominum modo: sed & quadrupedum efficacissime sedat. Itẽ iecur pastinacę decoctũ in oleo. Neruos uel pręcisos purpuraꝝ callum quo se operiũt tusũ glutinat letargicos

tetanicos coagulũ uituli adiuuat in uino potũ oboli põdere. Itẽ icthiocolla tremulos iuuat castoreum si ex oleo perungantur. Mulos in cibo inutiles neruis inuenio fieri sãguinẽ i piscũ cibo putãt fieri sistit i polypo tõso illito q; decoq & hęc tradunt muriã ipsã ex sese eittere & ideo nõ debere addi i coquẽdo. Secari barũdie ferroq; eminẽte iniũq; trahere natura definẽte ad sãguinẽ sistẽdũ & ranaꝝ illiniũt cinerẽ uel sanguine inarefactum. Quidam ex ea rana: quã gręci calamitem uocant: quoniam inter barũdines frutites uiuat minima omiũ & uiridissima cinerẽ fieri iubent. Aliq & nascẽtiũ ranarum in aqua quibus adhuc cauda est in calice nouo combustarum cinerem si p nares fluãt ificiẽdũ. Diuersus hirudinum quas sanguisugas uocant ad extrahendũ sanguinem usus est. Quippe eadem ratio earum quę cucurbitarum medicinalium ad corpora leuanda sanguine spiramenta laxanda iudicantur: sed uitium quod adisse semel desiderium faciunt circa eadem tempora ãni semper eiusdem medicinę multi podagris quoque admittendas censuere. Decidunt satiatę & pondere ipso sanguinis detractę aut sale asperse. Aliquando tamen relinquunt affixa capita quę causã uulnera insanabilia facit & multos interimit sicut messalinum e consularibus patritiis cũ ad genu admisisset. Inueniunt uirus remedio uerso maxime ruffę ita formidantur ergo suggere ora forficibus precidũt: ac uelut sifonibus defluit sanguis paulatimq; capita morientium se contrahunt nec relinquuntur. Naturę earum aduersant cimicibus & suffitu necat eos. Fibrinarum pellium cum pice liquida cinis combustarum narium pro fluuia sistit succo porri mollitus extrahit tela corpori inhęrentia sępiaꝝ testa ex aqua salsamentorum carnes cancri fluuiatiles triti. Siluri fluuiatiles qui & alibi q̃ in nilo nascuntur carnes impositę recẽtes siue salsi eiusdem cinis extrahit adeps & cinis spinę & uicem spondii prębꝰ ulcera quę serpunt & quę ex his crescunt. Capitis menarũ cinis uel siluri coercẽ. Carcinomata parcarum capita salsarũ efficacius si cineri eaꝝ misceat sal & cunila capitata oleoq; subigãt. Cancri marini cinis usti cum plũbo carcinomata compescit. Ad hoc & fluuiatilis sufficit cũ melle lineaq; lanugine. Aliq malunt alumen melq; miscere cineri phagadenę siluro inueterato & cum sandaraca trito cacobetę & nomę & putrescẽtia cibio uetere sanãtur. Vermes innati ranaꝝ felle tollunt fistulę aperiunt siccãturq; salsamẽtis cum linteolo immissis sumptaq; altera die callũ omne auferũt & putrescẽtia ulceaꝝ quęq; serpunt emplastri modo subacta & illita & alpex purgat ulcera in linteolis cõcerptis. Item echinoꝝ teste cinis carbũculos coracinorum salsamenta illita discutiunt. Itẽ mulorum salsamẽti cinis. Quidã capite tãtum utũtur cum melle uel coracinorum carne. Muricum cinis cum oleo tumores tollit. Cicatrices fel scorpionis marini uerrucas tollit glani recur illitum capitis meaꝝ cinis cũ allio tritus ad thynna crudis utuntur. Fel scorpionis marini ruffi Zinarides tritę illitae allex deferuefacta. Vnguium scabritias cinis e capite menarum extenuat. Mulieribus lactis copiam facit. Glaucis eius e iure sumptus & Zinarades cũ ptysana sumptę uel cum fęniculo decoctę. Mammas ipsas muricum uel purpuę testarũ cinis cum melle efficaciter sanat. Cancri fluuiatiles illiti uel marini pilos in mamma muricũ carnes tollũt. Squatinę illitę crescere mãmas nõ patiũt. Delphini adipe liuamẽta accẽsa excitãt uuluę strãgulatu oppręssas. Itẽ scombri in aceto putrefacti pareaꝝ uel menaꝝ capitis cinis sale admixto & cunicula oleoq; uuluę medet. Suffitioẽ quoque secundas extrahit. Item uituli marini adeps istillat iguinaribus iter mortuarum uuluę uitia coagulo eiusdem in uellere ipposito. Pulmo marinus adalligatus egregie profluuia purgat. Echini uiuentes tusi & in uino dulci poti. Sistunt & cancri fluuiatiles triti in uino potique. Item suffitu siluri praecipue aphryci faciliores partus fieri dicuntur. Cancri ex aqua poti profluuia sistere ex isopo purgare & si partus strangulet similiter poti auxiliãtur. Eosdẽ recentes uel aridos bibunt ad partus continẽdos hyppocrates ad purgationes mortuosq; partus utit illis cum quinis lappati radice rutęq; & fuligine tritis & i mulso datis potu. Item in iure cocti cum lappato et

apto mẽstruas purgationes expediũt lactisq; ubertatẽ faciũt. Idẽ i febri quę sit cum capitis doloribus & oculoꝝ palpitatione mulieribus i uino austero dati, pdesse dicũt. Castoreum ex mulso potum purgationibus, pdest cõtraq; uuluã. Olfatum cum aceto & pice aut subditũ pastillis ad secundas etiam uti eodẽ, pdest cum panace i. iiii. cyatis uini & a frigore laborantibus ternis obolis. Sed si castoreum fibrum ue supergrediat grauida abortum facere dicit & periclitari partus si superferatur. Mirum & quod de torpedine inuenio: si capiatur cum luna in libra fuerit triduoq; asseruet sub diuo faciles partus facere. Postea quotiens iferatur adiuuari & pastinacę radius adalligatus umbilico existimat si uiuẽti ablatus sit ipsaq; in mari dimissa. Inuenio apud quosdã ostreaceum uocari: quod aliq onochen uocat. Hoc suffitu uuluę poenis mire resistere odorem eẽ castorei meliusq; cum eo ustum proficere. Vetera quoq; ulcera & cacohetę eiusdem cinere sanari. Nam carbunculos & carcinomata i mulieris partu presentissimo remedio sanari tradũt cãcro fęmina cum salis flore cõtuso post plenam lunã & ex aqua illitum psylotrum est thymi & sanguis fel iecur: siue recentia siue seruata Iecur etiã tritum mixtoq; cedro plumbea pyxide asseruatũ ita pueros necauit Mago Salpe obstetrix. Eadẽ uis est pulmonis marini leporis sanguine & felle uel si in oleo lepus hic necetur. Cãcri scolopẽdrię marini cinis cũ oleo. Vrtica marina trita ex aceto scyllitico torpedinis cerebrum cum alumine illitum. xvi. luna tanę paruę quã i oculoꝝ curatione descripsimus sanies efficacissime psylotrum est si recens illiniat & ipsa arefacta & tusa mox decocta tribus eminis ad tertias uel i oleo decocta ęreis uasis eadẽ mensura. Alii ex. xv. ranis cõficiũt psylotrũ sicut i oculis diximus: sanguisugę quoq; tostę i uase fictili ex aceto illitę eũdẽ contra pilos habẽt effectũ hic suffitus urẽtiũ eas necat cimices innecta castoreo quoque melle pro psylotro usi pluribus diebus reperiunt. In omnia autem psylotro uellendi prius sunt pili. Infantium gigiuis dẽtitionibusque plurimũ cõfert delphini cum melle dẽtiũ cinis & si ipõ dente gigiuae tãgantur adalligatus idem pauores repẽtinos tollit. Idem effectus & caniculae dẽtis ulcera ueto quoniam auribus aut ulla pte corporis fiant. Cancroꝝ fluuiatiliũ succus cum farina hordeacea sanat & ad reliquos morbos i oleo triti perũctis, psunt. Pthyriasim infantium spẽgia frigida cerebro humefacto rana iuersa adalligata efficacissime sanat quam aridam inueniri affirmant. Mulus i uino necatus uel piscis rubellio uel anguillę duę. Item uua marina in uino putrefacta his qui inde biberint tedium uini afferat. Venerem inbib& & cinis hyppotami frõtis e sinistra parte pelle anguina alligata. Fel torpedinis uiuę genitalibus illitum. Cõcitant coclearum fluuiatiliũ carnes sale asseruatę & in potu ex uino datę. Erichini in cibo sumpti iecur ranę thophecis & calamitis in pellicula gruis alligatum uel dẽs crocodilli maxillaris annexus brachio uel hyppocampus uel nerui rubetę dextro lacerto adalligati amorem finit. In pecoris recenti corio rubeta illigata. Equoꝝ scabiem ranę decoctę in aqua extenuant donec illiniri possit. Aiunt itaq; curatos non repeti postea: salpę negant caneslatrare quibus in offa rana uiua data sit. Inter aquatilia dici deb& calomochnus latinę adacea appellata. Nascit circa harundines tenues e spuma aquę dulcis ac marinę ubi se miscent uí babẽt causticam. Ideo pustulis & contra pfrictionum uitia: tollit & mulieꝝ lẽtigies in facie & calami simul dici debent. Phragmatis radix recens tusa luxatis medetur et spinę doloribus ex aceto illita. Cypri uero q & donax uocat cortex allopetias medet ustus & ulceribus ueteratis folia extrahẽdis quę infixa sunt corpori & igni sacro pãniculę flos si aures intrauerit exsurdat: sępię atramẽto tanta uis ẽ ut in lucerna addito ęthiopas uideri ablato priore lumine anaxilaus tradat. Rubeta decocta aq̃ potu data suũ morbis medet uel cuiuscũq; ranę. Cinis pulmõe marino si cõfricet lignũ ardere uidetur adeo facula ita ut praeluceat.

PEractis aquatilium dotibus nõ alenum uidet indicare per tot maria tam uasta

& tot milibus passuum terrę ifusa extraq; circundata mensura pene ipsius mũdi quę intelligunt̃ animalia.cxliiii.omnium generum esse eaq; nominati complecti:quod in terrestribus uolucribusq; fieri nõ quit.Neq; eni ois indię ęthiopiaeq; aut scythiae desertorumq; nouimus feras aut uolucres cum hominum ipsorum multo plures sint differentię quas inuenire potuimus .Accedat & his taprobane insulęq; alię oceãi fabulosę narratę,pfecto conueniet non posse omnia genera in contẽplationẽ uniuersã uocari at hercule in tanto mari oceano quaeq; nascunt̃ certa sunt notioraque quod miremur.Quę,pfũdo natura mersit ut a beluis ordiamur arbores physitbres balenę pistrices tritones nereydes elephanti homines qui marini uocantur rote orce arietes musculi & alii piscium forma arietes delphini celebresq; homero uituli luxurię uero testudines & medices fibri quoꝝ genera lustrasse nunq̃ mari accepimus.Mergi tãtũ iam marina dicentes.Iam caniculę drimones cornutę gladii ferrę cõmunesque terrę mari anni hippotami crocodilli & amne tãtum commari thumide siluri coracini pce peculiaris autem maris & accipienser & aurata asellus acarnea phycalophia anguilla araneus bocatia bratus bratatus belone quos aculeatos uocamus balanos.Coruus cicharus .Rũboꝝ genera pessimus chaltis globio chulbris asellorũ generis mores sed colla siue parianus siue saxtanus a patria bętica lacertorum minima ab his money esse abium ita uocatur cõcisa pelanus que post.xl.dies a ponto in meotim reuertit̃ Cõdila & hęc pelamis pisilacum in pontum e meotide exit hoc nomen hab& cantarus galionimus siue uranus copus cinedis olipirium lutei coinde:quam nos urticam uocamus.Cãcrorũ genera hoeme stuacecheme leuescheme potoridum generis uarietate distãtes & rotunditate cheme gliciaridis quę sunt maiores q̃ pellorides Dilechia siue corophia.Concharum genera inter quae ex margaritis fere cocleae:quorum generis penthadactylice.Item clicembalis melicembalis ęthinophon dicunt̃ quibus cantãt Extra hęc sunt rotundi in oleario usu cocleę cacumis cinops caminarus cinos dexti a draco quidam aliud uolunt esse dracunculum.Est autem garriculę similis aculeos in brachiis hab& & caudam spectantis.Sic & scorpio lędit dum manu tollit̃ & richinis echenar echinus elephanti locustarum generis nigri pedibus quaternis bisulcis.Preterea brachia duo binis articulis singulisq; forficulis denticulatis fabri siue Zaes geneiscus glanis Conger girres Galeos giros hippus hippuros birundo halipleumon hippocampus hepercotinos.Sunt lacertorum genera loligo uolitãs locustę lucernae lepris lanurus lepus leones:quorum brachia caneris similia .Reliqua pars locustae mulus merula inter saxatilia laudata.Mugilus melamirus menametis murena mi similulus muscus murix Oculata opidion ostę octia ortinon hoc ẽ pelamidũ generis maximus neq; ipse redit in meotí similis tritoni uetustate melior orbis orcagoriscus phager phitis.Saxatiliumq; pelamis.Earum generis maxima appoplectum uocatur dirius tritophorcus piciarius passer pastinaca .Polyporum genera pectines maximi & nigerrimi estate.Laudatissimi autem mitileus phindarida salonis altimatia ĩ insula Alexandrię in ęgypto petũculi purpurę pegrides spinaquinoceres Rhine quę scaꝝ uocamus.Rumbus Ischaris principalis hodie solea carger scylasarcla ita uocat̃ pelais lõga ex oceano ueniẽs Sõbens salpa sorus scorpena scorpios coictes cianeas ciadeus scolopendra mirus cępta strumbus solem siue autos siue donax siue onix siue dactylus spondalis Maridis stella spongię turdus iter saxatiles nobilis thymus tranis quẽ alii xiphiam uocant tassa torpedo techea tritonium pęllamidum generis magni ex quo serena tibia fiunt uenerieunaxiphian his abiicimus ab ouidio posita nomia quę apud neminem alium reperiuntur sed fortassis in ponto nascuntur ubi id uolumen supremis suis temporibus incohauit bouem per giꝝ in scopulis uiuentem orphim nubentemq; acrium pulum pictas Mormiras aureiq; coloris chryson .Preterea paꝝ tergum & placentem cauda lapꝝ eporas latgeneros preter hęc insignia piscũ tradit Canem ex se ipsa concipere glaucum nũq̃ estate apparere pampion q semp comitet̃

naugiorꝫ cursus. Eronium qui nidific& in aquis helopem quoque dicit esse nostris incognitum undis ex quo appar& falli eos qui eundem accipienserem existimauerũt Helopi palmam saporis inter pisces multi dedere. Sunt prętera a nullo auctore nominati sudis latine appellatus a grecis spurem rostro similis nominis magnitudine inter amplissimos rarus: sed non degener. Appellantur & pernę concharum generis circa pontias insulas fraequentissime stant uelut suillo crure longo in barena defixa biantesq; q̃ lippitudo, est pedali non minus spatio cibum uenantur dentes circuitu marginum habent pectinatim spissatos intus spondilus grandis caro est & hyenam piscem uidi in ęnaria insula captum exeunt prętер hęc purgamenta aliqua relatu indigna & algis potius annumeranda quam animalibus.

METALLA NVNC IPSAE QVE OPES ET rerũ prętia dicent tellurem intus exquirente cura multiplici modo quippe alibi diuitiis foditur querente uita aurum argentum aes electrum alibi delitiis geminas & parietũ digitorumque pigmenta alibi temeritati ferꝫ auro etiam gratius inter bella cędesq; psequimur omnes eius fibras Videmusq; sup excauatam mirãtes debiscere. Aliquãdo autem intermiscere illam. Ceu uero nõ hoc & ĩdignatiõe sacrę parentis exprimi possit. Imus in uiscera eius & in sedes manium opes quęrimus tãq̃ paꝫ benigna fertiliq; qua cęcatur & inter haec minimum remediorum gratia scrutamur. Quid enim cuiq; fodiendi causa medicina est q̃q̃ & haec summa sui parte tribuit ut frugi sit in archa falcisq; in omnibus quęcunq; prosunt. Illa nos premunt illa nos ad inferos agunt: quę occultauit atq; demersit illa quę non nascuntur ut repente mens ad inane euolans reput&. Quis deinde futurus sit finis seculis omnibus exhauriendi eam quousq; penetratura auaritia q̃ innocẽs q̃ beata imo uero & delicata est& uita si nihil aliunde quam supra terras concupiscer& breuiterq; nisi quod secum est eruitur auꝫ & chrysocolla iuxta ut prętiosior uideatur nomen ex auro custodiens. Paꝫ enim erat naturę unam inuenisse uitę pestem nisi ĩ prętio esse auri etiam sanies. Quęrebat argẽtum auaritia boni consuluit interim inuenisse minimum rubentisq; terrę excogitauit usum. O pdigą ingenia quot modis auximus praetia reꝫ. Accessit ars picturę & auꝫ argentumq; cęlãdo carius fecimus. Didicit homo naturã puocare auxere & artem uitioꝫ irritamenta. In poculis libidines celebraueꝫt ac per obscenitates bibere. Abiecta sunt inde hęc & sordere cęperunt & auri argentiq; nimium fuit Murrhina & christallina ex eadem tellure effodimus quibus prętiũ facer& ipã fragilitas hoc argumentum opum: hęc uera luxurię gloria existiata est habere quod posset statim perire totum nec hoc fuit satis turba gemmaꝫ potamus. Ex Zinaragdis texiũs calices ac temulentię causa tenere indiam iuuat.

IVuat & auꝫ accessione Vtinamq; poss& e uita in totum abdicari Auri sacra fames ut celeberrimi auctores dixere procisum conuitiis ab optimis quibusq; & ad penitiem uitę reptum. Quantum fęliciore ęuo cum res ipsae permutabantur inter sese sicut & in troianis temporibus factitatum homero credi conuenit. Ita enim ut opior comertia victus gratia inuenta alios corius boũ. Alios ferro captiuisq; rebus ẽptitasse tradit q̃q̃ & ipse miratus auꝫ extimationes reꝫ ita fecit ut centum boum arma aurea permutasse glaucum dicer&. Diomedis armis. viii boum ex q̃ cõsuetudine multa

legum antiquaꝝ pecore cõstat etiam romę pessimum scelus uitę fecit qui id primus induit digitis nec hoc quis fecerit tradit̃. Nam de pmetheo omnia fabulosa arbitror q̃q̃ illi quoque ferreum annulum dederit antiquitas uinculumque id non gestamen intelligi uoluerit. Midę quidem annulum quo circumacto habentem nemo cerner& quis non etiam fabulosiorẽ fateat̃. Manus & prsus sinistrae maximã auctoritatẽ conciliauere auro non quidem Romae ne quorũ in more ferrẽt erat bellicę uirtutis insigne. De regibus Romanis non facile dixerim. Nullũ hab& romuli in capitolio statua nec prẽter numae seruiq; Tullii aliq nec. L. quidem bruti. Hoc in tarquinius maxime miror quorum egregia fuit origo. Vnde hic annulorum usus uenit q̃quã etiam nunc lacedemonae ferreo utunt̃. Sed a prisco tarquinio omnium primo filiũ cum prẽtextę annis occidiss& hostem bulla aurea donatum cõstat. Vnde mos bullę duraui ut eorum qui equo meruissent filii insigne id haberent cęteri lorum & ideo miror Tarquinii eius statuam sine annulo esse q̃q̃ & de nomine ipso ambigi uideo. Gręci a digitis appellauere apud nos prisci ũguinũ uocabãt. Postea & gręci & nostri Symbolum longo certo tempore nec senatum quidem Romanum habuisse aureos manifestum est. Siquidem his tantũ qui legati ad exteras gentes ituri essent annuli publice dabantur. Credo quoniam ita exterorum honoratissimi intelligebantur neq; aliis uti mos fuit: q̃ qui ex ea causa publice accepissent: uulgoq; sic triumphabãt & cũ corona ex auro hetrusca sustineretur a tergo annulus tamen in digito ferreus erat acq̃ fortuna triumphãtes & seruĩ coronã sustinẽtes. Sic triumphauit de iugurta. C. Marius aureumq; tertium cõsulatum sumpsisse tradit̃. Hi quoq; q ob legationẽ acceperãt aureos in publico tantũ utebantur his itra domos uero ferreis. Quo argumento etiã nunc sponsę annulus ferreus mittit̃ isq; sine gemma & quidem nec iliacis tẽporibus ullos fuisse annulos uideo nusq̃ certe. Homerus dicit cum & codicillos missitatos epistolaꝝ gratia indic& & cõditas arcis uestes ac uasa aurea argenteaq; & eas colligatas nodi non annuli nota Sortiri quoq; cõtra puocationem duces nõ annulis tradit. Fabricare etiã deum fibulas & alia muliebris cultus sicut ĩ aures ĩ primordio factitasse sine mentione ãnuloꝝ dicũtur & quisquis primus istituit cũctanter leuis manibus latẽtibusq; iduit cũ si bonos securus fuit& dextera fuerit ostẽtãdus quod si ipedimẽtum potuit in ea aliquod itellegi etiam sertoris usus argumentum est maius in leua fuisse qua scutum capiatur. Est quidem apud eũdem homeꝝ uirorum crinibus auꝝ implexum. Ideo nescio an prior usus a fęminis acceperit. Romę quidem nõ fuit auꝝ nisi admodum exiguum longo tempore certe cum a gallis capta urbe ut pax emereť non plusq̃ põdo. m. potuere nec ignoro duo. M. pondo auri reperisse suo & põpeiũ Tertio consulatu capitolini iouis solio a camillo ibi condita & ideo a plerisq; existimari duo. M. põdo collata sed quod accessit ex gallorũ pręda fuit detractumque ab his ĩ parte captę urbis delubris Gallos autem cum auro pugnare solitos torquatos ĩdicio est appar&q; gallorum templorumq; tantundem nec amplius fuisse: quod quidem ĩ augurio intellectum est cum capitolinus duplum reddidiss& illud quoque obiter iudicari cõuenit. Quoniam de annulis sermonem repetiuimus ędituũ custodię eius comprẽhensum fracta in ore annuli gemma statim exspirasse & indicum ita extĩctã Ergo ut maxime. M. M. pondo cum capta est roma anno. cccl xiiii. fuere cũ iã capitũ liberorum censa essent centum. L. quingenti. lxxxiii. Eadem post ãnos. cccvii. quod ex capitolinae ędis incendio cęterisq; omĩbus delubris. C. marius filius pręneste dedetulerat. xiii. pondo: quę sub eo titulo ĩ triũpho transtulit & argẽti. vi. Item ex reliq̃ omĩ victoria pridie trãstulerat auri pondo. xv. Argenti pondo. cxv. milia. Frequẽtior autem usus ãnulorum non ante. CN. Flauium annii filium deprachenditur hic nanq; publicatis diebus fastis quos populus a paucis principum quotidie petebat tantam gratiam plebis adeptus est. Alioquin libertino patre genitus & ipsae appii cęci scriba cuius hortatu exceperat eos dies cõsultando assidue sagaci ingenio pmul-

gaueratque ut aedilis curullis crearetur cum quinto Antio praenestino qui paucis ante annis hostis fuisset & preteritis .C. petellio & domitio: quorum patres consules fuerant additum flauio ut simul. tri. pl. esset & quo facto tanta senatus indignatione exarsit ut annulos ab eo abiectos fuisse ĩ antiqssimis reperiatur ãnalibus fallit pleros que qui tum & equestrem ordinem id fecisse arbitrant̃ & enim adiectum hoc quoq; sedet falera posita propter nomen equitum adiectum est annulos quoq; depositos a nobilitate in annales relatum est nõ ab senatu uniuerso & hoc actum. p. sempronio L. sulpitio consulibus. Flauius nouit ẹdem cõcordiẹ si populo conciliasset ordines & cum id pecunia publica non decerneret̃ ex multatitia fẹneratoribus condemnatis ẹdiculam ẹream fecit in grẹcostasi quẹ tunc supra comitum erat inciditq; in tabula ẹrea aedem. ccc. iiii. annis post capitolinam dedicatam ita quadrigentis. xlviii. a cõdita urbe gestum est. Post primum ãnuloꝝ uestigium extat ꝑmiscui usus. Alterũ secũdo punico bello neq; enim aliter potuissent trimodia illa annulorum carthaginem ab hannibale mitti. Inter scipionem quoq; & drusũ ex annulo in auctore uenali inimicitiẹ cẹpere. Vnde origo socialis belli & exitia reꝝ. Nec tum quidem omnes senatores habueꝝt utpote cum memoria auorum. Multi prẹtura quoq; functi in ferreo consenuerit sicut calpurnium & maniliũ qui legatus. C. Marii fuerat ĩ iugurtino bello Fenestella tradit & multi .L. fusidium illum ad quem scaurus de uita sua scribit. In quintiorum familia aurum ne fẹminas quidem habere mos fuerat nullosq; omino maior pars gentium hominumq; qui etiã sub imperio nostro degũt hodieq; habeat: non signẹ oriens aut ẹgyptus etiam nunc litteris cõtenta solis multis hoc modis ut cẹtera omnia luxuria uariauit gemmas addendo exquisiti fulgoris: censuque opimo digitos onerando sicut dicemus in gemmarum uolumine. Mox & effigies celando uarias ut alibi ars alibi materia est & in prẹtio. Alias deide gẽmas uiolari nefas putauit. At ne quis signandi causam in ãnulis esse ĩtelliger & solidas induit quasdã uero nec ab parte qua digito occultantur auro clusit aurumq; milibus lapilloꝝ uilius fecit. Contra uero multi nullas admittunt gẽmas auroq; ipso signat ut claudii cẹsaris principatu repertum: nec non & seruitia ferrũ auro cingunt. Alia per sese mero auro decorant: cuius licentiae origo nomine ipso in samo thrace ĩstitutum declarat singulis primo digitis gerere mos fuerat qui sunt minimis proximi sicut in numẹ & seruii Tullii statuis uidemus postea pollici induere proximo etiã deorum simulachris deinuuit & minimo dare gallis britanniẹq; medio dicunt̃ usẹ hic nunc solus excipitur. Caeteri omnes onerent̃ atque etiam priuatim articuli minoribus. Alii sunt qui tres minimo congerant. Alii uero & huic unum tantum quo signanda signent. Cõditus que ille ut res rara & ad iniuriẹ usus indigna uelut e sacrario ꝑmitur & unũ ĩ minimo digito habuisse prẹtiosioris est in recõdito supellectilis ostentatio est. Iam alii pondera eorum ostentant aliis plures quam unum gestare labor est. Alii braiteas inferũt in leuiore materia & propter casum gemmaꝝ totam sollicitudinem putant. Alii sub gemmis uenena cludunt sicut demosthenes summus grẹcie orator annulosq; mortis gratia habent. Deniq; ut plurimum opũ scelera ãnuli fiunt. Quẹ fuit illa priscoꝝ uita. Qualis innocentia in qua nihil signabatur at nũc cibi quoq; ac potus uindicãt̃ annulo a rapina hoc ꝑcecere mancipioꝝ legiones & ĩ domo turba externa acta seruorum quoq; causa nomenculator adhibendus. Aliter apud antiquos singuli marsipores lucipores ue dominoꝝ gẽtiles omnẽ uictum in ꝑmiscuo habebant nec ulla domi custodia a domesticis opus erat. Nunc rapiendẹ comparãt̃ epulẹ pariterq; qui rapiãt eas & claues quoq; ipsas signasse non est satis grauatis somno aut moriẽtibus ãnuli detrahuntur maiorq; uitẹ circa hoc ratio ĩstrumẽtum esse cẹpit icertum a quo tẽpore uidemur tamẽ posse in externis auctoritatem eius rei ĩtelligere circa policratẽ. Samii tyrannum cui dilectus ille annulus in mare abiectus capto relatus est piscẹ ipso circiter. ccxxx. anno urbis nostrẹ interfecto. Celebratior quidem usus cũ fẹnore cepisse

debet argumento est consuetudo uulgi ad sponsiones etiamnum annulo exiliente ab eo tempore quo nondum erat ara uelocior ut plane affirmare possumus nūmos ante apud nos cepisse mox annulos. De nummis paulo post dicet. Annuli distixere alterum ordinem a plebe ut simul ceperat esse celebres sicut tunica ab annulis senatū q̄q̄ & hoc fero uulgoque purpura latiore tunica usos inuenimus etiam prēcones sicut patrem lucii elystilonis prēconis ob id cognominati: sed annuli plane totū ordini mediumq; plebi & patribus inseruere ac quod antea militares equi nomen dederant hoc nunc pecunię indices tribuunt nec pridem id factum. Diuo enim augusto decurias ordinante maior pars iudicū in ferreo ānulo fuit: hiq; non equites sed iudices uocabantur. Equitum nomen subsistebat ī turmis equoz publicorum. Iudicū quoq; non nisi. iii. decurię fuere primo uixq; milia singula ī decuriis fuerit nondū ,puintis ad hoc munus admissis seruatumq; ī hodiernum diem ē ne qs e nouis ciuibus ī his īdicar&.

DEcurię quoq; pluribus discretę nominibus fuere tribunoz ęris & selectorum & iudicum prēter hos etiamnum nongenti uocabant ex omibus selecti ad custodiēdas suffragiorū cistas in comitiis & diuisus hic quoq; ordo erat superba usurpatione nominum cum alius se nōgētum alius selectū alius tribunū appellar& Tyberii demū principatus nono āno ī unitatem ueit equester ordo ānulorumq; auctoritati cōstituta est forma. C. asinio pollione. C. antistio uetere cōsulibus anno urbis cōditę. dcclxxv. quod miret futili pene de causa cū. C. Sulpitius galba iuuenilē famam apud pricipē popinarum pęnis aucupatur. Quęstus est& in senatu uulgo eius culpę istitores deferendi annulis. Hac de causa cōstitutum ne cui ius id est& nisi cui īgenuo patri auoq; paterna sestertia. cccc. census fuisset lege iulia theatrali in. xiiii. ordinibus sedēdi postea gregatim insigne id appeti cęptū propter hęc discrimia. Caius princeps decuriā Quintam adiecit tantumque est fastis nactus ut quę sub diuo Augusto impleri nō potuerant decurię nūc capiāt eum ordinem passimq; ad ornamēta ea etiam seruitute liberati trāsiliant quod non antea unq̄ erat factum: quoniam in ferreo annulo eqtes iudicesq; intelligebātur adeoq; ,pmiscuum esse cępit ut apud claudium caesarem in censura eius unus ex equitibus flauius produs. cccc. ex ea causa reos postular& ita dū separatur ordo ab ingenuis cōmunicatus est cum seruis iudicum autem appellatione separare eū ordinē primi omniū instituere gracchi discordia popularitatis in cōtumelia senatus mox ea debellata auctoritas nominis uario seditionum euentu circa publicanos substitit & aliquamdiu tertię uires publicanis fuere. M. Cicero demū stabiliuit equestę nomen in consulatu suo catilinianis rebus ex eo se ordine ,pfectū esse celebrans & eius uires peculiari popularitate quaerens. Ab illo tempore plane hoc tertium corpus in re. p. factum est cępit adiici senatui popoloq; Ro. equester ordo qua de causa & nunc post populum scribitur quia nouissime ceptum est adiici. Quinetiam equitum nomē ipsum sępe uariatum est in his quoq; qui ad equitatum trahebātur celeres sub Romulo regibusq; appellati sunt. Deinde flexumētes postea trosuli cum oppidum in Tuscis citra uulsinios hoc nomie pas. viii. mil. sine nullo adiumēto peditum cepissent eius uocabuli idq; duraui ultra. C. gracchū iunius certe qui ab amicitia eius gracchianus ē appellatus scriptum reliquit his uerbis. Quod ad equestrem ordinem ptinet antea trosulos uocabant nūc equites uocant. Ideoq; quia non intelligunt trosulos nomen quid ualeat multosque pud& trosillos uocari. Sūt adhuc aliquę non omittendę in auro differentię. Auxiliares quippe & externos torquibus aureis donauere. At ciues non nisi argenteis prēterq; armillas ciuibus dedere quas non habent externi. Idem quo magis miremur coronas ex auro dedere. Ex ciuibus qui primum donatus sit ea non inueni & equidē quis primum donauerit a. l. pisone traditur: aulus postumius dictator apud lacum regillum castris latinorum

expugnatis ei cuius maxima opera capta essent hanc coronam ex pręda dedit. Item.l lentulus cōsul Seruilio Cornelio merēde samnitum oppido capto sed hinc.v.libra⁊ corona piso frugi filium ex priuata pecunia donauit eamq; coronam testamento rei p.legauit.

DEorū uero honori in sacris nihil aliud excogitatū est quam ut auratis cornibus hostię maiores dumtaxat īmolaretur: sed ī milicia quoq; ī tātum a doleuit hęc luxuria ut.M.Bruti in philippicis campis epistolę reperiantur frementes fibulas tribūitias ex auro geri. At hercules idem tu brute mulierum pedibus aurum gestari tacuisti et nos sceleris coarguimus illum qui primus auro dignitatem per annulos fecit habeāt ī lacertis iā qdē & uiri quod e dardanis uenit. Itaq; & dardanū uocabatur uiriole celticę dicunt uirię celtibericę habeant fęminę ī armillis digitisq; totis collo auribus piris discurrant catbenę circa latera in secreto margaritarum saculi e collo dominarū aureo pendeant ut in somno quoq; unionum cōscietia adsit. Etiam ne pedibus īduit Atque inter stolam plebemq; hunc medium foeminarum equestrem ordinem facit honestius uiri pedagogis id damus diues pueroⁿ forma conuertit. Iam uero & arpocratē statuasq; aegyptiorum nummū in digitis uiri quoq; portare incipiunt. Fuit & alia claudii pricipatu differentia insolens his quibus admissionē liberti eius dedisset imaginem principis ex auro in ānulo gerendi magna criminū occasione. Quae oia salutaris exortus uespasiani imperatoris aboleuit ęqualiter publicando principē. De annulis aureis eorumq; usu hactenus dictum sit proximum scelus fecit qui primus denariū ex auro signauit quod & ipsum lat& auctore incerto populus. Ro. ne argēto qdē signato ante pyrrhum regē deuictus usus est librales unde etiā nunc libella dicit & dupōdus appendebatur assis: quare ęris grauis poena dicta & adhuc expensa in rationibus dicuntur. Itē impendia & dependia. quin & militum stipendia hocē stipis ponderandis pensatores libripendes dicunt. Qua cōsuetudine in his emptionibus quę mancipi sunt etiam nunc libra interponitur. Seruius rex primus signauit ęs ātea rudi usos Rememus tradit. Signatum est nota pecudum unde & pecunia appellata maximus census cētum decem assuum fuit illo rege & ideo hęc prima classis argentū signatum est anno urbis quingētesimo octogesimo.v. Quinto Fabio consule.v.ānis ante bellum primum punicum & placuit denarius ꝓ.x.libris ęris Quinarius ꝓ qnq; sestertiū ꝓ dupondio ac semisse librę autē pondus eris īminutum bello punico prio cum impensis res.p.non sufficer& constitutumq; ut asses sextario pondere ferirent Ita quinq; partes factę quinta parte fracta lucri dissolutum quę est aes alienum nota aeris fuit ex altera parte Ianus geminus ex altera rostⁿ nauis ītriente uero & q̄drante erat aes quadrans antea truncis uocatus a tribus unciis postea hannibale urgente. q Fabio maximo dictatore asses unciales facti placuitq; denarium.xvi.assibus pmutari quinarium octonis sestertium quaternis. Ita res p. dimidium lucrata est in militari tamen stipendio semper denarius pro.x.assibus datus notę argenti fuere bige atque quadrigę & inde iugati quadrigatiq; dicti. Mox lege papyria semuntiari asses facti liuius drusus in tribunatu plebis octauam partem aeris argento miscuit: qui nunc uictoriatus appellatur lege clodia percussus est. Antea enim hic minimus ex Illyrico aduectus mercis loco habebat. Est autē signatus uictoria & īde nomen aureus nū post annum .lxii. percussus est q̄ argenteus ita ut scrupulum ualer& sestertius uicemus quod efficit in libras ratione sestertii qui tunc erant sestertios nongentos. Post hęc placuit.x.xl.signari ex auri libris paulatimq; principes īminuere pōdus. Imminuisse uero ad.xlv.sed a numino prima est origo auaritię excogitata tenore quęstuosa atq; segnitia hęc paulatim exarsit rabie quadam. Non iā auaritia sed fame auri utpote cū septimelius. C. Gracchi familiaris auro repēsum caput eius excisum ad opimum

tulerit plũboque in os addito parricidio suo rempublicam etiam circumserpserit. Nec iam quiritum aliquo: sed uniuerso nomine. Ro. infanti rex mitridates Aquilio dulci capto aurum in os infudit haec parat habẽdi cupido pud& intuentẽ omnia ista quę subinde noua greco sermone exeogitant expresso argẽteis uasis auro aut incluso Quibus delitiis ueneunt tam inaurata q̃ aurea cum sciamus interdixisse castris suis spartbacum ne quis aurum haber& aut argẽtum tãto plus fuit animi fugitiuis nris Messala orator prodidit Antonium triumuirum aureis usum uasis in omnibus obscenis desideriis pudendo etiam crimine Cleopatrę. Summa apud exteros licentiae fuerat poculo aureo puluino subdito philippum regem dormire solitũ Agnonem ceium alexandri magni prefectum aureis clauis suffigere crepidas. Antonius sophus cõtumelia naturae uilitatem auro fecit dignũ proscriptione. Sed spartbaci equidem miror. p. R. uictis gentibus i tributo semp argẽtum imperitasse nõ auꝫ. Sicut Carthagini cũ Hãnibale uicto argẽti põdo annua in. l. annos nihil auri nec potest uideri penuria mundi id euenisse. Iam midas & croesus infinitum possederant. Iam Cyrus deuicta asia pondo. xxiiii. prętер uasa aurea auꝫq; factum & in eo folia platanũ uitẽq; q̃ uictoria argẽti qngẽta·m. talentoꝫ reportauit & craterem semiramidis cuius põdus xv. milia talentorum colligebat. Talentum autem egyptium põdo. lxxx. pater Varro tradit. Iam regnauerat in colchis salaces & subopes qui terram uirginem nactus plurimum argẽti auriq; emisse dicitur suanorum gẽte & alioquin uelleribus aureis ĩclyto regno: sed et illius aureę & argẽteę camerę trabes narrant & columnę atq; parastaticę uicto sesostri egypti rege tam superbo ut ꝓditur annis quibusq; sorte reges singulos e subiectis iungere ad curꝫ solitus: sicq; triumphare & nos fecimus quę posteri fabulosa arbitrent. Cęsar qui postea dictator fuit primus in ędilitate muneri patris funebri omni apparatu barenę argẽteo usus ẽ ferasque etiam argẽteis uasis incessiuere tum primum noxiis quod etiam i municipiis emulãt. Caius Antonius ludos scena argẽtea fecit. Item. L. murena &. C. priceps in circo pecina duxit in quo fuere argẽti pondo. cxxiiii. Claudius successor eius cum de Britannia triumphar& iter coronas aureas unam. vi. põdo habuit quam cõtulisse& hispania citerior Altera. viii. quã gallia Comata sicut titulus idicauit huius deide successor nero põpeii theatꝫ opperuit auro i unum diem: quo thiridati regi armenię ostender& & quota pars fuit aureę domus ambientis urbem auri in aerario. p. R. fuere. Sexto iulio. L. aurelio Cons. vii. annis ãte bellũ punicum tertiũ põdo. xvi m. octĩgẽta x. Argẽti. xxii. m. & lxx. & inumerato lls. lxxxv. cccc. Itẽ sexto iulio. L. martio Cons. hoc ẽ belli sotialis initio. lls. xx. m. octĩgẽta. xxviii. Caius Cęsar primo introitu in ciuili bello suo ęrario ꝓtulit latęꝫ aureoꝫ xv. m. argẽteoꝫ. xxxv. m. & i nuẽro lls. cccc. nec fuit aliis tpibus res. p. locupletior itu lit & ęmilius paulus perseo rege uicto e macedonica pręda. l. cc. m. a quo tẽpore p. R tributum pendere desiit laquearia quę nũc & in priuatis domibus auro tegunt post carthaginem euersam primo iaurata sunt in capitolio censura. L. mummii inde trãsire in cameras in parietes quoq; qui iam & ipsi tãq̃ uasa inaurantur cum sua ętas uaria de catulo existimauerit quod tegulas ęreas capitolii iaurasse& primus.

INuentores auri sicut metalloꝫ fere omnium. vii. uolumine diximus pręcipua gratiam huic materię fuisse arbitror non colore qui in argento clarior est magisq; diei similis & ideo militaribus signis familiarior: quo minus longius fulg&. Manifesto errore eoꝫ q coloẽ sideꝫ placuisse i auro arbitrãt cũ i gẽmis aliisq; rebus nõ sit pręcipuus nec. põdere aut facilitate materię pręlatũ est caeteris metallis cũ cedat per utꝫq; plumbo: sed quia rerum uni nihil igne deperit tuto etiam incendiis rogisq; quimo quo saepius arsit ꝓficit ad bonitatem aurique experimentum ignis est ut fili colore rubeat ignescatque ipsum obrizum uocant. Primum autem bonitatis argumentum est difficillime accendi: praeterea mirũ prunae uiolentissimae igni idomitum palea

citissime ardescere atq; ut purgetur cum plumbo coqui. Altera causa prętii maior quod minimum usus deterit cum argēto aere plumbolineę ducantur manusq; fordescāt decidua materia: nec aliud laxius dilatatur aut numerosius diuiditur utpote cuius untiae in septuagenas & quinquagenas pluresq; bracteas quaternum utroq; digitorum spargātur. Charissimę ex his pręnestinę uocantur etiam nunc retinētes nomen fortunę iaurato ifidelissime simulachro proxima bractea quęstoria appellatur. Hispania strigiles uocat auri paruulas massas quod super omnia solum in massa auramento capitur. Cum cętera in metallis reperta igni pficiantur hoc statim aurum est consumatamq; materiam protinus habet cum ita inuenitur. Hęc enim inuentio eius naturalis est alia quam dicemus coacta. Sup cętera non rubigo ulla non erugo nō aliud ex ipso quod consumat bonitatem minuat ue pondus. Iam salis & aceti succos contra domitores rerum constantia superque omnia tuetur ac texit urinae modo uel sine lana.

TVnica aurea triumphasse Tarquinium priscum uerrius tradit. Nos uidimus Agrippinā claudii principis sedente eo ad nauali pręlii spectaculum assidentem ei indutam paludamento aureo textili sine alia materia. Attalicis uero iam pridē intexitur inuentum regum asię marmori & his quę candefieri non possunt oui cādido illinitur ligno glutini ratiōe composita leucoporum uocāt. Quid sit hoc aut quemadmodū fiat suo loco docebimus & aes inauratur argēto uiuo aut certe hidrargico legitimum erat de quibus dicemus illorum naturam reddētes excogitata fraus est. Nanq; ęs cruciatur in primis accēsumq; restringūtur sale aceto alumine postea exharenatur an satis recoctū sit splendore deprębēdēte. Iterūq; exhalatur igni ut possit edomitum mixtis punice alumine argēto uiuo īductas accipere bracteas. Alumen in purgādo uim habet & q̄lē ēē diximus plūbo.

AVrum inuenitur in nostro orbe ut omittamus indicum atq; a formicis aut griphis apud scythas erutū apud nos tribus modis fluminū ramētis ut i tago hispaię pado italię hebro thracię pactalo asię. Gāge idię. Nec ullū absolutius aurū e ut cursu ipso trituq; ppolitū alio modo puteorum scrobibus effoditur aut in ruina mōtium quare utraq; ratio dicetur. Aurum qui quęrunt āte omnia segulum tollant ita uocatur indicium alueus hic est barenęq; lauātur atq; ex eo quod resedit cōiectura capitur. Aliquando in summa tellure ptinus rara felicitate ut nup i dalmatia pricipatu Neronis singulis diebus etiam quinquagenas libras fundens. Cumina iuētum est summo cespite calatatium uocant si & auro ea tellus subest. Cęterum montes hispaniarum aridi steriles que & in quibus nihil aliud gignat huic bono coguntur fertilesq; esse. Quod puteis foditur canalitium uocāt. Alii canaliense marmoris glorię inhęrēs nō illo modo quo in oriente sapbiro aut thebaico aliisq; i gemmis fintillat: sed micat amplexū marōris bi uenarum canales & latera puteorum & huc & illuc inde nomine inuento tellusque ligneis columnis suspenditur quod effossum est tunditur lauatur uritur mollitur in farinam apilascudē uocāt argētū quod extra fornacis sudorē e camio iactatur spurcitia in oi metallo uocatur: scoriabęc i auroū tditur itęq; coqtur catini fiūt ex tascoio hęc ē terra alba similis argillę. Neq; eni alia flatū ignēq; & ardentē materiā tolerat: tertia ratio opera uicit gigantum. Cuniculis per magna spatia ictis cauantur mōtes ad lucernarum luina Eadem mēsura uigiliarum est multisq; mensibus nō cernitur dies: acrugias ingenus uocant siduntq; rimę subito & opprimunt operantes ut iam minus temerarium uideatur e pfundo maris petere margaritas tanto nocentiores fecimus terras. Reliquūtur itaq; fornices crebri mōtibus sustinendis occursant in utroq; genere silices bos igni et aceto rumpunt. Sępius uero quoniam in cuniculis uapor & fumus strāgulant cedūt fracturis. cl. libras ferri terram agētibus. Egeruntq; humeris noctibus ac diebus per tenebras proximis tradentes lucem nouissimi cernunt si longior uidetur silex latus seqtur fossam ambit quiete tamen in silice faciliore existimatur opera est nāque teres ex

quodam argillę genere glareę mixtę cãdida uocant ꝓpe inexpugnabilis cuneis eam ferreis aggrediũtur & iisdem malleis nihilq; durius putant nisi quod iter omia auri fames durissima est pacto opere ceruices fornicum ab ultimo cedũt. Dantque signũ rima eamq; solus intelligit in cacumine mõtis puigil hic uocat & ut uocari iub& operas pariter ipsae deuolant mons fractus cadit a sese lõgo fragore qui cõcipi buãna mente non possit ęq; & flatu incredibili spectãt uictores ruinam naturę. Nec tamen adhuc aurũ est nec scire eẽ cum fodere tãtaq; ad picula & icendia fuit satis causę spera re quod cuperẽt. Alius supẽ labor ac uel maior ipẽdi flumina ad lauãdam hanc ruinã iugis mõtium duxere obiter a cẽtesimo plerũq; lapide corrugos uocãt a corriuatione credo. Nimirũ & hic labor ẽ prȩcepisse libramentum oport& ut fluaris q̃ ifluat. Itaq; altissimis partibus ducit cõuallis & iterualla substructis canalibus iũgũt. Alibi ru pes iuię cedũtur sedemq; trabibus cauatis prȩbere cogũtur. Isq; q cedit funibus pẽd& ut ꝓcul ituẽtibus specimẽ nefariũ qdẽ sed alitum fiat pẽdẽtes maiore ex pte librãt & lineas itineri prȩducunt. Itaq; insistentis uestigiis hominis locus nõ est manes tra hũt ad homines uitium import&. Id genus terrę uiriũ uocant. Ergo per silices caucu los ue ducũtur & uiriũ euitãt ad capita deiectus in supciliis mõtium piscinę cauant ducenos pedes in q̃sq; partes & in altitudinẽ denos eissaria in his qna pedũ q̃drato trinum fere relinquũt ut repleto stagno excussis obturamẽtis eꝫpat torrẽs tanta ui ut saxa ꝓuoluat. Alius tũc in plano labor fortasse in q̃ ꝓfluit cauatur agangas uocãt & sternuntur gradati ulicẽ frutex est roris marini similis asp auꝫq; retinẽs latera clu dunt tabulis ac prȩrupta suspẽdũtur. Canale ita ꝓfluẽs terra in mare his de causis iã promouit hispania in priore genere quę exhauriũtur imẽso labore ne occupẽt pute os in hoc rigantur. Auꝫ auriga quęsitũ non coqtur sed statim suum est. Inueniũtur ita massę nec in puteis etiam denas excedẽtes libras pallatas alii palacranas uocãt. Idẽ quod minutum ẽ balucem uocant. Vlex siccatus uritur & cinis eius lauat sustracto cespite herboso ut sidat auꝫ uicena milia põdo ad hunc modũ annis singulis asturiã atq; gallitiam & lusitaniam praestare. Quidam prodiderunt ita ut plurimum asturia gignat. Neq; in alia parte terrarum tot sęculis hęc fertilitas italię paci uetere interdicto patrum ut diximus. Alioquí nulla foecũdior metalloꝫ quoq; erat tellus. Extat quoq; lex cẽsoria uicti muliarum auri fodi ue in uercelẽsi agro qua cauebatur ne plus .v. bo minum in opere aurum faciendi publicani haberẽt. Aurum faciẽdi est etiam nũc una ratio ex auri pigmento quod in syria pictoribus foditur in summa tellure auri colo re sed fragili lapidum specularium modo inuitaueratq; species. C. pricipẽ auidissimũ auri. Quamobrem iussit excoq magnum pondus & plane fecit aurum excellẽs & ita parui ponderis ut detrimẽtum sentir&. Illud propter auaritiam expertus. Q̃ obrem auri pigmenti librę. xiiii permutarẽtur nec postea tẽtatum ab illo ẽ.

OMni auro inest argẽtum uario põdere alibi nona alibi octaua in uno tãtũ gallię metallo quod uocant albucrarẽse. xxxvi. portio iuenit. Et ideo cęteris preẽ ubicũque qnta argẽti portio ẽ electꝫ uocatur. Scrobes hę reperiũtur in Cannaliẽsi fit & cura e lectꝫ argẽto addito quod si quintam portionem excessit icudibus nõ resistit ẽ electro auctoritas homero teste q menelai regiam auro argẽto electro ebore fulgere tradit. Mineruę tẽplũ hab& lindos insula rhodioꝫ in quo helena sacrauit calicẽ electro ad iecit historiam mammę suae mẽsura. Electri natura ẽ ad lucernarum lumina clarius argẽto splẽdere quod est natiuum & uenena deprȩhẽdit. Nanq; discurrũt ĩ calicibus arcubus cęlestibus similes cum igneo stridore & gemía ratione prȩdicũt.

AVrea statua prima omnium nulla inanitate & anteq̃ ex aere aliquo alio modo fier& quam uocant holospiraton in tẽplo anetidis posita dicit quod situraꝫ nomẽ significauimus numine gẽtibus illis sacratissimo direpta est antonii parchitis rebus

ſitũq; narrat unius ueterãoy. Bonoiq hoſpitali diui auguſti coena cũ interrogaretur eẽt ne uerum eum q prius uiolaſſ& hoc numen oculis mẽbrisque captum expiraſſe Reſpõdit enim tum maxime auguſtum de crure eius coenare ſeq; illum eſſe totumq; ſibi cẽſum ex ea rapina eſſe hominum primus &auream ſtatuam & ſolidam Gorgias leontinus delphis in templo ſibi poſuit. lxx. m. circiter olympiade. Tãtus erat docẽdq artis oratoriq queſtus.

AVy in pluribus modis poll& in remediis uulneratisq; & infantibus applicatur ut minus noceant quq iferant uenefica ẽ & ipſi ſuplata uis malefica gallinarũ quoq;& pecuriariorũ fęturis remedium. Dicitur enim abluere in latum & ſi ſpargas eos quibus mederi uelis. Torret & cũ ſalis gemino põdere triplici miſſis:& rurſum cum duabus ſalis portionibus & lapidis quem ſiſtim uocant. Ita uirus tradit rebus una crematis in fictili uaſe ipſum purum & icorruptum. Reliquus cinis ſeruatus in fictili ex aqua illitus lichenas in facie ſanat lomento cum conuenit ablui fiſtulas etiam ſanat quq uocãtur hemoroides. Quod ſi trito ſpuma adiiciatur putria ulcera et tetri odoris emendat. Ex melle uero decoctum cum melanthio & illitum umbilico linitum ſoluit aluum. Auro uerrucas curari. M. Varro auctor eſt.

CHryſocolla humor eſt ĩ puteis quos diximus per uenam auri defluẽs craſſeſcẽte limo rigoribus hybernis uſq; in duriciam pumicis laudationem eandem in auratis metallis & proximam in argentariis fieri cõpertum eſt. Inuenitur & in plumbariis. Vilior etiam auaritia eſt. In omnibus autẽ his metallis fit & cura multũ ĩfra naturalem illam immiſſis in uenam aquis lenitur hyeme tota uſque Iunium mẽſem dein ſiccatis iunio & iulio ut plane ĩtelligat nihil aliud chryſocolla q uena putris. Natiua duritia maxime diſtat nuam uocãt & tamen illa herba quam lotham appellat tĩgit Natura eſt quq lino lanaeue ad ſuccun bibẽdum tõditur in pila. Dein tenui cribro ſecernitur: poſtea mollitur ac deinde tenuis ſic cribrat quicquid non tranſeat repetit in pila. Deinde mollitur puluis ſemp ĩ cathinos digeritur & ex aceto macerat ut oĩs duritia ſoluatur ac rurſus tõdit. Dein lauatur in cõchis ſiccaturq;. Tunc tĩgit alumĩe ſciſſo & herba ſupradicta pingiturq; anteq pigatur refert q bibula docilisque ſit. Nã niſi rapuit colorem adduntur & ſcythanum & quq turbiſtum ita uocãt medicamẽta ſorbere cogẽtia cum tinxere pictores Oropithon uocãt eiusq; duo genera faciũt elucta quq ſeruatur in lomento & liquidam globulis ſudore reſolutis hęc utraq; genera in cypro fiunt laudatiſſima in armenia. Secunda in macedonia largiſſima in hiſpania Summa commendationis eſt in colore herba ſegetis late uirentis q ſimillime reddat uiſumq; iam eſt Neroni prĩcipi ſpectaculis harenam cyrci chryſocolla ſterni cum ipſe concolori pano aurigaturus eſſ& introducta opificum turba tribus eam generibus diſtingunt. Aſperam quq taxatur in libris. vii. mediam quq denariis quinis attritam quam herbaceam uocant quae. xiii. ſubliniunt autem haneroſam prius q inducant atramẽto pĩguiſſimũ & paretonio hęc ſũt tenacia eius & colori blãda paretoniũ quoniã ẽ natura & propter liuorẽ tenaciſſimũ atramẽto ſpargit ne paretonii cãdor Chryſocollę pallorẽ afferat luteã putãt a lutea herba dictam quã ipſam ceruleo ſubtritam pro chryſocolla ĩducant uiliſſio genere atq; fallaciſſimo uſus chryſocollę in medicina & eſt ad purgãda uulnera cum cera & oleo. Eadem per ſe ſicca & arida contrahit dat in ãgina orthopnea ne miſcẽda cum melle cõcitant uomitiones miſcetur et colliriis ad cicatrices oculorum ac uiridibus emplaſtris ad dolores mitigandos & Cicatrices trahẽdas. Hanc Chryſocollam medici acceſſim appellant quae non eſt orobitis Chryſocollam et aurifices ſibi uendicant glutinando auro et inde omnis appellata ſimiliter uirẽtes dicunt. Temperat autem ea cypria erugine et pueri ĩpubis urina addito uitro. Terit cyprio aere et in cypriis mortariis Santernam uocant noſtri ita ferruminat auy quod argentoſum uocant. Signũ ẽ ſi addita ſauturna niteſcit e diuerſo

erosum cōtrahit se bebetatq; & difficulter ferruminat. At id glutinū fit auro et septīa pte argēti ad supradicta additis unaq; tritis cōtextisq; pars est reliqua circa hęc ut uniuersa naturę contingat admiratio. Auri glutinum est tale: argilla ferro cardinia aeris massis alumen laminis resina plumbo & marmori sed plumbum nigꝫ albo iungit ipsumq; album sibi oleum. Item stagnum ęramentis stagno argētum pineis optime lignis aes ferrūq; tūdit: sed et ęgyptię papyro paleis auꝫ Calx aq̄ accēdit & thracius lapis. Idemq; oleo restinguitur ignis cum aceto maxime & uisco & ouo terra minie flagrat. Carboni maior uis exusto iterūq; flagranti.

AB his argēti metalla dicantur quę sequēs insania est. Non nisi in puteis reperit nullaq; sui spetie nascitur nullis ut in auro lucētibus scintillis terra est alibi ruffa alia cineracea excoqui non potest nisi cum plumbo nigro aut cum uena plumbi: gallenea uocant quę iuxta argēti uenas plerunq; repitur & eodem opere ignium descēdit pars in plūbum: sed argētum superne natat ut oleum aqs repitur ī omnibus pene puīciis sed ī hispania pulcherrimū. Id quoq; in sterili solo: atq; etiam ī mōtibus & ubicūque una uena īuenta est nō procul īuenit alia. Hoc qdem ī omni fere materia eruēdi metalli greci uidētur dixisse. Mirum adhuc per hispanias ab hannibale olim incohatos puteos durare sua ab īuentoribus nomina habentes: ex qbus bebulo appellat hodie qui. ccc. m. pōdo hannibali subministrauit ī dies ad quigētos. M. passus iam cauato mōte p quod spatiū aquitani stātes diebus noctibusq; egeꝫt aquas lucernaꝫ mēsura inanemque faciunt. Argēti uena in summo reperta crudaria appellatur finis antiqui fodiendi solebat esse alumē inuētum ultra nihil quęrebatur. Nuper īuenta ęris uena īfra alumen uena alba finem speciei facit. Odor ex argenti fodinis īimicus omnibus aīalibus sed maxime canibus. Aurum argētumq; quo mollius eo pulchrius lineas ex argento nigras fieri producique miramur.

EST & lapis his uenis: cuius uomica liquoris ęterni argētum uiuum appellatur uenenum oīum rerum est perrūpit per uasa permanās tabe dira. Oīa ei inatant pręter auꝫ: Id unum ad se trahit. Imo optime purgat cęteras eius sordes expuens crebro iactatu fictilibus ī uasis ita iniectis: sed ut ipsū ab auro discedat ī pelles subactas effunditur p quas sudoris uice defluēs puꝫ relinquit auꝫ. Ergo & cum rara īaurēt sublitū bracteis pertiacissime retin&. Veꝫ pallore detegit simplices aut prętenues bracteas Qua ꝓpter id furtum quaerētes oui liquore cādido usum eū adulterauere. Mox & hydrargiro de quo suo dicemus loco. Et alias argētū uiuū nō largū īuētū ē.

IN isdē argēti metallis īuenitur ut proprie dicamus spumę lapis cādidę nitētisque non tamen trālucentis stimi appellant: alii stibia. alii alabastrum aliq labasim. Duo eius genera mas ac fęmina magisq; pbāt fęminam horridior ē mas scabriorque & minus pōderosus minusq; radians & barenosior. Foemina cōtra nit& friabilis fissurisq; nō globis debiscēs. Vis eius astrīgere ac refrigerare pricipalis autē circa oculos Nāq; ideo etiā placiophtalmū appellauere quoniā ī callibus epitophris mulieꝫ dilatēt & fluitiones inbibeat oculorum exulcerationesq; farina eius ac turis gūmi admixto sistit sanguinem cerebro ꝓfluentem. Efficacior & cōtra recentia uulnera etiam cōtra ueteres canum morsus insparsa farina & cōtra ābusta igni cum adipe & spuma argenti cerusaq; & cera. Vrit autem ossis bibuli fimo circumlitum in clybanis deinde restinguitur mulieꝫ lacte teritq; in mortariis admixta aqua pluuia. Ac subinde turbida transfundit ī aereum uas & mundatur uitro. Fex eius ītelligit plumbosissima quaeque subsidit in mortario abigiturque. Dein uas in quo turbida transfusa sunt optum linteo p noctem relinquit & postero die quicquid innatat effundit spongiaq; tollit. Quod ibi subsedit flos intelligitur ac linteo interposito in sole siccat non ut

peraresçat. Iterumq; in mortario terit & in pastillos diuiditur. Ante omnia autē urēdi modus necessarius & ne plumbum fiat. Quidā nō fimo utuntur coquētes sed adipe Alii tritum in aqua triplici linteo siccāt feceq; abiiciunt. Idēq; quod defluxerit trāsfūdunt quicquid subsid & id colligētes emplastrisq; collyriisq; miscent.

SCoriam in argēto uocant greci belcisma uis eius astrigere & refrigerare corpora Additur emplastris ut molabdēda de qua dicemus in plumbo cicatricibus maxime glutinandis & cōtra tenesmos dissinteriasq; ifusa clysteribus cum myrteo oleo addūt & in medicamenta quę uocant lipparas ad excrescētia ulcerum aut ex attritu facta aut in capite manātia.

FIt in iisdem metallis & quę uocatur spuma argēti. Genera eius tria optima quā chrysitim uocant. Secunda quā agiritim. Tertia quam molibditin & omnes bi colores in iisdem tabulis inueniuntur. Probatissima est attica proxima hispaniensis chrysitis ex ipsa uena fit. Argiritis ex agēto. Molibditis plumbi ipsius fusura quę fit puteolis & inde hab & nomen. Omnis autē fit excocta sua materia ex supiori catino defluens ī iferiorē ex eo sublata ueruculis ferreis atq; ī ipsa flama cōuoluta ueruculo ut sit modici temporis. Est autem ut ex nomine ipso itelligi potest feruescētis & fictur materię spuma distat a scoria quo potest spuma a fece distare. Alter purgātis se materię. Alterum purgatę uitium est. Quidam duo genera faciūt spumę quā uocant sceleri trida & perunenem. Tertium molibdena in plumbo dicēdum. Spuma ut sit utilis iter coquit cōfractis tabulis ad magnitudinem ānulorum ita accensa solibus ad separādos carbones cineremq; abluitur aceto aut in uino simulq; restinguit quod si sit argiritis ut candor ei det magnitudine fabę cōfracta in fictili coq iubetur ex aq addito in linteolis tritico & hordeo nouis donec ea purgētur. Postea sex diebus ter in mortariis ter die abluentes aqua frigida & cum desinat calida addito sale fossili in libram spumę obolo nouissime die cōdunt ī plūbeo uase alii cum faba cādida & ptyssana coquunt siccantq; in sole. Alii lana cādida cum faba donec lanam nō denigr & Tunc salem fossilem adiciūt. Subide aqua mutata siccant diebus .xl. calidissimis aestatis necnon in uētre suillo in aq coquūt exemptamq; uitro fricāt: & ut supra terūt in mortariis cum sale. Sūt q nō coquāt sed cum sale terāt & adiecta abluant usus ad collyria & litum mulier cicatricū foeditates tollēdas maculasq; abluēdum capillum. Vis autem siccare mollire refrigerare temperare purgare explere ulcera tumores lenire talibusq; emplastris supradictis ignes sacros tollit cū ruta myrtoq; & aceto. Itē q; pniones cum myrto & cera & abdomiue.

INuenitur in argētariis metallis nimium quoq; & nunc inter pigmēta magnę auctoritatis & quōdam apud. Ro. ex eo ut nō solum maximi: sed etiam sacri nuerāt auctores quibus uerius credi necesse sit. Iouis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam triumphātumq; corpora siccamillum triumphasse hac religiōe etiam addi ī unguenta nūc coena triumphalis & a cēsoribus in primis iouem miniādum locari. Cuius rei quidem causam miror q q & hodie id expeti cōstat aethiopū populis totosq; eo tingi ,peeres hunc ibi deorū simulacris colorem esse. Quapropter diligētius ,psequemur omnia de eo. Theophrastus .xc. annos āte trasibulum atheniensiū magistr quod tempus exit in urbis nostrae ducētesimū q dragesimū nonum annum tradit inuētū miniū a gallia atheniēse itio sperāte posse aur excoqui barena rubente ī metallis argēti hanc fuisse originē eius. Repiri autem iam tūc ī hispaia: sed durum & barenosum. Itē apud colchos in rupe quadam inaccessa ex aqua iaculantes decuterent inesse adulter: optimum uero supra ephesum cilbianis agris barena coccei colorem habēte hāc teri deide lauari farinā & quod subsidat iterū lauari differentia

artis est quod & alii minium faciũt prima lotura apud alios id eẽ dilutius sequẽtis autem loturę optimũ. Auctoritatem colori fuisse nõ miror. Iam enim troianis temporibus rubrica in honore erat Homero teste qui nauis ea cõmendat. Alias circa picturas pigmentaq; ramis milton uocãt gręci minium quidam cinabarim unde natus error indico nomine. Sic enim appellant illi saniem draconis elysi draconũ moriẽtũ põdere pmixto utriusq; aĩalis sanguine ut diximus neq; alius est color qui ĩ picturis proprie sanguinem reddat. Illa cinabaris antidotis medicamentis utilissima est. At hercule medici quã cinabarim uocant utuntur hoc minio: quod uenenum eẽ paulo mox docebimus. Cinabari ueteres etiamnum quae uocãt monocromata pingebant pinxerunt ephesio minio quod relictum est qa curatio magni operis erat. Praeterea utrũq; nimis acre existimatur. Ideoq; transire ad rubricam & sinopidẽ de quibus suis locis dicam. Cinabaris adulteratur sanguine caprino ut sorbis tritis prętium sincere numi. L. Iuba miniũ nasci & ĩ carmania tradit Timagines in aethiopia sed neutro ex loco inuehitur ad nos nec fere aliunde q̃ ex hispania. Celeberrimum ex saponensi regione ĩ Betica Miniario metallo uectigalibus. p. Ro. nullius rei magis diligẽtiori custodia. Non licẽ id ibi pficere excoqq;. Romã perfert uena signata ad dena milia fere pondo ãnua. Romę autẽ lauat in uẽdẽdo prętio statuto lege ne modũ exceder& pondo. lxx. ĩ libras sed adulteratur multis modis unde pręda sotietati. Nãq; est alterũ genus ĩ omnibus fere argẽtariis. Itẽq; plũbariis metallis quod fit exusto lapide uenis pmixto nõ ex illo cuius uomicã argẽtũ uiuũ appellauiũs is enĩ & ipse ĩ argẽtũ excoqt sed ex aliis simul reptis. Steriles etiam plũbi deprahẽduntur solo colore nec nisi in fornacibus rubescẽtes exustiq; tundũt in farinã. Est secũdarium miniũ perq̃ paucis notum multum ifra naturales illas barenas. Hoc ergo adulterat ĩ officinis sotiorum Itẽ syrico quonãmõ syricũ fiat suo loco docebiũs. Sublimi syrico miniũ autẽ cõpẽdii ratio demõstrat & alio modo fingẽtium furto opportunũ est plenos subinde abluẽtium penicillos: sidit autem in aq̃ cõstatq; furãtibus & sincero cocti nitor esse debẽ& secũdarii autem splendor in parietibus sentire imaginẽ q̃q̃ hęc rubigo quędam metalli est: si saponensibus autẽ miniariis suę uenę barena scire argẽto excoquitur auri modo probatur auro cãdẽte adulteratum nigrescit in sincere retinẽ& colorem inuenio & calce adulterari ac simili ratioẽ ferri cãdẽtis lamia si nõ sit aur deprehẽdi illico solis atq; lunae cõtactus inimicus remedium ut pariete siccato cera punica cũ oleo liquefctã candens setis inducatur. Itezq; admotis galea carbonibus iurat usq; ad sudorẽ postea cãdelis subigatur ac deinde liteis puris sicut & marmora nitescũt qui miniũ ĩ officis poliunt faciẽ laxis uessicis illigant ne in respirando pernicialẽ puluerẽ trahãt & tamẽ ut per illas spectent miniũ in uoluminum enim scriptura usurpat clarioresq; litteras uel in auro uel in marmore & ĩ sepulchris facit.

EX secundario iuenit uita & hidrargyr in uicẽ argẽti uiui paulo ante dilatũ. Fit autẽ duobus modis ęreis mortariis pistillisq; trito minio ex aceto aut patinis fictilibus ĩpositũ ferrea cõcha calice cooptũ argilla sup illata. Deinde sub patinis accensum follibus cõtinuis igni atq; ita calicis sudore deterso q fit argẽti colore et aquę liquore Idem guttis diuidi facilis & lubrico huõre cõfluere. Quod uenenum esse cõueniat. Omnia quę de minio ĩ medicinę usu tradũt temeraria arbitror prętereq̃ fortasse quod illitum capiti uentri ue sanguinẽ sistit dum ne quid penetr& in uiscera ac uulnus attingat. Aliter utẽdum nõ equidem cẽseã hydrargyro argẽtum iaurat solum. Nũc ppe cũ mera simili modo duci debeat: sed eadẽ fraus quę ĩ omni uitae pte ingeniosissima ẽ uiliorem excogitauit materiam ut docuimus auri argẽtiq; mẽtionẽ comitatur lapis quem coticulam appellant quondam nõ solitus iueniri nisi ĩ flumine macebo ut auctor ẽ Theophrastus. Nunc uero passim eraclius illidium uocat: sunt autem modici quaternas habẽtes uncias longitudinis binasq; latitudinis nõ excedẽtes quod a sole

fluit. In his melius q̃ quod a terra his coticulis periti cum e uena lima rapuerunt experimentum, ptinus ducunt q̃tum auri sit in ea q̃tum argẽti uel aeris stripulari differẽtia mirabili ratione non fallente argẽtiq; duę differẽtiae batillis ferreis candentibus ramento ĩposito quod candidũ pman&. Probatur, pxia bonitas ruffo nulla nigro: sed experimenta quoq; fraus interuenit seruatis in uiroꝫ urina batillis ficitur ita ramẽtũ obiter dum uritur cãdorẽq; mentitur. Est aliquod expimentum pollici & ĩ balitu hominis si sud& protinus nubemq; discutiat.

LAminas duci specula fieri nõ nisi ex optio posse creditum fuerat. Id quoq; iam fraude corrũpitur: sed natura mira imagines reddẽdi quod repcusso aere atq; ĩ oculis regesto fieri conuenit. Eadẽ nisi in speculi usu pollita crassitudine paulumq; ,ppulsa dilatatur in immẽsum magnitudo imaginũ tãtũ ĩterest repercussum illum excipiat an respuat quin etiam pocula ita figurantur exculptis intus crebris ceu speculis ut uel uno intuẽte popolus totidem imaginum fiat. Excogitantur & mõstrifica ut in templo Zinirne dicata. Id euenit figura materiae plurimumq; refert concaua sint & poculi modo an parmae reciduae media depressa an elata an reuersa an obliq̃ supina an festa qualitate excipiẽtia figura torquẽte ueniẽtes umbras. Neq; enim est aliud illa imago q̃ digesta claritate materiae accipientis umbram. Atque ut omnia de speculis peragãtur hoc ĩ loco optima apud maiores fiebant Brũdusina stagno ut ęre mixtis prelata sunt Argẽtea primus fecit praxiteles magni põpeii aetate. Nup credi coeptum certiorem imaginẽ reddi auro apposito auersis. Tingit aegyptus argentum ut ĩ uasis anubem suum suspect& pingitque non cęlat argentum unde transit materia & ad triũphales statuas miꝫq; crescit ptętũ fulgoris excęcati. Id autẽ fit hoc modo miscẽt argẽto tertiae ęris cypri tenuissimi quod coronarium uocãt & sulphuris uiui quãtum argẽti. Cõflãtur ita in fictili circũlito Argilla modus coquẽdi donec se ipsa opercula opperiant. Nigrescit ut oui indurati luteo ut tamen aceto & creta deteratur. Miscuit denario triumuir ãtonius ferꝫ miscent ęri falsę monetę. Alii põdera substrahũt cum sit iustum. lxxxiii. e libris signari. Igitur ars facto denario ,pbare tam iocunda e lege plebe ut mario gratidiano uicatim totas statuas dicauerit. Miꝫq; in hac artium sola uitia discuntur & falsum denarii spectat exemplar pluribusq; ueris denariis adulterinus emit.

NOn erat apud antiquos numerus ultra cẽtum milia. Itaq; hoc est hodie multiplicatum ut deties cẽtena milia aut sępius dicãt foęnus hoc fecit nummusque percussus & sic quoq; aes alienum etiamnum appellatur postea diuites cognomiati dũmõ notum sit eum qui primus hoc cognomen acceperit decoxisse creditoribus suis ex eadem gẽte. M. Crassus negabat locupletem esse nisi qui redditu annuo legibus tueri posset in agris suis. Is sestertium. xx. m. possedit. Quiritium post scyllam ditissimus nec fuit satis nisi totum parthorum esurisse& auꝫ atq; in memoria quidem optime occupauit. Iuuat enim insectari ĩexplebilem istam habẽdi cupidinẽ multos postea cognouimus seruitute liberatos opulentiores pariterq; tres claudii principatu pallantem calistum & narcissum atq; ut bromittantur tãq̃ adhuc reꝫ potiantur. C. asinio Gallo. C. martio cẽsurino. cons. ad. vi. kl. Febr. C. Cecilius Claudius Isodorus testamento suo edixit quãuis multa ciuili bello perdidisse& tamen relinquere seruoꝫ iiii. m. cẽtũ. xvi. iuga boũ. iii. m. dc. Reliqui pecoris. cclvi. m. innumerato. lls. sexcẽta milia qbus funerare se iussit sestertiis. xvi. m. Cogeiant excedẽtes numeꝫ opes quota tamen portio erunt ptolemei quem uarro tradit pompeio res gerẽte circa iudeam octona milia equitum sua pecunia tollerauisse centum. x. cõuiuas totidem aureis praetoriis iuitãtem uasa cum ferculis mutantem saginasse. Quota uero illi ipsi: Neq; enĩ de regibus loquor portio fuerit pithius bethyni qui platanum aureã uitemque nobilem illam dario regi donauit xerxis copias hoc est. dcc. lxxxviii. m. hominũ accepit

epulo stipēdiū.v.mēsiū frumētūq; pollicitus ut e.v.liberis senectutis suę i dilectu u
nus saltē cōcederet. Hunc quoq; ipsū aliqs cōpar& croeso regi:quę malū amētia ē id i
uita cupe:quod aut e seruis cōtigerit aut i regibus qdē quod iuenerit finē populus.
Ro.stipē spargere cępit Spurio postumio.Q.Martio cōsulibus tāta abūdātia pecuię
erat ut eā cōferr& L.scipioi ex q̄ is ludos fecit:nā quod agrippę mencuio sestātes ęris
i funus cōtulit honoris id necessitatisq;,ppter pauptatē agrippę nō largitioīs eē dixeri

VAsa ex argētea mira i cōstātia būani igenii uariat nullū genus officinę diu,pbādo
Nūc formiana nūc clodiana nūc gratiana.Etenī tabernas mēsis adoptamus nūc ana
glipha aspitatēq; excisō circa lineas picturas quęrimus.Iā uero & mēsas repositoriis
iponimus ad sustinēda obsonia iterradiūs aliud q̄ plurimū lima pdiderit.Vasa coq
naria ex argēto caluus orator fieri quērit at nos carrucas ex argēto cęlare iueniūs nrāq;
ętate pōpeia cōiūx Neronis pricipis soleas delicatioribus iumētis suis ex auro quoq;
iduere libras.xxxii.Aphrycanus sequēs heredi reliqt.Idēq;cū de pęnis triūphar&.iiii
m.cccc.lxxx.p.trāstulit hoc argēti tota carthago habuit illa terraq; emula quod nunc
i mēsaq; ē apparatu.Postea uicta numātia qdē & deleta idē aphrycanus i triūpho mi
litibus.xvii.pōdo dedit O uiros illo iperatore dignos qbus hoc satis fuit frater eius
allobrogicus primus oiū.vi.m.p.mille habuit ut liuius drusus i tribunatu plebis.
Nā ,ppter.v.pōdo notatū a cēsoribus triūphalē senē iā fabulosū uidet. Itē catū chū
Cū legati getuloq; i cōsulatu prādētē i fictilibus adisset mēsalibus uasa argētea nō ac
cepisse neq; aliud habuisse argēti ad suppręmū uitę diē q̄ duo pocula quę.L.paulus
socer ei ob uirtutē deuicto pse rege donass&.Inueimus legatos carthaginēsiū dixisse
nullos hominū iter sese benignius uiuere q̄ romaōs eo argēto apud oēs cęnitasse ipōs
At hercule Pulinū pōpeiū eqtis. Ro.arelatēsis filiū paternaq; gēte appellatū.xii.pō
do argēti habuisse apud exercitū fortissimis gētibus oppositū Sciūs lectos uero iam
pridē totos operiri argēto & triclinia quoq; qbus argētū addidisse priūs tradit caruil
lius pollio eques.ro.nō ut opir& aut delica spē facer& sed puicana eadē & aureos fecit
nec multo post argēteos deliacos imitati sunt.Quę oia expiauit bellū ciuile scyllanū
paulo enim āte hę fictę sunt lances quę cētenis libris argēti q̄s tunc supra.ccl.nuēro
Romę fuisse cōstat Multosq; ob eas proscriptos dolo cōcupiscētiū erubescant ānales
q bellum ciuile illud talibus uitiis iputauere Nostra ętas fortior fuit claudii pricipatu
Seruus eius drusilanus noīe rotūdus dispēsator hispaię citerioris qnq̄genariam lancē
habuit cui fabricādę officia prius exēdificata fuerat & coites eius octīgētas.lviii libras
Quęso ubi ut q̄ multi eas cōserui eius iferrēt aut qbus cęnātibus cornelius nepos tra
dit āte scyllę uictoriā duo tātū triclinia Romę fuisse argētea repositoriis argētum addi
sita meōria cęptū fenestella tradit q obiit nouissiō tiberii cęsaris pricipatu testudiea tū
i usum ueisse āte se autē paulo lignea rotunda solida nec multo maiora q̄ mēsas fu
isse:siqdē puero q̄drata & cōpacta a cerę ac citro cępisse mox additū argētum i āgulos
lineasq; p cōmissuras tympana uero se iuuene appellata tum arterias & lāces q̄s ātiq
magides appellauerunt nec copia argēti tāta fuerat uitę sed ualidius pene iāni pretii
idq; iāpridē ut ignoscamus nobis qnis milibus sestertiis i libras ēptos.C.Gracchus
habuit.l.uero crassus orator duos cyphos mētoris artifficis manu cęlatos.lls.cētū cō
fessus tamē ē nūq̄ se his uti ,ppter uerecundiā ausum sicut eundē sestertiis sex i sigu
las libras uasa ēptalia habuisse asia primum deuicta luxuriā misit i italiā.Siqdem.L.
scipio trāstulit i triumpho argēti celati pōdera.m.cccl.& uasoq; aureoq; pōdera.m.
d.āno cōditę urbis.dlxv.Eadem asia domata multo etiā grauius afflixit mores iutilior
que uictoria illa hereditas Attalo rege mortuo Fuit tum enī hęc emēdi romę i aucti
onibus regis uerecūdia exēpta ē urbis āno.dc.xxii.mediis .lvii.ānis erudita ciuitate
amare etiam nō solum admirari opulētiā externā imēso & achaię uictorię momēto
ad impellēdos mores quę & ipsa in hoc interuallo āno urbis.dcviii.parthica signa &

tabulas pictas iuexit ne quid deesset pariterq; luxuria nata est & carthago sublata ita cõgruẽtibus fatis ut & liber& ãplecti uitia & licer& petere ex dignatione hinc aliqui uetey ut.C.Marius post ructoriã Cymbricã cãtaris potasse liberi pris exẽplo tradit' Ille arator arpinas & manipularis imperator.

ARgẽti usũ ĩ statuas primũ diui augusti ĩ adulationẽ tẽpoy trãsisse falso existiat' Iã enĩ triũpho magni põpeii reperiũs trãslatã pharnacis q primus regnauit ĩ põto argenteã statuã.Itẽ Mitridatis eius patris & currus aureos argẽteosq;. Argẽtũ succedit aliq̃do & auro luxus fẽmiay plebis cõpedes sibi ex eo facientiũ q̃s iduere aureas uestes mos tristior uet&. Vidiũs & ipi aurelũ fuscũ motũ equestri ordie ob isignẽ calũniã cũ celebritatẽ affectarẽt' adulescẽtium scholẽ ex argẽto ãnulos habentem & qd hẽc attin& colligere cum capuli militũ ebore etiã fastidito cẽlẽt' argẽto uagiẽ catillis baltea laminis crepitent Iã uero a pedagogis ĩ trãsitu uirilitatis custodiat'.Argẽto fẽmiẽ lauẽt' & nisi argẽtea solia fastidiant eadẽq; materia & cibis & pbris seruiat uideret hẽc fabritius & stratus argẽto mulieyy balneas ita ut uestigio locus sit cũ uiris lauãtium Fabritius q bellicosus impator plusq̃ paterã & salinũ ex argẽto habere uitabat.Iuberet hinc dona fortium fieri aut ĩ hoc fragi.Heu mores fabricios pud& uiy auy cẽlãdo ielaruisse neminẽ argẽto multos.Maxime tamẽ laudatus ẽ mẽtor de quo supradiximus.iiii.paria ab eo oino facta sunt.Ac iam nullũ extare dicit' ephesiẽ dianẽ tẽplum iac& capitolini incẽdii.Varro & creum signũ habuisse scripsit pxima ab eo admiratione agregas & Bẽthus & Mios fuere.Extãt hodie omnium opa in insula rhodioy Bẽthi apud lidiã mineruã ĩ tẽplo agregantis i tẽplo liberi pris ĩ ipsa rhodo baccas cẽtauros q; cẽlatas cyphus mios ĩ eadẽ cde & sileũs & cupido factẽ gẽtis enãtis ĩ cyphis magnam famam post hos celebratus ẽ antipater q satyy in phiala generatũ somno collocauisse uerius q̃ cẽlasse dictus est.Stratonicus mox ciricenus tauricus.Itẽ aristõ & thonicus mitilene laudat'. Et hoc hactenus & circa magni põpeii ẽtatẽ praxiteles possidonius ephesius lidistratices q prẽlia armatosq; cẽlauit Zophyrus q ariopagitas & iudicium horestis ĩ duobus cyphis põdo.xii.extiatis.Fuit deide pytheas cuius duẽ ũciẽ.xx. uenieyt. Vlyxes & diomedes erant ĩ phialẽ ẽblamate palladiũ surripiẽtes fecit idẽ cocos magirisia appellatos puulis potoriis sed ex qbus nec exẽplaria qdẽ licer& exprimere tã oportuna iuriẽ subtilitas erat habuit & theucer crustarius famã subitoq; hẽc ars ita exoleuit ut sola iam uetustate cẽseant' usq; attritis cẽlaturis ne figura discerni possit auctoritas cõstat argẽtũ medicatis aqs ificit' atq; etiam afflatu salsẽ sicut mediterraneis hispaniẽ in argẽti & auri metallis.Nascũt' etiamnum pigmenta sic & ceruleũ fit pprie limus ẽ optimũ ex eo quod atticũ uocat' prẽtiũ i.p.libras.xxii proximũ marmoricũ sub dimidio attici prẽtio·Tertium genus ẽ pressum quod alii Tyricum uocant ex ĩsula tyro.Iam quod ex achaia quo utunt' ad picturẽ ũbras prẽtiũ in libra.lls.viii.dypõdius uero e tractis quod lucidũ uocant e gallia ueniẽs hoc autẽ & attico alluminat' ĩ abachos nõ nisi marmoroso quoniam marmor ĩ eo resistit amaritudini calcis effodit' &.xx.ab urbe lapide in mõtibus post urit' prestũ appellãtibus q adulterant sed esse fallũ adustũq; amaritudine appar& quoniã resolutũ ĩ puluerẽ ẽ.

SIlẽ primi istitũere pigere polygnotus & micõ attico duntaxat hoc secuta aetas ad lumina usa ẽ.Ad ũbras autẽ turico & lydio.Lydium sardibus emebat' quod nunc omittũt.Ceruleũ harena ẽ huius tria genera antiqus aegyptiũ quod maxie pbat' scythicũ hoc diluit' facile cũ terit' ĩ.iiii.colores mutat' candidiorẽ nigriorẽ ue crassiorẽ tenuiorẽue prẽfert' huic atiamnũc cyprium accessit his puteolanũ & hispaniẽse harena ibi cõfici cepta.Tingit' autẽ omne & ĩ sua coqt' herba bibitq; succũ.Reliq̃ cõfectura eadẽ quẽ chrysocolla ex ceruleo fit quod uocat' lomẽtũ pficit' id lauãdo terẽdo ue hoc ẽ candidius ceruleo pretia eius.xxiii. ĩ libra ceruleĩ.xviii.usus ĩ creta calcis id

patiēs nup accessit & nestorianū ab actore appellatū. Fit ex egyptii leuissiā pte pretiū eius .xi. libre. Idē & puteolani usus preterq̄ ad fenestras uocāt Cilō nō pridē apportari & īdicū eptū ē cuius pretiū ī pictura ī .xvii. libra ratio ī pictura ad incisuras hoc est ūbras diuidēda sub lumine. Est & utilissimū genus lomēti quod dāt attritiū uocant qnis assibus extimatū cerulei sinceri expimētū in carbone ut flagr& fraus uiola arida decocta i aq̄ succoq; p liteū expresso icretā cretria uis eius ī medicina ut purg& ulcera. Itaq; & emplastris adiciūt. Itē caustīcis. Terit autē difficillie ī medēdo lenit mord& astrīgitq; & explet ulcera urit ī fictilibus ut psit pretia rex quę usq̄ posuiūs nō ignoramus alia ī alīs locis eē & oībus pene ānis mutari put nauigatōe cōstiterīt aut ut qs que mercatus sit ut aliqs prēualēs ī anceps ānonam flagell& nō obliti. Detrimētum tota hellādia Neroīs pricipatu accusatū apud cōsulē poī tamē necessariū fuit quę plexq; erāt Romę ut exprimeret auctoritas rerum.

PROXIMA DICANTVR AERIS METALLA cui & ī usu pximū ē pretiū imo uero āte argētū ac pene etiā āte aurū corīthio quoq; stipis auctoritas ut dixiūs hic era militū tribūi erarii & erariū ab erari ab ere dicti: docuīūs q̄ diu populus Ro. ere signato tātum usus eēt & alia uetustas eq̄lē urbi auctoritatē eius declarar& a rege nūma collegio tertio erariox fabro īstructo uena quo dictū est mō effodit igniq; pficit.

FIt & e lapide eroso quē uocāt cadiniā celebritas ī asia & quōdā ī cāpaia nūc ī bergoātiū agro extrēa pte italiae fexq; nup etiā ī Germaia puicia reptū fit ex alio lapide quē calcetē uocāt ī cypro ubi eris iuētio mox uilitas precipua repto ī alīs terris prestātiore maxīē auricalco quod ob precipuā bōitatē admirationē diu obtinuit. Nec repit lōgo iā tpē effeta tellure pximū boitate fuit Salustianū & eburonū alpiō tractu nō lōgi & ipsū eui successit et liuianū in gallia utxq; a metallox dominis appellatū. Illud ab aico diui augusti hoc a cōiuge uelocis defectus liuianū quoq; certe admodū exiguū iueit. Sūma gloria nunc ī marianū cōuersa quod & cordubēse dicit hoc a liuiāo cadiniā maxime sorb& & auricalci bōitatē imitat ī sestertiis dypōdiariisq; cyprio suo assibus cōtēto & hacteūs nobilitas ī ere naturalis se habet. Reliq̄ genera cū artificio cōstāt quę suis locis reddēt summa claritate āte oīa īdicata es cōfusū auro argēto q; quōdā miscebat et tamē ars pretiosior erat nūc ī certū ē peior hęc sit an materia mixq; cū ad īfinitū opex pretia creuerint auctoritas artis exticta ē. Questus enī cā ut oīa exerceri cępta ē quę glorię solebat iō etiā deox ascripta opi cū peeres gētiū claritatē et hac uia quererēt ad eoq; fundēdi exoleuit fundi eris pretiosi rō ut iam diu ne fortuna qdē in ere uis artis habeat de illa autē ātiq̄ gloria corynthiū maxīē laudat hic casus miscuit corynthio cū capet īcēsa mireq; circa id multox affectatio fuit qppe cum tradat nō alia de cā Verrē quē cicero damnauerat proscriptū cum eo ab āntonio quoniam corinthius se ei cesux nauigasset at mihi maior ps eox simulare eā sciētiam uidet ad segregandos se a cęteris magis q̄ intelligere aliqd subtilius et hoc paucis docebo. Corynthus capta ē olympiadis cētesię qnq̄gesię sextę anno .iii. nostrę urbis sexcentesimo octauo cū ante seculo fictores nobiles desciscēt quox isti oīa signa corinthia appellāt: q̄ propter ad coarguēdos eos ponemus artificū ętates nā urbis nostrę annos ex supradicta cōpatōe. Olympiadū colligere facile erit. Sunt ergo uasa tantum corinthia quę isti elegantiore mō desculpētia trāsfext mō ī lucernas aut truillas uitreas nullo mundiciax despectu eius tria genera candidū argēteo nitore q̄ pxīē accedēs in quo illa mixtura preluit. Altex in quo auri fulua na

tura. Tertium in quo æqualis oium tẽpies fuit præter hęc ẽ cuius rõ nõ potest reddiq̃q̃ bois manu sedat fortuna tẽperamẽtum ĩ simulachro aptet signisq; illud suo colore praetiosum ad iocineris imaginẽ uergens quod ideo epatizon appellant procul a corinthio longe tamen ante egmeticum atq; deliacum quae diu obtinere principatũ Antiquissima ęris gloria deliaco fuit mercatus in delo concelebrãte toto orbe & ideo cura officinis triclinorum pedibus fulcrisq; ibi prima nobilitas ęris peruenit. Deide ad deũ simulachra effigiemq; hominum & aliorũ animalium proxima laus egmetico fuit insula & ipsa est nec gignens sed officinarũ temperatura nobilitata. Bos ęreus inde captus in foro boario est. Romę hoc est exemplar eginetici aeris deliaci autem iuppiter in capitolio in iouis tonãtis aede. Illoq; aere myroco usus est hoc polyclites ęquales atq; cõdiscipuli. Emulatio autem in materia fuit priuatĩ.

EGina candelabrorũ superficiem duntaxat elaborauit sicut tarentum scapos ĩ his ergo iuncta commendatio officinarum est. Nec pud& tribunorum militariũ salariis emere cum ipsum nomen a candelarum nomine impositum appareat. Accẽsio candelabri talis fuit theonis iussum pręconis clesippus fulgo gibbere. Dionysius gibber Prętera & alios foedos aspectu fabricatus est. Emẽte id gegama. lls. l. eodemq; ostẽtante conuiuio emptũ ludibrii causę nudatus atq; impudentia libidinis receptus in totum mox prędiues in testamentum numinum uice illud candelabrũ coluit & hãc corinthiis fabulam adiecit uindicatus tamen moribus nobili sepulchro per quod ęterna supra terras gegamę dedecoris memoria durat&. Sed cum esse nulla corinthia candelabra const& nomen id pręcipue in his celebratur: quoniam Mumii victoria corinthum quidem diruit sed cum pluribus Achaię opidis sit ęra disparsit prisci limina etiam ac ualuas ĩ templis ex ęre factitauere iuenio & a. CN. Octauio q de pseo rege nauali triumphum egit facta porticum duplicẽ ad circũ flaminũ quę corithia sit appellata a capitulis ęreis colũnarum. Vestę quoq; aedẽ ipsam syracusana supficie tegi placuisse Syracusana superficiae sunt ĩ pantheo capita columnarũ a. M. agrippa imposita. Quin etiam priuata opulentia eo modo usurpata est. Camillo inter crimia obiecit: spurius caruilius quęstor quod ęrata hostia haber& in domo. Nam triclinia ęrata ab abachosque & monopolia consulem manilium asia deuicta primum inuexisse triumpho suo quem duxit anno urbis. d. lxvii. lucius piso auctor est antias quidem heredem. l. crassi oratoris multa etiam triclinia aerata uendidisse. Ex aere factitauere & cortinas tripodum nomine ac delphicas: quoniam ludis maxime appollis delphici dicabantur placuere & lychin pensiles in delubris arborum mala ferentium modo lucentes qualis est in templo apollinis palatini quod Alexãder magnus thebarum expugnatione captum lucymae dicauerat eidem deo. Transit deinde ars ubiq; uulgo ad effigies deorũ.

ROmae simulachrum ex aere factum cereri primũ reperio ex peculio spurii cassii quem regnum affectãtem pater ipsius interemerat: transiit a diis ad hominum statuas atq; imagines multis modis antiqui tingebant eas bitumine quo magis mirũ esse placuisse auro integere hoc nescio an Romanorum fuerit inuentum certe etiam Romae non hab& uetustatem effigies hominum non solebant exprimi nisi aliqua industri causa perpetuitatem merentium & primo sacrorum Certaminum victoria Maximeque olympiae ubi omnium qui uicissent statuas dicari mos erat eorũ uero qui ter ibi superassent ex membris ipsorum similitudine expręssa quas iconas uocãt Athenienses nescio an primi omnium harmodio & Arristogitoni tyrannidis publicae posuerunt statuas hoc actum est eodem anno quo & reges Romae pulsi excoepta deinde res est a toto orbe terrarum humanissima ambitione etiam omnium municipiorũ & fori statuae ornamẽtũ esse coepere prorogarique memoria hominũ

& bonores legi &basibus inscribi ne in sepulchris tantũ legerentur. Mox forum et in domibus priuatis factũ atq; in atrius domos colentiũ instituit sic colere patronos

TOgatae effigies antiquitus statuas dicabant placuere & nudae tenẽtes hastam ab epheborum gymnasiis exemplaribus:quas achilleas uocant. Graeca res est nihil uelare.at contra romana ac militaris thoracas addere Cęsar quidem dictator loricatã sibi dicare in foro suo passus est. Nam lupercorum habitu tam nouiciae sunt:quam quae nuper prodiere pennulis indutae.Mancinus eo habitu sibi statuit quo deditus est Notatum ab auctoribus &.l.actium poetam ĩ camoenarum aede maxima forma statuam sibi posuisse& cum breuis admodum fuisset. Equestres uero statuae modo Romanam celebrationem habent orto sine dubio a graecis exemplo.Sed illi celatas tantum dicabant in sacris uictores:postea uero & qui bigis uel quadrigis uicissent Vnde & rostris currus nati in his qui triumphauissent serũ hoc & non nisi a diuo Augusto seiuges sicut elephanti nõ uetus & bigarum celebratio his qui prętura fũcti curru uecti essent per circum antiquior columnarum sicut.C.Menio qui deuicerat priscos latinos qbus ex foedere tertias praedae res populus.Ro.praestabat cosdẽ que in consulatu in suggestu rostra deuictis antiatibus fixerat anno urbis.ccccxvi. Item.C.duillio qui primus naualem triumphum egit de pęnis quae etiam nunc in foro.Item publio minutio perfecto annonae extra portam trigeminam untiaria stipe collatam nescio an primo honore talis a populo antea enim a senatu erat pręclara res nisi friuolis coepisse& initiis.Nanque & atrii neuii statua fuit ante curiam cuius basis conflagrauit Curia incensa publii claudii funere fuit & hermodori ephesii in comitio legum quas decemuiri scribebant interpretis publice dicata .Alia causa & alia auctoritas in Oratii coclitis statua quae durat hodieque cum hostes a ponte sublitio solus arcuisse&.Equidẽ & sibyllę iuxta rostra sunt non miror tres sunt hic& una quã sextus pacuuius taurus ędilis plus instituit duae quas.M.messala primas putarẽ has & attii nanii positas aetate tarquinii prisci nisi regum antecedentium eẽnt ĩ capitolio

EX his Romuli est sine tunica sicut & camilli in rostris & ante aedem castorum fuit.M.Tremellii equestres togata qui sanites his deuicerat captaq; anagnia populũ pendio liberauerat.Inter ãtiqssimas sunt & tullii coelii boscii spurii naucii.C.fulcini in rostris a fidẽnatibus in legatione interfectorum haec a re.p.tribui solebat iniuria caesis sicut alias in publio iunio &. T.coruncano qui abtenta illyriorum regina interfecti erant non omittendũ uidetur quod ãnotauere ãnales tripedaneas his statuas in foro statutas haec uidelicet& mensura bonorata tunc erat nõ praeteribo.CN.octauium ob unum uerbum quo regem antiocum dilaturum se responsum dicentem. Virga quam tenebat forte circumscripsit & priusq; egrederetur circulo illum respõsũ dare coegit.In qua legatione interfecto Senatus statuam poni iussit q; bonoratissimo loco qui est in rostris.Inuenitur & statua decreta Theratiae Caię siue suffetię uirgini uestali ut poneret ubi uell&.Quod adiectum non minus bonoris hab& q; quod fęminae est decreta meritum eius ipsis ponam annalium uerbis quod campum tyberinũ gratificata esse& & ea populo.Inuenio & pythagorae & alcibiadi in cornibus comitii positas cum bello summitti apollo pythius iussisse& si fortissimo graiae gentis & alteri sapientissimo simulachra celebri loco dicari ea est & credo ne scylla dictator ibi curiam facer& mirumq; est illos patres .Socrati cunctis ab eodem deo sapientia praelato pythagoram praetulisse aut tot aliis uirtute alcibiade nequaq; utriq; themistoclem columnarum ratio erat tolli super caeteros mortales quod et arcus significant nouitio inuento priũs tamẽ bonos coepit a gręcis. Nullique arbitror plures statuas

dicatas q̃ phalari & demetrio athenis siquidem .cccl.x statuere quas mox laceraueré. Nondum anno hunc numerum dierũ excedente. Statuerunt Romae etiam inõibus uicis. C. Mario Gratidiano ut diximus quas easdem subuertere scylle introitu pedestres sine dubio Romae fuere in auctoritate longo tempore & equestriũ tamẽ origo pq̃ uetus est cũ foeminis etiã honore cõmunicato cloeliae statua equestris est posita ceu parum essẽt & toga eam cingi cum lucretiae ac bruto qui expulerant reges propter quos cloelia inter obsides fuerat non decreuere hanc primã cũ coelitis publice dicatã crediderim. Ante enim sibi ac sibyllae Tarquinium & reges ipsos posuisse uerisimile est nisi cloeliae positam quoq; piso trader& ab his positam qui una obsides fuerant redditis a porsenna in honorem eius e diuerso annius fecialis equestrem statuã cõtra iouis statoris aedem in uestibulo superbi domus ualeriae fuisse publicii consulis filiae eamque solam refugisse Tyberimque transnatasse caetetis obsidibus qui porsẽnę mittebant interemptis Tarquini insidiis. L. piso prodidit. Idẽ auctor est. M. emilio C. pompilio secundo conss a censoribus. p. Cornelio scipione. M. popilio statuas circa forum eorum qui magistratus gesserant sublatas omnes prętęr eas quae populi aut senatus sententia statutae essent. Eam uero quam apud aedem telluris statuisse& sibi Spurius cassius qui regnum affectauerat etiam conflatam a censoribus nimirũ in ea quaq; re ambitionem prouidebant illi uiri. Extant catonis in censura uociferationes mulieribus romanis in prouintiis statuas poni nec tamen potuit inbibere quo miũs romę quoq; ponerẽt sicuti Corneliae gracchoꝝ matri quae fuit aphrycani prioris filia sedens hinc posita soleisq; sine amento insignis in metalli publica porticu. Quę statua nunc est in octauiae operibus publice autem ab exteris posita est Romae Cęlio tribuno pl. lege plata in stemũ stalũ lucanũ qui turinos bis ĩfestauerat & ob id cęlium turini statua & corona aurea donarunt. Idem postea fabriciũ donauere statua liberati obsidione passimq; gentes in clientela sua receptae & adeo discrimen omne sublatum ut Hannibalis etiam statuę tribus locis uexant ĩ ea urbe ĩtra cuius muros solus hostium emisit hastã.

FVisse autem statuariam artem familiarem italiae quoque & uetustam indicant hercules ab Euandro sacratus ut produnt in foro boario qui triumphalis uocat atq; per triumphos uestitur habitu triumphali. Praeterea ianus geminus a Numa rege dicatus qui pacis bellique argumento colitur digitis ita figuratis ut .ccc.lxv. dierum nota per significationem anni temporis & aeui se deum iudic&. Signa quoque tuscanica per terras dispersa quae in hetruria factitata non est dubium deorum tantum putarem ea fuisse ni Metrodorus sęptius cui cognomen. Ro. nominis odio inditum est uulsinios pulsatos propter. M. M. statuarum obiicer&. Mirumque mihi uidet cum statuarum ĩ italia tam uetus origo sit ligẽa potius aut fictilia deorũ simulachra in delubris dicata usque ad deuictam asiam. Vnde & luxuria similitudines exprimendi quae prima fuerit origo in ea quam plasticem gręci uocant dici conueniẽtius erit. Etenim peior quem statuaria fuit: sed hęc ad infinitum effloruit multorum uoluminum opere si quis plura persequi uelit. Oia enĩ quis possit in. M. scauri ędilitate tria milia signorum in sęna tantum fuere temporario Theatro. Mummius deuicta achaia repleuit urbem non relicturus filiae dotem. Cur enim non cum excusatione conaretur: multa & luculli inuexere. Rhodi etiam nunc .lxxiii. milia signorum esse Mutianus ter consul prodidit nec pauciora athenis & olympiae delphis superesse creduntur. Quis ista mortalium prosequi possit aut quis usus noscendi intelligatur Insignia tamen & maxime aliqua de causa notata. Voluptuarium sit attigisse artificesque celebratos nominauisse. Singulorum quoque inexplicabilem multitudinẽ cum lysippus .m.d. opera fecisse tradatur ante omnia ut artis claritatem possent dare

uel ſingula numerum apparuiſſe defuncto eo cum Theſauꝫ effregiſſ& heres. Solitũ enim ex inani pretio cuiuſque ſigni denarios ſeponere aureos ſingulos. Enectaque ſupra humanam fidem ars eſt ſucceſſu Mox & in audacia. In argumẽtum ſucceſſus unum exemplum afferam: nec deorum nec hominũ ſimilitudinis expraeſſae. Aetas noſtra uidit in capitolio priuſq̃ id nouiſſime conflagraret a uitellianis incenſum in cella Iunonis canem ex aere uulnus ſuum lambentem: cuius eximium miraculum & indiſcreta ueri ſimilitudo. Non eo ſolum intelligitur quod ibi dicata fuerat. Veꝫ & ſatisdatione nã ſumma nulla par uidebatur capite tutelarios cauere pro ea iſtitutũ publici fuit audaciae. Innumera ſunt exempla. Moles quippe excogitatas uidemus ſtatuarum quas colloſeas uocant turribus pares Talis eſt in capitolio apollo trãſlatus a. M. Lucullo ex apollonia ponti Vrbe .xxx. cubitorum quingentis talentis factus talis in campo martio Iuppiter a claudio Caeſare dicatus qui deuoratur pompeiani theatri in ciuitate. Talis & Tarenti factus a lyſippo .xl. cubitorum. Mirum in eo quod manu ut ferunt ea mobilis ratione labramẽti eſt ut nullis cõuellatur procellis Id quidem prouidiſſe & artifex dicitur modico Interuallo Vnde maxime opus erat flatum frangi oppoſita columna. Itaque propter magnitudinem difficultatemque moliendi non attigit eum Fabius uerrucoſus cum herculem qui eſt in capitolio ide transferret. Ante omnes autem in admiratione fuit ſolis coloſus rhodi quem fecerat chales lindius lyſippi ſupradicti diſcipulus .lxx. cubitorum altitudinis. Fuit hoc ſimulacrum poſt. lvi. annum terremotu proſtratum ſed iacens quoque miraculo est pauci pollicem eius ãplectuntur. Maiores ſunt digiti q̃ pleraeque ſtatuae uaſti ſpecus biant defractis membris ſpectantur intus magnę molis saxa: quorum pondere ſtabiliuerat illud conſtituens duodecim annis tradũt effectum. ccc. talentis quę contulerat ex apparatu regis demetrii relicto more tedio obſeſſa rhodo. Sunt alii centũ numero in eadem urbe coloſi centum minores: ſed ubicunque ſinguli fuiſſent nobilitaturi locum prȩterq; bos deorum. v. quos fecit Brixaſis factitauit coloſoſ & italia uidemus certe tuſcanicum Apollinem in biblioteca templi Auguſti. l. pedum a pollice dubium ere mirabiliorem ac pulchritudine. Fecit & ſpurius caruilius iouem qui in capitolio uictis ſamnitibus ſacrata lege pugnantibus e pectoralibus eorum ocreisque & galeis amplitudo tanta eſt ut conſpiciatur a latere iouis reliquiisque lunę ſuam ſtatuam fecit: quae eſt ante pedes ſimulachri eius. Habent in eodem capitolio admirationem & capita duo quae publius lentulus conſul dictauit. Alterũ a charete ſupradicto factum. Alterum fecit Detius comparatione in tantum uictus ut artificium minime probabile uideatur. Verum omnem amplitudinem eius generis ſtatuarum uicit aetate noſtra Zenodorus mercurio facto in ciuitate galliae auernis per annos. x. põdo. cccc. magno practio. Is poſtq̃ ſatis artem ibi approbauerat Romam accitus eſt a Nerone ubi deſtinatum illius principis coloſum fecit: c. x. pedum longitudine qui dicatus ſolis uenerationi eſt damnatis ſceleribus illius principis. Mirabantur in officina non modo ex argilla ſimilitudinem inſignem Verum & de paruis admodum ſurculis quod primum operis inſtaurati fiunt ea ſtatua indicauit inter ſe fundendi aeris ſcientiam cum & uero largiri aurum argentumque paratus eſſ& Zenodorus ſcientia findendi celandique nulli ueterum poſtponeretur: statuã auernorum cum facer& prouinciae rubio arato praeſidente duo pocula calamidis manu celata quae caſſio ſyllano auũculo eius praeceptori ſuo. Germanicus Caeſar adamata donauerat emulatus eſt ut uix ulla differentia eſſ& artis quanto maior i Zenodoro praeſtantia fuit tanto magis deprehenditur aeris obliteratio.

Signis quę uocant corinthia plerunq; in tantum capiuntur ut secum circũferant sicut hortensius orator spigere Verri reo ablatã propter quã Cicero illo iudicio in altercatione neganti se enygmata intelligere Respondit debere: quoniam spigem domi haber& circuntulit & Nero princeps amazonem de qua dicemus & paulo ãte C.Cestius consularis signum quod secum etiam in pręlio habuit Alexandri quoque magni tabernaculum sustinere traduntur solidę statuae: ex quibus duae ante martis ultoris ędem dicatę sunt totidem ante regiam minoribus simulacris signisq; inuẽta prope artificum multitudo nobilitata est. Ante omnes tamen phidias Athenienſis Ioue olympię facto ex ebore qdẽ & auro: sed ex ere signa fecit. Floruit aũt olympiade octogesima tertia circiter. ccc. nostrę urbis ãno. quo eodem tempore ęmuli eius fuere Alcamenes Critias Nestoeles Hecleas & deinde Olympiade octogesima septima Agelladas Gallõ chorigias lacon myrõ pythagoras scopas perelius. Ex his polycletus discipulos habuit argium Asopodoꝫ Alexin Aristidẽ phynonẽ dinonẽ athenodoꝫ demeam clitorium mirum litium nonagesima quinta olympiade floruere nancides dinomodes Canacus Patroclus Centesima secunda Polydes Cephisodotus Lemares hippotodorus. Centesima quarta praxiteles Euphranor centesima septima Hetioter hymacus centesima quarta. x. lysippus fuit cum & Alexãder magnus. Item lysias & Throsius frater eius thenis Eufromides Sostratus Ion. In hoc mirabile quod nullo doctore nobilis fuit ipse discipulum habuit Zeusiadem Centesima. xxi. Entichides eutricates laippus chepis sicrotus thimarcus piromacas. Cessauit deide ars ac rursus olympiade centesima. lvi. reuixit cum fuere longe quidẽ ifra predictos: probati tamẽ ãtheus calistratus pilides atheneus calixemus pithocles pithas Timoles ita distictus celeberrimorum ętatibus insignes raptim transcurram reliqua multitudine passim disparsa. Venere autem & in certamen laudatissimi q̃ diuersis aetatibus geiti: quoniã fecerant amazonas quę cum in templo ephesię dianę dicarẽt placuit eligi pbatissimã ipsorum artificum qui praesentes erant iudicio cum apparuit eam esse quam omnes secundam quisq; a sua iudicassent: hoc polycleti proxima ab ea phydie Tertio cresille Quarta cydonis Quinta pradimonis. Prętera phidias Iouem olympium quẽ nemo ęmulatur. Fecit ex ebore & ęq; mineruam athenis quę est in parthenonia stans. ex ere uero prętera amazonem supradictam mineruam tam eximię pulchritudis ut formae cognomen acceperit. Fecit & cliducum & aliam mineruam quã romę ad ędẽ fortunę ęmilius Paulus dedicauit. Item duo signa: quę Catullus in eadẽ ęde palliata & alterũ colloson nudum primusq; artẽ torreuticen aperuisse atq; demõstrasse merito iudicat polycletus sytionius ageladis discipulus Dyadumenũ fecit molliter Iuuenẽ. c. talẽtis nobilitatum. Item & dorophorum uiriliter puez fecit & quę canona artifices uocant liniamenta artis ex eis petentes lege quadam: solusq; hominum artem ipsam fecisse artis opere iudicatur. Fecit distringentem se & nudum talo incedentẽ: duosq; pueros Item nudos ludentes qui uocantur astragalizontes & sunt in Titi imperatoris atrio quo opere nullum absolutius pleriq; iudicant. Item mercurium qui fuit lysimachiae Herculem qui romę aceta arma sustinentẽ. Artemona qui plerophoretos appellatus est hic confirmasse hanc scientiam iudicatur & Torreuticen sic erudisse ut Phidias aperuisse: proprium eius est ut uno crure insisterẽt signa excogitasse ea ut ait Varro & pene ad unum exemplum Mironem eleutheris natũ & ipsum ageladis discipulũ buccula maxime nobilitauit celebratis uersibus laudata quãdo alieno pleriq; igenio magis q̃ suo commendantur. Fecit & canẽ & discobolon & persea & priscas & satyꝫ admirantem tibias & mineruam delphicos pentathlos pancratiastas herculem etiam qui est apud circum maximum in ęde pompeii magni fecisse & Cycade monumẽtũ ac locustę carminibus suis erina significat. Fecit & Apollinem: quem a Triumuiro Antonio sublatum restituit ephesius Diuus Augustus admonitus in quiete: Priũs hic multiplicasse ueritatem uidetur numerosior in arte q̃ polycletus & in symmetria

diligentior & ipē tamē corporū tenus curiosus animi sensus non expressisse. Capillū quoq; & pubem non emendatius fecisse q̄ rudis antiquitas instituisset. Vicit eum Pythagoras ex Italia reginus pancrati hasta delphis posita. Eundem uicit & leontius cum fecit & stadia Aromon astilon qui olympię ostenditur & lybim puerū tenētem tabellas eodem loco & mala ferentem nudum. Siracusis autem claudicantem cuius ulceris dolorem sentire etiam spectantes uidentur. Item apollinem serpentemq; eius cōfici sagittis cytharedum qui dyrceus appellatus est: quoniā cū Thebę ab Alexādro caperentur aurum a fugiēte conditum sinu eius celatum esset: hic primus neruos & uenas expressit: capillumq; diligentius. Fuit & alius Pythagoras samius initio pictor cuius signa ad ędē fortūę buiusce deę. vii. nuda Vnde & laudata sunt hic supradicto facie quoq; ĩdiscreta similis fuisse traditur. Regini autem discipulus & filius sororis fuisse Sostratius lysippus Sitionum dux negat Tullius fuisse discipulum: sed primo aerarium fabrum audiendi rationem cepisse picturis Eupompi responso eum eim interrogatum quem sequeretur antecedentium demonstrata hominum multitudie dixisse naturam ipsam imitandā esse non artificē. Plurima ex omnibus signa fecit: & ut diximus foecundissimę artis. Inter quę distringentem sese quē. M. Agrippa ante thermas suas dicauit mire gratū Tyberio principi non quiuit tēperare sibi in eo: q̄q̄ imperiosus sui iter initia principatus trāstulit in cubiculū alio signo substituto. Cum quidem. p. ro. tanta contumacia fuit in theatri clamoribus ut reponi apoxuemenon flagitauerit quē princeps q̄q̄ adamatū reposuerit Nobilitatur Lysippus & temulēta tibicina & canibus ac uenatione. In primis uero quadriga cum sole rhodiorū. Fecit Alexandr magnū multis operibus a pueritia eius orsus: quā statuam inaurari iussit Nero princeps delectatus admodū Illa deide cū pretio periisset & gratia artis detractū ē aur pretiosiorq; talis existiatur etiā cicatricibus operis atq; cōscissuris in quibus aurū hęserat remanētibus Idē fecit ephestionē Alexādri magni amicū: quē qdā polycleto aseribunt. Cum is centum prope annis ante fuerit. Item Alexandri uenationē quae delphis sacrata est athenis Satyrum Turinā Alexandri in qua amicor eius imagines summa omniū similitudie expressit. Hanc Metellus macedonia subacta transtulit Romam fecit & quadrigas multor genera statuarię arti plurimū traditur contulisse capillum exprimēdo capita minora faciēda q̄ antiqui corpora graciliora siccioraque per quę proceritas signor maior uideretur. Non hab& latinū nomē symetria quam diligentissime custodit noua intacta ratione quadratas uetera staturas permutando uulgoq; dicebat ab illis factos quales essent homines a se quales uiderent esse huius proprie uident eē argutię opera custoditę ĩ minimis quoq; rebus filios & discipulos reliquit laudatos artifices laipum & bedan: sed ante omnes Euceratem: q̄q̄ is cōstantiā patris potius imitatus q̄ elegātiam austero maluit genere q̄ iocundo placere. Itaque optime expressit herculē delphis & Alexandr tespin uenatorem & thespiadū pręliū equestre simulacra stroponi ad oraculum quadrigas Medeę complures equum cum fiscinis canes uenantiū: huius porro discipulus fuit Thisicrates & ipē Sicionius: sed Lysippi sectę proprior ut uix discernāt cōplura signa sicut senex thebāus Demetrius rex peucestes Alexandri magni seruator dignus tāta gloria artifices qui compositis uoluminibus condidere hęc miris laudibus celebrāt thelephanem phoceum ignotū alias quoniam in thessalia ubi habitauerit latuerunt opera eius. Alioquin suffragiis eorum aequatur Polycleto Mironi Pythagorae laudant eius Larissam & spinarum penthatlum & Apollinem. Alii non hanc ignobilitatis fuisse causam: sed quod se regum Xerxis atq; Darii officinis dederit existimant Praxiteles quoq; maiore felicior ideo clarior fuit. Fecit tamen ex aere pulcherrima opera proserpinae raptum. Idem Catagussam & ebrietatem & liberum patrem nobilemq; una satyrum: quem graeci peribeton cognoiant: & signa etiam quę ante foelicitatis ędem fuere Veneremq; quę cum ipsa ęde incendio conflagrata est Claudii pricipatu marmoreę illis ue per tertas

inclyte patēt. Item stepussam spellum cenonoporam Harmodium Haristogitonem Tyrannicidas quos a Xerxe persarum rege captos uicta perfide athenienſibus remisit magnus Alexander fecit Apollinem & puberem surrepenti lacertę cominus sagitta insidiantem quę sauroctonon uocāt. Spectant & duo signa eius diuersos & affectus exprimentia Flentis matronae & meretricis gaudentis hanc putant phirnem fuisse deprehendūtq; in ea amorē artificis & mercedē in uultu meretricis: hab & simulacr & benignitas eius Calamidis enim quadrigę aurigam suum imposuit: ne melior in equor effigie in homine defecisse crederetur. Ipse calamis & alias quadrigas bigasq; fecit equis semper sine æmulo expressis. Sed ne uideatur in hominum effigie iferior Alcmena nullus est nobilior Alcimenes phidię discipulus & marōrea fecit & aereū pentathlon qui uocatur Enerinomenos At polycleti discipulus aristides quadrigas & bigas: & Iphicrates leena laudatur scortum haec lyrę cantu familiare Arimodio & Aristogitoni Consilia eorum de tyrannicidio usq; ad mortem excruciata & tyrannis non prodidit: quam ob rem athenienses honorem ei habere uolentes: ne tamē scortū celebrasse uideretur animal nominis eius fecere. Atq; ut intelligeretur causa honoris in opere linguam addi ab artifice uetuerunt. Briaxis Esculapium & seleucum fecit. Bedas adorantem. Baton Apollinem & Iunonem qui sunt romę in templo cōcordię Cresilas uulneratum deficientem in quo possit intelligi quantū restat aię & olympiū per idem dignum cognomine. Miq; in hac arte est quod nobiles uiros nobiliores fecit. Cephysidorus mineruam mirabilem in portu athenienſium & aram ad tēplum Iouis seruatoris in eodem portu cui pauca comparantur. Canacus Apollinem nudū qui philesius cognominatur in didimeo egmectico aere temperatum Ceruumq; una ita uestigiis suspendit ut linum subter pedes trabatur alterno morsu calce digitisq; retinentibus solum ita uertebrato dente utriusque in partibus & a repulsu per uices resiliat. Idem & Zeletizōtas pueros fecit: chereas Alexādr magnū & philippū prēm eius fecit Desilas dorophorō & amazonem uulneratam. Demetrius lisimachen quę sacerdos. lxiiii. mineruę fuit ānis. Idem & mineruam quę musuca appellatur: quoniā dracones in gorgone eius ad ictus cytharae tinnitu resonāt Idem equitem Serinonē qui primus de equitatu scripsit. Dedalus & ipse inter fictores laudatus pueros suos destringentes se fecit. Dynomenes prothesylaū & phytodemū luctatorē eufranoris Alexander paris est in quo laudatur quod omnia simul intelligātur Iudex dearum amator helenę: & tamen Achillis interfector: huius est Minerua romę quae dicitur Catuliana infra capitolium a. Q. lutatio Catullo dicata & simulacrum boni euentus dextera pateram ac sinistra spicam ac papauer tenens. Item latona puerpera apollinē & dianā infantes sustinens in ęde cōcordię fecit & quadrigas bigasq; & eliticū eximia forma & uirtutem egregiam utrasq; colostreas mulierem admirantem & adorantem Item Alexandrum & Phylippum in quadrigis euthites eurotam fecit in qua artem ipām ne liqdiorē plurimi dixere Eigię minerua pyrrhusq; rex laudatur & celetizōtes pueri & castor & pollux ante aedem Iouis tonantis agesiae in pario colonia hercules Isidori Butires linus mirronis discipulus fuit qui fecit dignum pręceptore puerum sufflantem languidos ignes & argonautas leocris Aquilam sentientem quid rapiat in ganimedem & cui fuerat parentemq; unguibus etiam per uestem puerū autolicū pancratio uictorem propter quem Xenophon symposium scripsit. Iouemq; illum tonantem in Capitolio ante cuncta laudabilem. Item apollinem dyadematū lucistus langonem puerum subdole ac futate uernilitaris lucius & ipse puerum suffitorem Menecini uitulus genu prēmitur replicata ceruice. Ipēq; menechinus scripsit de sua arte Naucides mercurio & discobolo & imolātem arietem censet naucerus luctatorē anhelantem fecit Niceratus esculapium & hygma: quę sunt in concordię tēplo romę pyrrhomathi quadriga ab alcibiade regitur. Polyches hermaphroditum nobilē fecit. Pyrrhus hygiam & mieruā: phoenis lysippi discipulus ephydrhysam Stipax cyprius

imo celebratur signo Splachnor eperidis olympii uernula hic fuit exta torrens igne oris pleni spiritu accedens Salomon apollodorum fudit fictorem & ipsum: sed inter cunctos diligentissimum artis & inimicũ sui iudicem crebro perfecta signa frãgentẽ Dum satiari cupiditate artis non quit ideoq; ĩsanum cognoiatum hoc in eo expressit nec hominem ex aere fecit: sed iracundiam & Achillẽ nobilẽ. Item epistatẽ exercẽtem athletas strongilon amazonẽ quam ab excellentia cruz euenemon appellant. Ob id in comitatu. Neronis principis circumlatam: Item fecit puerz quem amando brutus philippensis cognomĩe suo illustrauit. Theodorus qui laberintium fecit sami ipse se ex ere fudit prẽter similitudinẽ fama magna subtilitate celebratus. Dextra limã tenuit translatam prẽneste tantae paruitatis ut totam eam currũq; & aurigam integer& alis siũl facta musca xenocrates Tisicratis discipulus ut alia cruticatis uicit utrosq; copia signorz & de sua arte composuit uolumina plures artifices fecere attali ut eumenis aduersus gallos prẽmia. Ligonus pyromachus stratonicus antigonus qui uolumĩa condidit de sua arte boeti. q̃q̃ argento melior ĩsans eximie anserem strangulat: Atq; ex omnibus quẽ rettulit clarissima quẽq; iam sunt dicata in urbe a uespasiano prĩcipe in templo pacis aliisq; eius operibus uiolentis neronis in urbe conuecta & ĩ sellariis domus aureẽ disposita. prẽterea sunt ẽqualitate celebrati artifices sed nullis operz suorz precipui ariston qui & argentũ cẽlare solitus est Callides ethesias cantarus sitionius Dionysiodorus critiae discipulus Deliades euforion eunicus & ecatheus argenti cẽlatores lestoles prodorus pythodicus polignonis. Idem pictores nobilissimi. Item ex cẽlatoribus Stratonicus Scyminus Critiae discipulus.

SVnc percẽsebo eos qui eiusdẽ generis opera fecerũt ut apollodorus ãdrobolus Asclepiodorus aleuuas phylosophus Appellas & adorantes foeminas Antignotus perloximenum tyrannicidasq; supradictos Aristodanus luctatores gigasq; cũ auriga phylopofanus Seleucum regem bab& in gratiam suam: huius quoq; Dorophorus Cephisodoti duo fuere priores & mercurius liberum patrem infantia nutriens fecit & concionantẽ manu elata persona ĩ incerto est. Sequens phylosophus fecit colithes qui cum phydia Iouẽ olympium fecerat phylosophus. Item cleon & ceucranus & gallides & cephis calcostenes & cumeodos & athletas dyaipus parlayomenõ daypon & damocritus & demõ phylosophus epignos omnia fere prẽdicta imitatus prẽcessit in tibicine & matri interfectae infantem miserabiliter blandientem eubolidis digitis computans Micon athletis spectatur Menogenes quadrigis: nec minus Niceratus omnia quẽ cẽteri aggressus representauit alcibiadẽ lampadamque accẽsam Eiusdem araten sacrificantem Tisicratis bigam pistor mulierem imposuit. Idemq; fecit martẽ & mercurium qui sunt in concordiẽ templo Romẽ Perillum nemo laudat Sẽuiorẽ phalaride tyrãno cui taurum fecit mugitus homis pollicitus igni subdito ẽ primus expertus cruciatum eum iustiore sẽuitia. In hoc a simulacris deum hominumque qui deuocauerant humanissimam artem. Ideo tot conditores eius laborauerant ut ex ea tormenta fierent. Itaque una de causa seruantur opera eius ut quisquis illa uiderit odiat manus Stennis Cererem Iouem mineruam fecit qui sunt Romẽ in concordiẽ templo. Idem flentes matronas & adorantes sacrificantes. Simon Canẽ & sagittariũ fecit Stratonicus cẽlator ille phylosophus uterq; athletas aũt & armatos & uenatores sacrificantesque Batbon Eucbir Glaucides Heliodorus Hicanus Lephon Lyson leon monodorus miageus Polycrates Polosidus Pyrocritus Protbegenes. Idemque pictura clarissimi ut dicemus patrocles pollis possidonius qui & Argentum cẽlauit nobiliter natione ephesius periclenus phylonsimenus Thimotheus Theomnestus Thimarchides Thimon Tisias Trason.

EX omnibus autem maxime cognoſe inſignis eſt Callimachus ſemp calũniator ſui nec finẽ habentis Diligẽtia ob id Cacotbexitechnus appellatus meõrabilis exemplo adhibendi curę modum: huius ſunt ſaltantes lacenę emendatum opus: ſed in quo gratiam omnem diligentia abſtulerit hunc quidem & pictorem fuiſſe tradũt non ęre captus: nec arte una tantum Zenonis ſtatuã Cypria expeditione nõ uẽdidit Cato: Sed quia phyloſophi erat ut obiter hoc quoq; noſcatur tam inane exemplum ĩ mentione ſtatuarum eſt & una non prętereunda qnanq̃ auctores incerti iuxta roſtra Herculis tunicati ſolo habitu Romę torua facie ſentientiq; ſuprema tunica. In hac tres ſunt tituli. Vnus qui. L. Luculli Imperatoris de manubiis qui Publium luculli filium ex ſenatuſconſulto dicaſſe Tertius Titium ſeptimum Sabinum aedilẽ curulẽ ex priuato in Publium reſtituiſſe tot certaminũ tantęq; dignationis ſimulacr̃ id fuit.

NVnc reuertemur ad differẽtias ęris & mixturas In cyprio coroãriũ ẽ & regulare utrunq; ductile. Coronarium extenuatur in laminas taurorumq; felle tinctum ſpẽm auri in coronis hyſtrionum praeb& Idemque in untias additis auri ſcrupulis ſenis prętenui piropi bractea igneſcit. Regulare & in aliis fit metallis. Itemque caldarium differentiaq; caldarium funditur tantum malleis fragile. quibus regulare obſequitur Ab aliis ductile appellatum quale omne cyprium eſt. Sed & in cęteris metallis cura diſtat a caldario. Omne enim purgatis diligentius igni uitiis excoctiſq; regulare eſt. In reliquis generibus palma campano ſimile in multis partibus Italiae prouinciiſq; Sed octonas plumbi libras addunt & bene recoquunt propter inopiam ligni quantũ ea res differentię afferat. In gallia maxime ſentitur. Ibi inter lapides cãdefacto fundit̃ Exurente enim coctura nigrum atq; fragile cõficitur. Praeterea ſemel recoquũt quod ſępius feciſſe bonitati plurimum confert id quod notaſſe non ab re eſt.

AEs omne frigore magno melius funditur ſequens ſtatuaria tẽperat̃: eſt cadẽq; Tabularius hoc modo maſſa profluatur in primis mox in proflatum additur. Tertia portio ęris collectanei: hoc eſt ex uſu coempti: peculiareq; in eo condimẽtum attritu domiti & conſuetudine nitoris ueluti manſuefacti miſcentur & plurima argentarii pondo duodena: ac ſex librę centenis proflati. Appellat̃ etiã nũc & formalis tẽpatura ęris tenerrimi: quoniam nigri plumbi. x. portio additur & argentarii. xx. maximeq; ita colorem bibit: quem grecanicon uocant. Nouiſſima eſt quae uocatur ollaria uaſe nomen hoc dante ternis aut quaternis libris plũbi argentarii in centenas ęris additis Cyprio ſi addatur plumbum colos purpurae fit in ſtatuarium praetextis ęra exterſa rubiginem celerius tradunt ſentire: quam neglecta niſi oleo perungantur ſeruari ea optime in liquida pice tradunt. Vſus ęris ad perpetuitatem monumẽto; iãpridem tranſlatus eſt tabulis ęreis in quibus publicę conſtitutiones inciduntur.

METalla aeris multis modis inſtruunt medicinam utpote cum ulcera omnia ibi ociſſime ſanantur: maxime tamen prodeſt Cadinia. Fit ſine dubio hęc & in Argenti fornacibus candidior ac minus ponderoſa: ſed nequaq̃ comparanda ęraris. Plura aũt genera ſunt: nanq; ut ipſe lapis ex quo fit ęs cadinia uocat̃ fuſuris neceſſarius iutilis medicinę ſic rurſus in fornacibus exiſtit. aliamq; nominis ſui originem recipit. Fit autem egeſta Flamis atque flatu tenuiſſima parte materiae & Cameris lateribus ue fornacium pro quantitate leuitatis applicata tenuiſſima ẽ in ipõ fornacium ore qua flama eructat̃ appellata capnitis exuſta & nimia leuitate ſimilis fauillę Interior optia Cameris dependens & ab eo argumento botrioĩs cognoĩata ponderoſior hoc priore

leuior ſecuturis. Duo eius colores. Deterior cinereus puniceus melior friabilis oculorumq; medicamentis utiliſſima. Tertia eſt in lateribus fornacium quę propter grauitatē ad cameras peruenire non potuit. hęc dicit placitis & in ipſa ab argumēto cruſta ueriuſ q̃ pumex intus uaras ad pſoras utilior ad cicatrices trabendas fluūt ex ea duo alia genera omchitis extra pene cerulea intus onicis maculis ſimul oſtracitis tota nigra & cęterarum ſordidiſſima uulneribus maxime utilis. Omnis autem cadiea in Cypri fornacibus optima. Iterum a medicis coquitur carbone puro atque ubi in Cinerem redigitur extinguitur uino amineo quae ad emplaſtra praeparatur. Quae uero ad pſoras aceto. Quidam mollis fictilibus tuſam urunt & lauant in mortariis: poſtea ſiccant Nymphodorus lapidem ipſūm quem grauiſſimum ſpiſſimumq; urit pruna exuſtum cbio uino reſtinguit tunditq; mox linteo cribrat: atque in mortario terit. Mox aqua pluuia macerat Iterumque terit: quod ſubſedit donec ceruſae ſimile fiat nulla dētium offenſa eadē lolii actio. Sed q̃ puriſſimum lapidem eligit cadiniae effectus ſiccare ſanare ſiſtere fluitiones pterigia & ſordes oculorum purgare ſcabritiē extenuare. & quicquid in plumbi effectu dicemus & aes ipſum ad omnia eadē urit praeterquam albugines oculorum & cicatrices. Vlcera quoque oculorum cum lacte ſanat. Itemq; Aegyptii collyrii modo terunt in coticulis. Facit & uomitiones e melle ſumptum. Vritur autem Cyprium in fictilibus crudis cum ſulphuris pari pondere uaſe circumlito ſpiramento in caminis donec uaſa ipſa pcoquantur. Quidam & ſalē addunt. Aliqui alumen pro ſulphure: alii nihil: ſed aceto tantum perfundunt. Vſtū teritur mortario thebaico aqua pluuia lauatur. Iterumque adiecta largiore teritur: & dum conſidat relinquitur hoc ſępius donec ad ſpetiē minimi redeat. Tunc ſiccatum in ſole in aerea pixide ſeruatur.

ET ſcoria ęris ſimili modo lauatur minor effectus q̃ aes ipſum. Sed & aeris flos medicinae utilis eſt. Fit aere fuſo & in aliam fornacem tranſlato. Ibi flatu crebriore excutiuntur uelut milii ſquamę quas uocant lepidas. Cadunt autem cum panes ęris aqua refrigeratur rubentque ſimiliter ſquama ęris: quā uocant lepida & ſic adulterat flos ut ſquama ueniat decuſſa in clauis. In quos panes ęrei ferruminantur. In Cypri maxie officinis omnia differentia hęc eſt q̃ ſquama excutitur ictibus ideſt paribus Flos cadit ſponte. Squamae eſt alterum genus ſubtilius ex ſumma ideſt lanugine decuſſum: quod uocant ſtomonia. Atque haec omnia medici quod pace eorū dixiſſe liceat ignorant pars maior a nominibus in tantum conficiendis his medicaminibus abſunt: quod proprium eſſe medicinae ſolebat. Nunc quotiens incidere in libellos componere ex his uolentes aliqua: hoc eſt impēdio miſerorum experiri commētaria credunt ſeplaſie omnia fraudibus corrumpētia. Iam quidē facta emplaſtra & collyria mercātur Tabeſque mercium aut fraus ſeplaſie Sic exteritur & ſquama autem & flos uruntur in patinis fictilibus aut aereis: deinde lauantur ut ſupra ad eoſdem uſus & amplius narium carnoſa uitia. Itemque ſedis & grauitatis aurium per fiſtulam ī eas flatu impulſo uuas oris. Farina admota tollit & tonſillas cum melle. Fit ex candido ęre ſquama longe cypria inefficacior. Necnon Vrina pueri prius macerant Clauos paneſq;. Quidam excuſſam ſquamā terūt & aqua pluuiali lauant. Dant & hydropicis duabus dracmis in hemina mulſi & illiniunt cum polline.

ERuginis quoq; magnus uſus: ſed pluribus fit ea modis. Nāq; & lapidi ex quo coquitur ęs deraditur ex ęre candido perforato atq; in cadis ſuper acetum acre ſuſpēſo ęreo obturatum operculo multo probatiore q̃ ſi hoc idem ſquamis fiat. Quidā uaſa ipſa candidi ęris fictilibus condunt in aceto raduntque. x. die. Alii uinaceis cōtegunt

totidemque post dies tradunt. Alii delimatam ęris scobem aceto spargunt uersantq; spatis sępius die donec absumatur. Eandemque scobem. Alii terere in mortariis ęreis ex aceto malunt. Ocissime uero contingit Coriariorum recisamentis in acetũ additis Adulterant marmore trito maxie rhodii: aut erugĩe mali punici: aut gũmi. Pręcipue autem fallit atramento sutorio adulterata. Cętera enim dente deprębendunt̃ stridẽtia infrendendo: Experimentum in batillo ferreo. Nam quae sincera sunt suum colorẽ retinent. Quae mixta atramento rubescunt. Deprachenditur & papyro Galla prius macerato. Nigrescit enim statim erugini illita. Deprębenditur & usu maligne uires sed siue sinceram: siue adulteram aptissimũ est eius siccata patina noua uri & uersari donec fiuilla fiat: postea teritur & reconditur. Aliqui in crudis fictilibus urũt donec figulum percoquatur. Nonnulli & tus masculum admiscent. Lauatur erugo sicut cadinia. Vis eius collyriis oculorum aptissima & delachrymationibus mordendo proficiens. Sed ablui necessarium penicillis calidis donec rodere desinat hieratium uocatur collyrium: quod ita maxime constat. Temperatur id ammoniaci unciis. iiii. Eruginis Cypriae duabus atramenti sutorii: quod calcantum uocãt totidem mysiois una Croci sex & haec omnia trita aceto thasio colligunt̃ in pillulas excellẽtis remedii contra glaucomatum uitia & suffusionum contra caligines & albugĩes & genarum uitia. Cruda autem erugo contra uulnera: bis enim emplastris miscetur. Oris etiam gingiuarumque exulcerationem mirifice emendat & labiorũ ulcera cum oleo: quod si Cera addatur purgat & ad cicatricem perducit. Erugo & callum fistularum erodit: uitiorumque circa sedem siue per se: siue cum ammoniaco illita: uel collyrii modo i fistulas adacta. Eadem cum resinę: therebynthinę tertia parte subacta lepras tollit.

Est & alterum genus eruginis quã uocant scoleam in cyprio ęre hoc trito aluĩne & sale aut uitro pari pondere cum aceto albo q̃acerrimo. Non fit hoc nisi aestuossis diebus circa canis ortum. Teritur autem donec fiat uiride contrahatq; se uermiculorũ specie. Vnde & nomen. Quod uitium ut emendetur duę partes q̃ fuere aceti miscẽt̃ urina pueri impuberis. Idem autem in medicamentis in sanctrina effecit quã dixiũs aurum ferruminari usus utriusque qui erugis scolea fit & per se rasa ab ęrario lapide de quo nunc dicemus calchitim uocant lapidem ex quo & ipũm ęs coquit̃. Distatq; a Cadinia quod illa super terram ex subdialibus ex petris ceditur: haec ex obrutis. Idẽ quo calchitis fiat se statim mollis natura ut uideatur lanugo concreta.

Est & alia distinctio quod calchitis tria genera contin& ęris & mysios & sorcos de quibus singulis suis dicemus locis: hab& autem aeris uenas oblongas probatur Melleo coloris gracili uenarum discursu friabilis & lapidosus. Putant & recentem utiliorem esse quoniam inueterata spissior fiat. Vis eius ad excrescẽtia in ulceribus Sanguinem sistere: gingiuas: uuam: tonsillas farina cõpescere uuluę uitiis in uellere impoi cũ succo uero porri & uerendorũ addit̃ emplastris. Maceratur autem in fictili ex aceto circumlito fimo diebus quadraginta & colorem Croci trahit. Tunc admixto Cadiniae pari pondere Medicamentum efficit sorcum dictum. Quod si duas ptes calchitidis tertiae cadmiae tempent̃ acrius hoc idẽ fi&. Acrius etiã nunc uehemẽtius factum si aceto q̃ uino temperetur. Tosta uero efficacior fit ad eadem omnia.

Sorium aegyptium maxime laudatur multum superato cyprio hispaniẽsique & aphryco: quanq̃ oculorum quoque curationi quidam utilius cyprium putent. Sed in quacunque natione optimum: cui maximũ uirus olfatu trituq; piguiter nigrescẽs

et ſpongioſum. ſtomacho res cõtraria in tãtum ut quibuſdã olfatu modo uomitiões moueat: & Aegyptum quidem tale alterius natione contritum ſplendeſcit.

ETmyſi & eſt lapidoſius: prodeſt autem & dentium dolori ſi contineatur atq; colluatur & oris ulceribus grauius quaeque ſerpunt. Vritur carbonibus & calcbitis Myſi aliqui tradiderunt fieri exuſto lapide in ſcrobibus flore eius luteo miſcenti ſe ligni pineae fauillae. Re uera autem e ſupradicto fit lapide cõcretũ natura diſcretũq; ut optimum in cypriorum officinis cuius notae fiunt aureae ſcyntillae & cum terat̃ harenoſa natura ſiue terra calcbitidi. Similis haec autem miſcent qui aurum purgãt Vtilitas autem eius infuſi cum roſaceo auribus purulentis & lana impoſita capitis ulceribus extenuat & etiam ſcabritias oculorum inueteratas: praecipue utile tõſillis & contra anginas & ſuppurata. Ratio ut ſexdecim dracmę in hemina aceti coquant̃ addito melle donec lenteſcat. Sic & ad ſupradicta utile eſt quotiens opus ſit molliri uim eius mel aſpargatur. Erodit & callum fiſtulaꝝ ex aceto fotum & collyriis addit̃ Abſumit & excreſcentes carnes peculiariter Virilitatis uitiis utile & foeminarum profluuium ſiſtit.

GRaeci cognationem aeris fecerunt nomine & atramento ſutorio. Appellant enim calcanthũ. Nec ullius aeque mira natura eſt. Fit & in biſpanię puteis ſtagnis ue habentibus id genus aquae. Decoquit̃ ea admixta dulci pari menſura & in piſcias ligneas funditur immobilibus ſuper has tranſtris pendẽtibus reſtes lapillis extent & quibus adhaereſcens limus uitreis acinis imaginẽ quandam uuę reddit. Exemptũ ita ſiccatur diebus triginta. Color eſt ceruleus perq̃ ſpectabili nitore. Vitrumque eſſe creditur diluendo. Fit & atramentum tingendis coriis. Fit & pluribus modis genere terrae eo in ſcrobe cauato: quoꝝ e lateribus diſtillantes hyberno gelu ſtirias ſtalagmia uocant. Neque eſt purius aliud ſi ex eo candidum colorem ſentiẽtem uiola leucotõ appellant. Fit & in ſaxorum catinis pluuia aqua corriuato limo gelante. Fit & ſalis modo flagrantiſſimo ſole admiſſas dulces aquas cogẽte. Ideo duplici quidẽ differẽtia foſſile aut factitium appellant hoc pallidius Et quantum Colore tantum bonitate deterius. Probant maxime Cyprium in medicinę uſum ſumitur ad depellẽda uẽtris animalia dracmae pondere cum melle purgant & caput dilutum ac naribus iſtillatũ Item ſtomachum cum melle aut in aqua mulſa ſumptum. Medetur & oculorum Scabritiei dolori ue & caligini & Oris ulceribus. Siſtit & ſanguinem narium. Item hemoroidum. Extrahit oſſa fracta cum Semine Iuſquiami. Suſpendit Epiphoras pennicillo fronti impoſitum efficax & in emplaſtris ad purgãda ulcera & excreſcẽtia ulcerum. Tollit & uuas uel ſi decocto tangantur cum lini quoque ſemine ſuppoſitur emplaſtris ad dolores tollendos quod ex eo candicat in eo uſu praefertur uiolaceis ſi grauitati aurium per fiſtulas inſpiretur Vulnera & per ſe illitum ſanat: ſed tingit Cicatrices. Nuper inuentum urſorum in harena & leonum Ora aſpargere illo: tãtaq; uis aſtringendi ut non queat mordere.

ETiam in aerariis reperiuntur quae uocant pompholigen & ſpodion. Differẽtia quod pompholix lotura aſperatur. Spodion ſi lota eſt Aliqui quod ſit Candidum leuiſſimumque Pompholigen dixere & eſſe ęris ac cadmię fauillã ſpondio nigriorẽ quae deraſa parietibus fornacium mittit ſcyntillas aliquando e carbonibus hęc aceto odorem aeris praeſtat & ſi tangatur lingua ſaporem horridum Conuenit oculorum medicamentis. Quibuſcunque uitiis occurrerit & ad omnia quę ſpondios: hoc ſolũ

distat quod huius elatior uis est. Additur & in emplastris quibus lenis refrigeratio quaeritur & siccatio utilior ad omnia quae uino lota sunt Spondios cypria optima. Fit autem liquescētibus Cadmia & ærario lapide leuissio flatu euolatq; e fornacibus & tectis adhaerescit a fuligine distans candore quod mius candidum ex ea imaturae fornacis argumētum est: hoc quidam Pompholigen uocāt. Quod uero rubicūdius ex his inueitur acriorem uim hab&. Exulcerat adeo ut cum lauatur si oculos attīgat excaec&. Est & mellei coloris spondios: in qua plurimū ęris intelligit: sed quodcūq; genus lauando fit utilius purgatur ante penna. Dein crassior lotura Digitis scabritiē eximit. Media uis eius est quae uino lauatur. Est & aliqua in genere uini differentia Leni enim lota collyriis Oculorum nimis utilis putatur. Eademque est efficacior Vlceribus quae manant: uel oris quae madent & omnibus medicamētis quę parāt̄ bi contra gangrenas. Fit & in argenti fornacibus Spondion quem uocant lauriotim Vtilissima autem oculis confirmatur quae fit in aulariis. Nec in alia parte magis est Vitae ingenia mirari quippe ne quaerenda essent metalla uilissimis rebus utilitates eadem excogitauit.

ANtispodion uocant cinerem Fici uel caprifici uel myrti foliorū cum tenerrimis ramorum partibus uel Oleastri uel Citonii mali uel lētisci. Item ex moris imaturis idest candidis in Sole arefactis. Vel e Buxi Coma. Vel Pseudo Cypri: aut Rubi ut Therebynthi uel oenantis. Taurini quoque glutinis aut linteorum cinerē. Similiter pollere inuentū est. Vrunt̄ omnia crudo fictili in fornacibus donec figulia pcoquāt̄

IN aerariis officinis & Smegma fit iam liquato ęre ac percocto additis etiānum Carbonibus paulatimque accensis: ac repente uehemētiori flatu expuitur aeris palea quaedam solum quo excipiatur stratum esse deb& maxilli.

AB ea discernitur quam in iisdem officinis diffrigem uocant Graeci ab eo quod bis torreat̄. Cuius origo triplex. Fieri.n. traditur ex lapide & pyrite cremato in camis donec excoquatur in Rubricam. Fit & in Cypro ex luto cuiusdam Specus arefacto prius mox paulatim circundatis sarmentis Tertio fit modo in fornacibus aeris fece subsidente differentię. Siquidem aes ipsum in Catino defluit Scoria extra fornaces flos supernatat diffriges remanent. Quidam tradunt in fornacibus globos lapidis qui coquantur ferrum inari circa hunc aes feruere. Ipsum uero non percoqui nisi translatum in alia fornace & esse nudum. Quidam materiae id quod ex cocto supsit difriga uocāt. Ratio eius ī medicīa similis supradictis siccare & excrescētia cōsumere & propurgare probatur lingua ut eam sicc& tactu statim sapore aeris reddat Vnum etiam nunc aeris miraculū non omittemus. Seruilia familia illustris in fastis triētem aereum pascit auro & argento consumentem utrunque. Origo autem & natura eius incomperta mihi est uerba ipsa de ea re messalae senis ponam. Seruiliorum familia hab& trientem sacy: cui summa cum cura magnificētiaq; sacra quot ānis faciūt quē ferunt alias creuisse: alias decreuisse uideri: & ex eo aut diminutionem aut honorem familiae significari.

PRoximo indicari debent metalla ferri: optimo pessimoque uitae instrumento Siquidem hoc Tellurem scindimus Arbusta ponimus. Vites squalore deciso annis omnibus cogimus Iuuenescere: hoc extruimus tecta cedimus saxa. Omnesq; ad alios

usus ferro utimur. Sed eodem ad Bella Cędes Latrocinia non communis solum sed etiam missili uolucrique. Nunc tormentis excusso: nunc lacertis: nunc uero pēnato q̄ sceleratissimam humani ingenii fraudē arbitror. Siquidē ut ocius mors proueir & ad hominem alitem illam fecimus pennasque ferro adiecimus: quam ob rem culpa eius non naturae fiat accepta. Aliquot experimentis probatum est posse innocens esse Ferrum In foedere q̄ expulsis regibus populo Romano dedit Porsenna noiati compraehensum inuenimus ne ferro nisi in agricultura uterētur & cū stilo scribere in tutū uetustissimi auctores prodiderunt. Magni Pompeii in tertio cōsulatu extat edictum in tumultu necis Clodianae prohibentis ne ullum taelum esset & in urbe & tamē uita ipsa non desinit honorem in initio habere ferro quoq; Aristonidas artifex cum exprimere uell & Athamantis furorem Learcho filio praecipitato residentis in poenitentia ferrum & aes miscuit ut rubigīe eius per nitorē ęris relucēte exprimeret uerecundiae rubor: hoc signum extat hodierno die. Est in eadē urbe ferreus hercules quem fecit Alcon laborum dei patia inductus. Videmus & Romae scyphos e ferro dicatos in templo martis ultoris. Obstitit eadem naturae benignitas exigētis a ferro ipso poenas rubigine eademque prouidētia nihil in rebus mortalibus faciēte quod est & infestissimum mortalitati. Ferri metalla ubique propemodū reperiunt. Quippe etiam insula Italiae illa gignente minima difficultate agnoscuntur ipso colore terrae manifesto. Sed ratio eadem excoquendis uenis tantum in Cappadocia quaestio est aqua an terra fiat acceptum: quoniam perfusa certo fluuio terra neque aliter ferrum e fornacibus reddit. Differentia ferri numerosa. Prima in genera terrae Caeli ue: alias melle tantum plumboque uicinus sumministrat. Alias fragile & erosum rotarūque usibus & clarius maxime figendum: cui prior ratio Conuenit. Aliud breuitate sola plac & clauisque caligarius. Aliud rubiginem celerius sentit Stricturaeque uocatur Hae omnes quod in aliis metallis astringenda acie uocabulo imposito: & fornaciū maxima differentia est. Nucleusque quidem ferrum excoquitur in his ad indurādū aciem aliquo modo sunt ad densandas incudes malleorum ue rostra. Summa autē differentia in aqua est cui subinde candens immergitur: haec aqua alibi peior. Alibi utilior. Nobilitauit loca gloria ferri sicuti birbilium in hispania & turias comum in Italia cum ferraria metalla in his locis nō sint. Ex omnibus autem generibus palma serico ferro est. Seres hoc cum uestibus suis pellibusq; mittunt. Secunda uero pthico neque alia genera ferri ex mira acie temperantur. Caeteris enim admiscetur mollior complexus in nostro orbe aliubi uena bonitatem hanc praestat ut in noricis. Aliubi factura ut Sulmonae aqua uti diximus. Quippe cum in exacuendo Oleares Cotes aquariaeque aeque differant & oleo delicatior fiat acies. Mirumque cum excoquatur uena aquae modo liquari ferrum postea in spongias frangi tenuiora ferramenta oleo restingui mos est: ne aqua in fragilitatē durentur. A ferro sanguis hūanus se ulciscit Contactum nanque eo celerius subinde rubiginem trahit. De magnete lapide suo loco dicemus concordiaque quam cū ferro hab &. Sola hęc materia uirus ab eo lapide accipit retin & q; longo tempore aliud appraehendēs ferr ut ānulos catbena spectet interdum: quod impitum uulgus appellat ferrum uiuum uulneraque ex tali aspiora fiant: lapis hic & in cantabria nascitur. Non ille magnes uerus caute continua: sed sparsa bullatione. Ita appellant. Nescio an ultro fundendo perinde utilis: nondum enim expertus est quisquam ferrū utique inficit eadē ut magnete lapide timocrates Architectus. Alexandri Arsinores templū cōcamerare inchoauerat ut in ea simulacra e ferro pendere in aere uideretur. Intercessit mors & ipsius & Ptolemaei regis qui id sorori suae iusserat fieri Metallorum omniū uena ferri largissima. Cantabriq maritia parte quam oceanus alluit mons pracaltus incredibile dictu totus ex ea materiae est ut in ambitu oceani diximus.

Ferrum accensum igni nisi duretur ictibus corrumpitur:rubens non est habile tondendo:neque ante quam albescere incipiat aceto & alumine illitum Fit ęri simile a rubigine uindicat cerusa & gypso & liquida pice:hoc est ferro temperatura a grecis antipathia dicta:ferunt quidem & religione quadam id fieri & extare ferreā cathenā apud euphratem amnem in urbe:quae Zeuma appellatur qua Alexander magnus ibi iunxerit pontē:cuius annulos qui refecti rubigie infestari carentibus ea prioribus.

Medicina ex Ferro est & alia quam secandi. Nanque circumscribi circulo:ter ue circumlato mucrone & adultis & infantibus prodest contra noxia medicamenta & praefixo limine a sepulcbro clauis euulsis aduersus nocturnas lymphatioēs:pūgiq; leniter mucrone quo percussus homo fit contra dolores laterum pectoq; ue subitos qui punctionem afferant:quędam ustione sanantur priuati uero canis rabidi morsus Quippe etiam praeualente morbo expauentesque potum usta plaga liberāt.Calefit etiam ferro candente potus in multis uitiis priuatimque dysentericis.

Est & rubigo ipsa in remediis:& sic Thelephum proditur sanasse Achilles:siue id aerea siue ferrea cuspide fecit.Ita certe pingitur ex ea decutiens gladio.Sed rubigo ferro deraditur humido ferro clauis ueteribus Vis eius ligare siccare strígere emēdat allopetias illita.Vtuntur & ad scabritias gemmarum pustulasque totius corporis cū Cera & oleo myrteo. Ad ignes uero sacros ex aceto. Item ad scabritiem paronichia digitorum & pterigia in linteolis.Sistit & foemiarum profluuia imposita uelleribus plagis quoq; recētibus uino diluta & cum myrrha subacta & Condilomatis ex aceto prodest:podagras quoque illita sanat.

Squama quoque ferri in usu est ex acie aut mucroibus maxie simili:sed acriore iri q rubigo. Quam ob rem contra Epiphoras oculorum assumitur sanguinemque sistit cum Vulnera maxime ferro fiant. Sistit & foeminarum profluuia. Imponitur & contra lienum uitia hemoroidas compescit ulcerumque serpentia & genis prodē farinae modo aspersa paulisper precipua tamen commendatio eius in hygi ēplastro ad purganda uulnera fistulasque & omne callum erodendum & rasis ossibus carnes recreandas.Componitur hoc modo pari obolis & chimoliae cretae dracmae sex ęris tusi dracmae.ii. Squamę ferri totidem Cerae sex olei sextarius bis additur:cum sunt repurganda uulnera aut replenda ceratum.

Sequitur natura Plumbi.Cuius duo genera.Nigq; atque candidum pretiosum hoc candidum a Graecis appellatum Cassitirum fabulosque narratum in Insulas atlantici maris peti utilibusque naugis circumsutis corio aduehi. Nunc certum é in lysima gigni & in gallatię summa tellure harenosa & coloris nigri pondere tantū ea depraehenditur.Interueniunt & minuti calculi maxime torrentibus siccatis:lauāt eas harenas metallici & quod subsedit coquāt in fornacibus.Inuenitur & in auratiis metallis:quae alucia uocant aqua immissa eluente calculos nigros palatim candore uariatos:quibus eadem grauitas quae auro:& ideo in calathis:quibus auq; colligitur Remanent cum eo postea caminis separantur conflatiq; in album plumbū resoluūt Non fit in gallatia nigrum cum uicina cantabria nigro tantum abundē:nec ex albo Argentum cum fiat ex nigro iungi inter se plumbum nigrum sine albo non potest

nec hoc ei ſine oleo:ac ne album quidem ſecũ ſine nigro. Album habuit auctoritatẽ & Italicis temporibus teſte Homero Caſſiterium ab eo dictum plumbi nigri origo duplex eſt:aut enim ſua prouenit uena nec quicquam aliud ex ſe parit:aut cũ argẽto naſcitur:mixtiſque uenis cõflat. Eius qui primus fuit in fornacibus liquor Stagnũ appellatur. Qui ſecundus argentum. Qui remanſit in fornacibus galleria eſt portio tertia additę uenae:hęc rurſus cõflata dat nigꝫ plumbũ deductis ptibus nõ duabus.

STagnum illitum ęreis uaſis ſaporem gratiorem facit & compeſcit uirus erugis mirumq; pondus non aug&. Specula quoq; ex eo laudatiſſima ut diximus Brũduſii temperabantur donec argenteis uti coepere & ancillae. Nunc adulteratur Stagnum addita Aeris tertia portione candidi in Plumbum album. Fit & alio modo mixtis albi plumbi nigrique libris:hoc nunc aliqui argentarium appellãt. Idem & tertiariũ uocant in quo duae ſunt nigri portiones & tertia albi:praetium eius in libris trigita hoc fiſtulae ſolidantur. Improbiores ad tertiarũ additis ęquis partibus albi argẽtariũ uocant:& ea qui uolunt incoquunt praetia:huius faciunt in primo. cxxx. libris albo per ſe ſincero. Prętia ſunt. cx. nigro. xvii. Albi natura plus aridi hab& contraq; nigri tota humida eſt. Ideo album nulli rei ſine mixtura utile eſt:neque Argentum ex eo plumbatur:quoniam prius liqueſcit argentum confirmantque ſi minus albo niger q̃ ſatis ſit miſceatur erodi ab eo argentum. Album incoquitur ęreis operibus galliae Inuento ut uix diſcerni queat ab argento eaque incoctilia uocant. Denicq; & argentũ coquere ſimili modo coepere equorum maxime ornamentis iumentorumq; iugorũ aleſia oppido Reliqua gloria biturigum fuit Coepere deĩde & eſſeda ſua & petorita exornare ſimili modo quę inanis luxuria ad aurea quoq; non modo argẽtea uehicula peruenit quaeque in Cyphis cerni prodigium erat: Haec in uehiculis atteri cultus uocatur. Plumbi autem experimẽtum in charta eſt ut liquefactum pondere uideat non colore rupiſſe. India neque aes:neque plumbũ hab& gẽmiſq; ſuis ac margaritis hoc permutat nigro plumbo ad fiſtulas laminaſque utimur laboriosius in Hiſpania eruto totaſque per gallias. Sed in britannia ſummo terrę corio adeo large ut lex ultro dicatur ne plus certo modo fiat. Nigri generibus haec ſunt nomina Ione tantum Caprariense Oleaſtrenſe. Nec differentia ulla ſcorię modo excocta diligenter:mirum in his ſolis metallis quod derelicta fertilius reuiuiſcunt:hoc uidetur facere relaxatis ſpiramentis infuſis ad ſatietatem aereque ut foeminas quaſdam foecũdiores abortus facere. Nuper id compertum in Bętica ſantarẽſi metallo:quod locari ſolitum per. cc. annos poſtquam oblitteratum erat. xxiii. locatum eſt. Simili modo Antonianum in eadem prouintia pari locatione peruenit ad pondo. cccc. Vectigalis. Mirum aqua addita non liqueſcere uaſa e plũbo eadẽ:ſin aqua addat calculuſue ęreus q̃drãs puri.

IN medicina per ſe plumbi uſus eſt Cicatrices reprimere adalligatiſq; lumborũ & renum parti laminis frigidiore natura inhiberi impetus ueneris uiſaque in quiete ueneria ſponte natura erumpentia uſque in genus morbi bis laminis Caluus orator cohibuiſſe ſe traditur. Vireſque corporis ſtudiorum labori cuſtodiſſe Nero:quoniam ita diis placuit princeps lamina pectorita impoſita ſub ea cantica exclamans alendis uocibus demonſtrauit rationẽ. Coquit ad medicinę uſus patinis fictilibus ſubſtrato ſulphure minuto laminis impoſitis tenuibus opertiſque ſulphure & ferro mixtis cũ coquitur munienda in eo opere foramina ſpiritus Conuenit alioqui plumbi fornacũ halitus noxius ſentitur & peſtilens & canibus ociſſime. Omnium uero metallorũ muſcis & culicibus. Quam ob rem nõ ſunt ea tedia. In metallis quidam in coquẽdo ſcobem plumbi luna quaeſita ſulphuri miſcent. Alii ceruſam potius q̃ ſulphur Fit

et lotura plumbi usus in medicina cum se ipso teritur in mortariis plumbeis addita aqua caelesti donec crassescat:postea supernatãs aqua tollit spõgiis:quod crassissimũ fuit.Siccatum diuiditur in pastillis.Quidam limatũ plumbum sic terunt. Quidam etiam plumbaginem admiscent:alii uero acetum:alii Vinum:alii adipem:alii rosam Quidam in lapideo mortario & Thebaico maxime plumbeo pistillo terere malunt candidiusque ita fit medicamentum. Id autem quod ustum est Plumbum lauatur & istius uis & Catbinię potest astringere sistere contrabere cicatrices:usus eorum & in oculorum medicamentis maxime contra procidentia eorum & inanitatẽ & ulcera excrescescentia rimasque sedis aut hemoroidas & condilomata:ad hęc maxime lotura plumbi facit. Cinis autem usti ad serpentia ulcera aut sordida eadem quęque chartis ratio prouectus. Vritur autem in patinis per lamias minutas cum sulphure uersatũ rudibus ferreis aut ferrulaceis donec liquor mutetur in cinerem. Deinde refrigeratũ teritur in farinam. Alii lineatam scobem in fictili Cado coquunt in Caminis donec percoquatur figulinũ.Alii qui cerusam miscent pari mensura:aut hordeum:teruntq; ut in crudo dictum est & praeferunt sic tritum plumbum spondio cyprio.

SCoria quoque plumbi in usu est optima quaeque maxime ad luteum colorem accedi sine Plumbi reliquiis:aut Sulphuris specie:aut Terra carens. Lauatur haec in mortariis minutim fracta donec aqua luteum colorem trahat:& trassunditur in uas purum:idque saepius usque dum subsidat quod utilissimum est. Effectus hab& eosdem quos Plumbum:sed acriores. Mirari succurrit experientiam uitae:ne fece quidem rerum excrementorumque foeditate intentata tot modis fit & spondium ex plumbo eodem:qui ex cyprio Aere diximus Lauatur in linteis raris aqua Caelesti separaturque terrenum transfusione cribratum teritur Quidam puluerem cũ pennis digerere malunt ac terere in Vino odorato.

ESt & Molybdina:quam alibi Gallenam uocauimus plumbi & Argenti uena Communis Melior haec quanto magis aurei coloris:quantoque minus plumbosa friabilis & modice grauis cocta cum oleo iocineris colorem trahit. Adhęrescit & auri argentique fornacibus.Hanc metallicam uocant laudatissima quę in Zephyrio fiat probantur minime terrenae minimeque lapidosae. Coquuntur lauanturque scoriae modo usus in lippara ad lenienda ac refrigeranda ulcera & emplastris quę nõ illigãt sed illita ad Cicatricem perducunt in teneris Corporibus mollissimisque partibus Compositio eiusdem est in libris tribus & cerae libra una olei tribus heminis quod in senili corpore cũ eufracibus additur Temperatur & cum spuma Argenti & scoria plumbi ad dysenteriam & tenesmum fouenda calida.

PSimithium quoque:hoc est Cerusam plumbariae dant officinae:laudatissimũ in rhodo. Fit autem ramentis plumbi tenuissimis super uas aceti asperrimi ipositis atque ita distillantibus quod ex eo cecidit in ipsum acetũ arefactũ molitur & cribrat Iterumque aceto mixto in pastillos diuiditur & in sole siccatur aestate fit alio modo addito in urceos aceti plumbo obturatos per dies decem derasoq; ceu situ ac rursus deiecto donec deficiat materia:quod derasum est teritur & cribratur & coquitur in patinis misceturque rudiculis donec ruffescat & simile sandaracae fiat.Deinde lauat dulci aqua donec nubeculae omnes alluantur.Siccatq; similiter postea & in pastillos diuiditur.Vis eius eadem quae supradictis:leuissima tamen ex omnibus prętercquã ad candorem foeminarum. Est autem laetalis potus sicut spuma Argenti:postea si cerusa ipsa ruffescit coquatur.

SAndaracae quoque propemodum dicta natura eſt. Inuenit autē & in auratiis & in argentariis metallis melior: quo magis ruffa quaeque magis uirus redolens ac pura friabiliſque ual& purgare ſiſtere excalefacere prodeſt. Summa eius dos ſtiptica Expl& allopetias ex aceto illita. Additur oculorum medicamentis Fauces purgat cū melle ſumpta. Vocem lympidam & canoram facit. Suſpirioſis tuſſiētibus medetur iocunde cum reſina Therebynthina in cibo ſumpta. Suffita quoque cum Cedro ipō nidore eiſdem medetur.

ET Arſenicum ex eadem eſt materia: quod optimū coloris & in auro excellētius quod uero pallidius aut ſandaracae ſimilius eſt deterius iudicat. Eſt & tertiū genus quo miſcetur aureus color ſandaracae naturae utraque eſt ſquamoſa. Illud uero ſiccū purumque gracili uenarum diſcurſu fiſſile Vis eadem quae ſupra: ſed acrior itaque & cauſticis additur & pſilotris Tollit & pterigia digitorum. Carneſque Narium & Condilomata & quicquid excreſcit. Torretur ut ualidius proſit in noua teſta donec mut& Colorem.

METALLORVM QVIBV SOPES CONSTANT ac nascentium in eis natura propemodum indicata est ita connexis rebus ut immensa medicinae silua & officinae tenebre & morosa celandi fingendiq; ac tingendi subtilitas simul dicerentur. Restant terrae ipsius lapidisq; genera uel numerosiores erariq; plurimis singula a grecis precipue uolumibus tractata. Nos i his breuitatē sequemur utilem instituti hoc modo nihil necessarium aut naturale omittentes.

PRimumq; dicemus quę de picture arte restat quōdā nobili cum expeteretur a regibus populisq; & alios nobilitatem quos esset dignata posteris tradere. Nunc uero in totum marmoribus postulatum quidem & aurum nec tantum ut parietes toti operiantur: uerum & interraso marmore uermiculatisq; ad effigies rerum & animalium crustis iam non placentia abaci nec spatia montis in cubiculo dilatantia: cępimus & lapidem pingere hoc claudii principatu inuentum Neronis uero maculas quę nō ēe i crustis. sed i serendo unitatē uariare ut ornatus cēt Numidicus ut purpura distigueretur sinnadicus qualiter illos nasci optassent delicię montium ac subsidia deficientium. Nec cessat luxuria id agere ut q̄ plurimū incēdis perdat.

IMaginum quidem pictura q̄ maxime similes in aeuum propagabant figure quod in totum exoleuit. Aerei ponuntur clypei: argenteę facies suido figuratū discrimine. Statuarum capita permutātur uulgatis iampridem salibus etiā carminū adeo materiam malunt conspici omnes q̄ se nosci & iter hęc pinachotecas ueteribus tabulis consumit: alienasque effigies colunt. Ipsi bonorem non nisi in praetio ducentes ut frangat heres forisq; detrahat laqueus. Itaq; nullius effigiae inuētę imagies pecuniae non suas relinquunt. Idem palestras athletarum imaginibus ceromata sua Exornant epicuri uultus per cubicula gestant ac circumferunt secum. Natali eis. xx. luna sacrificant: feriasq; omni mense custodiunt quas icadas uocant hi maxime qui sene uiuentes quidem nosci uolunt ita est profecto artis desidia perdidit et. Quoniā animorum imagines non sunt. Negliguntur etiam corporum aliter apud maiores i atrius hae erant quae spectarentur non signa externorum artificū nec ęra aut marōre expraessis cera uultus singulis disponebantur armariis ut essent imagines quę comitarentur gentilia funera semperq; defuncto aliquo totus aderat familiae eius q nūq̄ fuerat populus. Stēmata uero lineis discurrebant ad imagiēs pictas tabuliā codicibus implebantur & monumentis rerum in magistratu gestarum. Aliae foris & circa limina aniōrum gentium imagines seruant affixis hostium spoliis. quę nec emptori refigere licet & triumphabantq; etiam dominis mutatis & ipse domus: & erat haec stimulatio ingens exprobantibus tectis quotidie imbellem dominum intrare in alienum triumphum. Extat messalae oratoris indignatio quę prohibuit inferi gēti suae bleminorum alienam imaginem similis causa messalae seni expraessit illa alia uolumina quę de familiis condidit cum scipionis aphrycani transiss & atriū uidisset que adoptione transmentaria saluitonis. hoc enim fuerat cognomen aphrycanorū dedecore irrumpente scipionum nominis & pace messalarum dixisse liceat & mētiri clarorum imagines erat aliquis uirtutum amor multoq; honestius q̄ mereri ne quis suas expeter &. Non est praetereundum & nouitium inuentum. Siquidem non ex auro argentoue aut certe ex ęre in bibliotecis dicantur illis quorum immortales aie

in locis iisdem loquuntur. Quinetiam quę non sunt finguntur pariuntq; desideria nō traditos uultus sicut in homero euenit quo magis ut equidem arbitror nullum est felicitatis specimen q̄ semper omnes scire cupere qualis fuerit aliqs asinii pollionis hoc romae inuentū: quoniam primus bibliotecam dicando ingenia hominum rem publice fecit an priores cęperit alexādriq & pergami qui bibliotecas magno certamīe instituere non facile dixerim imaginū amore flagrasse quondā testes sunt & atticus ille ciceronis edito de his uolumine &. M. Varro benignissimē inuēto inserto uoluminibus suorum foecunditati septingentorum illustriū: sed & aliquo modo imaginibus nō passus intercidere figuras aut uetustatem qui cōtra homines ualere iuētioē qui etiam aliis inuidiosi quando immortalitatem non solū dedit. Verum etiam in omnes terras misit ut prę sētes eē ubiq; credi possent.

ET hoc quidem alienis ille prestitit. Suorum uero clypeos in sacro uel publico priuatim dicare primus istituit ut reperio. Appius. Claudius qui consul cum seruilio fuit anno urbis. cclxx. posuit enim in bellone ęde maiores suos placuitq; in excelso spectari & titulos bonorum legi Decora res utiq; si liberorum turbā paruis imagibus ceu nidum aliquē sobolis pariter ostēdat quales clypeos neō nō gaudēs fauēsq; aspicit Post eum .M. Emilius in consulatu collega. Q. lutatii non in basilica modo emilia. Verum & domi suae posuit. Id quoq; martio exemplo. Scutis enim qualibus apud troiam pugnatum est continebatur imagīes unde & nomen habuere clypeoz nō ut peruersa grammaticorum subtilitas uoluit a cluendo origo plenam uirtutis faciem reddi in scuto cuiusq; qui fuerit usus illo poeni ex auro factitauere & clypeos & imagines secumq; in castris uexere. Certe captis eis talem asdrubalis inuenit. Q. M. Scipionum in hispania ultor clypeus supra fores capitolinę aedis usq; ad icēdiū primū fuit. Maiorum quidē nostrorum tanta securitas in ea re annotatur ut. L. Manilio fulvio consule anno urbis. dlxxv. M. Aufidius tutelae capitolii redemptor docuerit patres argenteos esse clypeos quippe aereis per aliquot iam lustra assignabantur.

DE picturae iniciis incerta nec instituti operis questio est. Aegyptii sex milibus annorum apud ipsos inuentam prius q̄ in gręcia transir & affirmant uana prędicatiōe ut palam ē. Gręci autē alii apud sitionē. Alii apud corynthios repertam omnes ūbra hominis linteis circumducta. Itaq; primam talem secundā singulis coloribus & monocormaton dictam. Itaq; prius q̄ operiosior inuenta erat duratq; talis etiam nunc inuentam dicunt a phylocle ęgyptio uel cleante corynthio primi exercuere ardices corynthius & thelephanes sitionius sine ullo etiam nūc bi colore iā tamē spargētes lineas intus ideo & quos pingere & ascribere institutum primus inuenit eos colores ut ferunt ita elephātus corynthius hunc eodē noīe alīū fuisse quem tradit cornelius nepos secutum ī italiam damaratum tarquinii prisci regis. Ro. patrem fugientem a corynthio tyrāni iniurias cypseli ut mox docebimus. Iam enim absoluta erat pictura etiā ī italia extant certe hodieq; antiquiores picturę urbe. Ardeę in ędibus sacris qbus equidē miror tā lōgo ęuo durātes morbitate tecti ueluti recētes. Similiter lauinii ubi athlanta & helena cominus pictę sunt nudae ab eodem artifice utraq; excellētissima forma: sed altera ut uirgo ne ruinis quidem templi cōcussę. Caius priceps eas tollere conatus est libidine accensus si tectorii natura permisisset durant & cerę antiqores: & ipse fatebiturq; quisqs eas diligenter existimauerit nullam artiū celerius consuātam cum italicis tēporibus nō fuisse eā appareat.

APud romanos quoq; bonos mature huit arti contigit siquidem cognomina ex

ea pictorum traxerunt. Fabii clariſſimae gentis princepsq; eius cognominis ipſe ędē
ſalutis pinxit anno urbis conditę .cccl.quae pictura durauit ad noſtram memoriam
media aede claudii principatu exuſta proxiē celebrata eſt i foro aerii herculis pacuuii
poete pictura. Ennii ſorore genitus hic fuit clariorem q; eā artem Romae fecit gloria
ſcenę poſtea non eſt ſpectata honeſtis manibus niſi forte quis Turpilium equitē. Ro
noſtrae ętatis e uenetia nell& referte pulchris eius operibus hodieq; ueronae extan
tibus: leua is manu pinxit: quod de nullo ātea memoratur paruis gloriabat tabellis
extinctus nuper in longa ſenecta. S. Tedius ab eo praetorius etiam pro conſulatu
prouinciae Narbonenſis functus ſed ea res in riſu etiam contumelia erat. Fuit & pri
cipium uiuorum non omittendum de pictura celebre concilium. Q. pedius nepos
Q. pedii cōſularis triūphaliſq; & a cęſare dictatore coheredis auguſto dati cū nata mu
tus eſſet. In eo meſſala orator ex cuius familia pueri a uia erat pictura docēdū cēſuit
Idq; etiam diuus auguſtus cōprobauit puer magni profectus in ea arte obiit. Digna
tio autem pręcipua romae increuit ut exiſtimo. Valerio maximo conſule cum meſ
ſala princeps tabulam pictam pręlii quo carthaginenſes & hieronem ſicilia uicerat
propoſuit in latere curiae hoſtiliae anno ab urbe condita .cccxc. Fecit hoc quidem &
L. Scipio tabulamq; uictorię ſuę aſiaticae in capitolio poſuit idq; egre tuliſſe fratrem
aphricanum tradunt haud immerito quando filius eius illo pręlio captus fuerat nō
diſſimilem offenſionem & aemiliani ſubiit. L. hoſtilius mancinus: qui primus car
thaginem irruperat ſitum eius oppugnationesq; depictas proponendo in foro &
ipſe abſtinens populo ſpectante ſingula enarrando qua comitate proxime comitius
cōſulatum adeptus eſt. Habuit & cęna ludis claudii pulchri magnam admirationē
picturę cum ad tegularum ſimilitudinem corui decepti imagine aduolarēt. Tabulis
autem externis auctoritatem romae publice fecit primus omnium. L. Mummius
cui cognomen acaici uictoria dedit. Nam cum in pręda uendenda rex attalus diſtra
xiſſ& &.vi.libris emiſſ& ariſtidis tabulam liberum patrem continētē prętiū miratus
ſuſpicatusq; in ea aliquid uirtutis: quod ipſe neſciret reuocauit tabulā attalo multum
querente & in cereris delubro poſuit q̄ primum arbitror picturam externam romae
publicatam. Deinde uideo & in foro poſitas uulgo. Hinc enim ille craſſi oratoris le
pos egentis ſub ueteribus contextis cōpellatus iſtaret. Dic ergo craſſe qualē n: eſores
talem inquit oſtendens in tabulam pictam infacetiſſime gallum exercentem linguā
In foro fuit etiam & illa paſtoris ſenis cum baculo de thebeoum legatus iterrogatus
q̄ti eū extiaret reſpōdit ſibi donari nolle talē uiuū uez q; Sed pręcipuā auctoritatem
fecit publice tabulis Caeſar dictator aiace & medea ante ueneris genitricis aedem
dicatis poſt eum. M. agrippa uir ruſticitati propior q̄ delitiis. Extāt certe eius oratio
magnifica maximo ciuium digna de tabulis omibus ſignisq; publicandis quod fieri
ſitius fuiſſ& q̄ i uillaz exilia pelli. Vez eadē illa toruitas tabulas duas aiacis & uene
ris mercata eſt a ciziceis .xii.p. in thermarum quoq; calidiſſima parte marmoribus
incluſerat paruas tabellas paulo ante cum refrigeraretur ſublatas. Super omes diuus
auguſtus in foro ſuo in celeberrima parte poſuit tabulas duas quę belli faciem pictā
habent & triumphum. Idem caſtores ad uictoriam poſuit quas dicemus ſub artificū
mentione in templo caeſaris patris idem in curia quoq; quā in comitio cōſecrabat
duas tabulas impreſſit parieti. Nemeam ſedentem ſupra leonem palmigeram ipſā
aſtantē cum baculo ſene. Cuius ſupra caput tabula bigae dependet quam uicias ſcrip
ſit ſe imiſiſſe tali enim uſus eſt uerbo alterius tabulae admiratio eſt puberem filium
ſeni patri ſimilem eſſe ſalua aetatis differentia ſuperuolante aquila complexa draco
nem phylocares hoc ſuum opus eſſe teſtatus eſt immēſam uel unam ſi tantum hāc
tabulam qs exiſtimet potentiam artis cum propter phylocarem ignobiliſſiōs aliqs
quin glautionē filiumque eius ariſtippum ſenatus & populus romanus tot ſęculis
ſpectet poſuit & tiberius caeſar minime micomis imperator in tēplo ipius auguſti

quas mox indicabimus.

HActenus dictũ ſit de dignitate artis moriẽtis quibus coloribus ſinguli primi pinxiſſent diximus. Cum de his pigmentis traderemus in metallis qui mox neogramatea genera picturę uocauerint: qui deinde & quo & quibus tẽporibus uenerint dicemus in mentione artificum quoniã indicare naturas colorum prior cauſa inſtituti operis eſt. Tandem ſe ars ipſa diſtinxit & iuenit lumẽ atq; umbras differẽtia colorũ alterna uia ſeſe excitãte. Poſtea deide adiectus eſt ſplẽdor alius hic q̃ lumẽ qdẽ inter hęc & umbram eſſet appellatũt tonon. Comiſſuras uero colorum & trãſitus armogen.

SVnt autem colores auſteri aut floridi utrũq; natura aut mixtura euenit. Floridi ſunt quos dominus fingẽdi praeſtat. Minium armeniũ cynabaris chriſocolla indicum purpuriſſum caeteri auſteri. Ex omibus alii naſcuntur alii fiunt. Naſcunt̃ ſinopis rubrica paretonium melinũ feretria auripigmentum caeteri fingunt̃ primũ que quos in metallis diximus. Prętera e uiliioribus ochrea ceruſa uſta ſãdaraca ſãdix ſyricum atramẽtum. Sinopis inuenta eſt primum in ponto: nomen a ſinope urbe. Naſcitur & in aegypto in balearibus aphryca ſed optima in lemno & in cappadocia effoſſa & in ſpelũcis: quę ſaxis adhęreſcit excellit glebis ſuus colos extra maculoſus Hac uſi ſunt ueteres ad ſplendorẽ. Sinopis ſpecies tres. Rubra & mius rubra atque iter has media prętium optime. vii. uſus ad pennicillum aut ſi lignũ colorare libeat & uſq; ex aphryca uenit octoni aſſes cicerculum appellant. Quę magis caeteris rubet utilior abacis. Idem praetium eius quę praeſſior uocatur & eſt maxiẽ fuſca uſus eius ad baſſes abacorum in medicina uero blandus emplaſtrisq; & malgmatis ſiue ſicca compoſitione ſiue liquida facilis contra ulcera in buõre ſita uelut oris ſedis. Fęmiãę profluuia ſiſtit ifuſa tota denarii pondere eadẽ aduſta ſiccat ſcabritias oculorum cum uino maxime. Rubricam genus in ea uoluere intelligi quidam ſecundę auctoritatis palmam enim lemme dabant. Minio proxima hęc eſt antiquis multum celebrata cũ inſula in qua naſcitur: nec niſi ſignata uenundabatur. Vnde & fragiden appellauere hac nimiũ ſubliniũt adulterãtq; in medicina pręclara res habetur. Epiphoras enĩ oculorũ mitigat & dolores circumlita aegylopias manare phib&. Sanguiẽm reticiẽtibus ex aceto datur bibenda. Bibitur & contra lienum renumq; uitia & purgationes fęminarum. Item & contra uenena & ſerpentiũ ictus terreſtrium marinorũq; oibus ideo antidotis familiaris. Ex reliquis rubricae generibus fabris utiliſſiã egyptia & aphrycina quoniam maxime ſorbentur picturis. Naſcitur autem in ferrariis metallis ex ea fit ochra exuſta rubrica in ollis nouis luto circumlitis. Quo magis arſit in caminis hęc melior omnis autem rubrica ſiccat ideoq; & emplaſtris conuenit & igni etiã ſacro Sinopidis pontice ſelibra ſilis lucidę libris. x. & melini grecenſis duabus mixtis tritiſq; una per dies. xii. leucophorum fit hoc eſt glutinum auri cũ ĩducitur ligno parethonio nomen loci habet ex egypto ſpumã maris ſeſe dicunt ſolidatam cum limo & ideo conchę minutę inueniuntur. Fit & in creta inſula atq; cyreis. Adulteratur rome creta cymolia cõſpiſſata decoctaq; prętium optimo in pondo. cxi. e cãdidis coloribus pinguiſſimis & tenaciſſimũ propter liuorem melium candidum & ipſum eſt optimũ in melo inſula. In ſamo quoq; naſcitur ſed eo non utuntur pictores ppter nimiã pinguitudiem. Accubantes effodiunt intra ſaxa uenas ſcrutantes. In medicina eũdẽ uſum habet quae ferraria creta. Prętera linguam tactu ſiccat pilos detrahit mitigat praetium in libra ſeſtertii ſinguli tritus et colos candidis ceruſę: cuius rationem in in plumbi metallis diximus. Fit et terra per ſe in thedote fundo inuenta. Zinirne q̃ ueteres ad nauium picturas utebantur. Nunc omnis ex plũbo & aceto fit ut diximus caſu reperta in incendio pyrrha et ceruſa ĩ orcis cremata. Hac primus uſus eſt nitias ſupradictus optima nunc Aſiatica habetur: quae et purpurea appellatur. Prętiũ eius libra vi. fit et romae cremato ſile marmoroſo et perfuſo aceto ſine uſta non fiũt ũbrę

Eretria terre ſue habet nomen. Hac Nicomacus & parētaſius uſi refrigerat mollitq; explet uulnera ſi coquatur ad ſiccanda utilis precipua & capitis doloribus & ad deprehendendam puram ſubeſſe enim eam intelligunt ſi ex aq̄ illita non areſcat Sandaracam & ochream. Iuba tradit ī inſula rubri maris topazo naſci & ide nūc puebūtur ad nos. Sandiraca quomodo fieret diximus. Fit adulterina & ex ceruſa in fornace cocta colos eſſe debet flameus. Praetium ī libras ſexquini haec ſi torreatur aequa pte rubrica admixta ſandicem facit q̄q̄ animaduerto uirgilium exiſtimaſſe berbam id eē illo uerſu. Sponte ſua ſandix paſcentes ueſtiet agnos: pretium in libris dimidiū eius quod ſandaracae. Nec ſunt alii colores maioris ponderis inter facticios. Eſt & ſyricū quo minium ſublimi diximus. Fit autem ſinopide & ſandice mixtis. Atramentum quoq; inter facticios erit q̄q̄ eſt & terra geminae originis. Aut enim ſalſuginis mō emanat aut terra ipſa ſulphurei coloris ad hoc probatur inuenti ſunt pictores qui ſepulchris carbones infectos infunderent. Infortuna haec omnia ac nouitia. Fit enim & fuligine pluribus modis reſina uel pice exuſtis: propter quod etiā officinas edificauere fumum eum non omittentes laudatiſſimū eodem modo fit e tedis adulterat̄ fornacum balnearumq; fuligine quo ad uolumina ſcribenda utūt̄. Sunt qui & uinifecem ſiccatam excoquant affirmentq; ſi ex bono uino fex fuerit indici ſpetiem id atramētum prebere poligonus & Micon celeberrimi pictores athenis e uinaceis fecē etrigmon appellant. Appelles cōmētus eſt ex ebore combuſto facere quod elephātium uocint. Apportatur & indicum ex india inexploratae adhuc inuentioīs mihi Fit etiam apud infectores ex flore nigro qui adhereſcit aereis cortinis. Fit & in ligno e tedis combuſto tritisq; in mortario carbonibus. Mira in hoc ſepiarum natura ſed ex his non fit. Omne autem atramentum ſole perficitur librarium & tectoriū glutino admixto: quod aceto liquefactum egre eluitur e reliquis coloribus: quos a dominis dari diximus propter magnitudinem ante omnes eſt purpuriſſium e creta argentaria cum purpuris pariter tingitur bibitque eum colorem celerius lanis. Praecipuum eſt primum feruenti aeuo rudibus medicamentis inebriatum proximum egeſto eo addita inius creta idē & quotiēs id factū eſt leuatur bonitas pro numero dilutior ſanie Quare puteolanum potius laudatur quā tyrium aut getulicum uel lacoīcum. Vnde pretioſiſſimae purpurae cauſa eſt quod id genus maxime inficitur rubiaq; cogit̄ forbere. Viliſſimum a Canuſio pretium a ſingulis denariis in libras ad. xxx. pingentes ſandice ſublita mox ouo inducentes purpuriſſum fulgorem mimii faciunt. Si purpurā facere malūt ceruleū ſubliniunt mox purpuriſſum ouo inducunt ad ho c maxie auctoritas indico ex india uenit harundinum ſpumae adhaereſcente limo cū ſecernat̄ in diluendo mixturam purpurae ceruleiq; mirabilem reddit. Alterum genus eſt in purpurariis officinis innatans cortinis & eſt purpure ſpuma. Qui uero adulterant īdicum tingunt ſtercore columbino aut cretam ſilemiſiam: aut annulariam ultro inficiunt probatur carbone Reddit enim quod incertum eſt flamā excellētis purpurae & dum fumat odorem maris. Ob id quidam ſcopulis id colligi putant pretiū indico xx. den. in libra. In medicina indicum rigores & impetus ſedat ſiccatque oris ulcera. Armenia mittit quod eius nomine appellatur. Lapis eſt hic quoq; chriſocolle modo infectus optimusq; quod maxime uiride cōmunicato colore cum ceruleo. Solebant librae eius tricenis nummis taxari inuenta per biſpanicas harenas eſt ſimilem curā recipiens itaq; ad denarios ſenos uilitas redit. Diſtat ceruleo candore modico qui tenetiorem efficit colorem uſum in medicina ad pilos tantum alendos hab& maxieque in palpebris. Sūt etiā nūc duo noui colores & utiliſſimi uiride quod & appianū uocatur & quod chryſocollam latum mentitur. Ceu parum multa dicta ſint mendatia eius. Fit & creta uiridis exiſtiāta ſeſtertiis in libra. Anulare quod uocāt cādidū eſt quo muliebres picturae illuīnantur. Fit & ipſū ex creta admixtis et regiis gēmis et uulgi annulis inde et annulare dictum ex omibus coloribus cretulā amare nudaq;

illini recusant.

PVrpurissum indicum ceruleum melinum auripigmentum Appianum cerusa Cerę tinguntur iisdem coloribus ad eas picturas quę illiniuntur alienis parietibus genere:sed classibus familiaribus.Iam uero & onerariis nauibus:quoniam & pericula pingimus ne quis miretur & rogos pingi iuuat qua pugnaturos ad mortem aut certe caedem spetiose uebi qua contemplatione tot colorum tanta uarietate subiit antiquitatem mirari. Quattuor coloribus solis immortalia opera illa facere ex albis meliō ex silaciis Attico ex rubris sinopide pontica ex nigris atramēto appelles ethion Melanchius Nicomacus clarissimi pictores cum tabulę eorum singulę oppidorū uenirent opibus nunc & purpuris in parietes migrantibus & india conferente Fluminum suorum limum & draconum & elephantorum sanie nulla nobilis pictura est.Omnia ergo meliora tunc fuere cum minor copia ita est:quoniam ut supra dximus rerum non animi prętiis excubatur & nostrę aetatis insaniam in pictura non omittam. Nero princeps iusserat collosum pingi.cxx.pedum linteo incognitum ad hoc tempus.Ea pictura cum parata esset in marianis ortis accensa fulmine cū optiā ortoz parte conflagrauit libertus eius cū daret anthii munus gladiatorum publicas porticus occupauit pictura:aut constat gladiatorū ministrorūq; omnium ueris imaginibus redditisbic multis iam seculis summis annuis in pictura pingi autē gladiatoria munera atq; in publico exponi coepta a.C.Terētio lucano is auo suo a quo adoptatus fuerat:xxx.paria i foro per triduum dedit:tabulamq; pictam i neōre dianę posuit.

NVnc celebres in ea arte q̄ maxima breuitate percurram. Neque enim instituti operis est ampla executio.Itaq; quosdam uelut i transcursu & in aliorū mētioē obiter nominasse satis erit exceptis operum claritatibus quę ipsa conueniet attingi siue extant siue intercidere.Non constat sibi in hac parte grecorum diligētia multas olympiadas post celebrando pictores quam statuarios actore ut has primum olympiade nonagessima cum phydiam ipsum initio pictorem fuisse tradatur clypeum que athenis ab eo pictum.Praeterea in confesso sit.Octogesima tertia fuisse panenum fratrem eius qui clipeum intus pinxit mineruae elide quam fecerat celotes phydiae discipulus & in faciendo ione olympio adiutor. Quid quod inconfesso perinde est Bularci pictoris tabula:in qua erat magnetum prelium cū candaule rege lydię heradidarum nouissimo qui & myrsilis uocatus est repēsa auro tanta iam dignatio picturę erat.Id circa ętatem romuli acciderit necesse est.Duo enim de.xx.olympiade iterit Candaules & ut quidam tradunt eodem anno quo Romulus nisi fallor manifesta iam tunc claritate artis adeo absolutiore quod si precipi necesse est simul appareat multo uetustiora principio esse eos qui monocramatis pinxerunt quorum aetas nō traditur aliquanto ergo ante fuisse bygiemonem dymon cramandam qui primus in pictura marem foeminamq; discreuit e uirginum athenienssem figuras omnes imitari ausum:quiq; inuenta eius excoluerit cimonem cleoneum hic catragrapha inuenit Hic est obliquas imagines & uarie formare uulgus respicientes suspicientesque uel despicientes articulis membra distinxit uenas prętulit prēter quę in ueste rugas & sinus inuenit.Paneus quidem frater phydiae etiam prelium anthenienssiū aduersus persas apud marathona factum pinxit.Adeo iam colorum usus increbuerat ut in eo praelio iconicos duces pinxisse tradatur athenienssiumMitridatē Calimacū cynegiz Barbarorum datim Metrafernem.

QVinimo certamen picturę etiam florente ea institutum est corynthi ac delphis primusq; omniū certauit cum Thimagora Calcidense superatus ab eo pithis:quod & ipsius Thimagorę carmīe uetusto appar& cronicorū errore non dubio.Alii quoq;

post hos clari fuere ante nonagessimam olympiadem sicut polignotus Thasius qui primus mulieres lucida ueste pinxit. Capita earum mitris uersicoloribus operuit: plurimũq; picturę primus contulit Siquidem instituit os adaperire dentes uultum ab antiquo rigore uariare: huius est tabula in porticu pompeii quę ante curiam eius fuerat: in qua dubitatur ascendentem cum clypeo pinxerit an descendentem hic delphis eadem pinxit. Hic & athenis porticum quę poecilla uocatur gratuito cum ptẽ eius micõ mercede piger&. Vnde maior auctoritas siqdẽ aphyctioẽs quodẽ publicũ greciae cõsiliũ hospitia ei gratuita decreuere. Fuit & alius micon q minoris cognomĩe distiguitur. cuius filia Thimarete & ipsa pinxit. Nonagesima autem olympiade fuere Aglaophon cephisodorus filius Euenor pater partasii & praeceptor maximi pictoris de quo suis annis dicemus. Omnes hi illustres non tamẽ in quibus hęrere expositio debeat festinans ad lumina artis. in quibus primus refulsit adilodorus athenienſis nonagesima tertia olympiade hic primus species exprimere instituit primusq; gloriam pennicillo iure contulit. Eius sacerdos est adorans & axis fulmine accensus qui pergami spectatur hodie neq; ante eum tabula ullius ostenditur quae teneat oculos. Ab hoc artis fores apertas Zeuxis heracleotes intrauit olympiadis xcv anno quarto audientemq; iam aliquid pennicillum. De hoc enim adhuc loquimur ad magnam gloriam perduxit a quibusdam faiso. lxx. nona olympiade constat fuisse demophylum himerum & Nesam tasium: quoniam utriusq; eorum discipulus fuerit ambigitur in eum Apollodorus suprascriptus uersus fecit artem ipsis ablatam Zeuxum ferre secum: opes quoq; tantas acquisiuit ut in ostentatione eorũ olympiae aureis litteris in palliorum tesseris insertum nomen suum ostentar&. Postea donare opera sua istituit quod nullo prętio satis digne permutare posse dicer& sicuti alcmenam agrigentinis panatoelao fecit & penolopem in qua pinxisse mores uidetur & athlean adeo in illo sibi complacuit ut uersum subscriberet celebrem ex quo inuisum aliquem facilius q̃ imitaturum Magnificus est & iuppiter eius in throno astãtibus diis & hercules infans dracones strangulans Alcmena matre coram pauente & amphitrione deprehenditur. Tamen ceu grandior ĩ capitibus articulisq;. Alioquĩ tãtus diligentia ut agrigentinis facturis tabulam quam in templo iunonis lacinię publice dicar& inspexerit uirgines earum nudas &.v. elegerit ut quod in quocũq; laudatissimum esset& pictura redderet pinxit & monocramatos ex albo.

Quales eius & ęmuli fuere thimanthes Androgides Eupompus parrhasius descendisse hic cum Zeuxide in certamen traditur & cum ille detulisset uuas pictas tanto successu ut in scęnam aues deuolassent. Ipse detulisset linteum pictum ita ut ueritate repręsentata Zeuxis alitum inditio tumens flagitaret tandem remoto liteo ostendi picturam atque intellecto errore concederet palmam ingenuo pudore: quoniam ipse aues fefellisset&. Parrhasius autem se artificẽ fertur & postea Zeuxis pixisse puerum uuas ferentem ad quas cum aduolarent aues eadẽ ingenuitate processit iratus operi & dixit uuas melius pinxisse q̃ puerum. Nam & si hoc consumassem aues timere debuerant. Fecit & figulina opera quę sola in ambrachia relicta sunt cum ĩde musas fuluius nobilior roma transferr& Zeuxidis manu romae helena ẽ ĩ phylippi porticibus & in concordię delubro marsias religatus.

Parrhasius & ipse ephesi natus multa constituit primus Simmetriam picturę dedit primus argutias uultus elegantiam capilli uenustate mores confessione artificum in lineis extremis palmam adeptus hęc est ĩ pictura summa sublimitas corpa enim pingere & media rerum est quidem magni operis. Sed in quo multi gloriam tulerint. Extrema corporum facere & desinentis picturae modum includere rarum in successu artis inuenitur. Ambire enim deb& se extremitas ipsa & sic desinere ut

promittat alia se posse: ostendatq; etiam que occultat hac ei gloriã cõcessere Antigonus & Xenocrates: qui de pictura scripsere prędicantes quoq; nõ solũ cõfitẽtes alia multa Grapidis uestigia extant in tabulis ac membranis: ex quibus proficere dicũt artifices. Minor tamen uidet sibi cõparatus in mediis corporibus exprimẽdis: pixit eudemon Athenienſium argumẽto quoq; ingenioso debebat nanq; uarium iracundum iniustũ inconstantem eundẽ exorabilem clemẽtem misericordẽ gloriosum excęlsum humilẽ ferocem fugacemq; & omnia pariter ostendere. Idem pinxit ętbesiam qui Romae in Capitolio fuit & nauarcium thoracatum & in una tabula quę est rhodi Meleagrum herculem persea hęc ibi ter fulmĩe ãbusta neq; obliterata: hoc ipso miraculum aug&. Pinxit & Archigallum quam picturã amauit Tiberius princeps. Atq; ut auctor est depulo. lib. lx. extimatũ cubiculo suo inclusit: pinxit & cressam nutricẽ infantemque in manibus eius & phylisců & libeu patrẽ astante uirtute & pueros duos: in quibus spectatur securitas & ętatis simplicitas. Item sacerdotem astãtem puero cum acerra & corona. Sunt & duę picturę eius nobilissimę hoplitites certaĩe ita decurrẽs ut suadere uideatur. Alter arma deponẽs ut anhelare sentiat: laudatur & ęneas castorq; ac pollux in eadem tabula. Item Thelephus Achilles Agamemnon Vlixes fecundus artifex sed quo nemo insolẽtius usus sit gloria artis. Nanq; & cognoia usurpauit abrodietũ se appellando aliisq; uerbis principem artis & eam ab se cõsumatã super oia appollis se radice ortum & herculẽ qui est lyndi talẽ a se pictum qualẽ sępe in quiete uidisse& Ergo magnis suffragiis superatus a Thimãte est Sami in Aiace armorumq; iudicio herois nomine se molestę ferre dicebat: quod iteu ab indigno uictus esset&: pinxit & minoribus tabellis libidines eo genere petulantibus locis se reficiẽs. Nam Thimati plurimũ affuit ingenii. Eius eni est ephigeia oratou laudibus celebrata stante ad aras peritura cum mocsts opinxisse& omnes prępcipue patrũ & tristicię omnẽ imaginem consumpsisse& patris ipsius uultum uelauit: quem digne non poterat ostẽdere. Sunt & alia ingenii eius exemplaria ueluti cyclops dormiens in paruula tabella: cum & sic magnitudiem exprimere cupiẽs. Pinxit iuxta satyros tyrso pollicẽ eius metiẽtes: atq; in unius huius operibus intelligitur plus semper q̃ pingitur: & cum sit ars summa Ingeniũ tamen ultra artem est. Pinxit & Heroa absolutissimi artẽ ipsam complexus uires pingendi. Quod opus nunc romę in tẽplo pacis est. Euxindas hac ętate docuit Aristidem pręclau artificẽ Eupompus pamphilũ apellis pręceptorem est eupomphi uictor certamine gymnico palmam tenens. Ipsius auctoritas tanta fuit ut diuiserit picturas in genera: quę ante eum duo fuere. Heliadicum & asiaticum: quod asiaticõ appellabant propter hunc qui erat Sicionius diuiso heliadico tria facta sunt. Ionicũ Sicioicum Atticum Pamphili cognatio & pręliũ ad philontẽ ac uictoria atheniẽsiũ Item Vlixes in rate. Ipse macedo natione: sed primus in pictura omnibus litteris eruditus prępcipue arithmeticae & geometria sine quibus negauit artem pfici posse. Docuit neminem talento minoris annius. d. quã mercedẽ & Apelles & Melãthius dedere: & huius auctoritate effectum est Sycione primũ deinde & in tota Graecia ut pueri ingenui omnia antigraphicem hoc est picturam in buxo docerentur: recipetq; ea ars in primũ gradũ liberalium semper quidem bonos ei fuit ut ingenui eã exercẽt mox ut honesti perpetuo interdicto ne seruitia docerentur. Ideo neq; in hanc neque in torentice ullius qui seruierit opera celebrantur Clari &. cvii. olympiade extitere Etion ac Therimacus actionis sunt nobilis picturae liber pater. Item Tragoedia & Comoedia Semiramis ex ancilla regnum adipiscens anus lãpadas praeferẽs & noua nupta uerecundia notabilis.

VEu & omnes prius genitos futurosq; postea superauit Apelles cous olympiade c. xii. picturę plura solus prope q̃ ęteri omnes contulit. Voluminibus etiam editis quę doctrinam eam continent. Prępcipua enim in arte uenustas fuit. Cum eadẽ aetate

maximi pictores essent: quorum opera cum admiraretur omnibus cōlomatis deesse illam suam uenerem dicebat: quam greci charita uocant Caetera omnia attigisse. Sed hoc soli sibi neminē parē & aliā gloriā usurpauit. Cum Protbegenis opus immensi laboris ac curę supra modum āxie miraretur. Dixit enī oia sibi cum illo paria esse aut illi meliora: sed uno se prestare quia manū de tabula scir& tollere meōrabili precepto nocere sepe nimiā diligētiā. Fuit autem non minoris simplicitatis q̄ artis inamphiodi de positione cedebat Asclepiodoro de mēsuris. i. quāto quid a quoq; distare deber& Scitum est iter protegenem & eū quod accidit. Ille rhodi uiuebat: quo cum Apelles annauigasset auidus cognoscendi opera eius fama tantū sibi cogniti cōtinuo officinā petiit. Aberat ipē: sed tabulā āplę magitudis ī machia aptatā picturę una custodiebat anus: hęc foris esse protegenē respōdit. Interrogauit a quo quęsitum dicer&. Ab hoc inquit. Apelles arreptoq; pennicillo lineā ex colore duxit summę tenuitatis per tabulā & reuerso protegeni quę gesta erant anus īdicauit. Ferunt artificē protinus cōtēplata subtilitate dixisse Apellē ueisse nō cadere in aliū tam absolutum opus. Ipsumq; alio colore tenuiorē lineā pēnicillo luxisse. Abeūtemq; precepisse si redisset ille ostēder& dicer&q; hūc esse quē querer&. Atq; ita cueit. Reuertitur Apelles: sed uici erubescēs tertio colore lineas secuit nullum reliquēs amplius subtilitati locum. At protegenes uictū se confessus in portum deuolauit hospitem querens: placuitq; sic eam tabulam posteris tradi omnium quidē sed artificiū precipuo miraculo cōsumptā eam priore incēdio. Cesaris domus in palatio audio āte a nobis spectatam spatiosiore āplitudie nihil aliud cōtinētem q̄ lineas usum effugiētes. Inter egregia multorum opera inani similē & eo ipso alliciētem: omniq; opere nobiliorem Apelli fuit: alioquin perpetua cōsuetudo nūq̄ tam occupatū diē agēdi ut nō lineā ducēdi exere& artem: quod ab eo in prouerbiū peruēit. Idem perfecta opera proponebat in pergula trāseūtibus atque ipse post tabulam latens uitia quę notarentur auscultabat. Vulgum diligentiorem iudicem q̄ se preferens. Feruntq; reprehensum a sutore quod īcrepidis pauciores ītus fecisse& ansas. Eodem postero die super uocem emēdatione pristinae admonitionis cauillante circa crus indignatum prospexisse denuntiante ne supra crepidam sutor iudicar&: quod & ipsum in prouerbiū ueit. Fuit enim & Comitas illi propter quod gratior Alexandro magno frequēter in officinā uēitāti. Nam ut diximus ab alio se pingi uetuerat edicto: sed in officina iperite multa disserēte silētiū Comiter suadebat rideri eū dicens a pueris qui colores tererent. Tantū erat auctoritate uiris in regem iracūdum: q̄q̄ Alexander bonorē & clarissimo prebuit exemplo. Nanq; cum dilectā sibi ex palatiis suis precipue nomie cāpaspē nudā pingi ob admirationem forme ab Apelle iussisse&: eumq; dum par& captū amore sensisse ei dono dedit & magnus aio maior imperii sui nec minor hoc facto q̄ uictoria aliqua quippe se uicit: nec thorum tantum suum: sed etiam affectum donauit artifici ne dilecte quidem respectu motus cum modo regis ea fuisse& modo pictoris esse&. Sunt qui uenerem a Nacliomene illo pictam exemplari putant. Apelles & in emulis benignus protegeni dignationē primus rhodi instituit sordebat suis ut plerq; domestica percūctantiq; quāti licer& opera effecta paruum nescio quid dixerat. At ille quiquageis talētis poposcit famāq; dispersit sese emere ut proposuit uender& ea res concitauit rhodios ad intelligendū artificem: nec nisi augentibus pretium cessit Imagines adeo similitudinesq; īdiscrete pinxit ut incredibile dictu Appion grammaticus scriptum reliquerit quēdā a facie homiem addi uiuantem quos metoposcopos uocāt: ex his dixisse aut futurę mortis annos aut preterite. Non fuerat ei gratia in comitatu Alexandri cum ptolemęo quo regnante Alexandriam intempestitis expulsus sub ornato fraude emulorum plano regio inuitatus ad coenam indignantiq; Ptolemęo & uocatores suos ostender& aut dicer& a quo eorum inuitatus esse& arrepto carbone extincto e foculo imaginem in pariete deliniauit Agnoscente multum plani Rege ex incohato protinus pinxit &

Antigoni regis imaginem altero lumine orbã prius excogitata ratione uitia cõdendi obliquã nanq; fecit ut quod deerat corpori picturę deesse potius uideretur Lamumq; eam parte a facie ostendit q̃ tota poterat ostendere. Sunt inter opera eius expiratium imagines: quę aũt nobilissima sint nõ est facile dictu uenerẽ excũtem e mari Diuus Augustus dicauit in delubro patris Cęsaris: quę Anadsomene uocat uersibus grecis tali opere dum laudatur uicto: sed illustrato: cuius inferiorẽ partẽ corruptã q reficer& non potuit reperiri. Verum ipã iniuria cessit in gloriã artificis. Consenuit hęc tabula carie. aliamq; pro ea substituit Nero pricipatu suo dorothe manu Apelles ĩcohauerat & aliã uenerẽ cobi superaturus etiam illã suã priorem iuidit mors peracta parte nec qui succeder& operi ad prescripta liniamẽta iuentus est. Pinxit & Alexandr magnũ fulmẽ tenẽtem in templo epbesię dianę. xx. talentis auri digiti eminere uidentur & fulmẽ extra tabulã esse legẽtes meminerint. Omnia ea. iiii. coloribus immane pretiũ eius tabula in nũmo aureo mẽsurã accepit nõ numero pixit & migrabizi sacerdotes dianę epbesię pompam eliticũ quo ad bellũ festinantem galeam poscẽti armigerum porrigẽtem Alexandrum & philippũ quotiẽs pixerit enumerare superuacuum est. Miratur eius abronem sami menandrum regẽ Carię rhodii. Item anteũ Alexandrię Gorgostenẽ tragoedum Romę Castorem & Pollucem cum uictoria & Alexandro magno. Item Beli imaginẽ restrictis ad terga maibus Alexandro in curru triũphãte Quas utrasque tabulas Diuus Augustus in fori sui celeberrimis partibus dicauerat simplicitate moderata Diuus Claudius plura existimauit utrisq; excisa Alexãdri facie Diui Augusti imagies dedere. Eiusdem arbitrantur manu esse & in Antonię tẽplo herculem auersum ut quod est difficillimum faciem eius ostendat uerius pictura q̃ promittat: pixit & heroa nudum eaq; pictura naturã ipsam prouocauit. Est & equus eius siue fuit pictus in certaie: quod iudiciũ ad mutas quadrupedes prouocauit ab boibus nanq; ambitu prealere emulos sentiẽs singulorum picturas inductis equis ostẽdit Apellis tantum equo adimere. Idq; & postea semper huius experimẽtũ artis illis ostẽtaretur. Fecit ei neoptholemũ: ex equo aduersus persas archelaum cũ uxore & filia antigonum thoracatum cum equo incedẽtem peritiores artis prefert oibus eius operibus eũdem regem sedẽtem in equo dianam sacrificantium uirgium choro mixtã quibus uicisse Homeri uersus uidet ipsum describẽtis. Pixit & quę pigi non possunt tonitrua fulgura fulgetra: quae Bronten Astrapen ceraunocitan appellant Inuẽta eius & ceteris profuere in arte unum imitari nemo potuit quod absoluta opa atramẽto illiniebat ita tenui ut ipsum repcussu claritates oculoz excitar& custodiretq; a puluere & sordibus ad manum ituẽti demũ apparer&. Sed & tum ratione magna ne claritas colorum aciem offender& ueluti per lapidem specularem intuentibus e longiquo. Eadẽ res nimis floridis coloribus ituẽtibus austeritatẽ occulte dar&.

A Equalis eius fuit Aristides thebanus Is omnium primũ annũ pinxit & sensus hominis expressit: quę uocant greci ethe. Idem pturbatiois durior paulo ĩ coloribus huius pictura oppido capto ad matris moriẽtis ex uulnere mammam arrepẽs ifans intelligiturq; sentire matrem & timere nõ emortuo lacte sanguiem lambat. Quam tabulam Alexander magnus trãstulerat pellam in patriam suam. Idem pixit prelũ cum persis centum homines tabula ea complexus: pactusq; in singulos minas denas a tyranno elatientium mnasone. Pinxit & currentes quadrigas & supplicantẽ pene cum uoce & uenatores cum captura & leonticen pictori & Anapauomenẽ propter fratris amorem. Item liberum & Ariadnem spectatos Romę ĩ ęde Cereris tragoedũ puerum in apollinis ęde: cuius tabulę gratia interiit pictoris insciti: cui tergendam eam mandauerat. M. Iunius pretor sub die ludorum apollinarium spectata est & in ęde fidei in capitolio senis cum lyra puerum docentis pinxit & ęgz sine fine laudatũ qua in arte tantũ ualuit ut Attalus rex unã tabulam eius. c. talẽtũ emisse tradatur.

Simul ut dictũ est & protegenes floruit patria sicamnis gentis obisubletia sũma paupertas initio artisq; summa intẽtio: & ideo mior fertilitas: quis eum docuerit nõ putat cõstare. Quidam & naues pixisse usq; ad quiquagessimũ annũ argumentũ esse quod cum Athenis celeberrimo loco mineruę delubri propyleon pinger& ubi fecit nobilem parbalum & amoniadam: quã quidam nausicam uocant adiecerit paruulas naues lõgas ĩ his quę pictores perergia appellãt: ut apparer& a quibus initiis ad artẽ ostẽtatiois opera sua perueissent palmã habet tabularum eius Tasilus qui est Romae dicatus in tẽplo pacis cum pinger& cum traditur madidis lupinis uixisse: quoniam simul famem sustiner& & sitim ne sensus nimia dulcedie obstruerent: huic picturę quater colorẽ ĩduxit contra subsidia iniurię & uetustatis & decedẽte superiore ĩferior succeder&. Est in ea canis mire factus ut quem pariter casus pixerit nõ iudicabat se in eo exprimere spumam anbelãtis cum in reliqua parte omni quod difficillimũ erat sibi ipse satisfecisse&. Displicebat autem ars ipsa nec minui poterat ut uidebat nimia ac lõgius a ueritate discedere spumaq; illa pigi nõ ex ore nasci anxio aĩmi cruciatu cũ in pictura uerum esse nõ uerisimile uell& absterserat sępius mutaueratq; penniciillũ nullo modo sibi approbãs. Postremo iratus arti: quod intelligitur spõgiã eã impegit inuiso loco tabulę ex illa reposuit ablatos colores qualiter cura optauerat. Fecitque in pictura fortuna naturam hoc exemplo eius similis & nealcẽ successus in spuma equi similiter spongia impacta secutus dicitur cum pinger& popizonta retinẽt pane cũ ita Protegenes monstrauit & fortuna propter hunc byalisum ne cremar& tabulam Demetrius rex cum ab ea parte sola poss& rhodum capere non incendit: parcẽtemq; picturę fugit occasio uictorię. Erat tunc protegenes in suburbano suo ortulo hoc est Demetrii castris: neq; iterpellatus prędis ĩcohata opera intermisit omnio nisi accitus a rege. Interrogatusq; qua fiducia extra muros ager&: respondit scire se cũ rhodiis illi bellum esse nõ cum artibus. Disposuit rex ut tutelã eius statiões gaudẽs quod poss& manus seruare: quibus iam pepcerat & ne sępius aduocar& ultro ad eum ueit hostis relictisq; uictorię suę uotis inter arma & murorum ictus spectauit artificẽ. Sequitq; tabulam illius temporis hęc fama quod eam protegenes sub gladio pixerit. Satyrus hic est quem anapauemenon uocãt ne quid desit temporis eius securitati tenentem tibias. Fecit & cydipen & lepolemon Zillis cum tragoediarum scriptore meditantem et athletam & Antigonum regem matrem Aristotelis philosophi qui ei suadebat ut Alexandri magni opera pĩger& propter ęternitatẽ rerum. Impetus animi & quędam artis libido. In hęc potius eum tulere. Nouissime pinxit Alexandrum ac paria fecit etiam signa ex aere ut diximus.

Eadem ętate Asclepiodorus: quẽ in scymmetria mirabat apelles: huic mnason tyrannus pro .xii. his dedit in singulos minas tricenas. Idemq; Iheomnesto in singulos heroas uicenas.

His ãnumerari deb& & Nicomacus Aristitechni filius ac discipulus pixit raptũ proserpinę: quę tabula fuit capitolio mineuę delubro supra ędiculam ĩmẽtalis & in eodem capitolio: quam Plancus imperator possẽrat uictoriam quadrigam in sublime rapiens Vlyxi primus addidit pileum. Pinxit & apolliem dianam deumq; matrem in leone sedentem. Item nobile bacchas adreptantibus satyris sylamq; quae nunc est Romę in templo pacis: nec fuit alius in ea arte uelocior. Tradunt nanque conductum se pingendũ ab Aristrato syciniorum tyrãno q̃ is faciebat cęlesti poetae monumentum prętinito die intra quem perageretur. Nec multo ante ueisse tyrãno in poenam accenso paucisque diebus absoluisse & celeritate & arte mira.

Discipulos habuit & Thiristidem fratrem & Aristodeni filium et Philoxenum terretrium: cuius tabula nulli est post ferenda Cassandro regi picta cõtinuit Alexãdri

prelium cum Dario. Idem pinxit & lasciuiã in qua tres sileni comessant: hic celeritatẽ
preceptoris cõsecutus breuiores etiã nũc quasdã picturę compẽdiarias inuenit.

ANnumerantur his & nicophanes elegãs & concinnus ita ut uetustate ei pauci
comparentur Conturnus ei & grauitas artis multum a Zeuxide & Apelle. Abest
apellis discipulus perseus ad quem de hac arte scripsit: huius fuerat ętatis Aristides
Thebani discipulus. Fuerunt & phyliniceros & Ariston: cuius est satyrus cũ scypho
coronatus discipuli eius anthorides & euphranor de quibus mox dicemus. Nanque
subtexi parem minoris picturę celebres in penniculo: e qbus fuit pincus arte paucis
post ferendus proposito nescio an destruxerit se: quoniam humilia quidem secutus
humilitatis tamẽ summã adeptus est gloriã. Tonstrinas sutrinasq; pixit & asellos &
obsonia & similia. Ob hoc cognominatur riparographos in his cõsumatę uoluptatis
quippe cepturos ea e picturis uenire q̃ maxime multorum e diuerso meniana inqt
Varro omnia operiebat Serapionis tabula sub ueteribus hic scenas optĩe pixit. Sed
hominẽ pingere nõ potuit: contra Dionysius nihil aliud q̃ homines pinxit. Ob id
antropographos cognoiatus: parua & calides fecit. Item calates comicis tabellis utraq;
anchiphylus. Nanq; & besionam nobilem pixit & Alexandrum & philippum cum
minerua qui sunt inochola in octauię porticibus & in philippis libez prẽm alexãdz
puerum hippolytum tauro emissum expauescentem. In pompeia uero cadmum &
Europen. Idem locosis nomine egrillum diridiculi habitus pinxit. Vnde hoc genus
pictore grilli uocantur. Ipse in aegypto natus didicit actesidemo dec& non sileri &
ardeatis templi pictorem prĕsertim ciuitate donatum Ibi & carmine quod est in ipsa
pictura in his uersibus.

Dignis digna loco picturis condecorauit
Reginae Iunonis suppremae coniugis templum
Marcus plauitus Marcus cletesia lata
Praeneste oriundus quem nunc & post semper
Ob artem hanc Ardea laudat: ea quę sunt scripta ãtiquis litteris latis nõ defraudãdo

ET ludio Diui Augusti ętate qui primus instituit amoeissimã parietũ picturã
uillas & portus ac topiaria opera lucos nemora colles piscinas euripos amnes littora
qualiã quis optarat uaria cibi ob ambulãtium species aut nauigãtium terra: uillasque
adeũtiũ asellis aut uehiculis. Iam piscãtes aucupãtesq; aut uenãtes aut etiã uidemiãtes
Sunt in eius exemplaribus nobiles plaustri accessu uillę sub colliũ spõsiõe mulieres
lauãtes trepideq; ferunt plurie. Prĕterea faciles argutie facillis alis. Idẽ subsidialibus
maritimas urbes pigere istituit blãdissimo aspectu minimoque impẽdio: sed nulla
gloria artificum est nisi qui tabulas pinxere eo uenerabilior antiquitatis prudentia
appar&. Non enĩ parietes excolebãt domis tantũ nec domos uno in loco mãsurasq;
ex incẽdis rapi non possent. Casa protegenes contentus erat in ortulo suo. Nulla in
Apellis tectoriis pictura erat. Nondum libebat parietes totos pingere. Omniũ eorũ
ars urbibus excubabat pictorque res cõmunis in terra rara erat.

FVit & Arellius Romę celeber paulo ante diuum Augustum in flagitio ĩsigni
corrupiss& & artem semper alicuius foeminę amore flagrans & ob id deas pingens
sed dilectatum imagine. Itaq; in pictura eius scorta numerabantur.

FVit & nuper grauis seuerus Idemq; floribus humilis rei pictor Fabius: huius
erat minerua spectantem spectans quacunq; aspiceretur paucis horis diei pingebat
Id quoq; cum grauitate quod semper togatus q̃q̃ in machinis carcer eius artis domus
aurea fuit: & ideo non extant exemplaria. Magnopere post eum fuere in auctoritate

Cornelius pinus atticus priſcus qui honoris & uirtutis ędes imperatori Veſpaſiano auguſto reſtituenti pinxerunt: ſed priſcus antiquis ſimilior.

NOn eſt omittenda in picturę mentione celebris circa lepidum fabula. Siquidē intriumuiratu dicebat quodam loco deductus a magiſtratibus in nemoroſum locū minaciterq; poſtero die expoſtulauit ſomnium ademptum ſibi uolucrum concentu. At illi draconem in longiſſima membrana depictum circū dedere luco. Eoq; terrore tunc aues ſiluiſſe narrantur: & poſtea poſſe compeſci ceris pingere ac picturā inurere quis primus excogitauit nō cōſtat. Quidā Ariſtidis inuētum putāt poſtea cōſumatū a Praxitele.

SEd aliquanto uetuſtiores encauſti picturę extitere ut Polignoti & Nicanoris & arceſilai parioꝝ laſippus quoq; eginae picturę inſcripſit enatem: quod pfecto non feciſſet niſi encauſtica inuenta. Pamphilus quoq; apellis pręceptor nō pinxiſſe ſolum encauſto: ſed etiam docuiſſe traditur pauſiam ſytionum primū in hoc genere nobilem Brietis hic filius fuit. Eidemq; primo diſcipulus pinxit & ipſe pennicillo parietes thebis cum reficerentur quondam a polignoto picti multūq; comparatione ſuperatus extimabatur: quoiam non ſuo genere certaſſet. Idem & lacunaria primus pingere inſtituit: nec cameras ante eum taliter adornare mos fuit paruas pingebat tabellas maximeq; pueros hoc ęmuli eum interpretabantur: quoniam tarda picturae ratio eſſet illa: quamobrem daturus artis & celeritatis famam abſoluit una die tabellā quę uocata eſt emeriſios puero picto. Amauit in iuuenta gliceren municipem ſuam inuētricē coronarum certādoq; imitatione eius ad numeroſiſſimam floꝝ uarietatem perduxit artem illam. Poſtremo pixit ipſam ſedentē cum Corona quę e nobiliſſimis tabula appellata eſt Stephanē plocos. Ab aliis ſtephane plocis: quoniā glicera coronas uenditādo ſuſtentauerat paupertatem huius tabulę exēplar quod apographon uocāt L. lucullus duobus talentis emit athenis. Pauſias autem fecit & grādes tabulas ſicut ſpectatur in porticibus Pompeii boum imolationem eam picturam primus inuēit quam poſtea imitati ſunt multi: ęquauit autem nemo omnia cum lōgitudinē bouis oſtendere uell & Aduerſum eum pinxit nō trāſuerſum. Vnde & abunde intelligit amplitudo: deinde eum omnes quę uolunt eminētia uideri candicātia faciāt coloręq; condant nigro hic totum bouē atri coloris fecit umbręq; corpus ex ipō dedit. Magna prorſus in equo egit ita excudente & cōfringēte ſolida omnia ſytione & hic uitā egit diuq; fuit illa patria picturae. Tabulas inde e publico oēs propter aes alienū ciuitatis abductas Scauri aedilitas Romam tranſtulit.

POſt eum eminuit longe ante omnes euphranor Iſthmius Olympiade. ciii. Idē qui inter fictores dictus eſt a nōbis fecit & colloſos & marmora & ſcyphos ſcalpſit docilis & laborioſus ante omnes & in quocunq; genere excellens ac ſibi aequalis: hic primus uidetur & expreſſiſſe dignitates heroum & uſurpaſſe ſymmetriam: ſed fuit in uniuerſitate corporum exilior capitibus articuliſq; grandior. Volumina quoque compoſuit de ſymmetria & coloribus. Opera eius ſunt equeſtre proelium. xii. diei. Theſeus in quo dixit eundem apud parrhaſium roſā paſſum eſſe ſuum uero carne nobilis eius eſt tabula ephesi Vlyxes ſimulata ueſania bouem cum equo iungens & Palamedes dux faſces glandium condens. Eodem tempore fuere Cicilius & Cichias: cuius tabulā de argonautis. lib. cxliii. Hortenſius orator mercatus eſt: eiq; ędem fecit in Tuſculano ſuo.

EVphranoris autem diſcipulus Antidonis huius eſt clyppeo dimicans Atheis & uictator tibicemq; inter pauca laudatus. Ipſe diligentior q̄ numeroſior & in coloribus ſeuerior maxime inclaruit diſcipulo Nitia athenienſe qui diligentiſſime mulieres pinxit lumen & umbras cuſtodit. Atq; ut emineret e tabulis picturę maxie

cirauit opera eius Nemea aduecta ex asia romã a Syllano quã in curia diximus positã Item liber pater in ęde cõcordię hyacithus quem Cęsar Augustus delectatus eo secũ deportauit Alexandria capta & ob id Tyberius Cęsar in tẽplo eius dicauit hãc tabulã dianae. Ephesi uero est megalici sacerdotis ephesiae & dianae sepulchrum Athenis Necromantia Homeri: hanc uendere Attalo regi uoluit talentis. lx. potiusq; paterae sue donauit abundans opibus. Fecit & grandes picturas in quibus sunt calipso & Io & Andromeda.

ALexander quoq; in pompeii porticibus prȩcellente calipso sedens huic fidem ascribunt quadrupedẽ prosprime canes expręssit: hic est Niceas de quo dicebat Praxiteles ĩterrogatus quem maxĩe opera sua probar& in marmoribus qbus Nitias manum admouiss& tãtum circumlitioni eius tribuebat non satis discernitur. Aliud eodem nomĩe ad hũc eũdem quidam faciũt Olympiade. cxii. nitię comparabatur: & aliquãdo prefertur athenion maronites glautiois corithii discipulus austerior colore & in austeritate iucũdior ut in ipã pictura eruditior eluceat. Pinxit in tẽplo eleusinę phylarcum & Athenis frequẽtia: quam uocauere lingenicon. Item achillem uirginis habitu occultatum Vlyxe deprehẽdẽte & in una tabula ut signa quęq; maxĩe ĩclaruit Agasonem cum equo qui nisi in iuuenta obiiss& nemo ei compararetur.

ESt nomen & heraclidi macedoni initio naues pinxit: captoq; perseo rege athẽas commigrauit. Vbi eodem tempore erat metrodorus pictor: idemq; phylosophus in utrãq; scientia magnę auctoritatis. Itaque cum. L. paulus deuicto perseo petiss& ab atheniẽsibus ut sibi q̃ probatissimum phylosophum mitterent ad erudiẽdos liberos Item pictorem ad triumphum excolẽdum. Atheniẽses Metrodorum elegerẽt, pfessi eundem in utroq; desyderio prestantissimum: quod ita paulus quoq; iudicauit.

THimoniacus bizantinus Cęsaris dictatoris ętate Aiacem ei pinxit & in eadem ab eo in Veneris geitricis ęde positas lxxx. talẽtis uenũdatas. Talentum aũt atticum libras sex taxat. M. Varro thimoiachi laudãt. Orestes ephigenia Tindaris lecithion agilitatis exercitator cognato nobilium palpati quos dicturus pinxit alterum stantẽ alterum sedentem praecipue tamen arsei fauisse in gorgone uisa est.

PAusię filius & discipulus Aristolaus e seuerissimis pictoribus fuit: cuius sunt Epaminundas Pericles Medea uirtus Theseus imago atticę plebis boum imolatio Sunt quibus & mechopanes eiusdẽ pausię discipulus placeat diligẽtia quã ĩtelligant soli artifices alias durus in coloribus & simultus. Nam Socrates iure omnibus placẽ& Thalesq; sunt eius cũ Esculapio filię & egia & lepana cilassus & piger qui appellat̃ ocnos spartum torquens: quod asellus rodit.

HActenus indicatis genere in utroq; proceribus non silebuntur & primis proxĩ Aristoclides qui pinxit ędem apollinis delphis Antiphilus puero ignem conflante laudatur ac pulchre alias domo splendescente ipsiusq; pueri ore. Item laĩficio in quo properant omnium mulierum pensa ptolemęo uenante: sed nõ uilissimo Satyro cũ pelle pantheriam: quem aposcopenonta appellant Arestophanãcalum uulneratum ab apro cum sotia doloris astiphale numerosaq; tabula in qua sunt Priamus Helena credulitas Vlyxes Deiphoebus Dolus anchrobius pixit scyllum ancoras prȩcidẽtem persicę classi Artemondanaen mirantibus eam prędoibus reginã stratoicem Herculẽ deiamiram Nobilissimas aũt quę sunt in Octauię operibus herculem ab oeta mõte Doridos exusta mortalitate consensu deorum in cęlum euntem Laomedontis circa Herculem & Neptunnum historiã Alcimacus Dyoxippũ qui Pancratio Olympię citra pueris iactum quod uocant aconticum uicit tenus stemmata Esilocus Apellis

discipulus petulanti pictura innotuit Ioue liberum parturiente depicto nutrito & muliebriter ingemiscente inter obstetritia dearum clamorem Testidemus cecalie expugnatione & laodomia clesides reginae stratonices iniuria. Nullo enim honore exceptus ab ea pinxit uoluntatem cum piscatore quem reginā amare sermo erat. Eāq; tabulam in portu ephesi proposuit. Ipse uelis raptus est Regina tolli uetuit utriusq; similitudine mire expressa Cratenius Comoedus atheis in Pōpeio pinxit eitbyzides bigam regis victoriā Eudorus scena spectat. Idem & ex ere signa fecit Ipis neptūno & victoria habron amicitiam & concordiam pinxit & deorum simulacra leontiscus aratum uictorem cum trophco psaltriam leonsapho niceratus uenerem iter gratias & cupidines: herculem tristem insaniq; poenitentiam Nealces uenerem igeniosus & solers in arte. Siquidem cum prelium nauale egyptiorum & persarum pinxit factū quod in nilo fuit aquam maris similem factum uolebat intelligi. Argumentoque declarauit quod arte non poterat. Asellum enim bibētem in littore pixit & crocodillū insidiātem ei. Oenias syngenicon phylistus officiam pictoris ignem conflāte puero phalerion syllam Simoides agatarcum & Nemesinem Scimus iuuenē requiescentē officinam fullois quiquatrus celebrātem. Idemq; uemesin egregiam Theodorus & emungentem. Item ab oreste matrem & Egistum iterfici: bellumq; Iliacū pluribus tabulis: quod est Romę in phylippi porticibus & Cassandram quę est in concordiae delubro. Leontinus epicurum cogitātem Demetriū regē Orestis insaniā Thomiran Cytharedum. Tauriscus Discobolum Clitemnestram Paniscum Pollucem regnum repetentem & capanea. Non omittetur inter hos isigne exemplum. Nam Origonus tritor colorum Nealce pictoris in tātum ipse profecit ut celebrem etiam discipulum reliquerit pasiam fratrem egimete fictoris. Illud uero perq̄ rar̄ ac memoria dignum & supręma opera artificum imperfectasque tabulas sicut Hyrimaristidis tindaridas Nicomachi Medeam & quam diximus uenerem Apellis in maiore admiratioē esse q̄ perfecta quippe in his liniamenta reliqua ipsęq; cogitationes artificum spectantur atq; in lenocinio commendationis dolor est manus cum id ager & extincte.

SVnt etiam nunc non ignobiles quidā in trāscursu tamē dicendo Auristoides Anaxander Aristobolus Surus Archesilas Thysigratis filius Corbius Nicomachi discipulus Carmanides & Eufranoris Dionysiodorus Colophonius Diogenes qui cum Demetrio rege uixit Entimedes Eraclides Macedo Milon solus Pilomachi Statuarii discipulus Nasiteus Sytionius Masitrenus Aristonide filius & discipulus nessus abrois filius polemon Alexādrius Theodorus Samius & Stadius nicostemis discipuli Xenon Neodis discipulus Sitionius.

PInxere & mulieres Timarete Miconis filia Dianam in tabula quę ephesi est in antiquissimis picturę. Irenę cratini pictoris filia & discipula puella quę est eleusine Calipso senem & praeterea gladiatorem Theodorum Alistenem saltatorem: Arista nearchi filia & discipula Esculapium. Lala Cizicena perpetua uirgo Martia Varrois inuenta Romę & pennicillo pinxit & cesiro in ebore imagines mulierum maxime ac neapolitanum in grandi tabula suam quoque imagiem ad speculum. Nec ullius in pictura uelocis manus fuit. Artis uero tantum ut multū inaniate prętii ātecedēr & celeberrimos i eadem ętate pictores Sopolim & Dionysiū: quor̄ tabulę piacothecas iplēt: pixit & quędā olympias: de q̄ hoc solū meōrat discipulū eius fuisse Autobolū.

ENeausto pigendi duo fuisse ātiqtus genera cera & ebore Thesiroides miriculo donec classes pingi coepere hoc tertium accessit resolutis igni Ceris pennicillo utēdi quę pictura nauibus nec sole nec sale uētisq; corrūpitur. Pigunt & uestes in aegypto inter pauca mirabili genere candida uela. Postq̄ attriuere illinientes nō coloribus sed

colorem ſorbentibus medicamentis hoc cũ facere non appar& in uelis:ſed in cortina pingi. In feruentes aquas merſa poſt momentum extraberetur picta. Mirumq; cum ſit unus in Cortina colos. Ex illo alius:atq; alius fit in ueſte accipiẽtis medicaminis qualitate mutatus:nec poſtea ablui poteſt. Ita cortina non dubie confuſura colores ſi pictos acciper& digerit ex uino:pinxitq; dum coquit& aduſtę ueſtes firmiores fiũt q̃ ſi non urerentur.

DE pictura ſatis ſuperq; contexuiſſe his & plaſticem conueiat eiuſdẽ opere terra fingere & argilla ſimilitudies Dibuzades ſytioius figulus priũs iuenit corithi filie opera:quę capta amore Iuueis illo abeũte pergere umbrã ex facie eius ad lucernã in pariete lineis circumſcripſit:quibus pater eius impraeſſa argilla typum fecit & cũ ceris fictilibus iduratum igni propoſuit:eumq; ſeruatũ in nympheo donec corithũ Mummius euerter& tradũt. Sunt qui in ſamo primus omniũ plaſticem inueniſſe rhetum & Theodorum tradũt multo ãte bachiadas corithio pulſos. Dein aratũ uero ex eadem urbe profugũ:qui in betruria Tarquinium regem populi Romani genuit comitatos fictores Eucirapum Eugramum ab his Italiae traditam plaſticẽ. Bucadis inuẽtum eſt rubricam addere:aut ex rubrica cretã fingere:primuſq; perſoãs tegularũ extremis umbricibus impoſuitq; iter initia proſtipa uocauit. Poſtea idem ectipa fecit hinc & faſtigia tẽplorũ orta propter hũc plaſtices appellata. Homis autem imaginẽ gypſo e facie ipã primus omniũ expreſſit:ceraq; in eam formam gypſi ifuſa emẽdare inſtituit Lyſiſtratus ſytionius frater Lyſippi:de quo diximus hic & ſimilitudinem reddere iſtituit. Ante eum q̃ pulcherrimas facere ſpõdebãt. Idem & de ſignis effigiẽ exprimere iueit. Creuitq; res in tãtum ut nulla ſigna ſtatuę ue ſine argilla fierẽt:quo appar& ãtiquiorẽ hãc fuiſſe ſciẽtiã:q̃ ſũdẽdi ęris plaſte laudatissi fuere Damophylus & Corgaſus. Idemq; pictores qui ędem Cereris romę ad circũ maximũ utroq; genere artis ſue excoluerat uerſibus iſcriptis grece:qbus ſignificarũt a dextra opa damophili eſſe a parte leua Gorgas ãte hãc ędem Tuſcana omia in ędibus fuiſſe auctor eſt Varro & ex hac cum reficeretur cruſtas parietum exciſis tabulis imagiatis iclusas eſſe. Item ſigna ex faſtigiis diſperſa fecit & Calchoſthenes cruda opera Athenis. Qui locus ab officina eius ceramicos appellatur. M. Varro tradit ſibi cognitum Romae Poſimiũ nomie:a quo facta pometa uaſa. Itẽ piſces quos aſpectu a ueris diſcernere uix poſſes Idem magnificat Archeſilaũ. L. Luculli familiarẽ:cuius plaſtica pluris ueire ſolita artificibus ipſis q̃ aliorum opera. Ab hoc factam uenerẽ geitricem in foro Cęſaris:& prius q̃ abſolueretur feſtiatione dedicãdi poſitam ibidem a Lucullo. lib. lx. ſignum foelicitatis locatũ cui mors utriuſq; iuiderit. Octauio equiti romano crateras facere nolẽti exẽplar e gypſo factum taléto. Laudat & Praxitelẽ qui plaſticẽ matrẽ Celaturę & ſtatuarię ſculpturęq; dixit & cum eſſ& in omnibus his ſummus nihil unquã fecit anteq̃ finxit. Preterea elaboratam artem hãc italię & maxime betrurię & uulgum hic accitum a fragellis cum locar& Tarquinius priſcus iouis effigiẽ in capitolio dicandã fictilẽ eam fuiſſe:& ideo mirari ſolere fictiles in faſtigio tẽpli eius quadrigę de qbus ſępe diximus. Ab hoc eodem factum Herculẽ qui hodieq; materię nomen in urbe retinet:beę enim tum effigies deorum erãt lautiſſimę:nec peit& nos illoꝝ qui tales eos coluere. Aurum enim Argentum ne diis quidem conficiebant.

DVrant etiam nunc in pluribuſq; locis talia ſimulacra Faſtigia quidem tẽplorũ etiam in urbe crebra & municipiis mira celatura & arte:euiq; formitate ſeriora Auto certe Innocẽtiora in ſacris quidẽ iam iter has opes nõ myrrhinis hodie chriſtalliſue: ſed fictilibus prolibat& ſimpuniis ienerrabili terrae beniguitate ſi quis ſingula extí& etiam aut omittantur in frugum uini pomorum herbaꝝ fruticũ medicamentorum metallorum generibus Beneficia eius quęque adhuc diximus uel aſſiduitate ſatiant Figulinarum opera imbricibus doliis ad uina excogitatis ad aquas tabulis ad balẽas

mammatis ad tecta coctilibus laterculis fundamentisq; aut quę rota fiunt per quae Numa rex.vii.collegii figulorꝫ istituit quin & defunctos sese multi fictilibus doliis condi maluere:sicut.M.Varro pythagodio modo in myrti & oleo atq; nigrę populi foliis maior pars hominū terreis utitur uasis.Samia etiam nunc in esculētis laudantur Retin& hac nobilitatē & Aretium in italia & Calicū tantū Surrētum basta polentia in hispania Sagūctum In asia pergamū habēt & trallis opera sua:& utinam in Italia quoniā & sic gētes nobilitātur & hęc quoq; per maria terras ultro citroque portantur insignibus rotę officinis erythbris hodieq; in tēplo mōstrātur duę amphorę propter tenuitatē cōsecratę discipuli magistriq; certamīe iter tenuiorē humum circunducer& Communis laus maxima Adrianis firmitas.Nonnullis circa hęc quoque seueritatis exemplis.Quintū Coponium iuceimus ābitus damnatū quia uini amphorā dedisse& dono ei:cuius suffragilatio erat atq; ut fluxu aliqua quoq; auctoritas cōtingat figulis tirpatinū iquit Fenestella appellabatur summa gratia lautia:una erat murenaꝫ altera luporum:tertia mixti piscis iclinātis iam.s.moribus ut tamē eos prēferre gratię etiā phylosophis possimus. Siquidē in Aristotelis heredum auctione.lxx.patias uiisse tradit. Nam nos cum una in ęsopi Tragoediaꝫ hystriois in natura Auiū diceremus sestertius.c.stetisse non dubito idignatos legētes.At Hercules uitellius in prīcipatu suo.cc.lib.cōdidit patinā:cui faciēdę fornax in cāpis exędificata erat:quoniā eo pueit luxuria ut etiam fictilia pluris cōfitētur q̄ murrhina:propter hanc Mutianus altero consulatu suo in cōtioē exprobrauit patinarum paludes Vitellio memoria non illa foediore cuius ueneno aspernatur reo.Cassius seuerus accusator obiiciebat interisse. cxxx.cōuiuas nobilitātur his quoq; oppida ut Regium & Cumę Samia testa matris deum sacerdotes qui galli uocātur uirilitatē amputant.Nec aliter citra pernitiē si.M Celio credamus qui liguam suam amputādam obiecit graui probro tanq̄ & ipse iam tunc autem eidem uitellio maledicer&:quid non excogitauit ars fractis etiam testis utendo sic ut firmius durent calce addita quę uocāt signina:quo e genere pauimēta excogitauit.

VErum & ipsius terrę sunt alia commenta pessimam eius partē medioq; puluerē appellatam in puteolais collibus opponi maris fluctibus mersamque protinus fieri lapidē unū iexpugnabilē undis & fortiorē quotidie utiq; si cumano misceat cemēto Eadē est terrę natura & incyzicena regione:sed ibi nō puluis. Verū ipsa terra q̄lib& magnitudie excisa & demersa in mare lapidea extrahitur:hoc idem circa Cassandreā produnt fieri & in fonte gnideo dulci intra.viii.mēses terram lapidescere. Ab oropo quidē aulida usq; quicquid terrę attigitur mari mutat in saxa. Non multū a puluere puteolano distat e nilo harena tenuissima sui parte non ad sustinēda maria fluctusq; frangendos:sed ad debellanda corpora palestrę studiis inde certe Patrobio Neronis principis liberto aduehebatur:quin & Leonato & cratero & Meleagro Alexandri magni ducibus fabulum hoc portari cum reliquis militaribus commertiis reperio plura de hac pte nō sum dicturus.Nō Hercules magis q̄ de terrae usu in ceromatis. quibus exercendo Iuuentus nostra corpora uires animorum perdidit.

QVid ni & in aphryca hispaniaq; terra sunt parietes:quos appellant fornaceos: quoniam fornacum modo circundati utrinq; duabus tabulis infarciuntur uerius q̄ struuntur Eius durāt incorrupti imbribus uentis ignibus omniq; cemēto firmiores spectat etiam nunc speculas Hannibalis hispania tricenasq; turres iugis montium impositas:hinc & cespitum natura castrorum uallī accomodata contra fluminum impetus aggeribus illini quidem crates parietum luto & lateribus crudis extrui quis ignorat lateres non sunt e fabulo neq; barenoso:multoq; mius calculoso ducēdi solo sed e cretoso & albicante:aut ex rubrica & fabulo masculo certe finguntur optię uere.

Nam solsticio rimosi fiunt: quos ędificiis non idoneos probant: quidam terrā ipām eorum priusq̃ fingantur macerari oport&. Generaq; eorum tria: lydion quo utimur longum sexquipede latum pedę. Alterum tetradoron. Tertium pentadoron. Graeci enim antiqui doron palmū uocabant & ideo doromochera quia manu darētur. Ergo a. iiii. & v. palmis prout sunt nominantur. Eadem est & latitudo minore in priuatis operibus maiore in publicis utunt̃. In grętia putāt. In asia & in ulterioribus hispaię ciuitatibus Massilia & Calentim fiūt lateres qui siccati nō mergūtur in aqua. Sunt eim e terra pumicosa cū subigi potest utilissima gręci prętere q̃ ubi e silice fieri poterat structu parietes lateritios prętulere. Sunt enim ęterni si ad perpēdiculū fiāt. Ideo & publica opera & regias domos sic extruxere murum athenis qui ad mōtem hymetū spectat sic patris ędes Iouis & herculis: q̃uis lapideas columnas & epistilia circū darēt domū regiā Attali tralibus. Itē sardibus cresi: quā gerusia fecere Alicarnasi manuscoli quę etiam nūc durāt: lacedemoię quidē excisum lateritiis parietibus opus tectorium propter excellētiam picturę ligneis formis iclusum Romā deportauere in aedilitate ad Comitiū exornādum Murena & Varro quod opus cum per se miz esset & trāslatū tamē magis mirabātur. In Italia quoq; lateritius murus aceti eumeame est Romae non fiūt talia ędificia quia sesquipedalis paries nō plus q̃ unā cōtignationem tolerat Cautūq; est ne cōmuis crassior fiat: nec intergermorum ratio patitur.

HAec sunt dicta de lateribus In terrę autem reliquis generibus secūdum regioēs uel maxie natura mira est sulphuris: quo plurima domātur. Nascitur in isulis eolis inter Siciliā & Italiam: quas ardere diximus: sed nobilissimū in mela insula. In italia quoq; iucitur in Neapolitano Campanoq; agro collibus: qui uocātur leucogei lybiae cuniculis effossum perficitur igni. Genera. iiii. uiuū quod gręci apyron uocāt nascit̃ solidum: hoc est gleba ea solo ex oibus generibus medici utūtur. Cętera eim liquore constāt & cōficiūtur oleo icocta Vnum effoditur trāsluc&q; & uir&. Alterum genus appellāt glebam fullonum tātum in officis familiare. Tertio quoq; genere unus tātū est usus ad sufficiēdas lanas: quoniam cadorē tantū mollitiēq; cōfert. Egula uocatur hoc genus. Quartum cautem ad lichinia maxie cōficiēda. Cętero tanta uis ut morbos comitiales deprehēdat nidore impositum igni: lusit eo & Anaxilaus candēs in calice nouo primaq; subdita circūferēs exardescēs & pallore diro uelut defunctoz effundēte conuiuiis. Natura eius excalefacit & coquit: sed & discutit collectioēs corpoz. Ob hoc talibus emplastris malagmatibusq; miscetur. Renibus quoq; & lumbis in dolore cū adipe mire prodest impositum. Aufert & lichenas e facie cum therebynthi resina & lepras. Arpaxita uocatur a celeritate uellendi. Velli enim subinde deb&. Prodest & suspiriosis linitum pruruléta quoq; ex tussiētibus & contra scorpioīs ictus uitiligies uinum nitro mixtū atq; ex aceto tritum & illitū tollit. Item lendes in palpebris aceto sandiacato admixtum hab& etiam religionibus locum ad expiādas suffitu domos. Sentitur uis eius & in aquis feruētibus. Neq; alia res facilius accenditur quo appar& ignium uim magnam etiam inesse fulmina fulgura quoque sulphuris odorē habēt ac lux eoz ipsa sulphurea est.

ETbituminis uicina natura est. Alibi limus: alibi terra est. Limus e Iudeae lacu ut diximus emergens terra in Syria circa Sydonem oppidū maritimū spissant̃ hęc utraq; & indēsitatem coeunt. Est uero liquidum bitumē sicut Zazintiū & quod a babylone inuehitur ibi quidem & cādidum gignit̃ liquidū est & Appollomaticū que omnia gręci pissasphalton appellant ex argumēto picis & bitumis. Gignitur & pinguis liquoris in Sicilia agrigētio fonte ificiēs riuū. Incolę id barūdinū pāniculis colligunt citissime sic adhęrescēs. Vtunturq; eo ad lucernaz lumina olei uice. Item ad scabiem iumentorum. Sunt qui & naphtam de qua in secundo diximus uoluine bituminis generibus ascribant. Verum eius ardēs natura & ignium cognata procul

abest ab omni usu. Bituminis probatio ut q̃ maxime splendeat sicque ponderosum atq; graue: leue autem modice: quoniam adulteratur pice Visque bituminis discutit sistit attrahit glutiat. Serpẽtes nidore fugat accẽsũ. Ad suffusiones oculorũ & albugines babyloniũ efficax traditur. Item ad lepras lichenas piterq; corporũ illinit & podagris Omnia autẽ eius genera ĩcomodos oculorũ pilos replicãt: dentiũ doloribus medetur simul cum uitro illitum tussi ueteri & ãbelitui cum uino potum dissintericis etiam datur codẽ modo sistitq; aluum cum aceto uero potũ discutit cõcretum sanguiem & detrahit. Mitigat lumborũ dolores. Item articulorũ cũ farina hordeacea ĩpositũ sistit uulnera colligit glutiat neruos. Vtũtur etiã ad quartanas bitumis dracma & diosim pari põdere cum myrtio oleo subacti comitiales morbos ustum deprehẽdit uuluarũ strãgulationes olfitu discutit cum Vino & castoreo procidentia sedis suffitu reprimit purgationes foemiarũ in uino potum eicit. In reliquo usu cramẽtis illinitur firmatque ea cõtra ignes diximus & tigui solitas ex eo statuasq; illiniq; Calcis quoq; usũ prebuit Ita ferruminatis babylonis muris plac& in ferrariis fabrorum officinis tingendo ferro clauorumque capitibus & multis aliis usibus.

NEc minor haud adeo dissimilis est Aluminis opera: quod intelligitur salsugo terre. Plura & eius genera in cypro candidũ & nigrũ exigua coloris differẽtia cum sit magni: quoiam ĩficiẽdis claro colore lanis cãdidum liquidũq; utilissimũ est Cõtraq; fuscis & obscuris nigrũ & aurũ nigro purgat. Fit autem omne ex aqua limoq; hoc est terre exundantis natura corriuatũ hyeme estiuis solibus maturatur. Quod fuit ex eo precox cãdidum fit. Gignitur aũt in hispania egypto Armenia Macedonia põto aphrica insulis Sardinia Melo lippara strongile laudatissimũ in egypto proximum in melo huius quoq; due species liquidum spissumq;. Liquidi probatio ut sit lĩpidũ liqdũq; sine offensis fricãdi quodã igniculo caloris hoc prothmon uocant An sit adulteratũ deprehẽditur succo punici mali. Sincerũ eni mixturã fugit. Alterũ genus est pallidi & scabri: & quod ĩficitur galla. Ideoq; hoc uocãt paphron. Vis liquidi alumis astringere indurare rodere. Melle admixto sanat oris ulcera papulas pruritusq; hec curatio fit in balneis duabus mellis partibus tertia aluminis: uirus alarũ sudoresq; sedat. Sumitur pillulis contra lienis uitia pellendũq; pruritum per urinã sanguinẽ emẽdat & scabiẽ uitro ac melãthio admixtis cum cera. Alumis unũ genus cifton appellant Graeci in capillamẽta quedam canescẽtia debiscẽs. Vnde quidam triglitini potius appellauere hoc fit ex lapide ex quo & calcitin uocatur. Sudor quidam eius lapidis in spumam coagulatus hoc genus aluis minus sistit humorẽ iutilẽ corporis & auribus magnope prodest infusum uel illitum uel oris ulceribus dentibusq; si saliua cum eo contineat & oculorum medicamẽtis inseritur uerẽdisq; apte utriusq; sexus. Coquit in patinis donec liquare desinat inertioris est alterum genus quod strocilem uocant. Duc eius species. Fungosum atq; omnium ore deliti facile quod in totum damnatur. Melius punicosum & foraminũ fistulis spõgie similem: rotundumq; natura cãdidoq; ppius cum quidam pinguedine sine harenis friabile nec inficiens nigritia: hoc coquit per se carbonibus puris donec cinis fiat. Optimum quod ex omnibus melinum uocant ab insula ut diximus. Nulli uis maior neq; astringendi: neq; denigrãdi: neq; idurãdi nullumq; spissius oculorũ: scabritias extenuat combustũ utilius epiphoris inbibẽdis Sic & ad pruritus corporis sanguinem quoq; sistit in totum foris illitũ aufert pilos ex aceto illitum renascentemq; mollit lanuginem summam omnium generum uis in astringendo. Vnde nomẽ grecis ob id oculorum uitiis aptissima sunt. Sanguinis fluctiones inbib& cum adipe sic & infantium ulcera putrescentia ulcerũ compescit cum adipe & hydropicorum eruptiones siccat & aurium uitia cum succo puici mali & unguium scabritias Cicatricumque duritias & pterigia ac perniones phagadenas ulcerum ex aceto aut cum galla pari põdere cremata lepras cum succo olearum: cum

ſalis uero duabus partibus uitia quę ſerpunt lendes & alia capillorꝫ animalia pmixtũ aquę. Sic & ambuſtis prodeſt & furfuribus corporum cum ſcropicis infunditur & diſſintericis Vuam quoq; in ore cõprimit ac tonſillas ad oia quę in cęteris generibus diximus efficacius intelligitur. Ex melo aduectum. Nam ad reliquos uſus uitae in Coriis laniſq; perficiendis q̃ti ſit momenti ſignificatum eſt Ab his per ſe omnia ad medicinam pertinentia terrae genera tractabimus.

SAmię ſunt duae quae collirium & aſter appellantur prioris laus ut recens ſit ac leuis lingueq; glutioſa. Altera globoſior candida utraq; uritur ac lauatur. Sunt qui preferant priorem. Proſunt ſanguiem expuẽtibus emplaſtris quoque ſiccãdi cauſa cõponũtur oculorum quoq; medicamentis miſcẽtur. Eretria totidẽ differẽtias hab& Nãq; eſt alba & cinerea quę prę̃ferunt̃ in medicia probantur mollicie: & quod ſi aere perducatur uiolaceum reddit colorem uis & ratio eius in medendo inter pigmenta dicta eſt lauatur omnis terra. In hoc autẽ loco dicemus perfuſa aqua ſiccataq; ſolibus ex aqua: iterumq; trita ac repoſita donec ſidat & digeri poſſit in paſtillos. Coquit̃ in caliciibus crebro concuſſis. Eſt in medicamibus & chratera candicãs. Effectus eiuſdẽ qui ſamię uſus ad mulierum maxime cutem. Item & ſilimiſa lactei coloris hac & aq̃ diluit. Ceterum eodem lacte diluta tectoriorum albaria interpollant̃ phiutis fere trite ſimillima eſt grandioribus tantum glebis & glutioſa: cui effectus idem qui cymolie infirmior tamen bitumini ſimillima appellitis. Experimentum eius ſi Cerae modo accepto oleo liqueſcat & ſi nigricãs colos macãt toſte uſus ad molliẽdũ diſcutiẽdũq; Ad hoc medicamẽtis additur prę̃cipue in caliblephatis & inficiendis capillis.

CRetę plura genera Ex his cymoliae duo ad medicos pertinentia Candidum & purpuriſſum inclinans uis utriq; ad diſcutiẽdos tumores & ſiſtẽdas fluitiones aceto aſſumpto panos quoque & parotidas cohib& & licenem illita puſtulaſque Si uero aphronitium & cyprium admiſceatur & acetum pedũ tumores ſanat ita ut mirabilis hęc curatio fiat & poſt. vi. horas aqua ſalſa abluatur Tertiũ tumoribus Cypro & cera additis prodeſt: & refrigerandi quoq; cretę natura eſt ſudoreſq; ĩmodicos ſiſtit illita atq; ita papulas cohib& ex uio aſſumpta in balneis laudatur maxĩe Theſſalica naſcit̃ & in lycia circa bubonẽ. Eſt & alius cymolię uſus in ueſtibus. Nam ſarda quę affert̃ de Sardinia candidis tantũ aſſumitur inutilis uerſicoloribus & eſt utiliſſima omniũ cymolie generum prę̃cioſior Vmbrica & quam uocant ſaxum: proprietas ſaxi quod creſcit in macerando: atq; pondere emitur Illa menſurę Vmbrica: non niſi poliendis ueſtibus aſſumitur. Neq; enim pigebit hanc quoq; partem attigere cum lex metalla extet fullonibus dicta qua. L. Flaminius & L. Emilius cenſores dedere ad populum ferendam. Adeo omnia maioribus curę fuere. Ergo ordo hic eſt primũ abluit̃ ueſtis ſarda: deĩde ſulphure ſuffitur: mox deſquamat̃ cymolia quę eſt coloris ueri: fricatus enim deprę̃henditur. Nigreſcitq; uerus autem & prę̃cioſus: colores emollit cymolia & quodam nitore exhylarat contribulato ſulphure candidis ueſtibus ſaxo utilius ac ſulphure inimicum coloribus Grę̃cia pro cymolia tympaico utitur gypſo. Alia creta argentaria appellatur nitorem argento reddens eſt & utiliſſima: qua circum prę̃ducere ad victorię notam pedeſq; uenalium trans mare aduectorum denotare inſtituerunt maiores Talemq; Publium Lochium Inimicę ſcęnę cõditorẽ & aſtrologię cõſobrinũ eius Manilium Anthiocum Item Grammatices Staberiũ eroteẽ eadẽ naue aduectos uidere proaui.

SEd quid hos referat aliquis litterarum honore commendatos talem in cataſta uidere Chriſoganum ſi ille. Q. Catulli interfectorem. L. Luculli Demetrium Pompeii Petaugemq; Demetrii: q̃q̃ & ipſa Pompeii credita eſt Hilareum Antonii menam & menacratem ſexti Pompeii alioſq; deinceps quos enumerare iam non eſt

ſanguine quiritũ & proſcriptionũ licentia ditatos hoc eſt ſigne Venaliciis gregibus obprobrium inſolentis fortunę: quos adeo potiri rerum uidimus ut prętoria quoq; ornamenta decerni ſenatu iubente agrippinę & Claudii Caeſaris libertis uiderimus tantũq; non cũ laureatis faſcibus remitti. Vnde non illo cretatis pedibus aduexiſſent

PRęterea ſunt genera terrę proprietatis ſuae: de quibus iam diximus: ſed & hoc loco reddenda naturę ex Galata inſula & circa clupeam Aphrycae Scorpiones necat. Balearis & buſitana ſerpentes.

LAPIDVM NATVRA RESTAT HOC EST prącipua morum inſania etiam ut gemmę cum ſuccinis atq; chryſtallinis murinisq; ſileantur. Omnia nanq; quae uſq; ad hoc Volumẽ tractauimus boĩum aliqua ex cauſa geĩta uideri poſſunt mõtes natura ſibi fecerat ad q̃ſdam Compages telluris uiſceribus denſandis ſimul ad ĩpetus fluminum frangendos fluctuſq; domandos: ac minime quietas partes coerzendas duriſſima ſui materia cedimus bos trabimuſque nulla alia quã delitiarum cauſa: quos tranſcendiſſe quoq; miꝫ fuit. In portento prope habuere maiores alpis ab Hãnibile exuperatas & poſtea a cymbris Nunc ipſe ceduntur in mille genera marmorum promontoria aperiunt mari & rerꝫ natura agitur in planum euehimus ea quę ſeparandis gẽtibus pro terminis cõſtituta erant. Naueſq; marmorum cauſa fiunt ac per fluctus ſęuiſſimam rerum naturę partẽ huc illucq; portantur iuga maiore etiam nunc ueſania q̃ cum ad frigidos potus uas petitur in nubila caeloq; proxime rupes cauantur ut bibatur glacies. Secum quiſque cogit& quę prętia horum audiat: quas uehi trahiq; moles uideat ad quam multorũ neces ſit neceſſe iſta facere uerius pati mortalis quos abuſus quaſue ad uoluptates alias niſi ut inter maculas lapidum iaceant: ceu uero non tenebris noctium dimidia parte uitae cuiuſque gaudia haec auferentibus.

INgens iſta reputantem ſubit etiam antiquitatis rubor Extant cenſoriae leges glandia in coenis glyreſq; & alia ductu minora apis poni uetantes. Marmora inuehi & maria in huius rei cauſa tranſiri quę uetar& lex nulla lata eſt. Dicat fortaſſis aliqs Num enĩ inuehebãtur Id quidẽ falſo. ccclx. columnas. M. Scauri aedilitate ad ſcęnã theatri temporarii & uix uno menſe futuri in uſu uiderint portari ſilentio legũ. Sed publicis nimirum indulgentes uoluptatibus qua enim magis uia inrepunt uitia q̃ publica: quoue alio modo in priuatos uſus illa uenere ebora Aurum gẽmę: atquid omnimodis relinquimus Verum eſto incluſerint publicis uoluptatibus etiam ne tacuerũt maximas earum Atq; adeo duo de quadrageriũ pedum lucullei marmoris in atrio Scauri collocari. Nec clam illud occulteq; factũ eſt ſatiſdari ſibi damni infecti coegit redemptor cloacarum cum in palatium extraherentur Nec uero in tam malo exemplo: nec uero cauere utilius fuerat q̃ tacere tantas moles in priuatã domum trahi prętер fictilia deoꝫ ſimulacra.

NEc poteſt uideri Scaurus rudi & huius mali ĩprouide ciuitati obrepiſſe quodã uti rudimẽto. Iam enim. L. Craſſum oratorem illũ qui primus peregrini marmoris habuit columnas in eodẽ atrio bimetias tamen nec plures. vi. aut lõgiores. xii. pedũ M. Brutus in iurgiis ob id uenerem palatinam appellauerat. Nimirum iſta omiſere

moribus uictis fruſtraq; interdicta quae uetuerant cernentes nullas potius q̃ irritas eſſe leges maluerunt hęc & quę ſequentur meliores nos eſſe probabunt. Quis enim tantarum hodie columnarum atrium hab&: Sed prius q̃ de marmoribus dicamus in his pręferenda hominum iudicamus prętia. Ante igitur eos artifices pcenſebimus.

MArmore ſcalpendo primi omnium inclaruere dipenus & Scyllus geiti in creta inſula etiam nunc medis imperantibus prius q̃ Cyrus in perſis regnare ꝯciper&: hoc eſt Olympiade circiter. l. hi Sytionē ſe cōtulere: quę diu fuit officinarum omniū metallū patria. Deorum ſimulacra publice locauerunt ſytioni: quę priuſq̃ abſoluerēt artifices iniuriam queſti abierunt in aetholos. Protinus ſytionios fames inuaſit ac ſterilitas moerorq; dirus Remediū petētibus Apollo Pithius Reſpōdit ſi dipenus & Sylus deorum ſimulacra perfeciſſent: quod magis mercedibus obſequiiſq; impetratum eſt. Fuere aūt ſimulacra ea apollis dianę herculis mineruę: quod e cęlo poſtea tactū eſt.

CVm hi eſſent iam fuerat ī chio īſula Malas ſcalptor: dein filius eius mictiades ac deīde nepos archemos: cuius filii butalis & anthemus clariſſimi in ea ſciētia fuere buconati poetae aetate: quē certū eſt. lx. Olympiade fuiſſe. Q; ſi quis horū familias retro agat ad proauum uſque īueni& artis eius origiem cum olympiadum origine cepiſſe hyponacti notabilis fęditas uultus erat: quāobrē imagiem eius laſciuia iocor hi propoſuere ridētiū circulis: quo hyponax īdignatus amaritudīe carminū deſtruxit eos in tātum ut credatur aliquos eor ad laqueos cōpuliſſe: quod falſum eſt. Cōplura eīm ſimulacra in finitimis inſulis poſtea fecere: ſicut in delo: qbus ſubiecerūt carmē non cōuitiis tātum cēſeri chion: ſed & operibus archenii filiorum. Oſtēdunt & Iaſii dianam maibus eorum factam In ipſo chio narrata eſt operis eorum dianę facies in ſublimi poſita. Cuius uultum intrātes triſtem: abeūtes hylaratum putāt. Romę eor ſigna ſunt in palatina ędē apollis in faſtigio & oibus fere quę fecit diuus Auguſtus Patris quoq; eorum deli fuere opera & in libedo Inſula dipem quidē ābrachia argos cleone operibus refertę fuerūt. Omnes autē tātum cādido marmore uſi ſunt e paro inſula: quē lapidē cępere litbnicem appellare: quoīam ad lucernas in cuiculis cederet ut auctor eſt Varro multis poſtea cādidioribus repertis nuper etiam in lunenſium lapidicis: ſed in partborum mirabile proditur gleba lapidis unius cuneis diuidētiū ſoluta imaginem Sileni intus exutiſſe.

NOn omittendum hanc artem tanto uetuſtiorem fuiſſe q̃ picturam ac ſtatuariā quarum utraq; cum phydia coepit. lxxxiii. Olympiade poſt ānos circiter. cccxxxii. & ipſum Phydiam tradūt ſcalpſiſſe marmora Venerēque eius eſſe Romę in Octauiae operibus eximię pulchritudis Alchamanem atheīenſem quod certum eſt docuit in primis nobilē: cuius opera ſunt atheis cōplura in ędibus ſacris Pręclaraque Veneris extra muros: quę appellatur aphodite eucepues: huic ſummam manū ipſe phydias impoſuiſſe dicitur ipſius diſcipulus fuit Agoracritus parius & ętate gratus. Itaque e ſuis operibus pleriq; nomini eius donaſſe fertur. Certauere autem īter ſe ābo diſcipuli uenere facīēda uicti uſq; alcamenes non opere: ſed ciuitatis ſuffragiis cōtra pegrinū ſuo fauentis. Quare Agoracritus ea lege ſignum ſuum uēdidiſſe traditur ne Atheis eſſ& & appellaſſe nemeſim. Id poſitum eſt rhanunte pago atticae: quod. M. Varro omnibus ſignis pręttulit. Eſt & in matris magnę delubro eadem ciuitate Agoracriti opus phydiam clariſſimum eſſe per omnes gentes quę Iouis Olympii famā ītelligūt nemo dubitat. Sed ut merito laudari ſciant etiā qui opera eius nō uiderūt ꝓferemus argumenta parua & ingenii tantū. Neq; ad hoc Iouis Olympii pulchritudīe utemur non Minerue athenis factę amplitudine cum ſit ea cubitorum. xxvi. Ebore haec & Auro conſtat. Sed in ſcuto eius in quo amazonum pręlia celauit intumeſcente ābitu

parmae eiusdem concaua parte deorum & gigantum dimicationem. In soleis uero laphitaꝝ & cẽtauroꝝ adeo momẽta oĩs artis illi fuere. In basi autem quod celatum est pãdoras genesim appellauit. Ibi dii sunt. xx. numero noscentes victoria mirabili & pręcipuo pretio. Miramur & serpentem & sub ipsa cuspide aereã spingẽ. Hacc lic& sint obiter dicta de artifice nũq̃ satis laudato simul ut noscatur illã magnificẽtiã ęq̃lẽ fuisse & in paruis.

PRaxitelis ętatem inter statuatios diximus. Cui marmoris gloria superauit etiã sem&. Opera eius sunt Atheis in Ceramico. Sed ante oĩa & nõ solũ Praxiteles Veꝝ & in toto orbe terraꝝ Venus: quã ut uiderẽt multi nauigauerũt Gnidum duas fecerat simulq; uẽdebat. Alterã uelata spetie quã ob id pręturerũt: quoꝝ conditio erat Cum etiã eodẽ pretio detulisset& seueꝝ id ac pudicũ arbitrãtes Reliquã gnidii emeꝝt Immẽsa differẽtia famę: uoluit etiã postea a gnidiis mercari Rex Nicomedes totũ ęs ciuitatis alienũ: quod erat ĩgẽs dissolutuꝝ repromittẽs oĩa ppeti maluere: nec ĩmerito Illo eĩm signo Praxiteles nobilitauerat gnidũ. Aedicula eius tota aperitur ut cõspici possit undiq; effigies deae fauẽte ipsa ut creditur facta. Nec minor ex quacũq; parte admiratio est. Ferũt amore captũ quẽdam cum detulisset& noctu simulacro cobaesisse eiusq; cupiditatis indicẽ esse maculã. Sunt in gnido & alia signa marmorea illustriũ artificum Liber pater Briaxidis & alter scope & Minerua nec maius aliud Veneris Praxitelis est specimẽ q̃ quod iter hęc sola memoratur. Eiusdẽ est cupido obiectus a Cicerone Verri ille propter quẽ res pię uisebantur nunc in Octauię scholis positus. Eiusdem & aliter nudus in pario Coloĩa propõtidis par ueneri gnide nobilitate & iniuria. Adamauit eĩm Alcbedas rhodius atq; in eo quoq; simile amoris uestigium reliquit. Romę Praxitelis opera sunt Flora triptolemus Ceres in ortis seruilianis ac boni euentus & bone fortunę simulacra in Capitolio. Item menadas & quas tiladas uocãt & carfatidas & silenus in asinii pollioĩs monumẽtis & apollo & Neptunnus Praxitelis filius cephisode & artis hęres fuit. Cuius laudatum est pergami simplega nobile digitis corpori neruis q̃ marmori impręssis Romę eius opera sunt. Latona in palatii delubro. Venus in asinii pollioĩs monumẽtis & ĩtra octauię porticus ĩ iunoĩs aede Esculapius ac diana.

SCope laus cum his certantis fecit uenerẽ & phętontẽ qui Samotrace sanctissis cerimoniis colũtur. Itẽ Apollinẽ palatinũ Vestam sedẽtem laudatã in seruiliaĩs ortis duasque camiteras circa eam: quorum pares in asinii monumentis sunt: ubi & Canephoros eiusdẽ. Sed maxima ĩdignatioẽ delubro. CN. Domitii in circo Flamio Neptunnus ipse & Thetis atque Achilles Nereydis supra delphinos & cete in ipso campo sedẽtes. Item tritoẽs choruſq; phorci & pistrices. Alia marina eiusdem omnia magnũ pręclaꝝ opus etiam si totius uitę fuisset&. Nunc uero pręter supradicta quaeq; noscimus. Mars etiã nũc est sedẽs colosseus eiusdẽ in tẽplo Bruti calaicia apud Circũ eundẽ. Pręterea uenus in eodẽ loco nuda praxitelã illã ãtecedẽs & quęcunq; aliũ locũ nobilitat̃. Romę quidẽ magnitudo opeꝝ etiã oblitterata magnis officioꝝ negotioꝝ aceruis omissa cõtemplatioẽ tali abducũt: quoĩam ociosoꝝ & in magno loci silentio talis admiratio est: qua de causa ignorat̃ artifex eius quoq; ueneris: quã Vespasianus Imperator in operibus pacis suę dicauit ãtiquoꝝ dignã famã par hęsitatio est ĩ tẽplo apollinis sosiam in Iebe liberis moriẽtes Scopas an Praxiteles fecerit. Itẽ Ianus pater ĩ suo tẽplo dicatus ab Augusto ex ęgypto aduectus utrius maũs sit iã quidẽ & Auro occulratur. Similiter in curia Octauię quęritur de cupidie fulmẽ tenẽte. Id demum affirmatur Alcibiadem esse principem forma in ea ętate. Multi in eadem schola sine auctoribus placẽt Satyri. iiii. ex quibus unum liberum patrem palla uelatum hũeris pręfertur. Alter liberum similiter Tertius ploratũ infantis cohib& Quartus Cratere alterius sitim sedat: duęq; aurę uelificantes sua uestẽ. Nec minor quęstio est in septis olympum & penachironem cum Achille quę fecerint pręsertĩ cũ capitali satisdatione

fama iudic& dignos.

SCopas habuit ęmulos eadem aetate Briaxim & Thimoteum & Leocharem: de quibus simul dicēdum est: quoniā pariter celauere mausoleū hoc est sepulchrū ab uxore Artemisia factū mausoleo Carię regulo qui obiit Olympiadis cētesimę āno secūdo. Opus idē inter. vii. miracula quod hi maxīe artifices fecere pat& ab austro & septētrione: sexagenos ternos pedes breuius a frontibus toto circuitu pedes. cccc. xi. attollitur in altitudīe. xxv. cubitis cīgitur colūnis. xxxvi. pteron uocauere circuitum. Ab oriēte celauit Scopas: a septētrioē Briax: a meridie Thimoteus: ab occaū lochares Priusq; q̄ peragerēt regīa Artemisia quę mariti memoria id opus extrui iusserat obiit Non tamē recesserūt nisi absoluto iam id glorię ipsoꝝ artisq; monumētum iudicātes hodieq; certāt manus: accessit & quitus artifex. Nanq; supra pteron piraīdis altitudī ęquauit īferiorē. xxiiii. gradibus in metę cacumē se cōtrahēs. In summo est quadriga marmorea: quā fecit phitis: hęc adiecta. c. pedū altitudīe totū opus includit.

THimotei manu diana Romę est in palatio apollinis delubro: cui signo caput repōsuit Aulamus Euander in magna admiratioē est & hercules mēstrati & eucate ephesi in tēplo dianę post ędem in cuius contemplationem admonēt editui parcere oculis tāta marmoris radiacio est. Nō postferūtur & charites in propileo athēiensiū quas Socrates fecit: alius ille q̄ pictor idē ut quidā alii putāt. Nam miroīs illius qui in aere laudatur anus ebria est Zmyrne in primis īclyta Pollio Asinius ut fuit acris uehemētię: sic quoq; spectari monumenta sua uoluit. In his sunt centauri nymphas gerētes archesite thespiades cleomeis oceanus & Iupiter Entochiermerotes tauri sol non celatoris illius: sed trallianī Iupiter hospitalis.

PApli Praxitelis discipuli Zetus & Amphion & dyrce & taurus uinculumq; ex eodē lapide a rhodo aduecta opera apollis & taurisci parētum hi certamē de se fecere menecratem uideri professi: sed esse naturalē archemidorum. Eodē loco liber pater euthycratis laudatur. Ad Octauię uero porticū apollo philisti rhodiodi ī delubro suo Item latona & diana & musę. ix. & alter apollo nudus eū qui cytharā in eodē templo ten& Thimarchides fecit. Intra octauię uero porticus in ęde Iunonis ipsam deam Dionysius & Pollides aliam uenerem eodē loco phylisceus. Caetera signa Prasiteles marchidis filius Iouē qui est in ęde proxia Fecerūt pana & olympū luctātes. Eodem loco Eliodorus: quod est alterū in terris Simplegma nobilē Venerem lauātem sese. Dedalū astātem: policarmus ex honore appar& in magna auctoritate habitū Lysiae opus quod in palatio super arcū. Diuus Augustus honori Octauii patris sui dicauit in ędicula columnis adornata. Idē quadriga curtusq; & apollo ac diana: ex uno lapide in ortis Sertuliaīs reperio laudatos Calamidis apollinē illius celatoris dercili spicas amphistrati Calistenem historiarum scriptorem.

HEc deinde multo plurium fama est quorundam claritati in operibus eximiis obstāte nuēro artificū: quoiam nec unus occupat gloriam: nec plures pariter nūcupari possunt sicuti in lacoonte qui est in Titi īpatoris domo opus omnibus & picturę & statuarię artis prępondēdum. Ex uno lapide eū ac liberos draconūq; mirabiles nexus de cōsilii sentētia fecere summi artifices Argeander & polydorus & Anthenodorus rhodii. Similiter palatinas domos Cęsarum repleuere probatissimis signis Craterus cum Pythero pollideuches cum Hermolao Opythodorus alius cum Archemone & singularis Aphrodysius trallianus Agrippę pantheū decorauit Diogenes atheīensis in columnis templi eius Corsatides probant̄ iter pauca operum: sicut ī fastigio sita signa: sed propter altitudinem loci minus celebrata. In honore est & in templo illo herculis ad quem poeni omnibus annis humana sacrificauerunt uictima humi stās

ante aditum porticus ad nationes ſitae fuere & Theſpiades ad aedem foelicitatis: quarum unam amauit eques Romanus Iunius piſciculus ut tradit Varro.

ADmiratur & Paſiteles qui &.v.uolumina ſcripſit nobilium operũ in toto orbe Natus hic in grẽcia Italia ora & ciuitate Romana donatus cum his oppidis Iouem fecit eboreũ in Metelli ẽde qua campus petitur accediteq; ei cum in naualibus ubi fere aphrycanę erãt per caueã intuẽs leonẽ celar& & ex alia cauea pãthẽra exper& nõ leui periculo diligẽtiſſimi artificis Feciſſe opera cõplura dicit̃ quę fecerit noiati nõ fert̃.

ARcheſilaum quoq; magnificat Varro: cuius ſe marmoream habuiſſe Lecnam: aligeroſq; ludẽtes cũ ea cupidies: quoꝝ alii religatã tenerẽt: alii cornu cogerent bibere alii calciarẽt ſoccos omnes ex uno lapide Idẽ & a Copumo quattuordeci natioẽs quae ſunt circa Pompeium factas auctor eſt.

INuenio & Canacum laudatum iter ſtatuarios feciſſe marmorea. Nec Saurum atq; bathracũ oblitterari cõueit: qui fecere tẽpla.cc.uię porticibus ĩcluſa natioẽ: & ipſi lacones quidã & opibus prępotẽtes fuiſſe eos putãt ac ſua impẽſa conſtruxiſſe feciſſe inſcriptionẽ ſperãtes qua negata hoc tamẽ alio loco uſurpaſſe. Sũt certe etiam nũc in colũnaꝝ epiſtiliis inſculpta nominũ eorum argumẽta lacerta atque rana in Iouis ẽde extitiſſe picturã cultuſq; reliquos oẽs ſocieis cõſtat. Eteni facta Iunois cũ inferentur ſigna permutaſſe geruli tradũt̃ & id religioĩ cuſtoditũ uelut ipis dis ſedẽ ita partitis Ergo in Iunonis ẽde cultus eſt: qui Iouis eſſe debebat. Sunt & in paruis marmoreis famam cõſecuti myrmicides: cuius quadrigam cum agitatore operuit alis muſca: & calicrates cuius formicarum pedes atq; alia membra peruidere non eſt.

HAec ſint dicta de marmorum ſculptoribus ſummaque claritate artificum: quo inſtructu ſubiit in mẽtem nõ fuiſſe auctoritatẽ maculoſo marmori. Fecere ethapſo cycladũ ĩſulaꝝ ęq; & eleſbio liuidius paulo hoc uerſicoloreſque maculas habẽs & in totũ marmoꝝ apparatũ Menãder diligẽtisſie luxurię iterpręs primus & raro attigit Colũnis demũ utebãtur in tẽplis: nec lętitię cauſa nondũ eim iſta itelligebantur: ſed qa firmiores aliter ſtatui nõ poterãt ſic eſt icboatũ atheis tẽplũ Iouis Olympii ex quo ſylla capitolis ẽdibus aduexerat colũnas. Fuit tamẽ iter lapidẽ atq; marmor differẽtia Iam apud Homeꝝ: dicit eim os marmoreo ſaxo peuſſum. Sed hacteũs regias quoq; domos prętere ęs auꝝ electꝝ argentum laudatiſſime tamẽ ebore adornãs primum ut arbitror uerſicoloris iſtas maculas chioꝝ lapidicię oſtẽdeꝝt cũ extruerẽt muros faceto in id.M.Ciceroĩs ſale: omnibus eim oſtẽtabãt ut magnificum. Multo ĩquit magis miꝝ eſſ& ſi tyburtio lapide feciſſetis. Et hercules fuiſſ& picturę bonos ullus nõ mõ tantũ ſine aliq̃ marmoꝝ auctoritate Secãdi in cruſtas neſcio an chartę fuerit inuentũ Antiqſſima quod equidẽ iueniã halicarnaſi domus mauſeoli pro funeſto marmore exculta eſt lateritiis parietibus. Is obiit Olympiadis.c.vi. Anno ſecũdo urbis Romę cccciī. primum romę parietes marmoris cruſta operuiſſe domus ſuę in cęlio monte Cornelius nepos tradit Mamuram formiis natũ equitẽ romanũ prępectũ fabioꝝ.C. Cęſaris in gallia. Neq; id ĩdignatio ſit tali auctore inuẽta re hinc nãq; eſt. Mamurra Catulli Veronẽſis carmibus proſciſſus: quẽ ut res eſt domus ipſius clarius q̃ catullus dixit quicquid habuiſſ& comata gallia Additq; eum primũ totis aedibus nullã niſi e marmore colũnam habuiſſe oẽs ſolidas e cariſtio atq; lunẽſi. M. Lepidus Catulli in marmore colũnam habuiſſe oẽs ſolidas e cariſtio atq; lunẽſi. M. Lepidus Catulli in cõſulatu collega primus omniũ limia ex Nũidico marmore in domo poſuit magna repraehenſione is fuit conſul anno urbis.dc.lxxvi. hoc primum inuecti Numidici

marmoris uestigium inuenio non incolumnis tantum crustisue ut supra caristiis sed in massa ac in uilissimo liminum usu: post hūc ferme quadrigennio. L. lucullus consul fuit qui nomen ut ex re appar& luculleo marmori dedit admodū deelectatus illo: primusq; romā inuexit atrū alioqui cū cętera maculis aut coloribus commēdent. Nascitur autem in milo insula solumq; pene horum marmore ab amatore nomen accepit. Inter hos primum ut arbitror marmoreos parietes habuit scena. M. Scauri non facile dixerim: secto an solidis glebis polito sicuti est hodie iouis tonantis ędes in capitolio nondū. N. secti marmoris uestigiū erat inuentū in italia. Sed quisquis primus inuenit secare luxuriaq; diuidere iportuni ingenii fuit harena hoc fit & ferro Videt enim ferri serra in praetenui linea premente harenas uersandoq; tractu ipso secante: ęthiopica ad hoc maxime probat. Nam id quoq; accessit ut ab ęthiopia usq; peteret: quot facer& marmora imo uero etiam in indos quo margaritas quoq; peti seueris moribus indignū erat: hoc proxime laudat. Mollior tamen quę ex ęthiopia illā nulla scabrities secat indica nō ęq; leuigat: sed combusta a polientibus marmora fricare iubēt. Simile & naxie uiciū est & coptidi quę uocat ęgyptia: hęc fuere antiq genera marmoribus secādis: postea repta est ars nō mius probanda ex quodā adriatici maris uado ęstu nudāte obseruatione nō facili. Iam quidē quacūque harena secare e fluuiis oībus fraus artificū ausa est: quod dispēdiū admodū pauci ītelligunt: crassior enī harena laxioribus segmētis terit & plus erodit marmoris maiusq; opus scabritie pōlituręq; reliquit ita sectę attenuātur crustę. Rursusq; thebaica polituris accomodatur & quę fit e toro lapide aut e pumice signis e marmore poliēdis gēmisq; etiā scalpēdis atq; limādis.

A Naxiū diu placuit ante alia ita uocāt Cotes in īsula Cypro genitę. Vicere postea ex Armeia iuectę. Marmoꝝ genera & colores nō attin& dicere in tanta noticia: nec facile est enūerare in tāta multitudīe quoto enī cuiq; loco suo nomē suū marōri inueitur & tamē celeberrimi generis dicta sunt in ābitu terraꝝ cū gētibus suis. Non oia aūt in lapidicīs gignūtur sed multa sub terras: prętiosissimi quidē generis sicuti lacedemoniū uiride: cūctisq; hilarius. Sic & augusteū ac deide Tyberianū in ęgypto Augusti ac Tyberii primum pricipatu reperta differētia eoꝝ ab ophite. Cum sit illud serpētinum maculis simile. Vnde & nomē accepit quod hoc maculas diuerso modo colligunt Augusteum undati crispum in uertices tyberianū sparsim cūuoluta caicie Neq; ex ophite columnę nisi paruę admodum īueniuntur. Duo eius genera molle cādidi nigricās duri dicunt ambo capitis dolores sedare adalligata & serpētiū ictus Quidā freneticis & letargicis adalligari iubēt cādicantem. Contra serpentes autem a quibusdā prēcipue ex his: quē tefriā appellāt a colore cineris uocatur & nymphites a loco gemmantis naturae: huius conuenit his quę urēda aut secāda sunt ex aceto illini obstupescit Ita corpus ut nō sentiat cruciatum. Rub& porphirites in ęgypto eadem interueniētibus cādidis pūctis leptosephos uocatur quātislib& molibus sufficiunt lapidicidę. Statuas ex eo Claudio Cęsari procurator eius in urbem ex ęgypto aduexit tres Asinius pollio nō admodum probata nouitate. Nemo postea certe imitatus est Inueit eadē ęgyptus & Syria & ęthiopia quam uocāt basaltē ferrei coloris atq; duritie Vnde & ei nomē dedit. Nunq hic maior repertus est q in tēplo pacis ab Impatore Augusto Vespasiano dicatus argumēto in. xvi. libris circa ludētibus per quos totidē cubita summi incremēti augentis se: canis eius ītelligūtur nō absimilis illi narratur in thebis delubro serapis ut putāt Memnois statua dicatus quem quottidiano solis ortu cōtactū radius crepare tradūt Onichin in Arabiae montibus: nec usq alibi nasci putauere nostri ueteres. Sed in germania potoriis uasis inde factis primū. Deinde pedibus lectorū sellisq; Nepos Cornelius tradit Magno fuisse miraculo cū Publius Lentulus spinter amphoras ex eo chiorum magnitudine cadorum ostendisset& post quinquenniū deide. xxxii. pedum longitudinis columnas uidisse: sed uariatū in hoc

lapide postea est. Nanq; pro miraculo insigni.iiii.modicas ĩ theatro suo Cornelius Balbus posuit. Nos ãpliores.xxx.uidimus in scena quam Calistus Caesaris Claudii libertorum potentissimus sibi exaedificauerat·

NVnc aliqui lapidem alabastricen uocant quẽ cauãt ad uasa unguẽtaria. Quoniã optime ea ĩcorrupta seruare dicitur. Idẽ exustus ẽplastris cõuciit. Nascitur circa thebas egyptias & damascũ Syrię: hic ęteris cãdidior. Probatissius uero in Carmaia mox in India. Iam quidẽ & in Syria Asiaq; uilissimus autem sine ullo nitore in Cappadocia Probãtur q̃maxie mellei coloris in uertice maculosi atq; non trãslucidi. Vitia in his Corneus color aut candidus aut quicquid simile uitro est. Paulum distat ab eo ad unguẽtoꝝ fidẽ uti existimãt ligdinos in taro repertos ãplitudie qua lãces crateresque nõ excedat ãtea tãtũ ex Arabia aduehi solitos cãdoris eximii Magnus & cõtraria iter se naturę duobus bonos coralitico in asia reperto mẽsurę nõ ultra bina cubita cãdore proxio ebori & similitudie quadã e diuerso niger est alabãdicus terrę suę nomie q̃q̃ & milethi nascens ad purpurã tamẽ magis aspectu declinãte: idemq; aduersum uitri liquat igni funditurq;. Thebaicus ĩtercictus aureis guttis. Inueitur in aphryce parte egypto ascriptę coticulis ad terẽda colliria q̃dã utilitate naturę alia cõuenies circa Sienẽ uero in thebaidis signites quẽ ante pyrrhopocilon uocabãt Trabes ex eo fecere reges quodam certaie obeliscos uocãtes solis numini sacratos radiorũ eius argumẽtum in effigie est ita significatur nomine egyptio. Primus omniũ id instituit Mestires qui regnabat in solis urbe somnio iussus & hoc ipsum iscriptũ est in eo Eteni sculpturae ille effigiesue quas uidemus egyptię sunt litterę postea & alioꝝ regum in supradicta urbe ephotis.iiii.nũero quadragenoꝝ & octonũ cubitoꝝ longitudie. Ramises autẽ quo regnãte Iliũ capta est.xl.cubitoꝝ. Idẽq; digressus inde ubi fuit. Nineuidis regia posuit alium longitudine undenis per latera pedibus cubitis quattuor.

OPus id fecisse dicitur centum.xx.m.hominum Ipse rex cum subrecturus esset & uereretq; ne machię põderi nõ sufficerẽt quo maius periculũ curę artificũ denũtiauit filiũ suũ adalligauit cacumini ut salus eius apud mollientes prodesset & lapidi hac admiratioẽ operis effectũ est ut cũ oppidũ id expugnaret Cambyses rex uentumque haberet & ĩcẽdiũ ac crepidie obiliscĩ extingui iuberet molis reuerẽtia qui nullã habuerat urbis. Sunt & alii duo unus azmarre positus alter araphio sine uotis quadragenum octonũ cubitoꝝ Alexãdrię statuit unus Ptolemęus phyladelphus fecit octuagenum cubitoꝝ exciderat eũ Ne thebis rex purum maiusq; opus ĩ deuehẽdo statuẽdo ue est q̃ in excidẽdo. Aliqui deuectũ tradũt a Vatiro architecto rate Calistenus a Phoenice fossã pductũ usq; ad iacentẽ obeliscũ nilo nauesq; duas in latitudie patulas pedalibus ex eodẽ lapide ad rationẽ gemiati per duplicẽ mẽsurã põderis oneratas ita ut subirẽt obeliscũ pendẽtem in extremitatibus suis in ripis utrinq; postea egestis latericulis & alleuatis nauis excepisse onus. Excisos aũt sestalis e mõte eodẽ artificẽ donatũ talẽtis l.hic obeliscus in Arsinoe fuit positus a rege supradicto munus amoris in coniuge eadẽq; sorore Arsinoe. Inde eũ naualibus in cõmodũ maxius quidẽ prefectus egypti trãstulit. In foꝝ reciso cacumine dum uult fastigiũ addere auratũ: quod postea amisit & alii duo sunt Alexãdrię ad portum in Cęsaris templo: quos excidit Mestires Rex quadragenum binum cubitorum. Super omnia accessit difficultas maris Romam adiuehendi spectatis admodum nauibus. Diuus Augustus eamq; priorẽ aduexerat miraculi gratia puteolis naualibus perpetuis dicauerat: sed ĩcẽdio cõsũpta est. Diuus Claudius aliquot per annos asseruatam eam quam. C. Cęsar importauerat omnibus quae unq̃ in mari uisę sunt mirabiliorem in turribus puteolis e puluere exędificatis perductã hostiã portus gratia mersit. Alia ex hoc cura nauium quę Tyberi subuehãt quo experimento palam fit non mius aquaꝝ huic amni esse q̃ Nilo. Is aũt obeliscus

quem Diuus augustus incirco magno constituit excisus est a rege Semenserteo quo regnante pythagoras in ęgypto fuit.cxxv.pedum est dodrantis prēter basim eiusdem lapidis.Is uero qui est in campo martio .viiii. pedum est inoras sesotide inscriptus Ambo rerū naturę interpretationē ęgyptiorū opere & phylosophię continent.

E I qui est in campo Diuus augustus addidit mirabilē usum ad deprehendendas solis umbras dierūq; ac noctium horas magnitudine strato lapide admagnitudinem obelisci:cui par fier& umbrarū effectus dies & horas paulatim per regulas quę sunt ex ere inclusę singulis diebus decrescere ac rursus augescere .Digna cognitu res & icendio facundo Manilius mathematicus apici aurata pilam addidit cuius uertice umbra colligeret in semetipsam alias incrementa iaculante apice ratione ut ferunt a capite hominis intellecta hęc obseruatio.xxx.iam fere annis nō congruit sine solis ipsius dissono cursu & cęli aliqua ratione mutato siue uniuersa tellure aliquid a cētro suo emota ut deprehendi & in alis locis accipio sine urbis tremoribus Ibi tantum gnomone intorto siue inundationibus tyberis sedimento facto molis q̄q̄ aptitudis impositione in terra quoq; dicantur iacta fundamenta.

T Ertius est i uaticano Caii & Neronis principū circo ex omnibus unus fractus est in molitione eius quem fecerat Sesosidis filius non coreus eiusdem remanet & alius.c.cubitorū quem post cęcitatem usu reddito ex oraculo soli sacrauit.

D Icātur obiter & pyramides in cadē ęgypto regū pecunię ociosa ac stulta ostētatio quippe cum faciēdi eas causa a plerisq; tradatur ne pecuiam successoribus aut ęmulis insidiātibus prębere aut ne plebs esset& ociosa.Multa circa hoc uaitas illorū hominū fuit uestigia complurū icohortarum extāt. Vna est in Arsione urbe duę i Nymphi non procul a laberynto de quo ipso dicemus Totidem ubi fuit meridis latus hęc est fossa grādis:sed ęgyptii iter mira ac memorāda narrāt harum acumina extręma:quę emiere dicūtur.Reliquę res quę orbem terrarū impleuere fama sane cōspicue undiq; adnauigātibus sitę sunt in pte aphryce mōtes ex eo sterili:quę iter memphi oppidū & quod appellari dixiūs delta illotenus.iiii.millibus passuū a Nymphi.vii.milibus posite a uico quem uocāt bupirim in equo sunt assueti scādere illas ātea est spinx uel magis narrāda de qua siluestre numē accolētium arma regē putāt.In ea conditum & uolūt iuectum uideri.Est autem saxo naturali elaborata & lubrica capitis monstris colitur ambitus per frōtem cētum duos pedes colligit longitudo a uētre ad summū apicem.clxii.pyramis amplissima ex arabicis lapidicinis constat.ccc.lx.hominum annis.xx.eam cōstruxisse prodūtur.Tres uero factę annis.lxxviii. Nempe qui de his scripserūt sunt Herodotus & Hoērus Durissiaūs Aristagoras Dionysius Arteidorus Alexander Polibistor Butiriadas Antistenes Demetrius Emotelesato.Inter omnes eos non cōstat a quibus factę sunt iustissimo casu obliteratis tātę uaitatis auctoribus aliq ex his ,p.diderūt in raphanos :& allium & cępas.m.dc.talēta erogata.Amplissia vii.obtin& iugera soli.iii.āgulorum paribus iteruallis per cētigentos.lxxxiii.pedes singulorum laterum altitudo a cacumie.p.xv.s.Alterius interualla singula per.iii. angulorum partes.dccxxxvii.comprahendunt.Tertia minor praedictis:sed multo spectatior ęthiopis lapidibus cōsurgit.ccclxiii.pedibus inter angulos aedificationis uestigia nulla extāt barena late pura circumlētis similitudinē quales in maiori parte aphryce quęstionum summa est qua nam ratione in tanta altitudine subuecta sunt cementa. Alii uitro ac sale adaggeratis concrescēte opera & peracto opere lateribus e luto factis in priuatas domos distributis nilum eni nō putāt rigare potuisse multo humiliorē in pyramide maxima iter puteus.lxxxvi.cubitorū flumini illo admissum arbitrantur.Mensuram altitudinis earum omniumq; similium deprehēdere iuenit.

Thales Milesius umbrā metiēdo qua hora par esse corpori sol&. Hęc sunt pyramidū miracula suppręmūq; illud ne quis regū opes miretur minimā extitisse laudatissimā a rhodope meretricula factā ęsopi fabellarū philosophi cōserua quōdā & cōtubernalis hoc fuit maiore miraculo tātas opes meretritio esse cōquisitas quęstu magnificat & alia turris a rege facta in insula Pharo portum obtinēte Alexādrię: quam constitisse decem talentis tradunt magno animo ne quid omittamus Ptolemęi regis quod in ea permiserit. Sostrati Casidi Architecti structura ipsius nomen inscribi. Vsus eius nocturno nauium cursui ignes ostēdere ad prenuntiāda uada portusq; introitū: q̄les iam compluribus locis flagrāt: sic est Neosite ac Rauennę periculū in continuatione ignium ne sydus existimetur quoiam e lōginquo similis est flammarum aspectus. Hic idem Architectus primus omnium pēsilem ambulationē cydni fecisse tradit.

Dicamus laberyntbos uel portētissimum humani ingenii opus: sed nō ut existiari possit falsum durat etiam nūc in ęgypto theracleo politenomo qui primus factus ē ante omnes ut tradūt. iiii. milia. de a Petbeseuco rege siue Tito q̄q̄ Herodotus totū opus regum esse dicat nouissimeque spammetici causas faciēdi uarie interpręcantur Aemoteles regia moturidis fuisse: lytias sepulchrum meridis plures soli sacrum. Id extremum quod maxime creditur hic utiq; sumpsisse dedalū exēplar eius laberynthi quem fecit in creta non est dubiū si cētesimam tātum portioēm eius imitatum: quae iterum ambages occursusq; ac recursus inexplicabiles contin&. non ut in pauimentis puerorūue ludicris uidemus cāpestribus breui lacinia milia passuū plura ābulatrois continētem: sed crebris foribus iditis ad fallēdos occursus redeūdūq; in errores cosdē Secūdus hic fuit ab ęgypto laberynthus Tertius in lemno. Quartus in Italia omnes lapide polito fornicibus tecti ęgyptius quo miror equidem in itroitu lapideis e paro columnis reliquę sicite molibus compositis quas dissoluere ne sęcula quidē possint. Adiuuātibus Heraleo politis: qui id opus in usu mire ifestauere positionem operis eius. Sigulasq; partes enarrare non est cum sit in regioēs diuisum atq; pręfecturis q̄s uocāt nomos. xvi. noibus eorum totidē uastis domibus attributis: praeterea templa deorum omnium ęgypti cōtīcāt: superq; nemeses. xv. ędiculis īclusę sunt pyramides complures quadragenarum ulnarum senas radicum oras obtinētes fesso iam fundo perueniūt ad uiarum illum inexplicabilem errorem: quin & coenacula diuis excelsa: porticusq; qua descēduntur nonageis gradibus Intus columna de porpbirite lapide deorum simulacra regum statuę mōstrificę effigies quarūdā domuum talis est situs ut adaperiētibus forēs: toitruum itus terribile existat. Maiore autem in parte trāsitus est per tenebras aliqq; rursus extremę laberynthi ędificiorum moles iteron appellāt. Inde alię perfossis cuniculis subterranęę domus facit unus omnio pauca ibi circumnōs pādon & Thebis rex ante Alexādrum magnum ānis. d. id quoq; tradit fulsisse trabibus spinę oleo incoctę dum fornices quadrati lapidis assurgerēt de aegyptio ac Cretico laberynthis satis dictū est. Lemnius similis illis colūnis tātū. cl. meōrabilior fuit: quarum in officia turbies ita librati perpēderunt ut puero circumagēte tonarētur architecti fecere Zimilus & rhoius & Theodorus īdigne. Extātq; adhuc reliquię eius cum cretici italiciq; nulla uestigia extent. Nanq; italicum dici conueit: quem fecit sibi Porsenna rex betrurię sepulchri ut externoꝝ regum uanitas quoq; ab Italis suparet. Sed cum excedat omnia fabulositis utemur ipsius. M. Varrois in expositione eius urbis sepultus īquit sub urbe clusię in quo loco monumentū reliquit lapide q̄drato Singula latera pedum tricenum alta quīquageūm Inq; basi quadrata itus laberynthū inextricabilem: quo si quis improper& sine glomere lini exitum inuenire nequeat. Supra id quadratum pyramides stant. v. iiii. in angulis & in medio una. In imo latę pedum quinum septuagenū altę centum quinquagenum ita fastigiatę ut in summo orbis ęneus & petasus unus omnibus sit impositus: ex quo pendeat excepta catheis

tintinabula quę uento agitata longe ſonitus referant ut codone olim factum ſupra
quē orbē.iiii.pyramides inſuper ſingulę extant altę pedum.c.ſupra quas uno ſolo.v.
pyramides:quaꝝ altitudinem uarronem puduit aduicere fabulę hetruſcę Tradūt eadē
fuiſſe quam totius operis adeo ueſana dementia quęſiſſe gloriam impendio nulli
profuturo:prętera fatigaſſe regni uires ut tamen laus maior artificis eſſ&.

LEgitur & penſilis ortus .Imo uero totum oppidum ęgyptię thebę exercitus
armatos ſubter educere ſolitis regibus nullo oppidanoꝝ ſentiente:etiam uidet̃ hoc
minus miꝝ q̃ quod flumine medium oppidum interfluente :quę ſi fuiſſent non
dubiū eſt dictuꝝ homeꝝ fuiſſe cum.c.portas ibi prędicar& grece magnificētia uera
admiratio.Extat templū ephesię dianę:cxx.annis factū a tota asia.In ſolo id paluſtri
fecere ne terręmotus ſentir& aut hiatus timer&.Rurſus ne in lubrico atq; inſtabili
fundamenta tantę molis locarentur ante calcatis ea ſubſtrauere carbonibus deinde
uelleribus lanę uniuerſo templo lōgitudo eſt.cccc.xxv.pedum latitudo.cxx.colūnę
cxxvii.a ſingulis regibus factę.lx.pedum altitudine celatę una a Scopa operi prefuit
creſiphcon architectus ſūma miracula epiſtilia tātę molis potuiſſe attolli id cōſecutus
eſt ille ſcrobilius harēa plenis molli cluio ſuper capita columnaꝝ exaggerato paulatī
exinaniens imos ut ſenſum totus in colle ſeder& difficilime contingit in limīe ipſo
quod foribus imponebat etenī ea maxima moles fuit nec ſedit ī cubili anxio artifici
mortis deſtinatione ſuprema tradunt in ea cogitatione feſſum nocturno tempore
in quiete uidiſſe pręſentē deā cui templū fiebat orantem ut uiuer& ſe compoſuiſſe
lapidē:atq; ita erat ut apparuit ponderęq; ipſo correctus uidebat̃ Caetera eius operis
ornamenta plurimum libroꝝ inſtar obtinent nihil ad ſpecimen naturę pertinentia.

DVrat Zigici delubrum in quo illud aureum commiſſuris oībus politis lapidis
ſubiecit artifex eburneū iouē dicaturus ītus coronāte eo marmoreū apollinē trāſlucēt
ergo picturę tenuiſſimis capillamētis leuiq; afflatu ſimulacra refouēte prēter īgeniū
artificis ipſa materia īgenii q̃uis occulta in prętio operis intelligitur.Eodē in oppido
eſt lapis fugitiuus appellatus Argonautę eū pro ācora uſi ibi reliquerāt hūc eprytaēo
ita uocatur locus ſępe profugū fixere plūbo:eadē in urbe iuxta portā quę tertia uocat̃
turres.vii.accepta uoces nomē nuēroſiore percuſſu multiplicāt nomē huic miraculo
echo eſt a grecis dictū & hoc quidē locoꝝ natura euenit ac plerūq; cōuallium ibi caſu
accidit.Olympię aūt arte mirabili modo in porticu quā ob id heptaphonō appellāt
uocāt:quoniā ſepties eadē uox redditur Cizici & bulēteriū uocāt aedificiū āplū ſine
ferro clauo ita diſpoſita cōtignatioē ut eximātur trabes ſine fulturis ac reponāt̃ quod
item Romę in ponte ſublicio religioſum poſtea quā Coclite Oratio defendēte ęgre
reuulſus eſt Veꝝ & ad urbis noſtrę miracula trāſire cōueit nōgentoꝝ ānoꝝq; dociles
ſcrutari uires:& ſic quoq; orbē terraꝝ uictū oſtēdere quod acciduſſe totiēs pene quod
referuntur miracula apparebit Vniuerſitate uero aceruata & in quēdam cumulum
conlecta non alia magnitudo exurgit q̃ ſi mūdus alius quidā in uno loco narraretur
nec ut circū maximū a Cęſare dictatore extructū lōgitudie ſtadioꝝ trium latitudine
unius:ſed cū ędificiis iugeꝝ quaternū ad ſedē.ccl.milium īter magna opera dicamus
Illā magnificā baſilicā pauli colūnis phrygibus mirabilē.Foꝝq; Diui Auguſti tēplū
pacis Diui Veſpaſiani Imperatoris Auguſti pulcherria opera quę unq̃ iouī ultori
ab Agrippa facta cum theatꝝ ante texerit Romę Valerius boſtēſis architectus ludis
liboīs pyramidas regnū miramur cum ſolum tantum foro extruēdo.lib.mille Cęſar
dictator emerit. Et ſi quidē impenſę mouent captis auaritia aīmis.lib.cxlviii.domo
empta clodius quem milo occidit habitauerit:quod equidem non ſecus ac regum
inſaniam miror Itaq; & ipſum Milonem.lib.dcc.ęris alieni debuiſſe inter prodigia

animi humani duco Sed tũc ſenis aggeris ſpatium ſubſtructiones captioſi mirabãt. Pręterea cloacas operum omniũ dictu maximũ ſuffoſſis mõtibus atq; ut paulo ante rettuliũs urbe pẽtili ſubterq; nauigata. M. Agrippa in ędilitate poſt cõſulatũ pmeãti corruati. vii. amnes curſuq; prącipiti torrẽtiũ modo rapere atq; auferre omnia coacti. Inſuper mole imbriũ cõcitati Vada ac latera quatiũt aliquãdo tyberis retro infuſus recipit pugnãtq; diuerſi aquaꝝ impetus ĩtus & tamẽ obnixa firmitas reſiſtit: trabunt moles iternę tãtę non ſuccũbentibus cauſis operis pulſatq; ruinę ſpõte prącipites aut impactę ĩcendiis quatiturq; ſolũ terręmotibus durãt tamẽ a Tarquinio priſco annis octigentis prope inexpugnabiles. Non omittẽdum meõrabili exẽplo uel eo magis quo a celeberrimis reꝝ conditoribus omiſſum eſt. Cum id opus Tarquinius priſcus plebis maĩbus fecerit: eſſ& q; labor incertũ longior an periculoſior paſſim cõcita: nec e quiritibus tediũ fugiẽtibus nouũ & ĩexcogitatũ ante poſteaq; remedii uſus inuenit ille rex ut hominũ uita defunctoꝝ fier& Cruci corpora ſpectãda ciuibus ſimul a feris uolucribuſq; lacerãda q̃obrẽ pudor Romaĩ noĩs qui primus rex ſępe pditas ſeruauit in prąliis tũc quoq; ſubuenit: ſed illo tẽpore ĩpoſuit iam erubeſcẽs cum puder& uiros tãquã puditu eſſ& extiĉtos ãplitudinẽ cauis ea feciſſe prodit ut uehem foeni large onuſtã tamẽ ſummitter&. Parua ſunt cũcta quę dixĩus & oĩa uni cõparãda miraculo anteq̃ noua attingã. M. Lepido. Q. q; Catulo cõſulibus ut cõſtat iter diligẽtiſſimos auctores domus pulchrior nõ fuit Romę q̃ Lepidi ipſius at hercule ĩtra ãnos. xxxv. eadẽ cẽteſimũ locũ nõ obtinuit cõput& in hac extimatiõe qui uol& marmorũ molẽ opera pictoꝝ ĩpendia regalia & cum pulcherria laudatiſſimaq; certãtes cẽtum domus. Poſteaq; ab innũeralibus aliis in hũc diẽ uictas profecto ĩcendia puniũt luxum nec tamẽ effici poteſt ut mores aliquid ipſo hoĩe mortalius eſſe ĩtelligãt. Sed oẽs eas duę domus uicerunt. Bis uidimus urbẽ totã cingi domibus principũ Caii & Neronis & huius quidẽ ne quid deeſſ& aurea. Nimiꝝ ſic habitauerunt illi qui hoc imperium ſtatuere Tantas ad uĩcendas gẽtes: ac triumphos referẽdos ab aratro ac foco exeuntes quoꝝ agri quoq; mĩorem modũ obtinuere q̃ cellaria iſtorum. Subiit quoq; cogitatio quota portio haꝝ fuerit atęę illę quas iuictis Imperatoribus decernebant publice ad ędificãdas domus. Summuſq; illaꝝ bonos erat ſicuti Lucio Valerio publico primo conſule cũ. M. Bruto poſt tot merita & fratre eius qui bis in eodẽ magiſtratu ſabios deuicerat adiici decreto ut domus eorum fores extra aperirentur & ianua in publicũ reiiceretur. Hoc erat clariſſimũ inſigne iter triũphales quoq; domus nõ patieris duos Caios uel duos Nerones ne hęc quidẽ gloria famę frui docebimus: quinetiã inſaniã eoꝝ uictã priuatis operibus. M. Scauri cuius neſcio an ędilitas maxime proſtrauerit mores magis ciuiles ac ciues proſcriptio tot milium ſyllę mala tãta priuigni potẽtia hic fecit in ędilitate ſua opus omniũ maximũ quę unq̃ fuere humana manu facta nõ temporalia mora. Veꝝ etiam ęternitatis deſtinatione Theatꝝ hoc fuit ſcenę triplex altitudine. ccclx. columnaꝝ in ea ciuitate quae ſex hymetias non tulerat ſine probro Ciuis ãpliſſimi Iam pars ſcenę e marõre fuit media e uitro inaudito poſtea & genere luxurię ſũmę colũnę ut diximus ime duo de q̃dragenũ pedũ ſigna aerea ĩter colũnas ut indicauimus fueꝝt. iii. m. quẽ numeꝝ cauea ipſa cepit hominũ. lxxx. cũ pompeiã theatri totiens multiplicata urbe: tantoq; maiore populo ſufficiat large. xl. m. ſedere. Reliquus apparatus tãtus attalica ueſte tabulis pictis: tãtaq; uorago fuit in tuſculana uilla reperta quę ſuperfluebant quotidiani uſus delitiis incenſa uilla ab iratis ſeruis concremarẽtur bina milia ſeſtertia. Aufert animũ & a deſtinato itinere digredi cogit contemplatio tam prodigę mẽtis aliãq; connecti maiorem inſaniã e ligno. C. Curio qui bello Ciuili ĩ Cęſariaĩs ptibus obiit funebri pris mũere cũ opibus apparatibuſq; non poſſ& ſuperare Scaurum unde ẽim uitricus Sylla & metella mater, pſcriptionũ ſeptis unde. M. Scaurus pater totiẽs princeps ciuitatis mariaĩs ſodalitiis rapinarum prouincialium ſinus cum iam ne ipſe comparari ſibi poſſ&: quãdo hoc certe incẽdii

illius premium habuit conuectis ex orbe terraꝝ ut nemo postea pares habuerit. Sed isamq illi igeniũ erat pudendũ suo Curioni & aliquo excogitandũ fuit: operepretiũ ergo est scire qd Inuenirit & gaudere moribus nostris ac nostro modo nos uocare maiores theatri duo iuxta fecit amplissima e ligno cardinum singulorũ uersatili ac pensili suspensa libramento. In quibus utrisq; ante meridiano ludoꝝ spectaculo e muneꝝ fiebat editio inter se auersis ne inuicem obstreperent & repente circumactis ut constat postremo etiam die sedentibus aliquibus & cornibus inter se coeuntibus faciebat amphitheatraꝝ gladiatoꝝ spectacula edebat ipsum magistratum & populum. Romanum. circumferens quid enim miretur quisq; in hoc primum inuentorem an Inuentum artificem: an auctorem ausum aliquem hoc excogitare? an suscipere? an iubere? Super omnia erat populi furor sedere ausi tam infida instabiliq; sede. En hic est ille terraꝝ uictor & totius domiator orbis q gẽtes & regna diriper&. Iura exteris mitter&? & quędam munere deoꝝ Immortaliũ generis humani portio in machina pendens & ad periculũ sui plaudẽs: quę uilitas animaꝝ ista? aut quę querela decãnis atquantum mali potuit accidẽre? Vrbes terrę hyatibus publicus mortalium dolor est. Ecce. populus. Romanus. uniuersus uelut duobus nauigiis impositus binis cardinibus sustinetur & seipsum depugnantem spectat periturus momento aliquo laxatis machinis & phoc opitur in tribunitiis contionibus gratia ut pensiles tribus qualia & in rostris quid non ausurus apud eos: quibus hoc persuaserit uere nanq; cõfitẽtibus. populus. Romanus. funebri munere ad tumulũ patris eius depugnauit Vniuersus uariauit hãc suã magnificẽtiã sessis turbatisq; cardibus & in amphitheatri forma custodita nouissimo die diuersis duabus per mediũ secis athletas edidit raptis q̃ cõtrario repẽte pulpitis eodẽ die uictore se gladiatoribus suis perduxit. Nec fuit rex Curio augẽtiũ Imperator nõ opibus isignis ut q nihil icessu habuit prẽter discordiã principũ. Sed dicãtur uera estiatio ẽ iuicta miracula. Q. Martius rex iussus a senatu aquaꝝ amoeis tegulę ductus reficere nouã a noie suo apellatã cuniculis per montes actis inter prẽturę suę tẽpus adduxit Agrippa in ędilitate sua adiecta uirginea aqua Cęterisque corriuatis atque emẽdatis lacus. dcc. fecit. Prẽterea fontes. cv. castella. cxx. complura etiã cultu magnifica & operibus his signa. ccc. ęrea aut marõrea Imposuit & colũnas & marmore. cccc. eaq; omnia annuo spatio adiecit ipse in aedilitatis suae cõmemoratioẽ & ludos unde. xl. diebus factos & gratuita prębuit balnea. clxx. quę nũc romę ad ifinitũ nuẽꝝ auxere. Vicit ãtecedẽtes aquaꝝ ductus nouissimũ ipendiũ opis inchoati a. C. Cęsare & peracti a Claudio quippe a lapide. xl. ad eam excelsitatẽ ut oẽs urbes mõtesq; leuarẽtur influxere Curtius atq; Ceruleus fontes & ante nouos erogata in id opus. lib. quingẽta. lv. millia. Quod si quis diligẽtius extiauerit aquarũ abundãtiã in publico balneis piscis erupidis domibus ortis suburbais uillis spatiaq; aduenientis extructos arcus mõtes per fossas conualles ęquatas fatebitur nihil magis mirãdum fuisse in toto orbe terraꝝ. Eiusdẽ Claudii inter maxia equidẽ memoranda duxerim q̃uis destitutũ successoris odio mõtem perfossum ad lacũ fucinũ emittẽdũ inenarrabili profecto impẽdio & operaꝝ multitudie per tot ãnos cum aut corriuatio aquaꝝ qua terrenus mõs erat egereretur in uerticem machinis aut silex cederet oiaq; quę intus in tenebris fierent. quę neque concipi animo nisi ab his qui uidere neque enarrari humano sermone possunt. Nam portus hostiẽsis opus praetereo inter uias & montes excisas mare tyrbenum a lucernio molibus seclusum tot pontes tantis ipẽdiis factos & iter plurima alia Italię ipsius marmora miracula in lapidicinis crescere auctor est Papyrius Fabianus naturę reꝝ peritissimus: exemptores quoq; affirmant compleri sponte illa mõtium ulcera quę si uera sunt spes est nũq̃ defuturã luxuriã.

A Marmoribus digredienti ad reliquorum lapidũ insignes naturas quis dubit& in primis magnetẽ occurrere? quid enĩ mirabilius qua in pte naturę maior iprobitas?

dederit uocem ſaxis ut diximus reſpondentem homini imo uero & ob id loquẽtem
Quid lapis rigore pigrius? ecce ſenſus manuſque tribuit illi? Quid ferri duritia
pugnatius Sed cedit & patitur morſu trahitur a magnete lapide domitrixq; illa rerũ
omnium materia ad inane neſcio quid currit atque ut propius uenit aſiſtit teneturq;
complexuq; hęr&. Syderitũ ob id alio nomine uocant quidam heracleon. Magnes
appellatus eſt ab Inuentore ut auctor eſt Nicander in Ida repertus Nanq; & paſſim
Inueniũtur ut ĩ hiſpania quoq; inuenisſe autẽ fertur clauis crepidaꝫ & baculi cuſpide
haerentibus cum armenta paſcer&. Quinque genera magnetis Sotachus monſtrat.
Aethiopicum & magneſium e macedonia contermina a beboue locatũ petentibus
dextra Tertium in hyrtio boetię. Quartum circa Alexandriam troadem. Quintum
in magneſia aſię. Differentia prima mas ſit an foemina proxima in colore Nam qui
in macedonica magneſia reperiunt̃ ruffi nigriq; ſunt boctius uero ruffi coloris plus
hab& q̃ nigri qui Troade inuenitur niger & foeminei ſexus. Ideoque ſine uiribus
Deterrimus autem in magneſia aſię candidus neq; attrahens ferrũ ſimiliſq; pumici
Compertum tanto meliores eſſe quanto ſunt magis ceruleĩ ęthiopico ſumma datur
ponduſq; argento rependitur. Inuenitur ĩ aethiopia Zinir uraq; uocat̃ regio hareõſa
ibi & ematites magnę ſanguinei coloris ſanguiemq; reddens ſi terat̃ ſed & crocum
in attrahendo ferrum non eadem ematiti natura quę magneti aethiopici argumẽtũ
eſt quod magnetem quoq; alium ad ſe trahit omnes autem hi oculorũ medicamẽtis
proſunt ad ſuã quiſq; portionẽ maxime epiphoras ſiſtunt. Sanant & aduſta cremati
tritiq. Alius rurſus in eadẽ ęthiopia nõ procul mons qui ferꝫ omne abigit reſpuitq;
de utraq; natura ſępius diximus.

LApidẽ ex Sebiro inſula integrũ fluctuare tradũt eundem mergi Comminutũ
in aſſo troadis ſarcophagus lapis fiſſili uena ſcinditur Corpora defunctorũ condita
in eo abſumi cõſtat intra xl diẽ exceptis dentibus Mutianus ſpecula quoq; ſtrigiles
& ueſtes & calciamenta illata mortuis lapidea fieri auctor eſt. Eius generis in lycia
ſaxa ſunt & in oriente quę uiuentibus quoq; adalligata erodunt corpora Mitior eſt
aut ſeruandis corporibus nec abſumendis chemites ebori ſimillimus in quo Dariũ
conditum ferunt parioque ſimilis candore & duricia minus tamen ponderoſus qui
torrus uocatur Theophraſtus auctor eſt & tranſlucidos lapides in ęgypto inueniri
quos phio ſimilis aut quod fortaſſis tunc fuerant quoniam &.ii.deſinunt & noui
reperiuntur: baſius guſtatu ſalſus podagras lenit pedibus in uaſe ex eo cauato iditis
pręterea omnia crurum uitia in his lapidicinis ſanant̃ cum metallis omnibus cruta
uitientur Eiuſdem lapidis flos appellatur farina exeo quędã mollis perinde efficax
Eſt aũt ſimilis pumici rufo admixtus ęri alias cerę cyprię Mammarum uitia emẽdat
piei aũt reſinę ue ſtrumas & panos diſcutit, pdẽ & ptiſicis iuncta cũ melle ulcera ad
Cicatrices pducit excreſſcentia erodit & ad Beſtiarum morſus repugnãtia curationi
ſuppurata ſiccat. Fit cataplaſma ex eo podagricis mixto fabę lomento.

IDẽ Theophraſtus & Mutiaũs eẽ aliquos lapides q pariãt credũt theophraſtus
auctor eſt ebur foſſile candido & nigro colore inueniri & oſſa e terra naſci Inueniriq;
lapides oſſeos palmati circa mundam in hiſpania ubi cęſar dictator pompeium uicit
reperiuntur. Idq; quotiens fregeris Sunt & nigri quoꝫ auctoritas uenit in marmora
ſicut tenarius Varro nigros ex aphryca firmiores eẽ tradit q̃ in Italia. E diuerſo albos
coranos duriores q̃ parios. Idem luneſem ſcilicem ſerra ſecari tuſculanumq; diſſilire
igni ſabinũ fuſcũ addito oleo etiam lucere. Item molas uerſatiles a uulſinis iuentas
aliquas & ſponte motas inuenimus ĩ prodigiis. Nuſq; autẽ utilior q̃ ĩ Italia gignitur
Lapiſq; nõ eſt ſaxũ. In quibuſdã uero, puinctis omnino nõ Inuenit̃. Sunt quidã ĩ eo
genere molliores qui & cote leuigantur ut procul intuentibus ophites uideri poſſit

Neq; est alius firmior quando & lapidis natura ut lignum similiter imbres solesq; aut hyemes non patitur·In aliis atq; aliis generibus qui & limam nō tollerant & qui uetustate rubiginem trahant.coloremue candidū oleo mutentur.

COlarem quidam pyritem uocant .quoniam sit plurimus ignis illi Sed est etiā nunc pyrites alius similitudine aeris Incypro autem reperiri uolunt & in metallis quę sunt circa atamanta unū argenteo colore.Alterum aureo coquūtur narię ab aliis Iterum tertioq; in melle donec consumatur liquor ab aliis pruna priusdein melle ac postea lauat Estq; usus eorum in medicina excalefacere siccare humorē extenuare & duricias nimias mollire utūtur & crudis trūsisq; ad strumas atq; furunculos pyritarum unum aliqui genus faciunt plurimū ignis habens quos uuios appellamus & ponderosissimi sunt hi exploratoribus castrorum maxie necessarii qui clauo uel altero percussi scintillas edūt quę excepte sulphure aut fūgos aridis uel foliis dicto celerius ignē trahūt ostracite similitudinē teste habent usus eorum pro pumice ad leuigādā cutē:poti sanguinē sistūt & illiti cum melle uulnera doloresq; mammarum sanant.

AMiantus alumini similis nihil ignis deperdit hic ueneficiis resistit omnibus priuatim Magorum.Geomen ex argumento appellant quoniā complexus est terrā oculorum medicamētis utilissimus.Item mammarum ac testium uitiis.

MEellitinus lapis succū remittit dulcē melleq; tusus & cerę mixtus eruptioibus pituitę masculis q; corporis medet & fauciū exulceratiōi epinictidas tollit & uuluarum dolores impositus uelleri.

GAgates lapis nomen loci & amnis hab& gagis lycię aūt & in leucocola expelli mari atq; ifra.xii stadia colligi niger est plaus puicosus leuis nō multū a ligno differens fragilis odore si terat grauis fictilia ex eo inscripta nō delent cū uritur odorē sulphureū reddit mixq; accendit aqua extinguit oleo fugat serpentes recreatq; uuluę strāgulationes deprehēdit sōticū morbū & uirginitatē suffitu. Itē ex uino decoctus dentibus medetur strumasq; cerę pmixtus hoc dicūtur uti magi meri quā aziomatiā uocant id peruri negant si euenturum est quod aliquis opt&.

SPongię lapides inueniuntur in spongiis & sunt marini quidam eos tegolycos uocant quoniam uessicis medentur calculos rumpunt in uino poti.

PHrygius lapis gentis nomen hab&. Est autem gleba pumicosa Vritur autem uino perfusus flaturq; folibus donec ruffescat:ac rursus dulci uino extiguitur ternis uicibus tīgēdis uestibus tantū utilis.

SCistos & hematites cognationem habent:hematites inueitur in metallis ustus Minii colorem imitatur.Vritur ut phrygius nō extiguitur uino. Adulteratur hematites deprehendūt uenę scysto rubētes & friabiles natura oculis cruore suffusis mire cōgruit Sistit profluuia mulierum potus bibūt eum qui sanguiem reiecerūt cum succo punici mali & uessicę uitiis efficax.Bibitur & in uino contra serpentium ictus Infirmiora oia eadē quę scyscon appellāt.In his cōmēdatior croco similis peculiariter expellit oculorum lachrymas i lacte muliebri procidētesq; oculos prēclare cohib&. Hęc est sententia eorum qui nuperrime scripsere.Sed Sotadus e uetustissimis auctoribus.v. genera hematitarum tradit prēter magnetem.Pricipatū dat ex his ęthiopico oculorum medicamentis utilissimo & his quae panchresta appellant.Item ambustis.Alterum androdamāta dicit uocari colore nigro pondere ac duritia īsignē & īde nomē traxisse prēcipueq; in aphryca repertū trahere aūt in se argētum ferrum experimentū eius esse in cote ex lapide basanite.Reddere enim succum sanguineum & esse ad Iocineris uitia

pręcipui remedii. Tertiũ genus arabici facit simili duritia uix reddentis succũ adcorẽ aquariam aliquãdo Croco similẽ. Quarti generis utilẽ ambustis ad omnia utiliorem rubricum. Quinti generis scystus hemoroidas reprimit eius. In totum autẽ omnes hematitas tritos ĩ oleo triũ dracmaꝝ pondere & a ieiunis bibendos aduitia sanguinis Idem auctor scyston & alterius generis quam hematitẽ tradit quę uocant anthracitẽ Nasci ĩ aphryca nigrũ tritũ aquariis cotibus reddere ab ea parte quę fuerit ab radice nigrum coloren Ab altera parte Croceũ ipsũ utilem esse oculorũ medicamentis

Echites lapides etiam argumento nominis magnam famam habent. Repiunt in nidis aquilaꝝ sicut in x. uoluie diximus aiũt binos inueniri marẽ & foeminã nec sine his parere quas diximus aquilas & ideo binos tantũ Genera eoꝝ. iiii. In aphryca nascẽtem pusillũ ac mollẽ intra se uelut albã habẽtem argillã suauẽ cãdidã friabilem: quẽ fociei sexus putãt. Marẽ autẽ qui in Arabia nascit duꝝ gallę similẽ aut subrutilũ in aluo habẽtem duꝝ lapidẽ. Tertius in cypro inueitur colore in aphryca nascẽtibus similis amplior tamẽ atq; dilatatus. Cęteris enĩ globosa facies hab& in aluo barẽam iucũdam & lapillus ipse tã mollis ut etiã digitis fricetur. Quarti generis thapnisius appellat nascẽs iuxta leucadã ubi est mõs thapsius qui locus est dextra nauigãtibus ad leucadẽ Inueitur in fluibus cãdidus ac rotũdus: huic est in aluo lapis qui uocatur callinius: nec quicq̃ tenerius. Omẽs grauidis adalligati mulieribus uel q̃drupedibus pellicula sacrificati uteri aĩaliũ continẽt partus nõ nisi parturiant remouẽdi alioquin uuluę excidiũ. Sed nisi parturiẽtibus auferãtur omnino non pariunt.

Est & lapis samius in eadẽ ĩsula ubi terram laudauimus poliẽdo auro utilis & ĩ medicina oculorũ ulceribus cum lacte quo supradictum est modo & contra ueteres lacrimationes prodẽ & cõtra initia stoãchi potus uertigenes sedat mẽtesq; cõmotas restituit quidã & morbis cõmitialibus utiliter dari putãt grauitate & cãdore uolũt & partus Contieri adalligato eo tradũt.

ARabus lapis ebori similis dẽtifricis accõmodat crematus priuati hemeroidas sanat Cum lanugine linteorum linteis super impositis.

NOn praetereunda est pumicum natura. Appellantur quidem ita cętera saxa in aedificiis crosi amne diffusisque musea uocant dependẽtia ad imaginẽ specus arte reddẽdam. Sed hi pumices qui in usu sunt corpoꝝ leuigandoꝝ foemis iam quidẽ & uiris atq; ut ait Catullus libris Iudatissimi sunt in melo scyro & colus ĩsulis pbatio in cãdore mimoq; pondere & q̃maxie spongiosi aridiq; sunt teri faciles nec barenosi in fricãdo. Vis eoꝝ in medicia extenuare siccare In austro siccãtur ita uti torreãtur & carbone puro ac totiẽs uino restinguantur albo lauantur dictum ut cadmia & siccati conduntur q̃ mimum uliginoso loco usus farinę eius oculoꝝ maxime medicamẽtis ulcera purgat eoꝝ leniter explẽtq; cicatrices & emẽdat quidã tertia ustioẽ refrigeratos potius q̃ extictos terere malũt ex uino. Addũtur etiã ad malagmata capitũ uerẽdoꝝq; ulceribus utilissima fiũt & his dẽtifritia. Theophrastus autem auctor est potores in certamine bibendi prçsumere fariam eam Sed nisi uniuerso potu ĩpleantur pichtari tantamque refrigerandi naturam esse ut musta feruere desinant pumice addita.

AVctoribus curę fuere lapides quoq; mortariorum nec medicinalium tantũ ut ad pigmẽta pertinẽtium ętbesium lapidẽ in his prętulere cęteris. Mox & thebaicum quẽ pyropenlon appellauimus. Aliqui psaronũ uocant. Tertium ex calazio chrysitẽ medicis autem & basaniten. Hic enim lapis nihil ex se remittit: hi autem lapides qui succum reddũt oculoꝝ medicamẽtis utiles existimantur. Ideo ęthiopici maxime ad ea probãt. Tenariũ lapidẽ & poenicũ & hematiten his medicamẽtis prodesse tradũt

que ex croco componãt ex alio tenario qui niger est & experio lapide nõ eq; medicis utilem potior est ex alabasante egyptio uel ophite albo Est enim hoc genus ophytis quo uasa & etiã cados faciũt. In sypheno lapis est qui cauat tornatq; in uasa coquẽdis cibis utilia: uel ad esculẽtorũ usus quod in comensi Italie lapide iendi accidere scimus Sed in scyphino lapide singulare quod excalefactus oleo nigrescit durescitq; natura mollissimus tanta qualitatum differentia est Nam mollitie translatis pręcipua sunt exempla. In belgica prouicia cãdidũ lapidem serra quę lignũ faciliusq; etiã secant ad tegulaꝝ & imbricum uicem uel si libeat quę uocant pauonacea tegendi genera & hi quod sectiles sunt.

SPecularis uero quoniã & hic lapis nomẽ obtinet faciliore multo natura findit in quam libeat tenues crustas: hispania hunc oli citerior tantũ dabat nec tota: sed intra. c. m. p. circa Segobricã urbem. Iam & cypros & cappadocia & Sicilia & nuper Inuentus aphryca pręferendus tamen hispania cappadocia mollissimũ maximũ: sed obscurũ. Sunt in Bononiensi parte Italię breues maculosi complexu silicis alligati quoꝝ tamen natura apparent similis puteis in hispania effodit profunda altitudine necnon & saxo inclusus sub terram Inuenitur extrahiturq; aut exciditur sed maiori parte fossili natura Absolutus in sementi modo nũq; adhuc. v. pedum longitudine amplior humorem hunc terę Quidam autumãt chrystalli modo glaciari & i lapidẽ concrescere hoc manifeste appar& quod cum forte decidere in puteos tales medullę in ossibus eaꝝ apparent. In eadẽ lapidis natura post unam hyemem in lapide figurãt Inuenitur & niger aliquãdo. Sed candido natura mira cũ sit mollitia nota ppetiendi soles rigoresq; nec senescit si modo iniuria absit. Cum hoc etiam in cemẽtis multoꝝ generꝝ. Inuenere & alium usum in ramentis: q̃q̃ circum maximũ ludis circensibus sternendi ut sit in commendatõne candor.

NErone pricipe ĩ cappadocia repertus est lapis. Duritia marmoris candidus atq; translucẽs etiã q̃ parte fuluę iciderãt uenę ex argumẽto phẽgites appellatus hoc construxit ędem fortunę: quam seram appellatioẽ dicebat a Seruio rege sacratã aurea domo complexus quare etiã foribus apertis interdũ claritas ibi diurna erat haud alio q̃ specularium modo tanq̃ in clusa luce non transmissa.

IN Arabia quoq; lapidẽ esse nitri modo trãslucidũ: quo utũtur pro specularibus Iuba auctor est·

NVnc ad operarios lapides trãsisse conueni&: primũq; cotes ferro acuẽdo multa eoꝝ genera. Cretice diu maximã laudẽ habuere Secũdã laconice e tageto mõte utraeq; oleo ĩdigentes. Naxie iter aquarias laus maxia fuit mox armeniace de quibus diximus ex oleo & aqua cylicię pollent. Ex aqua ex moetice repertę sunt & in Italia aqua trahentes aciem a cerrino effectu nec non & transalpes quas passernices uocant Quarta ratio est saliua hominis profitientiũ aliis tonstrinaꝝ officinis. Flaminitanę ex hispania Citeriore in eo genere pręcipue.

REliqua multitudo lapidũ cotum ędificiis. Inutilis est mortalitate quędã tamen loca non aliam habent sicuti carthago in aphryca exercetur alitu maris fricatur uento uerberatur igni imbri. Sed cura tuent piccando parietes: quoniam & tectorio calce radat: Seiteq; deinde est ad tecta eos pice ad uina calce uti: quoniã sic musta cõdiunt Alia mollitia circa Romã fidẽnati & albano in umbria quoq; & uenetia albus lapis dentata serra secat: hi tractabiles in opere laborem quoq; tollerant sub tecta dũtaxat aspargie & gelu pruinisq; rumpũt ĩ testas nec cõtra auram maris robusti Tiburtini ad reliqua fortes uapore dissiliunt nigri silices & rubentes. Nonnunq̃ uero & albi sicut in tarquiniensi & anitianis lapidicinis circa lacum uolsinensem & in staconẽsi sunt quibus ne ignis quidem nocet & hi monumẽtis sculpti contra uetustatẽ quoq;

quoq; incorrupti permanēt & his formę sunt ĩ quibus aera fundūtur. Est & uiridis lapis uehemēter igni resistens: sed nusq̃ copiosus & ubi inuenitur lapis non saxum ēt reliquis pallidus remēto raro utilis globosus cōtra Iniurias fortis: sed ad structurā infidelis nisi multa suffrenatiōe deuictus nec certior fluuiatilis sēper ueluti ĩcidens Remedio est in lapide dubio eum ante eximere nec ante biennium eum ĩserere tecto domi Tū etiam tēpestatibus quę ex eo lęsa fuerint in subterranea structura aptentur Vtilius quę restiterit tutū est uel ęlo committere. Gręci e lapide duro uel silice ęquo construūt ueluti lateritios parietes Cum ita fecerit Isidomos uocāt genus structurae At cū iętquali crassitudĩe structa sunt conapseudipso domo Tertium est emplecton tātummō frontibus politis Reliqua fortuito collocāt alternas coagmētationes fieri ut cōmissuras ātecedētiū medii lapides obtĩeant necessariū ē in medio quoq; pariete si res patit. Si mius utiq; a lateribus medios pietes farcire fractis cemētis diemechō uocant reticulatam structurā quā frequentissime Romae struunt rimis oportunam structurā ad normā & libellam fieri & ad perpendiculum respondere oportet.

Isternas fieri barenę purę. v. ptibus calcis q̃ uehemētissĩe silicis nō excedētibus libras ita ferratis uectibus calcari solum parietesq; similiter utilius gemios esse ut in priore uitia considāt: atq; per colūnas trāseat maxie aqua pura. Calcem e uario lapide Cato cēsorius iprobat. Ex albo melior q̃ ex duro & structurę utilior: quę ex fistuloso tectoriis. Ad utraq; damnatur ex silice utilior eadē effosso lapide q̃ ex ripis fluinum collecto utilior e molari qa ē quędā pīguior natā eius. Miꝫ aliqd postq̃ arserit accēdi aquis. Harenę tria genera Fossitia cui quarta pars calcis fluuiatili aut marię sit tertia si testę tonsę tertia pars calcis addatur & melior materia erit ab appennio ad padum: non inuenitur fossitia nec maria. Ruinarū urbis ea maxia causa quod fulto calcis sine ferrumine suo cemēta componūtur trita quoq; quo uetustior eo melior. In ātiquaꝫ ędiū legibus iuenit ne receētiore turma uteret redēptor Ideo tectoria nulla eoꝫ ruinę fędauere Tectoriū quod nisi ter barēato inductū ē nō satis splēdoris hab& uligiosae pubi salsugo uitia testatio sublimi utilius. In graecia tectoriis etiā barenarum: quod iducturi sunt prius in mortario igneis uectibus expimētū marōrati est in subigēdo donec ultro nō cohęreat cōtra in albario opere ut macerata calce eum glutinū habeat macerari nō nisi ex gleba oport&. Elidę ędis est mieruę in qua frater fidie Panenus tectoriū iduxit lacte & croco subactū ut ferūt. Ideo si terat hodie in eo saliua pollice odorē croci saporēq; reddit. Colūnę ĩ ęde dēsius posite crassiores uidēt. iiii. eaꝫ genera quę sextam partē altitudis crassitudĩe mima habent dorię uocātur. Quę nona ioicę Quę. vii. tuscanicę Corinthiis eadē ratio quę ionicis & differentia: quoniā capitularis Corinthiaꝫ eadē est altitudo quę colligitur in mima crassitudine: ideoq; graciliores uidētur Ionicis enī capituli alti ut tertia prest& crassitudis antiqua ratio erat colūnaꝫ altitudis tertia pars latitudinū delubri ĩ ephesi diāę ędę quę prius fuit primū colūnis spirę subditę & capitula addita placuitq; altitudis octaua pars ĩ crassitudĩe & ut spirę haberēt crassitudinis dimidiū septimęq; partis detrahentibus summaꝫ crassitudini Prętęr has aūt quę uocantur colūnę atticę quaternis angulis pari lateꝫ interuallo.

Calcis est & in medicina magnus usus eligitur recens: nec aspersa aquis uritur discutit incipiētesq; serpere ulceꝫ impetus cohere& aceto & rosaceo tempata pducit ad cicatricē luxatis quoq; cum adipe suillę aut liquida resina e melle medetur.

Eadem compositione & strumis malta e calce fit recenti gleba uino restīguitur mox tonditur cum adipe suillo & fico duplici liniamento: quę res omniū tenacissia & duritiam lapidis antecedentis: quod maltatur oleo perficitur.

ANte cognita calci res gypsum est plura eius genera. Nam & e lapide coquit' ut in syria ac turnis: e terra fodit' ut i cypro ac perhebie Sūma tellure i his neicū est qui coquit' lapis nō dissimilis alabastrite cē debet. Aut marmoroso i syria durissimos eligūt coquūtq; fimo bubulo ut celerius urat'. Omniū autē optimū fieri compertum est e lapide speculari squamam uitalem habente gypso madido statim utendum est quoniam celerrime siccatur Tamen rursus tonditur & i farinā resolui patitur Vsus gypsi i albariis sigillis ędificiorū & coronis gratissimus exēplū illustre. C. proculeium Augusti cęsaris failiaritate subnixū stoachi dolore gypso poto cōsciuisse sibi mortē.

PAuimenta originem habent apud grecos elaborata arte picturę ratione donec lothostrata expulere eam. Celeberrimus fuit in hoc genere solus qui pergami strauit quem uocant asarocondeton: quoniam purgamenta coenae i pauimēto quoq; euerri solēt uelut relicta fecerat paruis e testulis tictisq; i uarios colores mirabilis ibi colūba bibens & aquam umbrę capitis ifuscans Apricant' aliq; scabentes sese incantari labro pauimenta credo primū facta quae nūc uocamus barbarica atq; subtegulanea i Italia e festucis pauimēta hoc aperte ex nomine ipso intelligi potest. Romę scalpturatum in Iouis capitolini ęde primū factū est post tertiū punicum bellum initū Frequētata uero pauimenta ante cymbricum in magna gratia animorū indicio est Virgilianus ille uersus ante pauimenta atq; emblemata uermiculata Subdiu alia graeci inuenere talibus domos contegentes tractu facili & repente: sed fallax. Vbicunq; imbres gelāt necessarium binas per diuersum taxatione substerni capita eaq; prefigi ne torqueant' & ruderi nouo tertiam partem tusę testae addi deinde rudis in quo duę quintę calcis misceat' pedali crassitudie festucari tūc nucleo crasso. vi. digitos: sed illos grādes iduci nō minus alios. ii. digitos strui Fastigiū uero seruari i pedes dēos sexcūce ac diligēter cote despumare uermisq; anxibus cōtribulari quę torquent' inutilia putant Imo silicē aut palea substerni melius esse quo minor uis calcis peruenīat necessario globosum lapidē subiici. Similiter fiūt spicata testacea. Non negligēdum etiam nūc unū genus graecanicum solo festucato iniicitur rudus aut testaceum pauimētum deinde spisse calcatis carbonibus inducitur ex sabulo & calce ac fauilla mixtis materię crassitudine semipedali ad regulā & libellam extruitur & est forma terrena. Si uero cote politum est nigri pauimēti usum obtin& lithostrota acceptauere iam sub sulla paruulis certe crustis extat hodie quod in fortunę delubro pręneste fecit. Multa deinde ex humo pauimēta in cameras transiere ut prono uictu & hoc certe inuētum sub Agrippa in thermis quas Romę fecit figulinum opus in causto finxit adornauitque non dubie uitreas facturus cameras si prius id iuētū fuisse& a parietibus scenę Scauri ut dixiūs peruenisse& in cameras. Quamobrem originem uitri dicemus.

PArs est Syrię quę phoenice uocat' finitima Iudeę infra mōtis Carmeli radices paludē habens quę uocatur candebea. Ex ea creditur nasci Belus amnis. v. milium. p. spatio in mare profluēs iuxta ptolemaidē coloniam lētus currit insalubris potu sed cerimonius sacer limosus uado profundus nō nisi refuso mari barēas fatet' Fluctibus enim uolutate nitescūt detritis sordibus Tunc & marino credunt' astringi manu nō prius utiles quingentorum est passuum non amplius littoris spatium Idq; tantum multa per sęcula gignēdo fuit uitro· Fama est appulsa naue mercatorū uitri cū sparsi per littus epulas pararent nec esse& cortinis attollendis lapidum occasio glebas uitri e naue subdidisse quibus accensis permixta barena littoris transluēntes noui liquoris fluxisse riuos & hanc fuisse originē uitri. Mox ut est astuta & ingeniosa solertia nō fuit contenta uitrum miscuisse ceptus addi & magnes lapis: quoniam in se quoque liquorem uitri ut ferrum traher& credit' simili mō & calculis splēdētibus multifariā ceptū. Deinde conchis ac fossili barena. Auctores sunt in India e cristallo strata fieri

& obid nullū comparari Indico leuibus autē aridisq; lignis quoquitur additocypri o
ac uitro maxie offirio cōtinuis fornacibus ut ęs liquat̃ massęq; fiunt colore nigricātes
pingues Acies tanta est quacunq; ut citra ullū sēsū ad ossa consec& quicquid affuerit
corporis ex massis rursus funditur in officinis tingit̃q; & aliud flatu figurat̃ & aliud
torno teritur & aliud argenti modo celatur. Sidon quōdam his officinis nobilis qdē
etiam excogitauerat. Hęc fuit antiqua ratio uitri. Iam uero in uulturno mari Italiae
harena alba nascens. vi. m. p. a littore inter cumas atq; liternū quę mollissima est pila
molaq; teritur deinde miscetur tribus partibus uitri pondera uel mēsura ac liquata ī
alias fornaces trāsfunditur. Ibi fit massa quę uocatur bammonitrum atq; hoc recoqt̃
& fit uitrum purum ac massa uitri cādidi. Iam uero per gallias hispaniasq; simili mō
harenę tēperantur. Ferūt Tyberio principe excogitatū uitri temperamēto ut flexibile
esset& & totam officinam eius & artifices obolitam ne ęris argenti auri metallis prętia
detraberētur eaq; fama diu celebrior q̄ certior fuit. Sed quid refert. Neronis pricipatu
reperta uitri arte quę duos calices modicos quos appellabāt petrotos. lib. vi. uēder&.

IN genere uitri & ob id sydiana numerantur ad similitudinem lapidis quem in
ethiopia inuēit Obsidius nigerrimi coloris aliquādo & trāslucidi crassiore uisu atq;
in speculis parietum per imaginē umbras reddēte gēmas multi ex eo faciūt. Vidiūs
& solidas imagīes Diui Augusti capti materia huius crassitudis dicauitq; quae ipse
pro miraculo in templo cōcordię obsidianos. vii. elephātos remisit & Tyberius cęsar
heliopolitarū cerimoniis reperta in hęreditate eius qui prefuerat egypto ut obsidianā
imaginē Menelai ex quo appar& antiquior materię origo. Nunc uitri similitudine
interpolata Xenocrates obsidianum lapidē in India & in sanulo italiae & ad oceanū
in hispania nasci tradit. Fit & tincturę genere obsidianū ad escaria uasa totū rubens
uitrum atq; nō trāslucens ęmathicum appellatū Fit & albū & murinā ut hiacynthos
saphyrosq; imitatur ex omnibus aliis coloribus: nec est alia nūc sequatior materia: aut
etiam picturę accomodatior Maximus tamē bonos cādido transllucētibusq; q̄ proxia
crystalli similitudine. Vsus uero ad potādum argenti metalla & auri pepulit. Est aūt
coloris impatiēs nisi pręcedat frigidus liquor cū aqua addita uitrea pila sole aduerso
in tantum exscandescunt ut uestes exurant Fragmēnta temperata glutinantur tantū
Rursus tota fundi non queunt pręterq̄ abrupto sibim& tingit has ueluti cū calculi
fiunt: quos quidam ab oculis appellāt aliquos & pluribus modis uersicolores. Vitu
sulpburi concoctum ferruminatur in lapidē & peractis omnibus quę constant īgēio
artem natura faciēte succurrit mirari nihil pene non igni perfici.

ACcipit harenas ex quibus alibi argētum: alibi minium: alibi plumbū alibi uitri
genera: alibi pigmēta: alibi medicamēta fundit. Igne lapides in aes soluuntur. Igne
ferrum gignitur ac domatur. Igni cremato lapide cementa in tectis alligantur. Alia
sępius uri prodest Eadēq; materia aliud gignitur primis ignibus aliud secūdis aliud
tertiis quando ipse carbo uires habere incipit restictus: atq; cū interisse credit̃ maioris
sit uirtutis. Immēsa & improba rerū naturę portio & in qua dubiū sit plura absumat
an pariat. Est & ipsis ignibus medica uis pestilētię quę solis obscuratione cōtrahitur
Ignes si fiant multiformiter auxiliari certum est. Empedocles & Hippocrates id
demonstrauere diuersis locis. Ad conuulsa interiora uiscera aut contusa. M. Varro.
Ipsis enim uerbis eius utar. Pixis īquit focus inde enim cinis lixiuius potus medet̃
Licet uidere gladiatores cū deluserit & hac iuuari potione. Quin & Carbūculū genus
morbi quo duos consulares nuper absumptos indicauimus Querneus carbo tritus
cum melle sanat Adeo in rebus damnatis quoq; ac iam nullis incognitis sunt aliqua
commoda & carbonē ecce & cinerē. Non prętеribo & unum foci exemplar Romanis
litteris clarum. Tarquinio prisco regnante tradunt repente in foco eius comparuisse

genitalem cinerem masculini sexus eamq; quę insederat ibi tanaquilis reginę ancillā Ocrestim captiuam consurrexisse grauidam Ita Seruium Tullium natum qui regno successit. Inde in regia accubāti & caput puero arsisse uisū creditumq; laris familiaris filium. Ob id compitalia ludos laribus primum instituisse.

T NIHIL INSTITVTO OPERI DESIT gemmę & supersunt & in arctū coacta rerū naturę maiestas nulla sui parte mirabilior tantum tribuunt uarietati coloribus materię decori uiolare etiam signis causa gemmas nefas ducētes Aliquas uero extra pretia ulla taxationēq; hūanarū opum arbitrantes ut plerisq; ad summam absolutāq; rerū naturę contemplationem satis sit una aliqua gemma quę fuerit origo gēmarū & quibus initiis ī tantum hęc adimi ratio exarserit diximus quadam tenus parte in mentione auri ānulorūq; fabulę primordiū a rupe caucasea tradunt promethei uinculorū interpretatiōe fatali primūq; saxi fragmentum inclusum ferro ac digito circūdatum hoc fuisse annulum & hoc gēmā.

HIs mitis coepit auctoritas in tantum amorem elata ut polycrati Seuero Samio Insularum ac littorum tyranno foelicitatis suę q̄ nimium fatebat̄ ipse satis piamenti ī unius gemmę uolūtario dāno uideret̄ si cū fortunę uolubilitate paria facer& : plaēq; ab Inuidia eius abunde se redimi putar& si hoc unū doluisset. Assiduo ergo gaudio luxus eo prouectus a nauigio in altū ānulū mersit At illū piscis eximia magnitudie regi notus escę uice raptum ut facer& ostentum in culinam domini rursus fortunę insidiantis manu reddidit Sardonicē eam gemmā fuisse constat. Ostenduntq; romae si credimus ī concordie delubro cornu aureo Augustę dono in clusam & nouissimū prope locum tot prelatis obtinente.

POst hunc annulum regia fama est gemma pyrrhi Illiusq; aduersus Romanos bellum gessit. Nanq; habuisse traditur Achatem in quo. viiii. musę & apollo cytharam tenēs spectarentur: non arte sed sponte naturę ita discurrētibus maculis ac musis quoq; singulis sua redderentur insignia. Nec deinde alia quę tradat̄ magnope gemmarum claritas extat apud auctores: pręterq̄ Ismenē coraulē multis fulgētibusq; uti solum Comitante fabula uanitatem eius indito in Cypro. vi. aureis denarius pro Smaragdo in qua fuerat sculpta amnimone insisse enumerari & cum duo relati cēnt in minuto pretio male me hercule curatum dixisse. Multum enim detractū gēmae dignitati hic uidetur instituisse ut omnes musice artis hac quoq; ostentatioē cēserēt̄ ueluti Dionysiodorus cęlis eius & aemulus ut sic quoq; par uideret̄ qui tertius: qui eodem tempore fuit inter musicos.

NIcomachus multas tamen gēmas habuisse traditur: sed nulla peritia electas: sed sorte quadā his exēplis initio uolumis oblatis aduersus istos qui sibi hāc ostētationē sibi arrogant ut palam sit eos tibicinum gloria tumere: hoc in polycratis gēma quae demonstratur illibata intactaq; est Ismenię ętate multos post annos appar& Scalpi etiā Smaragdos solitos confirmāt hāc eādē opinionē Alexandri magni quo edictū uetuit in gemma se ab alio scalpi q̄ a pyrgotele nō dubie clarissimo artis eius post eū Apolloides & Cronius ī gloria fuere quiq; Diui Augusti imaginē similē expressit quam postea principes signant Dyoscorides sylla dictator traditione Iugurtę semp signauit est & apud auctores & inter catinēsem illum cuius patrē Scipio Aemiliaūs

ex prouocatione iterfecerat pugnę eius effigie signasse ut uulgato sigillo ac si Scipio a patre eius interemptus est& Duius Augustus inter initia spinge signauit. Duas autē in matris annulis iam Indiscretę similitudinis inuenerat Altera per bella ciuilia absēte ipso signauere aici epistolas edictaq; ratio tēpoꝝ nomie eius reddi postulabat nō i faceto lepore accipientium ęnigmata afferre eam spingem quippe etiā coenatis ranā per collatiōes pecuniaꝝ magno terrori erat. Augustus postea ad euitāda cōuitia Alexādri magni imaginē signauit.

Erasmas plures quod peregrino appellant nomine Datilotecā primus omniū habuit romę priuignus sylle scaurus: diuq; nulla alia fuit dōec pōpeius magnus eam mitridatis regis fuerat inter dona in Capitolio dicat& ut. m. uatro aliq; eiusdē ętatis auctores cōfirmāt multū prelatā scauri: hoc exēplo cęsar dictator. vi. dactiliotecas in ęde ueneris gēitricis consecrauit. Marcellus Octauia genitus in palatini apollis ęde unam: uictoria tamē illa Pompeii primum ad margaritas gemmasq; mores ichinauit sicut. L. Scipioīs &. C N. Manilii ad celatū argētū & uestes attalicas & triclinia grata sicut. L. Mummii ad corynthia & tabulas pictas.

ID uti planius noscatur uerba ex ipsis Pompeii triumphoꝝ actis subiiciā. Ergo iii. triūpho quē de pyratis Asia pōto gētibusq; & regibus vii i. operis uoluīe idicatis. M. Pisōē. M. Messala. cōs. pridie. kl. octobris Deīn natalis sui egit trāstulit alueum cum tesseris lusoriū e gemmis duabus latū pedes tres lōgum pedes. iiii. & ne quis de ea re dubit& qua gēmaꝝ magnitudie hodie prope hanc amplitudinē excedētem. In eo fuit luna aurea pondo. xxx. lecti trieliares tres uasa ex auro gēmis abacoꝝ. ix. signa aurea tria Mineruę martis & apollini coronas ex margaritis. xxxiii Montem aureū quadratū cum ceruis & leoibus & Pomis oīs generis circūdata uite aurea. Museum ex margaritis in cuius fastigio horologiū erat imago. C N. Pompeii e margaritis illa regio ciduo honore grata probiores uenerandiq; per cūctas gentes. Illa in qua inq̄ ex margaritis seueritate uicta & uetiore luxuria q̄ triūpho q̄ profecto inter illos uiros durasse& cognomē magni si prima uictoria sic triumphasse& de margaritis tā pdigia re & foemis reperta quam gerere nefas non sit hic fieri tuos uultus sic te pretiosum uideri. Non ne illa similior tui est imago quam pyrenei iugis iposuisti graue pfecto foedūq; probrum erat ni uetius sit eū deoꝝ ostētū credi oporter& clareq; itelligi posse& Iam tum illud caput oriētis sine reliquo corpore ostentatum. Cętera triūphi eiusdem q̄ uerissime subiciam. lib. iii. m. reipubli. data legatis & quęstoribus qui oras maris defendissent. lib. bina milia commilitibus singulis. L. m. Tolerabiliorem tamē fecit causam. C. principis qui sup cętera muliebria oculos iducebat e margaritis: & Neroīs principis qui sceptra personis histrionū & cubicula uiatoria unionibus cōsternebat: quinimo ius uidemus perdidisse corripiendi gemmata potoria & uaria supellectiliū genera & annulos transeūtes: quę eim nō luxuria innocētior extimari possit. Eadem uictoria primū in urbē murrhia iuexit primusq; Pompeius. vi. pocula ex eo triūpho capitolio Ioui dicauit: quę protinus ad hominū usum transiere abacis etiā escariisq; uasis inde expetitis. Excrescit in dies eius rei luxus murrhino. lxxx. lib. empto capaci plane ad sextarios tres calice potauit ex eo ante hos annos cōsularis ob amorē abroso eius margīe ut tamē iniuria illa pretium auger&. Neq; est hodie murrhini alterius prestantior indicatura. Idem in reliquis generis eius quātum ualuerit liceat extimare ex multitudine quę tanta fuit ut auferente liberis eius Nerone Domitio Theatrum peculiare trans tyberim ortis exposita occuparēt: hoc a populo impleri canētes & dū Pompeianis preludit etiam Neroni satis erat qui tum uidit annūerari unius scyphi fracti mēbra quę in dolorem credo seculi Inuidiamq; fortunę tanq̄ Alexādri magni corpus in cōditorio seruari ut ostentaret placebat. Titus petroīus cōsularis moriturus inuidia Neronis principis ut mensam eius exheredar& unam murrhinam. ccc. lib.

emptam fregit. Sed Nero ut par erat principem facere uicit omnes. c. lib. capidē unā parando Memoranda res tanti imperatoris patrēq; patriq ebibisse oriens murrhinā mittit. Inuenitur enim ibi in pluribus locis nec insignibus maxime parthici regni precipua tamen in carmania humorem sub terram putant calore densari: āplitudiē nusq̄ paruos excedūt abacos crassitudine rara quanta dictū est uasi potorio splēdor is sine uitiibus nitorq; potius quam splendor: Sed in prętio uarietas colorum subide circumagentibus se maculis ī purpura cādoremq; & tertiū ex utroq; ignescēte ueluti per transitum coloris purpura rubescente aut lacte candescente Sunt qui maxime in his laudant extremitates & quosdā colorū repercussus: quales in celesti arcu spectāt̄ his maculę pigues placent Translucere quicq̄ aut pallere uitiū ē. Item sales uerrucę nō eminentes: sed ut in corpore etiā plerūq; sessiles Aliqua & in odore cōmēdatio est.

Contraria huic causa chrystallū facit gelu uehemētiore concreto. Nec alibi certe reperit q̄ ubi maxime hybernae niues rigent glaciemq; esse certum est. inde & nomē grēci dedere. Oriēs & hanc mittit sed idicę nulla prefertur. Nasciť & in Asia uilissia circa Alabandum & Aracos iam finitimis que montibus Item in cypro: sed laudata & ī europę alpiū iugis Iuba auctor est & in quadam Insula rubri maris ante Arabiā sita nasci quę netroii uocet & in ea quę iuxta gēmā topazion ferat cubitalēq; effossam a pythagora ptolemęi regis prefecto cornelius Bocchus & ī lusitaia nasci perq̄ mirādi ponderis īmēsis iugis depressis ad libramētū aquę puteis Miz quod & xenocrates ephesius tradit. Aratro in Asia & ī cypro excitari. Non enim inueniri in terreno: nec nisi iter cautes creditū fuerat. Similius ueri ē quod idē xenocrates tradit a torrētibus sępe deportari. Sudines uero negat nisi ad meridiem spectantibus locis nasci: quod certum est: non enim reperit in aquosis. q̄q̄ in regione pręgelida. uel si ad uada usq; glatiēt̄ amnes cęlesti humore paruaq; niue id fieri necesse est. Ideo caloris impatiēs in infrigido potu abdicat̄ quare nascat̄ sex angulis lateribus nō facile ratio Inueniri potest eo magis quod neq; in mucronibus eadem species est & ita absolutus ē laterū leuior ut nulla id arte possit equari magnitudo amplissima adhuc uisa nobis erat: q̄ in capitolio liuia Augusta dicauerat libriz circiter. l. Idem xenocrates auctor ē. Vas amphorale usum: & aliqui ex India chrystallū sextariozuiii. Nos liquido affirmare possumus in cautibus alpium nasci atq; adeo in uiis ut plerunq; fune pendentes eā extrahant peritis signa & indicia nota sunt. Infestant uitiis plurimis scabro ferrugīe maculosa nube oculta aliquando uomica pręduro fragilique centro a sole appellata: ē & ruffa aliquibus rubigo. Alius capillamētū rimis simile hoc artifices litura ocultāt quę uero sine uitio sunt puras esse malunt acenteta appellantes nec spumei coloris limpidę aquę postrema uero auctoritas in pondere est. Inuenio medicos quę sunt uirēda ad corpoz nō aliter utilius id fieri putare q̄ crystallina pila aduersis solis radius apposita. Alius hic furor. lls. l. trullā unā nō ātē multos ānos mercatā a matrefailias nec diuite Idem Nero amissaz rez nūtio accepto duos calices crystallios ī suppręma ira fregit illisos & hoc fuit ī uitio seculum suum punientis ne quis alius bis biber&. Fragmēta sarciri nullo modo queūt mireq; ad similitudinē accessere uitri: sed pdigii modo ut suum prętium auxerint crystalli non diminuerint.

Proximum locum in delitiis foeminaz tamē adhuc tantum succina obtinent. Eadēq; omia hęc quā gemmę auctoritatem sane priores aliquibus de causis crystallina frigida potu murrhina uitreaq; ī succinis causā ne delitię quidē adhuc excogitauerūt Occasio est uanitas grecoz diligēter legēs modo aequa perpetiat̄ nemo cū hoc quoq; intersit uitę scire quicquid illi prodidere mirandum phaetontis fulmine icti sorores fletu mutatas ī arbores populos lachrymis electz omnibus ānis fūdere iuxta eridānū amnē quē padum uocamus & electrū appellatū: quoniam sol uocitatus sit electros

plurimi poetę dixere: primique ut arbitror ęschilus philoxenus euripides satyrus Nicander quod esse falsum Italię testionio pat&. Diligentiores eoꝝ electridas isulas in mari adriaco esse dixerunt ad quas dilaberetur padus: qua appellatione nullas unq̃ ibi fuisse certum est. Nec uero ullas positas esse in quas quicq̃ cursu padi deueberet. Nam quod Aeschilus ĩ hyberia hoc est hispaia Eridanũ esse dixit eũdemq; appellari rhodanũ Euripides rursus & Apollonius in adriatico littore confluere rhodanũ & padum faciliorem ueniã facit ignorati succini in tanta ignorãtia orbis modestiores sed ęque falsum prodidere. In extreis adriatici sinus rupibus in uiis arbores stare quę Canis ortu hoc effunderẽt cũ mire Theophrastus in liguria effodi dixit Chares uero phaetontem in aethiopia hammonis obiisse & ibi delubrum eius esse atq; oraculum electriũq; gigni Phylemon fossile esse & in Scythia erui duobus locis candidum atq; Cerei coloris: quod uocaret electrũ. In alio loco fuluũ: quod appellaret subalternicũ Demonstratur id lyncuriacũ uocãt & fieri ex urina lyncum bestiaꝝ e maribus fuluũ & ingenuũ e foemis lãguidũ atq; candidũ: alii dixere languriũ & esse in italia bestias langurias Zenothenus langas uocat easdẽ circa padum his uitam affirmat Sudines arborem quę gignat in liguria. In eadẽ sentẽtia & Metrodorus fuit Sotacus credidit in Britannia arbores effluere quas electrinas uocauit phyteas gutonibus Germaniae gentis accolis ęstuarium ab oceano spacio mecomonõ nomie stadioꝝ .vi.m. Ab hoc diei nauigatione abesse insulam Abalum Illo uere fluctibus aduehi & esse concreti maris purgamẽtum incolas pro ligno ad ignem uti eo proximisq; Teutonis uẽdere huic & Thimeus credit. Sed insulam basiliam uocauit Phylemon negauit flamam ab Electro reddi Nicias solis radiorum succum intelligi uoluit: Hoc circa occasum uehemẽtiores in terras actos pinguẽ sudorẽ in ea reliquere oceani. Deinde ęstatibus in germanoꝝ littora eiici & in ęgypto nasci simili modo ac uocari sacal. Item ĩ India gratiusq; ture esse indis: in Syria quoq; foeias uertiellos inde facere & uocari harpaga quia folia paleasq; & uestium fimbrias rapiat Theophrastus oceano id exęstuante ad pyrenei promontorium eiici quod & Xenocrates credidit. Is uero qui nupric scripsit uiuit adhuc Asaburas tradit iuxta atlãticum mare esse lacum cephesida quẽ mauri uocent Electrum hunc sole excalefactum e limo dare electrum fluitans. Mineseas ĩ Aphrica locum sicione appellatum Cratinam in eo ab oceano effluẽtem lacũ in quo aues q̃s meleagridas uocat & penelopas uiuere ibi nasci raticẽ eadẽ q̃ supradictũ est in electride lacu. Theomones iuxta syrtim magnam ortum hesperidum ex quo in stagnũ cadat: colligi uero a uirginibus hesperidũ ethesias indis fluuiũ cẽ hyppobarũ quod uocabulo significetur omnia uisa ferre bona fluere a septentrione in exortum oceanũ iuxta monte silueſtrẽ arboribus electrum ferentibus arbores eas aphytacoras uocari qua appellatione significetur praeduleis suauitas. Mithrydates in germaniae littoribus esse insulam uocariq; eam Cedron cedri genere siluosam: inde defluere in petras Xenocrates non succinum tantum in Italia. Sed thycum uocari a scythis uero acrum: quoniam & ibi nascatur Alios putare in Numidia gigni. Super omnes est Sophocles tragicus poeta: quod equidem miror tanta grauitate cothurni & prętera uitae fama alias principe loco genitus athenis rebus gestis exercitu ducto hic ultra Indiam fieri dixit e lachrymis meleagridum auium Meleagrum deflentium: quod credidisse eum aut sperasse aliis persuaderi posse quis non miret? Quam ue pueritiã aut imperitiam posse reperiri: quę auium ploratus annuos credatur lachrymasue tã grandes auesq; e gretia ubi Meleager perit ploratum misisse nudos? Quid ergo nũ multa ęque fabulosa produnt poetę. Sed hoc in ea re quę quotidie inuehatur atque abundẽt & hoc mendacium coargu& Serio quoq; dixisse summa hominum cõtẽtio est & Intolleranda mendaciorum impunitas.

Certum est gigni in Insulis septentrionalis oceani & a germais appellari glessũ

Itaq; & a nostris unã ĩsularum ob id glessariam appellatam. Germanico Cęsare ibi classibus rem gerẽte Austraniã a barbaris dictam. Nascitur autem defluente medulla pinei generis arboribus ut gummi sincera resina pineis erupit humoris abundãtia Densat' rigore uel tepore cum uero intumescẽs ęstus rapuit ex Insulis cretae littora expellit' ita uolubile ut pẽdere uideatur: quod arborũ succum esse etiam prisci nostri credidere ob id succinum appellantes pineę autem arboris esse indicio est pineus in attritu odor & quod accẽsũ tedę modo ac nidore flagr& affert' a germanis ĩ pãnoniã mox per prouinciam & inde ueneti primium quos gręci enetos uocant famam rei fecere proxime pãnonię id accipiẽtes circa mare adriaticũ: pado uero annexa fabulę uidentur causã bodieq; transpadanorum agrestibus foeminis monilium uice succia gestantibus maxie decoris gracia Sed & medicinę quoniam tonsillis credit' resistere & fauicium uitiis uario genere aquarum iuxta alios infestante guttura. at fere. pas. ccc. abest a carminto littus pãnonię: ex quo id germanię inuebit' percognitũ. Nuper enim uidit eques Romanus ad id comparandum missus a Iuliano curate gladiatoꝝ munus Neronis principis quin & comertia & littora peragrauit tanta copia inuecta ut retia coercendis podium protegentia succinis nodarentur. Arma uero & libitina totusq; unius diei apparatus esset e succio Maximum pondus bis glebę attulit. xiii. libraꝝ. Nasci & in India certũ est. Archelaus qui regnauit in Cappadocia illinc pineo cortice inherente tradit aduehi rude politiq; adipe suis lactentis incoctum & liquidũ primo distillare. Argumẽto sũt quędam intus translucentia ut formicę aut culicesq; & lacertę adherentes in eo non est dubium & inclusas durescere. Genera eius plura candida odoris praestãtissimi: sed nec his nec tetris prętiũ Fuluis maior auctoritas Et his etiam nunc amplior translucẽtibus prętereq; si nimio ardore flagrẽt imaginẽq; igneã iesse non ignẽ plac& summa laus phalernis a uini colore dictis molli fulgore perspicuis Sunt in quibus & decocti mellis lenitas plac&. Verũ quoq; hoc diffiniri oport& quocunq; modo tingi libeat odoꝝ seruio & anchusę radice. Quippe etiam conchilio inficiuntur. Cęteꝝ attritu digitoꝝ accepta ui caloris attrahunt in se paleas & folia arida ut magẽs lapis ferrũ rameta quoq; succini oleo addito flagrãt dilucidius diutiusq; q̃ lini medulla Tixatio in delitiis tanta ut hominis q̃uis parua effigies uiuoꝝ hominum Ingentiũq; prętia super& prorsus ut castigatio una non sit satis ĩ corinthiis aes plac& auro argentoq; mixtum in celatis ars & ingeia murrhiorum & crystallorum diximus gratiam uiones capite circumferuntur. Gemmae digitis. In omnibus deniq; aliis uitiis ostentatio plac& Vsus autem & in succinis delitiarum tantum conscientia. Domitius Nero in cęteris uitę suę portẽtis capillos quoq; cõiugis suę pompeię in hoc nomẽ adoptauerat quodam etiam carmie succinos appellando. Et quoniam nullis uitiis desimt prętiosa nomina & ex eo tertius hic quidam colos coepit expeti a matronis usus tamẽ succinorum inuenitur aliquis in medicia: sed nõ ob hoc foemis plac& infantibus adalligari amuleti ratione prodest. Calistratus & cuiuscunq; ętati contra lymphationes prodesse tradit. Vrinae difficultatibus potum adalligatumq; hic & differentiam nouam attulit appellando chrisolectrum quod sit coloris aurei & matutino gratissimi aspectus rapacissimum igniũ & si iuxta fuerint celerrime ardescens. Hoc collo adalligatum mederi febribus & morbis tritum cum melle & rosaceo auriũ uitiis: & si cũ melle attico teratur oculoꝝ quoq; obscuritatibus Stomachi etiam uitiis uel per se farina eius sumpta uel cum mastice ex aqua pota. Succina etiam gemmisq; sunt translucidę adulterandis magnum habent locũ maxie Ametistis cum omni ut diximus colore tingantur.

De lyncurio proxime dici cogit auctorum pertinacia quippe si etiam nõ electꝝ id esset& lyncurium tamẽ gemmam esse contendunt. Fieri autem ex uria quidẽ lyncis Sed egesta terra protinus bestia opperiẽte eam: quoniam inuideat homini. Esse aũt

ex urina quidem lyncis. Sed egesta terra protinus bestia opperiente eam: quoniam Inuideat homini. Esse autem qualem in succinis colorem ignis nec folia tantũ aut stramẽta ad se rapere sed etiã aeris ac ferri lamias: quod diodes quidẽ & Theophrastus credidit. Ergo falsũ id totũ arbitror: nec usũ i ẹuo nostro gemmam ulla ea appellatiõe & quod de medicia simul prodit calculos uessicẹ eo poto elidi & morbo regio occurri si ex uino bibat aut si potet etiam nũc confessa genera gẽmarẹ dicemus a laudatissis orsi Nec uero id solum agemus: sed ad maiorem utilitatem uitae obiter coarguetur magorum infanda uaitas quando illi uel plurima prodidere de gemmis medicis ex his species blando prodigio transgressi

MAximum in rebus humanis non solum inter gemmas prẹtium hab& adamas diu non nisi regibus & his admodũ paucis cognitus Vnus modo i metallis reptus perq̃ raro Comes auri & nec nisi in auro nasci uidebatur Veteres eum in ẹthiopum metallis tantum inueiri existimauere inter delubrum mercurii atq; insulam mercen dixeruntq; non ampliorem cucumis semine haud colore dissimilem inueniri. Nũc genera eius. vi. noscuntur indici non auro nascentis: sed quadam crystalli cognatione Siquidem & colore translucido non differt & latere sexangulo liuore turbinatus in mucrone e duabus contrariis partibus quo magis miremur ut si duo turbines latissi suis partibus iungantur. Magnitudine uero etiam auellani nuclei. Similis est huic arabicus mior tamẽ similiter nascẽs cẹteris pallidior argẽto & auro nõ nisi excellẽtissio natalis. Incudibus hi deprẹhendunt ita despuẽtes ictum ut ferrum utrinq; dissult& Incudesq; etiam dissiliant quippe duritia inenarrabilis est simulque ignium uictrix natura & nunq̃ icalescens Vnde & nomẽ iterprẹtatione grẹca indomita uis accepit Vnum ex his uocant ceutron milii magnitudine Alterũ macedonicũ in phylippico auro repertum hic est Cucumis semie par. Post hoc cyprius uocat in cypro repertus uergens in aerium colorem: sed in medicamine de quo dicemus efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splendoris pondere ante cẹteris & natura dissimilis. Nam & ictibus frangitur & alio adamante perforari potest: quod & cyprio euenit breuiterq; ut degeneres nomis tantum auctoritatem habent Idq; quod tantis uolumibus his docere & mandare conati sumus de discordia rerum concordiaq; quam antipathiam ac simpathiam uocauere grẹci. Non aliter clarius itelligi potest. Siquidem illa iuncta uis duarum uiolẽtissimarum naturẹ rerum ferri ignisq; contemptrix hircino rumpit sanguie: ac ne aliter q̃ recenti calidoq; macerata & sic quoq; multis ictibus. Tunc etiã prẹterq̃ eximias icudes malleosq; ferreos frangẽs: cuius hoc igenio quoue casu reptũ aut quẹ fuit coniectura experiendi rem immensi secreti & in foedissimo animalium omnium profecto muneris talis inuẽtio bois est. Nec querenda in ulla parte naturae ratio: sed uolũtas ut cũ foeliciter rumpere contigit in tam paruas frãgatur crustas ut uix cerni possint. Expetũtur hẹc a sculptoribus ferroq; icludũtur nullã non duritiam ex facili cauantes. Adamas dissid& cum magnete lapide in tantum ut iuxta positus ferrum non patiat abstrahi: aut si admotus magnes deprẹhẽderit rapiat atq; auferat Adamas & uenena irrita facit & lymphatioẽs abigit moetusq; uanos expellit a mẽte Ob id quidã eũ Anchitem uocauere. Metrodorus scepsius in eadem germaia balista insula nasci in qua & succinum solus quod ẹquidem legerim dicit & prẹfert arabicis quod falsum esse quis dubit& : proximum apud nos Indicis Arabicisque margaritis prẹtiũ est de qbus in. viiii. dixũs uoluie iter res marias.

TErtia auctoritas Smaragdis phibet pluribus de causis nullius coloris aspectus Iucundior est nam herbas quoq; uirentes frondesq; despectamus Smaragdos uero tanto libentius quoniam nihil omnino uiridius comparatur illis. Vir& prẹterea & soli gemmarum contuitu implent non satiant: quin & ab intẽtatione alia obscurata

aſpectu ſmaragdi recreat acies ſcalpentibuſq; gemas nō alia gratior oculorū refectio eſt Ita uiridi lenitate laſſitudinem mulcent: pręterea e longinquo amplificant uiſu inficientes circa ſe repercuſſum aera nō ſole mutati non umbra nō lucernis: ſemper que ſenſim radiātes & uiſū admittentes ad craſſitudiem ſui facilitate trālucida quod etiam in aquis nos ſituat. Idem plerunq; & concaui ut uiſū colligant q̄ obrē decreto hominū his partit ſcalpi uetitis q̄q̄ ſcythicoꝝ egyptioꝝq; durities tāta eſt ut nō queāt uulnerari: quoꝝ uero corpus extentū eſt eadē qua ſpecula ratiōe ſupini reꝝ imagines reddūt. Nero princeps gladiatoꝝ pugnas ſpectabat e ſmaragdo. Genera coꝝ. xii. ſed nobiliſſimi ſcythici ab ea gente in qua reperiūt appellati Nullis maior auſteritas: nec minus uitii ut quātū ſmaragdi a gemmis diſtant tātum ſcythicus a ęteris ſmaragdis proximā habēt laudē ſicut & ſedem bactriani quos in commiſſuris ſaxoꝝ colligere eos dicunt ęthesiis flantibus. Tunc enim tellure terſa nitent quod his maxime uētis harene maxime mouentur: ſed hos minores multo ſcythicis eſſe tradūt Tertiū locū egyptii qui eruūtur circa copton oppidū thebaydis in collibus & cautibus. Reliqua genera in metallis aerariis Inuenīūtur: quapropter principatū ex his egyptii obtinēt Doſq; coꝝ ut & colore liquido: nec diluto uel ex humido piguiq; perſpiciat Imitāte trālucidum mare pariterq; tranſluc& & nit&: hoc eſt coloꝝem expellit & acie recipit Ferūt & in ea iſula tumulo reguli berile iuxta tecterias marmoreo leoni fuiſſe iditos oculos e ſmirigdis ita radiātibus etiā i gurgitē ut territi iſtrumēta refugerēt Thinny diu mirātibus nouitatē piſcatoribus donec mutauerūt oculos: ſed & uitia demōſtrari oport& i tāto prodigio. Sunt quidē omium eadem quędam peculiaria ſicut i homie. Ergo cypri glauci magiſq; uarii ac minus in eodem ſmaragdo aliis partibus tenorē illum ſcythicę auſteritatis non ſemper cuſtodiunt. Adhuc quibuſdā intercurrit ūbra ſurduſq; fit colos qui improbat etiā dilucidior hincq; genera diſtiguūt & ſunt aliqui obſcuri quos uocāt ęcos. Alii denſi: nec eſt reliquo trālucidi quidā focarii: quidam nubecula improbati: quod aliud ē quā umbra de qua diximus Nubecula enī albicātis eſt uitium cum uiridis nō pertrāſit aſpectum: ſed aut intus occurrit aut excipit i fine uiſū candor hęc coloris uitia Illa corporis capillamētū ſal plūbago. Ab his ęthiopici laudantur a copto Itinere trium dicꝝ ut auctor eſt iuba acriter uirides ſed nō facile puri aut cōcolores. Democritus i hoc genere poit hericos & perſicos illos extuēſcētes pinguiter perſicos uero non tranſlucidos: ſed iucundi tenoris uiſum implere quem non admittant Feliū pantheraꝝq; oculis ſimiles. Nanq; & illos radiare nec perſpici coſdem in ſole hebetari In umbra refulgere & longius q̄ ęteros nitere: omniū hoꝝ etiam nunc uitiumq; fellis colorē aut acris olei habēt i ſole dilucidi quidē ac liquidi: ſed non uirides. hęc uitia i atticis maxime ſentiunt in argentariis metallis repertis i loco qui tyricos uocatur ſemper minus pingues & e longinquo ſpecioſiores frequēs & his plumbago hoc eſt ut in ſole plumbei uideantur. illud peculiare quod quidam ex his ſeneſcūt paulati uiriditate euanida & ſole lęduntur: poſt hos medici plurimū uiriditatis habent Interdum & e ſaphyro hi ſunt fluctuoſi ac reꝝ imagies complexi papaueꝝ ut uerbi gratia aut auiū catuloꝝq; uel prunoꝝ uel capilloꝝ & ſimiliū q tamē uirides naſcunt quoniam oleo meliores fiunt. Neq; eſt alioꝝ magnitudo amplior. Carchedonii neſcio an i totū exoleuerit poſtq̄ metalla aeris ibi defecerunt & ſemper tamen uiliſſimi fuere minimiq;. Item fragiles ſed colore incerti & uirentiū i caudis pauonum columbarumq; collo plumis ſimiles ad inclinationem magis ac minus lucidi uenoſi quidem ſquamoſiq; peculiare coꝝ uitium Minocarcion appellatū hoc eſt quędam gemma ex caron mox iuxta Carcedonem in qua legebatur ſmaragdites uocatus ē Iuba auctor ē ſmaragdū quem colam uocant i arabię edificioꝝ ornamētis includi & lapidem quem alabaſtriten egyptii uocant complures uero eſt proximis laconites in targeto monte crui medicis ſimiles & alios in Sicilia. Inſerit ſmaragdis & uocatur tanos e perſis uenens gemma i grate uiridis: atq; intus ſordida. Itē calcho

ſmaragdos e cypro turbida aereis ueis Theophraſtus tradit ĩ ęgyptioꝝ commẽtariis reperiri regi eoꝝ a rege babilonio munere miſſum ſmaragdum.iiii.cubitoꝝ lõgitudie & triũ latitudine & fuiſſe apud eos in Iouis delubro obeliſcum e.iiii.ſmaragdis:xl. cubitoꝝ longitudine latitudine uero in una parte duorũ in parte:iiii.ſe autẽ ſcribẽte eſſe ĩ Tyro herculis tẽplo ſtẽtenã planam e ſmaragdo niſi potius pſeudo ſmaragdus ſit. Nam & hoc genus reperitur ĩ Cypro Inuentum ex dimidia parte ſmaragdum ex dimidia byaſpidem nõdum humore in totum tranſfigurato. Appion cognomiatus pliſtonites paulo ante ſcriptum reliquit eſſe etiam nũc in laberyntho ęgypti colloſũ ſerapis e ſmaragdo.ix.cubitorum.

Andẽ multis naturã aut certe ſimilẽ habere berilli uidentur ĩdia originẽ habẽtes Raro alibi reperti poliũtur omnis ſexangula figura artificũ ingeniis:quoniã bebeſcũt niſi color repercuſſu anguloꝝ excitetur aliter politi non habent fulgorem eundem. probatiſſimi ex his ſunt qui uiriditatẽ puri maris imitantur:proximi qui uocantur chryſoberilli paulo pallidiores.ſed ĩ aureum colorem exeũte fulgore uicinum genus huic pallidius a quibuſdã proprii generis exiſtimatur.uocaturq; chryſopraſũ Quarto loco numerantur hyacinthi:zontes quito quos froidos uocant poſt eos cerini ac deide oleagini hoc eſt colore olei poſtremi chryſtallo ſimiles hi fere capillamenta habent ſordeſq;.Aliqui qui euanidi quę omnia ſũt uitia. Indi mire gaudent longitudie eoꝝ ſoloſq; gemmarũ eſſe prędicant qui carere auro maluit & ob id perforatos elephãtoꝝ ſetis religant Alios conuenit non oportere perforari quoꝝ ſit abſoluta bonitas ũblici ſtatim ex auro capita comprehendentibus.Ideoq; cylindros ex his facere malunt q̃ gemmas:quoniam eſt ſumma commendatio in longitudine quadam & anguloſos putant ſtatim naſci & perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta additoq; auro repercuſſa omnino cauſata perſpicuitatis ad craſſitudinem uitia prętER iã dicta eadem fere quę in ſmaragdis & pterigia In noſtro orbe aliquando circa põtum iueĩri putantur.Indi & alias quidem gemmas cryſtallo intento adulterare reppererũt ſed: prępcipue berillos.

Nimium Itemq; plurimum ab his differũt opali ſmaragdis tantũ cedentes India ſolũ & boꝝ mater:atq; ut eis prętioſiſſimã gloriam compoſitiones gẽmarum maxie ĩenarrabilẽ difficultatẽ dederit. Eſt enĩ ĩ his carbũculi tenuior ignis ametiſti fulgens purpura ſmaragdi nitens mare & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia Alii ſummum fulgoris augumentum Alii coloris pigmentariorum ęquauere Alii ſulpburis ardentis flamam aut etiam ignis oleo accenſi Magnitudo nucem auellanã ęquat inſigni apud nos hiſtoria:Siquidem extat hodieq; huius generis gẽmis gẽma per quam ab Antoio proſcriptus eſt Nonius ſenator filius Nonii eius quẽ Catullus poeta in ſella Curuli uiſum indigne tulit:auuſq; Seruilii Nomam:quem conſulem uidimus.Illeq; proſcriptus fugiẽs hunc e fortunis omnibus ſuis annulum abſtulit ſecum quem certum eſt.lls.xx.eſtimatum. Sed mira Antonii feritas atque luxuria propter gemmam proſcribentis.Nec minus Nonii contumacia proſcriptionem ſuã amantis cum etiam fere abroſas partes corporis relinquant beſtiae propter quas ſe periclitari ſciant Vitia opali color in florem herbę quae uocatur helyotrophiũ exeat aut cryſtallum aut grandinẽ ſi ſal interueniat aut ſcabritia:aut cũcta oculis occurſãtia nullos magis niſi India indiſcreta ſimilitudine uitro adulterat.Experimentũ in ſole tantum Falſis enim contra radios libratis digito a pollice idem atque unus tralucẽ color in ſe conſumptus ueri fulgor Subide uariat plus huc & illuc ſpargit Fulgorq; lucis in digitos funditur hanc gemmam propter eximiam gratiã pleriq; appellauere pederota qui priuati eius genus faciunt Sangenon ab Indis uocari dicunt. Tradũtur naſci in ęgypto & in Arabia & uiliſſimi in ponto. Item in gallatia ac Taſſo & Cypro Quippe opali gratiam habẽ ſed mollius nitẽ raro nõ ſcaber Summa coloris ex aere

et purpura constat uiriditas Smaragdi deest. Constatq; melior ille color cuius fulgor unicolor fuscatur q̃ qui diluitur aqua hactenus de principatu. Conuenit maxime senatusconsulto mulierum minus certa sunt de quibus & uiri iudicant. Singulorũ enĩ libido singulis pretia facit & precipue regũ. Claudius cesar Smaragdos iuebat aut sardonices. Primus autem Romanorum Sardonices prior Aphricanus ut tradit Demostratus & inde romais hãc gemmam fuisse celeberrimã quã ob rem proximũ ei dabimus locum. Sardonices alii ut ex nomine ipso appar& intelligebantur cãdore in sarda: hoc est uelut carnibus ungue hominis imposito & utroq; trãslucido talesq; Indicas esse tradũt Ismeias Demostratus Zenothenus Sotacus hi quidẽ duo reliq̃s omnes que transluceant cecas appellantes que nunc nomẽ abstulere nullo sardarum uestigio arabice sunt coeperũtq; pluribus hec gẽme coloribus itelligi radice nigra aut ceruleum Imitante & unguem Creditum enim candido pingi nec sine quadam spe purpure candore in minium trãseũte has indis non habitas in honorẽ Zenothemus scribit tante alias magnitudinis ut inde capulos factitarẽt: & enĩ cõstat ibi torrẽtibus detegi & placuisse in nostro orbe initio: quoiam sole prope gemmarum sculpturam cere nõ auferrẽt persuasimus Deide & Indis ut ipsi quoq; his gauderẽt utiq; pforatis utiq; uulgus rãtum in collo & hoc est nunc uiduarum argumẽtum Arabice excellũt candore circuli prelucido atq; nõ gracili: neq; in recessu gemme aut in detectu renitẽte se in ipsis umbonibus nitescente praeterea substrato nigerrimo colore hoc in indicis cereum ac corneum inuenitur. Iam circuli albi quedam in his celestis arcus ãbelatio est locustarum uero maris crustis superficie rubẽtior iam melle baud foeculẽto: hoc eim nomẽ est uitio Improbãtur & si Zona alba fundat se nõ colligat simili modo si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter. Nihil. n. i sua sede ab alieo iterpellari plac&. Sunt & armenie certe probãdę: sed pallida zona exponẽda est & onichis ipius natura propter nomis societatem: hoc in gemmã trãsilit & lapide Carmanea. Sudies dicit in gemma esse cãdorem unguis humai similitudie. Item chrysoliti colorem & sardę & hyaspidis Zenocheis Indicam oichem plures habere uarietates ignea nigrã corneam cingẽtibus cãdidis uenis oculi modo interuenientibus quarundam oculis obliquis ueis. Sotacus & arabicã tradit Onichẽ distare quod Indica igniculos habeat albis cingentibus zonis singulis pluribusue alitur q̃ in sardonicae Indica illic enim momẽtum esse hic circulum arabicas onychas nigras inueniri candidis Zonis Syris carnosas esse Indicas parte carbunculi parte chrysoliti & ametisti Totumq; id genus abdicat Veram autem onychem plurimas uariasq; cum lacteis Zonis habere uenas. Omnium in trãsitu colore inenarrabili in unum redeũte conceptu suauitatis gratiae Nec Sardonyx differenda est. Diuidue ex eodem nomine Quapropter omnium obiter gemmarum ardentium natura indicanda.

PRincipatum habent Carbunculi a similitudine ignium appellati cum ipsi nõ sentiãt ob id a quibusdam apyruste appellati: hoc genera Indici & garamantici quos & charcedonios uocauere propter opulẽtiam carthagis magne adiciunt ethiopicos & alabandicos in orcosia caute nascẽtes. Sed qui perficiãtur alabãdicos: preterea i omi genere masculi appellantur acriores ac foemie lanquidius refulgentes. In masculis quoq; obseruãt liquidioris alios flamae nigrioris alios & quosdam lucidius & magis ceteris in sole flagrantes. Optimos uero ametistizontas: hoc est quorum extremus igniculus in Ametisti uiolam exeat proxios illis quos uocãt syrtites pinato fulgure radiantes. Inueniri autem ubicunq; maxime solis repercussu satyrus indicos nõ esse claros dicit ac plerũq; sordidos: ac semper fulgoris retortidi: ethiopicos pigues lucẽq; non emittẽtes sed conuoluto igne flagrare Calistratus fulgorem Carbunculi debere candidum esse posuit extremo uisu nubilantem & si ita tollatur exardescentem. Ob id a plerisq; hunc Carbunculum candidum uocari: qui languidius & liuidius lucear

liuizontas appellari.

CArcedonios multo minores esse: Indicos etiam minus sextarii unius mensura cauari Archelaus Carcedoios nigrioris aspectus esse: sed igni uel sole & icliatioē acrius q̃ cęteros excitari: eosdē obumbrāte tecto purpureos uideri: sub caelo flameos contra radios solis scintillare ceras signantibus his liquescere q̃uis in opaco. Multi Indicos carcedoniis cādidiores esse & e diuerso inclinatione hebetari scripsere etiam nūc in carcedoniis maribus stellas intus ardere foemias uniuersum fulgorē fundere extra se Alabandicos cęteris nigriores esse scabrosque nascūtur & in Thracia coloris eiusdem ignem mime sentiētes. Theophrastus auctor est in Orchemeno archadiae inueiri & in chio illos nigriores ex quibusdam fieri specula esse & troezenios uarios Interueniētibus maculis albis. Item corinthios ex pallidiore candidos massilia quoq; importari Bocchus in ollis ipponēsi erui scripsit magno labore ob argillā sole adustis saltibus: nec est aliud difficilius q̃ discernere genera: hęc tanta est in his occasio artis subditis per quę trāslucere cogant. Aiunt ab ęthiopis in aceto maceratos. xiiii. diebus nitescere totidem mensibus durante fulgore Adulterantur nitro simillimi: sed cote deprehendūtur & pōdere: quod minus est in uitreis aliquādo & pustulis argēti mō relucentibus.

ESt & Anthracitis appellata ī thespotia fossilis Carboibus similis falsū arbitror quod in liguria nasci prodiderūt nisi forte tūc nascebant. Esse in his & pręcicti candida uena tradūt: horumq; igneus color ut superiorum est peculiare: quod lacte ī igne uelut intermortui extinguūtur. Contra aquis perfusi exardescūt.

COgnata est huic sandastros: quam aliqui garamatiten uocant. Nascitur in īdia loco eiusdem nomis. Gignitur & in Arabia ad meridiē uersa Commēdatio summa quod ueluti in trāslucido stellantes itus fulgēt aureę guttę semper in corpore nūquā in Cute accedit religio narrata syderum cognatione: quoiam fere stellarum hyadum dispositione ac numero stellantur Ob id chaldeis in cerimoniis habitę: & hic maris austeritas distincta: quodā uigore apposita tinguescens. Indicę quidē hebetare uisus dicūtur. Blandior foemis flamma alliciēs magis q̃ accendēs. Sunt qui pręferāt arabicas Indicis tumideq; chrysolito illas similes dicāt. Ismenias uero negat poliri sandastros propter teneritatem & ob id in magno uēire. Sunt qui sandasitas uocēt. Inter omēs constat quantum numero stellarum accedat tantum & errorem aliquādo similitudo nomis accedere prętio Affert sandaser Nicander uocat Alii sandaresōn qdam uero hanc sandraston Illam sandaresim in India nascentem Illam quoque & loci nomen custodientem mali colorem aut olei uiridis omnibus improbatam.

EX eodem genere ardentium lychinites appellata a lucernarum accēsaz pręcipua gratia. Nascitur circa ortosiam totamq; Carmaniam ac uicinis locis: sed probatissima Indis quidam remissiorem carbunculum esse dixerunt.

SEcunda bonitate similis est Ionia appellata a pręlatis floribus & ītēr alias iueio differētias unam quę purpura radiēt: alterā quę Cocco a sole excalefacta: aut digitorū attritu paleas & chartarum fila ad se rapit: hoc idem & Carcedonius facere dicitur q̃q̃ multo uilior prędictis nascit apud Nasomones in mōtibus ut incolę putant imbre diuio inueitur ad repercussum lunę maxime plenę Carthaginē quōdam deportabat Archelaus & in aegypto circa Thebas nasci tradit fragiles uenosas morienti carboni similes potoria & ex hac & ex lychinite factitata inuenio. Omnia autem hęc genera scalpturę contumaciter resistit partemq; in cerę signo tenent.

EDiuerso ad hęc sarda utilissima quę nomen cum sardonice cōmunicauit. Ipsa

gemma uulgaris & primum ſardibus reperta:ſed laudatiſſima circa babiloſam cum lapidicinę quędam aperirent' haerens in ſaxi corde hoc modo metallum apud perſas defeciſſe traditur. Sed inuenitur compluribus aliis in locis:ſicut in paroeta in India triũ generũ Rubrum & quod dioniũ uocãt a pinguitudine. Tertium quod argẽteis bracteis ſublinit'. Indicę pręlucẽt craſſiores ſunt arabicę. Inueniunt' & circa leucadas epyri & circa ęgyptũ quę bractea aurea ſubliniũtur. Et in his autem mares excitatius fulgent foeminę pigriores ſunt & craſſius nitẽt. Nec fuit alia gemma apud ãtiquos uſu frequentior hac certe enim apud menandrum & phylemonẽ fabulae ſuperbiunt Nec ullę ex tranſlucentibus tardius ſuffuſo humore bebetantur oleoq; magis q̃ alio liquore. Damnantur ex his melleae & ualidius teſtaceę.

EGregia etiam nunc topazio gloria ẽ ſuo uirẽti genere & cum reperta eſt pręlata omnibus in arabię Inſula quę chytis uocatur in qua predones trogodytę cũ diutius fame & tẽpeſtate pręſſi herbas radiceſq; effoderent eruerunt Topazium:hęc archelai ſententia eſt. Iuba topazion inſulam in rubro mari a continente ſtadiis.ccc.abeſſe tradit nebuloſam & ideo quęſitã ſępe a nauigantibus. Topazium enim trogodytarũ lingua ſignificationem habere quęrendi ex hac primum importatam Beronicę regię quę fuit mater ſequentis ptolemęi a phylemone prefecto regis ac mire placuiſſe & inde factam ſtatuam Arſinoe ptolemęi phyladelphi uxori.iiii.cubitorũ ſacratam in delubro quod aureũ cognomiabat' Recentiſſimi auctores & circa thebaydis oppidũ alabaſtrũ naſci dicunt.& duo eius genera faciunt Traſoidem:atque cryſopterũ ſimile chryſopręſſo etenim ſimilitudo ad ſuccũ porri dirigitur. Eſt autẽ ampliſſima gẽmarũ Eadem ſola nobilium limam ſentit Cerere ſaxo & cote poliuntur:hęc & uſu atteritur Comitatur eã ſimilitudine propior q̃ auctoritate calais uiride pallens Naſcitur poſt auerſa idiae apud Inſulas Caucaſi montis phycaros ac aſdatas amplitudine cõſpicua: ſed fiſtuloſa ac ſordium plena. Sincerior multo pręſtantiorq; in Carmania. Vtrobiq; autem in rupibus ĩ uiis & gelidis oculi figura extuberans leuiterq; adhęrens. Nec ut annata petris:ſed ut appoſita quamq; obrem ſcandere ad eam pigritia pedũ equeſtres populos ted& ſimul & periculum terr& Ergo cũtes e longinquo inceſſu & cũ toto muſco excutiunt hoc uectigal hoc eſt geſtamen ĩ ceruice & digitis gratiſſimũ norũt.

VViridantium & alia plura ſunt genera uiliorisq; turbę eſt praſſius:cuius alterũ genus ſanguĩeis punctis abhorret. Tertium uirgulis tribus diſtinctum eſt. Cãdidũ prefert' his cryſopręſſis porri ſuccũ & ipã referẽte:ſed & paulum declinante a Topazio in aurũ huic & amplitudo ea eſt ut cymbi etiam ex ea fiant cylindri quidem celeritie. India & has generat & Nidon fulgoris ſi ante habeas breuis & cum Intueare fallacis Subdines uero dicit & ĩ ſynero atticę flumine naſci. Eſt autem color fumidę topazii aut aliquando melle Iuba in ethiopia gigni tradit in littoribus amnis:quem nilum uocamus & inde nomen trahere.

NOn trãſluc& molochitis ſpiſſius uirẽs a colore maluę nomĩe accepto reddẽdis laudata ſigis & ifantiũ cuſtodia quadã Innato cõtra pericula ipſorũ medicamĩe.

VIr& & ſepę tranſluc& hyaſpis etiã ſi uictus a multis antiquitatis tamen gloriã retinens plurimę ferunt eam gentes ſmaragdo ſimilem Indicę. Cypri glaucũ dicunt pinguemq; per ſe aeri ſimilem ob id uocatur erizuſa talis.& hyaſpis eſt cerulea circa Termodontem amnem in phrygia purpurea in Cappadocia ex purpurea cerulea:atq; non refulgens. Thracia Indice ſimilem mittit calcydia turbidam:ſed minus refert nationes q̃ bonitates diſtinguere. Optima ergo quae purpurę quicq̃ hab& ſecunda quę roſae Tertia quę ſmaragdi. Singulis autem gręci nomina ex argumento dedere Quarta apud eos uocatur boria cęlo autumnali matutino ſimilis & hęc erit illa duae

uocat̃ crizusa. Similis est & sarde imitata & uiolas nõ mius multo species reliquae: sed omnes i uitio ceruleę & crystallo similes aut miris Item therebynthizusa i.pprio ut arbitror cognomine uelut est multis eiusdem generis composita gemmis q̃obrẽ prestãtiores funda claudũtur. i. patentes: nec patentes pręterq̃ margies auro ãplectẽte uitium est & breuis in his nitor et longe splendens & sal & omnia quę in cęteris & nitro adulterant̃: quod manifestum fit cum extra fulgorem spargũt atq; in se cõtinẽt nec in diuersa quę stragidas uocãt publico gẽmaꝝ denario in his tãtum dato quoniã optime signẽt. Totus uero oriẽs pro molochite tradit̃ gestare quę ex his Smaragdo similis est per transuersam linea alba pręcigitur & gramatias uocatur quae pluribus polycaõs lib& obiter uaitatẽ magicã hic quoq; quoniã hãc cõcionãtibus utilẽ coarguere esse prodideꝝt. Est & õnichi pũcta quę uocatur Iasponix & nubem cõplexa & niues imitata & quę stellata est rutilis punctis & est sali megarico similis & ueluti fumo ifecta quę cadmias uocatur magnitudie. xii. unciaꝝ uidimusq; formatam ide effigiẽ Nerois thoracatam reddetur & per se cianeo accomodata gratia paul oante Iaspidis nomie colore Ceruleo Optima Scythica deide cypria: postremo egyptia Adulteratur maxie tictura. Idq; in gloria regum egyptioꝝ ascribitur ei qui primus tixit. Diuidit̃ aũt & hęc in mares foemi.q; Inest ei aliquãdo & aureus puluis nõ qualis i saphiris Saphirus eni aureis pũctis colluc& ceruleis & saphiri raroq; cum purpura optie apud medos tamẽ nusq̃ perlucide. Ceterum inutiles sculpturę interucientibus crystallinis Centris quae uero sunt ex his cianei coloris mares existimantur. Alius ex hoc ordo purpureis dabitur aut ex his descendẽtibus pricipatum ametisti Indicę tenẽt. Sed in Arabię quoq; parte quę finitima Syrię petra uocatur & in armeia miore & in egypto & in gallatia reperiũtur. Sordidissimę autem atq; uilissimae in Tharso & cypro causã nomis afferũtq; usq; ad uini colorem accedũt prius q̃ eum gustent in uiolam desinit fulgorq; quidam in illa purpurę nõ ex toto igneus. Sed in uini colore deficiẽs plucẽt autem omnes uiolaceo colore sculpturis faciles. Indicę absolutum purpurę colorem habẽt. Ad hanc tigentium officinę dirigũt uota Fundit autem eum aspectu leniter blãdũ. Neq; in oculos ut carbũculi uibrat. Alteꝝ eaꝝ genus descendit ad hiacynthos hũc colorem hidisacon uocãt talemq; gemmam sacondion dilutior ex eadẽ sapenos uocatur: eademq; paranitis in contermio gentis arabię. Quartum genus colorẽ uini hab&. Quitum ad uicia crystalli descẽdit albicãte purpurę defectu: hoc mime pbatur quoiam pręcellẽs deb& esse suspectu uelut ex carbũculo refulgẽs Quidã i purpura leuiter roseus nitor Tales aliqui malũt pederotas uocari: alii anterotas. Multi ueneris gemmam: quod maxime uidetur & de re & specie & colore. Eas gemmas magorum uaitas ebrietati resistere promittit & inde appellatus. Pręterea si lunę nomẽ aut solis inseratur in his atq; ita suspendatur collo capillis cynocephali & plumis hirundinis resistere ueneficiis Iam uero quoquo modo adesse reges adituris grãdinẽq; auertere & locustas pręcatione addita quã demõstrãt. Nam Smaragdis quoq; similia pmisere si Aquilę scalperentur aut scarabei: quę quidem scripsisse eos non sine contemptu & risu generis humai arbitror. Multum distat ab ea hiacynthos tamẽ e uicio descẽdẽs differentia hęc quod ille emicans in ametisto fulgor uiolaceus Diluit̃ & i hiacyntho primo quoq; aspectu gratus euanescit anteq̃ sati& adeoq; non impl& oculos ut pene non attingat marcescens celerius nominis sui flore.

Hiacynthos ethiopia mittit & chrysolitos aureo fulgore transluceutes pręferunt̃ his Indicę si uanę non sint bactianę deterrimę autem arabicę: quoiam turbidę sint ac uarię & fulgoris interpellati nubilo macularum etiã quę limpidis cõtigere ueluti scobe sua referẽtis. Optimę sunt qui in collatione aurum albicare quadã argenti facie cogunt Funda includuntur perspicue cęteris subiicitur auricalcum tam& si ex parte de gẽmaꝝ usu appellantur aliqui & crysolectri in colorem electri declinãtes matutio

tantum aſpectu iucundi :ponticas deprehendit:leuitas quędã i bis durę ſunt ruffeq; molles & ſordidę.Bocchus auctor eſt & in biſpania repertas:quo in loco cryſtallum dicit ad libramẽtũ aquę puteis depreſſis Inde erutã & cryſolitum.xii.põdo a ſe uiſam.

SVnt & leucocriſę interueniente candida uena ſunt in hoc genere gemmae uitro ſimiles ueluti Croco refulgẽtes uitrei uero et uiſu diſcerni nõ poſſit tactus deprehẽdit tepidior in uitreis.

INeodem genere ſunt mellichryſi ueluti per auꝫ ſincero melle trãſlucẽte quas India mittit:q̃q̃ ad Iniuriam fragilẽ.Eadẽ & xithyos parit plebeiã ibi gẽmã.

CAndidarum dux eſt phedros quanq̃ poteſt queri in colore annumerari debeat totiens iactati per aliẽas pulchritudiẽs nomis adeo decoris prerogatiua in uocabulo facta.Eſt & ſuum genus ſpectatione tanta dignum. Coeunt enim in tranſlucidum cryſtallum uiridis ſuo modo aer ſimulq; purpura & quidam uini aureus nitor ſemp extremus i uiſu:ſed purpura coronatus uidetur ſingulis bis & pariter omnibus:nec gemmarum ulla eſt liquidior capiti Iucunda ſuauis & oculis laudatiſſima eſt i Indis apud quos argenon uocatur proxia apud egyptios ubi ſenites. Tertia in Arabia ueꝫ ſcabra alis meliorque radi pontica & aſyatica Ipſae uero molliores ſunt gallatica & thraitia & cypriauit ia eoꝫ langor aut alienis turbari coloribus & quę caeterarum.

PRoxima candicantium eſt aſteria principatũ habens proprietate naturę quod incluſam lucem pupillę quandam contin& ac tranſfundit cũ inclinatione uelut iter ambulantem ex alio atq; alio loco reddens.Eadẽq; contraria ſoli regerens candicantes radios Vnde & nomen accepit difficilis ad celandum.Indicę prętert i carmaia nata.

SImiliter candida eſt quę uocatur aſtrios cryſtallo propiqua in India naſcens & in pallentes littoribus intus a cẽtro cui ſtella luc& fulgore lunę plenę:quidã cauſam nomis reddũt quod aſtris oppoſita fulgorem rapiat ac regerat optimam in Carmaia gigni:nullamque minus obnoxiam uitio. Ceraunam enim uocari quae ſit deterior peſſimam uero lucernarum lumini ſimilem.Celebrant & Aſtriotem miraſq; laudes eius in magicis artibus Zoroaſtem ceciniſſe quidã diligentes de ea prodũt.Aſtrolon Sudines dicit oculis piſcium ſimilem eſſe & radiare candido ut ſolem.

ESt & inter candidas & quae Ceraunia uocatur fulgorem ſyderum rapiens ipſa cryſtallina ſplendoris cerulei naſcens in Carmaia Zenothenus fatetur albam eſſe ſed habere intus ſtellam concurſantem fieri & bebetes ceraunias quas nitro & aceto per aliquot dies maceratas concipere ſtellam.Eamq; poſt totidem menſes relangueſcere Sotacus & alia duo genera fecit Ceraunię nigras rubẽtiſq; ſimiles eas eſſe ſecuribus p illas quę nigrę ſunt ac rotundę urbes expugnari & claſſes eaſq; betillos uocari. Quę uero longae ſunt Ceraunias faciunt & aliam raram admodum Partborum magis quaeſitam:quoniam non aliubi Inueniatur q̃ loco fulmine icto

PRoximum Ceraunię nomen apud eos hab& quę appellatur iris. Effoditur in quadã inſula rubri maris quę diſtat ab Eronice urbe.lx.m.p.Cętera ſui pte cryſtallus Itaq; quidam radicem cryſtalli eſſe dixerꝫt.Vocatur ex argumẽto Iris.Nam ſub tecto percuſſa ſole ſpeties & colores arcus cęleſtis in proximos parietes eiaculatur:ſubide imitans magnamq; admirationem ſui uarietate augens ſexãgulum eſſe ut cryſtallũ conſtat:ſed eſſe aliqui ſcabris lateribus & angulis inaequalibus dicunt in ſole aperto proiectam radios in ſe cadentes diſcutere. Aliquas uero ante piecto nitore adiacẽtia illuſtrare.Colorem autem non niſi ex horoſcopo reddunt nec ut ipſę habeant:ſed ut

repercussos in parietē elidāt. optimā quē maximos arcus facit: simillimosq; cęlestibus Fit & alia iris cęre similis & prędura hāc coriis cremata tonsamq; & ad Icbnemonum morsus remedio esse dicunt. Nasci autem in perside traditur. Similis aspectu ē sed non eiusdē effectus quę uocatur Zeros alba nigraq; macula in transuersū distiguēte crystallum. Expositis per genera colorū principalium gemmis reliquas litterarū ordīe explicabimus.

Achates magna fuit auctoritate nunc in nulla Reperta primum in Sicilia iuxta flumē eiusdē nois. postea pluris locis. Excedēs āplitudīe nuērosa uarietatibus mutātibus cognoia eius. Vocatur phaspacates ceracates Soracates emacates leuacates dendracates. Et si arbusculis inuritur uelut myrrham redolens Corollachates guttis aureis saphyri modo distincta qualis copiosissima in Creta appellata sacra putāt eam contra araneorum & scorpionum ictus prodesse: quod in Siculis utique crediderim quoniam primum eius prouicię afflatu scorpionum pestis extinguitur. & in India inuētę contra eadem pollēt & aliis magnis miraculis. Reddūt eīm flumīum speties nemorum iumentorū & iam hedere. Inde medici Coticulas faciūt Spectasse etiam Prodest oculis. Sitim & sedant in os additę phrygię uiridia nō habēt thebis aegyptiis repertę carēt rubētibus ueis & albis hae quoq; cōtra scorpioēs ualidę. Eadē auctoritas & cypri est. Sunt qui maxime probēt uitream perspicuitatem reperiuntur hae & in Thracia & circa Oetam in Parnaso & in Lesbo & Mesene similes illitis floribus & rhodo. Alię apud magos differentię leoninę pellis similes potentiam habere contra scorpioēs dicūtur. In persis uero suffitu earum tempestates auerti & prętera fulmīa sisti. Argumētū esse si in feruētes lebetes additae refrigerēt Sed ut plīnt leonis iubis adalligandas. Nam hienę pelli similem abhomīantur discordialem domibus. Eam uero quę unius coloris sit iuictam athletis esse. Argumētum esse eius quod in olla plena olei cocta cum pigmētis inter duas horas sufferuefacta unum colorē ex oībus faciant minui. copos uitro similis est pumicosa aureis guttis stellata cum hac oleū sufferuefactum peruūctis lassitudinem si credimus soluit. labastritis nascitur in alabastride egypti & in Syrię damasco candore itertīcto uarīis coloribus hęc cremata cum fossili sale ac trita grauitates oris & dētium extenuare dicitur. lectorias uocāt in uētriculis galliaceorum iuētas crystallia spetie magnitudīe fabae: quibus Milonē Crotoniēsem usum inuictum in certamīibus fuisse uideri uolūt. ndrodanas argēti nitorem hab& ut Adamas quadrata semper thessellis similis magi putant nomen impositum ab eo quod impetus hominum & iracundias dom&. Eadem sit in alia; rgirodomas auctores non explicant. ntipates nigra non transluc& expimētum eius si excoquatur in lacte facit eīm hoc myrrhę simile imissa eāq; cōtra effasciationes auxiliari magi uolūt. rabica ebori simillima est sed & hęc uideretur nisi abnuer& duritia putat contra dolores neruorū prodesse habētibus. romatitis & ipsa ī arabia inuēitur: sed & in egypto circa phinas ubiq; lapidosa & myrrhę coloris & odoris Ob hoc reginis frequētata. sbestos in arcadię mōtibus nascitur coloris ferrei. spilatī Democritus in arabia gigni tradit ignei coloris & oportere cameli fimo spleneticis adalligari inuēiri utiq; in nido arabicarum alitum & aliam eodē nomīe ī leucopetra nasci argentei coloris radiantem contra lymphatum habendam. tizon in India & perside accidię monte nasci tradit argento nitore fulgētem magnitudīe triū digitorū ad lēticulę figuram odoris iucundi necessariam magis regū cōstituētibus. ugites multis non alia uidetur esse q̄ quę callais lapis. mphitane alio nomine appellatur chrysocolla in Indiae parte ubi formicę eruunt aurum: in qua & inuēitur auro similis quadrata figura Affirmatur natura eius quae magnetis nisi q̄ augere quoq; aurum traditur. frodisiaca ex candida ruffa est. pisetos septenis diebus calorem tenet excalefacta igni nigra ac ponderosa distiguētibus eā uenis rubētibus putat prodesse contra frigora. gyptillam iacus intelligitur per aliuum sarda nigraq; uena transeūte

Vulgus autem in nigra radice ceruleam facit.

BAlanite duo genera habent ſubuiridis & corinthii ęris ſimilitudíe. Illa acopto: hęc ex trogodytica regiōē iuenīēs media ſecāte flamea uena. atracitas mittit & coptos unā ranę ſimilē colore alteram ebori Tertiam rubetis e nigro. actes mollis alioquin odore excellēs. ellioculus albicās pupillam cingit nigram e medio aureo fulgore lucentem: hę propter ſpetiem ſuam ſacratiſſimo aſſyrioꝝ deo dicantur. Aliā autē quā bellū uocat in arbelis naſci Democritus tradit nucis iuglandis magnitudīe uitrea ſpetie. aroptenus ſiue barippe nigra ſanguineis & albis nodis alligata dicit̃ ueluti portētoſa. otrites Alia nigra ē alia pāpinea icipienti uuę ſimilis. ſtriciten Zoroaſtres crinibus mulieꝝ ſimiliorē uocat. ucardia bubulo cordi ſimilis babylōe tantum naſcitur. romena capitibus teſtudinum ſimilis & toitrua cadētia ut putāt reſtrīgit & fulmīe ita reſtīguit ſi crediūs. oleae nymbo Inueniūt̃ glebę ſimilitudīe.

CVdmitis eadem eſt quam oſtraciten uocant niſi quod hanc ceruleam interdū bullę cīgunt. alais Saphyꝝ imitatur candidior & littoroſo mari ſimilis. amitis quibuſdā uidetur ſuum genus habere pluribus ſpiris fumida ut ſuo loco diximus appadocia & in phrygia naſcitur Ebori ſimilis. alicam uocant e turbido calamo ferūtq; plures ſimul ſemper coniūctas inueniri. atocitis Corſice lapis eſt & cęteris maior mirabilis ſi uera tradunt̃ impoſitam manū ueluti gūmi retinēs. atopiritis e Cappadocia prouenit. epites ſiue cepotatites candida eſt uenaꝝ nodis coeūtibus candore imaginem gerens. eramitis teſtę colorem hab&. inedię inueniuntur ī cerebro piſcis eiuſdē nominis candidę & oblongę euentuq; mirādę ſi modo ē fides prę ſagire eas habitum maris nubilo coloris aut tranquillitate. eritis cerę ſimilis ē ireos iris corſites cantici hominis. oralcates & Corallio aureis guttis diſtinctae oralis minio ſimilis gignitur ī India & Syene. ratericis inter criſolitū & electꝝ colorem hab& prędurę naturę. rocallis ceraſum repręſentat. iſitis circa Copton candida & uidetur intus habere partum qui ſentitur etiam ſtrepitu. alcophonos nigra eſt: ſed illiſa ęris tinnitū reddit tragoedis ut ſuadēt geſtanda. elidonię duoꝝ ſunt generum hirundinum colore ex altera parte purpurea nigris interpellantibus maculis. belonia oculus eſt Indię teſtudinis uel portentiſſima magorū mēdaciis Melle enim collutam & linguę impoſitam futurorum ſcientiā prę ſtare promittunt xv. luna ſilēte tota die decreſcēte uero ante ſolis ortū cęteris diebus a prima in. vi. horā Sunt & chelonites teſtudinū ſimiles ex qbus ad tēpeſtates ſedandas multa uaticiant̃ Eam uero quę ſit aureis guttis cum ſcarabeo decocta & deiecta in aquam feruentem tempeſtates tueri. loritis herbacei coloris eſt quam dicūt magi & iueniri in ſcyllę aras uētre congenitā ferroq; includi iubēt ad quędā prodigioſa moris ſui. oaſpidis a flumine dicta eſt uiridis fulgoris aurei ignei. bryſolampis in Aethiopia naſcit̃ pallidi coloris die & noctu ignei. bryſopis aurum uidetur eſſe. eppinonides ī colide adar neon nūc pagum quondam oppidū naſcūt̃ multis coloribus trāſlucētes alias uitręę alias cryſtallię alias Iaſpideę: ſed & ſordidis tātus ē nitor ut imagīes reddāt ceu ſpecula.

DAphneam Zoroaſtes morbis Comitialibus monſtrat. iados berillo ſimilis ē ipſes duplex cādida ac nigra mas ac foemia gētile utriuſq; ſexus diſtinguēte linea. iomilas nigra ac dura mixtis rubentibus maculis ex aqua trita ſaporē Vini facit & ebrietati reſiſtere putatur: e cerebro fit draconū: ſed. racontis ſiue dracontia e cerebro draconum fit: ſed niſi uiuentibus abſciſſo nunq̃ gemeſcit Inuidia animalis mori ſe ſentientis. Igitur dormientibus amputent. Sotacis qui uiſam eam gemmā ſibi apud regem ſcripſit bigis uehi querentes tradit & uiſo dracone ſpargere omnia medicamenta atq; ita prędcidere. Eſſe autem Candore trāſlucido nec poſtea poliri aut artem admittere.

EVcardia cognominat euariste in qua nigri effigies cordis eminet. Altera codē nomine uiridi colore cordis ſpetiem repreſentat. Tertia nigrum cor oſtēdit aliq̄ ſui parte candida. norchis candida eſt diuiſiſque fragmentis teſtium repraeſentat. xebenum Zoroaſtes ſpetioſam & candidam tradit: qua aurifices aurum polliunt riſtalis cum ſit candida ad maculatioēs rubeſcere uidetur. ricbilos eadem quae memphicores & ieronemon a Democrito laudatur in argumentis diuinationum umeces in bactris naſcitur ſilici ſimilis: ſed capiti ſuppoſita uiſa nocturna oraculi modo reddit. umitrem Beli gemmam ſanctiſſimi deorum ſibi aſſyrii appellant porracei coloris ſuperſtitionibus gratam. upetalos.iiii.colores hab& Ceruleum igneum mali minii. ureus nucleo oliuę ſimilis eſt. reatus cōcharum modo nō adeo candida. urotias ſitu uidetur operire nigritiam. uſebes ex eo lapide ē quo traditur imago herculis in tyri tēplo facta ſedes ex qua dii facile ſurgebāt. pimelas fit cum candida gemma ſuperne nigricat colos.

GAlaxiam aliqui galaticem uocant ſimilem proxime dictis: ſed intercurrentibus ſanguíeis aut cādidis ueis. alactites ex uno colore lactis ē: quā candē leucogageā & leucographitim appellant & ſinefitim lactis ſucco ac ſapore notabilē in educatioē nutricibus lactis foecūditatem infantium quoq; adalligata collo ſaliuam facere dicit in ore autem liqueſcere Eandem memoria adimere dicunt. Mittit eam & Achelous amnis. Sunt qui Smaragdum albis uenis circūligatū galacticem uocant. allaicos argyrodamanti ſimilis eſt paulo ſordidior. Inueniuntur aūt binę uel ternę. eſſidanē medi mittunt coloris olorini ueluti floribus ſparſam naſcitur in arbellis: hęc quoque gemma concipere dicitur ei intra ſe partum fateri concuſſa Concipere autē trimeſtri ſpatio. loſſopetra linguę ſimilis humanę non in terra naſci dicitur: ſed deficiente luna Cęlo decidere ſolo memorięq; eſſe neceſſaria. Quod ne credamus, pmiſſi quoq; uanitas facit Ventos enim ea comprimi narrant. orgonia nihil aliud eſt q̄ corallū Nam nominis cauſa quod e ligno in duritiā lapis mutatur emollit maria fulmibus & tipboni reſiſtere affirmant. enianam eadem uaitate inimicos omnium poenas promittunt efficere.

HEliotrophium naſcitur in ęthiopia Aphryca Cypro porracei coloris ſanguíeis uenis diſtincta cauſa nominis: quoniam deiecta in uas aquae fulgorem Solis accendentem percuſſu ſanguineo mutat maxime ęthiopici eadem extra aquā ſpeculi modo ſolem accipit deprehendit; defectus ſubeuntem lunam oſtendēs magorum impudentię uel manifeſtiſſimum hoc quoq; exemplum eſt: quoiam admixta herba helyotrophio quibuſdam additis precationibus gerentē conſpici negēt. epiſtites quoq; ſpeculi naturam hab& in reddendis imaginibus q̄ rutila. Experimentum eſt ſi feruentem aquam ſtatim refrigerat addita aut ſi in ſolem addita aridam materiam accendat. Naſcitur in Corinthio. erinuredocon ex argumento uiriditatis in cādida gēma uel nigra: aliquādo pallidi ābiēte circulo aurei coloris appellat. execōtalithos in parua magnitudine multicolor hoc ſibi nomen adoptauit. reperit in trogodytica ieracites alternat tota miluinis nigriſq; ueluti plumis. inittis ouis piſciū ſimilis eſt uelut nigro cōpoſita prędura alioquī. amonis cornu iter ſacratiſſimas ęthiopię gemmas aureo colore arietini cornu effigiem reddens promittitur prędiuinās omia preſentare. ormiceon iter gratiſſimas aſpicit ex igneo colore radians aureo portāte ſecum in extremitatibus candidam lucem. yemę tabido in uaſe dicuntur inueniri ſi credimus linguę hominis ſubditę futura preeinere. ematbites in ęthiopia qdem principalis ſed in arabia & aphryca Inuenit ſanguineo colore nō admittēda pmiſſis ad coarguendas barbarorum inſidias Zachalias babylonius ſcripſit i bis libris quos ſcripſit ad regem Mithridatem gemmis humana attribuens fata has nō contentus oculorum & Iocinerum medicina decoraſſe a Rege etiam aliquid petituris has dedit

litibus Iudiciisq; Interposuit. In prelio etiam ex ea ungi salutare pronuntiauit. est & alia eiusdem generis quę uocatur enui memii ab aliis psycos appellata ita greci uocat e tuluo candicantes

I Dei dactili in Creta ferreo colore pollicem humanũ exprimũt. cterias lurido similis ideo existimat salubris contra regios morbos. Est & alia eodem nomie luridior. Tertia folio uiridi similis latior prioribus & pene sine pondere ueis lucidis Quartum genus in eodem colore nigris uenis discurrẽtibus. ouis gẽma candida est non ponderosa tenera. ndica gentium suarum habet nomen sub ruffo colore in attritu sudorem purpureũ manat. Alia eodem nomine candida puluereo aspectu on apud Indos uiolacea est sed raro ut saturo colore luceat.

L Epidotes squamas pisciũ uariis coloribus imitatur. esbias lesbi patrię nomẽ habens Inuenitur & in India. eucoptalmos rutilia alias oculi spetiem candidam nigrãq; Continet. eucopoecilos candorẽ lineis ex auro distinguit. ibanochros turis similitudinem ostendit: sed succum mellis. imoniates eadẽ uidetur quę & Smaragdus. De lipparea hoc tãtũ tradit suffita ea omẽs bestias euocari. isimachus rhodio marmori similis est aureis uenis polit ex marmore amplitudine ĩ augustias coeunte ut inutilia exterantur. eucochrysos fit chrysolitho intus albicante.

M Enonia qualis sit non traditur. edia nigra est a medea illa fabulose inuenta hab& uenas aurei coloris Sudorẽ reddit croci: saporem autẽ uini. econitis papauera exprimit. itbrax persis ẽ accepta & rubri maris montibus multicolor contra solẽ uarie refulgens. othrochites porraceo lacte sudat. orion in India quę nigerrimo colore translucẽ & quę uocat & prommũ ĩ qua miscet & carbunculi colos alexãdrinũ ubi sarde in Cypro nascit & in tyro & ĩ gallatia zenocrates & sub alpibus nasci tradit hęc sunt gemmę quę ad sculpturas aptantur. iuritis mirrhe colorem hab& facie minime gẽmę odorẽ unguenti attrita etiam nardi. irmetias nigra hab& eminẽtias similes uerrucis. irsinitis melleum colorem hab& myrrhę odorem. eseleucos est mediam gemmam distinguente nigro. esomelas nigra uena quemlibet colorẽ secante per medium.

N Asomoites est sanguinea nigris uenis. ebritis libero patri sacra nomẽ traxit a Nebrice eius similitudine. Est & alia nigra generis eiusdem. ipparẽa urbis & gentis persicę nomen hab& similis hippotami dentibus.

O lea barbari nominis est nigro & uiridi & candido plac&. mbria quã aliqui notiam uocant: sicuti ceraunia & brontea cadere in ymbribus & fulminibus dicitur eundemq; effectum habere: quę brontea narratur: prętera inarras addita ea traditur ritis globosa spetie aquibusdã & syderitis uocatur ignem nõ sentiens. strateas siue ostracitis ẽ testacea durior: aliter achati similis nisi quod achates politura pigueſcit duriori tantaq; in est uis ut aliq gemmę scalpantur fragmentis eius. stracidi ostrea nomen & similitudinẽ dedere. ppbigardelon barbari uocant nigrum colorẽ binis lineis albi includentibus. De obsidiano lapide diximus primo libro Inueniũtur & gemmę eodem nomine ac colore non solum in ethiopia Indiaq; sed etiam in Samo Aliqui putant & in littoribus hispaniensis oceani.

P Anchrum fere ex omnibus coloribus constat. angonus non longior digito ne crystallus uideatur numero plurimum angulorum can&. aneros qualis sit a metrodoro non dicitur: sed carmẽ Timaridis reginę in eadem dicatum Inueniri nõ inelegans ponit: ex quo intelligit additam ei fęcunditatem banc: quidam panebastõ uocant. onticarum plura sunt genera. Est stellata nũc sanguineis guttis: nũc atris

que iter ſacras habetur. Alia proſtellis coſdem colores hab&. Alię montiũ cõuallũq; effigies. hylogenos quã & cryſitim uocant ocręę attięę aſſimulata inuenit ĩ ęgipto boeniticis abalam ſimilitudrne appellatur. hicitis oleae. erileucos fit ab ore gemmę ad radicem uſq; candido deſcendente. eãtides: quas quidam gemmanicas uocant prędnãtes fieri & parere dicũtur mederiq; parturiẽtibus Natales ĩ macedonia iuxta monumẽtum tyreſie: ſpetieſq; eſt aquę gelate.

SOlis gemma candida eſt ad ſpetien ſyderis in orbem fulgentes ſpargit radios agdon chaldei adhęreſcentem nauibus Inueniũt praſſini coloris. amocrathia Inſula eiuſdem nomis gemmã dat nigram ac ſine pondere ligno ſimilem aurite ĩ uẽtre ſimilis uena eſt ęrręę ſimilis uiridis lacerti barũdie diſſectę Inueniri tradunt. acitis bubulas Carnes prędentat. elenites ex candido trãſluc& melleo fulgore imaginem lunę cõtinẽs: redditq; eã ĩ dies ſingulos creſcẽtis minuẽtiſq; nũero: naſciq; putatur ĩ Arabia. ideritis ferro ſimilis etiam litigio iterlata diſcordias facit naſcitur in ęthiopia. ideropoetilas ex ea fit uariantibus guttis. pongiſpongie nomen repraeſentat. inodotitis e Cerebro piſcium eſt qui ſinodontes uocantur. yrtites in littore ſyrtium. Iam quidem in lucania inueniũtur melleo colore croco refulgentes Intus autem ſtellas contin& languidas. iringitis ſtipulę iternodio ſimilis ppetua fiſtula cauatur.

FRicus ex Aphryca nigra eſt. ſed tres ſuccos reddit: ad radicem nigrum: medio ſanguineum: ſummo candidum. elirizos cinerei coloris aut ruffi candidis radicibus ſpectatur. elicardios colore cordis perſas apud quos gignitur magnifice delectat. Muculla quam appellant. braciam trium generum eſt ligdini aut pallidi in tertio guttis ſanguineis. bephritis lunę nouę ſpẽm hab& ecuruatę ĩ cornua q̃uis cinerei coloris. beocolicos oleę nucleus uidetur: neq; eſt gẽmę bonos: ſed liguẽtũ calculos pellit frangitq;.

VEneris crinis nigerrimi nitoris continent in ſe ſpetiem ruffi crinis. ebiẽtana Italica eſt gemma a uebis reſparſa nigris materiã diſtiguẽte limite albo.

ZAthenem in media naſci Democritus tradit electri colore: & ſi quis terat ĩ uſo palmeo & croco cerę modo lenteſcere odore magnę ſuauitatis. milacis ĩ Euphrate naſcit proconeſſo marmori ſimilis medio colore glauco. oramiſſeos in Indo fluiẽ naſcitur Magorum gemma eſſe narratur: neq; aliud amplius de ea.

ESt etiam nunc alia diſtinctio quam equidem feceri ſubide uariata expoſitionẽ Siquidẽ a membris corpoꝝ habent nomia. Hepatitis a Iocinere. Eſtratitis ſingulorꝝ animalium adipe numeroſa adureneis eiuſdem oculus digitus dei & hic colit a ſyris Trioptalmus Ionice naſcitur tres Hominis oculos ſimul exprimens ab animalibus cognomiatur. Carcinias cancri marini colore. Sebitis uiperę. Scorpitis ſcorpioĩs aut Colore: aut Effigie. Scaritis Scauri. Triglitis Muli. Egoptalmos Caprino Oculo. Hemallias ſuillo & agyris collo. Geranitis ab accipitre. Echitis aquilę colore cãdicãte cauda. Myrmicitis ignotam repentis formicę effigiem hab& ſcarabeorum cantarias Licoptalmos. iiii. eſt colorum ex rutilo & ſanguineo: in medio nigrũ cãdido cingitur ut luporũ oculi. Thaos draconi eſt per omnia ſimilis. Item que aſpidi quam uocant tuniclomam Inuenta barenarum, ſimilitudo eſt in bammochriſo uelut auro barcis mixto. Ceneritis milii granis uelut ſparſis eſt. Driytes ſimilis truncis arborum: quę & ligni modo ar&. Ciſſitis in cãdido perluc& edere foliis quę totã tenẽt. Narciſſitis uenis etiam hederę diſtiguitur. Cimea nigra eſt ex ſe fabę ſimilitudinẽ parit. Pyrena ab oliuae nucleo dicta eſt: huic aliquando uidentur ineſſe piſcium ſpinae Calazias figuram grandinum & candorem & adamantinam duritiam ineſſe narrant etiã igni

addite mere suũ frigus. Phyritis nigra quidẽ sed attritu digitos adurit. Polygonus i nigro multis zois cãdicat. Astrapeę i cãdido aut cianeo discurrũt e medio fluis radiis i phalãgoitide ardere quędã uidet flama quę nõ exeat. In ãthracide scitillę discurrere aliquãdo uident. Enidros sęper rotũ ditatis absolutę i cãdore est leuis: sed admodum fluctuat itus in ea ueluti i ouis liquor. Polythrix i uiridi capillat: sed defluuia Comã facere dicit. Sũt & a Leonis pelle & Pantherę nomiatae hontios & pãthalios. Colos appellauit drosolitũ aureus chrysoprassum: herbaceus melleus mellichrõ: cuius plura genera Mellichroros Gemia pte flaua pte mellea. Crocias a croco polias canitiẽ q̃dam iducit eandẽq; duriorẽ nigra spartopolia. Rodites a rosa ẽ. Malitis mali: chalcitis ęris ficitis fici ratio noinũ nõ ẽ. Borsiente i nigro ramosę cãdidis aut sanguiceis frõdibus nec gemiatis uelut i petra cãdidis maibus iter se cõplexis. Ænãchitide i necromantia dicũt euocari imagies deoꝝ. Sinochitide umbras iferorũ euocatas teneri dẽtride alba deffossa sub arbore quę cedat securis aciẽ nõ bebetari & sunt multo plures magisque mõstrificę qbus barbari dedere noia cõfessi lapides eẽ nobis satis erit i his coarguisse dira mẽdacia.

GEmmę nascũt repẽte nouę ac sine noibus: sicuti lãpsaci i metallis auratiis una Inuenta quae propter pulchritudinem Alexandro regi missa fuit ut auctor est Theophrastus. Cochides quoq; nũc uulgatissie fiũt uerius q̃ nascãt. In Arabia reptis ingẽtibus glebis q̃s melle excoq tradũt septeis diebus noctibusq; sine itermissione. Ita oi terẽo uitrosoq; decusso purgatã purãq; glebã artificũ Ingenio uarie distribui in uenas ductusq; maculaꝝ q̃maxie uẽdibili ratioẽ sectãtiũ. quõdãq; tãtę magnitudinis fecere ut eqs regũ i oriẽte frõtalia atq; pro faleris pẽsilia facerẽt & alias oẽs gẽmę mellis decoctu nitescũt pręcipue corsici i oi alio usu acrimoniã abhorrẽtes: quę uarie sunt & ad nouitatẽ accedere calliditate ingenioꝝ. Cõtingit ut nomẽ usitatũ non habeãt phryes appellãt ueluti ipsius naturę admirationẽ i his uẽdicãtes cũ finis nominũ nõ sit quę pseq nõ eqdẽ cogito. Innũera ex greca uaitate cõficta. Indicatisq; nobilibus gemmis. Imo etiã plebeis raꝝ dictu distrixisse satis erit. Illud uero memisse cõueiet icrescẽtibus uarie maculis atq; uerrucis lineaꝝ: quę iteruenũt multiplici ductu & colore mutari sępius noia i eadẽ plerunq; materia. Nũc cõmuiter ad omniũ gemmaꝝ obseruatioẽs ptinẽtia diceũs opiniões secuti auctoꝝ. Caue aut extuberãtes uiliores uidẽt. Aeq̃libus figura oblonga maxie probat: deinde quę uocat lẽticula postea clipeidos & rotunda. Angulosis aũt minia gratia ueras a falsis discernẽdi magna difficultas. Quippe cum iteruentũ sit ex ueris gẽmis i alterius generis falsas traducere & sardoices e ceraunis glutinãt gẽmis ita ut deprẽhendi ars non possit: aliũde nigro: aliũde cãdido: aliunde minio sũptis oibus i suo genere pbatissis. Quãimo etiã extãt cõmenarii auctoꝝ quos nõ eqdẽ demõstrari qbus mõis e crystallo smaragdi tigãt alięq; trãslucẽtes. Sardoix e Sardi. Itẽ cętere ex aliis: neq; ẽ ulla fraus uitę lucrosior.

NOs cõtra rationẽ deprẽhendẽdi falsas demõstabimus q̃do etiã luxuriã aduersus fraudes miũi dec& prẽter illa quę i pricipalibus qbusq; generibus priuati dixiũs trãslucentẽ matutio pbari cẽsent: aut si necesse ẽ i q̃rtã horã postea uetãt. Experimẽta pluribus mõis cõstãt: primũ põdere si grauiores fẽtiũt: post hęc corpe fictitiis pustulę i ptũdo apparẽt scabritia i cute i capillamẽto frigoris icõstãtia prius q̃ ad oculos pueiat desinens nitor.

Quem modo tam rarum cupiens uix lector haber&:
Quiq; etiam fractus pene legendus eram:
Restituit Venetis me nuper Spira Ioannes:
Exscripsitq; libros ęre notante meos.
Fessa manus quondam monco: Calamusq; quiescat.
Nãnq; labor studio cessit: & ingenio.

.M.CCCC.LXVIIII.

CONDITION WHEN RECEIVED:

Water-soaked 6-23-72. Frozen.
Bound in full leather, 18th Century materials.
Sewed on double raised cords which appear not
to have been the original. Edges gilt.

TREATMENT:

Defrosted 11-8-72. Ms. notes between paragraphs
faint. Blue illuminations found to be running.
Therefore book was first dried. Then all colors
were fixed with soluble nylon & alcohol from
front & back. Washed, treated with thymol, deacid-
ified (Barrow calcium,magnesium carbonate method).
Old page repair patches floated off & were replaced
with better fitting inlays attached with wheat
starch paste. Folds & leaves repaired. Resewed on
double raised linen cords, linen thread, hand-sewn
double headbands. Cords laced into rag-board covered
boards. All-rag end papers, unbleached linen hinges.
Covered in antiqued Hewit calfskin.

Carolyn Horton & Associates
430 West 22 Street
New York, NY 10011
July 1973.